1. 5. 479

15.5

Ex libris Eruditissimi Viri Antonii Magliabechij

XXIX
RODRIQ

TRACTATVS
DE CONCVRSV,
ET PRIVILEGIIS
CREDITORVM IN BONIS DEBITORIS.

ET DE PRÆLATIONIBVS EORVM; ATQVE DE ORDINE & Gradu, quo ſolutio fieri debet, cum Debitor ſoluendo non eſt, & bona eius publicè venduntur:

VNIVERSIS IVRIS PROFESSORIBVS VTILISSIMVS, IVDICIBVS, ET ADVOCATIS ſummè neceſſarius; frequentiſſimus ſanè, & quotidianus omnibus Iudicijs, & Tribunalibus.

AVCTORE LICENTIATO

AMATORE RODRIQVEZ,

IN SALMANTICENSI INSIGNI ACADEMIA anteà Iuris Profeſſore, & ad plura grauiſſima negotia Regio Iudice delegato.

IN QVO

Præter Obſeruationes Exc. nunc Iur. Profeſſ. NICOLAI GAGLIARDI. Proth. Apoſt.

Nunc recèns ipſo vndequaque diligentiùs caſtigato, & reſtituto, vberiora prodeunt Scholia

ANTONII MARIÆ BERTOLI, V. I. C. &c.

Cum Indice, & Summariis, rectiùs, quàm antehàc, concinnatis, & auctis.

Adiecta inſuper SEMICENTVRIA *recentiſſimarum S. R. R.* DECISIONVM, *ad ſuos Articulos per ipſum elaboratè diſtributarum.*

LVGDVNI,

Sumptibus LAVRENTII ANISSON.

M. DC. LXV.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

COMPENDIVM EORVM,

QVÆ TAM IN PRIMA, QVAM in ſecunda Parte huius Tractatus comprehenduntur, eiuſque vtiliſſimam, & quotidianam Materiam continens.

PRIMA PARS DE CONCVRSV ET PRIVILEGIIS CREDITORVM IN GENERE.

ARticulus Primus, de Priuilegio Dotis Mulieri competenti ad eam repetendam.

Articulus Secundus, de Priuilegio Fiſci pro Camerà ſeu Regio debitò.

Articulus Tertius, de Priuilegio Impenſæ Funerariæ, & Salarij Famulorum, & aliarum perſonarum.

Articulus Quartus, de Priuilegio Pupilli, & Filij, pro bonis Aduentitiis, aut Maternis recuperandis.

Articulus Quintus, de Priuilegio Reipublicæ, & Eccleſiæ, Tributorumque Regis, & Decimarum Eccleſiaſticarum, ac Penſionum Beneficiorum.

Articulus Sextus, de Priuilegio Depoſiti, vbi plurima de Sequeſtris Hiſpanè *Embargos*, explicantur.

Articulus Septimus, de Priuilegio Creditoris pecuniam mutuantis, ad reparationem reſtitutionemque ædificij, aut refectionem nauis, aut ipſius, vel alterius rei conſeruationem, ſeu ad emptionem domus, vel alterius rei cadentis.

Articulus Octauus & Vltimus, de Priuilegio Domini in rebus, & fructibus Inquilini, vel Coloni, pro ſolutione Mercedis, aut Penſionis domus, aut Prædij locati.

SECVNDA PARS HVIVS TRACTATVS DE CREDITORVM IVRIBVS, ET PRIVILEGIIS;

ET QVO ORDINE QVISQVE ADMITTI debeat in Iudicio, quando concurrunt ad bona communis Debitoris, pro ſolutione ſibi facienda, cum ipſius bona venduntur.

ARTICVLVS Primus, de Crediroribus Hypothecatiis, & de Ordine & gradu, qui obſeruari debet circa eorum prælationem, &c.

Arriculus Secundus, de Crediroribus Priuilegiariis, & de eorum iure inter ſe concurrenribus,&c.

Articulus Tertius, de Creditoribus Chyrographatiis, ideſt actionem perſonalem, non priuilegiariam habentibus; & de ipſorum iure, & ritulo,&c.

Articulus Quarrus, de Commiſtione prædictorum Creditorum, & de Concurſu omnium Priuilegiariorum, atque Perſonalium Creditorum ſimul,&c.

Articulus Quintus & Vltimus, de Forma & modo quo creditoribus ſolutio debiti facienda ſir, bonis debitoris publicè venditis, & ſubhaſtatis, &c.

TRACTA

TRACTATVS DE CONCVRSV ET PRIVILEGIIS CREDITORVM.

PRIMA PARS.

De Concurſu, & Priuilegiis Creditorum in genere.

SVMMARIVM.

Creditores ad perſecutionem bonorum ſui debitoris vna ex tribus cauſis, aut modis à iure, diſpoſitis concurrere ſolent n. 1.

Creditores primo concurrunt, opponendo ſe vt tertij oppoſitores, vigore priuilegij, executioni facta, ad petitionem cuiuſdam creditoris, dicentes preferendos eſſe executanti, vt ſunt vxor, Fiſcus, Pupillus, Reſpublica, &c. n. 2.

Executioni facta creditores intra quod tempus ſe opponere poſſunt, n. 3.

Ex oppoſitione facta à creditoribus, reo executato copia datur ex iudicis mandato & cateris etiam creditoribus, & tunc via executiua ſuſpenditur, & efficitur ordinaria, n. 4.

Intra terminum à Iudice aſſignatum creditorum iura in iudicio producuntur, & probationes recipiuntur, n. 5.

Facto creditorum concurſu quomodo proceditur vſque ad ſententiam addictionis, & quid in ea obſeruetur, n. 6.

Alter, & ſecundo modo creditores concurrere ſolent, ſcilicet, pro concedenda dilatione debitori, num. 7.

Dilatio Annalis, & quinquennalis differunt remiſſiuè, n. 8.

Vel ceſſio, vel dilatio eſt debitori per creditores concedenda, n. 9.

Maior pars creditorum conſideratur reſpectu crediti, n. 10. & intereſſe, n. 11.

Iura, & DD. agentes de dilationib. & induciis, n. 12.

Moratoria quid, n. 13.

A quo detur, n. 14.

Ad quod tempus, n. 15.

Strictè interpretanda, n. 16.

An ad heredes tranſeat? n. 17.

An ad fideiuſſores? n. 18.

Opinio Affirmatiua refertur, n. 19.

Negatiua, n. 20.

Amplexata à Doctoribus, vt communior, n. 21.

Limitatur, num. 22.

Differentia in Iudiciis, & Moratoria, n. 23.

Neceſſario experienda, ad obtinendam Moratoriam, num 24.

Doctores agentes de Moratoria referuntur, n. 25.

Qualiter ſoleat intentari à debitore, & fieri dilatio ad ſoluendum, & ſatisfaciendum ſuis creditoribus, dicitur, n. 26.

Congregatio, & Concurſus Concreditorum in dilatione danda non praſumitur niſi probetur, n. 27.

Deliberatio maioris partis creditorū circa debitum, attēditur in conſecutione cuiuſuis crediti, n. 28.

Dilatio quinquennalis debitoribus concedi debet ad inſtantiam creditorum concurrentium pro maiori quantitate cumuloque crediti, n. 29.

Limitatur vt, n. 30

Quaritur, vtrum ſi maior pars creditorum remiſſionem partis debiti faceret debitori, & minor nolit, teneatur hac concurrere cum maiori parte, & in eo quod actum eſt, conſentire, n. 31.

Regula quod ad omnes tangit, ab omnibus debet approbari, quando procedit, n. 32 & 33.

Superioris quaeſtionis opiniones, declarantur, & conciliantur, n. 34 cum duob. ſeqq.

Infertur ſi creditores ſint aquales in cumulo, ſeu ſumma crediti, plurium numerum praferendum eſſe, & quomodo id intelligi debeat, n. 37.

Citari debent omnes, & ſinguli creditores abſentes, num. 38.

Limita ſuperiorem reſolutionem, quando creditores haberent pignus, & hypothecas in bonis communis debitoris, vt tunc illis maior creditorum pars habentium perſonales actiones, non poſſit praiudicare, n. 39

Refertur elegans doctrina Afflicti, quoad hanc remiſſionem faciendam debitori à creditoribus, n. 40.

Licet pactū à maiori parte creditorū initū in remittendo praualere debeat, non tamen obſtabit maiori parti ſeu creditori, habenti fideiuſſorē, n. 41.

Affertur ratio, n. 42.

Sublimitatur procedere in Iudiciis; at non in Moratoria, n. 43.

Aſſignatur ratio diſcriminis, n. 44.

Item limita, ſi vnus creditor haberet aliam pinguiorem ſecuritatem, cui pra aliis nitatur, vt puta, quia debitor cum iuramento ei eſſet obligatus, quod tunc dilatio à maiori creditorum parte conceſſa non ſibi praiudicet, n. 45.

Si creditorum maior pars velit totum debitum remittere, talis remiſſio inutilis erit, n. 46.

Affertur ratio, n. 47.

Conceſſa quinquennali dilatione debitori per creditores, finito quinquennij tempore, an teneatur praſtare aliquam ſatisfactionem, aut cautionem de ſoluendo, n. 48. & 49.

Limitatur reſolutio in Moratoria, n. 50.
In ea adeo eſt neceſſaria cautio, vt nec per Principis reſcriptum poſſit remitti, n. 51.
Tertio modo ſolent creditores ad bona debitoris cōcurrere, per ceſſionem bonorum; & quid hodie obſeruari ſoleat, circa Duces, Comites, Marchiones, aut alias potentes perſonas, beneficio quinquennalis dilationis, aut ceſſionis remedio vti nolentes, n. 52.
Doctores, qui ſcripſerunt de Ceſſione bonorum, n. 53.
Quod ſeruetur in praxi circa nobiles, & potentes perſonas ære alieno grauatas, n. 54.
Renouatur in Q. An Nobilis, & Clericus pro debito ciuili carcerari poſſit, n. 55.
Reſoluitur negatiuè, n. 56.
Extenditur ad Doctores, qui nec pro crimine carcerantur, n. 57.
Et ad eos, qui habent priuilegium competentiæ, n. 58.
Reſolutio ſupradicta limitatur in doloſa adminiſtr. n. 59. & 62.
In Reliquatione, 60.
Ob eam vix Mater non carceratur, n. 61.
In Contumacia, n. 63.
In Depoſito, n. 64.
In Suſpicione de fuga, n. 65.
In Debito Iurata, n. 66.
Si hæ perſonæ ſtatum proprium tranſcendant. n. 67.
Quomodo proceditur cum, hoc vel illo modo creditorum concurſus fit, n. 68.
Quartus Modus concurſus refertur ex Salg. n. 69.
Priuilegium eſt lex priuata, n. 70.
Aliquæ priuilegiorum ſpecies conſtituuntur, & explicantur, n. 71.
Quomodo dignoſcantur earum ſpecies, n. 72. & 76.
An in dubio credendum ſit reale, aut perſonale, n. 73.
Priuilegium in corpore Iuris clauſum induit nomen legis, n. 74.
Priuilegia, quanam perpetua, n. 75.
Priuilegium Ciuitati datum, an intelligatur conceſſum perſonæ, vel Rei, n. 77.
Reſoluitur remiſſiuè, n. 78.
Priuilegium loco, & cauſa datum reputatur reale, n. 79. & cur? n. 80.
Idem ſi dignitati ſit datum, n. 81.
Tertia ſpecies priuilegij, ſcilicet mixti, non admittitur ab Aceſt. & rectè, n. 82.
An priuilegium conceſſum iuribus, & actionibus ſit reale, diſtinguitur, n. 83.
DD. agentes de creditorū priuilegiis, & iurib. n. 84.

DE CONCVRSV, ET PRIVILEGIIS Creditorum in genere.

1 ILLVD primum ad vniuerſalem tractatus cognitionem, & huius materiæ explicationem præmittendum cenſui, creditores ad perſecutionem bonorum ſui debitoris, vna ex tribus cauſis, aut modis, à iure diſpoſitis concurrere ſolere.

2 Aut enim concurrunt opponendo ſe, vt tertij oppoſitores executioni factæ perſonæ, & de bonis debitoris ad petitionem cuiuſdam creditoris, dicentes præferendos eſſe, & priori loco, quam executãti ſolutionē fieri debere, quales ſunt vxor, pro ſua dote, fiſcus pro Camera, ſeu Regio debito, Pupillus, Ciuitas, & Reſpublica, & alij priuilegiati creditores, tacitas, vel expreſſas hypothecas, aut priuilegiarias actiones habentes, de quibus, Deo duce, inferiùs latiſſimè agemus: vt præter alios iuris interpretes, quos retuli *in tract. de execut. ſentent. c. 8. de tertio oppoſitore in princ. n. 1.* notarunt Paz *in praxi 2. tom. 4. p. c. 4. in princ.* nouiter Villad. *in ſua Politica, & pract. iudic. c. 2. de tertio oppoſitore, n. 126.* † Et 3
cum facta executione ſe opponant intra tēpus prædictæ executionis, vel oppoſitionis terminum, iuxta legem Regiam 5. *tit. 21. lib. 4. Recop.* vel etiam poſt ſententiam addictionis, hoc eſt, *ſententia de remate*, iuxta veriorem ſententiam, & reſolutiorem, quam ex Didacô del Caſt. *in l. 64. Tauri in gl. verſ. alegue, n. 65. & ſeq.* & ex eleganti doctr. Couar. *in c. 16 practic. queſt. n. 4.* & Greg. Lop. *in l. 11. tit. 14. p. 5 gl. 1.* tenuerunt Paz *in praxi 1. p. c. 14. tom. 1. n. 2. ad. fin.* Parladorus *lib. 2. rer. quotid. 5. p. n. 54.* Azeu. *in l. 41. tit. 4. lib. 3. Recop.* & Villad. *vbi ſup. c. 2. in princ.* † 4
Ex tali igitur oppoſitione à Iudice præcipitur, vt reo executato, copia detur ſimul, & cæteris aliis creditoribus, & tunc via executiua ſuſpēditur, & efficitur ordinaria, & ad probationem omnes recipiuntur, cum termino ordinario, dūmodo maiores dilationes non dentur quam cauſa poſtulat; ſūmaria cauſa enim eſt, & ſummariè tractari oportet, prout diſpoſitum eſt *in l. Regia 41. tit. 4. lib. 3. Recop.* & poſt Roderic. Suar. *in repetitione legis poſt. rem iudicatam in declaratione legis Regni, lim. 1. n. 2. & 5.* tradunt Caſtillo *in d. l. 64. Tauri, n. 65.* Auend. *de exeq. mand. 1. p. c. 16. n. 6.* Parlad. *vbi ſup. 5. p. §. 10. n. 52.* Paz *in praxi d. c. 4. n. 2. 10.* Gutier. *in repetit. legis nemo poteſt, n. 390.* Azeu. *in d. l. 41. n. 1.* nouiſſimè Villad. *in ſua Polica, & pract. iudiciali in forma libellandi in cauſis exec. n. 1. & 2. cū aliis ſeqq.* & exactè à me tractatum eſt *in tr. de exec. ſent. c. 8. n. 2. & 3. cum ſeq.*
† Et intra eum terminum à Iudice aſſignatum, creditorum iura, & actiones in iudicio producuntur, & 5
præſentantur, & probationes hinc inde factæ, per partes recipiuntur: † facto igitur creditorum con- 6
curſu, proceditur vſque ad ſententiam adictionis, hoc eſt, *de remate*, & in ea obſeruatur creditorum gradus, & ordo, & per Iudicē conſtituitur vnuſquiſque in ſuo ordine, & gradu, ſecundum iuris diſpoſitionem, hypothecæ, & priuilegij, vel ſui iuris prærogatiuam; & inſuper a Iudice præcipitur, *vt iuxta* hanc formam, debiti ſolutio, aut partis ſatisfactio fiat, ſicuti notarūt omnes ſup. citati auctores. & nos Deo duce, *in 2. p. huius tract.* clarè demonſtrabimus.

Adhuc, & ſecundo modo ſolent creditores pro 7
ſuis debitis concurrere ad bona debitoris, contendentes ex eis ſibi ſatisfieri debere, aut ſolutionem faciendam eſſe; veluti cūm debitor executatus, & carceris moleſtia oppreſſus, aut ob æris alieni cauſam abſens, ſuis creditoribus ſoluere non valēs, altero ex iis duobus iuris remediis vtitur, ſibi ſuiſq; bonis ſubuenire deſiderās, nempè quòd, ad ſoluēdum,
* quinquennale tēpus, aut dilatio, quæuis alia à ſuis 8
creditoribus concedatur, iuxta diſpoſitionē *l. fin. C. qui bonis cedere poſſunt*, approbata à lege Regia 5. *tit. 15 p. 5.* & tradunt communiter DD. *in d. l. fin.* & notat eleganter Greg. Lopez *d. l. 5. gl. 1. cum ſeq.* & optimè explicat Matth. de Afflictis, *in deciſ. Neap. dec. 388.* & nouiſſ. Nicol. Baſſer. *in tr. de priu. ſcript. lib. 3. q. 4. n. 1. cum ſeq.* Parlad. *lib. 2. rer. quotid. 5 p. c. fi. §. 7. n. 7. & 8.* Paz *in praxi d. 4 p. tom. 1. c. 6 per tot.* Villad. *in d. ſua Politica d. cap. 2 ex n. 165.* dicens ita cōmuniter praxi obſeruari, & fieri ſolere, vt debitor cum vnoquoque ex ſuis creditoribus in particularē conuentionē faciat, vt dilatio ſibi detur ad ſoluendum pro dicto quinquennij tempore, aut pro qualibet alia tēporis dilatione, ſicuti inter eos conuentū fuerit: de qua tamen dilatione ſcriptura conficitur, & ſi maior pars ſit, quamuis non ſit in numero

perſonarum

b perſonarum, ſed tamen in debitorum quantitate. * prædictam dilationé concedat, tunc debitor libellū quendam cum certo memoriali omniū ſuorum creditorū, & dilationis eorum, qui ſibi eam præſtant, in iudicio præſentat, dicés ſe tantos, & tales creditores habere, quibus certam ſummā, & quantitaté pecuniæ debet, vt conſtat ex memoriali à ſe in iudicio producto, & non aliter eis ſoluere poſſe, niſi talis téporis dilatio aſſignetur, & quòd Pet. & Io. qui maior creditorū pars reputatur in debitorū quātitate, dilationé ei concedunt, vt patet ex inſtrumétis, aut ſcripturis in iudicio exhibitis, & præſentatis; vnde à Iudice petit, quòd præcipiat cæteros creditores in dicta dilatione, vulgo *eſpera*, conſentire: tunc etenim omnibus copia datur, & conceſſditur, & ſi neceſſariū fuerit, partes ad probationé recipiūtur, & ſententia profertur à Iudice, qua præcipitur, *que paſſen por la dicha eſpera que hiziere la mayor parte en cantidad de deudas, los demas acreedores, aunque ſean mas en numero de perſonas*, iuxta d. l. 5. & 6. titul. 15 p. 5. & quæ notant auctores ſupra citati, & ego latius *in d. tr. de exec. ſent.* ſcripſi in d. c. 8 *de tertio oppoſitore*.

8 a ✝ *Quinquénale tempus, aut dilatio, &c.*) Vid. Reb. *ad conſt. Gall. Rab. debitor, dilat. art. 1. gl. 1. n. 52.* † quidam diſtinctionem inter dilationé annalem, & quinquennalem. Aliam porro formam noſtram DD. notant, videlicet, quod debitor petere debeat, vel legalem dilationem, vel ceſſionem bonorum, † & alterutrum eſſe per creditores, quod conſultius ipſis videbitur, eligendum. Vid. laté Rom. *conſ. 439. init.*
9

A. M. B.

b ✝ *In debitorū quantitate.*) Maior pars, quæ ſit in hac materia pōderatur, & diffinitur habito reſpectu
10 † ad creditū. Affl. *dec. 166.* Soc. ſen. *conſ. 173. col. 2. l. 2.* Beouen. Stracc. *de decoct. p. 6. à n. 4. & ſeq.* qui ait, cū datur ſecuritas debitori à creditorib. pro maiori
11 parte, maioré parté ratione intereſſe cōſiderari, † ad text. noſtrum capitalem *l. fi. C. qui bon. ced. poſſ.* Adde Bellū Albenſ. *in tr. de re milit. q. 9. tit. de ſaluo cond.*

A. M. B.

c ✝ *Auctores ſupra citati.*) Adde, de his dilationibus per creditores miſerationis cauſa conceſſis, quæ propriè induciæ dicūtur, & de quibus *in d. l. 5. & 6. part.* per Auct. adduct. diſponi, & cauetur in pluribus legib. Iuris Communis, præcipuè *in l. & ſuum heredem §. hodie tamen, aliàs l. Iuriſgentium. §. & ſuum heredem, v. hodie tamē, D. de pact.* Item *in l. maiorem prox. ſeq. In l. reſcr. eod. tit. & d. l. fi. C. qui bo. ced. poſſ.*
12 Hancque induciarum materiam pertractat Gutt. *de Iuram. 1. p. c. 63.* Grat. *diſcept. forenſ. c. 522. per tot.* Io. Baptiſta Coſta, *de portione rat. q. 139.* Petr. Greg. Tholoſ. *ſyntagm. iur. lib. 35. c. 7.* Couarr. *var. reſol. lib. 3. c. 1.* Nicol. Paſſer *de ſcript. priu. lib. 3. q. 5. tit. de litteris inducialib.* Seraph. *Deciſ. 1333. n. 1.* Alexand. Trentacinq. *var. reſol. lib. 3. tit. de ſolutionib. reſol. 5.* Farinac. *in prax. tit. de carcerib. q. 29. & de accuſat. q. 14.* Ant. Faber *in ſuo C. lib. 1. tit. 9. de precib. Imp. off. defin. 2.* Matth. Coler. *de proceſſ. exec. p. 1. c. 9. n. 73.* D. Molet. *in ſuis ſemeſtrib. lib. 4. cap. 6. per tot.* Andr. Rauchb. *in ſuis quæſt. p. 2. q. 55. num. 105.* Vſuald. ad Donell. *lib. 22. comment. iur. cap. 26.* Franciſc. Salgad. *in labyrinth. cred. part. 2. c. 3 n. per totum*, vbi latiſſimè; ac Sanctius à Mello *in ſuo tract. de Induciis debitorum*; qui omnia id concernentia egregiè pariter, & eruditè cogunt, & digerunt.

13 Eſt porro, & alia dilatio moratoria, quam à Principe expetit debitor, nè per aliquod tempus à creditoribus diuexetur, iuxta doctrinam text. *in l. quoties, & l. Vniuerſa, C. de precib. Imp. offeren.*

Pro cuius dilationis expeditione. Animaduertendum eſt, eam à Principe dumtaxat concedi non ab alio Iudice, text. apert. *in l. debitoris, D. iud.* Theſaur. *Dec. 186. n. 2.* quam quidem ſolum iuſta de cauſa largitur; † daturque ad quinquennium; nec ad decennium dari, quia ius iniquum eſt, tenet, & conſulit Petr. Aneh. *conſ. 37.* Roland. à Valle, *conſ. 459. n. 9.* Imò nec ad prædictum quinquennij tempus dari etiam à Principe poſſe inuito creditore, ſi debitum ſit iuratum, reſoluit Aneh. *vbi ſup.* Ex his colligitur, ſtrictiſſimè eſſe interpretandam; *ad c. odia de Reg. iur. in 6. cum ſimil.* † Ex qua ſtricta interpretatione tempus conceſſum, dimetiendum eſt à die datæ moratoriæ, non à die præſentationis eiuſdem, Guido Pap. *dec. 109. n. 1.* Eſtq; illa merè perſonalis; † adeo vt ad hæredes eius cui conceſſa eſt, non extendatur, iuxta Coſt. *de port. rat. d. q. 139. n. 9.* † An autem ad eius fideiuſſores extendatur: grauis, & perplexa exiſtit quæſtio. Quidam enim DD. affirmant, his potiſſimum rationibus. Primò quia hæc dilatio rem reſpicit, & obligationem; ob idque dum talis eſt, † etiam fideiuſſoribus proderit, *ad l. & heredi, n. 5. § ſi o. & in rem pacta, D. de pact.* itavt Villad. *in ſua Polit. c. 5 ad fi.* tenet Sāct. à Mello *dec. 25.* Surd. *dec. 301. in fi.* Secundò ex huiuſmodi ratione ſubtiliter adducta, & ponderata per Salg. *in labyr. cred. p. 2. q. fi. n. 29.* Talis moratoria ſi fideiuſſori non prodeſſet, fruſtranea exiſteret, quia d. fideiuſſor, ſiquam creditor conditionalis huius noſtri principalis debitoris poſt conditionem purificatam, ſcilicet poſt ſolutionem factam pro eo debitore, ad quam, per eos cogeretur, illicò poſſet debitorem hunc moleſtare, qui quidem moratoriam opponere non poteſt; ea enim præcedentes duntaxat creditores afficit, non futuros; Guido Pap. *d. dec. 109.* & demonſtrat, ac reſoluit idem Salgad. ibid. *num. 53.* Ergo, nè inanis ſit hæc dilatio, vel potius damnum inferat ei, pro cuius leuamine inducitur; dicendum, etiam fideiuſſori ſuffragari. 14 15 16 17 18 19

Et pro hac ſententia ſtat Coſta *de portion. rat. d. q. 139.* Petr. Barb. *in l. maritum, n. 87. ver. quod tamen. D. ſolut. mat.* & iuxta hanc opinionem decidit Surdus *d. dec. 301.* & nouiſſimè Ludou. Sanct. à Mello *in d. tr. de induc. debitor. q. 53.*

Attamen fideiuſſoribus non prodeſſe, veriùs fuit opinatum. Primò, quia in obligatione ſoluendi, exceptio rei competens, fideiuſſori non prodeſt. Baldus & cæteri *ad l. quoties, C. de precib. Imp. off. l. fideiuſſor, & ibi gl. & Doct. D. de re iud.* præcipuè in perſonalib. *l. exceptiones, D. de except. l. quia perſonale, D. ſol. mat.* qualis eſt hæc moratoria dilatio, vt ex Carroc. *de except.* ac aliis, reſoluit Salg. *in labyr. loc. cit. n. 5.* Qui quidem Caroce *loc. ſup. adduct.* idem firmat in ceſſione bonorum, eam ſcilicet à principali factam, fideiuſſoribus non competere, aut prodeſſe, *ex § fin. Inſtit. de act.* 20

Secundo, quia non officit fideiuſſor debitori, etſi cogatur per creditores, ſoluere, vt in ſecundo obiecto ponderabatur; quandoquidem cum hoc creditum fideiuſſoria retrotrahatur ad tempus ſuæ obligationis, ante moratoriam; lex ipſum fideiuſſorem, ad inſtar cæterorum creditorum excludit, & ita dici nequit fruſtranea talis dilatio, & pro hac veriori ſententia reſoluit ſæpius laudatus Salgad. *in Labyrinth. creditor. d. p. 2. q. fin. n. 31.* † quam amplexati ſunt DD. communiter *in d. l. quoties, Cod. de precib. Imp. offer.* Bart. *in leg. filiusfamil. §. ſi ſtipulatus, D. de verb. obl. n. 2.* Cortad. *in temp. ind. lib. 1. c. 1. §. 4. tit. de impetr. in v. debitor. dilat. indulg. n. 10.* Menoch *de* 21

arbitr. lib. 2. caſ. 203. n. 26. & caſ. 537. in fin. Rebuff. *ad conſt. Gall. Rub. debitor. dilat. art. 1. gloſſ. 2. à n. 43.* Caraun. *in Rit. magn. cur. rit.* 187. Matt. Colet. *de proceſſu execut. d. 1. p. c. 4* Mateſc. *var. reſol. lib. 2. c.* 130. & expreſſius Maur. *de fideiuſſoribus ſect. 9. & 10.* poſt alios quos latè congerit nouiſſimè Salgad. *vbi ſup.* latiſſimè, & vberrimè diſcurrens, *à cit. n. 31. &*
22 *ſeq.* Qui tamen hanc reſolutionem limitat, † cum eidem debitori nocet dicta moratoria, eſſetque inutilis; vt quia exempli gratia, renunciauit in fauorem fideiuſſoris, vel contra eos, ſe non vſurum promiſit. Grat. *diſcept. forenſ. c. 12. n. 449.* & aliis modis, vt per eum *n. 45. & paſſ.*

Etſi autem id totum ſit ſtatuendum in moratoria,
23 non tamen hoc ad inducias eſt trahendum; † quandoquidem eæ debitori per creditores conceſſæ, proſunt & fideiuſſoribus, item & correis, vt doctè pariter, & eleganter poſt diſputationem ad partes reſoluit Sanctius à Mello *in d. tract. de induc. debit. q. 25.* rationibus, & iuribus, vt per eum.

24 Exigitur autem, ad hoc vt impetrans hac moratoria vti poſſit, inter alia, vt per ſupplicationem omnia narrentur quæ Principem retrahere poſſent à gratiæ conceſſione, ad euitandam ſubreptionem reſcripti; ob id, narrandum erit; An debitum ſit iuratum. An ex delicto deſcendat. An fiſcale. An lis pendeat ſuper debito. An ſit debitum Eccleſiæ, Pupilli, vel aliarum miſerabilium perſonarum; An ex cauſa Dotis, Depoſiti, &c. ex hoc enim difficilius conceditur. An alias moratorias impetrauerit. Trentacinq. *var. reſ. lib. 3. de ſolut. reſ. 1.* Iacob. de Graſ. *d. except. 32.* à Mello *vbi ſup.*

25 Plura de hac moratoria, Cucc. *de morator. praeſcript.* Rodulph. *de abſol. Princ pot. c. 6 à n. 48.* Alex. Trentacinq. *var. reſol. d. lib. 3 tit. de ſolut. reſol. 1. per tot.* Iacob de Graſſ. *in tract. de except. à princ.* Campanil. *diuerſ. Iur. Can. Rub. 11. c. 10* vbi talis moratoriæ, inconſultis creditoribus, extinctionem, in Curia Neapolitana his temporibus commemorat ex benignitate Regia. Vid. ibid. d. Rebuff. *ad leges Gallic. tom. 2 tit. de litt. dilat. annualib. per tot.* Lancell. Corrad. *in templ. ind. d l. 1. c. 1. §. 4 & c.* Menoch. *de arbitr caſ. 203. n. 20.* Mant. *de tacit. & amb. lib. 16. titul 15* Pyt Maur. *de fideiuſſ. 2. p. princ. ſect. 9. §. 11.* Surd. *de alim. tit 8. priu. 70. à 1. conſ. 327. n. 23* Franciſc. Salgad. *vbi ſupr & c.* Adde Maſtrill. *dec. 16.* Ioan. Bernard. Muſcarell. *in ſua prax. fideiuſſ. p. 4. gl. in v. petend. n. 12.* & Sanctius à Mello *loc. cit.*

A. M. B.

26 Præterà, & diuerſo alio modo ſolet à debitore intentari, & fieri dilatio, ad iſta ſoluendum, & ſatisfaciendum ſuis creditoribus vulgo, *pleito de eſpera de acreedores*, videlicet præſentãdo coram Iudice memoriale quoddam ſuorum creditorum, ſimul cum petitione quadam, qua ipſe debitor dicit ſe neceſſitatibus oppreſſum, & laboribus obſtrictum, ſuis creditoribus ſoluere minimè poſſe, niſi, ab eis dilatio ad ſoluendum præſtetur; quapropter à Iudice petit,
d quòd iubeat eos conuenire, & congregare * in certo loco, aſſignando eis diem, & horam ad id conferendum, & in qua cum eis hoc agere poſſit: tunc enim Iudex aſſignat illis diem, horam, & locum, & præcipit illis, coadunari, & cum ſimul conuenerint, & cum debitore tractauerint de dilatione, aut remiſſione debiti, ei faciẽda, ſi maior pars creditorum in quantitate debitorum dilationem concedant debitori, aut ipſi remiſſionem faciant, aut ſi ſunt pares in quantitate crediti, & numero perſonarum, proponit tunc debitor ſuam actionem aduerſus cæteros creditores; dicens maiorem partem ſuorum crediotorum * in quantitate debitorum dilationem ſibi e concedere, aut remiſſionem facere; quapropter petit cæteros creditores compellendos eſſe ad conſentiendum in dictam dilationem quinquennalem, aut crediti remiſſionem, *de loqual ſe da traſlado à los acreedores, y ſe procede por via ordinaria y ſe da, y pronuncia ſententia*, iuxta proximè dicta, & diſpoſitionem *d. l. 5. tit. 15. p. 5.* vt *in 2. p.* clare oſtenditur, & ita paxi obſeruari, notauit Villadiego, vbi ſupra *d. c. 2. n. 170.* adiiciens prætetea ibidem, quòd ſi aliquis ex creditoribus ad id iam citatus, & in memoriali comprehenſus, in tali conuentione, & coadunatione non adfuit, nec poſtea comparet, poterit poſtmodum compelli, vt conſentiat in id, quod à cæteris creditoribus actum eſt, & lis cum eo ſemper intelligitur acta, quandocumque comparcat, ex *diſpoſitione legis. 6. tit. 15 p 5.*

d † *Conuenire, & Coagregare.*) Adde hanc conuentionem, & coadunationem concreditorum non præſumi, niſi probetur. Alex. *d conſ. 205* vbi Apoſtill. allegat Rocc. de Curt. *in tract. de iur. part. q. 60. in verb. Honorificum, & c.* B. 27

e † *Maiorem partẽ ſuorum creditorũ, & c.*) Quod à maiori parte concreditorũ fuerit conſtitutũ circa debitorẽ communem, eſſe attendendũ, non attenta minori eorum parte, idq; obſeruari ſemper, quoties agitur de conſecutione ſuorum creditorum, ex bonis debitoris decocti, reſoluit ex Strac. *de mercatura, tit. de decoctoribus, d p. 6. n. 9 & alij* per text. *in d. l. maiorem, D. de pact.* cum aliis antea adductis, Salg. *in labyr. cred. p. 2. c. 2. à n 67.* vbi latè; recedens inſuper ab opinione Vinc. de Franc. *dec 82.* vt per eum.

A. M. B.

His ita præmiſſis, quæ cõmuni ſtylo, & praxi in iudicialibus diſceptationibus obſeruari ſolent, ex eis aliqua deducenda ſunt, quibus tota praxis fundarĩ conſtat non parum praxi vtilia, & quotidiana. 28

Primum ergo deducitur, prædictã dilationẽ quinquennalẽ, debitoribus concedi ad inſtantiã creditorum concurrentiũ pro maiori quantitate cumuloq; crediti, & taliter eo caſu talis dilatio elargitur, vt etiam reluctãtibus, ſeu inuitis aliis creditorib. * non f concurrẽtibus pro eorũdem minori ſumma crediti præſtanda ſit; qui itidem eo etiam caſu condẽnantur merito quidẽ ad concurrẽdum, & conſentiẽdum; & ſi ſic tunc maiorẽ partem minori præiudicare, certiſſimũ eſſe, prout rectè ſancitum eſt *in d l fi. C. qui bonis cedere poſſunt, & in d. l. Regia, 5. p.* vt poſt auctores, quos ſuperius retuli, & ea, quæ a me ſcripta ſunt *in d. tr. de exec. ſent. d. c. 8.* optimè ſcripſit, ex aliorum doctr. Nicol. Paſſer. *in d. tr. de priuata ſcriptura, q. 5. n. 39* & Matthias Colet. *in tr. de proceſſib. executiuis. 1. c. 4. n 15.* pro quo adducit *l. maiorem, & l. reſcriptum ff. de pactis*, & quæ ibi notant Bart. Paulus, & Iaſ. & cæteri ſcribentes. Quòd vtique verum eſſe, & procedere affirmat Matthæus de Afflictis *in d. dec. 288 n. 4.* in dilatione quinquennali à creditoribus debitori conceſſa, vt tunc maiori parti ſtetur, iuxta ſuperius dicta, & allegata. 29

f † *Etiam reluctantibus creditoribus non concurrentibus.*) Maiorem concreditorum partem poſſe dilationem concedere debitori, etſi in minoris partis præiudicium, fauoris cauſa receptum eſt, vt communius; vt ita præter addictos ſuſtinet Ant. Leonc. *in tr. ſuo de priu paupern, p 2 priu. 49. v. ceſſu, lim. 1.* † Limitari tamẽ debet ſi creditũ ſit iuratũ, tunc enim 30 dilatio non habet locũ. Roland. à Vall. *conſ. 31 n. 15. lib. 2.* Alexand. *d. conſ. 205.* cautela tamen adhiberi poteſt

poteſt,vt ſcilicet impetretur abſolutio à iuramento,
vt per Addent.*ibid.*& Rebuff.*loco cit.*

A. M. B.

31 Cæterum, dubium in eo maximè conſiſtere po-
terit. An procedere debeat in remiſſione debiti,
quando creditores coadunarentur, & conuenirent
vt partem crediti debitori remitterent, vtrum ne
ſi maior pars remiſſionem faceret, & minor nolit
remittere partem aliquam debiti, teneatur con-
currere cum maiori parte,& in eo quod pactum eſt
conſentire.

In qua dubitatione diuerſæ fuerunt DD. ſenten-
tiæ.& opiniones,vt rectè notauit Matthæus de Af-
flictis *in d.dec.*288.*n.*4. optimè,& nouiſſimè Her-
manus Meyrer *in tract. de pignor.& hypoth. tit.*17.
*n.*1.*cum aliis ſeqq.*

Quidam enim putant, quod ſi prædicti credito-
res in vnum ſint congregati, & maior eorum pars
cum debitore conueniat, ſolutione partis debiti
velle eſſe contentos,quòd huic conuentioni minor
pars conſentire tenebitur,& huiuſmodi pactum re-
miſſorium à maiori creditorum parte factum in fa-
uorē liberandi debitorem,ab omnibus creditoribus
recipiendum eſſe:per text. *in l. iuris gentium, § &
ſuum hæredem,verſ.hodie alias,l.& ſuum hæredem.§.*
32 *vlt.ff.de pactis*,vbi gl.Bart.Paulus,Alex.& Iaſ. † Ex
quo cōmunem ſententiam eſſe deducunt,videlicet,
quod ad omnes tangit ab omnibus debere appro-
bari *ex reg. l.quod omnes*, & ibi Din.*de reg iur* quæ
regula quo ad ſingulos tamen,videtur in cōtrarium
facere, dum loquitur quando eſt commune plurib.
vt ſingulis,tunc enim requiritur conſenſus ſingulo-
rum.Vnde ſi vnus conſenſus aliis aduerſatur,pactio
plurium non præiudicat illi non conſentienti, ſe-
cundum Dinum *in d reg.l.quod omnes*. Bart. & Iaſ.
in d.l. & ſuum hæredem, §.vlt. Veruntamen in hac
remiſſione alia militat ratio,prout notāt gl.& Iaſ.*in
d.§.vlt.* Bart.*in d.l.reſcript. ff.eodem tit.de pactis*, ea
videlicet, quòd magis tunc pactum ſingulis proſit,
quam obſit,cum pro rata;ſinguli portionē aliquam
conſequantur; cuius rei definitio conuenit etiam
rei, vel cauſæ, quæ communis eſt pluribus, vt vni-
uerſis; ſtatur enim partis maioris conſenſui; *ex l.
quod maior, ff.ad municipalem, l.aliud,§.refertur,ff.
de reg.iur.l.nominationum forma,C.de decurionibus,
l.vlt.in princ.C.de bonis authoritate Iudicis poſſidē-
dis* docent Bart. & Iaſ. *in d.l.5 & ſuum hæredem.§.*
33 *vlt.* † quare in hoc caſu ſufficere maiorem credito-
rum partē,verius eſt, quod vtiq; liberationis fauore
procedere,docet gl.*in d.l.& ſuum hæredem,§ vlt.ff.
de pactis*.& optimè notauit Petr.Aug.Morla *in em-
porio iuris,*1.*p.tit.*12.*de variis q.q.*9.inter quos ſi oria-
tur controuerſia,quantū quodlibet ſi remittendum,
poterit Iudex ſuas interponere partes,ſequēdo ma-
ioris partis ſententiā, & conuentionē,*ex d §.vlt.*&
ibi gl.vbi Bart.& Paul.*ex d.l.vlt.C.de ceſſione bonor.*

34 Contrariam verò ſententiam,quinimò in remiſ-
ſione debiti,ſi maior creditorum pars concurrat ad
remittendum debitum, & minor nolit remittere
partem aliquam debiti, maiorem partem minori
non præiudicare, ſed per ſe minorem partem credi-
torum poſſe debitorem conuenire,tenuit Mathęus
de Afflictis *d.dec.*288.*in fine*, ex doctrina gl.*in d §.
& ſuum hæredem,§. hodie tamen* . quam ſequuntur
ibi Alberic.Salic.Bald.Alex.& alij ab eo citati,quaſi
ſecus ſit in dilatione danda debitori à maiori parte
creditorū,vt tunc minor pars cū maiori debeat cō-
currere,& pacto ſeu conuētioni eorū ſtare,iuxt.*d.l.
fi.C.qui bonis cedere poſſūt,& d.l.5.p.*& DD.ſup.tel.

Quare in hac opinionum varietate id tenendum 35
arbitror,ex doctrina eiuſdem Afflicti vbi ſup.*d.n.*4.
in fi. vt prior relata opinio indiſtinctè procedat in
dilatione quinquēnali,debitori à maiori parte cre-
ditorum præſtanda, vt eo caſu minor pars conſen-
tire teneatur, & eidem præiudicium generet con-
ſenſus maioris partis: in remiſſione verò facienda
debitori, etiam id procedere affirmandū erit,quan-
do omnes creditores haberent hypothecas in bonis
communis debitoris, vt tunc maior pars creditorū
minori præiudicet in remiſſione facienda fauore
liberationis; nam tunc priuilegia conquaſſari inter
ſe videntur,vt inferius declarabitur;& cum conuē-
tio illa ſingulis magis proſit,quā obſit,cum portio-
nem aliquam pro rata ſint conſecuturi creditores,
maioris partis conſenſus minori præiudicabit. † Et 36
cum diſcordia inter eos oriatur circa quotam, ſeu
partem debiti, quantum ſcilicet quilibet remittere
debeat; prætoris tunc partes neceſſariæ erunt, qui
ſuo decreto,maioris partis ſententiam, aut volunta-
tem ſequetur,quo modo debet intelligi text.*in d §.
& ſuum hæredem,verſ hodie tamen*,quod ſecus eſſet,
ſi creditorum maior pars, quæ remitteret partem
debiti, non omnes haberent hypothecas in bonis
debitoris,ſed actiones aliquas perſonales, & minor
eorum pars hypothecarias actiones in eiſdem bonis
haberet,namque eo caſu non præiudicare maiorem
partem minori,certiſſimum erit,nec ipſius remiſſio-
ni conſentire tenebitur. Quo in caſu procedit ſe-
cunda DD.opinio ſecundum Bart. Alberic & Paul,
de Caſtro *in d.l.reſcriptum ff.de pactis,n.*4 dicens in
hoc vltimo caſu,cum habentibus hypothecas ma-
ius præiudicium ſequatur, & remiſſorium pactum
magis noceat,quā proſit minori parti creditorum,
maioris partis conſenſus ei non præiudicabit, nec
ſuę remiſſioni conſentire tenebitur,cum diuerſa alia
militet ratio iuxta ſuperius à nobis notata. Et ita
in Neapolitano Senatu deciſum * fuiſſe, teſtatur g
Afflictis *in d.dec.*288.

g † *Deciſum.*) Hanc ſententiam vti ad mentem
text. *legis reſcriptum, ff. de pact.* tuetur,& ſequitur
Ceuall. *Commun.contr.com.tom.*5.*part.*2.*q.*72.*init.*
Chriſtoph.de Paz.*de tenut.*2.*p.c.*63.*à.n.*17. Guzm.
*de euict.c.*7.*à n.*56. Nouiſſimè Salgad.*d.* leg. verba
referens *in d.p.*2.*c.fi.*prout,& ſup.notaui,&c.

A. M. B.

Ex qua doctrina, & reſolutione,infertur.quòd ſi 37
creditores æquales ſint in cumulo, ſeu ſumma cre-
diti,plurium numerum præferendum eſſe,*ex d l.&
hæredem.§.vlt.cum l. ſeq in § cumulum,ff.de pactis.*
Et licet in remiſſione facienda à creditoribus com-
muni debitori, maior pars debeat prævalere, iuxta
ſupradicta, *& d.l.*6.*tit.*15.*p.*5. idem tamen intelligi
oportebit, dummodo maior creditorum pars non
ſit ex conſanguineis debitoris, aut perſonæ ſuſpe-
ctæ; quia eo caſu remiſſio non tenebit, vt docet
Bald.*in d.l & ſuum hæredem,§.vlt.vbi* Iaſ.*limitat.*7.
quos ſequitur Gregor.Lopez *in d.l.*6.*gloſſ.*2. quod
adeo verum eſt, vt maior pars ſemper attendenda
ſit; vtque etiam procedat contra abſentes credito-
res,qui ſi præſentes fuiſſent,declarationem maioris
partis creditorum præſentium impedire non poſ-
ſent, etiam ſi præſentes fuiſſent, & per conſequens
pactioni maioris partis, abſentes ſubiicere ſe opor-
tet;vt probat text. *in d l.reſcr. in princ.* & ibi *Gloſſ.
Bart Bald.& Iaſ* & eſt communis opinio approba-
ta à lege Regia 6.*d.tit.*15.*p.*5.vbi notat Greg.Lop.
in gl in verbo delante,requiri,vt abſentes ij credito-
res citentur, * vt eis præiudicium poſſit generari. h

h ✝. *Creditores citentur.*) Citationem hanc
omnium creditorum abſentium requiri, tenent fir-
miter Trentacinq. *d.reſolut.2.n.9.* Nec vllatenus in
huc abſenti poſſe præiudicium inferri niſi citetur,
docent Bald. Alex. Salyc. & cæteri in *d.l.reſcriptum,*
38 *D de pact.* † per tex. celebrem *in l ſi prac.§. Lucius,*
D.mandat. Alex. *conſ.186.n.7.in fin.lib.2.* Caneer.
var.reſol.2.p.c.7.de reſt.ſpol.& c.95.n.73. Pacif. *de*
Salu.interd in ſpect 3. allegans Deciſ. Rot. per ſe im-
preſſ. *in ord.87.* Paz. *in peax com.1.p.4.c.16.* Anton.
Faber. *in ſuo C.lib.7.tit.21. De bon.auth.iud.&c.* Sur-
dus. *Conſ.290. à n.12* Nouiſſimè Salg. 2. *p. Labyr.*
Cred.c fin.à.n 67. & deinceps, vbi eam firmat ſen-
tentiam, contra diſtinctionem Sanctij à Mello, de
qua, & quando locum habeat, vide ibid. &c.

A. M. B.

39 Cæterum communis ſuperior reſolutio, & ſen-
tentia limitanda erit, primò in creditoribus haben-
tibus pignus, ſeu hypothecas in bonis communis
debitoris, vt illis maior creditorũ pars, perſonales
actiones habentium, non poſſit præiudicare, nec
ipſorum remiſſioni, debitori factæ, conſentire de-
beant; vt expreſsè colligitur ex *d.l. reſcriptum, in*
fine, illis verbis, ibi, *Hac enim omnia, in his creditori-*
bus, qui hypothecas non habent, conſeruanda ſunt, vbi
Bart. diuerſitatis cauſam aſſignat, quem ſequitur
Baldus *ibidem in principio*, Iaſ. *in n.2. in 4. limita-*
tione, & bene explicat nouiſſimè Villadiego *in ſua*
Politica, & practica iudiciali, in forma libellandi in
executionis cauſa, n.29. quod etiam optimè decla-
rauit d. lex Regia *p.6.tit.15.* ibi, *E otro ſi dezimos,*
que ſi algunos, que ouieſſen à recebir algo de ſu deu-
dor, le quitaſſen alguna partida del deudo, e non fueſ-
ſe hi preſente, quando fizieſſen eſte quitamiento,
alguno otro, à quien fueſſe obligada ſeñaladamente
alguna partida de los bienes del deudor, ò touieſſe
alguna coſa ſuya, ſeñaladamente empeños, que le non
empeceria ex quitamiento, que los otros le fizieſſen,
ca en ſaluo le finca todo ſu derecho en aquellos bienes,
que fuſſen obligados, o empeñidos.

40 Vnde ex his omnibus colligitur, veriſſimum eſſe,
& praxi tenendum, iuxta dictam deciſionem Mat-
thæi de Afflictis 288. quod quamuis creditores,
perſonales actiones habentes, pro maiori debito-
rum cumulo, & parte, non poſſint præiudicare cre-
ditoribus habẽtibus hypothecarias actiones, quoad
remiſſionem partis crediti, faciendam debitori; cæ-
terum creditorum hypothecariorum maior pars,
benè poterit præiudicare minori parti creditorum,
habentium eaſdem hypothecas in bonis debitoris; &
ſi maior pars eorum, in debitorum quantitate, re-
miſſionem fecerit, minor pars conſentire tenebi-
tur, nulla attenta hypothecarum temporis antiqui-
tate, ſed tantum conſiderata qualitate, quæ ex actio-
ne hypothecaria oritur, & maiori debitorum nu-
mero, & quantitate. *Y aſſi la menor parte de los*
acreadores hypothecarios han de eſtar por lo accor-
dado por la mayor parte de los, que tambien tienen
hypothecas en os bienes del deudor, como arriba de-
claramos, & confirmat in *d.deciſ.* Afflicti, Thomas
Grammat. & Cæſar. Vrſill. *in ipſius annotationibus*
n 8 cum eo caſu conquaſſentur priuilegia, ſi omnes
creditores hypothecam habere contingat, & tene-
bitur vtique minor pars ſtare conuentioni, & pa-
cto remiſſionis debiti a maiori facto, vt nouiſſimè
idem tenuit Marta *in tract de iuriſdict.4.par cent.2.*
caſu 123 vbi reſoluit, inter creditores hypotheca
coniunctos conquaſſari priuilegia, nempe, vt maior
pars compellat minorem ad remittendam debiti
partem. Et hanc quoque ſententiam ſecutus eſt
nouiſſimè Alex. Trentacinq. *lib.3.var.reſolut.vol.1.*
reſol.3.n.6.ad finem, & ſic iudicatum fuiſſe, poſt hæc
ſcripta, inueni in hac Regia Curia ex ſententia
domini Licentiati Ioannis de Aguilera cauſarum
criminalium Præfecti, & Præſidis digniſſimi, & à
ſupremo Regio Senatu in ſenten, vulgo, *de viſta, y*
reviſta, approbatum, & confirmatum *anno 1613.*
die 22.menſis Decemb.in cauſa, & concurſu credito-
rum Martini de Corduba Bibliopola in eadem Re-
gia Curia.

Simili modo, licet regulariter pactum à maiori
parte creditorum initum in remittendo, præualere 41
debeat; non tamen obſtabit minori parti, ſeu cre-
ditori habenti fideiuſſorem, cum & agere poſſit
ipſe contra eundem fideiuſſorem, vt eleganter ex
doctrina Iaſ. *in d.l. & ſuum hæredem, verſ hodie ta-*
men, per text. in l ſi præcedente, § Lucius ff. mandati,
notauit Meyter *in dicto tr. de pign. & hypoth. tit.8.*
n.13. neque enim prædicta remiſſio prodeſſe poterit
fideiuſſoribus debitoris, cui à maiori parte credito-
rum facta eſt, cum beneficium illud perſonaliſſi-
mum reputetur, & ita creditores minoris partis, qui
ad prædictam remiſſionem faciendam compulſi
ſunt, ſuum debitum recuperare poterunt ex fideiuſ-
ſoribus, aut ex hypothecis, ſeu pignoribus, quæ ad
ſecuritatem debiti ad id obligata habuerint, vt *ex*
d.l ſi præced & ex Paulo de Caſt. & Iaſ. docet Greg.
Lopez *in l.6 d.tit.15 p.5.in gloſſ.fin.* & rectè notauit
Villadiego *in ſua Politica, c.2.in verſ.pleito de ceſ-*
ſion de bienes, n.182.in fine, affirmans ibidem, con-
trarium procedere in dilatione, vulgo, *eſpera*, facta à
maiori creditorum parte; nam tunc talis dilatio fi-
deiuſſoribus prodeſt, neque ex illis, aut ex hypothe-
cis, ſeu pignoribus, quæ ad ſecuritatem debiti obli-
gata fuerint, ab ipſis quidquam conſequi, aut recu-
perare poterit: & huiuſmodi dilatio in totum omni-
bus creditoribus præiudicium generabit; & hoc eſſe
diſcrimen, & differentiam, quæ verſatur quantum
ad fideiuſſores, & hypothecas inter dilationem,* & b
remiſſionem crediti, factam debitori à maiori parte
ſuorum creditorum; & ita ſenſiſſe Matthæum de
Afflictis *in dicta deciſ. 188. in fine*, & Greg. Lopez
in d.gloſ.fin.l 6.tit.15. & plures alios, teſtatur Villa-
diego, *vbi proximè d n.182. in fine.*

i ✝ *Inter dilationem, & remiſſionem, &c.)* Optima
animaduerſio; permagni enim intereſt creditũ dif- 42
ferre, & auferre; ob idq; in hoc caſu datur regreſſus
in fideiuſſores debitoris, vel bona ſpecialiter obno-
xia, etſi principalis debitor ſit immunis, per ſupra-
dicta. Rei enim propriè deperditio, vti conſidera-
bile damnum inter odioſa reiicitur, *ad reg.odia, &c.*
& ideo perſonaliſſimum reputabitur, & non exce-
dens principalis debitoris perſonam, *l. Idem in duo-*
bus, §. perſonale, D.de pact.cum ſim. Cæterum, ad-
huc & in ipſa dilatione ſpecificanda erunt ſupra per
Auct adducta, in Induciis; † At non in moratoria, 43
quæ ſimilem perſonam principalem non excedit,
provt & nos *ſup.n.23.* monuimus.

Rationem differentiæ ſi cupis, eam ſtatue. Quia 44
moratoria vti Principis indultum, eſt perſonaliſſi-
mum, *l. 1.in fin. D de conſt. princ.* eiuſque perſonam
non egreditur, ad *l.quia perſonale D.ſol.matr.* Coſt.
de port.rat.d.q.139. Carroc. *de except.exe.ſi.n 38* In-
duciæ vero cum rem reſpiciant, & debitum, ſeu cre-
ditum reſpectiuè, vtraq; eiuſdem non ſunt claſſis, ſed
ſub iis, & fideiuſſores quieſcent, *ad d.l.22.§ fi.D.de*
pact.

A. M. B.

Secundò

45 Secundò limitatur ſuperior doctrina, & reſo-
lutio, quando vnus creditor haberet aliam ſecuri-
tatem pinguiorem, cui præ aliis nitatur; vt puta
quia debitor eum iuramento obligatus eſt, hoc
etenim caſu dilatio à maiori parte creditorum de-
bitori conceſſa, non iſti præiudicabit, neque ad
conſentiendum in ea compelletur, ſicut ex do-
ctrina Bald. *in cap. conſtitutus de reſcriptis*, & ex
Alexand. *conſ. 205. num. 6. vol. 2.* tradit Matthias
Colerius *tractatu de proceſſibus executiuis 1. part.
cap. 4 num. 16.* & ita tenuerunt Thomas Gramma-
ticus, & Cæſar Vrſillus *in annotationibus* ad Mat-
thæum de Afflictis *d. dec. 288. n. 7.*

46 Præterea, & in hac remiſſione notari debet,
quod ſi prædicta creditorum maiorum pars, debi-
tori totum debitum remittere vellet, remiſſionem
inutilem fore, neque aliis præiudicare debere, ſe-
cundum Iaſonem *in d. §. & ſuum heredem, verſ. vlt.
num. 2. in 3. limitatione*, Albericum, Baldum, &
alios Doctores ibidem, & Accurſium *in d. l. reſcri-
ptum, ff. de pactis*, & notauit Villadiego, *vbi ſupra
in forma libellandi n. 29.*

47 Rurſus etiam aduertendum erit, quod ſi minor
pars creditorum diſſentiens, appellationem inter-
poſuit, probare poterit, remiſſionem gratioſè, vel
in odium ſuum factam eſſe, vel fieri; vt potè, quòd
debitori adhuc magna reſtant bona, ex quibus
ſatisfieri poſſit, vel locuples hæreditas obuen-
tura ſit; remiſſio enim tali caſu, à maiore parte
facta, non præiudicat minori parti, ſecundum
Iaſ. *in d. §. & ſuum heredem, verſ. vlt. in 7. limita-
tione*, & ibi Paul. de Caſt. & reliqui Doct. & tra-
dit Bart. *in l. vlt. ff. de appellationibus recipiendis*,
pro quo facit text. *in c. 1. de his, quæ fiunt a maiori
parte capituli*, quod, & naturalem rationem in ſe
habere, dicendum eſt, ex eo quòd nemo mutare
debet conſilium ſuum in alterius damnum, & in-
iuriam, *l. nemo poteſt, ff. de regul. iur. l. nam hoc na-
tura, ff. de condictione indebiti, l. itaque §. ſi res, ff. de
dolo*, vt bene notauit Meyrer *in d. tract. de pignor.
& hypothecis, tit. 17. n. 16.*

48 Verum autem conceſſa quinquennali dilatione
debitori per creditores, & finito dilationis tem-
pore, præſtare aliquam ſatisfactionem, aut cau-
tionem debeat, de ſoluendo; quæſtio fuit inter
noſtros Iuris DD. vt per me latè tractatum eſt
*in d. tract. de executione ſententia c. 8. ex n. 39. cum
aliis ſeqq.* vltra quæ, videnda ſunt, quæ in hac
quæſtione optimè adducit nouiſſimè Nicolaus
Paſſer. *in tractatu de priuata ſcriptura, q. 5. ex n. 7.
cum aliis pluribus*; & licet ipſe potauerit, debi-
torem teneri ſatisfactionem aliquam dare, aut
cautionem præſtare de ſoluendo intra tempus di-
lationis, aut eo finito, vulgo, *Dentro del termino
de la eſpera, è deſpues dellas*, dummodo ab ipſis
creditoribus talis ſatisfactio, aut fideiuſſio peta-
tur, ſic intelligens Leg. vniuerſa, C. de precibus
Imperatori offerendis, per text. *in l. ſi quis filio §.
ſtipulatio*, ibi, cum interpellatus, *ff. de collationibus*,
& variis Doctorum ſententiis comprobare nita-
tur, confirmans ex eo, quòd in omni materia in
qua aliquis tenetur præſtare cautionem, intelligi-
tur ſemper, ſi à parte, in cuius fauorem præſtari
debet, petatur, vt tradunt Abbas *conſil. 96. num. 4.*
Lancellotus *de attentatis, tit. de attentat. reſtit. in
integrum pendente, 2. p. c. 18. n. 113.* & Paulus Ca-
ſtrenſis *in d. l. vniuerſa*, vbi ponit mirabilem regu-
lam, & perpetuò menti tenendam, videlicet, quan-
do lex, vel ſtatutum diſponit, quòd præſtetur cer-
ta fideiuſſio, & aliter actus non valeat, deberè
ſemper legem illam, vel ſtatutum intelligi, ſi pe-
tatur à parte. Nihilominus tamen in loco à no-
bis citato, contrariam ſententiam ſequuti fuimus,
cum Greg. Lopez *in d. l. 5. tit. 15 p. 5. in gloſſ. fin.* quam
in praxi obſeruari, teſtatur Pax in ſua Praxi *d. 4.
p. tom. 3. c. 6. n. 5.* & Villadiego *in ſua Politica, &
practica iudiciali, forma libellandi num. 29. prope
finem.*

Quam quidem ſententiam veram eſſe, ex ratio- 49
ne confirmo; nam remedium dilationis, à iure in-
troductum fuit, & debitoribus indulgetur, bene-
ficij, & miſerationis cauſa; at verò ſi ad fideiuſ-
ſores præſtandos, aut ſatisfactionem aliquam, aut
cautionem dandam, ipſe debitor finito dilationis
tempore compelleretur à creditoribus, continge-
ret, quòd impotentia inueniendi fideiuſſorem,
omnino ipſi debitori tale beneficium adimeret.
Nè ergo hoc eueniat, cautionem aliquam, * nec k.
etiam iuratoriam debitor præſtare tenebitur, quã-
quàm aliqui ad eam ſaltem dandam teneri exiſti-
ment: (poterit namque adueniente tempore quin-
quennalis dilationis, ſi non ſoluat debitor, in car-
cerem detrudi, & nec alio ceſſionis bonorum
beneficio, aut remedio iuuari) quinimo ei dene-
gatum eſſe; latius ego probaui *in dict. meo tra-
ctatu de executione ſententia, cap. 8. num. 42.* & no-
uiſſimè idem tenuiſſe eundem Nicolaum Paſſe-
rium *in d. q. 5. n. 34.* & Villadiego, *vbi ſuprà d. n. 29.
in fine.*

k ✝ *Cautionem aliquam.*) Adde, hanc opi-
nionem, videlicet, Debitorem qui dilationem
obtinuit, non teneri ad præſtandum cautionem 50
prædictam, procedere in induciis per credito-
res conceſſis, prout rectè adnotauit Sanct. à
Mello in ſuo laudat. tractat. *de induc. deb.* ex
Gloſſ. *in dict. leg. Vniuerſa*, & aliis rationibus
vt per eum; ſecus in Moratoria per Principem
indulta, quia cautio in ea requiritur, datis pigno-
ribus, vel fideiuſſoribus, de ſoluendis debitis ter-
mino Moratoriæ elapſo textus ad literam & in-
euitabilis, *in d. l. Vniuerſa, C. de precib. Imp. Offer.*
Marcheſan. *de commiſſ. commiſſ. 4. c. 1.* Guidopap. qui
indiſtinctè id affirmat, *d. deciſ. 109. num. 2.* Alex.
d. conſ. 205. vbi, ſi impetrans interim carceribus
mancipetur, ſi vult relaxari, ſatisdationem præſta-
re debet. Idque adeo ſemper eſt neceſſe, † vt credi- 51
toribus eam petentibus, nec per eiuſdem Principis
reſcriptum, talis cautio remitti poſſit, Trenta-
cinq. *d. reſol. 1. n. 3.* Afflict. & ad eum Vrſill. *in an-
not. dec. 378.* Gloſſ. *in d. l. Vniuerſa.* Latè, Iacob. de
Graſſ. quem refert & ſequitur Salgad. in ſæpe lau-
dat. *tract. Labyrinth. credit. p. 2. c. fin. à n. 7. & de-
inceps, & n. 9.* Hanc porrò neceſſitatem in debito-
re eam præſtandi, reſtringit ad caſum, quo ipſa
petatur per creditores, vbi præter adducta per
Auct. *ſuprà* & multa cumulat magiſtraliter.

A. M. B.

Tertiò & vltimò modo ſolent creditores ad 52
bona communis debitoris concurrere, velut cum
debitor ipſe in carcerem detruſus, & ibi detentus,
eo quòd ex cauſa executionis, eius bona capta, ad
ſatisfaciendum creditoribus non ſuppetant, neque
ex illis integrè debita eis ſoluere valeat, & vt mi-
ſeram carceris moleſtiam poſſit ſubterfugere, fle-
bile ceſſionis bonorum beneficium, aut remedium
taliter, & ſub hac forma experiri intendit, nempe
quandam petitionem in iudicio producens, &
præſentando memoriale quoddam ſuorum credi-

 torum,

torum, & bonorum , quæ habet, & poſſidet , dicens,ſe ad eorum petitionem in carcere recluſum eſſe , & ibi detineri , & ſe alia non habere bona vltra contenta in illo memoriali , & ob id , legis remedio vtendo, velle bonorum ceſſionem facere, & catenæ (vt aiunt) renunciare. Quamobrem petere poterit, vt citentur creditores , ad hoc vt ſciant , ſe renunciationem , & ceſſionem bonorum facere , eorum quæ habet , & quæ habiturus eſt. *Y notificado aſſi à los acreedores, como les cede ſus bienes , que tiene , y que tuuiere , ſe dans tres pregones , y ſe ponen tres edictos de nueue en nueue dias , y paracen los accreedores , y con lo que reſponden, ò no , ſe concluye , y ſe recibe à prueua en el articulo , y ſe procede haſta ſentencia definitiua , y el juez manda poner en depoſito todos los bienes del deudor : y auendoſe determinado la cauſa, y con preſentacion de los titulos, y derechos de los acreedores, y ſus graduaciones , ſe venden en almoneda publica, y ſe aze pago a los acreedores , ſin que le quede al deudor mas que el veſtido ordinario , y los materiales de ſuo officio* , vt ita notarunt Paz *in praxi* 1. *tom* 4. *p. c.*5. *num.* 9. Villadiego *in ſua politica c.*2. *verſ.*5. *pleito de ceſſion de bienes, num.* 173. Plurima
l autem circa hanc ceſſionis bonorum materiam, * ſcripta ſunt , & tractata à noſtris iuris tam communis , quam Regij interpretibus , qui per me latius congeſti ſunt *in d. tractatu de executione ſententia cap.* 8. *verſic. de ceſſione bonorum ex num.*13. *cum pluribus ſequentib.* vltra quos nouiſſimè addendus eſt Meyrer *in d. tract. de pignoribus , & hypothecis* , vbi optimè , & latè materiam proſequitur : quare hic ſat ſit , ſolum adducere ſupra relatam praxim , & ſtylum , quo forenſia iudicia paſſim vtuntur , remittendo lectorem ad ſcripta per Doct. ibidem à me allegatos , & vtiliter congeſta ex variis eorum doctrinis.

l ✝. *Ceſſionis bonorum materiam.*) De ceſſione bonorum , vide quæ ſcripſere DD. tum Cæſa-
53 rei ad *tit. D. de ceſſ. bon. & C. qui bon. ced. poſſ.* † & Canoniſtæ ad *c. Odoardus , de ſolut.* vbi præcipuè Henrich. Boich. & ſpecialius Benincaſ. *de paupertat.* Petr. Gregor. Tholoſan. *Syntagm. iur. lib.* 22. *c.* 11. Gaſpar Bearus *in tract. de inope debitore.* Baeza *eod. tract.* Petrus Iacob. *in ſua praxi, tit. de ceſſ. bon.* Hugo Donell. *comment. iur. civ. lib.* 64. *c.* 11. *qui potior. in pign. hab. & c.* 13. *de iur. poſter. cred.* Anton. Faber. *in rationalib. ad eum tit. & in ſuo Cod.* Balduin. *de pignor. c.* 10. *qui potior. in pign. hab.* Couar. *lib.* 2. Variar. *c.* 1. Aluarez Valaſc. *de priu. paupert.* Anton. Leoncill. *eod. tract.* Bertich. *in ſuis practicabil. concl. p.* 2. *concl.* 28. Coſta *de remed. ſubſid. remed.* 29. Caccialup. *de debitor. ſuſpect. & fugit.* Late Matthæus Brunus *in ſuo diſert. tr. de ceſſ. bonor.* Nouiſſimè Nonius Acoſta poſthæc viſus *in tract. de priuil. credit. reg.* 5. *ampl.* 6. *fere per tot.*

A. M. B.

Illud tamen iis præmiſſis animaduerſione di-
54 gnum iudicaui, quòd frequenter obſeruari, & practicari ſolet, circa Duces, Marchiones, Comites,
m aut alias nobiles , & potentes perſonas , * debitis oppreſſas , creditoribuſque ſuis ſoluere non valentes , nempe cum nec ceſſionis bonorum remedio , aut quinquennali dilationis beneficio vti velint, facta iam per creditores in ipſorum bonis iudiciali executione, & in illis , creditorum concurſu facto, bona eorum libera, & fructus omnes, Status , & Maioratus per iudicem ſequeſtrari ſolent (& taxatis , reſeruatiſque alimentorum nomine ab eodem iudice, ipſis Ducibus, Marchionibus, aut nobilibus perſonis, aliquibus bonis, aut fructibus Maioratus) in cæteris aliis iſto creditorum concurſu , ſolutio debiti vniuſcuiuſque creditoris à iudice fieri præcipitur , ſuo ordine , & gradu ſecundum iuris prærogatiuam , aut prælationem, vt latius demonſtrabitur *in* 2. *p. huius tractatus.* Quam etiam praxim iure fundatam exiſtimo , quòd & aliàs in clerico bonis aliis carente, ſed tamen præbendæ, aut beneficij fructus habente , à creditoribuſque ſuis executato , obſeruari, teſtatur Aufrerius *in Addition. ad Capellam Toloſanam q.* 245. quem refert, & ſequitur Menoch. *lib.* 2. *de arbitrariis, caſu* 183. *num.* 8. & optimè notat Io. Guttierrez *de iuramento confirmatorio n.*17. *cum ſeqq.* videlicet , vt eo caſu iudex clericum * m
non excommunicet , nec eum in carcerem detrudi iubeat, ſed ſequeſtrationem fructuum fieri præcipiat , adiudicando fructus illius beneficij creditoribus ſuis, pro ratione quantitatis debitæ, reſeruata ipſi clerico congrua portione ex eis, vnde ſe alere poſſit , ſecundum qualitatem perſonæ , & quantitatem fructuum , arg. text. ſingularis *in c. peruenit de fideiuſſoribus*, vbi notant Abb. & communiter Doct. & ego etiam notaui *in tract. de executione ſententia c.* 8. *n.* 34.

m ✝ *Nobiles & potentes perſonas, &c. Et* ✝ *Clericum, &c. in carcerem, &c.*) Hasce perſonas 55
ita coniunctim accipias, quo ad alimentorum reſeruationem, *vt infr. p.* 106. & quo ad hic regeſta, idem ante Auct. tenuit Parlador. *rer. quotid. lib.* 2. *c. fin. p.* 5. §. 3. *num.* 31. *& ſeqq.* & poſt eum Salgad. *labyrinth. cred. p.* 1. *c.* 24. *n.* 39. *& paſſ.*

Quod autem quiuis Nobilis , & Clericus regu- 56
lariter in carcerem detrudi non poſſit, pro debito ciuili, eſt cum Auct. reſoluendum, vt ſenſit etiam Gomez 2. *tom. Variar. c.* 11. *num.* 54. Io. Baptiſt. Caccialup. *de debitor. ſuſp. fugit. q.* 5. *n.* 12. Brun. de *ceſſ. bon. q.* 11. *& 4. inst.* Coler. de proceſſ. execut. *p.* 2. *c.* 3. *n.* 153. *& c.* 16. *num.* 146. *& ſeq. & quaſt. practic. lib.* 3. *q.* 13. Tiraquell. *de nobilit. c.* 20. *n.* 28. *& ſeq.* Parlador. *rer. quotidian. lib.* 2. *c. fin. p.* 6. Couar. *lib.* 2. *Variar. c.* 1. *n.* 4. Ioachim à Beuſt. *in comment. ad l. admonendi , D. de iureiur. num.* 343.

Idem amplia, & ad Doctores legum & aliarum 57
facultatum , vt perbelle Caccialup. *vbi ſup. n.* 9. *& ſeq.* Bart. *in tract. de carcerib. n.* 57. Hyppolit. de Marſil. *in pract. crim. q.* 2. *num.* 5. §. *expedita n.* 32. *& ſeq. & §. attingamus num.* 65. Matt. Coler. & Ioach. à Beuſt. *vbi ſup.* Tuſch. *concl. pract.* 8. *n.* 16. *lit. C. & concl.* 559. *lit. D.* Matt. Brun. *de ceſſ. bon. p.* 10. *q.* 4. *num.* 3. Fuln. Pacian. *de probat. lib.* 2. *c.* 41. *num.* 150. Hartm. *lib.* 2. *obſeru. in* 4. *obſeru. num.* 6. Matth. Berlich. *pract. concluſ. p.* 2. *Concluſ.* 28. *à n.* 38. *& ſeqq.* Doctores enim ſunt perſonæ priuilegiatæ ; ita vt non tam pro debito ciuili , ſed nec pro pecuniaria pœna impoſita pro crimine, de iure ciu. poſſe carcerari , ſtatuerint DD. communiter , *per l. medic.* 6. *Cod. de profeſſ. & medic.* vbi Bart *n.* 1. *& in tract. cit. de carcerib. d. q.* 5. Iul. Clar. *lib.* 5. *ſentent.* §. *vlt. q.* 28. *n.* 4. Coler. Hartm. Brun. Caccialup. & alij , locis *ſup. adduct.* eximuntur enim à vulg. reg. text. *in l.* 1. *D. de in ius voc.* Vid. tamen Farinac *lib* 1. *tit.* 3. *q.* 27. *n.* 21.

Præterea regulariter id priuilegium ampliatur 56
ad eos qui habent prærogatiuam competentiæ, quod ſcilicet non teneantur , vltra , quod facere poſſunt , vt Pater, Mater, Frater, Maritus, Miles, Patronus , Donator , Socius omnium bonorum,

&

& huiuſmodi, *l. miles qui ſub 6. l. ſiue qui in idem, 26. lib. 17. 18. & ſeqq. D. de re iudicata.* Quibus & Aduocatum attexuit, ex Cyn. Saliç. *in l. 1. C. de iur. & facti ign. & Gloſſ. in l. miles D. de re iud.* Sutd. *de aliment. q. 88. n. 22.*

59 Aliqui tamen caſib. etiam carceri mancipantur; & præ cæteris (quod ſtatue pro regula) cum delictum earundem perſonarum quomodolibet
60 in medium affertur; Cuiuſmodi eſt Reliquatio; † Reliquatores enim ex æri alienæ adminiſtratione, nil obſtante nobilitate, gradu, vel ordine carceribus mancipantur. Bobadill. *in ſua politica lib. 3. cap. 3. à num. 50.* Perez de lara *de V it. homin. c. 19. num. 42.* Munn. de Eſcobar *de ratioc. cap. 35. à n. 2.* per text. *in l. 2. §. tutor qui repertorium alias incip. qui pecuniam, D. de ſuſpect. tut.* cuius intellectum, & alia ad materiam, vide apud Salgad. *labyrint. cred. p. 1. c. 41. à n. 19.*

61 Ob quam quidem reliquationem, ex bonis filiorum adminiſtratis, vix eſt vt Mater non carceretur; idque reuerentiæ cauſa. Perez de lara *d. tract. de V it. Homin. cap. 9. num. 43.* Hyppol. de Marſil. *in d. prax. crim. §. attingamus num. 64.* Etſi obſtet Bart. *in l. ſi quis ſub condione, D. de teſtam. tutel. num 18. & in Auth. matri & Auiæ, C. quando mul. tutel. off. num. 13.* Niſi intelligatur dictum Bart. de matre contumace in exhibendo Inuentario, & cæteris inſtrumentis facultatum pupilli; tunc enim poteſt carcerari. Paul. Montan. *de tutel. cap. 15. num. 16.* Lara, vbi ſupra, quorum diſtinctionem refert, & ſequitur Salgad. *vbi ſup. num. 41. & paſſ.*

62 Præterea non eximuntur perſonæ prædictæ, ſi dolus & fraus in præiudicium creditorum interueniat. Lex. n. deceptis, & non decipientibus ſuccurrit. *l. 2. §. 3. ſub fin. D. ad S. C. V elleian.*

63 Iſidem ſi adſit contumacia, quod etiam aliquale delictum eſt. *l. omne delictum, §. contumacia. l. 3. §. in bello. D. de re milit.*

64 Inſuper ſi agatur ex quouis depoſito. Auct. *in tract. de execut. ſentent. cap. 5. num. 23.* quoniam non reſtituens depoſitum delictum committit, *l. qui depoſitum D. depoſ. l. ſi is cui D. de furt. l. p. §. qui furti D. de his qui not. inf.* Salgad. luculenter *in Labyrint. Credit d. p. 1. cap. 41. num. 75.* Quod tamen intellige de depoſito ſpeciei, non quantitatis, vt aduertit Cancer. *var. reſol. lib. 3. cap. 8. num. 97. & ſeq.*

65 Addas ſi ſuſpicio de fuga interueniat, de qua nus infrà latius.

66 Si luſatum ſit debitum. Si iſti nobiles, DD. & Clerici intra metas ſuæ conditionis ſe non con-
67 tineant, † vt ſi mercaturam exerceant, aliáve officia propter dignitati obuerſantia; quoniam nobilitatem perdunt, & eius effectus Coler. *de proceſſ. execut. p. 1. cap. 6. & p. 2. cap. 3.*

Alios modos proſequere, prout per DD. & quo ad Clericum, vide Gloſſ. *in l. miles 6. D de iudic.* Marſil. *in prax. crim. §. attingamus num. 60.* Tuſc. *concl. 80. lit. C.* fusè admodum, & latè, Barboſ. *Iur. Eccl. vniu. lib. 1. cap. 39. & alibi*, Couar. *lib. 1. var. cap. 9.* Sarmiento *de redit. lib. 4. p. cap. 1.* Brun. *de ceſſ. bon. q. 13.* addens *n. 15.* congruam, ne egeant, ipſis eſſe ſubminiſtrandam.

A. M. Bartoli, I. V. D. &c.

68 Rurſus, pro articuli, etiam integra cognitione, animaduertere oportet, quod cum creditores concurrant ad bona debitoris, eo quod propter non ſoluendo, ex cauſa executionis, bona capta ſint, vt vendantur, & eorum debita perſoluantur, & veluti tertij oppoſitores aliquando compareant, opponendo ſe executioni factæ, ad inſtantiam cuiuſdam creditoris, aut competita ſit quinquennij dilatio, aut crediti remiſſio à debitore, aut ab eo facta bonorum ceſſio, & hoc, vel illo modo, concurrant, ad hoc, vt ex bonis illius ſatisfactio, aut crediti ſolutio fiat, iuxta ſuperius notata, ſemper vtique cum talis creditorum concurſus ſit, comparent in Iudicio, præſentando iura, actiones, ſeu inſtrumenta, quæ contra debitores habent, contendentes deinde priori loco ex debitoris bonis, ſolutionem ſibi faciendam eſſe, vtpote potiora iura habentibus, & maiora, & priora iuris priuilegia obtinentibus, & ſic priori loco, & prærogatiua gaudere debere. Quare, vt id rectè cognoſci, aut iudicari valeat, aliqua de ipſorum priuilegiis, iuribus & titulis præmittere viſum fuit, vt ſecundum ea, & iuris diſpoſitionem, qui maiorem habeant prælationem, & in priori, & potiori gradu conſtituantur, & quomodo debiti ſatisfactio, & ſolutio fieri debeat, dignoſcatur.

Prius animaduertendum, quod ſi in bonis debitoris ad petitionem cuiuſdam creditoris executio fiat coram vno Iudice, & apud alios diuerſos iudices contra eundem debitorem executio petatur, & fiat; ſi ſuccedat in bonis iis debitoris, creditorum concurſum fieri, quo caſu tractari conuenit, coram Iudice prædictus creditorum concurſus agi debet, cuiuſvè Iudicis tribunali, & Iudicio proceſſus omnes accumulari oporteat; Et cum iuxta iuris regulas, ad illum Iudicem remitti debeant, vbi primum iudicium cœptum eſt, & ne continentia cauſæ diuidatur * *ex leg. vbi cœptum, D. de iudiciis, & l. nulli C. eodem tit.* vt bene ponderauit Villadiego *in ſua Politica, & pract. iudiciali cap. 1. verſ. de accumulatione proceſſus*, *ex numero 13.* tunc dantur à priore iudice * requiſitoriæ litteræ, vt ad ſe executionis proceſſus contra debitorem fulminati trahantur, & ibi de executionis cauſa, & creditorum concurſu tractetur, quibus ſi non pareatur, per eiuſdem diſtrictus Cancellariam Regiam, iudex compellitur eas adimplere; de hac enim accumulationis materia, in caſu propoſito, optimè tractatum eſt à Villadiego *vbi ſup. d. c. 1. ex n. 13.*

n †. *Ne continentia cauſa diuidatur.*) Adde quæ ſcripſit Sigiſmund. Scacc. *de Iudic. lib. 2. c. 34. num. 434. ſeq.* Ciarlin. *controuerſ. iur. c. 56. num. 7. & 8.* Et citato Auct. diſcurrit magiſtraliter Salgad. *Labyrinth. Credit. p. 1. cap. 4. §. 1.* præcipue à *num 43. & ſeq.*

o †. *A priore Iudice.*) In hoc concurſu, quia eſt indiuiduum, idem eſſe Iudicium, ob idque coram vno, eodemque iudice omnes creditores conuenire debere, latè reſoluit Carleual. *de iudic. tom. 2. lib. 1. diſp. 2. num. 3. per tot.* Mierez *de maioraſ. 1. q. 26. num. 109.* Mirabiliter Salgad. *in ſuo opere de ſupplic. ad Sanctiſſ. 2. p. cap. 4. per tot. & in Labyrinth. cred. d. p. 1. cap. 4.* vbi adducit del Caſtillo, *Controuerſ. lib. 5. cap. 165.* Vrſill. ad Afflict. *dec. 280. num. 9.* Maſtrill. *Dec. Sicilia 79. per tot.* Ceuall *de cognit. per viam V iolent. 2. p. q. 72. per tot.* Alphonſ. Guzman. *in tract. de euiction. q. 7. à n. 56.* Marta *de Iuriſdict. 4. p. centur. 2. c. 113. &c.* atque aliis, &c.

Cæterum vltra tres adductos per Auct. modos concurſus creditorum, regeri poteſt, & quartum genus,

genus, quod cauſatur à debitore communi, † dum euitare volens ignominioſam, & flebilem bonorum ceſſionem, ſuos conuocat creditores omes in iudicio, vt ibi ſua iura deducant, credita petant, ac ſimul inter ſe contendant de antelatione & priuilegiis; ipſiſque dimittit omnia bona ſua, vt vnicuique iuxta ſui gradus prærogatiuam & crediti prælationem de illis ſatisfiat. Vid. Hieronym. Ceuall. *com.contr.com. lib.4. q.1. num.934. in fin. & in tract. de cognition. per viam violentiæ diſcept. 2. quæſt. 72.* Antonin. Amat. ex pluribus per eum congeſt. *variar.reſol. 111. à n.1. & ſeqq.* Quod quidem Iudicij genus eſt aſſumptum Doctiſſ. Franc Salgad. *in ſuo Labyrinth.Credit.* apud quem vide differentias eiuſdem, & ceſſiunis bonorum, ac alia ad materiam latè pariter, & ſubtiliter.

A.M B.

70 Illud prætetea generaliter præſupponi oportet, ad intelligentiam eorum, quæ ſpecialiter de vniuſcuiuſque creditoris priuilegio, iure, & prærogatiua dicenda ſunt; cum ex Ciceronis doctrina *lib. 1. de officiis* omnis quæ de aliqua re ſuſcipitur inſtitutio, diffinitione incipienda ſit vt intelligatur id de quo diſputatur; Priuilegium eſſe legem, priuatis quibuſdam perſonis, aut certo generi hominum, vel etiam communitati datam, vel indultam, vt colligitur ex *c.priuileg. 3. diſt.* & rectè notat Gregor. Lopez *in d.l.2. tit.18. p.3. in gloſſ. verb. apartadamente*, quæ videlicet circa perſonam, vel locum priuilegiatum, aliquid addit, vel detrahit iuri communi, & quia ſingularem legem priuato gratiam aliquam tribuentem, vel fauorem inducentem denotat, alio nomine ius ſingulare appellatur à Iuriſconſ. *in l. ius ſingulare, ff. de legibus, & in l. 1. §.vlt. ff. de conſtitutionibus Principum*, & cum aliquid diuerſum, & ſeparatum à iure communi ſtatuit, & inducat, nomen ſuum accepiſſe priuilegium, nonnulli putant à priuando, quaſi priuans legem, hoc eſt aliquid diuerſum, & diſtinctum ab ipſo iure communi, ſtatuens, & decernens; & ſic priuilegium ſemper aliquid ſpecialiter operari contra ius commune, docuit text. *in c. in his, de priuilegiis, c. Abbate §.contra de verb.ſignific.* quamuis ſi concurrant priuilegium, & ius commune, potentius erit ius commune, quam priuilegium, vt eleganter docet Gregorius Lopez *in leg.13. tit.6. gloſſ.13.* & hanc priuilegij diffinitionem, & deſcriptionem, poſt Hoſtien. *in Summ. tit. de priuil. n. 1.* explicat Sebaſtianus Medices *in tract. de definitionibus, cap. 7. n. 1.* & optimè Matthias Colerius *in tract. de proceſſibus executiuis 1. part. cap.4. n.1. cum aliis ſeqq.* vnde a l. Regia 2. *tit.18. part. 3.* totum hoc comprobari videtur, dicens illud priuilegium eſſe, in hæc verba *Priuilegio tanto quiere dezir como ley, que es dada, y otorgada del Rey apartadamente, à algun lugar ò algun ome para fazer le bien, e merced.* Quare Gregorius Lopez, *ibi in gloſſ. 1.*,
p inquit, priuilegium * propriè dici, quod in priuatorum conceſſum eſt, *ex cap. priuilegio, & d.l.1. §.vlt. ff. de conſtitutionibus Principum*, & inter perſonas quibus conceditur, vim legis, habere priuilegium, non vt faciamus generale, tradit idem Greg. Lopez *per tot.* ibi *in l.28.tit.18. p.3. in gloſſ.1.*

p ✝. *Priuilegium.*) De Priuilegiis latè DD. communiter. Iuriſtæ, *ad tit. D. de conſt. princip. præcipuè ad leg. beneficium fin.* Petr. Vanderan. *de priu.credit. c.1.* & 2. *Obſ.* Cuiac. *lib.1. c.8.* Anton. Faber. *in C. ad eum tit. & aliàs.* Donell. *lib. 8. Comment. iur. ciuil. tit. 18. C. qui potior.* Nouiſſimè D.Læl: Mancin. *in ſuis Genialib. cent. 3. c.247.* vbi cum communi DD. ſententia eam diffinitionem firmat, quod ſcilicet ſit priuata lex, aliquid ſpeciale concedens, ex text. *Abbate, cap. niſi aliquid ſpeciale de verb.ſignif. & c.fin.§. antepen. verſ. nulli aliquid 25. q. 1.* cui ſubſcripſit cùm aliis Doctoribus Suarez *de legibus, lib.8. cap.1. n.5.* Sanch. *de ſponſal. lib.8. diſp.1.* Parlad. *rer. quotid. l.diff.13.* Non. Acoſt. *de priuil. cred. in 1. prælud. per tot.*

Et de veritate prædictæ concluſionis, exigi videlicet ad priuilegium vt aliquid contra ius operetur, Vid. eundem Mancin. *ibid. & c.conced.*

A.B.M.

Sed inter varias priuilegiorum diuiſiones, quas 71
poſt Ripam *in l.priuilegia in princ. ff. de priuil. creditorum*, refert Matthias Colerius, *vbi ſup. d.p.1. c.4. ex n. 16.* & nouiſſime Flores de Mena *variarum quæſtionum l.1. quæſt.6. art. 3. num. 2.* Felicianus *in tract. de cenſibus lib.3. cap.5. n. 3.* Hermannus Meyter *in d. tract. de pignorib. & hypothecis lib. 2. tit. 1. de priuilegiis creditorum, c. 1. num.2. cum ſeq.* Ego, vt omnia quæ ad noſtri tractatus explicationem propius ſpectant, comprehendam, eam diuiſionem conſtituo, quam ex Dino *in regul. priuilegium n.5. de regulis iuris* deduco, videlicet,
Priuilegium, aut perſonæ * conceditur, aut re- r
bus, aut communitati, ſeu generi perſonarum, aut ciuitati, loco, vel cauſæ præſtatur. Si perſonæ concedatur, priuilegium perſonale dicitur: Si tamen rebus, reale priuilegium appellatur; Si autem loco, aut cauſæ, reale priuilegium eſſe, à iure
præſumitur; vt clarè deducitur *ex l. priuilegia, &* 56
l. in omnibus, ff. de regulis iuris, & quæ ibi docet Philippus Decius *n.14. & ſeq.*

q ✝. *Aut perſona, &c.*) Quænam priuilegia
realia ſint, vel perſonalia, † à natura rei digno- 72
ſcendum. Bald. *conſ.355.*

Quæ autem talia ſint, vid. quæ vndecunque latiſſimè congeſſit Card. Tuſch. *tract. concl. litt. P. à c. ..cl.746. & deinceps.* Nouiſſimè Nicol. Noal.
de tranſmiſſ. caſ. 22. 24. vbi *n.25.* quærit. † An in 73
dubio reale dicendum ſit, vel perſonale? Et reſoluit, ſi non poteſt haberi recurſus ad mentem concedentis, ſecundum quam debet regi conceſſio, *ex l.1.§.permittitur, aq. quotid. & æſtiu. l. cum Neratius, D. de Reg. Iur.* credendum reale, niſi contrarium probetur, *l.beneficium, D. de conſt. princ. c. ad audientiam, de reſcript.* quod tamen intellige, ſi in ipſa conceſſione fauor exuberet vel beneficium, *ad d.l. benef.* ſecus ſi odium, incommodum, & præiudicium. Vid. d. Manc. *in Genial. c.259:* apud quem plura de priu. præcipuè *in d. c. 247. & deinceps.*

A.M.B.

Priuilegium hoc perſonale, aut generale eſſe, poteſt, aut ſpeciale. Generalia vtique dicuntur priuilegia, quæ communia ſunt alicui generi perſonarum, vel vniuerſitati in communi, veluti ſunt & illa, quæ tribuuntur Doctoribus, Magiſtris, & Nobilibus perſonis, ne conueniantur, vltra quam facere poſſunt, & ne pro debito ciuili in carcere detineantur, *iuxt. text. in l. medicos. C. de profeſſoribus & medicis lib.10. & in l. ſunt qui, & in l. item miles, ff. de re iudicata, cum aliis*; vtque eſt illud, quod conceditur pupillis, & viduis, ne conueniantur alibi quam in ſua prouincia, *l.vnic. C. quando Imperator inter pupil. & viduam, &c.* Itè, & clericorum, ne trahantur ad iudicem ſæcula-

rem,

rem, *text. in cap.* 2. *de Iudiciis*; *cap. ſi diligeas de foro competenti.* Item priuilegium Senatus Conſulti Velleiani, quo iuuantur mulieres in ſuis interceſſionibus, *l.*2. *C. ad Senatus Conſultum Velleianum*; & Macedonianum, quo conſulitur filiis familias contra creditores *l.*1. *Cod. ad Senatus Conſultum Macedonianum.* Item priuilegium ſcholaſticorum, de quo *in authentica habita, Cod. ne filius pro patre cum ſimilibus.* Perſonale etiam priuilegium quandoque ſpeciale erit, cum determinatæ in ſpecie & certæ perſonæ in priuilegio nominatæ, & comprehenſæ, à Rege, vel Principe conceditur, de quibus loquitur text. *in l. priuilegia, & l. in omnibus, ff. de regulis iuris, & in l. Princeps* 30. *ff. de legibus*, ibi, *Principes tamen eadem illi priuilegia tribuunt, quæ & ipſi habent, & in §. ſed quod Principi, verſ. planè, Inſtit. de iure naturali gentium, & ciuili* ibi *Planè quædam ſunt perſonales, quæ nec ad exemplum trahuntur, quoniam non hoc Princeps vult, &c.* & huiuſmodi priuilegia perſonalia, tam generalia quam ſpecialia, conceſſa certo generi perſonarum, & communitati, aut determinatæ, & certæ perſonæ, quædam ſunt clauſa in corpore iuris communis, vt ſunt ea, quæ ſuperius à nobis relata ſunt, alia verò non vtique in iuris ciuilis corpore includuntur, nec comprehenſa ſunt; vt rectè notauit Matthias Coler. *vbi ſup. dict.* 1. *part. cap.* 4. *num.* 4. *&* 5.

74 Cui tamen veræ reſolutioni ſuccedit elegans Greg. Lopez doctrina *in d. l.* 1. *tit.* 18. *part.* 3. *in d. gloſſ. verb. apartadamente* dicentis, quod cum propriè priuilegium dicatur, quod eſt priuato conceſſum, iuxta *d. c. priuilegium, & d. leg.* 1. *§. vlt. ff. de conſtitutionibus Principum* [illegible] *iuribus ſuperius allegatis*; ſi fortè huiuſmodi priuilegium eſſet incluſum * in corpore iuris communis, non diceretur propriè priuilegium, neque comprehenderetur in generali reuocatione priuilegiorum, *iuxta gloſſam in l. hæres abſens, in principio, ff. de iudiciis, & in Authentica, ſi qua in prouincia, C. vbi de criminibus agi oportet*, & quæ notat Felinus *in c.* 1. *de reſcriptis, colum.* 10. *&* 11. †

r ✠. *Incluſum in corpore iuris, &c.*) Priuilegium in corpore iuris clauſum nomen illud priuilegij exuere, & legis nomine venire, refert Bald. *d. conſ.* 355. *in med. ex l. non ſolum, D. de in integr. reſt. cum ſimil.* eamque ſententiam tenent communiter DD. *in c.* 1. *de reſcript.* Sall. *de ll. diſſ* 17. *ſect.* 14. de cuius quidem opinionis veritate, videque eleganter Mancin. in ſuis Genial. *cent.* 3. *c.* 260. Vid. nuperrimè Acoſt. *de priuil. cred. priæl.* 1. *à num.* 15. vbi ex ea ratione comprobare intendit extenſionem hypothecæ, aut priuilegij prælationis de caſu ad caſum ex identitate rationis, cum id ſit conceſſum *in l. non poſſunt cum ſimilibus, D. de legibus*, cuius vim iam ſubiit tale priuilegium in corpore iuris exiſtens, apud eum fusè *loc. cit.*

A. M. Bertoli, I. V. D.

Præterea, rebus conceditur priuilegium; ob quod reale priuilegium eſſe dicitur, vt notat Dinus *in d. regula priuilegium, num.* 6. Ripa *in d. l. priuilegia, num.* 2. Felicianus *in d. c.* 5. *n.* 3. *per text. in l. ætatem, §. rebus, & l. forma, § quamquam, ff. de cenſibus, l.* 1. *§. permittitur*, ibi. *Idque à Principe conceditur: alij nulli competit ius aquæ dandæ, & datur, interdum prædiis, interdum perſonis, ff. de aqua quotidiana, & æſtiua.* Ex realia, etiam, & perpetua priuilegia * intelliguntur eſſe, quæ generaliter loco, aut habitatoribus conceduntur, vt clarè colligitur, *ex d. l. forma, §. quamquam*, traditque Philippus Decius *in d. l. in omnibus cauſis* 50 *ff. de reg. iuris, n.* 15. & elegantiſſimè docet Greg. Lopez *in l.* 29. *tit.* 7. *part.* 5. in gloſſ. verb. *algun lugar, ex d. §. quamquam*, & ex text. *in l. vectigal*, vbi notat Bald. *C. de vectigalibus.* Verum autem priuilegium ciuitati * conceſſum etiam ciuibus inductum intelligatur, optimè idem Gregor. Lopez tractauit *in d. l.* 29. in gloſſ. verb. *algun lugar.* f t

f ✠. *Et perpetua, &c.*) An & quæ priuilegia perpetua ſint, & ad hæredes tranſeant, latè DD. communiter ad *ſup. cit. l. beneficium, fin. D. de conſt. princ.* Bald. *d. conſ.* 355. pleniſſ. cit. Nic. Noal. in *ſuo laudat. tract. de tranſmiſſ. caſ.* 22. *per tot.* vbi concludit, realia priuilegia quidem tranſmiſſibilia, at non perſonalia, etſi ex parte ſolum concedentis eſſent talia, vt in caſu *cap. ſi gratioſè de reſcript. in* 6. Quod tamen limitat ſi in ea conceſſione nomen hæredis expreſſum ſit, *ex l. ſi quis alicui, D. de leg.* 1. *l. non ſolum, in* 2. *§. tale legatum, D. de liberat. leg. cum ſimil.* † Ad diſtinguendum porrò reale à perſonale attendendum eſſe docet, An perſona; cauſa proxima priuilegij, nec nè, de quo eundem vide *loc. cit. à n.* 9 *& deinceps.* 75

76

t ✠. *Ciuitati, &c.*) Priuilegium Ciuitati datum competere Ciuibus, communiter opinantur DD. quando in dubio, conceſſum perſonis creditur, poſſeſſor locum; & ſic reale præſumitur, atque ita extendendum ad relata, per Bald. *in l. fin. in* 1. *ſect. D. de Conſtit. Princ. a.* S. Sair. *conſ.* 84. *num.* 5. *vol.* 3. quæ ſententia innititur reſponſo vid. in legato eiſdem ciuibus facto, vt *in leg. ciuibus* 2. *D. de rebus dubiis, & leg. annua, §. Attia, D. de ann. leg.* adducunt Doctores *ex leg. quia tale, D. ſol. mat.* † Tu recurre ad eam inſpectionem an fauor exuberet, nec nè. Vid. Mancin. *in Genialib. cent.* 1. *cap.* 52. de extenſione porro vberrimè, & eleganter Acoſta *de priu. cred. tit. prælud.* 1. *à num.* 6. *& num.* 12. *& paſſ.* 77

78

A. M. Bertoli, I. V. D.

Cum autem cauſæ priuilegium datur, vt in cauſa depoſiti, & mutui ad ædificationem, vel reparationem domus, vel ædificij, & ad conſeruationem rei, & ſimilium, reale priuilegium eſſe reputatur, *ex d. l. in omnibus cauſis*, & ibi gloſſ. & Philippus Decius *n.* 14. *&* 15. Dinus *in d. reg. priuilegium, num.* 7. *in fine*, & clarè colligitur *ex d. l. priuilegia*, 155. *ff. de reg. iur.* ibi: *Priuilegia quædam cauſæ ſunt, quædam perſonæ, &c.* quod benè notauit Meyrer *vbi ſup. d. lib.* 2. *de priu. credit. tit.* 1. *num.* 17. 79

u ✠. *Fiat.*) Sic ergo Priuilegium loco, & cauſæ datum, reale cenſetur vt ex DD. adductis ab Auctorib. quis addat eam rationem; Quoniam dum cauſam, † & locum ſequitur, & cum ipſis ſemper moratur, eiſque inhæret, merito realis nomen nanciſci debet, & aſſumere; *ad dict. leg. forma cenſuali, §. quamquam, D de cenſibus, & l. proponebatur, D. de Iudic.* Vt ex diuerſo perſonale diceremus, quod perſonam reſpicit, & inſequitur. Vid *quæ ſup.* & DD. *ibid.* allegati. 80

81 Idem autem reale dicimus ſi dignitati datum ſit, *ex d. leg. mulieres, C. de dignitat. lib.* 12. *cum ſimil.* 81

Cæterum tertiæ ſpeciei Priuilegij, videlicet mixti, per Acurſ. hic admiſſi, reſiſtit omnino ex 82

Sintea,

Suarez, & Cald. Acoſt. ea duo membra dumtaxat firmans, realis, ſcilicet, & perſonalis, *cit. pralud* 1.*n*.4. iuxta *l. priuilegia, D. de reg. iur.*

A. M. Bertoli, I. V. D.

83 Quædam autem priuilegia conceduntur iuribus, & actionibus, quæ reſultant ex contractu, ſeu obligatione propter quas dantur: nam ſi obligatio perſonalis eſt, & ei priuilegium tribuatur, perſonale priuilegium erit: ſi autem realis ſit, quia in ſe habeat tacitas, ſeu expreſſas hypothecas generales, aut ſpeciales, aut vtraſque contineat, priuilegium reale iudicabitur: ſi verò obligatio perſonalis, & realis ſit; mixtum priuilegium erit; hoc igitur, licet non tam clarè, ſenſit Ripa, *in d. l. priu. in princ. n.* 2. *cum ſeqq.* quem ſequitur Felicianus *in d. c* 5 *n.*3. Meyrer vbi ſup. *d. tit.* 1. *num.* 1. *cum aliis eiuſdem tit.* Florez de Mena *d. lib.* 1. *variar. quaſtionum, q.* 6. *n.* 2. de his autem priuilegiorum generibus, quæ quandam prærogatiuam, & prælationem ſignificant, vt creditor, quandoque, propter reale priuilegium, aliis etiam in tempore prioribus, aut potiora iura habentibus, in debiti exactione, & ſolutione præferatur, de quibus agitur *in d. l priuilegia cum ſimilib. de priuilegiis creditorum, & in l. aſſiduus, & in toto tit. ff. & C. qui potiores in pignore habeantur* futura eſt noſtra explicatio, & Deo duce, circa ea verſabitur tractatus, vt latius patebit in eius ſecunda parte, &c.

x ✝. *Final.*) De Priuilegiis creditorum, ac hypothecis, vid. quæ notant DD. communiter *ad tit. D. & C. qui potiores in pignore habeantur.* vbi Vveſſembecc. & tamen Abb. Dec. Felin. & cæteri Canoniſtæ *in Rubr. de reſcriptis.* † Dyn. *in c. qui prior eſt tempore, de R. I. in* 6. *n.*8. *& ſeq.* Beuſt. *ad l. admonend.* 31. *D. de iureiur. n.*968. *poſt princ. & n. ſeq.* Hartman. Piſtor. *p.*3. *q.*12. 13. 14. 15. 16. 17. *&* 20. Gail. *lib.* 2. *obſeru.* 15. Neig. *p.* 2. *q.*6. *per tot.* Donell. *lib.* 23. *com. c.* 15. Vincent. Carocc. *tr. de excuſſ. bon. p.* 2. *q* 65. Petr. Nicol. Mozz. *tr. de contract. tit. de pign. col. de naturalibus*, Neguzant. *tract. de pignor. p.* 5. *memb.* 2. *per tot.* Petr. Vanderan. *de priu. cred. per tot.* Merlin. *de pignor. lib.* 3. *per tot.* Pract. Pap. *in forma libelli in act. hypothecaria, num.* 9. *& ſeqq.* plura etſi diſpetim, Salgado *Labyrinth. credit. per tot.* Nonius Acoſta *in ſpeciali tract. de priu. credit.* apud quem vberrimè.

Antonius Maria Bertoli, I. V. D.

ARTICVLVS I.

De Priuilegio Dotis, Mulieri competenti, ad eam repetendam.

SVMMARIVM.

Dotis cauſa in iure, ſemper & vbique pracipua eſt, num. 1.

Verè realia priuilegia dici poſſunt, qua originem ex conuentione, & prouiſione hominis habent, in ſe continentia expreſſas hypothecas; in quibus priuilegiis debitor in detrimentum creditoris nil mutare poteſt, n. 2.

Licet priuilegia Mulieri, Fiſco, Pupillo, Militi, & ſimilibus conceſſa, priuilegia perſonalia eſſe cenſeantur, nihilominus ex legis poteſtate, vim realium habere videntur, n. 3.

Et multum hoc notandum, ibid.

Ex legis miniſterio mariti bona obligata ſunt pro dotis ſecuritate: & eius reſtitutione, licet hoc inter partes actum non fuerit, n. 4.

Dotis reſtitutio quando facienda. n. 5.

An Maritus ſit Dominus Dotis, & reſoluitur Affirmatiuè, ſed remiſſiuè, n. 6.

An bona Patris Mariti ſint tacitè pro Dote hypothecata, n. 7.

Diſtinguuntur quatuor caſus; Primus ſi iuſſus patris in genere interueniat, & affirmatiuè reſoluitur, n 8.

Secundus, ſi ſolus conſenſus, n. 9.

Et dubitatur, ac reſoluitur affirmatiuè, n. 10.

Non tamen ſi filius ſit praſens in receptione dotis per patrem, n. 11.

Tertius caſus, ſi egit pater recipiens, vt non teneatur, & non tenetur, n. 12.

Quartus, ſi pater, & filius ſimul dotem recipiunt, & ſunt duo rei debendi, n. 13.

Aliqua tamen faciunt eos debitores pro dimidio, num. 14.

Cui Dos ſit ſoluenda in concurſu Patris, & filij, num. 15.

In feudis Mariti non habet locum hypotheca, & pralatio Mulieris pro dote, n. 16.

Si mulier agit dote ob inopiam Viri, retinet eius bona pro iuſto pretio, non tamen prafertur creditoribus ſocietatis, niſi in eo, quod ſupereſt, num. 17.

Quia mulieribus non erat plenè antiquitus plenè ſuccurſum per actionem perſonalem in bonis Mariti; conceſſum fuit priuilegium tacita hypotheca, per quod Mariti creditoribus habentibus eaſdem hypothecas anteriores praferuntur, n. 18.

An mulier ex tacita hypotheca praferenda ſit in ſua dotis repetitione omnibus mariti creditoribus ante contractam dotem, in mariti bonis expreſſam hypothecam anteriorem habentibus, numero 19.

Doctores negatiuam laudantes, vt receptiorem, n. 20.

Et in Camera Imperiali, n. 21.

Et in ea Lipſenſium, n. 22.

Et in Foro Saxonia, n. 23.

Referuntur rationes, n. 24. 25. 26. *&* 27.

Vera ſententia adducitur in ſuperiori quaſtione, num. 28.

Et comprobatur, n. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. *&* 36.

Interpretatio §. his conſequens, Authent. de æqualit. dot. *per Auct. adducta non poteſt ſuſtineri, num.* 32.

Reſpondetur ad fundamenta adducta pro contraria parte prioris opinionis, n. 37. 38. *&* 39.

Sententia preadicta ampliatur in concurſu bonorum fideicommiſſariorum, n. 40.

In augmento dotis, ſed remiſſiuè, n. 41.

In legitima libererum, n 42.

Procedit etiam viuente viro, n. 43.

Etiam domino feudi prafertur, n. 44.

Etſi dos in Mariti rem verſa non ſit; n. 45.

Fallit autem concurrentibus liberis primi matrimonij pro dote ſua matris, n. 46.

Specifica tamen in dote ſolum, n. 47.

Item ſi mulier bona ſua adminiſtrauit, n. 48.

Si communem negotiationem iniit cum Viro, n. 49.

Si mulieris culpa intercedat, n. 50.

Si ſciens, tali oberato nubit, n. 51.

Si concurrat cum emptore militia, n. 52.

Si tamen expreſsè pecunia ad id data, non alias, n. 53.

Et

Et dos ſit poſterior, n. 54.
Si verſetur negligentia vxoris in repetitione dotis, num. 55.
Si concurrat depoſitarius, pro ſua ſpecie, n. 56.
Aut ſocius, n. 57.
Si bona habeant obligationem dotandi vt, n. 58.
Si repetat ſumptus nuptiales, n. 59.
Appellatione dotis non veniunt expenſa pro matrimonio facta, n. 60.
Mulierem per expreſſam hypothecam multè magis præferri priuato habenti expreſſam anteriorem, aliqui tenuerunt, n. 61.
Lex facilius denegat ſuum auxilium, quam quæſitum à parte ex proprio contractu, quod firmius eſt, tollat, n. 62.
Alia limitatio ad Regulam paritatis taciti, & expreſſi, n. 63. & 64.
Praxi receptum eſſe ex vera aliquorum Doctorum ſententia oſtenditur, mulierem per expreſſam poſteriorem non præferri creditoribus expreſſas anteriores hypothecas habentibus, numero 65.
Comprobatur hæc opinio, 66. & 67.
An priuilegium Mulieris tacita hypotheca, & prælationis à iure conceſſum, ſoli dumtaxat mulieri datum ſit, ita vt non poſſit alteri cedi, nec ad hæredes tranſmitti, dubitatur, n. 68. 69. & 79.
Vide rationes remiſſiuè, & Doctores, n. 80.
Reſoluitur negatiuè, n. 70.
Adducuntur fundamenta, n. 71. 72. & 73.
Refelluntur oppoſita, remiſſiuè, n. 74.
Ampliatur tamen, vt, n. 75.
De virtute deciſionis taxatiuè ſolius, n. 76.
Strictè accipienda, n. 77.
Neguſantius *ſibi contrarius, n. 78.*
Reſoluuntur obiecta aduerſa ſententiæ, n. 81.
Hypotheca tacita poteſt per mulierem in quemuis transferri, & cur, n. 82. & 83.
Quid dicendum de filiis mulieris, 84.
Quid de collateralibus hæredibus mulieris? reſoluitur negatiuè, n. 85.
Vt nec in filios alterius matrimonij, & cur? numero 86.
Communis opinio, n. 87.
Secus de priuilegio agendi pro dotis tuitione, & ſecuritate, n. 88.
In qua mulier non ſit Domina rerum, n. 89.
Priuilegium prælationis non obtinet in præiudicium alterius mulieris dotem ſuam repetentis, numero 90.
Et cur? n. 91.
Quid ſi hæc prima mulier ſit ſterilis, an habeat locum priuilegium, n. 92.
Aliqui negant, n. 93. 94. & 95.
Alij affirmant, n. 96. & 97.
Reſoluitur, n. 98.
Infertur, non ſolum mulierem, ſed etiam eius liberos virtute ſuæ hypotheca, & priuilegij, poſſe bonis mariti incumbere, & iure retentionis vti, donec dos ſoluatur, n. 99.
Adducuntur Doctores, pro hac doctrina, numero 100.
Ampliatur ſententia, vt, etſi ex ſuaſionibus inde diſceſſerit, detur actio ſpolij, n. 101.
Debet tamen ea poſſidere iure retentionis, numero 102.
Alias vtitur remedio actionis de dote, n. 103.
Ius retentionis competit etiam pro donatione propter nuptias, num. 104.
Eo vtitur etiam contra Virum vergentem ad inopiam, n. 105.
Eo vtitur etiam filia in bonis, ex quibus dotanda eſt, n. 106.
Non competit illud ius, ſi per virum ſit ei cautum, num. 107.
Si creditum ſit illiquidum, n. 108.
Affertur ratio, n. 109.
In rebus alienis, & non mariti, n. 110.
In rebus ab alio poſſeſſis, n. 111.
Nec in omnibus bonis mariti, ſed in melioribus, & potioribus ſolum, n. 112.
Alias tenetur ad rationem reddendam, n. 113.
Alios caſus vid. remiſſiuè, n. 114.
Alimenta tunc temporis rectè petit, n. 115.
Et cur? n. 116.
Limitatur concluſio in damno emergenti, n. 117.
In lucro ceſſante, n. 118.
Rot. Rom. Stylus quoad intereſſe ſoluen. num. 119. & 120.
An hoc ius tranſeat in ſucceſſorem ſingularem, numero 121.
Reſoluitur affirmatiuè, n. 122.
Diluuntur appoſita, n. 123.
Siue ſint liberi, ſiue conſanguinei, ſiue extranei, numero 124.
Item cedi in quemuis quod probatur, n. 125. & 126.
Doctores agentes de hoc iure retentionis, n. 127.
Ad reſtitutionem rerum, marito in dotem datarum maritus tenetur, ſiue in dotem data ſint æſtimata, ſiue inæſtimata, mobiles, ſiue immobiles, num. 128.
Ratio cur res æſtimata periculum cedat marito, non item inæſtimata, num. 129.
Æſtimatio ſubit vicem venditionis, & emptionis, num. 130.
Quæ dicantur æſtimata, vel inæſtimata, n. 131.
An veſtes miſſæ propter nuptias ſponſæ cedant dominio Viri, an Vxoris, n. 132.
Diſtinguitur inter veſtes pretioſas, & quotidianas, num. 133. & 134.
Veſtes, & ornamenta facta à Patre pro filio ducente Vxorem, ſunt conferenda, n. 135.
Quæ ſint feſtiuæ veſtes necne, arbitratur Index, num. 136.
Quid de iocalibus datis ſponſæ à conſanguineis viri, num. 137.
Quid de annulis, n. 138. 139. & 140.
Quænam æſtimatio faciat emptionem, num. 141. 142. & 143.
Si mulier habet hypothecam ſpecialem, & generalem cogitur à ſpeciali incipere, n. 144.
An hypotheca, & Priuilegium, quod mulieri competit pro dotis reſtitutione in bonis mariti, ad alia vxoris bona paraphernalia, vel ad arrhas, aut donationes propter nuptias extendatur, num. 145.
Reſoluitur Affirmatiuè, ſi maritus habeat adminiſtrationem, n. 146.
Paraphernalia bona, quæ dicantur, n. 147.
Quæ requirantur, n. 148.
In bonis tamen prædictis non habet ius prælationis, num. 149.
Et cenſetur, quoad ea, creditor hypothecarius, numero 150.
An bona mulieris, quæ nubit abſque deſignatione dotis, cenſeantur paraphernalia, n. 151.
Adducitur opinio affirmatiua, n. 152.

Et laudatur vt communier, ſed cum limitationibus, de quibus remiſſiuè, n. 153.

An ius hypotheca, & prælationis habeant locum in donatione propter nuptias, n.154.

Reſoluitur negatiuè, ſed limitatur, n. 155.

Cum prælatio mulieri non datur, reponitur inter creditores hypothecarios, n. 156.

Praxis in Regno, pro arrhis, bona mariti eſſe tacitè obligata, non tamen mulierem habere ius prælationis, n.157.& 158.

Pro arrhis promiſſis in augmentum dotis, datur prælatio, n. 159.

Augmentum dotis regulatur ſecundum naturam eiuſdemmet dotis, n. 160.

Competit prælatio à tempore augmenti, ſolummodo, num.161.

Infertur quod pro medietate lucrorum vxori obuenientium, iuxtà l. Tauri, bona mariti ſint obligata, ſi fortè maritus eam alienauit, non tamen mulier ius prælationis habebit, numero 162.

In dubium opinio reuocatur, & modificatur, n. 163. & 164.

Pro alimentis vxori præſtandis, datur hypotheca, & non prælatio, n. 165.

Hæc an, & quando Vxori præſtanda per heredes viri, n.166.167.168.

Quid ſi vxori, per virum eſſent relicta? n.169.

Quid ſi prægnans? n.170.

An petens alimenta debeat cum Viri heredibus cohabitare, n. 171.

Cum alimentis etiam Veſtes lugubres ſunt per heredes Viri præſtandæ, n. 172.

Tenentur dicti heredes ad Veſtes, etſi mulier dotem non ſoluerit Viro, n. 173.

Competit hypotheca pro alimentis debitis, tam conſtante, quam & ſoluto matrimonio, n. 174.

Non obſtante contraria ſententia, n.175.

Cuius ratione diluuntur, n.176.

An priuilegium hoc tacitæ hypothecæ, competat à tempore traditionis dotis, vel à tempore dotis promiſſæ, & contracti matrimonij, n. 177.

Referuntur diuerſæ ſententiæ, n. 178.

Opinio, quod competat à tempore traditionis, & datæ dotis: eſt Gloſſ. laudata à Doctoribus, & notata, vt ſingularis, n. 179.

Referuntur fundamenta dictæ opinionis, n. 180. 181. 182. & 183.

Opinio, quod competat à tempore promiſſionis, & contracti matrimonij adducitur, n.184.

Et probatur, n.193.

Vniter, & coniunctim debent ſumi verba, dotis promiſſa, & contracti matrimonij, n. 185.

Opinio quod tempus promiſſionis diſiunctim attendatur, n. 186.

Eius ſententiæ Doctores recenſentur, n.187.

Et fundamenta, n.188.189.& 190.

Ab ea receditur, n.191.

Et cur? n. 192.

Solidata ſententia quod attendatur tempus contracti matrimonij, n.194.

Et ampliatur, n.195.

In hypotheca expreſſa ſi ſit dos ſoluta tempore ſponſaliorum, n. 196.

Et in dote promiſſa ante matrimonium, & ſocer ſit obæratus, n.197.

Quid ſi dos poſt matrimonium eſt conſtituta? Attendi tempus dotis ſcatit Bart. ſed inſpici tempus matrimonij, concluditur, n.198.

Prælatio competit à die Inſtrumenti dotalis poſterioris, non ſcriptura priuata anterioris, etſi ſit ea inſerta in Inſtrumento. Non tamen ſi habeat ſolemnitates, ſcilicet l. ſcripturas, C. qui pot. ibid. n.198.

Leg. Regia attenditur tempus ſolutionis, ſed vix in iure poteſt defendi, n.199.

Euelluntur dictæ ſententiæ fundamenta, n. 200.201. 202.

Priuilegium hoc habet locum in dotibus, de quarum vera numeratione, & traditione apparet, numero 203.

Confirmatur per Doctores, n.204.

Ampliatur ſententia; hoc ius non competere in dote non numerata; etſi Maritus renunciauit tali exceptioni, n 205.

Talis tamen renunciatio notat marito, & heredibus, numero 206.

Infert autem creditoribus extraneis præiudicium, ſi renunciatio ſit facta ante contractum matrimonium, n.207.

Ampliatur etſi facta confeſſio in Inſtrumento publico, & Guarentigiato, n.208.

Ampliatur etiam confeſſione iurata, n.209.

Datur ratio remiſſiuè, n.210.

Ampliatur etiam in confeſſione receptionis dotis ab extraneo, n. 211.

In hac non præfertur mulieri, nec Chyrographariis creditoribus, n. 212.

Nec ſi eam quantitate confeſſatam Vxori leget, numero 213.

Non denegatur prælatio, & hypotheca, ſi creditores eam confeſſionem approbent, n. 214.

Si tempus opponendi eam exceptionem ſit lapſum, num. 215.

Non tamen labitur creditoribus extraneis, n. 216.

Aſſignatur ratio diſparitatis, n.217.

Et alia remiſſiuè apud Doctores citatos, n.218.

Etſi plures Doctores reſiſtant, n. 219.

Tempus opponendi dictam exceptionem quale ſit, num.220.

Non denegatur ſi alij creditores ſimiliter non probant numerationem proprij crediti, n.221.

Item ſi vice numerationis in dote concurrant aliqua coniectura, n.222.

Item ſi faſſus ſit dotem recepiſſe in immobilibus, numero 223.

Itidem ſi promiſſio, & confeſſio receptionis apparet diuerſis, & diſtinctis temporibus, n.224.

Dummodo non appareat ex alienum tempore confeſſionis, n.225.

Adhuc competit cum creditores contrahunt cum marito poſt factam confeſſionem, n. 226.

An in feudo competat mulieri hypotheca, n. 227.

Diſcutitur generalis Qu. an hypotheca habeat locum in feudalibus bonis, n.228.

Proponitur affirmatiua: & comprobatur, n.229.230. 231.

Verior eſt Negatiua, & confirmatur, n.232.233.234. & 235.

Reſoluuntur obiecta, n.236.

In feudis non habet hypothecam, n.237.

Niſi ſit onus inſitum ipſis feudis, n. 238.

Limitatur concluſio in fructibus feudi, & ad vitam Vaſalli, n. 239.

Quo iuris remedio mulieri ſuccurrendum ſit, caſu quo maritus tradat creditoribus ſuis res, in quibus vxor habeat ius prælationis, & hypotheca, n. 240.

Diſtin

Diſtinguuntur aliqui caſus.
Enodatur controuerſia in caſu, cum creditor conuenitur pro re dotali iam conſumpta; an ſcilicet pro toto pretio accepto, an verò pro parte remanſa vltra creditum ſit conuenendus, numero 241. & 242.
Vbi refertur opinio Petri Barboſa, quæ & retinetur per Auct. n.243.
At parum tuta videtur dum in vniuerſalibus, qualis eſt dos, pecunia ſuccedit loco rei, n.244.
Quid ſi ex pecunia dotali res fuit empta? diſtinguitur an ex ſcientia vxoris, necne, &c. numero 245.
An Mulier hoc priuilegium, & hypothecam, poſſit remittere, & renunciare marito, n.246.
Diſputatur affirmatiua, n. 247.
Altius diſputatur quæſtio, n.248.
An mulier pro viro ſe obligare poſſit, n.249.
Et reſoluitur negatiuè, niſi in aliquibus caſibus, numero 250.
An patientia exhibita in alienatione per virum facta, ipſi obſit, n. 251.
In alienatione bonorum vxoris nil facit, & ipſi propter nuptias donatorum, n. 252.
In bonis mariti ſecus, n.253.
Vellcianum S.C. quid, n.254.
Limitatur efficacia d.S.C. n.255.
An renunciari eidem poſſit, n. 256.
Affirmant perplures Doctores, n. 257.
Verius negatur, n. 258.
Comprobatur, n.259.260. & 261.
Et ampliatur, n.262.
Limitatur, n.263.264. & 265. remiſſiuè.
Modus quo Notarius tenere debet quoad certiorationem in dicta renunciatione, n. 266.
Et alia ad rem, n.267.
Certioratio aliquando non neceſſaria, n. 268.
Remiſſio hypothecæ facta viro, non exigit geminationem, n. 269.
Ratio cur hæc remiſſio mulieris valet, laudatur, numero 270.
Contrariæ ſententiæ fundamenta excutiuntur, n.271. 272.273.274. & 275.
Et reijciuntur, etſi eam ſequatur Guttierrez, cum aliquibus, n.276.
Prior opinio ex l. iubemus, C. ad Velleian. limitatur, ſecundum mentem Gomeſij in hypotheca generali, n. 277.
Sed refellitur, n.278.
Imò extenditur dicta renunciatio ad omnes perſonas, contractus, & res, n.279.
Intellectus Auth. ſiue à me, Cod. ad Velleian. n. 280.
Comprobatur ſententia inde deducta, n.281.
Quæ, & limitatur, n.282.283.284. & 285.
Alia limitatio ad l. iubemus, vt ſcilicet non procedat, deficientib. aliis bonis, infrà, n. 286. & 292.
Siue tempore renunciationis, ſiue etiam poſt, n. 287.
Aduerſa opinio affertur quod ſufficiant bona tempore remiſſionis, n.288.
Quid ſi correus interueniat? non datur hypothecaria, num. 289.
Quid ſi ſtante renunciatione in aliquibus bonis, agat ad alia diuerſa poteritne impediri quaſi renunciauerit, Negatur, n. 290.
Etſi ab aliquibus affirmetur, n 291.
Adducitur ſententia deſtruens dictam ſecundam limitationem, n.293.
Et probatur, n.294. & 295
Et moderatur, n. 296.
Reſtringitur opinio retenta, ſi interueniat iuramentum, n. 297.
Modificatur tamen de iure Ciuili, n.298.
Secus de iure Canonico, n.299.
Quod probatur, n.300.
Adhuc, & de iure Can. Doctores aliqui reſiſtunt; ſtante læſione & metu reuerentiali, n.301. 302. & 303.
An propria auctoritate poſſit mulier ſoluto matrimonio res dotales occupare citra pœnam, numero 304.
Reſoluitur negatiuè, n. 305.
Sed de pœna diſtinguitur, n. 306.
Quid in alio creditore ita occupante, remiſſiuè, numero 307.

CVm dotis cauſa ſemper, & vbique præcipua ſit, ſecundum Pomponij Iuriſconſulti reſponſum, *in leg. 1. ff. ſolut. matrimonio*, ſic 1
etiam in ordine tractandi de creditorum concurſu, & priuilegiis, præcipuam, & priorem eſſe ſemper iudicaui: ideò primum ab eius priuilegio noſter tractatus initium ſumit

In quo illud prius præmittendum duxi, verè 2
realia priuilegia dici poſſe, quæ originem ex conuentione, & prouiſione hominis, auctoritatem, & vires habent: in ſe continentia expreſſas hypothecas, in quibus poſtea debitor in detrimentum creditoris nihil mutare poteſt; vt probat text. *in l. eos*, & ibi gloſſ. & Bart. *& l. ſi fundum, C. qui potiores in pignore habeantur, l. ſi pignus, l. qui balneum, ff. de pignor.*

Secundò præmittendum erit, quòd licet pri- 3
uilegia mulieri, fiſco, pupillo, & ſimilibus perſonis conceſſa, perſonalia priuilegia eſſe cenſeantur, eo, quòd illa perſonis data ſint; nihilominus tamen ex legis poteſtate, & miniſterio, priuilegia iſta vim realium habere videntur, & prælationem habent, ſicut & cætera realia priuilegia, vt *ex leg. aſſiduis cum aliis iuribus*, rectè notauit Meyrer vbi ſup. *dict. tit. 17. numero 11. & 12.* *

* ✠. *Finali.*) Hoc notabile, *ex dict. leg. aſſiduis*, atque *ex leg. 1. & 2. Cod. In quibus cauſis, pign. vel hypoth. leg. pro officio, Cod. de adminiſtr. tutor.* menti ſit altè repoſitum; ex eo enim aliud erigitur membrum, ſeu claſſis creditorum, qui ſcilicet priuilegiarij ſunt reales, ad differentiam aliorum qui perſonaliter duntaxat priuilegia dici debent, de quibus in *leg. 1. ac tot. tit. D. de priuileg. credit.* in quo hæc priuilegia enucleantur; ac nos latius ſuo loco.

A.M.B.

His ſic præmiſſis, illud colligitur, videlicet, ex 4
eodem legis miniſterio, mariti bona, vxori obligata eſſe pro dotis ſecuritate, & eius reſtitutione, * licet hoc inter partes actum non fuerit, in- †
deque pro ipſius dotis * exactione indultum fuiſ- a
ſe ius tacitæ hypothecæ, & priuilegium in bonis mariti, * per quod præferretur ſuis credito- b
ribus priorem hypothecam habentibus, iuxta text. *in leg. vnica, §. ſed vt plenius, Cod. de rei vxoriæ actione, & in §. fuerat, Inſtitut. de actionibus, & in leg. in rebus, Cod. de iure dotium, & in capite ex litteris de pignoribus, & in leg. 33. tit. 12. part. 5.*

† ✠. *Dotis reſtitutione.*) Circa hanc dotis reſtitutionem obſeru. Conſtante Matrimonio, Maritum
Vxori dotem reſtituere prohiberi. † *l. vnic. Cod ſi* 5

dos; conſt. matrim. ſolu. fuer. nec ex ea ſolutione vi-
rum liberari ab obligatione eam reſtituendi ſolu-
to matrimonio, niſi probauerit vir eam dotem
fuiſſe in rem vxoris verſam. Surd. *de alimentis,*
tit. 8. priuil. 34. inst. Cald. Peter. *quæſt. forenſ. lib. 1.*
q. 18. n. 51.

Excipe niſi interueniat legitima cauſa. Eas
adducit potiſſimas, Petr. Barboſ. primò ſi vrgeat
neceſſitas, vt puta, ſoluendi debita Patris; Secun-
dò, ſi vtilitas mulieris ſuadeat: Tertiò, ſi pietas
interueniat, vt exempli cauſa, ad alendum filios
primi matrimonij; vel virum è carceribus libe-
randum. Eum vide *in leg. 2. part. 2. init. D. ſolut.*
matrim.

6 a ✠. *Priuilegium in bonis Mariti, &c.)* Ex
quo Mariti bona pro dotis ſecuritate lex voluit
obnoxia, vt hic dicit Auct. inferri videtur eun-
dem non dominum eſſe dotis, ſed adminiſtrato-
rem dumtaxat; Quod ſuadere poſſent plures le-
ges, & præcipuè *l. ſi conſtante, 24. §. ſi maritus, D.*
ſol. matr. & l. 4. D. de collation. quibus in locis, dos
dicitur eſſe in bonis Vxoris.

Attamen, & Virum eſſe Dotis dominum ve-
rius eſt affirmandum, iuribus, & rationibus, de
quibus per DD. communiter, inter quos vid.
Coraſ. *Miſcellan. Iuris, lib. 5. cap. 4.* Franc. Conan.
Commens. iur. lib. 8. c. 9. num. 4. Donell. *Com. Iur.*
Ciu. lib. 12. c. 29. Cuiac. *in expoſit. Nouell. 61. Vt*
immobilia ante nupt. &c. poſt init. &c. Duaren. *de*
dotib. c. 2. ad fin. Anton. Faber *de error. pragm. de-*
cad. 10. error. 2. Balduin. *in tit. Inſtit. Qui bon.*
alien. lic. &c. Nouiſſimè, & quidem eleganter
Marc Aurel. Galuan. *in ſuis diſſertationib. de Vſu-*
fruct. c. 22. à n. 7. & deinceps per tot.

7 Sed quid? bona patris mariti ſunt ne tacitè
pro dote hypothecata; Breuis reſolutio ſit, di-
ſtinctis quatuor caſibus.

1 Aut. n. Pater iuſſit filium accipere vxorem,
& dotem, vel ipſi in hoc conſentit, & hoc caſu
bona propria obligata, & hypothecata exiſtunt
Bart. & cæteri DD. communiter *in l. ſi cum dotem,*
§. tranſgrediamur D ſol. matr. arg. l. fin. D. quod iuſ-
ſu, & ita ſentiunt Bald. Nou. *de dote, p. 7.* Corn.
conſ. 303. n. 6. & 4 & vol. 4. Barb. *in d. §. tranſgredia-*
mur, n. 34. & 35. & alij apud Pacific. *de Salu. in-*
terd. inſpect. 3. c. 4. n. 105. Nouiſſimè Nou. Acoſt. *de*
priu. cred. reg. 3. ampl. 15. n. 30. Idem etiam eſt ſi fi-
8 lius abſque iuſſu, † & conſenſu patris dotem re-
cepit, ſed tamen eam in rem patris vertit, *dict. §.*
tranſgred. Practic. Papien. *in forma libel. quo vxor.*
agit, & c. gloſſ. vxor quondam, n. 18.

9 2 Aut pater conſentit ſimpliciter matrimonio
per filium contracto, vel contrahendo, & tunc
aliqui DD. negant obligationem patris pro dicta
reſtitutione: pater enim poterat dicere vt ſibi,
& non filio dos ſolueretur, vt eſſet citra pericu-
lum diſſipãdi. Ita Cancer. *Var. p. 1. c. 9. n. 217.* Curt.
Iun. *conſ. 133. n. 5.* Corn. *conſ. 256. n. 6. & 7. vol. 1.* Ne-
guſ. *de pignor. 4. memb. 2. p. n. 39.* Vnde patrem in
tali caſu non teneri aiunt, niſi de peculio filij, *ad*
d. §. tranſgrediamur, l. ſi ob dotem ſupr. alleg.

Ex aduerſo tamen tenent alij patrem, conſen-
tientem ſimpliciter matrimonio, cenſeri conſenti-
te etiam receptioni, & reſtitutioni dotis, ſine qua
10 matrimonium † regulariter contrahi non ſolet;
tum etiam quia cum pater teneatur bona ſua obli-
gare pro dotis reſtitutione, iam ea habentur vt
obligata Campeg. *de Dot. art. fin. quaſt. 57.* Surd.
multos referens *deciſ. 62. à num. 13.* Cephal, *con-*
ſil. 671, num. 9. Dec. *in Auth. Præterea, 1. not.*
Cod. vnde vir, & vx. Pacific. *de Salu. interd.*
inſpect. 3. cap. 4. num. 91. & alij quos refert, & ſe-
quitur Antonell. *de temp. legal. dict. cap. 19. nu-*
mero 65. Quod præcipuè procedit, ſi pater præ-
ſens ſit, vt per Practic. Papien. *loc. adduct. nu-*
mero 19.

Hæc tamen præſentia non producit eundem
effectum in caſu contrario cum ſcilicet præſente
filio, dos ſocero, ſeu patri reſpectiuè ſoluitur;
bona namque filij non exiſtunt hypothecata; † 11
eius enim præſentia non inducit conſenſum in
præiudicialibus, dum ad patrem, & non ad filium
ſpectat dotem recipere, & pro ea ſe obligare, la-
tè, & ad rem, Surdus *deciſ. 47.* Cacheran. *dec. 44.*
num. 6.

3 Aut pater dotem recipit nomine filij tantum;
hoc acto, vt ipſe non teneatur; & tunc ſolus fi-
lius tenetur, † ſi talem receptionem per Patrem 12
factam ratam habuit. Bart. *in d. §. tranſgrediamur.*
Papien. *loc. cit. n. 17.*

4 Aut pater, & filius ſimul recipiunt dotem, & 13
tunc ambo in ſolidum tenentur, quod ſpeciale
eſt in dote, vt pater, & filius recipientes dotem
fiant duo rei debendi. Vid. Specul. *de dot. poſt di-*
mort. reſtit. §. 12. verſ. illud. Cacheran. *loc. cit. n. 11.*
Acoſt. *vbi ſupra eum allegatus.* † Etſi non deſint ſu- 14
ſtinentes ſi ſingulos non in ſolidùm, ſed pro di-
midia portione teneri, inter quos Alex. *conſ. 38.*
n. 2. Ruin. *conſ. 303. vol. 4.* Campeg. *de dot. p. 7. q. 38.*
Bald. Nou. *d. tract. p. 2. q. 169.* Surd. *dec. 47.*

Cui vero dos ſoluenda ſit, ſi tam filius, quam 15
pater vult eam recipere; dicendum eſt, ſi pater, &
filius ſimul habitant, Patri eſſe ſoluendam, qui
onera filij, & vxoris ſuſtinere debet. Sin autem
habitat ſeparatim à filio, & tunc filio ſoluendam
eſſe, ad quem talia onera ſpectat ſuſtinere. Pract.
Papien. *d. form. libell. quo vx. agit, gloſſ. vxor quon-*
dam, n. 21.

Nec diſtinguendum eſſe an in propria poteſta-
te ſit filius nec ne, ad effectum prædictæ obliga-
tionis, cenſet Fontanell. *de pact. nuptial. clauſ. 7.*
gloſſ. 2. part. 2. num. 1. Maſtrill. *dec. 45.* & ex aliis
per eum adduct. nouiſſimè Acoſt. *de priu. credit,*
reg. 3. ampl. 15. n. 51.

A. M. Bertoli, I.V.D.

b ✠. *In bonis mariti.)* Etſi mulier in bonis ma-
riti tacitam habeat hypothecam, & ius prælatio-
nis, vt ſupra dictum, & latius infra apparebit; † 16
tamen in feudis ſui mariti, ratione dotis non ha-
bere talem hypothecam, & prælationem, tenet
Iaſon. *in l. fin. C. de iur. emphyt. n. 84.* Neguſ. *de Pi-*
gnor. part. 2. princ. membr. 2. n. 43. poſt init. Mynſing.
cent. 6. obſeru. 45. incip. Nota. num. 3. & ſeqq. Nic.
Mozz. *de pign. tit. de reb. quæ pign. dar. poſt. n. 24.*
& ſeq. Ludolph. Scharder. *de feud. p. 8. c. 1. n. 24.*
Berlich *pract. concl. p. 2. concl. 31. n. 22.* Etſi diſſentiat
Bart. *in l. ſi conſtante, D. ſolut. matr. n. 73.*

A. M. B.

Si mulier agat ad bona viri pro dotis reſtitu- 17
tione, ob inopiam viri, pro concurrenti quanti-
tate dotis, & donationis propter nuptias, ad iu-
ſtum pretium bona habebit, vel retinebit conuen-
ta; Oſaſc. *dec. 135. n. 10.* Franch. *dec. 54.* Viu. *dec.*
413. Gabr. *conſ. 147. lib. 1.* Vxor tamen pro reſti-
tutione ſuæ dotis non præfertur creditoribus ſo-
cietatis, excepta parte quæ viri ſuperetit credito-
rib. ſocietatis ſatisfactis, & pecuniis datis ſociis in
rem ſocietatis verſis, pro quibus concurret cum

alius

aliis creditoribus. Rota *dec.514. cor. Buratt.* Balthaſ. Tomas, *in ſuis tract. de concurſu credit.tr.4. dec.ſ.4. n.577.* *N. G.*

18 Sed cum adhuc muliebri ſexui non eſſet plene ſuccurſum, cum antiquitus exores tantum præferreptur mariti creditoribus habentibus perſonalem actionem, ex text. *in l.2. §. ſi ſponſa, cum duob. ſeqq. ff. de priu.credit.* & poſtmodum priuilegium mulieris tacitæ hypothecæ extenderetur ad poſteriores expreſſam hypothecam habentes,
21 *ex d.leg.vnic.§ ſed vt plenius, & in d. l. in rebus, & l.vbi adhuc, C.de iure dotium,* ab Imp. Iuſtin. priuilegium prædictis vxoribus conceſſum fuit in bonis mariti, vt per hypothecam tacitam lega-
c lem, * omnibus mariti creditoribus etiam anterioribus tacitam hypothecam habentibus, præferrentur; vt in d. celebri lege *aſſiduis, C.qui pot. in pign.* quod doctè, & exactè notauit. P. Ludou. Mol. Societatis Ieſu *tract. 2. de iuſtit. & iure diſput.438. in princ.* doctiſſimè Petr.Barboſ. *in l.1.6. p.in princ.ff. ſolut.matr.*

A. M. Bertoli, I.V. D.

c ✠. *Omnibus mariti creditoribus, &c.)* Omnibus mariti creditoribus mulierem pro ſua dote præferri ſiue priuilegiarij, aut chirographarij, ſiue, & hypothecarij taciti ſint, de iure communi ſancitum eſt, *d.l.vnic. §.1. & ſeqq. C. de rei. vx. act. d.l.aſſiduis, qui potio.* Io. Michaël Beuther. *de iure prælat. p.1.c.35. & c.75.init.* Zobel.*p.2.differ. 49. num. 2.* Practic.Papien. *in form.libell.quo vxor agit ad dotem, & vſumfr. §. coram vobis,n.149.* Anton.Neguſant.*de pignor p.2.membr.24 & ſeq.n.98. & p.5.membr.2 n 23.verſ ſeptimo fallit.* Couarr.*l.1. var.reſol.c.7.n.1. in med.verſ. ſecunda concluſio, & verſ ſeq.* Io.Koppen. *dec.28.n.29.* Petr.Nic.Mozz. *d.tract de pign col.de naturalib.n 44.& 59.* Bart.*in d.l.aſſiduis,n.1.verſ. vt præponatur creditoribus, & in l.vnic. §. & vt plenius, n.6.* Bald. *in dict. l. aſſiduis init. & n.9. verſ.item præfertur,* Cuiac.*in expoſit. Nouell.97. poſt, init. verſ.mulier præfertur omnibus creditoribus,* Mynſing.*cent.4. obſeru.16. n.2.* Alex. *conſ.88. n 5.lib.7.* Ioachim à Beuſt. *in tract. de dotibus, p.3. c. fin.poſt init.* Donell. *Comm. Iur. ciu.d.lib.12.c.29.*

A.M. Bertoli, I.V. D.

19 Verum tamen illa eſt tam inter iuris communis Gloſſatores, & DD. quàm inter noſtri Regij iuris Interpretes ingens contentio, & grauis controuerſia, an mulier virtute tacitæ hypothecæ, præferri debeat in repetitione ſuæ dotis, omnibus mariti creditoribus, ante contractam dotem in eiuſdem bonis, expreſſam, & anteriorem hypothecam habentibus; vt conſtat ex his, quæ latè traduntur, Vanderanus *in tractat. de priuileg. credit. c. 4.* Couarr. *lib. 1. var.c.7.per tot.* Ant. Gomeſius *in l.51.Tauri,ex n.39.* Marienzo *in l.7.tit.16. lib.5.nouæ recopilat.gloſſ.5.n.4.* Io.Guttierr.*de iuramento confirmatorio,1.p c.16 per tot.* P.Ludou.Molina *d.diſp.438.* Anneus Robertus *lib.4. rerum iudicatarum, c.19.* Zeuallos *commun. contra communes, quæſt.374.* latè, & eruditè Petr. Barboſ. vbi ſuprà *in d.l.1.6.p.n.1.cum ſeqq.* Villad.in ſua Politica *in forma libellandi, n. 5. in verſ. de tertio oppoſitore, cum aliis ab his citatis.*

In qua tamen difficili, & quotidiana quæſtione diuerſæ fuerunt Doctorum ſententiæ, ac opiniones; Et mulierem præferri ſolum ratione tacitæ & legalis hypothecæ, creditoribus tacitas hypothecas obtinentibus, non verò expreſſas anteriores habentibus, licet ipſa mulier expreſſam habeat hypothecam ex partium conuentione contractam, ſi tempore priorem eſſe non conſtiterit, docuit Gloſſ. *verb.priuilegium in d.l.2. §.ſponſa,ff. de priuil.credit.& in l.de acceſſionibus,verb. debet, ff. de diuerſis, & temporalibus præſcriptionibus, & in §. fuerat, verſ.credit. Inſtituta de actionibus,* expreſſius *in d.l. aſſiduis, verb. licet anteriores ſint;* elegans gloſſ. *verb.fauor.in c.ex litteris de pignoribus,* quas poſt Azonem *in ſumma n.7.C. qui potiores in pignore, &c.* ſequitur Bart. *in d.l. aſſiduis, n.6.* dicens, ex communi conſuetudine approbari, & in iudicando ab ea non eſſe recedendum, Ripa *in d. l.priuilegia,ff.de priuileg. credit.n.47.* Bald.Nouellus, *in tract.de dote, 4. p. memb.2. n. 86.* Iaſ. *in d.§. fuerat,n 72.* Couarr.*vbi ſup.d.c.7.n.1 & 2.* Anton. Gomeſius *in d. l.51.Tauri, n.39.* optimè P.Ludou. Molin.*d.diſput.438.verſ dubit.Doctores,* Marienzo *d.leg.7. tit. 16 gloſſ 5.n.* & communem, & veriorem, * praxique obſeruatam eſſe teſtatur Paz *in* d
praxi 3.tom.c.6.§.12. n.10. & indubitatam opinionem eſſe dicit, ibidem attenta diſpoſitione *leg.33. tit. 13. p. 5.* & quæ elegantiſſimè tradit Gregorius Lopez; id exornat rectè, & copioſè D.Ioannes del Caſtillo, *tom.3. controuerſarum quæſtionum,c.4.* quorum quidem præcipua fundamenta, quibus hæc communis opinio nititur, hæc ſunt quæ ſequuntur.

d ✠. *Veriorem, praxique obſeruatam, &c.)* In 20
praxi, & foro eſſe receptius, mulierem, virtute ſuæ tacitæ hypothecæ, & prælationis non præferri habentibus expreſſam anteriorem, teſtatur præter adductos, Donell. *vbi ſup.* Bart. *in l. idem q.7.& l. aſſiduis,* vbi de communi conſuetudine, *C.qui potior.* Bald.*ibid. & in Auth.ſed iam neceſſe, Cod.de donat. antenupt.ad fin.* Pract.Papien. *in forma libell. quo agitur ad dotem in med.* Vidaric.Zaſ. *ad §.fuerat Inſt.de act.* vbi Iaſ.*n.72.* Schneid. *n.57. & ſeqq.* Mozza *de pignor.colum.de natur.n.59.* Vveſenbecc. *in comment. D.qui potior.n.3.* Io.Koppen. *deciſ.28 n.29.* Gaill.teſtans de continua huius opinionis obſeruantia in Cam. *Obſeru. lib. 2. obſ. 25.* Mantic. *de tacit. & ambig.lib.11.tit.26.n.23.* Barb. *in d.l.1.p.6 n.13.D.ſolut.matr.* vbi innumeros penè Doctores congerit: Anton.Faber. *in ſuo C.tit.Ne vxor pro marito defin.vnic.n.3. & in tit.de iure dotium defin. 28.* Gail. *de credit.c.4.q.11.à n.1577.& ſeq.præcipuè 1624.*† & de obſeruatione Lipſenium 22
vid.Colec. *p.1. dec. 57. & p.2. dec. 279. & de proceſſ.executiu.p 1.c.2.n.219 & p.2.c.3.n.276.* Nouiſſimè multis aliis relatis etſi non ſecutis in apicibus, ſeu puncto iuris, (vt aiunt,) Vide Matthiam Berlich *in ſuis practicabilib.concluſionibus, part.1.* 23
concl.65. n.10.†. vbi eam adhuc obſeruari in foro Saxonico aſſerit, ibid.*n.4.* ex Beuſt.& Coler. quos adducit, cum Moler, & alijs &c.

A B.M.

Primò, quia mulier, & fiſcus æquiparantur, vt 24
æquè eodem tacitæ hypothecæ iure, & priuilegio gaudeant, *l.2.C.de priuilegio fiſci, l.dotis tuæ, C.de iure dotium, d. l. 33. tit. 13. p.5.* ſed fiſcus habens in bonis ſui debitoris tacitam hypothecam, (*iuxta legem ſecundam, C.in quib. cauſis pignus, vel hypotheca tacitè contrahatur,*) non præfertur prioribus creditoribus habentibus expreſſam, *l. ſi pignus, ff.qui potiores, l.ſi fundum, Cod. eodem tit.* ergo neque vxor.

Secundò, quoniam qui prior eſt in iure reali, 25
præfertur cæteris creditorib. niſi contrarium in

lege ſit expreſſum, ſed nollibi expreſſum in iure reperitur, vt tacita hypotheca vxoris præferatur anteriori expreſsè, ergo illis non præfertur.

26 Tertiò, facit, *l. vbi adhuc de iure dot.* ibi. *Sed ita eam poſſe eaſdem res vindic. vel à credit. poſter. vel ab aliis qui non potiora iura leg habere noſcũtur*, &c.

27 Quartò, quia lex nunquam tollit ius parti quæſitum ex ſuo contractu, *ex l. vlt. ff. de pactis, leg. ſi poſt mortem, §. fin. ff. de bonorum poſſeſſione contra tabulas*, ergo nec creditoribus ius per expreſſam hypothecam priori tempore quæſitum tollere voluit. Neque contrarium probat text. *in d. l. aſſiduis*, aduertunt enim Doctores ſupra allegati, eſſe intelligendum in habentibus tacitas hypothecas ex legis diſpoſitione, non expreſſas ex conuentione partium; idque colligunt ex illis verbis, *Priuilegio vallati*, quaſi deſignet Imperator his verbis, anteriores creditores, quibus ex priuilegio competit hypotheca, non ex propria conuentione.

28 Cæterum licet hæc Doctorum opinio in ſe contineat magnam æquitatem, ita vt iuſtè meruerit recipi apud omnia tribunalia, præcipuè attenta diſpoſitione *d. l. partita, 33. tit. 13. p. 5.* Contraria tamen ſententia, quæ Martino placuit *in d. leg. aſſiduis in gloſſ. verſ. licet anterioris* relata ibi ab Accurſ. & ab eo, & ab antiquis Doctoribus Franciæ approbata eſt, vt referunt Cinus, & Salicetus, *in d. l. aſſiduis*, & nouiſſimè ſcripſit Meyrer *in d. tract. de pignoribus, & hypothecis, lib. 2. tit. 5. n. 6.* & validiſſimis nititur fundamentis, quæ latè, & eruditè refert, prædictam opinionem ſecutus,

29 Petrus Barboſa, *in d. l. 1. ff. ſolut. matr. 6 p n. 5.* † Primum eſt quod colligitur *ex d. l. aſſiduis*, quam contrariæ opinionis auctores malè referunt ad ſolos creditores habentes tacitas hypothecas, decepti illis verbis, *Priuilegio vallati*, quæ re vera omnes anteriores creditores comprehendunt, ſi eum præcedentibus verbis hæc coniungas, & integram periodum legas, quæ talis eſt, *Licet anterioris tempore priuilegio ſint vallati*; itaque Iuſtinianus non ſe refert ad creditores vallatos legis priuilegio, ſed ad munitos priuilegio temporis anterioris, hoc eſt, vt ego interpretor, prærogatiua; atque ita priuilegium hypothecæ mulieribus conceſſum, eſt contra creditores; qui quoquo modo, tempore ſint anteriores.

30 His accedit, Nouella conſtitutio 109. *de priuilegiis dotis hæretica mulieri non præſtandis, & ex text. in Auth. de æqualitate dotis, §. aliud quoque collatione, 7.* ibi, *Contra antiquiores; hypothecas habeant honorabiliora iura.*, Quæ ſanè verba cum generalia ſint, non debent reſtringi ad habentes tacitam hypothecam, contra *leg. de pretio, ff. de publiciana in rem actione* maximè eum aduerſantur, ibi: *Vtpotè dum contrahentes cum viris eorum credant ſubſtantiis*, quibus verbis, apertè ſignificantur creditores, qui ex conuentione habent hypothecam.

31 Tertiò, pro eorum opinione facit text. *in § his conſequens* eiuſdem Authenticæ, vbi mulier præfertur * creditoribus, qui mutuauerunt ad emendam, vel reficiendam nauem, vel domum, quos certum eſt præferri anterioribus expreſſas hypothecas habentibus, vt ibidem exprimitur: ergo, & mulier his præferri debet, ex regula, *l. 15. de ac ceſſionib. verſ. nam qui me potior eſt ff. de diuerſis, & temporalib. præſcript.* In qua quidem argumentatione illud notabis, quod ſi ad reficiendam domum, mutuum factum ſit ſine conuentione, ex legis diſpoſitione competit hypotheca cum priuilegio prælationis, ex text. *in l. interdum ff. qui potiores, & l. 1. ff. in quib. cauſis pign vel hypoth. tacitè contrahatur*, vt inferiùs *in 2 p.* latiùs agemus: ſi verò ad emendam rem; non alias competit, quam ſi expreſsè id actum ſit, vt hypothecæ ſubiiciatur ex *l. quamuis 17. C. de pignor. l. licet, C. qui potiores in pignore habeantur*; vndè quòd ait ille text. de hypotheca mutuantis ad emptionem, quę priuilegium habet, intelligi debet, cum conuentio præceſſit, vt alias adnotauit Couarr. *lib. 1. var. d. c. 7. n. 3. verſ deinde*, ſecundum quam interpretationem expreſſius probat ille text. noſtram opinionem; loquitur. n. in his perſonis, quibus hypotheca non alias, quam ex conuentione expreſſa competebat, & nihilominus ait mulierem his præferri.

c ✝. *præfertur, &c.*) Caueas ab hac interpretatione §. *his conſequens*: quandoquidem non conuincitur hæc prælatio dotis mutuanti ad emendũ, vel reficiendum, &c. ſed ſolum deciditur, has cauſas concurrere, vt *init. d. §.* de quo, & nos *inf. art. 7. ſub n. 78. §.* Vid. Gait. *de credit. c. 4. q. 11. n. 120.* vbi & Pichard. argult, qui ex oppoſito hunc creditorẽ doti anteponit per hunc §. vt & ex diuerſo Gaſp. Rodr. ex hoc eod. text. probare nitentem, dictum mutuantem ad emendum habere hypothecam, & prælationem in concurſu cum dote.

Poſſunt quidem pro ea ſententia, vt præferatur 32 mulier pro dote, etiam creditorib. expreſſam habentib. alia adduci fundamenta à Matth. Berlich conſiderata in ſuis practicabilib. concluſionib. *p. 1. concl. 65 de præl. dot. à n. 8.* Et primo conſiderat, *l. vbi adhuc 29. poſt init. C. de iur. dot.* vbi mulier omnib. creditorib. præfertur etiam anterioribus, niſi aliqui potiora iura legibus habere noſcuntur: Porro nullibi in iure apparet, creditores expreſſam anteriorem habentes præferri mulieri, ergo, &c.

Secundò, talis ſententia comprobatur *ex l. in rebus, 30. C. de iur. dot.* vbi nemo creditorum mariti, qui anteriores ſunt, poteſt mulieri præferri in rebus dotalibus; ſed mulier in his vendicandis, omnem prærogatiuam habet. At diſpoſitio vniuerſalis, & repetita nil excludit, *leg. ſeruitutes 23. D. de ſeruit. Vrb. præd. ergo, &c.*

Tertiò, quia ratio aſſignata in *d. l. in rebus*, ac 34 in *d. leg. aſſiduis*, quod ſcilicet ob partus periculum obſequia præſtita, & liberorum procreatione, tale priuilegium detur mulieri, tam viget in expreſſa, quam in tacita hypotheca anteriori; idem ius eſt ſtatuendum, &c. *ad l. illud, D. ad leg. Aquil. cum ſimil. ergo, &c.*

Vltimò, ſententiam concludit d. Berlich. ponderando textum à nullo antea, vt aſſerit, obſeruatum in *l ſatis notum eſt, 4. C. in quib. cauſ. pign. vel hypoth. tac. cont.* vbi ſiſcus in cauſis Primipilaribus, prius excutit vniuerſas viri facultates, & poſtea iura creditorum etiam habentium expreſſam anteriorem antequam ad dotem mulieris perueniatur; ergo ea habet potius ius cæteris creditoribus etiam expreſſa anteriori munitis, quandoquidem qui ius debilius habet, prius decet excuti, inde qui ius habet fortius, &c. 35

Stant porrò pro hac ſententia Andr. Fachin. 36 *lib. 2. controuerſ. c. 99.* Io. Michaël Beuther *de iure prælat. p. 1. c. 35. poſt init. & p. 2. c. 37. per tot.* vbi de iudicio in Cam. Imperiali. Socin. Iun. *in l. 1, D ſol. matr. n. 118.* Mynſing. *cent. 4. obſeru. 13. paſſ. & ad*

§. fuerat,

§.*fuerat, Inſt.de action num.*12. Beuſt.*ad leg.admonendi,* 31. *D.de ineiur.num* 968. Ioao.Garzias *de expenſ. & melioram.*c.8.*n.*25. Robert. *lib.*3. *Animaduerſ. iur.cap.*14. Cuiac. *in paratitul.C.de priu. dot init.& ad fin.& in expoſit.de Nouell. de Æqualit.dot.*97. *poſt. init.* Haoeque mordicus ſuſtinet d. Matt.Berlich *d.concl.*65 *p.*1. & ad oppoſita vberrimè reſpondet.

A. M Bertoli I.V.D.&c.

37 Neque obſtat,quòd mulier, & fiſcus æquiparentur; id enim procedit,quando concurrunt inter ſe: cæterum quo ad alios creditores maius priuilegium habet mulier, ex noua illa Iuſtiniani conſtitutione, prout benè notarunt Meyrer *vbi ſup.d.lib.*2. *de priuil.credit.tit.*5.*n.*13 *cum duob ſeqq.* Barboſa *in d.lib.*1.6.*p.num* 9. licet hodie ex diſpoſitione *l.*33. *tit.*13.*p.*5. eodem priuilegio hypothecæ, & prælationis iure gaudeat fiſcus,quo mulier aduerſus omnes creditores habeotes tacitas anteriores hypothecas, licet non ita in expreſſis,vt rectè notauit ibi Greg.Lop.*gloſſ.*3. Ioan.Guttierez *lib.*3 *pract.quaeſt.* *q.*99.*num.*17. Matienzo *in d.l.*7.*tit.*16.*lib.*5.*Recop. gloſſ.*5.*n.*5.

38 Non etiam obſtat *d.l.vbi adhuc,& l.in rebus, C. de iure dotium,* quæ cum anteriores ſint ad poſteriorem conſtitutionem *leg.aſſiduis,* traheodæ ſunt, & ſecundum illam intelligi debent; nam ex vera temporum ratione, & computatione manifeſtum fit, editas fuiſſe ante Iuſtiniani conſtitutionem dictæ *leg.aſſiduis,* vti conſtat ex Chronologia Antonij Contij, teſtaturque Ioaun. Vgolphangus *in Symphonia iuris. pag.*902. *column.*3.*cum aliis,* & poteſt probari *ex d leg.aſſiduis, verſ & reminiſcentes,quod,& alias duas conſtitutiones fecimus:* & be-
f nè notauit * Petrus Barb. *vbi proximè in d.l.*1.6.*p. & num.*10.

f ✝. *notauit.*) Hanc ſolutionem à correctione accommodare ſtudet, & Donell. *in comment. ad l. aſſiduis,n.*2.*ibi nam quod,*de quã tamen vide Berlich *concl.pract.p.*1.*concl.*73.*n.*8.*& ſeq.*

A. M. Bertoli I.V. D.&c.

39 Denique non facit pro communi opinione ratio iuris quæſiti tertio, quia cum dotis cauſa, ſemper, & vbique præcipua ſit, publicuſque in eius conſeruatione, fauor verſetur, *l.*1 *ff ſolut.matr.l.*1. *verſ.& generaliter,de ventre in poſſeſſionem mittendo.* potuit iuſtè, priuatis creditoribus anterioribus, ius habentibus dos præferri, propter publicam vtilitatem, cui cedit priuatorum ius; *leg.*1. *Cod. de conditione ex leg.& l.*3. *C.de primipile, lib.*12.*l. actiones,*66.§ *diximus, verſ. ſemper enim, ff pro ſocio;* maximè quia alias auctis mariti facultatibus, per dotem, anteriorum creditorum lucro cederet dos à marito accepta, in præiudicium mulieris, & ſine vllo ipſius facto, quæ cum illis minimè con-
g traxit. Quam rationem * attendiſſe videtur Iuſtinianus *in dict.*§. *aliud quoque,* ibi. *Dum contrahentes cum viris eorum credant ſubſtantiis, & non mulierum; & in dicta leg. aſſiduis, verſic. oportebat enim.*

g ✝. *Quam rationem.*) Hac itaque vt veriori in puncto iuris retenta ſententia,Mulierem ſcilicet vigore huius legalis hypothecæ præferri creditori etiam expreſſam anteriorem habenti,liceat ad vberiorem concluſionis eoodationem aliquas ampliationes, & limitationes afferre.

Et in primis ampliatur, vt talis prælatio mulieri
40 competat etiam in bonis fideicommiſſo ſubiectis, iis enim ad fideicommiſſum vocatis anteſertur, Corn. *conſ.*38. *vol.*1. *ad fin.* Soccin. Iun. *conſ.*28. *volum* 2. *col.*2. Brunor. à Sole *in loc. commun. v. Probibit. num.*2. qui hanc communem eſſe aſſerit. Cæſar Manent.*conſ.*86.*n.*6.*& ſeqq.*apud quam vid. limitationes.

41 Vlterius, & ſecundo ampliatur hæc prælatio etiam ad augmentum dotis, vt infrà in *addit. num.*19.

42 Tertiò ampliatur in legitima liberorum,cui ratione dotis mulier præfertur; Ea ratione primum quia ea non debetur niſi ære alieno, & omnibus grauaminibus deductis, *l. quoniam in prioribus. & l. ſcimus init & §.cum autem,Cod.de inoff teſt.* at dos, æs alienum eſt, ad text. *in Auth.Res quæ, Cod.com. de legat.*ergo, &c.

Præterea debitum dotis, fortius, & efficacius eſt, quam debitum legitimæ Aym. Crauett. *conſil.* 236. *incip. extat. num.* 3. Merlin. *de legitima, lib.*2 *titul.*1.*q*.....*n.*5. quare eam eſſe detrahendam ſupputatis dotibus, in terminis tenent Gabr. *conſil.*132.*num.*3.*lib.*2. Petra *de fideicommiſſ quaeſt.*15. *num.*148.§ *Tertio retento.& §.Quod autem.* Fontanell. *de pact.nupt.clauſ* 9 *Gloſſ.unic.p.*2.*n.*36. & alij per eos allegati.

43 Extenditur quarto dicta concluſio; vt & viuentibus ipſis viris, & ad inopiam vergentibus hac prælatione gaudeant Practic. Papien. *in dict.forma libell. quo agitur ad dot. verſ.& vxor. quaeſt.d.n.*10. *& ſeq.* Hoc tamen priuilegium mulieri competens agendi pro dote, ſi vir ad inopiam vergat, eſt perſonaliſſimum nec ad filios tranſit, vt infrà dicemus, *n.*88.

44 Quintò protenditur prælaudata concluſio non ſolum quo ad creditores; ſed etiam quo ad Dominum feudi; adeo quidem vt ſi pro dote feudum, conſenſu Domini fuerit hypothecatum, & ob Vaſſalli mariti mortem ſine liberis decedentis,feudum ad Dominum euertatur, mulier etiam Domino præferatur. Hartman. Piſt. *part.*2. *queſtion. feud & à num.*2.*& ſeq.* Cæſar Manent. *d.conſ.*86. *incip.Principem.*

45 Nec in aliquo caſu eſt neceſſe,vt dos ſit in mariti bonis conuerſa, ad affectum potiendi hoc iure, vt reſoluit Berlich. *d.conc.*65. *n* 113. per text.*in d. l.aſſiduis,in med.v. dicit. res dotales, vel ex his alia comparata,C.qui pot.in pign.*

Reſtringitur autem, & limitatur ſupra firmata concluſio, multipliciter, vltra caſus per Auct. noſtrum relatos.

46 Primò, ſiquidem non habet locum, ſi liberi prioris matrimonij concurrant, & dotem repetant, quoniam illi in priori dote ſuæ matris, præferuntur nouercæ, & aliis creditoribus, *l.aſſiduis,§.exceptis, C qui potior,&c. Auth. ſi quid ex rebus,C.eod. Nou. vt ex actione inſtante dotis prima, & ſecunda* 91.*cap.bis igitur, primo,l.*8 §.*vlt.C.de ſecund.nupt. l.*6.§.*fin C.de bon.quæ lib.* Neguſant. *de pignor. p* 5. *memb.*2.*num.*11.*&* 23.Nicol.Mozz.*eod.tract.col.de naturalib num* 59.*ad init.* Michaël.Beuther. *de iure Prælat.p* 1.*c.*35 *ad fin.* Pract.Papien. *in form.libell. in act. hypothecar §. ſub eadem obligat.bonor. n.*16. *ſub fin.verſ fallit in duabus dotibus,* Bart.*in d.l. aſſiduis,C.qui pot.n.*2.*&.*11.Beuſt.*ad l.admonendi.D.de iureiur.n.*96.§ *poſt.med.*

47 Idem porrò intellige in dote quoniam in repetitione paraphernalium bonorum, ſeu aduentitiorum, vxor pro dote ſua, filiis præfertur, Gomez Leooius, *deciſ* 94. vbi iudicium Auditorij Hiſpal. iſtam ſecuri ſententiam refert, *num.*1.*cent.*1. Ratio

amem diuerſitatis, ea aſſignatur, quia ſcilicet filiis primi matrimonij pro iis bonis, in patrimonio Patris, competit hypotheca duntaxat tacita, (etſi non deficiant, qui, & illam negant, vt infrà) *l. hac Edictali, 6. §. omnibus, C. de ſecund. nupt.* Neguſant. *de pign p. 2. memb. 4. n. 19.* Gomez Leon. *vbi ſuprà.* At mulier pro dote præfertur habentibus tacitam etiam anteriorem, ex noſtra deciſione ſupra firmata, ergo, &c.

48 Secundò limitatur prædictum ius prælationis in muliere, ſi maritus erat abſens; puta, quia bannitus, vel defunctus, ob idque mulier aliquandiù bona adminiſtrauit, ex qua ſibi dotem ſoluere poterat, ſed non ſoluit; quandoquidem ſi poſtea maritus vergat ad inopiam aliaſve bona poterant, ſibi ea præiudicium infert, adeo vt ius antelationis perdat, text. elegans *in l. debitor. 3. D. de neg. geſt. poſt init.* quem adducit Carroc. *de excuſſ. bon p. 2. q. 65. incip practicabilis, n. 19. ibi ſed pone.* Cæſar Manent. *d. conſ. 68. n. 11.* &c.

49 Tertiò, reſtringitur prædicta regula, vt non obtineat, ſi mulier cum viro communem negociationem exercuit, vt poiè cauponam, &c. Andr. Gail. *lib. 2. obſ. 90. n. 1. ibid. tertio.* Beuther *de iure prælat. p. 1. c. 35 poſt med.*

50 Quartò, non obtinet Prælatio in muliere quo ad dotem, ſi mulieris peculiari culpa, ob malam ſcilicet rei familiaris adminiſtrationem, maritus ad inopiam vertiſſe probetur Io. Bapt. Aſinius, *de execut. § 7. c. 38.* Matth. Berlich cum aliis per ſe adductis, *d. 1. p. concl 65 de prælat. dot.*

51 Quintus caſus eſt, ſi mulier ſciens prudens, nubit viro prodigo, diſſipatori, vel antea obærato. Iaſ. *ad l ſi conſtante 24. num. 170. & ſeqq. D. ſol. matr.* vbi rationes affert, & obiecta diluit. Bald. *in d. leg. num. 1. in med. verſ. ſed quid ſi ab initio vir non erat ſoluendo, & in l. vbi adhuc, C. de iur. dot. à num. 17. ibid. ſed pone quadam nupſit, cuidam.* Cyn. *in d. leg. num 9.* Gail qui de veriori in puncto iuris, *lib. 2. obſeru. 84. num. 2. & ſeqq.* Ionan. Andr. *in addit.* ad Specul. *lib. 4. part. 4. titul. de dote poſt diuort. reſtit. §. formatis 2. num. 18. ſub litter. H.* Ioan. Campeg. *de dot. q. 3 p. 25. n. 1. & ſeq.* Pract. Papien. *in d. form. libell quo vxor agit ad dot. & vſumfr. §. vxor. quondam, n. 15.*

52 Sexto, limitatur concluſio, vt ſcilicet mulier non gaudeat iure prælationis, in emptione miluiæ; ille enim; ex cuius pecunia quam expreſsè ob id credidit, illud munus eſt emptum præfertur mulieri in dote poſteriori. *Auth. quo iure, Cod. qui potior. in pign. Nouell. 93. de æqualit. dot. (vnde d. Auth. ſumpta eſt) cap quia vero, 4. vtilitas publica, 3. Cod. de primipilo, lib. 11.* Neguſant. *de pignor. p. 5. memb. 2. num. 21.* Beuther. *de iure prælat. p. 2 c 23.* Bart. *in d. Auth. quo iure, C. qui potior. init. verſ. & ſic putet,* Ioan Rubert. *lib 3. animaduerſ. iur c. 24.* Ioan. Kuppen, *dec. 28. n. 28. & ſeq.*

53 Dixi porrò, copioſè credidit; Quandoquidem ſi expreſsè ad id data non ſit, Prælatio reſeruatur mulieri; ita menti aſſeruandum commonet Bart. per text. *in Auth. quod obtinet, C de pignoribus,* vbi ipſimet *init. verſ. & aduert. & in fons. in d. Nou 67. de æqualit. dot. § quia verò, & huiuſmodi,* & nos infra, ſuo loco.

54 Dixi demum, In dote poſteriori; quandoquidem ſi anterior eſſet dos, eo non obſtante, prælationem non amittit, vt eleganter adnotauit, Neguſ. *de pign. d. p 5. memb 2. n. 22. ibid. ſed dubium eſt* Io. Koppen *d. dec. 28. n. 24.*

55 Septimò, Prælatio mulieri denegatur, ſi ea in dote repetenda ab hæredibus mariti, negligens fuit, quoniam ſi ea bona ad tertium peruenerant, & in ea mutatione non curauit dotem vindicare, tertium illum poſſeſſorem non poteſt moleſtare. Cæſ. Manent. *conſ. cit. 86. incip. Principem, à n. 13.*

56 Octauò, perdit mulier ius prælationis, quò ad res depoſitas: deponens namque ſiue poſterior, ſiue anterior, in iis ſpeciebus depoſitis, mulieri ſemper præfertur, quod perpulchrè not. Mich. Beuther *dict. tractat. de iur. prælat. p. 2. cap. 13. pro ſoc.* Math. Coler. *deciſ. 270. num. 26.* Math. Berlich. *dict. concl. 65. num. 85. part. 1.* vbi alios Doctores adducit. Dixi porrò ſpeciebus, &c. namque ſi conſumpta, vel deperdita eſſet ea ſpecies data, & repeti vellet quantitas, tunc mulier obtinet. DD. prædicti, &c.

57 Nono, prælatio non habet locum in ſocietate; ſi enim maritus cum aliis contraxit ſocietatem poſteaque, vel obeat, vel ad inopiam vergat, non datur facultas mulieri petendi dotem ſuam, nec mariti ſociis præfertur, vel creditoribus ſocietatis, niſi realiter dos mulieris in vtilitatem ſocietatis fuerit verſa, text. *in l. iuris ſocietatis 82. D. pro ſoc.* Bald. eleganter *in conſ. 413 incip. quatuor erant, volum 5 & in l. actione, 66. § ſi vnus in vniq. lection. & in l. ſi ſocius 82. in lect. Florent. verſ. & vid. D. pro ſoc & in l ſi puerum, C. com. vtriuſque indic. n. 10. verſ. item dicit.* Specul. *4 p. tit. de iudic. §. ſequitur 3. n. 8. ver. aut vnus.* Rom. *conſ. 172. incip. in propoſita n. 1. verſ. ſin autem & poſſ* prout ſup *ſub n. 4.* per D. meum Addent. notatum eſt.

58 Decimò, limitatur prænotata concluſio prælationis mulieris, cum de bonis aliquibus filiæ ſunt dotandæ, & hoc onus præcedit obligationem factam pro dote; tunc filiæ in iis bonis ſunt ei mulieri; ſiue matri, ſiue nouercæ, præferendæ. Rot. apud Seraph. *deciſ. 406. p. 1.* quæ porrò concluſio quamuis iuri repugnans appareat dum talis filia nec quidem ob id tacitam hypothecam in iis bonis habet. Schrad. *tract. de feudis, p. 7. cap. 2. n. 10.* cum aliis per eum. Veruntamen propter onus illud reale, quod iis bonis inhæret, ea prælatio dari debet, concurrentibus maximè multis adminiculis, videlicet priuilegio dotis; ſexus; & perſonæ imbecillitate, Matrimonij fauore, excuſatione negligentiæ in petenda dote, dum à marito exigitur quem præceps eligere non teneatur; ex quibus, & ſimilibus cauſis & rationibus ita rectè concluſum & concludendum eſſet, firmat Berlich. *d. p. 4. concl. num. 86.*

59 Vndecimus, & vltimus. Mulier non gaudet prælationis iure, quo ad dotem, in ſumptibus nuptialibus; & ratio eſt, quia tales ſumptus nuptiarum tempore, in conuiuiis & aliis ſolemnitatibus conſumuntur. At quæ conſumpta ſunt; mulier non cenſetur intuliſſe, & conuertiſſe in Viri vtilitatem; ergo, &c.

60 Præterquam quod, appellatione dotis, vel bonorum paraphernalium non continentur expenſæ, quę à Patre pro mulieribus fieri conſueuerunt. Alex. *conſ. 56. incip. Viſo themate n. 54. & ſeq.* Pract. Pap. *in formu libell. quo vx agit ad dotem §. coram. p. n. 9. ad fin.*

A. M. Bertoli I. V. D. &c.

61 Ex his autem regulariter colligitur, mulierem per expreſſam hypothecam multo magis præferri priuatu habenti expreſſam anteriorem, quod nominatim tenet Angelus *in Auth. de æqualitate dotis,*

§. hu

§. his conſequens. Aretinus *in d l. 1. ff. ſolut. matrim.*
colum. 7. ad medium, verſ item debet ſcire, Baldus No-
uellus *in tract. de dote p. 10. limit. 16.* qui mouentur
ex eo, quod cum mulier tacitis præferatur, æque
præferri debet expreſſis, argumento *legis cum quid*
ff. ſi certum petatur.

Verum tamen licet hoc ita ab ipſis colligatur,
nihilominus leui argumento *legis cum quid* nitun-
tur, eo quod regula illa non ſemper vera, & per-
h petua ſit, fallit namque, vbi diuerſa ratio * mili-
62 tat in tacito quam in expreſſo; † Eſt autem mani-
feſta in ſupradicto caſu; quia lex facilius denegat
ſuum auxilium, quam, quæſitum à parte ex pro-
prio contractu, quod firmius eſt, tollat, iuxta text.
in leg. fin. ff. de pactis conuentis l. quod Principi cum
l. ſequenti, ff. de legatis 2. vnde licet præferatur ta-
citæ anteriori, quæ à lege conceditur, non tamen
inde ſequitur præferri ex partium conuentione
competenti, vt eleganter ſcripſit Barboſa *in d. l. 1.*
6. p. num. 16. verſ. tertia principalis concluſio Ioan-
nes Gutierez *lib. 3. practicarum quæſtionum, q. 99.*
num. 18.

63 h †. *Diuerſa ratio.*) Vel dic limitari regulam,
Quod taciti & expreſſi ſit eadem virtus, cum agi-
tur de effectu excluſionis & priuationis, vide Me-
noch. *de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 40. n. 10* Curt. Iun.
in l. cum quid. 3. D. de reb. cred. n. 15. hic autem agi-
tur de effectu excluſionis, vt ſcilicet creditor ha-
bens expreſſam priorem excludatur, & quoad mu-
lierem iure ſuo priuetur.

64 Adde aliam ſolutionem Ioann. Schnedeuuin.
alias Oinotom. *ad §. fuerat 29. Inſtitut. de action.*
num. 59.

A. M. Berteli I. V. D. &c.

65 Quapropter praxi receptum eſt, hoc quoque
caſu mulierem per expreſſam poſteriorem non
præferri expreſſis anterioribus, quam opinionem
i communem * reſoluit Salicetus *in d. l. aſſiduis,* Ripa
in l. 2. §. 1. n. 20. ff. de priuilegiis creditorum, Negu-
ſantius *in tract. de pigner. 4. memb. num.* 10. Anton.
Gomez. *in d l. 51. Tauri num. 39.* Couar. *lib. 1. va-*
riarum cap. 7. Eſtque pro hac ſententia inſignis
doctrina Bart. *in l. 1. ff. ſolut. matrim. in caſu poſi-*
tione, docentis, quod ſi recipiantur duo inſtru-
menta eodem die confecta cum hypotheca bono-
rum, alterum dotis, alterum mutui, & non conſtet
de prioritate, dotem præferendam eſſe: ergo ſecus
eſt, ſi de prioritate conſtat; quam doctrinam ſe-
quuntur Dec. *n. 1. l. in ambiguis pro dote. ff. de reg.*
iur. Bal. Nouell. *in d. tract. de dote 4. p. prin. 1.* Anton.
Gomez. *in d. l. 51. Tauri n. 4.*

i †. *Communem.*) Hanc ſententiam vt verio-
rem, & apud Forenſes magis communem tutati
ſunt & amplexati præ allegatis Scheneideu. *ad d.*
§. fuerat Inſt. de action. d. n. 59. Iaſ. *n. 72.* Beuſt. *in tr.*
de dotib. p. 3. c. fin. verſ. circa hoc Vveſembec. ad di-
ctum Scheneideu. *in d. §. fuerat litt. E.* Gloſſ. *in d. l.*
aſſiduis in verſ. licet, vbi Bart. *num. 6.* Iacob. Cuiac.
ibid in verſ. ac poſtremo, Anton. Faber *coniect. iur.*
lib. 8 c. 11.

66 Additurque ea conſideratio; quoniam qui prior
tempore, potior eſt iure, vulg. per text. *leg. po-*
tior. 11. D. qui potior. Reg. qui potior de reg. iur.
in 6. ſed nullibi hoc caſu repetitur per ius hæc re-
gula mutata; ergo ſtare debet. *ad l. ſancimus 22.*
C. de teſt, cum ſimil.

67 Præterquam quod, ſi id liceret mulieri per ſuam
pactionem, liceret & fiſco, & aliis qui potiora ha-
bent priuilegia quam mulier, *ad l. quamuis, 2. C. de*
priuileg. fiſc. leg. ſatis notum 4. Cod. in quibus Ca-
ſib. pign. &c. ſed conſequens eſt falſum, *l. ſi pignus 52*
D. qui potior. l. ſi fundum 4. Cod l. ſi quis mihi 28. ff. de
iur. fiſc. ergo, &c.

Firmandum igitur, mulierem cum expreſſa, ante- 68
rioribus cum expreſſa pariter, non præferri.

A. M Berteli I. V. D. &c.

Præterea animaduertendum eſt, priuilegium
hoc mulieris ius tacitæ hypothecæ, & prælationis in
ſe continens, ex prædicta iuris conceſſione contra
quoſcumque creditores tacitas hypothecas haben-
tes, & ſi tempore priores ſint, licet non expreſ-
ſas, & anterioris temporis priuilegio munitas, iux-
ta ſuperiorem praxi receptam reſolutionem, & di-
ſpoſitionem *d. leg. 33. d tit. 13. part. 5.* ſoli dumtaxat
mulieri concedi, ita vt tanquam perſonaliſſimum,
neque poſſit alteri cedi, * neque ad hæredem mu- k
lieris tranſire, vt colligitur *ex text. in §. fuerat in*
fine, Inſtituta de actionibus, ibi: Præferri autem
aliis creditoribus in hypothecis tunc cenſuimus,
cum ipſa mulier de dote ſua experiatur, cuius ſo-
lius * prouidentia hoc induximus, & expreſsè *in* l
l. vnica, Cod. de priuil. dotis, his verbis: *Scire de-*
bes priuil. dotis quo mulieres vtuntur in actione de
dote ad hæredem non tranſire; & receptam ſenten-
tiam eſſe reſoluit Iaſ. *in d. §. fuerat num. 44.* Ripa *in*
in d l. 2. § final. num. 18. ff. de priuil. creditorum, Ne-
guſantius * *in d. tract. de pignorib. 4. memb. 2. part.* m
num. 94. & quamuis Gomezius *in d. §. fuerat n. 36.*
contrariam ſententiam tenere tentauerit, motus
ex eo quod priuilegium tacitæ ſtipulationis, & ta-
citæ hypothecæ æquiparentur *in d. l. vnica, §. &*
vt plenius, Cod. de rei vxoria actione; ſed ſic eſt
quod priuilegium tacitæ ſtipulationis tranſmittitur
ad hæredem mulieris, *leg. vnica, §. illud procul*
dubio, Cod. eodem titul. Ergo, & pariter priuile-
gium tacitæ hypothecæ cum ſua prælatione ad
eum tranſire debet. Item, quia priuilegium hoc,
cauſæ, hoc eſt doti conceſſum eſt, ergo ſimul
cum dote ad quemcumque tranſire debebit, *leg.*
in omnibus cauſis, & quæ ibi notat Phil. Dec. *ff. de*
reg iur.

k †. *Alteri cedi.*) An ſaltem aliquo modo di- 69
ctum Prælationis ius ſingulari ſucceſſori cedi poſ-
ſit, celeberrima eſt difficultas, vt ait Alex. *ad leg.*
poſt dotem colum fin. D. ſolut. matr. eamque Matth.
Berlich. venenoſam appellat *in p. par. concl. 65. de*
prælat. dot. num 84. vbi eam fusè pertractat, inibi-
que quatuor refert opiniones DD. quas omnes re-
fellit, adhærendo huic ſententiæ omnino negati-
uæ † quod ſcilicet nullatenus cedi poſſit, contra 70
opin. Bald. Nouell. Neguſant. Iacob. Menoch. Gait.
Gomez. & aliorum; quam negatiuam rationem per
relatos ab Auct. noſtro tenet & defendit Sche-
neid. *in. d. §. fuerat Inſtit. de act. num. 76.* Bart. *in l. 1.*
D ſolut. matr. Iaſ. *ad leg. ſi conſtante 22. D. eodem tit.*
à n. 231 Barboſ. *in eodem tit. ad l. p. p. 6. num. 13* Din.
in leg. ſi minor. 2. D. de admin. tut. Gutierez *alleg. 1.*
n. 2. Tuſc. *concl. 213. num. 1. litt. C.* Andr. Tiraquell.
de retract. lignag. quæſt. 16 gloſſ. 1. n. 81. † Mouen- 71
tur autem ea textu *in d. §. fuerat,* ibi, *cuius ſolius,*
prout & per Auct. ponderatur; *& ex Auth. quod*
obtinet. C. de pign. iunct. dict. Nou. 91. Vt ex actione
dotis, initio.

Præterea quia, quæ ad hæredes non tranſeunt, 72
nec ſunt ceſſibilia, iuxta text. *in l. ex pluribus, C. de*
adminiſtr. tut. At hoc ad hæredes non tranſit, vt hic
modo firmatur per Auct. *ex tit. l. vnic. C. de priuil.*
dot. ergo, &c.

Accedat,

73 Accedat, quod quæ non tranſeunt ad vniuerſalem ſucceſſorem multò minus tranſeunt ad particularem, dum eſt minor ratio. *l. quædam 62. D. de acq. rer. dom.* at illud non tranſit in hæredem, vt proximè firmatur per Auct. ergo, &c.

74 Ad ſingulas autem opiniones & earum fundamenta latè pariter ac ſolidè reſpondet cit. Matth. Berlich. *loc. alleg.* apud quem vid. Adde & Acoſt. *de priuileg. credit. reg. 2. ampl. 6. num. 102. & ſequent.*

75 Declara tamen, vt in dicto iure prælationis poſſit mulier procuratorem conſtituere, & in eum cedere prædictum ius, ſuo tamen nomine tractandum, iuxta text. *in leg. ſi cum procuratore 3. D. de re iudic.* Ita Bald. Nouell. *p. 12. q. 4. num. 14. poſt Init.* Nouiſſimè, ex Gait. Surd. & aliis, Acoſta *de priu. cred. reg. 2. ampl. 6. à num. 117.* vbi plura, apud quem vide, &c.

A. M. B.

76 l ✠. *Solius.)* Deciſionem taxatiuam (ſolius) omnes alios excludere, docent DD. *ex l. 2. D. de vſu & habit. ex l p. ibi, ſoli, D. de condict. furt. l. 3. ibi, ſolus, Cod ſi aduer. rem indic. l. p. C. vbi & apud quem log. his ſolis, Cod. de reuoc. don. cap. Si ſolus Chriſtus 5. diſt.* Rot. *dec. 449. n. 9. p. 1. rec.* Pen. *deciſ. 142. n. 7. cum ſimil.* Vid. Barboſ. *de Dictionibus*
77 *verſ. ſolius 376.* Dec. *conſ. 128. num 5.* Eamque ſtrictè accipi, nec extendi ad ſimilia & æquipollentia, tenet Euerard. *in topic. loo. à natura diction. taxatin. n. 2. & ſeq.*

A. M. B.

78 m ✠ *Neguſantius.)* parum eſt ipſe ſibi conſtans, *d p. 2. membr. 1. num. 11.* cum Baldo *in d. l. p. D. ſolut. matrim. num. 6. ibi, quæro vtrum tranſeat,* locis enim errat. ſimul cum Iaſon. *vbi ſup. &* Ioan. Campeg. *de dot. p. p. quæſt. 81.* innituntur doctrinæ Bart. *in d. leg. p. D. ſolut. matr.* qui per eos viſus eſt aſſerere hoc priuilegium reale; ſed ſi rectiùs perpendatur apparebit loqui de priuilegio non prælationis; ſed de eo quo fundus dotalis nequit alienari, vt conſtat ex contextu lecturæ *ibid n. 2. verſ. quoddam eſt priuilegium quod datum ipſi doti.*

A. M Bertoli I. V. D.

79 Cæterum his non obſtantibus prior ſententia verior eſt, quam ſequitur Gregor. Lopez *in d. leg. 31. titul. 13. part. 5 gloſſ.* verbo *a ſus hyos,* Meyrer. *in d. tract. de priuil. creditor. lib. 2. tit. 5. n. 17. & 18.* Petrus Barboſa *in d. l. 1. 6. p. num. 13. ad finem,* dicens pro ea eſſe text. expreſſum *in Auth. vt ex actione inſtante dotis. Collatione 7* dum inquit, hoc priuilegium prælationis non competere creditoribus mulieris, neque eius hæredibus; & meritò, quia cum
n priuilegium huiuſmodi merè perſonale ſit, * vt *in dict. §. fuerat,* ibi, *Cuius ſolius prouidentia hoc induximus,* ſuccedit regula leg. quia tale beneficium perſonale eſt, & cum perſona extinguitur, ff. ſoluto matrim.

80 n ✠ *Merè perſonale.)* Plures alias rationes pro hac ſententia vide apud Iaſ. *in l. 1. D. ſol. matr. n. 17.* Scheneid. alias Oinotom. vbi communem eam dicit *ad § fuerat, Inſtit. de act. num. 68. & ſeq.* Huicque ſententiæ ſubſcripſit Cuiac. *in paratit. C. de priuil. dot poſt init.* Caſtrenſ. *in Auth. ſiue a me. C. ad S. C. Velleian.* Bart. *in d. l. 1. D. ſolut. matr. n. 2. & 7. & in d l. vnic. C. de priu. dot, n. 245.* Bald. *in d. leg. vnic. n. 3. & 8.* Nicol. Noal. *de tranſmiſſ caſ. 21. n. 12.* Fachineus *controuerſ. lib. 10. cap. 34.* Tiraquell. *de retract.* qui plurimos adducit; & allegat pro hac ſententia, *p. 26. gloſſ. 1. num. 1.* Add. poſt hæc, Nou. Acoſt. *d. tract. de priuil. Cred. &c. reg. 2. ampl. 6. à n. 102. vſque ad 135.*

A. M. Bertoli I. V. D. &c.

Nec obſtabunt Gomeſij fundamenta, nam ad 81
primum reſponderi poteſt, verum quidem eſſe, quod priuilegium tacitæ hypothecæ quaſi doti
conceſſum * tranſeat in quemquam cum ipſa do- o
te, vt agnoſcit Bart. *in d. l. 1. ff. ſolut matrim num. 1.* communiter receptus, ſecundum Neguſantium *de pignor. d. 4. membro 2. part. num. 30.* & Gregor. Lopez *in d. leg. 5 3. partita gloſſ.* verbo *a ſus hyos;* cæterum, priuilegium huius prælationis tacitæ hypothecæ conceſſum, tanquam merè perſonale, in alium non tranſibit, *ex dict. leg. vnic. Cod. de priuileg. dotis.* & bene notauit Meyrer. *vbi ſup. dict. tit. 5. n. 18.*

o ✠ *Tranſeat in quemquam)* Hypothecam taci- 82
tam, poſſe per mulierem in quemuis transferri, & tranſmitti, apud omnes DD. admiſſum eſt, ea enim
non conceditur ex ſingulari, † & perſonali priui- 83
legio, & prærogatiua, vt ius prælationis. Bart. *in d. l. vnic. C. de priu. dot. n. 5 poſt med. verſ. habet alia priuilegia,* vbi Matheſilan. *eod. n. 5.* ibi *quia quoddam.* Schneid. *in d. § fuerat 29. n. 41.* ibi *An tacita & ſeq.* Berlich. *d. concl. 63. de pral. dot. n. 111.* Acoſt. *vbi ſup. n. 102. & paſſ.*

A. M. Bertoli I. V. D &c.

Licet ergo veriſſima ſit hæc opinio, & reſolu- 84
tio, ad hæredes extraneos * prædictum prælatio- p
nis priuilegium non tranſire; ad filios verò mulieris priuilegium huiuſmodi bene tranſmitti, certiſſimum eſt; vt docuit *gloſſ. verbo ad hæredem, in d. l. vnica C. de priuilegio dotis, & in d. l. aſſiduis verb. exceptis Cod. qui potiores, celebris gloſſ. verb. hæredibus, in d. Authent. vt ex actione dotis, Collatione 7. in pricip.* quamuis ad eos non vtique tranſeat, vt hæredes, ſed tanquam filios ratione ſanguinis;
* vt rectè aduertit Barboſa *in d. l 6. p. num. 14 ff ſo-* q
lut. matrim. ita vt dos data matri, quæ ſecundum conſuetudinem tranſit ad eius filios, iuxta notata *in l. dos à patre, ff. ſolut matrim.* tranſeat ad eos cum priuilegio prælationis, etiam ſi matris non ſint hæredes, vt per Iaſon. *in dict. §. fuerat,* & Baldum
Nouell. *de dote 10. part. num. 26.* eſtque ad id ele- r
gans text. *in d. Authent. vt ex actione inſtante dotis, Collatione 7. in princ.* vbi dicitur, priuilegium prælationis non concedi hæredibus, ſed filiis, in illis verbis, ibi, *Non damus hoc priuilegium, aut hæredibus, aut creditoribus, ſed ſolis filiis* & approbat *d. l. 33. titul. 13. p. 5.* in illis verbis, ibi, *Deue ſer pagada primeramento a ſus hyos, que la deuen auer,* vt notat Lopez *ibi in gloſſ.* verb. *ſus hyos.*

p ✠. *Extraneos.)* Hæredes extranei mulieris non ſunt capaces iuris prælationis, dumtaxat hæredes ex ſe deſcendentes. *d. l. aſſiduis v. exceptis, C. qui potior. Auth ſi quid. C eod. Auth. quod obtinet, C. de pignor. d Nouell. 91. vt ex actione, &c. iuris, n. 1. & c. 1.* Schneid. *ad d. § fuerat n. 68. & ſeq. vbi* Gloſſ. & Iaſ. *n. 95.* Neguſ. *de pign. d. p. 2. memb 4. n. 111.* Bart. & Bald. *in l. vnic. C. de priuil. dot. n. 2. & 3. & ad l. p. D. ſolut. matrim. n n. 1.* vbi Caſtrenſ. & Imola *n 6.* Bald. *n. 1. verſ. & not.* Soccin. Sen. *n. 30.* Iaſ. *num. 16.* Rip. *num. 26. 32. 33. & 49.* Alciat. *num. 1.* Soccin. Iun. *num. 101.* Gloſſ. *in d l. aſſiduis & in d. l. vnic. C. de priu. dot.* vbi etiam Cuiac. Ant. Faber. *coniect. iur. lib. 8. c. 13.* Acoſt. *vbi ſup. d. reg. 2. ampl. 6. n. 130.*

Dubium porro eſt, An illud detur hæredibus 85
collateralibus? Et quidem reſoluendum eſt, eos adhuc pariformiter cenſeri cum extraneis, arg. text.

text. *in dict. Nouell.91. vt exact. inſtitut. dot.init. verſ.non verò aliis, ſed ſolis filiis. Et d.l.vnic. C.de priu.dot.*

Amplius ex verbis *d.§. fuerat Inſt.de act.* ibi *Cuius ſolius prouidentia, &c.* quod verbum, *ſolum*, eſt excluſiuum omnium caſuum, & perſonarum præter expreſſas; iuxta naturam dictionum taxatiuarum, *l.2.C.de patrib qui fil diſtr.l.eb as C. de præd.min.l. contractus D.de reg.iur.* Rot.*dec.426.num.5.p.5.rec. cum ſimil.* Barboſ.*de dictionib.dict.378.per tot.* cum aliis per eum relatis.

A. M. Bertoli I. V. D.

86 q ✝. *Ratione ſanguinis.)* Velim tamen obſerues, hoc priuilegium prælationis dum ſolis filijs competit, adhuc non concedi niſi filiis eiuſdem matrimonij, non vero aliis cuiuſcumque coniugij: liberi ergo ex ſecundo matrimonio ſuſcepti non potientur priuilegio prælationis in petenda dote eorum matris, ab hæredibus primi mariti, *leg. vnica Cod.de priuil.dot.iunct.leg.aſſiduis,§. exceptis, Cod. qui potior.in pign.* Gloſſ.*in §.fuerat 29.Inſtit.de act. verſ.cum ipſa.* Schneid.*ibid.n.69.verſ.vbi ſubiicit.* Gloſſ.*ead.in d.l. aſſiduis,§.exceptis & in d.l p.C.de priuil.dot.* Bart.*in d.l vnic.n.3.verſ. hoc priuilegium*
87 *non datur: niſi ſibi, & filiis* ✝ *Et in Auth. ſi quid, C.qui potior.in pign.* vbi communem hanc opinionem dicit; eamque omnes amplecti aſſerit *ibid. poſt init.verſ. filiis; & in l.etiam 18.D. ſol.matr.in fin princ* Neguſ.*de pignor.d.2.p.memb.4.n.95.* Idem affirmat Bald.Nouell.*de dote,p.11.q.3.n.9.poſt init.* Bart.*in d.l.etiam 18.D.ſol.matr.n.3.verſ. quæro,quid de filiis mariti,& n.ſeq.* Hanc communem inſuper fatetur Iaſ. *ad l.ſi cum procuratore 33. D.de re iud. n.8 ver.ſecus ex alle.*

88 Hæc quo ad tranſmiſſionem prælationis. Cæterum idem iuris non eſt de priuilegio agendi pro dote vt in toto ſit, dum vir ad inopiam vergit, quod à forenſibus Aſſecuratio dicitur: iſtud enim adeo perſonale eſt, vt nec ad filios tranſeat, vtcumque eiuſdem matrimonij: Gratian. *diſcept. forenſ.427. n.15.& paſſ.* Rot.*cor. Bichio poſt* Salg.*labyr.credit. iuxta rec.impreſſ.dec.3.n.16.* vbi plures refert. Vide tamen *inf.art.14.*

89 Ad cuius aſſecurationis materiam; obſerua, eam non facere illorum bonorum dominam mulierem; quoniam eſt potius ſequeſtratio, quam exactio dotis, niſi quo ad neceſſaria pro alimentis ſuis, & filiorum. Reuerter.*deciſ.180.* ex Bart.& cæteris communiter *in l.ſi conſtante D.ſol.matr.* ob id, poſt ſibi ſatisfactum nil poteſt alienare, Afflict.*dec.9.& 199.* Franch. *dec.54.& 617.* niſi tamen pacto aliter cautum eſſet inter coniuges. Quo ad hanc aſſecurationem, vid quæ per DD.cit.loc.vberius.

A.M.Bertoli I.V.D.&c.

90 Rurſus, hic aduertendum erit, huiuſmodi priuilegium prælationis, non obtinere vires in præ-
r iudicium alterius mulieris * ſuam etiam dotem repetentis; ſed tunc inter eas obſeruabitur regula capituli. *Qui prior, de regulis iuris in 6.* quod expreſsè probat *dict.l.aſſiduis, verſ.exceptis, & Authent.ſi quid, C.qui potiores,&c.& in dict. Authent. vt ex actione inſtante dotis, ad medium*, & tenuerunt Baldus nouellus, *de dote 10.part.num.18.* Neguſantius *de pignoribus 4. membro ſecunda partis, num.96.* & clarè deciſum fuit *in dict.l. Regia p.33.* per hæc verba, ibi; *Però ſi vn home huuieſſe auido dos mugeres, y fueſſen amas muertas, entonces la dote, que deuieſſe dar a la primera muger, deue ſer pagada primeramente a ſus hijos que la deuen auer, y deſpues a la ſecunda muger*; & pari ratione ſi Fiſcus, & Dos concurrant, obſeruabitur inter eos regula dicti capituli *Qui prior, vt in dict. l.2. C. de priuilegia fiſci*, & reſoluit Nouellus *dict. 10. part. num.18.* Neguſantius *dict.4. membr.2. p.num.108. de pignoribus.* Neque obſtat, quod in hac materia prælationis magis inuenitur priuilegiata dos, vt latè probat Barboſa *in dict.l.1.6.part. ex num.9.* & quando concurrunt duo priuilegiati ſemper præfertur ille, qui in ea materia magis inuenitur priuilegiatus, *vt ex l. verum,§.fin ff. de minoribus* docet idem Barboſa *vbi proxime num. 15.* in fine; Quia reſpondetur, argumentum concludere, quando omnia eſſent paria, vt quia non conſtaret de prioritate, vt notauit Socinus, *in dict.l.1.ff. ſolut. matrim. num.15.* Cæterum ſi minus priuilegiatus proprietate temporis ſit munitus, præferendus venit ex reg. *dict. capituli, qui prior de regul. iuris in 6.* vnde ſi duæ dotes concurrant ad mariti bona, qui duas vxores habuit ſuperior regula *dict. legis aſſiduis, §. exceptis. & d. authentica ſi quid, C.qui potiores*, debebit obſeruari; Veruntamen, ſi dos ſecundæ vxoris, aliqua potioris temporis prærogatiua, aut priuilegio ſit munita, * præferenda f
erit in bonis mariti eius ſecunda dos, idque expreſsè colligitur *ex dict.l.regia 33.part.* ibi *Mas ſi en los bienes del marido fueſſen falladas algunas coſas, que fueſſen primeramente de la ſecunda muger, eſtas tales en ſalue deuen fincar a ella, y a ſus herederes*, vbi elegantiſſimè docet Gregor. Lopez *in gloſſ.* verbo *que fueſſen primeramente*, dictam legem procedere, etiam ſi res datæ fuerint æſtimatæ ea æſtimatione, quæ facit emptionem: nam & tunc, quando mariti bona, non eſſent ſoluendo vtramque dotem, in prædictis rebus æſtimatis ſecunda dos præferretur, ac ſi res non fuiſſent datæ æſtimatæ.

r ✝. *Alterius mulieris.)* In concurſu duarum mulierum dotem propriam pari ratione repetentium, conquaſſari priuilegia, & prælationem nullius eſſe effectus, ratio ipſa dictat; quandoquidem in pari cauſa prior tempore eſt potior iure, *reg. cit.*
qui prior in 6. ✝ Et Priuilegiatus non vtitur priui- 91
legio contra compriuilegiatum, *leg. verum §.item quæritur D.de minor.l. ſed & milites init. D. de excuſat.tut.§.ſed & hoc in Authent.de Sanctiſſ. Epiſc.* Bartol.*in leg. fin.Cod. ex quib. cauſ.maior.* Couarr. *pract q.c.7.num.4.* Vrſill.ad Afflict.*Deciſ.56.*Franc. *deciſ.188.num.5.* Theſaur.*deciſ.177.num.9.*Rot.*deciſ.157.n.1.p.1.diu.& Dec.193.n.25.p.7.rec.* & quæ infrà *p.2.* latius.

Si tamen reſpectu alterius extarent res in dotem datæ, ea in ipſis, prælationem in alteram obtineret, *leg. in rebus, Cod. de iure dot.* Aretin. *conſil.32.* Mantica *de tacit. lib.11.titul.16.num.42. & ſeq.*

A. M. B. &c.

f ✝. *Priuilegio munita.)* Sed quid? ſi Mulier fuiſ- 92
ſet ſterilis, poſſetne fæcunda, ſtante priuilegio fœcunditatis præferri huic ſterili? De hac quæſtione ſcribentes communiter *ad l.p. D.ſol.matr.* Bart Caſt. Bald. Imol. Socin. Sen. Iaſ. Rip. Cuiac. *ad l.vnic.C.de priu.dot.* Ant.Faber *coniect.lib.8. cap.13.* Iaſ.*in d.§. fuerat. Inſt.de act.*

Et in ea non deſunt DD. exiſtimantes priuilegia 93
hæc doti conceſſa non habere locum in muliere ſterili, atque ita in noſtra hypotheſi deficere hunc concurſum. Moti potiſſimum *ex leg. ſi ſerua 40. §.ſi ſpadoni D. d iur. dot.* vbi dos non rectè datur

Caſtrato;

Caſtrato, vti inhabili ad matrimonium, abſque quo dos ſtare non poteſt: ergo & mulieri vti tali denegabis priuilegium.

Præterea *ex l. 6. D. de lib. & poſt.* quatenus inhabilis ad generationem, nequit poſthumum hæredem inſtituere; ergo nec vti hoc priuilegio.

95 Inſuper quia ceſſat ratio priuilegij, ſcilicet fauor prolis: & periculum, vt & labor, ac dolor partus, *ad l. aſſiduis, C. qui potior.* ergo ceſſabit & priuilegium.

96 Qui verò contrariam tuentur ſententiam, conſiderant *d. l. aſſiduis*, vbi plures rationes & cauſæ conceſſionis huius priuilegij adducuntur, quarum aliquæ adhuc in ſterili vigent, non obſequia, quæ marito præſtantur; ergo ſi vna deficit, ſuccedit altera cauſa, ob quam priuilegium nihilominus competet.

97 Præterea, omnia alia priuilegia mulieribus conceſſa, ipſis vti talibus; non quia fœcundis, conceſſa videmus, *ex l. maximum vitium, C. de lib. prater. cum ſimil.*

98 In hac Ego dubietate mallem cum Rip. reſoluere, ſterilitatem, dummodo non ſua culpa, & cauſa, non officere, *ad l. ſi tam dementis, C. de Epiſ audient.* ſecus ſi ex ſæuitia, dolo, & culpa ſua. Tu ad eum, ſi placet, recurre *in d. l. vnic.*

Priuilegium porro in ſecunda vxore ſanius intelligit Auctor hoc loco ſi v. g. res ipſius extent in bonis mariti; in iis enim etſi æſtimatis, ea æſtimatione quæ facit emptionem, præfertur primæ vxori; quoniam cùm maritus, vel eius hæredes, tempore reſtitutionis dotium non eſt ſoluendo, ea venditio ex æſtimatione irritatur; atque ita, re in priſtinum reuerſa, competet mulieri vendicatio; præſumitur enim ſemper fuiſſe dotalis; *d. l. in rebus, C. de iur. dot.* Maſcard. *de probat. concl.* 619 *ad fin.* Barb. *in d. l. æſtimatis n.* 56.

Idem dices ſi tempore etiam conſignationis erat vir inops, & non ſoluendo; adhuc enim durante quidem inopia etiam tempore ſolutionis, dicta rei vendicatio huic mulieri competit. Barb. *vbi ſup.* Ioſeph Ludou. *dec.* 89 *n. 7. & ſeq.*

A. M. Bertoli I. V. D. &c.

99 Ex qua vera reſolutione infertur, non ſolum mulierem, ſed etiam illius liberos poſſe virtute ſuæ hypothecæ, & priuilegij, bonis mariti incumbere, & illis iure retentionis vti, * donec dos integra reſtituatur, iuxta Baldi ſententiam, *in leg. 1. ad finem, C. de rei vxoria actione.* Idem Bald. *in leg. penult. C. de non numerata pecunia*, Bartol. *in leg. ſi filia. ff. ſolut. matrimon.* Iaſon. *in §. item Seruiana Inſtitut. de actionibus.* Meyter. *in dict. tract. de pignoribus & hypothecis lib. 2. titul. 16. n. 27.* vbi notat priuilegium hoc non tantum in vxore, ſed etiam in ipſius liberis locum habere, ex quo hoc ius retentionis tranſit in ſingularem ſucceſſorem, * per text. *in leg. prator. ff. de diſtractione pignorum*, docet Rolandus à Valle *conſ. 77. lib. 1.* Iaſon *in dict. §. item Seruiana.* Neguſant. *memb. 5. p.* Miſing. *obſeru. 8. cent. 6.*

100 t *. *Iure retentionis.*) Omni dubitatione caret quod Auctor hic innuit, mulieri ſcilicet, in bonis mariti tam allodialibus, quam feudalibus competere ius retentionis, vt ex poſſeſſione illorum recedere non cogatur, donec & quovſque pro dote, ſit ipſi plene ſatisfactum. Quod vltra per Auct. relatos, docent Neguſ. *de pign. p. 5. init. memb. 4. n. 5.* Burſat. *conſ. 8. n. 1. lib. 1. incip. in cauſa* Thom. Grammatic. *deciſ. 58. inc. magnifica n. 3. & Dec. 92. inc. in cauſa*, Matth. Coler. *de proceſſ. exec. p. 1. c. 2. n. 220. verſ. vnde mortuo*, Hartman. *lib 5. obſe. tit. 27. obſ. 6. num. 5.* Bald. *in leg. pignoris* 10. *C. de pignor. action. num. 1. verſic. ſed quare quid & verſ. in contrarium*; *Et in leg. ſi cui non numerata* 15. *C. de non num. pec. num. 1. ibi non quod*; *Et in leg. cum tibi* 10. *C. qui potior num. 2. ſub fin.* Iaſ. qui hoc menti tenendum eſſe prædicat, *ad l. ſi non ſortem § ſi centum, D. de cond. indeb. n. 10. poſt med.* Magon. *dec. Lucen.* 64. *n. 34. & ſeq.* Ioſeph Ludou. *dec. 109. p. 2.* Caſoc. *deciſ. 21. incip. pulcherrima.* Oinot. *ad §. fuerat Inſt. de act. n. 35.* Ioan. Petr. Molignat. *in tract. de iure retent. q. 15. & 20. per tot.*

Adeo autem id ei competit, vt ſi deiiciatur ab hæredibus mariti, vel etiam lubens perſuaſa diſcedere, quaſi dicti hæredes dotem ei ſtatim ſoluturi eſſent, tanquam ſpoliata, præ omnibus ſit reſtituenda; vt eleganter prodidit Matth. Coler. *vbi ſuprà n. 225. & ſeq.* 101

Exigitur tamen à parte mulieris declaratio, quod ſcilicet velit mutare cauſam poſſeſſionis, & poſſidere iure retentionis, dum bonis eiuſdem Viri iure familiaritatis adhuc reſiſtere præſumeretur: *ad leg. qui iure familiaritatis*, vbi Bartol. *poſt init. D. de acq. poſſeſſ.* Dec. *conſil.* 400. Alias cum non daretur remedium recuperandæ, † ſed alio remedio vti opus eſſet, ſcilicet legis dotis actione, *C. ſolut. matrimon.* quod notat egregiè Molignat. *dict. loc. & quæſt. verſ. ſi autem, colum* 6. Ioſeph Ludouic. *d. dec. 109. ad num. 19.* Roland. à Vall. *conſ. 77. vol. 1. n. 26.* Socin. *conſ. 131. n. 7. lib. 1.* Quando autem ipſa animum mutaſſe præſumatur, vid. d. dec. Ludouic. *num.* 8. 102

103

Competit autem hoc ius non ſolum pro dote, verum & pro donatione propter nuptias, boniſque paraphernalibus, ac aliis præter dotem illatis; d. Molign. *loc. prox cit. init. & ad med.* And. Rochb. *q 33. n. 22 ibi poſtremo p. p.* 104

Hoc porro iure vti poſſet tam contra extraneos, hypothecaria agentes, quam & contra virum ad inopiam vergentem, iuxta Bart. *in l. ſi conſtante* 22. *D. ſol. matr. n* 89. *ibi Octauo quæro*, And. Rauchb. *cit. quæſt. n. 12.* Menti tamen ſemper inhæreat quod adnotauimus *ſup. n.* 88. 105

Extenditur autem hoc Ius retentionis & ad filias, quæ ex aliquibus bonis, puta feudalibus dotari debent, poſſet enim in iis hoc iure vti, nec inde recedere, donec dotes ſolutæ ſint. Ita notanter Andr. Rauch. *quæſt. 38. p. 1 in fin.* Albert. Brun. *Conſ. feud. 2. in med.* quem refert & ſequitur Matth. Berlich. *p. 5. concl. 32. n. 19.* 106

Cæterum non obtinet prædictum ius retentionis, in nonnullis caſibus, quorum aliquos libet adnectere. 107

Primò ſiquidem, ſi mulieri ſuper credito eiuſdem, nomine mariti cautum fuerit, pignoribus puta, vel fideiuſſoribus prouiſio enim hominis tollit prouiſionem legis. Henriq. *de fideiuſſ. cap. 15. num.* 117. Etſi non deſint contrarium tenentes, vt Neguſant. *de pign. loc. cit.* Bald. Nouell. *de dot. part. 6. priu.* 68.

Secundò, prædictum ius non competit in credito illiquido, ſi enim exemp. gratia lis exoriatur in quantitate dotis, vel expenſarum ſolutione, donationevè propter nuptias, inter mulierem & maritum, vel eius hæredes, non poteſt mulier hoc iure retentionis vti, donec controuerſia dirimatur, poteſtque mulier iuberi, è bonis recedere, quoad eas res illiquidas: dummodo à parte mariti ſatiſdatio 108

datio offeratur debitum ſolui, in caſu ſuccumben-
109 tiæ † Ratio clare paret; quoniam retentio eſt
compenſatio, *l. prætextu fin. C. commod.* Bald. *in l. ſi*
non ſorte in §. ſi centum D. de condict. indeb. num 3. ad
fin. Neguſ. *de pignor. p. 5. init. memb. 1. n. 37.* Sed de
liquido ad illiquidum non fit compenſatio, *l. fin. C.*
de compenſat. cum ſimilibus, ergo, &c. Atque ita
ſenſit Neguſ. *loc. cit.* Hering. *d. tract. de fideiuſſ. loc.*
pariter adducto, etſi diſſentiant Grammat. *d. dec. n.*
12. *verſ. & tamen.* Mulignat. *vbi prox. in med.* Io-
ſeph. Lodouic. *loc ſimiliter cit. ad n. 2.*
110 Tertiò, Reſtringitur hoc ius vt non competat
in bonis per maritum alieno nomine poſſeſſis, vt
ſi depoſita ſint, commodata, oppignerata, condu-
cta, præcario accepta, &c. Magon. *dec. Lucen. 64. à*
n. 7. Ruin. *conſ. 51. à n. 4. lib. 4.*
111 Quartò, limitatur vt non procedat in bonis ab
alio poſſeſſis; quoniam vacua eſſe debent. Bald. *in*
d. l. ſi cui non numerata, verſ. vel quia. Magon. *d.*
dec. 64. n. 9. Ioan. Ludou. *ead. deciſ. 109. n. 3.* Petr.
Molign. *d. q. 20.* Roland. à Vall. *conſ. 27. incip. præ-*
ſuppoſita vol. p. n. 34.
112 Quintò, Limitatur prædictum ius, vt non ex-
tendatur ad omnia bona mariti, debet enim mu-
lier potiora, & meliora optare, ſufficientia ad
propriam ſatisfactionem, aliaque dimittere, Ne-
guſ. *de pign. p. 5. init. memb. 1. num. 33.* Molign. *de*
retent. q. 21. Andr. Rauch. *q. 33. num. 24.* vbi quæ-
ſtionem ad partes diſcutit, Coler. *de proceſſ. ex-*
ecut. p. 2. c. 2. num. 224. & ſeq. Gail. *libro ſecundo*
obſeruat. 93. numer. 12. & 13. Etſi reſiſtat Burſat.
dicto conſilio octauo, &c. Myſing. *centur. 6. ob-*
113 *ſeru. 82.* † Quod ſi ea aſſumpſit in maiori quan-
titate, omnibuſvè ſe bonis immiſcuit, tenetur
ad rationem reddendam de ipſorum adminiſtra-
tione, præuio iuramento in defectum inuentarij,
omneſque fructus, præter neceſſaria alimenta, hæ-
redibus mariti reddere, aut in ſummam dotis im-
putare. Coler. *loc. cit.* Rauch. *d. quæſt. 33.* Gloſſ.
in l. 2. § in exigendis verb. iurata, C. quando &
quibus quarta pars. Donat. Anton. de Marin. *reſol.*
lib 3. c. 143.
Imo vero nec aſſumere poſſe corpus valde ex-
creſcentis valoris, in præiudicium creditorum, cum
ſcilicet alia non extant bona, per optime reſolu-
tum fuit in ſua Regia Camera, vt per Reuerter. *dec.*
240. n. 145. quam vid.
114 Plures alias fallentias vid. apud Vinc. Carocc. *d.*
dec. 21. à n. 19. & ſeq Ioſeph. Ludouic *dec. cit. 109.*
p. 2. Molign. *d. tract. à q. 20. & deinceps,* apud quem
vberrime.
115 Tunc autem temporis, quo mulier in mariti bo-
nis iure retentionis vtitur, ei ſunt deputanda ali-
menta ex dictis bonis. Matt. Coler. *de proceſſ. exe-*
cut. d. p. 1. c. 2 à n. 224. Imo & ipſius famulis, &
miniſtris. Bart. *in Nou. de non eligend. ſec. nub. §.*
illud quoque, n. 3. vltra quæ alimenta, & expenſas,
reliquos fructus rei retentæ tenetur in dotem com-
putare. Bald. *in d. l. ſi cui non numerata, C. de non*
numer. pec. n. 1. verſ. & ibi Neguſant. *de pign. p. 5.*
init. memb. 5. n. 17.
116 Et ratio ea aſſignatur; Quia hoc ius retentio-
nis eſt quoddam tacitum pignus; At fructus pi-
gnoris in ſortem computantur, *l. ex pignore, & l.*
ſeq. Cod. de pign act. leg. ſi conuenerit, 18. § primo, D.
eod. c. cum contra, de pignor. ergo, &c.
Reſtringitur autem dicta concluſio duplici-
ter.
117 Primo ſi verſemur in damno emergente; quia
verbi gratia, mulier, vt ſoluat æs alienum quo
obruta eſt, pecuniam fœnebrem accipit, ob id quia
dos non eſt ei reddita; poterit namque fructus in
ſortem non computare.
Secundo caſu, ſi verſemur in lucro ceſſante; 118
quia videlicet ſolita fuerit pecunias ad honeſtum
lucrum dare; poterit enim eos fructus lucrari
pro eo intereſſe, quod lucrata fuiſſe ſupponitur
ſi dos ſibi data eſſet. Eleganter his modis limitat
Neguſant. *de pign. d. p. 5. init. memb. 5. n. 17.*
Hic tamen obſeruandum, attento Rotæ Rom. 119
Stylo, non deberi intereſſe ei, qui non eſt mer-
cator ſolitus negotiari, niſi probet concluden-
ter, ea tria requiſita, iuxta doctrinam Paul. de Caſtr.
in l. 3. § fin. D. de eo, quod cert. loc. videlicet quod
debitor ſit in mora ſoluendi; Quod lucrandi oc-
caſio, ſeſe obtulerit, merceſque emendi; & eas
emere voluerit. Demum quod ob pecuniæ defe-
ctum ea aufugerit occaſio. Vid. Seraphin. *deciſ.*
88 *num. 3. & Deciſ. 1114. num. 1. & Deciſ. 1420.*
Saluſt. Tyber. *in prax. lib. 1. c. 23* & Rot. apud
Zach. *de ſociet. offic. dec. 7.* apud quem vid. alias
deciſiones. † Imo, & mercatorem ſolitum nego- 120
tiari, ab his requiſitis probandis, non eximi, de-
ciſum extat penes Mohedan. *dec. 3. de vſur.* An
autem ſufficiat ea concludenter, vel præſumptiuè
probari, vid. Prax. Ridolph. *p. 1. c. 9. num. 266. &*
ſeq. & quæ fusè Eſcobar *de ratiocin. cap. 16. num 6.*
& ſeq. Adde, quæ in propoſito dotis, Acoſt. *de*
priu. cred. reg. 3. limit. 2. num. 39. & paſſ. vſq. ad fin.
quem vide.
A. M. Bertoli I. V. D. &c.
u † *In ſingularem ſucceſſorem*) An hoc ius re- 121
tentionis tranſeat ad ſingularem ſucceſſorem, non
caret difficultate apud aliquos. Quandoquidem
hoc ius parificant cum iure prælationis; at illud ad
ſucceſſorem non tranſit, vt ſupra dictum, *n. 85. &*
paſſ. ergo nec iſtud ius.
Attamen reſpondendum eſt Affirmatiuè, vt & 122
hic per Auct. Nec officit oppoſitum; Quoniam
in eo iure nominatim talis tranſmiſſio per leges
prohibetur, *l. vnic. Cod. de priuil. dot.* dum ſpecia-
liter fauore dotis, & ſexus muliebris, contra iuris
principia indultum, & in aliorum creditorum ten-
dit præiudicium, *l. aſſiduis, C. qui potior.* quod in hoc
retentionis iure non apparet.
Prout nec facit parificatio illius cum vſufru- 123
ctu, quod cedi nequit, aut transferri, *l. ſi vſuſ-*
fructus, 66. D. de iur. dot. Imo minus ſit re-
tinere quam frui, &c. Namque reſpondetur, il-
lud ius, & ſeruitutem vſusfructus non poſſe cedi,
& transferri; at bene commodum, & faculta-
tem ex ipſo iure vſusfructus, ad tradit. per Do-
nell. *lib. 10. comm. c. 8. ad fin. & c. 19.* Broneholt.
cent. enantioph. 91. Schneid. *ad §. 3. Inſt. de*
vſufr. Marc. Ant. Galuan. *de vſufr. diſert. c. 38.*
per tot. præcipuè à n. 11. & deinceps, & ante eum
Caſtill. *eod. tract. c. 69.*
Ex qua firmata ſententia, & ratione, deduci- 124
tur, hoc ius non ſolum ad liberos, vt per Auct. ſed
& quoſuis extraneos extendi debere, ſiue hæredes
ſint, & ſic ſucceſſores vniuerſales, *argum. l. ſi pro*
fure §. fin. in fin. D. de condict. furt. ſiue & parti-
culares. † Hinc concluditur, tale ius poſſe oppi- 125
gnerari, vendi, donari, & alio titulo cedi, quoniam
quæ tranſmiſſibilia ſunt, cedi etiam poſſunt, *l. ex*
pluribus, 42. D. de admin. tut. vbi Bart. & DD. com-
muniter *in d. l. 1. C. de priu. dot. n. 7.* Bald *ibid* Zoan.
de empt. & vendit. ſub pacto retrouend. num. 7. Iaſ.

in l.cum ſecundum, C.de fideicomm.num.2.Coler.de proceſſ.execut p.1.c.3.num.165. Negid. de pign.p.2. init.membr.4. n.32.

126 Præterea quia poteſt cedi ius retentionis competens pro expenſis, & melioramentis quibuſlibet, leg. in hoc iudicium, 14. §. impendia, D. comm. diuid. vbi Bald. numero 1. Molignat. dict. tractat. q.81.91.& 344. per tot. ergo multo magis permitteretur in dote, quæ omninò præcipua eſt, l.1.D ſol. matr. Et in puncto, Mynſing. cent.6.obſ.82.num.3. Crot.in l.filiusfamilias, §. diui, n.171. D.de leg. 1. Roland. à Valle conſ.81.n.33. Gozadin. conſ. 97. Alex. conſ.70. Seraphin. dec.678.num.11.Noal. de tranſmiſſionib. cas.22.n.3. D.de Marinis,reſol.lib.2. c.19.n.7.& 8.

Hæc autem omnia, vt dixi, intelligas cum agitur de dote recuperanda, ſecus ſi de ea conſtituenda; tunc enim priuilegia pereunt, vt in caſu per Socin. Iun. in Auth. res, quę, C.de comm.delegat. num. 22. quem ſequitur Peregrin. de fideicommiſſ. art. 42. à num. 41. & deinceps. D. de Marinis loc. cit.

127 De hac retentionis materia latè ſcripſerunt Neguſant. de pign.p.5. membr.4. Iaſ. in d.l. ſi non ſortem, § ſi centum, D.de condict.indeb. Hartmao.lib.2. obſeru.tit.27. obſeru.6. Bald. in l.prætextu,C.comm. Culer.de proceſſ.execut. p.1.c.2. Io. Gattia de expenſis, & melioration. c.1.& poſt alios,cit. Io.Petr. Molignat. in ſpeciali tract. de iur. retentionis,quem vid. &c.

A.M Berteli I.V. D.&c.

128 Sed dum ſoluto matrimonio maritus ad reſtitutionem dotis ſit obligatus, & ius tacitæ hypothecæ, & priuilegij, aut rei vendicationis, vel retentionis ius mulieri competat, aut eius filiis, iuxta ſuprà traditam doctrinam & reſolutionem, deductam ex d. l. vnic. §. & vt plenius, C.de rei vxoria actione l. vbi adhuc l. in rebus, cum aliis, C. de iure dotium l. aſſiduis, C. qui potiores, & quæ ibi communiter notant ſcribentes; animaduerſione dignum iudicaui, ad hanc rerum reſtitutionem marito in dotem datarum, ita teneri, vt nec referat, an ſint in dotem datæ, æſtimatæ, vel inæſtimatæ, an mobiles, vel immobiles: vtroque enim caſu ad reſtitutionem eſt obligatus; ſed tamen diuerſimodè, quia rei æſtimatæ periculum in totum
x ad maritum ſpectat * rei verò inæſtimatæ, ſi quid damni, aut lucri acceſſerit, ad mulierem pertinet, niſi aliter ſit conuentum, iuxta text. in l.plerumque, ff. de iure dotium, & l.æſtimata res, ff. ſoluto matrimonio, l. quoties, l.in rebus, C.de iure dotium, notat Myſingerius obſeru.13. cent.4. doctè, & copiosè Barboſa in l.ſi æſtimatis, cum l.ſequenti, ff.ſoluto matrimonio; vnde ſi res æſtimata non amplius extat, maritus poteſt æſtimationem ſoluere, per d.l.plerumque, & l. quoties, l. ſi res in dotem, ff. de iure dotium, l. ſi res æſtimata, §. mulierem, ff. eodem titulo.

129 x ✝ In totum ad maritum ſpectat) Æſtimatæ rei periculum in totum ad maritum ſpectare, clari iuriseſt; leg. cum poſt 69. §. pen. D de iur. dot.l.quoties 5. C.eod.l. vnic. §. & cum lex Iulia, C. de rei vx. act. vt ex diuerſo, rei inæſtimatæ citra aliam conuentionem, mulieris lucro, & damno cedere, apparet ex tex. præcit. per Auct. in d. l.plerumque, D. de iur. dot.

Ea autem eſt ratio, quia iſte eſt dominij effectus, ad l.incendium, C. ſi cert. pet. At rei æſtimatæ maritus omnino dominus eſt, d.l.quoties, C.de iur.dot.l. æſtimatis, D. ſol. matr. Iaſ. in §. actionum alias, §. fuerat n.80. verſ.pro æſtimate, Inſt.de act. ergo, &c. † Quandoquidem æſtimatio ſuppoſita 130
vicem ſubit venditionis, & emptionis reſpectiuè, l.æſtimato, cum l.præced.& ibi DD. D.ſol.matr.l.ex conuentione, 11. C.de pactis, l.pen. C.de iur.dot.M. A.Galuan.in tract. de vſufr.c.21.n.7. Ioan. Carol. Antonell. de temp. legal. lib. 2. de Annis, c. 19. n.6. & paſſ.

A.M.Bertelli I.V.D &c.

131 Æſtimatæ verò res intelliguntur, quæ in numero, pondere, & menſura conſiſtunt, quæ in hoc dantur marito, vt pro ſuo arbitrio illas diſtrahere poſſit, & alienatis, & diſtractis, ſoluto matrimonio, eiuſdem generis, & qualitatis res à marito, vel eius hæredibus reſtituantur, & ſoluantur, iuxta text. in d. l.res in dotem, & l. plerumque, & leg. cum quid, ff.l.ſi certum petatur, & docet gloſ. in l. doce ancillam, C. de rei vendicatione, quod diuerſum eſt in rebus inæſtimatis in dotem datis, vtpotè ſi prædia, animalia, aliavè mouentia in dotem data ſint, vel etiam veſtes, * quæ vſu conſumuntur, vel conteruntur, dentur, illis enim rebus ſi quid deceſſerit, mulieris damnum eſt, & ſi quid acceſſerit, eiuſdem compendium, & lucrum erit, quia res inæſtimatæ meliores, & deteriores fiunt mulieri, d. l plerumque, & d. l. ſi res æſtimata. §. ſi mulier, ff. de iure dotium, quibus conſonat noſtro Regio iure, l.16.& 18.tit.11. p.4. vbi notat eleganter Greg. Lopez in gloſſ. verbo, eſtimada non fueſſe, quibus totum hoc declaratur in tali æſtimatione, quæ facit emptionem; * & Gregorius Lopez in d.l.18.gloſſ.1. rectè notauit æſtimationem in dubio facere emptionem, ex leg quoties, & quæ ibi notant Bald. & alij, C. de iure dotium, quibus addenda ſunt, quæ latiſſimè ſcripſit Couarr. practicar.quæſt.c.28. & eleganter Antonius Gomez in d. leg. 51. Taurs, num. 44. cum plurib ſeqq. Ioan Gutierr. conſ. 32. per tot. in quibus rebus æſtimatis, maritus, vel hæres, electionem habet, vtrum pretium, vel res æſtimatas reſtituere velit, ex d. leg. plerumque in fin. & poſt ſupracitatos Auctores tradit optimè Meyrer, vbi ſup. d. lib. 2. de priuil. cred. tit. 5. num. 31. cum aliis ſeqq.

✝ Veſtes) Rectè dicitur, Veſtes, quæ vſu conſumuntur, ſi inæſtimatæ ſint, vel lucro, ita, & damno vxoris cedere. Hinc ex lapſu longi temporis, veriſimiliter conſumptæ præſumuntur; & ideo non ſunt reſtituendæ. Egregiè M. A. Peregrin.de fideicomm. art.10. num.40. Afflict.dec. 13. n.27.Rot. dec.201.n.34. p.4.tom.2. rec. cum pluribus per eam adduct. Sic, & per conſequens hæres grauatus non tenebitur ad harum reſtitutionem. Pariſ. conſ.55. in fin. Ioſeph.Ludou. dec.285. 132

Sed quid in veſtibus propter nuptias miſſis à Sponſo Sponſæ, vel à ſocero nurui, aut factis à viro conſtante matrimonio, cuiuſnam ſunt, Vxorisne, an Viri? Tu diſtingue inter veſtes quotidianas, & feſtiuas, magni ſcilicet valoris, & pretij. Quoad quotidianas veſtes, & alia ornamenta parui valoris, ea ad vxorem ſpectant mortuo viro; & ideo cum nulla ſit obligatio reſtitutionis, nulla etiam fit æſtimationis conſideratio; cenſentur enim hæc donata tanquam pars alimentorum, l.id veſtimentum D.de pact. l.ex annuo, D. de donat.inter vir.& vx.Bart. in l.pen. §.1.n.3. D. ſol.matr.Afflict.dec.315.n.2.& ſeq. 133

Quod ſi veſtes feſtiuæ ſint & pretioſæ, tales vt 134
&

& cetera ornamenta, pertinent ad maritum, vel
ſocerum, qui ea fecit, eiuſvè hæredes; quia fa-
cta videntur ad effectum, vt ornatior incedat, *arg.*
leg. ſed ſi vir ex lana D. de donat int. vir. & vx. at-
que ita eorum vſus ſolum donatus cenſetur. Et vt
communem opinionem, ſequitur, & amplectitur
Surd. *de aliment. tit. 1. quæſt. 78. num. 4.* plenè Rota
in Piſauren localium 22. Iunij 1648. coram arguel-
les, vbi teſtatur adhuc de communiori, cum Af-
flict. *d. dec. 315. num. 1. & 2.* & Rota aliis omiſſis,
in Romana localium, 11. Decembr. 1641. coram
Merlino.

Quod adhuc procedit, etſi ſponſus donare di-
xiſſet; Quia iuxta ſubiectam materiam intelligen-
dum eſſet de donatione ad vſum, vt ex Bart. Ca-
ſtrenſ. Vrſil. & aliis firmat ibi. Rot. *cit. dec. cor. Ar-*
guelles. Talis autem donatio ſuſtinetur in vita vi-
ri, ſicut valet donatio aliarum rerum, quæ fiunt
honoris cauſa, text. *in leg. quod adipiſcenda, & l. nu-*
per, D. de don. int. vir. & vx. confirmaturque morte
eiuſdem met Mariti, niſi reuocetur, *ad l. donatio-*
nes quas, C. eod. tit. Et ſuſtinetur potius in vim vlti-
mæ diſpoſitionis, quam contractus; ac ex illa de-
trahitur falcidia, vt ex legatis. Pariſ. *conſ. 128. n. 8.*
lib. 1. Couarruu. *in Rub. de teſtam. p. 3. n. 4. in §. dona-*
tio, quæſt. 9. Cepol. *conſ. 8. num. 3 inter ciuil.* Corn.
conſ. 124. lib. 4.

135 Hinc ſequitur, Veſtes, & alia pretioſa orna-
menta facta à patre pro filio accipiente vxorem,
eſſe conferenda poſt mortem patris in diuiſione
bonorum, quia ad ſocerum ſpectant; ſecus ſi quo-
tidianæ ſint, quoniam propriæ mulieris ſunt, ſtan-
te donatione valida ad initio. Bartol. *in leg. 1. §.*
nec caſtrenſe num. 8. D. de collat. bon. & *dict. leg. id ve-*
ſtimentum, D. de pecul. Ludou. *deciſ. 474.* Cancer.
Variar. reſolut. 9. part. 1. num. 192. Qui addit; in le-
gato veſtium facto per virum vxori, venire veſtes
feſtiuas, & pretioſas, ne fruſtraneum ſit, dum quo-
tidianæ iure proprio ſunt ipſius vxoris, per text. *in*
leg. fin. § vxoris, D. de aur. & arg. legat. Roman. *ſin-*
gular 628.

136 Quæ autem ſint veſtes quotidianæ, & quæ fe-
ſtiuæ, arbitrio Iudicis relinquitur, inſpecta qualita-
te perſonarum, quantitate dotis, & aliis confidera-
tionibus, vt poſt Gloſſ. *in l. ſi præſidi, C. de don. ante*
nupt. decidit. Afflict. *d. dec. 315.* Surd. *dec. 166 n 8.*
& docuit Menoch. *de arbit. iud. caſ. 218. in fin.* quod
ſenſerunt, & alij apud Antonell. *de temp. legal. lib. 2.*
c. 19. n. 50.

137 Iocalia verò donata ſponte à Conſanguineis Vi-
ri, quod ipſi acquirantur vxori, & ideò nullo tem-
pore ſint reſtituenda, ſenſit Menoch. *de præſum-*
ption. lib. 3. præſumpt. 24. num. 17. quamuis enim
(inquit) mariti eſſe videantur, dum eius contem-
platione, ſponſæ data ſunt; tamen hæc contempla-
tio patris, &c. non conſideratur niſi in filiofami-
lias reſpectu peculij, *ad leg. cum oportet. C. de bon.*
quæ lib. quod clare colligunt ab exemplo ſocij, qui
bona eidem delata contemplatione ſocietatis ſi-
bimet acquirit, non ſocietati, *leg. ſocium qui in*
eo, §. fin. D. pro ſoc. Cæterum Rota ex Bart. Iaſ.
(qui de magis communi teſtatur) Clar. Sanchez,
& aliis, definit oppoſitum, ſcilicet hæredibus ſpon-
ſi eſſe reſtituendas, Vid. *d. dec. Arguelles,* ſupr. ad-
duct. *& in alia coram eodem 28. Iunij 1649. poſt* Sal-
gad. *Labyrinth. cred. nouiſſ. impreſſ. in ordin. 70.* Tu
conſidera.

138 Annuli autem ſponſalitij, etiamſi magni va-
loris, qui dantur à Marito tempore benedictionis,
ſeu deſponſationis; ſunt Vxoris, & non mariti;
aut eius hæredum, ſiue dati fuerint ante contra-
ctum, ſiue poſt initum matrimonium. † Ratio ea 139
eſt, quia cum annuli ſint neceſſarij hodie ad con-
tractum matrimonij attenta conſuetudine, nomine
donationis non veniunt, ſed habentur pro impen-
ſa debita, & ad nuptias neceſſaria, *leg. ſi quis pro*
vxore, D. de donat. int. vir. & vx. Roman. *conſ. 146.*
n. 2. Natt. *conſ. 317. n. 3.* Surd. *deciſ. 166. n. 1.* vbi plu-
res adducit; † Addens ſi annulus eſſet alienus, & 140
poſt matrimonium alius per virum daretur, ille
eſſet vxoris, nil officiente donatione inter eos pro-
hibita; quia ea non eſt donatio noua, ſed confir-
matio eius iam factæ, ex text. *in l. ſi donata res, §. 1.*
D. de donat. int. vir & vx.

A. M Bertoli I V. D. &c.

27. *Æſtimatione, quæ facit emptionem, &c.)* 141
Intelligitur æſtimatio eſſe talis, quæ venditionem
faciat ſeu emptionem reſpectiuè, cum videlicet ad
eum effectum ſit, vt venditio inducatur, non ſi ad
alium finem, puta ad cognoſcendum valorem,
perbellè Rot. *coram Ludouiſ. deciſ. 573. num. 5. &*
coram Pen. *in Spoletana bonorum, 6. April. 1605. &*
In Romana reſtit. dot. 10. Martij 1608. coram eod.
ex Iaſ. *in l. ex conuentione, num. 2. C. de pact.* Co-
narruu. *pract. quæſt. c. 28. nu. 2.* Idque notat, & refert
Beltramin. ad d. Ludou. *d. dec. 573. n. 16.* † Addens 142
ibid, id maximè etiam colligi, ſi conuentum ſit vt
dos reſtitueretur in iiſdem corporibus, & indiui-
duis. Itidem ſi æſtimatio eſſet facta ex interuallo
poſt conſtitutam dotem; talis enim æſtimatio ad
effectum venditionis debet eſſe de tempore con-
ſtitutionis dotis. Rot. *dec. 30. n. 5. & 6. apud Pacif.*
de Saluian. interd. per text. *d. l. ex conuentione* vbi
DD. Socin. Iun. *conſ. 41. n. 14. lib. 1.* Barbat. *conſ. 19.*
colum. fin. vol. 4. & alij ibi adduct. & ſecút. † Simi- 143
liter ſi æſtimatio condigno pretio facta non ſit;
non enim facit venditionem. Bald. *in d. l. ex conuen-*
tione, n. 1. Ludou. *dec. 194. n. 20.* Anton. *de temp. le-*
gal. lib. 2. de annu, c. 19. à n. 7. deinceps.

A. M. Bertoli I. V. D. &c.

Nec hic omittendum erit, quod eleganter 144
animaduertit Petrus Barboſa *in d. l. 1. ff. ſoluto ma-*
trimonio, 6. p. n. 10. ex inſigni doctrina Couar. *lib. 3.*
variar. reſolut. c. 18 n. 13. & aliorum quos ibid. ipſe
refert, videlicet, mulierem, ſi in hac dotis exactio-
ne, & repetitione, habeat generalem hypothecam,
& ſpecialem, ex cauſa dotis; cogendam eſſe à ſpe-
ciali incipere, iuxta celebrem deciſ. *leg. 2. C. de pign.*
de cuius explicatione latius à nobis inferius tractan-
dum erit.

Hic non minus vtiliter quàm neceſſariò agen- 145
dum erit, an prædictum ius tacitæ hypothecæ, &
priuilegij mulieri competens, pro dotis repetitione
in bonis mariti, intelligatur illi ſolum competere in
rebus in dotem datis, an verò ad alia vxoris bona
paraphernalia, hoc eſt, (vt declarat lex (quæ ex-
tra dotem mulier habet, *vt leg. hac lege C. de pactis*
conuentis, approbata *à lege Regia, 17. tit. 11. p. 4.*)
vel ad arrhas, aut donationes propter nuptias exten-
di debeat.

Et in bonis paraphernalibus, * vxorem habere A a
contra mariti creditores, priuilegium tacitæ hypo- 146
thecæ, probat *l. vltima, verſ. ſunt autem, C. de pa-*
ctis conuentis, & ibi notant Bart. Bald & Salic. &
communiter ſcribentes, vt rectè tradit Neguſant.
de pignoribus 4. memb. 2. partis principalis num. 63.
Anton. Gomez. *in d. l. 51. Tauri; n. 40. verſ. item qua-*
rò, authores referens, quem ſequitur Ioan. Guttier.

de iuramento confirmatorio 1.*p.c.*46. *num*.3. noui-
ter Meyrer. *d. lib*.2. *de priuilegiis creditorum, tit*. 5.
num. 46. & expreſsè approbauit *lex Regia* 17. *d.
tit*.11.*p*.4. *in illis verbis*, ibi. *Et todas eſtas coſas, que
ſon dichas paraferna, han tal priuilegio como la
dote, ſea bien anſi como todos los bienes del marido
ſon obligados a la muger, ſi el marido enagena, ò mal
mete la dote, anſi ſon obligados por la paraferna a
quien quiera, que paſſen*, vbi Greg Lopez in gloſ-
ſa, verbo *aſſi ſon obligados*, doctè intelligens legem
illam in bonis paraphernalibus, quorum admini-
ſtrationem tacitè, vel expreſsè vxor conceſſit ma-
rito; nam ſi nullam adminiſtrationem vir habuit,
ſed vxor ea adminiſtrauit, tunc bona mariti non
ſunt tacitè hypothecata: quod deducitur *ex ea le-
ge*, ibi *Ca luego que el marido recibe la dote, o las
otras que ſon llamadas paraferna, ſon obligados por
ende à la muger todos ſus bienes*: Ecce ergo quo-
modo cum maritus acceperit illa bona paapher-
nalia, obligantur eius bona, & non antea; quod
ita bene perpendit Anton. Gomez. *in d l*.51.*Tau-
ri num*.40. *ad finem* Ioannes Guttierez *vbi ſup. d.
c*.46.*n*.2. & quamuis mulier ipſa habeat in dictis
bonis paraphernalibus ius illud tacitæ hypothecæ,
Bb non tamen habebit prælationis priuilegium,* vt
præferatur aliis creditoribus habentibus hypothe-
cas anteriores, quia illud ſolum habet locum in
dote, fauore matrimonij, non verò in aliis bonis;
quod ita probat tex. *in d.l. fin. C. de pactis conuen-
tis*, qui tamen concedit beneficium tacitæ hypo-
thecæ, & non aliud; & in expreſſo, ita tenet Gloſſ.
ſingularis *in l. ſi ego §. dotis ff. de iure dotium* vbi
ad hoc notant plures Doctores relati à Neguſan-
tio *d* 4. *memb. ſecunda partis num*.64. & ab Anto-
nio Gomez *vbi proximè d.n* 40. *in fine* & eandem
opinionem tenet Greg. Lopez *vbi ſup. d. gloſſ*. 3.
ſequitus Bart. *in d. Authent. de priuileg. dotis ha-
redibus mulieris, &c.* & Ioannes Guttierez, *vbi ſup.
d.c*.46.*n*.2.*in fin*. optimè Pater Ludouicus Molina
de Iuſtitia, & iure, tract.2. *diſp*.441.

147 A a ✝ *Et in bonis paraphernalibus*) Parapher-
nalia bona dicuntur, quæ præter dotem data ſunt à
παρὰ, præter, & φερνὴ, dos; teſte Vlpian. *in l. ſi
ego ſcie §. dotis autem cauſa, D. de iure dot.*

148 Ad hoc autem vt mulieris bona inter parapher-
nalia referantur, & iure tacitæ hypothecæ gau-
deant, requiritur vt dos Viro ſit conſtituta; quod ſi
nulla ſit compoſita, nec bona extra dotem diſtin-
gui poſſint; per conſequens & hoc ius tacitæ hy-
pothecæ euaneſcit, Anton. Faber *in ſuo Cod. lib*.5.
tit. de pact. conuen. definit. 13.*n*.7.& *ſeq. per tot.*

A. M. Bertoli, I.V.D.&c.

149 B b ✝ *Prælationis priuilegium*) Mulierem in bo-
nis paraphernalibus habere ius dumtaxat hypo-
thecæ, non autem ius prælationis, eſt certum apud
omnes DD. communiter, quibus vltra relatos ab
Auct. addas Ioan. Mich. Beuther *de iure prælat. p*.1.
c.35.*col*.5. *verſ. verum etiam*. Alex. *conſ*. 36. *incip.
viſo themate, num*.6. *volum* 6. Couarru. qui com-
munem dicit, *lib*.1.*var. reſolut. c*.7.*num*.1.*poſt init.*
Schneid. *ad §. fuerat Inſt de act. n*. 37. & *ſeq. ac
num* 74. Io. Koppen *dec*.28 *incip. non vagando n*.3.
Mynſing. qui de ſtylo Cameræ, *cent*. 5. *obſeru*. 4.
num. 3. & *ſequent*. & *cent*. 6. *obſeruat*. 94. *num*.
10. *verſ. licet*. Ioann. Campeg *de dot part*. 1. *quaſt*.
8. *num*. 1. Iaſ. *in l. maritus citra* 21. *C. de procurat.
num* 14. *ibi*, & *iſta*. Hening. Geden. *conſ*. 100.*n*.6.
& *ſequent.*

150 Ex quo ſequitur, mulierem quoad hæc bona
reponi inter hypothecarios creditores, & per con-
ſequens præferri illis, qui ratione temporis poſte-
riores ſunt.

Sed adhuc impingimus in dubium: Si mulier 151
ſimpliciter nubat marito nulla certa dote conſti-
tuta, & deſignata: Quæritur an omnia bona, quæ
mulieris ſunt, habenda ſint pro paraphernalibus;
ita vt ſolum ius tacitæ hypothecæ competat, an
vero pro dotalibus; vt in eis & hypothecæ & præ-
lationis ius obtineat? Et quidem prout eſt gra-
uiſſima & difficultatibus referta quæſtio; ita ab
omnib. ✝ ferè DD. agitatur; quorum tamen ple- 152
rique in partem quod hæc bona ſint paraphernа-
lia, inclinare videntur, & præ cæteris, Menoch,
de præſumpt. lib. 3. *præſumpt*. 6. *num*. 1. & *ſeq*. & *præ-
ſumpt*. 8. & 9. *per tot.* quibus in locis plurimos ca-
ſus adducit cum ampliationibus, ✝ & limitatio- 153
nibus, &c. Bart. *in ſuis diſputationibus, quaſt*.7.*n*.1.
& *ſeq*. & *in l. ſi conſtante*. 24. *D. ſol. matr. n*.78. &
in l. mulier bona, D. de iur. dot. n.2 Bald. *in l. nulla*
4. *C. eod. à n*.5. & *ſeq*. & *in l. hac ſententia* 4. *C. de
ſent. quæ ſine certa quantit. profer. n*.8. & *ſeq*. & *in
Auth res, quæ, C. comm. de leg. num*. 14. *verſ. ſed num-
quid*. & *ſeq*. Iacob Thoming. *dec*. 18. *num*. 1. & *ſeq*.
& *dec*. 30. *num*. 1. & *ſeq*. VVeſembec. *conſ*. 25. *in-
cip. in hac num*. 1. & *ſeq. part*. 1. Hartman Piſtor.
obſeruat. 46. *per tot*. Coler. *de proceſſ. execut. p*.1.
dec. 57. *num*. 3. & *ſeq*. Gail. *lib*.2. *obſeru*. 82. *num*. 1.
& *ſeq*. Iaſ. *in l ſi conſtante*, 24. *D. ſolut. matrim.
num*. 219. & *in Auth. Præterea, C. vnde vir. &
vxor. à n*.12. Quod & in donationibus, & ante, &
propter nuptias obtinere, Auct. docet, *infra proxim.*

A. M. Bertoli I.V.D.&c.

Dubium tamen maius verſatur, An prædictum 154
ius tacitæ hypothecæ, & priuilegij prælationis
competat mulieri, pro ante nuptias donatione, vel
propter nuptias: In quo communis Doctorum
ſententia eſt, quod licet mulier tacitæ hypothecæ
priuilegio, in his donationibus gaudeat, non vti-
que prælationis priuilegium * habebit, quod ſoli Cc
doti conceditur, vt latè comprobat Neguſantius
in d. tractat. de pignorib. 4. *memb*. 2. *p. n*.64. eleganc-
ter Anton. Gomez *in d. l* 51. *Tauri, num*. 42. Petrus
Barboſa *in d. lib. ff. ſoluto matrimonio, num*. 16. cum
pluribus aliis auctoribus à ſe citatis: optimè Mey-
rer *d. lib*. 2. *de priuil. cred. tit*. 5. *num*. 41. *cum aliis
ſeqq.* pro qua eſt text. expreſſus, *in d. l. aſſiduis*, ibi,
*Hæc autem ad dotem tantum ſancimus, non ad an-
te nuptias donationem, quam ſuo tempore ſeruare
diſpoſuimus, & habet inter creditores ſui temporis
ordinem.*

C c ✝ *Prælationis priuilegium, &c.*) In dona-
tione propter nuptias illud non habere locum, ſed
ſolum tacitam hypothecam, ſatis ſuperque defi-
nit *cit. l. aſſiduis*, ea ratione pariter per Auct. infr.
allata, quia ſcilicet in ea agitur de lucro computan-
do; in dote verò de damno vitando, vt præter
adductos per Auct. tenet Beuſt. *de dot. part*. 3. *c ſi.
verſ. datur etiam*, Ioann. Koppen. *d dec*. 18. *n*. 32.
Myſinger. *cent*. 5 *obſeru*. 4. *n*. 5. Gail. *lib*. 2. *obſeru*. 92.
num. 10. *in med*. Cephal. *conſ*. 762. Barboſ. *in l. vlt.
D. ſolut. matr*. 3. *p. n*. 31. *in fi*. Couarr. *lib*. 1. *variar.
reſolut. c*.7 *num*. 1. & poſt hæc Acoſt. *de Reg*. 3. *am-
pliat*. 16. *n*. 54. & *ſeq.*

Hoc porrò, ita accipiendum eſt, ſi mulier ad do- 155
nationem propter nuptias agit, vt eam lucretur, ſe-
cus ſi agit ad eam, vt ſpecialiter per dotem obliga-
tam, tunc. n. cum deficiat ratio ſupra adducta. (quan-
doquidem hoc caſu agit ad damnum vitandum,

ſcilicet

ſcilicet ad dotem in tuto retinendam) habet, & hypothecam, & etiam ius prælationis; ita eleganter Schneid. *ad §. fuerat, Inſt. de act.* vbi de praxi in ſuis rebus teſtatur. *n.61. & 62.* Neguſ. *d. p. 2. de pign. membr. 4. n. 65.*

Quando autem prælatio in ea donatione non competit prout regulariter, vt diximus, non conceditur, mulier inter hypothecarios creditores reponitur, adeò vt inter eos ratio temporis dumtaxat haberi debeat, iuxta text. *leg. hac edictali 6. §. his illud, C. de ſecund. nupt.* & not. Bart. *in d. leg. vbi adhuc, 29. C. de iur. dot. numero 55. ad fin.* prout & de paraphernalibus bonis ſupra concluſum eſt.

A.M. Bertoli I.V.D &c.

156 Nec in contrarium mouere debet *l. vbi adhuc, C. de iur. dot.* qua inſinuari videtur, propter æquiparationem ibi factam dotis, & donationis ante nuptias eodem gaudere prælationis priuilegio, quia vt bene notauit *gloſſ. verb. ſuo tempore in d. l. aſſiduis*, de tacitæ hypothecæ tantum priuilegio intelligenda erit, quòd habet aduerſus cæteros mariti creditores, in eius bonis ſicuti in dote, non verò de Prælationis priuilegio intelligi oportet, vt bene etiam notarunt ſupra citati authores, pro quo facit text. *in d. Authent. de Æqualitate dotis, §. His conſequens, collat. 7. & d. l. aſſiduis*, quæ quidem iura ſupponunt, pro bonis donatis propter nuptias, alia mariti bona cenſeri tacitè hypothecata, & tamen huic tacitæ hypothecæ non eſſe conceſſum priuilegium prælationis, ex doctrina Baldi *in d. l. vnica, C. de priuilegio dotis, numero 26.* & ex Anton. Gomez *vbi ſupra*, & ex aliis authoribus notanit Petrus Barboſa, *vbi proximè num. 15. ad finem*, Meyrer *in dicto libr. 2. tit. 5. numero 41.* huius autem rei reddens rationem inquit: *Nam hoc caſu mulier tractat de lucro captando, ſeu acquirendo in damnum aliorum creditorum, qui de damno vitando certant, ideoque illorum cauſam fauorabiliorem eſſe videtur, quia quando vnus certat de lucro captando, alter verò de damno vitando, potentius priuilegium habet, qui de damno vitando contendit, ex doctrina* Bart. & Cyni *in Auth. quas actiones, C. de Sacroſanctis Eccleſiis*, & congruit regul. quòd nemo cum alterius iactura debet locupletari, aut damnum ſentire per alterius lucrum; *l. iure ſuccurſum, ff. de iure dotium, l. nam hoc natura, ff. de condictione indebiti, l. iure natura, ff. de regulis iuris, cum aliis*; ſecus verò erit in dote, in qua mulier tractat principaliter de damno vitando, vt eleganter tradit Gomez *in d. leg. 51. Tauri, num. 41.* Ex hac vera reſolutione, & do-

157 ctrina inferens, † hodie in noſtro Regno pro arrhis, eſſe bona mariti tacitè obligata, non tamen habere mulierem ius prælationis; ſicuti in donatione ante nuptias cautum eſt.

158 Sed tamen hæc Gomeſij opinio difficilis redditur ex diſpoſitione *leg. Regia 29. tit. 33. part. 5.* qua idem priuilegium prælationis concedi videtur vxori in bonis mariti, contra mariti creditores mutuantes ad ſolutionem portationis mercium, vel conductionis domus, vbi reponuntur, quod doti, & fiſco conceſſum eſt, vt verba indicant, ibi *Fueras ende en debdo, o de arras de muger, o en debdo antiguo; que hauiſſe de dar à la Camara del Rey, cuen eſtas dos coſas, en ante ſe pagaria el primer debdo deſtas perſonas, que elſegundo:* cuius legis difficultati elegantiſſimè ſatisfacit Gregorius Lopez *ibi gloſſ. verb. o de arras*, intelligens *d. l. 29.*

de arrhis, quæ dantur in augmentum dotis, non verò de ſimplici donatione propter nuptias, *vt in d. Authent. de æqualitate dotis, §. his conſequens, Collatione 8. & ibi gloſſ. & in l. fin. in fine, C. qui in pignore habeantur.*

Ex qua Gregorij Lopez vera, & eleganti doctrina, in praxi infert Flores de Mena *lib. 1. variar. quaſt. qu. 6. §. 3. num. 10.* Quod quando arrhæ promittuntur in ſcripturis ſi promittantur in augmentum dotis, * pro illis mulierem habere 159
prælationem * ſicuti pro dote, & hoc priuilegium D d
tranſibit in filium, & in ceſſionarium, non autem in hæredes extraneos, iuxta veram reſolutionem ſuperius à nobis relatam.

D d † *Augmentum, &c. prælationem, &c.*) 160
Optima illatio de dote ad eius augmentum, quoad prælationem. Quandoquidem tale augmentum regulatur ſecundum naturam eiuſdem dotis, *l. etiamſi non dotem 8. C. de iur. dot. Nun. 97. c. his conſequens, 3.* Neguſ. *de pign. membr. 4. p. 2. init, n. 46.* Pract. Papien. *in d. form. libell. quo agitur ad dot. num. 1. verſ. quod quidem.* Tiraquell. *de retract. lignag. gloſſ. 18. num. 51. & in l. ſi vnquam, C. de reuoc. dot. verſic. donatione, num. 181.* Bald. *in l ſi proprietate, D. de iur. dot. init.* Io. Campeg *tr. de dot. p. 1. q. 77. num. 1. verſic. ſed hoc.* Quod quidem ius competit à tempore duntaxat augmenti; ob id, creditoribus cum expreſſa, ante dictum augmentum non præfertur, *l. ſi conſtante 19. §. Iura autem, C. de don. ante nupt.* Campeg. *d. p. 1. q. 77.* Menoch. *de præſumpt. libr. 3. præſumpt. 13. n. 28.* & nouiſſimè Berlich. *in practic. concl. d. p. 1. concl. 65. num. 28.*

Quod autem talis prælatio ad filium tranſeat, 161
diſertè ſatis monuimus *ſup. num. 86.* At circa ceſſionem, id accuratè cauendum. Vid. quæ fuſiùs Matt. Berlich. *pract. concl. 65. num. 94. p. 1.* Vbi quinque DD. ſententias refert, & examinat, quamuis denuum neget talem cedendi facultatem. Adde, quæ per nos, *ſup. n. 69. & deinceps.*

A.M Bertoli I.V.D.&c.

Secundò, ex eadem vera reſolutione inferebat 162
Anton. Gomeſius, *vbi ſup. d. n. 41.* pro medietate lucrorum, quæ ad vxorem pertinent, iuxta ea, quæ ipſe diffusè notat, *in d. l. 51. Tauri, num. 69.* & Io. Garzia plures referens, *c. 13. per tot. de expenſis, & meliorationibus*, mariti bona eſſe tacitè obligata, ſi fortè maritus ea alienauit mortua vxore, vel ea viuente in caſu prohibito; non tamen ei competet ius prælationis, quæ omnia notanda eſſe ait; cum ſint quotidiana, & ſingularia.

Sed tamen hoc vltimum in magnam controuer- 163
ſiam redigit Ioannes Gutierrez *in d. l. p. de iuramento confirmatorio, cap. 46. num. 6. ſumma*, contendens hoc in caſu nullam hypothecam, neque prælationis priuilegium dari, cum neque vllibi à iure diſpoſitum reperiatur; neque ex eo, vt de dote ad lucra, extenſionem faciendam eſſe, verum putet; & ſic in Pinciano Senatu duabus ſententiis conformibus iudicatum fuiſſe teſtatur, & aliquibus comprobat rationibus, & hanc etiam opinionem tenuiſſe Gomez Arias *in leg. 14. Tauri, num. 4.* dicit Flores de Mena, *d. lib. 1. variar. quaſt. qu. 6. n. 32.* & eam ſequitur Io. Garzia *de expenſis, & meliorationibus, d. cap. 13. num. 22.* licet poſtmodum cogitandum relinquat.

* Adde pro hac ſententia Acoſt. *de priu. cred. reg. 12. ampl. 6. numer. 379. 381. & ſeqq.* vbi reſoluit obiecta. *B.*

164 Quod intelligendum, inquit, Ioann. Guttierez
ibidem de ereditotibus poſt mortem vxoris contra-
hentibus; nam de habentibus hypthecam, in vita
vxoris celebratam; aut contractam, non eſſet
dubium, quia non dicuntur bona lucrata, niſi ſo-
lutis debitis conſtante matrimonio contractis.

165 Quartò infert Ioannes Guttierez, vbi ſupra *d.*
E e *cap.* 46. *num.* 5. pro alimentis præſtandis vxori *
bona mariti eſſe tacitè hypothecata, ſine priuile-
gio tamen prælationis, ex doctrina Bartoli, *in leg.*
ſi cum dotem, §. *ſin autem*, *num.* 7. *ff. ſolut. matri-*
mon. vbi Paulus de Caſtro *num.* 7. ſequitur ean-
dem opinionem, dicens ſe habuiſſe de facto quæ-
ſtionem hanc; & ſecundum eam obtinuiſſe per
tres ſententias conformes, Neguſantius *de pigno-*
ribus 4. *membr.* 2. *part. num.* 47. pro alimentis de-
bitis propter dotem, tàm conſtante, quàm ſolu-
F f to matrimonio, * mariti bona tacitè hypotheca-
ta eſſe; & hanc opinionem dicit veriorem, licet
alij, quos ipſe refert, contrarium tenuerint, quo-
rum fundamentis ipſe ſatisfacit ibidem. Eandem
etiam ſententiam pluribus rationibus, & funda-
mentis tenuit elegantiſſimè Anton. Gomeſius *in*
dict. leg. 51. *Tauri*, *num.* 38. vſque adeo, vt ſi mu-
lier petens ſuam dotem intra terminum à lege
Sancitum, *iuxta text. in leg. vnic.* §. *exactio*, *Cod.*
de rei vxoria actione, vel terminum conuentio-
nalem, iuxta doctrinam euſdem Antonij Gomez,
ibidem num. 46. *in fine*, & factis aliquibus prote-
ſtationibus, vulgo *Requirimientos*, dotis ſolutio
differatur, poterit interim non ſolum alimenta,
ſed dotis lucrum, aut intereſſe petere, in quo
etiam eodem tacitæ hypothecæ priuilegio gau-
debit, ad id ſimul cum dote repetendum, vt præ-
ter Gomez *ibidem num.* 48. *verſicul.* 3. tradit Co-
uarruu. *lib.* 3. *variarum*, *cap.* 1. *num.* 3. agens de
vera interpretatione capituli ſalubriter de vſuris,
quibus addendus eſt Menochius *conſil.* 1. *libr.* 1. *à*
num. 12.

166 E e ✝. *Pro alimentis præſtandis, &c.*) Ali-
menta à viri hæredibus præſtanda ſunt vxori intra
annum luctus; ſi dotem in pecunia exiſtentem
intra illud anni ſpatium non exoluunt, *leg. vnic.*
§. exactio, vbi gloſſ. communiter recepta, *verſ. re-*
ſtituendis, *C. de rei vx. act.* Bart. *in leg. diuortio. num.* 1.
D. ſolut. matrim. Mantic. *decis.* 171. *num.* 2. Vrſill. ad
Afflict. *decis.* 284. Theſaur. *dec.* 44. Fontanell. *de pact.*
nuptial. clauſ. 7. *gloſſ.* 3. *p.* 5. *num.* 6. Surd. *de aliment.*
167 *titul.* 9. *quæſt.* 43. ✝ At tunc ſolummodo cum ea
non habet vnde ſe alat; quoniam ſi eſſet diues non
tenerentur hæredes viri ad alimenta, *l. penult. vbi*
Gloſſ. fin. *D. vt in poſſ. leg. l. diuortio*, vbi Gloſſ. 1. *D.*
ſolut. matrim. Specul. *titul. qui fil. ſint legit.* §. 1. *n.* 29.
Peregrin. *decis.* 83. *num.* 14. Capic. *dec.* 24. *num.* 3. D.
Anton de Marin. in decis. Reuerter. *dec.* 30. *num.* 1.
Id enim æquum eſt, vt per hæredes dotem retinen-
tes ipſi mulieri ſuccurratur, ne mendicare coga-
tur. Etſi Dec *in leg. alimenta*, *C. de tranſact.* indi-
ſtinctè hanc obligationem imponat hæredibus;
qui tamen non ſuſtinetur, vt per Surd. *de aliment.*
168 *tit.* 1. *quæſt.* 44. *num.* 48. Alex. *conſil.* 27. ✝ Tunc au-
tem dicitur non habere vnde ſe aleat, cum redditus
non habet; etſi aliàs ſuppellectilia poſſideat, gem-
mas, vtenſiliave, non tamen fructum afferentia;
quia cum de alimentis loquimur, reſpectum ha-
bemus ad redditum, *leg. ius alimentorum*, *D. vbi pu-*
pill. educ. deb. Gloſſ. & DD. *in leg.* 1. §. *exactio*, *C.*
de R. V. A. Plot. *de in lit. iur.* §. 13. *num.* 23. ſi tamen
eſſent maximi valoris, hæredes grauandi non eſſent,
ſi Surdo credimus, *dict. loc. quæſt.* 44. *num.* 43. ✝ Si 169
tamen ea à viro relicta eſſent vxori, tunc abſque
diſtinctione deberentur, iure quidem actionis; nec
teneretur ad commodum hæredum operari, vt
alias debet, Bald. *dict. leg. diuortio*, *colum.* 2. Surd.
d. loc. num. 43. *&* 50. ✝ Similiter ſi vxor prægnans 170
eſſet, ali debet indiſtinctè ab hæredibus, *leg. cura-*
tor. init. D. de ventr. in poſſeſſ. mit. ibi, *nec ad rem.*
Ang. *conſil.* 42. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 12.
titul. 31. Gratian. *diſcept. forenſ.* 144. *num.* 32. Imo
ventris nomine mittitur in poſſeſſionem bonorum
viri prædefuncti, *leg.* 1. *& tot. tit. D. de ventr. in*
poſſ. mittend.

Omnibus porrò caſibus neceſſe eſt vt hæredes à
muliere interpellentur ad ſolutionem, alias pro ali-
mentis prætenſis non exaudietur. Theſ. *d. dec.* 44. d.
D. Marin. *ad d. dec. cit. Reuert.* 30.

An vero eo caſu quo vxor petit alimenta, debeat 171
ſimul cum hæredibus cohabitare? Non teneri, ait
Bart. *in d. l. diuortio, n.* 4. *D. ſol. matr.* vbi inſuper dicit,
computari debere operas ipſius vxoris, quæ præbi-
tura eſt. Cui tamen non aſſentitur Menoch *de Ar-*
bitr. iud. caſ. 168. *n.* 11. *& caſ.* 170. *n.* 11. Specul. *d. tit.*
Qui filij ſint legit. n. 30. Fontanell. *de pact. nuptial.*
clauſ. 7. *gloſſ.* 3. *p.* 5. *n.* 19. *& ſeqq.* & demum Surd. *de*
alim. tit. 4. *q.* 29. *n.* 33. *&* 38.

Quod de alimentis diximus, extende ad veſtes 172
lugubres, quas, etſi pretioſas, hæredes viri præſta-
re tenentur. Veſtis enim, nomine victus venit,
leg. verb. victus, *D. de verb. ſign.* Cancer. *variar.*
reſolut. libr. 3. *cap.* 21. *num.* 35. *& lib.* 1. *cap.* 9. *nu-*
mer. 133. Theſaur. *decis.* 43. Imo ſi in iis veſtibus
de ſuo impendit vxor, valorem ab hæredibus po-
teſt repetere. ✝ Hanc autem obligationem in vi- 173
ri hæredibus, & alendi, & veſtiendi vt ſuprà am-
plia etiamſi mulier dotem non ſoluerit; adhuc
enim veſtes lugubres iuxta qualitatem perſona-
rum debentur. Theſaur. *d. decis.* 43. Cancer. *dict.*
cap. 9. Cuius rei multiplex eſt ratio. Primo, quia
id cedit in honorem Viri, quem vxor relicta luget.
Item quia cenſetur matrimonium continuatum du-
rante anno luctus, *leg. emancipatum*, *Cod. de bon. matern.*
quare obligatio alendi vxorem extenditur ad inte-
grum annum luctus. Addas, & tertio quia non
debent attendere ij hæredes ſufficientiam fru-
ctuum; ſi enim extenderent valorem alimento-
rum, illi cederent loco hæredum, *ad leg. creditor,*
§. ſi inter, vbi Gloſſ. & DD. *D. mandat.* Surd. qui plu-
res congerit in *tract. de alim. titul.* 1. *quæſt.* 44.
num. 29. *&* 30.

Nec aliquid prodeſſet hæredibus allegare pa-
trem mulieris diuitem. Nam in comparatione ipſo-
rum, pater tenetur ſolum officio iudicis, ac ex æqui-
tate, ſi non habet aliunde; illi verò ex iuſtitia te-
nentur, dum dotem habent. Alex. *in d. l. diuortio*,
num. 16. Capic. *dec.* 24. Plot. *d.* §. 2. *s* Surdus tamen
diſſentit *tit.* 7. *q.* 21.

A. M. Bertoli I. V. D. &c.

Ff ✝. *Tam conſtante, quam ſoluto matrimonio.*) 174
Atque ita concludunt poſt alios per Auct. relatos,
Ioann. Schneid. in §. *fuerat*, *Inſtit. de act. num.* 40.
Ioachim à Beuſt. *in tract. de dote*, *part.* 3. *cap. fin.*
Bald. *in l. vnic.* §. *& vt plenius*, *C. de R. V. A. n.* 1. per
plures adducit Caſtrenſ. *loc. alleg. & in conſil.* 33.
vbi rationes affert, *num.* 1. *& ſeq. per tot. part.* 3.
VVeſembec. *in comment. D. quib. cau. pign. vel hy-*
poth. tac. contr. num. 4. Et quamuis Specul. *lib.* 4 *p.* 4.
titul. de dot. poſt diuort. reſtit. §. *formaris.* 2. *num.* 24.
✝ & Caſtrenſ. *loc. ſup. alleg.* admittant hanc hypo- 175
thecam

thecam in alimentis duntaxat debitis conſtante
matrimonio, non autem in iis, quæ ſoluto ma-
trimonio exiguntur; Tamen contraria ſententia
tenenda eſt, quam ſcilicet Auctor noſter ſequi-
tur ex cit. Neguſ. *loc. alleg.* & Gomez, quibus add.
Alex. *in d. l. ſi cum dotem*, *§. ſin autem D. ſoluto
matrimonio*, Angelus *in dicto §. fuerat*, 29. *Inſt.
de act. num.* 12. *& ſequent.* Nec obſtat ſi dicatur
alias cauſas alimentorum non habere tacitam hy-
pothecam; ſed ad ſummum ſecundum aliquos (de
quo tamen infr.) priuilegium perſonale, *ex l. cum
hi* 8. *D. de tranſact.* Quoniam Reſpondet, ſpe-
ciale eſſe in alimentis vxori debitis. Rationem
ſpecialitatis ſi quæras, eam ſtatue; quia ſcilicet
alimenta vxoris non ſimpliciter debentur, ſed re-
176 ſpectu dotis, vel bonorum paraphernalium; †
Cæterum quemadmodum pro iis bonis competit
hypotheca, *vt ſupr. dixi*; ita & pro his alimen-
tis ex cauſa dotis debitis, cuius vſuræ ſunt, & ac-
ceſſiones, ita perbellè Neguſ. *loc. cit.* cui ſubſcri-
bit Berlich. *in ſuis pract. concl. p.* 1. *concl.* 77. *de
legal. & tacit. hypoth. num.* 12. Ex quibus cautas à
Surd. *de aliment. tit.* 8. *priuil.* 49. negantc abſolute
hanc hypothecam vxori, quibus aſſenſus eſt Feli-
cian. *de cenſib.* Barboſ. Bald. Nou. ex Bart. & aliis
antiquis relati, ſed non ſecuti à Non. Acoſt. *d. reg.* 3.
ampliat. 7. *n.* 9.

A. M. Berteli I. V. D. &c.

177 Præterea, & illud meritò dubitari ſolet, an
priuilegium hoc tacitæ hypothecæ, quod ea le-
gis diſpoſitione mulier habet in bonis mariti,
ad repetendam dotem aduerſus eiuſdem viri cre-
ditores, competat à tempore traditionis dotis, vel
à tempore dotis promiſſæ, & contracti matrimo-
nij; quam quæſtionem poſt Gloſſam *verſ. hypo-
thecam*, *in d. l. aſſiduis*, & ibi Bald. & cæteros
alios ſcribentes, quos refert Neguſantius *de pi-
gnorib.* 4. *membr.* 2. *p. numero* 80. optimè tracta-
runt Antonius Gomez *in d. l.* 51. *Tauri*, *num.* 38.
Io. Gutierez *de iuramento confirmatorio*, 1. *p. c.* 46.
num. 8. Pater Ludouicus Molina *de iuſtitia, & iure*,
tract. 2. *diſp.* 438. *verſic. tacita hypotheca.*

178 Et in eius reſolutione, diuerſæ fuerunt Docto-
rum ſententiæ, & opiniones, vt bene refert Ne-
guſantius *vbi proxime d. num.* 80. Vide gloſſ. *verb.
hypothecam in d. l. aſſiduis*, à tempore traditionis,
ſeu datæ dotis, dictam tacitam hypothecam con-
trahi, & vxori competere pro dotis repetitione, ex-
preſsè docet; quam ſequitur, & ſingularem dicit
Baldus, *ibi n.* 6. & probat Speculator *in tit. de obli-
gationibus*, *§. ante omnia*, *verſ. ſed pone, column. pe-
nultima*, Bald. Nou. *in tract. de dot.* 10. *p. n.* 37. An-
ton. Gomez *in d. l.* 51. *n.* 38.

Quo fit, vt ſi poſt matrimonium contractum;
& dotem promiſſam maritus contrahat cum aliis
creditoribus cum expreſſa hypotheca, ſi poſtea
Gg dos marito tradatur, * creditores hos præferendos
eſſe vxori, affirmandum videtur.

Gg ✝ *Si poſtea dos marito tradatur.*) Hanc
opinionem Gloſſ. *in d. l. aſſiduis*, & hypothecam
ſecuti ſunt DD. per Auct. relati, præcipuè Bald.
in cit. l. aſſiduis, qui dictam Gloſſ. notabilem di-
179 cit, & quæ alibi non reperiatur. † *& in addit. ad.*
Specul. *loc. per. Auct. cit. in med. verſ. in obligatio-
ne*, Paul. de Caſtr. *conſ.* 295. *num.* 4. *lib.* 1.

180 Fulcitur autem hæc ſententia ex text. primum
in d. l. aſſiduis, 12. *§.* 1. *verſic. ſi tamen re ipſa fuerint
parte mariti data, C. qui potior. &c.*

181 Præterea *ex leg. ſi conſtante* 19. *in med. C. de
don. ante nupt.* vbi in augmento dotis, vel dona-
tionis ante nuptias, actiones pro iis competentes
accipiunt iura hypothecarum à tempore contra-
ctus, nec referuntur ad tempora prioris dotis, vel
donationis; ergo, tum ducto argumento de par-
te ad totum, *ad leg. quæ de tota cum ſimil. D. de
rei vendic.* tum, & habita conſideratione quod
augmentum dotis, eadem dos dicitur, & non om-
na. Bart. *in leg. ſi proprietatem, D. de iur. dot.* dicen-
dum, idem priuilegium, & ipſi doti integræ, ab eo
tempore competere.

Addunt, & tertio loco, text. *in leg. hac edicta-* 182
li 6. *§. omnibus* 2. *C. de ſec. nupt. & l. cum opor-
tet* 6. *§. fin. C. de bon. quæ lib.* Ex quibus iuribus,
ſi mater, vel pater bona liberorum velint admini-
ſtrare, colligitur eorum bona eſſe ipſis hypothe-
cata; hocque ius competere à tempore admini-
ſtrationis, & receptionis eorum bonorum; ergo
à pari, &c.

Concludunt inſuper hac ratione. Si aliter di- 183
ceretur, duæ fictiones in eodem ſubiecto concur-
rerent, contra *l. ei a quo D. de vſufr.* Prima, quod
hypotheca tacita intelligatur contracta fauore do-
tis, *l. vnic. C. de R. V. A.* cum ſimil. Secunda quod
retrahatur, & fingatur competere a tempore pro-
miſſionis, & contracti matrimonij, ſi ſolutio poſte-
riori tempore fiat, ergo, &c.

Sed quo iure, & an valide ſubſiſtant hæc funda-
menta, inferius apparebit, *num.* 189. *& ſeqq.*

A. M. Berteli, I. V. D. &c.

Contrariam tamen ſententiam, & ſic tacitam 184
hypothecam à tempore promiſſionis, * & contra- Hh
cti matrimonij competere, defendit Salic. *in d. l.
aſſiduis, num.* 2. Socinus communem dicens, *con-
ſil.* 264. *volum.* 2. Boer. *dec.* 331. Tiraquellus *de
vtroque retractu*, *§.* 1. *gloſ.* 10. *num.* 113. Anto-
nius Neguſantius, *d.* 4. *membr.* 4. *p. num.* 80. pro
quibus facit.

Primò, *lex cum oportet*, *§. fin. verſic. initium, C.
de bonis, quæ liberis.*

Secundo, *l. in ambiguis pro dotibus reſpondendum
erit, ff. de reg. iur.*

Tertiò, *lex vnica*, *§.* 1. ibi, *Dederint, vel promi-
ſerint, C. de rei vxoriæ actione.*

Denique facit expreſſus text. *in l.* 1. *ff. qui potio-
res in pignore*, in illis verbis ibi, *Non vtique ſo-
lutionis expectanda ſunt tempora, ſed contractæ
obligationis*, quamuis gloſſ. *in d. leg. aſſiduis*, ver-
bo *hypothecam in fine*, de expreſſa hypotheca lo-
qui exiſtimet, * vt in ea indiſtinctè procedat ſ
poſterior ſententia, & opinio, vt vel à tempo-
re contracti matrimonij; & dotis promiſſæ, vel
traditionis tempore intelligatur celebrata, & mu-
lieri competat ius, quo mariti creditoribus * præ- Ii
ferenda ſit.

Hh ✝ *Promiſſionis, & contracti matrimonij.*)
Vniter, & coniunctim hæc verba eſſe accipienda,
tenet Neguſant. *loc. per Auct. adduct.* Vt ſit ſen-
ſus, priuilegium prælationis, & hypothecæ com-
petere à die contracti, † & perfecti matrimonij 185
principaliter, non tamen à die promiſſionis ſim-
pliciter ipſius dotis; ſed quatenus talis promiſſio
tunc temporis ſolet fieri, quo celebratur matri-
mon. Atque ita ſentit præter cit. Neguſ. & re-
latos ab Auct. And. Gail. qui ſententiam hanc
communem teſtatur, *libr.* 2. *obſeru.* 86. Hartman
Piſt. *in ſuis obſeruat.* 110. *num.* 2. *& ſeq.* Matt.
Berlich *in ſuis practicabilib. concluſ. part.* 2. *concl.*
30. *num.* 7.

186 Acerrimè tantum alij DD. defendunt, com-
petere eam hypothecam à die promiſſionis ſo-
187 lum, etiam non attento matrimonio; † inter
quos Iac. de Aretio, & Bart. *in d. leg. aſſiduis*, 12.
C. qui potior. & in l. quæſitum, §. *ſi ſponſa*, *fin. D.*
de priu. cred. Vinc. de Franchis. *deciſ.* 677. *per tot.*
per verba d. l. 1. *D qui potior.* ibi, *ſed dies contractæ*
obligationis, *&c.* Pro quo ſtat & Fontanell. *de pact.*
nuptial. tom. 2. clauſ. 7. gloſſ. 1. part. 1. per tot. Ema-
nuel Suarez in *Theſaur. com. opinion. verb. Dos*,
num. 306. Theſaur. *quæſt. forenſ. lib. 2. quæſt. 34. ad*
fin. Renettet. & ad eum D. Anton. de Marinis *dec.*
379 *per tot. cum ſimil.* Merlin. *de pignorib. lib. 3.*
tit. 2. quæſt 47. *à num.* 43.

188 Pro qua ſententia adducitur per hos DD. tex-
189 tus *in d. l. 1. D. qui potior.* †, vnde promiſſionis
tempus attendendum eliciunt; & quamuis tex.
ille loquatur de expreſſa ſolum hypotheca ſibi con-
uenta pro dote reſtituenda, vt ex Gloſſ. accuratè
notauit Auct. *ſup.* tamen cum eadem ſit virtus, &
iudicium taciti, ac expreſſi. *leg. cum quid*, *D. de reb.*
cred. idem ius, & in tacita hypotheca videtur ſta-
tuendum. *vid infr. n.* 195.

190 Præterquam quod ex ratione publici boni ſem-
per in ambiguis, eſt doti fauendum, *l. in ambiguis*,
D. de reg. iur & 13. De iur. dot.

191 Non tamen videtur tuta prælata hæc concluſio,
quam nec omnino tuetur prædicta *l.* 1. quando-
192 quidem in ea hypotheſi intelligunt DD. † promiſ-
ſionem fuiſſe factam tempore contracti matrimo-
nij. Vid. dict. Neguſ. *vbi ſup. num.* 79. *verſ. nam*
& hoc. Gait. *de credit. in addit. ad cap. 4. verſic.* 11.
num. 113.

193 Nec ratio fauoris dotis impellit; quoniam talis
fauor non debet verti in alienum præiudicium.
Vid Berlich *loc. cit.* Caualcan. *dec.* 16. *num.* 14.
part. 4. Pacific. *de Saluian. interd. inſpect. 3. c. 4.*
num. 43. Barboſ. *in leg. 1. p. 3. numer. 34. D. ſolut.*
matr. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 804. *n.* 5.

A. M. B. I. V. D.

Ii ✠. *Præferenda ſit.*) Adde inſuper hanc ra-
tionem. Vt ius hypothecæ retrahatur, exigitur
in neceſſarium antecedens, aliquod ſubiectum,
cuius gratia retrahatur, *leg. qui balneum* 9. *D qui*
potior. At id fit in gratiam dotis, & ante matri-
monium nulla dos exiſtere poteſt. *l. 3. ſub fi. D. de*
iur. dot. l. cum multa to poſt. init. C. de donat. ante
nupt. Ergo etiam hæc retroactio deficere debet.

194 Quæ porro concluſio omnino eſt ſuſtinenda, vt
in puncto iuris communis verior, præciſa tamen
lege Regia, de qua mox per Auct.

Hæc autem ſententia retenta ſic, & firmata, vi-
delicet Priuilegium prælationis, & hypothecæ in-
cipere à tempore contracti matrimonij.

195 Ampliatur etiam in hypotheca expreſſa, quæ
ſimiliter accipit, & induit priuilegium ab eo tem-
pore contractus matrimonij, etſi longè præceſſe-
rit numeratio. *d. l. 1. D. qui potior.* Neguſ. *d. loc.*
numero 77. Nic. Boer. *d. deciſ.* 331. *numer.* 1. Spec.
d. §. 1. numer. 49. verſic. dic quod. plenè Barboſ. 3.
p. d l. 1. D. ſol. matrim. numer. 34. Mantic. *de ta-*
cit. & ambig. lib. 11. tit. 26. numer. 51. Franch.
dec 677.

196 Etſi tempore etiam ſponſaliorum dos ſoluta ſit;
tamen ius tacitæ hypothecæ non niſi à tempore
matrimonij incipit. Rip. *in l. 2. §. ſi ſponſa*, *D. de*
priu. cred. num 21. vbi de communi teſtatur. Eum-
que ſecutus eſt Hartman. Piſt. *d. obſeru.* 110. *num.*
5. Berlich. *d pract. concl. 30. p. 1. num.* 14. non ta-
men ſponſæ prædictæ denegatur prælatio in per-
ſonaliter priuilegiatos, vt per DD. nuper adduct.
& inf. allegandos.

Ampliatur inſuper, vt talis prælatio, & hypo- 197
theca non competat, neque ratione dotis ſibi antè
matrimonium promiſſæ, in bonis ſoceri obærati;
cit. Hartman Piſtor *loc. alleg.*

Sed naſcitur dubitatio. Si mulier ſine dote nu-
pſit, & poſt nuptias conſummatas dotem conſtituit:
dictæ dotis priuilegia competent ne à die nuptia-
rum, vel à tempore quo ea conſtituta eſt? Tempus
dotis ſeruandum ſuſtinet Bart. *in d. l. in aſſiduis*, *n.* 5.
ad fin. verſic. ſecus ſi tunc.

At contrariam ſententiam, ſcilicet attendi tem-
pus matrimonij contracti amplectendam admo-
net, vti benigniorem, & veriorem Bald. Nouell.
de dote, *p. 6. princ. priu.* 16. *n.* 7. Boer. *d dec.* 331. *n.* 3.
licet enim hic ceſſet cauſa fauoris, ſcilicet quoad
matrimonium contrahendum, non tamen ceſſat
cauſa eiuſdem conſeruandi, ſubſcribit & Berlich
loc. cit. in fin.

At verò quid dicendum, ſi ſcriptura dotalis ſit
facta ante conſummationem matrimonij, & poſtea
enunciata in inſtrumento dotis deinde confecto;
habebitne ea hypothecam, & prælationem à tem-
pore ſcripturæ, vel inſtrumenti?

Et quidem pro tempore inſtrumenti ſcripſit nu- 198
perrimè Ioſeph. Vrceol. *conſult. forenſ. c.* 1. ſuppo-
ſito tamen ſcripturam illam anteriorem, ſimpli-
cem quandam eſſe confeſſionem, quæ neque ex-
hibita ſit, aut iuſtificata, ſed enunciata dumtaxat
in dicto inſtrumento. Idemque iuris eſt, cum apo-
cha, ſeu ſcriptura inſolemnis eſt, & abſque Leo-
ninis requiſitis *vulg. leg. ſcripturas*, *C. qui potior.*
vt ſuſpicio antidatæ, & colluſionis excluderetur,
de qua latius *inf. p. 2. art. 1. numer.....* Addens nihil
ad hoc releuare, etſi per extenſum inſerta eſſet in
ipſo inſtrumento, ſine tamen Iudicis auctoritate;
eius enim auctoritas ſuſpicionem remouet. *l. 1. C.*
ſi in cauſ. Iud. l. fi. C. de prud. min. prout in termi-
nis, Grati. *diſcept. forenſ. c.* 693. Afflict. *deciſ.* 273.
Buratt. *deciſ.* 108. Rot. *poſt Merlin. de pignorat.*
deciſ. 53. *num.* 3. Et poſt Adden. *ad Poſt. de ſubha-*
ſtat. dec. 166.

Cuius quidem legis *ſcripturas* diſpoſitionem,
etiam in ſcriptura dotali locum habere, ſuſtinet
Bolognett. *in l. 1. D. ſolut. matrim. num.* 26. So-
cin. Sen. *num.* 10. & Iun. *numer.* 47. *& paſſ.* Barboſ.
in d. l. 1. p. 2. num. 6. Bellon. Iun. *conſ.* 18. *n.* 8. *ſ* mat.
dec. Ferrar. 8. *num.* 12. Etſi obſtet D. Merenda *con-*
trou. iur. lib. 3. c. 14. cui reſpondet idem Vrceol. *vbi*
ſupr. n. 20 *& ſequ.*

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

Verum tamen licet hanc opinionem aliqui Do- 199
ctores veriorem, & communiorem eſſe affirment,
vt rectè notat Ioannes Guttierez *d. c.* 46. *num.* 8.
cæterum priorem ſententiam ſequendam, & te-
nendam putat ipſe Guttierez, attenta diſpoſitione
* *legis* 17. *tit.* 11. *p.* 4. quæ eam approbat in illis ver- Kk
bis, ibi: *Ca luego que el marido recibe la dote, ſon*
obligados à la muger todos ſus bienes, tambien los
que ha entonces, como los que aura deſpues, quamuis
eam contra Gloſſam, & communem, non alleget
Gregor. Lopez *ibidem*, & ita tenet doctiſſimè Pater
Ludou. Molina *d. diſp.* 438. *tract. 2. de iuſt. & iure.*

Kk ✠. *Attenta diſpoſitione*, *&c.*) Extra legem
Regiam, in iuris apicibus difficulter hæc ſententia
tutari poteſt; quandoquidem, & eius fundamenta
prorſus corruunt.

Namque

Namque *d.l.aſſiduis, C. qui potior.* dicit ſolum; ius prælationis habere locum in dote numeratat; non autem in confeſſata, ad text. *in l.1. C.de dot. caut. non num.* At nil exprimit quo tempore illa dos poſtea numerata incipiat priuilegio gaudere; quare nil concludit.

200 Nil ſimiliter facit, *d. l.ſi conſtante, C.de don. ante nupt.* quoniam de augmento ad dotem, vt de toto ad partem inualidum eſt augmentum, ſi diuerſa, & impar exiſtat ratio. Vid. Euerard. *in d. loc.à toto ad partem, c.* 8. *n.*8. Diuerſitas autem ex eo deprehenditur in noſtro caſu, quia ſi maritus poſt dotem illatam, ære alieno obrueretur, poſſet ſtatim dotem vxoris augere, vt præferretur creditoribus; in magnam fraudem, æquè, ac ipſorum damnum quod ſecus in dote eſt.

201 Parum mouet augmentum; ex text. *d.l.hac edictali, §. in omnibus, C. de ſecund. nupt. & l. cum oportet, C.de bon.qua lib.* Quandoquidem eæ leges loquuntur in caſu planè diuerſo; & ideo refellitur illatio, *ad l. papinian exal.D.de minor. cum ſimil.* Imo retorqueri poſſint ad rem noſtram, de quo Neguſ. *d.loc.*10. *n.* 80. *in med. verſ.ſed tu dic.*

202 Nec attendenda eſt ratio, duarum fictionum in eodem ſubiecto concurrentium, ſcilicet fictæ hypothecæ, & retrotractionis; Nam negatur talis concurſus; etenim retrotractio hypothecæ ad tempus promiſſionis, vel contracti matrimonij, non eſt ſpecialiter in dote, ſed in quouis creditore obtinet. Vide quæ eleganter Neguſant. *d.loc. & n.*48. Hartman Piſt. *in obſeru.*64.

A. M. Bertoli, I.V. D. &c.

203 Animaduertendum tamen neceſſario erit, priuilegium hoc tacitæ hypothecæ, & prælationis, quod mulieri conceditur ad dotem repetendam, & vt præferatur mariti creditoribus anteriores hypothecas habentibus, locum habere in doti-

L l bus, * de quarum vera numeratione, & traditione apparet: nam ſi de ipſius numeratione per ſolam mariti confeſſionem conſtet, neque receptam, aut ſolutam eſſe appareat, mulier tunc in ea dote confeſſata repetenda, prælationis, & priuilegij ius non habebit, vt tenet Gloſſa, verbo datæ, ita communiter à Doctoribus recepta, *in dict.leg.aſſiduis, Cod. qui potior. &c.* Huius autem concluſionis, & doctrinæ materia latiſſima eſt, vt deduces, & clarè conſtat ex his, quæ tradiderunt poſt Baldum Nouellum *in tractat. de dot.*10. *part. principali per totam,* Couarruu. *lib.1.variar. reſolut. cap.7.num.4. & 5.* Padilla *in Commentario Authentica Res qua, Cod. communia de legatis, num.*120. Anton. Gomez *in dict.leg.51 & 53. Tauri, num. 52. cum ſeqq.* & alij plures auctores relati per Ioan. Gutierez *dict.1.part. cap. 25. per tot. de iuramento confirmatorio,* optimè, & latè Petrus Barboſa *in dict.leg.1.6. part. n.24.in fin. verſic.vlt. & 4. concl. ff. ſolut.matr.* eleganter, & diffuſè poſt Aluarum Valaſc. *lib.1 ſuarum conſultationum, conſultat.6.* P. Ludou. Molina *d. tractat.2. de iuſtitia, & iure, diſput. 439. & 440.* apud quos clarè, & exactiſſimè huius concluſionis materiam tractatam reperire poteris, quibus addendus eſt Meyrer *de pignorib. lib.2.de priuilegiis cred.dict. tit.51. num.* 38. rectè animaduertens, In hoc caſu non ſufficere confeſſionem, & cautionem mariti, ſo-

M m lutionis dotis, niſi illam * creditores ſilentio approbent; ſed tamen ſi ſe opponant, requiritur probatio numerationis, quia licet confeſſio, & ſcriptura contra maritum probet, tamen ſcriptura non probat contra alios creditores, ſi ſe opponant, ex *leg.poſthac,* & ibi gloſſ. *Cod.de bonis proſcriptorum,* Bald. & Alex. *leg.aſſiduis,* quos ſecutus eſt Gail. *lib.2.practic.obſeruat.obſeruat.*81. & cum duobus temporibus actio de dote repetenda ſibi locum vendicet, quibus mulier dicto iure hypothecæ tacitæ, & priuilegio prælationis gaudebit, opponendo ſe bonis mariti contra eiuſdem creditores; ſcilicet ſoluto matrimonio, vtputa mortuo marito. Item, ſi euidentiſſimè appareat mariti facultates ad inopiam vergere, & inſufficientes ſint, ad ſolutionem dotis, repetitio ipſius dotis vxori vtroque in caſu competet, ex text. *in l. ſi conſtante,* & ibi gloſſ. & quæ præter ordinarios iuris interpretes, latè, & eruditè notat. Petr. Barboſ. *ff. ſoluto matrimonio, & in l vbi adhuc,* & ibi Baldus, & Salicetus, *C.de iur.dot.* & ideo quoad actionem dotis, patia ſunt, maritum vergere ad inopiam, vel matrimonium eſſe ſolutum; vtroque enim caſu requiritur probare dotem eſſe verè numeratam, *d.l. aſſiduis,* & ibi Gloſſ. verbo, *data,* iunctis his, quæ notantur ab auctoribus proximè citatis. * N n

L l ✝. *Vera numeratione.*) Prælationis ius, & hypothecæ non competit pro dote (vt dicunt) confeſſata; ita poſt relatos per Auct. ſentiunt DD. communiter ex Text.expreſſ. *in l.1.& tot.tit. Cod.de dot.caut. non num.l.1. C.de donat.ante nupt.* ✝ *l. ſi quis poſthac 9. init. verſ. dos etiam, C. de bonis proſcript.* Myning. *cent.1. obſeru. 61. à num.1.* 204
Beult. *ad l. admonendi 31. D. de iureiur. n.968. & in tract. de dotibus p. 3. c. fin. poſt med.verſ.deinde.* Practic. Papien. *in form. libell. quo agit ad dotem, &c.§.dedit, & tradidit, num. 4.* Ioan. Campeg. *de dote, p.1.quaeſt.53.à num.1.& ſeq.& quaeſt.93.per tot.* Ioan. Michaël Beurher. *de iure prælation. p.1. c.35. poſt init.* Ioan. Schneiden. *ad d. §. fuerat, Inſt. de act. n.65. & ſeq.* Ioan. Koppen. *deciſ.28. n.1.* Bald. *in d.l. aſſiduis, C. qui potior.* qui appellat auream dictam Gloſſ. in d. l. hanc concludentem ſententiam. Nic. Boer. *deciſ.330.n.1.*

Hæc porrò opinio multiplices recipit ampliationes, quas quidem vberioris cognitionis gratia, referre non pigebit.

Primo, itaque ampliatur prædicta concluſio, 205
vt non competat prælatio, vel hypotheca in tali dote non numerata, etſi maritus in eo inſtrumento dotis renunciauerit exceptioni non numeratæ dotis, vt conſulatur, & proſpiciatur cuiuis caſui, qui contingere poſſet. Maritus enim eadem facilitate, ſuos creditores fraudare poteſt, tam renunciatione quam confeſſione. Iacob. Men. *de praſ.lib.3 praſumpt.13.* vbi rationes alias affert. *num. 5.6. 7. & 32.* Schneiden. *ad dict. §. fuerat, Inſt. de act. num. 65. & primo.* Baldus *in leg. vnica Cod. d. priuileg. dot. num. 4. verſic. quod ſi.* Didac. Couarruu. *lib.1.variar cap. 7. num.5. verſic. ego ſanè,* vbi aliam rationem aſſignat. Socin. Sen. *in leg. 1. D. ſolut. matrimon. num.* 89. Baldus Nouell. *de dot.part.* 10. *num.* 5. Nicol. Boër. *dec.330. num. fin. verſ. quod licet.* Matt. Coler. *de proceſſ. execut. part. 3. cap. 1. num. 113.* Andr. Ranch. *p 2. quaeſt. fin. n.* 10. relati à Berlich. *loc. cit. n....*

Hæc tamen ſententia procedit quoad alios 206
creditores concurrentes, ſecus quoad Maritum, & eius hæredes, quoniam iis nocet omnino talis renunciatio, vt & aliis creditoribus poſtea contrahentibus. Afflict. *deciſ.* 402. Magon. *deciſ.Florent.68.* Marcſcott. *variar.reſol.lib.1. cap* 3. *n* 13.

num. 13. Seraphin. *dec.* 795. Fontanell. *de pact. nu-*
ptial. clauſ. 14. *gloſſ. vnic. n.* 31. *p.* 1. vbi plures Rotæ
deciſiones adducit. Couarr. *vbi ſup. verſ. quod ſi*
velimus. Schneid. *d. loc. n.* 66. Bald. Nouell. *loc. cit.*
& n. 12. *verſ. & ſic poteſt.* Menoch. itidem *d. lib.* 3.
præſumpt. 10. *n.* 17. *& ſeq.*

207 Datur autem caſus in quo infert ea confeſſio
præiudicium etiam creditoribus; cum ſcilicet ea
renunciatio eſt facta ante contractum matrimo-
nium, vt benè notarunt Caſtr. *in l.* 1. *D. ſolut. matr.*
n. 8. *verſic. Tertius eſt.* Auffrer. ad Capell. Tholo-
ſan. *dec.* 219. *n.* 4. *ibi nam ſi.* referens Aretin. *ad §.*
fuerat, Inſtit. de act.

Inſuper infertur præiudicium ipſis creditori-
bus, ſi confeſſio longo tempore præceſſit debita;
itavt ſuſpicari non poſſit de fraude debitoris. Ita
Reuetter. *in Dec. Reg. Cam.* 170. & ad eum D. Ma-
rin. quem vid. de inueſtigatione talis fraudis.

208 Secunda ampliatio eſt, vt denegentur hæc iura
prælationis, & hypothecæ, etſi hæc confeſſio fa-
cta ſit in inſtrumento publico, & guarentigiato.
Iacobus Menoch. *dict. lib.* 3. *præſumpt.* 13. *à num.* 8.
Socin. Sen. *in leg.* 1. *D. ſolut. matrim. num.* 93. vbi
Paul. Caſtrenſ. *num.* 8. Bald. Nouell. *de dot. dict.*
part. 10. *n.* 20. *verſic. quod dictum, & n. ſeq.* etſi con-
tra ſtet Carrocc. *de excuſſ. bon. p.* 1. *c.* 10.

Quam quidem ampliationem, vt & ſuperio-
rem intellige, vt procedat quoad extraneos, non
verò quoad maritum, & eius hæredes, & alios
poſteriores creditores, vt per Bald. Nouell. &
Menoch. *loc. adduct.*

209 Tertiò, extenditur firmata concluſio etiam ad
confeſſionem iuratè; quoniam nihilominus non
ſuffragatur prælatio. Schneid. *ad d. §. fuerat, n.* 66.
210 *ſub fin.* † eleganter Couarruu. *lib.* 1. *variar. cap.* 7.
num. 4. *ad med. verſ. quinto.* Bald. Nouell. qui ra-
tionem pulcherrimè aſſignat *d. part.* 8. *num.* 6. *verſ.*
& in tantum poteſt vir. Anton. Theſaur. *deciſ.* 112.
per tot. vbi de iudicio ſecuto in Senatu Pede-
mont. &c.

Contrarium tamen tenet Menoch. *præſumpt.* 12.
& Gail. *obſeruat.* 11.

211 Vlterius, & 4. loco, protenditur dicta Con-
cluſio vt mulier non gaudeat prælatione in dote
confeſſata; etſi maritus in confeſſione adiiciat ſe
eam dotem à tertio quodam extraneo recepiſſe,
text. expreſſ. *in Nouell.* 100. *de temp. non ſolut. pec. c.*
ſi ergo annus, §. ſi autem, verſic. in nullo. Iacob. Me-
noch. *d. l.* 3. *præſumpt.* 12. *num.* 78. *& ſeq. & præſ.* 13.
num. 34. Couarruu. *lib.* 1. *variar. cap.* 7. *num.* 6.
verſ. eſt & alia. Bald. Nou. *tract. de dot. part.* 10.
num. 13. *verſic. & forte.* Ioſeph Ludouic. *dec. Pe-*
ruſin. 66. *num.* 22. *part.* 2. Andr. Rauch. *part.* 2. *q.*
fin. num 12. relat. à Berlich. *pract. concl.* 65. *de præ-*
lat. dot. num. 48. etſi plures diſcutiant, vt per eum
ibid.

212 Quinto loco, ita extenditur iam erecta con-
cluſio vt in hac dote confeſſata mulier ne quidem
chirographariis creditoribus, & perſonalē actio-
nem habentibus præferatur. Ita Bald. Nou. *de dot.*
part. 15. *num.* 10. *verſ. tamen* per text. general. *in*
leg. ſi cunius, Cod. de non num. pec. dict. leg. aſſiduus,
Cod. qui potior. relat. à Berlich. *loc. cit. num.* 49.
Andr. Rauch. ab eo pariter relat. *d. p.* 2. *q.* 50. *n.* 19.
verſic. vſque adeo. Socin. Sen. *in l.* 1. *D. ſolut. matr.*
num. 92. Diſſentit tamen Menoch. *de præſumpt. d.*
præſumpt. 13. *num.* 18. & Couarr. *d. lib.* 1. *var. c.* 7.
num 7.

213 Vltimo ampliatur dicta concluſio, vt non
competat mulieri talis prælatio, etſi maritus in
totum talem faciat receptionis confeſſionem,
ipſamque vxori leget. Etſi enim eam vti ſaltem
legatam, etſi non vti numeratam poſſit petere,
l. qui vxori 18. *D. de aur. & arg. leg. l. ſi creditori. D.*
d. l. 1. tamen priuilegia doti data non habet Lu-
dou. à Peguer. *dec.* 147. *num.* 1. *& ſeq.* vbi ita ſo-
lere iudicari aſſerit, in Regia ſua audientia. Ber-
lich. *concl.* 65. *num.* 50. adde nouiſſimè p. h. v. Acoſt.
de priuileg. cred. &c. Reg. 2. *ampl.* 6. *num.* 13. &
alios per eum.

A. M. Bertoli, I. V. D.

M m †. *Creditores ſilentio approbent.*) Non de-
negari priuilegia tacitæ hypothecæ, † & præ- 214
lationis vxori in dote etiam non numerata; ſed
ſolum confeſſata, cum creditores ei confeſſioni
aſſentiunt, nec ſe opponunt, vltra relatos ſuſti-
nent Iacob. Menoch. *de præſumpt. præſumpt.* 13.
num. 17. Socin. Sen. *in dict. leg.* 1. *D. ſolut. matrim.*
num. 91. Matth. Berlich. *dict. concl.* 65. *de prælat.*
dot. num. 57.

Huc alias attexere placet reſtrictiones; &
quidem

Habet mulier in prædicto caſu priuilegia ſi 215
tempus opponendi dictam exceptionem dotis
non numeratæ, lapſum ſit. text. *in d. Nou.* 100. *de*
temp. non ſolut. dot. pec. cap. ſi ergo, & cap. ſeq.
Menoch. *dict. præſumpt.* 13. *num.* 14. *& ſeqq.* Co-
uarr. *leg.* 1. *var. cap.* 7. *num.* 6. *verſ. quid ſi confeſſio.*
Afflict. *dec.* 402. *num.* 10. Ioan. Cæph. *conſil.* 131.
incip. venditor. num. 11. *volum.* 1. Bald. *in leg. gene-*
raliter 13. *Cod. de non num. pec. num.* 21. *verſic. fallit*
in mutuo, & dote; & in dict. l. aſſiduis, 12. *num.* 4.
ibi alius eſt. Gail. *dict. l.* 2. *obſeruat.* 81. *num.* 10.
Vinc. Carrocc. *de excuſſ. bon. d. part.* 1. *quæſt.* 10. *init.*
num. 27. *& ſeq.* Bald. Nouell. *de dote, dict. part.* 10.
num. 12. *ibi primo* Coler. *proceſſ. execut. part.* 3. *c.* 1.
num. 19.

Hanc porro doctrinam intellige marito, &
hæredibus eius; † At verò creditoribus extra- 216
neis, lapſus talis temporis an præiudicium affe-
rat; dubium eſt. Non officere ſed ſemper eam ex-
ceptionem poſſe opponere, etſi tempus illud de-
cies elapſum ſit, ſuſtinet Berlich. *dict. concluſ.* 65.
num. 54. ex text. per eum expreſſ. *in dict. c. ſi ergo,*
p. 4. *cap.* 2. *cit.* Nou. 100. *de temp. non ſolut. pecun.*
vbi ſolum verba fiunt de marito, & eius hæredi-
bus, &c. non extenditur ad creditores, ſtante
præcipuè diuerſitate rationis, quæ in ſingulis ca-
ſibus ſubeſt, † quandoquidem creditores verſate 217
in damno vitando; hæredes mariti in lucro ca-
ptando; vnde non recta ſit illatio; aliiſque ratio-
nibus, vt per eum. Cui ſententiæ ſubſcripſerunt
† Carrocc. *dict. tract. p.* 1. *dict. q.* 10. *init. à num.* 24. 218
Schneid. *ad § fuerat, num.* 66. Iaſon. *ibid. num.* 75.
Angel. *ibid. num.* 15. Vveſembec. *conſil.* 94. *p.* 1. *n.* 3.
Imol. *in leg. ſi ita ſtipulatus,* 128. *§. Chryſogonus,*
Dec. 10. *num.* 11. Roman. *in leg.* 1. *D. ſolut. matrim.*
num. 22. Felin. *in c. ſi cautio ext. de fid. inſtrum. n.* 84.
Menoch. *d. præſumpt.* 13. *n.* 31. Andr. Rauch. *p.* 2. *q.*
fin. n. 23. adde Gait. *de credit. c.* 4. *q.* 11. *n.* 1778 *& ſeq.*
quem vid.

Non deſunt tamen ex aduerſo DD. & quidem
magni nominis aſſerentes talem lapſum temporis
cuiuis creditori nocere, ex *l. fin. & Auth. quod*
locum, C. de dot. caut. non num. † vt Gail. *d. lib.* 2. *ob-* 219
ſeru. 81. *n.* 10. *ibi, & præiudicat marito, & omnibus*
creditoribus, vbi de magis communi teſtatur. Ia-
cob. Menoch. *de præſumpt.* 13. *n.* 14. *& ſeq.* Afflict.
dec. 402.

dec. 402. vbi patit de communi, n. 10. Roland. à Vall. conſ. 20. num. 14. & conſ. 74. à n. 9 lib. 4. Coler. de proceſſ. exec. part. 3. cap. 1. n. 119. & 121. Nicol. Boër. dec. 330. num. 3. Couarrun. variar. reſolut. d. cap. 7. num. 6. Bart. & Bald. in dict. l. aſſiduis, D. de Marin. ad Reuerter. in Deciſ. 310. vbi plures adhuc refert.

Quam tamen ſententiam ita quidem moderantur dicti Doctores vt ſi creditores ignorantiam allegent, ob quam illud tempus lapſum ſit, gaudeant reſtitutione in integrum ex capite ignorantiæ. Ita Manoch. loc. cit. n. 16. ad fin. Steph. Auffret. in addit. ad Capell. Tholoſ. Dec. 118. n. 1. Alex. in d. l. 1. D. ſolut. matr. n. 35. At omnino reſiſtunt Boër. d. dec. 330. & Bald. Nouell. d. loc.

Ego quidem illud crediderim admittendum, cum per Inſtrumentum nuptiale conſtat de promiſſione dotis, & poſtea appatet de confeſſione receptionis per maritum; ſintque elapſa tempora opponendi exceptionem, non numeratæ dotis; eam confeſſionem tantum operari, quantum actualis ſolutio, & numeratio, etiam in præiudicium cuiuſuis creditoris extranei poſt dictam confeſſionem; remota prorſus reſtitutione in integrum: ſi verò nulla præcedit promiſſio, nihil etiam officit ea confeſſio creditoribus, ſiue inter viuos, ſiue & in morte facta ſit; vt infr. niſi plurimum temporis, ea confeſſio præcederet debita, vt ſup. Vide Afflict. & ad eum Vrſill. dict. dec. 402. Couarr. lib. 1. variar. cap. 7. num. 6. Peregrin. deciſ. 14. Fontanell. de pact. nuptial. clauſul. 14. gloſſ. vnic. p. 2. num. 23. Boër. etiam dict. deciſ. 330. D. de Marin. lib. 2. reſolut. cap. 28. Gait. vberrimè de cred. cap. 4. quæſt. 11. n. 1809. cum ſeq.

220 Tempus porrò opponendi dictam exceptionem non numeratæ dotis, eſt expreſſum in dict. Nouell. 110. de tempore non ſolut. dot. cap. 1. & 2. Videlicet ſi matrimonium non durauit tempus biennij, datur annus marito, & hæredibus ad opponendum hanc exceptionem. Si verò durauit per biennium, & non exceſſit decennium, habet trimeſtre. Sin autem decennium durauit, & intra hoc tempus eam non oppoſuit, non eſt amplius ei locus. Si tamen maritus, & hæredes eſſent minores, ei quidem duodecim anni aſſignantur, his autem quinque. Hoc porro tempus, de quo ſupra, computatur à die diſſoluti matrimonij, vt ex dict. Nouell. Cuiac. in expoſit. ibid. & in tract. de præſcriptionibus c. 14. verſic. Quartum eſt. Bart. in dict. Nouell. init. Coler. de proceſſ. execut. d. p. 3. c. 1. Andr. Rauch. p. 2. q. fin. 7. relat. per Berlich. d. concl. 68. n. 56. ad fin.

221 Præterea & tertio caſu non denegantur priuilegia mulieri in dote confeſſata, ſi alij creditores, & ipſi ſua debita probant ex ſola dumtaxat viri confeſſione, nec realem numerationem docere poſſunt; quia cum hoc caſu par ſit conditio dotis, & creditorum, merito dos præferretur, vt fauorabilior. Eleganter Didac. Couarr. dict. lib. 1. variar. c. 7. num. 6. verſic. ex præmiſſis. Iacob. Menoch. d. præſumpt. 13. num. 11. & ſeq. Bald. in leg. 1. D. ſolut. matrim. num. 13. vbi Paul. de Caſtr. n. 8. Ludouic. Roman. n. 22. idem Bald. in d. l. aſſiduis, Cod. qui potior. num. 20. in med. Myſing. cent. 1. obſeru. num. 61. num. 4. & ſeq. Gail. lib. 2. obſeru. 81. num. 5. & ſeq. Carocc. dict. tract. de excuſſ. ben. p. 1. q. 10. à n. 18. vbi declarationes affert. Schneid. ad d. §. fuerat, Inſt. de act. n. 67. vbi Iaſ. n. 91. Steph. Auffr. ad Deciſ. Capell. Tholoſ. dec. 218. n. 3. Ioan. Koppen. dec. 28. n. 31. ad fin. Coler. de proceſſ. execut. p. 3. c. 1. n. 122. Ioan. Michaël Beuther. de iur. prælat. p. 5. c. 35. poſt init. Nouiſſ. Matth. Berlich. d. concl. 65. n. 51. ad fin.

Quartus caſus, quo datur prælatio, & hypotheca mulieri in dote confeſſata, eſt, ſi per ſimplicem confeſſionem concurrant quædam indicia, † & coniecturæ de numeratione dotis: vt 222
quia vir mulieri exhibuit alimenta, tanquam dotatæ; ex hoc enim, & ſimilibus præſumitur dos numerata, & conſequenter priuilegia prælationis & hypothecæ competent. Couarruu. d. lib. 1. var. c. 7. n. 6. Caroc. de excuſſ. bon. d. t. p. 1. q. 10. init. n. 27. Ioan. Campeg. de dote p. 1. §. 3. n. 2. Baldus in l. vnic. C. de priu. dot. n. 4. latè Iacob. Menoch. dict. lib. 3. præſumpt. 12. vbi plures coniecturas adducit à num. 22. & deinceps, & præſumpt. 13. n. 19. & ſeq. & ſit ſibi contrarius conſ. 7. n. 10. lib. 4. de quibus equidem coniecturis etiam Nouiſſimè Rot. coram Penia deciſ. 276. per tot. vbi præcipuam ponit, ſi per multos annos cum vxore cohabitauit.

Quinto, ſi Maritus eſt confeſſus ſe recepiſſe dotem in rebus immobilibus, etſi æſtimatis; ex tali enim confeſſione præſumitur numerata, & conſequenter priuilegia non denegantur. † Bald. ibid. 223
in dict. l. vnic. n. 4. & in l. in contractib. 14. Cod. de non num. pecun. 10. Menoch. d. præſumpt. 12. n. 36. & & dict. præſumpt. 3. num. 25. Couarruu. variar. dict. cap. 7. Carrocc. dict. quæſt. 10. init. & quæſt. 12. n. 39. & ſeq.

Sexto limitatur regula prædicta, ſi antea dos 224
in pactis dotalibus, aliterve eſt promiſſa; at confeſſio receptionis dotis, ſubſequitur ex interuallo temporis: ex in d. leg. in contractib. 14. §. quoniam, verſic. ideoque, Cod. de non num. pec. Caſtr. in dict. leg. 1. D. ſol. matr. n. 8. verſic. quartus. Couar. variar. dict. cap. 7. num 6. ibi quandoque Menoch. dict. lib. 3. præſumpt. 12. n. 20. & 53. cum ſeq. & dict. præſumpt. 13. n. 21. Bald. in dict. l. in contractibus, §. quoniam, init. verſ. tertius. Cuiac. in d. Nouell. 100. de temp. non ſol. pec. ad fin. verſ. illud quoque. Carocc. de excuſſ. bon. d. p. 1. quæſt. 10. init. Afflict. deciſ. 403. num. 9. Bald. Nouell. de dote part. 10. n 18. Ioan. Andr. in addit. ad Spec. lib. 4. part. 4. tit. de don. inter vir. & vx. ad Rub. ſub lit. A Mareſcott. variar. reſol. lib. 1. cap. 8. num. 13. Sanchez de matrimon. cap. 9. n. 10. lib. 6. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 103. num. 4. Ludouiſ. deciſ. 67. num. 2. Buratt. deciſ. 108. num. 4. Rot. poſt Merlin. de pignorib. deciſ. 23. Deciſ. 53 num. 1. Deciſ. 78. num. 17. & Dec. 89. num. 7. Gait. de credit. d. cap. 4. q. 11. n. 1809. & ſeq. nouiſſimè Acoſt. de priu. cred. reg. 2. ampl. 6 præcipuè n. 29. & ſeq.

Etſi contrarium velint Maſcard. de probat. 225
vol. 1. concl. 366. Franc. Aretin. in l. 2. §. credit. D. de Socin. Sen. in l. 1. D. ſol. matr. à n 102.

Sed prædictam limitationem tunc dumtaxat obtinere dicendum eſt, cum tempore confeſſionis non appareat æs alienum, cuius intuitu præſumitur maritus talem confeſſionem feciſſe, vt benè aduertunt Menoch. de præſumpt. 13. n. 24. ibi ſecundo vero. Bald. Nouell. d. p. 10. n. 17. & 18. in med. Couarr. d. lib. 1. var. c. 7. n. 6. in fin. verſ ſecundo ex eadem; & vltra hos. Nic. Boër. d. dec. 330. n. 3. Acoſt. vbi ſup. n. 30.

Ex qua moderatione rectè conciliantur opiniones contrariæ; etſi omnino refragetur Andr. Fachin. controu. iur. c. 87. ad fin. quem vide.

Vltimo

226 Vltimò tandem mulier habet hypothecam, &
prælationem in dote confeſſata, ſi creditores con-
traxiſſent cum marito poſt confeſſionem factam de
dote recepta. Ita Caſtrenſ. *in d.l.1. D. ſolut. matr.*
num.8. verſic. aliud, per dict.§. ſeq. Berlich. *d. concl.*
62. de prælatione dot. n.62. ad finem vid. ſup. *n.219.*
in fin.

A.M. Bertoli I.V.D. &c.

N u ✝. *Finali.*) Sed quid dicendum de feudo;
227 competetne mulieri ratione dotis in illus tanta hy-
potheca?
Pendet hæc quæſtio ab ea generali,
Num indiſtinctè habeat locum hypotheca in
bonis feudalibus.
228 Et quidem affirmatiuè reſpondet Bart. *in l. ſi con-*
229 *ſtante, 22. D. ſolut. matr. n.73.* † Modeſtin. Piſtor.
q.122 incip. denuò p.3. ſed tandiù eam durare, quam-
diu ius durat, & Vaſallus viuit; Mouentur potiſſi-
mum ex tex. *in l. vectigali. 31. D. de pign.* vbi ſi quid
pignori datum eſt, illud pignus durat, quovſque ius
poſſeſſoris, ſimiliter permanet.
230 Secundò, Quia in iure feudali nihil de hac hy-
potheca eſt conſtitutum Piſtor. *d. quæſt. 122.*; At
in iis quæ eo iure deciſa non ſunt, ſequimur ius
commune, *cap. vnic. §. ſtrenuus autem iuriſperitus,*
tit. de feud. cognit. ergo, &c.
231 Tertiò, facit, quod etſi feudum non poſſit pi-
gnori dari, tamen hypothecæ obligari poteſt etiam
ſine conſenſu domini, cum per hypothecam non
tranſeat poſſeſſio ad creditorem, vt fit per pignus
l. ſi rem. 9. §. propriè, D. de pign. act. eleganter, & eru-
ditè Io. Borcholt. *tract. de feud. cap. 8. incip. Expo-*
ſuimus, n.60. & ſequ.
232 Attamen his non obſtantibus contrarium om-
nino dicendum eſt.
Probatur autem opinio, primo *per text. in leg.*
vnic. §. in generali, tit. ſi de feud. defunct. ſit contr.
inter dom. & agnat.
233 Secundo, ex eo quod, quæ alienari prohibita
ſunt ea, in generali hypotheca bonorum non ve-
niunt. *l. Lucius, 88. §. inſtitato, 15. D. de leg. 2.* Præ-
poſit. *ad d. c. vnic. §. in generali, n.2. verſic. quia non*
veniunt.
234 Tertio, quia communiter DD. tradunt, in gene-
rali hypotheca bonorum feuda non venire. Præ-
poſit. *cit. per d. text. c. vnic. § in generali, n.1. verſic.*
eadem. Specul. *lib. 4 p. 3. tit. de pignorib. §. 1. num. 30.*
ibi ſed nunquid.
Atque hanc ſententiam in terminis veì receptio-
235 ri calculo amplexatam, defendit Iaſ. *in l. cum dubi-*
tatur, fin. C. de iur. emphyteut, num. 84. & ſeqq. Alex. *in*
leg. ſi conſtante, D. ſolut. matr. n.25. Specul. *d. lib. 4.*
p. 3. tit. de pignoribus, num. 30. Neguſant. *de pign. p. 2.*
princip. membr. 2. n.43. & ſeq. vbi veram, & com-
munem hanc eſſe opinionem teſtatur. Curt. Iun.
tract. de feud p. 4 n.95. ibi ſexto principaliter. Myn-
ſing. *obſeru. cent. 6. obſeru. 45. incip. Not. iuris.* vbi de
obſeruantia cameræ. And. Rauch. *quæſt. 38. num. 44.*
part. 1. Hartman. *lib. 2. obſeru. tit. 2. de feud. obſeru.*
1. num. 1. & ſeq. Sonsb. *tract. de feu. p. 12. num. 99.*
verſ. nam idem, & ſeqq. Ludolph. Schrader. *tract de*
feud p. 8. cap 1. n.23. & ſeqq. Hartman. Piſtor. *lib. 2.*
part. 2. quæſt. 37. num. 6. Berlich. *practic. concluſ. p 2.*
concl. 31. num. 5 Albert. Brun. *conſ. 1. n.19.*
236 Nec faciunt conſiderationes ex aduerſo addu-
ctæ. Nam *d. l. vectigali.* loquitur de pignoratione
facta cum conſenſu domini, vt aduertit Iaſ. in *d. l.*
fin. Vel loquitur de bonis capacibus oppignorationis.
Aliæ rationes ex adductis diluuntur.

His ita iactis, reſolutiuè procedendo, dicendum 237
eſt, quamuis mulier ratione dotis in bonis omni-
bus mariti habeat prælationem, & ius tacitæ hy-
pothecæ, vt ſup. concluſum fuit *ex § fuerat, Inſt.*
de act. l. vnic. §. & vt plenius, C. de rei vx. act. l. aſſi-
duis. C. qui potior. cum ſimil. tamen in feudis ſui ma-
riti ratione dotis non habere talem hypothecam;
& ideo creditoribus poſterioribus expreſſam ha-
bentibus non præferri. Et ita ſentiunt Mynſing. *d.*
obſeru. 45. num. 3. & ſeq. Ludolph. Schrad. *loc. alleg.*
num. 24. Neguſant. *vbi ſup. num. 43. poſt init.* Iaſ. *in*
d. l. fin. num. 84. quibus adde Mozz. *de pignoribus,*
tit. de reb. quæ pignor. dar. poſſ. num. 24. verſic. hinc eſt,
& num ſeq.
At verò quoad onus dotandi filias innixum bo- 238
nis feudalibus, datur iiſdem filiabus dotandis præ-
latio, vigore, non tacitæ hypothecæ, ſed eius iuris
feudo inhærentis vt ſupr. dict.
Quod tamen hactenus diximus, intellige vt 239
procedat reſpectu dominij, & proprietatis feudi;
quandoquidem in fructibus, & commoditatibus
eiuſdem feudi, tacita hypotheca conſtitui poteſt
ad vitam tantum Vaſalli, & poſſeſſoris. Ita Iaſon.
in d. l. fin. C. de iure emphyt. num. 78. verſ. limitat.
etiam. Speculat. *lib. 4. part. 3. tit. de pignor. 2. §. 1.*
num. 30. verſic. creditor. Ioan. Faber *ad §. item Ser-*
uiana 7. Inſt. de act. num. 26. verſ. ſed fructus. Neguſ.
de pignorib. part. 2. princ. membr. 2. num. 48. & ſeq.
Iom. Schneid. *de feud. part. 7. num. 21. verſic. ſic*
etiam. Ludolph. Schrad. *tract. de feud. part. 8. cap. 1.*
num. 25. ad fin. Curt. Iun. *eod. tract. part. 4. quæſt. 6.*
princ. num. 95. etſi diſſentiat Sonsb. *eod. tractat. de*
feud. part. 10. inc. quamquam, numero 101. &
ſeq.

A. M. Bertoli, I.V.D. &c.

Sed cum iuxta ſuperiorem traditam doctrinam, 240
& reſolutionem mulieri competat pro recuperanda
dote, ius illud, & priuilegium, tacitæ hypothecæ,
& prælationis in bonis mariti, per quod mariti cre-
ditoribus, etiam anteriores hypothecas habenti-
bus præferatur, vt eruditè notauit Petrus Barboſa
in 30. d. l. 1. 6. part. num. 17. ff. ſoluto matrimonio,
Meritò ipſe ibidem dubitari poſſe exiſtimat quo iu-
ris remedio mulieri conſulatur, & ſuccurrendum
ſit, caſu quo maritus tradat creditoribus ſuis res,
in quibus vxor habebat ius hypothecæ, & præla-
tionis. Et ait; Siquidem res illæ extent penes cre-
ditores, certum eſt mulierem poſſe earum poſſeſ-
ſionem auocare per hypothecariam actionem, ex
tex. in *l. ſi cum vendit. in princ. ff. de euictionib.* quam
eo caſu à rei vendicatione differre tradit eleganter
Gloſſ. ibi *verb. auocare.* text. elegans *in l. fin. §. & ſi*
præfatam. verſic. ſin verò creditores, C. de iure deli-
berandi. Si verò is creditor ſciens mulierem rem à
marito traditam auocare poſſe, prædictam rem in
tertium alienauerit, conueniri poterit, ac ſi poſſi-
deret, cum dolo deſierit poſſidere, *l. ſi fundus 16.*
in vendicatione, ff. de pignorib. Quod ſi bona fide
in tertium alienauerit, tunc ipſe creditor conueni-
ri non poteſt, cum neque rem poſſideat, neque
dolo deſierit poſſidere; vnde neceſſario conue-
niendus eſt ille, qui rem hypothecatam poſſidet;
quia ad eum tranſiuit, cum ſua cauſa, & onere; *c.*
ex litteris de pignoribus, & ex text. *in l. 1. ff. de di-*
ſtractione pignorum in fine, ibi, *Sequitur vt ſecun-*
dus creditor poſſeſſores interpellare debeat, tradit
Bart. *in l. pupillus poſt principium*, & ibi Angelus
num. 1. ff. quæ in fraudem creditorum. Quod ſi præ-
dicta res eſt perempta, vel etiam fuit præſcripta
per

per poſſeſſorem bonæ fidei, tunc in ſubſidium
dabitur actio aduerſus primum creditorem, qui
rem mulieri hypothecatam alienauit in tertium
bona fide, & ſic fuit cauſa, ob quam mulier exclu-
datur a iure ſuo, prout ita docet *gloſſ. finalis in d.
l.1.ff. de diſtraction. pignorum*, quæ relata ad text.
ſentit, totum pretium, quod accepit creditor ra-
tione prædictæ alienationis, mulieri eo caſu eſſe
reſtituendum, & cum ea tranſeunt Baldus, & Al-
bericus.

241 Cæterum Bart. Fulgoſius, & Salicetus, ibidem
exiſtimant, quod tantum à prædictu creditore auo-
cari poſſit ea pars pretij, quam habet vltra ſuum
debitum, & ſic ex cauſa lucratiua: eam autem pre-
tij, quæ ſibi re vera debebatur, reddere non tene-
tur; quia hanc videtur habere ex cauſa oneroſa, &
ſic reſtituere non tenetur, iuxta notata *in l. mater,
C. de rei vindicatione*, & ita etiam tenent Paulus de
Caſtro *conſ.62.lib 1.* Faber *in §. item ſi quis in frau-
dem. n.25. ad fin. Inſtitut. de actionib.* & alij plures
relati per Neguſant. *de pignoribus, 4 membr. 2.p.
num.58* † Sed Petrus Barboſa in hoc articulo pro
242 eius vera reſolutione diſtinguendum putat, *vbi
ſupra num.19.* videlicet, Aut enim prædicto credi-
tori debebatur ſpecies, aut pecunia. Primo etenim
caſu dicendum eſt, quòd ſi ea res non poteſt recu-
perari à poſſeſſore, tunc pretium non poteſt repe-
ti à creditore, quaſi hypothecatum ipſi mulieri re-
petenti: Nam regula iuris ciuilis eſt, quòd pretiũ
habitum ex re hypothecata alienata non cenſetur
hypothecatum, vt colligitur *ex d. l. 1. ff. de diſtra-
ctione pignorum, l. quamuis, C. in quibus cauſis pi-
gnus, vel hypotheca tacitè contrahatur, l. idemque fin,
ff. qui potiores* tradit Bart. *in l. qui à debitore in fine,
ff. quæ in fraudem creditorum.* Iaſ. *in § item Seruia-
na, num.39. Inſt. de actionib.* Vnde prælatio, quæ in
re hypothecata conſiderari poterat, in pretio con-
ſiderari non poteſt; ac proinde re hypothecata
perempta non totum pretium, ſed illud quot cre-
ditor videtur habere ex cauſa lucratiua, ab eo re-
peti poterit, ex æquitate *l. ſi me, & Titium, ff. ſi cer-
tum petatur*, & ita Bart. *in d. l. 1. ad fin. de diſtractione
pignorum.* Neguſant. *de pignorib. 1. membr. 5 p. n.48.*
In ſecundo autem caſu, quando pecunia erat hy-
pothecata, & maritus illam tradidit alteri, qui bo-
na fide illam conſumpſit, poterit vxor illam con-
dicere ab illo ſecundo creditore, quia genus perire
non poteſt. *l. incendium, C. ſi certum petatur*, & ita
docet Bart. *in d. l. pupillus, ante finem. ff. quæ in frau-
243 dem creditorum*, † ſubſcribitque Paulus *d. conſ.62.
lib. 1. volum. 1. ad finem*, Thomas Grammaticus *q. 1.
num. 5. poſt deciſiones*, & receptam opinionem eſſe
aſſerit Stracha *in tract. de mercatura, tit. de decocto-
ribus vltim. particula, vltimæ partis*, relati à Petro
Barboſa *in d. l. 1. 6. p. num. 20* & eandem tenet Ma-
tienzo *in l. 7. tit. 16. lib. 5. Recopilat gloſſ. 5. n. 16.**
(O.o §. *Finali.*) Cæterum adhuc prælata Bar-
boſ. opinio, non ita admittitur à quibuſdam DD.
ſuſtinentibus (exploſa in dote, regula per Auct. hic
244 addućta, † ex *leg. 1. D. de diſtract. pigno. cum ſimil.*)
pretium loco rei ſuccedere; dum dos ex parte
mulieris eſt ius vniuerſale, vt probat Neguſant. *p. 5.
memb. 1. num. 48. & 2. part. membr. 4. num. 58.* & in
vniuerſalibus pretium indiſtinctè loco rei ſuccede-
re, pro certa regula ſeruant. *ad l. ſi & rem, D. de
pet. hered. & leg. imperator, § fin. D. de leg. 2.* vbi
DD. omnes communiter relati; & ſecuti à Tira-
quell. *de retract. conſang. §. 32. gloſſ. vnic. num. 21.*
per text. in *l. venditor, ex hereditate, D. de here-
dit. vel act. vend.* Gratian. *diſcept. forenſ. tom. 1.
cap. 25. num. 13. & tom. 4. cap. 74. num. 6.* Anton.
Faber. *de error. pragm. decad. 62. error. 9. cum ſimil.*
Ex quo fundamento deducunt, totum pretium
poſſe vendicari à muliere, etſi ex cauſa oneroſa il-
lud detineatur à creditore, prout ſi ea res extaret,
indiſtinctè per eam vendicari poſſet, vt nemo am-
bigit. Atque relatam Barboſæ ſententiam, obti-
nere in particularibus, rectius fuit creditum, vt per
Gait. *de credit. cap. 4. quæſt. 11. n. 1375. & deinceps.*
Obſtat tamen Acoſt. *d. regul. 2. ampliat. 6. n. 291.*

Quid autem ſi ex pecunia dotali fuerit emptum
prædium, vel alia res, ſuccedetne ea loco pe-
cuniæ?

Quæſtio hæc penes DD. eſt admodum contro- 245
uerſa ob legum hinc inde putatiuam repugnan-
tiam; ſecurius tamen reſpondeas, ſi maritus emit
rem eam, inſcia vxore; non ſuccedere ipſam loco
pecuniæ *l. ex pecunia* (ita intellig.) C. de iur. dot.
niſi in ſubſidium, cum ſcilicet maritus non eſt
ſoluendo, tunc enim vtilis rei vendicatio datur
etiam in tertium rei poſſeſſorem, ex Gait. *vbi ſup.
num. 1471.* etſi aliqui in hoc obſtent. Ea vero
conſentiente, res dotalis eſt text. in *l. res, quæ do-
tales, D. de iur. dot.* ita interpretandus, ſiue expreſ-
sè, ſiue tacite conſentiat, daturque ipſi vxori rei
vendicatio ratione dominij quod conſeruat in ea,
idque vigore ſubrogationis in locum pecuniæ.
Multo magis erit dotalis, ſi maritus talem rem ipſi
vxori emerit eius nomine, vt dotalis ſit; non au-
tem ſi nomine proprio vir emat; perſona enim
attendenda eſt, cuius contemplatione fit contra-
ctus; quare ſi nomine vxoris rem emat, etſi ipſa
ignorante, adhuc tamen ei quæritur ſi actum ra-
tum habeat; efficitur dotalis, & pro ea vti tali
competet rei vendicatio. Ita præ cæteris ex. Bar-
boſ. *in Rub. 3 p. D. ſolut. matr. n. 81.* firmat Gait. *de
credit. d. cap. 4. præcit. 11. ad num. 1571. cum plurib.
ſeqq.*

A. M. Bertoli I.V.D. &c.

Denique in hoc articulo vtiliſſimè, & neceſſa- 246
rio quæri oportet, an mulier hoc ſuæ tacitæ hy-
pothecæ, & prælationis ius, & priuilegium mari-
to remittere, aut renonciare valeat. In qua quæ-
ſtione diuerſæ fuerunt Doctorum ſententiæ, &
opiniones, quas refert Ioannes Gutierrez *de iu-
ramento confirmatorio, 1. p. cap. 46. num. 11.* Parte:
Ludouicus Molina, *tractat. 2. de iuſtitia, & iure,
diſputation. 438. in fin.* latiſſimè Barboſa *in d. l. 1.
ff. ſoluto matrimonio, 5 part. ex n. 68.*

Et renonciationem vxoris, huic tacitæ hypo- 247
thecæ, & priuilegio valere, tenuit Gloſſ. *verbo
hypotheca, in l. vnica, §. & cum lex, C. de rei vxo-
ria actione*, & Gloſſ. *verb. valebunt in Authenti-
ca, Vt immobilia, &c. Collatione 7.* quos ſequi-
tur Antonius Gomez *in d. l. 51. Tauri, num. 10.* pro
quo adducunt text. *in leg. etiam* in illis verbis:
*Etiam conſtante matrimonio, ius hypothecarum,
ſeu pignorum marito remitti poſſe. explorati iuris
eſt, & l. iubemus*, ibi, *Iuri hypothecarum ſibi com-
petenti, per conſenſum proprium renunciare, &c. C.
ad S. C. Velleianum*, cum quibus concordare ait
Gregorius Lopez *in gloſſ. verbo è otra manera, l. 58.
tit. 18. part. 3.* & ſic tacitæ, vel expreſſæ hypothe-
cæ, ex dictis iuribus, mulierem renonciare poſſe,
quam ſcilicet in bonis mariti habet, etiam ſi in
fauorem eius id faciat, notanter, doctè, & eleganter
Petrus Barboſa *vbi proximè d. 5. p. num. 65. in fine.*
dicens, quod ſi patiatur res proprias pro marito

obligari, conſenſum hodie ipſo iure mulieri
Pp præiudicare,* ex textu *in Auth. Siue à me, C. ad*
Velleianum, quamuis iure antiquo eo etiam ca-
Qq ſu neceſſaria eſſet renunciatio Velleiani, * *ex leg.*
ſi ſiue, C. eodem tit. Et adeo valida erit huiuſmo-
di hypothecæ renunciatio, quam habet in rebus
mariti in fauorem eius, à muliere facta, vt apud
Rr eum, bona ipſius libera * remanere debeant à
prædicta hypotheca, cuius rei potiſſima ratio
eſt, quia huiuſmodi renunciatio non poteſt dici
Sſ interceſſio * pro alio, ſed mera liberalitas, pro
qua non competit Velleianum, *l. quamuis, C. eo-*
dem tit. ad Velleianum: nec hæc liberalitas pro-
hibita eſt inter coniuges, *l. etſi pignus, 18. ff. quæ in*
fraudem creditorum, cum aliis iuribus adductis à
Barboſa *in d. l. 1. 5. p. n. 6. in fine.*

248 Pp ✠. *Conſenſum mulieri præiudicare,*) Hæc
diſſertatio tota quanta eſt in iis duobus verſatur.
Primò an mulier ſe ipſam pro marito obligare
poſſit. Inde num ſaltem conſentire in obligatio-
nem per virum factam.

Et quidem de primo, mulierem ipſam nec fide-
iubendo, nec bona oppignorando obligari poſſe
249 in aliquo actu, ſeu contractu, † eſt vulgatum
placitum, innixum text. expreſſ. *in Auth. ſi qua*
mulier, C. ad S. C. Velleian. vbi Bart. *init.* Caſtr.
n. 1 Item *Nouell.* 134. *Vt nulli iudic. &c. c. & il-*
lud. Iaſ. *in l. ſi conſtante 22. D. ſolut. matr.* Ioan.
Zang. *tract. de except. p. 3. c. 11. n. 128.* Hug. Donell.
lib. 12. comment. iur. c. 29. ad fin. verſ. obligatur. An-
ton. Theſaur. *dec. Pedemont.* 225. etſi geminaue-
rit obligationem, aut per quemuis alium effica-
ciorem modum id facere affectauerit, vt *ex d.*
273 *Auth.* ſentit Rauch. *lib. 1. quæſt. p. 1. q. 34. num. 1.*
Franch. *de fideiuſſor. cap. 2. n. 182.* Hering. *d. tractat.*
17. *n.* 470. Idque ſiue acceſſoriè ad maritum, ſiue
principaliter, vt correi ambo obligentur, *l. reos 11.*
init. D. de duobus reis. Donell. *vbi ſup.* & cæteri
Doctores *ſup. relat.* quibus adde Gail. *lib. 2. ob-*
ſeru. 89. num. 3. & ſeq. Tuſch. *pract. concl. tom. 5.*
lit. M. concl. 421 Specul. *part. 3. tit. de oblig. & ſolut.*
§. ante omnia, 1. num. 9. ibi, ſed quæritur. Etſi ex-
preſsè, & ſpecificè Authent. Senat. Conſulto, &
nouæ Conſtitutioni omni meliori modo renun-
ciauerit, vt per Doctores adduct. & inf. dicetur.
250 † Niſi creditor probauerit, eam animo decipien-
di interceſſiſſe, ex text. *in leg. 2. §. ſed ita demum 3.*
D. ad S. C. Velleian. leg. fœminis, 18. Cod. eodem &
per eos Cuiac. *libr. 4. ad Aphrican. in leg. Vir vxo-*
ri, 17. & leg. mulier, & Titius vltim. D. ad S. C.
Velleian. Vel etiam niſi pecunia ſit in eius rem
verſa, *dict. Auth. ſi qua,* Donell. *loc. cit.* Addas.
& cum agitur de excarcerando viro; poteſt enim
efficaciter ſe obligare, & bona oppignorare.
Theſaur. qui de iudicio in ſuo Senatu teſtatur,
dec. 273. num. 7. Cephal. *conſ. 51. num. 21. lib. 1.* Ri-
min. Sen. *conſ. 77. n. 16. lib. 1.* Surd. *conſ. 367. n. 18.*
& ſeq. lib. 3. Buratt. *dec. 283. n. 1.* vbi ampliat, etſi
ſtatutum id omnino prohibeat. Matt. Berlich.
practic. concl. part. 2 concluſ. 20 n. 85. Anton. Leon-
cill. *in ſuo tractatu de priuil. pauper. priuileg. 424.*
p. 2. verſic. vxor 3. Quam limitationem extende
ad redemptionem eiuſdem carcerati ex quauis
cauſa. Octau. Simoncell. *de decret. & al. ſolemn.*
in contr. min. lib. 3. tit. 8. inſpect. 11. n. 25. imò & ad
vitandam eiuſdem viri futuram carcerationem;
Gait. *de credit. c. 4. quæſt. 7. num. 949. & ſeq.* Vide
Acoſt. *dict. Reg. 2. ampl. 6. n. 208. vſque 216.* aliis
porro modis limitatur, vt per Doctores *ibidem*
Berlich *vbi ſupr. concl. 19. de interceſſione mulier.*
& Sen. C. Velleian. Gait. *loc. ſup. adduct.*

Si autem loquamur de conſenſu, & patientia 251
per ipſam mulierem præſtita in alienatione per
virum facta; hæc poteſt interuenire in obliga-
tione rei, vel propriæ, vel mariti, ſibi hypothe-
catæ. Quo ad res proprias reſoluendum eſt cum
Auct. ex Petro Barboſa ipſo iure nullum eſſe ta-
lem conſenſum, ex textu expreſſo *in cit. Auth. ſi-*
ue à me, & in fonte, in Nouell. 91. Vt immobilia
ante nupt. donat. cap. 1. §. 1. & ſeq. vbi Cuiac. Bart.
Bald. & Caſtrenſ. Andr. Rauch. *d. q. 34. p. 1. à n. 17.*
& ſeq. Zang. *de except. dict. cap. 11. à n. 167.* Boër.
dec. 23. n. 9.

Quam tamen concluſionem limita iiſdem 252
modis, qui in ipſiuſmet mulieris interceſſione re-
lati ſunt, vt ſup.

Quoad res mariti, ſi loquimur de pignore, 253
quod in eius bonis ſpecialiter habet vxor, & Af-
firmandum eſt, poſſe ſcilicet efficaciter talem
remiſſionem facere, vt & Auctor docet hoc lo-
ci. Vel eſt ſermo de bonis dotalibus, ſeu ante
nuptias ipſi vxori donatis, quæ conſtante matri-
monio ſolum ſunt ipſius vxoris, dum ipſi ſubie-
cta ſunt dumtaxat vſque ad reſtitutionem dotis,
vt Cuiac. docet *in expoſitione dict. Nouell.* 61. &
neganda eſt ei facultas; niſi adhibeantur ſolem-
nitates, de quibus *in dict. Authentic. ſiue à me,*
vt ſuſtinet Caſtrenſ. *in dict. Authent. num. 1.* Bart.
Bald. & cæteri, *in dict. leg. iubemus, 21. num. 2.*
Zang. *de except. part. 3. cap. 2. n. 56. & ſeq.* Rauch.
p. 1. quæſt. 34. num. 20. & ſeq. niſi in caſibus notatis
infrà proximè.

A. M. B. I. V. D. &c.

Qq ✠. *Velleiani.*) Velleianum Senatus Con- 254
ſultum de quo in tot. tit. D. & ad S. C. Velleian.
eſt prouiſio pro fœminis inducta, ne ſe, ſuaque
bona pro aliis obligare, intercedere, & fidem in-
terponere poſſint: quod ſi fiat, id inutile exiſtit;
ſub quo quidem Senatu Conſulto includuntur
omnes caſus interceſſionis, & obligationis ex ge-
nerali *l. 1. & l. Senatuſc. &c. C. ad Velleian.* Hug.
Donell. *Com. lib. 12. c. 19. poſt init.* Cuiac. *lib. 4. ad*
Aphric. in l. inter pupillo 19. init. D. ad S. C. Vell.

Aliquibus tamen caſibus licita eſt eius inter- 255
ceſſio, inter quos.

Primus eſt, potiſſimus, ac apprimè notandus,
ſi poſt biennium à tempore primæ interceſſio-
nis, eam interceſſionem replicet, & geminet;
valebit enim interceſſio etſi in rebus immobili-
bus; Adhuc etiamſi alia bona mariti non ſuper-
ſint, ex quibus poſſit mulieri ſatisfieri, text. ex-
preſſ. *in l. ſi mulier, 22. C. ad Velleian.* vbi Bart.
init. Iaſ. *in Auth. ſacramenta, C. ſi aduerſ. vendit.*
vbi rationem aſſignat. Zang. *de exceptionib. p. 3.*
cap. 12. n. 124. Hering. *de fideiuſſ. c. 2. à n. 182.* Val.
Franch. *eod. tract. c. 7. n. 448. & ſeq.* Rauch. *in ſuis*
q. 1. p. 1. q. 34. à n. 11.

Renunciari autem num poſſit per mulierem 256
huic beneficio, non leuiter apud Doctores al-
tercatur; Affirmant enim quidam *ex leg. Si mu-*
lier 32. §. Si mulier, fin. D. ad S. C. Vell. vbi expreſſe
id affirmatur. † Prætereaex *Auth. Matri, & Auiæ,* 257
& l. fin. C. quando mulier tutel. offic. & in fonte in
Nouell. 118. de hered. ab inteſtato, &c. vbi mulier,
quæ liberorum tutelam vult ſuſcipere, debet huic
S. C. renunciare. Itidem quia tali beneficio, vti in
fauorem ipſarum introducto poteſt ab eis renun-
ciari, *ad d. l. ſi quis in conſcribendo cũ ſim. C. de pact.*

Et

Et huic ſententiæ ſubſcribunt Bart. qui de communi teſtatur *in l. qui ſatiſdare, D. de fideiuſſ. n.* 10. Hoſtienſ. *in ſum. extr. de fideiuſſ. n. 3. §. mulier.* Fachinens *contrŏu. iur. lib. 2. c.* 60. *Cuiac. lib.* 19. *obſeru. c. 34. init.* Gail. qui pariter de communi *lib. 2. obſeru. c.* 77. Gloſſ. *ad l. fin. §. pen. D. ad Vell. verſ. cum vſuram*; vbi Albert. qui totum mundum pro hac ſtare ſententia aſſerit, ibid. Bald. qui pariter id aſſerit ſeruari de conſuetud. Specul. *lib. 2. p. 2. tit. de renunc. & concl. §. vnic. n.* 15.

258 At ex diuerſo, talem renunciationem ipſi non concedi, veriùs fuit creditum, primò ex text. expreſſo in *l. ſi mulier* 22. *C. ad S.C. Velleian.*

259 Præterea quia hoc Sen. Conſ. eſt inductum pro bono publico, & non principaliter in fauorem mulierum, *ad l. fœmina* 2. *D. de reg. iur. cum ſim. l. 1. & 2. §. 1. D. hoc tit.* cui quidem iuri publico non eſt datum renunciate, *leg. ius publicum D. de pact.*

260 Inſuper hoc beneficium eſt propter fragillitatem naturæ, & ſexus, *d. l. 2. §. verba D. hoc tit. d. l. ſi mulier.* 22. Cui quidem non poteſt renunciari, Bart. *conſ.* 88. Bald. *in l. cum decurionibus* 3. *Cod. de decurionib.* Felin. *in c. ſi diligenti* per eum text. *de*
261 *foro comp. n.* 13. † Quam ſententiam tuentur noſter Hugo Donell. vbi plures alias rationes adducit, *lib. 12. com. iur. ciu. c. 32. ℣. quantum.* Anton. Theſaur. *d. Dec. Pedem. n.* 10. vbi de communiori, & conſuetudine iudicandi in ſuo Senatu Pedemontano. Vveſemb. *ad dict. tit. D. in fin.* Ioan. Sichard. *ad Rub. C. eod. n.* 7. Ranchb. *d. q. 32. p.* 1. Card. Tuſch. *in pract. concl. lit. M. concl.* 421. Io. Zanch. *de except. p. 3. c. 11. à n.* 151. Bart. parum ſibi conſtans *in l. fin. §. fin. D. eod. n. 1. & in l. doli* 19. *D. de nouat. n.* 2. Franc. *de fideiuſſor. c. 2. n.* 180. vbi plures adhuc affert rationes Hering. *d. tract. c. 7. n.* 466. Grammatic. *dec.* 76. vbi de communi, Matth. Berlich. *pract. concl. concluſ. 25. p. 2 n.* 16.

Ad oppoſita porro ſupra adducta doctè pariter, & eruditè ſatisfacit Donell. vbi ſup. & Hering. loc. cit. &c.

262 Hanc autem ſententiam amplia etiam in iudiciali renunciatione, quod vt notabile exclamat Felin. *in d. c. ſi diligenti n. 14. de for. comp.* Etſi DD. contra ſentiant, *ex l. ſi mulier. 32. §. pen. D. ad Velleian.* quæ nil officit, dum caſum ſpecialem adducit, renunciationis ſcilicet extra biennium

263 Sit ergo prima, & potiſſima huius adductæ concluſionis limitatio, quod ſi mulier poſt biennium ex quo interceſſit renunciat S.C. Velleiano, efficaciter renunciat, & ſic obligatur: text. *in d. l. ſi mulier. 22. C. ad Velleian.* Donell. *d. lib. 12. com. c. 12. verſ. fin.* Andr. Rauchb. *d. q. 34. n.* 5. Val. Franc. *de fideiuſſ. d. c. 5. n. 209. & ſeq.* Menoch. *de præſumpt. præſumption. 21. n.* 2.

264 Secundo limitatur, ſi legis neceſſitas concurrat, vt in caſu quo mulier filiorum tutelam ſuſcipere debet, nam rectè renunciat, *d. Auth. matri, & auia, & l. fin. C. quando mulier. &c.*

265 Aliis caſibus limita, vt per Donell. loc. cit. & Berlich. vbi ſup. ſi tamen dicta renunciatio in inſtrumento publico ſit redacta, & trium teſtium ſubſignatione confirmata, valet, & ſubſiſtit, text. expreſſ. *in l. antiqua 3. §. fin. C. ad Velleian.* vbi Bart. & in *l. fin. C. eod. n.* 2. Bald. *in l. cum decurionibus 3. C. de decurion. &c.*

266 In his autem caſibus, in quibus renunciatio admittitur, neceſſario debet præ omnibus mulier per Notariū certiorari de hoc beneficio, ſpeciali Sen. Conſ. Velleian. ita Tuſch. *concl. 421. d. lit. M.* Rauchb. *d. q.* 34. Franch. *d. c. 2. n.* 199. Carocc. *de excuſſ. bon p. 2. q. 17. à n. 18. & ſeq.*

Nec ſufficit generalis renunciatio, quâ omnibus priuilegiis ſibi, & muliebri ſexui competentibus renunciatur; etiamſi ſuper hoc iuramentum interponat; illud enim non ſupplet defectum conſenſus, qui hic præſumitur; dum mulier ſua iura & beneficia præſumitur ignorare, niſi expreſsè de illis certior fiat. Ant. Theſaur. omnin. vid. *dict. dec. 222. n.* 2. Hering. *d. c.* 7. Menoch. *dict. præſumpt.* 82. Ioan. Andr. *in add. ad Specul. lib. 2. p. 2. tit. de renunc. & concl. §. 1. n. 9. & in lib. 4. p. 3. tit. de obl. & ſolut. §. ante omnia* 1. Berlich. *d. Concl. 19. n. 33. & ſeq.* Vnde notand. non præſumi mulierem 267
ſpecialiter certioratam, ſi apud notarium inueniatur inſtrumentum cæterarum, ſi puta ità ſit ſcriptum, Mulier renunciauit, &c. vid. Theſaur. *ibid.* Vbi *n.* 7. ait, etſi in dubio non præſumatur mulier certiorata, tamen ipſi id atteſtanti eſſe credendum.

In caſibus autem neceſſariæ renunciationis, *ex d. Auth. Matri, & Auia,* Item repetitæ interceſ- 268
ſionis poſt biennium; prout & cum interuenit non ſimplex renunciatio, ſeu pactum eiuſdem mulieris de non vtendo dicta exceptione Sen. Conſ. non eſt neceſſaria hæc certioratio ſup. dict. Vid. Theſaut. Hering. Franc. *loc. cit.* Caſtrenſ. ad *l. ſi mulier 32. §. ſi mulier pro eo, D. ad S.C. Vell.*

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

R r ℣. *Libera, &c.*) Adde hanc remiſſionem 269
pignoris, & iuris, factam ab vxore marito adeo validam eſſe ſtatim, & illico, vt nec requiratur geminatio, & reiteratio poſt biennium, iuxta *l. ſi mulier 32. C. ad S.C. Velleian.* Notauit perbelle Imol. in *c. peruenit 3. extr. de empt. & vendit. n. 3 & fin.* quem allegat, & ſequitur Andr. Rauchb. *in ſuis quæſtion. p. 1. q. 34. n.* 29. Nouiſſimè Matth. Berlich. *in ſuis concl. concl. 20. n.* 5.

A. M. B. I. V. D.

S s ℣. *Renunciatio non poteſt dici interceſſio.*) 270
Optima ratio ex qua in hanc ſententiam inclinarunt Iac. Cuiac. *d. lib. 4. ad African. in cit. l. vir vxori 17. §. ſi mulier 1. D. ad S.C. Velleian.* Anton. Theſaur. *d. dec. Pedem.* 223. Bart. & Bald. *in d. l. etiam 11. & l. iubemus 21. C. eod.* Tuſch. *concl. 420. lit. M.* Io. Zang. *de except. d. p. 1. q. 34. n.* 23. Specul. *d. p. 3. tit. de oblig. & ſolution. §. 1. n.* 12.

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

Nec obſtabit huic opinioni dicere, quòd *d. l.* 271
etiam, & d. l. iubemus C. ad Velleianum, loquantur quando iam poſt acquiſitam hypothecam ipſi mulieri fit renunciatio dictæ hypothecæ, & priuilegij, quaſi eo caſu licita ſit; ſecus verò à principio dotis promiſſæ, vel datæ paciſceretur mulier, quod bona mariti non ſint obligata pro dote; nam tunc ſi bona ſint apud maritum & aliis creditoribus non ſint obligata, & ſic pactum non fuit in fauorem tertij, ſed in fauorem mariti, tale pactum tanquam factum contra naturam contractus dotis, quæ eſt, quod res mariti ſint obligatæ pro dote, *leg. vnica §. & vt plenius C. de rei vxoria actione,* & notant Baldus, & Salicetus, & alij auctores citati per Neguſantium *d. 4. membro ſecundæ partis principalis num.* 88. valere non potuit; Nam ad id facilè reſponderi poteſt, ſi aduertas facilius quid impediri à principio originis, ſeu natiuitatis, quam vt ex poſtfacto tollatur, ex regula *legis patre furioſo, ff. de his qui ſunt ſui, vel*

alteni iuris; ergo ſi poſt acquiſitam hypothecam
licita eſt vxoris renunciatio, *ex dict. leg. etiam, &*
d. l. iubemus Cod. ad Velleianum, multò fortiùs à
principio contracti matrimonij, & dotis datæ,
(quæ origo eſt huius tacitæ hypothecæ,) poteſt
fieri pactum, quod bona mariti non ſint tacitè
obligata pro dote, & ſic renunciationem optimo
iure valere. Et hoc veriſſimum eſſe, & tenendum
contra Neguſantium *vbi ſupra d. num.* 88. notauit
Barboſa *in d. l.* 5. *part. num.* 67. non minus bene
aduertens ibi, deciſionem *dict. leg. etiam* in eo diſ-
ferre à deciſione *leg. iubemus*, videlicet, quia ſi
mulier renunciat generaliter hypothecæ, quam
habet in bonis mariti, iuxta terminos *dict. leg.*
etiam, omnia bona mariti remanent libera ab
hypotheca: & conſequenter mulier hypotheca-
ria indiſtinctè vti non poteſt. Cæterum in ſpecie
d. legis iubemus, cum contemplatione certi cre-
ditoris, renunciatum videatur, quoad alios ius
T t hypothecæ ſaluum manebit, vt tenet * Gloſſ. *fin.*
in d. l. etiam: & ibi Salicetus *n.* 3. Paulus de Ca-
ſtro *n.* 2. idem Neguſantius *n.* 2. *de pignoribus* 3.
membr. 6. *partis n.* 14.

272 T t ✝. *Fin.*) Opponi etiam poſſet, *l. vir vxori*
17. *D. eodem in* §. *ſi mulier.* vbi mulier non poteſt
renunciare iuri pignoris vel hypothecæ, quod
vel ex conuentione, vel legis diſpoſitione pro
bonis dotalibus, vel paraphernalibus habet in
bonis mariti.

273 Sed communiter reſpond. diuerſum caſum hic
à noſtro proponi. Nos enim loquimur ſi mulier
expreſſe iuri pignoris, vel hypothecæ, quod ha-
bet in bonis mariti, renunciet, quod facere po-
teſt. At *d. l. vir*, oppoſita, loquitur cum mulier
non expreſſe renunciat pignori, ſed conſenſit, vt
eam rem ſibi obligatam maritus alteri obliget,
& oppignoret: hoc enim caſu non ſimplex re-
miſſio eſt, ſed eſt quædam interceſſio, dum in
obligationem eam conſentit. Atque ita reſol-
uunt Cuiac. *in d.* §. *poſt medium*, Caſtr. *in d. l. iu-*
bemus 21. *C. hoc tit. n.* 2. Bart. *ibid. n.* 1. Bald. *n.* 3. *&*
in d. l. vir, §. 1. *n.* 1.

274 Nec iterum obſtet huic ſolutioni, quod etiam
ille pignus remittit qui patitur rem hypotheca-
tam alteri obligari, *l. Paulus* 12. *D. quib. mod. pign.*
vel hypoth. l. creditor 12. §. 4. *D. qui potior.*

275 Nam reſpondet Bart. in *d. l. iubemus n.* 2. *&* 6.
cum Caſtrenſ. *ibid. num* 3. legem obiectam obti-
nere in alio creditore vltra mulierem, quæ non
præſumitur pignus remittere conſentiendo in rei
obligationem, niſi expreſſe id faciat. Plures alias
obiectiones vide apud relat. auct. *loc. adduct.*

A. M. Bertoli, I.V. D. &c.

276 Contrariam opinionem, imo quod hæc remiſ-
ſio, ſeu renunciatio hypothecæ, à muliere facta
in bonis mariti non valeat, tenuit Ioannes Gut-
tierrez *dict.* 1. *part. de iuramento confirmatorio, dict.*
cap. 46. *n.* 11. *verſ. ſed his non obſtantibus*, motus
ex eo, quia alias ſi valeret hæc renunciatio, eſſet
contra naturam dotis, quæ eſt, quòd res mariti
ſint tacitè obligatæ pro dote; *d. l. vnica*, §. *& vt*
plenius C. de rei vxoriæ actione, d. l. vbi adhuc, d. l.
in rebus C. de iure dotium, cum ſimilibus, & pa-
ctum contra naturam contractus non vtique va-
let, *leg. cum precario D. de precario*; ergo talis hy-
pothecæ renunciatio ibidem valere non potuit,
& ad *leg. etiam & dict. leg. iubemus*, reſpondere
conatur.

277 Verumtamen prior opinio, & ſententia verior
videtur, & magis ſequenda eſt, generalitate
dict. leg. etiam, & dict. leg. iubemus, quarum
deciſionem iuncta ſupra tradita doctrina, du-
pliciter limitandam eſſe exiſtimat Antonius Go-
mez. *in d. l.* 51. *Tauri n.* 10. Primò, vt procedat
ſuperior reſolutio, & doctrina deducta *ex d. leg.*
etiam; & dict. leg. iubemus, quando fit remiſſio
hypothecæ generalis inducta à lege, non verò ſi
renunciatio hypothecæ ſpecialis, & expreſſæ
per maritum factæ in eius bonis, ab vxore fiat,
per quam ſibi non præiudicare, tenuerunt Gloſ-
ſa *in dict. leg. etiam, & in dict. leg. iubemus*, & Sa-
licetus, Paulus de Caſtro, & communiter Do-
ctor. *in dict. leg. etiam*, ſecundum Anton. Gom. 81
vbi proximè num. 10. eiuſque ſententiæ fuit Pa-
lac. Rub. *in repetitione Rubricæ, capit. per veſtras*
§. 17. *n.* 19. *in fine de donationibus inter vir.* pro qua
opinione inducunt Authenticam ſiue à me *C. ad*
Velleianum.

Sed licet hanc limitationem veram, & com- 278
muniter receptam putet Anton. Gomez. verius
eſſe exiſtimat Petrus Barboſa *in dict. leg.* 1. 5. *part.*
n. 69. concluſionem deductam *ex dict. leg. iubemus,*
& dict. leg. etiam, procedere non ſolum in hypo-
theca generali, quam habet mulier, ex legis di-
ſpoſitione in bonis mariti, *iuxta d. l. vnicam* §. *&*
vt plenius Cod. de rei vxoriæ actione cum ſimilibus,
ſed etiam in hypotheca ſpeciali, * & per pactum V v
expreſſum à marito in eius bonis celebrata, nam
& huic mulier renunciare poteſt, prout col-
ligitur *ex dict. leg. iubemus*, pro quo facit, *leg.*
Lucius 11. *D. quibus modis pignus, vel hypothe-*
ca ſoluitur, l. 2. *Cod. de remiſſione pignoris*, bo-
nus text. *in leg. quod autem* §. *Si vxor, ff. de do-*
nationibus inter vir.

V v ✝. *Etiam in hypotheca ſpeciali.*) Hanc
concluſionem habere locum in qouis hypothe-
ca, & generali, & ſpeciali, tum ex conuentio-
ne, tum ex legis diſpoſitione colligitur ex gene-
ralitate *dict. leg. iubemus*, & aliis text. per Auct.
hic adduct. quibus aſſentitur Berlich. *d. p.* 2. *con-*
cluſ. 20. *init.*

Ex qua quidem *leg. iubemus*, elicitur dictam 279
renunciationem mulieris extendi indiſtinctè ad
omnes perſonas, contractus, & res cum qui-
bus, & de quibus maritus tunc contrahit, cum
mulier renunciat. Ita eleganter Zang. *de exec. p.* 3.
c. 11. *n.* 105. *& deinceps.* Rauchb. *in ſuis q. p.* 1. *q.* 34.
n. 30. Bald. *in d. l. iubemus n.* 1. Caſtrenſ. *ibid. n.* 2. *ibi*
mulier. Neguſ. *de pign. part.* 6. *memb.* 4. *n.* 13. *& ſeq.*

A. M. B. I. V. D. &c.

Neque obſtare ait dictam *Authenticam, ſiue à* 280
me; quia loquitur rebus donatis propter nuptias,
quarum mulier habet dominium, & maritus ad-
miniſtrationem, *Authenticam donationem, Cod.*
de iure dotium: & ideo vt mulier in his rebus ſi-
bi præiudicet, requiritur ſolemnitas expreſſa d.
Authenticam, Siue à me; Nos autem loquimur
de rebus mariti, * in quibus mulier tantum ha- Xx
bet ius hypothecæ, ad cuius renunciationem
ſufficit ſimplex conſenſus vxoris, vt docet Bal-
dus Nouell. *in d. tr. de dote* 7. *ſpecialis n.* 5. Ego ve-
ro omnia ſupradicta procedere, & intelligenda
arbitror ſecundum ea, quæ dicenda ſunt in ſe-
quenti limitatione, prout rectè animaduertit
Boërius *deciſione* 23. *n.* 9.

Xx ✝. *De reb. mariti, &c.*) Rectè admonet Auct. 281
ex cit. Bald. Nouel. & aliis prædictam cõcluſioné
intelligendam eſſe de iure, & hypotheca in bonis

propriis ipſius mariti, non vero de rebus dotalibus, & aliis eiuſmodi, quas vel maritus ipſe, vel alius pro eo, vxori propter nuptias donauit in ſecuritatem dotis reſtituendæ, quam ſententiam tenet etiam Bald. *in d. Auth. ſiue à me, n.2.* ex quo hæc remiſſio, dum eſt in propriis bonis, non propriè remiſſio eſt, aut renunciatio, ſed interceſſio, Caſtr. *in d. Auth ſiue à me,* vbi Bart. & Bald. *inst. & in l. iubemus 21. C. eod.* Andr. Rauchb. *in ſuis q.p.1. q.34. n.20. & ſeq.* Ioan. Zang. *de except.* vbi omnia oppoſita diluit, *p.3.c.11.à n.56.*

Hæc tamen concluſio quibuſdam caſibus reſtringitur.*

282 Primò ſi hæc duo concurrant; videlicet iteratio conſenſus poſt biennium, *vt ſupra diximus.* Et quod marito alia bona ſuperſint, ex quibus vxori ſatisfieri poſſit pro iis rebus propter nuptias donatis, *dict. Auth. ſiue à me, & dict. Nou.61.c.2. §.1. & 3.* Non tamen poteſt etiam his interuenientibus, pro marito ſe, vel ſua bona obligare. Ratio differentiæ ea eſſe creditur, quia in his rebus propter nuptias donatis ius infirmius, & debilius habet mulier; dum ipſorum vſusfructus eſt Mariti, iuxta Bart. *in d. Auth. ſiue à me, n.2.* & proprietas ipſa, ſoluto matrimonio, reuertitur ad ipſum Virum, *l. ſi liberis 18. C de donat. ante nupt. l. vbi adhuc, 29. C. de iur. dot.* Vnde ratione talis poſſibilis reuocationis, res eæ potius alienæ dici poſſunt, reſpectu vxoris, quam propriæ, *ad l. ex ſextante 40. Latinus Largus, D. de except. rei iudic. l. in bello, §. qui Seruum, D. de captiu.* & ita docet Cuiac. *in expoſit. Nouell. 61. in med.* cum Bart. & Bald. *in dict. Auth. ſiue à me.* Zangh. *de exception. d. c. 11. n. 167. & c. ſeq. à n.69.* Rauchb. *p.3. q.4. à n.17. & ſeqq.*

283 Secundò reſtringitur, ſi maritus dederit fideiuſſores Idoneos de talibus bonis donatis reſtituendis vxori; tunc. n. valet conſenſus; dum ipſi conſultum eſt contra fideiuſſorem, cuius bona quoad hanc cauſam, inter bona mariti computantur, *leg. ſi pluros 12. §. præterea, D. de fideiuſſor.* Vide Tuſch. *litter. M. concluſ. 420. n.14.* Caſtrenſ. qui ita ſe conſuluiſſe teſtatur, *ad d. l. Iubemus, 21. C. ad Velleian.*

284 Tertiò poteſt vxor conſentire in alienatione dictarum rerum, ſi pretium illatum eſt in communem vtilitatem verſum, *c. peruenit 3. extr. de empt. & vendit.* Tuſch. *d. concl. 420.* Pract. Pap. *in d. form. reſponſ. libell. in act. hypothec. verſ. Emptionem n. 29.* Hoc tamen caſu mulier poteſt probare etiam contra Inſtrumentum, in quo dicatur, eam pecuniam ad ſe perueniſſe, vt ſentit Tuſch. *d. concluſ. 420. n.9.* Vide Berlich. *pract. concluſ. p.2. concl. 19. de interceſſ. mulier. &c. n.74. & deinceps.*

285 Quartò limitatur dicta Concluſio, ſi mulier iurauerit ſuper conſenſu non reuocando. Berlich. *ibid.* Id tamen intellige vt infra.

Plures alios caſus, in quibus mulier conſentiens viro alienanti, efficaciter obligatur, vide apud cit. Card. Tuſch. *d. concl. 420. per totam.*

A. M. Bertoli, I.V.D. &c.

286 Quare ſecunda ſit limitatio ad *d. l. iubemus,* vt non procedat, ſi tempore quo ſit hæc renunciatio hypothecæ ab vxore, non ſuperſunt marito bona ſufficientia ad dotis ſolutionem: nam tunc cum per eam renunciationem videatur deterior facta conditio dotis, non potuit ſibi præiudicare talis renunciatio, *argumento legis de die, ff. de pactis dotalibus.* Hanc igitur limitationem præter Auton.

Tractat. de Concurſu Credit.

Gomez. *in d. l. 51. Tauri n.20.* & Boërium *d. dec. 233. n.9.* tenuerunt Neguſ. *d. 4. membro ſecunda partis n.85.* & alij relati per Barboſ. *vbi ſupr. n.67. in fin.* Quinimo ſi tempore quo mulier renunciauit hypothecæ, maritus habebat bona ſufficientia ad dotis ſolutionem, & poſtea effectus eſt non ſoluendo,* & ea bona fuerunt diminuta, ita vt tempore Yy
dotis reſtituendæ non haberet facultates ſufficientes ad ſoluendam dotem; remiſſio, & renunciatio
hypothecę habebitur pro non facta, cum ſit enormiter lęſa, & indotata remaneat, & ſic mulier poterit agere hypothecaria* aduerſus tertios bonorũ mariti poſſeſſores, vt doctiſſ. tradidit Matth. de Afflict. *dec. 311. in fi. & dec. 313. in princ.* Paril. *cõſ. 75. n.17. lib. 3.* Palacius Rub. *in d. repetition. Rub. §. 37. n. 20.* Didacus à Pace *lib. 1. quæſtionum ciuilium q.7. n.58.* & alij relati à Barboſa *in d. l. 1. 5. p. n.68.* & eam ſententiam eruditè Caſtillo *in l. 66. Tauri n. 4. & 7.* in gloſſ. *maritus alienat, &c.* & nouiter Villad. *in ſua Politica, & Practica iudiciali in forma libellandi in verſ. de tertio oppoſitore n. 5. in fin.** Aaa

288 Y y ✝. *Poſtea effectus eſt non ſoluendo.*) Ex aduerſo tamen ſtant aliqui DD. ſuſtinentes ſcilicet etiam in renunciatione pignoris in bonis propter nuptias donatis ſufficere vt marito alia ſuperſint bona, tunc temporis dumtaxat, cum ſit remiſſio; ideoque ſi ex poſtfacto maritus ad inopiam vergat, vel bona pereant, hanc renunciationem non irritari; nec poſſe vxorem res, alij ex ſuo conſenſu obligatas reuocare, per text. expreſſ. in *c. peruenit 2. extr. de empt. & vend.* tum & ex regula vulgat. legitimè factum non poſſe ex poſt facto irritari, *l. patre furioſo, D. de his qui ſui vel al. iur.* Et ita ſentiunt Paul. de Caſtr. *in dict. l. iubemus. n.5. C. ad S.C. Velleian.* Matt. Berlich. *d. p. 2. concluſ. 20. n. 22.* Reſiſtit tamen nouiſſimè ex Afflict. *dec. 113.* & Imol. *in d. c. peruenit, de empt. & vendit. col. 4.* Carol. Antonell. *de temp. legat. lib. 2. c. 19. n. 39.*

A. M. Bertoli, I.V.D. &c.

289 Z z ✝. *Agere hypothecaria, &c.*) Sed quid ſi adſit correus vel alius in ſolidum obligatus, poteritne hoc non obſtante, mulier agere hypothecaria? Negat idem Afflict. *d. dec. 113.*

Et quid ſic hæc vxor poſt renunciationem iuris & hypothecæ in certis Viri bonis, mortuo dicto Viro agere velit hypothecaria aduerſus alium poſſeſſorem rei pariter ſibi hypothecatæ;
poteritne iſte poſſeſſor obiicere exceptionem excuſſionis, quaſi non poſſit ipſe excuti niſi prius 290
deducat, quantum conſequi potuit ex aliis Viri bonis, de eius voluntate alienatis? Et negat pariter Pract. Papienſ. *in d. form. reſponſ. libell. in act. hypothecar. n.29.* per text. Generalem *in d. l. Iubemus 21. C. ad Velleian.* Quam ſententiam ſequitur nouiſſime Berlich. *d. concl. 20. n. 11.*

291 Etſi contrarium, ſcilicet quod tertio poſſit obiici hæc exceptio, tenuit Boët. *dec. 23. n. 9. verſ. quod intelligi.* Andr. Rauc. *lib. 6. p. 1. q. 34. n. 33. arg. l. quæſitum §. ſi annua D. de pecul.*

A. M. Bertoli, I.V.D. &c.

292 A a a ✝. *Fin.*) Hæc limitatio fuit primum Bart. *in d. l. Iubemus,* quam perpetuo eſſe menti tenendam edocet, *n.4. & in dict. Auth. ſiue à me, n. 3. & in l. mens 49. §. fundus 1. D. ſol. matrim. n. 4.* Eumque ſecuti ſunt præter relatos ab Auct. Caſtrenſ. *in d. l. etiam 11. C. hoc tit. n. 2. & 4.* & in *dict. leg. iubemus, 21. n.5.* Practic. Papienſ. *in form. libell. quo vx. agit pro donat. verſ. ex cauſa &c. n. 15. Et in form. reſponſ. libell. in act. hypoth. verſ.*

*exceptionem, num.*19. Ant. Theſaur. *d. dec. pedem.* 223.*n.*9. Card. Tuſch. *pract. concl.* 420.*lit. M.n.*2.12. *& ſeq.* And. Rauchb. *in ſuis q.p.*1.*q.*34.*à n.*26.

293 Non deſunt tamen Doctores firmiter tenentes, etiam ſi maritus non habeat alia bona, ex quibus ſatisfieri poſſit vxori remittenti pignus, tamen, etiam remiſſionem, & renunciationem ſuſtineri.

Et fulciuntur generalibus verbis *leg. iubemus*, nullatenus reſtringendis, *ad reg. l. de pretio, D. de public. in rem act.*

294 Ad quem generalem intellectum ſuadet text. in *d. l. etſi pignus* 18. *D. quæ in fraud. cred.* vbi adhuc generaliter, ſi ab vaore viro, & è contra pignus remittatur, valet remiſſio etſi in fraudem creditorum, ex quo apparet, non ſupponi ibi alia bona, quibus defectus ſuppleatur.

295 Inſuper probant dictam ſententiam ea ſufficienti partium enumeratione. Videlicet, quia talis remiſſio, ſiue maritus ſit ſoluendo, ſiue non, adhoc vt ooo valeat, debet eſſe vel donatio, vel interceſſio & obligatio, vt diximus. At hęc remiſſio, nec donatio eſt *d. l. etſi pign.* 18. nec interceſſio, *d. l. quamuis* 8. *C. hoc tit.* nec obligatio, dum ea remiſſione pignoris ea non obligatur, *d. l. etiam, & l. iubemus C. hoc tit. & l.*4. *&* 5. *D.* eod. ſequitur ergo concludendum, talem remiſſionem etiam prædicto caſu ſuſtineri. Et ita ſentiunt Ioan. Zang. *de except. p.*3.*c.*11. *à n.*46. *& ſeq.* vbi omnia oppoſita diluit. Berlich. qui has etiam rationes adducit & ſequitur, *pract. concl. p.*2.*concl.*20.*à n.*5.

296 Vt autem id ſit, crediderim tamen, in iiſdem caſibus, in quibus diximus *ſup. n.*282. *& ſeqq.* efficacem eſſe remiſſionem pignoris in bonis propter nuptias donatis factam ab vxore, etſi alia non extent bona mariti, vndequaque valere, & ſubſiſtere dictam remiſſionem hypothecæ in bonis eiuſdemmet viri, attenta ratione fortiori. Ad ea quæ per Euerard. *in Topic. in loc. à minoris, &c.*

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

297 Quæ doctrina extendenda non erit, caſu quo in dicta vxoris renunciatione iuramentum interueniſſet: nam tunc etiam ſi nihil aliud habuiſſet, non poſſet contra iuramentum venire, vt notant Doctores *in c. peruenit. de emptione venditione, & ibi* Gloſſ. *per c. cum contingat, c. ſi vero, de iureiur. c. licet mulieres, eodem tit. lib.* 6. licet Gloſſ. iuris ciuilis, in l. ſi qua mulier, Cod. ad Velleianum dixerit contrarium, quæ gloſſ. per Doctores iuris canonici non tenetur, vt bene notarunt Matthæus de Afflictis *dict. decis.*311.*n.*4. & Caſtillo *in d. l.*60. *Tauri n.*5. verb. *in contrarium videtur*, Ioannes Guttierrez *de iuramento confirmatorio d. c.*46 *n.*13.

298 Bbb. ✠. *Iuris Ciuilis)* Rectè innuitur, de iure ciu. iuramentum interpoſitum in ea renunciatione non tenere ſi aliunde bona deficiant, quibus mulier inniti & ſibi ſatisfacere poſſit. Tum quia, dicto iure, non poteſt per iuramentum derogari beneficio ob bonum publicum introducto, *l. iuriſgentium* 7. *§. & generaliter* 16. *D. de pact. l. ſi quis* 112. *§.*3. *& §. ſeqq. D. de leg.* 1. *l. non dubium, ad fin. C. de legib.* At hoc reſpicit bonum publicum, quod mulieres indotatæ non ſint; legibus vulgatis.

299 Et hanc opinionē hoc iure inſpecto tenet Bart. *in Auth ſi qua mulier, C. hoc tit. n. fin.* Specul. *lib.*4. *p.*3. *tit. de oblig. & ſolut. §. ante omnia, n.*11. Gratian. *diſcept. for. c.*723.*n.*20. *& ſeqq.*

Iure vero Cxnonico, cui in hac parte ſtandum eſt, talem renunciationem iuramento vallatam omnino eſſe ſeruandam, bene docemur per Auct. vt clare euincunt text. expreſſ. *d. c. cum contingat, c. licet mulieres, &c.* Bald. *in d. Auth. ſiue à me C. ad S. C. Velleian. n.*4. Nic. Boër. *d. dec.*x3.*n.*9. Tuſc. *lit. M. d. concl.* 420. *n.*27. *&* 34. *cum ſeqq.* Etſi non aſſentiant Pariſ. *conſ.*75. *lib.* 3. *per tot.* Alciat. *ad d. c. cum contingat, à n.*8. Pract. Papienſ. *in d. form. reſpond. in act. hypoth. d. n.*29.

Iuramentum enim hoc iure inſpecto, eſt tanti, vt eo mediante ſuſtinenda ſit renunciatio nouæ Conſtitutionis, facta per mulierem, & nuda interceſſio, quæ alias regulariter non ſuſtineretur; vt ſup. dixi, ea text. expreſſ. *c. ex reſcripto* 9. *in med. extr. de iureiur.* Et quo ita vnanimiter concludunt. Caſtrenſ. *in d. l. iubemus* 22. *ad fin.* Bald. *in l. cum decurionibus* 3. *C. de decurionibus n.*3. Felin. *in c. ſi diligenti, de for. comp. n.*14. Iaſ. *in Auth. Sacramenta, C. ſi aduerſ. vendit. n.*53. *& in l. ſciendum D. de verb. obl. n.*31. Tuſch. *dict. lit. M. concluſ.* 420.*n.* 21. Couarruu. *in c. quamuis* 2. *in* 2. *relect. de pact. in* 6. *§.*3. *n.*5. Franch. *de fideiuſſ. d. c.*2. *n.*204. Andr. Rauchb. *d. p.*1. *q.* 34. *n.*5. Ioan. Gæd. *de contr. ſtip. c.* 7. *concl.* 16. *n.*29. Theſaur. qui de communi in ſuo Senat. *dict. decis.*222.*num.*9. Specul. *dict. tit. de obl. & ſolut. §. ante omnia verſ. ſecus tamen.* 300

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

Sed tamen Villadieg. *in ſua Politica in loco proximè citato n.*5. *verſ. de tertio oppoſitore*, exiſtimat, quod licet mulier prædictæ hypothecæ, quam habet in mariti bonis, poſſit renunciare *ex d. l. iubemus*, tamen, ſi per dictam renunciationem mulier maneat indotata talem renunciationem reſcindi debere,* etiam ſi iuramentū interceſſerit; cum ex eodem facto conſtet de ſua læſione enormiſſima, & factam fuiſſe ex metu reuerentiali mariti, vt tradit Alciat. Poſt Imolam *in c. quemadmodum n.*10. verſ. *nam quia, de iureiur.* & tunc cum conſtet de lęſione enormiſſima, ſufficit metus reuerentialis ad reſcindendum contractum, & vxoris conſenſum, vt ea Paul. de Caſtr. *conſ.*174. *lib.*1. Soc. *conſ.*265.*n.*x.*lib.*1. Cap. *dec.*159.*n.*34. & ex aliis notauit Villad. *vbi proximè n.* 5. *in fin.* & videtur idem ſenſiſſe Ioan. Guttier. *vbi proximè d. n.* 13. 301 Ccc

Ccc ✠. *Renunciat. reſcind. &c.)* Ad hanc opinionem, qua ſcilicet renunciatio ſit reſcindenda & retractanda, ſtante læſione enormiſſima, bene conferunt late adducta per Couar. *in d. relect. c. quamuis de pact. in* 6. *p.*3. *§.*4. Gabr. *c.*3. *com. concl. tit. de iure dotal.* Fachin. *controu. iur. l.*8.*c.*69. Mynſing. *cent.*5. *obſ.*69. *per tot.* Pariſ. *conſ.*12. *lib.*1.*n.*60. Maſcard. *de probat. lib.*3. *concl.* 1264. *limit.* 4. Cephal. *conſ.*467. *per tot.* Tuſch. *lit. R. concl.*181. *à n.*28. *& ſeqq.* Franc. *de fideiuſſ. c.* 2. *n.*208. Hering. *in d. tract. c.*7.*n.*515. *& ſeqq.* Io. Dauth. *in repet. d. c. quamuis, de pact. in* 6. *ampliat.*23. *à n.*91. Theſaur. *d. decis. pedem.*223. *à n.*9. *vſque ad fin.* Matth. Colen. *dec.*38. *n. fin. p.*1. A. Rauchb. *q.*34. *p.*1.*n.*8. Hartm. Piſt. *q.*9.*n.*70. *lib.*4. Nic. Reuſn. *dec.*9. *lib.*1. Afflict. *in c. ſi quis inueſtierit. tit. de feud. dat. in vim leg. commiſſ.* Crauet. *conſ.*6. *num.*7. *& Conſ.* 192. Iaſ. *conſil.*133.*n.*15. Acoſt. *vbi ſup. n.*201. 302

Quam retractationem ſeu reſciſſionem adhuc ſuadet ſufficienter ſupra memoratus metus, etiam de iure canonico, ad text. expreſſ. *in d. c. quamuis, de pact. in* 6. & ad DD. ibid. præcipuè. Couar. & Ioan. Dauth. 303

Et

Et in caſum dictæ reſciſſionis, abſolutio ab obſeruatione iuramenti prius impetrari debet ad effectum agendi; idque tam de iure ciu. vt per Andr. Gail. *obſ.22.lib.2. cum ſimil.* quam de iure can. vt per Tuſch. *litt.A. pract.concl.54.num.11.& ſeqq. Et concl.56.num.1.*

304 Vtrum autem mulier matrimonio ſoluto pro conſeruatione rerum dotalium, poſſit res dotales, & etiam mariti bona * propria auctoritate citra

Ddd pœnam occupare, quouſque dos ſibi reſtituatur; & vtrum ſimplici ingreſſu, mulier abſque aliqua expreſſione, videatur ingreſſa pro rerum ſuarum conſeruatione? Tractat exactè & eruditè, D. Ant. de Queſada *l.1. diuerſarum quæſtionum iuris c.14. per totum* apud quem quæſtionis deciſionem inuenire poteris.

D d d *. *Propria auctoritate.*) Omnino reſol-

305 uendum eſt, non licere mulieri propria auctoritate rem ſibi obligatam occupare. tex. rotundus *in l. dotis 9. in fin. C. ſolut.matr.* At qua pena puniatur ſi occupet; Scinduntur interpretes. Aiunt quidam, eam incidere in pœnam edicti D.Marci *in l. extat. D.quod met. cauſ.* ſcilicet omiſſionis rei occupatæ. Alij negant omnino.

306 Cæterum breuibus concludendum, prælacta distinctione. Vel enim vis adhibetur; vel non. Si admota vi mulier rem occupat, quamuis ſua ſit incidit in pœnam edicti D.Marci & l. Iuliæ, de vi publica. *l. ſi quis in tantam, C. vnde vi, l. extat D. quod met.cau. l.pen. D. ad l.Iul. de vi priu. §.recuperandæ, Inſt. de interdict. §. ita talem, Inſt. de vi bon. rapt.*

Si abſque vi accidat occupatio, ſuſtinendum eſt edictum D.Marci non habere locum. *l.4 C.ſin.ſecund.* Sed quidem, dum benè non occupauit, debet reſtituere poſſeſſionem rei occupatæ, per Interdictum Vti poſſidetis. Nec facit, eum dici vim facere, qui vſurpat abſque Iudicis auctoritate *d. l. extat.* Nam reſpondetur eam legem habere locum in creditore, non in domino occupante.

307 Quid igitur in creditore? Vid. quæ perbellè, & eruditè M.Aurelius Galuan.*in ſuis diſſertat.de Vſufruct.cap.40. per tot.*

A. M. Bertoli I.V.D.&c.

ARTICVLVS II.

De Priuilegio Fiſci.

SVMMARIVM.

Inter fiſci priuilegia, quæ per DD.referuntur, illud exiſtit potiſſimum tacita hypotheca, & prælationis quod & mulieri conceditur, & ob id pari paſſu ambulant, num.1.

An fiſcus præferatur hypothecariis anterioribus, n.2.

Proponitur Affirmatiua, num.3.

Negatiua communior, n.4.

Ampliatur ſiue generalis ſit, ſiue ſpecialis hypotheca, num.5.

Limitatur in bonis poſt contractum quæſitis, & in creditore ex delicto, n.6.

Fiſcus concurrens cum dote, aliquando par eſt, aliquando debilior, n.7.

Semper potior, cum poſſidet, n.8.

Reſpectu priuati regulariter dos præfertur, attento iure communi, ſecus inſpecta lege Regia, n.9.

Quando non cõſtat de prærogatiua & prioritate temporis inter fiſcum & mulierem, quæritur vter eorum; fiſcus ne, an mulier præferri debeat in ſuo iure & priuilegio, n.10.

Opinio pro Muliere, n.11.

Sententia pro Fiſco. Alia pro eorum concurſu, n.12.

Verior, quæ ſanct deti, n.13.

Reſoluitur oppoſitio, n.14.

Primipilus, qui; & quodnam eius munus, n.15.

Præfertur fiſco, etiam pupillus in cauſa cum eodem, num.16.

Hæres adminiſtratoris fiſci tenetur ad damnum paſſum per fiſcum ob non ſolutionem pecuniæ fiſcalis. Sed ſi ſit pupillus non tenetur niſi ad ſolum debitum defuncti, n.17.

Non habet locum in repetitione dotis, diſpoſitio l.1. D.de iure fiſc. *prout nec* l. ſi is qui 28. D.eodem, *n.18. Contraria ſententia, ibid.*

Fiſcus eſt Regia camera, n.19.20.& 21.vbi plura.

Bona eorum, qui cum fiſco contrahunt; aut debitores ſunt ex cauſis fiſcalibus, ſtatim pignori obligantur, & in eis ratione ſui priuilegij omnibus creditoribus priuilegiariis præfertur, n.22.

Idem dicendum de Tributis, &c. n.23.

Compenſatio in tali debito Tributorum non habet locum, n.24.

Secus quoad impediendum curſum vſurarum, n.25.

Prælatio pro Tributis &c. competit omnibus capacibus iuris ea imponendi, videl. Baronibus, Comitibus, Marchionibus, &c. n.26.

Debitum, dellos Millones *eſt eiuſdem priuilegij, ac cauſa Primipilaris, n.27.*

Fiſcus ratione ſui officij non habet priuilegium, ſi mulier, pupillus, miles, aut alia priuilegiata perſona concurrat; nec contra creditorem habentem expreſſam hypothecam priorem, n.28.

An ratione Tributorum & collectarum, Fiſcus anteriori hypotheca præferatur, num.29. Negatur, ibid.

Affirmatiua adducitur bimembris, n.30.& n.31.

Non habet fiſcus prælationem regulariter niſi in caſibus exceptis Primipili; Rei quæſitæ poſt ſecundum contractum; & rei datæ in Tributum per Principem, in ipſare, n.32.

Conueniunt DD.in neganda prælatione fiſco pro tributis poſteà impoſitis, n.33.

Itidem cum diſtrahitur fundus obligatus; non enim nouus, ſed antiquior poſſeſſor eſt conueniendus, num.34.

Fiſcus ſuccedens priuato vtitur iure priuati, n.35.

Tenetur ad onera hæreditaria, vti tranſlata in ipſum vna cum bonis hæreditatis, n.36.

Idem dic in ementibus hæreditatem à fiſco, n.37

Fiſcus ex publica vtilitate bona priuatorum capiens tenetur illorum pretium ſoluere, n.38.

Fiſco debetur prælatio in bonis ſolum poſt obligationem contractam cum fiſco quæſitis, n.39.

Quiſnam debeat probare acquiſitionem eſſe factam ante vel poſt obligationem cum fiſco, n.40.

Reſoluitur Fiſcum teneri, & probatur, n 41.& 42. Poſthabita contraria ſententia, n.43.

An pro pœnis pecuniariis ex delicto, applicandis fiſco, delinquentium bona ſint tacitè fiſco obligata, n.44. Reſoluitur Affirmatiuè ſed poſt ſententiam condemnatoriam, n.45.46.& 47.

Item reſpectu delinquentis & aliorum ſimilium poſſidentium; ſecus reſpectu aliorum creditorum, num.48.& 49. Probatur, num.50.51. & 52.

Hinc vxori condemnati, & omnibus creditoribus ſtatim debet ſatiſfacere, n.53.

Eſtque inſtar legatariorum, qui poſtponuntur creditoribus, etſi habeant hypotheca priuilegium, num.54.

Euerardi *ſententia laudatur, qua prælatio deciditur à lucro & damno reſpectiuè, n.55.*

Idem & ad pœnam legalem, Saxonicè Vvergeld. *extendit* Berlich. *n.56.*

Cum delictum eſt commiſſum contra fiſcum, vel pœna criminis ipſo iure obuenit eidem; an attendatur ſententia; vel ſtatim bona ſint obnoxia, num.57.

Reſoluitur adhuc attendi ſententiam, n.58.

Etiam in delictis atrocioribus, vt Maieſtatis, n.59.

Affertur ratio, n 60.

In dubio contra fiſcum iudicatur, quoties fiſcus aduerſus debitorem agit de lucro captando, ac pœna exigenda, n.61.

Limitatur regula hypotheca fiſci, à tempore ſententiæ, in bonis adminiſtratoris fiſcalis, n.62.

Eius hæredes tenentur fiſco pro debito defuncti, etſi lis non ſit cum ipſo defuncto conteſtata, n.63.

Fiſcus agens ad bona condemnati per tertium poſſeſſa, debet probare ea fuiſſe in bonis condemnati, n.64.

Quando fiſcus & priuatus concurrunt, nec apparet qualis potior haberi debeat, quiſnam ſit præferendus, n.65.

Reſoluitur habita ratione lucri, vel damni, 66.

Probatur auctoritatibus, n.67.

In pari cauſa damni, fiſcus præfertur, n.68.

Si reus ſit condemnatus in decem fiſco, & in aliis decem parti, ſtante inopia condemnati vter præferatur, n.69.

Reſoluitur, Fiſcum non obtinere prælationem, ſed priuatum præferri, n.70.

Quid ſi pecunia ſit alij creditori ſoluta & ab eo conſumpta, an detur fiſco ius eam auocandi, n.71.

1 INter varia priuilegiorum Fiſci genera, quæ DD. congerunt variis in locis, & tractatibus (vt ex his, quæ optime Couarruu. *lib.1. variarum reſolutionum, cap.6. in princip.* & ex ſtatim dicendis apparebit; namque Paulus de Caſtro *in l.ſi in rem.3. C. de priuilegio fiſci*, plura fiſci priuilegia refert. Iacobus de Sancto Georgio *in tractatu feudorum in verſ. ſed an Princeps à num.2. vſque in finem*, ſexaginta, & ſex priuilegia cumulat; & Franciſcus Luca, de Parma, centum & quadraginta fiſci priuilegia conſtituit *in tractatu de fiſco, & eius priuilegiis, in 1.p. à n.7.* vſque ad finem, vt notauit Petrus Dueñas *in reg.374.* & plurima de fiſco, & eius priuilegiis, tractat Ægidius Boſius *in pract.crim.tit. de fiſco, & priuilegiis eius*; optimè M. Antonius Peregrinus *in integro tract. de iure fiſci*, & Oliuanus *in eodem de iure fiſci tractatu per totum*, plurima de iure, & priuilegio fiſci ſcripſere; & nouiſſimè Hermannus Meyrer *in tractatu de pignoribus, & hypothecis lib.2. de priuilegiis creditorum, tit.3. de priuilegio fiſci.*)

Illud priuilegium, vt principale habet, ſcilicet tacitam hypothecam, per quod præfertur aliis cre-
A ditoribus * anteriores tacitas hypothecas habentibus, quòd etiam, & mulieri pro ſua dote recuperanda in bonis mariti à iure conceſſum fuiſſe, ſuperius in præcedenti articulo latè oſtendimus; ita vt fiſcus, & mulier, eodem tacitæ hypothecæ iure, & priuilegio gaudere debeat, & pari paſſu ambulét, vt iura probant, & Doctores ſupra citati tradunt.

A ✝. *Anteriores tacitas habentibus, &c.*) Fiſcum 2
in bonis debitoris, qui vel cum eo contraxit, vel eſt pro eidem Fiſco debitis obligatus, habet tacitam hypothecam, *l.certum eſt eius 2. C. in quib.cauſ. pign.tac.contr. l.aufertur 49.§.fiſcus 3. D. de iur.fiſc.* Neguſ. *de pign.memb.4.p.2.n.113.*

Sed an verum ſit, quod Auctor noſter pro fundamento iacit, videlicet eum inſuper præferri omnibus creditoribus, ne dum chyrographariis, & perſonaliter priuilegiatis antiquioribus, ſed hypothecariis poſterioribus, acerrimè DD. inter ſe digladiantur, vt & Auct. innuit; Affirmatiuæ ſententiæ videtur fauere text. *in l. ſi pignus 8. D. qui potior. l. quod quis 18. D. de priu. credit. l. quamuis 2.* (ita intelligend.) *C. de priuileg fiſc.* Gloſſ.cit. *in d.l.ſi pign.* quam laudat Bald. *in d.l.aſſiduis C. qui potior.n.8. & ſeq.* Iac.Cuiac. *in paratit. C. de iur. fiſc. in med. verſ. præfertur*, Vveſemb. *in Com. ad eund. tit.* Mozz. *de pignor.col. de natural.n.58. & ſeq.* Euerard. *in loc. à fiſco ad dotem 62.n.2.* 3

Stat tamen, & contraria ſententia, vt.ſ. indiſtinctè creditor habens hypothecam anteriorem, ſiue expreſſam, ſiue tacitam præferatur Fiſco. Et ita ſentit Couarr. *lib.1.var.reſol.c.16.n.2.* Gloſſ. *in d.l. aſſiduis verſ.licet*, Bart. *in l.ſi is qui, col.2. D. de iur.fiſc.* Menoch. *de præſump.lib.2. præſ.72.n.12.* Bald Nouell. *de dot. p.10. priuil. vnic.n.2. ad fin.* vbi communem hanc ſententiam vocat. Neguſ. *de pign. p.5. init.memb.2.n.42.* Alex. *conſ 58.n.5.lib.7.* Dyn. *in c. qui potior. de Reg iur. in 6.n.12.* Pract.Pap. *in form. libell. in act. hypothec. Gloſſ. ſub eadem, n.13* Qui DD. id ſuſtinent præcipuè ex *l.vnic. verſ.potius ergo, C. rem alien gerentib.non interdic.* Tum & ex eo, quia, qui prior tempore, potior eſt iure, *Reg. qui prior, &c.* Add. Peregrin. *de iur.fiſc lib.6.tit.6.n.33.* 4

Hæc autem ſententia, vt retinetur per hos DD. 5
ita etiam ampliatur vt procedat, ſiue creditor priuatus anterior habet ſpecialem ſiue generalem hypothecam; Atque ita ſentit Gloſ. *in d.l ſi pignus 8. D. qui potior. verſ. ſpeciali.* Neguſ. *de pign. d.memb.2. num.42.*

Limitatur tamen in rebus poſt contractum quæ- 6
ſitis; Item in eo qui ex delicto eſt creditor delinquentis; nam cum hoc fiſcus habet prælationem, cum moderatione tamen, de qua infrà.

A. M. Bertoii I. V. D. &c.

Namque primum id deducitur *ex l.2. C. de priuil. fiſc. l. dotis tua, C. de iure dotium*, quod probatur eleganter *l.29. in fine, & l.33. tit.13. p.5.* & quæ ibi notantur per Greg. Lopez *in gloſſ. obligado por palabras*, vbi aſſerit per legem hanc Regiam 33. ſublatas fuiſſe varias iuris communis opiniones relatas ibi ab eodem Greg. Lopez ibi *in d gloſſ.3.* & approbatam eſſe ſententiam, & opinionem gloſſæ primæ *in l ſi pignus, ff. qui potiores in pignore habeantur, & in l.eos, Cod. eodem tit.* * vt tam fiſcus, quam mulier B
aduerſus omnes creditores hypothecas anteriores habentes, hypothecæ, prælationiſque iure, & priuilegio gaudeant, quamuis anteriori hypothecæ expreſſæ non præferatur, vt ſupra reſoluimus *in art.1. de priuilegio dotis*, & ita notauit Io. Gutierrez *lib.3. practicarum quæſtionum q.99.n.17.* Matienzo *in l.7. tit.16 lib.5. nona Recopilationis gloſſ.5.* Caſtr. de Bobadilla *in ſua Politica lib.5 c.6.n.29.* Petrus Barboſ. *in l.1.6.p.n 9. ſolu.matrim.* huius ſententiæ alios Auctores referens ibidem.

B ✝. *Tam Fiſcus, quam mulier, &c.*) Fiſci, cauſa, 7
ſi concurrat cum dote, aliquando par eſt, *d.l.2. C. de priu. Fiſc.* Gloſ. *ibid. cum ſimil. l.dotis, Cod. de iur. dot.*

aliquando

aliquando debilior iudicatur de Iure communi, Menoch. *conſil.* 242. quod ſtat pro regula, non tamen
8 attento iure Regio, de quo mox per Auct. † Cæterum ſi poſſeſſio Fiſci interueniat, & detentio bonorum, eius conditionem eſſe potiorem, decidit Salycet. *in d.l.* 2. laudatus à Peregrin. *de iur. Fiſc. lib.* 6. *tit.* 6. *n.* 34. illud enim poſſeſſionis additamentum ampliat iura Fiſci. § *commodum. Inſt. de interdict. c. ſi à ſede, de preb. in* 6 notat Bart. *in l ſi fundus, § ſi duo, D. de pignor.* Nihil afficiente potioritate dotis; quia ea procedit cæteris paribus. Atque ita citatus Peregrin. *ibid. n.* 37. *in fin.* hanc apprehenſionem poſſeſſionis bonorum fiſco obuenientium inculcat, & ſuggerit fiſci iura tuenti, ſeu eius Procuratori.

A. M. Bertoli, I.V.D. &c.

9 Ex qua vera reſolutione, & doctrina inferri poteſt, quod licet iure communi potentius iudicetur ius, & priuilegium dotis, quam fiſci, reſpectu priuati, vt licet inter ſe concurrant, & à pari iudicentur, quoad effectum prælationis, & inter eos locum habeat regula *legis, qui prior, de regulis iur. lib.* 6. & in hoc caſu procedat *d.l.* 2. *C. de priuilegio fiſci,* & non vtique eodem iure, reſpectu aliorum creditorum, potentius, & melius reputaretur fiſci ius, quàm dotis; vt benè tradit Neguſantius *de pignorib.* 4. *membro ſecunda partis num.* 109. & eleganter obſeruauit Couarruu. *lib.* 1. *variar reſolut. n.* 6. Barboſa *vbi ſup. in d.l.* 1. 6 *p. d. n.* 9. rectè Meyrer *dicto lib.* 2. *de priuilegiis creditorum tit.* 5 *n.* 13. & 14. Cæterum attenta diſpoſitione dictæ legis Regiæ, 33. *p.* 5. ſemper mulier, & fiſcus pari paſſu ambulabunt, & in ſimili hypothecæ, & prælationis iure, & priuilegio concurrent, tàm inter ſe, quàm reſpectu priuati, ſeu aliorũ creditorum, vt docuit Greg. Lopez per textum ibi *in l.* 27. *d. titul.* 13. *in gloſſ. verb. Camara del Rey.*

10 Illud tamen circa hoc, meritò quæri poteſt, Quando non conſtet de prærogatiua, & prioritate temporis inter fiſcum, & mulierem, ita vt duabus apparentibus ſcripturis, quarum altera in fauorem dotis; altera in commodum & fauorem fiſci factam eſſe conſtiterit, non apparet de prioritate alicuius dictorum inſtrumentorum, neque per ordinem naturæ, neque per horæ appoſitionem, qualiſnam fiſcus, aut mulier eo caſu præferri debeat in ſuo iure, & priuilegio tacitæ, & legalis hypothecæ?

11 In qua quæſtione fuerunt diuerſæ Doctorum opiniones: Quidam enim putarunt in dubio mulierem pro ſua dote fiſco præferendam eſſe. Cuius opinionis fuerunt Baldus *in l. dotis, C. de iure dotiũ,* & alij citati à Neguſantio *vbi ſup. d.* 4 *membro ſecundo partis n.* 108 *in fine.* Pro qua inducunt *legem non puto, ff de iure fiſci,* ibi *Non puto delinquere eum, qui in dubiis quæſtionibus, contra fiſcum facilè reſponderit,* idem habetur *in l* 2. *C. Theodoſiani, de aduocatis fiſci,* explicat latiſſimè Menochius *de præſumptionibus lib.* 20. *præſumptione* 72. per totam, relatus à Flores de Mena *variarum quæſtionum. q.* 6. *n.* 9.

Secundò id eo fundamento comprobatur, videlicet quando duæ perſonæ pariter priuilegiatæ ad inuicem concurrunt, tunc magis priuilegiatæ præfertur, *argumento legis verum §. final. ff. de minoribus,* & tradunt Cynus, & alij *in Authentica quas actiones, C. de Sacroſanctis Eccleſiis,* Socinus *in l.* 1. *n.* 15. *ff. ſolut. matrim.* relatus à Barboſa, *ibid.* 6. *part. n.* 15. *in fine.* Sed mulier, magis priuilegiata, quam fiſcus reperitur, vt notant Doctores, per textum ibidem *in l. aſſiduus, C. qui potiores in pignora, &c.* Cum & putent mulierem per ſuam tacitam hypothecam præferri priuato priorem hypothecam habenti, quod fiſco non concedunt, *per legem ſi pignus ff. eod. tit. qui potiores* & animaduertit Greg. Lopez *in gloſſ.* 3. *d. leg.* 33. *tit.* 13. *p.* 5. Ergo pro dote præſumendum erit, vt voluit Alciatus *de præſumptionibus regul.* 3. *c.* 41. *ad finem,* quam etiam opinionem ſequitur *Iaſ. in d.l.* 1. *ff. ſolut matrim.*

Cæterum Baldus Nouellus *tract. de dote* 9. *part. priuileg.* 1. in ea fuit opinione, vt exiſtimet in prædicto dubio, pariter dotem, & fiſcum concurrere, nec alterum alteri præferri, *ex d.l.* 2. *C. de priuileg. fiſci.* Quinimo alij putant hypothecam, & ius fiſci, fauore dotis præualere, per textum *in l. ſatis notum, C. in quibus cauſis pignus tacitè contrahatur.* 12

Nihilominus tamen in hac opinionum varietate, priorem opinionem veriorem eſſe, & tenendam, docent Neguſantius *in d.* 4. *membr. ſecundæ partis numero* 109. Couarruuias, *d. lib.* 1. *variarum cap.* 16. *n.* 6. eleganter Gregor. Lopez in gloſſ. verbo, *Eſtos debdores, in d.l.* 33. *d. tit.* 13. *p.* 5. quos ſequitur Matienzo *in l.* 7. *tit.* 16. *lib.* 5. *Recopilationis gloſſ.* 5. *n.* 5. Pater Ludouicus Molina *tract.* 2. *de iuſtitia, & iure, diſp.* 438. Ioan. Gutierrez *in d. q.* 99. *n.* 15. Meyrer *d. lib.* 2. *de priuilegiis creditorum, tit.* 5 *n.* 149. fundantur in *lege, in ambiguis, ſemper pro dotibus reſpondendum eſt ff. de regulis iuris,* ſecundum Bartol. & Iaſ. *in d.l.* 1. *ff. ſolut. matrim.* quos ſequitur Gailius *lib.* 2. *practicarum obſeruationum,* 86. *obſeruatione.* 13

Nec obſtabit *lex* 2 *C. de priuilegio fiſci,* vbi probari videtur fiſci cauſam in caſu ambiguitatis fauorabiliorem videri, nam reſpondet Couarruu. *vbi ſupra d.c.* 16. *n.* 6. ibi in *d.l.* 2. ſolum ſtatui, lite mota inter fiſcum, & mulierem pro dote, ratione hypothecæ, priorem tempore potiorem eſſe in iure, *ex reg. qui prior de regulis iuris in* 6.; neque ibi quidquam probari, quod expediat in ea dubitatione, qua ambigitur, vter eorum ſit prior. Nec minus obſtabit ſecundo loco adducta *d. lex ſatis notum, C. in quibus cauſis pignus, vel hypotheca tacitè contrahatur,* quia loquitur in caſu ſpeciali fauore Primipili, quæ cum ſpeciale ius conſtituat in cauſa Primipilari, vt ibi declarauit Bald. non eſt trahenda ad conſequentiam, *ex regula legis ius ſingulare ff. de legibus*; nam ſi quis rem Primipilarem tractauerit, bona vxoris etiam dotalia pro huius muneris adminiſtratione, hypothecæ ſubiecta cenſentur, quòd etiam gloſſa notauit, & ibi Doctores *in c. ex parte, de conſuetudine,* prout tradiderunt Neguſantius, & Couarruu. *in locis ſupra allegatis num.* 9. *in fine.* Erat enim Primipilus * olim veluti legionum Princeps, ſ. decimæ legionis, teſte Vitruuio *de re militari lib.* 2. *c.* 8. habebatque curam diſtribuendæ annonæ, vti Alciatus, & Duarenus notant, & latè Couarruu. *d.c.* 16. *lib.* 1. *variarum reſolutionum num.* 7. extatque in iure integer titulus, *C. de officio Primipili lib.* 12. cum in prima acie Primipilus quatuor centurias gubernaſſet, eiuſque milites Primipilares appellabantur, & in ſummo honore habebantur, ſicuti ex ſupra citatis auctoribus notauit Meyrer *d. lib.* 2. *de priuilegiis creditorum tit.* 3. *de priuilegio fiſci n.* 6. & 7. 14 C

C †. *Primipilus.*) De hoc Primipilatus officio multi multa dixere. Abbas enim Primipilarios dixit, qui primi in hoſtes tela ferebant, *in c. ex parte col. fin. extr. de conſuetud.* Add. Rip. *in l. priuilegia n.* 44. *D. de priu. cred.* Couarr. ex Vitruu relatus ab Auct. ſentit cum Duareno & aliis, eſſe Principem quatuor centuriarum, qui Aquilæ vexillo præerant. Tit. Liu. *lib.* 7. *ab Vrb. Cond.* Alciat. *in Rubr. C. de Primipil. lib.* 11. innixus auctoritati Vegetij *lib.* 2. *de rer. milit. c.* 8. Vid. Cuiac. *in l.* 3. *C. de cohortalib. lib.* 12. Coraſ. 15

in

*in l.p.C.eod. tit. de primipil.num.*13. Barboſ. *in l.*1. *D.ſol.matr.p.*2.*num.*24. *& p.*7.*num.*3. Cui quidem dignitati fuit adiuncta militaris annonæ miniſtratio, & diſtributio in eos ſui ordinis, pro qua hæc hypotheca celebris fuit à lege inducta. Receſſiſſe autem hoc munus ab aula, notat ex relatis Gait. *de credit. cap.*4. *quæſit.*11.*à n.*1900.*& deinceps.* Subrogatum tamen in eius locum fuiſſe Camerarium, noſtris temporibus, qui ſcilicet pecunias Principi debitas colligit, aſſerunt Bald. & Angel.*in l. ſatis notum C. in quib.cauſ.* Barboſ. *d.p.*7.*&c.*

A. M. Bertoli I.V.D.&c.

D ✝. *Fin.*) Optima eſt reſolutio, mulierem videlicet in recuperatione dotis, præferri fiſco, non attentà Fiſci aliquali potioritate; quæ tamen in hypothecis ſuum habet locum; ob id & à dote omnino conuincitur. Nicol.de Neap. *in l.*1. *D.ſol.matrim.*vbi Socin.ex *n.*17.Ripa,*n.*10.Neg.2.*p.memb.*4. *num.*109. Cyn.*in Auth.quas actiones,C.de ſacr.Ecc.cum ſimil.*Gait.*de credit.c.*4.*q.*11.*à n.*158. poſt Bart. Mantic. & alios per eum adduct. Illud enim Mulieris eſt priuilegium, vt Fiſci priuilegia ei non noceant. *d.l.*2.*C.de priu.fiſc.*

16 Idem dicas, & in cauſa pupillari, vt ſcilicet Fiſcus ſuo priuilegio non vtatur in concurſu cum minore, ſed ſolum ius perſonale exerceat, *l.in fraudem,§.fin. D.de iur. fiſc. l.verum §.fin. D.de minor. cum ſimil.* de quibus alibi. Imò in æqualitate priuilegij, pupillus potius, ſi ſit reus, contra Fiſcum actorem vtetur ſuo priuilegio, quam Fiſcus contra pupillum. Rouit.*in pragmatic.de poſſeſſ.non turbant.* & alij adduct. & laudat.à D. de Marin.ad dec. Reuerter. 65. *n.*3. Vid.quæ ſuprà, *num.*8.

17 Hinc factum, vt quamuis hæres Adminiſtratoris rei Fiſcalis teneatur ad intereſſe damni paſſi, ex cauſa pecuniæ Fiſco non ſolutæ debito tempore (quod tamen non obtinet in pœnis reſultantibus ex mala adminiſtratione poſſeſſoris, in quibus non eſt hæres obnoxius, niſi lite cum defuncto per fiſcum conteſtata ad text. *in l.vnic. C.ex delict. de fiſc.l.*20.*D. de accuſat. cum ſimil.*) Si tamen hæres ſit pupillus, non tenebitur vltra quod obligatus erat defunctus; vtitur enim proprijs priuilegiis etiam contra & in præiudicium Fiſci; ſcilicet quod in eo mora non conſideretur, *l.ſi pupillus D. de verb. obl.* ex qua prouenit illud intereſſe, quod obligationem faceret in alio hærede. Vid. Ant. Theſ. *dec.*24. Adde & D. de Marin.qui eum allegat, *lib.*1.*reſol.*245.*n.*2.

A. M. Bertoli I.V.D.&c.

18 Ex qua vera reſolutione, & doctrina, infert primo Io. Guttierrez *d.q.*99.*n.*14. quòd quando mulier contendit cum fiſco pro dote, non habet locum *lex prima C. de iure fiſci*, *lib.*10. vbi habetur fiſcum in dubio, cæteris paribus præſumi priuilegiatum in hypothecaria actione circa prioritatem hypothecæ, & alteri creditori onus incumbere probandi contrarium, vt obtineat contra fiſcum.

Secundo infert, contra vxorem pro dote repetenda, ſi cum fiſco concurrat non procedit legem *ſi is qui* 28.*ff.de iure fiſci*, qua probatur, fiſcum ratione ſuæ tacitæ hypothecæ, præferri priori expreſſæ alterius creditoris anterioris in bonis poſtea quæſitis, * licet ſecus ſit in antea acquiſitis, vt eius verba ſatis oſtendunt, quæ ſunt huiuſmodi: *Si is qui mihi obligauerat quæ habet, habiturúſve eſſet, cum fiſco contraxerit, ſciendum eſt, in re poſtea acquiſita Fiſcum potiorem eſſe debere, Papinianum reſpondiſſe, quod conſtitutum eſt; præuenit enim cauſam pignoris, fiſcus.* Quinimò patet, mulierem pro ſua dote eodem gaudere priuilegio dictæ legis *ſi is qui*, quo fiſcus, nempe vt in bonis poſt ſuam obligationem, & hypothecam quæſitis, præferatur priori expreſſo hypothecam in ſuis bonis habenti; quamuis in quæſitis antea, huic mulieri præferatur creditor, (vt diximus) hodie, attenta deciſione dictæ *legis Regiæ* 33. qua per omnia, fiſcus, & mulier æquiparantur, vt declarant verba Regia, ibi: *Tal priuilegio ha el debdo de la Camara del Rey, e otro ſi lo que dene el marido a la muger por dote, maguer eſtos debdores ſi an poſtrimeros, primeramente deuen ſer entregados, &c.*

E ✝. *Bonis poſteà quæſitis, &c.*) Quod verò idem 19
pariformiter in ipſamet fœmina dotem recuperante ſit ſtatuendum, vt ſcilicet in bonis poſt ſuum contractum à viro quæſitis, ſit præferenda omnibus creditoribus, generalem expreſſam hypothecam, etiam tempore anteriorem habentibus; defendit vltra Auct.hic, Cuiac. *lib.*8. *obſeru. c.*22.*in med.* Ant.Faber *lib.*2.*coniect.cap.*10.*per tot.* Couarr.*li.*2. *var. reſol.c.*16.*n.*2.*poſt med.*Menoch. *de præſumpt. li.*2.*præſ.*72.*n.*12.Neguſ.*de pign.p.*2.*memb.*4.*n.*113. *& p.*5.*prin.memb.*2. *n.*11.30.*&* 42. Capic. *dec.*126. *n.*12. Morl.*de pignor. col. de natur. pign.n.*17.*&* 42. Mantic.*de tacit. & amb.lib.*11.*tit.*26.*n.*23. Euerard. *in d.loc.*62.*a dote ad fiſcum n.*3. Peregrin.*de iur.fiſc. lib.*6.*c.*6.*n.*15. Barbol.*in l.*1.*p.*6.*n.*1. *D.ſolut.matr.*vbi omnia congerit fundamenta.

At verò non deſunt modicùs reſiſtentes, inter quos, Gait. *de credit.c.*4.*petit.verſ.*1.*à n.*1590. ſuſtinens contra Auct.& Guttier.ac alios per eum adductos, hanc prælationem mulieri non dari in poſtquæſitis: ex Accurſ.Alberic.Cin. (etſi ſibi contrario) Crott. Socin.Bolognetto, & aliis per eum adductis; & præ cæteris ex Gizzarel. *Deciſ.ſacr.conſ.*1. aſſerente, hanc fuiſſe in ſuo Senatu electã, vt æquiorem & iuſtiorem, non attenta contraria, quæ nec communior dijudicari debet ex Doctor. numero, ſed ex pondere & auctoritate, quod fuſius inibi proſequitur. Nec mouere paritatem Fiſci & dotis, ſuper qua fundatur aduerſa ſententia; quoniam Regula obtinet inter ipſus; at non reſpectu tertij, & in eius præiudicium; tum & quia hoc caſu Fiſcum iure quidem ſpeciali pignus præuenire docet ex *d.l.his qui*, ea ratione, quod ita I.C. placuerit. Quæ tamen conſiderationes perſuadere non potuerunt Acoſt. aduerſam omnino *de priu.cred.Reg.*2.*ampl.*7.*n.*167. *& ſeq.*

A.M Bertoli I.V.D.&c.

Nec hic occaſione horum verborum dictæ legis 20
Regiæ, ad perfectiorem intelligentiam noſtri articuli, omittendum cenſui animaduertere, quod noſter doctiſſ.Greg.Lopez *in d.l.*33.*gloſſ.*1. nobis vtiliter expoſuit, ſcilicet Fiſcũ eſſe Cameram Regiam, vt *in d. l.*33. *& in l.*29. antecedenti eiuſdem tituli ibi, *Fueras ende en debdo que fueſſe de dote, è arras de muger, ò en debdo antiguo, que huuieſſe à la Camara del Rey*, vbi notat idem Gregorius Lopez *in gloſ.verb à la Camara del Rey*, cui enim Regiæ Cameræ regulariter bona, quæ vel ſcelera acquiſita, vel ex maleficio confiſcata ſunt, pertinent, vt *ex lege Lucius in fine*, ibi; *Per acquiſitionem eorum quæ ſcelere acquiſita probari poſſunt, fiſco competere poſſunt, ff. de iure fiſci*, notauit Villadiego *in ſua Politica c.*5. *§.*12.*n.*21. dicens ex eo dictum fuiſſe; *Quod non capit Chriſtus, rapit fiſcus, cap.maiores* 16.*q.*7. & de confiſcatione bonorum, Cameræ Regiæ, ſiue fiſco applicandorum videnda ſunt, quæ eruditè, & eleganter ſcripſit Bobadilla *in ſua Politica lib.*5.*c.*6. *ex num.*3.

num. 3. quam Regis Cameram, aut fiſcum ſic eſſe, ex-
ponunt Vveſemb. *in paratitulis ad titulum de iure*
fiſci, n. 2. Ægidius Boſius *in pract. criminali titulo de*
fiſco, & priuilegiis eius n. 1. videlicet, ipſum Princi-
pem, qua parte de eius bonis agitur, puta, de ſacro
ærario, ſacris largitionibus, theſauris rei priuatæ
eius, & Auguſtæ, publiciſque largitionibus; pro quo
inducunt textum *in l. fin. C. de fundis rei priuatæ li. 11.*
ibi, *Vel fiscalem petitionem inſtruxerit quinquaginta*
pondo auri pœna nomine inferre priuato noſtræ man-
ſuetudinis ærario, &c.

Quare Petrus Barboſa *in d. l. 1. 7 par. num. 8. ff. ſo-*
lut. matrim. hoc ab origine repetens, & declarans,*
F quid fiſcus dicatur, ait, Imperatores olim duo æra-
ria conſtituiſſe, vnum publicum, quo reponeban-
tur pecuniæ deſtinatæ ad neceſſitates publicas; al-
terum priuatum, quo reponebantur pecuniæ perti-
nentes ad priuatam Principis vtilitatem; idque pe-
culiari nomine Fiſcus appellabatur, quod colligitur
ex l. bene à Zenone, C. de quadrien. præſcriptione. § fi-
nali, Inſtitut. de vſucapionibus, Authent. de inceſtis
nuptiis, & ibi gloſ. *verſ. ærario, collat. 2. Auth. vt in*
priuatis domibus §. hac enim collat. 5. Omnia igitur
deferebantur ad Fiſcum, ideſt ærarium Principis. &
poſtea diuidebantur in ærarium publicum, & priua-
tum, vt probat *lex in fiſcal.* iuncta Gloſſ. ibi, *C. de*
exactoribus tributor. lib. 10. facit *lex in fraudem 45.*
§. neque inſtrumenta, ff. de iure fiſci, vt colligitur ex
traditis per Ræuardum *lib. 4. variarum cap 4. ad fi-*
nem, & ex Spatiano *in vita Adriani* dum inquit,
Damnatorum bona in fiſcum priuatum redigi vetuit,
omni ſumma in ærario publico recepta, a quo non di-
ſcordat Plinius Iunior *in Panegirico ad Traianum,*
cui addenda ſunt, quæ in propoſito ſcripſit Boba-
dilla *in ſua Politica lib. 5 c. 7. n. 1.* cum aliis ſeqq.

F ✝. *Quid Fiſcus dicatur &c.*) De Fiſco, & eius
eſſentia, vid. vltra allatos, M Ant. Peregrin. *de iur fiſc.*
lib. 1. tit. 1. num. 1. 33. & 38. Coraſ. *lib 6 Miſcellan.*
cap. 16. Alciat. *in l. inter publica, ſuper verb. Fiſcus,*
21 *D. de verb. ſign.* Brechei *in d. l. n. 12. & 22.* Catellian.
Cot. *in memorabilibus verb. fiſcus.* Quodque ipſe
primum Crumena fuerit, mox ad ſaccum; inde ſu-
pereffluentibus bonis ipſi applicatis, in domum &
Cameram excreuerit, quæ nomen ærarij induit, per-
eleganter Salicet. *in Rub. C. de priuileg. fiſc.* Buſ. *in*
tit. de Fiſco, loc. per Auct. cit. Gsit. *de credit. 14. quæ-*
ſt. 11. à num. 1702. vſque ad 1711. Diciturque arma-
rium ſeu repoſitorium publici Theſauri. Vid. quod
eleganter Alex. ab Alex. *Genial. dier. lib. 2. cap 1.* Bu-
deus *in Rub. D. de offic. Quæſtor.* Nun. Acoſt. nuperri-
mè, *de priu. credit. reg. 2. ampl. 7 n. 10. & ſeqq.*

A. M Bertoli I. V. D &c.

Præterea Meyrer in *d. lib. 1. de priuilegiis credito-*
rum, tit. 3. de priuilegio fiſci, n. 3. dicit fiſcum etiam
accipi pro procuratore Principis, qui poteſt eſſe, vel
realis priuilegiarius creditor, vel etiam perſonalis
priuilegiarius; realis vero priuilegiarius creditor di-
ci poteſt, cum rem pignoris expreſsè accepit, vel
quando in re ex ſua pecunia empta fiſcus ius ex-
preſſæ hypothecæ conſeruauit. Poteſt etiam fiſcus
priuilegiarius creditor eſſe ſimul, ac hypothecarius,
vt declarat *Gloſ. verb. priuilegium in l. ſi ventri, ff de*
priuilegiis creditorum, & in l. quod his, eodem tit.

Ruſſus, & in hoc articulo, hoc præſuppoſito in-
22 ſpiciendum erit, Quibus aliis priuilegiis potiatur
fiſcus, qualiterque, & contra quas perſonas illi con-
cedantur à iure? Circa quod in primis animaduert-
ti oportet, quòd bona eorum, qui cum fiſco contra-
hunt, aut debitores ſunt, ex cauſis fiſcalibus alicuius
adminiſtrationis, aut collectionis, & tributi, * ſtatim U
pignori obligantur & in eis reſpectu ſui priuilegij
fiſcus omnibus creditoribus priuilegiatis præfer-
tur, *l. aufertur §. fiſc ff. de iure fiſci, l ſi quis poſthac. §.*
vltimo, iuncta Gloſ. *verſ. abierit, C. de bonis proſcri-*
ptorum, facit *l. 25. tit. 13. par. 5* ibi. *Otro ſi dezimos,*
que ſi alguno fuere tenido de dar algun tributo al Rey,
que todos ſus bienes deſte, fincan obligados al Rey,
faſta que pague aquel tributo. text. elegans *in l. 1 &*
2. C. quibus in cauſis pignus, vel hypotheca tacitè
contrahatur, ibi. *Certum eſt, eius qui cum fiſco con-*
trahit, bona veluti pigneris titulo obligari, quamuis,
ſpecialiter id non exprimatur, notat Auendaños *de*
exequendis mandatis Regum 1. p. cap 7. num. 14. in fi-
ne. Ægidius Boſius *in d tit. de fiſco, & eius priuilegiis*
num. 31. optimè Bobadilla *in d ſua Politica lib 5.*
cap. 6. n. 24. dicens: *Los bienes del receptor de penas*
de Camara, y de qualquier adminiſtrador, y dender
de las coſas fiſcales, y derramas publicas, aſſi los pre-
ſentes como los futuros, eſtan hypothecados tacita-
mente à la ſeguridad, y paga dellas, y ſi pueden co-
brar enteramente de qualquier que los poſſea en com-
pañia, ò proindiuiſo, ex l. cum poſſeſſor, & ibi gloſſ. 1.
in fine ff de cenſibus, Baldus *in l. 1. num. 7. verſ. item*
ſi ſunt duo C de hæreditate, vel actione vendita.

G ✝. *Collectionis, & tributi, &c.*) Fiſcum ra- 23
tione tributorum, collectarum &c. hypotheca in
debitorum bonorum perfrui, conuincit *leg. 1. C. ſi*
propt. publ. penſit. l. 1 & 2. C. in quib. cauſ pig. Pere-
grin. *de iur. fiſc. lib. 6. titul. 6. num 1.* Farinac. *in*
pract. crimin. quæſt. 25. num. 190 Sanchez *de ma-*
trim. lib. 6. quæſt. 4. num. 8. Auct. *ſup. art. 1. num. 24.*
Muni. de Eſcob. *de ratiocin. admin. c. 39 n 8.*

Ex qua quidem cauſa illud etiam enaſcitur pri- 24
uilegium, vt quamuis in debito cum Fiſco credi-
tores itidem ipſius ex eadem ſtatione poſſint obii-
cere compenſationem, *l. 1. C. de compenſat.* tamen ſi
debitum ſit ob tributa, ſtipendia & vectigalia, pre-
tiavè rerum fiſcalium venditarum, non competat
compenſatio; probat text. *in l. aufertur, §. qui com-*
penſationem, & §. vti debitoribus, D. de iur. fiſc. l.
ob negotium 20. D. de compenſat. & ibi Bart. *l. 1. l ia*
ea, & l fin. C. de compenſat. Tiraquell. *de retract.*
§. 3. gloſſ. 3. à num. 11. & ſeqq. Peregrio. *de iur. fiſc.*
lib 6. tit. 7. num. 15. Borcholt. *in tract. de compen-*
ſat. cap. 5. Viu. *com. op. lib. 4 opin. 21. in fin.* Monet.
de decim cap 9. num. 137. Trentacinq. *var. reſol. lib. 3.*
tit. de compenſat. reſol. 1. num 11. & 14. Tholoſ. *ſyn-*
tag. iur. lib. 21. cap. 22. num. 6. Cuiac. *lib. 2. obſeru.*
cap. 23.

Bene tamen admittenda eſſet compenſatio, ſi 25
ageretur de impediendo curſum vſurarum: quod
omnino not. *l. ſi conſtat C. de compenſat.* Carol. de
Graſſ. *de except. ex cap. 16. num. 49.* Bald. Salicet.
& Caſtr. *in l. 1. C. eod.* Tindar. *de compenſat. art. 5.*
num. 39. D. de Marin. *ad dec.* Reuerter. *dec. 443. n. 2.*
& notauimus alias.

Hoc autem ius, & hypotheca ratione tributo- 26
rum, & aliarum ſimilium penſionum, competit non
ſolum ſupremis Principibus, qui ius Fiſci habent,
ſed & aliis Principibus inferioribus indulgetur:
puta Baronibus, Comitibus, Marchionibus, omni-
buſque aliis, quibus eiuſmodi tributa, cenſus deci-
mæ aliæque penſiones debentur. Ita aſſerunt Ne-
guſ. *d memb. 4. part. 2. num. 134.* Bart. *in l. quibuſ-*
dam D. de iur. fiſc. num 2. Ioann. Kupp. *deciſ 18.*
num. 21. Beuth. *de iur. prœl. part. 1. cap. 12. per tot.*
& ſeqq.

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

Vnde

Vnde inſert Flores de Mena *lib. 1. variarum quæſtionum quæſt. 6. num. 4.* in quod æquè debitum, ex ſeruitio dono *de los millones*, ex eo quia eſt impoſitum ob præcipuas, & vrgentes bellorum, & Regis neceſſitates, & eſt ſicut debitum primipilare, & non ſolum contra debitores collectarum ſeruitij, ſed etiam contra collectores, & locatores gabellarum, idem dicendum eſſe, affirmat ibidem.

27 †. *Dellos Millones.*) Atque ita ex hac parificatione huius cauſæ cum ea Primipilari, ob ſimilem rationem vtilitatis publicæ, eminenter, & principaliter interuenientis (cui ſubſcribit, citato Flores, & Auct. Acoſt. *de priu. cred. reg. 2. ampl. 7. num. 16.*) competet Principi ius prælationis aduerſus prædictorum bona in concurſum cuiuſuis, ſiue tacitæ, ſiue & expreſſæ, anterioris etiam, hypothecæ. Adde Gait. *de credit. c. 4. quæſt. 11. num. 10.99.* Quæ quidem ratio & exemplum ad alias conſimiles Principum, & Rerum publicarum impoſitiones te manuducet, vt in ipſis, ducto à pari argumento, idem ſtatuas. Vide quæ infr. *n. 32.*

A. M. Bertoli I. V. D &c.

28 Et hoc priuilegium ratione ſui officij, fiſco inter omnes perſonales creditores competet, niſi mulier, pupillus, aut alia priuilegiata perſona cum eo concurrant; namque eo in caſu alter alteri præferri poteſt, dum qui prior eſt tempore, potior eſt in iure, vt ſuperius probauimus *ex d. l. 2. C. de priuilegio fiſci.* & docet eleganter Gloſ. finalis, *& ibi* Bartol. *in d. l. quod quis ff. de priuilegiis creditorum*, & Gloſſ. *verb. poſterior in Authentic. de æqualitate dotis. §. his conſequens, collat. 7.* Gloſſ. celebris *in l. vel cum fiſco ff. de confirmando tutore*, notat Meyret *in d. libro 2. tit. 3. de priuilegio fiſci num. 12.* non tamen gaudebit huiuſmodi tacitæ hypothecæ priuilegio, & prælationis iure contra creditorem realem, priuilegium, & expreſſam tempore priorem hypothe-
H cam, habentem *, vt probat *lex ſi pignus, ff. qui potiores in pignore, & l. ſi fundum C. eodem tit. l. ſi ignorante C. de remiſſione pignoris* docet Gloſ. notabilis, verbo *poſt fiſcum in d. l. quod quis, ff. de priuilegiis creditorum*, quod quidem ius non tantum creditori competit in bonis contentis in ipſa hypotheca expreſſa, ſed etiam in his, quæ ante obligationem, ſunt exinde acquiſita creditori, ex text. *in d. l. ſi is qui. ff. de iure fiſci.* vbi Gloſſa, verbo *reſpondiſſe*, & ibi Bartol. nam in his, prior iſte creditor præfertur fiſco indiſtinctè, ſiue habeat generalem, ſiue expreſſam ſpecialem tempore priorem, vt tradit Antonius Neguſantius *de pignoribus, 2. membro, quinta partis n. 42.* Meyret. *vbi ſupra d. tit. 5 num. 18.* ex d. Gloſſ. & ibi Bartolus *in d. l. ſi is qui, & in d. l. ſi fundum C. qui potiores in pignore, &c.* & gloſſ. *in l. in operis in fine ff. locati*; In bonis vero acquiſitis à debitore poſt contractam obligationem cum fiſco, prior creditor hypothecam expreſſam priorem habens, fiſco non erit præferendus in bonis ſuis poſtea quæſitis; quinimò fiſcus prælationis ius obtinebit eo caſu, ex *d. l. ſi is, qui*, vt tradunt Neguſantius *vbi ſupra d. 4. membro 2. p. 3. num. 113.* Euerardus *in argumento locorum legalium, in argumento de fiſco ad Eccleſiam num. 14.* licet non ineleganter, & vtiliter hanc *d. l. ſi is, qui*, vltimam partem, limitandam putet Neguſantius, *vbi proximè numero 42.* quando primus creditor non habet aliud priuilegium, quam prioritatem temporis, ſed ſi vltra temporis prioritatem, creditor haberet aliud priuilegium, puta quia eſſet creditor ex cauſa tutelæ, tunc ratione duplicis priuilegij, ſcilicet prioritatis temporis, & tutelæ, priuatus præferetur fiſco, etiam in bonis quæſitis poſt obligationem fiſci, text. eſt *in l. fin. in principio ff. qui potiores in pignore habeantur*, & ita illum text. intelligit ibi Gloſſ. *verbo præferenda*, & ſequitur ibi Bart. Gloſſ. & Bart. *in d. l. ſi is, qui*, in priora oppoſitione, quæ fit ex d. l. fin.

H †. *Creditorem realem, hypothecam priorem habentem, &c.*) An ratione horum tributorum, collectarum &c. Fiſcus præferri debeat creditoribus anteriorem habentem hypothecam; ſumma contentio eſt. At negatiuè reſoluendum cenſuerim cum Auct. hic, ex Neguſ. *d. p. 2. membr. 4. num. 25. & p. 5. membr. 2. num. 30.* Iaſ. *in l. apud Iulianum, § hæres cogitur, D. de legat. 1.* Bart. *in l. 1. C. in quib. cauſ. pign. tac. contr.* Bald. *ibid. & in l. 1. C. ſi propt. publ. penſit.* Beuſt *in l. admonendi; D. de iureiur. num 968.* Roman. *conſ. 111. n. 1.* Surd. *dec. 311. n. 2.* Caſtr. *dec. Luſitan. 13. n. 4.* Daniel Moller. *ad conſtit. ſaxon. part. 1. conſt. 28.* relat. à Berlich. *pract. concl. part. 1. cap. 64. à num. 105. & paſſ.* Adde Acoſt. *de priuil. cred. reg. 2. amp. 7. n. 12. & ſeqq.* 29

At vero non deſunt perplures DD. ſuſtinentes mordicus prælationem; quorum quidem aliqui eam tenent, etſi fiſcus ſit poſterior; quod priuilegium probant ex text. *l. ſatis notum, & C. in quib. cauſ. pign. vel hypoth.* qui textus ſpecialis eſt in Primipilo; Item ex *l. 1. C. ſi propt. publ. penſit. vend. fuer. celeb.* qui parum concludere videtur. Et inter hos ſtat Pract. Pap. *in form. libell. in act. hypoth. §. ſub eadem obligatione n. 16.* Ex Iacob. Butrigar. *in l. ſi quos 16. C. de reſcind. vendit.* Caſtr. *in l. fin. §. in computatione. C. de iur. delib. num. 1.* Moz. *tract. de contract. tit. de pignor. col. de natural. num. 57.* Ioan. Kopp. *dec. 28. num. 18. & ſeqq.* Berlich. *pract. concluſ. 64. ſup. cit.* Alij vero fiſcum ex eo dumtaxat præferunt, quatenus priorem conſiderant & anteriorem; Tributorum enim præſtatio, ſecundum eos, omnem contractum temporis antiquitate præcedit, dum ante ſecula (ita dixerint) hæc onera impoſita ſunt, & conſequenter tranſeunt cum ipſis bona cuiuſlibet ciuis non exempti. Loſred. *in paraphraſ. tit. quæ ſint regal. in fi. in vſib. feud.* Cum ergo nullus reperiatur creditor, qui fiſcum præcedat; ideo ſemper præfertur iſte, quouis poſthabito: ſuſtinet mordicus ex Cyn. & Bald. *in d. leg. 1. C. ſi propt. publ. penſit.* ac Felic. *de cenſib. l. 3. cap. 3. n. 10. & ſeqq* Gail. *de credit. cap. 4. quæſ. 11. num. 2052. & paſſ.* Hæc porro tu dijudica. 30 31

Mihi quidem nihilominus illud alte menti inhæret, Regulam negatiuè eſſe erigendam, Fiſcum ſcilicet in hypothecis non habere prælationem, vt ex DD. cohorte concludit Gait. *de credit. cap. 4 quæſt. 11. num. 1888.* cui aſſentitur Acoſt. *de priuil. cred. reg. 2. ampl. 7. num. 162. nouiſſime viſus.* Quod ſi aliqua prælatio appareat, illam iure ſpeciali conceſſam eſſe, & vi priuilegij. Ea verò enunciatur ſolemnior, in Primipili cauſa per *d. l. ſatis notum C. in quib. cauſ. pign. vel hyp.* In qua quidem cauſa ob paritatem rationis rectè includi cenſuerim ea debita ex tributis impoſitis ob Principis præcipuas & vrgentes neceſſitates, & calamitates Reipublicæ, in quibus eminet publica vtilitas primario, vt ex illo *Dellos Millones*, ſup. notauit Auct. & nos ſecum, quaſi ſuffecta in locum Primipilaris debiti; & hic, Gait & ſequacium ſententiam accommodari poſſe, non inficiarer. Itidem in bonis poſt contractum cum fiſco initum, quæſitis pro debito ex eo contractu; per *d. l. ſi is qui D. de iur. fiſc.* In bonis adminiſtratoris rerum fiſcalium ex text. *l. ſi quis poſtea, C. de* 32

bon,

bon.proſcr.& leg.auferatur, §. fiſcus, D. de iur.fiſc.vt ſupr. Adhuc & cum debitum deſcendit ex cenſu rei datæ per Principem in tributum; datur enim prælatio ipſi Principi; prout & priuato non denegatur, teſte Felician. *de cenſib. lib. 3. cap. 5. n. 52.* Palad. *rer. quotid. lib 3. differ. 58 §. 2. n. 5.* Fontan. *de pact. nuptial. tom. 2. clauſ. 7. gloſſ. 5 p. 8. n. 75.*

53 Interim, nota etiam ex mente horum DD. ſi poſt obligationem initam cum alio, collectæ, vel tributa recens ſint impoſita, fiſcum non potiri prælatione alias per hos Auctores data; probant ex *l. fin. §. negotiatori fin. D. qui potior.* de cuius intellectu, alibi. Rationem adhuc annectunt ſcilicet defectum cauſæ præcedentis cui obligatio pignoris poſſit inniti, *ad leg. qui balneum 9. & leg potior. 11. init. D. eodem* dum nondum impoſita ſunt onera. Etſi non acquieſcant Pract. Pap. *vbi ſupr.* & Butrigar. *loc. cit.*

54 Similiter conueniunt in eo caſu, cum prædium iam obligatum, fuerit diſtractum, ac tranſlatum in alium & Magiſtratus negligens fuerit in excipiendis præteritis tributis; non enim poteſt nouum poſſeſſorem conuenire, ſed in omnem euentum, antiquus poſſeſſor compellendus erit & excutiendus, deficit enim data per eos prælatio, ſublato prædio, cui onera inhærent; ex Bart. *in leg. rei annonariæ 7. Cod ſine cenſ &c.* vbi id notandum dicit, & ſecundum hanc doctrinam in Senatu Pedemontan. deciſum, refert Amedeus de Ponte, *in quæſt. laudemial lib. q. 45. n. 19. & ſeqq.*

A.M.B.I.V.D.&c.

55 Veruntamen licet fiſcus his omnibus relatis priuilegiis gaudeat, ſi vero fiſcus in priuati ius ſuccedat, non aliud in ea ſucceſſione priuilegium habebit, quam priuatus haberet, cui ſucceſſit; poſt ſucceſſionem autem præponitur cæteris creditoribus habentibus expreſſam hypothecam in bonis acquiſitis, vt expreſſe iura teſtantur *in l. non intelligitur. §. ſi poſteriori*, ibi, *Si poſteriori creditori fiſcus ſucceſſerit, eo iure vtitur, quo is vſurus erat, cui ſucceſſit.* & in l. fiſcus, ibi, *Fiſcus cum in priuati ius ſuccedit, priuati iure pro anterioribus ſuæ ſucceſſionis temporis vtitur, cæterum poſtea. quam ſucceſſit, habebit priuilegium, &c. ff. de iure fiſci, leg. cum quidam, §. ſi fiſcus, ff. de vſuris, leg. hæres abſens, iuncta gloſſ.* ibi, *Nullo priuilegio excuſatur, ff. de iudiciis*, bonus text. *in l. facto 60. § 1.* his verbis, *Fiſcus eiſdem conditionibus parere debet quibus perſona, qua ad ipſum, quod relictum eſt, peruenit, ſicut etiam cum ſuo onere hoc ipſum vindicat*, l. marito, & l. ſi maritus, ff. ſoluto matrimonio, text. elegans in terminis *in l. 1. Cod. creditorem euictionem pignoris non debere*, docet gloſſa, & ibi Bartolus *in d. l. ſi is qui*, Euerardus *in locis legalibus, argumento de fiſco ad Eccleſiam num. 14. in princip.* Barboſa *in l. ſi conſtante, §. final. 56. ff. ſoluto matrimonio*, optimè Meyter *d. lib. 2. titul 3. de priuilegio fiſci num. 19.* dicens per conſequens, ſi fiſcus ſit ſucceſſor in bonis confiſcatis, * vti hæredem teneri creditoribus ſatisfacere, vt probat text. *in l inter eos d. §. vlt.* & ibi Gloſſ. *verb. iure fiſci, ff. de fideiuſſ. & l. 2. C. ad legem Iuliam de vi*, docet gloſſ. *ver. dare in d. l. cum quidam §. fiſcus ff. de vſuris.*

I

56 I ✝. *Vti heredem teneri creditoribus ſatisfacere.*) Sic ergo ad inſtar cuiuſuis hæredis, tenebitur Fiſcus ad onera hæreditaria; vt puta ad alimenta liberis debita, ex hæreditate confiſcata. Ea enim onera cum bonis transferuntur, etſi in fiſcum ipſa bona deuoluantur, *leg. in pari. §. hi, qui*, vbi Dec. & Cagnol. *D. de Reg. Iur.* Cranet. *conſ. 263. num. 7.* Socin Sen. *conſ. 30. lib. 1.* Rip. *in l. ex facto, §. ex facto, n. 8. & 9. D. ad S.C. Trebell.* Peregrin. *de iur. fiſc. tit. 1. de publicat. bon. n. 75.*

Hinc factum, vt & à fiſco ementes hæreditatem, ad omnia onera teneantur, & obligationes paſſiuas, quaſi ab eo in ceſſionarium tranſlatas, *L. 1. C. de hæredit. & act. vendit.* vbi gloſſ. & DD. communiter *l. eum qui bona, D. de iur. fiſc. l. nec vllam §. item ſi quis, D. de pet. hered.* Iaſ. *conſ. 88. inc. in præſenti conſultatione, n. 13 lib. 3. & ſeqq.* 37

Imo ſi fiſcus etiam ex cauſa publicæ vtilitatis, priuatorum bona capit, tenetur illorum pretium ſoluere, *leg. venditor. §. ſi conſtat, D. comm. præd.* Iaſon. *in leg. Barbarius, D. de off. præt.* Felin. *in c. quæ in Eccleſiarum extr. de conſt.* Couarr. *lib. 3. variar. cap. 14. num. 8.* Anton. Gabr. *com. concl. tit. de iur. quæſ. non toll. concl. 2. n. 16.* Roland. à Vall. *conſil. 69 num. 94.* addens, diabolicam eſſe poteſtatem ius alterius auferre ſine pretio; & Capyc. Galeot. *controu. lib. 3. controu. 55. num. 21.* vbi limitat opinionem ſi adeo vrgens cauſa fauoris publici impelleret ad id, vt moraliter alio modo conſuli non poſſit, ad Menoch. *conſ. 105. n. 58. lib. 1.* Surd. *conſ. 501 lib. 2.* Ruin. *conſ. 60.* Dec. *conſ. 450.* Alex *conſil. 190.* Cagnol. *in l. diuus pius, D. de Re iudic.* vbi & Dec. Ceuall. *contr. com. quæſt. 906. n. 16.* ex text. *in l. Lucius Titius D. de euiction.* 38

A.M.Bertoli I.V.D.&c.

Sed cum iuxta ſupradictam deciſionem d. l. ſi is, qui fiſcus in bonis quæſitis poſt obligationem contractam cum fiſco, creditori habenti priorem, & expreſſam hypothecam præferri debeat, quaſi fiſcus ſit in bonis quæſitis ante contractam obligationem cum fiſco, vt tunc primus is creditor fiſco præferendus ſit. 39

Illud ſcilicet neceſſario quæri oportet; cum enim detur huiuſmodi prælatio in bonis quæſitis ante, vel poſt aliquam ex dictis obligationibus, *Quiſnam probare debeat acquiſitionem * eſſe factam ante obligationem cum fiſco contractam?* Cui quæſtioni reſpondet optimè Negusantius *vbi ſupra 5. membro quinta partis num. 43.* dicens, quod quis agit, ſiue dicat prioritatem, ſiue poſterioritatem, teneri eam probare; vnde ſi prior creditor agat contra fiſcum, ſecundus creditor probare debebit, acquiſitionem factam eſſe prius quam contractum fuiſſet cum fiſco, *argumento legis quoties, C. de rei vendicatione.* Sed ſi fiſcus ageret contra primum creditorem priorum, probare deberet acquiſitionem bonorum factam fuiſſe poſt ſuam obligationem, *l. mater, C. de rei vendicat.* & faciunt notata *in l. non ſolum, §. ſed vt probari, ff. de noui operis nunciatione*, & in l. eum actum, & ibi gloſſ. in fine, ff. de negotiis geſtis, & in Clem. fin. de reſcriptis, & ita firmat Bart. *in d. l. ſi is qui, ad fin. ff. de iure fiſci.* 40 K

K ✝. *Probare debeat acquiſitionem, &c.*) Fiſcum, vti actorem, teneri probare prioritatem, vel poſterioritatem acquiſitionis bonorum, non attento quod ſit alias priuilegiatus, vltra DD. relatos ab Auctore, ſuadet adhuc & ea ratio; Quia qui ſe fundat in tempore, illud probare debet, *l. matrem cit. C. de probat*, etiam ſi verſemur in cauſa fauorabili; *arg. d. l. matrem, l. inter pares, D. de Re iudic. l. libertas, D. de reg. iur.* 41

Præterea, quia ſi id non procederet, duo ſpecialia ſimul contra priuatum competerent, videl. ex *d. l. ſi is qui*; &, quod Fiſcus releuaretur, ab onere probãdi, cõtra reg. *l. ei, qui, D. de prob* grauato reo, cõtra 42

dccis. *leg. qui accuſare*, *Cod. de edend.* At duo ſpecialia non poſſunt ſimul in eodem ſubiecto concurrere; *Leg. 1. Cod. de dot. promiſſ. cum ſimil.* ergo, &c.

43 Non deſunt tamen contrarium tenentes; quod ſcilicet Fiſcus omnino ſit exemptus ab hoc onere, inter quos Bald. Nouell. *de dot. p. 9. priuil. 1.* Viuc. Hercul. *in l. 1. col. 3. D. ſol. matr.* ex tex. *in d. l. ſi is qui*, quæ tamen nil per eos concludit, vt aduertit Peregrin. *de iur fiſc. cit lib. 6. tit. 6. n. 20.*

A. M. B. I. V. D. &c.

44 Rurſus in hoc articulo vtiliter, & neceſſariò dubitari poteſt, nempe cum omnia quæ de fiſco, eiuſque hypothecæ priuilegio, & prælationis iure diximus, procedant, & militent in contractibus, & in aliis propriis iuribus fiſci, An idem dicendum ſit de pœnis pecuniariis, ex aliquo delicto fiſco applicandis, & an pro illis delinquentium bona ſint tacitè fiſco obligata?

45 In qua dubitatione diuerſæ fuerunt, & diſſentientes Gloſſ. doctrinæ, & opiniones; Nam quædam hypothecam fiſco concedunt in obligationibus prouenientibus ex maleficiis, ſine priuilegio prælationis; quædam vero talem hypoth. denegant, niſi certis, & ſpecialibus caſibus, vt conſtat ex his, quæ tradunt Gloſſ. *in l. aufertur*, verbo *pignori*, *ff. de iura fiſci*, *& in l. reſcriptum*, verbo *hypoth. ff. de pactis*, *& in l. 1. C. pœnis fiſcalibus creditores præferri*, *lib. 16. in gloſſ. 1.* prout rectè poſt Bart. & communiter Doct. in dictis locis notarunt Ant. Neguſantius *de pignor. 4. membro 2. part. n. 13.* Greg. Lopez *in l. 25. tit. 13. p. 5. in gloſſ.* verbo *obligados*, *& melius in l. 9. tit. 3. part. 3. in gloſſ.* verbo *malphetrias*, rectè Meyrer *d. lib. 2. de priuilegiis creditorum, tit. 5. n. 21. cum ſeqq.*

46 Quare Ego in hac quæſtione, & eius vera reſolutione illud tanquam verius ex communi Doctorum doctrina tenendum arbitror, in delictis, & in actionibus ex maleficiis prouenientibus, neque priuilegium competere, neque hypothecam, in bonis delinquentis ante ſententiam Iudicis declaratoriam * perpetrati criminis, *l. ſi non poſſunt l. in ſumma*, elegans text. *in l. quod placuit*, *ff de iure fiſci leg. unica*, *C. pœnis fiſcalibus creditores præferri*, docens Bartolus, & Baldus *in l. reſcriptum*, *ff. de pactis*; Quia ante condemnationem, fiſcus nullum habet ius in bonis delinquentis, *leg. eius qui delatorem*, *ff. de iure fiſci*, *l. ex iudiciorum*, *ff. de accuſationibus.* Nec creditor dicitur fiſcus eius qui delinquit, antequam per ſententiam condemnetur delinquens, ex *l. ſi qua pœna*, *& l. aliud*, *ff. de verborum ſignificatione*; Sicque nouo Regio iure, cautum eſt *in l. 2. tit. 16. lib. 3. & in l. 11 tit. 26. lib 8. noua Recopilationis*, quòd ante ſententiam iudicum, nullæ pœnæ, fiſco, aut Regiæ Cam. applicantur, poſtulentur, & quæ ibi notat Azeued. *num. 1.* & Auendañ. *de exequendis mandatis Regum 1. p. cap. 18. n. 1.* cum aliis ſequentibus. Lata verò ſententia, fiſcus habet hypothecam, & priuilegium prælationis, ſicut in contractibus, quia per obtentam ſententiam quaſi contractum iniſſe videtur, *leg. 3. §. idem ſcribit*, *ff. de peculio*, ita docent Baldus, Paulus Caſtrenſis, & Iaſ. *in leg. reſcriptum*, *ff. de pactis* per dictam legem primam; *& ibi gloſſ. & Bartol. Cod. pœnis fiſcalibus creditores præferri*, Bartol. *in dict. leg. aufertur*, *§. vltimo*, optimè Antonius Neguſantius *in dict. 4 membro ſecunda partis*, *num. 115.* Gregor. Lopez *in d. l. 25. gloſſ. 6.* Meyrer *d. lib. 2. tit. 3. num. 23.*

L *Ante ſententiam declaratoriam, &c.)* Fiſco nullum competit ius prælationis & hypothecæ pro mulctis fiſcalibus in bonis condemnati, ante ſententiam declaratoriam ſeu condemnatoriam; ita 47 poſt relatos ab Auct. enixè ſuſtinet, & laudat Bartol. *in leg. poſt contractum*, *D. de donation.* Alex. de Imol. *in dict. l. reſcriptum*, *D. de pact. n. 8. verſ. ſed poſt*, vbi hanc ſententiam vt veriorem euulgat. Iul. Clar. *lib. 5. ſentent. §. fin. quæſt. 78. num. fin. ad fin. verſ. aut loquitur.* Pract. Papienſ. *in form. act. real. gloſſ. verſ. verum, n. 43.* Et allegat. *l. 1. C. de præſcript. lib. 10.* Cyn. per eam adduct. *in l. ſi quis poſt hac*, *C. de bon. damnat. &c.*

At vero à dicto tempore competere eidem fiſco tacitam hypothecam omnino firmandum eſt, quod vltra per Auct. congeſtos ſuſtinet Alex. *loc. ſup. adduct. cit. n. 8. & ſeq.* Iul. Clar. *cit. lib. 5. ſent. §. fin. q. 78. n. fin.* & ad eum Baiard. *n. 17.* Farinac. *prax. crimin. quæſt. 25. n. 190.* & alij nouiſſimè Berlich. *pract. concluſ. p. 1. concl. 65.*

Et ratio eſt, iuxta adducta; quia ipſe ante ſententiam non eſt creditor *l. eius qui*, *D. de iure fiſc. leg. ſi qua pœna*, *D. de verb ſign l. alia*, *C. de indign.* Peregr. *de iure fiſc. lib. 6. tit. 6. n. 12. &c.*

A. M. B. I. V. D. &c.

Quam doctrinam ita debere intelligi, & procedere, tradunt Neguſantius, *vbi proximè dict. numer. 113.* Euerardus *in locis legalibus*, *in argumento de fiſco ad dotem num. 6.* ſcilicet quando pœna 48 pecuniaria per ſententiam, imponitur delinquenti, vt tunc reſpectu eius, vel aliorum, bona poſſidentium ſine titulo, fiſcus habeat tacitam hypothecam ex die ſententiæ, quæ non porrigitur ad bona ante ſententiam alienata; *ex l. poſt contractum*, *Dig. de donationibus*, cui conſonat *leg. 4. titul. 2 part. 7.* vbi Gregorius Lopez *in gloſſ. 2.* At verò reſpectu aliorum creditorum, * & in eorum præiudicium; M etiam poſt condemnationem delinquentis, non habebit fiſcus tacitam hypothecam, *ex text. in l. quod placuit*, *ff. de iure fiſci*, niſi fortè, creditores ex maleficio eſſent eiuſdem tituli cum fiſco, vt puta ſi propter homicidium aliena quantitas debeatur hæredibus defuncti, & alia quantitas fiſco; tunc enim propter priuilegium, & tacitam hypothecam cæteris paribus præfertur. Ita pulchrè Baldus tradit *in dict. leg. reſcriptum*, & eruditè Gregorius Lopez *in dict. leg. 11. titul. 4. part. 5. in gloſſ. 6.* quamuis Euerardus * *vbi ſupra in loco de fiſco ad dotem n. 6. in fine*, cum quadam diſtinctione id intelligendum putet. N

M *Aliorum creditorum)* Pro confirmatione 49 adductæ concluſionis. ſ. Fiſcum non gaudere hypotheca, quoad creditores delinquentis. Adde vltra relatos per Auct. Paul. de Caſtr. *in d l. reſcript. 8. n 5. & ſeqq.* Iaſ. *ibid. num. ſimiliter 3.* Iul. Clar. *d. lib. 5. ſent. §. fin. q. 78. n. 31. & ſeq.* Couarr. *lib. 1. variar. reſ. c. 16. n 8. poſt init.*

Quæ porro ſententia innititur primo Textui generali, *in l. vnica*, *C. pœn. fiſc. credit. præfer.* 50

Secundo, Textui expreſſo, *in dict. leg. in ſumma, 17. de iure fiſc.* vbi diſertis verbis dicitur, om- 51 nium fiſcalium pœnarum petitionem, creditoribus poſtponi.

Tertio id vlterius comprobatur *in leg. quod placuit. 37. D. eod.* vbi, fiſcum non poſſe pœnam pete- 52 re, dicitur, niſi creditores ſuum recuperauerint. Cuius quidem rei ratio elegans ſubtexitur *in l. non poſſunt. 11. D. eod. de iur. fiſc.* qua videlicet ad fiſcum ratione pœnę bona delinquentis pertinent; at bona

alicuius

alicuius non cenſentur, niſi ære alieno deducto, *leg.ſubſignatam* §. *bona, D.de Verb. ſign.cum ſimil.* Ergo non niſi quæ creditoribus ſuperfutura ſint, fiſco obuenient. Reſiſtit tamen Acoſt. *dict. Reg.*2. *ampl.*7.*n.*178.

53 Ex quo inferas, ſi alicuius bona propter delictum, confiſcentur, Fiſcum ante omnia ſatisfacere teneri vxori eiuſdem condemnati, aliiſque creditoribus; & quod ſupereſt ſibi arripere. *cit.l.non poſſunt.* Bald.*conſ.*40.*incip.maritus n.*3 *& conſ.*171.*per totum.lib.*1.Paul.de Caſtr.*conſ.*8.*incip.licet,num.*82. *ſeq.& conſ.*171 *inc.Viſa in fin.lib.*1. Andr.Gail.*lib.*2. *obſerua.*86.*inc.confiſcatis, n.*1.*& ſeqq.* Iul.Clar.*lib.*5. *ſent.*§ *fin.q.*78.*n.*29.*ibi, ſed an teneat, & ſeqq* Acoſt. qui quæſtionem latè examinat. *de priu. cred.Reg.*2. *ampl.*7.*n.*170. *& ſeqq.* qui id extendit & in crimine, pro quo ipſo iure adminiſtratio rei ſuæ interdicitur, &c.

54 Collige ergo; Fiſcum hoc caſu eſſe adinſtar legatariorum; quoniam, & ipſi hypothecam habent, ſed tamen creditoribus non præferuntur.*l.*1.§.*fi.C. comm.de lagat.* Caſtr. *in d.*§.*n.*3.*verſ.ſicut & creditores,* Iaſ. *ibid.in d.*§.*n.*10.*verſ. ſic in ſimili & ſeqq.* & nos *infr.hac* 1.*p.art.*8.*n.*71.*& ſeq.*

Id tamen reſtringit Acoſt.*vbi ſupr.n.*199. ad debita duntaxat contracta ante commiſſum delictum, vel ſententiam latam, ſi eo ipſo non ſpolietur delinquens; Non vero ad ea poſtmodum contracta; quia fiſcus non ſuccedit vt hæres, ſed vt ſucceſſor vindictæ, & non per repræſentationem, ſed per annihilationem, vt ex Plat.*in l. paſt, inic. C. de bon vac. lib.*10.*&* Fontanell. *de pact. datal. clauſ.*5. *Gloſſ.*4 *à n* 64. *&c.*

55 N ✝. *Euerardus, &c.)* Hæc quidem Euerardi ſententia, vt æquior, videtur recipienda cæteris poſthabitis, dum adſtruit diſtinctionem, qua aut priuato, vel occiſis hæredibus aliquid abeſt, ita quod certent de damno vitando, applicetur que pœna damnum paſſo, fiſcus vero certet de lucro captando, dum applicatio fit pro vindicta publica; & tunc hæredes præferri fiſco; Aut ipſis hæredibus, vel priuato nil abeſt, ſed ipſi, & fiſcus certant de lucro captando; & tunc Fiſcus præferatur, quam quidem amplectitur Ant. Theſ. *dec.pedem.*18.*n.*8. Carleual. *de iudic.tom.*2.*lib.*1.*tit.*2.*diſp.*1.*à n.*32. Salg.*Labyr. cred.p.*1.*c.*7.*n.*8. *cum aliis per eum allegatis* Matth. Berlich. *pract. caucl.p.*4. *concl.*18.*n.*48. qui dictam
56 concluſionem ibidem applicat ad ſuum VVergildum, ſeu pœnam legalem, ad quod obtinendum, in concurſu Fiſci, & Agnatorum, attendendam docet laudatam obſeruationem; an ſcilicet agatur de lucro captando, vel damno vitando; & priorò quidem caſu fiſcum gaudere prælatione; ſecundò, non item.

A. M. Bartoli I. V. D.&c.

57 Veruntamen ſuperior doctrina, & reſolutio limitanda erit, quando delictum commiſſum eſt contra ipſum fiſcum, vel circa adminiſtrationem rerum fiſcalium, vt tunc ante ſententiam iudicis condemnatoriam, cenſeantur bona delinquentis tacitè fiſco obligata, & idem procedere debeat in delictis, in quibus pœna ipſo iure incurritur, abſque alia iudicis declaratione, vt in crimine hæreſis, & ſodomiæ, in quorum etiam delinquentium bonis, fiſcus præ-
O fertur cuilibet alio creditori, qui poſt commiſſum crimen * contraxerit cum his delinquentibus, vt doctiſſimè tradidit Gregorius Lopez *per text. ibi in dict.l.*11.*ti.*4. *part.*5. *in Gloſſ. verbo non deue valer,* & melius *in Gloſſ. ver. el ſeñorio,* & notat Tractat. *de Concurſu Credit.*

nouiſſimè Villadiego *in ſua practica iudiciali, c.*6. §.11.*n.*21.

O ✝. *Poſt commiſſum crimen, &c.)* Quoad hunc 58
incurſum pœnæ ante ſententiam, in caſibus hic ab Auct. adductis, vt ipſe ſic reſoluat, tamen non auderem (præciſa lege Regia, de qua per eum, cum Villadieg *loc.cit.*) ante ſententiam dominium 59
bonorum à reo abducere; imò nec in delictis atrocioribus, vt eſt læſæ maieſtatis. Quandoquidem text.*in l.fin.C.ad l.Iul maieſt.* loquitur ſolummodo de adminiſtratione ipſorum bonorum. Nec ante dictam ſententiam tales ſuo dominio priuantur, vtpote iuris gentium, quod non tollitur niſi ſe- 60
cuta ſententia; voluit Peregrin.*de iur.fiſc.lib.*3.*c* 8. *num.*3. Gigas, *in ſuo tract.de crim.maieſt.q.*15. Gabriel. *conſ.*129.*lib.*1. Ant.Gomez. *var. reſol.* in *de delict.c.*2.*Rub.de crim.leſ maieſt.n.*11. Gail.*lib.*2.*de pact.public.c.*3.*n.*25. Baiard.ad Clar.*in* §.*crimen.læſæ maieſt.n.*16 Farin.hos referens & laudans *de crim. leſ.maieſt. q.*116.§.2.*num.*57.*&* 67. Reſiſtit tamen Acoſt.*d.reg.*2.*ampl.*7 *n.*25.*& ſeqq.*

A. M. Bertoli I.V.D. &c.

Sed tamen licet concedamus tacitam hypothe- 61
cam, & priuilegium prælationis fiſco in bonis delinquentis, lata iam vero ſententia, iuxta ſupra traditam reſolutionem; nihilominus tamen Doctiſſimus Couarruuias *in d. lib.*1. *variarum reſolutionum cap.* 16. *num.* 1. exiſtimat, in dubio contra fiſcum iudicandum eſſe, quoties fiſcus aduerſus debitorem agit de lucro captando, ac de pœna * ab eo P
exigenda, qui crimen aliquod commiſiſſe dicitur, & eius patrimonium ob id ad fiſcum delatum cenſeatur, nec eo caſu res propriæ ſunt auferendæ, donec in his fiſcus per ſententiam creditor declaretur, vt ſupra reſoluimus, idque deducit *ex l. non puta delinquere eum, qui in dubiis quæſtionibus contra fiſcum facilè reſponderit, ff.de iure fiſci,* & pluribus à ſe citatis Auctoribus probat.

P ✝. *Da Pœna, &c.)* Prælaudata porro Couar. 62
concluſio, non obtinet in Fiſci Adminiſtratore, Gabellatiovè, ſeu Publicano, &c. quiſquis ipſe, ſit namque habet Fiſcus hypothecatiam, pro pœna etiam ante ſententiam, in bonis eius Adminiſtratoris, aduerſus quoſcumque poſſeſſores eorum bonorum, quæ poſt cœptam adminiſtrationem diſtracta ſunt; non autem ſolummodo tempore criminis. D.Ant.de Marin.*reſ lib.*1.*q.*5.*c.*148.*n.*1.

Provt, & cum ipſorum hęredibus, Fiſcus facit ex- 63
ceptionem ad eam Regulam. Non teneri hæredes defuncti, niſi lite conteſtata cum ipſo defuncto, *ex leg vnic.Cod. Ne ex delict. defunct.* Idem D.de Marin *loc.cit.*

A. M. B. I.V. D. &c.

Ex ſupradicta igitur reſolutione deducitur, ſi fi- 64
ſcus agat ad bona condemnati per quendam tertium poſſeſſa, probare debere illa fuiſſe in bonis condemnati, *vt in l.*2.*C. ne vxor pro marito,* & ibi notãt ſcribentes, & *in l à Diuo Pio,*§ *ſi ſuper rebus, Dig.de re iudicata,* & ita debet intelligi Gloſſ.vlt.*in l.*1. *C. de priuilegio fiſci*; ſecus vero ſi fuerunt per condemnatum poſſeſſa, quia tunc prætendens ſua eſſe, hoc probare tenebitur, vt docet Maſcardus de probationibus, *volum.* 2. *concluſione* 806. *num.* 3. Gregorius Lopez *in gloſſ. verb. probanda, l.*3.*tit.*3. *p.*3. quos refert, & ſequitur Villad. *in d. ſua Politica lib* 5.§.12.*n* 21. *verſ. penultimo*; dicens, ſi hoc caſu probationes æquales fuerint, pro fiſco pronunciandum eſſe; quamuis actor ſit, licet regulariter reo fauendum ſit, ex regula *legis Arrian ff.de act.& obl.* vt

latè ex variis Doctorum teſtimoniis comprobat Couarr. *d. c. 16. n. 3.*

65 Quo etiam in loco ipſe ex ſuperiori doctrina infert declarationem ad illam quæſtionem latè tractatam ab Antonio Neguſantio *in d. tract. de pignor. 4. memb. ſecunda partis n. 17.* & ab aliis Auctoribus à ſe citatis *ibid.* videlicet; Quando concurrunt fiſcus, & priuatus, nec apparet qualiſnam prior, aut potior haberi debeat in bonis, ſuper quibus contendunt, veluti cum * duo inſtrumenta, ſeu ſcripturæ appareant eadem die confecta, quarum vna ad vtilitatem priuati, altera in fauorem fiſci confecta ſit, qualiſnamque prior præſumenda ſit, an illa quæ fiſci eſt, vel quæ ad priuatum ſpectat?

Et Neguſantius in huius quæſtionis reſolutione, 66 ſequitur doctrinam traditam à Iaſone *in leg. 1. ff. ſoluto matrimonio*, quam poſt longam diſputationem approbat Couarr. *vbi ſuprà, num. 2. in fine*, videlicet, quòd quando fiſcus contendit cum priuato ex cauſa onerosa, veluti ex cauſa iuris proprij, tunc in dubio præferri debet fiſcus priuato; quod ſecus eſſet, ſi fiſcus prætenderet cauſam lucratiuam, quia venit contra indignum, vel petit pœnam ea cauſa delicti; nam tunc in dubio præferri debet priuatus fiſco, & pro eius inſtrumento, ſeu ſcriptura præſumendum erit, ex communi Doctorum doctrina à ſe relata, & in hoc ſecundo caſu procedere *d. l. non puto, ff. de iure fiſci.*

Q ✝. *Duo inſtrumenta eodem die confecta, &c.)* Si vno eodemque die duo reperirentur inſtrumenta ſtipulata abſque horæ appoſitione; & ita non conſtaret de prioritate, diffiniendam eſſe prælationis quæſtionem à cauſa lucratiua, vel oneroſa, 67 ſentiunt præter relatos, Neguſ. *loc. cit.* ex text. ita per eum intelligendo in *l. non puto D. de iur. fiſc.* Adhæſit huic ſententiæ Boſſ. *tit. de fiſc. &c. n. 74.* contra Matheſilan. *not. 71.* innixum generalitati *d. l. non puto.* Merl. *de pign. l. 3. tit. 3. quæſt. 92.*

Provt in pari cauſa damni, ratio fiſci habenda eſt, priuato poſtpoſito. Reuetter. & ad eum, D. de Marin. *dec. 378.*

68 Sed quid ſi reus ſit condemnatus in decem fiſco, & in aliis decem parti; annè fiſcus præfertur in bonis rei, ſi non ſit ſoluendo? Eum non præferri, fuit decretum in Senatu Pariſienſi ex relatione 69 Ioan. Galli, *q. 130.*

At ex diuerſo competere fiſco prælationem, ſcripſit Couarr. *lib. 1. var. c. 16. n. 8.* adductus ex fiſci priuilegiis, *ad l. p. C. de priuil. fiſc. lib. 10. l. ſi is qui D. eod.*

70 Cæterum Peregrinus *in dict. tract. de iure fiſc. lib. 4. tit. 8. de pœn. & mulct. fiſcal. n. 12.* decidendam eſſe quæſtionem, ait, ad fauorem priuati; tum quia in obligationibus diuerſis ex eodem actu non poteſt obtinere locum prælatio ratione temporis, Curt. Iun. *conſ. 47. n. 5. ad l. reos. §. cum in tabulis, D. de duob. reis l. 1. C. ſi plures vna ſent. cum ſimil.* tum etiam, quia priuatus iſte cauſam prætendit oneroſam, ſcilicet pro damnis paſſis, ad ea quæ per Enetard. *ſup. citat. in d. loc. 62. à fiſco ad dotem*; ab eo etiam ſecutum, & laudatum. Cum & in auocatione pecuniæ poſteriori creditori ſolutæ, & conſumptæ, ad text. *l. deferre, §. fin. cum ſimil. D. de iure fiſc.* attendi debeat ſecundum plurium ſententiam, cauſa lucratiua, vel oneroſa, vt ſcilicet à creditore illo poſteriori, lucratiuam cauſam habente, auocari poſſit ea pecunia; non item ſi oneroſum titulum foueat. Couarru. tamen omnino defendit, in omnibus caſibus auocationem; *in pract. qq. c. 29. n. 3.* de hoc fuſius, *infr. 2. p. art. 3. à n. 27. & ſeqq. & n. 43. & deinceps.*

A. M. Bertoli I. V. D. &c.

Ex qua vera doctrina, & reſolutione idem Couarr. infert *ibid. n. 4.* in duabus ſententiis contrariis latis à duobus iudicibus ordinariis eam eſſe ſeruandam, quæ pro fiſco lata fuerit, ex doctrina Speculatoris, Ioan. Andreæ, & Iaſ. *in locis ab eodem allegatis, ibidem, num. 2.*

ARTICVLVS III.

De Priuilegio Impenſæ Funerariæ, & Salarij Famulorum, & aliorum, &c.

SVMMARIVM.

Referuntur plures Auctores, qui de impenſa funeraria actione ſcripſere, n. 1. item, & leges, n. 3.

Funeralis impenſa priuilegiata eſt; & tacitam hypothecam in ſe continet, & omnibus aliis creditoribus tacitas priuilegiatas habentibus hypothecas præfertur, n. 2.

Quod tamen cenſuræ ſubijcitur, n. 3.

An etiam doti præferatur? ibid.

** Expenſa funeris deducenda eſt, antequam ſoluatur creditoribus, n. 2.*

An contra priuilegiarios creditores expreſſas hypothecas habentes, actio funeraria impenſa gaudeat prælatione? n. 5. & 15.

Refertur Negatiua, num. 6.

Verior Affirmatiua, num. 7.

Quæ comprobatur auctoritatibus, n. 8.

Et rationibus, n. 9. & 10.

Non tantum apud Veteres Romanos maximis cæremoniis funeratio peragebatur, verum etiam apud exteras nationes id receptum fuiſſe oſtenditur, ex variis auctoribus, & hiſtoriis, n. 11.

De his funeribus aliqua exactius. ibid.

Si non ſit qui pietate commotus funus defuncto faciat, ad iudicem ſpectat curare vt ſepulturæ tradatur, n. 12.

Iudex rem hæreditariam vendi, iubere poteſt, vt ſepulturæ corpus defuncti commendetur, ibid.

Iuſtè à iure ciu. inductum eſt, pro nullo debito à creditoribus detineri poſſe humana corpora nè ſepeliantur, quamuis debitum ſit liquidum, etiam per inſtrumentum guarentigium, n. 13.

Ex ſumma Reip. vtilitate & Religionis fauore, qui funus familiare ducunt iuſtavè mortuo faciunt, vel cadauer proſequuntur, non poſſunt in ius vocari, n. 14.

Quid ſi extraneus expendat funeris cauſa, n. 16.

Quid in mutuante pecuniā pro cauſa funeraria, n. 17.

Concluditur pro prælatione funeris creditoribus habentibus expreſſas hypothecas; & oppoſita reſoluuntur, n. 18.

Funeraria cauſa non præfertur priuilegiariis creditoribus regulariter, n. 19.

Doti tamen præfertur, n. 20.

Ac fiſco, & cur, num. 21.

Impenſa funeraria prælatio & priuilegium obtinet in expenſis infirmitatis, & curationis cauſa factis, n. 22. & 23.

Quid in ſumptibus pro pharmacis & medicorum ſalariis? affirmatur ſi in vltima ægritudine, n. 24.

Si

Si verò conualuerit, dubitatur & reſoluitur negatiuè, num. 25.
Pro medicamentis in culina ad condiendos cibos nunquam datur prælatio, n. 16.
Expenſa tam in ſumptibus funeris, quam curationes, & infirmitatis ſunt deducenda ex quinto bonorum, n. 17. & 40.
An impenſa funeris ſint probanda? Affirmatur, n. 28.
At quæ probatio ſufficiat? num 29.
* *Datur prælatio ſolum in expenſis funeris neceſſariò factis, habita ratione perſonæ, & facultatum ipſius defuncti, n 30. & 31.*
Expenſæ nomine funeris dicuntur, & quæ in Vnguentis factæ ſunt, in loco ſepulturæ, Veſtiariis, Vectigalibus, pro itinere, &c. n. 32.
An veniant veſtes lugubres? & affirmatur, n. 33.
An & ea pro teſtamento, & inuentario facta, pariter affirmatur, n. 34.
Quoad has impenſas ſtandum eſt modo impoſito per legem Regiam in Hiſp. n. 35.
Quo verò ad ſacrificia, oblationes & Eccleſiaſticas perſonas, nil immutatum eſt, n. 36.
Funeraria actio datur ei qui in funus impendit, tanquam negotiorum geſtor, & recuperandi animo, ſecus ſi miſericordia, religioni aut pietati tribuens erogauit, n. 37.
Quiſnam ſufferre debet impenſas factas pro Vxoris funere? n. 38.
Reſoluitur, ex dote eſſe ſoluendas, præciſa pietatis cauſa, & affectionis, n. 39.
Impenſæ funeris deducendæ ſunt ex quinto bonorum, iuxta leg. Reg n 40.
Poſſeſſor maioratus tenetur ad expenſas funeris pro prædeceſſore, ibid.
Ad priuilegium impenſæ funerariæ reducitur priuilegium illud pignoris in redemptio ab hoſtibus, de cuius interpretatione agitur, n 41.
Quid ſi is qui redemit aliquem ab hoſtibus concurrat ad ipſius bona cum aliis creditoribus, an his omnibus præferatur? n. 42.
Reſoluitur pro Affirmatiua, n. 43.
An ſalaria Iudicum, & Aduocatorum, Doctorum, Litteratorum, & Scholaſticorum habeant priuilegia inter omnes creditores, n. 44.
Reſoluitur Affirmatiuè, ibid.
Id extenditur ad Doctores quoad debita cauſâ ſtudii; Ad Scholas, & Academias, n. 45. & 46.
An his perſonis detur prælatio, vel ſolum hypothecæ? Negatur, n. 47.
Affirmatur, num. 48.
Infertur ex eadem ratione, beſtitem, cuſtodem, & laboratorem pro mercede & alimentarium pro alimentis, tacitam habere hypothecam cum priuilegio prælationis, n 49.
Intellige in alimentis ex fundo cum tali obligatione, n 50. & in aliis præſtationibus debitis ex ipſo fundo, n. 51.
Adhuc & in alimentis omnibus præſtitis animali cuſtodito, 52. & in herba ac fæno, &c. dato expreſsè pro certis animalibus alendis, n. 53.
Ratio cur mercedes, & ſalaria, &c. habeant hanc prælationem, n 54.
* *Seruiens domino, qui non eſt ſoluendo, non poteſt pretium acquirere.*
An famuli pro ſalariis præferantur omnibus aliis creditoribus, etiam expreſſas hypothecas habentibus. Adducuntur Feliciani fundamenta, num. 55.
A ſententia Feliciani receditur, & aliqua circa famulorum ſalaria annectuntur, num. 56. 57. & 58.
Feliciani ſententia procedit in famulis ſolum, qui præſunt tabernæ vel alicui loco ad emendum, &c. qui inſtitores dicuntur. Et ad eius fundamenta reſpondetur, n. 59. & 61.
Mercedibus mercenariorum adiunguntur expenſæ factæ pro inſinuatione Teſtam. vel recollectione ipſius, & etiam neceſſariò factæ in hæreditates, num. 60.
Præferuntur tamen legatariis ſolum, n. 61.
Noua pragmatica affertur circa famulorum ſalaria, n. 63. & 68.
Doctores concedentes indiſtinctè his famulis tacitam hypothecam, & Saluianum interdictum, n. 64.
Dummodo ſint in ſeruitio domini tempore eius mortis, n. 65.
Sitque certa merces ipſis deſignata quod ſemper præſumitur, n. 66.
Et datur pro toto debito etiam anteriorum annorum, num. 67.
Adducitur opinio, hos Inſtitores ſeu factores non gaudere hoc priuilegio, & cur, n. 69.
Item nec Mercenarios, cum inſtrumentum conuentionis eſt inter eos factum, n. 70.
Famulus furans æquiualentem rem domino recuſanti ſibi ſoluere ſalarium, non punitur pœna furti ordinaria, n. 71.

HVius impenſæ, & funerariæ actionis priuilegii materiam poſt ordinarios iuris Doctores i
in l. quæſitum 2. in principio ff de priuilegiis creditorum, & in l. impenſa 45. cum aliis eiuſdem tit. de religioſis, & ſumptibus funerum, quibus conſonat *l. 12. tit. 13. par. 1. & l. 30. in fine. tit. 13 p. 5.* & ibi Greg. Lopez, latè tractant, & proſequuntur Bart & alij Doctores *in l. . ff ſoluto matrim. opp. 4.* Rip. *in d. l. 1. ff. de priuilegiis creditorum*, Rebuffus *in commentario ad leges Franciæ 2. tom. tit. de ſententiis prouiſionalibus ex n. 69.* Vanderanus *in tract. de priuilegiis creditorum*, & eleganter Petrus Surdus *deciſ. 255. per totum*, optimè, & nouiſſimè Steph Grat *diſceptationum forenſium, c. 94. ex n. 1. cum pluribus ſeq.* Petrus Dueñas *reg. 397* Antonius Gomez Didacus del Caſtillo, Tellus Fernandez, Velaſquez de Auendaño *in l. 40. Tauri*, Matienzo, *in l. 13 tit. 6. li. 5. Recopil.* & ibi Azeuedo, *& in l. 7. tit. 16. gloſſ. 5 num. 2.* Ioan. Guttierez *in repetitione legis, nemo poteſt, ex n. 91. ff. de legatis primo*, idem *in lib. 2. practicarum q. quæſt. 70. cum duobus ſeq.* Ioan. Garcia, *in tract. de expenſis & meliorationibus cap. 8.* Ayora *de partitionibus 2. p. q. 20. per totum*, Anton Gamma *in deciſionibus Regni Portugalliæ deciſion. 308* Angulo *in dict. leg. 13. tit. 6. lib. 5. nouæ Recopil.* & alij relati Auctores à Doctore Anton Pichard. *in §. cum autem ratio. Inſtitut de lege Falcidia, n. 4.* Citra quos optimè eandem materiam explicant Anton. Negoſantius *de pignoribus 2. membr. 5. p. ex n. 28.* præceptor inſignis Didacus Spino *in ſpeculo teſtamentorum gloſſ. principali ex n. 46.* Mieres *de maioratu 1. p. q 18. n. 4.* nouiſſimè Meyter *de pignoribus, & hypothecis, lib. 2. de priuilegiis creditorum, tit. 2. de priuileg. impenſæ funerariæ*, & Flores de Mena, *lib. 1. variar. quæſtionum q. 6. ar. 3. n. 8.*

In huius igitur articuli explicatione, & materiæ cognitione, primò ſciendum eſt, funeris impenſam * priuilegiatam eſſe, & tacitam hypothecam in ſe A
cõtinere, quæ pro eius repetitione creditori conceditur, & tãtæ potẽtiæ, & auctoritatis eſſe notauit Io.

Gutierrez, *dict. lib. 2. practicar. quæſtionum*, *q. 70. n. 2.* ex Anton. Gumez *in leg. 30. Tauri n. 2.* Meyrer *vbi proximè dict. tit. 3. n. 1.* ex doctrina Bartoli, & aliorum *in leg. vltim. C. de iure dotium*, & ex Neguſantio *de pignoribus d. 2. memb. 5. par. n. 28.* Vt non ſolùm alijs tacitis hypothecis, ſed etiam doti ſit præferenda, vt tradit Gregor. Lupez *in dict. leg. 30. tit. 13. par. 5. in gloſſ. final.* Azeuedo *vbi ſuprà in dict. leg. 13. tit. 6.* Mieres *de maioratu 1. p. q. 26. n. 2.* & alij plures.

3 A ✝. *Priuilegiatam eſſe, &c.*) Funerariam expenſam, priuilegiatam eſſe, ita vt omnibus debitis præferatur, vltra Doctores euincunt textus expreſſ. in *l. at ſi quis 14. §. ſi colonus, D. de religioſ. & ſumptib. funer.* vbi locatori pro penſione præfertur. Text. *in l. impenſa enim funeris 18.* vbi ea dicitur eſſe æs alienum, etiam dotis reſpectu; *Leg. ideóque 19.* quia expreſsè dicitur dotem pro funere teneri. text. *l. funeris 37. L. impenſa 45. & ſeqq. eod. tit.* quatenus explicitè, Funus omne creditum dicitur præcedere. Text. *in l. quæſitum 17. D. de reb. auct. iud poſſ.* aliàs, *L. 2. D. de priu. credit.* vbi extenditur priuilegium, ſiue agatur pro funere defuncti; ſiue alterius, per eum funerandi, *L. 1. §. de impenſa 19. D. Ad leg. falc.* vbi funeris impenſam à parte factam, hæres præ omnibus detrahit. *leg. in reſtituenda, 4. C. de petit. hæredit.* Vbi idem reſcribitur poſſeſſori hæreditatis, vt ab illam eminente, tales exoluantur præ cæteris expenſis.

Ex quibus præter citatos ab Auct. ſuſtinet Fontanell. *de pact. nuptialib. tom. 2. clauſul. 7. Gloſſ. 2. p. 10. n. 31.* Anton. Amat. *variar. reſol. c. 3. num. 7.* Flores de Mena, *Var. quæſt. q. 6. §. 3. num. 11.* Gait. *de credit. c. 4. q. 11. num. 910. & ſeq.* De eo verb. *omne, in d. l. impenſa*, vid. Couart. *var. q. lib. 1. c. 23. n. 1. & 2.*

At verò vt tacitam hypothecam in ſe contineat vt hic, & *n. 5. ac paſſim*, effertur per Auct. non ſine cenſura prætermittendum eſt, pace ipſius dixerim; Quandoquidem inter perſonales actiones eam connumerat text. *in l. 2. & per tot. tit. D. de priuil. credit.* & ipſemet Auct. fatetur, *in 1. p. artic. 2. n. 4. verſ. 2. loco.* Aduertit vberius poſthæc. Non. Acoſt. *de priu. cred. reg. 2. ampl. 1. n. 3.*

4 Quod autem doti præcedat, etſi acriter contendat negatiuam Bald. Nouell. *de dot. p. 10. limit. 9. n. 21.* Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 11. tit. 24.* cum aliis. Tamen Affirmatiua per Auct. intra proximè laudata, ſuſtinetur communiter, ex text. *d. leg. impenſa enim funeris 18. & l. ſeq. D. eod. de relig &c.* Surd. *dec. 255. n. 18.* Caſtill. *dec. 103.* Caualcan. *dec. 32. lib. 1.* Gait. *de credit. c. 4 quæſt. 11. n. 1915.* vbi alios DD. refert. Quidquid ſit de ratione ex *d. l. 19.* de qua inferius, *n. 20.*

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

5 Expenſa funeris quæ moderata fieri poteſt, prius deduci debet, quam creditoribus etiam hypothecariis ſoluatur, *l. at ſi quis, l. penult. ff. de rel. & ſumpt. funer.* Surd *deciſ. 225.* Maſtrill. *dec. 10.* Vinceut. de Franch. *deciſ. 51.* *N. G.*

5 Sed tamen licet omnes hi ſupra citati auctores conueniant, impenſam funerariam reſpectu ſoæ hypothecæ omnibus creditoribus tacitam hypothecam habentibus præferri debere, nihilominus tamen grauis eſt inter eos controuerſia, & ſatis difficilis quæſtio, vt conſtat ex traditis per Neguſantium *vbi ſuprà dict. 2. memb. n. 28.* & Gregorium Lopez *in dictis legibus 12. tit. 13. par. 1. & l. 30. tit. 13. par. 5.* Anton. Gomez, Matienzum, Ioann. Garciam, Azeuedum, Ioan. Guttierrez, & plures alios citatos auctores per Doctorem Pichardum *vbi ſuprà in d. §. cum autem, n. 8.* & Hermannum Meyter *vbi proximè d. l. 2. tit. 1. n. 1.* & nouiſſimè per Stephanum Gratianum, *d. cap. 94. diſceptationum forenſium, n. 1. cum aliis ſequentib.*

Vtrum nè contra priuilegiarios creditores, expreſſas hypothecas obtinentes, funeris impenſæ actio, prælationis iure, & priuilegio gaudere debeat?

Et in primis Accurſius, *in d. l. impenſa 45. ff de religioſis, & ſumptibus funerum*, tenet, funeris ſumptus, aut impenſas; non præferri expreſſis hypothecis, quem ſequuntur Ripa *in d l. quæſitum 2. ff. de priuilegiis creditorum, n. 8.* Antonius Neguſantius *dict. 2. membro quinta partis, n. 28.* Baldus Nouellus *in tractatu de dote 10. p. limitatione 9.* & alij ab eo relati, Vanderanus *de priuilegiis creditorum, cap. 3.* & idem ſenſiſſe videtur Ioannes Guttierrez *q. 70. n. 2.*

Fundatur comm opinio in regula, *legis eos, iuncto l. at ſi quis, §. ſi colonus, ff. de religioſis, & ſumptibus funerum*, ex quibus deducitur, creditores habentes reales hypothecas, omnibus aliis creditoribus priuilegiatis, perſonales tantum actiones habentibus, præferendos eſſe. 6

Secundo pro eadem ſententia ponderat Matienzo *in d. l. 13. tit. 6. in gloſſ. 3. num. vltim.* & Iuan. Guttierrez *vbi proximè dict. num. 2. legem 13. tit. 6. lib. 5. Recopilat. quæ eſt lex 30. Tauri*, qua diſponitur ipſam funeris impenſam deducendam eſſe ex quinto bonorum, non vero ex corpore hæreditario, quamuis contrarium præcipiat teſtator per hæc verba, *Lacera, y Miſſas, y gaſtos del enterramiento, ſe ſaquen con las otras mandas gracioſas del quinto de la hazienda del teſtador, y no del cuerpo de la hazienda, aunque el teſtador mandelo contrario.* Cum ergo lex iſta præcipiat de quinta bonorum parte deduci funeris impenſam: iam igitur erat deductum omne æs alienum, cum non antea bona dicantur, quam ſoluto ære alieno, *l. ſubſignatum, §. bona, ff. de verborum ſignificatione*, ac per conſequens dicendum videtur, omne æs alienum, aut defuncti debita impenſam præcedere. Quæ ſanè opinio ſecurior redditur attento iure iſto Regio, cum antea ſecundum diſpoſitionem iuris communis, funeris impenſa deduceretur de vniuerſa hæreditate tanquam æs alienum; prius namque deducebatur funeris impenſa, quam debita teſtatoris ſoluerentur, iuxta text. *in l. fin. §. in computatione, C. de iure deliberandi, & in l. 1. §. penul. ff. ad legem falcidiam, & l. penult. ff. de religioſis, & ſumptibus funerum*, vt expreſsè affirmat Ayora *de partitionibus d. 2. p. q. 22. n. 24. ad medium*, Negiſantius *ab eo non citatus d. membr. 5. p. n. 28.* Qua propter Matienzo, *in d. l. 13. tit. 6. lib. 5. Recopilationis in gloſſ. 3. & in l. 7. tit. 16. eodem lib. 5. in gloſſ. 5. num. 2.* exiſtimat nouiſſimo hoc Regio iure attento, impenſam funeris creditoribus * præferendam non eſſe. B

B ✝. *Præferendam non eſſe.*) Hanc ſententiam prælationis prohibitiuam in cauſa priuilegiatorum *de iure communi, & ſemota, L. Hiſpan.* tenuit iam Azo *in Summ. C. de religioſ. & ſumpt. fun.* Odofred. Iaſ. & Angel. *in d. l. 2. D. de priuil. cred.* Bald. Nouell. *de dot. p. 10. col. 11. limit. 9.* Borgnin. Caualcan. *de vſufr. mul. relict. num. 91.* Viu. *dec. 307. in fin.* Vincent. de Franch. *deciſ. 51.* vbi 7

ita

ita decidi ſolitum teſtatur in Regio Senat. Petr. ad Capic. *dec.84.n.2.* Reuerter. *dec.*486.D.de Marin. ad eund. *n.*1.Matt.Coler.*dec.*200. *p.*1.Hartm.Piſt. *obſ.*68.*n.*3.*& ſeq.*

A.M B.I.V.D &c.

8 Cæterum contrariam ſententiam, & opinionem, quinimò funerariæ actionis priuilegium quibuſcumque aliis creditoribus tacitas, ſiue expreſſas hypotheceas habentibus præferri debere; * vt

C veriorem ſecuti ſunt, licet obſcurè, Gregor. Lopez *in d.l* 12. *tit.*13. *par.* 1. *in gloſ. verb. deudas, & in gloſſ. verb. el poſtrimero*, *in d. leg.*3. *tit.* 13. *p.*51. Antonius Gomez *in dict. leg.*30. *Taur.n.*10. Petrus Duenas *in dict. regul.* 397. *num.* 7. eleganter Ioannes Garcia *de expenſis, & meliorationibus dict. cap.*8. *n.*19. *&* 23. Caualcanus *in tractatu de tutore, & curatore, cap.* 9. *num.*95. *& n.*218. Azeuedo *in dict. leg.* 13. *tit.* 6. *lib.* 5. *Recopilationis, num.* 8. *verſ. ſed eſt alia quæſtio*, Angulo *de meliorationibus in explicatione d.l.*13 & alij Auctores citati à Doctore Pichardo *in dict. §. cum autem ratio. Inſtitut. Ad legem falcidiam*, optimè Meyrer *vbi ſupra dict. lib.*2. *tit.* 3. *num.* 3. *cum aliis ſequentibus.*

C ✝. *Vt veriorem.*) Eſt quidem verior aduerſa hæc opinio, funerariam ſcilicet cauſa omnibus, & quibuſcumque creditoribus tacitam ſcilicet & expreſſam habentibus hypothecam anteferri, quam vltra per Auct. relatos, ſequitur eit. Borgnin. Caualcan. ſibi contrarius, *in ſua repetit. in verſ. creditor funeris, & in dec.*3. *de contract. &* 32. *lib.* 1. Franciſc.de Petr. *feſt in lectur. lib.*1.*cap* 5. *num.*25. *& in conſ.*49. *num.* 7. Duen. *Regul.* 397. *num.* 7. Coſta *de remed. ſubſid. rem.*83. *& de ration. rat. q.* 73. vbi de receptiſſima ſententia. Carleual. *de iudic.tom.*2. *tit.*3. *diſp.*29. *num* 7. D. de Marinis, qui, ſe referente, de iudicio teſtatur in Regia Camera, nulla habita ratione ad d. *Dec.* 51. Vinc.de Franch. quamuis ſibi ius facere videatur, *in obſeruat. ad deciſ. Reuerter.* 486 *in fi.* adducens præ cæteris, pro inobſeruantia, *cit deciſ.* Capye.Latr. *dec* 47.*per tot.p.*1. Adde Ioſeph Ludouic. *dec. peruſin.*78. *num.* 22. Surd. *dec.* 111. *&* 255. Maſtrill. *dec.*10. *p.*1. Caſtill. *dec.*103. Staiban *Reſol.*64.*n.*1. Gait. *de credit.* qui fusè id examinat, *cap.* 4. *q.* 11. *num.*19.21.*&* 1931. Hæc tamen ſententia etſi in hypothecatiis obtineat, non tamen habet locum in priuilegiariis, *vt inf num.*19.

A. M. Bertoli, I.V.D.&c.

9 Quorum opinio comprobari poteſt, Primo, ex eo quod huius impenſæ, & funerariæ actionis prerogatiuæ, & priuilegij ratio, tam ex iure diuino quam ex æquitatis, & iuris ciuilis diſpoſitione, & ratione deducitur, vt elegantiſſimè, & eruditè conſiderauit nobiliſſimus, & doctiſſimus ſupremi Regij Senatus, & ſacri cubiculi Conſiliarius, Ægydius Ramirez de Arelano, *in relectione legis quæſitum* 2. *in princip. ff. de priuilegiis creditorum*, quam olim auditoribus ſuis dictauit in Salmanticenſi inſigni Academia, à quo accepit Doctor Antonius Pichardo, & ſcripſit *in dict. §. autem ratio, Inſtitut. Ad l. falcidiam num.*5.*&* 6. Nam à Deo ipſo laudantur cadauera ſepelientes, vt de Tobia legitur, *cap.* 1. *&* 2. *& cap.* 14. *& lib.* 2. *Regum, cap.* 2. & ex aliis quæ congeſſit Albornoz, *lib.* 1. *artis contractuum*, *tit.*17. *cap.*3. & refert D. Ioannes Vela, *in tractatu de pœnis delictorum, cap.* 21. *de ſepulchro violato num.* 4. intereſt, & religionis

D * ſepulchra extrui, curareque, ne defunctorum corpora maneant inſepulta, quod naturæ debitum, & ſummo in honore eſſe oſtendunt Ariſtoteles, Plato, & Cicero, in locis ab eo relatis, & Iuriſconſultus docet, *in l.*1. *§. interdum, ff. de mortuo inferendo, & in leg. ſi quis* 12. *& in l. at ſi quis* 14. *§. interdum, l. ſunt perſonæ, ff. de religioſis, & ſumptibus funerum*, vt tradit eleganter Menochius, *de arbitrariis, caſu* 387. *num.* 5. Petrus Surdus, *dict. deciſ.*255.*num.*9. & vt auctor eſt Valerius Maximus ab eo relatus *lib.* 5. *cap.* 1. Caius Cæſar Pompeij oblatum caput plurimis, ac pretioſiſſimis odoribus cremandum, ſepeliendumque curauit.

D ✝. *Intereſt & Religionis, &c.*) Hanc eſſe huius prælationis rationem, publicam videlicet vtilitatem, ne cadauera inſepulta iaceant, & inhumata, docet Papin. *in d.l. ſunt perſonæ* 43. *ſub fin. D. de religioſ. & ſumpt. funer.* Bald. *in d. l. in reſtituendo* 4. *C. de pet. hæredit. num.*1. *& ſeqq.* Bart. *in l.*1. *D. ſol. matr. num.*26. *init.* Iaſ. *ibid. num.*8 *& in d.l.fin. §. in computatione n.*5. *C. de iure delib.* Specul. *lib.* 4. *p.*3 *tit. de ſepult. §. vnic. n.* 13. *& ib.* Ioan. Andr. *in addit. lit. E, & F.* Ioan. Omot. *in §. extraneus, pen. Inſt. de hæred. qual. & diff. num.*18. Neguſ. *de pign p.*5. *membr.*2. *num.*18. Ioſeph. Ludouic. *Peruſin. deciſ.* 78. *num.*21. Ioann. Mich. Beuther. *de iure prælat. p.* 1. *c.*13. *& p.* 2. *cap.*29. Nic.Morz. *de contractib. tit.de pignor.col. de natural. pign.* Acoſt *de priu.cred. reg.*2 *ampl.*1. *num.* 10. *& ſeqq. num.* 60. Ioan. Kopp. *deciſ.* 28. *num.* 15. Etſi diſſentit Donell. *in comm. ad l. aſſiduis* 12. *C. qui potior. num* 2. Non eſt tamen adeò impellens ratio, vt abſolutam concluſionem, & abſque modificatione erigi ſuadeat. Vt inf. *n.*19. *& ſeq.* 10

A.M.Bertoli I.V.D.&c.

Hincque eſt, quòd non tantum apud veteres 11

Romanos maximis cæremoniis * funeratio peragebatur, verum etiam apud exteras nationes id receptum fuiſſe memoriæ traditum eſt; nec voluerunt defuncti memoriam ſtatim interire, vtporè à quibus viuis beneficia acceperunt; eos mortuos meritis honoribus non defraudandos eſſe cenſuerunt, vt videre eſt apud Platonem, *lib.* 4. *de legibus*, & tam apud Romanos, quam apud Græcos moris fuiſſe, tibia, funebre carmen apud defunctos canere, vt refert Cicero, *in lib.*2. *de legibus*, & Suetonius, in vita Iulij Cæſaris, ſcribit apud funus Cæſaris inter ludos quædam carmina fuiſſe cantata ad miſerationem, & inuidiam eius cædis: quin etiam apud Iudæos moris fuiſſe, vt tibia apud funus canerent, vt conſtat *ex cap.* 9. *Matthæi*, & teſtatur Diuus Hieronymus, *in epitaphio Paulæ*, & iam vſitatũ fuiſſe apud Chriſtianos, inquit Meyrer, *vbi ſuprà dict. lib.*2. *de priuilegiis creditorum, tit.*1. *à num* 28. *cum aliis ſequentibus*, dicens, *Gentiles enim credidiſſe, corpore extincto animas ratione dulcedinis muſicæ ad cælum redire, & ita Iulium Cæſarem in numerum deorum eſſe relatum, opinati ſunt*, vt refert Suetonius, *in vita Iulij Cæſaris cap.*88. & Cornelius Tacitus, *lib.* 3. *princip.* dicit, apud Romanos in vſu fuiſſe, vt funera nobilium virorum, inſigni aliqua ratione decorarentur, vt illorum imagines ante funus circumferrentur; iuxta illud Horatij, *Oda* 8. *in Æpod.* ibi, *Eſto beata funus: atque imagines ducant ibi triumphales*, & conſtat ex Tacito, & Suet. *in vita Iulij Cæſaris, & Octaui; Augusti*, quod clariſſimorum, & magnorum virorum corpora comburerentur, vt oſtendit Virgilius, *lib.*2. *Æneidum*, ibi. * F

E

Poſtquam collapſi cineres, & flamma quieuit,
Relliquias vino, & bibulam lauere fauillam,
Oſſaque lecta cado texit Chorinæus aheno.

Vt poſt Accurſ. *in Gl. fin. legis ſecundæ, § præterea, ff. de in ius vocando,* optimè & erudite notauit Meyer, *in loc. proximè cit.*

E ℣. *Maximis ceremoniis, &c.)* Perquam ſingularis in defunctos pietatis laudandos Romanos, inter cæteros omnino fatendum eſt. Hi enim ad funera ſtudioſè admodum, & religioſè proprios ritus & ceremonias inſtituerunt; tribus Miniſtrorum generibus diſtinctis, Pollinctorum videlicet, Libitinariorum, & Veſpillonum. Primi quidem corpus iamiam exanime, poliebant, ſeu propriè pollinciebant, ſcilicet lauabant, vngebant aquis, oleiſvè pretioſis, & liquoribus fragrantibus; Hunc poſtea, manibus per eos, pedibuſque colligatis, atque myrrha, aloes, aliiſque aromatibus conditum, ac floribus, ornatum in ædium veſtibulo admonebant, cupreſſi ramo præ foribus emiſſo, defunctum per ſeadecim dies omnibus complorantibus. Meminit de his Plaut. *in Aſin.* & Apul. *in Aſino*, T. Liuius, ac alij. Imò, & ex noſtris Iuris Auctoribus, Vlpian. *in l. quicumque § idem ait, D. de Inſtit. act.* Libitinarij ſubſequebantur; horum officium honeſtius erat, quam Pollinctorum; vtpotè verſans circa ſepeliendorum corporum curam; locabant quippe, aut vendebant neceſſaria ad pompam funebrem inſtruendam, quorum omnia in Æde Deæ Libitinæ, (vt quæ morientibus præerat,) aſſeruabantur, & emebantur. Habebant porro iſti ſeruos, quorum opera vtebantur ad cadauera aptandum in libitina ſeu capulo, inſignibus iuxta ſtatum appoſitis, perbelle innuit laudat. Vlpian. *in cit. l. quicumque §. idem. Si libitinarius (ait) quem Græci ταφία, vocant, ſeruum pollinctorem habuit, iſque mortuum ſpoliauerit, dandam in eum quaſi Inſtitoriam, &c.* Veſpillonibus poſtmodum, quaſi à veſpere (dum tunc ſolum id fiebat,) corpus humandum committebatur. Deſignatores etiam aderant, qui conſtituendæ funebri pompæ præerant, locum & ordinem incedendi ſingulis indicendo; de quibus meminit idem Vlp. *in l. Athletas init. ver. deſignatores artem ludicram non facere Celſus probat, quia miniſterium, non artem ludicram exercent. Et ſane, locus iſte à Principe hodie non pro modico beneficio datur, D. de his, qui not. infam.* Adde Budæum, *in Annot. ad hunc text.* Serui porro in funere plorantes conducebantur, de quibus Horat. *in Art. Conducti plorant in funere.* ac Propinqui, & conſanguinei luctuoſis veſtibus & actionibus per annum pergebant; ad quod quidem tenebantur vxores ſub infamiæ nota, *l. genero, cum pluribus ſeq. D. de his qui not. infam.* Pyræ poſtea ſeu rogo corpus imponebatur (quod tamen, ſi Plinio creditum, antiquioribus Romanorum vſu non venerat,) inibique eo combuſto, cineres extractæ, parentum, & carorum lachrymis madefactæ, vrnæ includebantur quam extra vrbem in viis publicis condi mos erat, erectis ſingularibus pro facultate ſepulchris; quorum tuendorum, & cuſtodiendorum religio ſumma fuit; ac ea violantibus, vltra mulctam centum vel ducentum aureorum, iuxta ſpeciem ſepulchri; adhuc infamiæ, imò, & corporis pœnam ex L. Iulia de vi, pro modo commiſſi, infligendam Nomothetæ ſtatuerunt; *Tot. tit. & præcipuè l. 1. l. 3. §. 1. & §. vlt. l. ſepulchri 8. & l. de ſepulchro 9. D. de ſepulchro violato.* de his porro ſepulchris plenè ad legalem materiam etiam, *in tot. tit. D. de religioſis & ſumptibus funerum; & vt funus ducere liceat.* Et quidem præter Romanos, adhuc & apud omnes nationes ſummæ fuit religioni cadauerum ſepultura; Scriptoreſque qui de pietate tractarunt, primum locum (Seruio teſte) tribuerunt funeris exercitio; quod quidem potiſſimum, vnanimi omnium conſenſu, pietatis, & religionis effectum fuiſſe exiſtimatum, ipſi non dubitarint.

F ℣. *Inſigni ratione decorarentur &c. Vt illorum imagines circumferrentur.)* Non tantum defuncti, verum & Maiorum inſignia ac ſtatuas, ſi quæ in familia, ob aliquam videlicet in bello glorioſam mortem repoſitæ erant, Romani deferebant. Elogio demum publico eius extollebant geſta, ceu Græci, in bello ſolum laudabiliter defunctos, ſic publico encomio, & panegyri commendabant. Familiæ porro ipſius ſtemmata ſub pallio reponi, faſcibuſque, & tædis affigi conſueuerat. Poſt ſepulturam autem ſacrificia faciebant, quæ Inferias vocabant. Ad hæc, & ludos, & ſpectacula inſtitui ſolitum, vt defuncti memoriam honorarent; poſt quæ, vltimum Vale dicebant, quod, Requieſcant in pace, dixeris apud nos Chriſticolas. Conſulas hiſtoriographos, ſi plura expetis, Tit. Liuium, Polybium Carol. Sygonium, &c. hæc enim delibaſſe ſufficiat.

A. M. Berteli I. V. D. &c.

12 Quamobrem ſi non ſit qui pietate commotus funus defuncto faciat, & ſumptus in ſepeliendo erogare velit, ad iudicem ſpectat curare, vt ſepulturæ tradatur, *l. ſi quis ſepulchrum § fin. ff. de religioſis. & ſumptibus funerum*, cui conſonat *l. 12. tit. 13. part. 1.* ibi. *Que muriendo alguno que no huuieſſe quien le trabaiaſſe de fazer las deſpenſas para ſu enterramiento, que el iuſgador las fizieſſe, ò las mandaſſe fazer, ſi el muerto huuieſſe de que fuen pagadas,* & præcipuè ne mortuorum oſſa, & cadauera vexentur, aut ſepulturæ commodo defraudentur, iuxta text. *in l. ne corpora 38. ff. de religioſis; & ſumptibus funerum,* & ita vt ea Menochio retulimus, *dict. caſu 387. num. 7.* Caium Cæſarem ſummè curaſſe, vt Pompeij caput plurimis odoribus pretioſiſſimis concremaretur, & ſepulturæ traderetur. * G

G ℣. *Final.)* Adde, per iudicem, hæredes ad rem hæreditariam vendendam cogi poſſe, vt ex ea defuncti cadauer debitæ tradatur ſepulturæ. Vide quæ inf. notauimus. *Art. 2. num. 12. litt. B p. 1.*

A. M. Berteli I. V. D.

13 Vnde iuſte à iure ciuili inductum fuit, pro nullo debito detineri poſſe, ne corpora à creditoribus ſepeliantur, *l. cum ſit iniuſtum, & Authentica item qui, C. de ſepulchro violato*, quod praxi receptum eſt, quamuis debitum ſit liquidum, etiam per inſtrumentum guarentigium, *ex leg. 13. tit. 9. part. 7. & leg. 12. tit. 16 lib. 3. ordinamenti;* & ibi Didac. Perez, Guillem. Benedictus, *in repet. c. Raynutius de teſtamentis,* verbo, *mortuo itaque el primero, num. 56.* Couarr. *lib. 2. variar. reſolutionum cap. 1. num. 10.* & Boer, *in cap. Raynaldus § 3. num. 3. de teſtamentis,* Antonius Gomez, *3. tomo variarum c. 11. num. 56.* Bæza, *de inopi debitore, n. 19.* quamuis contrarium docuerit Gloſſ. *in c. ei qui § ſi quis auſus, 2 quæſt 6.* quam ſequuntur Angelus, *in Authentica, Vt defuncti funera, &c §. 1.* Hyppolytus, *ſingulari 119.* imò hoc caſu puniuntur pœnis à legibus ſancitis; vt conſtat, *ex l. qui actu, ff. ad legem Iuliam de vi,* & latè exornat Menochius, *de arbitrariis, caſu 387. num. 20. cum aliis ſequentib. & caſu 393.* Matthias Colet. *in tract. de proceſſibus executiuis 2. p. cap. 3. num. 409.*

num. 409. & rectè D. Ioan. Vela, *de pœnis delicto-
rum, d. tit.* 21. *de ſepulchro violato*, vbi refert ex
hac ratione introductas fuiſſe grauiſſimas pœnas,
14 aduerſus ſepulchrorum violatores,† Propter quam
etiam ſummam reipublicæ vtilitatem, & religio-
nis fauorem, à iure ſtatutum fuit, ne illi, qui fu-
nus familiare ducunt, iuſtave mortuo faciunt, vel
cadauer proſequuntur, poſſint in ius duci, aut vo-
cari, *ex l.* 1. *§. præterea, cum lege ſequenti, ff. de
in ius vocando*, & iudicium antecœptum per illud
tempus ſuſpenduut, *l. interdum, ff. de iudiciis, l. ſi
quis §. propter ea. ff. ſi quis cautionibus*, quod tan-
dem ad nouem dies poſt mortem defuncti exten-
ſum eſt, vt intra illud tempus qui habent conſan-
guinitatem, aut affinitatem cum defuncto, non
poſſint conueniri, aut exequi, *ex Authentice, Vt
cum de appellatione cognoſcitur, §. hoc autem, ver-
ſic. ſancimus*, cui conſonat, *l. fin. tit.* 13. *p.* 1. *l.* 15.
tit. 9. *p.* 7. vt reſoluit Menochius, *d. caſu* 387. &
alij plures Auctores relati à D. Paz *in praxi* 4. *p.* 1.
tom. c. 1. *ex n.* 40.

Secundo comprobatur ſuperior opinio, *ex d. l.
impenſa* 45. *ff. de religioſis, & ſumptibus funerum*,
vbi conſideranda ſunt illa verba ibi, *Semper, &
omne creditum ſolet præcedere*, qui text. ſine diſtin-
ctione loquitur, & vbi lex non diſtinguit, nec nos
diſtinguere debemus, ex regula, *l. de pretio, ff.
de publiciana in rem actione*, & cum ſit generalis
determinatio, abſque dubio comprehendit quod-
cumque aliud debitum, quantumuis priuilegia-
tum, *argumento legis ſi in fraudem* 16. *verſic. bono-
rum, in fine. ff. de teſtamento militis, l. à procurato-
re, C. mandati, l.* 2. *verſ. generaliter, ff. de legatis
præſtandis*, & id clarè confirmat, *d. l.* 30. *tit.* 13.
p. 5. *in fine* ibi: *Otro ſi dezimos, que ſi algun hom-
bre deſpendieſſe marauedis en enterramiento de al-
gun muerto, maguer eſte tal debdo fueſſe poſtrimero,
ante deue ſer pagado que otro tal debdo, que huuiſſe
echo el muerto en ſu vida*, pro quo etiam facit *lex
vltima, §. in computatione, & ibi Gloſſ. C. de iure de-
liberandi*, & Gloſſ. celebris, *in l. quod priuilegium,
ff. depoſiti, verſic. item funeraria*, & idem tradit
Zaſius, *in l. priuilegia, ff. de priuilegiis credi-
H torum.**

H ✝. *Fin.*) Addunt DD. huius ſententiæ aliud
etiam fundamentum; Namque impenſa funeris
vincit dotem, vt diximus ex text. expreſſ. *d. l. im-
15 penſa enim funeris*, 18. *& l. ſeqq. D. de religioſ.
& ſumpt. fun.* Sed dos vincit hypothecam expreſ-
ſam, etſi anteriorem, vt ſup. firmant, *artic.* 1. *n.* 39.
& 40. ex ſolemn. text. in *l. aſſiduis, verſ. licet*, ita
per eos perpenſo; *C. qui potior. &c.* Ergo multo
magis impenſa funeris vincet hypothecam expreſ-
ſam, etiam anteriorem; quoniam ſi vinco vin-
centem te, multo magis vinco te. *l. de acceſſioni-
bus, D. de diuerſ. & tempor. præſcr. &c.* Atque huic
ſententiæ & rationi ſubſcribit Matt. Berlich. *pract.
concl. lib.* 1. *concl.* 64. *num.* 86. At data veritate ma-
ioris propoſitionis, de eiuſdem vera ratione, &
intellectu vid. quæ inf. *n.* 20.

16 Sed quid in extraneo funeris cauſa expendente?
Dic priuilegium dari cauſæ, & non perſonæ, ob
id & heredem, & extraneum eo potiri priuilegio,
dummodo animo repetendi expenſas illas fecerit,
Maſtrill. *d. dec.* 10. Ventrigl. *in ſua prax. Eccl. p.* 2.
annot. 31. *§. vnic. n.* 26. Addens ex Gratian. *diſcept.
17 forenſ. d. c.* 94. *numero* 11. *& ſequent.* Mutuantem
pecuniam pro expenſa funeris, adhuc potiri præ-
lationis priuilegio, ſi probauerit verſam eſſe in ta-
lem cauſam; quod præſumitur ſi ſtatim poſt mor-
tem mutuum ſit factum, ad doctrin. Rip. *in l. ſi
ventri §. fin. num.* 10. *D. de priuil. credit.* Surd. *dec.*
55. *num.* 9.

A. M. Berteli, I. V. D. &c.

Qua vera opinione retenta, non obſtat Accur- 18
ſij ſententia *in d. l. impenſa*, & aliorum Auctorum,
qui eum ſequuntur, vt in primo fundamento ſuæ
opinionis retulimus, qui putabant funerariam im-
penſam non præferri creditoribus expreſſas hypo-
thecas habentibus, moti fundamento *legis, at ſi
quis §. Colonus, & legis eos, C. qui potiores in pi-
gnore*, cui ſatisfacit Pichard. *in d. §. cum autem,
num.* 9. dicens illius legis diſpoſitionem, ob ma-
gnam illam religionis, & miſericordiæ rationem,
& fauorem, ceſſaſſe, & temperatam eſſe, quam
etiam dotis fauore violatam vidimus in ſpecie *d. le-
gis aſſiduis d. tit. C qui potiores*, vt ſuprà, *in art.* 1.
latè reſoluimus, cui, dotis priuilegio & fauore
funeris, ſumptum, & impenſam anteferri, ex com-
muni Doctorum ſententia ſuperius, *in princip. ar-
ticuli*, docuimus.

Nec obſtat ſecundo, *d. lex* 13. *titul.* 6. *lib.* 5. *nouæ
Recopilationis, quæ eſt lex* 30. *Tauri*, cui ſatisfieri
poteſt cum diſtinctione, & doctrina Couarr. *in
d. cap. Raynaldus §.* 2. *num.* 2. & Anton. Gom. *in
d. l.* 30. *Tauri, num.* 2. quos ſequitur Rojas *in epito-
me ſucceſſionum cap.* 9. *num.* 23. & alij plures citati
Auctores; quos refert, & ſequitur D. Pichardus,
in d. §. cum autem ratio num. 10. refutantes Ma-
tienzi, & Ioann. Guttierrez oppoſitam ſententiam
in locis ſupra allegatis: Diſtinguunt ergo duos ca-
ſus, ſuperiores auctores, videlicet, Nam aut de-
functi bona ſoluendo ſunt creditoribus omnibus,
& filiis: tunc quia procedit d. Lex Regia, qua
cautum eſt, funeris impenſam ex quinto bonorum
deducendam fore, & ſic æs alienum, aut defuncti
debita, funerariæ actionis impenſam præcedere;
quia tunc eo caſu omne æs alienum imprimis de-
ducitur; poſt deinde, quod reliquum erit, inter
filios diuidetur, & ex quinta bonorum parte, fu-
nus ſoluendum erit. Si vero is qui deceſſerit, ſol-
uendo non ſit, eo caſu ante omne æs alienum, *
I funeris impenſa deducitur, & quod reliquum eſt,
creditoribus aliis præſtabitur, quare in hoc vlti-
mo caſu procedit fundamentum eorum qui exiſti-
mant, ex d. L. Regia ſemper colligi, defuncti de-
bita funeris impenſam præire, ita vt in priori caſu
ſecus ſit: quod clare colligitur *ex d. l. impenſa, in
illis verbis* ibi, *Omne creditum ſolet præcedere, cum
bona ſoluendo non ſunt, &c.*

I ✝. *Omne æs alienum, &c. Omne creditum ſo- 19
let præcedere, &c.*) Hanc quæſtionem hucvſque
per Auct. exagitatam ita modificarunt per quoſdam
DD. vt ſcilicet concedatur quidem Funeri ea præ-
latio quoad omnes, cum creditores hypothecam, ſi-
ue expreſſam eam habeant, ſiue tacitam; non ta-
men quoad priuilegiarios; quoniam in ſpecie, qui
priuilegium habent ex *l. licet, C. qui potior.* ſcili-
cet mutuantes ad emptionem cum ſpeciali hypo-
theca, in ipſa re empta præferri volunt etiam fu-
neribus, Gratian. *diſcept. forenſ. tom.* 4. *cap.* 730.
init. De Ponte *dec.* 34. *num.* 10. Verba enim hu-
ius *l. pen.* in quibus immoramur non adeo preſ-
ſim ſeotiunt prolata, *vt in d. l. licet.* Etſi enim
I. C. vtatur eo verbo, *Omne creditum, &c.* quod
præcisè obſeruat Auct. *ſup. proximè n.* 14. tamen
ly, *omne*, debilitari ab eo verbo, *ſolet*; ſi enim ſo-
let, quandoque ſolet, & non ſemper, ait ad rem
Franch.

Franch. *dec 51.* At, *in d. l. licet*, indiſtinctè ſtatuit Imp. omnibus creditoribus eos anteferri. Præterea Iura non dicere funus præferri priuilegiatis, ſed omni credito. Vid. quæ Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.4. c.730. init.* allegans Cyn. & alios perplures; quod & acutè notauit vltra cæteros, Gait *de credit. c.4. quæſit.11. num.1951. & ſeqq.*

20 Præfertur quidem hoc creditum doti, vt ſup. dixi; ſed ex eo quia vxor nihil commodi ſentit, dum inopem virum, & alere tenetur, & ſepelire. Duen. *reg.597. num* 8. & ſup. dix. *num.* 1. Quare ſi grauatur in bonis propriis, multo magis poteſt grauari in bonis viri. Quod & in Eccleſia erit, quoad ſuum Parochum, vt tenet Medic. *de ſepult. q. 3. in fin.*

21 Quoad Fiſcum etiam, nil mirum; ſi ei poſtponatur, quoniam patet, Fiſcum in realibus non habere priuilegium, *l. ſi pignus*, *D. qui potiores.* Gait. *de credit. loc. cit. num* 888. Et his præferetur funus, etiamſi anteriorem expreſſam habeant, Gratian. *diſcept. d. c* 94. Gait. *vbi ſup. num.* 1932. Atque ita ex his adductis modificabis quæ ſup. obſeruata ſunt. Reſiſtere tamen videtur text. interpretationi, Acoſt. *d. reg* 5 *ampl. 1. n.6.*

A M. Berteli I. V. D &c.

22 Sed & hæc quæ de funeraria impenſa, prælationiſque iure, & priuilegio dicta ſunt, in expen-
K ſis infirmitatis, * curationis cauſa factis, cum æquiparentur, obſeruanda eſſe, docent poſt Baldum, *in leg. reſtituenda, in fine*, *C. de petitione hereditatis*, Alexander, & Iaſon. *in d. §l. vltim. §. in computatione*, *C. de iure deliberandi*, Anton. Negusantius, *de pignoribus 2. membro quinto partis*, *num. 28. verſ. propterea, in fine*, expreſsè Ludouicus Gomez *in reg. Cancellaria de infirmis reſignantibus quæſt. 9. priuilegio 5.* Ciſuentes, *in d. l. 30. Taurb. num.3.* Antonius Gomez, *ibi num. 2. in fine*, Matienzo, *in d l.13. tit.6. Recopil. Gloſſa 3. n.4.* Azeuedo, *ibidem num.4.* Ayora, *de partitionibus d. quæſt.12. num. 15.* Doctor Pichardo, *in d. §. cum autem ratio, num.14.* Meyter, *d. lib.2. de priuilegiis creditorum, priuilegio 2. in principio, ex lege legatum 3.* vbi Accurſius, *C. de religioſis. & ſumptibus funerum, d. l. in reſtituenda 4. C. de petitione hereditatis*, nouiſſimè & eleganter, Stephanus Gratianus, *cap.94. diſceptationum forenſium num. 14. cum aliis ſequentibus.*

K ✠. *In expenſis infirmitatis, &c.)* Impenſis funeribus annectu ſumptus in curationem ægroti factos; ob idque omnia debita, & hos præcede-
23 re debere, comprobant text. in *d. l. in reſtituenda, & l. legatum à defunct. 3. C. de religioſ. & ſumpt. fun.* & vltra relat. per Auct. ſuſtinet VVeſembec. *in comm. de priu. credit. num* 5. Ioan. Mich. Beuth. *de iure præl. c. 6. per tot. p. 1. & c. 10. p.2.* Petr. Nic. Muzz *de pign. col. de naturalib. pign. n.60.* Vinc. de Franch. *dec. 51.* Roland. à Vall. *conſ. 14. n.26. vol.1.*

Sed quid? Inter hos ſumptus, referiuè debent ſalaria Medicorum, Chirurgorum, & Pharmacopolarum?

24 Diſtinguendum eſt. Vel enim in curationem dicta medicamenta, labores, &c. in vltima ægritudine ſunt erogata, & dicendum obtinere priuilegium; Vinc de Franch. *d. dec 51. num. 1.* Mich. Beuth. *de iur. prælat. d. p.1. cap.26. & p.2. cap.10.* Etſi reſiſtat Reuerter. *d dec. 486.* ſuper qua vid. obſeruationem D. de Marin. ibid.

Aut ægrotus conualuit & ſanitati priſtinæ fuit reſtitutus, & tunc; An reliquis creditoribus concurrentibus præferatur hæc impenſa, res in contentione eſt, Prælationem ſuadet ratio illa à maiori; dum qui pecuniam mutuo dat ad refectionem, vel conſeruationem rerum, omnibus creditoribus præfertur, *l. interdum*, *D. qui potior. cum ſimilib.* ſup. adductis; ſed plus eſt mutuare ad conſeruationem & refectionem hominis, & ſanitatis, quam rei, argument. *§. in pecudum, Inſt. de rer. diuiſ. l. in pecudum 28. § fin. verſ. fin. D. de vſur.* Ergo, &c.

Prætérquamquod præberetur occaſio delinquendi, contra *l. in fundo, D. de rei vendic. cum ſimil.* dum Medici, & Chirurgi vt in tuto eſſent propria ſalaria, ad mala medicamenta adhibenda incuarentur, quibus ægrotum interimerent, ad *l. ſi quis aliquid 28. §. qui abbortionis, & l. Cicero, D. de pœn.* Ergo ad tollendas has occaſiones, videtur prælatio concedenda; hæc cum Berlich. *loc. cit.*

At his non obſtantibus, verior videtur contra- 25
tia ſententia, per text. *in d. l. in reſtituenda 4. verſ. in mortui infirmitatem*, *C. de petit. hæredit.* quam ſuſtinet Roll. à Vall. *conſ. 14. à n.27. vol. 1.* Matth. Berlich. *loc. cit. num.99.* & alij. Nec facit prima Ratio oppoſita. Nam reſpondetur, ideo prærogatiuam mutuanti ad refectionem, vel conſeruationem concedi; quia mutuando eam pecuniam, conſeruauit cum re, etiam ius aliorum concreditorum; dum ea res vendi poteſt, & ipſi ſatisfieri. Vnde nil mirum, ſi hæc prælatio in retributionem concedatur, quod in ægroto ſecus eſt: dum ſi reconualeſcat, ius creditorum non conſeruatur; nec enim vendi poteſt, aut oppignorari, vt creditoribus ſatisfiat. *l. ob æs alienum 12. C. de oblig. & act.* de cuius interpretatione aliquid inf. per Auct. Secunda item ratio nil mouet, ſiquidem hæc vt leuiſſima præſumptio, iuris alia inuerſa præſumptione eliditur, qua nemo malus præſumitur niſi talis probetur. *ad l. non omnes. §. à barbaris, D. de re milit. l. merito, D. pro ſoc. cum concord.*

Adnotat tamen Beuther. *d. p.1. cap.26 ſub fin* ſi 26
medicamenta, non in curationem ægroti, ſed in culina ad condiendos cibos ſint adhibita, pro his non competere priuilegium. Cæterum hanc prælationem indiſtinctè & in omnibus caſibus tueri videtur omnino Acoſt. *de priu credit. reg. 2. ampl. 1. num. 28.* ex Bald. Salycet. & cæteris ſcribentib. *in d. l. in reſtituenda.* Fagundez *de iuſtit. libr. 7. cap.3. num.8.*

A. M. Berteli, I. V. D. &c.

Sed tamen quæſtio fuit inter aliquos ex ſupra 27
citatis Auctoribus, vtrumnè impenſæ hæ, & ſumptus in curatione, & infirmitate facti, deducendi ſint ex quinto bonorum, ſicuti impenſæ funeris, attenta deciſione nouiſſima, *d. l.30. Tauri.* Vnde Ayora, & Azeuedo, *vbi proximè*, optimè reſoluunt, quod etſi huiuſmodi impenſæ infirmitatis, priuilegio impenſæ funerariæ actionis gaudent, non ex eo deducendæ ſunt ex quinto bonorum, ex quo funeris impenſa deducitur, quidquid in contrarium velit teſtator, *ex d. l.30. Tauri*, ſed detrahentur ex corpore bonorum, vt debitum ab ipſo teſtatore contractum, vt notanter ex præcitatis Auctoribus tenet Pichardu, *vbi proximè in d. §. cum autem ratio n. 15.* *. L

L ✠. *Fin.)* At, Impenſæ funeris, vel Curationis 28
probandæne ſint? Vtique dicendum eſt, eſſe probandas; Quandoquidem ſimplicis eas allegantis verbo non creditur, text. *in d. l. in reſtituenda, § fin.*

§ fin. C. de pet. hæred. l. legatum 3. C. de religioſ. Bald. *in d.l.in reſtituenda,n.3.*

29 Sufficit autem in hoc caſu probatio veriſimilis, & per coniecturas; quæ quidem Iudicis, & boni Viri arbitrio committunt. Vt verbi gratia infirmum in mea domo fuiſſe curatum, & nutritum; tunc enim mea pecunia id factum præſumitur, niſi in contrarium probetur. Franc. Rip. *in l.ſi ventri. 24. §. eorum ratio. 3. D. de priu. credit. num. 13.* Bald. qui ita extendit deciſionem text. *in d. l. in reſtituenda, C. de pet. hæred. n. 1. verſ. nota.* Quod ſi veriſimiles coniecturæ deſint, ad Iuramentum ſuppletorium deuenitur. Ita Bald. *in d.l.fin. §. in compenſatione C. de iure delib. num. 4. verſ. qualiter.* Iaſ. *ibid. num. 5. 6. & 7.* Caſtrenſ. *ib n. 2.* Gloſſ. *in d l.fin. §. in computatione, verſ. approbauerit.* Bald. *ib. n. 2. & in l. reſtituenda n. 3. C. de petit. hæred. & in l. familiæ 20. C. fam. herciſc. n. 4. verſ. ſi neutrum.* Petr. Duen. *Reg. 397. incip. Funeraria in 10. priuileg. n. 10.* Maſcard. *de probat. vol. 2. concl. 720. n. 1. & ſeqq. cum ſimil.*

A.M.B.I.V.D &c.

30 Præterea obſeruandum erit, ea quæ ſupra in hoc artic. dicta, & animaduerſa ſunt, de impenſæ & funerariæ actionis iure, & priuilegio, locum habere & ſolum procedere in ſumptibus funeris, non quibuſcumque, ſed in his tantum, qui neceſſario impenſi * ſunt, in funus defuncti, habita ratione perſonæ, & facultatum ipſius, vt probat text. *in l. ſi quis 12. §. ſumptus, & in l. at ſi quis 14. §. funeris cauſam, & l. funeris 37. ff. de religioſis, & ſumptibus funerum. l. 1. §. fin. iuncta leg. nec amplius, ff. ad legem Falcidiam,* ibi, *Nec amplius concedendum erit quam quod ſufficiat ad ſpeciem modicam monumenti,* & expreſsè, *in d l. 12. tit. 13. part. 1.* ibi. *A queſtas diſpenſas ſean fechas meſuradamente, catando la perſona de quien ſon fechas*, vbi notant eleganter Gregorius Lopez, *in verbo, la perſona*, Explicant latè, qualesnam impenſæ neceſſariæ videantur eſſe, vt funeris actio, & priuilegium concedi debeat, Ioannes Garcia, *de expenſis, & meliorationibus, d. c. 8. num. 1. cum aliis ſeqq.* Cifuentes, & Tello Hernandez, *in d. l. 30. Tauri.* Matienzo, *in d. l. 13. Gloſſ. 3. per totam,* Couarr. *in dict. c. Raynuld. §. 3. num. 2.* Gamma, *in d. deciſ. 308.* Azeuedo, *in d. l. 13. Recop. num. 8.* & plures alij Auctores ſupra citati, optimè Doctor Spino, *in Speculo teſtamentorum, Gloſſ. 2. princip. ex num. 46.*

31 M †. *Neceſſario impenſi, &c.*) Priuilegium impenſæ funerariæ habet locum ſolum in neceſſariis ſumptibus, vt notant. cit. DD. *ex leg. in reſtituenda 4. C. de pet. hæred. & l. ſi quis 14. §. hæc actio, & §. iudicem, D. de religioſ.* Mich Beut. *de iure prælat. p. 1. c. 23. & 26.* Ioan. Schneid *§. fin. Inſt. ad l. falc. n. 5.* Menoch. *de arbitr. iud. q. l. 2. cent. 2. caſ. 123.* Ioſeph. Ludou. *d. dec. 78.*

32 Cæterum obſerua, nomine funeris venire quæcumque corporis cauſa erogata ſunt, puta vnguentorum impenſas, pretium loci vbi defunctus humatus eſt, & ſi quæ vectigalia ſunt quæ in itinere præſtantur, dum corpus ex vno loco in alium perfertur. Item Sarcophagi, & Veſtiaria, & quæcumque corporis cauſa, antequam ſepeliatur, conſumpta ſunt. Text. expreſſ. *in l. funeris ſumptus 37. D. de religioſ.* Coiac. *lib. 11. obſ. 21. per tot.* quem ſequitur Gottofred. *in d. l. funeris 37.* Garc. *de expenſ. & meliorat. c. 8.*

Sed an veſtes lugubres, quæ & cognatis defunctorum, & aliis funus comitantibus de more dari ſolent, nomine impenſarum funebrium veniant, & ob id iure prælationis gaudeant, res in dubio eſt.

Et quidem in puncto iuris, negandum videtur, ex *d l. & ſi quis 14. §. hæc actio quæ funeraria dicitur, 6. l. funeris impenſ. 37. D. de relig. & ſumpt. fun.* Garc. *eodem tract. d. c. 8.* Diuturno tamen vſu obſeruatur, has veſtes inter impenſas funerarias includi. Tuſc. *pract. concl. litt. F. concl. 536. tom. 3.* Socin. *conſ. 134. n. 39. lib. 1.* Moller. *ad Conſt. ſaxon. p. 1. conſt. 26.* relatus per Berlich. *pract. concl. p. 1. concl. 64. n. 90.*

Addas inſuper comprehendi in hiſce funerariis expenſis etiam eas, factas pro teſtamento, & inuentario, ita ex communi Doctorum conſenſu, Gratian. *diſcept. forenſ. c. 94. n. 7.* item, & expenſas forenſes ab hærede factas, ad ſe defendendum contra alios hæreditatem prætendentes. DD. *in l. fin. §. in computatione, C. de Iur. delib.* inter quos Iaſ. Ang. & Corn. quæ opinio etiam à Rota fuit canonizata, reſte Gratian. *diſcept. forenſ. 237. n. 30.* 34

Attexuntur per DD. etiam illæ expenſæ quas hæres fecit pro inſinuatione, vel recollectione teſtamenti per Notarium; namque in iis ius prælationis habebit. Bart. *in l. fin. § in computat. C. de iure delib.* quem ſequitur Abb. *conſil. 107. incip. hæres qui, num. 1. & ſeq. per tot. vol. 1.* Iaſ. *ibi. n. ſimiliter, 1. verſ. ſecundo,* Caſtrenſ. *Ibid. n. 1. & ſeq.* Et in ſumma, expenſæ omnes neceſſariæ in hæreditate factæ (Iaſ. *in dict. §. in computatione n. 2.*) puta ſi hæres in vendendis, & ſubhaſtandis rebus hæreditariis, ſoluit proxenetis, & ſimilibus perſonis. Bart. *in l. vbi purè, § fin. D. ad S. C. Trebell. num. 1.* Iaſ. *in d. §. in computatione, num. 5.* Paul. de Caſtr. *ibid. num. 1.* Nic. Boër. *deciſ. 44. n. 26. & ſequent.* 35

Quod tamen dictum moderatè intellige; vt ſcilicet procedat in his perſonis prælatio, non reſpectu omnium creditorum, ſed ſolum reſpectu legatariorum, qui pro rata in has expenſas contribuere tenentur; quod etiam comprobari videtur, ex *d. §. in computatione;* quatenus ibi debet ſeruari inter omnes eos creditores gradus prærogatiua; & in ipſis numerantur iſti pro talibus expenſis, ergo, &c. Atque ita tenet Berlich. *d. p. 1. pract. concl. 64. n. 83.*

A.M.Bertoll, I.V.D.&c.

Sed cum hodie funerum ſumptibus, modus ſit impoſitus, in his, quæ ad pompam, & funeris ornatum ſpectant, *in l. 2. tit. 3. lib. 3. Recopilationis,* eius deciſioni ſtandum eſſe videtur: quam originem habuiſſe à *Leg. 12. tabularum,* ex Ioan Garcia *d. c. 8.* & ex aliis citatis Auctoribus, refert Doctor Pichardo *in d. §. cum autem ratio, num. 11.* iuxta quam accipiendum nunc eſſe ait, text. *in d. l. quæſitum 2. ff. de priuilegiis creditorum, & d. l. impenſa 43. cum ſupra relatis, ff. de religioſis, & ſumptibus funerum, & in l. Papinianus, §. 4. de inofficioſo teſtamento, & in l. quod in vxorem 13. C. de negotiis geſtis, & in l. in reſtituenda 4. C. de petitione hæreditatis, & in l. fin. §. in computatione, C. de Iure deliberandi,* & præcipuè *d. 30. Tauri,* quæ eſt *d. l. 13. tit. 6. lib. 5. Recopilationis,* ibi, *La cera, y gaſtos del entierro,* & ita rectè notant, Flores de Mena *lib. 1. variarum quæſt. q. 6. art. 3. num. 12.* Villadiego *in ſua Politica, lib. 5. de forma libellandi in verſ. de tertio oppoſitore ad finem.* 36

Id

In ſacrificiis autem, & oblationibus, nihil immutatum fuit *in d.l.2.tit.5 lib.5. Recopilationis*, neque in his, quæ Eccleſiaſticis perſonis præſtantur, vt notant Pichardus *vbi ſupr. d.num. in fine*. Rurſus, & inter neceſſarias funeris impenſas adſcribitur nouemdiale, aut annale, & ſumptus ex tali cauſa facti, vulgo, *El noveno, y cabo de año, y los gaſtos, en ellos hechos*, vt præter alios Auctores ſupra citatos, notarunt ſingulariter Ioan. Garcia *in d.cap.8. num.18* D. Spino *in ſpeculo teſtamentorum d. gloſ. principali n.52.*

37 Illud deinde aduertendum erit, ea quæ de hoc priuilegio funerariæ actionis obſeruata ſunt, admittenda vtique eſſe, quando is, qui in funus impendit, tanquam negotiorum geſtor, & recuperandi animo fecit, ſecus ſi miſericordiæ, & religioni, aut pietati tribuens, erogauit, quia tunc actio hæc denegatur, vt probat *d. l. ſi quis 12. §. Prætor ait d.l. at ſi quis, §. interdum, §. plerique & §. idem Labeo, ff. de religioſis, & ſumptibus funerum d.l. quod in vxorem*, ibi, *Quaſi recepturus, C. de negotiis geſtis, & d. l. Regia* 12. ibi. *Si dixero que las faze por piedad*, & ibi, *Mas ſi las fizieſſe con intencion de las cobrar, tit.13. p.2.* vbi Gregorius, *verbo, piedad.* & reſoluunt Dueñas *in d.regul.397.* & alij Auctores, quos refert, & ſequitur Pichardus *in d. §.cum autem n. 13.* adiiciens, oportere proteſtari quemquam, quo animo funerat, ne poſtea patiatur quæſtionem, *vt in d. §. interdum* animaduertit Iureconſultus, & Doct. proximè citati; quòd ſi omiſerit, quamuis in dubio, miſericordiæ, & pietatis cauſa, impenſam factam præſumendum ſit, *ex dictis legibus, & d.l. ſi pater 33. §. fin. de donationibus*, iudicis tamen arbitrio id relinquendum eſt, qui ex variis circunſtantiis rem æſtimabit, *ex d. § interdum, verſic. igitur*, argumento etiam text. *in l. in fundo, in princip. ff. de rei vindicatione*, & tradit Ioſephus Ludouicus, *dec. 78. in princ. 2. p.* Petrus Ancharanus *lib.1. familiarum*

N *liarum quæſtion cap 52.*

38 N ✝. *Fin.*) Quid iuris ſit de impenſis funeris, ſi maritus vxorem funerari curauit, & in eius exequias, impenſas fecit: quiſnam illas impenſas ſufferre debeat, ſolusne maritus, an verò pro rata à marito, & reliquis hæredibus vxoris ſint exſoluenda? Vid. Ioan. Garc. latè *de expenſ. & melior. c.8. n.24 & ſeq. & n.46. & ſeq.* Nic. Boër. *dec. 144. n.9.* Petr. Duen. *reg.397. per tot.* Matt. Coler. *dec. 119. incip. de iur. civ. n.p. & ſeq. p.1.* Ioſeph. Ludouic. *dec.78. per tot. p.1.*

39 Tu interim dicas, ſi affectionis gratia factæ ſunt, miſericordiæve, aut pietatis intuitu, reſoluendum, vt ſupra; Si animo repetendi, dic maritum ex dotis quam retinet, fructibus id impendere, & ſi pro portionibus diuidatur vigore ſtatuti, quiuis pro rata tenetur. Quid ſi vxor dotem non habeat, aut alia bona, nec propinquos? Maritus tenetur; Vt & è conuerſo, Mulier inopem virum, vt alere debet, *arg. leg. ſi cum dotem, §. ſi maritus, D. ſol. matr.* ita & ſepelire. Medicis, *de ſepult. p.2.q.2. n. 1. & 3.* Iul. Lauor. *var. lucubrat. tit.2. c.16. n.13. & ſeq.* Veutrigl. *in ſua prax. Eccl. p. 1. annot. 25. num. 3. & nos infr.* Ambo enim participes ſunt inuicem fortunarum. Surd. *de aliment. tit.5.q.35. n.6. & ſeqq. & q.36. n.6. & ſeq.* Sanchez *de matr. lib.9. diſp.4.n.17.*

A.M.B.I.V.D.&c.

40 Cum igitur impenſæ hæ, & ſumptus tam fauorabiles ſint, ob ſuperiorem miſericordiæ, religionis, & pietatis rationem, vt omne æs alienum præcedere debeant, & deducendæ ſint ex toto hæreditario corpore, aut ex quinto bonorum, iuxta dictas leg. Regias, iuncta ſuperiore tradita diſtinctione, & reſolutione; conſequitur ex eo, quòd ſi alicui totum quintum legatum ſit, eum teneri ex huiuſmodi quinto bonorum, prius expenſas funeris perſoluere, interim tamen hæredes, compelli poſſe officio iudicis, defunctum ſepelire, vt expendant quod neceſſarium fuerit ad defuncti funus, poſtea tamen habebunt actionem ad repetendos ſumptus à legatario, quod ita notat Doctor Spino *vbi proximè d.gloſ.2 n.52.* argumento text. *in l. qui bonos erat, ff. familia herciſcundæ, & l. & ſi quis, § fin. de religioſis, & ſumptibus funerum.*

Ex quo etiam funerariæ actionis priuilegio, & fauore, prouenit, quòd licet aliàs ſucceſſor in maioratu non teneatur ſoluere debita contracta à ſuo prædeceſſore, vt latè reſoluit idem Spino *in gloſſ.19. principali, ex num.36.* nihilominus tamen funeris impenſas, quæ fiunt ad ſepeliendum vltimum poſſeſſorem perſoluere tenebitur, & ab eo, virtute huiuſmodi actionis funerariæ, repetentur, vt tenet Matthæus de Afflictis *in c.1. an agnatus, vel filius c.15.* Meneſius *in comment. legis, vnum ex familia, §. ſi de falcidia n.1. de legatis 2.* optimè Ioan. Garcia *de expenſis, & meliorat. cap. 16. n.33.* quem refert, & ſequitur Doctor Spino *vbi proximè in d. gloſſ.2. principali n 55.*

Tandem, & illud pro huius articuli perfecta co- 41
gnitione, & explicatione, adiiciendum cenſui, ad priuilegium huius articuli reduci poſſe illud taciti pignoris, quod ab ro Imperatore Gordiano conceditur *in l. 2. C. de poſtliminio reuerſis, & redemptis ab hoſtibus*, vbi donec pretium exſoluat, quod ſolutum eſt, pro illo, qui ab hoſtibus redemptus eſt, veluti in cauſam taciti pignoris, eum conſtitutum eſſe debere, docet Imperator ibi, & idem probat text. *in leg. Senatus 43. §. vltimo, ff. de legatis* 1. ibi, *Qui ab hoſtibus redemptus eſt, legari ſibi poterit, & perficies legatum ad liberationem vinculi pignoris, quod in eo habuit, qui redemit.* vbi notat ſingulariter gloſſa, *verb. pignoris*, pro quo etiam facit text. *in l. qui teſtamento 2. §. 1.* ibi, *Sed vinculo quodam retineri, donec pretium ſoluat. ff. de teſtamentis*, quibus conſonat Lex Regia 12. *tit.29 p.2.* notat eleganter Gregor. Lopez, *in l.3 tit.15.p.5. in gloſſ. verb. ſe empoñaſſe.*

Nec huic iurium diſpoſitioni repugnat *l. qui filios, C. quæ res pignori obligari poſſunt*, quo in loco probatur, in his ſolis rebus, quæ in noſtra ſunt poteſtate, pignus conſiſtere; ideo liberum hominem pignoris iure nequaquam teneri, vt expreſſè ſancitum eſt, *in c. lator 2. de pignoribus*, his verbis, *Lex habet, vt homo liber pro debito non teneatur, etſi res defuerint, quæ poſſunt pro debito adduci*, quod rectè probat, & exornat Baëza *in tract. de inope debitore, cap. 1. n.6. & 7.* Paz, *in praxi 4 par. 1. 1. cap.5. n.2.* Nam præterquam quòd ad id ſatisfieri poſſet dicendo, hæc iura loqui, & procedere, quando pro debito liber homo detinetur ſeruili aliqua conditione, quòd ſummè iura abhorrent, vt clarè deprehenditur ex text. *in leg. ob æs alienum, Cod. de actionibus, & obligationibus*, ibi, *Ob æs alienum ſeruire liberos creditoribus iura compelli non patiuntur*; & manifeſtè colligitur, *ex dict. leg. 2. C. de poſtliminio reuerſis*, ibi, *Ab hoſtibus redempti, quoad exoluatur pretium magis in cauſam pignoris conſtitui, quàm in ſeruilem conditionem eſſe*

detruſi

detruſi videntur, &c. ex dict. leg. qui teſtamento, §.11. ibi, *Hunc ſeruum non eſſe, ſed vinculo quodam detineri, donec pretium ſoluat*, & ex dict. leg. 15. 7. part. ibi; *No ſe ha por eſſo de ſeruir del tome de ſieruo; ma lo puede tener guardado, como en manera de peñes, en razon de aquello que por el pago*, &c. explicat id optimè poſt gloſſ. celebrem, *verb. obſides in cap. ex reſcripto de iureiurando*, Baëza *vbi ſupra dict. cap. 1. n.6. & 7.* Reſponderi etiam poterit, ea omnia, quæ ſuperiùs tradita ſunt, *ex dict. leg. 2. Cod. de poſtliminio reuerſis cum alijs iuribus ſupra adductis*, procedere ſpecialiter eo in caſu, quando quis ſcilicet pro redimendo homine ab hoſtibus capto, pretium aliquod perſoluit; nam tunc donec pretium exoluatur, liber homo poteſt retineri, vinculo quodam pignoris taciti à lege inducto, quæ introduxit, vt homines inducantur ad redimendos, & liberandos à captiuitate liberos homines, iuxta text. *in leg. ſi is, qui & leg. fin. Cod. eodem tit. de poſtliminio reuerſis, & redemptis ab hoſtibus*, & tradit Bald. *in dict. leg. 2. Cod. eodem tit.* quinimò liberum hominem ab hoſtibus captum poſſe in pignus ſe conſtituere, ſi ab aliquo ab hoſtibus redimatur, donec pretium quod pro eo ſoluit, reſtituat, docet ſingulariter lex Regia, *3. tit. 13. part. 5.* ibi, *El primero es, ſi alguno yugieſſe captiuo, o el miſmo ſe empeñaſſe à otro por quitarſe de captiuo*, vbi rectè notat Gregor. Lopez *in gloſſ. verb. ſe empeñaſſe*, Legem hanc tertiam, addere ad dictam *leg. liber captus, & ad dict. legem fin. Cod. de poſtliminio reuerſis, & ad dict. leg. 11. tit. 29. & ad dict. leg. 3. tit. 30. part. 2.* cum illæ leges loquantur, quando aliquis redemit captum, etiam ſine pacto, quo idem redemptus ſe pignoret pro pretio. at vero *dict. leg. 3.* quando fuit pactum de hoc expreſſum; vtrobique tamen militabit diſpoſitio dictarum legum, ſiue ſit pignus legale, ſiue conuentionale; Quinimò ex eadem mirabili legis Regiæ diſpoſitione, eo attento iure, propter ſuperiorem relatam rationem elegantiſſimè animaduertit Gregorius Lopez *in dict. leg. 3. in gloſſ. verbo, Otra aſſegurança*, poſſe liberum hominem obſidem dari, pro ſatisfactione debiti, ſeu pro quacunque alia conuentione, vt patet ex eiuſdem *verb.* ibi, *Otro ſi dezimos, que hombre libre puede ſer dado en rehenes por razon de paz, que firmaſſe algunos entre ſi, è por tregua, è per otra aſſegurança, ò por otra coſa ſemejante deſtas.* Nec nouum hoc videri inquit, cum, & legamus *Gen. 42.* ſecuritatis ratione, & fidei tacitæ promiſſæ adimplemento Benjamin in obſidem detentum: à fratre ſuo Ioſeph, Præpoſito Ægypti, etſi homo liber eſſet; notat eleganter, *dict. Gloſſ. verb. obſides, in cap. ex reſcripto de iureiurand. & Gloſſ. verb. obſidum, in cap. expoſita de arbitris.*

Sed tamen cum ex his conſtet, pro pretio ſoluto pro redimendo aliquem ab hoſtibus, induci tacitum quoddam ius pignoris, ſeu hypothecæ in ipſo ab hoſtibus redempto, donec pretium ſoluatur. Dubium eſſe poterit. Si iſte qui redemit, concurrat ad bona iſtius debitoris cum aliis creditoribus eiuſdem ab hoſtibus redempti, tacitas, ſiue expreſſas anteriores hypothecas, ſeu priuilegia habentibus in ipſius bonis, An præferendus ſit omnibus his creditoribus?

Quare huic dubitationi, à iuris interpretibus,
42 quos ego legerim, non perpenſæ, reſpondendum videtur, iuxta regulam *legis, priuilegia, ff. de priuilegiis creditorum*, quam latè Deo duce explicaturi ſumus *in 2. p. huius tract.* quòd cum in caſu propoſito, à lege inducatur tacitum pignus pro pretio ſoluto ab eo, quem aliquis ab hoſtibus redemit, *iuxta d. l. 2. cum alijs iuribus ſupra adductis*, & in pignoribus, & hypothecis, ad prælationem conſiderandam, temporis antiquitas attendenda ſit, vt, qui prior ſit tempore, potior ſit iure; in hoc caſu, prælationem debiti eius, qui ab hoſtibus redemit, virtute tacitæ hypothecæ à lege inductæ, regulandam eſſe videtur, ex temporis antiquitate, vt & tacitis, ſiue expreſſis hypothecis poſterioribus præferatur, quamuis anterioribus minime ſit anteponendus, ex his, quæ ſupra reſoluimus in hoc tractatu, & inferius latius explicabimus.

Niſi malis tenere, ex his quæ reſoluimus in huius articuli funerariæ actionis priuilegio, in quo miſericordiæ, religionis, & pietatis fauorem verſari oſtendimus; propter eandem pietatis, & religionis rationem, quæ conſiſtit in redimendis captiuis ab hoſtibus, & barbaris, noſtræ Chriſtianæ fidei acerrimis propugnatoribus, vbi non ſolum corpus à ſeruili obſequio, & miſera captiuitate redimitur, ſed etiam anima, quæ omni auro pretioſior eſt, à diabolica ſeruitute liberatur, inter tot, tantaſque hæreſes, & infidelitates inuoluta; illum qui redemit hominem hunc ab hoſtibus, pro pretio illo ad id dato, cum tanta priuilegij cauſa, hoc in caſu conſideretur, eadem priuilegij prærogatiua * gaudere, qua ille, qui in O
funerariam cauſam ſumptus fecit, gaudet; & præcipuum priuilegium præ cæteris creditoribus habere etiam debeat, cum omni prærogatiua, & prælatione, vt ſuperius reſoluimus. Et confirmari id poteſt ex celebri text. *in l. nam & Seruius, ff. de negot. geſtis*, vbi ob eandē rationem à Prætore, magis æquitatis, & priuilegij cauſa, datur actio in ſpecie illius text. negotiorum geſtorum; quam ex iuris communis regulis; vt colligitur ex vltimis verbis, ibi, *Seruius reſpondit, æquum eſſe, prætorem in eum reddere iudicium*, iuncta doctrina gloſſ. *ib.* Hæc ſunt quæ pro vtraque parte conſiderari poterunt, bonus enim iudex quid tenendum, & obſeruandum ſit, variè ex perſonis, cauſiſque conſtituet, vt & alias reſpondit Iureconſultus *in leg. in fundo in princ. ff. de rei vindic.*

O ✠. *Eadem priuilegij prærogatiua, &c.*) In 41
hanc ſententiam, vt hic ſoluens pro redimendo captiuo, præter hypothecam, prælationis etiam priuilegio fruatur, inclinat Gait. *de credit. cap. 4. q. 11. in appendic. n. 119.* cum ex ratione nedum eadem, ſed & maiori quam in funeris cauſa, dum agitur de libertate pretioſiori, quam corpus ſitum & quia hæc religionis ſpecies, & pietatis officium non ita ſolitum eſt, vt eſt cadauerum ſepultura, pro qua & iudex ex officio prouidere debet, *l. ſi quis ſepulchrum, §. fin. D. de religioſ.* ob id homines ad hoc allicienda ſunt.

Id tamen temperatè accipi ſenſit Acoſt. *de priu. cred. &c. d. Reg. 2. ampl. 1. n. 26.* vt ſcilicet hæc prælatio obtineat in bonis quæſitis poſt conſecutam libertatē: nam ea, quę habebat ante captiuitatem, iam iis creditoribus, vt ſupponitur hypothecata exiſtūt, ac propterea iniquū, vt iure iam acquiſito defraudētur, cōtra iura vulgata; per quę ipſe Auct. inclinat *infr. n. 42. verſ. Quare*; vt ſcilicet attēdatur temporis antiquitas, *ad l. priuileg. D. de priu. cred.*

Ad. M. Bertoli, I.V.D. &c.

44 Denique hic non minus vtiliter, quam neceſſario obſeruandum eſt, ex eadem ferè huius Art. priuilegij cauſa, & ratione, nempe fauore ſtudij, & publicæ Reipublicæ vtilitate, ſalarii Iudicum, P & Aduocatorum, * Literatorum, & Scholaſticorum habere priuilegia inter omnes creditores; cum pro labore, & honore accipiant; vt ex doctrina Gloſſ. *in cap. qui ſtudet*, 1. *quæſt.* 1. docet Gregorius Lopez *in gloſſ. leg.* 11. *tit.* 8. *part.* 5. pro quo facit *l.* 14. *tit.* 6. *de los abogados part.* 3. ibi, *Tome ſalario de la parte, &c. ſegun, ſu ſabidura, o el trabajo*, & in *l.* 3. *tit.* 31. *part.* 2. *in gloſſ. fin.* dicit Gregorius Lopez, quod ſalariis Doctorum debetur fauor ſicut cauſæ dotis, ſecundum Bald. & Bart. *in l.* 1 *ff. ſoluto matrimonio*, & tacitam hypothecam habere, à iure inductam cum priuilegio prælationis, quemadmodum fiſcus, & dos in plurimis caſibus, ex eodem Bart. Bald. Angel. Socin. Ripa. & Iaſ. *in d. l.* 1. *ſoluto matrimonio*, tenet Flores de Mena, *lib.* 1. *variarum quæſtionum*, *q.* 8. §. 1. *n.* 70. & ſecundum hanc opinionem iudicatum fuiſſe, teſtatur Rebuff. *in tract. de priuilegiis ſcholarium priuileg.* 118. *per totum*. Ea hoc igitur fauore, & publicæ vtilitatis cauſa, cum & iudices, & aduocati ſicut milites, Rempublicam, literarum clypeis, & armis defendant, *argumento legis aduocati, C. de aduocatis diuerſorum iudiciorum*, tale priuilegium induci colligitur ex ſupra tradita Doctorum auctoritate, & doctrina, à qua in iudicando, & conſulendo recedendum non eſſe proſequitur Flores de Mena, *vbi proximè d. q.* 8. *n.* 70. *in fin.* & eleganter, & nouiſſimè Steph. Gratianus 2. *p. diſceptationum forenſium*, *c.* 257. *ex n.* 17. *cum aliis ſeqq.*

45 P ✝. *Literatorum, &c.*) Quod de Literatorum, & Scholaſticorum ſalariis, & ſtipendiis in bonis diſtributorum, & adminiſtratorum notauit Auct. ipſis nempe, prælationis, & hypothecæ tacitæ priuilegium competere, quod comprobat & Ioachim Beuſt. *in ſua leg. admonendi*, *D. de iureiur.* *n.* 068. Intellige procedere, & in Doctoribus quoad omnia debita cauſa ſtudij, Iaſ. *in leg. p. D. ſol. matr. n.* 50. *& ſeq.*

46 Extendéque & ad Scholas, & Academias Nic. Reuſner. *in ſuis dec. p.* 3 *dec.* 4. *incip. quæſtio*, *n* 2. *& ſeq. per tot.* Betlich. *pract. concl. p.* 1. *conc.* 67. *n.* 58. & alij quos citat Statil. Pacific. *de ſalman. interd. inſp.* 3. *c.* 4. *n* 68.

47 Summa porrò contentio eſt, An verè aſſignanda ſit hiſce perſonis hypotheca cum prælatione, an verò duntaxat priuilegium perſonale?

Nullam quidem hypothecam, aut priuilegium iis competere, plures ſuſtinent Doctores, moti præ cæteris ea ea ſolida ratione, quia hypotheca vel prælatio non inducitur, niſi à lege ſit expreſsè conceſſa, & inducta, vt tradunt perplures DD. relati à Caſtill. *controuerſ. tom.* 4, *c.* 61. *a n.* 60. quos ſequitur *Salgad. Labyrinth. credit. lib.* 1. *c.* 10. *n.* 39. At nulla lege cautum apparet de potioritate, aut hypotheca horum ſtipendiorum, &c. ergo: (Nec enim Doctores habent facultatem inducendi eam tacitam hypothecam, Gloſſ. *in l. verſ. priuilegio, D. de priu. cred.* Rip. *in l.* 4. §. *p. D. eodem*, Mant. *de tacit. & ambig. lib.* 11. *tit.* 12. *n.* 10. Viu. *dec.* 451. *n.* 6. & alij relati & ſecuti per Salgad. *loc. cit.* Hinc nec ſubſcribendum ci[illegible] Merlino, qui in *tract. de pignor. lib.* [illegible] *tit.* 1. *quæſt.* 21. voluit, Aduocatum, aut Medicum à Communitate electum, & conductum, pro conuento ſalario potiri hypotheca, & prælatione ſuper bonis Communitatis.

Cæterum ex aduerſo, Auct. ſententiam defendunt non pauci Doctores vt. ſ. hypotheca & prælatio his perſonis competat, ſiue Aduocati ſint, Medicive, aut Profeſſores, Vicarij, Iudices, Ludimagiſtri, omneſque literati, quibus aliquid ratione ſtudij debetur; attento ſcilicet eius cauſæ fauore vt per Auct. & Gratian. qui de communiori teſtatur *loc. cit.* qui *n.* 31. ait in liberatione pecuniæ, non deſiderari cautionem de ea reſtituenda, in caſu, &c. dum potior creditor el non poteſt opponi. Vid. Gait. *de cred. c.* 4. *quæſit.* 11. *n.* 1566. *& ſeqq.* Paſchal. *de virib. patr. poteſt. p.* 4. *c* 6 *n.* 66. Antun. Amat. *var. reſolut. reſol.* 3. *n.* 3. Flores de Mena, *variar. lib.* 1. *q.* 91. *n.* 7. Petr. Barboſ. *in l.* 1. *D. ſol. matr. p.* 7. *n.* 25. Eman. Barboſ. *in remiſſ. ad leg. Portugall. lib.* 1. *tit.* 48. §. 7. Giurba *Dec.* 108. *n.* 10. ſubſcribit Zach. *de ſalar. quæſt.* 99. *n.* 2. 6. *& ſeq.* & quæ *inf. p.* 2. *art.* 4. *n.* 39. Nouius Acoſt. poſt hæc viſ. *de priuil. cred. Reg.* 1. *ampl.* 2. *per tot.* præcipuè *n.* 415. *& ſeq.* hanc ſententiam omninò defendens, dum mordicùs ſuſtinet paritatem cauſæ dotis, & ſtudij, ex rationibus vt per eum; obiectiſque ſatisfacit. Cur quidem cum Auct. noſtro, & Salgad. *Labyr. cred. p.* 3, *cap.* 9. *à n.* 18. *& paſſ.* ſubſcribendum cenſuerim. 48

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

Ea qua vera doctrina, & reſolutione, & ex eadem ſimili cauſa, & ratione infertur, hoſpitem, cuſtodem, laboratorem, & negotiorum actorem pro mercede, & ſalario, & alimentarium * pro alimentis, tacitam habere hypothecam cum priuilegio prælationis; vt tenet Felicianus *in tractatu de cenſibus* 2. *tom. lib.* 3. *n.* 11. affirmans ea doctrina Caualcani, & Tiberij Deciani *in locis à ſe citatis*; hos omnes pro ſua mercede, aut ſalariis, creditoribus etiam expreſſas anteriores hypothecas habentibus, præferendos eſſe. 49 Q

Q ✝. *Alimentarium pro alimentis, &c.*) Alimentarius pro alimentis habet tacitam hypothecam cum iure prælationis. Hoc dictum intellige procedere, primò reſpectu eius fundi cui hoc onus impoſitum fuit; ob id & perſona per quam fieri debet ſolutio, & alius quiuis ſucceſſor ad ea tenetur, *l. ſi quis, ſub fin. D. de alim. & cibar legat.* Gloſſ. *in l. Caius, D. de ann. legat. verſ. neque, & in l. cum tu,* 8. §. *Idem eſt, verſ. & per hoc, D. de tranſact. & in l. Lucius, ff. de alim. & cibar. legat. verſ. reditus, & verſ. ſed quid*, vbi hanc ſententiam veriorem dicit Bart. *& in d. l. Lucius, n.* 1. *verſ. ſed ponamus, & n* 2 *& in l. fundus quem,* 9. *D. de ann. legat. n.* 1. Caſtrenſ. *conſ.* 339. *n.* 4. *lib.* 1. Roman. *conſil.* 788. *n.* 3. 5. *& ſeq.* Bald. *conſ.* 182. *n* 2. *lib.* 6. Rip. *in l. p.* §. *ſi heres, D. ad Trebell. n.* 14. Felin. *in c. ad audientiam* 31. *extr. de reſcr. n.* 6. Piſtor. *obſ.* 69. *n.* 4. *& ſeq.* 50

Quod tamen & pro aliis præſtationibus competere dicendum eſt, in ipſo tamen fundo. Vide Neguſant. *de pignor. memb.* 4. *part.* 5. *n.* 164. Hoſtienſ. *in ſum. extr. de locat.* §. *quæ actio n.* 15. Specul. *lib.* 4. *part.* 3. *tit. de emphytheut.* §. *nunc aliqua, n.* 109. *verſ. ſi verò, & ſeq.* 51

Inſuper & pro alimentis præſtitis ſeruo, vel animali cuſtodito, quaſi ſine ipſis viuus eſſe non potuiſſet; vnde Intrat priuilegium *l. licet, C. qui potior.* Quod obtinet & in creditore pro alimentis factis animalis oppignorato de his vide Men. Neguſ. Plonzelat. à Carocc. *de locat. & conduct. tit.* 52

tit. de creditor. q. 4. n. 4. & tit. de diſſormit. q. 5. n. 4. Id extendit Borgnin. Caluacan. *dec. 44. n. 47. p. 1.*
53 ad vendentes herbam, fœnum, & alia paſcua pro animalibus, vt his ſcilicet detur prælatio; quod tamen modificat Surd. cum paſcua venduntur expreſsè pro certis animalibus alendis certo tempore. Adhuc enim & retentio conceditur ipſorum & incluſio niſi ſibi ſatisfiat, ita in *tr. de aliment. tit. 1. q. 70. n. 10. in fin. ac tit. 8. priu. 62. n. 19.* Gratian. *diſcept. tom. 1. c. 25. n. 22.* ad text. *in l. huius enim, D. qui potior.* Comprobat, & Felician. *de cenſib. tom. 2. lib. 3. c. 3. n. 12.* ſubſcribit Zacch. *de ſalar. q. 99. n. 19.*

A. M. Berteli, I. V. D. &c.

54 Cuius opinionem bene confirmat, mercedis, & laboris debiti fauor, cum diuino iure mercenarius dignus ſit mercede ſua, & vt inquit Apoſtolus *1. ad Corint. c. 3. Vnuſquiſque propriam mercedem accipiet ſecundum laborem ſuum*, quem ad hoc refert Gr. Lopez, *in d. l. 14. tit. 6. p. 3.* in Gloſſ. verb. *ò el trabajo*, nec minor fauor, & pia cauſa conſideratur in alimentis, cum & necare videtur, qui alimenta denegat, iuxta text. *in l. necare, ff. de lib. agnoſcendis*, ideo merito talis priuilegij prærogatiua conceditur.

* Famulus, non ſoluendo exiſtenti, ſeruiens, nihil à domino recipere, nec receptum retinere poteſt, niſi domino tantum ſeruiendo, acquiſierit, Nauar. *cap. 17. n. 270.* Molin. *de contract. diſput.* 330. N. G.

55 Illud tamen ſecundum eundem Felicianum, *ibid. n. 12.* eſt ſatis difficile, & non ſine magna contentione, licet nimis frequens, & quotidianum in forenſibus diſceptationibus, *An famuli pro ſalariis, præferantur omnibus aliis creditoribus, etiam expreſſas hypothecas habentibus?* Et famulos iſtos quibuſcumque creditoribus quocumque iuris priuilegio, aut prærogatiua gaudentibus præferri debere, pluribus rationibus, & fundamentis probare contendit.

Primum namque ad id ſuadent, quod famulorum ſalaria atque mercedes, ſtatim, & abſque vlla mora, & cunctatione perſoluenda eſſe, Dominus Deus noſter præcepit, *Leuit. 19.* ibi, *Non morabitur opus mercenarij apud te vſque mane*, & Deuteronomij 24. ibi, *Non negabis mercedem indigentis, & pauperis fratris tui, ſiue aduenæ, qui tecum moratur in terra, & intra portas tuas, ſed eadem die reddes ei pecuniam laboris ſui ante Solis Occaſum: quia pauper eſt, & ex eo ſuſtentat animam ſuam, ne clamet contra te ad Dominum, & reputetur tibi ad peccatum*, & Tobiæ 4. c. ibi. *Quicumque tibi aliquid operatus fuerit, ſtatim ei mercedem reſtitues, & merces mercenarij tui apud te omnino non remaneat.*

Secundo pro eadem ſententia facit; nam ſi laborator, & mercenarius, pro ſui laboris mercede, gaudet prælationis priuilegio, & prærogatiua, vt ex Tiberio Deciano, *conſil. 108. ex n. 23.* & ex Borgnino Caualcano, *in locis à ſe allegatis*, ipſe Felicianus, *vbi ſupra*, probauit; cur igitur famulus pro ſuo ſalario, & mercede ſibi debita, eadem priuilegij prærogatiua gaudere non debebit?

Tertiò denique id confirmat, ex eo, quod in iure certiſſimum eſt, debitum ex præſtitis alimentis procedens, aliis debitis anterioribus, cum expreſſa hypotheca, ſiue generali, ſiue ſpeciali, præferri oportere, vt ex Neguſantio, & aliis à ſe citatis Auctoribus tenuit Tiberius Decianus, 16 *Tractat. de Concurſu Credit. d. conſil. 108.* Caluac. in locis ab eodem Feliciano, *vbi proximè*, allegatis; ſed debitum propter laborem famulis debitum, continet in ſe debitum ex cauſa alimentorum: ergo eodem iure, & priuilegio prælationis, neceſſario fatendum eſt, potiri debere; quod ex aliis etiam comprobat idem Felic. *ibidem d. c. 5. n. 12. verſ. 3.*

Cæterum hanc Feliciani ſententiam, & opinionem indiſtinctè veram non eſſe arbitror, quod. 56

Primum ex eo facile poteſt comprobari, quia vt ſuperius reſoluimus, & infra dicemus, prout etiam notat Flores de Mena, *lib. 1. variarum quæſtionum q. 8. §. 1. n. 70.* quem ſequitur nouiſſimè Gratianus, *vbi ſupra num. 1.* priuilegium non aliter induci poteſt, niſi in iure expreſſum ſit; nec per argumenta conſtitui debet; igitur ſi huiuſmodi priuilegium ſalarij famulorum in iure cautum non reperitur, minimè induci poſſe affirmandum erit.

Secundò; nam priuilegia non ex tempore, ſed ex cauſa æſtimantur, vt docet Paulus Iurecunſul. *in d. l. priuilegia. ff. de priuilegiis creditorum*, quam infra latè ſumus explicaturi; Sed ſic eſt, quod non in omnibus ſalariis famulorum, eadem priuilegij cauſa reperitur, vt ex infra dicendis apparebit: Igitur non ſemper eadem priuilegij, & prælationis prærogatiua, in omnibus ſalariis famulorum conſideranda erit.

Quod vtique ex eo patet: nam quandoque famuli diuerſimode à dominis ſuis ſolent ſalarium accipere ex ſuo ſeruitio. Quidam enim abſque eo quod conuentum ſit, ſalarium percipiunt, eo quod aliis cum ſalario ſeruire ſolent, atque iis continuè, & diurnè aſſiſtunt ſeruitio domini, & eorum operas conducere videntur. Alij autem nullum taxatum ſalarium à dominis percipere, ſed ex conſuetudine ſolum eis alimenta, & veſtitus præſtantur, quales ſunt ij, quos vulgo, *pages* appellamus; denique alij ſunt famuli, qui non continuò ſeruiunt, nec domino morantur, ſed ſunt, vt vulgo dicimus, *allegados*, qui in nothi aut nullo ſalario dominis ſeruiunt, ex eo quod ſperant à dominis aliquam ſui laboris iuſtam remunerationem accipere, & hoc cum domino tacitè, vel expreſsè actum fuiſſe intelligitur; & hæc finalis ſeruiendi cauſa eſſe videtur. Quorum famulorum differentiam, circa ipſorum ſalarium, & mercedem exigendam, & quando ad id præſtandum in exteriori, & interiori foro, ex Nauarro, *in Manuali c. 17. ex n. 108. cum ſequentibus*, & ex aliis à ſe citatis Auctoribus, optimè cõſtituit Flores de Mena, *vbi ſupr. dicta quæſtione 8. §. 2. per totum*, Pater Lud. Molina, *in tract. 2. de Iuſtit. & iure diſp. 506. de iuſta famulorum mercede fol. 1635.* 57

Aliud ego famulorum genus conſidero, quales ſunt Inſtitores, qui tabernæ, locovè ad emendum, vendendumvè præpoſiti ſunt, quos Hiſpanè vocamus, *Moços de tiendas de mercaderes, ò de algun trato, ò negociacion*, prout ita definiuit I. C. *in l. inſtitoris 18 ff de inſtitor. actione*, Vnde Bart. Iaſ. & Doctor. *in l. ſi inſtitorem 29 ff. ſi certum petatur*; Bald. *in d. l. mandatum n. 3. ff mandati*, ex doctrina Gloſſ. verbo velit, *in l. Iulianus 14 §. ſi procuratorem, ff. de actionibus empti*, proprie eum Inſtitorem dici putant, qui non ad certum genus negotiationis, aut certum locum, ſed vniuerſaliter, negotiationi variæ præponitur, quod optimè notauit Matthæus Vveſembechius. *in Paratitlis, tit. ff. de Inſtitoria actione, n. 1.* 58

F 2 Ex

59 Ea quibus ita præſuppoſitis, colligitur, in hoc vltimo famulorum genere, admittendam fore ſuperiorem Feliciani ſententiam, vt & ij pro ſuis ſalariis, habeant omne priuilegium, & prælationis prærogatiuam, ſicuti ſupra reſoluimus, cum in eis potior illa priuilegij cauſa conſideretur, quam conſtituit Iuriſconſ. *in l. interdum cum l.huius, ſeqq. ff. qui potiores in pignore habeantur,* nempe quia, cum horum induſtriâ, & diligentiâ, merces in taberna præpoſitæ conſeruatæ ſint, & totius quæſtus, & negotiationis cauſam ipſi præſtitiſſe videantur; quamobrem maiori priuilegio, & prælatione, quam cæteri creditores, expreſſas, ſiue tacitas hypothecas etiam anteriores habentes, gaudere debebunt, ſicuti de funerariæ actionis priuilegio ſupra diximus. Cæteri autem famuli pro ſuo ſalario non eandem priuilegij, & prælationis prærogatiuam habebunt, ſed perſonali actione dumtaxat, pro ſalariis dominos ſuos conuenire poterunt, & in tributum cum aliis creditoribus perſonales actiones habentibus concurrere debebunt, *ex l. procuratoris, §. planè, ff. de tributoria actione*, vt latius *in 2. part. huius tract.* dicemus; cum & in his, illa priuilegij, & prærogatiuæ cauſa non detur: ex qua, tali fauore, & tanto priuilegio potiri debeant, vt ex ſupra
R traditis clarè conſtat. *

60 R ℣. *Fin.*) Hanc famulorum diſtinctionem ab Auct. hic iactam obſeruat tacitus etiam Acoſt. poſthæc viſus, *de priu. cred. reg.* 2. *ampl.* 2. *n.* 9. Vtque denegetur prælatio huic famulo, niſi quando laborem adhibuit, & impendit in ipſa re; poſt Auct. noſtrum, quem allegat citat. Coraſ. *ad leges Regn. Hiſp. c.* 11. labor tamen ille perſonalis mihi maximè inhæret, quippe quia eius cauſa in Diuinis, & humanis litteris commendata apparet; *Matt. c.* 20. *Luc.* 10. *c. cum ſecundum de preb.* Ex quo, vbi laborem impenſum videam, ibi & priuilegium competere ſemper crediderim, tanquam ex cauſa, & ratione præexiſtente, *ad l. illud, D. ad l. Aquil. cum ſimil.* Vid. inf. *n.* 64.

61 Non competit quidem his caſibus hypotheca, de iuris rigore, vt notat d. Acoſt. *vbi ſup.* ex Coraſ. *ſup. alleg.* ſed ex Epikeia tribuitur quoddam Prælationis priuilegium ſuperans omnes hypothecas, imò & ius retentionis; non quidem ratione pignoris, quia de eo non fuit conuentum, *ad l. fin. C. commod. cum ſimil.* Sed ratione expenſæ factæ in ipſa re, ſcilicet operis & laboris.

Hinc Garc. *de exp. & melior. c.* 1. *n.* 16. *& ſeqq.* ex Bald. & aliis DD. docet. Sutores, Pictores, & ſimiles artifices poſſe veſtes, picturas, &c. iure retinere, vſque ad ſolutionem mercedis ſibi debitæ, Idemque in ſcriptore, tabellione &c. dum habent fundatam rationem iuris in ipſa re. Not. Bald. Iaſ. Neguſ. & alij. Vide Surd. *de aliment. tit.* 8. *priu.* 62. *n.* 45. Merlin. *de pign. lib.* 3. *tit.* 1. *q.* 5. *n.* 28. Vberius, omnes huiuſmodi caſus tegerit Zacch. *d. tract. de ſalar. q.* 96. *per tot.* Vbi *n.* 12. *& ſeqq.* diſcutit, An talis retentio competat Aduocato & Procuratori pro ſcripturis: quem vide, vt & quæ nos, *part.* 2. *art.* 3. *n.* 99. Et de hoc priuilegio quoad mercenarios, tamquam in praxi obſeruato, ex inconcuſſa conſuetudine, teſtatur Non. Acoſt. *vbi ſup.* Addens ex Hermoſill. vt per eum Fiſcum, pro expenſis factis in captura delinquentis præferri creditoribus anterioribus etiam cum expreſſa hypotheca, vtcumque regulariter non præferatur niſi habentibus tacitam, adiungit Seſſ. *dec.* 169. *n.* 3. Peregrin. *de iure fiſc. lib.* 5. *tit.* 1. *&c.*

A. M. B. I. V. D. &c.

Quare non obſtare videntur ſuperiora fundamenta, & rationes ſupra adductæ à Feliciano, cum illæ ſolum procedant ad inducendam cauſam executionis, pro mercede, & ſalariis famulorum contra dominos, vt ex Rebuff. 1. *tom. Comment. legum Franciæ in tit. de ſententiis prouiſionalibus art.* 3. *Gloſſ.* 7. Azeued. *in l.* 9. *tit.* 15. *lib.* 4. *noua Recopilat.* & ex Doctore Paz, *in praxi* 4. *part. tom.* 1. *c.* 1. *n.* 56. & ex Flores de Mena, in loco proximè allegato, & ex aliis iuris interpretibus, ego non parum vtiliter obſeruaui, *in tract. de executione ſententiæ c.* 1. *art.* 3. *n.* 14. & idem Felicianus notauit, *in d. c.* 2. *lib.* 3. *tom.* 2. *n.* 12. *de cenſibus*, & ſimiliter intelligi debent diuinæ illæ auctoritates ſupra relatæ ad inducendam reſtitutionem ſalariorum famulis ipſis faciendam in foro conſcientiæ, vt rectè tradit Nauar. *in Man. d. c.* 17. *n.* 108. Fr. Ludouicus Lopez, *in ſuo inſtructorio conſcientiæ* 2. *p. c.* 8 & alij Auctores citati à Flores de Mena, *d. q.* 8. *§.* 2. *n.* 1. *cum ſeqq.* P. Ludou. Molin. *d. diſp.* 506. *tract. de iuſtit. & iure.* 62

Poſt hæc ſcripta, noua circa famulorum ſalaria, promulgataque fuit Pragmatica, à noſtro Catholico Hiſpaniarum Rege Philippo Tertio, Madriti, edita die decimanona menſis Martij 1616. quæ maximè hanc noſtram opinionem coadiuuare videtur, nam poſtquam in ea ſancitum fuit, quòd ſi aliquis ex illis famulis, de quibus ſupra mentionem fecimus, qui vulgo, *pages, ò allegados,* dicuntur ratione alicuius ſeruitij facti alicui Prælato, aut Regis Conſiliario dixerit, aut contendat aliquod ſalarium ſibi deberi, non aliter conſequi, aut petere valeat, quam ſi oſtendat ſe in famulum receptum eſſe, & id ſubſcriptum ſit ab eo, qui dixerit ſe ſeruitium feciſſe, vel ab eo, qui ad id mandatum habebat, aut ſcriptum ſit in libro, vt talem famulum receptum eſſe, & cum aſſignatione ſalarij, cum cæteris aliis famulis, qui in eadem domo ſeruirent, & in libro ſcripti ſint, & neque ad id probandum ſufficere teſtes aliquos, vel aliud probationis genus adducere, niſi probatio illa ſupradicta, quod vt famulus receptus ſit in dicto libro rationum concurrat, aut per confeſſionem illius, à quo ſalarium petitur in ſcriptura publica, aut iudicialiter factam, id conſtare poſſit; ſtatimque ſubiicit, *Eſto no ſe entendiendo con las criadas, &c. ni con los criados de mercaderes, ni officiales, ni meneſtrales laboradores, quedando en ellos en ſu fuerça, y vigor, la ley que prohibe à los criados pedir los ſalarios paſſados tres años deſpues que fueren deſpedidos, &c.* quod ſanctiſſimè, & maxima cum deliberatione, & iuſtitiæ zelo ſtatutum fuit, ob vitandas plures lites, quæ quotidie circa hoc oriebantur, & incommoda quæ ſequebantur, præcipuè cum & mortuo Epiſcopo, aut alio Prælato, in quorum bonis, aut ſpoliis, facto creditorum concurſu, multi ſuſcitabantur famuli, petentes pro ſuis ſeruitiis ſalaria aliqua, & contendentes priori loco, & gradu, quam cæteris ad prædicta Epiſcopi bona creditoribus, ſoluenda ſalaria eis fore; cum fortaſſis, non vt famuli ſeruirent, ſed ſpe alicuius præmij, magis familiares, vulgo, *allegados,* quàm famuli fuiſſent, & haberentur. 63

Itaque huic vltimo famulorum generi, videlicet inſtitorum, & officialium, qui alicui mini- 64

ſterio

ſtetio, officio, aut negotiationi præpoſiti ſunt,
& agricolarum, de quibus in noſtra ſententia lo-
cuti ſumus, pragmatica ſanctio, fauorem, & pri-
uilegium tribuit, ita vt in ea diſpoſitum circa fa-
mulos, vulgo, *pages, ò allegados*, non procedat,
nec intelligatur diſpoſitum in prædictos inſtito-
res, vulgo, *Criados de mercadores, officiales, y la-
boradores*, cuius argumento valde noſtra compro-
batur opinio, in quibus cum tanta priuilegij, &
prælationis cauſa conſideretur, & alimentorum
naturalis ratio vel letur, vt ſupra notauimus, mi-
rum non erit, ſi magis priuilegiarij creditores
pro ſuis ſalariis, quam cæteri alij creditores, ex-
preſſas, & anteriores hypothecas habentes repu-
tentur. *
5
64 S ✠. *Fin*) Non deſunt DD. qui famulos om-
nes, iuxta miniſtros & mercenarios, ratione ſuæ
mercedis & operarum, conſtituant pro ſuis ſala-
riis inter hypothecarios, vt præter antiquos, ſu-
ſtinet Tiraq. *de retract. lign.* §. 15. *Gloſſ.* 1. *num.* 7.
Alex. *conſ* 156. *lib.* 6. *n.* 3. Crauett. *conſ.* 20 *n.* 10.
Medic. *dec.* 19 *n.* 9. Idcirco Saluianum interdictum
pro dicto ſalario competere, indiſtinctè, ſuſtinet
Pacific. *de Salu. interd. inſpect.* 3. *c.* 4 *n.* 68. Merlin.
de pignor. lib. 3 *tit.* 1. *q.* 21 *num.* 4. Rot. poſt cit. Pa-
cific. 63. *n.* 2. Zacch. *de ſalar. q.* 94. *n.* 2. Et Dec. *co-
ram Dunnozet.* 187. poſt d. Zacch. *de obl. camer.
n.* 30. Seraphin. *Dec.* 63. *n.* 2. *cum ſimil.* Et ex vltra-
montanis, Vltra alios defendit Vueſemb. *in comm.
D. de priu. cred. ad fin. verſ. ſane.* Io. Mich. Beuth.
de iure pral. p. 1. *c.* 29. *init.* Io. Kopp. *Dec.* 28. *n.* 13.
Matt. Berlich. *pract. concl. p.* 1. *concl.* 64. *n.* 66.
65 Veruntamen & per eos neceſſe eſt vt ſint in
66 Domo, & ſeruitio Domini, tempore eius mortis,
vel cum ad inopiam vergit, vid. adhuc Zacch. *de
ſalar.* 930. Itidem vt ſit ipſis certa merces conſti-
tuta, ac ſalarium promiſſum. Hartm. Piſtor. *p.* 1.
quæſt. 8. *n.* 6. Ioan. Kopp. *dict. dec.* 28. *n.* 14. Cuius
quidem intuitu quilibet mercenarius præſumi-
tur inſeruiſſe; ob id allegandi tale gratis ſerui-
tium præſtaſſe, incumbit onus probandi. Piſt.
vbi ſup.

In dubio tamen quantitatis, & ſummæ ſalarij,
ſtatur iureiurando eiuſdem mercenarij, probato
prius, etiam medio pariter iuramento ſe ipſi,
contra quem iurat, famulatum præſtitiſſe, ſeclu-
ſo tamen Inſtitore, Hart. Piſtor. *d. quæſt.* 8. *à n.* 3.
& ſeqq. In omnibus tamen id negat Zacch. *dec.
q.* 160. *n.* 58. et Men. & Rota coram *Pen. dec.* 866.
67 Competit autem hoc priuilegium prædictis
famulis, & mercenariis non ſolum pro ſalario
eius anni vltimi, quo, domino iam defuncto vel
obærato ſeruierunt; ſed & pro antecedentium
annorum ſalariis. Piſtor. *d. q.* 8. *n.* 4. *& ſeqq.*

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

68 ☞ Vnde cum huius prærogatiuæ ratio, & præla-
tionis cauſa non conſideretur in illo priore fa-
mulorum genere; non eodem priuilegij, & præ-
lationis iure gaudebunt, quo potiuntur iſti fa-
muli mercatorum, officiales, & laboratores; ſed
perſonali aliqua actione priuilegiata, ſalaria à
dominis ſuis conſequentur, dummodo à domino
id ſubſcriptum ſit, aut in libro, cum cæteris fa-
mulis, qui in domo ſeruiunt, ſcriptum reperiatur,
vel per eius confeſſionem in publico inſtrumen-
to, aut in iudicio factam, id conſtare poſſit, vt
T in dicta noua pragmatica diſpoſitum eſt. *
69 T. ✠. *Fin.*) Præſcribendo à dicta Pragmatica
Regia inclinant DD. potius in contrariam ſen-
tentiam; quod imò hi inſtitores, quos vernaculo
ſermone, *Factores*, nuncupamus, tali priuilegio
ac cæteri famuli, & mercenarij, non gaudeant.
Tum, ex ea ratione ſupra conſiderata, quod ij
vt plurimum extra ædes domini viuunt, proprio-
que pane. Inſuper etiam quia mercibus, & pecu-
niis ſuorum dominorum vtuntur, & cum illis
negotiantur, & exinde magna lucra percipiunt,
& commoda; qui autem ex ſeruitiis ſuis, &
mercede, lucrum, & vſuras percipiunt, hoc
priuilegio non gaudent; ſed inter chirographa-
rios referuntur; ratione enim talis vſuræ priui-
legium amitterent, quod ex text. eleganti, *in l.
ſi hominem* 7. §. *quoties foro cedunt*, *D. depoſ.* vbi
Bart. *l. ſi venetr* 24. §. *in bonis* 2. *verſ. ſed enim qui,
D. de priu. credit.* ſcribit Io. Mich. Beuth. *de iure
pral. p.* 2. *c.* 29. *poſt init.* Tu diſcerne.
Præterea notant, cum inſtrumenta conuentio- 70
nis inter mercenarios, & dominos confici ſo-
leant, hoc priuilegium locum non habere; quod
obſeruat Berlich. *p.* 1. *d. concl.* 64. ex Hartm. Piſt.
d. q. 8 *n* 8. *ibi præterea, &c.*
Corollarij loco Not. famulos & miniſtros, ſi 71
dominis ſufficienter interpellatis, ſed malitioſè
ſalarium ſoluere recuſantib. aliquid ſubtrahunt
& auferunt, non incidere in crimen furti, maxi-
mè ſi rem æquiualentem ſalario contrectarint,
arg. c. Vnic. in fi. tit. de milit. V aſall. qui contam.
Io. Baiard. *in addit. ad Iul. Clar. lib.* 5. *ſent.* §. *fur-
tum, n.* 86. Alex. *Conſ.* 135. *incip. circa primum per
tot. vol.* 2. Iacob. de Bellouis, *in pract. crim. lib.* 1.
c. 10 *n.* 19. Farinac. *de furt.* & alij; ipſis enim ius re-
tentionis lex indulget pro ſatisfactione. Dhen.
reg. 306. *lim.* 5. Caroc. *de locat. part.* 4. *q* 2. *ex* 13.
Q. princ. n. 2. Zacch. *de ſalar. q.* 96 *n.* 11 Extra or-
dinem tamen poteſt præſentari, quod ſibi propria
auctoritate ius dicere non debuiſſent; etſi furtum
eiuſmodi, cum effractione oſtij, vel arcæ, ſibi
ſatisfaciendi cauſa fecerint, vt per Doctores ſu-
pra adduct. Vide *leg. præſpiciendum* 11. §. *furta* t. *D.
de pæn.*

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

ARTICVLVS IV.

De Priuilegio Pupilli, & Filij, pro bonis Aduentitiis, ſeu maternis recuperandis, &c.

SVMMARIVM.

Pupillus tacitam hypothecam, & iuris priuilegium habet in bonis ſui tutoris, aut curatoris, pro adminiſtratione tutelæ, vel curæ, n. 1. *&* 2.
Etiam alienatis tempore tutelæ, n. 3.
Adducuntur Doctores, n. 4.
Extenditur, etſi Tutor, vel curator non adminiſtrauerit, n. 5.
Vel ſi inuentarium non fecerit, tenetur enim & de negligentia, ibidem.
Et de geſtione, n. 7.
Omne compendium ex pupilli pecunia redactum, debet Tutor, vel curator reddere finita adminiſtratione per actionem tutelæ. Sed an peti poſſit per pupillum incrementum etiam temporis finita adminiſtrationis. n. 8.

Tenetur Tutor non ſolum ad fructus bonorum pupilli, ſed etiam ad maius lucrum, & vſuras, uſque ad tempus in quo factus eſt maior, niſi ſtatim tutorem interpellauit ad ſolutionem reliquorum, n. 9. & 10.

Quid ſi rationes ſint redditæ temporum finita tutela, & reſtent reliqua ſoluenda; quid faciendum, vt curſus vſurarum vitetur, n. 11. & 12.

Adducitur diſtinctio Caball. n. 13.

Tenetur tutor, & ad fructus bonorum pupilli, & ad iuſtum lucrum, quod redigi potuit, ex venditione fructuum, qui ſuperſunt poſt alimenta pupilli, n. 14.

Etſi ratio ab eo exigatur fructuum qui bona fide percipi per eum debebant, dum tenetur etiam de leui culpa, n. 15.

Excluditur ſuſpicio malæ fidei in tutore, ex præſentia matris pupilli, vel conſanguineorum in actus celebratione, n. 16.

Tutor debet horrea reficere, vetus frumentum, & vinum vendere, n. 17. & 18.

Atque alia munera obire remiſſiuè, n. 19.

Priuilegium pupilli obtinet non ſolum in tutorum, vel curatorum bonis, ſed etiam extenditur ad alias perſonas, n. 20.

An extendatur ad bona protutoris, & Affirmatur, ibid.

Negatiua proponitur, n. 21. & reijcitur, n. 22.

Extenditur priuilegium pupilli, etiam in curatoribus ad lites, n. 23.

Quid in ſuccilatoribus? diſtinguitur, vt n. 24.

Non attenta oppoſita reſolutione, n. 25.

Non obtinet priuilegium in curatoribus datis rebus pupilli, vel capti ab hoſtibus, vel cuſtodia cauſa, n. 26.

In bonis eius, qui geſſit pupilli negotia, datur ſolum perſonale priuilegium, n. 27.

Hypothecam pupillus habet in bonis Matris, & Auiæ Tutricis; Item & Vitrici, ſi Mater ante Matrimonium non reddit rationes, n. 28.

An prælationis ius pupillo competens, extendatur ab bona fideiuſſorum, & hæredum Tutoris, & Curatoris, n. 29. 30. 31. 32. 33. 34. & 35.

An hæc prælatio ſit transmiſſibilis ad hæredes, vel ſucceſſores pupilli, n. 36.

Reſoluitur negatiuè, n. 37. & 39.

Multò minus in ceſſionario, n. 38.

Priuilegium hoc antelationis pupillo conceſſum, competit contra omnes tutores, protutores, factores, & geſtores in ſolidum, n. 40.

Item aduerſus tutores non adminiſtrantes, ibid. At competatne huic tutori beneficium excuſſionis, n. 41.

Reſoluitur affirmatiuè, n. 42.

In bonis feudalibus conueniuntur agnati proximiores, etiam adminiſtrante matre, quoniam illi ſunt ipſo iure tutores, n. 43.

An rationes ad calculum reuocatæ, cum principali adminiſtratore, poſſint executionis demandari contra fideiuſſorem, n. 44.

Affirmatur in fideiuſſore Iudicij, ib. Exigitur citatio in fideiuſſore extraiudiciali, n. 45.

Niſi adſit clauſula guarentigia, n. 46. & aliis modis, vt n. 47.

Tam bona præſentia, quam futura, tutoris, vel curatoris ſunt tacitè hypothecata minori, pro reddenda ratione adminiſtrationis, n. 48.

Non tamen bona feudalia, n. 49.

Niſi quoad fructus, n. 50.

In iiſque obtinet hypotheca, viuente ſolum vaſallo poſſeſſore, n. 51.

An prælatio hæc ſit prohibita etiam in rebus emphyteuticis? ibid.

Affirmatiua proponitur. n. 52.

Negatiua ſuſtinetur vt verior, n. 53.

Et diluuntur contraria, n. 54.

A quo tempore incipiat hoc priuilegium in bonis harum omnium perſonarum, n. 55.

Reſoluitur pro tempore incepta tutela, n. 56. & 57.

An Pupillus habeat tacitam hypothecam, & priuilegiũ prælationis aduerſus anteriores creditores in re empta ex ipſius pupilli pecunia, n. 58.

Diſtinguitur inter tutorem ementem, vel extraneum, n. 59. & 60.

In concurſu creditorum, ſine aliqua temporis diſtinctione, an præferatur pupillus in hac re empta ex ſua pecunia, n. 61. & 62.

Diſtinguit Anil. ſed eam iure Regio impugnat Acoſt. ibid.

An detur vtilis rei vindicatio, cum res eſt empta per extraneum in pecunia pupilli, n. 63.

Reſoluitur Negatiuè, n. 64.

Differentia inter pupillum, ac mulierem in materia ſubrogationis rei, n. 65.

Cuinam detur prælatio, ſi res empta ſit de pecunia pupilli, & maioris, cum expreſſa hypotheca, iuxta l. licet C. qui potior. *n. 66.*

Reſoluitur cum diſtinctione, n. 67.

Nulla eſt obligatio rei per minorẽ ipſam facta, n. 68.

An ſubſiſtat obligatio in minore, quoad rem ita per aliquem ipſi venditam, vt ſpecialiter ipſi ſit obligata, donec pretium eius ſibi ſoluatur, n. 69.

Præmittitur diſtinctio inter pactum reſolutiuum dominij, aut non, vt in primo ſubſiſtat dicta obligatio. n. 70. & 71

Reſoluitur hypothecam talem eſſe pactum reſolutiuum contra Barbos. *ſi tamen incontinenti adijciatur, n. 72. & comprobatur, n. 73.*

Reſoluuntur obiecta, n. 74.

Contrahitur hypotheca in bonis Pupilli, per diſtractionem eorum iuſſu iudicis, item pro dotis aſſecuratione, n. 75.

Etiam poteſt transferre res legitimi hypothecatas in aliam perſonam, n. 76.

Minor alienans bona licitè, puta, pro diſſoluendo ære alieno, non poteſt ea bona obligare, pro emptorum ſecuritate, n. 77.

Filius habet priuilegium, & tacitam hypothecam in bonis ipſius patris, pro bonis proprijs a patre alienatis, & pro mala & fraudulenta adminiſtratione, n. 78.

Non pro negligentia, n. 79.

Sed negat eam prælationem Acoſt. ibid.

Pater regulariter non tenetur ſatiſdare de vtendo bonis aduentitijs ad arbitrium boni viri, & eur, n. 80.

Nec inuentarium conficere, n. 81.

Sed quid de veritate, n. 82.

Quilibet adminiſtrator tenetur de inuentario, n. 83.

In bonis in quibus ſe habet, vt tutor, pater non eſt diſſimilis tutori, n. 84.

Idem in fructibus Beneficij, vel dignitatis, n. 85.

Tangitur ratio confidentiæ paternæ, n. 86.

Quid in filio adminiſtrante bona patris? Reſoluitur eum teneri ad reddendas rationes, n. 87.

Idem procedit & in matre, n. 88.

An Parentes poſſint pro reliquatu ex doloſa, & fraudu

fraudulenta adminiſtratione carcerari, reſolui-tur Negatiuè, n. 89.
Etſi renunciauerint omni legum auxilio, n. 90
Datur ſolum beneficium auo, auia, & omnibus aſcendentibus, n. 91.
Item & fratri, n. 92.
Tacita hypotheca in bonis incipit à die inchoatæ adminiſtrationis non malè protectionis, n 93.
Tacita hypotheca, & priuilegium inducitur à iure pro ipſis filiis in bonis paternis, cum pater tranſit ad ſecundas nuptias, n. 94.
Si agatur pro bonis alienatis extantibus, datur rei vendicatio, n. 95.
Idem priuilegium datur in bonis matris, conuolantis ad ſecundas nuptias, n 96.
Imò & pro damno paſſo à pupillo, ob non petitum tutorem, & non redditam ipſi rationem, num. 97.
Modificatur tamen, vt n. 98.

1 ILlud vt vniuerſale principium huius articuli, primò ſciendum eſt, pupillum, tacitam hypothecam, & iuris priuilegium habere in bonis ſuorum tutorum, aut curatorum, pro adminiſtratione tutelæ, vel curæ, quemadmodum & mulieri pro dote, & fiſco à iure conceditur, vt ſuperiùs oſtendimus, & iura, & Auctores comprobant, vt conſtat ex Iuſtiniani Imperatoris reſcripto, *leg. vnic. §. & vt plenius, C. de rei vxoria actione*, ſub his verbis, *Et vt plenius dotibus ſubueniatur, quemadmodum in adminiſtratione pupillarum rerum, & in aliis multis iuris articulis, tacitas hypothecas ineſſe accepimus, &c.* text. capitalis *in leg. pro officio, C. de adminiſtratione tutorum*, ibi, *Pro officio adminiſtrationis tutoris, vel curatoris bona, ſi debiti res exiſtant: tanquam pignoris titulo obligata minores ſibimet vindicare minimè prohibentur*, Adde, & *leg. de creationibus, Cod. de Epiſcopali audientia, leg. vltim. § inuentario, Cod. de curatore furioſi.* ibi, *Diſponat ſub hypotheca rerum ad eum pertinentium, ad ſimilitudinem tutorum, & curatorum adulti*; & eam ſententiam Iuriſconſultorum ſæculo obtinuiſſe, probant Franciſcus Balduinus *de pignoribus, & hypothecis, cap. 7.* Connanus *lib 4 Commentariorum iuris ciuilis, cap. 16. ex leg. vltima ff. in quibus cauſis pignus, vel hypotheca tacitè contrahitur*, quamuis Accurſius ibi vacillat; ſic intelligentes verba illa, ibi. *Quæſitum eſt; an in veterem contractum iure res obligata eſſet. Reſpondi, ſecundum ea, quæ proponerentur obligatam eſſe.* comprobat expreſsè, Lex Regia 23 *tit. 13. part 5* ibi, *E aun dezimos que los bienes de los guardadores de los huer fanos, que ſon menores de veinte y cinco años, fincan obligados à aquellos que los tienen in guarda deſde el dia que començaron à vſar del oficio de la guarda, haſta que los den cuenta y recaudo de las coſas que tuuieren dellos, & Lex 21. tit 6. p. 6.* ibi *Todos ſus bienes*, vbi vtroque in loco, docet eleganter Gregor. Lop. & Accurſius *in d l. vnic. §. vt plenius, verbo rerum, & in d. leg pro officio, & in iuribus ſupra citatis & in leg. dabimus. § ſi quis tutor, verbo priuilegio, ff. priuilegiis creditorum*, & eſt cōmunis reſolutio Doctorum in locis ſupra allegatis, & Bald. Salic. & Ang. *in d. l pro officio*, vt poſt Rip. *in d l. 4 § ſi quis tutor n. 9. & in l. priuilegia. n* 31. latè comprobat Antonius Neguſantius *de pignoribus & hypothecis 4 membro ſecundæ partis principalis n 6. cum pluribus ſeqq.* Capicius *dec. Neapolitana* 129. Pariſius *conſ. 80. ex n. 34.* Balduinus *in d. c. 7. de pignoribus* Vanderanus *de priuilegiis creditorum, c. 6.* Petrus Surdus *in tract. de alimentis, priuileg. 49. n. 18. & deciſione 171. n. 1 & 2.* Rebuff. *2. tom. ad leges Gall. tit. de conſtitutione reditnum, art. 1. gloſſ. 14. n. 161.* diffuſe Ioannes Guttierrez *in tractatu de tutelis, & curis 1. p. c. 16. n. 1*; *cum aliis ſequentibus*, Ludouicus Molina *de iuſtitia, & iure, tractatu 2. diſp. 223. verſ. vniuerſa bona tutoris; & diſputatione 536. verſ minor.* optimè Muñoz de Eſcobar *in tractatu de ratiociniis, c. 39. per totum*, † aſſerens prædictam hypothecam non ſolum competere reſpectu bonorum in inuentario, & libro rationum conſcriptorum, verum etiam ratione fructuum, & redituum illorum, *ex l. Lucius, ff. qui potiores in pignore*; vbi qui potior eſt in principali, prior eſt etiam in intereſſe fructus, & hanc ſententiam veram eſſe notat ex auctoritate ibidem à ſe citat, *n. 1.* 2

Ex quo prouenit, vt ipſe ait, ſi poſt acceptam tutelam, vel curam, tutor, vel curator bona quæ poſſidebat tempore ſuſceptæ tutelæ, vel curæ, alienauerit, huiuſmodi bona in emptorem tranſire, aſſecta vitio reali hypothecæ, pro principali, & reditibus in rationibus liquidandis, ex text. celebri, *in l. vnic. C. rem alienam gerentibus*, & ideò ad illa recurſum habet minor, dummodo prius fiat excuſſio in bonis patris, vel alterius adminiſtratoris, vt voluit Couar. *lib. 1. var reſol. c. 8 n. 5* Ludou. Molina *de iuſtit & iure in loco proxime citato.* * 3

A ✠. *Fin*) Adde vltra relatos, Vveſembecc. *in com D. in quib. cauſ. pign. vel hypoth. tac. contr. n. 4.* Petr. Surd. *conſ. 7 n. 6. lib.* . Nicol. Mozz. *de pignor. tit. de ſubdiuiſ. pign n. 3.* Ioachim à Beuſt *in l. admonendi 3. D. de iureiur n. 968 verſ. ſexto, bona.* Barboſ. *in l. 1. p 6. n. 14 & 13. D. ſol matrim:* Mantic *de tacit. & ambig. tit. 26. n. 15.* Gail. *de credit. c. 4. q. aſſi. 11 n. 1590.* A 4

A. M B. I. V. D. &c.

Quod pupilli tacitæ hypothec. priuilegium, quod etiam in bonis tutoris conceditur *ex d. iuribus, & ex d l pro officio, C. de adminiſtratione tutorum*, ampliat Io. Guttierr. *de tutelis, & curis d. 2. p. c. 16. n. 1.* vt procedat, etiam ſi tutor, vel curator quis conſtitutus, res minorum non adminiſtrauerit; Bona igitur adminiſtratorum minorum 25. annis ſunt ipſi tacitè per l. obligata pro ratione adminiſtrationis reddendæ & reliquis ſoluendis, vt ex dictis iuribus, & Auctoribus ſuperius allegatis deducitur, & expreſsè, & ex d. l. Regia 23. *tit. 13. p. 5. & l. fin. tit. 16 p. 6.* 5

Neque excuſabitur tutor, vel curator, ſi inuentarium non fecerit, vel ſolemnia non ſeruauerit; non enim melioris conditionis eſſe debet nullitet adminiſtrans, quàm vtiliter gerens; vt ex Capic. *dec. 129. n. 3.* & ex Bald. *l. cum pater, n. 2. ff de nego geſtis*, & ex Baëza *de decima tutorum c. 1. n. 150.* notauit ipſe Guttierrez *vbi proximè d 2. p. c. 16 n. 2.* vbi *n. 3.* id etiam procedere fatetur, non ſolum pro rectè adminiſtratis, & geſtis ab ipſis, verum etiam pro his, quæ tutorum, vel curatorum negligentia minoribus obnoxia fuerunt, vt Bart. Bald & Salic. *in d. l pro officio.* quos refert, & ſequitur Ant. Neguſantius *d 4. membr. ſecundæ partis n. 6.* & Petrus Surdus *in d tract. de alimentis, art. vlt. q. 44 n. & conſ. 7. n. 17. lib. 1.* † tenetur namque tutor, vel curator in toto adminiſtrationis negotio, de geſtis, & neglectis, *l. tres tutores ff. de adminiſtratione tutorum, l. ſi ſibi, Cod. de teſtamento*, & ex Calda Pereira *de reſtitutione in integrum ſecunda part. num. 7.* & ex aliis, 6 7

notat idem Gutierrez *n.4.* quod latiſſimè, & eleganter poteris exornare ex his, quæ ſcripſit Muños de Eſcobar *in d. tract. de ratiocinijs c.14. ferè per totum,& in c.19.ex n. 21.*

8 Sed cum pro his omnibus pro quibus tenentur tutores, & curatores, bona eorum ſint tacitè hypothecata ſecundum veram & communem ampliationem ſupra traditam; vt reſoluit idem Gutierrez, *vbi ſupra n.11.in fine*, ita vt quidquid eſt de pecunia, vel re pupilli, cum incrementis legitimis teneatur tutor, vel curator, ex *l. Lucius l. 2 ff. de adminiſtratione tutorum. l.1.C.de vſuris pupillaribus, l.tutor qui repertorium, §. quo ſunt, ff.eodem titul. de adminiſtratione tutorum*, notat rectè Villadiego, *lib 4. del fuero iuzgo, titul.3.leg.3 gloſſ.1.n.13. & 15.* quinimo omne compendium ex pupilli, vel minoris pecunia redactum, eis reddere per actionem tutelæ compellitur tutor, vel curator, finita tutela, vel cura, *leg. ſi curator, C. arbitrium tutelæ*, dubitari poterat, An huius pecuniæ incrementum peti per pupillum poſſit à tutore, non ſolum tempore quo durauit tutela, vel cura, ſed etiam poſt eas finitas?

Et reſpondendum erit, non ſolum eius temporis quo tutor, aut curator tutelam, vel curam geſſit, & durauit, incrementum pupillo reddere teneri, verum poſt finitam tutelam, vel curam, dum non reddiderit rationes, & reliqua ſoluerit, cum non depoſuerit tutelæ actionem & priuilegium, per minorem compelli poterit, ex *l fin. C.de vſuris pupillaribus, l.tutor 19.§. tutor qui poteſt, de adminiſtratione tutorum.* Et ratio eſt, quia licet

B vſuræ non debeantur, niſi * poſt moram, etiam in iudicijs bonæ fidei, iuxta ea quæ notantur à Doctoribus *in l.lecta, ff.ſi certum petatur*, in minorum tamen fauorem ex iuris diſpoſitione, mora contrahitur ipſo iure, *l.in minorum prima, Cod. in quibus cauſis in integrum reſtitutio, &c.* Quæ ſemel contracta durat, *l Titio, § vſuras in 2.reſponſo, ff.de legat.2.* & ideo licet in alijs obligationibus ſufficiat, ſi non ſtet per debitorem, quominus ſoluat requiſitus ad impediendum curſum futurarum vſurarum; in minoribus tamen obligatio, & conſignatio neceſſaria eſt, vt *in dictis iuribus,& in d.l ſi per te, verſ q. .. ſi etiam. C de vſuris*, explicant Paulus, Caſtrenſ. & Alexand. *in leg. ſi ex legati cauſa, ff.de verbor.obligat.*

9 B ✝. *Poſt moram, &c.*) Aduerte tamen, etſi minori ipſo iure debeantur vſuræ, & intereſſe reliquorum, à tempore quo tutor in mora eſt reſtituendi reliquatum, *l.p.§ nemo, ff.de vſur.cum ſimil.* tamen prædictas vſuras ſtatim ceſſare, ac pupillus effectus eſt maior ... niſi tamen ad ſolutionem reliquorum interpellatur; quandoquidem ex tunc in mora irregulari conſtituitur ſtante interpellatione, *l. Titia ſeio.§. vſuras, D. de legat.2.* Et eo caſu procedet concluſio ſupra tradita per Auct. Quam ſententiam ſecutus eſt Vincent. de Franch. *deciſ.16. num 4.* ex Bart *in d.l. Titia ſeio,§. vſuras*, & Gloſſ. *in dict.§ verſ.interueniſſe*, Mun. Eſcobar *de ratiocin. cap. 15. num. 32.* qui quidem dat intellectum text. capitalicij, per Auct. in *l.minorum, C. in quib.caſib. in integr.reſt non eſt neceſſ.* vbi dicitur, eum, qui detinet minoris pecuniam eſſe ſemper in mora irre-

10 gulari; ✝ vt nimirum id intelligatur durante minori ætate, non etiam ſi maior ſit effectus, citrà tamen interpellationem, vt ſup. diximus. Abb. *in cap. nauiganti, de vſur.* Rot. Genuen. *dec.151.ad fin. & dec.163.n.5.& 6.&c.*

Sed quid ſi rationes redditæ ſint tempore quo finitur tutela, & reliqua reſtent ſoluenda, ſufficiet- 11 nè ad euitandum ſaltem curſum vſurarum ſæpius requirere minorem, vt eam cum curatore recipiat, an ſit neceſſarium, pecuniam realiter deponere penes miniſtrum publicum? Et in hac difficultate ſuſtinet Eſcobar *de ratiocin. d.c.15.n.41 & ſeqq.* opus eſſe vigenti inſtigatione, & requiſitione, & mediante reali, & actuali oblatione reliquorum cum pecunia in manu. Morus *ex l.ſeruus, ſi hæres, D.de ſtatu lib.* vel alias realiter deponatur, apud ærarium, ſeu depoſitarium, iuxta *l.ait prætor, verſ. ſed ſi ſi, D. de minor.* alias enim, ſi realis oblatio non fiat, Minor ſeu creditor non conſtituitur in mora recipiendi, quod notanter tenet Aretinus, Portius, atque alij DD. apud Eſcobar *vbi ſupr.*

Ex aduerſo autem prædicta non eſſe neceſſaria 12 ad euitandum curſum vſurarum, probari videtur, ex *l.cum quidam.§.ſi pupillo, D.de vſur.* vbi hæres, qui pupillo debitum fideicommiſſum non ſoluit, quia carebat tutore, non eſſe in mora dicitur, & ita ſuſtinet Cabal. *de vſur.§.39.n.298.* cui fauet *l.pecunia, §.fin.D.de vſur.*

Hæc autem diſſonantia iura concordare tentat 13 Cabal. *vbi ſupra*, vt iura prædictæ ſententiæ tunc obtineat, cum debitor in præſentia tutoris obtulit quidem pecuniam; ſed præbere timuit, obiectu reſtitutionis in integrum; verùm verò ſententiam procedere cum nil creditori imputari poteſt, dum omnino tutor deficit.

A.M.B.I.V.D.&c.

Ex eadem vera reſolutione infertur, teneri tu- 14
torem non ſolum ad fructus bonorum pupilli, ve- C
rum etiam ad * iuſtum lucrum, quod redigi potuit ex venditione fructuum, qui ſuperſunt poſt alimenta pupilli; nam & hos fructus tenetur tutor congruo tempore vendere, & pretium bene collocare, vt *in leg.3. §. ſi pecuniam leg. ita quod autem in principio leg tutor conſtituens, ff. de adminiſtratione tutorum*, & præter alios explicat Couarruu. *lib 3. variar. cap.2.* Baeza *in tractatu de decima tutoris, cap.2. num. 22.* late Muños de Eſcobar. *vbi ſuprà dict cap. 14. num. 15. cum pluribus ſequentibus.* Villadiego *in dict. leg.3. lib.4. titul.3. num. 14.* ſufficiet autem tutori, ſi pecuniam collocet ex conſenſu matris pupilli, vel conſanguineorum, vt ex bona fide dicatur negotium geſſiſſe, ex doctrina Gloſſ. *in leg. Polla 2. verb. pupillo, Cod. de his quibus vt indignis*, exornat Iaſon, *in leg.1. Cod. de tranſactionibus*: Sufficiet inſuper ab initio vtiliter geſſiſſe, licet ex poſtfacto damnum inde proueniat pupillo, vt benè reſoluit Couarr. *vbi proximè.* Sed & ſi pecunia pupilli modica ſit, non tenetur tutor eam collocare, vt notat Alberic. *in l.Scio,ff.de in integr. reſtit.* Socin. *conſ.2. verſ.circa 3.quæſtionem, volum.1.* Corn. *conſil.243. col.4.lib.3.*

C ✝. *Iuſtum lucrum, &c.*) Ex his, quæ dixit 15 Auct. Tutorem teneri ad fructus, & eorum iuſtum lucrum, colligitur ab eo rationem peti poſſe fructuum, non ſolum perceptorum; ſed etiam eorum qui bona fide percipi potuerunt. text. elegans *in leg. ſiue hærede 32. §. Modeſtinus 2. D. de adminiſtr & peric.tutor.* eandemque diligentiam præſtare debet, quam diligens paterfamilias in rebus ſuis præſtiturus eſſet, *leg.1. init. D.de tutel. & rat.diſtr.* quare & leuem culpam præſtare debet, text. expreſſ. *in l.3 § fin. D.de ſuſpect.tutor. d.l.1.init. D. de tutel. & rat.diſtrah. l.quidquid 7.C.arbitr.tutel.* Vrſemb.

in

in comment. ad dict. tit. D. de tutelis, & rationib. diſtrahend. n 5.

16 Quod autem conſenſus matris, vel conſanguineorum pupilli in actus celebratione, eximat tutorem à præſumptione malæ fidei, adnotat Iaſon, ac tenuit Bart. *in leg. p. C. de pred. decurion. num. 4. & in dict. leg. Polla 2. num 3.* vbi hoc etiam notatu dignum aſſerit. Iaſon. *ibidem num. 7.* Menoch. *de præſumpt. lib 5. præſumpt. 528 num. 2. 3. 4. & 5.* Tuſch. *pract. concl. lit. T concl.* 442. vbi hanc cautelam conſulit adnotari. Hypol. de Marſil. *ſingular. 417. num. fin.* Matth. Betlich. *pract. concl. p. 1. concl. 12. n. 26.*

Etſi omnino ſibi repugnet Marſil. *in prax. crim. §. nunc. videndum, n. 46 verſ. ſed hoc.*

A. M. Bertoli I. V. D. &c.

17 Præterea, & tenebitur horrea reficere, & veros frumentum vendere, vt ex Ioanne de Platea *in leg. 2. Cod. de conditis in publicis horreis lib.* 10. Doctore Spino *in ſuo ſpecule teſtamentorum gloſſ 29. num. 56.* tenet Ioan. Guttierrez *vbi ſupr. dict. c. 16. num. 5.* & ibi refert doctrinam Gregor. Lopez *in l. 15. tit. 16. part. 6. in gloſſ. verbo A buenam fe*, dicentis tutorem, vel curatorem non teneri conſeruare frumentum, vel vinum pupilli in tempus cariſtiæ, ſed poſſe vendere occurrenti, & communi pretio, neque etiam tenebitur mittere in alium locum, *ex l. fin. §. vltimo*, & ibi Bartol. *Cod. de adminiſtratione tutorum*, quod Salicetus ibi cordi tenendum dicit, & debere in rationibus ſuis ponere tempus venditionis, alias in eius præiudicium inſpiceretur tempus, quo plurimum illo menſe, anno valuit, debet enim omnia curare, & actiones exercere, *leg. ſed etſi, §. ſi impuberes, ff. de Carbe-*

D *niano edicto.**

18 D ✝. *Fin.*) Quoad veteris frumenti, & vini venditionem, eleganter citat. Bartol. *in leg. omnia; Cod. de condit. in public. horreis, leg. 10. num. 2. verſ & ſic, & in leg. iubemus* 10. *Cod. de erog. milit. annon. num. 1. verſ. nota, & Conſil.* 150. *incip. prædicta, num. 3. 4. & ſeq.* & quoad alia bona colenda, Pinell. *in l. 1. p. 2. C. de bon. matern. n. 55. verſ. ego autem.*

19 De aliis adminiſtratoris muneribus ad reddendam laudabilem rationem & ad euitandam condemnationem, in fructibus bonorum. Vid. quæ latè, & ſolidè diſſerit Eſcobar *de ratiocin. c. 16. & 17. n. 8. c. 19. n. 2. cum ſimil.*

A. M. Bertoli I. V. D. &c.

20 Secundò ſciendum eſt, pupillos non ſolum in tutorum, vel curatorum bonis, habere prædictam tacitam hypothecam, & priuilegium, iuxta ea quæ ſuperiùs reſoluimus; verum etiam tale priuilegium ad alias perſonas ampliari, & extendi, vt tradit Antonius Neguſantius *in dict 4. membro ſecunda partis, num. 7.* Ideo ampliantur ſuperiora, vt procedant etiam in bonis protutorum, & eius qui pro tutore ſe geſſit, vt ea quoque ſint tacito iure obligata, pro ratione reddenda, & eorum adminiſtratione, vt tenet Accurſius *verb. priuilegium*, per text. ibi, *in dict. leg. dabimus, §. ſi quis cum tutor. ff. de priuilegiis creditorum*, ex illis verbis, ibi, *Si quis cum tutor non eſſet, pro tutore negotia geſſit, priuilegio locum eſſe manifeſtum eſt, &c.* Et idem Accurſius *in gloſſ. fin dict. leg. pro officio, Cod. de adminiſtration. tutorum*, & ibi communiter Doctores, quem ſequuntur Neguſantius *vbi ſupra dict. num. 7.* & communem dicit Ripa *in dict. leg. dabimus, §. ſi quis cum tutor num. 9. &* & alios referens, Idem profitetur Petrus Surdus *de alimentis, art. vltim. q. 44. n. 6.* Meyter *in d lib. 2. de priuilegiis creditorum titul. 7. num. 32.* ſequitur etiam Gregorius Lopez *in gloſſ. verbo, De los guardadores, legis 25 dict. tit. 13. part. 5.* dicens, etiam in eis procedere deciſionem *dicta legis pro officio*, de qua ſumpta eſt *dict. leg. Regia 25.* & pro ea etiam facere *dict. legem fin. titul. 16. part.* & cum generaliter loquantur, generaliter procedere debere, & ita tenendum affirmat Ioannes Guttierrez *in dict. cap. 16. 2. p. n. 13.*

Contrarium tamen tenuit Bart. *in dict. leg 4 § ſi quis cum tutor*, vt refert Rip *ibidem num. 9.* dicens eiuſdem opinionis fuiſſe Accurſium ſibi contrarium *in leg eos, Cod. qui potiores, &c.* Mouenturque ad contrariam ſententiam, & opinionem, primum eo fundamento, quod nullibi in iure cautum reperiatur, pupillos in bonis protutorum, & eorum qui pro eis negotia geſſerunt, tacitam habere legis hypothecam, ſed actionem perſonalem priuilegiatam tantummodo obtinere, Pro quo inducunt text. *in dict. §. ſi quis cum tutor, dict. leg. dabimus*, iuncta prima expoſitione Accurſij, verbo, *priuilegio*, quia cum textus dicat, priuilegio locum eſſe, addunt cum Accurſio, quod in perſonali actione conſtat. Quam etiam opinionem confirmant ex text. *in l. fin ff. de tutelis, & rationibus diſtrahendis*, ibi. *Non ſolum tutela priuilegium datur in bonis tutoris; ſed etiam eius qui pro tutela negotium geſſit, &c.* iuncta leg. *ſi negotium, ff. de priuilegiis creditorum*, ibi, *Debet bonis eius venditis priuilegium pupillo conſeruari, &c.* intelligentes verba illa, *Priuilegium, &c.* in vtraque lege, de perſonali duntaxat, ſine priuilegio tacitæ hypothecæ. 21

Secundo mouentur ad eam opinionem. Ex eo quod idem priuilegium conceditur debilibus perſonis, veluti ſurdo, muto, furioſo, prodigo, & cæteris ſimilibus perſonis, quod datur ipſis pupillis in bonis protutorum, vt conſtat *ex d. §. ſi quis cum tutor, in fine, cum duabus legibus ſequentibus, & leg. idem ff. eodem tit. de priuilegiis creditorum.* Sed ſic eſt, quod debilibus tantum datur priuilegium perſonale, vt patet *ex ſupra traditis, & ex lege de creationibus, C. de Epiſcopali audientia. & ex l vltima, §. ſed cum antiquitas, C. de curatore furioſi:* ergo illud quod conceditur pupillis, tantum erit priuilegium perſonale, aliter enim non eſſet idem priuilegium, cum pariter à Iuriſconſ. concedatur *in d. §. ſi quis cum tutor d. l dabimus.*

Veruntamen, his non obſtantibus, non eſt à ſuperiori, & communi Accurſij, & aliorum Doctorum ſententia *in dictis iuribus, & in d. l. pro officio*, aduerſus Bart. opinionem, recedendum: cum vetum ſit, præter priuilegia perſonalia, quæ in dictis iuribus conceduntur, tacitam ineſſe legalem hypothecam, quæ datur pupillis in bonis tutorum, & curatorum pro adminiſtratione tutelæ, vel curæ, & reliquis ſoluendis, vt ſuperius reſoluimus; nam cum ſint perſonalia priuilegia ex cauſa tutelæ, vel protutelæ, vim realium obtinere dicuntur, & ſic tacitæ hypothecę priuilegio gaudere, vt præter Dyn. *in regula qui prior, de reg. iur. in 6* notatur Gloſſ. Bartol. & alij Doctores communiter, *in dict. leg. priuileg. ff. de priuileg. creditorum*, optimè notauit Meyter *lib. 2. de priuil. creditorum priuil. 7. de priuil. pupill.* 22

Quare non obſtant ſuperiora iura, & fundamenta; Nam iuxta proximam traditam veram doctrinam,

nam, & reſolutionem intelligenda erunt; vt notauit Guttierrez *vbi ſupra d.c.16. num.3. in fine.* & latè probat, *ibidem num.22. cum ſeqq.* ſatisfaciens fundamento deducto *ex d.leg. de creditoribus, Cod. de Epiſcop. audientia cum aliis iuribus* affirmans *dict. §. ſi quis cum tutor*, cum aliis legibus adductis, de debilibus perſonis loquentibus, intelligendum fore, ſiue ea quæ reſoluimus in vero tutore, & curatore.* E

E ✠. *Fin.)* Atque ita & debiles has perſonas, eodem omnino pupillorum priuilegio perfrui, verius docent Eſcobar, *d.c.39.n.4.* ibi, *& quod*, & Petrus Vander. *de priu. credit. tit. quod priuil pupillus, &c.* Quod comprobatur, *ex leg. tutor adminiſtrationem, D. de furt.* M.Berlich. *pract. concl. p.1. concl.67. n.23.* Vid. omnino, Gutierr. *loc. ſup. cit.* vbi rationes affert, & ſoluit oppoſita, &c.

A.M.B.I.V.D.&c.

23 Deinde etiam, ſuperiorem veram doctrinam, ad alias perſonas ampliandam fore, *vt ſupra diximus*, & ex doctrina Antonij Neguſantij *vbi ſupra d.4. memb.2 p.n.8. cum aliis ſeqq.* & aliorum Auctorum, obſeruat Io.Gutierr. *in d.c.16. 2.p. ex n.14. cum pluribus aliis.* Nam & primo procedit in curatoribus F * datis ad litem, quia etiam eorum bona, ſunt tacitè obligata pro eorum adminiſtratione, ſicut bona tutoris, vel curatoris generaliter, ex text. expreſſo ſecundum Bald. ibi, & communiter Doctores *in l. properandum, § fin. C. de iudiciis*, & docet idem Bald. *in l.2. C. qui dari tutores poſſunt*; Anton. Neguſant. *vbi ſupra d. 4 membra ſecunda partis n.8.* Greg Lop. *in d.l.23. in gloſſ. verbo, de los guardadores. in verſic. nota etiam*, quos refert, & ſequitur Ioan. Guttierrez *vbi ſupra n.16.* quod etiam ſecundum Neguſantium *num.9.* & Gregorium Lopez, vbi idem obſeruandum eſſe ait in Actoribus, vel factoribus ab ipſis tutoribus, ad adminiſtrandum datis, vel electis, quia etiam eorum bona ſunt tacitè hypothecata ſicut tutorum, vel curatorum bona; teſtatur ipſe Guttierrez *num.13.* ex doctrina Bart. per textum ibi *in l. actor, ff. rem ratam haberi*, & benè explicat Eſcobar *de ratiociniis, d.c.39 num.16.* Quinimo, & eadem doctrina, & reſolutio procedet etiam ex Gregor. Lopez, & ex aliis Auctoribus citatis à Ioanne Guttierrez *ibid. num.14* in bonis dotalibus Matris, & Auiæ tutricis, ex deciſione *legum partitarum 23. tit.13. part.5. & ex dict. leg. fin. tit.16. part 6.* quæ generaliter procedere, & intelligendas eſſe, ipſi Doctores affirmant.

24 F ✠. *Datis ad litem, &c.)* Hanc legalem & tacitam hypothecam competere etiam in bonis curatorum ad lites, ſuſtinent vltra adductos, pèr Auct. Vincent. de Franch. *deciſ.321. num.3.* Berlich *p.1. d. concl 67. n.24.*

Quoad factores autem, vel actores, cautè obſerua diſtinctionem: An ab ipſis tutoribus, vel curatoribus dati ſint, vel à Iudice; vt benè notat Auct. ex DD. per eum cit. quibus adde Iaſ. *in d. leg properandum, n.5. verſ. ſecus eſt in bonis, & verſ. limita.* adde Berlich. *Concl.67. n.26.*

25 Etſi directè contrarium ſtatuat Angel. Aretin. *in §. præterea, Inſt. de except. n.22. verſ. & tene menti*, dum ait, ſi actor ſit conſtitutus a Iudice, pupillum in actoris bonis habere tacitam hypothecam, non item, ſi ſit datus a tutore; quia tunc tutor, & ſic pupillus, habebit actoris bona tacitè hypothecata; Eamque ſequitur Ioſeph. Ludouic *dec. peruſin. 4. n.2. part 1.*

26 Non tamen habet locum talis hypotheca in bonis curatoris, dati rebus eius, qui fuit captus ab hoſtibus, vel vagantis per mundum, vel cuſtodiæ cauſam, vel interim ac quis pro adeunda hæreditate deliberat, per text. *in leg. idem priuilegium 22. §.1. D. de priuileg. credit.* ibi, *Sed ſi bonis datis, &c.* Gloſſ. *in dict. leg. dabimus, §.1. verſ. ad priuilegium, ſub fin. D. eodem* Mun. Eſcobar. *de ratiocin. cap.39. num.4. in fin. & num. ſequent.* Berlich. *loc. cit. num.29.* In bonis autem eius, qui ex officio, amicitiæ gratia negotium eius geſſit, pupillus habet ſolummodo perſonale priuilegium, *leg. ſi negotium 23. D. de priuileg. credit.* Beuſt. *ad ſuam leg. admonendi 31. D. de iureiur. num.968.* & ex aliis, nouiſſim. viſ. Non. Acoſt. *de priuil. credit. reg.4. ampl.4 n.14.*

De hypotheca autem in bonis etiam Matris, & Auiæ tutricis, Vid. Dec. *conſ.449. incip. conſuluit, n.9. ad fin. verſ. & pro tali.* Guttierr. *de tutel. p.2. cap.16. n.14.* Berlich. *d.p.1. concl.67. n.21.* Licet oppoſitum voluit Addit. ad Bald *in cit. l. pro officio 20. de adminiſtrant lit. A. verſ. quid ſi.* 27

Imò (quod Not.) obtinet tacita hæc pupilli hypotheca in bonis Vitrici, ſi Mater, vel vxor reſpectiuè, iam deſignata tutrix in viduitate, ante matrimonium non reddiderit rationem & reliqua ſoluerit. Neguſ. *de pignor. membr.4. part.2. n.156.* Vid. infr. 28

A.M B.I V.D.&c.

Illud tamen hic difficile controuerſum eſt. An ſuperior doctrina, & reſolutio, quod prædictarum perſonarum bona maneant ipſis pupillis tacitè obligata pro adminiſtratione tutelæ, vel curæ, ſit extendenda, & amplianda ad bona fideiuſſorum, & hæredum tutoris, & curatoris? 29

In qua quæſtione diuerſæ ſunt opiniones; Nam quidam putant, bona hæredum, & fideiuſſorum, tutorum, aut curatorum non eſſe pupillis tacitè hypothecata, vt conſtanter defendit Neguſantius *in dict.4. membr. ſecunda partis num.11.* poſt Albericum *in leg. dabimus, §. ſi quis cum tutor. ff. de priuilegiis creditorum*, & Ripam, ibi *num.10.* Cumanum *conſ.58. incip. quæritur an bona*, & alios relatos à Ioanne Guttierrez *dict. c.16. num.18 verſ. iure tamen communi*, & nouiſſimè idem tenet Meyrer *d. lib.1. de priuilegiis creditorum, tit.7. n.35.* pro qua opinione adducunt textum elegantem *in l. Paulus, 28 ff. de pignor.* in illis verbis, ibi, *Sed ea quæ ex bonis defuncti non fuerunt, ſed poſtea ab hærede eius, alia cauſa acquiſita ſunt, vindicari non poſſe à creditore teſtatoris*, quæ lex loquitur in generali obligatione expreſſa bonorum, facta per defunctum, in qua non venire bona hæredum, reſpondit Iuriſconſultus, ibi, *Ergo neque in tacita debent venire bona propria hæredum, quia taciti, & expreſſi idem eſt iudicium; & l. cum quid, ff. ſi certum petatur.* & in tacita hypotheca idem probat text. *in lege 1. in fine, C. communia de legatis*, in illis verbis, ibi, *Et hypothecam eſſe non ipſius hæredis, vel alterius perſonæ, quæ grauata eſt fideicommiſſo rerum, ſed tantum earum, quæ à teſtatore ad eum peruenerunt*, & ita notatur per gloſſ & DD. *in l. aſſiduis, C qui potiores.* ſectatur idem Neguſ. *vbi ſup.** G

G ✠. *Fin.)* Inſuper adde pro hac ſententia abſurdum quod enaſceretur: Quia videlicet hæredes, de propriis bonis ſoluere deberent pro tutoribus, & curatoribus, quod eſt contra *l.p. & tot. tit. C. ne fil. pro patr.* &, *Ne Vxor pro marit. &c.* 30

Præterquam quod, ſi aduerſa ſententia obtineret, duo ſingularia concurrent; primo quod hæredes

dea ex delicto tutorum, vel curatorum tenerentur, contra *l.p, D.de priuat.delic. l.conſtus.53. D. de obl. & act.§. his autem 9.in fin.Inſt.de l. Aquil.§.p.Inſt. de perpet. & temp.act.l.pupillum 111.§ p. D.de Reg. iur.* Alterum ſingulare eſſet, quod in proprijs bonis hæredum, tacita hypotheca locum haberet; quæ tamen bona non veniunt in expreſſa & generali obligatione, vt ex *d.leg. paulus reſpondit.29. D.de pign.& l.p.in fin.com.de legat.* dixit Auct *ſupr.prox.* At vide infr.

A.M.B.I.V. D. &c.

31 Contrariam tamen ſententiam, & opinionem tenuit Gregorius Lopez *in l. ad finem, tit.16 part.6. in gloſſ. verbo, Sus bienes*, Pro qua inducit difficilem *legem properandum, §. final. C. de iudiciis*, vbi Iuſtinianus Imperator in calce §. *ſic reſcripſit, Omnem autem laeſuram, qua ex hac cauſa oritur, ad tutores, aut curatores, aut eorum fideiuſſores, hæredéſque, & res eorum, & ad omnes, quorum in hac cauſa legitimè intereſt, redundare, &c.* Ponderando verba illa ibi, *Hæredéſque, & res eorum.* Nec ſatisfacies, ſi dixeris cum Iaſone *in d.§ fin.dict.l.properandum*, verba illa referri debere ad res tutorum, vel curatorum; namque cum ipſas, notum ſit tacitè pupillis eſſe hypothecatas, *ex dict.leg. pro officio, cum alijs ſupra allegatis*, deciſio dicti §.*nihil* ſeruiret de dubio, vt benè Neguſantius ponderauit, *vbi proximè dict.num.11.* Inducit deinde ſecundo loco pro eadem opinione *dict. legem finalem partita*, in illis verbis, ibi, *E para eſto complir es obligada tambien el guardador como ſus fiadores a ſus herederos, ò todos ſus bienes al hauerſano ſus herederos*, vbi Greg. Lopez *in gloſſ. vltima*, exiſtimat, verba illa, *E à todos ſus bienes*, ad fideiuſſorum, & hæredum tutorum, vel curatorum bona referenda eſſe.

32 In qua opinionum varietate vltimam Greg Lopez ſententiam amplecterer, cum Regio iure fundatam eſſe appareat, niſi priorem magis comprobatam videtim, & eruditè confirmatam à patre Ludouico Molina Societatis IESV, de *Iuſtitia, & iure, tractatu 2. diſput.225.verſic. Vniuerſim bona tutoris, & curatoris, &c.* qui ſatisfacit verbis *dict.leg. Regia*, ibi, *E todos ſus bienes*, quibus nititur doctiſſimi Gregor. Lopez ſententia; nam inquit, verba illa referri poſſe ad ſolum tutorem, aut curatorem, & non ad fideiuſſores, aut hæredes tutoris; atque hoc videtur eſſe illius legis legitimus ſenſus, ſaltem ſi hæres tutoris inuentarium bonorum defuncti confecit; quia tunc bona hæredis propria, libera omninò ab obligatione manebunt, ob tutelam à defuncto ſuſceptam; alioquin onus ſubiret ex hæreditate adita cum inuentario facto contra diſpoſitionem *legis vltima, Cod. de iure liberandi.* Quam Molinæ opinionem veriorem, & magis iuridicam ſibi videri, aſſerit Ioann. Guttierrez *vbi ſupra num.18. in fine*, reſpectu hæredum tutoris, non quoad fideiuſſores tutorum, & curatorum; ad obligantes autem ſe, & ſua bona, bene quidem referri poſſunt præfata verba dictæ legis Regiæ, *E todos ſus bienes.*

Vndè attenta hac vltima opinione non obſtat fundamentum adductum de *lege properandum, §. final.* & quod illa verba, *hæredeſque, & res eorum*, ſuperflua eſſent, & de nihilo ſeruirent, ſi non, ad hæredum aut fideiuſſorum, tutorum, aut curatorum res eſſent referenda, non verò ad bona, & res ipſorum tutorum, vel curatorum. Namque Neguſantius *vbi ſupra d.4. membro 2. partis num.11. in fin.in verſic. & non obſtat*, &c. rectè * reſpondet, quod imò illæ §. *finalis*, H ſtant cum virtute operandi aliquid, & fuiſſe diſpoſitionem illam neceſſariam; quia licet in tutore, & curatore generaliter eſſet inducta tacita hypotheca, de qua in *dict. leg. pro officio*, tamen hoc non erat deciſum in curatoribus datis ad lites, & in eorum fideiuſſoribus. Cum ergo de his alibi non eſſet expreſſe deciſum, non poteſt dici, Imperatorem *in dict. §. final.* ſuperuacuè locutum fuiſſe, vt dicit etiam Bald. *ibi*, & ſic remanet firma ſuperior doctrina bona, ſcilicet hæredem tutoris, vel curatoris, non venire in tacita hypotheca, *de qua in d.l.pro officio*, niſi cum ſuperiore limitatione à Ioanne Guttierrez ſuperius adducta.

H ꝶ. *Reſpondet, &c.*) Obligationem hanc & fideiuſſorum, & ipſorum tutoris hæredum, pro 34 minoris iactura; de iure communi ſuſtinet Mantic. *de tacit. libr. 11. titul. 16. num. 19.* Noguerol. *alleg.10.num 103.* Montan. *de tutel.cap.31.effect.2. num.5.* Gratian. *diſcept. for. tom.2.cap.225.num.74.* Et de iure etiam Regio Hiſpan. Acoſt. *de priuileg. credit. reg. 3. ampl. 1. num. 28.* Cum ea videlicet modificatione, quod hæres teneatur, ſi inuentarium non confecerit, vt & Auct. hic not. ex Molina. Nec *dict.leg. Paulus*, loquitur niſi in bonis hæredum, quæ proculdubio ſubiecta eſſe nemo negabit, ſi inuentarium non conficiatur.

At verò *ad d.l properandum, § fin* affert Acoſt. 35 vbi ſup. verbis præciſis reſponſionem Auctoris hoc loci, cui præter hanc interpretationem & alias datas, dictis verbis, *§ fin* per Neguſant. *loc cit.* & Vincent. de Franch. *deciſ.521.num.7.poſt init.* addere potes illam DD. qui ea verba, *res eorum*, intelligi putant de rebus hæredum, quæ fuerunt tutoris, & curatoris, inter quos eſt Raph. Cuman. *d. conſil.58.inc. Quæritur an bona, per lat. &c.* quod noſtram firmat ſententiam. At verò Matth Berlich. *d. p.1.concl.67. num.40.* ſtat cum hæredibus ipſorum tutorum; addens ea verba, *& res eorum*, non eſſe ſuperflua (ad relat. argument. Neguſant.) ſed aliquid operari; videlicet inductionem tacitæ hypothecæ; propter quam quidem adiicienda fuerunt, vt poſt Bald. *in d.leg.properandum, § fin n.1. poſt init.* doctè & eruditè de more commonſtrat Dionyſ. Gothofr. *in notis ad d §.lit P.* Quamuis enim regulariter in obligatione veniant etiam hæredes, & bona, vulgat iuribus; id tamen procedit in actione perſonali, non verò reſpectu actionis realis, & hypothecæ.

A. M. Bertoli I V. D. &c.

Merito etiam hic dubitari poteſt, an hoc priui- 36 legium tacitæ hypothecæ, quod pupillus habet in bonis ſui tutoris, aut curatoris, ſit tranſmiſſibile ad eius hæredes, vel ſucceſſores. Et ad hæredem non tranſmitti, cum perſonale ſit, cum perſona extinguatur, vt in ſimili priuilegio dotis, ſuperius reſoluimus *in articulo primo de priuilegio dotis, verſic. præterea animaduertendum eſt*, & docet Accurſius per textum ibi, *in d. leg.4 §. ſi quis cum tutor ff.de priuilegiis creditorum*, ibi: *Ipſe autem pupillus habet priuilegium, ſed eius ſucceſſores non habent, & l. ex pluribus 43. ff. de adminiſtratione tutorum.* vbi communiter notatur: Docet Bart. per textum ibi *in leg non ſolum. § fin.ff.de ritu nuptiarum.* & Albericus *in l. pro officio, C. de adminiſtratione tutorum*, Greg. Lopez *in dict leg.33 parte in gloſſ. magna in verſ. aduerte etiam* quos refert, & ſequitur Ioannes Guttierrez *in dict. cap.16 num.19.* Qua ratione cauendum erit ab Accurſio ibi *verbo non habent.*

habent, conſtituente differentiam inter ſuos, & extraneos hæredes, vt ad extraneos non tranſmittat, ad ſuos vero tranſferat hoc priuilegium; argumento legis aſſiduis, verſic. exceptis, C. qui potiores, & Accurſij ſententia communiter reprobata eſt à Cumano, & ab alijs in dict. §. ſi quis cum tutor d. legis dabimus, qui non ſuffragatur dict. l. aſſiduis, quinimo aduerſus Accurſum poteſt retorqueri; ſi quidem vt priuilegium dotis competeret filiis, neceſſaria fuit ſpecialis conſtitutio contra ea quæ diximus ſupra in dict. art. 1. Cum igitur tale priuilegium * perſonale ſit, & ea proprio iure eis competat, in extraneos, aut ſuos hæredes non deriuabitur, cum perſonam non egrediatur illius, cui fuit conceſſum. Ceſſante igitur expreſſa deciſione, proculdubio non erit extendendum priuilegium ex regula l. quod vero contra, ff. de legibus. I

37 I ✠. Priuilegium perſonale, &c.) Atque hanc ſententiam ſolidè ſuſtinent vltra relat. per Auct. Alex. in l. etiam filios, D. ſol. matr. n. 1. Matth. Colet. dec. 274 n. 1. & ſeqq. per tot. p. 2. Matth. Berlich. p. 1. d. concl. 67. n. 33. per tot. nec enim priuilegium hoc cauſæ datum eſt, dict. leg. ex pluribus. 42. in fin. D. de adminiſtrat. tut. leg. etſi 24. §. p. in fin. D. de re iud. Sed perſonæ conceſſum apparet; imò & perſonæ propter perſonam, ſcilicet quia ob ætatis fragilitatem conceſſum eſt, ad leg. 1. cum ſimil. D. de minor.

Rationes porro quæ in contrarium obiici poſſent, enixè confutat & retundit Matth. Colet. vbi ſup. n. 7. & ſeqq.

38 Ea qua quidem potiori ratione reſoluit Gaitus, hoc prælationis priuilegium multo minus in ceſſionarium tranſire, dum quod non poteſt tranſmitti, multo fortius prohibeatur cedi. Quod ſi priuilegium conceſſum eſſet perſonæ non propter perſonam, ſed propter cauſam, vt eſt illud mulieris ob cauſam dotis; tunc cedi poſſet & transferri, ad l. ſi ventri, §. eorum, D. de priuileg. credit. & leg. fin. C. de priuil. fiſc. Vid. cit. Gait. c. 4. quæſt. 11. à n. 1669. cum plurib ſeqq.

A. M. Bertoli I. V. D. &c.

39 Ego vero ſicut ſuperius ſcripſi in priuilegio dotis art. 1. nunc vero, & illud hic reſoluendum puto, in hac dubitatione nouiter adiiciens, quod in hoc rectè notauit Ioannes Guttiertez d. c. 16. n. 19. in fine, videlicet, priuilegium antelationis, quod circa alios creditores priuilegiarios pupillis aliquando à iure conceditur, vt inferius dicemus, tanquam perſonaliſſimum ad hæredes, neque ad ſucceſſores, tam ſuos quam extraneos tranſmitti poſſe, vt in dict. leg. ex pluribus, iuncta gloſſ. 5. verbo priuilegium pupilli, & in dicta lege dabimus, §. ſi quis cum tutor, notat ibi Ripa: quod ſecus erit in priuilegio reali tacitæ hypothecæ, quod ipſis à iure conceditur in bonis tutoris, & curatoris, nam hoc etiam tranſit ad hæredes ipſius minoris in eius fauorem, ſicut etiam tranſit contra tutoris, vel curatoris hæredes; vt colligitur ex dict. leg. fin. titul. 16. part. 5. in illis verbis ibi, E à ſus herederos.

40 Aduertendum inſuper eſt, prædictum priuilegium, & tacitam hypothecam, quod pupillis à iure conceditur contra omnes tutores, protutores, factores, aut negotiorum geſtores, de quibus ſupra meminimus, id contra quemlibet inſolidum locum habere; ex d. leg. fin. ff. de tutelis, & rationibus diſtrahendis, text. optimus, & expreſſus in l. tres tutores. ff. de adminiſtratione tutorum, ibi, Quæſitum eſt, quatenus quiſque eorum teneatur, & tutorum quidem periculum commune eſt in adminiſtratione tutelæ, & inſolidum vniuerſi tenentur, & probat text. in l. 2. C. ſi tutor, vel curator non gesserit. Cæterum ordo in tutoribus conueniendis ſeruandus eſt, vt ſcilicet primo tutores * conueniantur, qui tutelam geſſerint, & quouſque illi ſoluendo non ſunt, cæteri non tenentur, vt probatur in d. l. 2. C. ſi tutor, vel curator, &c. & in l. tutores qui 39. §. in eum, d. l. tres tutores, §. item in eo, ff. de adminiſtratione tutorum, & argumento textus in l. non quaſi. §. 1. ff. rem pupilli ſaluam fore, his verbis, Illud ſciendum eſt, hac ſtipulatione teneri, tam eum, qui tutor eſt, quam eum qui pro tutore negotia geſſit, vel gerit, & fideiuſſores eorum, docet Bald. in l. 1. in fin. C. de tranſactionibus, ſi vero omnes geſſerint, omnes poſſunt conueniri; Eſt tamen in poteſtate minoris, ſi tutelæ, aut curæ adminiſtratio non fuit diuiſa, vnum ex tutoribus eligere, & ipſum inſolidum conuenire; text. elegans in l. 1. C. de diuidenda tutela, ibi, Si diuiſio adminiſtrationis inter tutores ſiue curatores in eodem loco, ſeu prouincia conſtitutos facta nedum fuerit, licentiam habeat adoleſcens, & vnum eorum eligere, & totum debitum exigere, &c. & ibi Bald. & Salicetus, & probat l. cum interdicta, C. arbitrium tutelæ, text. elegans in l. fin. ff. rem pupilli ſaluam fore, qui, vt rectè aduertit Meyter in d. lib. 2. de priuilegiis creditorum, 17. tit. 5. n. 39. huius rei rationem reddere videtur, quod pupillus non contrahit cum tutoribus, ſed in illos incidit, & ignorat omnia; ideò beneficium diuidendæ actionis, ex Diuo Adriano, non habere locum contra pupillos, reſpondet ibi Iureconſul. Papin. & id comprobat d. l. 2. C. ſi tutor, vel curator non geſſerit: Si tamen tutela à teſtatore, vel Iudice eſt diuiſa, tunc quilibet tutor, pro portione ſuæ adminiſtrationis tenetur inſolidum, ex d. l. penult. Cod. diuidenda tutela. Bart. & Iaſ. in l. 1. n. 7. & ſeq. C. de de tranſactionibus l. tres tutores. ff. de adminiſtratione tutorum, ſiue etiam ipſi tutores diuiſerint tutelam, omnes exemplo fideiuſſorum ſi ſoluendo ſunt, pro rata tenentur, ita intelligendo, vt contra quemlibet tutorum pupillo actio integra maneat, donec ſuum conſequatur, d. l. tres tutores, & l. curat. §. adoleſcens, ff. de adminiſtratione tutorum leg. 1. §. nunc tractemus. ff. de tutelis, & rationibus diſtrahendis, & notat rectè Meyter vbi proximè d. tit. 7. n. 47.* K

K ✠. Tutores conueniantur, &c.) Tutorem etſi non adminiſtrauit: nihilominus ad rationes teneri, omnino in comperto eſt, l. 1. & 2. Cod. ſi tut. vel curat. non geſſ. l. 2. §. 1. l. ita autem 5. §. ſimpl. l. tres tutores 55. § non ſolum, D. de adminiſtr. & peric. tut. cum ſimil. L 41

Sed an competat ſaltem huic non miniſtranti, beneficium excuſſionis, vt ſcilicet prius, qui miniſtrauit, conueniendus ſit, & in ſubſidium hic, qui non geſſit? Reſolutiuè Affirmandum eſt cum Auct. ex text. expreſſ. in l. etſi ſciſſet 8. C. de admin. tut. l. 3. §. 2. l. tutoris 40. §. in eum, D. eod. l. licet tutor. fin. C. de diuid. tutel. l. pater veſter, 2. C. de heredi. tut. l. non quaſi, 4. §. ſed enim, 5. D. rem pupill. ſalu. for. Obſtat tamen lex de curatore 2. §. fin. D. de curat. bon. dand. ſed Reſpond. eam loqui in curatore bonis dato, qui cum volens dumtaxat, & conſentiens detur, d. l. 2. in fin. ſibi imputare debet, dum onus ſubiit; quod in tutore non obtinet, in quem inuitum onus confertur. Vid. Bart. in dict. l. de curatore, §. fin. init. verſ. aliud. Cautelam autem tegerit Eſcobar de ratiocin. c. 4. n. 14. in fi. vt Tutor non adminiſtrans citetur, & vocetur ad aſſiſtendum eum eo qui geſſit; namque 42

ſtatim

ſtatim facta, eorum qni geſſerunt excuſſione, abſque nouo proceſſu poterit iſte, qui non geſſit, pro reliquis conueniri.

43 Obſeruandum tamen, in bonis feudalibus, ſi proximus Agnatus, cui totela competit, paſſus eſt, matrem cum filio defuncti adminiſtrare, donec ille filius ad legitimam ætatem perueniat, Proximum eum Agnatum, non attenta adminiſtratione Matris pupilli, conueniendum eſſe pro adminiſtratione. Ea quidem ratione, quia in his bonis, quoad adminiſtrationem, Agnatis Mater non anteponitur, quia ipſo iure ij ſunt tutores. Curt. Sen. *conſ.* 66. *n.*16. Berlich. *pract. concl.p.*1*.concl.* 12. *num.*34. allegat Modeſtin. Piſtor. *in ſuis quæſt. quæſt.*27. *p.*1. Iacob. Schult. *in addit. ad eandem, ibid. n.*11.

A.M.B.I.V.D.&c.

44 L ✝. *Fin.*) Hanc eandem opinionem ſecutus eſt Socin. Sen. *Conſil.*61. *incip.in præſenti, col.*1.*& ſeq.vol.*1. cum aliis vt per Meyrer *loc.cit.*

Sed quæro, an rationes ad calculum reuocatæ cum principali adminiſtratore poſſint executioni demandari contra fideiuſſorem? Reſoluas præuia diſtinctione ſcilicet fideiuſſorem contractus citandum eſſe ad ratiocinandum, adhoc vt pro reliquis cum principali liquidatis poſſit executari; *arg. l.grege,* §. *ſi à debitore, D.de pignor.* Couar. *pract. q. cap.*39.*n.*5. At non item fideiuſſorem Iudicij. Minſyng. *ſingul.obſeru.cent.*4.*obſ.*96. Lancellot. *de atteat.*2.*p.c.*10.*n.*13.*&* 14.

45 Ex quo decidas, ſi extraiudicialiter facta ſit fi-
deiuſſio, eum contractum tenere, & ita citationem
requiri, ſecus ſi per viam Iudicij; cum ſcilicet
apud acta intercesſit, iudexque pro minore ſtipu-
latur. *ad l. cum oſtendimus*, § *fin. D. de fideiuſſ.*
46 *tut.* ✝ Procedet etiam hæc decitio in contractu, ſi
in fideiuſſione clauſula guarentigiæ ſit appoſita.
Bald. *in l. ſancimus*, §. *cum antiquitas, C.de vſur.*
rei iud. Vel renunciauit Authenticæ de fideiuſſo-
47 ribus. Bart. *in l. p.nam.fin. D. iudicat. ſolut.* ✝ Aut
ſe obligauit ratione & contractus, & etiam Iudi-
cij. Bald. *in l. fin. C. de fideiuſſ.tut.* relat. & ſecut.
ab Eſcob. *de ratiocin. c.*36. *num.*4. *& ſeqq.* apud
48 quem plura.

A. M. Bertoli, I.V.D.&c.

Rurſus aduertendum hic erit, quod optimè notat Ioann. Guttierez *in d.c.*16.*n.*29. videlicet quòd quamuis Alberici ſententia ſit, *in d. leg. pro officio, C.de adminiſtratione tutoram*, ibi, in dicta l. tantum videri comprehendi bona, quæ tutor habebat tempore adminiſtrationis, non verò quæ poſtea ſunt quæſita; verius eſſe, quod tam bona præſentia, quàm futura tutoris vel curatoris, ſint tacitè hypothecata minuri, pro reddenda ratione adminiſtrationis; cum obligatio ſit generalis, ſecundum *legem. fin. C. quæ res pignori obligari poſſunt*, & ita in terminis tenet Gregor. Lopez *in d. l.*23.*tom.*13.*p.*5. *in gloſ. verbo, Los bienes,* pro quo etiam facit *d. lex fin.in fin. tit.*16. *par.*6. ibi, *Todos ſus bienes,* nam dictio illa vniuerſalis, *todos*, comprehendit generaliter omnia bona; & cum dicat,
M *todos,* * nulla bona videtur excludere, ex vulgari axiomate, Qui totum dicit, nihil excludit.

49 M ✝. *Nulla bona videtur excludere, &c.*) Obſeruandum autem, licèt omnia bona tutoris, pro mala adminiſtratione ſint pro pupillo hypothecata, vigore generalis obligationis; tamen in feudis id reſtringendum eſſe, ob id in feudo obligato per tutorem, etiam cum conſenſu Agnatorum &

Domini, pro debitis ex adminiſtratione tutelæ, nullam pupillus hypothecam habet, aut prælationem, prout de muliere ſup. dix. & ad quamlibet hypothecam extendendum eſt. Iacob. Schult. *in addit. ad Modeſtin. Piſtor.q.*120.*n.*15. *& ſeq.p.*3. quem refert, & ſequitur Matth. Berlich. *pract.concluſ.p.*2 *concl.*31.*n.*14.

Hæc autem omnia intellige procedere in ipſa proprietate Feudi; quoniam circa fructus, & commoditates ipſius, tacita hypotheca bene locum habet. Iaſon. *loc. cit. n.*78. Neguſ. *de pignor. vbi ſup. n.*48. *& ſeq.* Ludolph. Schrader. *dict. loc.n.*25. *ad fin* Io. Faber. *ad* §. *Item Seruian.Inſt. de actiou n.*26. Ioan. Schneid. *de feud.p.*7.*n* 21. Curt. Iun. *eod.tract. p.*4 *q.*6 *princip.n.*95. Specul. *lib.*4.*p.*3.*tit.de pignor.* §.1 *n.*36. 50

Si tamen Vaſallus, feudi poſſeſſor obit, dum reſoluitur ius poſſeſſoris, ſoluitur etiam ius pignoris & hypothecæ. Iacob. Schult. in addit. ad Modeſt. Piſtor. *d.q.*120.*n.*13.*p.*3. Reſoluto enim iure dantoris, reſoluitur, ius acceptoris, l. lex *vectigali, D.de pignor.l.fin.*§.*cum autem, C.comm.de legat.* 51

Sed maius dubium exoritur; An idem iuris ſit in rebus emphyteuticis? Affirmatiuam ſententiam defendit mordicus Daniel. Moller. *in ſuis ſemeſtrib. lib.*3. *c.* 45. *n.* 4. Motus primò, ex paritate feudi, & emphyteuſis, dum inuicem currat argumentum. Roman. *conſ.*212.*n.*12. Euerard. *in loc.*30. *ab Emphyteuſ.ad feud.* Præterea quia hæc bona, vt reſtitutioni obnoxia, & alienari prohibita, non veniunt ſub vniuerſali bonorum obligatione. Vlterius, quia prohibita alienatione alicuius rei, prohibetur, & oppignoratio eiuſdem, *l.*2. *&* 3. *D. de diſtract.pign.l.oratio. D.de ſponſal. l. fin. C. de reb. alien.non alien.* Vltimo quia pro Canone bona emphyteutica non ſunt obligata, vt ipſe aſſerit *loc.cit.* & Bart. *in l.fin. C.de iur. emphyt.* Neguſ. *de pign. memb.*4.*p.*2.*n.*1.*&* 29. Ac nos inf. 52

Contraria tamen ſententia videl. in generali obligatione bonorum venire etiam res emphyteuticas, vti verior fuit recepta per Bart. *in l.ſi conſtante init.n.*75.*verſ.aut non erant, D.ſol.matr.* Iaſon. *in d.l.cum dubitabatur, ſin.C.de iur.emphyt.n* 84. 53

Probatur primò, ex text.cit. *l.lex vectigali,* cum ſua regula ſup. relat. *D. de pignor.* Inſuper quia emphyteuſis etſi alienari non poteſt, tamen permittitur pignorari, Iaſ. *in d. l fin.n.* 79. Gloſſ. *ibid. verſ. alius vendere.* Amæd. de Pont. *quæſt. laudemial.*33. *n.*1.

Nec obſt. oppoſita; quoniam ad primum, ſcilicet ad paritatem feudi, & emphyteuſis. Reſpondeo, argumentum procedere ſecundum quid, & non ſimpliciter. Vid. Euerard. *loc. cit. n.*4.7.*ad fin.* Bald. *in cap.*1.*tit.an Agnat.vel fil.col.* 5.*in vſib. feud.* Cætera argumenta gratis proferuntur, vt per Iaſ. *in loc. cit. à n.*80.*& ſeq.* Nec vltimum monet. Namque dubij omnino iuris eſt, an dominus, pro Canone non ſoluto, hypothecam habeat in bonis emphyteuticis; Imò affirmatiuam ſententiam defendit Berlich. *d.p.*1. *concl pract.*67.*n.*78. *ex* Bald. *in Auth.ſi quas ruinas, n.*94.*ſeq.C.de ſacroſ.Eccleſ.* per text. in Nouell. *de non alien.aut permut.reb.Eccl.*7.*c.*3. §.*ſcire* 2. quem menti tenendum omnino hortatur. De hoc tamen vide quæ nos inf. ſuo loco. 54

A.M.Bertoli, I.V.D.&c.

Sed à quo tempore incipiat hoc pupilli priuilegium, & tacita hypotheca in bonis tutorum, pro tutorum, curatorum, & eorum fideiuſſorum, quæſtionis eſt; vt ex Gloſſa, *verbo*, *obligatur,* 55

in d. l. pro officio, & ibi communiter Doctores, optimè notarunt Neguſantius, *de pignorib. d. 4. membro ſecundæ partis principalis, n. 12.* Ioannes Guttierrez *in d. c. 16. num. fin.* & nouiſſimè Stephanus Gratianus *1. par. diſceptationum forenſium, cap. 53. n. 5.*

Gloſſ. ibi, duas in hoc refert opiniones; Prima eſt, quod hypotheca incipiat à tempore, quo quis tutorem vel curatorem eſſe inceperit, *argumento leg. cum oportet, §. fin. Cod. de bonis quæ liberis.* Secunda eſt quod incipiat à tempore quo cœpit malè adminiſtrare, *argumento legis, hac edictali, §. penult. Cod. de ſec. nuptiis.*

N Sed primam opinionem * vti communem, eſſe
56 tenendam, quam doctores communiter ſequuntur, & Neguſantius *vbi ſup. d. n. 12.* & Petrus Surdus *conſil. 7. lib. 1. num. 18.* teſtatur Ioannes Guttierrez *vbi ſup. num. fin.* aſſerens hodie approbari *in d. l. Regin 23. tit. 13. p. 5.* ibi, *Deſde el dia que comencaron à vſar el oficio de la guarda, faſta que les den cuenta ò recando de las coſas que tuuieren dellas,* & ibi notat Gregor. Lopez, *Deſde el dia que comencaron.*

57 N ✝. *Primam opinionem.*) Hanc eandem ſententiam ſecutus eſt Socin. Sen. *conſ. 61. incip. in præſenti, col. 1. & ſeq. vol. 1.* Peregr. *de iur. fiſc. l. 6. tit. de pign. & hypoth. n. 1. ad l. cum oportet, §. fin. C. de bon. quæ lib. d. l. pro officio*, & ibi Gloſſ. Reuerter. *dec. 380. n. 4.* Alfan. *de officio fiſcal. Gloſſ. 34. §. p. n. 117.* Alex. Turamin. *in l. non puto, 35. n. 4. D. de iur. fiſc.* Conſt. *in l. p. C. de iur. fiſc. lib. 10. n. 22.* D. de Marin. *reſol. iur. lib. 1. c. 148. n. 1. & 2.* & ad d. dec. Reuert. 380. *n. 59.*

Extendit prætèrea eandem reſolutionem cum laudatis Doctoribus, & ad hypothecam Filij in bonis patris, & Fiſci in bonis Adminiſtratoris, & Procuratoris, & de Filio, & patre reſpectiuè, vid. inf. *hoc eod. art.*

A. M. B. I. V. D. &c.

58 Denique in hoc articulo notabiliter aduertendum erit, pupillum habere hypothecam, & priuilegium prælationis aduerſus anteriores creditores in re, quæ fuerit empta ex ipſius pupilli pecunia, & ſic qui prior eſt tempore, non erit potior in iure limitatâ in hoc regulâ *legis primæ, ff. qui potiores in pignore habeantur, & cap. qui prior, de reg. iur. lib. 6.* Huius ſententiæ fuit Accurſius *in l. dubitum 4. in principio, verbo priuilegio, ff. de priuilegiis creditorum, & in l. idem erit 7. verbo, res fuerit*, per text. ibi, *ff. qui potiores*, vbi Bart. Fulgoſius, & alij. idem Accurſius *in l. quamuis 17. in gloſſ. verbo, non deduxit, C. de pignoribus*, & probat, *leg. 2. ff. quando ex facto tutoris, &c. & l. 3. ff. de rebus eorum, & tex. in l. ſi vt proponis*, vbi notat gloſſ. Bart. & Bald. *C. de rei vindicatione*, Ripa *in d. l. 4. §. ſi quis cum tutor, & in l. priuilegia, n. 34. ff. de priuilegiis creditorum*, Balduinus *in tractatu de pignoribus, & hypothecis, cap. 7. ad finem*, Donell. *in eodem tractatu cap. 4. fol. 158.* optimè Neguſantius *d. 4. membro ſecundæ partis, num. 158. & n. 163.* Rebuff. *2. tom. ad leges Gallicas tit. de conſtitutione redituum, gloſ. 14. n. 13.* nouiſſimè Meiter, *d. l. 2. de priuilegiis creditorum tit. 7. n. 2 & 3.* quibus conſonat lex *25. tit. 19. part. 5.* ibi, *Comprada ſeyendo alcuna coſa de los bienes del huerfano menor de catorze annos, aqueſta coſa ſiempre finca obligada al huerfano, faſta que cobre aquel precio, por que la comprò &c.* vbi Gregorius Lopez in gloſſ. verbo, *Finca obligada*, expreſſius *in l. 30. eodem tit. 13. par. 5.* Quod ſpeciale in pupillo eſſe aduertit Neguſantius *in d. 4. memb. ſecundæ partis n. 163.* Nam ſi quis ex pecunia alterius, mutuata ad id expreſsè, merces ſeu aliàs res emerit, non habebit in prædictis rebus tacitam hypothecam, niſi de hoc pactum expreſſum conuentum fuerit, ſed tantummodo habet priuilegium in perſonali actione, vt ſcilicet in dictis rebus præferatur aliis creditoribus non priuilegiatis, prætendentibus ſolam perſonalem, vt deducitur ex text. *in l. quamuis, 17. C. de pignoribus, & in l. licet, C. qui potiores*, & ibi Bald. & Salicetus.

Quare cum aliquid difficultatis ſub prædicta iuſta habeat ſuperior doctrina, & reſolutio; vt melius in eo caſu cognoſcatur, quando in pupillo detur, & militet ſpecialitatis fauor, & priuilegium, ea ſolet communiter adhiberi diſtinctio, prout eleganter in vtroque loco ſuperius citato tradit Neguſantius, & melius *in d. n. 163. ad finem*, & apparebit ex aliis iuribus, & Auctoribus referendis. Nempe aut res fuit empta * ex pecunia pupilli, aut minoris, per alium quàm per tutorem, vt puta extraneum; tunc enim illa res non efficitur pupilli, ſed ſolum in ea acquiritur ei tacita hypotheca: ſed tamen, ſi res empta eſſet per tutorem ex pecunia pupilli, tunc eſt in electione pupilli, an velit illam rem tanquam ſuam habere, & competet ei Rei vindicatio; ſi vero velit reſtitui pecuniam ſuam, & tunc illam rem pro reſtitutione pecuniæ ſibi tacitè obligatam habebit, vt docet Bald. per text. ibi *in l. ſi tutor, C. de ſeruo pignori dato manumiſſo*, vbi etiam Gloſſ. 5. Idem obſeruat, *in l. 2. ff. quando ex facto tutoris*; Gloſſ. celebris *in d. l. idem erit, ff. qui potiores*, pro qua opinione facit text, ſic intelligendus, in *l. ſi curator, C. arbitrium tutelæ*, quod ita reſoluunt Bartol. *in legibus ſupra citatis*, optimè Pariſ. *conſ. 80. ex n. 19. lib. 1.* Rebuff. *ad leges Gallicas 2. tom. Rubrica de conſtitutione redituum, art. 1. gloſſ. 8. n. 22.* Quæ diſtinctio hodie indiſtinctè ſeruanda eſt, * per legem Regiam *29. tit. 5. par. 5.* quæ eam ſic conſtituit, vbi notat Greg. Lopez in gloſ. verb. *en guarda.*

59 (right margin, beside "Quare cum aliquid")

O (right margin, beside "Nempe aut res fuit empta")

P (right margin, beside "Quæ diſtinctio hodie")

O ✝. *Ex pecunia pupilli, &c.*) Ad dignoſcendum Pupilli in hoc priuilegium, Communis eſt hæc diſtinctio, quam ex Bart. Bald. Salycet, & cæteris in *d. l. quamuis, & in l. ſi vt proponis, C. de rei vendic.* firmauit Neguſant. & vltra relatos, Guttierrez *de tutel. p. 3. cap. 1.* Barboſ. *in 3. p. Rub. tit. ſolut. matr. n. 85. & paſſ.* cum aliis per eum relat. Atque ex hac diſtinctione benè reſoluitur per Auct. Infr. prox. illa quæſtio, Quiſnam præferatur in hac re empta ex pecunia pupilli, ſi ipſe, Dos, & Fiſcus concurrant? ✝ Videlicet ſi tutor, vel curator, aut alius minoris adminiſtrator emerit, pupillum vel minorem præferri, non tanquam ſit magis priuilegiatus, ſed vt anterior, non ſolum ex vtili rei vendicatione ſibi competente vt *inf. prox.* per Auct. ſed etiam ſi agat hypothecaria. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 953. n. 8. & ſeq.* Gait. *vbi ſup. n. 1971. & ſeq.* Sin autem ab extraneo ſit empta nomine proprio, ſeruari Regulam, *Qui prior, &c.* vt quoad dotem, expreſsè docet Auth. *quo iure, C. qui pot. & in fonte, in d. §. his conſequens, Nou. de æqualit. dotis*, & de Fiſco notat Bart. & Afeclæ *in l. fin. D. qui pot.* vt aduertit Auct. *infr. proximè.*

60 (right margin, beside "O ✝. Ex pecunia pupilli")

61 (right margin, beside "Fiſcus concurrant")

A. M. B. I. V. D. &c.

* ✝. *Per legem Regiam, &c.*) Perperam firmatam hanc diſtinctionem ab Auctore aduertit Non. Acoſt. de priuil. credit. *reg. 2. ampl. 4. à n. 7. & deinceps*, tam inſpecto iure communi, vt ipſe ibid. *

adſtruit,

adſtruit, quam etiam attento iure Regio, quod
adamuſſim inibi demonſtrat, vt ab hoc Auctoris
dicto caueatur; quippe qui legem eam Regni non
obſeruauerit. Hypothecam enim priuilegiatam
contuetur ad fauorem pupilli, in re empta, etiam per
extraneum à tutore, &c.

A M. Bertoli, I.V.D &c.

62 Ex quibus eleganter deduci poteſt, prout aduer-
tit doctiſſimus D. Ægidius Ramirez *in Commen-
tario legis, dabimus §. ſi quis cum tutor, ff. de priui-
legiis creditorum*, in concurſu creditorum ſine ali-
qua temporis diſtinctione, præferendum eſſe pu-
pillum, ſi eligat Rei vendicationem, propter Re-
gulam *legis, ſi ventri, 8. §. in bonis, ff. de priuilegiis
creditorum, & legis procuratoris 5. §. plane, ff. de
priuilegiis creditorum, & legis procuratoris 5. §. pla-
ne, ff. de tributoria actione*; ſi verò concurrant in
bonis, pecunia pupilli emptis, ab eo qui tutor, vel
curator non erat, & ſic quo caſu competit pupillo
hypothecaria; vtique dos præferenda erit, *ex Au-
thentica, quo iure, C. qui potiores in pignore habean-
tur, & in Authent. de æqualitate dotis, §. his conſe-
quens erit. Collatione 7.* & in concurſu fiſci, & pu-
pilli, ſemper pupillus erit potior in re illa, ſua ex pe-
cunia empta, propter *l. vltimam, ff. qui potiores in
pignore*, ſi modo pupillus fuerit prior tempore, vt
deducitur ex Bart. ibi, & Capitio *dec. 129. n. 11.* Si
autem fuerit poſterior pupillus, proculdubio fiſcus
potior erit; niſi quo caſu tutor, aut curator fuerit
emptor; quia tunc competit pupillo, aut minori
Rei vendicatio, ex ſupra tradita diſtinctione, & re-
ſolutione.

63 P ✝. *Fin.*) Cenſuit Bart. *in l. filia, D. de ſolut*,
& ex eo, Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 6. tit. 16.
tom. 1. n. 20.* & Gomeſ. *in l. 53. Taur. ſub n. 36.* in
hoc caſu, cum ſcilicet res empta eſt de pupilli pe-
cunia per extraneum nomine proprio, rem eam ef-
fici pupillarem, cuius pecunia iam empta fuit; ex
text. *in d. l. filia, & ex l. vxor marito, D. de donat. int.
vir. & vxor.* ex quibus legibus apparet, rem em-
ptam ex pecunia vxoris ſuccedere loco ipſius pe-
cuniæ; Quod quidem à ſimili, & in pupillo dicen-
dum paritas rationis ſuadere videtur. Accedat quod
ſicut pecuniam redactam ex venditione rei meæ
per te facta me inſcio, ego in ſubſidium re perem-
pta vendicare poſſum, ratam habendo venditio-
nem, *l. mater, C. de Rei vendic. l. ſi eum ſeruum, D. de
reb. credit.* Et infrà dicetur; ita multo magis pu-
pillo id concedetur, vt tanquam dominus eam va-
leat vendicare.

64 Verius tamen concludendum eſt, nullatenus
hanc vtilem rei vendicationem Pupillo compete-
re. Nec enim *d. l. filia*, loquitur in terminis noſtræ
quæſtionis, vt compertum eſt, adnotatque Bald. *in
d. l. ſi, vt proponis*, ſimul cum Salycet. Adhuc &
d. l. vxor, non poteſt extendi in caſu pupilli, dum
ipſe habet tacitam hypothecam ſuper re empta ab
extraneo nomine proprio; ob idque ſubſidiario
non indiget remedio, quale eſt hæc vtilis rei vendi-
catio, cum habeat ordinarium, ad *l. in cauſa, D. de
minorib. cum ſimil.* Mantic. *de tacit. lib. 12. tit. 27.
n. 26.* Mulieri autem, quia (ſaltem in praxi) per le-
gem, hac prælatione contra anteriorem expreſſam
non adiuuatur, vt pupillus, competet illud ſubſi-
diarium remedium. Atque ita ſentit Barboſ. *vbi*
65 *ſupr. n. 86.* † Ex quo notare fas erit differentiam
inter pupillum, ac cæteras perſonas, in terminis *d.
l. vxor*; quam notauit aptiſſimè Gait. *de credit. cap. 4.
q. 11. n. 1518. & ſeq. & 1967.* Contrarium tamen

ſentit Acoſt. vt per eum, *de priu. credit. cit. Reg. 2.
ampliat. 4 à n. 7 & paſſ.*

Quid autem ſi res hæc coëmpta ſit, partim ex 66
pecunia pupillari, partim de pecunia maioris, ex-
preſsè ſibi de obligatione cauentis, ad terminos, *l.
licet, C. qui potior.* cuinam dabitur prælatio? Re-
ſoluas, ſi pars pretij, ex pupilli pecunia, fuit ſolu-
ta ab eius tutore, vel adminiſtratore, tunc ambo
partes faciunt per concurſum. Nec obſtabit, Pu-
pillum præferri maiori, ſtante magis ſingulari pri-
uilegio, Gloſſ. in terminis, in *l. idemque, D. de pi-
gnor.* nam ab ea receditur ex euidenti paritate in-
ter vtrumque dum pupillus, & maior ex *d. l. licet*,
idem priuilegium obtinent, ſcilicet in perſonali,
eandemque hypothecam; Etſi iſte maior habeat
expreſſam; quæ tamen idem habet à lege priuile-
gium, ac tacita pupilli, vt ex verbis *d. l. licet*, colligi
poteſt; ergò idem amborum iudicium erit.

Aut pars ea fuit ab extraneo ſoluta nomine pro- 67
prio; & tunc præferretur creditor maior ex *d. l. li-
cet*, quæ expreſsè loquitur; nec pupillus aliquo
textu inniti poteſt, niſi *d. l. idemque*; at ea loquitur
de adminiſtratoribus duntaxat pro minore emen-
tibus, quare, &c. Atque ita reſoluit Gait. *de credit.
In Appendic. ad c. 4. q. 11. n. 121.*

Hæc de actibus adminiſtratorum, vel extraneo-
rum ex re pupillari. At quid de obligatione rei per
minorem ipſum facta?

Dicas, rei pupillaris obligationem, etſi auctori- 68
tate tutoris, ſi tamen deficiat Iudicis auctoritas, nul-
lius eſſe ſubſiſtentiæ, *l. 1. init. D. qua res pign. l. præ-
ſes, C. de præd. min. cum ſimil.*

Cæterum quid dicemus, ſi putà emerit minor 69
rem, cuius pretio non ſoluto, venditor ea lege, &
pacto vendidit, vt pro pretio ſpecialiter ſit obliga-
ta, donec illud ſibi ſoluatur, ſubſiſtetne in dicta
re, quoad minorem, obligatio?

Præmittenda diſtinctio generalis Barboſ. *In l. ſi 70
conſtante, D. ſol. matr. n. 124.* qua, ſi pactum con-
tractui adiectum reſpiciat dominium, illudque
quodammodo reſoluat, vt eſt pactum de retro-
uendendo, & huiuſmodi; tunc iſtud omnino per
minorem eſt ſeruandum, dummodo incontinenti
apponatur; tranſit enim in eum, tale dominium
affectum, & limitatum, *l. ſi autem, D. de pact. cum
ſimil.*

At verò pactum, huiuſmodi non eſt naturæ, 71
nec reſolutiuum dominij, ſed ſolum reſpicit ſecu-
ritatem contractus, & illud non obligat minorem.
Affert Barboſ. exemplum in hypotheca, vel in pa-
cto prædicto, ſed appoſito ex interuallo. Hypothe-
cæ exemplum probat ex *l. 3. §. fin. cum l. ſeq. D. de
reb. eor.* Tum & ex ea ratione, quia nullo conſi-
derato tempore poteſt interuenire ea obligatio;
non quidem tempore venditionis, dum tunc ven-
dens erat dominus, vnde pignus non habet locum;
non etiam tempore traditionis & dominij tranſlati,
quoniam res minorũ obligari nequeunt. ergo, &c.

Cæterum Gaitus non ineleganter, pactum hoc, 72
& hypothecam de qua quærimus, Inter ea reſoluti-
na dominij, ſimul cum eo de retrouendendo, in-
continenti appoſito, inſerere ſtudet, ſi tamen & ea
incontinenti adiiciatur.

Nemo enim prohibetur tempore tranſlatio-
nis dominij, leges, & pacta rei ſuæ adiicere in-
ri non repugnantis, vt in alium cum iis tranſeat
oneribus, *l. legem, C. de pact. cum ſimil.* Atque
ita non res minoris obligatur, ſed ipſe acquirit
rem ſic affectam. Nec damnum minoris ex ea.

hypotheca proſpicitur; quoniam magis læditur minor ex acquiſitione dominij reuocabilis per pactum illud retrouendendi, quam per hanc hypothecam, cuius vigore reſoluitur ſolum in caſum non ſoluti pretij, quod tamen ſtat in arbitrio minoris.

73 Id comprobat, & quidem perbelle, ex oppoſita *l.1. §. fin. & l.2. D. de reb. eorum*; ſiquidem *in d. §. fin.* loquitur I. C. de ea inualiditate pignoris, dominio rei translato in pupillum. At in ſequenti lege confirmat, & declarat legem præcedentem ex adiectione caſus oppoſiti, dicens, illud mouere, & ſtare contra pupillum, quando ſcilicet domino pignus quæſitum eſt, quod fit cum obligatio ab initio inhæſit, ſcilicet in ipſo contractus limine, & incontinenti, in quo quidem pro validitate eſt reſpondendum, atque hunc intellectum probabiliter confirmat Auct.

74 Nec contra dictam opinionem faciunt, quæ de temporibus obligationis ſupputarunt Barb. & cæteri. Quoniam omiſerunt tempus traditionis, in quo potuit venditor legem eam apponere. Guttiertez *de tut. p.2. cap.5. n.48. cum ſeq.* Gait. *de credit. c.4. quæſt.11. num.447. & deinceps, præcipuè n.485. & ſeqq.*

75 At quid, ſi bona minoris iuſſu Iudicis capiuntur, & diſtrahuntur, vel in eorum poſſeſſionem creditores mittuntur, contraheturne hypotheca ſuper iis bonis, in beneficium poſſeſſorum? Affirmatiuè Reſpondendum, *ex l.5. § pignori D. de reb. eor.* Idem dicas, & in dote, poſſe ſcilicet minorem maritum pro ea aſſecuranda, obligare bona ſua, abſque Iudicis decreto, iuxtà opin. Bald. de qua Gait. *vbi ſup. quæſt.7. n.114 & deinceps.* explet enim iſte actum, quem lex pro expreſſo haberi voluit. Vid. eund. Etſi reſiſtat Mantic. per eum allegat.

76 Similiter poterit rem in antea legitimè hypothecatam transferre ad ſecundum creditorem, cuius pecunia eam à primo liberauit, *ad leg.1. Cod. de his, qui in prior. credit. loc. cum ſimil.* a paritate rationis. Iure enim communi vtitur iſte minor. Montan. *de tutel. & cur. c.33. n.187.*

77 Si verò minor ob æs alienum, & ſic ex cauſa permiſſa, immobilia ſua alienaſſet; non tamen poterit ea bona obligare pro emptorum ſecuritate; iis tamen dabitur in dictis bonis ius retentionis, & exceptio, *ad l. vtere, & l. ſi prædium, C. de præd. min. cum ſimil.* Gait. *vbi ſub. quæſt.7. n.510.*

A. M. B. I. V. D. &c.

78 Rurſus principaliter in hoc articulo circa illius ſecundam partem de priuilegio filij in bonis aduentitiis, in quibus pater habet vſumfructum, obſeruandum erit, filium habere priuilegium; & tacitam hypothecam in bonis ipſius patris, pro bonis eius alienatis per patrem recuperandis, & pro mala, & fraudulenta ipſorum adminiſtratione, *vt in l. cum oportet, § fin. C. de bonis, quæ liber.* cui conſonat *l.24. tit.13. par.5.* ibi, *E como quier que tales bienes como eſtos deuen ſer en poder del padre, e puede eſquilmar los frutos dellos, con todo eſſo no le deue enagenar en ninguna manera, ſi por auentura los enagenare, fincarian por ende obligados, e empeñados al fijo, &c.* vbi rectè Gregorius Lopez quod procedit quando malè, & fraudulenter pater bona filij adminiſtrauerit †, quaſi

79 ſecus ſit quando culpabiliter, & negligenter adminiſtraſſet; quia pro tali adminiſtratione, non teneri, neque tacitam in eius bonis induci legalem hypothecam, declarant Gloſſ. Bart. & Bal. *in d. l. cum oportet, §. non autem, & §. fin.* quod ſequitur Anton. Neguſantius, *dict.4. membro ſecundo partis principalis, n.13.* Rebuff. *2. tom. ad leges Gallicas, tit. de conſtitutione redditunm, gloſſ.14. nr.1. num.17. & 18.* latè, & eleganter Ludou. Molina *tract.2. de iuſtitia, & iure diſputat. 336. verſ. filius item*, referens Antonium Gammam *in deciſ. Luſitan.330.* & Couarr. *lib.1. variarum reſolutionum c.8. n.5.* qui ſuperiorem concluſionem diffusè, & eruditiſſimè explicant, & præcipuè Couarruu. *in loco proximè cit.* latè diſputat. An, dicta lex Regia 24 (quæ prædictam hypothecam tribuit filio, & præcipit prius excuſſionem fieri in bonis patris, & quando bona ipſius ſufficientia non fuerint ad integre ſatisfaciendum filio, tunc demum agi hypothecaria actione aduerſus eos, qui habuerunt bona, quæ fuerunt patris poſt ſuſceptam adminiſtrationem bonorum filij) corrigat diſpoſitionem iuris communis, qua conceditur tali filio rei vindicatio boni aduentitij, quod pater vendiderit, non ex cauſa neceſſaria? Et poſt Greg. Lopez *in d. l.14. verbo, Emonce*, benè reſoluit idem Molina *d. diſp.536.* Et tene, vt per eum ibi, approbantem diſpoſitionem *d. l. Regia*, non eſſe correctoriam iuris communis, cum Gregor. Lopez aduerſus communem, *vbi ſupr. d. cap. 8. num. 5.* Ioan. Guttierez, *in d. tractatu de tutelis, & curis 2. par. cap.16 num.25.* vbi ex doctrina ipſius Neguſantij, *vbi proximè, num. 14.* aſſignat rationem, videlicet quoniam pater de bonis, in quibus eſt legitimus adminiſtrator, & habet vſumfructum, non tenetur * reddere rationem adminiſtrationis filio, de his quæ culpabiliter geſſit, ſed de his quæ fraudulenter, & doloſe geſſerit; vt habetur, *in l. Imperator, ff. ad Senatuſconſultum Trebellianum*, & eſt magis communis opinio, ſecundum Socinum *conſ.34. col. vlt. num.15. cum ſequent. volum.1.* tradit Pinellus *in l. p.1.1. p. n.33. C. de bonis maternis*, vbi aſſerit quod etiam ceſſante dulo, ſi pater diſſipet, vel aliter noceat liberis, ſuccurritur eis, vt pater priuetur adminiſtratione, ſecundum Doctores, quos ibi ad hoc refert. Et addit, *num.34.* cauendum eſſe à Paulo de Caſtro *in dict. leg cum oportet §. ſub hac tamen* dum æquiparat caſum remouendi patrem ab adminiſtratione, caſibus obligandi bona, & reddendæ rationis; ad hæc enim duo exigitur dolus, nec ſufficit culpa: ad remouendum vero patrem, ſufficit negligentia, & culpa; ſecundum magis communem reſolutionem, de qua ibi per eum. *Et num.35.* inquit magis cauendum eſſe à Bart. *in d. l. cum oportet, §. non autem*, vbi ad remouendum patrem ab adminiſtratione, alia exigebat; maximè quod pater non ſit ſoluendo, & quod bona ſint mobilia, Bart. autem *in d. l. Imperator*, & Imola, & Didacus de Segura, *num. 108.* non exigunt patrem non eſſe ſuluendo, requirunt autem quod culpa patris ſit talis, vt liberis non poſſit eſſe conſultum, verbi gratia ſi eius patrimonium conſiſtat in pecunia, & in mobilibus, vt diuerſum cenſeant eſſe in immobilibus, eſtque magis communis, ſecundum relatos ab ipſo Pinello vbi ſupra; vt refert Ioannes Guttierez, *vbi ſuprà, num. 26. in fine*, quo in loco affirmat non eſſe recedendum à communi ſententia, vt non remoueatur in immobilibus, in quibus poterit filiis eſſe conſultum iudicis admonitione, præcipientis patri, in hac ſpecie, vt diligenter ſe habeat in adminiſtratione horum bonorum, & quod alias priuabitur adminiſtratione;

ſtratione;

ſtratione; Qua monitione, & iudicis decreto omiſſo, & ſpreto, ſi conſtet patrem adhuc malè, & negligenter ea adminiſtrare, ita vt veriſimiliter ſperetur ea bona breui tempore perditum iri, atque maximè deteriorari, in graue damnum filij: *Tunc quidem* ait Gottieze *conſerem ipſum patrem remouendum eſſe ab adminiſtratione, quia melius eſt in tempore occurrere, quam poſt vulneratam cauſam remedium quærere*, contra *legem fin. C. in quibus in integrum reſtitutio non eſt neceſſaria*, quòd æquius eſſe dicit Boerius *dec.* 61. *num.* 15. quæ ratio, iuxta prædicta, monitione præcedente, & negligentia patris perſeuerante, maximè conuincit, vt pater ab adminiſtratione remoueatur; ſecus vero ante præfatam monitionem, cum per eam non poſſit eſſe conſultum filio, abſque priuatione adminiſtrationis io patre; ideo remouendus non erit, vt habet magis communis doctorum ſententia niſi præcedente prædicta monitione, eaque contempta, vt dictum eſt; at in bonis, in quibus, patri non quæritur vſusfructus, non eſt ipſe legitimus adminiſtrator filij, & propterea tenetur io diſtinctè reddere rationem filio cum reſtitutione reliquorum, vulgo, *alcance*, ſecundum Baldum *in l. cum oportet*, §. *fin.* & *in l. filia eius, C. familia herciſcunda*, & tradit rectè Neguſantius *vbi ſupr. n.* 15. & 16. & plures refert, & ſequitur Arias Pinellus *in d. l.* 1. 2. *par. n.* 27. *C. de bonis maternis*, & in hac ſpecie, ſi appareat. quod pater geſſit, ſe, in adminiſtrandis bonis filij pro legitimo adminiſtratore, quia in illis non habet vſumfructum; tunc etiam poſſet dici introductam eſſe tacitam hypothecam, ſicut quando eſt legitimus adminiſtrator, vt in protutore ſupra cum communi reſolnimus. Ita Baldus Nouellus *in tractatu de dote 9. part. in priuileg.* 8. quem refert, & ſequitur, dicens notandum pro ampliatione, *dictæ legis cum oportet*, §. *fin.* Neguſantius *vbi ſupr. dict. n.* 16. & idem tenet Greg. Lopez *in d. l.* 23. *ex gloſſ. magna in principio verſic. au bona patris*, & hæc tacita hypotheca in patre incipit à die inchoatæ adminiſtrationis, non autem à die malæ geſtionis, vt cum
* Gloſſ. fin. Bart. Bald & Salic. *in dict.* § *fin.* tenet Neguſantius *vbi ſuprà dict. n.* 17. quem citat & ſequitur Ioan. Guttierr. *dict. cap.* 16. *n.* 27. *in fine.**

80 R * ✝. *Priuilegium, &c.*) Auctoris doctrinæ hic inſertæ, Filium ſcilicet pro eius bonis à Patre alienatis, in eiuſdem Patris bonis gaudere iure prælationis, non acquieſcit Non. Acoſt. *de priu. cred. reg.* 3. *ampl.* 1. *n.* 14. Quandoquidem *d. l. cum oportet*, §. *non autem*, vnde id deſumit, vix probat nudam hypothecam; quod ſimiliter quoad legem Regiam demonſtrat. Addens inſuper veriorem intellectum mentis Couarr. in loc. per Auct. inf. prox. cit. circa hypothecariam filio concedendam in acquirentes bona patris.

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

81 Q ✝. *Reddere rationem, &c.*) At verò citra caſus exceptos, non tenetur pater ſatiſdare de vtendo iis bonis aduentitiis, arbitrio boni viri, nec de reſtituendo, &c.

82 Itidem nec rationem reddere cogitur, *d. l. cum oportet*, §. *non autem.* Idque ex paterna reuerentia, imò, & ex maxima confidentia, quam lex habet de patre erga liberos. Tiraquell. *in l. ſi vnquam init.* 4. *n.* 15. *C. de reuocand. don.*

83 Ea hoc nec teneri videtur Inuentarium conficere, dum id eſt vnus eorum, qui ad rationes reddendas ſunt obligati. Bald. & Corneus *in d. l. cum* ... *Tractat. de Concurſu Credit.*

oportet, quod ſtat pro limitatione *l. tutor, qui repertorium, D. de adminiſtr. & peric. tut.* Porrò rectius facturum patrem, cenſuit Cuman. ſi inuentarium conſecerit, *in conſ* 89 *n.* 3.

At Pinellus in loco per Auct. cit. *n.* 23. docet vt verius, poſſe patrem adminiſtratorem compelli à filiis, vel Iudice, vt inuentarium conficiat; nec enim comparari debet id ad cautiones de quibus ſupr. dum reſpicit ſolum probationem veritatis, ne aliquo tempore bona ea occultari poſſint, vt prodidit Alex. *conſ.* 58. nec etiam eſt contra fiduciam quam lex in patrem habet; namque illud impedit fraudem quæ fieri poſſet ab aliquo poſt patris mortem. Guid. Pap. *dec.* 351. vbi Additionator Ioan. de Gradib. *verſ. attenom*, ſecundum eam ſententiam, inniens Spec. *vbi ſup.* ita ſe iudicaſſe refert, *ad l. iubemus*, §. 1. *Cod. ad Trebell.* Adde Eſcobar, qui ex hoc conclusionem generalem erigit pro obligatione inuentarij, in quouis adminiſtratore, *in tract. de ratiocin. c.* 9. *n.* 14. 84

In iis tamen bonis, in quibus, non eſt legitimus adminiſtrator; ſed eſt ſolum tutor, videlicet in iis filij emancipati, in quibus non habet vſumfructum, non excuſatur ab oneribus tutorum, quod etiam dicas in fructibus alicuius beneficij, vel dignitatis ipſius filij Bart. Bald. Angel. Caſtrenſ. & alij *in litis*, §. *pater, D. de negot. geſt.* Crauett. *conſ.* 85
218. *num.* 3 ✝ Ea quo conuincitur aliqualiter inſubſiſtens ratio confidentiæ paternæ ſupra adducta; niſi eam in vſuſructu collocari ſit melius, vt, quaſi in re ſua, ſit pater adminiſtrator. Vid. Pinell. *vbi ſup. num* 30. 86

A. M. B. I. V. D. &c.

R ✝. *Fin.*) Quid ſi filius adminiſtret bona patris, vt quia ei pater negotia gerenda commiſit, vel ſit curator patris furioſi, tenebiturne ad reddendas rationes? Affirmandum eſt abſque dubitatione, ex Gloſſ. communiter recepta *in l. ſi qui, D. de tutor. & curat.* Hypol. de Marſil. *ſingul* 463. Dec. *conſ.* 455. *col.* 5. qui aſſerunt, poſſe fratres, defuncto patre, ab eo rationes expetere. Qui enim adminiſtrat, rationem reddere debet. Regul. *l.* 1. §. *officio, D. de tutel. & rat. diſt.* Abb. *conſ.* 12. *col.* 4. *lib.* 2. *cum ſimil. &c.* 87

Idem dicas, & in Matre, vt ſcilicet teneatur, Gloſſ. *in l. fin.* §. *ſin autem, verſ. reuerentia.* vbi Bald. & alij DD. *C. de bon. quæ li. b.* & *d. l. cum oportet*, §. *ſed cum tacitas*, vbi Caſtrenſ. & Corn. *colum.* & *in l. cum pater, D. de negot. geſt.* Dec. *conſ.* 591. Alex. *conſ.* 105. *ad fin. lib.* 3. Ob id, & ipſius matris bona, tacitè ſunt liberis obligata, *l. ſi mater, C. in quibus cauſ. pign. tac. contr.* Dec. *vbi ſup.* adde Bald. *in d. l. cum pater.* 88

Cæterum data doloſa, atque fraudulenta patris, matrisvè adminiſtratione, ac reliquatus tracto, quæro, an pro iis reliquis filio debitis, carceribus tradi poſſint? 89

Reſpondeas negatiuè; ob naturalem reuerentiam parentibus debitam. Bart. *in Auth. Matri, & Auia, C. quando mul. tutel. off. num.* 13. & *in l. ſi quis ſub conditione num.* 20. *D. de teſt. tutel* Et in Matre tutrice, id communius receptum aſſerit Couar. *in repetit. c. quamuis pactum, init.* 2. *p. n.* 7. *verſ. Adhuc.* & *lib.* 1. *variar. quæſt. c.* 1. *n.* 4. & in iudicando ac conſulendo prorſus ſequendam, & amplectendam hortatur Farinac. *in prax. crim. tit.* 4. *de carcerib. q.* 57. *n.* 61. Molin. *de iuſt. & iur. diſp.* 571. *verſ. dubium.* Adde Bobadill. & alios, quos & nos ſup. retulimus, *art.* 4. *n.* 61. ✝ Quod extendas, 80

ſiue etiam omni legum auxilio ſit renunciatum p
Surd. *de alim. quæſt.* 78. huic enim vt inducto in
fauorem ſexus, & pro eius honeſtate, non eſt lici-
tum renuntiare. *ad l. ſi quis in conſcribendo, C. de
pact.* Socin. *in l plerique, D. de in ius voc.* Duen. *reg.*
91 318. † Hocque beneficium producere fas eſt ad
auum, vel auiam, & cæteros aſcendentes nepotum,
vel pronepotum tutelam gerentes. Iaſ. *in §. ſed & ſi
quis, n* 2. *Inſt. de act.* Item ad ſocerum qui loco pa-
92 tris habetur. † At quid de fratre? Pro ipſo deciſum
refert Theſaur. *dec.* 119. cui ſubſcribit etiam Eſcob.
de ratiocin. c 31. *n.* 11. præciſa tamen doloſa admi-
niſtratione. Vtcumque beneficio competentiæ non
iuuetur, cum frater non connumeretur inter perſo-
nas recenſitas in *l. ſunt qui in id, D. de reg. iur.* Etſi
diuerſum ſtet in Socio. *l. verum, D. pro ſoc.* Baëza
tamen fratris carcerationem admittit. *in tract. de
inop. debit. c.* 17 *à n.* 80.
93 Quod vero hic in calce aduertit Auct. à die in-
choatæ adminiſtrationis hanc hypothecam taci-
tam obtinere, non verò à die malæ geſtionis, com-
probat text. *in dict. leg. cum oportet, §. fin.* & Negu-
ſant vltra loc. cit per Auctor. adhuc *in memb.* 1. *par.*
3. *n.* 10 Eſcobar *de ratiocin.* & alij communiter.

A. M. Bortoli, I V. D &c.

94 Præterea, & tacita hypotheca, & priuilegium, in-
ducitur à iure pro ipſis filiis in bonis paternis,
quando pater tranſit ad ſecundas nuptias, vt ſcili-
cet illa ſint tacitè obligata filiis primi matrimonij
pro lucris, & aliis bonis peruentis ad ipſum patrem
ex prima vxore, in quibus pater vſumfructum ha-
bet, & quaſi proprietatem, & illa conſeruare te-
netur filiis primi matrimonij, vt eſt text. *in l ſi quis
prioris, §. in illo, C. de ſecundis nuptiis*, & ibi Gloſſ.
Bart. Bald. Salycetus, & alij & tradit Pinellus *in
l.* 1. 2. *par n.* 30. *C. de bonis maternis*, Rebuff *ſuprà,
gloſſ.* 14. *num.* 19. *&* 20. cui conſonat *l.* 26. *tit.* 13. *p.* 5.
vbi notat Gregor. Lopez in gloſ. ibi: *Et tullis
etiam tenetur pater pro doloſa, & fraudulenta ad-
miniſtratione ſicut in aliis, in quibus habet vſumfru-
ctum*, de quibus in dict. *l. cum oportet, §. fin.* vt te-
net Gloſſ. *in dict. § illoque*, & ibi Bald. Quæ gloſſæ
opinio eſt magis communiter recepta, vt teſtatur
Neguſantius *vbi ſupr. num.* 19. dicens communem
concluſionem eſſe, in lucris, & aliis bonis per-
uentis ad patrem ex primo matrimonio, ſi pater
tranſeat ad ſecundas nuptias habere quidem vſum-
fructum, & quaſi proprietatem, ſed teneri de do-
loſa adminiſtratione filiorum, & filios primi ma-
trimonij habere tacite hypothecata pro prædictis,
bona paterna, *per dictum legem, ſi quis prioris, §.
in illo*, approbatam à *d. l. Reg.* 26. *tit.* 13. *p.* 5. quæ
idem dicendum diſpoſuit è conuerſo, in matre
tranſeunte ad ſecunda vota; vt ſcilicet eius bona
ſint tacitè obliga a filiis primi matrimonij pro
conſeruandis lucris, & aliis bonis ad eam peruentis
à primo marito, vt antea iure communi erat diſpo-
ſitum *in l. hac edictali, §. omnibus, C. de ſecundis nu-
ptiis*, & ibi per Doctor. & in dicta tacita hypothe-
ca, veniunt bona materna tam præſentia quàm fu-
tura, & incipit ex eo die, ex quo res prædictæ per-
uenerunt ad matrem, vt eſt text. *in dict. §. in omni-
bus*, ſecundum Neguſantium *dict.* 4. *membr.* 2. *par.
S num.* 12. *
95 S ?, *Fin.*) Si Pater tranſit ad ſecunda vota, li-
beris primi Matrimonij ius tacitæ hypothecæ dari
in bonis Patris pro lucris, & aliis bonis peruentis
ad ipſum patrem, ex prima vxore, docet, *d. l. ſi
quis prioris, §. in illo*, Neguſant. *d. membr.* 4. *p.* 2.
n. 19. *& n.* 40. *ac ſeqq.* Arias Pinell. *de bonis ma-
tern. in l.* 1. *C. eod p.* 2. *n.* 31. *&c.* poſt hæc viſ. Acoſt.
de priu credit. reg. 4. *ampl.* 1. *n.* 45. *&* 46. vbi notat
Auctorem inaduertenter hic cunantem inducere
leg. Reg. 16. per eum cit, ad probandam dict. ſen-
tentiam.

Quod quidem intellige, cum ea bona ſunt con 96
ſumpta; ſecus ſi extantia; tunc enim in iis conce-
ditur prærogatiua prælationis reſpectu omnium
creditorum, etſi Nouercæ, Vitrici, &c. ex Rei
vendicatione, quæ ipſis competit, iuxta ea, quæ inf.
cum Auct.

Idem dicas in Matre, quæ conuolauit ad ſecun-
das nuptias; in eius enim bonis, filij prioris Matri-
monij tacitam habent hypothecam, donec Mater
reſtituat ea, quæ à priori marito lucrata eſt. Auct.
hic *ex l. hac edictali* 6. *§. penul. C. de ſecund. nupt.* &
ad eam vbertimè Hodierna. Nic. Mozz. *de pign. tit.
de ſubdiuiſ. pign n.* 8. Berlich *p.* 1. *concl. pract.* 67. *n.*
202. Acoſt. *vbi ſup ampl.* 24 *n.* 68.

Amplius, & hoc cantè animaduerte: ſi mater 97
tranſeat ad ſecundas nuptias antèquam petat tuto-
rem filiis ſuis pupillis, cui nec rationem reddat ad-
miniſtratæ tutelæ, & reliqua perſoluat; tunc bona
ſecundi mariti, ſeu Vitrici reſpectiuè ſunt tacitè
hypothecata pupillis, pro adminiſtratione tutelæ,
& reliquatu. *l. a C. quando mul tut. off. fung. poſſ. l. ſi
mater. C. in quib. cauſ. pign. tac. contr.* vbi Bald. *n* 1.
& ſeq. Socin. *Conſ.* 160. *col.* 2. *vol* 2. Neguſ. *de
pign. memb* 4. *p.* 2. *num.* 156. & ſupra etiam innui-
mus, *init. huius* 1. *part.* Acoſt. *vbi ſup. ampl.* 25.
& 26. *n.* 70. *&* 71.

Quod quidem obtinet etſi petierit quidem tuto-
rem, ſed non reddiderit rationes; quod ſummè
Viris obſeruandum proponit Bald. *in d. l. ſi mater,
n.* 3. vt mulieres hoc ſuum munus expleri curent,
nè & ipſorum bona inuoluantur. Adde & Marant.
in ord. iudic. cap. de execut ſent. n. 33. Hæc tamen
opinio ſuſpecta eſt. Eſcob. *de ratioc. c.* 34. *n.* 14.
† ſaltem ita generaliter intellecta; per cum enim 98
modificatur, vt procedat duntaxat, ſi cum vitrico
rationes fuerunt ad calculum reuocatæ; & pro iis
excuſſa prius bona matris, principalis debitricis, vt
ordo fideiuſſoris, & principaliter obligati ſeruetur,
in terminis. *Auth. præſenti, C. de fideiuſſor.*

A. M. B. I. V. D &c.

ARTICVLVS V.

De Priuilegio Reipublicæ, & Eccleſiæ, Tributorumque Regis, & Decimarum Eccleſiaſticarum, ac Penſionum Beneficiorum.

SVMMARIVM.

*Pupillus, Reſpublica, & Eccleſia regulariter æqui-
parantur, eandem hypothecam, & priuilegium
omnes habent in bonis Adminiſtratorum ſua-
rum rerum, quod habent pupilli, aut minores in
bonis ſui tutoris, aut curatoris, n.* 1.

*Reſpublica dicitur hic, Ciuitas habens in ſe perfe-
ctam congregationem multorum ciuium, quibus
ad vita neceſſariam conſeruationem nihil deſi-
cit, num.* 2.

Firmatur

Firmatur concluſio, Rempublicam ſeu Ciuitatem habere hypothecam; & priuilegium in bonis ſui adminiſtratoris, n. 3. & 7.

At in bonis communis debitoris habet priuilegium perſonale, d. n. 7.

Interpretatio affertur ad text. difficilem, l. 2. C. de iur. Reipubl. lib. 11. *n* 4. 5. 6. & 8.

Rationem mutui, vel alterius contractus non competit in debitorem eius hæc hypotheca, n. 9.

Excipe tamen debitum ex cauſa frumentaria, n. 10,

Item ex cauſa tributorum, & collectarum, n. 11.

Interpretatio adducitur ad Leum qui vectig. D. de verb. ſign. *n. 12.*

Reſpublica aut Ciuitas habet tacitam hypothecam non ſolum aduerſus horrei publici adminiſtratores, verum etiam in bona cuiuſcumque alterius, qui publica bona, & patrimonium Reipublicæ adminiſtrauit, n. 13.

Eccleſia habet eandem hypothecam, & priuilegium in bonis ſui adminiſtratoris aut œconomi, quod habent pupillus, minor, aut Ciuitas, de quibus iam dictum eſt, n. 14. 15. & probatur 18. & 19.

Adducta ſententia adducitur, & probatur, n. 16. ac reſoluitur 23.

An competat prælatio vltra hypothecam? Affirmatur vt in vxore, n. 20.

In bonis ſui prælati præfertur doti, n. 21.

Non verò cauſa funeraria, n. 22.

Priuilegium huius hypothecæ non competit Epiſcopo, ſeu cameræ Epiſcopali, n. 24.

An hypotheca competat Eccleſiæ in re empta pro mutuo facto ad rem illam emendam, ſi nullam in eadem re ſeruauit hypothecã ſpecialẽ, n. 25.

Affirmatiua proponitur, n. 26. & firmatur, ibid.

An ſimiliter ei competat hypotheca in re empta ex pecunia propria, per eius Adminiſtratorem, Oeconomum, Prælatum, vel etiam quemuis extraneum ab eis? Affirmatur, n. 27.

Extenditur & ad milites, n. 28.

Minor, Eccleſia, & miles magis comparantur, quam Eccleſia, & Ciuitas, n. 29

** Priori creditori plurimum eſt res tradenda, niſi Eccleſiæ fauor concurrat, vel pia cauſa, aut in ſecundum ſit tranſlatum dominium, n 30.*

Quod dictum eſt de Oeconomo Eccleſiæ, ampliatur in adminiſtratore Hoſpitalis, & Pauperum, num. 31.

Item quorumlibet Hoſpitalium ſpeciebus, dummodo erectis auctoritate Epiſcopi, n. 32. & cur, ibid. & n. 33.

In concurſu Eccleſiæ, & Hoſpitalis, Eccleſia præfertur, n. 34.

Id extende, & ad pias cauſas, n. 35.

Aduerſantur aliqui, n. 36. conciliantur, ibid.

Quæ dicantur piæ cauſæ, & alia ad materiam, remiſſiue, n. 37.

In bonis communis debitoris Eccleſia, non obtinet hypotheca, n. 38 & probatur, ib. & n. 39.

Affertur contraria ſententia, n. 40.

Regulariter maius priuilegium habet Eccleſia, quã Reſpublica, ibid.

Non acquieſcitur huic ſententiæ Neg. ſed prima laudatur, n 41.*

Tributa Regis habent tacitam hypothecam, & priuilegium in bonis eorum, qui ſoluere tributa tenentur, n. 42. & cur 43.

Extenditur, & ad gabellas quoad earum exactores, num. 44.

Vbi gabella ex cenſu ſit ſoluenda, n 45.

Qui ſi bona ſint in diuerſis locis, n. 46.

Quid ſi vnus locus ſit exẽptus à gabellis. n. 47 & 48.

An præferatur aliis creditoribus concurrentibus ad bona debitoris gabella, n 49. & 50.

Etiam in paritate temporis, & cauſæ, gabella præfertur, n. 51.

An pro collectis, & contributionibus impoſitis à Rege vel à villis, & ciuitatibus, vulgo Sitas derramas, y repartimientos, *detur huiuſmodi hypotheca in bonis debitorum, n. 52. & 53.*

Affirmatur, n. 54.

An pro tributis, collectis, &c. detur prælatio? n. 55.

A Tributo ad Decimam valet argumentum, & eadem tacita hypotheca in ipſa inducitur, n. 56.

Intellige id in realibus, ſeu prædialibus, n. 57.

De quibus rebus ſoluitur decima, n. 58.

Et quomodo ſoluenda, n. 59. & 75.

Prælatio pro decimis comprobatur, n. 60.

Decimæ debentur iure diuino, & naturali, Eccleſiis, & eorum miniſtris. At quoad quotam ſunt à iure Pontificio approbatæ, n. 61.

Non admittunt compenſationem. n. 62.

A ſententia in tali cauſa non appellatur, n. 63.

Sunt ipſi rei, & prædiis infixæ, & ipſam rem inſequuntur, n. 64.

Referũtur omnes ferè Auctores, tam Theologi, quam Iuriſperiti, qui de materia ſcripſere, num. 65. & 66.

Decimæ habent prælationem, vt inſtitutæ iure Diuino, n. 67.

An autem nunc iure diuino debeantur? Affirmatiua proponitur, n. 68.

Negatiua verior, n 69.

Obtinet priuilegium in vero debitore Decimarum; at non in ipſarum conductore, ex mente Flores de Mena, *n 70.*

Eius dictum modificatur, vt tantum procedat quoad realem actionem, in fructibus fundi extantibus, ſiue pendentibus, ſiue in horreo reconditis, n. 71.

Probatur ſententia, n. 72. 73. 74 & 75.

Semota reali actione, debitor Decimæ executiuè compellitur ad ſolutionem, n. 76.

Decimæ habent paratam executionem, n. 77.

Denegatur appellatione, n. 78.

Perſonalis actio pro eis datur, cum fructus ſunt conſumpti, nec eſt in concurſu cum aliis creditoribus, n. 79.

Quid ſi opponatur exceptio præſcriptionis decimarum? Preſcribuntur quoad quotam, n 80.

Pro Penſionibus beneficij, aut præbendæ datur hypotheca, & priuilegium prælationis, n. 81. & probatur 82. & 83. ac 85.

Quomodo id ſit intelligendum? vt & in alimentis, num. 84.

Datur penſionario prælatio, ſi à tempore collationis beneficij, penſio eſt impoſita; non ſi ex poſtfacto, n. 86.

Quid ſi æquales hypothecæ penſionarij concurrant, ibid.

An competat hypotheca aduerſus nouum ſucceſſorem in beneficio, n 87.

Affirmatur, ſed cum modificatione, dummodo ſcilicet præceſſerint diligentiæ in hæredes præceſſoris, num. 88.

CVm Pupillus, aut Minor, Reſpublica, & Eccleſia, regulariter æquiparentur in iure, et ele- 1

gantet, & expreſsè notat Euerardus *in locis argumentorum legalibus, in argumento de pupillo ad Eccleſiam, & c.n.2.* ex text. *in l. qui ſolidum, § etiam,* & ibi notat Ioan. de Imola, *ff. de legat. 2.* & text. *in l. 4 C. quibus ex cauſis maiores, &c.* ibi: *Reſpublica minorum iure vti ſoles,* & idem probat lex 3. *C. de iure Reipublica lib. 11.* ibi, *Rempublicam, aut pupillum extra ordinem iuuari moris eſt, c. 1. c. auditis, de in integrum reſtitutione,* ibi, *Et Eccleſia iure minoris, ſemper debeat illæſa ſeruari,* vbi notat vtrobique *verb. iure minoris, dicens,* & Reip. iure vti, *ex c. quid ergo 35. q. 4.* comprobat expreſsè lex Regia 10. *tit 29. p 6.* ibi, *Porque los bienes de las Igleſias, e de los Reyes, e de los Conſejos, &c.* ibi. *Ayan aquel priuilegio, e aquella mejoria que han las coſas de los menores de veinte y cinco años,* vbi clarè docet Gregorius Lopez *ibid. in gloſſ. 1. & in gloſſ. fin.* dicendum igitur erit, eandem hypothecam, idemque priuilegium habere debere in bonis adminiſtratorum ſuarum rerum, quod habent pupilli, aut minores in bonis ſui tutoris, aut curatoris, pro eorum adminiſtratione, vt infra in hoc artic. dicendum erit.

* * ✠. *Pupillus, & Reſpublic. &c.*) Paritas hæc Pupilli, Minoriſve, Eccleſiæ, & Reipublicæ communiter decantatur, cum eadem, & par eſt ratio in ſingulis; vt Eneiatd. *vltra loc. adduct. adhuc in argum. à Republ. ad Eccleſ. &c.* ex tex. *l. fin. C. de Sacroſ. Eccleſ. §. finimus, Auth. de non alien. aut permut. reb. Eccl. coll. 2.* ex qua æquiparatione ad multa de more procedit exempla. vid. quæ monet & Auct. *num. 14. & ſeq.*

Cæterum, vt plurimum, Eccleſiæ, & Reipublicæ paritatem claudicare, ob exuberantem ipſius Eccleſiæ fauorem, vt verius cenſent, & alij ex aduerſo DD. ex his etiam, quæ infr. proximè huc eod. artic.

2 *A. M. Berteli, I. V. D. &c.*

Animaduertendum prius, nos hic Rempublicam accipere non pro fiſco, vt exiſtimauit Accurſ. *in leg. 2 C de iure Reipubl. lib. 11.* & alij malè exiſtimarunt, quorum error facilè conuincitur ex diſpoſitione, & collatione tituli, *C. de iure Reip lib 11. & ex l. 2. verſ. quod ſi quiſpiam,* ex illis verbis; ibi, *Quod ſi quiſpiam debitor Reſpublica, ciuitatis fiſco noſtro locum fecerit, &c. C de debitoribus ciuitatum lib. 11. & ex l ſi pignus 8. in principio,* his verbis, *Si pignus ſpecialiter Reſpublica acceperit, dicendum præferri eam fiſco debere, &c. ff. qui potiores in pignore habeantur;* & plures differentias agnoſcit Afflict. *d. Conſt. Neap. in præludiis q. 15. num. 2. & lib. 2. rubr. 39.*

Neque etiam pro Republica Romana, aut Antiochenſi, aut Alexandriæ, quam ſpeciali aliquo priuilegio potiri, refert Accurſ. ex variis legum diſpoſitionibus *in Gloſſ. Rubrica, C de iure Reipublica, lib. 11.* Sed pro Republica, quæ quandam Ciuitatem ſignificat, habentem in ſe perfectam congregationem multorum municipiorum, aut multorum Ciuium, quibus ad vitæ neceſſariam conſeruationem nihil deficit, accipienda erit; vt ex Ariſtot. *lib. 2. politicorum cap. 2. & lib. 3. cap. 1.* & ex Cicerone *pro Sextio,* dum inquit, *Cum conuenticula hominum, quas poſtea ciuitates nominauerunt, tum domicilia coniuncta, quas vrbes dicimus, &c.* notat Bobadilla *lib. 1. cap. 1. n. 30. ſua Politica;* Vnde
A ait ipſe, * Rempublicam nihil aliud eſſe, quam Ciuium, aut eorum, qui Ciuitates gubernant, ordo; ſecundum Ariſt. *d. lib. Politicorum cap. 1. & lib. 4. cap. 1,* aut ſecundum Ciceronem *de Republica,* & Diuum Auguſtinum *lib. 19. de Ciuitate Dei cap. 21. & in Epiſtola 5.* de quo latè per Simancas *lib. de Republica cap. 1. Reſpublica, eſt patrimonium Ciuitatis, aut Oppidi;* & id etiam comprobat Sigonius *de antiquo iure Italiæ, cap. 8.* & confirmari poteſt ſuperior doctrina ex text. iuncta Gloſſ. 1. ibi *in l. cum Rempublicam, C qui potiores,* vbi ait Accurſius, *Nota vnam Ciuitatem dici Rempublicam, & l. ſed etſi, §. 1.* ibi, *Præterea, & ſi quis vectigal conductum à Republica cuiuſdam municipij habet, &c. ff. de publicanis, & vectigalibus,* pro qua ſententia facit *l vlt. & ſerua tractatus, C. de iure Reipublicæ; d. lib. 12. & Rubrica, iuncta lege 1. & magis l. 2.* ibi, *Reipublica ciuitatis, C. de debitoribus ciuitatum, dict. lib. 11.* Et in hoc ſenſu dicimus Rempublicam, vt Pupillum reſtitui, vt ſuperius notauimus, ex *d. l. Rempublicam, C de iure Reipublica, lib. 11. & d. l. 4. C. ex quibus cauſis maiores.*

A ✠. *Rempublicam nihil aliud eſſe, &c.*) Hanc verb Reipublicæ, acceptionem, Auct. noſtro hic in teſtem accepto laudant, & comprobant Gait. *de credit c. 4 q. 11. n. 125. in appendic.* Non. Acoſt. nuperrimè, *de priuileg. credit. reg. 4. ampliat. 5 n. 1. & 2.* vbi ita concordat Accurſij mentem, & expoſitionem *in rit. Rub. C. de iur fiſc. lib. 10.* iuxta variam eius dictionis acceptionem, &c.

A. M. Berteli I. V. D &c.

Quibus ſic animaduerſis, & præmiſſis, deducitur, veram eſſe ſuperiorem concluſionem, nempe, 3 B
* Rempublicam ſeu Ciuitatem, tacitam habere hypothecam, & priuilegium, in bonis ſui adminiſtratoris, quam communiter Doctores comprobant, ex text. *in l. fin. C. quo quis ordine conuenitur lib. 11. & in l. an Reſpublica, C. de iure Reipublica, eodem lib.* & Ioannes de Platea, vt notat Ripa *in l. priuilegia n. 30. ff. de priuilegiis creditorum,* poſt Accurſium *in l. 2. C de debitoribus ciuitatum, in gloſſ. verbo, obnoxiis, in principio,* Antonius Neguſantius *de pignoribus, & hypothecis 4 membr. ſecunda partis principalis, n. 119.* Vanderanus *in tit. de priuilegiis creditorum, cap. 1. in fine,* Gregor Lopez *in l. 23 tit. 13. part. 5 in gloſ. verb. De los guardadores, in principio,* Auend. *de exequendis mandatis, 2. p. c. 12 n. 16. in fine,* Auiles, *in capitibus prætorum c. 3. in gloſſ. verb. Y acabadn, n 5.* Alphon. de Montaluo *in l. 6. tit. 19 lib. 3. fori in gloſ. verb. del Rey,* Pater Ludouicus Molina *tract. 2. de iuſt. & iure, diſp. 536. verſ. bona,* Caſtillo de Bobadilla *in ſua Politica, lib. 3. cap. 8. n. 91.* Azeuedo *in leg. 4. tit. 5. lib. 7. noua Recopilationis, n. 37.* Flores de Mena *lib. 1. variarum quæſtionum quæſt. 6. art. 3. n. 3.* optimè Muñoz de Eſcobar *de ratiociniis cap. 39. n 6. & 7.*

B ✠. *Rempub. ſeu Ciuit. habere tacit. hypoth &c.*) Adde pro hac ſententia Bald. *in l. ſi pignus, 8. n p.* ibi, *nota iſtam, D. qui potior. in pign.* cit. Rip. *in tract. de peſte, cap. 5. de remed. ad conſeruand. vbert. n. 38. & ſeq.* Vveſembec. *in comment. D. in quib cauſ. pign. vel hypoth. tac. contr. & in com D. de priu. credit. n 5.* Math. Berlich *pract. concl. p. 1. cap. 67. n. 41.* eamque vt & veriorem, & communem laudat, & approbat Gait. *de credit, vbi ſup. in appendic. n. 125. ad fin.* Acoſt. *de priuil. cred reg 4. ampl. 5 n. 5. verſ. Ad text. verò, &c.*

A. M. Berteli I. V. D. &c.

Hæc tamen communis recepta Doctorum concluſio ſatis mihi dubia redditur ex difficili Imperatoris Antonini reſcripto, de quo *in l. an Reſpublica 2. C. de iure Reipublica lib. 11.* vbi probatur, 4

Rempu

Rempublicam, aut Ciuitatem, vt ibi exponit Accurſius, nullum habere ſpeciale ius pignoris, aut hypothecæ, neque priuilegium, ſed duntaxat perſonalem actionem in bonis ſui debitoris, vt obſeruat Accurſius *ibi in gloſſ. verbo perſonalem*; Idem Accurſius *in l. 2. C. in quibus cauſis pignus, vel hypotheca tacitè contrahatur*, idem Accurſius per text. ibi *in l. ſimile, ff. ad municipalem, & incolis.* *

C ℣. *Fin.*) Eandem hanc opinionem, Hypothecæ deſtructiuam, in Republica amplexati ſunt vltra Accurſ. mox adduct. adhuc Alex. *conſ.* 104. *n.* 3. *lib.* 6. Tuſch. *concl. pract.* 118. *n.* 72. *lib.* 11. Roman. *conſ.* 111. *num.* 1. Cuiac. *lib.* 2. *obſeru.* 24. innixi teſtibus ſupr. relat. quibus cum ſufficienter, per Auct. ſatisfiat, vt *infr. prox.* difficultas hic negotium forſan amplius non faceſſet. Quas quidem infrà adductas reſponſiones laudat, & Acoſt. *de priu. cred. reg.* 4. *ampl.* 5. *num.* 5.

A. M. Bertoli I. V. D. &c.

5 Quare quidam noſtri iuris interpretes, vt illius text. difficultati ſatisfaciant, reſpondent, textum illum *in dict. leg.* 2. intelligendum fore ſecundum text. *in l. Antioch. cum l. ſeq. §. Reſpublica, ff. de priuilegiis creditorum*, vt Reſpublica ſeu Ciuitas in bonis communis debitoris, habeat perſonalem actionem priuilegiatam, per quam præferri debeat cæteris aliis creditoribus chirographariis, hoc eſt, qui neque hypothecam neque priuilegium habēt, proui declarat *lex.* 4. *C. de bonis auctoritate iudicis poſſidendis*, & colligitur *ex dict. leg. bonis, §. Reſpublica creditrix omnibus creditoribus chyrographariis præfertur.*

6 Sed hæc ſolutio ad *dict. legem ſecundam*, videtur nullo iure poſſe ſuſtineri; Primum ex eo, quia prædictum priuilegium, de quo *in d. lege Antiochenſium, & d. § Reſpublica*, ſpecialiter Reipublicæ, ſeu Ciuitati Romanæ, Antiochenſi, conceſſum fuiſſe, tenuit Accurſius *in d. gloſſ. vlt. d. legis ſecunda, C. de iure Reipublica*, communiter receptus ſecundum Ioan. de Platea, ibid. idem Accurſius *d. l. ſimile, ff. ad municipalem, & incolis*, ſic intelligens text. ibi, dum dicit, *Simile priuilegium fiſco nulla ciuitas habet in bonis debitoris, niſi nominatim id à Principe datum ſit*, & ita probat Bart. *in d. l. ſimile, & in d. l. ſi is qui* 28. *ff. de iure fiſci*, & ſequitur Cuman. *in d. l. Antioch.* per text. ibi, quem putat expreſſum, ſumpto argum. ab ſpeciali, & idem tenet Balduin. *in tract. de pigneribus, & hypothecis, cap.* 7. & nouiſſimè tenuit Flores de Mena *vbi ſupr. d. n.* 3. Secundò, quia ex illo text. expreſsè colligitur, quod ſi Ciuitas, aut Reſpublica non habeat ſimile priuilegium, aut expreſſam hypothecam, non differt à cæteris creditoribus, qui habent perſonalem actionem, vt conſtat ex ipſius verbis, ibi, *An Reſpublica ius pignoris in eo fundo habeat, apud ſuum iudicem quæritur.* Si enim neque beneficio ſibi conceſſo ius nacta eſt, neque ſpecialiter in obligatione pignoris ſibi proſpexit, cauſa eius non ſeparatur à cæteris creditoribus, qui habent perſonalem actionem, vbi ita notauit Accurſius *in gloſſ. verbo, nacta eſt, & in verbo proſpexit.*

7 Vnde in hac dubitatione illud tenendum arbitror, vt communis ſuperius tradita concluſio, indiſtinctè admittenda ſit, videlicet, Ciuitatem, & Rempublicam, in bonis Adminiſtratoris ſuarum rerum, habere eandem hypothecam, idem ius, & priuilegium, quod Pupilli, aut Minores habent in bonis ſuorum tutorum, aut curatorum pro adminiſtratione tutelæ, aut curæ eorum; quaſi ſecus dicendum ſit, in bonis communis debitoris, vt puta ſi Ciuitas, aut Reſpublica concurrat in huiuſmodi debitoris bonis, cum cæteris creditoribus, nullam hypothecam, aut priuilegium habentibus, licet eo caſu nulla inducatur à iure tacita hypotheca pro ipſa Republica: conceditur tamen ei, vt præferatur ipſis creditoribus ex ſolo illo titulo, vt actione priuilegiata, quam habet in bonis ſui debitoris, ita vt diſcrimen aſſignetur, & differentia conſtituatur inter Rempublicam creditricem in bonis adminiſtratorum ſuarum rerum, vt in hoc caſu detur à lege tacita hypotheca, in eorum bonis; & inter Rempublicam creditricem in bonis communis debitoris, concurrentem cum aliis creditoribus chirographariis; Vt in hoc vltimo caſu, nulla detur tacita hypotheca, ſed virtute ſuæ actionis priuilegiatæ, cæteris aliis creditoribus præferatur in bonis communis debitoris, iuxta textum *in d. l. Antiochenſium, cum leg. ſeq. §. Reſpublica, ff. de priuilegiis creditorum*; Per expreſſam autem hypothecam, quam habet Reſpublica in bonis communis debitoris, præferri aliis creditoribus aliam hypothecam, & priuilegium habentibus, certiſſimum eſt; vt tradit Ripa *in d. l. priuilegia n.* 29. *ff. de priuileg. creditorum*; & diſcrimen hoc, & differentiam præter Ripam *ibi num.* 30. conſtituit Neguſantius *dict.* 4. *membro, ſecunda partis principalis n.* 119. Neque obſtabit dicere, huiuſmodi doctrinam, & reſolutionem, procedere ſpeciali iure, & priuilegio, in Republica Romana, aut Antiochenſi, vt Accurſius, & alij Authores ſupra relati exiſtimabant, ſic intelligentes textum *in d. l. Antiochenſium, & d. l. bonis, §. Reſpublica*; Quia verius eſt, in quacumque alia Ciuitate, præterquam in Republica Romana, ſuperiorem reſolutionem admittendam eſſe; & ita intelligendam fore *dictam leg. Antiochenſium, & dict. legem ſequentem, § Reſpublica*, tradiderunt, præter Albericum *in d. §. Reſpublica*, Ripa *vbi ſupr. d. n.* 29. Vanderanus *in tractatu de priuilegiis creditorum, cap.* 10. Cuiacius *in l. 2. C. de iure Reipublicæ; obſeruatione* 24. & *lib.* 9 *obſeruationum c.* 37. *cum aliis plurib.*

Neque obſtabit etiam text. elegans, & difficilis *in dict. l. an Reſpublica* 2. *C. de iure Reipublicæ lib.* 11. Cui reſpondendum erit, *d. l.* 2. intelligi, & accipi debere in caſu de quo ipſa loquitur; nam cum ibi quæreretur, an Reſpublica haberet ius pignoris, aut tacitæ hypothecæ in bonis cuiuſdam debitoris, eo quod, pro eo ſatisfecerit, & hoc ius ad eos qui in eius locum ſucceſſerunt, ceſſum aut tranſlatum videatur; reſcriptum fuit ibi ab Imperatore Antonino, quod ſi non aliquo beneficio tacitæ hypothecæ ſibi conceſſo iuuata eſt, vel expreſſo pacto, aut conuentione hypothecam non habeat, cauſam eius non ſeparari à cæteris creditoribus perſonalem actionem habentibus: verumtamen non inde ſequitur, ſi hoc caſu concurrat Reſpublica cum cæteris creditoribus chirographariis, Rempublicam, aut Ciuitatem ex ſola perſonali actione priuilegiata præferendam non eſſe, iuxta diſpoſitionem text. *in d. l. bonis, §. Reſpublica*, ibi, *Reſpublica creditrix omnibus chirographariis creditoribus præfertur*; & ita ſatisfacit *ad l.* 2. Vanderanus *in d. c.* 10. *de priuilegiis creditorum*, quem refert, & ſequitur Muñoz de Eſcobar *de ratiociniis cap.* 39. *n.* 7. licet non ita clarè, & cum hac diſtinctione. Et in hunc ſenſum accipiendum eſſe text.

text. *in d.l. ſimile, ff. ad municipalem*, teſtatur idem Vanderanus; dum probat, ſimili priuilegio gaudere Ciuitates, quod Fiſcus habet in bonis ſui debitoris: nam licet non conſequatur Reſpublica ius tacitæ hypothecæ in bonis debitoris, ſicut Fiſcus; niſi aliquo beneficio, aut priuilegio id oanciſcatur, aut expreſſa conuentione, aut hypotheca, id etiam habeat; non inde ſequitur, non habere actionem perſonalem priuilegiatam, per quam concurrens cum aliis creditoribus chirographariis, illis præferatur; cum ſine dubio, iuxta proximè traditam reſolutionem, præferenda ſit, ſicuti tradidit Accurſius *in d.l.2. C. in quibus cauſis pignus vel hypotheca, &c.* Balduinus, & Connan. *in*
D *locis vbi ſup. cit.* *

9 D ✝. *Final.*) Hæc igitur vt verior retinenda ſententia eſt: Tacitam nimirum hypothecam Ciuitati competere in bonis Adminiſtratorum; nec extendi ad alios debitores: Ob id ſi Ciuitas vel eius Adminiſtratores mutuam dant pecuniam, vel aliter contrahunt, ratione iſtius mutui, vel contractus, tacitam eam hypothecam in bonis debitoris non habere concludendum eſt, ex text. expreſſ. cit. (ita intelligend. provt reſolutum eſt) *in l. ſimile, 10. D. ad municip. l. an Reſpub. 2. C. de iur. Reipubl. l. ſi fundum 4. C. qui potior. in pign.* Quibus ſubſcripſere Bald. *in d.l. fin. C. de Sacroſ. Eccl. col. 2 n. 15. & in l. certum 3. n. 5. verſ. ſi eum*; & in addit. Andr. Barbat. *lit. B. verſ. obligata, C. in quib. cauſ. pign. vel hypoth. tac. contr. & in l. dotis tua 9. C. de iur. dot. n. 3.* Franc. Rip. *tract. de Peſt. d. c. 5. de remed. conſeru. vbert. n. 37.* Ludouic. Roman. *conſ. 508. n. 4. & ſeq.* Vveſembec. *in comment. D. de priuil credit. n. 5.* Hieronym. Schurſ. *cent. 1. conſ. 83. per tot.* atque alij perplures.

Quod autem in his caſibus non deſtituatur Reſpublica priuilegio perſonalis prælationis inter chyrographarios, vt per Auct. animaduertit & notat, eodemmet noſtro Auct. citato, Non. Acoſt. *de priuil. credit. reg. 4. ampl. 5. num. 3. in med. verſ. ſimiliter.*

10 Eidem autem Reipublicæ etiam cum debitore quouis, non denegabis hypothecam, ſi creditum ſit ex re frumentaria; tunc enim eius bona ſunt merito Reipublicæ hypothecata, *l. imperator 9. §. item reſcripſerunt, D. de adminiſtr. rer. ad ciu. pertin.* Auct. noſter *infr. prox.* ex Rip. *cit. tract. de peſte, in loco proxim. adduct.* & Mexia, *in Pragmatic. pan. concluſ. 7.* & ex Politie. Andegauen. quos ſequitur nouiſſimè Acoſt. *de priuil. cred. Reg. 2. ampl. 14. n. 49. & reg. 4 ampl 5. n. 4. & paſſ.*

11 Inſuper, & cum debitum eſt ex cauſa tributorum, & collectarum; tunc enim & ius prælationis præter hypothecam competere, ſupra diximus; etſi id potius ratione bonorum, & rerum ſit, non verò debitum perſonale; vt ſupra latius.

A. M. Bertoli I.V.D &c.

12 Ex qua vera reſolutione infertur interpretatio ad text. *in l. eum qui vectigal. ff. de verborum ſignificatione*, vbi ſcribitur, Ciuitates, priuatorum loco haberi, ac per conſequens, ex ſola actione perſonali, niſi aliquo ſpeciali iure, titulo, aut priuilegio iuuentur, præferendas non eſſe cæteris priuatis creditoribus. Nam præterquam quod id poſſit intelligi, vt inſinuauit Accurſius ibi, in comparatione cum Republica Romana; dici etiam debet hoc regulare eſſe, vt Ciuitates loco priuatorum habeantur, ideſt iure communi vtantur, niſi nonnullis in caſibus exceptis, in quibus nominatim aliqua prærogatiua, aut priuilegium illis conceſſum fuerit, vt in ſpecie text *in d. l. Antiochenſium, & d. l. bonis, §. Reſpublica, ff. de priuilegiis creditorum.*

Vnde ex his omnibus deducitur, non ſolum 13
Rempublicam, aut Ciuitatem habere tacitam hypothecam aduerſus horrei publici adminiſtratores; verum etiam, in bonis cuiuſcumque alterius, qui publica bona, & patrimonium Reipublicæ adminiſtrauerit, eandem etiam hypothecam habebit; vt poſt Ripam *in tract. de peſte, c. de remediis ad conſeruandam Vrbem n. 37.* & Mexiam *in pragmatica taxæ panis concluſ. 7. num. 14.* notauit Caſtillo de Bonad. *in ſua Politica lib. 3. c. 3. n. 50. & lib. 4. cap. 8. n. 91.* quem refert, & ſequitur Muñoz de Eſcobar *d. c. 39. n. 7. in fine.*

Circa ſecundam vero partem noſtri articuli, de 14
priuilegio Eccleſiæ inſpiciendum erit, An Eccleſia eandem habeat hypothecam, & priuilegium in bonis ſui Adminiſtratoris, aut Oeconomi, quod habent Pupillus, Minor, aut Ciuitas, de quibus proximè à nobis tractatum eſt *in principio huius articuli.*

Vnde cum multa à iure ſint pro Eccleſia intro- 15
ducta priuilegia, quæ accuratè collecta ſunt per Ludouicum *in repetitione Authentica. ſimiliter, C. ad legem Falcidiam*, & per Bart. Bald. & Doct. *in l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſiis*, & per Iuris Canonici Interpretes *in cap. relatum 1. de teſtam.* provt teſtatur Euerardus *in locis argumentorum legalibus, in loco de Fiſco ad Eccleſiam, vel Piam cauſam; & in loco ab Eccleſia ad Fiſcum; & in loco à Minoribus ad Fiſcum, n. 2. & in loco à Pupillo ad Rempublicam*, dicens in his locis, huiuſmodi argumentationem, de Fiſco ad Eccleſiam, & Minore, Republica, & Eccleſia ad Fiſcum, Minorem, & Pupillum, aut Rempublicam, valere, & procedere, quando eadem ratio militat in vtroque, nec contrarium reperitur expreſſum in iure; & quando priuilegia competentia Eccleſiæ, ſint talia, quòd congruunt prædictis perſonis; Videbatur dicendum, quemadmodum ſuperius ſcripſimus, dari talem hypothecam, & priuilegium in bonis Tutoris, Curatoris, aut Adminiſtratoris rerum Minorum, vel Reipublicæ, ſic & in bonis Adminiſtratoris, vel Oeconomi Eccleſiæ pro ſuorum bonorum adminiſtratione concedendum eſſe, cum regulariter æquiparentur.

Quare in hac quæſtione quædam fuit Docto- 16
rum ſententia, exiſtimantium, Eccleſiam nullum habere ius hypothecæ in bonis ſui Adminiſtratoris, ex ſequentibus rationibus, & fundamentis. Primum, quia nullibi in iure ſimile priuilegium tacitæ hypothecæ Eccleſiæ reperitur conceſſum; vnde cum priuilegia exorbitent à iure cōmuni, qui non reperitur priuilegiatus, ſubiacet Iuris regulis.

Secundò, pro hac ſententia facit, quod hypotheca non inducitur, niſi in caſibus à iure expreſſis; quia cum ſint contra ius commune, trahenda non ſunt ad conſequentiam, vt tradit Gloſ. *verb. ad priuilegium in l. 1. § fin in fine, ff. de priuilegiis creditorum*, quam refert, & ſequitur Ripa *in leg. 4. §. ſi quis cum tutor, ff. eodem tit.* Petrus Surdus *deciſ. 271. n. 10.* Et hanc ſententiam tenet Albericus *in leg. 2. C. in quibus cauſis pignus, vel hypotheca contrahatur*, vbi firmiter tenuit, nullibi hoc priuilegium tacitæ hypothecæ reperiri Eccleſiæ conceſſum, contra eius Adminiſtratorem; & eum refert, & ſequitur Greg. Lop. *in l. 25. tit. 13. part. 5. in gloſſ. verb. obligados.** E

E ✝. To

17 E ✝. *Final.*) Stant contra Eccleſiæ prærogati-
uam, vltra adductos hic, Bald. *in l.fin. C.de ſacroſ.
Eccleſ. n.15.* vbi dicit, Eccleſiam non habere hy-
pothecam tacitam, niſi in vno caſu notato in *Auth.
de non alienand. &c. §. ſcire*, quem ſequitur Paul.
Montan. *de tutor. cap. 31 effect. 2. n. 33.* Bologoett.
in l.1.n.193. D.ſol.matr. Barboſ. *ibid. p.7. num.16.*
Etſi concludat competere Eccleſiæ priuilegium,
cum ageretur de Sacerdotibus, & Eccleſia, directò,
& immediatè; quod probat ex Caietan. & Na-
uarr. ab eo cit.

Quam porro ſententiam negatiuam admittas
aduerſus bona ſimplicis dumtaxat debitoris, extrà
ſcilicet, cauſa adminiſtrationis. Acoſt. *vbi ſup. reg. 3.
ampl. 23. n. 65. & nos inf.*

A. M. Bertoli I.V.D. &c.

18 Alij autem Doctores, contrariam ſententiam &
opinionem tenuerunt, quinimò Eccleſiam habere
tacitè hypothecata bona ſuorum Adminiſtrato-
rum, pro mala rerum ipſius Eccleſiæ adminiſtra-
tione; Pro qua inducunt doctrinam Gloſſæ, *ver-
bo, Eccleſia, in cap. ſimiliter. 16 quæſt. 1.* vbi docet
Gloſſ. Omnes res clerici, eſſe tacitè obligatas ſuæ
Eccleſiæ; ſicut res mariti, vxori; facit etiam ad id
Gloſſ. *verbo, obligata, in cap. ex literis, de pignori-
bus* & ibi Abb. *num. 11.* Neguſantius *de pignoribus
4. membro ſecunda partis num. 120.* Rebuff. *in Com-
mentario ad leges Franciæ, tit. de conſtitutione red-
dituum, art. 1. gloſſ. 14 n. 3.* Palacius Rubeus *in re-
petitione rubricæ, §. 66 n. 21.* vbi dicit, Adminiſtra-
torem reputari tanquam Maritum Eccleſiæ, *vt in
cap. ſicut viri, & in cap. ſicut alterius 7. q. 1.* Vnde
cum valeat argumentum de matrimonio carnali
ad ſpirituale, *vt in cap. inter corporalia, de tranſla-
tione Epiſcopi*, eodem modo, quo vxor carnalis
habet tacitam hypothecam in bonis mariti, pro
reſtituenda dote, & eius adminiſtratione à die con-
tracti matrimonij, *vt in d. l. aſſiduis, C. qui potiores,*
iunctis iis, quæ ſupra diximus *in primo articulo de
priuilegio dotis*, eandem tacitam hypothecam, &
priuilegium habebit Eccleſia in bonis Prælati, &
cuiuſcumque alterius Adminiſtratoris ipſius, pro
damnis in ſuis rebus illatis, à die acceptæ admini-
ſtrationis, non autem à die damni illati, ſiue malæ
geſtionis, vt in Pupillo, & Tutore ſupra oſtendi-
mus; & tenet *Surdus de alimentis, priuilegio 49.
n. 12. & 13.* Et hanc opinionem tenet etiam Feli-
nus *in cap. accepimus, n. 9. de fide inſtrumentorum,
& in cap. 1. n. 9. de præſcriptionibus*, Iaſ. *in d. §. item
Seruiana n. 76. Inſtitut. de actionibus.* Petrus Pec-
chius *in tract. de Eccleſiis reparandis cap. 4. ex n. 3.*
Pater Ludouicus Molina *de iuſtitia, & iure, tr. 2.
diſp. 136. colum 1775. in fin.* Et quod hoc caſu, fa-
uor Eccleſiæ præponderet fauori Reipublicæ, te-
net Balbus *de præſcriptionibus 2. part. principali,
q. 5. n. 4.* Azeuedo *in l. 2. tit. 33. lib 9. Recopilationis
n. 5.* Quod ita per iudices Cancellariæ Valliſole-
tanæ iudicatum fuiſſe, in fauorem cuiuſdam Ec-
cleſiæ, ſe patrocinante, refert Muñoz de Eſcobar,
F *de ratiociniis cap. 39. n. 13. ad finem.* *

19 F ✝. *Final.*) Confirmant hanc ſententiam con-
trà Adminiſtratores in fauorem Eccleſiæ, vltra re-
latos per Auct. Socin. Iun. *in l. 1. D ſol. matr. n. 159.*
Nic. Mozz. *de pignor. rubr. de ſubdiuiſ. pign. num. 6.*
Ioachim à Beuſt, *in ſua l. admonendi, D. de iureiur.
n. 968.* Molfeſ. *conſ. 13. n. 9.* Sayr. *lib. 10. Clau. Reg.
n. 18.* Mantic. *de tacit. & ambig lib. 11. tit. 16 n. 21.*
Gait. *de credit c. 5. quæſit. 11. n. 128. & ſeq.* Eſcob. *de
ratiocin. cap. 59. n. 13.* Acoſt. *d. reg. 3. ampl. 23. n. 65.*
Qui. *n. 67.* pacifice adhuc hypothecam confirmat
à die adminiſtratoris competere, non dumtaxat à
tempore damni illati, & malæ geſtionis, ducto ar-
gumento à tutore ad quod, & Auct. noſtrum con-
ducit, atque Cynum, Salycetum, Surdum, &c.

An autem vltra hypothecam, obtineat prælа- 20
tionem in Clerici, & Prælati bonis? Eſt cum Auct.
affirmandum; Quandoquidem ſicut vxor præ-
fertur habentibus tacitam anteriorem; ex *l. aſſi-
duis, C. qui potior.* ita & vxor ſpiritualis, ſcilicet
Eccleſia in bonis Prælati ſui ſponſi ſpiritualis præ-
fertur, ducto argumento ab æquiparatis, *ad l. non
poſſunt. D de legib. cum ſimil.* Acoſt *ibid.*

Imò in bonis ſui Prælati, & Rectoris præferre- 21
tur etiam Doti, ob magis exuberantem Eccleſiæ
fauorem, Socin. vbi ſup. Thom. Triuiſan. *de priui-
leg ſponſaliorum priuil. 11. n. 10.* Sic ergo, prælatio-
ne gaudebit ſaltem vt dos ipſa; & ſicut dos fune-
ri non præfertur; † ita nec Eccleſia; cum ambo 22
ad funus viri, & Prælati reſpectiuè teneantur. Vid.
Surd. *dec. 225. n. 12.* Maſtrill. *dec. 203. n. 13. tom. 3.*
& quæ nos ſup. ſuo loco.

A. M. Bertoli, I.V.D. &c.

Quapropter * hanc ſententiam vt veriorem ſe- 23
quentes, non obſtabunt huic opinioni ſuperiora G
contrariæ ſententiæ fundamenta, videlicet, nullo
iure hoc expreſſe deciſum reperiri; nam ſic ſatiſ-
faciendum putat Eſcobar, *vbi proximè d. n 13. in
fine*, dicens ſufficere, vt ex identitate rationis va-
leat argumentum de matrimonio carnali ad ſpiri-
tuale, vt voluit Rodericus Suarez *in l. 1. tit. De las
ganancias, lib. 3. fori.* Tiraquell. *l. ſi vnquam, verbo
libertatis, n. 445. Cod. de reuocandis donationibus*,
vbi dicit, quod in hoc caſu non dicitur propriè ex-
tenſio, ſed comprehenſio; & eius concluſionem,
ex auctoritate plurium Auctorum exornat Balde-
ſius *in additionib. ad eundẽ Roderic. Suarez, ibi n. 3.*

G ✝. *Hanc ſententiam, vt veriorem, &c.*) Quam 24
tamen concluſionem ſic erectam limita, non pro-
cedere in Camera Epiſcopali; & ideò ſi contraha-
tur cum Epiſcopo, bona contrahentis non ſunt ta-
citè hypothecata Epiſcopo, nec Epiſcopatui. Bald.
in Rub C. de priuil. fiſci, num fin. & ad eum Addit.
*in l. vt inter 19. C. de ſacroſ. Eccleſ. n. 15 lit. l. verſ.
tacitam* Neguſant. *de pign. membr. 4. p 2 num. 122.*
Alex. *conſ. 104. n. 3. in fin. lib. 6.* Fagundez *de iuſt.
lib 7. cap. 4. num. 26.* Acoſt. *de priuil. credit. reg. 3.
limit. penult.*

Etſi obſtet Gloſſ. ſup. alleg. *in c. ex literis 3. extr.
de pignor. verb obligata.*

Sed quid, ſi Eccleſia mutuat ad rem emendam, 25
abſque ſpeciali ſibi reſeruata hypotheca in eadem
re empta, habebitne ex hoc in ea re empta taci-
tam hypothecam? De hac quæſtione in commu-
ni, infra latius.

Interim quoad Eccleſiam omnino affirmandum 26
eſt, ex Gloſſ. *in l. ſi vt proponis, 8. Cod de rei vendic.
verſ non negabit.* ibid. Bald. *n. 3.* Rip. *In l. Senatuſ-
conſ. 1. col. 2. D. in quib. cauſ. pign. vel hypoth n. 15.*

Similiter cum quiuis, ſeu Prælatus, aut Oeco- 27
nomus, vel & extraneus ab Adminiſtratore, vel
Prælato, rem aliquam ex Eccleſiæ pecuniis eme-
rit, eius non fieri, ſed in ea tacitam hypothecam
Eccleſiæ concedi, notat Caſſan. *in Catalog Glor.
mund. part. 12. conſiderat. 99. limit. 15.* Iaſ. *in §. ex
maleficiis, n. 32. Inſt. de act.* Guttierrez *pract. lib. 3.
q 98. n. 4.* nouiſſimè his, & aliis DD. adhuc & Au-
ctore conducto, ſubſcribit Non. Acoſt. *de priu. cred.
reg. 2. ampl. 5. n. 11.* † id extendens & ad militem, 28

ex

ex Gloſſ. *in l. quamuis, C. de pign.* Neguſant & aliis.

29 † Quaſi magis propriè, horum paritas conſiderari in omnibus debear Minoris, Eccleſiæ, & Militis. Reſpublica enim ſeu ciuitas non ita eſt priuilegiata, ipſius Eccleſiæ reſpectu, vt & ſup. monitum, & Auct. obſeruauit ſup. proximè cum Bald. Azeued. & Eſcobar.

A. M Bertoli I. V. D. &c.

Plurium emptorum priori res eſt tradenda, ſi
30 neutri eorum tradita res ſit; exceptis caſibus quibus dominium ſine traditione transfertur, vt puta Eccleſiæ, & Piæ cauſæ fauore: Vel ſi priori emptori res vendita fuerit hypothecata; Vel ſi tradita eſſet, ſcienti, in fraudem creditoris, eam alienari; Quia hoc caſu non tranſiret dominium in recipientem. Molin. *de contract. diſp.* 264. *num.* 13. *&* 369. *N. G.*

31 Et hanc tenendo ſententiam; eam ampliandam
H eſſe, vt etiam locum habeat in * Adminiſtratore Hoſpitalis, docet Neguſantius *vbi ſupra* 4. *membr. ſecunda partis*, *n.* 123. & Eſcobar *vbi ſup. d. cap.* 39. *num.* 14. ex Aymone *conſ.* 323. vbi dicit, bona Pauperum eiſdem gaudere priuilegiis, quibus & Eccleſiarum bona gaudent; & Hoſpitalia, Eccleſiis, Rebus-publicis, ac Minoribus æquiparari, firmauit Ioſephus Ludouicus *deciſ.* 130. *n.* 7. vbi declarat de quibus Hoſpitalibus æquiparatio hæc ſit negligenda. Euerardus *in locis argumentorum legalibus*, *argumento de Eccleſia ad Piam cauſam*. Corneus *conſ.* 57. *n.* 4. *volum.* 3. vbi *num.* 8. dicit, illud hoſpitale, Eccleſiæ æquiparari, quod fuit auctoritate Epiſcopi conſtructum, quod ſi de auctoritate Epiſcopi non conſtet, nunquam præſumitur, vt notat *ibid n.* 20.

32 H ℣. *Adminiſtrator Hoſpitalis, &c.*) Quod de Hoſpitali hic diſſeritur, intellige procedere in quibuſlibet cœnobiis, Orphanotrophiis, Brephotrophiis, & omnibus, ac quibuſuis Hoſpitalium ſpeciebus, vt in *l. Orphanotrophos, C. de ſacroſ. Eccleſ.* Eadem namque militat ratio, ac in Eccleſia,
33 ſi Epiſcopi auctoritate ſint erecta. † Tum & eo dumtaxat inſpecto, quia de bonis pauperum agatur; quæ quidem priuilegiis gaudeot, quibus Eccleſia *l. omnia priuilegia. Cod. de ſacroſ. Eccleſ.* Bald. *in cit. l. Orphanotrophos. C. eod. num.* 1. *& in l. ſi quis Preſbyter, init. C. de Epiſc. & Cleric.* Eſcobar *de ratiocin. c.* 39. *n.* 13. Mantic. *de tacit & ambig. lib.* 11, *tit.* 13. *n.* 21. Gait. & alij perplures. Et ideo in bonorum eorum Adminiſtratorem, idem ius, & priuilegium lex concedit. Aymon. Crauett. *d. conſ.* 323. *n.* 3. *p.* 2. Ex qua vltima ratione indiſtinctè videtur prædictam tueri ſententiam Matth. Berlich. *pract. concl. part.* 1. *concl.* 67. *n* 155. Tu tamen relatam ab Auct. diſtinctionem obſerua; An ſcilicet Epiſcopi interuenerit auctoritas, necne.

34 Cæterum in concurſu Eccleſiæ, & Hoſpitalis, ſemper Eccleſia vt magis pia præfertetur. Maſtrill. *d. deciſ.* 280. *num.* 99. *tom.* 3. Gait. *de credit. d. cap.* 4. *quæſit.* 11. *n.* 2039.

A. M. Bertoli I. V. D. &c.

35 Rurſus ea omnia quæ de Minoribus, Republi-
I ca, & Eccleſia, & eorum hypothecis, & priuilegiis dicta ſunt, * ad Pias cauſas amplianda eſſe videntur, cum pariter æquiparentur, & eiſdem debeant gaudere prærogatiuis, & priuilegiis; vt poſt Euerardum *in locis argumentorum legalibus*, *in argumento de loco à Dote ad Piam cauſam, & in loco à Fiſco ad Eccleſiam. & Piam cauſam*, latè agit Tiraquell. *de Priuilegiis pia cauſa, priuilegio* 140. *cum pluribus ſequentibus*, quem refert, & ſequitur Flores de Mena *lib.* 1. *var quæſtionum iuris, quæſt.* 6. *art.* 3. *num.* 21.

I ℣. *Ad pias cauſas amplianda, &c.*) Non deſunt tamen, qui omnino ſuſtinent, talem piam cauſam frui quidem priuilegio perſonali, at non hypothecam tacitam obtinere, prout habet Eccleſia, Ciuitas, Reſpubl. &c. vt ſup. Beuſt. *in d. l. admonendi, D. de iureiur. cit. n* 968. Tiraquell. *cit. de priu. pia cauſa, priu.* 158. Berlich *pract. concluſ.* 70. *n.* 10. *& ſeq.* cum aliis pluribus. Quos tamen ita crediderim accipiendos, vti priuilegium competat, quando cum Adminiſtratoribus res eſt, quod & in Ciuitate obtinet; prout ex Auct. id intelligendum docet Gait. *de credit cap.* 4. *q.* 11. *n.* 2039. 36

Quæ autem dicantur piæ cauſæ, & quæ ad pias 37
cauſas relicta cenſeantur, & alia ad materiam, conſulas vnum pro multis, cit. Tiraquell. omnia latiſſimè, & eruditè congerentem, *in ſuo tractat. de priuileg. pia cauſa, tum in præfatione, tum & per tot.* Adde & Tuſch. *tom.* 6. *litt. P. concluſ.* 332. *& ſeq.*

A. M. Bertoli I. V. D &c.

Sed licet ſuperior tradita doctrina, & reſolutio 38
vera ſit, & procedat circa adminiſtrationem bonorum Eccleſiæ, aut Hoſpitalis, vt pro eorum mala adminiſtratione ſint Adminiſtratorum bona tacitè hypothecata; crederem in bonis communis debitoris Eccleſiæ, id non procedere; veluti ſi Eccleſia concurreret cum aliis creditoribus ad bona communis debitoris; nam tunc nullam habere hypothecam dicendum videtur, ſicuti in Ciuitate, aut Republica diximus, circa interpretationem *legis ſecundæ, C. de iure Reipublicæ lib.* 10. Haberet vtique actionem perſonalem priuilegiatam, per quam præferretur cæteris creditoribus, nullam hypothecam, aut priuilegium habentibus, quales ſunt chirographarij; namque ſi expreſſæ, aut tacitæ hypothecæ priuilegium cæteri creditores haberent in bonis adminiſtratoris Eccleſiæ, non præferretur ex ſola perſonali actione priuilegiata. Et præter ſuperiora fundamenta, quæ circa Ciuitatem adduximus, quibus veritas hæc comprobari poteſt, moueor ad id ex doctrina Neguſantij *vbi ſupra dict.* 4. *membro ſecunda partis n.* 121. qui idem affirmat in priori caſu: in poſteriori vero caſu contrarium aſſerit, ex eo, quia Eccleſia æquiparatur Ciuitati, & ſicut Ciuitas non habet tacitam hypothecam * in bonis communis debitoris, ſi con- K
currat cum cæteris creditoribus chyrographariis; ita nec Eccleſia habebit, ſicut in priori caſu; quod ex Baldo *in leg. fin. in verſic. quæro hic an Ciuitas, Cod. de ſacroſanctis Eccleſiis*. & ex eodem Bald. poſt Gloſſ. *in l.* 2. *Cod. In quibus cauſis pignus vel hypotheca, &c.* ex Alexand. & aliis Doctoribus, tenet idem Neguſant. *in num.* 121. *ad fin.*

K ℣. *In bonis communis debitoris hoc non procedere, &c*)

Ad hæc, illud etiam addas fundamentum; quia 39
in iure non apparet hanc hypothecam Eccleſiæ concedi, nec per extenſionem, nec paritatis vigore. Barboſ. *vbi ſupr.* Gait. *de credit. d. quæſit.* 11, *n.* 2042. ergo in illius debitoris extranei bonis ceſſabit hypotheca. Ita ſuſtinet poſt Bald. Neguſ. & Alex. cit. Montan. *de tutel. c.* 31. *effect.* 2. *à n.* 33. Barboſ. *in l.* 1. *§.* 7. *n.* 16. *D. ſolut. matrim.* Hartm. Piſtor. *obſeru.* 68. *num.* 1. Maſtrill. *d. dec.* 28. Manent. *conſ.* 107. *num.* 34. Qui ambo illam addunt rationem, quia Eccleſiæ non eſt fauendum cum alterius

rius

rius iactura, ſcilicet alterius creditoris concurrentis.

40 Aduerſam autem ſententiam ſuadere tentant
alij DD. Tum, quia Eccleſia maiori potitur priuile-
gio, quam Reſpublica, vt etiam ſupr. notauit Auct.
ex Balb. *de præſcript. part. 1. princip. q. 2. n. 3. ad fin.
& ſeq.* & aliis.

41 Præterea quia Eccleſia gaudet iure Imperij.
Gloſſ. *in cap. audistis, verſ. iure minoris, extr. de re-
ſtit. in integr.* Balb. *de præſcrips. vbi ſup. num. 5.* Abb,
in d. cap. audistis, col. 2. circa fin. verſ. ſecundo not. vbi
ait omnia priuilegia tributa Imperio, extendenda
eſſe & ad Eccleſiam; ergo, aiunt ipſi, aſſerendum
hypothecam eidem competere, etſi reſpectu Ci-
uitatis ſup negatum ſit. Ita Michaël Beuther. *de
iure prælat.* relatus, & ſecutus à Matth. Berlich.
pract. concl. cit. p. 1. concl. 67. n. 55. Sed vereor ne
non nimia horum Auctorum religio communem
exaduerſo ſententiam parum triumari permiſerit,
eámque hiſce rationibus, & fundamentis volue-
rint præpondeɾare. Nuperrimè ſubſcribit ſupra
firmatæ huic ſententiæ per Auct. pro denegatione
hypothecæ in talis extranei contractu, ex Mantic.
Noguerol Trentacinq. & aliis, Non. Acoſt. *de pri-
uil. credit. reg. 3. ampl. 13. à n. 63. & ſeq.*

A. M Berteli I. V. D. &c.

42 Tertiò, principaliter obſeruandum erit, * Tri-
L buta Regis, habere tacitam hypothecam, & pri-
uilegium in bonis eorum qui ſoluere Tributa te-
nentur; hanc concluſionem probat text. celebris
in l. 1. C. ſi propter publicas penſitationes, &c. In
hæc verba, *Venditionem ob Tributorum ceſſationem,
factam, reuocari non oportet, neque priori domino
pretium offerente, neque creditore cum iure hypothe-
cæ ſiue pignoris præcedente; potior eſt enim cauſa
Tributorum, quibus priori loco, omnia bona ceſſan-
tis obligata ſunt,* vbi Accurſius *ibi verb. obligata, &
in l. 1. C. in quibus cauſis pignus vel hypotheca taci-
tè contrahatur,* ibi, *Vniuerſa bona eorum, qui cen-
ſentur vice pignorum, tributis obligata ſunt,* quibus
conſonat lex Regia, 27 *tit. 13. part. 5.* ibi, *Otro ſi
dezimos, que ſi alguno fuere tenido de dar algun tri-
buto al Rey, que todos ſus bienes deſte fincan obli-
gados al Rey, haſta que peguen aquel tributo, &c.*
Exornant, & declarant hanc concluſionem præ-
ter ordinarios ibi, Neguſantius *d. tit. de pignorib.
4. membr. ſecunda partis principalis n. 125.* Petrus
Rebuff. *in commentario ad leges Gallicas 2. to. tit. 3.
de conſtitutione redditum, art. 1. gloſſ. 14. n. 56.* do-
ctiſſimè Gregor. Lop. *in d. 25. in gloſ. verb. tributo,*
Pater Ludouicus Molina, *tract. 2. de iuſtitia, & iure
diſp. 236. fol. 1775.* nouiſſimè Flores de Mena *d.
lib. 1. variarum quæſtion. quæſtion. 61. art. 3. num. 18.*
optimè Felicianus *2. tom. lib. 5. c. 1. n. 8. de cenſibus.*

43 · L ✠. *Tributa Regis habere tacitam hypoth. &
priuil. &c.)*

Prælatio pro iſtis tributis, & collectis, ex eo
etiam competit, quia fiſcus in iis, anterior ſemper
dijudicatur omnibus aliis creditoribus, dum Tri-
butorum præſtatio omnem contractum præcedit,
vt omnes ferè DD. teſtantur, ex cit. *d. l. p. C. ſi propt.
publ. penſit.*

Attenditur enim tempus impoſitionis, quod
cum ſit ab antiquo, nullus creditor reperitur, qui
fiſcum, ſeu Ærarium præcedat. Felician. *de cenſib.
lib. 3. c. 3. n. 10. & ſeq. tom. 2.* Gait. *vbi ſup. à n. 2056.
& deinceps.*

A. M. Berteli, I. V. D. &c.

44 Et hanc concluſionem extendendam etiam eſſe,
in ſolutione Gabellarum, ita vt, tam Exactores Tri-
butorum, vulgò *De los pechos, y ſeruicio Real,* de
quibus *in tit. 14. lib. 6. noua Recopilat.* quam Gabel-
larij, hoc eſt *Los cogedores de las alcabalas,* de qui-
bus *in tit. 17. & 19 lib. 9. eiuſdem Recopilationis,* ha-
beant pro exactione tributorum, aut gabellarum
bona non ſoluentium tacitè hypothecata, vt tenet
Laſſarte *de decima venditionis, cap. 18. n. 54. & 55.*
Gironda *de Gabellis 4. part. n. 3. cum ſeqq. §. 1.* quod
refert, & ſequitur Azeuedo *in l. 8. tit. 18. lib. 9. Re-
copilationis n. 8.* cum aliis, pro quo adducit *d. leg. 8.*
in illis verbis, ibi, *Que ſi las vendedores non pudie-
ren ſer auidos, que de los heredamientos, y otras coſas
que ſe vendieren à los dichos clerigos, y perſonas
exemptas, ſe pueda cobrar el alcauala: por loqual
queremos, y mandamos, que ſiempre, y en todo ca-
ſo, y en todo tiempo, ſean obligados los dichos he-
redamientos, y coſas que fueren vendidas.* Ex qui-
bus vltimis verbis deducitur ſecundum Laſſarte, *vt
ſupra,* & Azeuedo *in d. l. 8. tit. 18. n. 11.* quòd cum
res vendita ſit ſtatim affecta pro Gabella, & ſit
onus rei affixum, ad quemcumque tranſit, cum
ſuo onere ſoluendi illam, vel vt potius ob ipſam
hæc res poſſit occupari, argumento text. *in l. Im-
peratores, ff. de publicanis & vectigalibus:* quapro-
pter, ſi venditor decedat antequam Gabellam rei
venditæ ſoluat, ſiue ex fraude, ſiue ſine ea, vtpote
mortali fato præuentus, Gabellarius contra quem-
cumque venditoris hæredem, inſolidum agere hy-
pothecaria actione poterit, pro tota integra quan-
titate Gabellæ, ex ſententia gloſſ. *in l. Meſchis;
verbo poſſeſſorem omnem, ff. de iure fiſci,* cuius ſen-
tentia ſaltem in hæredibus debitoris communiter
probatur, vt reſoluit Couarruuias *lib. 3. variarum
reſolutionum cap. 7. n. 7. verſ. namque eo caſu hypo-
thecaria actio,* quod ſanè id ita intelligendum Laſ-
ſarte ait, *in d. cap. 19. n. 55.* quando Gabellarius iſte
pro iure ſibi competenti non rem ipſam venditam
proſequeretur, ſed pro ipſa Gabella, ad bona debe̅-
tis Gabellam ageret, vt ipſe *ibid.* rectè comprobat.

M ✠. *Fin.)* At quid ſi ex cenſu ſoluatur ga- M
bella, vbi erit exhibenda? Reſpond. eas vbi bo- 45
na ſunt ſpecialiter hypothecata; ita Guttierez *de
gabell. q. 53.*

Sed ſi ſint ea bona in diuerſis locis, quid dice- 46
mus? Reſoluas fieri æſtimationem omnium & ſin-
gulorum bonorum, & pro rata diſtribui ſortem
ipſorum, iuxta quam Gabellario eſt ſoluenda por-
tio, reſpondens loco in ſuo fundo exiſtenti. Gut-
tierr. *vbi ſup. num. 6.*

Quid ſi vnus locus ſit exemptus à Gabellis? Di- 47
cas, pro ea parte Gabellarium amittere gabellam,
quæ detrahitur à ſorte principali: Parlador. *rer.
quotid. c. 3. §. 8. quæſt. ſin. relat.* à Guttier. *vbi ſup. n. 7.*

Idem dicas, ſi duæ res vendantur vnico pretio, 48
quarum vna ſit à tributo exempta: quoniam vna-
quæque erit æſtimanda, & pro ſuo pretio liberan-
da, quæ exempta eſt; nec enim fit coacervatio, vt
pro re tributaria tota gabella ſoluatur. Guttier. *vbi
ſup. q. 93.* ex Caſtr. *in l. quod ex Pamph. 2. D. de leg.
l. 2. ædiles, § fi. D. de ædil. edict. l ſi fundum, D. man-
dati,* cum ſimil.

A. M. Berteli I. V. D. &c.

Verum autem exactores tributorum, aut Gabel- 49
larij, virtute iuris hypothecæ tacitæ pro ſolutione
Gabellæ, præferantur aliis creditoribus concurren-
tibus ad bona debitoris Gabellæ, quæſtionis fuit
inter Doctores, & Laſſartem *in dicto tractatu de
decima venditionum, cap. 7. num. 59* vbi diffuſè, &
Girondam *vbi ſuprà,* & Azeuedum *in dict. leg. 8.*

num.11.cum duobus ſeqq. Et quidem Ripa *in dict.l. priuilegium, n.45. ff. de priuilegiis creditorum*, exiſtimat, Fiſcum pro rebus Tributariis præferendum eſſe aliis creditoribus anterioribus, *ex dict. leg. 1. Cod. Si propter publicas penſitat.* reiecta Gloſſ. ibi; quæ communiter reprobatur, ſecundum Angelum; & dicit intelligendum eſſe, vt præferatur anterioribus etiam habentibus expreſſam hypothecam; quam refert & ſequitur Flores de Mena *lib. 1. variarum quæſtionum, quæſt.6.art.3. num.18.* dicens, Exactores Tributorum, vt puta *Del ſeruicio Real, ò moneda forera*, præferri omnibus creditoribus; etiam Doti, vt per Ripam *in d l. priuilegia*, & etiam pro Gabellis; & ſic practicatur; & ait *in n.19.* Ex quo infertur, quod Fiſcus habet hypothecam priuilegiatam, & præfertur omnibus pro debitis, ex ſeruitio nouo, vulgo *De los millones*, ex eo quia eſt impoſitum ob præcipuas vrgentes bellorum, & Regis neceſſitates.

50 Cæterum ego in huius quæſtionis ſolutione, cum Azeuedo *vbi ſup. d. n.11. & 12.* dicendum puto diſtinguendum eſſe inter hos caſus, videlicet; Quando bona alicuius debitoris à pluribus creditoribus proſequuntur pro ſoluendis debitis ſuis; Vel, dum creditor aliquis petit ſibi ſolui ex bonis debitoris tale debitum, & Gabellarius pro gabella ſibi alias debita ex venditione aliquarum rerum, ſeu mercantiarum, opponit ſe, & contendit prius ſibi ſoluendam gabellam ex bonis ipſius debitoris; N Tunc enim, creditor ille ſi * prior eſt in tempore, & habeat hypothecata bona debitoris, præfertur vtique Gabellario in bonis debitoris pro debito ſuo; & in hoc nulli dubium eſſe, quia prior hypotheca expreſſa etiam Fiſco præfertur, ſicut & Doti, vt & nos ſupra reſoluimus *in art. vtriuſque priuilegij Fiſci, & Dotis*; quaſi ſecus ſit in hoc vltimo caſu, nempe cum bona aliqua executata virtute ſententiæ addictionis, hoc eſt, *De remate*, pro ſatisfaciendis creditoribus, venderentur in publica ſubhaſtatione, vulgo, *Almoneda*; nam tunc gabella talis venditionis, prius eſt ſoluenda, quam executantis, tanquam neceſſarium præambulum pro ſatisfactione iſta, vt in ſpecie *d.l. 8.* quod ſunt hæ expenſæ neceſſariæ ad ſolutionem huic creditori faciendam, non vero alias, ſicut in priori caſu.

51 N ✝. *Si prior eſt in tempore, &c.*). Quid vero dicendum ſi ſimus in paritate temporis, & cauſæ? ſingas debitum in tabernario pro gabella vini, & pro penſione tabernæ; Vter præferetur? Reueſter. *in dec. 378.* ad quam D. de Marin. Caſum deciſum refert in his terminis, in Regia Camera ad fauorem Gabellæ vinariæ contra dominum tabernæ pro penſione ipſius; vtcumque duplex, & per motiuum vtriuſque concurreret, perſonalis ſcilicet actionis ad gabellam, & ad penſionem, & tacita hypotheca.

A. M. Bertoli I. V. D. &c.

52 Illud tamen hac in re dubium eſt, An pro Collectis, & Contributionibus impoſitis à Rege, vel à Villis, & Ciuitatibus vſque ad quantitatem trium millium Marapetinorum, vulgo *Derramas, ſiſas, y repartimientos*, de quibus loquitur *l.25. tit.6. lib.3. nouæ Recopilationis, & in l.15. tit. ſequenti eodem libro, & leg.1. tit.6. lib.7. eiuſdem Recopilationis*, de quibus circa earum legum explicationem exactè egit Auendañus *de exequendis mandatis Regum 1. part. cap.14. per totum*, detur huiuſmodi tacita hypotheca in bonis debitorum? In qua dubitatione, Gregor. Lopez *in dict. l. 55. titul. 13. p.5.* refert ſententiam Alberic. *in l.1. C. in quib. cauſis pignus, vel hypotheca tacitè contrahatur*, diſtinguentis inter Tributa quæ imponuntur ratione rei, de quibus loquitur, & procedit *dict. l.1. Cod. ſi propter publicas penſitationes, &c.* & inter Collectas & onera, quæ imponuntur perſonæ, pro rebus; vt in priori caſu procedat ſuperior noſtra tradita concluſio, vt bona pro illis Tributis ſint tacitè hypothecata Exactoribus Tributorum, & in his procedat *d. lex. 1. C. ſi propter publicas penſitationes, &c. & d. lex 1. Cod. in quibus cauſis pignus, vel hypotheca, &c.* quaſi in Collectis ſecus affirmandum ſit. Pro qua Alberici ſententia, & opinione, facere videtur elegans Gloſſ. & doctrin. *in l.1. §.1. verb. pendant*, quæ aſſignans differentiam inter Vectigal. & Tributum, dicit; Tributum præſtari ratione ſoli proprij à poſſidentibus, & dicitur etiam cenſus; & quoties lex tractat de Tributis, ponit de poſſeſſoribus, & poſſidentibus, qui coguntur ea præſtare. Et hanc eandem ſententiam tenuit Flores de Mena *lib. 1. variar. quæſtionum iuris q.6. art.3. num.18.* vt pro Tributis Regis, & Gabellis, vulgo, *Por los ſeruicios Reales, y moneda forera, y alcaualas*, detur talis hypotheca, & priuilegium Prælationis, vt ſupra notauimus; quod pro Collectis non admitti, neque habere locum, affirmat, cum hoc nullibi reperiatur ſcriptum.

Ruſus pro hac ſententia facit, quod Tributum, & Collecta inter ſe differunt, eo quod Tributum eſt munus ordinarium, Collecta autem eſt extraordinarium, vt tradit Iaſ. *in l. placet, num.5. C. de ſacroſanctis Eccleſiis*, quem refert, & ſequitur Parladorius *3. tom. quotidianarum differentiarum differentia 74. num.8.* ergo diuerſum ius in Tributo, quam in Collecta debet ſtatui, & militare videtur. 53

Contrarium tamen ſententiam tenuit Gregor. Lop. *in d. l. 25. in gloſſ. verb. Tributo*, pro qua inducit *eandem legem 25. partita*, quæ cum indiſtinctè loquatur, videtur indiſtinctè intelligenda fore; vt qualitercumque * Tributum Regi debeatur, bona debitoris maneant tacitè obligata pro ſolutione Tributi, pro quo etiam facere ait, quod tradit Ioannes de Platea *in Rubrica, C. de annonis, & tributis*, vbi dicit: Tributum exigebatur, ſicut nunc per ſingula Territoria; & antiquos ſumptus, quos dabant populi, Tributum nominauerunt; Et ſecundum Marcum Varronem, *lib.1. de lingua Latina*, Tributum etiam dicebatur, quia ea pecunia, quæ à populo impetrata erat, Tributum à ſingulis proportione cenſus exigebatur; vt notat Parladorius *vbi ſupr. n.7.* Comprobat præterea Greg. Lop. ſuam ſententiam, ex eo, quod nomen iſtud, Tributum, eſt generale ad omnia Tributa, vt in *cap. 2. de cenſibus, & in c. magnum 11. q.1.* & notat Azeued. *in l.1. tit.17. De las alcaualas, lib.9. nouæ Recopilationis n.23. cum aliis ſequentibus.* 54 O

O ✝. *Qualitercumque Tributum Regi debeatur, &c.*) Sanius fortè cum Auct. reſoluitur ex DD. per eum adduct. hypothecam competere pro omnibus, & quibuſuis tributis, aut Collectis Principi debitis. 55

At dabitur priuilegium prælationis? Credidetim diſtinguendum, an ante contractam per cæteros creditores obligationem, & hypothecam inſtituta fuerit, & impoſita collecta, vel poſtea; Vt primo caſu ea competat; non verò in ſecundo. Vid. quæ ſup. *art. 2. de priuil. fiſc. num.26.* ex text. *l. fin. §. fin. D. qui potior.* cum aliis ibi alleg.; niſi ex

cauſe

cauſa ita priuilegiata ſit, vt Primipilari debeat coæquari, ad ea, quæ ſup. *d.a.2.*

A.M.Bertoli, I.V.D. &c.

36 Deoque ex hac vltima, & vera Tributorum reſolutione, deducitur ampliatio, & declaratio ad vltimam huius articuli partem, de priuilegio Decimarum, vt ſcilicet, cum valeat argumentum de Tributo ad Decimam, eo quod æquiparentur à iure, vt latè, & eleganter ducet Euerardus *in locis argumentorum legalibus, in loco à Tributo ad Decimam, vt in cap. tua nobis de decimis, & in cap. decimo, 16.q.1.* conſequens erit, vt in Decimis tacitè inducatur hypotheca. Namque prædia, de quibus debent ſolui Decimæ, ſunt tacitè obligata illis, ſeu Eccleſiæ, cui præſtare tenentur, vt, poſt Albericum *in l.1 C. in quibus cauſis pignus vel hypotheca tacitè contrahatur,* & Ioan. Andream *in cap. cum homines, & in c. paſtoralis, extr. de Decim.* & Abbatem ibi, tradiderunt Euerardus *vbi proximè n.4.* Petrus Rebuff. *in commentario ad leges Franciæ, tit. de conſtitutione redditmum, art.1 gloſ.14. num.25.* Neguſantius *vbi ſuprà d.4 membr. ſecunda partis n.126.* eleganter id deducit Gregor. Lopez *in d. leg.25. in gloſſ. verbo Obligados al Rey,* namque

P onus reale eſt, quod * prædiis inhæret, & magis ratione rei, quam perſonæ debetur, argumento *legis Imperatores, ff. de publicanis, & vectigalibus,* ibi; *Ipſa prædia non perſonas conueniri.* Ex quo infert Flores de Mena *d.l.1. variarum quæſtionum quæſt.6. art.3. n.22.* Decimas præferri virtute ſuæ tacitæ hypothecæ, & priuilegij, omnibus aliis creditoribus anterioribus, etiam expreſſam hypothecam habentibus.

37 P ✝. *Prædiis inhæret, &c.)* Loquitur hic Auct. de Decimis realibus, & prædialibus; hæ enim vt rei infixæ, hoc priuilegio gaudent, ſemotis perſonalibus, in quibus adhuc, & ſi minus conſiderabilibus, idem ius habet Eccleſia. Vid. DD.

38 Sed de quibus rebus ſolui debet decima? Conſule Ioan. Petr. Monet. *in d. tract. c.4* Ventrigl. *in prax. for. Eccleſiaſt. p.2. ad text. in c. nuncios, de decim. à n.3. & ſeqq.* Barboſ. *de iure Eccleſ. vniuerſ. lib.3. c.26. §.11. n.12.* docentes, de omnibus ſolui rebus, & fructibus ex prædio, vel humana induſtria quæſitis ex text. *c. nuncios, &c. non eſt, &c. ex parte, il 1. de decim.* Ricc. *in prax. 2. reſol. 109.*

59 Et quidem perſonales deductis expenſis, ſoluuntur, prædiales non item; vt nec deducto ſemine, *c. paſtoralis, d c. non eſt; & c. tua nobis, eod. tit.* & quo ad ſeruos, Capyc. *dec.20. n.1.* Franc. Marc. *dec. 98. n.1. p.2.* Vid. quæ Auct. *infr n.26.*

A.M.Bertoli I.V.D. &c.

60 Hæc opinio comprobari poteſt, ex prædicto argumento de Tributo ad Decimam, ſecundum Euerardum *vbi proximè*, & ex iis quæ ſuperius circa Tributum, & Gabellam reſoluimus, ex Laſſarte, & Gironda, & Azeuedo *in locis ibi citatis.*

Fundari etiam poteſt ſententia hæc, Flores de Mena, ex eo quod Diuino Iure, ac Naturali Decimæ inſtitutæ ſunt, vtriuſque teſtamenti teſtimoniis: & Naturali ratione, & Sanctorum Patrum auctoritatib. probari & confirmari poteſt; Et in primis Lege veteri probatur, *Geneſ.14 & 28. c. ibi, Cunctorum quæ dederis mihi, Decimas offeram tibi,* & Exod.22. *Decimas, & primitias tuas non tardabis offerre Deo,* Et c.23. *Primitias frugum terræ tuæ deferes in domum Dei tui,* Et Leuitici 27. *Omnes Decimæ terræ, ſiue de pomis arborum, ſiue de frugibus, Domini ſunt, & illi ſanctificantur.* Et ibi, *Omnium Decimarum bouis, & ouis, & capreæ, quæ ſub paſtoris virga tranſeunt, quidquid Decimum venerit, ſanctificabitur Domino,* Et Num.18. *Filij Leui dedi omnes Decimas Iſrael in poſſeſſionem pro miniſterio mihi in tabernaculo fœderis: primitias autem, quas vouerint filij Iſrael, tibi dedi, & filiis tuis iure perpetuo,* & Deut.12. ibi, *Conferetis holocauſta, & hoſtias, ac Decimas, & primitias manuum veſtrarum,* cum aliis plurimis ſacræ paginæ teſtimoniis. Et probatur *in capite parochianos, de decimis,* ibi, *Quod Decima non ab homine, ſed ab ipſo Deo inſtituta fuerint, &c. & in c. cum non ſit, & cap. tua nos,* ibi, *Si decimæ, quas Deus in ſignum vniuerſalis dominij ſibi reddi præcipit, & in capite quibuſdam, §. ille quippe,* cum aliis pluribus adductis elegantiſſime à Ioanne Gutierrez, *lib.2. canonicarum quæſtionum cap.21. n.1.* aſſerens, & Lege gratiæ id fundari poſſe, ex D. Mattheo *cap.23.* & Lucæ 18. ibi, *Et Decimas do omnium, quæ poſſideo;* & Lege naturæ, cuius iuris naturalis ratio dictat, Decimas Eccleſiarum miniſtris ſoluendas eſſe, cum ij laborent iuxta ſpiritualium adminiſtrationem, animarumque Fidelium curam exerceant, ac pro plebe ipſa Chriſtiana, ſacrificia offerentes, ſummopere preces quotidie fundant. Digni igitur ſunt mercede ſua, veluti legitimè operantes in vinea Domini, Matth. *c.10.* Lucæ 10. c. Paul. 1. *ad Timoth. c.5. &* 1. Cor. *cap.9. &c. cum ſecundum Apoſtolum, de præbendis, & dignitatibus,* quod latius probat, & accuratè proſequitur Couarruu. *leg.1. var. reſ. cap.17. verſic. conſequitur ibi quartò iuris naturalis ratio, &c.* * Q

Q ✝. *Fin.)* Hanc dictam hypothecam prædiorum, ex quibus decimæ ſunt ſoluendæ, conueniat, & tuetur text. *in d. leg.1. D. in quib. cauſ. pign. vel hyp. tac. com & in l. vectigali 3. D. de pignor. l. etiam ſuperficies 15. D. qui potior.* Io. Mich. Beuth. *de iur. prælat. c.13.* Io. Koppen. *dec.28. n.20.* Ioan. Nicol. Mozz. *de pignor. tit. de diuiſ. pign. n.26.* Ioachim à Beuſt. *in leg. admonendi 31. D. de iureiur. n.968.* & Couarr. *var. reſol. lib.1, cap.17.* Monet. *de decim.* Tindar. *eod. tract.* Rebuff. Gutierrez, Molfeſ. & cæteri DD. infr. adducendi.

A.M Bertoli I.V.D. &c.

Communis ergo eſt tam Sanctorum Patrum, & omnium Theologorum Doctrina, quam Ciuilis Iuris, & Canonici, Doctorum, & noſtri Regij Iuris interpretum, concluſio, & generalis ſententia, Decimas iure diuino, & naturali deberi Eccleſiis, & eorum Miniſtris, vt probauimus, ab ipſo Diuino Iure inſtitutas eſſe, & à Iure poſitiuo, & Pontificio approbatas, & determinatas fore, quoad quotam & quantitatem ſoluendi Decimas; ita vt præceptum hoc de ſoluendo Decimas, in quantum eſt morale præceptum, quod tendit, vt ſoluantur decimæ ad alimenta Miniſtrorum Eccleſiæ, & Sacerdotum, & ad eorum congruam ſuſtentationem, ob ſuperiores relatas rationes, adhuc ſunt Decimæ in obligatione Iuris Diuini; ſed quoad taxationem, & determinationem quotæ, vtpote ſit fructuum decima pars, vel maior, aut minor, ex legitima & iuſta conſuetudine, quæ in Decimis valde potens eſt, vt ex auctoribus ſtatim allegandis apparebit, Iuris Poſitiui, & Canonici ſanctionibus, & Decretis ſubiacent, & * ad earum ſolutionem præcepto Eccleſiæ, obligantur fideles; ex iuribus ſupra relatis, & Sacri Concilij Trid. deciſione de qua *in c.12. ſeſſ.25. de reformatione.* 61 R

R ✝. *Ad earũ ſolutionẽ præcepto Eccl. oblig. &c.* 62

Adeò eſt efficax Decimarum obligatio, vt in ipſia
non admittatur compenſatio, c. decima, vbi Gloſſ.
notab. verſ. tributa, de decim. quam ſequitur Abb.
& alij in c. ſua nobis, eod. Roman ſingul. 157. Rebuf.
de Decim. q fin. n. 22. Nec excipiuntur ipſi Reges,
ac Principes ab earum ſolutione, Monet. de Decim.
63 c. 5. n. 26. † Nec à ſententia in cauſa decimarum
datur appellatio, ad effectum ſuſpenſiuum ſcilicet,
Specul. in tit. de appellat. §. 2. verſ. 4. Maceraten.
var. reſol. lib. 1. reſol. 77. n. 4. & reſol. 112. c. 17. Barb.
de iur. Eccl. vniu. lib. 3. cap. 26 § 4 n. 5. Excepto ca-
ſu, cum agitur inter duas Eccleſias ſimul de ea-
dem contendentes; vt per eum.
64 Nec eximitur nouus emptor prædij obligati, ab
obligatione ſoluendi decimas debitas per vendito-
rem; bona enim ſunt obnoxia, & tranſeunt cum
ſuo onere, c. litteris, de pign. l. imperatores, D. de
public. ex paritate tributorum, & decimarum, vt per
Euer. in d. loco à tributo ad decimã per tot. &c. tex.
notab. in c. paſtoralis, eod. tit de decim. Abb. ib & in c.
cum ſint homines, eod. tit. Federic. de Sen. conſ. 81.
65 *A. M. Bertoli I.V.D. &c.*
Sed tamen vt hæc vera doctrina, & ſentẽtia me-
lius cõprobata appareat, & vt tu amice Lector ha-
beas luculentam, & amplam remiſſionem ad com-
probationem ſuperioris cõcluſionis, & ad plenam
cognitionem, & materiã Decimarum, Oblationũ,
& Primitiarũ, & Tertiarum, quas Reges Hiſpaniæ
inſigni Salmanticenſi Vniuerſitati, & aliis Duci-
bus, Comitibus, & Marchionibus particulari dona-
tione, & priuilegio concceſſerunt, de quibus loqui-
tur lex 1. & totus tract. 21. De las tercias, lib. 9. noua
Recopilationis, & ad earum exactã explicationẽ, &
qualiter, & apud quos iudices exigi valeant, & con-
ueniri earũ debitores poſſint, viſum fuit hic referre
omnes fere Auctores, qui omnia hæc ſcripſerũt, &
tractarunt, tam Iuriſperiti, quam Theologi; Et in
primis, de materia Decimarum, earumque exactio-
ne, ſolutione, aut cognitione, præter ordinarios in
c. 1 cum ſeq. de Decim. ſcripſerunt Hoſtienſ. in ſum.
huius tr de Decim. § 1 Syluest. in ſum. verb. Decima,
Rebuff. in integro tr. de Decim. Andr. Hiſpan. in tr.
de Decim. in tom. 15. nouorum tract. 2 p. Thindarus
in eod. tr. de Decimis d. 15. tom. 2. p. ex noſtris Greg.
Lop. in toto tit. 2. p. 1. Doctiſſ. Couarr. lib. 1. variar.
reſol. c. 17. ex n. 1. Belluga in ſpeculo Principum. Ru-
bric. 13. §. tractemus, ex n. 3 Roderic. Suar. alleg 28.
per tot. Menchaca lib. 2. Controuerſ. Illuſtrium, q 89.
n. 1. cum ſeqq. Nauarr. in Manuali c. 21. n. 18 & lib. 3.
Conſilior. fol. 216. Didac. Perez in l. 1. cũ aliis, tit. 5.
lib. 1. ordinamenti. pleniſſimè Ioan. Gutierr. d. lib. 2.
Canonic. quæſtionum c. 21. & lib. 1. Conſilior. conſil. 5.
& 6. & rectè lib. 1. Practic. quæſtionũ q. 14. & Aze-
ued. in l. 1. cum aliis tit. 5. lib. 1. noua Recopilat. Paz
in praxi 1. p. 2 tom. c. 5 ex n. 4. Ioan. Garcia de expẽ-
ſis, c. 9. n. 9. Laſſarte de Decima venditionum c. 19. ex
n. 18. Auendan. 1 p. de Exequendis mandatis Regũ,
cap. 4. n. 21. Petr. Barboſ. in l. Titia, ex n. 42. ff. ſoluto
matrim. Caſtillo in leg. 60. Tauri, verſ. De qualquier
calidad. Palacius Rubens in rubr. de donationib. in-
ter, &c. §. 57. n. 13. nouiſſimè Caſtillo de Bobadilla
in ſua Politica lib. 2. c. 17. n. 134. & c. 18. n. 135. &
n. 150. & latè in Tertiarum materia, Zanallos Com-
mun. contra communes, in 4 tom. q. 897. n. 636. cum
aliis ſeqq. & plures alij Auctores relati à Cenedo, in
Collectanea ad Decretum, ad text. in cap. omnes deci-
ma c. 1697. fol 66. Ex Theologis, tractant eandem
Decimarum materiam, propter D. Thom. 2. 2. q. 85.
& plures ſanctos DD. quos refert, & ſequitur Ferd.
Cordubenſis in tr. De iure medios exigẽdi fructus,
quos vulgo annatas dicunt 1. part. §. 1. fol. 10. Soto
lib. 9. de iuſt & iure, q. 3. & 4. art. 1. & 3. Alphonſ. à
Veracruæ in ſpeculo Confeſſorum, 2. p. art. 1. verſ. pa-
tet etiam. Alphonſ. à Caſtro lib 5. Aduerſus hæreſes,
verbo Decima, Aragon. in D. Thom. 2. p. q. 87. art. 1.
pag. 948. & alij plures Theologi relati à Ioan. Gut-
tierr. dict. lib. 2. Canonic. quæſtionum, c. 21. n. 7. nouiſſi-
mè, Magiſter Ledeſma Salmantinus in ſumma, 2. p.
tract 9. de religione c. 65. Leſſius de iuſtit. & iure.* S
S †. Fin.) His adde, ex legum, ſeu Canonum in- 66
terpretibus Io. Pet. Monet. in tract. partic. de Deci-
mis Tholoſan. ſyntagm. lib. 2. tit. 20. & in partition.
Iur. Can. Anaſtaſ. Germon. de ſacror. immunit. lib. 3.
c. 17. Cardoſ. in prax. Iudic. & Aduocat. verſ Deci-
ma, Barboſ. collectan. ad Rub. Decr. de Decimis, &c.
Maceraten. var. reſol. lib 1. reſ. 77. Tuſch. tom 2. litt.
D. concl. 64. & 65. Campanil. diuerſ. Iur. can. rub. 12.
c. 23. n. 149 & ſeq. Molfeſ. in promptuar. tripl. iur. tit.
de benef. c. 4. Cancer. var. reſol. p. 1. c. 23. Miranda,
Manual. Prælat. tom. 2. q. 49. Hieronym. Leo, in The-
ſaur. Ricc. in collectan. 192. p. 1. & 1136. p. 4 & in
prax. 1 p for Eccl. p. 2. c. 12. Nuperrimè Non. Acoſt.
de priuil. credit reg. 2. ampliat. 4 à n. 42. & ſeqq per
tot. Et ex Theologis, Card. Bellarm. controuerſ. Ca-
thol. tom. 1 p. 2 contr. 5 general. lib. 1. de Cleric. c. 23.
Suarez, de Religion. tom. 1. tract. 2. lib. 1. c 9. cum ſeq.
Azor Inſtit. mor. p. 1. lib. 5. c. 25. & ſeqq Filliuc. quæſt.
mor. tom. 2. tr. 17. c. 7 & ſeqq. Layman. Theol. moral.
lib. 4. tr. 6. Bonac. tom. 2. de præcept. Eccl. d. vlt. q. 5.
A. M. Bertoli I.V.D &c.
Cum ergo ex his omnibus ſatis apertè conſtet, 67
Decimas * origine, & inſtitutione, iuris Diuini eſſe, T
& à poſitiuo Iure Pontificio taxatas, & conſtitutas:
prædicto hypothecæ, & prælationis priuilegio gau-
dere debebunt, quo præferantur cæteris creditori-
bus anterioribus, expreſſam hypothecã habẽtibus.
T †. Origine, & inſtitutione, Iuris Diuini eſſe, 68
&c.) Sed eſto eas iure diuino eſſe inſtitutas: Di-
cemúſne adhuc & nunc Iure diuino ipſas deberi?
Scinduntur DD. Namque omnino affirmant om-
nes ferè Canoniſtæ, ex c. nuper, de decim. cum ſimil.
Vid. Anaſtaſ. Germon. de ſacror. immunit. lib. 3. c. 19.
à n. 15. & paſſ. Innocent. qui contrariam ſententiã
appellat hæreticam in c. fin. de paroch. & alien. pa-
roch. Hancque affirmatiuam ſententiam canoni-
zauit Rot. dec. 1. n. 1. de Decim. in ant. & dec. 14. n. 5.
de Iudic. in nou. & Canoniſtæ paſſim.
- Negatiuam autem, ſcilicet eas nunc iure diuino 69
non deberi, tutati ſunt omnes ferè Theologi, ſecu-
ti à Couarr. lib. 1. var. c. 17 & Vaſq. lib. 2. controu. il-
luſtr. c. 89. cum aliis relatis, & ſecutis à Monet. eod.
tr. c. 1. q. 2. per tot. vbi hinc inde quæſtionẽ diſcutit.
A. M. B. I V. D. &c.
Veruntamen id ſanè intelligendum putat Flores 70
de Mena, in loco ſupra citato, in vero debitore De-
cimarum, non vtique in locatoribus Decimarum;
nam licet contra iſtos habeat Eccleſia priuilegium,
non tamen præfertur aliis debitis anterioribus, cum
neque iſtud vllo Iure expreſsè caueatur.
Cæterum ego ſuperiorem doctrinam, & Au- 75
ctoris opinionem veram eſſe crederem, ſi hac in
re duplicem conſideremus caſum. Prior ſic, cum
fructus, qui ex prædio colliguntur à vero domi- —
no, vel à colono, extant in aceruo tritici, aut in hor-
reo reconditi, Vel iam conſumpti ſint, & Eccle-
ſia, vel eius Miniſtri concurrant pro debito Deci-
marũ, cum cæteris creditoribus domini, prædij vel
terræ, aut coloni; Vt priori caſu, quemadmodum

de

de Dotis, Fiſci, Minoris, Reipublicæ, Eccleſiæ, &
Tributi priuilegio, ſuperius reſoluimus, demus pro
Decimis, tale priuilegium, & prærogatiuam, in
fructibus ex prædio perceptis extantibus, vt om-
nibus aliis prioribus creditoribus præferantur;
quod ex ſequentibus poteſt ſuaderi.

72 Primò. Nam in rebus extantibus, & in his,
quorum dominium non tranſit in alios creditores,
eo quod ſpecialiter ſunt tacitæ hypothecæ obliga-
tæ, competit in rem actio hypothecaria, pro illis;
quales ſunt res mariti pro Dote vxori reſtituenda,
vt in ſpecie *legis vbi adhuc*, & *v. l. in rebus, C. de
iure dotium*, ibi, *Et neminem creditorum mariti;
qui anteriores ſunt, poſſe ſibi potiorem cauſam per
hypothecam vindicare, cum eadem res ab initio vxo-
ris fuerint, & naturaliter in eius permanſerint do-
minio*, iuncta *l. aſſiduis, C. qui potiores*, vbi ſpeciali-
ter fauore dotis hoc priuilegium extenſum fuit ad
res mariti, ſiue extantes, ſiue conſumptæ ſint, dum-
73 modo conſtet marito datas eſſe. ✝ Secundò con-
firmatur prior hæc tradita doctrina; Nam vt ſu-
pra diximus, ex Euerardo, & ex aliis auctoribus,
Ius Decimarum eſt onus reale, in quibus prædiis,
non perſonæ, conueniuntur, argumento *legis Im-
peratores, ff. de publicanis, & vectigalibus*, quæ lo-
quitur in Vectigali, & Tributo, in quo procedit
æquiparatio, & valet argumentum, vt ſupra ad-
monuimus ex eodem Euerardo *in locis argumen-
torum legalibus, in loco à Tributo ad Decimam*: er-
go pro eis recuperandis in rem actio hypotheca-
ria competit Eccleſiæ, per quam aliis priuilegiariis
creditoribus præferatur; argumento expreſſo ex
text. *in l. licet, & in l. eos, C. qui potiores in pignore
habeantur*, ibi, *Eos qui acceperunt pignora, cum in
rem actionem habeant, priuilegiis omnibus, quæ per-
ſonalibus actionibus competunt, præferri conſtat.* ✝
74 Tertiò facit pro hac parte: Nam fructus prædij
locati, ſunt pro penſione domino fundi tacitè
hypothecati; ex text. eleganti *in leg. in prædiis, ff.
in quibus cauſis pignus vel hypotheca tacitè contra-
hatur*; ergo multo magis vniuerſali domino, qui
eſt Deus, cum ſpeciali priuilegio hypothecæ, &
prælationis, debent ei tacitè pro decimis obligari.
Quam rationem deductā *ex d. l. in prædiis* poteris
exornare ex traditis ab Anton. Neguſantio *dict. 4.
membro ſecunda part ex n. 147.* & à Menochio, *de
adipiſcenda poſſeſſione, remedio 3. ex n. 33.* & ex his
quæ *inferius in art vlt. huius 1. p.* dicturi ſumus.

75 Quod fortiter confirmatur ex ſequenti conſide-
ratione: Nam Decimæ ſoluendæ ſunt integræ, ex
fructibus à terra perceptis, nullis deductis ſumpti-
bus aut expenſis. textus celebris *in cap. paſtoralis,
cap. cum non ſit in homine de Decimis*, quibus con-
ſonat *l. 14. tit. 20. p. 1.* quibus in iuribus elegantiſ-
ſimè redduntur rationes, ob quod id fieri non de-
beat; à Pontificibus, & à Rege Alphonſo IX. *in
dict. leg. Regia*, quæ referuntur à Tiraquello *de re-
tractatu lib. 1. §. 11. gloſſ. 1. n. 15.* à Rebuff. *de Deci-
mis quæſt. 11. num. 5.* Menochio *de arbitrariis, lib. 2.
caſu 225. n. 2.* Baëza *de Decima tutoris, quæſt. 29. n. 7.
& 8.* & eruditè à Ioanne Garcia *de expenſis, & me-
liorationibus cap. 1. n. 17.* Et licet iſti, ſpeciali fauo-
re Decimarum, putent id procedere contra regu-
lam *legis fructus 7. ff. ſoluto matrimonio, & l. 1. C.
de fructibus, & litium expenſis, &c. ad noſtram de
iureiurando, cum aliis pluribus*, ex quibus deduci-
tur, fructus dici deductis ſumptibus, & expenſis;
cum nullus ſit caſus, qui hoc genus deductionis
impediat; Nihilominus tamen ſpeciali aliquo fa-
uore id non procedere, exiſtimat Petr. Barboſ. *in
dict. l. fructus num. 18* ſed rationem deprehenden-
dam eſſe ex Innocentio III. *in dict. cap. tua nobis,
de Decimis*; nam dum conſtituit, expenſas fructus
factas in Decimis non eſſe deducendas; ſubdit ra-
tionem; Quia non debet eſſe Deus Optimus Ma-
ximus, cuius eſt terra, & plenitudo eius, deterioris
conditionis, quam quilibet dominus temporalis;
quem certum eſt, eo caſu, quo dat ſua prædia co-
lenda partiario colono pro quota parte fructuum,
poſſe percipere integram quotam, ſine vlla impen-
ſarum deductione; quaſi tacitè inter eum, & co-
lonum conueniſſe credatur, vt pro impenſis con-
tentus ſit colonus ea parte fructuum, quæ penes
ipſum ex conuentione remanſura eſt; vt probari
poteſt ex ratione text. *in l. cum duobus, § in coniun-
da, ff. pro ſocio*, quem ad hoc citat Bart. *in dict. l.
fructus n. 15.* Menochius, & Baëza *in locis ſupra
citatis*; Sic ergo dicendum eſt in Decima, quia in
ea militat fortior ratio; ſiquidem Deus qui domi-
nus eſt orbis terrarum, dedit hominibus terras co-
lendas, reſeruata ſibi Decima parte fructuum. Vn-
de ſi Decimæ perſoluendæ ſunt integræ Eccleſiæ,
nullis deductis expenſis, vt probauimus; & per
conſequens, nullo etiam deducto ære alieno, ſicut
de impenſa funeris in priuilegio impenſæ funera-
riæ diximus; cum maior hic ſit ratio, quæ pro re-
ligione facit, *vt in l. ſunt perſonæ, ff de religioſis, &
ſumptibus funerum*; dicendum videtur, omni de-
bito etiam anteriori, Decimam præferendam eſſe * V
V ✝. *Fin.*) Solida quidem, & vrgentia funda- 76
menta, ex quibus Decimarum hoc debitum de-
monſtratur, & priuilegium pro ipſis conſequen-
dis, comprobatur.

Cæterum citra concurſum concreditorum, vt 77
infr. ac ſeniota reali actione, earum debitores poſ-
ſunt ſummariè, & abſque cunctatione, præuia mo-
nitione, ſeu præcepto de ſoluendo intra tot dies,
compelli ad ſatisfaciendum, ſub comminatione
excommunicationis. Ricc. *dec. cur. Archiep. Nea-
pol. 308. p. 4.* ex text. *in c. cum non ſit, de Decim.*
Genuen. *practic. Ecclеſ quæſt. 198. n. 2.* Monet. *de
decim c. 8 q. 4.* Decimæ enim habent executionem
paratam, vt poſt Abbat. docet Campanil. *diuerſ.
iur. can. rubr. 12. cap. 13. n. 155 ad fin.*

Denegaturque appellatio; eiuſque Commiſſio
ſignatur cum clauſ. appellatione remota, *ad c. ex
multiplici, & c. tua nobis, de Decim.* Clem. *diſpen-
dioſam, de Iudic.* Marcheſ. *de Commiſſ. cap. 4. n. 15.
& 25. p. 2.* Triuiſ. *dec. Venet. 29.* Specul. *tit. de appell.
§. in quibus, verſ 4. cum ſimil.* quod tamen intelli-
gas regulariter. Vid Monet. *vbi ſupr.* & adden.

A. M. Bertoli I.V.D. &c.

In ſecundo vero caſu, tenendum erit, habere 78
Eccleſiam, pro recuperandis Decimis, * actionem X
perſonalem priuilegiatam, quæ præferatur aliis cre-
ditoribus, qui eiuſdem ſint tituli cum ea, licet tem-
pore priores eſſe videantur, dummodo ſint chiro-
grapharij, ideſt, qui nullam tacitam hypothecam,
aut priuilegium habeant: nam tunc per hanc, vel
expreſſam anteriorem, ſi cum Eccleſia concurrant,
præferendos eſſe certum erit; vt in ſuperioribus
priuilegiatis perſonis latè oſtendimus, & *infr. in 2.
part. huius tractatus*, latius dicemus. Et hanc ean-
dem ſententiam, & opinionem circa hanc Deci-
marum prærogatiuam, & priuilegium, & eiuſque quæ-
ſtionem, inueni tenuiſſe, & ita comprobaſſe ele-
ganter, Felician. *de cenſibus, 1. tom. lib. 3. cap. 5. n. 4.
cum aliis ſequentibus.*

79 X ✝. *Actionem perſonalem priuilegiatam,&c.)* Perſonale priuilegium pro Decimis competere,inter chyrographarios ſcilicet, ſi fructus fundi conſumpti ſint, docet fauor cauſæ; prout & de dote ſup. dix.

80 Quid autem dicemus, ſi opponatur conſumptio iuris ipſius percipiendi decimas, daturne in iis præſcriptio? Dic breuius eas quoad quotam præſcribi poſſe, dum quoad hoc ſunt iuris poſitiui; non verò quoad totam quantitatem; & ſic minui præſcriptione poſſunt,at non perimi:Gloſſ. fin. *in c.in quibuſdam, verſ.fin.de Decim.* ex text. *in c.1.§.vbi autem,eod tit.in 6.* Guttierrez *canonicar.quæſt.lib.2.cap.21.n.31.* Gratian. *diſc.for.p.3.cap.595.n.16.* Rot. *dec 485. part.1 tom.1.rec.* Seraph. *dec.*1204. De hoc vide fuſius quæ per DD. communiter.

A.M.Bertoli I.V.D &c.

81 Denique hic obſeruandum erit, pro Penſionibus Beneficiorum, tacitam hypothecam dari in fructibus Præbendæ, aut Beneficij, cui penſio impoſita eſt, & Penſionarium in illis prædictam habere hypothecam ſimul cum priuilegio, per quod in exactione ſuæ Penſionis præfertur quibuſcumque creditoribus etiam anterioribus illius, qui Penſionem ſoluere tenetur, vt poſt Collantes *in commentario pragmatica rei frumentaria, lib 3 c.1. num.3.* tenet Nicolaus Garcia *de Beneficiis 1.part. cap.5.num.236.& num.204.& ſequenti*, vbi aſſerit Penſionarium præferendum eſſe Eccleſiæ Cathedrali in Pontificali, & ornamentis, & pro Penſionibus decurſis ſibi debitis ab Epiſcopo defuncto, ex doctrina Ioan.Guttierr. *lib.2. practicarum quæſtionum quæſt.94.num.4.* & F. Emmanuelis Rodriquez *in ſumm.11.tom.cap.23.concluſione 4.* & ſuperiorem ſententiam tenet eleganter, & nouiſſimè Stephanus Gratianus 1.*part. Diſputationum forenſium cap.94 n.52.cum aliis ſeq.*

82 Quæ opinio ſequentibus rationibus, & fundamentis fundari poteſt. Primò, quia fructus, qui ratione Penſionis decurſæ debentur, reperiuntur in ipſo Beneficio,tanquam pars ſubſtantialis ipſius, vnde Penſionarius, exigendo Penſionem decurſam, tanquam rem propriam vindicans præferendus erit quibuſcumque creditoribus etiam anterioribus; argumento text. *in l.ſi ventri, §.in bonis, ff.de priuilegiis creditorum, & legis procuratoris,§. planè, verſic.ſed, ff. de tributoria actione*: nam Penſio ſicut Tributum,Collecta,Decima,& Cenſus, onus eſt reale, quod in quemcumque poſſeſſorem tranſit, vt latè tradit Gigas *de Penſionibus quæſt.39 num.4.& quæſt.43.num.2.* quem ſequitur Ioann.Guttierrez *lib 1.Canonicarum quæſt. cap.1. num.*100. *& ſequenti*, Hieronymus Gonzalez *in Reg.8.Cancellariæ gloſſ.5.num.46.* Stephanus Gratianus *dict. cap.94. n.52.* ex text. *in cap. ſicut laicum 16.quæſt.1.* & argumento text. *in cap.1. de ſolutionibus, & leg.Imperatores, ff. de publicanis, & vectigalibus* ideo, quod in Tributo, Collecta, & Decima diſpoſitum eſt, circa eorum priuilegium, & hypothecam; idem, & de Penſione dicendum erit; vt ſupra notauimus in princip. huius articuli.

83 Secundò comprobari poteſt ex eo, vt eruditè notat Stephanus Gratianus *vbi proximè num. 52.* quia Penſiones aſſignantur pro Alimentis,pro quibus ſicut datur hypotheca,ita debet dari pro Penſionibus,ſecundum Felinum *in cap ad audientiam, el.2.n.6. concl.5.de reſcriptis*,Romanum *conſ.*388. vbi docet, quod res, ex qua mandatur præſtari Penſio, tanquam pro Alimentis eſt hypothecata; *& tit.8. priuilegio 5.* extendit ad Penſiones relictas pro Anniuerſariis, quia continent Alimenta eorum,quibus relinquuntur iſta legata;& quia ſunt pro Cauſa Pia, quæ æquiparatur Alimentis, ſecundum Guidonem Papam, *quæſt.576.verſ.in aliquibus fauorabilibus*, vbi ita fuiſſe iudicatum teſtatur. Folerius *in praxi cenſuali, verſ. huiuſmodi cenſus n.113.* Lara *in repet. legis ſi quis à liberis. §. ex his, n.44.de liberis agnoſcendis*, Tiraquel.*priuilegio Pia cauſa 63. in fine*, vbi aſſerit dari * hypothecam pro iſtis alimentis, & Pia cauſa, ſecundum Romanum *ſingulari* 437. Mandoſium *ad eundem Romanum conſ* 388.*in verſ.ſequuntur*. Y

Y ✝. *Dari hypothecam pro iſtis alimentis,&c.)* 84
Pro alimentis competere hypothecam,non ita generaliter id intellectum velim; ſed ſub modificatione de qua infr. *hac ead. part.1. art.8 à n 80.*

Prælationem autem, & hypothecam pro penſione competere, firmat Gigas, *de penſionib.q.51. à n.16.* Garc. *de Benefic. p.1. c.5.à n.204. & paſſ.* apud quem plura. 85

Quam tamen prælationem; & hypothecam intellige vt magiſtraliter, & egregiè docent præ cæteris Barboſ. *Iur. Eccleſ. vniuerſ. lib.3. cap.11. de de penſionib* Salgad.*Labyrinth.credit.part.1.cap.42. per tot.* 86

Vt videlicet, ipſi penſionario concedatur, ſi à tempore collationis beneficij grauamen penſionis fuit impoſitum, quaſi videlicet incontinenti,& in inſtanti acquiſitionis, ſibi beneficium titularis aſſumpſerit, cum eo onere, ex quo quidem præiudicium creditoribus etiam anterioribus poteſt inferre. Idem ibid. 2.*p.c.14.& 16.per tot.* & nos etiam alibi. Si tamen ex poſtfacto illud ſibi onus aſſumpſit,non poſſit anterioribus hypothecariis inferre iniuriam; ſed illi prælatione potiantur.

Sin verò duo concurrant æquales hypothecæ penſionarij, iuxta temporis, & tituli anterioritatem eſſe iudicandum, ad Reg. qui prior, *de reg. iur, &c.*

Quam porrò hypothecam competere ſtatuas etiam aduerſus ſucceſſorem nouum in beneficio; dum tenetur ad penſionem ſoluendam, etiam pro tempore, & ratis decurſis ante ipſius ingreſſum; ex reg. *l.Imperatores, D.de public.& vectigal.& l. fin.* vbi Gloſſ. *verſ.penſitationes. C.ſine conſ.&c. d. l.1. C.ſi propter publ.penſit.* Garc.Gonzal.Guttier. & cæteri DD. relat. per Auct. † Quod tamen intelligas, procedere cum diligentiæ per penſionarium factæ ſunt,aduerſus præceſſorem,vel eius hæredes, ita de ſtylo Rotæ. Vid. Garc. *d.tract.de Benefic. d.p.1.c.5.n.203.* Seraphin. *dec.1351.num.2.* multas congerit Burat. *dec.617. num.5.& ſeq.* vbi quod diligentiæ debeant eſſe Iudiciales, & continuaræ. 87 88

Quibus porrò diligentiis factis,fit quidem executio in ſucceſſorem pro iis terminis decurſis, reſeruata tamen ſibi congrua; quod quidem communiter eſt in praxi. Vid.Gregor.*dec.507.num.5.* Beltramin.*ad eund.n.7.* Ferennill.ad Burat,*dec.448. num.11.* & alios, &c. 89

A.M. Bertoli I.V.D. &c.

ARTIC.

ARTICVLVS VI.

De Priuilegio Depoſiti: vbi plurima de Sequeſtris, Hiſpanè (Embargos) explicantur.

SVMMARIVM.

Depoſitum triplici modo fit, n.1.
Et diffinitur voluntarium, n.2.
Additur & Neceſſarium, ſeu Iudiciale, ibid.
Alia depoſiti diuiſiones, n.3. & 4.
Iudiciale depoſitum, aliquando voluntarium; aliquando neceſſarium, n.5.
Depoſitarius à Iudice electus cenſetur idoneus, & fidelis. At eo labente, iudex tenetur, n.6.
Secus ſi Numularius, ſeu Argentarius fuerit electus, ex Auth. n.7.
Depoſitum cenſetur initum, cum res ad cuſtodiam data eſt, & recepta reſpectiuè, ibid.
Item ſi commendata, n.8.
Adhuc initur ex patientia deponentis, cuius res recipitur à depoſitario, num. 9. Non autem ex patientia ſola depoſitarij, in cuius demum res infertur, ibid.
Neque iſte ſi exeat de domo, & res ſit furata, tenebitur; dum non ſuſcepit cuſtodiam, n.10.
Excipe cum iſte eſt obligatus ratione officij, vt ſi caupo, ſtabularius, nauta, &c. ibid & n.11.
Ex actu depoſitionis rei in domum ſuam, in dubio cenſetur depoſitum, n.12.
Semper tamen exigitur aliqualis conſignatio, n.13.
Ea non exiſtente, & remoto dolo, nec in tales perſonas poteſt intentari actio, n.14.
Iuramentum in litem datur ei qui eſt maioris probitatis, non attento an caupo, vel hoſpes, &c. n.15. & 16.
Semper tamen præſumitur contra tales homines, num.17.
Si Depoſitarius plures res in arca reconditas, vel in ſacco clauſas, & ſignatas accipiat in depoſito, non tenetur aliqua actione, ſi reddit arcam clauſam, & ſignatam ſicut tradita eſt, licet contendat deponens res non integras eſſe ſibi redditas, n.18.
Amplia, & ad has perſonas de iure præſumptas improbas, n.19.
Non valet harum perſonarum proteſtatio, dum contra legis eſt diſpoſitum, n.20.
Caupo, &c. ſi tradat Claues Cameræ ab initio, liberatur à cuſtodia, n.21.
Depoſitum non gratis, & cauſa cuſtodiæ ſolum, ſed data mercede, non eſt depoſitum, ſed locatio, & conductio, n.22.
Idem dic etſi recepta mercede, quamuis non pro cuſtodia, n. 23.
Vt eſt in Venditore, n.24.
Item Nauta, Caupone, Stabulario, n.25.
Non reddens depoſitum, quia non ſit ſoluta Merces; eſt in mora, & ad omnia damna tenetur, num. 26.
In depoſito eadem res eſt reſtituenda, n 27.
Non verò ita ſpecificè, ſed genericè ſolum, ſi pecunia ſit data non in ſacculo obſignata, ſed numerata, n.28.
An pecunia ad numerum tradita cenſeatur depoſitum, remiſſiuè, numero 29.
In depoſitarium rei depoſitæ extraiudicialem non tranſit dominium, neque poſſeſſio ipſius, ſed penes deponentem manet, ſecus in ſequeſtro ſeu Iudiciali depoſitario, n.30.
Obſtat text. in l. intereſſe puto, D. de acq. poſſ. *num.31.*
Sequeſtratio triplex, Voluntaria, Neceſſaria, & Mixta, n.32. & 33.
Reſoluitur d. l. intereſſe puto, *n.34.*
Voluntaria ſequeſtratio regulariter priuat poſſeſſione, ibid. & n.35.
Niſi ſit actum vt ea non transferatur, n.36.
Vel ſit facta cum clauſ. ſine præiudicio iurium ſuorum, in poſſeſſorio, & petitorio, n.37.
Non tamen priuat quoad tertium, ſed ſolum quoad collitigantem, n.38.
Reſpondetur ad obiectum, c.1. §. Cæleſtinus extr. de ſequeſtr. poſſ. *n.39.*
Et ad text. in l. licet, §. rei depoſitæ, D. depoſ. *num. 40.*
Neceſſaria ſequeſtratio non priuat poſſeſſione regulariter, n.41.
Quia cenſetur facta cauſa cuſtodiæ, & ſemper eo animo fieri præſumitur, n.42.
Ideo ſequſtratarius non præſcribit, n.43.
Priuat poſſeſſione aliquando. Vt cum Iudex id exprimit, n.44.
Si poſſeſſio ſit turbida, n. 45.
In ſequeſtratione vigore Clem. 1. de ſequeſt. poſſ. & fruct. *n.46.*
Quando Iudex debeat procedere ad ſequeſtrationem, n. 47.
A Iudiciali ſequeſtro, ſiue ſit rerum, ſiue perſonarum non eſt inchoandus proceſſus, cum ſit quædam ſpecies executionis, n.48. & 49.
Amplia, ſiue agatur actione reali, ſiue perſonali, num. 50.
Etiam ſi reus ſit iniuſtus poſſeſſor, n 51.
Admittitur tamen deſcriptio, & inuentarium bonorum, n.52.
Regula prohibita ſequeſtrationis plures patitur limitationes, num.53.
In caſu contumaciæ debitoris, qui copiam ſui ſubtrahit Iudici, datur ſequeſtratio, n.54.
Tres modi ponuntur probandi contumaciam, ibid.
Contumacia debet eſſe vera, n.55.
Ex iis cauſis relaxatur ſequeſtrum, ex quibus datur primum decretum, n.56.
Forma procedendi in contumaces, ex l. Regia, n.57.
Fit ſequeſtratio, ſi perſona, à qua, res quæ mobilis eſt, petitur, ſit ſuſpectus de fuga, n.58. & 59.
Quoad detentionem perſonæ, diſtinguendum eſt inter fugitiuum, & ſuſpectum de fuga, n.60.
Fugitiuus poteſt capi etiam priuata auctoritate, num. 61.
Dummodo non detineatur debitor vltra 20. horas, num.62.
Detinens, non eſt dominus pecuniæ, apud eum inuentæ, n.63.
Suſpicio fugæ maturè diſcutienda eſt per Iudicem, antequam capturam decernat, n.64.
Ad fidem ſuſpicionis fugæ faciendam, non eſt citandus aduerſarius, n.65.
Suſpicio fugæ præſumitur, ſi alias captus aufugit, num.66.
Si ad id ſe præparat, n.67.
Si in fuga deprehenditur licet vnum pedem mouerit, num. 68,

Si latitat, n.69. Vel inde diſceſſit vbi habet creditores, num.70.
Si alio ſe conferat inſciis creditoribus, n.71.
Si in prima ſolutione defecit, n.72.
Si verſuram facit, n.73.
Aliæ præſumptiones remiſſiuè, n.74.
Non eſt quis ſuſpectus, ex eo ſolum, quia forenſis, vel recedit reuerſurus, n.75.
Nec ratione modici debiti, n.76.
Nec ex eo quod non poſſidet immobilia, n.77.
Probata ſuſpicione, Iudex debet relaxare ſequeſtrum reale, vel perſonale, n.78.
Non poteſt opponi de incompetentia, n.79.
Detentio poteſt committi, etiam tempore incongruo, vt die feriata, n. 80.
Datur etſi debitor ſit intra tempora data pro inuentario, num. 81.
An ſi in domo, vel Eccleſia ſit, poſſit detineri, ibi.
Debitor reſiſtens poteſt vulnerari, & etiam occidi, num. 82.
Ob fugæ ſuſpicionem, & periculum, tranſeuntes, & aduenæ maximè muliones, &c. poſſunt à Iudice alias competenti, ſequeſtro detineri, niſi alias ſatisdederint, n.83.
Expenſæ rei ſequeſtratæ, primum ſoluendæ, n.84.
Ad inſtantiam ipſius Cauponæ datur ſequeſtrum in rebus hoſpitis, ſi velit diſcedere ante eius ſatisfactionem, n.85.
Multo magis ſi ei infirmo præbuit expenſas, n.86.
An libri ſcholarium poſſint areſtari, & ſequeſtrari. Negatur ea Theoreſi, & praxi, n.87. & 88.
Aliquando laqueo puniti talis areſtantes, n.89.
Extenditur prohibitio hæc, & ad ſalaria Profeſſorum, Aduocatorum, &c. n.90.
Ante ſequeſtri relaxationem debet Iudex à petente exigere cautionem indemnitatis, in caſum litis mouendæ per reum, n.91.
Ex ſequeſtro iniuſto agi poteſt ad reſciſſionem, & ad damna, ac intereſſe debitoris; atque expenſas iudiciales, n. 92.
Etſi Iudex præcisè eum non condemnauerit, n.93.
Non tamen poteſt illud ſperni propria authoritate, num 94.
Si debitor in diem vel ſub conditione ſit ſuſpectus de fuga, licet nondum adueniente die, vel conditione ſoluendæ pecuniæ, poterunt eius res, vel & ipſe ſequeſtrari, n.95. & 96.
Aliæ dantur cauſæ, ob quas debitor dicitur ſuſpectus, & ſequeſtratio poteſt decerni, remiſſiuè, num.97. & 98.
Additur idem concedi contra fructus beneficiales, ac in pluribus caſibus, n.99.
Durat ſequeſtrum, vſquequo reuocetur per ſatiſdationem, n.100. & 101.
Cautio eſt medicina ſequeſtri, dum illud eſt inductum in cautionis defectum, n.102.
Debet continere promiſſionem de ea re reſtituenda, in caſum victoriæ, n.103.
Exigitur cautio, iudicio ſiſti, niſi habeat immobilia, num. 104.
An admittatur iuratoria cautio? Negatur, n.105.
Affirmatur, n.106. Præcipuè aliquibus caſibus, remiſſiuè, n.107.
Oblata iuridica cautione, iudex debet remouere ſequeſtrum, regulariter, n.108.
Aliquibus caſibus fideiuſſor, aut quæuis cautio non releuat, remiſſiuè, n.109.
In caſu dilapidationis cum conſtat debitorem egeſtate laborare, vel ad inopiam vergere, fit ſequeſtratio, numero 110. & 111.
Siue in Iudiciis realibus, ſiue perſonalibus, n.112.
Etiam in hærede grauato reſtituere poſt eius mortem, niſi dilatio eſſet in fauorem fideicommiſſarij, num.113.
Quid in areſto perſonæ? Remiſſiuè, n.114.
Nihil eſt tam durum, & inhumanum, quam paupertatis detegi vilitatem, & inuidiæ diuitias exponere, n.115.
Sequeſtrum afficit debitorem iniuria, præcipuè areſtum, n. 116.
Iudex debet cautè incedere in eo decernendo, & non niſi praui a cauſa cognitione ſaltem ſummaria, num.117.
Imo etiam per iuramentum probantem indicia dilapidationis, &c. n.118.
Poſſidens immobilia dici nequit ſuſpectus de dilapidatione, n.119.
Imo nec ex eo ſolum quod poſſidet mobilia dumtaxat, niſi aliæ ſint indicia improbi animi, &c. num. 120.
Deprehenderetur ſuſpicio dilapidationis, ſi debitor iam poſſediſſet, & nunc alienaſſet immobilia, num. 121.
Si fideiuberet pro aliis, & adhuc eſſet variis debitis inuolutus, n. 122.
Si pecuniam funebrem ſuſcipit, n.123.
Aliæ præſumptiones remiſſiuè, n.124.
Semper Iudicium quoad has præſumptiones reſidet arbitrio Iudicis, n.125.
Hæc indicia faciunt locum ſequeſtro, ſi interueniunt poſt contractum, non ſi ante, n.126 & 127.
Facit locum, & dilapidatio lite pendente, n.128.
In caſu quo ſuper vna eademque re, vel eius poſſeſſione plures litigent, ita vt partium iura ſint in obſcuro, Iudex rem deponi iubet penes ſequeſtrum, ſaluo iure partium, n.129.
Hic eſt vnus ex caſibus, in quibus ſequeſtrum non euitatur per cautionem, n.130.
Ob timorem ſcandali, poſſeſſio ſtat ſub ſequeſtro, vſque ad finem litis, n.131.
Nil prodeſt cautio in ſequeſtro facto pro executione ſententiæ, n.132.
Item in caſu Clem. de ſequeſtr. poſſ. & fruct. 133.
Et in omnibus caſibus in quibus a lege ſequeſtratio præcipitur, n. 134.
Vel ſuperioris mandato, ibid.
Item in ſequeſtro in cauſa appellationis, n.135.
Si ſit decretum ſequeſtrum inter collitigantes, n.136.
Inter perſonas in quibus non cadit ſatiſdatio, n.137.
Quid in ſequeſtro contra debitorem in forma Cameræ, num.138.
Si debitum eſt liquidum, tollitur ſolutione, ibid.
Si debitum ſit illiquidum, tollitur ſola cautione iuratoria, n. 139.
Si lis ſit ſuper quaſi poſſeſſione iuriſdictionis, Iudex ex officio facta ſequeſtratione, inhibebit exercitium iuriſdictionis vſque in finem cauſæ, & committet Iuſtitiæ adminiſtrationem aliquibus commiſſariis tanquam ſequeſtris, n.140.
Id procedit ſi poſſeſſio eſt dubia, aliàs qui in poſſeſſione exiſtit, eſt manutenendus, n.141.
Iure Regio, poſſeſſio Ciuilis, & naturalis bonorum maioratus in proximiorem, & à fundatore vocatum illico tranſit, n.142.
Etiam ſi ſit ignorans, n.143.
Aliqua naſcuntur inconuenientia, pro quibus referuntur remedia, ibid. & 144.
Cauſa proprietatis Maioratus deciduntur in eo Tribunali

bunali vbi ſunt eius bona; vel principale caput ipſius Maioratus, ibid. & n.145.

Caput oeciſi, ſimiliter dat Iuriſdictionem ſuper proceſſu totius corporis inuenti in confinio, n.146.

Epiſcopus ille beneficia vnita confert, in cuius diaceſi caput ſeu principale ipſorum annexorum exiſtit erectum, n.147.

In contentione ſucceſſionis ad Maioratum, ſuadetur ſequeſtratio, ſi poſſeſſio eſt turbida; ne ſcilicet veniatur ad arma, n.148. & 149.

In bona maioratus fit executio per creditores, ſed quoad fructus ſolum, n.150.

Idem in Beneficiis, n.151.

Alimenta poſſeſſori maioratus, an ſint decernenda, ex fructibus ſequeſtratis, &c. n.152.

Affirmatur dumtaxat in poſſeſſore illuſtri, & potenti, non ſimpliciter nobili, n.153.

Cum Maritus vergit ad inopiam, mulier poteſt petere, dotem deponi penes ſequeſtrem, n.154.

Non tamen ſi ſciens, prodigo nupſerit, vel obarato, num.155.

Si ob viri ſanitatem non poteſt per eius cautionem de non offendendo plenè ſuccurri Mulieri, poteſt ea ſequeſtrari, donec lis finiatur, vel alias prouideatur, n.156.

Idem in aſſecuratione ſerui; famula, & ſimilium, num.157.

Idem in virgine nondum traducta ad domum viri, qua obijcit metus exceptionem, n.158.

Vel controuerſia ſit ſuper eo, cum alio competitore; num.159.

Quod procedit cum per Actorem petentem ſequeſtrum, pucllo Matrimonium eſt plenè probatum; ſi ex aduerſo ſtet prapotens perſona, n.160.

Si Tutores conſanguineus inuitus, eam collocare velint, n.161.

Vel inhoneſtè, ibid.

In caſu quo appellatur ab executione ſententia, qua tranſiuit in rem iudicatam, & executor modum excedat in exequendo; rectè ſequeſtratio permittitur, n.162.

Affertur ratio, n.163.

Appellatio debet eſſe interpoſita ab exceſſu, n.164.

Extende hanc ſequeſtrationem, etiam pendente cauſa nullitatis, ſed citra vitium attentatorum; ibid.

Extende, & ad cauſam executiuam. Vt puta cum emptor ad rem venditam agit, ſi emptor condemnatus appellet, n.165.

Reuocatur data cautione, n.166.

Sequeſtrum fit contra debitorem debitoris mei, ne ſcilicet ſoluat, donec mihi ſit ſatisfactum, num.167.

An non attenta tali interpellatione ſoluens, adhuc ſequeſtranti iterum ſoluere teneatur? Affirmatur, pracipuè ſi interueniat Iudicis decretum, n.168.

Sequeſter poteſt deducere alimenta, ſi inuetur lege, num.169.

Exigitur vt inſuper ſit pauper, & vt primam ſententiam pro ſe obtinuerit, n.170.

Vis infertur per Iudicem, ſi precepit debitori, pecuniam ſequeſtratam retinere, & debitor reſiſtat, num.171.

Declaratur l.4. tit.8 lib.3. Ordinament. *in materia exceptionis opponenda contra ſcripturam, qua habeat paratam executionem, n.172.*

Sequeſtrum factum impedit petitionem certa pœna promiſſa, ſi ad certũ tempus non ſoluatur, n.173.

Non tamen ſi poſt moram ſit factum ſequeſtrum; num.174.

Sequeſter tenetur ad culpam, & negligentiam; vnde tenetur ad aſtimationem fructuum corruptorum ſua incuria, n.175.

Qua ſucceſſu temporis, conſumuntur, debet ponere in inuentario, & rationem reddere in ſtatu reſtitutionis, n.176.

Sequeſter alteri ſoluens, quam vere domino, liberatur, ſi Iudicis praecepto id facit, n.177.

Sequeſtra hac fiunt perſape ad fauendum debitoribus, ne ſoluant, & cautela ad tollendam eam malitiam, n.178.

Sequeſter tenetur regulariter denunciare creditori ſuo ſequeſtrationem, antequam ſoluat iuxta preceptum Iudicis, n.179.

Plures limitationes, ſeu caſus ſequeſtrationis conceſſa, remiſſiuè, n.180.

Adde cum forenſis à prouincia diſcedit vbi ſufficientia bona non relinquit, quibus ſatisfiat creditoribus, n.181.

Vel non ſoluit vbi promiſit; niſi fidem eius ſit creditor ſecutus, n.182.

Vel ab ea iam ante conuento, non potuit creditor ius ſuum conſequi, n.183.

Abſque his adminiculis, non poteſt forenſis, qua talis, ſequeſtrari, n.184.

Nec cautio de ſoluendo poteſt peti, ibid.

Amplia etſi ipſe forenſis reperiatur cum re mea, quam perdidi, & ob id eam repeto, n.185.

Aduerſa ſententia relata per Iaſ. *reijcitur, & cur, num.186.*

Fit ſequeſtratio rei, ſi ſuper ea, alter alterius fidem non ſequatur, n.187.

Item, & cenſus emphyteutici petiti à duobus dominis, n.188.

Adhuc ſi agitur de poſſeſſione nulla, & attentata; num.189.

Secus ſi clara, n.190.

Decernitur etiam ſi poſſeſſio ſit vacans, n.191.

Cum recuperatio fructuum eſſet difficilis, n.192.

Plures alij caſus cumulantur, n.193.

Semper debitum debet eſſe liquidum, n.194.

Vt decernatur, exiguntur quatuor., ſcilicet Ius creditoris, Citatio debitoris, Abſit Calumnia, Adſit neceſſitas, n.195.

Eadem res eſt deponenti reddenda, n.196.

Agitur de interpretatione text. in l. Lucius, & l. dies ſponſaliorum, §.1. & l. Publia, §. 1. D. depoſ. *n.197.*

Cum depoſitum eſt irregulare, vt quia pecunia ſit data ad numerum, ſufficit rem in genere reſtitui, n.198.

Si ſit numerata indigenti, cenſetur eſſe mutuum, num. 199.

In dubio an pecunia ſit data in ſacculo, vel ad numerum, praſumitur depoſitum, n.200.

Depoſitum, licet irregulare, poteſt à concedente reuocari, n.201.

Contra deponentem, confeſſus non vtitur exceptione non numerata pecunia, n.202.

Obiecta diluuntur, ibid.

Exceptio illa eſt penè obſoleta, ibid.

Nec compenſatione iſte debitor poteſt ſe tueri, n.203.

Depoſitarius irregularis tenetur de caſu fortuito, vt generis debitor, n.204.

Dubitatur de ſententia Salycet. *vt mercator cui pecunia eſt conſignata, & apotheca eſt combuſta, non teneatur de caſu fortuito, quia ſit diuiti, & non indigenti, n.205.*

Creditum

Creditam per aliquos ſolum eſſe attendendum, an ea pecunia ſit numerata, vel in ſacculo depoſita, ad effectum, vt de caſu teneatur, ſi ſit irregulare, non vero ſi regulare depoſitum, n. 206.

Omnino defenditur, n. 107.

Præſumptio Salycet. *elidit communem præſumptionem, & probatur, n.* 208.

Intellectus l. etſi quis nec cauſam, D. de reb. cred. *ibi. n.* 208.

Eadem competunt priuilegia depoſito regulari, ac irregulari, ibidem.

Quatuor obiectiones afferantur adhuc contra hoc depoſitum irregulare, n. 209. 210. *&* 211.

Refertur vera, & elegans interpretatio cit. l. Lucius; *& laudatur* Doct. Gabriel. Henriquez, *Profeſſor Salamantinus, vt auctor, n.* 212.

In Iudiciali depoſito ſemper præſumendum dominium penes deponentem, & cur, n. 213.

Depoſitum de quo conſtat per inſtrumentum, habet paratam executionem, n. 214.

Illud illico, ſtatim, & immediatè eſt reſtituendum, num. 215.

Datur priuilegium prælationis, deponenti pecuniam penes menſam publicam, vti nummularios, depoſitarios generales, &c. n. 216.

An hoc priuilegium detur danti pecuniam, vt ſibi ea cambiatur alibi, n. 217.

Affirmatiuam tuentur plures, & fere omnes Vltramontani, ibid.

Negat Gait, *cum aliis, n.* 218.

Habet tamen executionem paratam, ibid.

Proponitur difficultas ex l. ſi hominem, §. pen. D. depoſ. *n.* 219. *& reſoluitur* 220.

In re conſumpta depoſitarius habet ſolum priuilegium perſonale qualecumque ſit depoſitum, ib.

Notatur dictum Auctoris, n. 221.

Quid ſi condiceat ſit perſona priuilegiata? n. 222.

Adhuc impetitur ſolutio, ex l. quod priuilegium, 8. D depoſ. 223.

Reſoluitur obiectio, n. 224.

Deponens habet priuilegium exigendi depoſitum, de quo ſupra, cum illud factum eſt penes Nummularium, &c. vel publicum officium, n. 225.

Item cum res extat, nec ſit conſumpta, n. 226.

Datur pro eo vindicatio, nil obſtante etiam exceptione dominij, n 227 *& cur* 228.

Pluribus depoſitariis concurrentibus, ſi eorum pecunia ſit confuſa, fit inter eos concurſus, & admittuntur in tributum, vt tamen præferantur aliis creditoribus, n. 229.

Pecunia ſub vſuris depoſita non gaudet ea prærogatiua, quia cenſetur mutuum, n. 230.

Quanis vſura ſint, n. 231. *Limita in pupillo, ibid.*

Si deponatur res fugibilis, eſt locus priuilegio, ſi actum non apparet, an tantundem reddendum ſit, vel eadem res; dum cenſetur in dubio depoſitum, n. 232.

Priuilegia depoſiti regularis non obtinent in eo irregulari, ex conuentione partium tranſfuſo in mutuum, n. 233.

Ex prædicta ratione fundamentali datur vindicatio mihi mandanti pro rei, puta venditione in ipſa re extante, n. 234.

Datur & vxori in bonis Mariti pro bonis perceptis ex cognatorum hæreditate, n. 235.

Item liberis primi Matrimonij, quoad propria ſcilicet aduentitia, caſtrenſia, vel quaſi. Quid quoad bona paterna? Negatur. n. 236.

Datur vindicatio & Domino rei furtiuæ, n. 237.

Patri in pecunia ſoluta à Filio, contra Macedonianum S.C. num. 238.

Donatario in re donata etſi nondum tradita, n. 239.

Indebite ſoluenti pecuniam, 240.

Bonæ fidei poſſeſſori hæreditatis, ſoluenti creditoribus hæreditariis, n. 241.

Et generaliter quiuis, cui iure Dominij res competit, ſi extet, eam vendicabit, n. 242.

PRo huius Depoſiti priuilegij explicatione, illud primo obſeruandum erit, Depoſitum triplici modo fieri contingere; Nam aliquando fit extraiudicialiter, & voluntariè, veluti quando ex contractu, ſeu ex conuentione partis, alicui res cuſtodienda traditur, & penes eum deponitur, ea lege, & pacto, vt eadem res reddatur, cuius dominium, & poſſeſſio penes ipſum Deponentem manet, nec in Depoſitarium tranſit, iuxta quam acceptionem Depoſitum ſic definiri poteſt, vt ſit conuentio gratis cuſtodiendæ rei, quæ traditur ſub fide reſtituendi; † quæ definitio ita à Cuiacio *in Paratitulis ad titulum de Depoſito*, & à Doctoribus communiter tradi ſolet, quos plena manu congeſſit, & ſit vnus pro cunctis, poſt Carrocium *in integro tractatu de depoſito*, Doctor Antonius Pichardo *in §. præterea, Inſtitutionum, Quibus modis recontrahitur obligatio*; & diffinitionem hanc doctiſſime tradit, & explicat Pater Ludouicus Molina *tract. 2. de iuſtitia, & iure, diſp.* 522. *cum duabus ſequentibus*, & ita colligitur ex Lege Regia *1. tit. 3. p. 5.* quod Depoſiti genus, Extraiudiciale, & Voluntarium, Iuris interpretes vocant. Sed cum Depoſitum, præ imminente neceſſitatè fit, veluti incendij, ruinæ, naufragij, aut alterius ſimilis cauſæ, Depoſitum Neceſſarium dicitur, quod Depoſiti genus, ſeu ſpeciem, differentiam, & diuiſionem poſuit Iureconſultus *in l. 1. §. prætor ait. ff. depoſiti* approbatam à lege Reg. *1. d. tit. 3. p. 5.* his verbis, *E ſon tres maneras de condeſijo, la primera es, quando alguno ſin otra cuita que le acaezca, da à otro en guarda ſus coſas. La ſegunda es, quando alguno lo ha de fazer en tiempo de cuita, eſto ſeria como ſi ſe quemaſſe, ò ſe cayeſſe la caſa à alguno, en que tuuieſſe alguna coſa, ò ſe quebrantaſſe naue, en que lo lleuaſſe, acaeciendo algunas deſtas cuitas, dieſſe en guarda à otras, ò quella ſazon, à alguna de aquellas coſas, que tuuieſſe por eſtorcerlas de a quel peligro.* Tertio modo fieri ſolet Depoſitum, quod tertium genus, ſeu ſpeciem depoſiti conſtituit, iudicialiter, veluti quando, res, de qua in iudicio controuerſia eſt, apud aliquem deponitur, vt finita controuerſia reſtituatur victori, & vocatur Iudiciale Depoſitum, ſeu Sequeſtrum, *vt in l. licet in principio, ff. depoſiti l. intereſſe puto 39. ff. de acquirenda poſſeſſione. leg. ſequeſter* 119. *ff. de verborum ſignificatione, cap. 1. & 3. de ſequeſtratione poſſeſſionum, & fructuum, Clementina vnica, eodem tit.* comprobat, *d. l. 1. p.* ibi, *La tercera es, quando algunos omes contieaden en razon de alguna coſa, e la metea en mano de fiel, encomendandoſela faſta que la contienda ſea librada por inizio, & l. 1. tit. 12. lib. 4. noua Recopilationis.* Quam diuiſionem ita referunt, & explicant rectè Doctor Pichardus, & Pater Ludouicus Molina *vbi proximè in locis ſupra citatis n. 15. cum duobus ſequentib. & in d. diſp.* 523. *per totam*, optimè Paz. *in praxi 3. tom. cap. 16. §. 6. ex n. 3. cum ſequenti.* *

A †. *Fin.*) Depoſiti ſpecies ab Auctore recenſitas refert & Carocc. *prædict. tract. de depoſ. p. 1. q. 1.* 3

in

in fin. Aliæ adducuntur diuiſiones, vt ſcilicet quoddam ſit regulare quoddam irregulare. Item vt aliud ſit actuale, aliud confeſſionatum. Vid. eundem Caroc. *ibi*, agendo pro cæteris, An illud confeſſionatum depoſitum gaudeat priuilegiis actua-
4 lis depoſiti; † puta executionis paratæ, prohibitæ compenſationis & ſimilium, & concludit pro Affirmatiua, vtcumque aduerſantes contueatur Doctores. Eum vid.

A.M.B.I.V.D.&c.

5 Vltra quos ego conſidero, & aliquando hoc iudiciale depoſitum, Aut voluntariè à partibus fieri ſolere, cum ex eorum placito, & ſcriptura conuentionali, penes priuatum deponitur res, donec controuerſia finiatur, vt *in l. propriè, & in l. is apud quem, §. 1. & 2. ff. depoſiti, l. propter, & l. penes quem, C. eodem tit.* Aut neceſſariè, veluti quando ex iudicis decreto ſtatuentis, vt depoſitum fiat penes aliquem ſequeſtrem, aut aliam publicam perſonam, res de qua eſt controuerſia, deponitur, donec lis finiatur, & victori reſtituatur, iuxta text. *in l. ſequeſter* 119. *de verbor. ſignificatione, & in l. Senatus, in fine, ff. de officio præſidis, & in l. ſi fideiuſſor, §. vltim. ff. qui ſatiſdare cogantur*, his verbis, Si *ſatiſdatum pro re mobili non ſit, & perſona ſuſpecta ſit, ex qua ſatis deſideratur, apud officium deponi debebit, ſi hoc iudici ſederit, donec vel ſatiſdatio detur, vel lis finem accipiat.*

6 Et, caſu quo iudex id ſtatuat, & depoſitarium eligat, à iudice electus, ſemper præſumitur idoneus, iuxta textum *in l. ſi ſoluturus, ff. de ſolutionibus.* Quod ſi depoſitarius poſtea idoneus non fuerit repertus, iudicem teneri ad intereſſe parti læſæ, tenuit Paz. *vbi ſupra d. c. 6. §. 6. n. 6.* ex doctrina Bart. *in d. l. ſi ſoluturus*, Bald. *in l. accepiam, C. de vſuris*, Auiles *in capitibus prætorum, c. 10. in gloſſ. verb. ſi habile, num.* 1. à qua obligatione iudex liberabitur, quando à principio idoneum depoſitarium elegit, vel probationem ſuæ idoneitatis recepit, ſecundum Auileſium, plures alios Auctores referentem.

7 Crederem tamen ego, etiam & eo caſu, excuſari iudicem abſque informatione idoneitatis depoſitarij, ſi penes nummularium, aut argentarium, eius fidem publicam ſequutus, rem deponi iuberet, de quibus loquitur text. *in l. ſi ventri, §. in bonis, ff. de priuilegiis creditorum, & l. ſi hominem 7. §. quoties, cum lege ſequenti, ff. depoſiti*, & quorum fit mentio, *in l. ais prætor, & in l. quadam, §. nummularius, vel argentarius*, cum aliis pluribus, *ff. de edendo*, & eorum officium publicum erat, & in conficiendis aliorum rationibus, pecuniis fœnerandis, argento, & auro cuſtodiendis, rerum venalium, in publicis ſubhaſtationibus verſabatur, vt obſeruarunt Budæus *in d. §. quoties*, Sigonius *lib. 2. de antiquo iure Romanorum, cap.* 11. Alciatus *lib. 1. Parergon, c. 24. & in l. 1. C. de edendo*, Cuiacius *lib. 1. obſeruationum cap.* 14. Rouardus *lib. 1. de iuris ambiguitatibus*; & ſi Budæo credendum eſt *vbi ſupra*, iis quos Campſores, vel Bancarios vulgo, *Bancos, y cambios*, appellamus, comparari poſſe dicendum erit, & in noſtro Regno, & Imperio Caſtellæ, in caſu, de quo loquimur, exiſtimo Nummularios, & Argentarios eos eſſe, quos in omnibus Prouinciis, vel Ciuitatibus, *Depoſitarios generales* appellamus, & his tantum adaptari poteſt ratio Iureconſulti *in l. quod priuilegium* 8. *ff. depoſiti, & d. l. ſi ventri, §. in bonis*, ibi, *Qui pecuniam apud menſam, fidem publicam ſecuti, depoſuerunt, ff. de priuileg. creditor.*

Sed tamen id depoſitum, quod alicui cuſtodiendum datur, vt docet Iureconſultus *in l. 1. in principio, ff. depoſiti*, quam approbat dict. leg. Regia 1. *tit. p.* 5. ibi, *Condeſijo, que llaman en Latin*, Depoſitum, *es quando vn home dà à otro ſu coſa en guarda fiandoſe en el*, infert eleganter Gregorius Lopez, ibi *in gloſſa verbo, Dà à otro deto*, Antonius Gomezius 2. *tom. variarum, cap. 7. num. 2.* quos refert, & ſequitur Pater Ludouicus Molina *dict. tract. 2. de iuſtitia, & iure, diſp.* 522 quod ad hoc, vt celebratum intelligatur, requiritur quod * re- B
cipiatur expreſsè cauſa cuſtodiæ, nec ſufficere quod ſimpliciter relinquatur in domo alicuius, niſi cuſtodiam illius rei depoſitæ ſuſcipiat; ita vt ei dicatur, Trado tibi hanc rem in cuſtodiam, vel illam ſerua: nam licet ipſo ſciente, & patiente, res in domo, vel camera ipſius inducatur, niſi hoc actum eſt, vt cauſa cuſtodiæ detur, non erit depoſitum, *ex l. ſi ego, §. vltimo ff. de iure dotium.*

B †. *Recipiatur expreſsè cauſa cuſtodiæ, &c.*) 8
Depoſita res adhuc cenſenda eſt, & contractus ritè initus, ſi ea ſit commendata, *l. Lucius D. depoſit.* nec enim commendans mihi pecuniam, vſuras eius petere poterit, ex eo quia habetur pro depoſita. Alciat. *in d. l. Lucius*, per eum text. Pet. *dec. 206. l. 3.* Caroce. *de depoſ. p. 1. ſer. 1.*

Adhuc etſi alicuius patientia, & ſcientia non 9
producat depoſitum rei in domum ſuam illatæ, niſi ſpecialiter de depoſito caueatur; vt bene Auct. & inf. *num.* 12. Tamen talis patientia, & conſenſus in rei domino hunc producet contractum, recipiente me, qui exhibere volo cuſtodiam; *l. die ſponſaliorum, init. D. hoc tit. depoſit.* tenebor que actione depoſiti; & ſi rei dominus ſit abſens, ſi poſtea talem cuſtodiam ratam habeat, adhuc ea actione vti poterit. Bart. & DD. *ibid. & in d. l. fideiuſſor, § fin. D. de negot. geſt.*

A.M.B.I.V.D.&c.

Ex qua vera doctrina, & reſolutione, duo etiam 10
inferuntur ab Ant. Gomez, praxi vtiliſſima. Primum eſt quod in ſuperiori caſu, ſi ille, cui res ita ſimpliciter commiſſa eſt, exeat de domo, vel camera, & relinquat oſtium apertum, & res ſit furata, non tenebitur aliqua actione depoſiti, niſi probetur feciſſe dolosè, quia non præceſſit inter eos contractus, ex quo teneatur ad cuſtodiam: ſecus erit, ſi is curam ex munere ſuo, & ratione officij cuſtodiendi habeat, veluti ſi nauta, cau-
po, * vel ſtabularius ſit, quia, ſi in præſentia eo- C
rum, res apponatur ab hoſpite, & furata ſit, tenetur eam ſoluere, ita probat text. notabilis *in l. 1. § fin. ff. Nautæ, caupones, ſtabularij*, & ibi Bald. & alij Doctores, & in expreſſo ita tenet, & declarat Paul. de Caſtr. *in l. 1. ff. depoſiti*, & ibi Fulgoſius. Bene tamen verum eſt, quod ſi deponens dixerit, depono tibi iſtam rem penes te, vel trado tibi in cuſtodiam, & alter expreſsè vel tacitè conſentiat quod ibi ponatur, indiſtinctè tenetur, modo ſit officialis, modo non; quia cenſetur in depoſitum recipere, ac ſi ei tradita fuiſſet, & ſic tenebitur actione depoſiti, argumento text. *in leg. 1. §. ſi iuſſerim, ff. de acquirenda poſſeſſione, & text. in dict. leg. ſi ego, §. vltimo, ff. de iure dotium, verſic. quid enim* his verbis, *Quid enim intereſt, inferantur in domum eius, an tradantur?* & iſtam ſententiam per hæc iura renuiſſe Paulum de Caſtro, & Fulgoſium *in d. l. 1. ff. depoſiti.*

poſiti, dicit Antonius Gomez, *vbi ſuprà, num. 2. in fine.*

11 C ✝. *Nauta, Caupo, &c.*) Nautæ, Caupones, & Stabularij, Item Balneatores, quia ex officio cuſtodiam præſtant, depoſitam rem tenentur reſtituere, vel aliàs de ea rationem reddere, ſi ea ſimpliciter ipſis data ſit ad ſeruandum, *l. 1. §. ſi quis veſtimenta, D. depoſ.*

12 Et quoad præſumptionem depoſiti ex tacito aſſenſu illationis rei in domum meam, conducit text. *in d.l. 1 §. ſi quis ſeruum, D. depoſ.* vbi ſi coniiciam ſeruum cuſtodiendum in piſtrinum, dicor deponere; præcipuè ſi de operibus nil conuentum eſt, ſed cibaria ſolum præſtentur.

13 Semper autem exigitur aliqualis conſignatio, vt dicit Auct. etiam ſi res ſit cum Caupone, & ſimilibus; Quoniam ſi apud ſe hoſpes retinuiſſet ciſtam vel bulgam, Caupo non tenetur; nec contra eum iurari poteſt in litem, deficiente conſignatione. Plot. *de in lit. iur. §. 10. n. 11.* Bald. *in Rub. C. depoſ.* Hinc ipſe Plot. *ibid.* infert, Nec tunc eum poſſe conueniri, cum bulga eſt deperdita, vel ſuper equi dorſum, vel in limine hoſpitij, dum dolus non apparet cauponæ.

14 In dubio tamen huius aſſerti furti, datur iuramentum in litem ei, qui vel eſt maioris probita-
15 tis, & melioris exiſtimationis. † Ex quo non defertur Vſurario, Iudæo, Infami, &c. contra probum mercatorem, aliumvè moratum virum, Chriſtianum, Clericum, &c.

16 Item datur ei qui habet alia adminicula pro ſe, vtcumque Iudæus, vel alia non legalis perſona, contra non habentem hæc indicia ad ſui fauorem. Vid. Plot. *vbi ſup.* Catrocc. *de depoſ. p. 1. Rub. de in lit. iur. 2. n. verſ & ſeqq.*

17 Vbi autem inſiſtitur à caupone, & ſimilibus perſonis ſuper ſua probitate, eam ipſi probare debent; præſumptio enim *l. merito, D. pro ſoc.* in talibus hominibus, euaneſcit; qui improbum genus reputantur, *l. 1. §. 1. D. Naut. caup. ſtabular. &c.*

A. M B. I. V. D &c.

18 Secundò ipſemet infert *ibidem*, ſuppoſito quòd qui cauſa cuſtodiæ rem penes ſe deponendam ſuſcepit, eandem reſtituere teneatur actione depoſiti, ex his quæ ſupra notauimus, *ex d. l. 1. ff. depoſiti, & in cap. 1 & 2. eodem tit. & in §. præterea, Quibus modis re contrah. obl. & in d. leg. 1. tit 3. p. 5.* quod ſi depoſitarius plures res in arca reconditas, vel alio tegumento coopertas, vel in ſacco clau-
D ſas, & ſignatas recipiat in depoſitum, * non tenetur aliqua actione, ſi reddat arcam clauſam, & ſignatam, ſicut tradita eſt, licet contendat deponens, res non integras redditas ſibi eſſe. Cæterum eo caſu teneri depoſitarium, certum erit, ſi deponens probet res ibi reconditas abfuiſſe, vel coniecturis oſtendat depoſitarium arcam aperuiſſe, & poſtea clauſiſſe: Tunc enim ſtabitur iuramento deponentis, habita moderatione, & taxatione iudicis, ſecundum qualitatem perſonarum; argumento text. *in l. ſi quando, C. vnde vi*, Quod tamen benè limitat Innocentius *in c. fin. de depoſito*, vt non procedat quando ſignatura, vel clauſura erat adeò leuis, vt facilè ſine facto hominis poſſet tolli, & depoſitarius erat bonæ famæ; tunc enim non tenetur, niſi deponens probet res ſibi ablatas eſſe, quem ſequitur Paulus de Caſtro *in d. l. 1. §. ſi ciſta, ff. depoſiti*, & declarat optimè Bald. *in Rub. C. eodem tit. quæſt. 1.* & benè notat hoc Meyret *de pignoribus lib. 2. de priuilegiis creditorum, tit. 8. n. 21. cum ſeq.*

D ✝. *Non tenetur, &c. ſi reddat arcam clauſam, &c.*) Hæ igitur perſonæ, vtpote, quæ de iure cenſeantur improbæ, vt ſupra dix. Stabularij, Nautæ, Caupones, Muliones, &c. moleſtari non poſſunt, ſi ſaccum, & arcam clauſam reddant, & obſignatam, etſi res aliquas prætendat dominus ibi deficere, niſi aduerſæ præſumptiones vrgeant, & coniecturæ; quibus deficientibus, iuramento in litem locus non eſt, ſed per teſtes intentionem ſuam hoſpes probare debet, *l. p. § ſi ciſta*, vbi DD. *D. hoc tit.* Bart. *in l. 1. D. Naut. Caup. &c.* Plot. *de in lit. iur. d. §. 10. n. 9.* Specul *tit. de furt. §. 1. verſ. quid ſi peregrinus, &c.* Imol. *conſ. 2. col. 1.* Catocc. *de depoſ p. 1. Rub de in lit. iur.* 19

An autem ſe eximat Caupo, Nauta, & ſimiles, qui ex officio ad cuſtodiam tenetur, ſi proteſtetur ad nihilum teneri; & ideo vnumquemque res ſuas penes ſe retinere? Et reſoluitur verius negatiuè; dum proteſtatio contra legis diſpoſitionem, qua tales perſonæ cuſtodiam præbere tenentur, non releuat proteſtantem, *ad l. alimenta, C. de negoc. geſt.* & Doctores communiter, *in l. pacta nouiſſima, C. de pact.* 20

Caupo tamen dando claues Armarij, vel capſæ, aut cubiculi, liberatur à cuſtodia, ſi eas dat, & conſignat ab initio. Bart. & Bald. *ex Rub. C. depoſ.* & Gloſſ. *1. in l. debet, § item ſi prædixerit, D. Naut. Caup. Stabul &c.* 21

A. M. Berteli, I. V. D. &c.

Secundò obſeruandum erit ex ſupra tradita reſolutione, & Depoſiti definitione, & diuiſione, & vera reſolutione, & doctrina, aliqua ad huius articuli explicationem vtiliſſima, & neceſſaria colligi debere. Vnde primò colligitur, ſi depoſitum 22
non gratis, & cauſa cuſtodiæ ſolum, ſed * mercede E
aliqua, aut intereſſe interueniente fiat; non eſſe depoſitum, ſed tranſire in locationem, & conductionem, *leg. 1. §. ſi veſtimenta*, ibi, *Si quidem nullam mercedem ſeruandorum veſtimentorum accepit, depoſiti eum teneri, &c.* & ibi, *Quod ſi accepit ex conducto*, & ita notant Alexand. *num. 6.* Ripa, *n. 16.* Aretin. 7. Socin. 13 *in l. 2. ff. ſi certum petatur*, Iaſ. *in §. ſequens, n. 30. Inſtitut. de Actionibus.* Neque his obſtabit text. *in cap. fin. de depoſito*, ex quo contrariam ſententiam tenuerunt plures relati à Decio *in l. contractus, num. 3. ff. de reg iur.* dum ibi dicitur teneri depoſitarium de culpa, actione depoſiti, ſi ſe depoſito obtulit, vel aliquid pro cuſtodia recepit. Quia eius ſolutio deducitur ex celebri text. *in l. 2. §. ſi in re depoſita, ff. Vi bonorum raptorum*, ibi, *Si in re depoſita culpam quoque repromiſiſti, vel pretium depoſitionis, non quaſi mercedem accepiſti; vtilius dicendum eſt, & ſi ceſſet actio furti ob rem depoſitam, eſſe tamen vi bonorum raptorum actionem, &c.* Ex quibus verbis deprehenditur, non deſinere depoſitum eſſe, cum aliquid datur depoſitario pro cuſtodia, non quaſi merces. Quo caſu procedit text. *in d. c bona fides, de depoſito*, alioquin, ſi quaſi merces interueniat, erit locatio, quod accidit tunc, cum quis erat ſolitus operas ſuas locare, iuxta Gloſſam, *verb acceperis*, communiter receptam, *in leg. ſi pecuniam 5. ff. de condictione ob turpem cauſam*; Vel poteſt etiam dici, in *d. c. bona fides*, principaliter tractari, ad quid teneatur is, cui res cuſtodienda data eſt; & ait Pontifex, teneri de culpa, cum aliquid accepit pro cuſtodia, non tamen negat in ſtricta diſputatione illam eſſe locationem.

E ✝. *Mercede aliqua, aut intereſſe interueniente,*

uiente, &c.) Obſerua tamen aliquando recipi mercedem, non quidem principaliter pro cuſtodia, ab aliquo, qui neceſſario ipſam cuſtodiam præſtare debet, & tamen nec depoſitarius erit, nec depoſiti
24 actione tenebitur. † Exemplum ſtatue in venditore, qui pretium quidem recipit, at pro re vendita; de cuius quidem cuſtodia tenetur, *§. cum autem,*
25 *Inſt. de contr. empt.* † Idem, & in Nauta, Caupone, Stabulario, &c. hi enim non pro cuſtodia principaliter, ſed, vel ob traiectionem, vel hoſpitium, vel ſtatumve, pecuniam recipiunt, Vnde non depoſiti actione, ſed ex locato conueniendi erunt, *l.*
26 *nauta. D. Naut. Caup. &c.* † Si autem quiuis depoſitarius depoſitum reddere nequit, niſi ſibi ſoluta competenti mercede, nullatenus exaudiendus erit; imò ſi quid ſibi ſit ſolutum, repeti poterit, tam actione depoſiti, quam condictione, ob turpem cauſam, *l. fin. D. depoſ. l. fin. D. de condict. ob turp. cauſ.* Tenebiturque de caſu fortuito, ſi illud acciderit poſt recuſatam depoſiti reſtitutionem, ob talis mercedis defectum; in mora enim exiſtit; *d. l. fin. & ibi not. D. de cond. ob turp. cauſ.*

A. M. Bertoli I. V. D. &c.

27 Secundò, colligitur, in depoſito, reſtituendam
F eſſe * eandem rem, iuxta text. *in l. 1 §. is quoque. ff. de actionibus, & obligationibus, & in §. præterea Inſtitutionum, quib. modis re contrahitur obligatio,* his verbis. *Præterea is, apud quem res aliqua deponitur, re obligatur, tenetur que actione depoſiti, puta ipſe de ea re, quam accepit, reſtituenda tenetur, &c.* manet enim penes deponentem rei depoſitæ dominium, & poſſeſſio; elegans text. *in l. licet, §. rei depoſitæ, ff. depoſiti,* ibi, *Rei depoſitæ proprietas apud deponentem manet, ſed & poſſeſſio, niſi apud ſequeſtrem depoſita eſt, nam tunc demum ſequeſter poſſidet,* cuius text. verba nobis præbent amplam diſputationem, & tractatum, circa frequentiſſimam ſequeſtrationis materiam; ſed nos, ea quæ praxi vtiliora, & quotidiana viſa fuerint, in huius articuli explicatione eligemus.

28 F †. *Eandem rem, &c.)* In depoſito, ea res depoſita ſpecificè reſtituenda eſt, & in indiuiduo. At quid iuris, ſi pecuniam recipiam in depoſitum, non quidem in ſacculo obſignatam, ſed numeratam? Dic me teneri ad reſtitutionem pecuniæ tantumdem in genere, non verò eiuſmet receptæ, *l. in naue Saufeli §. Idem iuris, verſic. nam ſi quis, D. locat.* niſi tamen ſpecies depoſitæ ſint, puta centum coronati præſentis Principis, nam reſtitutio in ſimili moneta facienda eſt.

29 An autem pecunia ita ad numerum tradita, cenſeatur depoſitum, necne; reſolue ex iis quæ inf. fusè per Auct. & nos ibidem.

A. M. B. I. V. D. &c.

30 Quare in hoc, illud animaduertendum cenſui, quod inter plures differentias, quæ inter depoſitum iudiciale (de quibus latè ſupra diximus) Doctores referunt *in d. §. rei depoſitæ,* & proſequitur Rebuffus *in comment. ad leges Gallicas, in tit. de ſequeſtris, art. 1. gloſſ. 1.* Ottomannus *in tract. de depoſito, pag. 270.* vt nouiſſime poſt Doctiſſimum meũ Præceptorem Doct. Didacum à Sahagun, *in explicatione Rubricæ, de Sequeſtratione poſſeſſionum, & fructuum,* notauit Doctor Antonius Pichardo *in d. §. præterea, n. 2. & ſequenti;* ea præcipua eſt, quæ ex proxime relatis verbis *dictæ legis licet, §. rei depoſitæ,* deducitur, videlicet in depoſitarium rei depoſitæ extraiudicialiter non tranſire dominium, neque poſſeſſionem ipſius, ſed penes deponentem manere, quod ſecus eſſe in ſequeſtro, ſed depoſitario rei, iudicialiter depoſitæ, ait Iureconſultus, apud quẽ transferri poſſeſſionem reſpondet.

Sed non leuem difficultatem huic Iuriſconſulti reſponſo, in ea parte qua probat, in ſequeſtrum poſſeſſionem tranſire, facit text. *in l. intereſſe puto, ff. de acquirẽda poſſeſſione,* vbi probatur, rei depoſitæ poſſeſſionem, neque ad ſequeſtrum tranſire, niſi dimittendæ poſſeſſionis gratia depoſitum fiat. 31

Pro cuius difficultatis ſolutione, præſupponendum eſt, illam vltimam depoſiti ſpeciem, quam iura, & interpretes depoſitum iudiciale vocant, Sequeſtrum, ſiue Sequeſtrationem appellari conſueuere; vt optime plura in eius etymologiam, & originem referens, notauit Doctor Pichardo *in d. § præterea, Inſtitut. Quibus modis re contrahitur obligatio, ex n. 17.* & Doctor Didacus de Sahagun *vbi ſupra,* quem ipſe, tanquam communem Præceptorum allegat. Quæ ſequeſtratio, vt ſuperius oſtendimus, cum ſit rei, de qua controuerſia eſt, penes tertium legitima depoſitio, *ex d. l. licet, & d. l. intereſſe puto, & ex c. examinata, de iudiciis, & ex cap. 1. & 2. de ſequeſtratione poſſeſſionis, & fructuum, cum aliis iuribus ſupra adductis,* & comprehendat in ſe depoſitionem rei mobilis, ſiuè immobilis, vt optimè notauit eam explicans, & definiens Matth. Coler. *de proceſſib. executiuis 1. p. c. 2. n. 58. cum aliis ſequentibus,* Pater Lud. Molin. *dict. 2. tract. de iuſtitia, & iure diſp. 5 13. verſ. depoſitum regulariter,* Didacus Perez *in l. 1. tit. 10. lib. 3. ordinamenti, gloſſ. 1 in principio,* Doctor Sahagun *in dict. rubric. de ſequeſtratione, n. 3.* in aliam triplicem Sequeſtrationis ſpeciem, ſecundum eoſdem * diuidi conſtat, ſcilicet in Voluntariam, quæ fit partium contentione, quæ iudici grata ſemper eſſe debet, *leg. 1. § inde quæritur. ff. de operis noui nunciatione:* Neceſſariam, quæ fit cogente iudicis, vel magiſtratus imperio, nempe ſi ſcandali periculum eſt, rixaque timetur, *arg. legis æquiſſimum, ff. de vſufruct. l. fin. §. fin. C. quib. ad libertatem proclamare licet:* & Mixtam, quæ Magiſtratus imperio, legis auctoritate, & partis petitione conſiſtit, ſi debitor de fuga ſuſpectus, & bonorum dilapidator eſt, *l. fideiuſſor. §. fin. ff. qui ſatiſdare cogantur,* & ibi Iaſon, & tradunt Menochius *caſu 87. n. 10.* & plures alij relati à Doctore Sahagun, *n. 7. in dict. Rubr. de ſequeſtratione,* & à Doctore Pichardo *in d. §. præterea, Inſtitut. Quibus modis re contrahitur, &c.* optimè Matthias Coler. *de proceſſibus executiuis, d. p. c. 2. n. 58. cum aliis ſeqq.* 32 G

G †. *Diuidi in Voluntariam, &c.)* De his Sequeſtri ſpecieb. vide text. *in l. 1. §. inde quæſitum, D. de non. op. nunc. l. ſoluturus, D. de ſolut. l. 1. l. propriè 6. l. ei apud quem 5. § 1. & ſeq. D. depoſ. l. is penes quem 6. C. eod.* Adde, & DD. præter relatos ab Auct. Bart. *in l. intereſſe 39 n. 2. D. de acq. poſſ.* Archid. *in c. quia res, 11. q. 1.* Abb. *in c. Examinata, n. 14. de Iudic.* Card. *in Clem. 1. n. 25. & 31. de ſequeſtr. poſſ. & fruct.* Schneid. *in §. præterea, & n. 13. Inſt. quib. mod. recontr. obl. n 5.* Mynſing. ibid. *& in cent. 5. obſeru. 25 n. 1.* Io. Gædd. *in c. 1. extr. de ſequeſtr. poſſ. &c. n. 70.* Gail. *de areſt. Imp. c. 12. n. 1.* Vveſemb. *in Paratitl. C. de prohib. ſequeſt.* Carocc. *in tract. de ſequeſtr.* vbi fuſius, &c. Curt. *de ſequeſtr.* Pet. Loriot. *ead. parte tractat. &c.* 33

A. M. B. I. V. D. &c.

His præſuppoſitis, ad difficultatem adductam de text. *in d. l. intereſſe puto, cum d. l. licet, § rei depoſitæ,* reſpondendum erit, omiſſis variis interpreta- 34

tionibus, quæ ad ea iora aſſignantur, per plures iuris interpretes, quos congeſſit latiſſimè Doctor Pichardo *in dict. § præterea, num.* 22. diſtinctionem conſtituendam eſſe inter neceſſariam ſequeſtrationem, & voluntariam, vt in neceſſaria, quæ iubente prætore fit, non tranſeat poſſeſſio, niſi euidens ſit animus eius dimittendæ, quo modo procedit text. *in dict. l. intereſſe puto.* In voluntaria vero,
H quæ fit ambarum partium conſenſu, * tranſeat
poſſeſſio in ſequeſtrum, *vt in d §. rei depoſita,* quam concordiam ſcribit Baldus, & Salicetus *in l. vnica, Cod. de prohibita ſequeſtratione,* Bart. *in d. leg. intereſſe, n.* 1. Abb. *in cap. 2. n. 4. de ſequeſtratione poſſeſſionis, & fructuum,* & eſt recepta interpretatio ſecundum Corraſium, *lib. 2. Miſcellaneorum lib. 2. cap.* 12. & Matthiam Coletium *vbi ſupr. d. 1. part. cap. 1. n.* 64.

H †. *In voluntaria, &c. tranſeat poſſeſſio in ſe-*
35 *queſtrum, &c.)* Voluntaria ſequeſtratio regulariter priuat poſſeſſione, vt præter alios, de communi teſtatur Abb. *in d. cap. Examinata, n. 14. de Iudic.* Cardin. *in d Clem. 1. de ſeq. poſſeſſ. &c.* Lud. *Dec. 307. n. 17.* Rot. *dec. 86. p 1. in nouiſſ. & dec. 171. n. 4. p. 3. rec. cum ſimil* Pract. Papienſ. *in forma ſequeſtri, ſeu ſaxamenti, gloſſ. ſuadeat, vel præſumat. n. 1.* Gomez. *in reg. de annal. q.* 46.

36 Quod tamen limitabis, ſi actum ſit, vt non transferatur poſſeſſio, ſed depoſitio facta cenſeatur ſolum cuſtodiæ cauſa, *leg. licet, §. rei depoſita, & d. l. intereſſe, D. de acq. poſſ.* quod tunc dixerit eſſe depoſitum non ſequeſtrum, Carocc. *de §. ſequeſtr. q. 4. n. 1. & 2 p. 1.*

57 Inſuper reſtringitur Regula, ſi ſequeſtratio fiat cum clauſ. ſine præiudicio iurium ſuorum in poſſeſſorio, & petitorio; tunc enim non priuat poſſeſſione, Card. *in d. Clem. Vnic. n. 32. de ſeq. poſſeſſ.* Beltram. ad Greg. *dec. 9. n.* 15.

38 Præterea ita accipienda eſt præfixa Concluſio, vt (ſi expreſsè actum non eſt, poſſeſſionem tranſire in ſequeſtrum) poſſit deponens, etſi non contra alium colligantem tamen benè contra tertium iuuari poſſeſſione. Quod ſecus dicendum eſt, ſi actum ſit expreſsè, vt in ſequeſtrem tranſeat, id notat Archid. *in cap. quia res, num 9. 11. quæſt. 1.* Card. *in d Clem. 1. num. 25. de ſequeſtr. poſſ. & fruct.* Alias limitationes vide penes Caroc. *d. q. 4. p. 1. per tot. & paſſ.*

A. M. B. I. V. D. &c.

39 Contra quam tamen, eſt text. *in cap. 1. §. Celeſtini verſ. & poſſeſſionum, d. tit. de ſequeſtratione poſſeſſionis, & fructuum,* vbi ſequeſtratio neceſſaria fuit facta; ſcilicet iubente Iudice, & nihilominus ex ea transfertur poſſeſſio. Quare non ſpreta interpretatione ad eas leges Doctoris Pichardi, *in d. § præterea,* aliter, & verius illis ſatisfaciendum eſſe exiſtimo, videlicet in ſequeſtrum non aliter tranſire poſſeſſionem, quàm ſi euidens appareat animus eius, dimittendi, & hoc aperte fuerit probatum; ideo poſſeſſio illius temporis, quo res apud ſequeſtrum manſit eo animo, ad vſucapionem non prodeſt, cum in ſequeſtrum tranſlata ſit.

40 Nec obſtat text. *in d. §. rei depoſita;* in quo poſſeſſio ipſa depoſita fuit, vnde verba illa, *niſi apud ſequeſtrum depoſita ſit,* non ad rem ipſam, vt malè vulgus exiſtimat, ſed ad verbum *poſſeſſio,* quòd immediatè proceſſit, referri debet; vt ſit ſenſus, rei depoſitæ proprietatem, & poſſeſſionem, apud deponentem manere; niſi, cum lis eſſet ſuper poſſeſſione, ea depoſita ſit apud ſequeſtrum; tunc enim poſſidet ſequeſter, vt in. *d. leg. intereſſe puto.* Quam interpretationem confirmat aperte ratio Iuriſconſulti *in d. § rei depoſita, in verſiculo vltimo,* ibi, *Id enim agitur ea depoſitione; vt neutrius poſſeſſione id tempus procedat.* Quibus adiungi debent, verba illa *d. legis intereſſe puto,* ibi, *Nam ſi amittendæ poſſeſſionis cauſa hoc aperte fuerit probatum, ad vſucapionem poſſeſſio eius, partibus non proderit: at ſi cuſtodiæ cauſa res deponatur, ad vſucapionem eam poſſeſſionem victori prodeſſe conſtat, cum penes eum manſiſſet, neque in ſequeſtrum tranſlata ſit, &c.* I

I †. *Fin.)* Atque ita Neceſſaria ſequeſtratio 41
poſſeſſione non priuat, niſi de contraria mente appareat, vt poſt alios tenet Gloſſ. *in cap. examinata, verb. Eccleſiæ, de Iudic.* Bart. *in l. intereſſe puto, D. de acquir poſſ.* Card. *in d. Cle n. 1. de ſeq. poſſ. num. 23.* Abb. *in cit. c. examinata, de Iud.* vbi teſtatur de com. Guid. Pap. *deciſ. 246.* Pract. Papienſ. *in dict. form. ſequeſtr. gloſſ. ſuadeat, vel præſumat, n. 1.* Gail. *obſeru. lib. 1. obſeru. 148.* Coler. *d. p. 1. c. 17. num. 76. & ſeq.* Bald. *de præſcrip. p. 6. q. 4 princ. n. 30.* Viu. *lib. 1. com. opin. 265.* Grauat ad Veſtr. *lib. 7. c. 2. n. 17.* Contard. *ad Ægidian. limit. 16. n. 6.* Lancell. *de attentat. c. 6. n. 50.* Menoch. *de retinend poſſ. rem. 3 n. 88.* Gonzal. *ad Reg. 8.* Cancel. *in §. 2. proœm. num. 57. & ſeq.* Durand. *dec. 380. num. 10* Caualer. *dec. 86. n. 6.* Gregor. *Dec. 9. n. 2. & Dec. 305. n. 2.* Rot. *Dec. 516. num. 2. & Dec. 604. n. 8. p. 1. & Dec. 35. n. 2. p. 2. & Dec. 171. n. 5. & Dec. 511. n. 2. verſ. nec minus, p. 3. & Dec. 172. n. 2. p 4. recent.*

Quod potiſſimum credendum eſt, cum ſeque- 42
ſtrum cauſa cuſtodiæ factum eſt, Rot. *d. dec. 372. n. 3. p. 4. rec.* prout in dubio, eo animo fieri præſumitur; non autem animo priuandi aliquem poſſeſſione. Rot. *d. dec. 171. n. 34. n. 5. p. 3. recent.* Burat. *dec. 186. n. 7.* Beltram. ad Greg *dec 9. n. 81.* Ferentill. ad d. Buratt *cit. dec. 186. n. 15.*

Hinc collige, Sequeſtratarium non poſſe rem 43
penes ſe depoſitam præſcribere, ſeu remedium recuperandæ intentare, aut de ſpolio agere, ſed potius reſtituendæ interdictum ipſi competere. Coler. *de proceſſ execut d. p 1. c. 2. à n. 78. & deinceps* Bald. *de præſcr. vbi ſupr.*

Id tamen aliquibus caſibus non procedit, Vt ſi 44
Iudex expreſſit contrarium; ſcilicet, quod voluerit priuare poſſeſſione, vel de hoc animo, ipſius appareat; Bart. *in d. l. Intereſſe puto, D de acquir. poſſ. n. 4. in fin.* Abb. *in d. c. examinata, de iud. num. 14. verſ. & quod dixi,* Greg. *dec. 3. n. 2.* Rot. *dec. 25. num. 2. p. 2. & Dec. 511. n. 2. in fin. p 3. recent.*

Item non procedit, ſi poſſeſſio eſt turbida, vel 45
attentata. Scraph. *dec. 314. n. 3* Beltram. ad Gregor. *dec. 9. n. 14* Ferentill. ad Buratt. *dec. 186 num. 17.* qui
46 plures Rotæ deciſiones adducit. † præterea cum emanauit ſequeſtrum vigore *Clem. vnic.* poſſeſſio tunc à poſſeſſore abſtrahitur, Rot. *dec. 271. n. 5. p. 3. recent.* Durand. *dec 408 n. 2* Beltram. à Greg. *d. dec. 9. n. 12.* Ne iniuſtos beneficij detentor, aut intruſus confoueatur.

A. M. Bertoli I. V. D. &c.

Sed quia ſæpè in iure ſolet dubitari, & in iudicio 47
controuerti inter partes, quando Iudex debeat procedere ad ſequeſtrationem neceſſariam, & iubere, vt res, de qua inter aliquos controuerſia eſt, deponatur penes ſequeſtrum, hoc eſt, *que ſe embargue, y ſe depoſite en tal perſona, ò en el Depoſitario general deſta villa, ò Ciudad* Ideò, ad huius rei cognitionem, & veram intelligentiam aliqua hic referam, & tractabo, praxi vtiliſſima, & quotidiana.

Vnde

48 Vnde primum hac in re, illam iure certiſſimam,
& vniuerſalem concluſionem ſtatuendam eſſe præmitto, ſcilicet. Quod ab hoc ſequeſtro iudiciali,
ſiue ſit rerum, ſiue perſonarum, cum ſit quædam ſpecies executionis, proceſſus inchoandus,
non eſt, *ex l.1. & 2. C. de executione rei iudicatæ,*
l.ſi cum nulla, ff. de re iudicata, ibi, *Si cum nulla ſententia præceſſiſſet, capta ſunt & diſtracta pignora,*
poſſunt reuocari, vbi notat Bart. Siue enim pecunia
petatur à reo, ex vi alicuius contractus, ſequeſtrationis neceſſitas conquieſcere debet, & regulariter quæcumque alia res, ſiue mobilis, ſiue immobilis petatur, ab hoc extraordinario iure ſuperſedendum eſſe, iura teſtantur, *vt in Rubr. & l. vnica,*
C. de prohibita ſequeſtratione pecuniæ, cap. volumus 16. q. 4. cap. non eſt. 8. q. 4. cap. 1. & 2. & fin. de
ſequeſtratione poſſeſſionis, & fructuum, l. 1. & 2. tit. 9.
p. 3. & in l. 1. tit. 10. lib. 3. Ordinam. l. 3. tit. 10. & l. 1.
tit. 2. lib. 4. Recopilationis, & docet Gloſſ. fin. *in dict.*
l. ſi fideiuſſor, §. ſi ſatiſdatum, ff. qui ſatiſdare coguntur, & in leg. Imperatores, §. final. ff. de appellat. &
Gloſſ. fin. *in cap. 2. d. tit. de ſequeſtratione poſſeſſionis*,
& Regulam conficit Socin. *reg. 458.* Rebuffus *in 3.*
tom ad leges Gallicas, tit. de ſequeſtris, & in l. ſequeſter, ff. de verb. ſignificatione, & optimè Greg. Lopez
in gloſſ. verb. deuen fazer, in principio d. tit. 9. p. 3.
Didacus Perez *in d. l. 1. Ordinamenti* Pater Ludou.
Molina, *dict. tract. 2. de Iuſtitia, & iure, diſp. 528.*
& plures alij Auctores, relati à Doctore Sahagun.
in explicatione Capit. primi, in ratione decidendi de ſequeſtratione poſſeſſionis, & bene declarat Matth.
Coler. *vbi ſupr. d. 1. p. c. 2. ex n. 81.* Qui omnes huius ſequeſtrationis prohibitionis, eam potiſſimam
rationem eſſe dicunt, Quod commoditas poſſeſſionis, quæ magna eſt, *vt in §. commodum, Inſt. de interdictis*, nemini auferenda eſt ſine cauſæ cognitione, *cap. 1. & 2. vt lite pendente d. c. 2.* vbi Panormitanus *n. 5. de ſequeſtratione lib. 6. & Clement. vnica,*
eodem tit. Quæ ſanè ratio, ex Imperatorum reſcripto *in d. l. vnica*, rectè colligitur, cum ita ſcriptum
ſit., *Quoties ex quolibet contractu pecunia poſtulatur, ſequeſtrationis neceſſitas conquieſcat; oportet*
enim debitorem primo conuinci, & ſic deinde ad ſolutionem pulſari: quam rem non tantum iuris ratio,
ſed & ipſa æquitas ſuadet, vt probationes ſecum afferat, debitoremque conuincat pecuniam petiturus.
Cum igitur regula generalis ſit, prout benè tradit Greg. Lopez *in d. princ. tit. 9. p. 3.* & Pater Lud.
Mol. & Matthias Coler. & Doctor Sahagun *in locis ſup. citatis*, prohibitam eſſe ſequeſtrationem, ſiue de
rebus mobilibus, ſiue immobilibus, ſiue iuribus
incorporalibus, ſiue corporalibus, ſiue ſpiritualibus, ſiue prophanis; conſequens eſt dicere, quod
is qui in fori diſceptatione ſequeſtrationem fieri petit, debet de cauſa nominatim docere. Quod ſi in
probatione defecerit, repelletur vtique, ex frequentiſſima omnium ſententia. *
K
49 K ✝. *Fin.*) De qua quidem communi ſententia
vltra protrita iura per Auct. allata, Vide text. *in c.*
fin. 11. q. 1. obſeruant, & exornant Pract. Papienſ. *in*
forma ſequeſtri, ſeu ſacramenti, Gloſſ. ſapiens vir,
num. 1. Alex. *conſ. 6. num. 10. lib. 4. & 163. init. lib. 6.*
Pariſ. *conſ. 43. num. 17. lib. 1.* Aym. Craoet. *conſil. 978.*
num. 1. Andr. Gail. *lib. 1. obſeru. 148. num. 1. & 8. &*
de Areſt. Imper. c. 1. n. 7. Mynſing. *centur. 5. obſeru. 35.*
num. 3. Vveſembec. *conſ. 7. num. 1. & ſeq.* Ioan. Gedd.
de ſequeſtr. c. 1. n. 83. & ſeq. Henning. Gæd. *conſ. 106.*
num. 1. Hieronym. Schurf. *conſ. 15. & conſ. 24. cent. 3.*
&c. Matth. Berlich. *pract. concl. p. 1. concl. 73. n. 14.*
a Tractat. de Concurſu Credit.

Rebuff. *de ſequeſtr. art. 1. gloſſ. 2. num. 3. & ſeq. lib 6.*
Rot. *dec. 293. n. 2. & 464. n. 1. p. 1. & Dec. 764. n. 5.*
p. 2. & Dec. 222. n. 2. p. 6. recent. Greg. *dec. 118. n. 1.*
Caualer. *dec. 324. n. 1. & ſeq.*

Quam ſententiam amplia procedere ſiue agatur 50
actione reali; puta rei vendicatione, petitione hæreditatis, & ſimilibus Pract. Papien. *loc. cit.* Siue agatur de re litigioſa, vel non, Henn. Gædd. *d. conſ. 106.*
ſiue petatur pecunia ex vi alicuius contractus, ſiue
alia quæcumque res ſoli, vel mobilis: Matth. Coler.
loc. ab Auct. cit. ✝ Etiamſi ſit quis iniuſtus poſſeſ- 51
ſor, & contra ius commune poſſideat, *c. cum perſona. §. quod ſi talis, de priu. in 6.* Alex. *conſ. 5. n. 1. lib. 2.*
Gail. *d. obſeru. 147. n. 2.*

Aduerte tamen, etſi ſequeſtratio prohibita ſit, 52
admitti nihilominus deſcriptionem, & inuentarium
bonorum, iuxta Bald. notabile. *in l. 1. & 12. C. de prohibit. ſeq pecun.* Abb. *in c. 1. n. 37. extr. de ſeqaeſtr poſſ.*
&c. Iaſ. *in l. ſi fideiuſſor, §. ſi ſatiſdatum, n. 28.* vbi Alex.
n. 14. D. qui ſatiſd. cog.

A. M. B. I. V. D. &c.

Quæ tamen regula generalis plures habet limi- 53
tationes, & ab ea multi excipiuntur caſus, quibus
quandoque permittitur in iure dicta ſequeſtratio:
quorum aliqui referuntur à Gloſſ. *verb. ſequeſtrationis, in d. l. vnica, C. de prohibita ſequeſtratione pecunia*, & à Gloſſ. *verb. officium, & verb. ſatiſdatio*
in d. l. ſi fideiuſſor, § ſi ſatiſdatum, ff. qui ſatiſdare cogantur, & à Gloſſ. *in dict. lege, Imperatores, & à*
Gloſſ. verb. ſequeſtrari in cap. 2. de ſequeſtratione poſſeſſionis, & fructuum, vbi latiſſimè Panorm. &
plures caſus proſequuntur, & referunt præter Auctores ab ipſis citatos, Matthias Coler. Pater Lud.
Mol. & Doctor Sahagun *in locis proximè allegatis.*
Nos vero illos, qui vtiliores, neceſſarij, & praxi frequentiores viſi fuerint, hic adducemus explicandos.

Primus ergo caſus, in quo limitatur ſuperior 54
regula, eſt in caſu * contumaciæ debitoris, qui L
requiſitus, vt in iudicio compareat, copiam ſui ſubtrahit Iudici, iuxta textum *in cap. Quoniam frequenter, §. Porrò, Vt lite non conteſtata*, Vbi tres modi probandi contumaciam rei, deſcribuntur. Primus
eſt, ſi peremptorio edicto præcedente, & inſinuato
perſonæ rei, ita quod, veniat ad citati notitiam; is
nihilominus ſe abſcondat à Iudicio; iſto modo indubitatè dicitur incurrere contumaciam *l. contumacia*, vbi Bart. & alij, *ff. de re indic.* Secundus eſt,
quãdo malitioſè ſe occultat, ne ad eum citatio perueniat. Tertius ſi alio quoquomodo impediat, ne
poſſit ipſi citatio inſinuari, *d. c. quoniã. §. porrò verſ. quia, peremptoria*, vbi Panormitan. & Butrius, quem
alij ſequuntur; atque ita contra talem contumacem
rectè poſſet deueniri ad detentionem rerum, vel
perſonæ conuenti, tradit Bald. *in dict. leg. ſi fideiuſſor, §. fin. num. 2. ff. qui ſatiſdare cogantur, per capitulum, in litteris*, & quod ibi notat Innocent.
de dolo, & contumacia, & idem Bald. *in l. conſentaneum, num. 8. C. quomodo, & quando Iudex.* Salicetus
in d. l. vnica, C. de prohibita ſequeſtratione pecunia
n. 4 tradit Gloſſ. & Abbas *in cap. 2. in n. 11. caſu 9. de*
ſequeſtratione poſſeſſionis, & Iaſ. *in d. l. ſi fideiuſſor,*
§ ſatiſdatum, num. 27. 2. caſu: cum enim odio contumacis, creditor in poſſeſſionem bonorum rei ex
primo decreto mitti poſſit *leg. ſi finita, §. Iulianus, de damno infecto, l. Fulcinius, ff. ex quibus cauſis in poſſeſſionem eatur*, cum aliis iuribus vulgatis: multo
magis Iudex eo caſu facilis eſſe debet, ad concedendam ſequeſtrationem, quæ minus eſt oneroſa

debitori, quam miſſio ex primo decreto, prout
habetur clare *in d. cap. in litteris, 2. de dolo, & con-
tumacia.* In illis verbis, ibi, *Vos mitius cum eis agere
volentes, poſſeſſionem ſequeſtrari feciſtis.* Cuius tex-
tus explicationem exactiſſimè ſcripſit doctor Di-
dacus de Sahagun. *in d. c. 1. de ſequeſtratione poſſeſſio-
nis, in reſponſione ad quartum argumentum,* & ita eum
interpretatur Matthias Coler. *de proceſſibus execu-
tiuis d. 1. p. c. 2. n. 84 & 85.*

55 L ✝. *Contumacia debitoris, &c.*) Contumacia
igitur debitoris interueniente, ſic vt præfertur per
Auct. deſcripta, & ſit vera contumacia, Iudex non
differet ſequeſtrum decernere, prævia aliquali, &
ſummaria cauſæ cognitione, vt in primo decreto
ducent Iuris Conſulti, ex Bald. *in l. 1. colum. fin. C.
de probib. ſeq. pecun.* per text. *in cap. quoniam fre-
quenter, Vt lite non conteſt.* quoniam pro regula
56 ſtatui poteſt quod Auct. † hic innuere videtur, ex
iis cauſis ſequeſtrum relaxari poſſe, ex quibus con-
ceditur, immiſſio ex primo decreto. Carroc. *de ſe-
queſtr. p. 3. q. 8. in fin. & p. 8. q. 13. q. 2. princip.* allegans
pro huius cauſæ frequentia, Coraſ. *Miſcellan. lib. 3.
c. 2. caſu* 8.

A. M. Bertoli I. V. D. &c.

Quæ omnia confirmat lex Regia 3. *titul.* 10.
57 *lib. 4. noua Recopilationis*, vbi noua forma aſſi-
gnatur, qua procedi debeat aduerſus contumaces
abſentes, vt colligitur ex prioribus verbis, ibi,
*Ordenamos, y mandamos, que ſi la perſona contra
quien ſe huuiere de proceder criminalmente, no pu-
diere ſer auido para le prender, y fuere el delito de
la calidad, que ſe deuan ſecreſtar ſus bienes, eſto
ſe haga ſin eſperar ningun pregon, y el Iuez que de
tal delito conociere, le haga emplazar por tres pla-
zos de nueue en nueue dias, como lo diſpone la ley del
fuero, &c.*

58 Secunda limitatio ſit, in caſu quo perſona, à qua
res petitur, quæ mobilis eſt, ſuſpecta ſit, veluti ſi
actualis ipſius debitoris fuga daretur, vel timor
eiuſdem fugæ verſaretur; nam tunc rectè fieri ſe-
queſtrationem probat text. celebris *in dict. leg. ſi fi-
deiuſſor, §. final. ff. qui ſatiſdare cogantur*, quem
textum mirabiliter explicat, & exornat, præter
Auctores ſtatim referendos, Rodericus Suarez *in
lege ſecunda titul. De los emplazamientos, libro
ſecundo fori verſic. ſed attento, in principio, cum
numeris ſequentibus*; nam actuali debitoris fuga
M interueniente, non tam res, quàm etiam perſona
eius, ſiue * cum Iudicis licentia, ſiue priuata Au-
ctoritate, poteſt detineri, & apprehendi, cum Iu-
dicis copia deficit, argumento text. *in leg. ait præ-
tor, 10. §. ſi debitorem, ff. quæ in fraudem credito-
rum, leg. generalē, Cod. de decurionibus lib. 10.* quod
pro regula tradit optimè Dueñas, cum variis am-
pliationibus *in regula* 175. & bene notat Matthias
N Colerius *vbi ſupra d. 1. part. cap. 2. num.* 98. multo
melius præmiſſa fugæ * cognitione, propter eius
periculum, ſequeſtrationem dari æquum erit, ex
text. *in d. §. fin. l. ſi fideiuſſor, & in l. ſi creditoris* 16.
ff. de priuilegiis creditorum, docet Gloſſ. *verb. ſeque-
ſtrari*, vbi Abbas *caſu 3. in d. cap. 1. de ſequeſtratione
poſſeſſionis*, & communiter Doctores *in d. l. vnica, C.
de probibita ſequeſtratione*, & Bart. Bald. Alex. Iaſ.
n. 9. & 26. Oroſcius *in d. l. ſi fideiuſſor, §. ſatiſdatum*,
& ita, pro prima cauſa, ſcribitur *in d. l. 1. tit. 9. p. 5.*
Quinimo, & ſine cauſæ cognitione, nec aliqua præ-
miſſa citatione, ſequeſtrationem fieri, iure permit-
titur, cum periculum eſſet in mora, & timeretur,
rem auferri, vel alienari poſſe à debitore fugitiuo;

vt *in d. § ſi ſatiſdatum, & in dict. l. ſi creditores*, &
apertè colligitur *ex dict. leg. 1. part.* vbi notat Gre-
gorius Lopez *verbo perſona*, Quales autem ſint
fugæ ſuſpiciones, ex quibus induci debeat con-
tra debitorem ſequeſtratio, & qualiter probari de-
beat fugæ ſuſpicio, optimè & eleganter declarat
Menoch. *lib. 1. de arbitrariis, caſu 87. n. 1. cum plu-
ribus ſequentibus.* * O

M ✝. *Siue Iudicis decreto, ſiue priuata auctori-* 59
tate, &c.) Si fuga interueniat rei, ſequeſtratio-
nem locum habere, in competto eſt penes DD.
quibus vltra relatos, adde Bald. *in l. ſi quis in tan-
tam, C. vnde vi, num.* 16. Hypol. de Marſil. *ſing.* 41.
Ioan. Petr. Molign. *d. iure retent. d. q.* 221. vbi id ſua-
det adnotandum. Pariſ. *conſ.* 101 *lib.* 3. Dec. *conſ.* 75.
n. 1. Roland. à Vall. *conſ.* 65 *per tot. ſem.* 3. Natt. *con-
ſil.* 440. Tuſch. *concl.* 524. *litter. F.* Crauett. *conſ.* 847.
Gail. *lib. 1. obſ.* 26.

Cautè tamen aduertas oportet, quod & Auctor 60
hic innuit, ibi, (*actuali fuga*) diſtinguendum forè
inter fugitiuum, & ſuſpectum de fuga; quoad fa-
cultatem detentionis perſonæ; Quoniam de fugi-
tiuo dumtaxat concluſio firmatur, vt poſſit deti-
neri, & ſequeſtrari, text. *in l. ait Prætor, 10. § ſi de-
bitor 16. D. quæ in fraud. credit. leg. generali 54. C. de
decurion.* vid. infr. † Quod quidem extendas ſiue 61
cum licentia Iudicis, ſiue etiam priuata auctoritate
id fiat; ſi tamen copia Iudicis non adſit, vt nota-
uit Auct. & ſuſtinent vltra Coler. *vbi ſupr. n.* 122.
Bart. *in l. dies feſtos, C. de fer.* Gail. *obſeru. 48. lib. 1. &
obſer. 44 lib. 2.* Angel. *in §. actio. 1. Inſtit. de act. n. 9.*
Bald. *conſ. 178. lib. 2.*

Ita tamen vt creditor ad euitandum carceris pri- 62
uati crimen, ad text. *in l. vnic. C. de priu. carc.* non
detineat debitorem vltra viginti horas, ſed cuſto-
diæ Iudicis eum tradat, & conſignet; vti ſequeſtro;
Bald. *in Auth. ima, Cod. de act. & obligat.* Coler. *vbi
ſupr. dict. n.* 123. Ioan. Petr. Molignat. *de iure retent.
quæſt.* 221.

Prout etſi apprehendat pecuniam, quam in ſac- 63
colo habet, eius pecuniæ dominus non eſt, ſed etiam
poteſt præſentare, vel ſaltem notificare debet Bald.
*in Rub. C. de reuoc. iis, quæ fraud. cred. n. 4. pro d. l. 10.
§. ſi debitorem, &c.*

Quæ quidem hactenus allata, in eo qui ſuſpe- 64
ctus ſolum de fuga eſt, non obtinent, vt ſupra dixi-
mus. Hoc enim caſu non poteſt propria auctorita-
te detineri, ſed Iudici id deferendum eſt, qui qui-
dem cautos eſſe debet in interrogando de qualita-
te cauſæ, & ſuſpicione; & ſi cauſæ ſint veriſimi-
les, poteſt decernere capturam. Bald. *in l. apertiſſi-
mi, C. de iudic. n. 10. & ſeq.* Nec ſola allegatio talis
ſuſpicionis à creditore facta ſufficiens eſt, ſed cau-
ſa cognita, claris Indiciis probari debet. *leg. ſi cre-
ditores, D. de priuil. credit.* Bald. *conſ. 61. num. 1. vol. 3.
& in Rubr. C. de reuocand. quæ in fraud. credit. n. 5.*
Caroc. *de ſequeſtr. p. 2. q. 3.* Caſtr. *conſ. 474. num. 1.
& ſeq. lib. 1.*

A. M B. I. V. D. &c.

N ✝. *Præmiſſa fugæ cognitione, &c.*) Inſuper ad- 65
uertas ad fidem de ſuſpicione faciendam coram Iu-
dice, de quo hic per Auct. Aduerſarium non eſſe
citandum, ne fuga eius inſtruatur. Caſtr. *d. conſ. 474.
n. 1. & ſeq. lib. 1.* Bald. *in l. conſentaneum, C. quom. &
quand. iud.* Molign. *de iur. retent. q.* 259. Idem Bald.
Alex. & Iaſ. *in d. l. ſi fideiuſſor, §. ſatiſdatum, D. qui
ſatiſd. cog. n 9. & ſeq.*

A. M. B. I. V. D. &c.

O ✝. *Quales autem ſint fugæ ſuſpiciones, &c.*)
Præſum

Præſumptiones porro, ex quibus fugæ ſuſpicio
eligitur efficacius, ſunt v. g. Si debitor ſemel ca-
ptus aufugit; id enim denuò facturus præſumitur,
ad Reg. *ſemel, de Reg. iur. in 6.* Bald. *conſ.* 178. *n.* 3.
67 *lib* 2. † Item ſi præparamenta facit. Aretin. *in §.*
actio, Inſt de act. n 9. Hypol. de Marſil. *in tract. crim.*
68 *§. diligenter, n.* 5. † Vt etiamſi in actu fugæ depræ-
henditur; licet vnum pedem mouerit; dummodo
tamen ad factum peruenerit, conſilium enim non
facit fugitiuum, *leg. fugitiuos, l. quid ſi fugitiuus, §.*
Idem autem, & § item Celſus, D. de ædil. ad E. Bald.
conſ. 250. *lib.* 1 *&* 382 *lib.* 5.
69 Itidem ſi latitet, vel ſit vagabundus. Natt. *con-*
70 *ſil.* 430. *tom.* 2. Bald. *in l. apertiſſimi, C. de iudic. n* 9. †
Aut, ſi inde diſceſſit, vbi plures habet creditores,
71 nec reuertitur. Crauett. *conſil.* 847. † Aut aliò ſe
confert, inſciis; creditoribus, *d l. quod ſi fugiti-*
72 *uus, D. de ædilit. edict.* † item ſi in prima ſolutione
73 defecit. Petr. Surd. *conſ.* 68. *per tot.* † Itidem, ſi ver-
74 ſuram fecit. † Alias, & quidem plures præſumptio-
nes fugæ vide, vltra Menoch. ab Auctor. relat.
Apud Nic. Boër. *deciſ.* 215. Hypol. de Marſil. *in*
pract. crim. § diligenter 2. Crauett. *conſ.* 847. Natt.
75 *conſ.* 430. *lib.* 1. † Qui aſſerit, ex eo ſolo, quem di-
ci non poſſe ſuſpectum quod ſit forenſis, & à ciui-
tate tanquam aduena recedit, cum aliud ſit fuga,
aliud receſſus; & animus actum diſtinguit; is enim
non vt fugiat, ſed vt ad proprios lares reuertatur,
diſcedit.

76 Præterea ratione modici, vel parui debiti quis
non poteſt dici ſuſpectus, nec ob eiuſmodi ſuſpi-
cionem propria bona poterunt detineri, Bald. *in*
Auth. ſed iam neceſſe, C. de donat. ante nupt. n. 1. *& ſeq.*
quem ſequitur Ludou. Rom. *conſ.* 310 *n.* 34. *& ſeq.*
Iaſ. *in l ſi ab arbitro, D. qui ſatiſd. cog. n.* 5.

77 Inſuper nec ex eo, quod debitor ſolum poſſidet
mobilia vt *inf. n.* 119. *& ſeq.*

78 Suſpicione autem fugæ, aliquo ex prædictis, vel
ſimilibus modis probata; ac cautione, vt infr. exhi-
bita, (ſi petatur,) Iudex mandare debet præciſè bo-
na, vel perſonam debitoris ſequeſtrari, & detineri,
alias tenetur de ſyndicatu. Caſtr. *d. conſ* 474. *lib.* 1.
Roland. à Vall. *conſ.* 65. *n.* 2.

79 Atque vbique poteſt debitor, vel eius bona ſeque-
ſtrari, & detineri, abſque quo, iure de incom-
petentia poſſit excipere. Natt. *dict. conſ* 430. *n.* 29.
lib. 2. Ancharan. *conſ.* 134. relat. & ſequut. à Lu-
douic. Roman. *conſ.* 242. *num* 2. & ad eum Horat.
Mandoſ. vbi communiorem hanc opinionem di-
cit, *in addit. litt. A. per tot.* Decius *conſ.* 75. Tuſch.
concl. 525. *litter. F.* Hug. ad Lanfranc. de Orian.
dict. cap. quoniam contra, de probation num. 2. Etſi
Obſter Suarez *loc. per Auct. cit.* & Roland. à Vall.
loc. pariter adduct.

80 Quæ quidem detentio committi poteſt etiam
tempore incongruo, Iaſ. *in l vinum,* 22. *D. de reb.*
cred. vbi ſe ita obtinuiſſe teſtatur, *n.* 3. *& ſeq.* Item &
die feriata. Roder. Suar. loc. per Auct. cit. *n.* 32. Gail.
lib. 2. *obſeru.* 44. Caſtr. *in l. Diuus, D. de fer.* Bald. *in l.*
1. *C. qui bon. ced. poſſ. n.* 9. Bart. *in leg. dies feſtos, D. de*
fer. vbi id mente teneri hortatur, Et Iaſ. *in d. l. vinum.*
81 *etſi n.* 33 † ampliat vt obtineat ſequeſtratio debitor
adhuc ſit intra tempora data ad conficiendum in-
uentarium, ex Angel. *in repetit. l.* 1. *§. hæc ſtipulatio.*
col. 12. *D. ſi cui pluſquam per leg. falc.* Inſuper idem
Iaſ. ibid. extendit hanc facultatem, etſi debitor ſit in
propria domo, & in Eccleſia, & *n.* 5. rationes affert.
At reſiſtit Bald. *in l. plerîq. D. de in ius voc. n.* 5. & re-
ctius quidem, præcipuè attenta praxi.

Sed quid ſi, debitor fugitiuus reſiſtat creditori 82
capere volenti? Eum poſſe à creditore vulnerari,
& etiam ſi in ea reſiſtentia occiderit, impunem
euadere creditorem, ſenſerit Gail. *lib.* 1. *obſeru.* 44.
n. 3. *& ſeq.* Bald. *in l. ſi vt allegas,* 4 *C. ad l. Cornel.*
de ſicar. num. 3. *& in l. neminem. Cod. de exhib. reis,*
num. 4 Iaſon. *in §.* 1. *Inſt. de act. num.* 76. Berlich. hos
ſecutus, *in* 1. *p. pract. concl. concl.* 73. *n.* 55. *&c.* Quod
tamen in praxi perquam durum eſt placitum, rigi-
dum æque, ac dubitabile.

A. M. Bertoli I. V. D. &c.

Ex qua vera reſolutione, & celebri doctrina 83
Angeli, & Iaſonis, *num.* 1. *in d. l. ſi fideiuſſor, § ſi ſatiſ-*
datum, & aliorum, quos refert Matthias Colerus
vbi ſup. dict. 1 *part. c.* 2. *n.* 85. infert Palacios Ru-
beus *in repetitione cap. per veſtras, de donationibus*
inter. 1. *notabili, n.* 14. Rodericus Suarez *vbi ſupr. d.*
verſ. ſed attende, n. 4. propter fugæ periculum, quo-
ad tranſeuntes, & aduenas, & maximè muliones,
venientes ad ciuitatem, cum equis, & mulis, ſi
reperiantur ſuſpecti, poſſe à iudice, alias incom-
petenti, niſi ſatiſdent, fieri ſequeſtrum rerum, vel
dictorum animalium; & ita quotidie practicari ex
doctrina Angeli, Pauli de Caſtro, Iaſonis. & alio-
rum *in d. §. ſatiſdatum,* tenet Roderic. Suarez *in lo-*
co ſupra citato, quem refert & ſequitur Doctor
Salgun. *in d cap.* 12. *de ſequeſtratione num.* 31. &
Matthias Colerus *in d cap.* 2. *n.* 86. *verſ.* 2. *fallit.* Vbi
in n. ſequenti, ſingulariter dicit, quod circa huiuſ-
modi ſequeſtrum, vulgo, *embargo,* rerum vel perſo-
næ obligatæ, debent creditores cauti, & circum-
ſpecti in hoc eſſe, ne de facili, vel inconſultò, de-
ſcendant ad tales ſequeſtrationes perſonarum,
equorum, vel aliorum animalium, quia licet taliter
detentus, regulariter cogatur de ſuo ſumptus in-
terim facere, donec aut debitum liquidum ſoluat,
aut pro illiquido, & negato idoneè ſatiſdet, aut con-
cordet cum creditore, vel aliter lis finem accipiat,
prout eſt Gloſſ. communiter approbata *in leg. fin.*
vbi etiam notat Bart. *C. de erogatione militaris an-*
nonæ lib. 12. per illum textum; Tamen ſi detentus
ipſe egeat, quod ſibi cum iumentis, & familia,
quam, quæve ſecum ducit; quæque omnia quoti-
dianam curam & victum requirunt, exhibere de
ſuo nequeat, tunc diues ſequeſtrari faciens, de-
bet interim prouidere de alimentis ſequeſtrato, ac
iumentis, ne fame pereant, ex Paris de Puteo *de*
ſyndicatu in verbo, *an carceratus n* 2. *cum duobus*
ſequentibus, Oldradus *conſ.* 27. *n.* 3. Boërius *dec.* 303.
num. 23. pro quo vrget *lex quemadmodum, §. magi-*
ſtratus, & l. ex pecoribus, ff. ad legem Aquiliam, vbi
habetur, lege Aquilia teneri creditores, qui res pi-
gnoratas, vel quoquo modo detentas fame necant;
& notat Corduba *in l. ſi quis à liberis, § ſolent n.* 37.
ff. de liberis agnoſcendis per Gloſſam ſingularem, *in*
d. l fin. verſ. agnoſcere, C. de erogatione militaris an-
nona lib. 12. Imò non tantum tenetur iſto caſu cre-
ditor diues ad alimenta inopis detenti, vel ſeque-
ſtrati; verum etiam compellitur eidem ſubmini-
ſtrare expenſas litis, medij temporis, vſque ad ſen-
tentiam, ſecundum Oldrad. *conſ.* 27. *num.* 3. Iaſ. *in*
d. l. ſi fideiuſſor. §. fin num. 30. cum reus & detentus
ſit & inſtructus venire nequiuerit, qui præter ſpem
ad alienum iudicium tractus eſt, *arg. legis ſi quando,*
C. de dilationibus, cum è contra, actor ſemper pa-
ratus extiterit, *l. pure, §. fin. ff. de doli mali, & metus*
exceptione.

P ✝. *Tranſeuntes, & Aduena, &c.*) Si apud 84
Cauponem ipſum, vel Tabernarium, aliumve ſub

ſequeſtro remiſſa ſint animalia, ea detineri per
ipſum poſſe, donec pro cibariis & ſimilibus impen-
ſis ſit ſibi ſatisfactum, notat Io. Petr. Molignat. *de iu-
re retent. q. 103* pro quibus quidem, cuiuis præfere-
tur, vt inf. latius, ſuo loco.

85 Hoc porro ſequeſtrum ipſi etiam Cauponi
conceditur in bonis hoſpitis apud Cauponem di-
uertentis, ſi diſcedere velit, abſque quo eidem
ſatisfecerit, eleganter Matth Colet. *de proceſſ. exe-
cutiu. part. 1. cap. 2. num. 249. & ſeqq.* Negușant. *de
pignor. part. 2. membr. 4. num.* 138. Petr. Pek. *de*
86 *iure ſiſtend. c. 3. num. 2.* † Multò magis ſi huic infir-
manti in hoſpitio expenſas & alimenta præbuit,
vel mortuum propriis ſumptibus ſepeliuit. Bald.
in l. in reſtituenda, C. de petit. hered. num. 1. Caſtrenſ.
ibidem num. 2. Ioann. Petr. Molignat. *de iur. retent.
q. 44. per tot.*

87 Sed quid in libris & aliis rebus Scholarium, da-
turne hoc ſequeſtrum, ſeu retentio, vel arreſtum?

Negant de iure, Schneid. *in, §. Item, Inſtit. de
action num. 43.* Iaſon. *ibid. num. 23. & 64 & in leg.
ſi non ſortem, § ſi centum, D. de condict. indeb. n. 10.*
Ioann. Sichar. *ad Rubric. Cod de pignor. & hypo-
thec. num. 18.*

88 At quid in praxi? Negant nihilominus Rebuff.
*in Ordin Regul. Gallic. titul. de litter. oblig. artic. 6.
gloſſ. 3. num. 68.* Petr. Pek. *dict. tract. de iure ſiſtend.
cap. 5.* vbi refert, in quoſdam fuiſſe laqueo ani-
maduerſum, quia ſtudentium libros arreſtaſſent.
89 † At ex diuerſo, in terris Imperij concedi ſeque-
ſtrationem & arreſtum in ipſis, ſuſtinet Matth. Co-
ler. *de proceſſ. execut. d. p. 1. cap. 2 num 126. & ſeqq.
& part. 2. cap. 3. n. 148.* & ex eo Virgil. Pinz. *in ſuis
quæſt. q. 88. num 22.* relat. & ſecut. à Matth. Berlich.
part. 1. pract. concl. 74. num. 35. Qui ex Colet. *vbi
ſup.* extendit hanc facultatem creditoris, & ad ſa-
90 laria Doctorum, Profeſſorum, † Aduocatorum,
&c. in ſubſidium, ſcilicet ſi nulla alia adſint bona;
*ex l commodius 40. D. de re iudic. l. ſtipendia 4 C. de
execut. rei iudic. Iaſ. in dict. l. commodius, num 1. &
ſeqq & vbi l. ſi fideiuſſor. 7. §. ſi ſatisdatum ſin. D. qui
ſatiſd. cogant.*

A. M. Bertoli I. V. D. &c.

91 Quapropter ait ipſe, *num. 91.* prudentes Iudices
ob metum ſumptuum, aditi, pro detentione re-
rum, vel perſonæ debitoris, antequam creditoris
ſequeſtratio decernatur, exigunt à petente ſeque-
ſtrum cautionem indemnitatis, veluti quod pro-
pter expenſas in euentum de publico fiendas, &
quemcunque alium caſum, quo forſan ea ratio-
ne, in futurum poſſet moueri lis per reum deten-
tum contra tribunal illius loci, ſuis ſumptibus cre-
ditor defendat, & indemne præſtet, ex Baldo *in
leg. fin. num. 13. Cod. de pœna Iudicis qui male iu-
dicauit*, Per *legem primam*, quam ad hoc allegat
tanquam vnicam, *ff. de magiſtratibus conuenien-
dis*; & vſque adeo id verum eſt, quod alias Iudex
qui dimittit ſequeſtratum, ſine iuſtâ cauſa, vel con-
ſenſu ſequeſtri, ſeu *embargo*, facientis, litem ſuam
faciat; & teneatur ad debitum principale, niſi
reum denuo in iudicio ſiſtere faciat, ex doctrina
Fabri, *in §. fin. Inſtitut. de actionibus*, Per *legem
quoties, C. de exactoribus tributorum lib. 10. & Gloſſ.
in dict. l. ſi fideiuſſor, §. fin.* & tenet Abbas *in cap.
dilectus, num. 9. de ſequeſtratione poſſeſſionis*, cum
aliis pluribus à ſe citatis Auctoribus, *ibid. num. 93.*
Tamen ſi creditor in propoſito recuſet, vel alimen-
Q ta, vel talem cautionem indemnitatis, * Iudex mo-
tu poteſt ſequeſtrum relaxare, hoc eſt *alzar el em-
barga*, ſecundum Boërium, *d. deciſ. 303. num. 1.* poſt
Ioannem Fabrum, *in d. § fin. num. 5.* & ibi Angelus
Aretin. *Inſt. de actionibus*, per præcitatam *legem fin.
C. de erogatione milit. annona*, & ita obſeruare com-
muniter vſum tribunalium, teſtatur Colerius, *d. 1.
p. c. 2. n. 94.*

Q ✝. Cautionem indemnitatis, &c.) Rectè no-
tatur, ab Auct. per Iudices exigi cautionem indem-
nitatis ab inſtante pro ſequeſtratione, quoniam ſi
iniuſta ſit ſequeſtratio, non ſolum prorſus eſt irri-
ta, & omnino caſſari debet, & aboleri. Saluſt.
Tiber. *in prax. lib. 2. cap. 23. num. 1.* Buratt. *de-
ciſ. 653. num. 6. & ſeqq.* cum ſimil. ſed etiam ex
hoc, creditor tenetur ad refectionem, ſumptuum
damnorum, & intereſſe pro rebus debitoris, ita
de facto ſequeſtratis. Matth. Coler. qui caſum in
praxi adducit; *de proceſſ. execut. part. 2. cap. 3. n. 39.*
Bald. *conſil. 106. lib. 3.* vbi agit de rebus ſequeſtra-
tis, quæ tractu temporis deteriores redditæ ſunt.
† Inſuper tenetur ad omnia damna, & intereſſe 92
ſequeſtrati, Magiſtratui, Domino, & creditori-
toribus aliis, ſi ob eiuſmodi retentionem, ope-
ras, & ſeruitia, aliavè ſimilia, &c. non potuit im-
pendere, vel creditoribus ſoluere. Ioan. Petr. Mo-
lignat. *de iure retent. quæſt. 341.* † Et tenetur etiam 93
ſi Iudex in ſententia reuocatoria, vel declarato-
ria nihil de damnis & intereſſe dixerit, aut diffi-
nierit, eleganter Bald. *conſil. 249. num. 1. & ſe-
quent. lib. 3.*

Obſerua tamen ſemper opus eſſe manu Iudicis 94
in hac liberatione, ſeu remotione ſequeſtri. Ob
id, ſi litigans, etſi iuſtam habeat cauſam, illudque
iniuſtum ſit ſequeſtrum, rem Iudicis decreto ſic ſe-
queſtratam propria occupauerit auctoritate, in to-
tum cadit à iure ſuo. *Clem. Vnic. de ſequeſtr. poſſ. &
fruct.* vbi Io. Gedd. *axiom. 8. n. 89. 90. & paſſim*, apud
quem vide rationes.

A. M. B. I. V. D. &c.

Secundò † ex eadem vera limitationis doctrina 95
infertur, Quod ſi debitor in diem, vel conditio-
nem, ſit ſuſpectus de fuga, licet dies, vel condi-
tio ſoluendæ pecuniæ non extiterit, * ſi creditoris R
interſit, non tantum res debitoris poterunt ſeque-
ſtrari, ſed etiam capi, & carcerari poterit; pro
quo eſt text. elegans, *in d. l. quæſitum, ff. de pignori-
bus*, ſaltem ad eum finem, vt debitor ſatiſdet de
ſoluendo, adueniente termino conditionis, vel diei
adimpletæ, iuxta Gloſſ. *in leg. in poſſeſſionem, ff. ex
quibus cauſis in poſſeſſionem eatur*; per textum ſin-
gularem, *in l. In omnibus bonæ fidei iudiciis*, ibi: *In
omnibus bonæ fidei Iudiciis, ſi nondum dies præſtan-
dæ ſolutionis venit, ſi agat aliquis ad interponendam
cautionem, ex iuſta cauſa condemnatio fit, ff. de iu-
diciis*, ad quod benè facit text. *in leg. omnes as, & ibi
Baldus, ff. pro ſocio*, prout notat eleganter Roderi-
cus Suarez, *in repetic. legis poſt rem iudicatam, in
ſeptima limitatione legis Regni, & in dict. l. 2. titul.
De los emplazamientos, lib. 2. fori d. verſ. ſed atten-
de, n. 22. verſ. tertio, extende*, Matth. Colerius, *vbi
ſupra, n. 99.*

R ✝. *Licet dies, vel conditio ſoluendæ pecuniæ,* 96
&c.) Hanc ſententiam ſuſtinent vltra relatos
Gloſſ. pariter, *in §. 1. verſ. debetur, Inſtit. de action. &
in d. l. quæſitum, verſ. quia intereſt.* Bald. *in l. ſi dubito-
ri 21. D. de iudic. n. 3. & in l. 1. C. de condict. ex leg. n.
fin. & in l. de reſtituendis, C. commod.* Iaſ. *in l. ſi ab ar-
bitr. D. qui ſatiſd. cog. num. 7. & in l. ſi vinum 22.
D. de reb. cred. num. 3.* Philipp. Dec. *conſ. 75* Schneid.
in §. actio. Inſt. de act. num. 15. Coler. *d. c. 2. num. 124.*

Etſi

Etſi diſſentiat Tuſch. *d.concl.324.litt.F.* & Alex.
conſ.241. vol. 6.

A. M. Bertoli, I.V. D. &c.

97 Præterea aduertendum eſt, alias dari cauſas, ob
quas debitor ſuſpectus dicitur, & ob id ſeque-
ſtrationem rerum deueniri valeat, quas refert
Gloſſ. *in dict.l.ſi fideiuſſor, §. ſi ſatiſdatum, in ver-
bo, Offieium*, communiter ab omnibus recepta ſe-
cundum Iaſ. *ibi.n.9. & 11.* Oroſcium *n.11.* Abbat.
n.9. & *in dict.c.2.de ſequeſtratione poſſeſſionis*, quas
bene declarat Rodericus Suarez, *vbi ſupra, in
verſ. ſed attende, n. 2.* vbi concludit, neceſſe non
eſſe illa omnia, quæ à Gloſſ. referuntur, ibi, ſi-
mul concurrere, ad hoc, vt reddant debitorem
ſuſpectum, ſed quamlibet cauſam de per ſe ſuffi-
cere, quod iudicis arbitrio relinquitur, vt ſigni-
ficant verba ibi: *Si hoc iudici ſederit, ideo quali-
tas per ſeſe conſideranda eſt, vtrum ſit talis, de qua
ſit ſuſpicio de fuga, vel de receſſu, aut de baratatio-
ne, vel quod dolo deſinat poſſidere, quæ omnia ex
perſonæ qualitate perpendenda ſunt*, arg. text. *in l.
fin.ff. de actionibus, & obligationibus, & legis 1.cum*
S *ſimilibus, C. ſi quis Imperatori maledixerit, &c.* *
98 S *. *Final.)* Cauſæ plures ſuſpicionis præter
adductas recenſentur per Caroc. *in ſuo tract. de
ſequeſtr. p.2. q 2. per totum*; Præcipua quidem eſt
dilapidatio, vt ſup. dix. non tantum præſens, ve-
rum & futura, quæ ſcilicet timeatur. Caputaq.
dec.9.p.3. Veſtr. *lib.8. c.4. n.3.* ſuæ prax. Hinc no-
tat Aufrer. *ad Cap. Tholoſ.q.48.in fine, ſub num.5.*
Clerici bona, vel fructus beneficiales ſequeſtrari
poſſe habita ſummaria cognitione, ipſum eas di-
lapidaturum, vel effici non ſoluendo, & inopem
99 reddi. † Inſuper ſtantibus controuerſiis inter fi-
liosfamilias & Patrem, Monachum & Superio-
rem, Seruum & Dominum. Inter eum colonum.
Caroc. *vbi ſup.* Adde vt competat, ſi lis ſit ſuper
beneficio. Caputaq. *Dec.70. p.1. & Dec. 151. p.3.*
Eius etiam fructus ſequeſtrantur, ſi contra poſ-
ſeſſorem prima ſententia ſit lata. *Vulg. Clem. Vnic.
de ſequeſtr. poſſ. & fruct.* Veſtr. *lib. 7. cap. 2. init.*
Imo & ipſa Eccleſia, & beneficium ſequeſtrari
poſſunt. Bellarm. *contr. 29.* Oldrad. *conſ.166.* Item
datur ex cauſa ſcandali; Atque ex pluribus aliis
cauſis Iudici bene viſis, penſata qualitate perſo-
næ, cauſæ, & aliorum adiacentium; quod qui-
dem ſuadet text. per Auct. hic adductus, *in l. ſi fi-
deiuſſor, §. ſi ſatiſdatum, D. qui ſatiſd. cogan.*

A.M. Bertoli, I.V. D. &c.

100 Ruſus idem Rodericus Suarez *ibidem n. 5.* re-
cte notauit, huiuſmodi ſequeſtrum durare do-
nec reuocetur per ſatiſdationem: nam per præ-
ſtationem fideiuſſoris, reuocari ſequeſtrationem
conſtat, *ex dict. §. ſi ſatiſdatum*, ibi, *Donec ſatiſda-
tio detur, vel in finem accipiat, ſed quæ ſatiſdatio
eſſe debeat, vtrum de iudicio ſiſtendo, vel re non ba-
ratanda*, ex Gloſſ. ibi. verbo, ſatiſdatio, *in dict. leg.
ſi fideiuſſor. §. ſi ſatiſdatum*, & alia plura circa in-
terpretationem *dict. §. ſatiſdatum*, videnda ſunt
latiſſimè per Menochium, *dict. lib. 2. de arbitrariis,
caſu 87. n.10. cum ſeqq.* Suarez, *vbi proximè d.n.5.*
T *cum aliis pluribus.* *
101 T * *Final.)* Sequeſtrum ritè & iuſtè factum,
tolli per oblationem idoneæ cautionis, ſatis ſu-
perque comprobat *l. ſenatuſconſulto, D. de offic.
præſid. l. fin. C. de ord. cognit. d.l. ſi fideiuſſ. §. ſi ſatiſ-
datum, fin.* & ex ea Iaſon *ibid. n. 17.* qui quatuor
limitationes affert. Alexand. *ibid. n. 5.* Bald. *in l.2.
init. C. de ordin. cognit.* Guid. Pap. *Dec. 246. n.6.*
Practic. Papienſ. *in form. ſequeſtr. vel ſaxamenti
Gloſſ. ſapiens, n. 5.* Abb. *in c.2 n.19. extr. de ſeque-
ſtrat. poſſeſſ. & c.* Matth. Coler. *de proceſſ. execut. p.1.
c.2.* Io. Gedden. *de ſequeſtration. in Rubric. n. 22.
in med. & c.3. à n. 14.* † Vnde dici ſolet, Cautio 102
eſt medicina ſequeſtri. Galeſ. *de oblig. camer. q.37.
n.39.* Zacch. *eod. tract. de oblig. cam. deciſ.118.* Bu-
ratt. *dec.165.n.11.* Rot. *Dec.654.n.5.p.2. & Dec.381.
n.2.p.3. recens.* Eſt enim inducta ſequeſtratio in de-
fectum non idoneæ cautionis Rot. *dict. Dec. 654.
n.5.p.2. recens.* Ferentill. ad Buratt. *dec. 595.n.9.*
Hæc potiò cautio debet continere promiſſio- 103
nem de re illa reſtituenda abſque vlla procraſti-
natione in caſum victoriæ; adeo vt non ſufficiat
ſimplex ſatiſdatio, *l. litibus, C. de agric. & cenſit.*
vbi Bart. *n.5.* Iaſon. *in dict. l. ſi ſatiſdatum, n. 17.*
Maſſuer. in addit. ad Practic. Papienſ. *in d. form.
ſequeſtr. gloſſ. audeat, n. fin.*
Eſtque facienda vel pignoribus, vel fideiuſſo- 104
ribus de ſiſtendo Iudicio, & re integra conſeruan-
da Gail. *lib.1. obſeru. obſ.26. à n.6.* Mynſing. *cen-
tur.5. obſeru.35. n.7.* Nec ſufficit ſola cautio Iudi-
dicio ſiſti, niſi ſequeſtratus habeat immobilia.
Mynſing. *vbi ſup. n.8.* vel ſufficienter caueat de
ſatisfaciendo, adueniente termino conditionis,
vel diei. Matth. Coler. *de proceſſ. execut. p.3. c.2.
n.124.* per Gloſſ. *in l. in poſſeſſione 6. D. ex quib. cauſ.
in poſſeſſ. eat.*
Sed impingimus in dubium, ſi debitor fideiuſ- 105
ſoribus, vel pignoribus cauere non poteſt, admit-
titurne ad iuratoriam cautionem ad effectum re-
uocandi ſequeſtrum?
Et quidem in hac difficultate negat omnino
Roderic. Suarez, *loco citato n. 7.* vbi rationes af-
fert. Speculat. *lib.4.p.2. tit. de ſequeſtr. poſſ. & fruct.
§.1. n.2.* Iaſon, *in d. l. ſi fideiuſſor, §. ſi ſatiſdatum,
n.18. & in l.1.n.23. D. eod. qui ſatiſd. cogan.*
At ex diuerſo reſiſtunt Gloſſ. *in l.1. verb. iura-* 106
*toria, C. de aſſert. toll. & in c. ex parte 23. verb. pro
contumacia, poſt med.* Ibi, *Quid ſi aliquis ita pau-
per, extr. de Verb. ſignific.* Gail. *l.5. obſ.148 n.5.* Ma-
ſuer. iam adductus, in addit. ad Pract. Papienſ.
loc. cit. n. fin. Mynſing. *cent.2. obſ.11. init.* Io. Gædd.
de ſequeſtr. c. 2. n. 27. vbi omnia oppoſita diluit,
prædicta Affirmatiua ſententia iam munita.
Et inter alios caſus, in quibus iuratoria cautio 107
ſufficit, quorum quatuordecim recenſet Iaſ. *in d.
l.1. D. qui ſatiſd. cog. n.23.* & Ant. Henting. *de fi-
deiuſſ. c.18.* hic recenſeri poteſt, cum perſona quæ
cauere debet, eſt honeſta, & non ſuſpecta. Gail. &
Mynſing. *loc. cit.* Iaſ. *vbi ſup. n.23.* Maſuer. ad Pract.
Pap. *vbi prox.* Io. Gædd. *de ſequeſtr. c.3. n.20.* Ant.
Henting. *de fideiuſſorib. d. c.18. n.106. & c.15. n.30.
& ſeq.*
Iuridicè porrò oblata cautione, ſi iudex ſeque- 108
ſtrum remouere recuſet, in eum decernuntur
mandata, cum clauſ. iuſtificatoria. Gail. *lib.1. ob-
ſeru. 26. & obſ.148. Et lib.2. obſ.44.* Berlich. *concl.
pract.73.p.1.n.138.*
Aliqui tamen adſunt caſus, in quibus fideiuſſio 109
non diuertit ſequeſtrationem, quos infra recen-
ſebimus, *ſub litt. B b, à n.130. & ſeqq.*

A. M. Bertoli, I.V. D. &c.

Tertia limitatio ſit in caſu dilapidationis, * V
veluti quando conſtat debitorem egeſtate labo- 110
rare, vel ad inopiam vergere, vt quia eſt vitæ
perditæ, & male vtitur rebus ſuis, eas dilapidan-
do, tunc rectè ſequeſtrationem fieri poſſe, probat
text. *in leg. ſi Imperatores, §. final.* vbi rectè Gloſſ.

verb. dilapidationis, *ff. de appellationibus, & in d. l.1.tit.9.part.3.verſic. La tercera es*, vbi Gregorius
Lopez, *in gloſſ. ibi verbo, De gaſtar*, docet Gloſſ.
verbo, ſequeſtrarj, *in dict. c. 2. de ſequeſtratione
poſſeſſionis*, & ibi Abbas, *n.* 10. optime Matthias
Colerius *d.* 1. *part. c.*2. *n.*102. & alij plures citati
per Doctorem Sahagun, *in d.c.*2.*n.*34.

111 V ✝. *In caſu dilapidationis, &c.*) Cum timetur de dilapidatione bonorum, decerni ſequeſtrationem, probat text. cit. *in d. l. Imperatores*, & ex eo vnanimiter ſuſtinet Bart. *in l. intereſſe*, 39. *D. de acq. poſſ. & in l. de pollicitationibus, D. de pollicitation.* Bald. *in l.*2. *n.*9. *vbi* Salycet. *n.*4. *C. de hered. vel act. vend.* Guid. Pap. *Dec.*246.*n.*5. Gail. *lib.*1. *obſ.*147. *& ſeqq.* Iaſ. *in l. ſi ab arbitro, D. qui ſatiſd. cog.* Pract. Papienſ. *in form. ſequeſtr. ſeu ſaxam. gloſſ. ſapiens, n.*1. Io. Gxd. *de ſequeſtr. c.*2.*n.*24. Curt *eod. tract. q.*6.*n.*33. Suluſt. Tiber. *in prax. lib.*2. *c.*23. *init.* Verall. *dec.*92 *p.*2. *& Dec.*158. *n.*1. *part.*3. Put. *dec.*3. *de ſequeſtr.* Buratt. *dec.*105.*n.*6. *& Deciſ.*195.*n.*6. Caualer. *dec.*314.*n.*4. Rot. *dec.*654.*n.*2. *& Dec.*727. *n.*1. *p.*2. *recent.*

112 Et obtinet in iudiciis, & realibus, & perſonalibus. Gail. *loc. cit.* Mynſing. *cent.*5. *obſ.*35. Coler. *loc. per Auct. cit. num.* 129. Imo ſi hæres, fideicommiſſo grauatus, ante mortem dilapidet bona,
113 poſt eius deceſſum alij reſtituenda, † poſſunt ea ſequeſtrari, & in tuto poni, ne commoditas medij temporis auferatur grauato. Si tamen dilatio eſſet appoſita in fauorem fideicommiſſarij, in totum poſſent auferri; vt ex Bald. *in Rub. C. de reuoc. and. iis quæ in fraud. cred. n.*8. notat Matth. Berlich. *pract. concl.* 73. *p.*1. *n* 80. Vt autem illud ſequeſtrum hic relaxetur, is contra quem inſtatur pro ſequeſtratione, citari debet, niſi periculum
114 eſſet in mora. Buratt. *dec.*654. *n.*1. *& ſeqq.* Quid vero in ſequeſtro ſeu areſto perſonæ. vide quæ ſup.

A. M. B. I. V. D. &c.

115 Veruntamen quia homines noſtri temporis, valde ſunt cauti, & circumſpecti, facultates patrimonij ſui de induſtria occultando, ne detegatur ipſorum inopia, cum nihil ſit tam durum, & inhumanum, quam paupertatis detegi vilitatem, & inuidiæ exponere diuitias, vt inquit text. elegans, *in leg.*2. *C. quando, & quibus quarta pars debeatur, lib.* 10. ac nihilominus detentio rerum, vel perſonæ debitoris ipſius, ſit valde ignominioſa, ac minuit fidem apud honeſtos viros, cum pro decoctoribus, & fallitis habeantur; maximè qui ſuo quaſi vitio, non ſoluendo facti ſunt, vt notat Stracha. *de decoctoribus* 2. *p. n.*1. Ideo volunt Doctores, præallegatæ ſuſpicionis de fuga, vel de dilapidatione rerum debitoris, fidem aliquam
X ſaltem ſummariam, iudici fieri debere, * quod contingit, ſi doceatur, quòd debitor, vel nulla
Y amplius poſſidet immobilia,* vt in *dict.* §. *ſi ſatiſdatum*, docet Bart. & Bald. *in l. apertiſſimi, n.*9. *C. de iudiciis*, & Abbas, *in dict. c.*2. *de ſequeſtratione poſſeſſionis*, vbi notat Gloſſ. verbo *ſequeſtrare*: vel adeo pauca, vt non æquivaleant debito, in quo eſt obligatus debitor, *per legem ſciendum, & dictam legem, ſi fideiuſſor,* §. *ſi ſatiſdatum, ff. qui ſatiſdare cogantur*, iuncta *dict. l. ſi creditores, ff. de priuilegiis creditorum*, obſeruat Rebuff. 3. *tom. ad leges Gallicas, tit. de ſequeſtris, art.*1. *gloſſ.* 2. *num.*6. Probatur etiam periculum dilapidationis, aut fugæ, ex vita antea malè acta, vt quia iamdudum ſemper fuit prodigus, & alienauit vnum prædium poſt aliud, ac etiam ſi debitor hactenus ſemper fuit moroſus in ſolutione, & apparet etiam nimis eum habere plures creditores, qui ipſum moleſtant, vt poſt Gloſſ. verbo officium, *in d.* §. *ſi ſatiſdatum*, benè notauit Matthias Colerius, *ex aliorum doctrina in d.* 1. *part. c.*2.*n.*104. affirmans, quod ſi in iudicio concurrant circa vnam eandemque perſonam indubitatum eſſe ſequeſtrationi locum fore: ſin minus, in arbitrio iudicis eſſe, ſequeſtrationem, aut detentionem perſonæ eligere, *ex dict. leg. ſi fideiuſſor*, §. *ſi ſatiſdatum*, iuxta ea quæ ſuperius reſoluimus, ex plurimorum Auctorum doctrina. *. Z

X ✝. *Fidem aliquam ſaltem ſummariam Iudici, &c.*) Ex quo hic agitur de iniuria debitori inferenda, & eius exiſtimatione lædenda, (vt ait hic Auct. & ante eum Bald. *in l.*1. *n.* 12. *C. de prohib. ſequeſtr.* Et in ſimili de areſto ait Gail. *de areſto Imper. c.*1.*n.*12. Menoch *de arbitr. iud. lib.*2. *cent.*1. *caſ.*87. *n.* 2. Iudex caute debet incedere: ob idque ſola allegatio dilapidationis non ſufficit, ſed 116
ea debet probari, † ſatis tamen eſt aliqua fides iu- 117
dici facta de eadem dilapidatione, non quidem in forma iudicij, & per modum proceſſus, ſed ſummariè, per aliqualem ex præſumptionibus inſtructionem, vt hic notatur; videlicet exhibendo obligationem, & teſtes producendo, comprobantes vnum aut alterum ex his iudiciis. Gail. *lib.* 2. *obſeru.* 44. *& lib.*1. *obſ.*147. Scacc. de Iudic. *lib.*1. *c.*38 *n.*27. Ioan. Baptiſt. Caccialup. *de debitor. ſuſpect. q* 6 *n.*131.

Imo etiam & per ſolum iuramentum probari 118
poteſt; vt de fugæ ſuſpicione ſup. dix. ex Coler. *de proc. execut. part.* 1. *d. c.*2.*n.*132. *& ſeqq.* Caccialup. *vbi ſup.*

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

Y ✝. *Nulla amplius poſſidet immobilia, &c.*) 119
Eum qui immobilia poſſidet, de fuga ſuſpectum dici non poſſe, firmat Roderic. Suarez loc. per Auct. prox. cit. *n.*11. Lanfran. de Orian. & ad eum Ald. *in c. quoniam contra, de probat. c. de recuſationib.* 3. *ſub n.* 7. Schneid. *in* §. *act.* 1. *Inſt. de act.* Adde notata *in l. uit Prætor, verſ.* §. *ſi debitorem, D. quæ in fraud. credit.* Niſi tamen in loco periculoſo. Iaſ. *in l. ſoluto* 2. *D. ſol. matr n.*28. & Suarez, *d. loc. n.*12. vbi exempla ponit. Vel ſi ea non ſufficiant ad debiti ſolutionem, vt per Auct. ad quod vid. Caſtrenſ. *conſ.*474.*n.*1. *lib.*1. Crauett. *conſ.*847. *n* 4. *& ſeqq.*

Sed quid ſi mobilia ſolum poſſidet? Ex hoc 120
ſolo poterit ne vt ſuſpectus allegari; Et quidem reſoluendum omnino eſt, breuiter non poſſe, abſque aliis indiciis, & præſumptionibus. *d. l. ſi fideiuſſor,* 7. §. *fin. D. qui ſatiſd. cog.* vbi dicitur, ad ſequeſtrationem non ſufficere, vt quis ſolummodo bona mobilia poſſideat; ſed exigitur vt perſona ſit etiam ſuſpecta. Nec iure diuerſum poteſt ſuſtinere Crauett. *d. conſil.*847. motus auctoritate Specular *lib.*4. *part.*2. *tit. de ſequeſtr. poſſ. & fruct. ſuit. n.* 2. quoniam ipſe, vt videre eſt, coniungit debitorem non poſſidere immobilia, & eſſe ſuſpectum, vt rectè notauit Berlich *pract. concl. p.*1. 121
*concl.*73. *d. l. ſequeſtr. n.*19. † Quæ porro ſuſpicio de- 122
prehenderetur, ſi iſte debitor iam poſſediſſet immobilia, & nunc alienaſſet; vt hic Auct. & vltra per eum adduct. Gail. *d. obſeru.* 44. Coler. *vbi per Auct.* Pract. Papienſ. *vbi proxim. n.*2. *ad l. ſi creditores, D. de priu. credit.*

A. M. B. I. V. D. &c.

Z ✝. *Final.*)

122 Z ✝. *Final.*) His adde, ſi fideiubet pro aliis,
& iam nunc exiſtit fideiuſſor, variis debitis in-
uolutus. Angel. *in l. in perſonam, §. 1. D. de pact.* per
illum text. Alex. qui hanc ſingularem admodum,
& perpetuo notandam vocat concluſionem, *in l.*
ſi conſtante, 22. D. ſol. matr. Iaſ. *ib. n. 157. & ſeqq.*
123 † Itidem ſi pecuniam fœnebrem ſuſcepit. Gloſſ. *in*
l. 2. verb. ſuſpect. D ſol. matr.

124 Plures porrò præſumptiones dilapidationis
vide penes DD. citatos, præcipuè penes Coler.
dict. cap. 2. Gail. *d. obſ.* 44. Io. Gædd. *de ſequeſtr. d.*
c. 2. Henning. Gædd. *d. conſ.* 106. *per tot.* Curt. *de*
ſequeſtr. q. 6. Carrocc. *eod. tract. q. 2. ſec. p. princ.* &
alios, &c.

125 Quæ quidem an ſufficiant necne, in Iudicis
reſidere voluntate, inſpecta perſonæ qualitate,
crediti quantitate: atque aliis circumſtantiis, do-
cet Menoch. *de arbitr. iudic. lib. 2. cent. 1. caſ.* 87.
vt & de fugæ ſuſpicione ſupra diximus.

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

126 Hæc autem dilapidationis indicia, vel præſum-
ptiones ſuperius enumeratæ, ita demum faciunt
locum detentionis aduerſus perſonam debitoris,
ſi poſt contractum cum debitore celebratum in-
teruenerint, ſecus autem ſi antea, debitor eiuſ-
dem conditionis, & morum fuerit; tunc enim
dicendum eſt, quod ſibi imputet creditor, qui
cum tali contraxit, *per dictam legem ſi creditores,*
§. plane 1. ff. de priuilegiis creditorum, & Gloſſam,
in l. ait prætor, §. ſi debitorem, ff. quæ in fraudem
creditorum, & l. ſi is à quo in fine, ff. vt in poſſeſſ. le-
gatorum ſeruandorum cauſa, &c. ac in dubio, præ-
ſumitur in creditore ſcientia; cum quilibet de-
beat habere notam conditionem eius cum quo
contrahit, *l. qui cum alio, ff. de reg. iur. l. 3. ff. de fi-*
deiuſſorib. Facit Gloſſ. *legis penultimæ, ff. ad Ma-*
cedonianum, Bart. & Paul. de Caſtro, *in l. 1. ff. ſi quis*
in ius vocatus non ierit, & latè Alexander, *in l. 2. ad*
finem principij, ff. qui ſatiſdare cogantur: ideoque
creditori, iſto caſu competit onus probandi,
quod mali mores, hoc eſt abuſus, & diſſipatio
rerum ſuarum, vel fugæ ſuſpicio, poſt contra-
ctum, ſuperuenerit debitori; argumento *legis*
merito, ff. pro ſocio. * A a

127 A a ✝. *Final.*) Si ſuſpicio ſeu dilapidatio poſt
contractum ſuperueniat, non facere locum de-
tentioni, & ſequeſtrationi, communiter concluſ-
ſum eſt per DD. ex legibus per Auct. citatis. At-
que ita diffiniunt Roderic. Suar. vbi rationes,
ampliationes, & limitationes affert, vbi ſup. pro-
ximè per Auct. *n. 31. 32. & 37.* Iaſ. *in d. l. ſi quis ab*
arbitro, vbi quatuor modis limitat. Bart. *in l. dies*
feriatos, C. de fer. Roland. à Vall. *conſ. 65 n. 8 lib. 3.*
Caſtr. *conſ. 474. lib. 2.* Alex. *conſ. 241. n. 3. lib. 6.* An-
gel. Aretin. *in §. actio, Inſtit. de act. n.* 10. Pariſ.
conſ. 101. lib. 3. Lanfranc. de Oriano *in d. cap. quo-*
niam contra 6. de probat. Roman. *conſ.* 320. Dec.
conſ. 75. vbi multa dicit. Crauet. *conſ.* 478. apud
quem vide rationes. Petr. Surd. *conſ. 68. & cap.*
conſil. 68.

128 Sed quid, ſi debitor ab initio non fuit ſuſpe-
ctus, ſed litè pendente fiat non ſoluendo, & ſu-
ſpectus de dilapidatione, poteritne ipſe, & eius
bona detineri? Reſoluendum eſt Aff. ex Iaſ. *in l.*
vinum, 22. D. de reb. credit. & in d. l. ſi ab arbitrio, D.
qui ſatiſdare cogan. Angel. Aretin. *in l. nemo carce-*
rem, C. de exactor. tribut. lib. 10. Alex. *conſ.* 105.
Petr. Pek. *de iure ſiſtend. c. 4. n. 8. & ſeqq.*

A. M. B. I. V. D. &c.

Quarta ſit limitatio, in caſu, quo ſuper vna 129
eademque re, vel eius poſſeſſione plures litigant,
eamque ad ſe pertinere contendant; ita quod
partium iura ſint obſcura, & confuſione inuol-
uantur, vt non appareat quis alteri iure præce-
dat: iſto ſiquidem caſu apud ſequeſtrem iudex
rem deponi iubebit, ſaluo tamen iure cuiuſque
partis. Ita docet Bald. *in l. fin. n. 10. C. de edicto di-*
ui Adriani tollendo, receptus à Iaſone, *in d. l. ſi fi-*
deiuſſor, §. ſi ſatiſdatum, n. 27. quarto caſu, & à
Decio, *in dict. l. fin.* rectè Matthias Colerus, *de*
proceſſibus executiuis, 1. part. c. 2. n. 109. Vbi exem-
plum conſtituit, videlicet quando vterque præ-
tendit titulum pro hærede in rebus hæreditariis,
& neuter poſſidet, tunc enim bene impeditur miſ-
ſio in poſſeſſionem, & rectè fit ſequeſtratio, do-
nec de iuribus vtriuſque litigatoris plene diſcu-
tiatur, ex Menochio, *de adipiſcenda poſſeſſione, re-*
medio 1. n. 367. Cum enim poſſeſſio vacans repe-
riatur, neutro videlicet in poſſeſſione exiſtente,
rectè ad ſequeſtrationem deueniri poſſe, certi iu-
ris eſt; ex Aufrerio, *in deciſione Tholoſana.* 477.
verſ. adde, quod vbi eſt timor, & Iaſ. *in d. l. ſi fide-*
iuſſor, §. fin. n. 26. in 4. limitatione, Abbas *in cap. 2.*
fallen. 5 de ſequeſtratione poſſeſſionis, &c. cum aliis
Auctoribus citatis à Matthia Collerio, *vbi ſu-*
pra n. 110. adiiciens, *ibid. n.* 111. idem eſſe quando
non quidem ſuper dominio vel proprietate, ſed
ſuper poſſeſſione, inter duos mouetur controuer-
ſia, vtroque litigatore aſſerente, eam ad ſe perti-
nere, ex *dict. leg. intereſſe puto, ff. de acquirenda*
poſſeſſione, ac timor eſt ſcandali, ne ad arma, &
rixam deueniatur, * tunc enim ad officium Iudi- B b
centis pertinet, etiam parte non petente, rei con-
trouerſæ poſſeſſionem ſequeſtrari: vt præter alios
tradit Bart. *in l. ſi vſusfructus, §. ſed ſi inter duos,*
per illum textum, *& leg. æquiſſimum, in principio,*
ff. de vſufructu l. fin. ff. de officio Procuratoris Cæ-
ſaris, l. congruit, l. illicitas, §. ne potentiores, D. de
officio præſidis, cap. diſcordantes, & cap. præcipi-
mus 90. diſt. Scandali autem ratio, ſui natura ad
faciendam ſequeſtrationem rectè procedit; &
ideo ex ſuperiore ratione, rectè ſequeſtratio in-
ducitur, cum regulariter ſcandalum arcendi cau-
ſâ, contra regulas iuris receptas, plura iure no-
ſtro admittantur extra ordinem, *c. 1. 2. & paſſ. de*
purgatione Canonica, cap. 2. vbi latiſſime cumu-
lauit Felinus, *de præſcriptionibus,* & ita etiam
violatur prohibitæ ſequeſtrationis regula, ex Ab-
bate, *in d. c. 2. de ſequeſtratione poſſeſſionis, n. 1. ca-*
ſu 16 Iaſon *in d. l. ſi fideiuſſor, §. fin. n. 27.* cum aliis
pluribus allegatis à Menochio, *de recuperand. re-*
medio 1. n. 194. Boërius *deciſ.* 172. Quintilian. Man-
dolio, *in regula de annali, quæſt. 43 n. 3.*

Bb ✝. *Ne ad arma, & rixam deueniatur, &c.*) 130
Atque hoc caſu obſerua ſequeſtrationem non
euitari per oblationem cautionis, vtcumque re-
gulariter per fideiuſſionem tollatur, non enim id
procedit cum ſequeſtrum fuit factum ob timo-
rem ſcandali; talis namque timor non ceſſat per
ſatiſdationem. Iaſ. *in dict. leg. ſi fideiuſſor, §. fin.*
n. 17. verſ. ſecundo limita. D. qui ſatiſd. cog. Felyn.
in cap. examinata, de iudic. n. 2. verſ. limita Feren-
till. ad Butàr. *dec. 595. n. 9.* ob id præciſè poſſeſſio
ſub ſequeſtro retineri debet, † quovſque contro- 131
uerſia dirimitur, ad *c. ab eo, extr. de ſequeſtr. poſſ.*
& fruct.

Alij inſuper huiuſmodi caſus exiſtunt in qui-
bus nil prodeſt cautio ad effectum vitandi ſeque-
ſtrum,

ſtrum, vt ſi illud eſt factum pro ſententiæ exe-
cutione, ad effectum ſolutionis, tunc enim ne-
ceſſaria eſt ſolutio, *leg. ſi pecunia, §. fin.* vbi Bart.
D. vt in poſſ. legat. Iaſon. *in leg. ſi fideiuſſor, §. ſi*
ſatiſdatum, n. 17. & ibi Alex. *D. qui ſatiſd. cog.* Fe-
lin. *in cap. examinata, de iud. n.* 10. *verſ. quartò*
limitat. Burat. *Dec.* 655. *n.* 1. Ferentill. ad Burat.
Dec. 895. *n.* 9. *verſ. verum.* Caualer. *Deciſ.* 118.
num. 11. Rot. poſt Zacch. *de obl. camer. Dec.* 118.
num. 11.

133 Inſuper Id non procedit in caſu *Clem. Vnic. de*
ſequeſt. poſſ. & fruct. vt bene notat Alex. *in d. l. ſi*
fideiuſſor, §. fin. D. qui ſatiſd. cog. Abb. *in d. c.* 2.
n. 24. *de ſeq. poſſ.* Felin. *in c. examinata, eod. tit.*
n. 10. *verſ. quinto.* Cardin. *in d. Clem. Vnic. de ſe-*
134 *queſtr.* 39. † Quod extende & ad alios caſus, in
quibus talis ſequeſtratio à lege præcipitur. Ioan.
And. *in addit. ad Specul. in Rub. de ſeq. poſſ. &*
litt. A. verſ. quod ſi, ibi, *& notat.* Veſtr. *in prax.*
lib. 7. *c.* 2. *n.* 9. Idem dic ſi de mandato Principis
vel Superioris fiat. Iaſ. *in d. l. ſi fideiuſſor, §. fin. n.* 17.
D. qui ſatiſd. cog. &c.

135 Præterea, ſi ſequeſtratio facta ſit appellatione
pendente, ſeu in cauſa appellationis, fideiuſſio-
ne non reuocatur: ita notat Ferentill. ad Burat.
d. dec. 595. *n.* 9. *verſ. quintò.* Adde Carpan. *ad Sta-*
tut. Mediol. c. 111. *n.* 71. *in* 4. *limit.*

136 Adhuc etiam, cum lata eſt ſententia inter
competitores collitigantes, non ſuffragatur cau-
tio, ſi ſit decretum ſequeſtrum Put. *dec.* 311. *lib.* 1.
Dixi collitigantes; id enim non obtinet ſi ſimul
non litigent. *leg. is à quo. D. de rei vendicat.* Felin.
137 *in c. cum ſuper, n.* 11. *verſ. limita* 3. *de re iudic.* †
Vlterius non procedit regula inter perſonas, in
quibus non poteſt cadere ſatiſdatio, *l. Imperator,*
D. ad Trebell. Bald. Iaſon. & Felin. *loc. cit.* Ferent.
ad Buratt. *dec.* 59. *n.* 9. *&c.*

138 Sed quid in ſequeſtro facto contra debitorem
obligatum in forma cameræ? Diſtingue: vel enim
creditum eſt liquidum & clarum, & tunc ſeque-
ſtrum non tollitur, niſi ſolutione, Coccin. *dec.* 13.
n. 2. *in fin.* declarans ita Galleſ. *de obl. cam. q.* 37.
n. 39. & Zacch. *ad eund. n.* 64. Buratt. *dec.* 651. *n.* 1.
& ſeqq. Quod ſi illiquidum ſit, & aliqualiter am-
biguum, tollitur mediante cautione in forma
depoſiti. Saluſt. Tib. *in prax. lib.* 2. *cap.* 23. *num.* 2.
Coccin. *dict. dec.* 13. Ferentill. ad Burat. *dec.* 595.
n. 9. Sin autem omnino illiquidum ſit, tunc vt
extortum indebitè, prorſus tollitur ſequeſtrum,
139 etiam mediante ſola iuratoria cautione. † Ita Bu-
ratt. *dec.* 653. *n.* 2. *&* 7.

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

140 Ex qua ſuperiori tradita doctrina, ſequitur,
quod ſi lis ſit ſuper iuriſdictione, vtroque litiga-
tore contendente ſe eſſe in quaſi poſſeſſione iuriſ-
dictionis, iudex ad eum finem, ne à contentione
verbali ad arma deſcendatur, poterit ſuo proprio
motu, & ex officio, ſiue etiam ad inſtantiam
vnius, vel alterius partis litigatorum, facta ſe-
queſtratione, inhibere exercitium iuriſdictionis,
vſque ad finem cauſæ, & committere adminiſtra-
tionem iuſtitiæ aliquibus commiſſariis, tanquam
ſequeſtris, ſecundum Rebuff. *ad leges Franciæ, tit.*
de ſententiis execut. art. 1. *gloſſa* 5. *n.* 10. ita quod
medio tempore citari debeant litigatores, ad de-
ducendum hinc inde ſua iura poſſeſſoria, ex Gail.
l. 1. *practicar. obſeruationum,* 5. *obſeruat. n.* 2. per
multas auctoritates, de quib. ibi; vbi etiam mo-
dum procedendi ſuper litigioſa poſſeſſione de-
ſcribit, *obſeruatione,* 6. vt notat Colerius *vbi ſu-*
pra, d. 1. *part. c.* 2. *n.* 111. *in fine.*

Quæ tamen omnia procedere intelliguntur, ſi 141
dubitatur vter poſſideat, * vel ſi nemo poſſidere C c
credatur, & partes ad arma parentur, tunc enim
optima erit ſequeſtratio. Vnde prudens iudex
ſumma cum diligentia inquirere debet, an alter
poſſideat, quia quando certum eſt vnum ex his
poſſidere animoſe poſſidentem defendere debet,
& in ſcandalum inſerentem animaduertere, alteri
mandando, ne ad poſſeſſionem prædij controuerſi
accedat, donec lis iure deciſa fuerit, & ita ceſſat
ſequeſtratio, ne procedat cum iniuria poſſiden-
tis, qui turbari non debet: quod ita docet Bal-
dus *in leg. quidam exiſtimauerunt, n.* 6. *ff. ſi certum*
petatur, per legem finalem, ff. de officio proconſulis
& in d. l. fin. Cod. de edicto diui Adriani tollendo,
& in aliis locis adductis à Colerio, *vbi ſupra*
n. 117. cum pluribus aliis Auctoribus ibi allega-
tis, & aliis, quos refert Doctor Didacus de Sa-
hagun. *dict. cap.* 2. *de ſequeſtratione poſſeſſ. & fru-*
ctuum, n. 46. *in fine, verſ. ſcandali autem ratio.*

C c ✠. *Si dubitatur vter poſſideat, &c.*) His
adde Put. *dec.* 372. *lib.* 2. Rot. *dec.* 513. *n.* 4. *part.* 1.
recent. Bald. *in l.* 1. *C. de prohib ſequeſtr.* Beltramin.
ad Gregor. *deciſ.* 9. *n.* 16. *verſ. quando, & ſequen-*
tibus. Poſt. *de mandat. de manut. ac alij, &c.*

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

Hinc prouenit, quod cum noſtro iure Regio, 142
ex diſpoſitione *legis* 45. *Tauri, quæ ex* 8. *tit.* 7. *lib.* 5.
noua Recop. determinatum ſit, poſſeſſionem ciuilē,
& naturalem bonorum Maioratus, legis interpre-
tatione, in proximiorem, & à fundatore voca-
tum, ſine alio quouis actu apprehenſionis, * D d
tranſire, non obſtante quacunque alia poſſeſſio-
nis apprehenſione etiamſi à poſſeſſore Maiora-
tus, iam mortuo data ſit, vbi notant Antonius
Gomezius latiſſime, & omnes Tauriſtæ, & Ma-
tienzo, *in dict. leg.* 8. *Recopilationis,* & Azeuedo,
ibidem, & diffuſe, & nouiſſime Pater Ludoui-
cus Molina, *tractat.* 2. *de iuſtitia, & iure, diſpu-*
tat. 637. optime practicam conſtituens. Villad. *in*
ſua Politica, & practica iudiciali, in forma libel-
landi n. 142. *in §. De la demanda de tenuta,* & cum
ſæpe contingat, mortuo Duce, Comite Mar-
chione, vel alio Maioratus, ſeu Status poſſeſſo-
re, vel Barone, plures contendere de illius Ma-
ioratus, ſeu Status poſſeſſione, & vel propria au-
ctoritate apprehendere curent, vel manu Regia
occupare; ita tamen vt omnia iura inuoluta, &
contraria cenſeantur, & quis alteri iure præſtet,
ſcire difficile ſit; ideo ne ſuper hac poſſeſſionis
apprehenſione, & Maioratus ſucceſſione, con-
tendentes, ita certent, vt ad arma, & rixas faci-
le deueniant, Iuris Regij ſanctionibus, & nouis
Pragmaticis nouus fuit in his conſtitutus ordo,
& variis remediis ſuccurſum, *vt in l.* 9. *&* 10. *tit.* 7.
lib. 5. *Recopilationis,* quibus ſtatutum eſt, vt mor-
tuo Maioratus poſſeſſore, qui ſucceſſionem eius
prætendit, debeat in ſupremo Regio Senatu com-
parere, vbi remedium ſummarium poſſeſſionis,
vulgo *La demanda de tenuta,* proponere debet in-
tra ſex menſes, connumerandos à die, quæ pars
alia habuerit poſſeſſionem bonorum illius Maio-
ratus, detentam ſiue occupatam poſt mortem
vltimi poſſeſſoris; & cum citatus fuerit, ex Re-
gia prouiſione, qui detinet huiuſmodi bona, ſi
quis eſt, & ſine titulo ea occupet, probationi-
bus ab vtriſque partibus intra terminum quin-
quaginta

quagiqta dierum in prima inſtantia factis, & his tranſactis; ſine aliqua alia citatione, & concluſione, & iudiciali ordine, cauſa deciditur, & ſententia exequitur, non obſtante ſupplicatione aliqua; & executione ſententiæ facta, admittitur ſupplicatio, ſi qua fuerit, dummodo proſequatur, & finiatur intra terminum quadraginta dierum; probationibus factis, & concluſione habita intra tempus; & hoc iudicium ſummarium, antiquitus hoc modo fiebat, ſolum pro bonorum Maioratus tenuta, & detentione, vt hoc ſummario poſſeſſionis iudiciu finito, remitteretur à ſupremo Cõſilio ad Regiam Cancellariam illius diſtrictus, vbi Maioratus conſtitutus erat, vt ibi in plenario iudicio poſſeſſionis, & proprietatis decideretur, & hoc ex Pragmatica Imperatoris Caroli Hiſpaniarum Regis inuictiſſimi, *facta Matriti anno 1543. quæ eſt dict. leg. 9. titul. 7. lib. 5. noua Recop.*

143 Dd ℣. *Sine alio quouis actu apprehenſionis, &c.*) Adde vltra adduct. Guttierrez *practic. quæſt. lib. 3. q. 71. n. 3.* Caſtill. *controu. tom. 5. c. 112. n. 17. & 45. & tom. 6. c. 135. n. 35.* Paz. *de tenuta c. 8 n. 15.* Salgad. *Labyrinth. Credit. part. 2. cap 2 n. 62* qui extendit & ad ignorantem iuris ignorantia, *dict. p. 2. c. 14. n. 14. & 15.*

A M. B. I. V. D. &c.

144 Sed poſtmodum ex noua Regia diſpoſitione, *in l. 10. ſeqq.* diſpoſitum fuit, vt de hoc iudicio ſummario tenutæ, & poſſeſſionis Status, & Maioratus cognoſcatur, & determinetur, in ſupremo Regio Conſilio, & ſolum remittatur iudicium, & deciſio cauſæ proprietatis ad Regias Cancellarias, in quarum diſtrictu, Maioratus, vel eius bona ſita ſunt. Itaque cognitio proprietatis Maioratus remitti debet ad eam Regiam Cancellariam, vbi principale caput Maioratus fuerit,* Ee quamuis ibi minor bonorum quantitas ſit. Et non in eo diſtrictu, vbi maior bonorum pars ſita ſit, dummodo caput Status, ſeu Maioratus, in eo loco non ſit conſtitutum, quod ita intelligi debet, quando minor bonorum pars annexa eſt principali capiti Maioratus: vt eleganter obſeruat Ludou. Molina, *de primogeniis Hiſpaniorum, lib. 3. c. 13. n. 73.* poſt Tiraquell. *de retractu, §. 36. gloſſ. 3. n. 4. & 5.* & Patet Ludouic. Molina Societatis Ieſu, *tract. 2. de primogeniis, diſput. 638. n. 11.* & nouiſſime notauit Villadiego, *in ſua Politica, in forma libellandi n. 151.* & licet pro huius rei confirmatione nullam legem adducant, Ego à quodam doctiſſimo meo præceptore adnotaui *legem, cum in diuerſis, ff. de religioſis, & ſumptibus funerum,* cuius argumento id eleganter comprobatur, prout alias, *in 1. part. de forma examinandi proceſſum, in c. 1.* animaduerti, *n. 47.* in illis verbis, *dict. leg. cum diuerſis,* ibi, *Mihi autem videtur, illum eſſe religioſum locum, vbi principale eſt conditum, id eſt caput, cuius imago fit vnde cognoſcimus.* Secuſque eſſet, ſi in vno diſtrictu veluti Granatenſi Regij Conuentus, eſſet caput Tituli, vel Maioratus: & ibi aliqua bonorum Maioratus quantitas non eſſet annexa; ſed & in alio diſtrictu, veluti Pinciani Regij Conuentus, eſſent omnia fere bona Maioratus ſeu Status, tunc cauſa proprietatis, ibi, & in eo diſtrictu remittenda erit, vbi bonorum maior pars reſidet ex vtroque Molina, *per legem ſi fideicommiſſum, in principio, & in §. vlt. ff. de iudiciis, & l. qui ita, §. fin.* ibi, *Oportet itaque ibi fideicommiſſarium conuenire, vbi domicilium habet, vel maior pars reſtituta hereditatis habet, ff. ad Senatuſconſultum Trebellianum leg. vnic. Cod. vbi de hæreditate agitur, leg. fin. tit. 9. part. 6.* itaque ex eo quod cauſæ Maioratus regulariter ſunt arduæ, & graues tractandæ ſunt in Supremo Regio Senato Iuſtitiæ, quoad poſſeſſionem, ſecundum Matienzum, *in dict. leg. 9. tit. 7. n. 1.* quoad proprietatem vero, in Regis Cancellariis, *ex d. l. 10.* ibi, *Ni puede auer otro pleito, ni juizio de poſſeſſion;* Sed tamen ſententia lata in poſſeſſorio non parit exceptionem rei iudicatæ in petitorio, *ex leg. & eadem, §. final. ff. de exceptione rei iudicata, leg. naturaliter, §. nihil commune, ff. de acquirenda poſſeſſione,* vbi notat Gloſſ. & Antonius Gomezius *in d. l. 45. Tauri n. 7.*

Ee ℣. *Vbi principale caput, &c.*) Idem in terminis probat, & ſuſtinet, vltra Molin. & Villadieg. Parlador, *in ſeſquicent. different. 11. à n. 6. & deinceps,* Ripol. *Variar. reſol. cap. 1. de iuriſdict. omn. iud.* Salgad. *in ſuo tract. de ſupplic. ad Sanctiſſ. p. 2. c. 5. §. 3. n 27. & paſſ.* 145

Ex quo inferas ad occiſum in confinio duarum iuriſdictionum, vt ſcilicet ille Princeps de cauſa occiſi cognoſcat, in cuius ditione caput eiuſdem occiſi repertum eſt. Matheſilan. *ſing. 75. n. 4.* Caſſaneus *catalog. glor. mund. part. 12. conſider. 46.* Borcholt. *in c. vnic. n. 26. quæ ſint Regalia & c.* ex cit. *l. cum in diuerſis,* adduct. per Auct. 146

Et ad rem Beneficiariam conducit, quod in ſimili notat Garc. *de benef. tom. 2. p. 11. cap. 2. à n. 46. cum ſeqq.* videl. ſi duo beneficia vnita ſint ſub duabus diœceſibus, & Epiſcopalibus, ad eum Ordinarium ſpectare collationem, in cuius diœceſi ſit caput eorum quod tamen intellige de vnione acceſſoriè facta vid. & Gonzal. *ad Reg. 8. Gloſſ. 5. §. 7. n 24 & paſſ. &c.* 147

A. M. B. I V. D. &c.

Cum ergo ſint duo, aut plures, qui prætendant habere ius ad ſucceſſionem alicuius Maioratus, & circa hoc ſperarint, ad arma & rixam eſſe peruenturos, & ſcandali timor verſatur, & diſcordia timetur, poterit tunc iudex ordinarius ex officio, vel ad petitionem partis, ad obuiandum ſcandalum, & contentiones, deponere apud ſequeſtrem fidelem bona Maioratus, *prohibiendoles por auto, ò graues penas, que ninguno dellos llegue alos dichos bienes, ni los entre, ni tome la poſſeſſion actual dellos haſta tanto que por derecho, y juſticia ſe conozca y determine ſobre ello,* ex *d. l. æquiſſimum, ff. de vſufructu,* cum his quæ *ſuperius* reſoluimus; Quod vtique procedit, cum neuter eſt in poſſeſſione actuali bonorum. Sin autem aliquis bona Maioratus actualiter poſſideret, ſequeſtrationi locus non eſſet, vt ſuperius diximus; quamuis ſperetur inter eos contentionem, aut rixam futuram eſſe; quoniam in hoc caſu iudex poterit pœnam imponere, nè ad arma, & rixam perueniant, *y vſar de otros remedios de paz,* vel pronunciare, vt interim poſſideat is, qui in poſſeſſione bonorum Maioratus eſt tempore litis motæ; vt ex Baldo *in cap. 1. de ſequeſtratione poſſeſſionis, n. 9.* Alberico, *in d. l. æquiſſimum,* Molina, *d. lib 3. c. 13. n. 71.* Antonio Gomez, *in d. l. 45. Tauri, n 125.* & ex aliis, optime reſoluit Villadiego, *in d. forma libellandi, in §. de la demanda de tenuta, n. 153.* vbi inquit. *De ſuerte que el ſequeſtro haze por euitar riñas e ſcandalos entre los pretendientes del mayorazgo, no eſtando ninguno dellos en la corporal poſſeſſion, por que no deſpoja à nadie el ſequeſtro hecho por juez competente;* ex *l. ſequeſter. de verborum* 148

ſignificatione, leg. proprie, leg. licet, ff. de depoſiti, tradit Gregorius Lopez, *in gloſſ. 2 leg 1. tit. 9. part. 3.* & in tali caſu debet fieri deſcriptio, ſeu inuentarium omnium bonorum Maioratus, ex doctrina Rebuffi, *de ſequeſtratione art. 1. gloſſ. 2.*

149 Multa quidem ſanè inconuenientia vitarentur,
ſi ſtatim quo Maioratus poſſeſſor moritur bona
Ff ipſius Maioratus * penes fidelem ſequeſtrem deponerentur, per Ordinarium loci bonorum Maioratus, aut ex prouiſione Regia Supremi Senatus id prouideretur, ſtatim quo lis mota eſſet ſuper poſſeſſione, & tenuta illius Maioratus; nam ex contrario multæ rixæ, & contentiones ſolent oriri, & quandoque ad arma deueniri ſolet, & fructus per detentores conſumuntur, & diſſipantur: & difficiliter reſtituuntur, ſi ſententia tenutæ, & poſſeſſionis, pronuntietur pro altera parte, prout ego expertus ſum, cum iudex delegatus fuiſſem electus ad dandam poſſeſſionem bonorum Maioratus Comitatus de Ciſuentes, a Supremo Regio Senatu, in fauorem Domini Don Petri Giron de Silua, contra Ducem de Paſtrana, & Comitem de Salinas.

Ff ℣. *Maioratus, &c.*) Quoad horum Maioratuum diſcurſum, illud quæſitum diſcuti poteſt. Quid ſi ſucceſſor iſte Maioratus debitis ſit
inuolutus, an in illius Maioratus bona poſſit à
150 creditoribus fieri executio? † Et verius nil attentis aduerſariis, affirmatiue eſt reſoluendum. Ex Parlad. *rer. quotidianarum, lib. 2. c. fin. p. 5. §. 3. n. 31. & 32.* adinſtar bonorum fideicommiſſo ſubiectorum; quod intellige in bona ipſa, ſi ex Regia facultate hypothecata ſunt, non extantibus bonis liberis. Quod procedit etiamſi ex poſtfacto, tempore ſubhaſtationis, alia libera in debitoris patrimonio exiſterent. Ad libitum vero, in fructus, & annuos redditus ipſorum fit executio, quoadvſque credita extinguantur, ſeu debita reſpectiuè; ad text. *in l. peto §. prædium, D. de leg. 2.* quod in ſimili de Beneficiato dicendum eſt, quoad fructus ſcilicet. Dec. *in c. Epiſcopus, de præbend.* obſeruata tamen diſpoſitione *c. peruenit, de fideiuſſ. & c. Odoardus de ſolution.* vt ſcilicet alimenta ſecernantur. Quod an procedat in hiſce
151 Maioratus poſſeſſoribus? † Affirmatiuam tradidit Auct. *dict. init. huius part. n. 54.* apud quem videas.

152 Interim eam ſententiam modificabis, vt procedat in poſſeſſore Maioratus illuſtri, & potenti, vt Comite, Barone, aliiſve Magnatibus: non verò in ſimplicium Maioratuum poſſeſſore, etſi
153 nobili, vt poſt diſputationem concludit Salgad. *labyrinth. credit. part. 1. cap. 24. n. 63 & paſſ.* apud quem plura de materia, luculentiſſimè quidem, & ſingulariter.

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

154 Quinta limitatio ſit, in caſu, quo maritus ad
Gg inopiam vergat: * nam licet aliàs regula iuris ſit, dotis exactionem ceſſare, quamdiu matrimonium durat, *l. 2. in principio, ff. ſoluto matrimonio, l. in rebus, §. omnis, C. de iure dotium*, docet Bart. *in l. ſi conſtante, n. 25. ff. ſoluto matrimonio*: tamen vbi maritus incipit labi facultatibus, & male vti ſubſtantia ſua, rectè mulier dotem penes ſequeſtrem deponi, poſtulare apud iudicem poterit, *ex d. l. ſi conſtante, in principio, ſoluto matrimonio, l. vbi adhuc, C. de iure dotium, Authentic. de æqualitate dotis, §. illud, collatione 7. cuncto capit. per veſtras, de donationibus inter virum, & vxorem leg. 3. tit. 9. part. 3. & ibi gloſſ. 4. quarta cauſa, & in l. 29. tit. 11. p. 4.* In qua limitatione nihil amplius adducere & ſcribere neceſſe erit, quam hoc comprobare ex his, quæ latè, & elegantiſſimè ſcripſere Pallacios Rubens *in repet. de d. cap. per veſtras, in principio, §. 17. & 18* Petrus Barboſa *in d. l. ſi conſtante, in principio, ff. ſoluto matrimonio*, & idem iuris eſſe, quando maritus furore corripiatur, & tunc ſequeſtrationi locum eſſe, reſpondet I. Conſultus *in l. ſi cum dotem, §. ſi autem, verſ. ſi vero ff. eodem tit. ſoluto matrimonio.* Hodie vero in vtroque caſu praxi receptum eſſe animaduertit doctiſſimus præceptor Didacus de Sahagun *in d. c. 2. de ſequeſtratione poſſeſſionis, & fructuum n. 37. in fine*, dotem ad annuos redditus redimibiles, vulgo, *al quitar*, frequenter dari. Et hoc maxime practicari in fœminis nobilibus, de quarum maritis tanquam ære alieno prægrauatis, interdum metus eſt, creditoribus inſtantibus, & creſcentibus bona, & patrimonium eorum valde cõſumptum, & vaſtatum iri. Tunc enim recte officio iudicis, cum iura, & poſſeſſiones maritorum ita ære alieno prægrauantur, ſequeſtrari debebunt, & ita aliqui annis poſſunt colligi tot fructus, qui ſufficiant mulieri pro dote, donatione propter nuptias, vt bene notauit Matthias Coletius *in d. 1. p. c. 2. n. 113.*

Gg ℣. *Maritus ad inopiam vergat, &c.*) At 155
vero ſi Mulier ſciens prudens, viro obærato, inopivè, aut prodigaliter viuenti nupſerit, hoc remedio ipſi non ſuccurritur. Petr. Heig. *quæſt. 7. n. 59. part. 2.* Matt. Berlich. *pract. concl. concl. 73. part. 1. n. 111.* ſibi enim imputet; prout ſupra retulimus *artic. 1.* & de creditore contrahente ſatis ſuperque monitum, *ſupra art. 2.*

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

Sexta limitatio eſt, quando tanta eſſet mariti 156
ſæuitia, * quod timeretur vxorem male tractan- Hh
dam fore, nec ipſi mulieri per cautionem à marito interpoſitam de non offendendo eſſet plene conſultum, *c. accedens 2. Vt lite non conteſtata*: tunc interim fœmina ſequeſtratur, hoc eſt committitur cuſtodiæ alicuius probæ, & honeſtæ matronæ, in loco vbi vir, vel parentes eius non poſſent ei aliquam violentiam inferre, donec lis ſuper cauſa principali, veluti diuortij, vel aliæ ſimilis definiatur, vel donec ſequatur acceptabilis, & idonea cautio; vt probatur *in cap. literas, in verſ. ſi vero, & in c. ex tranſmiſſa ext. de reſtitutione ſpoliatorum*, in illis verbis ibi, *in d. c. literas; Si vero tanta ſit ſæuitia, vt mulieri trepidanti non poſſit ſufficiens ſecuritas prouideri, non ſolum non debet ei reſtitui, ſed ab eo potius remoueri, alioquin ſufficienti, ſi fieri poteſt, ſecuritate præmiſſa, profectò videtur coniux ante cauſæ cognitionem reſtituenda marito. Et in cap. tranſmiſſa*, ibi, *ipſam reſtitui faciatis, recepta tamen ſufficienti cautione, quod non debeat aliquod malum inferre. Si autem capitali odio ita mulierem vir proſequitur, quod merito de ipſo diffidat, & alicui probæ, & honeſtæ mulieri, vſque ad cauſæ deciſionem cuſtodienda ſtudioſius committatur, in loco vbi vir, vel parentes eius nullam poſſent violentiam inferre, &c.*

De quorum iurium, & aliarum rerum in hoc 157
articulo, & materiæ explicatione, & quando cautione maritus excuſari poſſit a tali ſequeſtro, latiſſimè agit, & erudite proſequitur Pater Tho. Sanchez *de matrimonio lib. 30. diſput. 18. q. 1. num. 2.*

num.2.cum ſeq. & *q.2.per totam*, præter Conar. *in 4.2.p.§.5.n.1.* Palac. Rub. *in repet. d.c. per veſtras, 3.notabili,* & § 18. Alfonſum à Veracruz *in ſpeculo coniugiorum*, *3.p. art.1.* Matth. Col. *vbi ſup.d.1.p.c.2. num.116.* Quod extendunt Doctores etiam ad ſeruum, vel famulam, quæ metuit ſæuitiam, & tyrannidem dominorum, ad eoſque reuerti recuſat. Tunc enim bonus iudex facit illos familiares aſſecurari in aliquo loco tuto, vt ex Anton. de Butrio, & Abb *in cap. 2. de ſequeſtratione poſſeſſionis* & *fructuum*, notat idem Coler. *ibid. num.137.* arg *§. dominorum,* & *§.1. de his, qui ſunt ſui, vel alieni iuris, l. ſi poſtulauerit, ff. de adulteriis, l.1. §. penul ff. de officio præfecti vrbis,* & *c. penult. de probationibus.*

158 Quod idem eſt in virgine nondum traducta ad domum ſponſi, quæ agenti ad matrimonium, obiicit exceptionem metus, quaſi coacta conſenſerit; illa enim ad copulam compelli non debet, donec de cauſa principali cognitum fuerit; adeoque medio illo tempore ſequeſtratur, *ex c.5.c. fraternitas de ſponſa duorum* Gloſſ. notabilis *in c. tenor, verb. accedat, de iudiciis*; & ſic ne forte aduerſarius ex furore amoris, eius corpori, vel pudicitiæ vim inferat, cuſtodienda eſt in honeſta aliqua domo, *c. cum locum, de ſponſalibus. cap. hortamur. 3. q.9. cap. ſine 33. q.5.*

Hh ✝ *Tanta Mariti ſæuitia,* &c.) Addas in hoc, quoad vxoris ſequeſtrationem ex viri ſæuitia, Pract. Papienſ *in form. ſequeſtr. vel ſaxam. Gloſſ ſapienſ. num. 2. verſ. ſeptimo,* Ioann. Gædd. *de ſequeſtr. cap.5. num.51.* Crauett. *conſ.190. num. 1. vol. 1.*

159 Et vltra caſum in Virgine nondum traducta, quæ coactè conſenſit, Id amplia & ad eum, quo ſuper puella duorum controuertitur; ea enim debet ſequeſtrari, & copula interdici. Vid. Andr. Gail. *lib.1. obſeru. 111. num. 15* & *ſeqq.* vbi caſum recenſet, in quo id fuit obſeruatum inter ſuos Germanos; ac ſimul apud eos formam pronunciandi deſignat d. Ioan. Gædd. *de ſequeſtr. vbi ſupra.* Adde ſi lite pendente cum primo nubat alteri. Put. *dec.249. lib.3.*

160 Cæterum ipſe Put. *ib.* admittit hanc ſequeſtrationem in matrimonio dumtaxat plene probato, non autem alias, ſi ex aduerſo ſtet aduerſarius præpotens, qui eam prætendit, ſed plenè non probauit, atque ita infert ad intellectum *d. c. cum locum de ſponſal.* vt procedat in matrimonio plenè probato per illum de cuius potentia dubitabatur.

161 Accedat, ſi tutores eam nuptui tradere vellent contra voluntatem conſanguineorum. Vid. Caſtrenſ. *in l. ſi pater, n.5. C. de negot. geſt.* Alexand. *conſ.161. num.9. vol.5.* Seraphin. *de iuram. priu.35. num. 14.* Vel mater eam inhoneſtè collocare vellet, Crauett. *conſ.18. num.6.* Plot. *de in lit. iur. §.7. num. 33.*

A. M B. I.V. D &c.

162 Septimò limitatur ſuperior regula in caſu, quo appellatur ab executione ſententiæ, quæ iam tranſiuit in rem iudicatam, & executor ſententiæ modum excedat in exequendo: * quo quidem caſu, cum, & iure appellationem permitti ſatis conſtet, & in eo etiam ſequeſtrationem rerum mobilium, & immobilium, & earum fructuum fieri poſſe apud poſſeſſorem, remanente iure poſſeſſionis, probat expreſſe text. elegans, *in l. ab executione, C. de appellationibus recipiendis,* in illis verbis, ibi, *A quo ſi fuerit appellatum, executione ſuſpenſa decernendam putamus, vt ſi res mobilis eſt, ad quam reſtituendam executoris opera fuerit indulta, appellatione ſuſcepta, poſſeſſori res eadem detrahatur, & ſequeſtro idoneo collocetur, reddenda ei parti, pro quo ſacer cognitor iudicauerit. Quod ſi de poſſeſſione, vel de fundis executio ceſſauerit, & eam ſuſpenderit prouocatio, fructus omnes qui tempore interpoſitæ prouocationis capti, vel poſtea nati erunt, in depoſito collocentur, iure fundi penes eum quo appellauerit conſiſtente*; ita poſt Gloſſ. *verb. ſequeſtrari, cap. 2.* vbi Abb. *num.82. de ſequeſtratione poſſeſſionis,* & *fructuum,* & *in c. fin. num.8. cum duobus ſequentibus eiuſdem tit.* tenet Cardinalis, *in Clementina vnica eiuſdem tituli, n. 52.* & alij plures Auctores, relati per Colerum, *vbi ſuprà, n.117.*

Huius autem deciſionis ratio, ea reddi poteſt, 163
videlicet, cum regulariter verum ſit, ab executore non licere appellari, ſententia iam vim iudicati conſecutâ, & iudice procedente ad eius executionem, ex *d.l. ab executione. C. de appellationibus recipiendis, l. ab executore, ff. eodem tit. cap. eiquo, §. ab executore, 2. quæſt.6. cap. ſuper queſtionum, § non etiam, de officio delegati, cap. quoad conſultationem, de re iudicata, cum aliis iuribus.* Si vero appellatio interponitur, præſumitur malitioſè appellatum, cauſa videlicet morandæ, & impediendæ executionis, ſaltem ad eum finem, vt appellans medio tempore lucretur fructus; argum. *leg. ſatis aperte, C. de falſis, c. ſciſcitata, §. ne vero per excogitatam malitiam, de integr. reſtit.* Vnde merito dicta ſequeſtratio permittitur, vt in *d.l. ab executione, cum iuribus ſupra allegatis.* At vero quando appellatur à ſententia diffinitiua alicuius alterius iudicis, ſequeſtratio rei, de qua controuerſia eſt, denegatur, ſiue mobilis, ſiue immobilis ſit, & eiuſdem etiam fructus minimè ſequeſtrabuntur; niſi fructus rei, de qua eſt diſceptatio, à poſſeſſore diſſiparentur, aut conſummarentur; tunc quidem iure, permittitur ſequeſtratio à iudice, appellatione ſententiæ interpoſitâ, vt eſt communis Doctorum ſententia, per textum ibi, *in leg. Imperatores, §. fin. ff. de appellation. recipiendis,* vt tradit Didacus Perez, *in l.1. titul.20. lib.3. ordinamenti, verſ eſt,* & *alius caſus,* Matthias Colerus, *vbi ſupra d.1. cap.2. num.112.* & Doctor Didacus de Sahagun, *in d. cap.2. de ſequeſtratione poſſeſſionis, num.30.* ea quidem ſingulari ratione, quod in hoc vltimo caſu, quando à iudice appellatio interponitur, iam ceſſat illa malitiæ præſumptio. ſi quidem omnibus appellatio generaliter eſt permiſſa, vt *in toto titul. ff.* & *C. de appellationibus,* ac proinde, niſi fructus diſſipentur & deuaſtentur, non fit ſequeſtratio; vt *in d. l. Imperatores, §. fin.* & *in c. fin. de ſequeſtratione poſſeſſionis* & *fructuum,* vbi communiter Doctores.

Ii ✝. *Executor ſententiæ modum excedat,* &c.) Sic ergo ad effectum ſequeſtrationis, in caſu, *d.l. ab executione,* eſt ab exceſſu appellandum, non à ſententia, dum ea in iudicatum tranſiiſſe ſupponitur; ex quo oritur vrgens præſumptio contra victum ſeu appellantem.

Quam quidem deciſionem *d.l. ab executione,* 164
extendas vt etiam pendente cauſa nullitatis, citra tamen vitium attentatorum, concedatur ſequeſtratio, maximè ſi timor ſubſit dilapidationis. Lancellott. *de attent. part. 2. cap. 17. de attent. appell. pend. num.146.*

Ex ea etiam infertur, in cauſa executiua, vt ex 165
inſtrumento venditionis, ſi emptor agit ad rem

venditam, ad eamque emptor condemnatus appellet, rectè inſtabit actor per ſequeſtrationem rei, vel eius fructuum. Canoat. *de execut. inſtrum. q. 89. num. 89.* Vid. infra.

166 Data tamen cautione, tale ſequeſtrum reuocatur. Lancell. *vbi ſup. cap. 12. limit. 12. num. 25.* Emil. *conſ. 77. num. 4 & 5.* Imol. *in d. l. Imperatores, §. item reſcripſerunt, D. de appellat.* & nos ſup. latius.

A. M. Bertoli, I.V.D. &c.

167 Octaua limitatio ſit, vtputa quando Titius deberet centum Sempronio debitori meo, egoque inhiberem, aut denunciarem Titio debitori, mei debitoris Sempronij, vt illa centum ei non solueret, vſquequo mihi ſatisfaciat, tuncequidem eo caſu rectè ſequeſtrum fit contra debitorem Titium, ne ſoluat Sempronio, quod vulgo appellamus, *embargo, para que no pague*, donec mihi ſatisfactum ſit ex illis centum quæ mihi debentur: hoc enim ita expreſsè probatur, *in ſing. l. mulier fundos, ff. de lege commiſſoria.* Eo enim caſu ſiue in ſpecie, debitor etiam inuitus parere debet, *ex l. hares 21. in fine, ff. ad Senatuſconſul. Trebellianum l. 3. C. de nouationibus, l. nomen, C. quæ res pignori obligari poſſunt*, tradit Gloſſ. *verb. ſoluturum in l. grege, §. 1. ff de pignoribus*, Bart. *in l. non ſolum, §. morte num. 34.* Iaſ. 28. *ff de noui operis nunciatione.* Roder. Suar. *in repetit. legis poſt rem iudicatam in declaratione legis Regni, verſ. quæro virum in fine.*

168 Illud tamen in caſu huius limitationis aduertere oportet, ex quo reſultabunt aliqua notabilia in praxi vtiliſſima, & quotidiana, Videlicet, multum intereſſe, an illa inhibitio, ſeu interpellatio, quæ fit per creditorem Sempronij, Titio, fiat à ſolo ipſo creditore Sempronij, ita vt denunciet, aut inhibeat Titium debitorem mei debitoris, vt non ſoluat, & ſic ſequeſtratio fiat ex hac interpellatione, vel hoc fiat poſtulante ipſo creditore à iudice, & ſic ſequeſtrum factum ſit, in Titium debitorem, auctoritate iudicis, cum præcepto, vt non ſoluat quantitatem debitam ipſi Sempronio ſuo debitori, donec ſibi ſatisfactum ſit: namque in his duobus caſibus, dubium maximum eſt inter Doctores, an Titius, qui à creditore eſt interpellatus, & requiſitus, vt non ſoluat illa centum, quæ debet Sempronio meo debitori, & ſic virtute illius requiſitionis, & interpellationis, ſequeſtratio facta ſit, ſi ſoluerit ita requiſitus, an ex eo periculum ſequatur contra ipſum Titium, vt & iterum ſoluere teneatur prædictam quantitatem iam ſolutam? In qua dubitatione dicendum erit, quod in prioris caſus ſpecie, Titius ſi requiſitus, & interpellatus à creditore, ne ſoluat ſuo debitori Sempronio, antequam ſibi ſatisfaciat; ſi non obſtante hac requiſitione, & facto ſequeſtro, ſoluat, nullum ex hoc detrimentum patietur, nec ſui periculum faciet, ſi ei illa inhibitio, aut ſequeſtratio facta ſit à creditore, non virtute alicuius publici inſtrumenti, ex quo poſſit ſibi apparere, illam quantitatem ipſi creditori debitam eſſe à prædicto Sempronio, cui Titius erat debitor, & in quem facta erat ſequeſtratio, & nullo iuris ordine ſeruato ſit requiſitus; quod ſecus eſſet, ſi cum Titius interpellaretur, & requireretur à creditore Sempronij, ne ei ſolueret, inſtrumentum aliquod produceret, virtute cuius inhibitio, & ſequeſtratio facta fuit, nam tunc ſi ſoluat, ſui periculum faciet. In ſecunda autem ſpecie, quando ſequeſtratio fit Auctoritate iudicis ipſi debitori, *Y ſe embarga en el la deuda, para que no pague, ni acuda con ella à Sempronio, de quien el es deudor, y tambien lo es del dicho acreedor, entonces ſi pagare ſerà por ſu rieſgo*, quamuis ei nullum debiti inſtrumentum productum ſit, nec de debito conſtiterit ex aliqua alia cauſa, vel probatione, ſed ſolum præceſſit præceptum iudicis de non ſoluendo, virtute cuius fuit factum ſequeſtrum vulgo, *el embargo*; nam tunc debitum illud retinere debet, nec ſoluere alias tenetur, niſi iudicis iuſſu: Et tunc rectè excuſabitur, etiamſi non bene ſoluat, quia cum præſumptio ſit pro Magiſtratu, *ex l. 1. & 2. Cod. de officio ciuilium iudicum, c. in præſentia, de renunciatione, cap. ſicut, de re iudicata*, iudicis mandato, obediendo, & ſoluendo, bene quidem liberabitur, *l. Imperatores, ff. ad municipalem, l. non videtur. §. qui iuſſu, ff. de reg. iur. l. furti. §. qui iuſſu, de his qui notantur infamia*, quod ita eleganter tradiderunt, & notarunt Menoch. *lib. 2. de arbitrariis, caſu 127. ex num. 13. cum ſeqq.* Matthæus Afflict. *deciſione 150. num. 56. & 27.* Didacus Perez, *in dict. l. 1. tit. 10. verſ. quæro is*, Azeuedo, *in l. 13. tit. 9. lib. 3. nouæ Recopil. n. 18. & 19.* Parlad. *lib. 5. rerum quotidianarum, cap. final. 5. par. § 17. n. 7. cum alijs ſequentibus*, optimè Ioann. Guttierez, *lib. 1. practicarum quæſtionum, q. 113. num. 5.* *

K x ✝ *Final.*) At dubium enaſcitur, Si ſequeſter non habeat vnde viuere poſſit, an valeat, non obſtante ſequeſtro ſibi facto, deducere expenſas pro victu & alimonia? Dic poſſe deducere ſi ſit perſona ex iis quæ lege iuuantur, vt eſt filius, pater, coniux. Curt. *in l. vnic. limit. 3. C. de prohib. ſeq. limit. 3.* Afflict. *dec 152. num. 4. & dec.* 10 Aufrer. ad Capell. Tholoſ. *q. 477. col. 2.* Cephal. *conſ. 127. num. 10. lib. 1.* Itidem ſoror. Afflict. *dec. 11.* Prælatus litigans. Miliſ. *in Repert. verſ. Expenſæ.* Rot. *dec. 142. in antiq.* Monachus. Guid. Pap. *q. 561.* Pauper in lite cum diuite; (id tamen vtinam obſeruaretur.) Rot. *Peruſia. 46.* Buer. *Dec. 303. n. 4.* Crau. *conſ. 164.* Borgnio. *deciſ. 3. num. 41. & dec. 73. num. 15. part. 1.* Carocc. plures referens, *de ſequeſtr. part. 3. quæſt. 19.* vbi concludit hanc quæſtionem decidi ex *leg. ſi inſtituta, §. de inofficioſo, D. de inoff. teſt.* † per quem tria exigi videntur, videlicet quod 170 169
Actor ſit Filius, Nepos, Vxor, Monachus, &c. *vt ſup.* Secundo quod ſit pauper. Tertio vt primam ſententiam per ſe obtinuerit, quod ſentit Gloſſ. ibid. & DD. lex. *in l. ſi inſulam, §. vſuras, n. 3. D. ſol. matr.* Alciat. *reg. 3. præſumpt. 9. num. 9.* Etſi diſpoſitio *d. § de inofficioſo*, habet locum etiam in prima inſtantia. Afflict. *vbi ſup.* Cæphal. *conſ. 127. num. 10. lib. 1.* Guid. Pap. *d. q. 561.* Couarr. *pract. c. 6.*

A. M. B. I.V. D. &c.

Ex quo ſequitur, quod ſi iudex præceperit debitori pecuniam ſequeſtratam retinere, debitorque reſiſtat, & ſequeſtratio fiat, dicitur vis à iudice illata, vt bene notauit Auendañus, *in ſuo dictionario, verbo, Fuerza*, Ioann Guttierrez, *in dict. quæſt. num. 3. d. num. 5*, Doctor Didacus de Sahagun, *in d. cap. 5. de ſequeſtratione poſſeſſionum, & fructuum num. 55.* ſecundum quos, præceptum illud iudicis, eſt iuſta cauſa non ſoluendi, & dicitur *fuerza, que de derecho ſe deue admitir*, ex *l. interdum, & l. nouiſſimè, ff. quod falſo tutore, &c.* elegans text. *in leg. ait prætor, verſ. permittitur, ff. de minoribus*, vbi, *Puto tamen, ſi allegans minorem eſſe, compulſus ſit,* 171

ſit, nihil ei imputandum, &c. vbi ſingularis Gloſſ. verbo, *imputandum*, alia plura iura adducit, quibus probatur, quod ſoluens iuſſu iudicis, excuſatur, vt in *dict. leg. Imperatores*, & *dict. leg. non videtur*, §. *qui iuſſu*, cum alus ſupra adductis. Pro qua ſententia facit, *leg. 27. titul. 11. parte 5.* ibi, *E al ſu mandamiento, e les como fuerza & leg. 10. tit. 29. par. 2.* ibi: *Pues que por fuerza de mandamiento lo huuieſſen dexado*, vt eleganter notauit Auendanus, *vbi ſuprà*, & alij Auctores ibidem allegati.

172 Ex qua vera doctrina, Primo ſingulariter praxi infertur declaratio ad *l. 4. tit. 8. lib. 3. ordinamentò qua eſt l. 1. titul. 21. lib. 4 noua Recopilationis*, vbi diſpoſitum eſt, quod contra inſtrumenta, aut ſcripturas, quæ paratam habent executionem, nullæ aliæ exceptiones ad talem executionem impediendam admittantur, præter ibidem contentas, & expreſſas, & inter alias connumeratur exceptio metus, aut vis; vt conſtat ex illis verbis, ibi, *O temor, ò fuerza, y tal que de derecho ſe deua recibir.* Itaque huiuſmodi verba debent intelligi de ſupradicta vi illata à iudice, videlicet quando ſequeſtrum factum eſt debitori, aliqua ex cauſa, auctoritate iudicis præcipientis, vt non ſoluat quantitatem debitam Sempronio, ipſo etiam creditore petente ſequeſtrum debitum, ſed eam penes ſe retinere velit, ſub certa quadam pœna; nam ſi poſtea contra eundem debitorem executio petatur dicti debiti à creditore, poterit debitor ſe oppo-nere, & allegare dictum ſequeſtrum, *y embargo*, ad impediendam dictam executionem: quoniam vt bene inquit Auendannus, iſta vis illata à iudice parit iuſtam exceptionem, contra publicum inſtrumentum, & erit de contentis in dictis legibus Regiis; vt late & recte proſequitur Ioannes Guttierrez, *in d. quaſt. 113. per totam*, adiicens, *ibidem n. 5. in fine*: Fatetur tamen quod ſolent iudices non obſtante exceptione ſequeſtri, *Proceder à hazer el remate, y mandar pagar debaxo de la fianza de la ley de Toledo.* & nonnulli addunt; *que ſea fianza depoſitaria*, quando ſequeſtrum iuſtificatum eſſe videatur.

173 Secundò infertur; quod ſi in conuentione aliqua, vel contractu pœna promiſſa ſit à debitore, ſi ad certum tempus, vel diem non ſolnerit, ſi ſequeſtrum à iudice factum ſit ipſi debitori, à pœna in conuentione deducta excuſabitur; etiamſi iureiurando pollicitus ſit, ſi non ſoluatur, vel teddatur conuentum ad certum diem; ex ſuperiori ratione, videlicet; quia iudicis præcepto ſoluens liberatur, *ex d. l. Imperatores, & d. l. liberorum in fine, ff. de his qui notantur infamia d. l. ait prætor, §. permittitur, iuncta d. gloſſ. celebri, verbo imputandum, cum ſimilibus*: tum etiam quia iuramentum, vel quælibet alia promiſſio intelligitur excepta auctoritate ſuperioris, *cap. venientes de iureiurando*, quod ita expreſsè tradiderunt ex aliis auctoribus à ſe citatis, Didacus Perez, *in d. l. 1. tit. 10. lib. 5. ordinamenti in gloſſ. 1. verſ quæro 15. verum, &c.* Ioan. Guttierrex, *practicarum quaſt. q. 113. n. 6.* Doctor Didacus de Sahagun, *in d. cap. 2. de ſequeſtratione poſſeſſ. n. 55.**

L l
174 L l *. *Final.*) Adde Galeſ. *ad form. cameral. p. 4. qu. 3. n. 3*, Guid. Pap. *dec. 443. n. 2.* Afflict. *dec. 328. & 150. n. 26.* Carocc. *de loc. & cond. p. 2. de loc. ad longum temp. q. 6. princ. decl. 9.*

Id tamen non procedere ſtatuas ſi poſt moram commiſſam, ſequeſtrum factum eſſet. Afflict. *d. Tractat. de Concurſu Credit.*

dec. 151. Rot. Gen. *dec. 65. n 6. & Dec. 206.* Inſuper cum ſequeſtrum eſt nullum, ſcilicet non ſeruata forma. Gratian. *conſ. 28.*

Inſuper quæro, an ſequeſter reſtituere debeat 175
adhuc æſtimationem fructuum, & mobilium, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, ſi conſumantur, vel deteriorentur, cum non vendidit ipſos, & pretium aſſeruauit, aut collocauit: Et omnino affirmandum eſt, dum de culpa & negligentia ſequeſter tenetur, *l. ſi oleum, D. de dol. mal. l. diuus, D. de petit. hered.* tenetur enim vendere eas res, & de pretio rationem reddere, Batt. *in d. l. ſi oleum.* Sunt porro hæ res vel corruptibiles, vt ſi vltra triduum non durent. Gloſſ. *in l. 1. C. ſi adeo vſucap.* † Vel 176
quæ ſucceſſu ſolum temporis conſumuntur, vt veſtes &c. & de iis laudatur à DD. inuentarium, & æſtimatio tempore receptionis. Salyc. in *l. fin. C. arbitr. tutel.* & not. *in l fin. C. de Magiſtr. conuen.* Etſi dum res tempore conſumitur, & corrumpitur, ſufficiat de ea rationem reddi in ſtatu reſtitutionis, ſi alias culpa non interueniat. Carocc. *de ſequeſtr p. 3. q. 21.* ex aliis per eum allegatis.

A M.B.I.V.D.&c.

His omnibus denique, non parum vtiliter ad- 177
dendum erit, debitorem iſtum, in quem factum eſt. Sequeſtrum iudicis præcepto, & vt in ſe debitum retineat, liberari, ſi alteri ſoluat, quam vero domino, ex iudicis iuſſu, & decreto, ex ſuperiori ratione *legis Imperatores, cum ſimilibus.* Tenebitur tamen aliquantulum reſiſtere. & diligentia aliqua vti, ne debitum à ſe exigeret, aut vero domino denunciare, vt elegantiſſimè docet Menochius, *de arbitrariis, d. lib 2. caſu 157 num. 14. cum aliis ſequentibus.* Solent tamen præſtita prius cautione à principali debitore, creditores debitoris inhibiti, ex ſequeſtro in ſe facto iudicis mandato, ad ſoluendum compelli, quia nullum imminet periculum, *l. is à quo, 27. de rei vindicatione, & in l. ſequenti, & in l. penult. in fine. C. de depoſito*, vt docent omnes Doctores, *in d l. hæres, ff ad Senatuſconſultum Trebellianum*, & Iaſ. *in d. l. non ſolum, § morte, ff. de noui operis nunciatione, num. 28.* Couar. *pract q. cap. 16. à num. 3.* Quod ſi indiſtinctè accipiatur, verum non eſt: quia ſi à iudice debitor inhibitus eſt, nè ſoluat, qua ratione poterit ante ipſius reuocationem, ſine periculo ſoluere? & quid commune habet iudicis præceptum ſolutionem prohibentis, cum cautione alterius debitoris? eni ſi contra iudicis præceptum ſoluere maluerit, illud neceſſario conſequitur, poſſe compelli à iudice, vt creditori, cuius cauſa facta fuit inhibitio, vel ſequeſtratio, ſatisfaciat, & deinde ab alio per cautionem repetat, & interim litibus vexetur, quod patrimonij diminutioni comparatur à Iuriſconſulto, *in l. minoribus 6. ff. de minoribus*; Ac proinde, donec ipſe iudex decernat, non obſtante ſequeſtro, debitori ſoluendum, debitorem inhibitum excuſari non poſſe, arbitror, & idem iuris obſeruandum erit, ſi ſimili vi à maiori iudice illata, ad ſoluendum compelleretur, vt aduertit Menochius, *vbi ſupra, caſu 137 num. 30.* Quare, vt periculum euitetur, vtilis orta eſt praxis, debitorem inhibitum, ſuo creditori denunciare Sequeſtri formam debere, & eum hortari, vt alteri ſoluat, vel de ſuo iure doceat, proteſtando ſe iudici non poſſe reſiſtere, & eiuſdem iuſſu alteri ſoluturum, qua interpellatione ſecurus erit, vt notarunt Didacus Perez, *vbi ſuprà, in d. l. 1. gloſſ. 1. verſic. quæro is in fine*, Parladorus, *d. lib. 2. rerum quotidiano-*

rum,5.p § fin.17.n.8.& 9. Axeuedo,*d.l.13.tit.9.l.3.*
Mm *noua Recop.n.18.& 19.**

178 M m ✝. *Final.*) At vero fiunt ex diuerſo hæc ſequeſtra ſtudioſè perſæpè, & data opera, ad fauendum debitoribus ne ſoluant; atque ita ſemper allegent excuſationem ſequeſtri. Ad quam porro detegendam malitiam, ac fraudem, iuramentum ſequeſtranti ſolet deferri, ſuper ſinceritate ſequeſtri; quod ſi recuſetur, compellet ſtatim Iudex debitorem ſequeſtrum, ad ſoluendum, & condemnabit ſequeſtrantem in omnibus damnis, expenſis, & intereſſe. Bald. *in l. non idcirco, C. de contr. empt. in l. ſi poſt, C. de euict. & conſ.197. vol.3.* Afflict. *dec. 569.* Curt. *de ſequeſtr.q.fin.* ad text. *in l. manifeſta, D. de iureiur.* Carocc. *de ſequeſtr.p.3.q.10.n.4.*

179. Quod autem hic innuit Auct. de denunciatione per ſequeſtrum facienda ſuo creditori, in caſu per eum relato, dic regulariter omnibus caſibus ad hoc teneri prædictum debitorem, ante reſtitutionem rei, & pecuniæ ſequeſtratæ. Bald. *in l. 1. num.2. C. de probib. ſequeſtr. pec.* Ioſeph. Ludouic. *dec. Luc.51. in fin.*

A. M. Berteli, I.V.D. &c.

180 Superioris autem regulæ generalis alias plures limitationes, caſus & fallentias optime referunt, & adducunt, pluribus à ſe citatis auctoribus Matthias Colerius, *de proceſſibus executiuis, dict. 1. p. cap. 2. ex num. 110. cum pluribus ſequentibus*, Doctor Sahagun. *in d. cap. 2. de ſequeſtratione poſſeſſionis, & fructuum*, & plures quæſtiones in materia Sequeſtrationis adducit Didacus Perez, *in dict. l. 1. tit. 10. gloſſ.1. per totum*, ſed hæ vt præcipuæ, & eſſentiales hic conſtitutæ ſunt.*

Nn N n ✝. *Final.*) His adde alios caſus: Puta, cum

181 Forenſis, Aduena, vel extraneus debitor, in prouincia, vnde vult diſcedere, tanta bona mobilia, vel immobilia non relinquit, vt de his poſſit creditoribus ſatisfieri; tunc enim poteſt decerni ſequeſtratio. Hoſtien. *in Summ. extr. de pign. §. quando efficaciter n. 9.* Petr. Heiger. *in ſuis quæſtionibus, quæſt.16.n.20.p.1.* Coler. *de proceſſ. execut. p.1. cap.2. n.111 & part.2. cap.1. n.89. & 90.*

182 Vel cum non ſoluit, dum ibidem ſoluere permiſit, aut aliquid quod expediendum erat tempore contractus, non perfecit; vt puta, rei traditionem, ſi ſcilicet ſibi dedit pecuniam; niſi fidem ſuam, ſim iam ſecutus, latè Borgnin. Caualcan. *dec. 2. per tot. p.1.* Alex. *conſ.216. num. 15. vol.1.* Roderic. Suarez *lib.2. declar. leg. for. n.57.* Petr. Pex. *de iure ſiſtend. c.4. n.4. & ſeqq.*

183 Vel etiam cum olim creditor conuenit debitorem, nec potuit conſequi ius ſuum; datur enim hæc areſti, ſeu ſequeſtri facultas. Io. Gædd. *ad Rub. extr. de ſequeſtr. poſſ. & fruct. num.22. & ſequentib.* relat. & ſecut. à Berlich, *dict. part.1. concluſ.73. num.75.*

184 Cæterum abſque his adminiculis, & requiſitis, omnino reſoluendum eſt, hunc forenſem, vel aduenam, nec etiam in bonis poſſe ſequeſtrari, & arreſtari. Roderic. Suarez, *loc. cit. n.35.* Borgnin. Caualcan. *dec.1. p.1.* Io. Gædden. *in d. Rub. extr. de ſequeſtr. poſſ. & fruct. n. 22.* Lanfranc. de Oriano, *in ſuo c. quoniam contra, extr. de probat. cap. de recuſationibus 3. num.6.* Petr. Pex. *de iure ſiſtendi, c.4. num.4.* vbi de communi M. A. Natta *conſ.430. num.19.* Math. Coler. qui rationem & caſum in praxi refert *de proceſſ. exec. par.2. c.3. n.54. & ſeqq.* Atque ideò id procedit, vt nec ab eodem, ſatiſdatio de ſoluendo peti poſſit, Ang. Aretin. *in l.2. col.4.* *D. ſol. matr.* quem ſequitur Roderic. Suarez pulchras rationes afferens, *loc. ſup. proxim. cit. n.34. 55. & ſequent.*

Quam porrò concluſionem extende, etſi dictus forenſis reperiatur cum re mea, quam ego perdidi, & ob id eam repeto. Vide Speculatorem, *lib.2. par.1. tit. de competent. iudic. adit. ad medium. n.15. & tit. de ſatiſdation. §. dicto.2. n.1.* Bart. *in l. fi. C. vbi in rem act. n.1. & ſeqq.* Bald. *ib. n.3. & ſeqq.* Dec. *conſ.75. n.1. & ſeqq.*

Obſtat tamen Roderic. Suarex, *loc. cit. num.4.* 185
aſſerens aliter practicari; ibi, *& practicatur.*

Et quamuis Iaſon, *in l. ſi ab arbitro, 18. D. qui* 186
ſatiſd. cog. n.5. generaliter & indiſtinctè ſuſtineat, aduenam, & extraneum poſſe & in bonis, & perſona detineri, tamen ab eius dicto recedit Matth. Berlich. *d. p.1. concl 73. num.62.* Tum ex eo, quia aduerſa ſententia communior eſt, vt ſup. Tum etiam quia ipſe Iaſon innititur Bald. *in Rub. C. de reuoc. iis quæ in fraud. cred. num. 5. ibi ſed viſo-rius, &c.* Qui quidem Bald. non de quouis Aduena, & extraneo loquitur, ſed de eo, qui fugitiuus eſt, vel de fuga ſuſpectus, vt bene aduerti poteſt. Quare & Iaſonis aſſertio ita moderanda erit.

Vlterius, cum venditor, & emptor diſſidunt 187
circa numerationem pretij conuenti, & circa traditionem rei, emptore videlicet recuſante dare rem ante pretium, & venditore nolente exhibere pretium ante rem; tunc ad ſequeſtrum deuenitur, vt ſimul vtrumque, & res, & pretium penes Iudicem deponatur. Curt. *de ſequeſtr. init. num. 12.* Coler. *part.1. c.2. n.114.*

Præterea cenſus rei emphyteuticæ à duobus Do- 188
minis petitus ſequeſtratur, vſque ad deciſionem litis. Papon. *Areſt. 7. de ſequeſtr.* Bald. *in l. litibus 20. C. de agric. & cenſit. lib.10. n.25. & ſeqq.* Addent. ad Guid. Pap. *dec.246.*

Inſuper cum agitur de poſſeſſione nulla, & at- 189
tentata: quia illa res omnino eſt ſequeſtranda, de ſtylo Rotæ. Caualcr. *dec.175. num.4* Rot. *dec.105. n.5. & Deciſ.514 num.1. part.1. Et Dec.185. par.2. Item dec.174. n.1. Dec.554. n.1. Dec.658. & Dec. 1685. par.3. recent.* Idem dicas cum poſſeſſio eſt turbida hinc inde. Put. *dec.362. lib.1.* Burat. *Dec.527.* 190
num.5. † Secus ſi clara ſit, vel de vnius poſſeſſione conſtet. Ludouiſ. *dec. 9, num. 3. & Dec. 69. num.8. & Deciſ.437. num 4.* vbi Beltramin. † Idem 191
procedit, ſi poſſeſſio ſit vacans; decernitur enim ſequeſtratio, dum nemini ſit iniuria, *c. cum vos, de off. ord.* Rot. *d. dec.156. n.4. & Dec. 15. par.2. & Dec. 174. n.5. in fi. p.3. recent.* Buratt. *Dec.900. n.1. cum ſimil.* † Adhuc præterea cum alias recuperatio fru- 192
ctuum eſſet difficilis, relaxatur ſequeſtrum. Rot. *dec.13. n.3. p.2. diuerſ. & Dec.136. part.2. recent.*

Plures alij exiſtunt caſus, in quibus ea eſt per- 195
miſſa; puta ſi poſſeſſor conuentus, contumaciliter ſe abſentat. Si grauatus recuſat cauere fideicommiſſario de reſtituenda hæreditate, vel iſte non vult cauere de ſoluendis legatis. Si lis vertitur ſuper fructibus & aliis mobilibus, vel ſuper communibus inſtrumentis, vel ſuper ſeruo, qui in poſſeſſione, vel quaſi eſt libertatis. Item ſuper vaſallis. Inſuper ſi agitur de debitis fiſcalibus, & debitor in ære non habeat; Si agitur de deſcriptione bonorum: ſi de bonis ſoli, litigioſis, atque aliis de quibus omnibus & ſingulis diſertè, & fusè Gloſſ. *in c.2. in verſ. ſequeſtrari, de ſequeſtr. poſſ. & fruct.* Abb. *in d. cap.2. n.7. & deinceps.* Card. *in Clem. Vn. num. 12.*

de

de ſeq. poſſ. & fruct. Colet. *vbi ſup.* per Auct. Adde Gail. *lib.1.obſ.26.& obſeru. 147. & 148.* Pract. Papien. *in d. forma ſequeſtri, ſeu ſaxamenti, Gloſſ. ſapiens in cit.* Mynſing. *cent.5. obſ.35. num.4.* Iaſon. *in l. ſi fideiuſſor.7. §. ſi ſatiſdatum, D. qui ſatiſd cogan. num. 27. & ſeqq.* Gædd. *de ſequeſtr. cap. 2. & 3.* Curt. *eod. tract.* & alij Adde Rot. *deciſ. 293. num.3. part. 1. rec.* Caualer. *deciſ.324. n. 2. & ſequens.*

194 In omnibus porrò caſibus, quibus conceditur, exigitur, vt debitum ſit liquidum. & clarum. Gail. *d. obſ.44.* Iaſon. *loc.cit. num.12.* Dec. *conſ.25. n. 2.* Angel. *in d. §. act. n. 10. Inſt. de act.* Roman. *conſ. 320. n. 2.* Bald *in l. apertiſſima, C. de iudic. n.11.* Natt. *conſ.430.* Roland. à Vall. *conſ. 65. n.18. tom.3.* & nos ſup. innuimus.

195 Hinc concluditur, ad ſequeſtri validitatem ea quatuor exigi; Primum, vt conſtet Iudici de iure creditoris petentis ſequeſtrum; Secundum, vt vocetor debitor, in cuius præiudicium, ſequeſtrum petitur decerni; Tertium, vt abſit calumnia; & ſuper hoc iuramentum deferatur; Quartum, quod appareat neceſſitas, vel ſuſpicionis fugæ, vel timoris armorum, & tumultuum, Guido Pap. *dec. 246.* Myſing. *cent.2. obſ.11.* Andr. Gail *lib.1. obſeru.148.* Maſuer. ad Pract. Pap. *in form. ſequeſtri, ſeu ſaxamenti, gloſſ. ſapiens, n.1.* Allegat. Lanfran. de Orian. *in c. quoniam contra, de probat. d. c.3. de recuſation n.5. & ſeqq.* Rot. *dec.654. n.2 p.2. rec.* Burat. *dec.654. n.1. & ſeqq & Dec.105. n.6.*

A.M.B.I.V.D &c.

196 Tertiò etiam obſeruandum erit, iis quæ ſuperius diximus, circa naturam & eſſentiam depoſiti, vt eadem res reddenda ſit deponenti, iuxta textum, *in l.1. §. is quoque, ff. de actionibus, & obligationibus, & in, §. praeterea. Inſtituta: quibus modis re contrahitur obligatio, cum alijs*, communiter obiici ſolere, *l. Lucius 24. l. dies ſponſaliorum, 25. §.1. l. Publia Mania, 26. §. 1. ff. depoſiti*, in quibus dicitur, depoſitum manere, quamuis eadem res reddenda non ſit deponenti, ſed tantundem in genere ſuo.

Auget difficultatem, *l. in naue 34. ff. locati,* vbi locatio eſt, aut depoſitum, cum non redditur eadem res, ſed alia. Vnde quia ex declaratione horum iurium pendet intelligentia aliquorum, quæ dicenda ſunt in noſtro articulo de priuilegio Depoſiti, breuiter aliqua ſubiiciam circa interpretationem harum legum. Et primò, omiſſa ſolutione Decij, *in l.2. num.7. in 2. lectura, & in l. certi conditio, §. vlt. num.4. ff. ſi certum petatur*, dicentis in ſpecie dictorum iurium, contractum depoſiti conuerti in mutuum, propter facultatem conceſſam depoſitario vtendi re depoſita, & reddendi tantundem in genere ſuo; quod probari putat ex eadem *l. Lucius*, ibi, *Egreditur ea res notiſſimos depoſiti terminos*: nam hæc Decij ſententia eiſdem iuribus conuincitur, in quibus palam eſt, etiam ea pactione adiecta, depoſitum durare, & competere actionem depoſiti, vt rectè aduertit Doctor Anton. Pichardo, *in §. 1. Inſtit. quibus modis re contrahitur obligatio, ex num.65.* quod in primis colligitur ex *d. l. dies ſponſaliorum, § qui pecuniam*, ibi, *Iudicio depoſiti condemnandus eſt*; Deinde quia in *d. l. Lucius*, vſuræ debentur ex mora, *in d. l. Publia Mania, §.1.* fieri ex pacto; vtrumque autem proprium eſt contractus bonæ fidei. Primum probat, *l. mora 34. §. in bona fidei, ff. de vſuris*; Secundum *l. initio 5. C. de pactis inter emptorem*, non autem ſtricti iuris, quale eſt mutuum, in quo vſuræ non veniunt, niſi in ſtipulatione deducantur; *l. quamuis 3. Cod. de vſuris*, notat Iulius Paulus, *lib. 2. ſententiarum titul. 14.*

Quapropter frequentius receptum eſt, in dict. *l. Lucius, cum alijs*, eſſe depoſitum, ſed irregulare, eoque refertur verſ. *Egreditur ea res notiſſimos depoſiti terminos*; non enim ſignificat non eſſe depoſitum, ſed propter conuentionem transferendi dominium in accipientem, eſſe depoſitum irregulare, quam interpretationem aſſignat Paulus Caſtrenſis, *in d. l. 2. ff. ſi certum petatur, in principio*, Aretin. *n.8.* Iaſ. *n.6.* Ripa, *n.10.* Alciatus, & Corraſ. *n.3.* & alij plures citati à Doctore Pichardo, *vbi ſup. n.69.* affirmantes hanc communem opinionem praxi receptam eſſe. * 197

O o

198 O o †. *Fin.*) Exemplifica hanc doctrinam in pecunia tradita ad numerum, vt ſcilicet in ea, depoſitum irregulare cenſeatur conſtitutum, dum transfertur ibi dominium, ac facultas vtendi data intelligitur ex illo actu numerationis, ita DD. *in d. l. Lucius, D. depoſ. & in d. l. cum quid, D. reb. cred.* Bald. *in l. incendium, C ſi cert pet. & in l. in contractibus, C. de non num. pec.* Eman. Coſta, *in l. ſi ex cautione, lim.2. num.4. C. eod. tit. de non num. pec.*
† Si tamen hæc pecunia ſit numerata alicui indi- 199
genti, mutuum potius eſſe cenſendum quam depoſitum, arbitratur Decius, *in d. l cum quid.* Bald. *conſ. 355. lib.3.* Patiſ. *conſ.131. vol.4.* vid. inf. *n.205. &*
ſeq. lit. Pp. † Cæterum in dubio, an pecunia ſit 200
data in ſacculo, vel ad numerum, ſemper præſumendum eſt depoſitum. Vid. Alex. *conſ.28. & 184. col. 2. vol.7.* & quæ Auct. inf. *n. fin.*

A.M. Bertoli, I.V.D &c.

201 Ex qua ſecundum ipſum, reſultant ſingulares effectus, quorum aliqui referuntur à *l. Regia 2. tit.3. par.5.* & ponderantur à Gregorio Lopez, *ibidem in gloſſ. 4.* & nouiſſimè à Ludouico Molina, Societatis Ieſu, *de iuſtitia & iure, tract.2. diſp.513.* Primus ſit, quia ex eo quod depoſitum eſt, licet irregulare, poterit per concedentem quandocunque reuocari, ex regula text. *in cap. vlt. verſ. fin. de depoſito.* Quod ſecus eſſet, ſi in mutuum conuerteretur, quia non poſſet reuocari, antequam beneficio ſibi facto vteretur accipiens; *argumento legis in commodato 17. §. ſi erit, ad finem, ff. commodati*, quam & in mutuo procedere docet Bart. *in l. ſi in pœnam num. vlt. ff. de verb. obligationib.*

202 Secundus effectus eſt, quod ſi confeſſus quis ſit, in ſpecie *dict. l. Lucius cum alijs*, depoſitum accepiſſe, non poterit opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ, quæ in mutuo tantum locum habet, *l. ſi ex cautione, l. in contractibus, §. ſed quoniam, C. de non numerata pecunia*, non in alijs contractibus, *l. generaliter eodem tit.* quod ad dict. *l. Lucius*, notauit Baldus, *in dict. §. ſed quoniam q. 2.* Paulus Caſtrenſis, *ibid. 2. colum.* Salicetus, *n.4.* Pelinus *in c. ſi cautio, n.54. verſ. & inſtantum de fide inſtrumentorum.*

** ** †. *Exceptionem non numeratâ pecunia, &c.*) Conſtanter cum Auct. defendendum, cauſam depoſiti ſolerare non poſſe exceptionem non numeratæ pecuniæ, quod vltra ab eod. Auct. laudatos adhuc notant DD. *in l.1. D. de edend.* Alex. *in l. 1. D. iudicat. ſolut. in apoſtill.* Addent. ad Pract Papienſ. *in form. libell. in act. hypoth. Gloſſ. verb. in depoſito, in fin.* Quod extendas, vt in quauis ipſius depoſiti ſpecie, regulari, vel irregulari, pro-

hibitam eſſe ſtatuas talem exceptionem non nu-
merationis, ſiue de depoſiti numeratione verè, &
in effectu appareat per inſtrumentum, ſiue etiam
per confeſſionem depoſitarij; (de qua hîc ipſe
Auct.), quod firmant Barboſ. *in l. diuortio, §. ob
donationes, num. 14. D. ſolut. matr.* vbi plurimos
allegat. Oſaſch. *dec. Pedemont. 26. num. 8.* Coſta,
Lopez, Narbona, &c. relati ab Acoſt. hanc ſimili-
202 ter tuente ſententiam, *in Reg 4. ampliat. 1. n. 9.* †
Obſtant tamen perplures, vt Bald. *conſ. 384.* So-
cin. *conſ. 142. lib. 1.* Cagnol. *in l. contractus, D. de
reg. iur.* Tiraquell. *de retract lib 2. §. 4. gloſſ. 6. n. 14.*
Maſcard. *de probat. concl. 510. in fin.* ex Gloſſ. *in l.
aſſiduis, verſ. data, C. qui potior.* quam communiter
reprobari notat Acoſt. vbi ſup. Allegant etiam *l.
penult. C. depoſit.* quatenus ea exigit acceptionem
rei actualem, ibi, (*accepit, acceperit, &c.*) ergo non
eſt extendenda ad confeſſionem receptionis. Re-
ſpondet autem Acoſt. ibid. legem eam loqui de
exceptione compenſationis, ne depoſitum frau-
dulenter diutius proteſtetur: at non inferri ad eiuſ-
dem priuilegia in quibus fraudis ſuſpicio non po-
teſt interuenire. Atque inſuper adnotat ex Re-
buff. allegato cum aliis à Couarrun. exceptionem
eam non numeratæ pecuniæ apud Gallos, & Hi-
ſpanos eſſe abolitam: & ex Maſcard. Scacc. & Mel-
chior Pæbo, ſe ita conſuluiſſe teſtatur in foro Mer-
catorum, Idem Acoſt. vbi ſup. *n. 10.*

A M B. I. V. D. &c.

203 Tertius effectus eſt, quod debitor in illis iuribus
non poterit compenſationem obiicere creditori
petenti, *ex dict. capite vltimo, de depoſito*; quamuis
ſi mutuum eſſet, compenſatio locum haberet, *vt
in §. in bonæ fidei Inſtit. de act. & in l. vltima, C. de
compenſationibus.*

204 Quartus effectus eſt, qui prouenit ex irregula-
ritate depoſiti, ex eo enim quod dominium tran-
Pp ſit in accipientem, generis debitor efficitur, * &
nullo caſu fortuito liberatur, *l. incendium, C. ſi cer-
tum petatur*, notat Gloſſ. *in l ſi quis vxori 63. § apud
Labeonem, verb. Aleonem ff. de furtis*, recepta ſecun-
dum Antonium Gomez. *2 1. var. c. 7. col. 2.* Gregor.
Lopez, *in d l. 2. tit. 3. par. 5. in gloſſ. 4.*

205 P p ✝. *Debitor generis efficitur, &c.*) Quod qui-
dem dictum dubio procul eſt amplectendum. Hinc
attendenda eſt reſolutio Salycet. *in d. l. incendium,
C. ſi cert. pet.* ſi pecunia ſit conſignata mercatori, &
apotheca ſit combuſta, ſi depoſitum ſit factum gra-
tia deponentis, vt quia ipſe ſit tenuis, & pauper, de-
poſitarius verò diues, & opulentus, non teneri de
caſu fortuito: ſecus autem ſi ſit in gratiam depoſi-
tarij; quod ſequitur Paul. Caſtrenſ. *in l cum quid,
D. de reb. cred.* & ex Bald. & Pariſ. ſup. proxime ob-
ſeruauimus. Etſi enim credunt aliqui, in ea hy-
potheſi nullam procedere poſſe diſtinctionem, an
206 gratia huius, vel illius ſit pecunia depoſita; † ſed
ſolum an pecunia ſit in ſacculo conſignata, vel
ad numerum; & ita an regulare depoſitum ſit, vel
irregulare: vt primo caſu deponens ſuccumbere
debeat fortunæ, at in ſecundo, depoſitarius, tan-
207 quam generis debitor. † Tamen conſtanter præ-
laudata concluſio ſeruanda eſt, & conuenda vt
communior, prout ex Purpurato, Pariſio, Barbo-
ſa, Mantic. Tremacinq. Anton. Gabriel. Cance-
rio & aliis, probat Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 174.
n. 8. & cap. 273. n. 2.* quatenus ex depoſito penes
eum mercatorem vel hominem diuitem, & non
egentem, vtcumque numeretur pecunia, animus eli-
citur, & præſumitur, deponêdi eam, vt in tuto eſſet.

Eſt quidem inconcuſſa diſtinctio, ex numera-
tione pecuniæ depoſitæ tranſire dominium in de-
poſitarium, ſecus ex conſignatione abſque nume-
ratione, vt ex Iaſ. *in l. ſi quis nec cauſam, col. fin. D.
de reb. cred.* Alex. *in l. cum quid, D. eod.* Bald. *in l.
etiam, C. de fideiuſſ. & conſ. 236. vol. 5.* Dec. *in l.
contractus col. 1. D. de reg. iur. & conſ. 645.* Rom.
conſ. 500. col. 2. & 570. init. & ſup. proximè cum
Auct. notauimus.

Cæterum, totum hoc ex animo deponentis de- 208
pendet; eſtque præſumptio hæc validior, quæ il-
lam præſumptionem eludit, & elidit, dominium
ſcilicet ex ſola numeratione fuiſſe tranſlatum. Ani-
mus enim ex hoc demonſtratur numeratam fuiſſe
depoſitario pecuniam alia intentione, quam vt re-
cipiens ea vteretur: Quod autem ea animo id di-
metiendum ſit, vltra generale axioma quo, Actus
agentium ſecundum eius intentionem ſint iudi-
candi, *ex l. cum quid, D. de rebus credit.* ſtringunt
efficaciter text. *in leg. rogaſti 11. D. eod. tit. de reb.
credit.* text. adhuc *in l. ſi quis nec cauſam*, præcipuè
in illis verbis. † *Nam, & qui rem vendendam ac-* 208
*ceperit, vt pretio vteretur, periculo ſuo rem habebit,
D. eod. tit.* eo enim collimat I. C. reſponſum, vt
voluntas vtendi eo pretio, eiuſque dominium in
ſe ſuſcipiendi, etiam caſibus fortuitis recipientem
ſubiectum faciat, *ad l. incendium, cum ſimil. C. ſi cert.
petat.* & ea notatis hic per Auctorem.

In quauis autem huius depoſiti ſpecie, videlicet
aut regulari, aut irregulari omnia priuilegia de-
poſiti, indiſtinctè locum habent. Vid. vltra alios
Natt. *conſ. 438. num. 7.* puta prohibitæ compen-
ſationis, vt ſup. proxime monuit Auct. *num. 203.*
item actionis ſtatim competentis, non attento
contrario pacto; ex text. generali, *cap. bona fides,
extr. de depoſit.* vt notant Barboſ. *in l. ſi mora, num.
84. D. ſol. matr.* & Pichard. *in Init. tit. Inſt. quib.
mod. re contr. obl. num. 71.* Adhuc & illud adde
prohibitæ exceptionis non numeratæ pecuniæ, vt
notauit Auctor. ſup. proximè, *num. 202.* & nos ibi
ſectum.

A. M. B. I. V. D. &c.

Sed licet hæc notatu digna ſint, & praxi obſer- 209
uanda; adhuc tamen ex eis non patet verus ſenſus
ad *d. l. Lucius, cum aliis*; & prætetea obſtant qua-
tuor fortiſſima argumenta, Primum, quod con-
uentio transferendi dominium in accipientem cum
facultate reddendi tantundem in genere ſuo, eſt
contra ſubſtantiam depoſiti, *ex d. l. licet, § rei depo-
ſita, ff. depoſiti*, & potius conuenit mutuo, *l. 2. ff. ſi
cert. pet. §. 1. Inſtit. Quibus modis re contrahit. obl.*
& ideo propter illam conuentionem, transfundi
debet contractus in mutuum.

Secundum, Ex *l. certi conditio. 9. §. vlt. ff. ſi cert.* 210
petatur, vbi ſi deponens permittat depoſitarium ea
vti, transfundetur depoſitum in mutuum, quod in
d. l. Lucius, cum aliis, æque admittendum eſt, cum
non diſſimilis ſpecies proponatur. Tertium, Ex
*l. quod ſi ab initio 10. ff. eodem tit. ſi cert. petatur,
& ex l. 1. §. eleganter*, vbi, ſi pecunia depoſita ſit, ea
conditione, vt accipiens ſi voluerit, ea vtatur;
impleta conditione, transfunditur in mutuum;
quod ex illis iuribus recta deduxerunt Alexan. *n. 1.*
Fulgoſius, *num. 2.* Alciat. *num. 3. in d. l. certi condi-
ctio. §. final.*

Vltimum Ex *l. cum manu facta 80. verſ vlt. ff. de* 211
contrahenda empt. vbi pactum appoſitum in vendi-
tione, ne dominium in emptorem transferatur,

perimit

petimit venditionem, & eam transfundit in locationem, vel alind genus contractus pactioni conueniens. At non tam venditioni conuenit translatio dominij, vt tradit Pinellus, *in rubr. C. de reſcindenda venditione 2. part. num. 11. & 16.* quam depoſito, ipſius retentio; vt *in dict. l. licet, §. rei depoſita*; ergo conuentio, de qua in *l. Lucius, cum ſimilibus*, transfert depoſitum in mutuum.

212 Vnde in hac perplexa iuris quæſtione, illud, vt veriſſimum loquendum arbitror, quod olim didici ob eruditiſſimo, & inſigni præceptore, Gabriele Henriquez, in Salmanticenſi Academia Iuris Ciuilis Cathedræ primario interprete, & in Regiis patrimonij Supremo Senatu, Auditore meritiſſimo; iudiceque integerrimo, *in Explicatione, §. actionum, Inſtitut. de Actionibus, in verbo, depoſiti.* Quod etiam ſequutus fuit Doctor Antonius Pichardo, *in dict. §. 1. Inſtitut. Quibus modis re contrahitur obligatio, n. 79. cum alijs ſequentibus*, videlicet, quòd ſi tempore, quo deponitur res, quæ pondere, numero, aut menſura conſtat, expreſsè actum eſt, vt tantundem reddere liceat, vel vt re fruatur accipiens, non deſinit eſſe depoſitum, quia contrahentes hoc agunt expreſsè ea conditione adiecta, vt ab eo quod egerunt, recedere non videantur. Nam licet modum contractus excedat ea pactio, non tamen eſt contra ipſius ſubſtantiam; atque ita procedit text. *in dict. l. Lucius*, ibi, *Nam ſi vt tantundem ſolueretur, conuenit, egreditur ea res notiſſimos depoſiti terminos*, & in *l. die ſponſaliorum, §. fin.* ibi, *vt tantundem redderes, depoſitam, &c. &* in *d. l. Publia Mænia, §. 1.* ibi, *conueni me fœnoris nomine daturum.* At vero, ſi contractus Depoſiti ſolemniter celebratus ſit, ſine vlla pactione; & ex interuallo, actum eſt inter partes, vt accipiens tantundem redderet, vel vt depoſitâ pecuniâ vteretur, incipit eſſe mutuum: quo caſu procedit text. *in dict. l. certi condictio, §. vltimo*, in quo, dictio, *quaſi*, non fictionem, ſed proprietatem exprimit, vt alias in *l. 1. ff. de tranſactionibus*, idem contingere notat Oroſius, *n. 5.* dum text. inquit, *Qui tranſigit quaſi de re dubia, & lite incerta, neque finita tranſigit, &c.* Quomodo Hiſpani quoque vſurpant verbum, *como*, cum dicunt, *como cauallero*, quamuis aliquando ſimilitudinem indicat. Hæc autem interpretatio aptiſſimè conuenit verbis illius text. ibi, *Depoſui apud te decem, poſtea permiſi tibi vti: Nerua, & Proculus etiam, antequam moueantur, condicere quaſi mutua tibi hac poſſe, aiunt: & eſt verum, &c.* vbi debent ponderari illa verba ibi, *Quaſi mutua, &c.* Ratio autem differentiæ inter vtrumque caſum eſt; Quia in primo, contrahentes non videntur velle ſe incontinenti corrigere, ſed modum adijcere depoſito: In ſecundo, contractum depoſiti perfectum, noua conuentione transfundunt in mutuum, quaſi pecuniâ redditâ, *argumento, §. interdum, Inſtitut. de rerum diuiſione, & legis ſingularia, ff. ſi certum petatur.* Nec obſtat *l. quod ſi ob initio, ff. eodem tit. & l. cum manu ſata in fine, ff. de contrahenda emptione.* Quibus reſpondendum erit cum Doctore Pichardo, *in dict. §. 1. Inſtitut. quibus modis re contrahitur obligatio num. 82. & 83.* vbi rectè his iuribus ſatisfacit, vt

Q 9 per eum videre licet.*

213 Q q ✝. *Final.*) Hæc in depoſito extraiudiciali, & voluntario, ſed quid in neceſſario? Dic in eo nunquam cenſeri tranſlatum dominium in depoſitarium, vtcumque numeretur pecunia; exiſtimatur enim ea Iuris & Iudicis intentio vt id fiat ad vtilitatem creditoris, vt pecuniæ in promptu ſint pro ipſius faciliori ſatisfactione; imò & ipſius debitoris intentio ſimul concurrere vndequaque præſumitur. Ex quo ſubintrat ea regula, pecuniam ea mente numeratam, vt tamen recipiens ea non vtatur; cenſeri non pecuniam, ſed ſpeciem optimè Barboſ. *ad l. ſi mora, D. ſolut. matr.* ex Bart. *in l. talis ſcriptura, D. de legat. 1.* Adde Rodriguez, *de ann. redit. lib. 3. q. 21. n. 2. & 19.* Hermoſill. ex pluribus per eum allatis, relatis à Salgad. *Labyr. credit. p. 3. cap. 11. n. 27.* apud quos plura; Quod ſecus deciditur in depoſito conuentionali, pro vt huius ſup. prox. dum illud variatur iuxta mentes, intentiones, & leges contrahentium.

A. M. Bertoli I. V. D &c.

Præterea obſeruandum eſt, Depoſitum; de iure communi habere paratam executionem,* vt notant DD. *in l. penultima, C. depoſiti*, ac ideo libellus neceſſarius non erit; debet tamen per inſtrumentum publicum de depoſito conſtare, vt ex doctrina Angeli, *in l. ſi depoſita, C. depoſiti aduertit*, Paz, *in praxi 3. tom. cap. 6. §. 6. n. 26.* Si vero per teſtes probari debeat, tunc via ordinaria agendum erit; Praxi tamen inquit, Paz, *vbi ſupr. n. 28.* obſeruari, quod cum hodie iure Regio omne inſtrumentum publicum paratam habeat executionem, *ex leg. Regia 1 & 2. tit. 2. lib. 4. nouæ Recopilationis*; non aliter ſuperior Angeli opinio procedere poterit, niſi in inſtrumento publico aliquis confiteretur ſe depoſitum recepiſſe, licet in tali inſtrumento clauſula Guarentigiæ appoſita non eſſet, nec in eo contineretur, quod depoſitarius promiſit depoſitum reddere; nam adhuc via executiua aduerſus eum procedi poterit. Idemque obſeruandum erit in ſcriptura priuata, recognita à parte, in iudicio, quæ vim publici inſtrumenti habet, *ex l. 119. tit. 18. p. 3.* & hoc latius nos oſtendimus, *in tract. de executione ſententiæ c. 1. art. 2. de ſcripturarum priuatarum recognitione*, & hodie eſt expreſſum, *in l. 5. tit. 21. lib. 4. Recop.* & obſeruat Paz, *vbi ſup. d. cap. 6. n. 30. in fine.* 214 R r

R r ✝. *Paratam executionem, &c.*) Inſtrumentum depoſiti paratam executionē habere, in comperto eſt, penes DD. ea potiſſimum ratione, quia depoſitum, ſtatim, illicò & ocyſſimè debet reſtitui, *l. ſi quis vel pecunias, 31. C. Depoſit. cum ſimil.*

✝ Hæc autem verba, *ſtatim, confeſtim, illico, &c.* 215
Summariam cognitionem ſignificant & paratam executionem. Bart. *in l. in ſtipulatione, 1. D. iudic. ſolu. num. 3.* Iaſ. *in l. iuſiurandum: 2. D. de iureiur. num. 17. & ſeqq.* Ioan. Petr. Molignat. *de iure retent. q. 43. poſt init.* Et ita ſentiunt Bart. *in d. l. ſi quis vel pecunias, C. depoſ. n. 3.* Caſtrenſ. *ibid. num. pariter, 3.* Pract. Pap. *in form. libell. in act. hypoth. §. in depoſito, num. 1. & ſeqq.* Nic. Boër. *deciſ. 295. num. 7.* Iaſon. *in l. mutuum damus, 2. inlt. D. de reb. cred. num. 5 & in leg. iuſiurandum 2. D. de iureiur. n. 17. & conſ. 85 init. lib. 1.* Tuſch. *concl. 474 num. 41 lit. E.* Ant. Theſaur. *deciſ. pedem. 26. num. 8.* Caroce. *de depoſ. part. 1. q. 3. num. 53. & ſeqq.* Colet. *de proceſſ. exec. part. 3. cap. 1. num. 23. & cap. 2. n. 16 & ſeqq.*

Et quoad chirographum à parte recognitum, vid. Boër. *cit dec. 295. n. 19.* Colet. *de proceſſ execut. p. 3. c. 1. n. 135.* Barbat. *in c ſi quis preſbyter 6. de ceb. Ecclaſien* vltra Scacc. *de iudic. cap. 31. & adhuc in tr. de appellat. & de commerc.* & ex eo Gait. *de credit c. 2 a tit. 8. per tot.* Vid. inf. *p. 2. art. 1. n. 65. & paſſ.* nouiſſimè viſus Non. Acoſt. *reg. 3. ampl. 6. per tot.*

A. M. Bertoli I. V. D. &c.

216 His omnibus præmiſſis, & quæ ſuperius obſeruata ſunt, pro articuli declaratione, Illud in eo primo deducitur, ſcilicet qui pecunias ſuas deponunt apud menſam publicam, veluti apud nummularios,
S t ſeu argentarios, * vel vt nos interpretati ſumus, apud depoſitarios generales alicuius Ciuitatis, Villæ, vel Oppidi, poſt aliorum priuilegia, ipſos quoque priuilegium exigendi depoſitum habere, ita vt inter priuilegiarios creditores, & inter chirographarios, illud ius teneant, vt habentibus priuilegia non præferantur; chirographariis vero creditoribus, hoc eſt priuilegia perſonalia ſolummodo obtinentibus, præcedere debeant. Hanc concluſionem deduci exiſtimo ex Vlpiano Iuriſconſulto, *in leg. ſi ventri 9. §. in bonis, ff. de priuilegiis creditorum*, ex prioribus verbis ibi, *In bonis menſularij vendendis, poſt priuilegia, potiorem eorum cauſam eſſe placuit, qui pecunias apud menſam fidem publicam ſecuti, depoſuerunt, &c.* Provt etiam deduxit Franciſcus Ripa, *in §. in bonis, num. 1. cum aliis ſequentibus*, quod etiam confirmari poteſt ex natura illius dictionis, *Poſt*, de qua in *d. §. in bonis*, ibi, *Poſt priuilegia*, quæ denotat ſequentem locum priori proximum, vt colligitur, *ex l. quod quis*, ibi, *Habet priuilegium poſt fiſcum, ff. de priuilegiis creditorum, & in l. præſes 3. ibi, Omnibus poſt principem, ff. de officio præſidis*; & cum multis explicat id Tiraquel. *lib. 1. de retractu tit. 1. §. gloſ. 11. n. 50. & in l. ſi vnquam, verb. poſtea, C. de reuocandis donationib.*

217 S s ✝. *Nummularios, ſeu Argentarios, &c.*) An vero id quod de depoſito penes menſam publicam dicit, & firmat Auctor hîc, & inf. proximè, obtineat in cambiis, dubium aliquod eſt. Non deſunt, qui aſſerant, ex quo pecunia ad cambium data maximam cognationem habet cum pecunia depoſita; & quia etiam in cambiis publica vtilitas verſatur, & communis hominum indigentia neceſſariò eum vſum exigit; ideo ſi is cui pecunia ad cambium datur, vt eadem, vel tantundem in alio loco datori exſoluatur, eam interim decoquit, & eius bona veneant, & occupentur à creditoribus, illum qui pecuniam ad cambium dedit, omnibus indiſtinctè creditoribus præferendum eſſe. Ita tot ferè verbis Matth. Berlich. *d. p. 1. concl. pract. c. 64. num. 14.* ex Andr. Berneder. *in Inſtit. lib. 3. tit. 15. quib. mod. re contr. oblig. §. præterea, num. 15.* Mich. Beuth. *de iure prælat. part. 1. cap. 32. per totum*, & omnes ferè contribules, per text. *in l. cit. ſi hominem, §. pen. & § fin. & d. l. quod priuilegium, D. depoſit.* adde ex noſtris præter Vltramontanos, Philipp. Paſchalen. *de virib. patr. poteſt. cap. 8. n. 79.* ex Burſat. *conſ. 39. n. 37.* quos, Germanorum germana quidem fides in hanc inclinare fecit æquam, & bonam opinionem.

218 Negatiuam porro ſententiam, hanc ſcilicet prærogatiuam hypothecæ denegantem, ſuſtinet Surd. *conſil. 499. lib. 4.* Cauat. *de camb.* Genua. *tit. de liter. camb. q. 2.* Ea potiſſimum ratione, quia talis hypotheca nec in iure reperitur expreſſa; nec ex legis ipſius interpretatione, vel comprehenſione poteſt competere, his & aliis pluribus de quibus contra Burſat. & Paſchal. diſſerit, cõtrariis explanatis, Gait. *de credit. c. 2. tit. 3. n. 1457. & ſeqq* concedens quidẽ pro cambio paratam executionem ex conſuetudine, ob fidem ſtrictè ſeruandam inter mercatores, quod extendit tam contra acceptantem, quam contra ſubſcribentem, ſiue pro ipſa pecunia, & ſorte; ſiue & pro intereſſe, cum vid. ibi plura congerentẽ.

A. M. Berteli, I. V. D. &c.

Sed tamen huic concluſioni, & doctrinæ, grauiſſimam, & ferè indiſſolubilem difficultatem nobis præbet aliud eiuſdem Vlpiani reſponſum, relatum, *in l. ſi hominem. 7. §. quoties, ff. depoſiti*, vbi ita ſcribit, *Quoties foro cedunt nummularij, ſolet primo loco ratio haberi depoſitariorum, hoc eſt, qui depoſitas pecunias habuerint, non quas fœnore apud nummerarios, vel cum nummulariis, vel per ipſos exercebant, & ante priuilegia: igitur ſi bona venierint, depoſitariorum ratio habetur, &c.* Ponderantur vtique illa verba, ibi, *Primo loco*, & ibi, *ante priuilegia*; Ex quibus colligitur, deponenti, eidemque creditori, ius exigendi permitti ante alios quoſcunque priuilegiatos creditores, quod ſingulare ius, depoſito datum eſſe, inter alia pleraque relata per Baldum & Salicetum, *in l fin. C depoſiti*, hoc commemorant Bart. & Paulus, *in dict. §. quoties*, idem Bart. Ripa, & alij iuris interpretes, *in dict. l. ſi ventri, §. in bonis*; Huic vero ingenti difficultati, Accurſius *in d §. in bonis. in Gl. verbo, poſt priuilegia, & in d. l. ſi hominem. §. quoties, in verbo depoſitariorum*, variis modis reſpondere conatur. 219

Quare pro ſolutione prædictæ difficultatis, & intelligentia huius articuli, illud in primis diſtinguendum erit, circa eorum iurium explicationem, nempe: Aut pecunia, vel alia res depoſita adhuc extat, quando à creditoribus bona depoſitarij væneunt, & diſtrahuntur, quo caſu deponens nullo reſpectu temporis, aut priuilegij, omnibus præfertur, quia tunc, & rem ſuam vindicare videtur, quod ius in pluribus depoſitoribus locum habet, vt quilibet rem ſuam, vel pecuniam extantem, vindicare poſſit, provt expreſſè colligitur, *ex dict. l. ſi ventri, §. in bonis, in fine*, ibi, *Si tamen nummi extent, vindicare eos poſſe puto à depoſitariis, & futurum eum qui vendicat ante priuilegia*, quomodo intelligi debet text. *in d. l. ſi hominem, §. quotiens*, vbi ita notat Bart. & confirmat id text. *in l. ſi is qui. C. eod. tit. depoſiti, & in l. pro debito, C. de bonis auctoritate iudicis poſſidendis*; Itaque rei vindicationis actio, deponenti ad rem, vel pecuniam depoſitam, contra quemlibet poſſidentem, vel detinentem vindicandam, competit; ſecundum Salicetum, & Baldum, *in l. vltima, C. depoſiti*, & probat expreſſè text. *in dict. l. ſi is qui, C. eodem tit. iuncta l. 1. eiuſdem tit.* vbi habetur, quod non reſtituens non tantum tenetur actione depoſiti, ſed etiam actione ad exhibendum, & rei vindicatione; vt colligitur, ex illis verbis, *d. l. ſi is qui*, ibi, *Aduerſus eum autem, qui accepit, nulla actio tibi competit, niſi nummi extent: tunc enim contra poſſidentem vti rei vindicatione potes*; & in *d. l. 1.* ibi, *Tam depoſiti quàm ad exhibendum actio; ſed & in rem vindicatio competit, &c.* Si vero res depoſita eſt perempta, ſeu pecunia conſumpta, nec in bonis depoſitarij inueniatur, ac propterea actione depoſiti ad æſtimationem agatur; tunc depoſitor, quatenus eſt tempore prior, aliis priuilegiatiis creditoribus præfertur; etiamſi habeant expreſſas hypothecas tempore poſteriores. * Si autem habeant creditores * alias hypothecas tempore priores, præferentiam habent in bonis depoſitarij; quod ſecus eſſet, ſi ſolum chirographarij creditores fuiſſent: nam tunc depoſitoribus inter perſonales actiones, maius exigendi ius competit: quo modo intelligi debet text. *in d. §. in bonis, in principio*; quando ſcilicet apud depoſitarios, nummi, vel alia res depoſita non extabant, vt denotet prior text. pars, caſum contrarium vltimæ partis eiuſdem textus, *in verſ.* 220

verſ. ſi tamen nummi extent; quæ dictiones apertè implicant caſum ſuperiori contrarium. Quæ ſanè diſtinctio, & ſolutio, ad prædicta iura, quamuis Accurſius *in d. §. quoties, in verſ. depoſitariorum, in prima ſolutione*, eam non approbauerit, verior eſt; quam etiam refert, & ſequitur Ripa, *in auct. l. ſi ventri, §. in bonis, n. 12. & in l. priuilegia, n. 2. ff. eodem tit. de priuilegiis creditorum*, nouiſſimè optimè eam explicat Hermanus Meiter, *in d. lib. 2. de priuilegiis creditorũ tit. 8. n. 2. cum pluribus ſeqq.* & eleganter confirmat Matienzo, alios referens Auctores, *in l. 7. tit. 16. lib. 5. noua Recopilar. gloſſa 5. in principio, num. 2. & 3.* Pro cuius comprobatione, Primò facit text. elegans, *in l. procuratoris, §. planè, ff. de tributoria actione*, vbi docemur, rem vindicantem, quibuſcumque creditoribus poſſeſſoris præferendum, his verbis: *Sed ſi dedi mercem meam vendendam, & extat, videamus ne iniquum ſit in tributum me vocari, & ſi quidem in creditum ſi abij, tributio locum habebit; enim vero ſi non abij, quia venditæ, non alias deſinunt eſſe mea, quamuis vendidero, niſi are ſoluto, vel fideiuſſore dato, vel alias ſatisfacto, dicendum erit vindicare me poſſe.* Secundò facit *l. cum fundum, §. ſeruum tuum, verſ. quod ad peculiares, ff. ſi certum petatur, & Authentica, Si quid, C. qui potiores in pignore, l. depoſui 38. in principio, & l. ex facto 52. verſ. planè ff. de peculio*; & hæc diſtinctio, & doctrina indiſtinctè praxi obſeruanda eſt, ex diſpoſitione, *l. 9. tit. 3. p. 5.* quam ita adhibet, & comprobat *l. 1. tit. 14 ead. part. 5.* &
T 1 vtrobique notat Gregorius Lopez.*

221 * ✝. *Aliis priuilegiariis, &c. etiam expreſſas hypothecas, &c.*) Admodum cauendum eſt ab Auct. in hoc *verſ. Si vero*, dum perperam adſtruit prælationem deponentis pecuniam in genere, ſeu ad numerum, & ſic creditoris perſonaliter dumtaxat priuilegiati, in concurſu cum hypothecariis poſterioribus: id enim manifeſtè reſiſtit text. rotundo; *l. eos, C. qui potior.* vnde regula extrahitur, creditorem perſonalem, etſi priuilegiatum cedere debere hypothecariis, vt obſeruat Acoſt. *de priu. cred. reg. 1. ampl. 12. n. 10. & ſeqq.* quod & ipſe Auct. fatetur, *infr. part. 1. art. 4. num. 14. verſ. ſecundo pro regula.*

Nec ſubſiſtere forſan conſideratio potuit, funerariam actionem eſſe perſonalem, & tamen ratione priuilegij præferri etiam hypothecariis; nam ſpecialis fauor religionis, & vtilitatis publicæ legiſlatorem ad id impulit. Auct. idemmet *inf. n. 224. & art. 2. n. 9. & paſſ.* vbi fuſius.

A. M. Bertoli I. V. D. &c.

T 1 ✝. *Fin*) Quod pro re conſumpta deponens habeat ſolummodo priuilegium perſonale inter chyrographarios, (cum obſeruatione tamen de qua proxi ſup.) ex legibus per Auct. citatis, ſuſtinet Gloſſ. *in d. l. ſi hominem, §. quoties, verſ. depoſitariorum.* Caſtrenſis, *ibid. num. 2.* Bald. *in l. pro debito, C. de bon. auct. iud. poſſid. n. 1. poſt med. & conſ. 432. num. 1. lib. 1.* Ludou. a Peguer. *d. deciſ. 38. n. 12.* Vanderan. *de priu. cred. cap. 2. n. 18. & ſeqq.* Caroc. *de depoſ. d. q. 7. n. 12.* Ioachim à Beuſt. *ad ſuam l. admonendi, D. de iureiur. num 468. ad fin.* Ludolph. Schrad. *de contractib. tit. de obligat. §. præterea; num. 34. & ſeqq.*

Adhæc & irregulare depoſitum hoc decorari priuilegio reſoluas, ex cit. *l. quod priuilegium, D. depoſ.* cum ſcilicet in genere pecunia fuit tradita ſub depoſito, vt diximus ſup. latius. Ob quod quidem priuilegium cæteris priuilegiariis creditorum præfertur, vt ſup. cit. *l. ſi hominem, § quoties, D. depoſ.* quam quidem legem vindicabis ab obiectione *dict. l. ſi ventri, §. in bonis*, vt perbellè notat Auct. inf. proximè, *n. 224.* quam laudat & Acoſt. vbi ſup. *Reg. 4. ampl. 2. num. 8.* Ex Accurſ. Strace. Barb. & aliis, &c.

Sed quid ſi ille cuius pecunia conſumpta eſt, ſit alio ex capite priuilegiatus, puta quia vel Eccleſia ſit, vel pupillus? Adhuc idem quod ſupra, eſſe reſpondendum, ait Andreas Rauchb. qui de facti contingentia, & iudicio teſtatur in ſuis quæſtionibus, *q. 4. n. 26. p. 1.* ſecutus à Matth. Berlich. *d. p. 1. pract. concl. 64. n. 13.* At valde ſuſpectum mihi eſt reſponſum, per ea, quæ ſup. *art. 3.* ad quem me remitto, & quæ cum Auct. innuimus inf. proximè, *num. 230 & ſeqq.* 222

A. M. Bertoli I. V. D. &c.

Sed tamen huic ſupra traditæ diſtinctioni, & ſolutioni adhibitæ ſuperiori difficultati, valde obſtat text. *in l. quod priuilegium 8. ff. eodem titul. depoſiti*, quæ immediatè ſubſequitur poſt *d. § quotiens d. l. ſi hominem*, dum ex ea colligitur, priuilegium quod deponenti conceditur, vt in re depoſita cæteris creditoribus præferatur, non ſolum ei competere, quando nummi vel res depoſitæ extant: verum etiam quando conſumpta pecunia ſit, vel res depoſita non appareat, vt ex verbis eius conſtat, ibi, *Quod priuilegium exercetur non in ea tantum quantitate, quæ in bonis argentarij ex pecunia depoſita reperta eſt, ſed in omnibus fraudatoris facultatibus, &c.* 223

Quare in huius text. difficultate aliis ſolutionibus ad text. *in d. l. quod priuileg.* omiſſis Accurſij ſolutionibus, *in verſ. poſt priuilegia d. l. ſi ventri, §. in bonis*, tenenda erit; maximè cum iure Regio approbata ſit, *in d. l. 9. p.* videlicet, depoſitores aliquando eſſe, poſt aliquos habentes priuilegia, vt *in d. §. in bonis*, aliquando verò ante aliorum priuilegia, priora iura habere, vt *in d. l. ſi hominem, §. quotiens, ff. depoſiti*, vbi idem Accurſius recenſet nonnulla priuilegia, maiorem prærogatiuam habentia, nempe Dotem, Fiſcum, Funerariam, & mutuantem ad Refectionem Ædificij; & communiter ita à Doctoribus ſupra citatis receptum eſt; & ita defendit Stracha, *vltima parte Rubrica de decoctoribus, n. 2. & 3.* quæ ſententia Iure ſupradicto Regio expreſſè approbata eſt, *in d. l. 9. tit. 3. part. 5.* Quod ſi quæſieris, cur hæc potius quam alia excipiantur priuilegia; nemo hactenus rationem conſtituit, nec ſanè congrua aſſignari potuit ratio; niſi dicas, in funerariæ actionis priuilegio religionis fauorem conſiderari: cum ſumma ſit ratio, quæ pro religione faciat, vt *in leg. ſunt perſonæ, ff. de religioſis, & ſumptibus funerum*, ſicuti latius ſuperius in dicto priuilegio reſoluimus, & in aliis priuilegiis conſiderari publicam aliam vtilitatem, quæ in Dotium conſeruatione, rerumque Fiſci, & Ædificiorum reparatione verſatur, quod vtrique ſupra adnotauimus, in eorum Priuilegiorum reſolutione, & doctrina. 224

Quapropter, vt clarius pateat, quid tenendum, & praxi obſeruandum ſit, circa hoc priuilegium Depoſiti; ea potiſſimum colliguntur ex his, quæ à nobis ſupra dicta, & reſoluta ſunt, in eius declaratione. Primò colligitur, Depoſitorem habere priuilegium exigendi depoſitum, de quo *in d. l. ſi ventri, § in bonis, in principio, ff. de priuilegiis creditorum, & in d. l. ſi hominem, §. quotiens, ff. depoſiti*, quando depoſuit penes Argentarium, Nummula- 225

tium

tium, & publicum officium Exercentem; vt ſupra *in principio huius articuli*, diximus, & quando ſub ratione officij, fuit celebratum depoſitum; *argumento leg.1. §.2. ff. depoſiti*, & colligitur ex *dict. §.in bonis*; quamuis ex communi opinione, Iure Regio, vt ſupra, tenendum ſit, idem eſſe dicendum penes quemcunque res ſit depoſita, licet nullum tale officium exercere videatur.

126 Secundò colligitur, Si res aut pecunia depoſita extet, ſine diſtinctione præfertur quibuſcun-
V u que aliis creditoribus, * ex communi ſententia, quæ indubitata eſt, vt ſupra obſeruauimus; eſtque ratio in promptu, quia cum creditores tantum admittantur ad bona ſui debitoris, quod autem alius poteſt vindicare, non eſt in bonis illius: & ita in eo nullus poteſt creditorum concurſus dari: prout bene ponderauit Meyrer, *d. lib.2. de priuilegiis creditorum, tit.8. num.81. cum duobus ſequentibus* dicens, quod ſi depoſitum liquidum extat, cum bona debitoris diſtrahuntur, tunc depoſitum liquidum extans paratam babet executionem, vt ſupra reſoluimus, *ex d.l.ſi quis, C.depoſit.* Vnde eſt, quod depoſitum neque exceptionem, neque compenſationem, neque domini obiectionem, neque deductionem admittat, quin depoſitum illico deponenti ſit reſtituendum, *d.l.ſi quis, & ibi Gloſſ.* Bart. Bald. *iuncta Authentica ſi quid, C. depoſiti.*

127 V u ✝. *Quibuſcumque aliis creditoribus, &c.)* Res depoſitas penes debitorem vel depoſitarium quamuis extantes præ omnibus, & quibuſuis creditoribus quantumuis priuilegiatis vindicari poſſe, nil obſtante quacunque exceptione etiam dominij, firmat cit. *l. ſi ventri 24. ff.in bonis, D. de priuileg. credit.* Bald. ex eo text.cum ſimilib. *in l. in rebus 30. C.de iur.dot. & in l. pro debito 6. C.de bon. auct.iud. poſſidend.num.1.verſ.verbi gratia. & conſ.432.lib.1.& conſil.276. lib.2.* Caſtrenſ. *in d.l. ſi hominem, § fin. D.depoſ.* Ludouic.à Peguer. *Deciſ.38. num.13.* Catocc. *de depoſ. part.2. quæſt.47. num.3.*

128 Cuius quidem ea ratio eſt, quia nimirum qui rem iure dominij vel quaſi ad ſe pertinentem, apud debitorem, vel in eius bonis inuenit, eam præ omnibus, quicumque ij ſint, vindicare poteſt. text. elegans, *in l.depoſiti, 38. verſ.hanc, &c. D.de pecul. l filius, 14. l.cum fundus, 31. §.1. verſ. quoad peculiares, D. de reb. credit.* Bald. *in d.l.in rebus, 30. Cod. de iur.dot. & in d.l. pro debito, C.de bon. auct. iud. poſſ.* Catocc. *d.quæſt.47.n.3.* Ioan.Kopp. *Decíſ.28. num.3.* Nulli ergo dubium erit, quin, cum hæc rei vindicatio ſit ſupra omnes actiones perſonales, & reales, omnibus etiam creditoribus præferatur, in quauis ſint claſſe. Rip. *in d.l.ſi ventri, §.in bonis, n.10.* Dionyſ. Gotthofred. *in notis ad d.l. ſi ventri, § in bonis 1. D.de priu.credit. litt. D. verſ. Et ſic.* Peguer. *decíſ.38.* Andr. Rauchb. *in ſuis quæſtionib. quæſt.6. num.13. part.1.* Iſtéque ea vtens, reſolutis hypothecis, tanquam ſuper re aliena contractis, ad ſe illico liberam rem illam trahit *l.1.§.1. D.de pignor. l.qua prædium, C.Si res pign. dat.* Adde Strace. *de decoctor. p.vlt. num.1.* Parlador. *rer.quotid.different.58.n.7.* Tuſch. *litt.D. concl.20.* Mantic. *de tacit.lib.10. num.10.tit.10. in fin.* & omnes communiter. Adde & quæ inf. cum Auct. *p.2.art.1.*

A. M. Bertoli I.V.D.&c.

* Depoſiti cauſa debitor, præfertur. Peguer. *dec.38.* non tamen in bancheriis, & funere, Ricc. *collect.decíſ.473.* idem dicens in dote, & augmento, quod anteriori præferatur; & in creditores ex cuius pecunia refecta res fuit; & in Commendatarij creditore, qui non baber hypothecam ſuper fructibus, nec ſi ius anterius eſſet vnius horæ; nec ſi ius anterius eſſet illiquidum; nec ſi poſterior haberet clauſulam Conſtituti; nec ſi ius anterius delegatione extinctum foret, deponentem præferri, ſi non ſit tranſlatum dominium, alias ſecus. Ruin. *conſ.108. num.2.& ſequentibus lib.1.* Ploc. *de in lit.iur. §.10.num.34.* In dubio, in Saeculo factum præſumitur. Natta, *conſ.372.num.18.* Gab. *de reb. credit. concluſ.2. num.13.* Marta, *decíſ.83.* *N.G.*

Tertiò colligitur; pluribus depoſitoribus concurrentibus; ſi eorum pecunia confuſa ſit, omnes 129
ſimul concurrunt, & admittuntur in tributum, ita tamen, vt aliis creditoribus præferantur; ex his quæ ſupra reſoluimus, *ex d.l. procuratoris, §.planè, ff. de tributoria actione*; Pro cuius comprobatione facit *lex in naue Sauphei*, quæ in propoſito, ſummè notanda erit, *ff. locati*, & ſic intelligi debet text. *in d.leg. ſi hominem, §.quoties, ff.depoſiti, & dicta legis priuilegia 16.* ibi, *Sed ſi eiuſdem tituli ſunt, concurrunt, ff.de priuilegiis credit.*

Quarto colligitur, ſi res ſub lucro, & vſuris depoſita ſit, * cum potius mutuum, quàm depoſi- 130
X x
tum debeat dici; talis depoſitor non haber priuilegium, nec ſeparatur ab aliis creditoribus chyrographariis, ex *d.§.quoties*, vbi reſoluunt Bartolus, Paulus de Caſtro, & omnes, *ex dict. l.ſi ventri, §. in bonis, verſic. ſed cum quis*, vbi Iureconſultus eleganter adducit rationem, ibi, *Aliud enim eſt credere, aliud deponere*: quæ verba, vltra Accurſium, ibi, verbo *credere*, & alios, eleganter explicat Conanus, *lib.7. Commentariorum iuris ciuilis, cap.1. num.2.& 3.* Rebuff. *in leg.creditores 10.verſic. vltimo, ff. de verb. ſignificatione*, Meyrer, *in dict. lib.2.tit.8 num.17.* ſoletque in propoſito commendari celebris traditio Angeli, *in dict. §. in bonis*, animaduertentis, & inſtruentis alios creditores, vt faciant exhiberi libros Campſorum, vel Argentariorum, vt ex illis apparere poſſit creditor, ne iſti cuſtodiæ, aut fœnoris cauſa, pecuniam commiſerit; cum multum interſit, vel ob hanc, vel illam depoſuerit; vt etiam commendat Stracha, *dict. vlt.part.de decoctoribus, n.3.* Quod tamen temperandum admonet, *ex l.qui nominib. ff.de adminiſtratione tutorum.* cuius tex. meminerunt etiam Accurſius, *in d.Gloſſ. verb.credere*, & latè Bart. & reliqui *in d. §.in bonis*, ex eo docentes, priuilegium conceſſum ex duplici ratione, non ceſſare, altera earum deficiente; idque obſeruat poſt alios, Bolognetus, *in leg.1. num.110. ff.ſoluto matrimonio.*

X x ✝. *Res ſub lucro, & vſuris depoſita ſit, &c. non habet, &c.)* Pecuniam ſub vſuris depoſitam non gaudere prærogatiua depoſiti, ſed ſolum inter chirographaria credita id cenſendum eſſe, etſi depoſita pecunia adhuc extat, probat & euincit text. *in d. §.ex bonis*; cui adde *d. l. ſi hominem, §. quoties, verſ.non quasi fœnore, D. depoſ.* & ita ſentiunt Bald. *conſ.276. num.1.* Rip. *in d. l. ſi ventri, §.in bonis, num.4. & ſeqq.* Catrocc. *de depoſ. p.2. quæſt.47.* Caſtrenſ. *in d. l. ſi hominem, § quoties, num.1.* Mozz. *d.controuerſ.de depoſ.col.fin.num.13.* Et quamuis Caroce. *ibidem num.18.* † id procede- 131
re exiſtimet in vſuris dumtaxat conuentionalibus, non verò in iis, quæ vt intereſſe petuntur ex mora,

ra, & culpa debitoris; tamen id euerti videtue ex *d.l.Lucius*, 29. *D.depoſ.* vbi indiſtinctè irregulare dicitur depoſitum, ſi vſuræ intercedant. Cæteeum in pupillo res aliter ſe habet; quoniam rei ſuæ depoſitum non perdit peiuilegium, etſi vſuræ recipiantur. *d. l. qui nominibus.* Ita Auct. ex Meiree, cui Add. Carrocc. *loc.cit.num.6. & ſeqq.* & nos alibi.

A.M.Bertoli, I.V.D. &c.

232 Vltimo colligitur, ex his quæ latè adduximus circa interpretationem, *leg.Lucius,& leg.die ſponſaliorum, & l.Publia Mauia, ff.depoſiti*; Quod ſi deponatur res, quæ pondere, numero, menſuravè coſtat, veluti pecunia, aut alia ſimilis ees, & talis pecunia diſſoluta, aut diſſipata ſit, aut res conſumpta; & non appareat, ſi hoc à principio actum eſt, vt non eadem, ſed tantundem eedderetur, aut ſaltem contrarium non appareat, locus erit priuilegio, de quo *in dict.§.in bonus, & in d.§ quoties*; Quia id inſpicitur, quod principaliter agitue, *ex leg. ſi quis 4.ff ſi certum petatur*, cum in dubio magis depoſitum, quam mutuum præſumendum ſit; vt ibidem reſoluimus; quaſi diuerſi iuris eſſe cenſeatue, cum pacto ſimili à contrahentibus deponeretur, ex interuallo; veluti quod tantundem redderetur, vt ea pecunia vteretur accipiens; quo caſu transfundi depoſitum in mutuum intelligitur, ex diſpoſitione, *legis, certi conditio, §.vltim. ff.ſi certum petatur*; tunc enim ad huiuſmodi contractus depoſiti genus, non exten-
Y y detur priuilegium depoſiti,* de quo *in d.§.quoties, & dict. l.ſi ventri, §.in bonis*, quod ita notabiliter docuit Accurſius, *in d.l.die ſponſaliorum, §.qui pecuniam, in Gloſſ. verb. condemnandus eſt, & in l.3. verb. obnoxium*, vbi latè Salicet. *C. eod.tit. depoſiti*; & poſt Bart. & alios, reſoluit Alex. *conſ.28. & conſil.184.* & communem ſententiam eſſe eeſoluit Rolandus à Valle, *conſil.17.num.6. lib.1.* qui omnino videndus eſt.*

Z z Y y ℣. *Non extenderetur priuilegium depoſiti,*
233 *&c.*) Cum contractus ille ſuſtineri poteſt in vim depoſiti, ſiue regulare ſit, ſiue irregulare, depoſiti priuilegia locum obtineee, ſup. monuimus; at veeo cum ab initio couſtat de animo mutuum contrahendi, ex conuentione vt depoſitarius ea vtatur, legibus eius contractus teneri, & depoſiti claſſem, & priuilegia perdere, receptiùs DD.fatentur, vt notant Caſtrenſ. *in d l ſi hominem, § quoties, D. Depoſ.* Bald. *in l.incendium, 11. C.ſi cert.pet.à n.9. & ſeqq.* Peguer. *d dec.38.* Carroc. *de Depoſit.p.1. q.47. à num.4.&c.* Matth.Berlich.*pract.concl.c.64. num.6. & paſſ.*

A.M Bertoli I.V.D. &c.

Z z ✝. *Final.*) Ex eadem prænarrata ratione fundamentali, diſtinguente eei adhuc exiſtentiam, vel conſumptionem, inferre poſſumus ad alios caſus.

234 Et in primis, ſi alicui tanquam Mandatario aliquid dedi, vt illud puta venderet, hoc, ſi adhuc in bonis Mandatarij extat, præ omnibus aliis creditoribus quouismodo priuilegiatis vindicare poſſum; quod diuerſum eſt, ſi ſit conſumpta; nam, ſola perſonalis actio competit, *per l.1. §. quod ſi rem, D. depoſit. l.ſi vero 12. §.dedi. D. Mandat. l. Caſſius, 17. D.de ſolut.* Iaſ. *in l.mutuum damus, D. eod.n.5.& 6.* & alij DD.paſſim.

Inſupee Vxori in bonis pereeptis ex cognato-
235 rum hæreditate datur hæc prælatio & priuilegium prætee omnes creditores Mariti, ſi tamen extant. *l.1. C. de priuil. fiſc. l.1. C. ad leg.Iul. de vi publ. l.ob maritorum, C.ne vxor pro Marit. l.res vxoris, 24.C.de donat.inter vir.& vxor.*

Reſoluas idipſum procedere in bonis filiis pee 236
patrem diuenditis, nam patre facultatibus labente, vendicat filius ea bona, caſtrenſia quidem, & quaſi caſtrenſia, ſemper, & quandocumque ſi extant; Aduentitia vero ſolum poſt mortem, non vero ante; quia tunc Patri vſufructuario competit ius agendi, non autem filio. Ita ex Bart. & cæteris notat Valaſç. *conſultat.69. num.61.* contra Pinellum *in leg.1. part.2. numero 33. Cod. de bon. matern.*

Additur à nonnullis DD. id procedere etiam in bonis prædefunctorum parentum, ſi extent, omnibus vitricis, nouercis, &c. ex text. *in l.cum oportet, §. non autem, C.de bon. quæ lib.* qui tamen non loquitur niſi de hypothecas; & ideo tali ſententiæ ſupra cum Acoſt. monuimus non eſſe ſubſcribendum.

Dominus quidem eem ſibi ſubreptam ſi extet, 237
vindicabit, ſiue penes furem, ſiue apud alium inueniam, *§.quod autem dictum, Inſtitut. de vſucap. leg. ſi pro fure, 7. §.final. D.de condict furt.*

Idem iuris eſt in ea pecunia, quam filiusfamil. 238
contra Senat. Conſultum Macedonianum ſoluit, pater enim abſque vlla exceptione condicit, *l. filius, 74. D.de reb. credit.* Cuiac. *lib.4. obſeru.35.* Donell. *com.iur. ciu. lib.12. c.8.* Boreholt. *de reb. cred.cap.3. n.63.*

Nil diſſimile ſtatuas in donatario quoad eem 239
donatam nec traditam, ſed venditam vel oppignetatam quod tamen procedit ſi donatio fuit facta cum hypotheca: ad eaque pee nos inf. *part. 2. art.1. num.88. litt. T.* iuxta quæ debent intelligi textus, quibus hæc concluſio innititur, *l.quæ prædium, 6.C.ſi alien. res pign.dat. ſit leg. ſi quis, 36. §.1. D.de pign.act. l.ſi quidem, 13. ſub fin C.de donat. inter vir.& vxor.*

Adhuc pariter in repente quod indebitè ſoluit, 240
naturaliter videlicet, & ciuiliter, *l.1. & tot.tit. D. de condict. indebit. §.1. Inſtit. quib. mod. re contr. obligation.* cum ſimil. Beuther. *de iure prælat. p.1. cap.71.*

Prætetea cum Bonæ fidei poſſeſſor hæreditatis 241
ſoluerit creditoribus hereditariis: per *leg. de hereditate, 5. C.de petit.heredit.*

Et in ſumma (quod ſtet pro regula) quotieſ- 242
cumque quis in bonis alicuius inuenit rem iure dominij, vel peoprietatis ad ſe ſpectantem, ſiue mobilem ſiue immobilem, eam præ omnibus, ſi extet, vendicare poteſt: quæ quidem eatenus hic eetulimus, quatenus ad præfixam diſtinctionem, extantis vel conſumptæ rei accommodantur Cæterum de hac vendicatione ex iure dominij, latiſſimè & fuſius, noſtro tamen inſtituto tenus, infra *p.2. init.per tot.*

A.M.Bertoli I.V.D.&c.

ARTIC.

ARTICVLVS VII.

De Priuilegio Creditoris pecuniam mutuantis, ad reparationem, reſtitutionemque ædificij, vel refectionem Nauis, aut ipſius, vel alterius rei conſeruationem; vel ad emptionem Domus, ſeu alterius rei eam credentis.

SVMMARIVM.

In hoc articulo, cum diuerſi conſiderentur caſus, inſpicitur, an eadem in eis ſit hypotheca & priuilegium; an vero diuerſum, num. 1.

Mutuans ad reparationem, reſtitutionem, & conſeruationem rei; habet in ipſa re hypothecam & prælationis ius, ibid. & n. 2.

Adhoc vt obtineat tale priuilegium, exigitur, vt ſpecialiter ſit credita ea pecunia ad talem cauſam, non ſi generaliter, n. 3.

Huius priuilegij ratio, à publica vtilitate profecta eſt, n. 4.

An detur hoc priuilegium pro vſuris eius pecuniæ, ad eam cauſam mutuata, n. 5.

Reſoluitur Affirmatiuè; præcipuè ſi non ſint lucratoria, ſed ſubeant vicem intereſſe, n. 6.

Vel vt ſeri petantur, vt ſunt dotis vſuræ, n. 7.

Vel ea ſoluta à fideiuſſore, n. 8.

Aut ceſſionario, n. 9.

Aut Negotiorum geſtore, n. 10.

Non procedit ſi ſint illicitæ, n. 11.

Priuilegium hoc, Conſtit. D. Marci, *eſt inſtitutum ob publicam vtilitatem, n. 12.*

An obtineat in Ædificiis, tam ruſticis, quam priuatis, n. 13.

Affirmatur, n. 14.

Extenditur & ad nauim refectam, n. 15.

An ad ſemen? n. 16.

Et ad expenſas neceſſarias in aliqua re, n. 17.

Adhuc & ad naulum affictum, vecturam, ſi concernant rei conſeruationem & ſecuritatem, n. 18.

Competit priuilegium in ipſa re dumtaxat, refecta ſeu conſeruata, n. 19.

Euaneſcit priuilegium, conſumpta ipſa re, n. 20.

Priuilegium hoc non datur, ſi pecunia non ſit realiter impenſa in eam rem, ad quam fuit mutuata, n. 21. & 22.

Quomodo probetur verſio eius pecuniæ in conſeruationem rei, n. 23.

Probatur per facti euidentiam, n. 24.

Et per coniecturas, n. 25.

Sufficit aliqualis probatio, n. 26.

An detur hoc priuilegium & hypotheca quoad illum, qui pecuniam credidit ad extruendum, & de nouo faciendum ædificium, n. 27.

Reſoluitur negatiuè. Sed habet ſolum priuilegium perſonale, n. 28.

Perſonale priuilegium pariter habet res depoſita conſumpta, n. 29.

Item alimenta etſi militi debeantur, num. 30.

Pia cauſa, num. 31.

Mutuum gratuitum, num 32.

Mercedes Magiſtrorum, &c. n. 33.

Mutuum ad funus, ſi pecunia non ſit expenſa, n. 34.

Pupillus in bonis gerẽtis eius negotiũ ex amicitia, 35

Iure Regio datur idem priuilegium mutuanti ad ædificationem, n. 36.

Diſcutitur quæſtio præcitata, inſpecto iure communi, n. 37.

Diuerſa Doctorum ſententia, n. 38.

Negatiua affertur, n. 39.

Et probatur, n. 40. 41. 42 & 45.

Res empta ex Mulieris, Pupilli, & Militis pecunia, cenſetur ſubrogata quoad priuilegium, in locum pecuniæ. d. n. 42. & 43.

Id procedit etiam in non priuilegiato, ſed in ſubſidium, n. 44.

Rei venditæ dominium, non præſumitur tranſlatum à venditore, ſi fidem non habeat de pretio, d. n. 45. 55. & 56.

An dum prælatio non obtinet pro pretio, detur rei venditæ ſaltem vindicatio, n. 46.

Affirmatiua affertur, n. 47.

Verior Negatiua, n. 48.

Obiecta tolluntur, n. 49. & 50.

Ex iis eliciuntur concluſiones, n. 51.

Si venditor in re vendita ſibi reſeruauit hypothecam in re, poteſt vindicare, ib.

Etiamſi antea ſuis creditoribus quamuis hypothecam conſtituit, n. 52.

Eſt ſpecialiter reſeruanda, n. 53.

Reſeruari debet in ipſo limine contractus, n. 54.

In dubio, fides præſumitur habita de pretio, n. 57.

An Minor, & Mulier rem venditam ſimpliciter tradentes abſque reſeruatione hypothecæ, iuuentur vtili rei vendicatione, n. 58.

Proponitur Affirmatiua ſententia, n. 59.

Et probatur, n. 60. & 61.

Negatiua opinio retinetur, n. 62.

Et probatur, n 64.

Contraria ſoluuntur, ib n. 65.

Intellectus ad text. leg Iulianus, §. offerri, D. de actionib. empt. *n. 66.*

Afferũtur aliæ præſũptiones retinendi dominiũ, n 67

Vt ſi emptor dixit habere pecuniam ad manus, vel fideiuſſoribus dandis conuenit, n. 68.

Si venditor vtitur verbo, Concedo, *n. 69.*

Si adijcitur pactum de non alienando, ante ſolutionem pretij, n. 70.

Si hypotheca ſit reſeruata in ea re cum clauſ. Conſtituti, n. 71.

Si facta traditione, & inueſtitura feudi, Vẽditor proteſtatur ſe nil in eo retinere præter pretiũ, n. 72.

Si libri vendantur Doctori, ſeu Scholari; etiam abſolutè, ex Beuther. *n. 73.*

Si venditor ſperauit recipere pretium ſtatim, n. 74.

Si emptor numerauit pretiũ, ſed ſtatim recipit, n. 75.

Si illico decoxit rem venditam, vel fugam præcogitauit, n. 76.

Quando dicatur præconcepta fuga, n. 77.

Idem eſt etſi mercator ſoleat ad terminum vendere, vt plus lucretur, n. 78.

Agitur de interpretatione l. qui nauem, 9. & l. quod quis 19. D. de priu. cred. *n. 79.*

Cauendum à ſuppoſito Auct. ib.

Eodem priuilegio gaudent ij, quorum pecunia fuit nauis liberata ab alterius obligationis vinculo, vel ſi aliquid fuit in nautarum cibaria erogatum, aut quid aliud ſolutum, ſine quo nauis non poteſt nauigare, n. 80. & 81.

Adducitur ſententia affirmans dari prælationem mutuanti ad emptionem, n. 82.

Et probatur, n. 83. 84. & 85.

Eligitur Negatiua, per Auct. ſtatt lege Regia, n. 86.

Reſpondetur

Reſpondetur ad text. in Authentic. in Æqualitat. dot. §. his conſequens, *qui germane, explicatur, n.87.*

Refertur iudicium in Regia Cancellaria Pinciana, ex Gaſp. Rodriquez, *n.* 88.

Alia ratio pro dicta Negatiua, n.89. & 91.

Quæ retinetur ab omnibus ferè DD.n.90.

Limitatur ea opinio in Pupillo, n.92.

In Milite, n.93.

In Furioſo, Prodigo, &c.n.94.

In Eccleſia, n.95.

In Uxore reſpectu viri & è contra, n.96.

Datur tamen tali mutuanti ad emendum, priuilegium perſonale, n. 97.

Quod tamen adhuc perdit, ſi concurrat cum gratuitò mutuante, n.98.

Quando creditor dedit pecuniam mutuam ad neceſſariam conſeruationem rei, prius alteri obligata, iſte etſi poſterior, erit potior, n. 99.

Limitatur procedere ſolum in ſorte: non etiam in pœna forſitan adiecta, n. 100.

Affertur ratio, primi dicti, n. 101.

Priuilegium & hypotheca ex hoc capite competit pro conſeruatione, & reparatione ædificij, & Nauis. n.102.

Additur & emptio Militiæ, n.103.

An ex emptione & cuiuſuis Officij? n. 104.

Et cum res emitur ex pecunia pupilli, & mulieris? num.105.

Vtrum mutuans pecuniam in inſtauratione ædificij funditus diruti, & vſque ad aream conſumpti, gaudeat hoc priuilegio conceſſo reparanti, &c.n.106.

An mutuatario effecto non ſoluendo, poſſit mutuans vendicare rem emptam ex ea pecunia? Affirmatiua refertur, n. 107.

Negatiua proponitur, & retinetur, n.108.

Reſoluitur ſententia aduerſa, n.109.

An iſte, qui mutuauit ſuam pecuniam ad reparationem ædificij, ſeu ad eius conſeruationem, ſit præferendus mulieri agenti pro ſua dote, &c. n.110.

Reſoluitur, temporis rationem eſſe habendam, n.111.

Non obſtantibus, qui mulierem præferunt. n.112.

Et qui poſtponunt, ibid.

In dubio Mulier præfertur, poſtea Pupillus, inde Fiſcus, n. 113.

Idem reſoluitur in emente militiam, n.114.

Exigitur mutuum expreſſum ad tales cauſas, n.115.

* *Creditor mutui cauſa, quando præferatur. In omnibus caſibus neceſſe eſt, vt pecunia mutuata pro reſtitutione ædificij, &c. in eam cauſam expendatur, n. 116.*

Quid ſi maior ſumma ſit mutuo data, quam fuerit opus, n. 117.

Reſoluitur non dari prælationem, niſi in expenſo, non in eo pluri, n.118.

Limitatur, ſi mutuans ſit deceptus, n.119.

Hoc priuilegium non obtinet in Hæretico, n.120.

1 IN hoc art. cuius priuilegij tractatio anceps, & difficilis eſt, à iure diuerſi conſiderantur caſus, ideo inſpici oportet, an eadem in eis ſit hypotheca, idemque priuilegium; an vero diuerſum priuilegium, & prælationis ius, vnus magis quam alius habere debeat.

Quare prior conſtituitur caſus, quando ſcilicet qui mutuauit pecuniam in reparationem, reſtitutionem, aut conſeruationem ædificij, aut de mandato domini ædificij, illam dedit opifici, qui operam, & materiam, ad id apponebat: hunc namque, habere tacitam hypothecam, & priuilegium prælationis, in ædificio, * aut domo diruta, aut collapſa, erecta, & reſtituta ex ipſius mutuata pecunia, probant expreſsè iura, *in leg. ſi ventri, §* 1. *ff. de priuilegiis creditorum*, his verbis, *Creditor qui ob reſtitutionem ædificiorum crediderit, in pecunia, quæ credita erit, priuilegium exigendi habet, quod ad eum quoque pertinet, qui redemptori domino mandanti, pecuniam ſubminiſtrauit;* & *in lege* 1. *ff. de ceſſione bonorum, & in leg. creditorum, ff. ſi certum petatur; & in leg. interdum, cum leg. ſequenti, ff. qui potiores in pignore habeantur; & in leg.* 1. *ff. in quibus cauſis pignus, vel hypotheca tacitè contrahatur*, quibus de iure Regio conſonat, *leg.* 26. & 28. *titul.* 13. *part.* 5. eandemque hypothecam, idemque priuilegium, & prælationis ius habere illum, qui ad extruendam, reficiendam, vel armandam nauem, pecuniam credidit: colligitur, ex *leg. qui nauem, & leg. quod quis,* 18. *ff. de priuilegiis creditorum, & in dict. leg. interdum, in fine, cum leg. ſequenti, ff. qui potiores in pignore* & generaliter probat Iuſtinianus, *in Authentico de æqualitate dotis, §. his conſequens collatione 7. &* *in d.l.28. tit. 13. p.5.* quibus hoc priuilegium expreſsè indulgetur; ita vt omnibus aliis creditoribus etiam expreſſas, & priores hypothecas, & priuilegia habentes, in his pecuniis, quibus ædificium reſtitutum, & reparatum eſt præferantur; vt conſtat ex illis verbis dicti Auth. ibi, *His conſequens eſt, & illud decernere, quod in caſibus huiuſmodi dubitatum nouimus, antiquioribus creditoribus aliquas hypothecas præponere iuniores, exiſtentes ex priuilegiis à legibus datis, quale eſt, quando aliquis propriis pecuniis procurauerit nauem comparare, aut fabricare aut reparare, aut domum forſan ædificare, aut etiam emere agrum, aut aliquid horum; in his enim omnibus priores exiſtunt poſteriores creditores, quorum pecuniis, empta, aut renouata res eſt iis, qui etiam multo antiquiores ſunt.* Hoc priuilegium, & prædicti caſus concluſionem explicant, & eleganter exornant ibi, & latè proſequuntur Bartolus, Albericus, Ripa, & ibi Accurſius; Communiter Doctores, *in d. l. interdum, ff. ſi certum petatur,* Ripa *in d. l. ſi ventri, §.1. & in l.1 ff. in quibus cauſis, pignus, vel hypotheca,* & Rebuff. *in commentario legum Franciæ, 2. tom. tit. de conſtitutione redditunm, art.1. Gloſſ. 8. ex n.7.* optimè Neguſantius, *de pignoribus, & hypothecis, 2. membr. 5. part. ex num.* 15. Vandetanus, *de priuilegiis creditorum, cap.*8. Balduinus, *de pignoribus cap.* 7. nouiſſimè Hermanus Meyter, *in lib.2. de priuilegiis creditorum, tit.* 9. & 10. ex noſtris eleganter Gregorius Lopez, *in dictis legibus* 26. & 28. *p.* Couarr. *lib.* 1. *variarum cap.n.2.* & 3. Molina, *de Hiſpanorum primogenius, lib.1. cap.10.n.9.* Ioan. Guttierr. *practicarum quæſtionum, lib.3. q.38.* rectè, Pater Ludou. Molina, *tractatu 2. de iuſtitiâ, & iure diſput.438 fol.1270. verſ. occaſione huius, & Diſp.536. fol.1770. verſic. quando aliquis, &c.* doctè & eruditè Dominus Ægidius Ramirez in commentario à ſe manuſcripto, in Salmanticenſi inſigni Academia, *ad titulum, ff. de priuilegiis creditorum, in explicatione legis ſi ventri, §.1. eiuſdem tituli.*

A *. *Tacitam hypothecam, & priu. præl. in ædific. &c.)* Tacitam hypothecam, & prælationis priuilegium competere, præ omnibus creditori-

bus etiam expreſſam habentibus hypothecam, mu-
tuanti ad reparationem, reſtitutionem, & conſer-
uationem rei, in ipſa tamen re, præter adductos
ab Auct. docent ex allegat text. Gloſſ. in *Auth.*
2 *Quo iure, C. qui potior, verſ. perſonal.* † Iaſon, *in*
l. creditor 25. *D. de reb. cred.* Zaſ. *ibid. num.* 5. *&*
ſeqq. Chaſſan. *in Catalog. Glor. Mund. p.* 12. *conſid.*
99. Ioan. Robert. *lib.* 3. *Animaduerſ. cap.* 14. *in med.*
Mozz. *de pignor col. de natural. pign. n.* 48. Ioann.
Mich Benther. *de iure prælat. par.* 1. *cap.* 20. *& par.* 1.
cap. 26. Mynſing. *cent.* 1. *obſ.* 12. *n.* 4.

3 Cæterum, ad hoc vt id priuilegium locum ha-
beat, exigitur primò, vt ſpecialiter ea pecunia ad
refectionem, vel conſeruationem rei, credita ſit,
ſecus ſi generaliter, etiamſi à debitore fuerit in
rem verſa, *l. procuratoris*, §. *planè.* 17. *D. de tribut.*
act. Iacob. Cuiac. *lib.* 8. *ad Aphric. ad l. Lucius Ti-*
tius, 8. *D. exercit. act. poſt init.* Chaſſan. *d. conſider.*
99. Beuth. & Zaſ. loc. cit. & alij Doctores com-
muniter.

A. M. B. I. V. D. &c.

4 Cuius tanti priuilegij ratio, vt plerique pu-
tant, à Publica. Vtilitate profecta videtur, quæ,
vti conſiderant omnes ſupra iam relati Auctores,
in ædificiorum reparatione verſatur, vt vrbs, quæ
deformis facta eſt, collapſis ædificiis, per repara-
tionem recuperet pulchrum, & decorum aſpe-
ctum, quod vtique maximè Ciuitatibus expedit,
ex l. 2. §. *ſi quis nemine, & l. vltim ff ne quid in loco*
publico, ibi, *Cogendus non eſt demolire, ne vrbs*
ruinis deformetur, & *in leg.* 2. ibi, *Vt integris ædi-*
ficiis depoſitis publicus deformetur aſpectus, & in *l. ſi*
quis, C. de ædificiis priuatis, & in l. praſcriptio 5.
C. de operibus publicis, ibi, *Contra ornatum & com-*
modum, ac decoram faciem ciuitatis extructa no-
ſcuntur, & plura in propoſito adducunt Siman-
cas, *de Republica lib.* 8. *c.* 13. *&* 19. Petrus Velleius
à Gueuara, *lib.* 4. *ad legem primam, de iuſtitia; &*
iure, n. 12. *& in l. præſes*, 7. *ff. de officio præſidis*,
vbi Corraſius, & aliis optimè, & nouiſſimè Mey-
ter, *d. lib.* 2. *de priuilegiis creditorum tit.* 2. *n.* 21. *in*
fine. Hinc prouenit vt propter hanc publicæ vti-
litatis rationem, donationem à marito vxori fa-
ctam, ad refectionem & reparationem ædium,
validam eſſe, reſpondeat Iureconſultus Paulus, *in*
l. quod vir, 15. *ff. de donationibus inter virum, &*
B *vxorem.* *

5 B ✝. *Final.*) Sed quæritur an pro vſuris pe-
cuniæ in hanc cauſam mutuatæ competat hoc
priuilegium? Et reſoluendum eſt, in Vſuris lici-
tis adhuc tale priuilegium obtinere, ex text. ex-
preſſ. *in l. Lucius Titius,* 18. *D. qui pot. in pign. l.*
ſi plures 9. §. *fin. D. de pact.* Neguſ. *de pign. part.* 5.
membr. 2. *n.* 10. Mozz. *eodem tract. Rub. de natu-*
ral. pign. n. 29. Bart. *in dict. leg. Lucius init.* Bal-
dus *ibidem n.* 1. Mynſing. *centur.* 1. *obſeruat.* 19.
Ioann. Koppen. *dec.* 28. *n.* 11. Hartman. Piſt. *q.* 14.
n. 24. *lib.* 3.

6 Præcipuè ſi vſuræ ſint non lucratoriæ, ſed
compenſatoriæ, & agatur de intereſſe, dum in
in eo creditor æquè ac cæteri, certant de damno
vitando. Ioann. Zanger, *de except. p.* 3. *c.* 25. *à n.* 48.
Matth. Coler. *de proceſſ. execut. lib.* 1. *c.* 10. *n.* 113. *&*
ſeqq. Beuſt. *ad l. admonendo, D. de iureiur. n.* 698.
Vt eſt in marito, intereſſe, & vſuras dotis pro-
miſſæ, & non ſolutæ petente Zanger. *ſupra ci-*
7 *tat. part.* 3. *cap.* 35. *num.* 67. *& ſeq.* † multò ma-
gis ſi vt ſors repetuntur, *leg. creditor,* 11. §. *ſecun-*
dum, D. qui potior. in pignor. Hic enim vſuras,
non vt lucretur, ſed vt rem propriam repetit,
Baldus *in leg. & in contraria, D. vſur.*

Vt eſt in fideiuſſore ſoluente pro principali, 8
ſortem, & vſuras. Viuc. de Franch. *deciſ.* 154.
n. fin. Menoch. *de arbitr. centur.* 3. *conſ.* 119. *n.* 26.
Anton. Herin. *de fideiuſſor. c.* 26. *à n.* 87.

Item in Ceſſionario; *leg. qui negotiationem*, 58. 9
§. *ex duabus*, 1. *in fin. D. de adminiſtrat. tutel.*
vbi Bartol. Zangher. *de except. dict. part.* 3. *cap.* 25.
n. 20. *& ſeq.*

Præterea in Negotiorum geſtore, *ad l. atqui,* 10
§. *non tantum, D. de negotiis geſt. iuncto text. l. & in*
contraria, D. de vſur. iam cit. ad quam Bald. n. 1.
verſ. quia quo.

Dixi tamen in vſuris licitis, quæ ſcilicet quin- 11
cunces ſunt; hoc eſt quinque pro ſingulis cente-
ſimis. Vide de his. Gait. & quæ per nos, alibi, &c.

A. M. Bertolt, I. V. D. &c.

Sed cum hæc publicæ vtilitatis ratio, ob quam 12
diximus, Diui Marci Imperatoris conſtitutione
datam, & conceſſam fuiſſe tacitam hypothecam
ei, qui mutuauit pecuniam ad reparationem, &
reſtitutionem ædificij, vt in ea maius exigendi ius,
& priuilegium habeat cæteris creditoribus; vt *in*
d. l. ſi ventri, §. *diuus Marcus, ff. de priuilegiis cre-*
ditorum, & d. l. 1. *ff. in quibus cauſis pignus, vel hy-*
potheca tacitè contrahitur, cum aliis ſupra citatis,
militate, & verſari videatur, ſolummodo in vr-
banis ædificiis.

Dubium eſt, An huiuſmodi hypotheca, & pri- 13
uilegium extendendum ad ædificia ruſtica, & ad
alia in quibus illa ſuperior ratio non ita ponde-
ratur; veluti. Si quis ad reparationem, & reſti-
tutionem molendini, aut alterius prædij ruralia
pecuniam mutuauerit. An ſcilicet eodem hypo-
thecæ, & prælationis iure gaudere debeat? Cui
dubitationi dicendum videbatur, quod cum ex
ſuperiori ratione, beneficium illud ex Imperato-
ris edicto ſolum ad vrbani ædificij refectionem,
& reparationem pertinere videatur, nequaquam
ad alia ædificia extendendum fore argum. *legis*
quid conſtitutum eſt, 22 *ff. de teſtamento militis.*

Cæterum ea ratione, & fundamento, & aliis 14
etiam non obſtantibus, ſuperior doctrina, & con-
cluſio verior eſt; Nam præterquam quod ſupra al-
legata iura in *d. l. ſi ventri*, §. 1. *& in d. l.* 1. *ff. de ceſ-*
ſione bonorum, & in d. l. creditor generaliter loquá-
tur per verba vniuerſalia, veluti in credente ad
ædificiorum reparationem, & reſtitutionem, in
plurali numero; de omnibus ædificiis * tam vr- C
banis, quam ruſticis, & ſic generaliter ſunt intel-
ligenda, cum non tam ob illam publicæ vtilitatis
rationem, quam ob aliam æquitatis cauſam, in-
dicta videatur illa hypotheca tacita, & prælatio-
nis priuilegium namque æquum eſt, vt cum ædi-
ficium reparatum, & reſtitutum ſit ex mea pecu-
nia ad id mutuata, & credita in eo ædificio, cu-
ius meæ pecuniæ cauſa refectum eſt, prælationis
iure, & hypothecæ priuilegio gaudeam, præ cæ-
teris creditoribus, ad executionem bonorum de-
bitoris concurrentibus. Præterea comprobatur
hæc ratio *ex d. leg.* 1. *ff. in quibus cauſis pignus, vel*
hypotheca tacitè contrahatur, vbi generaliter hy-
potheca conceditur in pecunia mutuata in ædificij
reſtitutione, *& ex l. interdum, iuncta ratione diſpoſi-*
tionis text. in l. ſub ſequenti, ff. qui potiores in pignore
habeantur, dum inquit. *Huius enim pecunia ſaluam*
fecit totius pignoris cauſam, &c. & ita expreſsè do-
cuit Petrus Rebuff. *in d. tit.* 1. *gloſſ.* 8. *n.* 17. Neguſant.

d. 2.

*d.2. membr. ſecundæ partis, n.15. verſ.item exten-
ditur*, Meiter *dict.lib.2. de priuilegiis creditorum,
tit. 8. n. 2.* Denique id expreſsè comprobatur *ex
dict.leg.26.& 28.dict.13.part.5.* dum per hæc verba
id ſignificantia loquuntur, cum dicit *d. l.26.* ibi.
*E aun dezimos, que ſi algum ome recibieſſe de otro
maranedis preſtados, para guarnir alguna naue,
ò para fazer alguna caſa, ò otro edificio, ò para refa-
cerlo, que qualquier deſtas coſas, en que fueſſen met-
tidos, ò deſpendidos, los maranedis, fincan obligadas
calladamente, à aquel quelos empreſto; Et in l.28.*
ibi, *Naue, ò caſa, ò otro edificio, &c. para refazer. e
guardara quelle caſa, que ſe non deſtruyeſſe, &c.*
Pondero in vtraque lege, *naue, ò caſa, ò otro edifi-
cio*, ex quibus colligitur, tam vrbanum ędificium,
quam rurale, aut quodlibet aliud comprehendi.

C ℣. *Tam vrbanis, quam ruſticis, &c.* Nulla
igitur conſtituenda eſt diſtinctio inter vrbana, &
ruſtica ædificia, ad effectum priuilegij ex repa-
ratione, &c. iuxta cit. *l. ſi ventri, §.1. D. de priu.
cred. & l.interdum, D. qui potior.*

15 Quod & in naui reficienda, textus docet ob-
tinere, *l.qui nauem, D.eodem de priu.cred.*

16 Extendunt DD. & ad eum qui mutuauit ad ſe-
men, vt videlicet præferatur omnibus creditori-
bus etſi anterioribus. Carrocc. *de locat. & con-
duct. tit. de difformit. q. 5. verſ. circa prælationem.*
Pract. Papien. in *forma libell.in act.hypoth.Gloſſ* 10.
*ſub eadem n.*12. Card. Mantic. *lib. 11. tit.23. n.11.*
Paſchal. *de viribus patr.pot.p.4.c.6.n.65.* Decian.
conſ. 50. lib. 3. Theſaur. *quæſt. forenſ. 29. n.6.lib.2.*
Caſtill. *deciſ.10.tom.1 num.6.* quod & ſupra nota-
uimus.

17 Itidem, & conceditur pro mercedibus, & ex-
penſis neceſſariis in aliqua re ex text. *in d.l.inter-
dum, D. qui potior.* & nos alibi.

18 Adhuc & pro naulo, afflictu, & vectura, ſi
concernant rei conſeruationem, ſecuritatem, vel
ſaluam tranſuectionem, ad *leg. huius, D.qui potior,
d.§.his conſequens.* Neguſ. Mantic. & cæteri ad-
ducti etiam per Auct. ſup. *art. 3. n. 19.* & infra
proxim. *n.*21.

A.M. Bertoli, I.V. D. &c.

19 Bene tamen verum erit, & ita praxi rece-
ptum; ſuperiorem hypothecam & priuilegium,
ſolum habere locum, in ædificio illo conſeruato,
reſtituto, ex pecunia creditoris mutuantis, ita
vt in cæteris aliis bonis illius debitoris ædificij
reſtituti, creditor ipſe non debeat vtique præ-
dictum priuilegium habere, & prælationis ius,
reſpectu aliorum creditorum habentium hypo-
thecas, ſed ſolum reſpectu creditorum perſo-
nalium, quomodo accipi debet text. *in leg. 1.
ff. de ceſſione bonorum, & dict. leg. creditor, ff. ſi
certum petatur, & leg. ſi ventri, §. 1. de priuileg.
credit.* ex Caſtro *in dict. leg.1.* & Alciato *in dict.
leg. creditor, ff. ſi certum petatur*, quod etiam
probatur argumento text. *in dict. leg. interdum,
& dict. leg. huius, ſeq. ff. qui potiores*; Vnde ſi res
D ipſa conſeruata, aut refecta * extinguatur, ne-
ceſſe erit etiam extingui hoc priuilegium, qua-
ſi deficiente ſubiecto, circa quod verſatur, vt
expreſſe docet Accurſius, *verbo datur, in dict.
leg. 1. ff. de ceſſione bonorum*, Ripa, Alexander,
& Iaſon. *in dict. leg. creditor.* Neguſantius *dict.2.
membr. tertia partis, n.13.* Rebuff. *in d. gloſſ.quæst.
artic.15. n. 21.* & ita tenet Molina *de Hiſpano-
rum primogenüs, dict. lib. 1. cap.10.n.23.* pro quo
facit, *leg. ſicut, 8. in principio*, ibi. *Sicut in re
corporali extincta, ita, & vſufructu extincto pignus
hypothecave perit, ff. quibus modis pignus, vel hy-
potheca ſoluatur.*

D ℣. *Extinguatur, &c.* Si res refecta am- 20
plius non extat, ſed diruta eſt, hoc priuilegium
creditori non competere, clarè ſatis didiuitur
ex *leg. 1. & ſeq. D. qui potior. in pign.* Iaſon. *in leg.
creditor, 25. D. de rebus credit. n.6.* Iaſon. *ibidem
n. 2. ad fin.* Chaſſan. *in Catalog. glor. mund. dict.
part.12. in conſid. 99.* Gail. *lib.2.obſeru.12.n.4.* Beu-
ther *de iure præl.part.1. c. 20.* vbi oppoſita diluit.
Obſt. tamen Diunyſ. Goſr. *in d.leg. interdum 5.D.
qui potior.verb. impenſi, &c.*

A. M. Bertoli, I.V. D. &c.

Rurſus nec prædictæ hypothecæ, aut priui- 21
legio locus erit, ſi pecunia mutuo data ſit, ob
cauſam reparandi, conſeruandi, aut reficiendi
ædificium, & in aliam cauſam * expenſa ſit: E
cum ceſſet ratio deſumpta, *ex dict. leg. huius, ff.
qui potiores*, & illa, publicæ vtilitatis, quæ ver-
ſatur in pulchro, & decoro vrbis aſpectu; vt
bene notauit Neguſantius, *vbi ſupra d.2.membr.
n.15.verſ.1.modo, ex dict.leg. procuratoris, §.plane,
ff. de tributoria actione*; & ita docent Paulus, Ia-
ſon. & Decius, *in d. leg. creditor, ff. ſi cert. pet.*
& Ripa *in dict. leg. ſi ventri, §.1. & in leg. 1. ff. in
quibus cauſis pignus, vel hypotheca*; & ita vſu re-
ceptum, teſtatur Mynſing. *practic. obſeruation.
cent.1.c.60.*

E ℣. *Expenſa ſit, &c.* Alterum igitur requi-
ſitum eſt, vt ea pecunia ob eam refectionem,
vel reparationem mutuata, in id omnino ſit
impenſa, † & non in alium vſum ſit conuerſa. 22
Ita præter relatos à Rodriquez, ſuſtinet Iaſon
in dict. leg. creditor, 25. D. de rebus credit. num.6.
Chaſſan. *in Catalog. Glor. mund. dict.part.12.con-
ſiderat. 99.* Mynſing. *centur.2. obſeruat. 60.* Gail.
dict.obſeruat. 12. n.4. Matth. Berlich. *de iure præ-
lat.part.1. dict. c.20. in med.* Obſtat tamen Iacob.
Cuiac. *dict.lib.8. ad Afric. ad d.l. Lucius Titius,
D. de execut.act.poſt init.verſ. rurſus*, Gail. *de cre-
dit.d.c.4.q.11.n.1565.*

Quomodo autem probetur, eiuſmodi pecu- 23
niam fuiſſe verſam in rei conſeruationem.

Reſoluendum eſt, principaliter poſſe id pro- 24
bari; primo per facti euidentiam; nimirum cum
ex oculari inſpectione, deprehenditur expenſos
fuiſſe nummos in eam cauſam; & hoc firmius te-
ſtimonium eſt, & ſecurius, *§. ſed cum magis, leg.
de gradib. cogn.*

Alter modus eſt per coniecturas, & à poſte- 25
riori, cum ſcilicet apparet refectio, quamuis
enim non poſſit dignoſci, ac percipi, ex qua pe-
cunia id factum ſit, attamen præſumitur eam ip-
ſam pecuniam impenſam fuiſſe in refectione rei;
cum non de vento reficiantur ædificia, ſed cum
magno ſumptu, & opera, vt totidem verbis diſſe-
rit conſulendo Bald. *conſ. 353. n. 2. lib.3.* ſequitur
Berlich. *practic.concl.p.1.concl.5.n.135.*

Hinc elicitur, non exigi ad probationem, an 26
illa pecunia ſit expenſa pro refectione rei, vt pro-
betur expreſſe eam ipſammet pecuniam ſpeciali-
ter fuiſſe expenſam; ſed ſufficere, ſi creditor pro-
bet ædes fuiſſe ruinoſas, atque refectione indi-
guiſſe, ac poſtmodum eſſe refectas, *l. Lucius Ti-
tius, poſt init. D. de exercit.act.* vbi Cuiac. *d.lib.8.ad
African.poſt init.verſ.hoc tamen.* Pract. Papien *in
forma libell.in act. hypoth.gloſſ. ſcribendum, n.10.*
Ioann. Koppen. *dec.28.n.35.*

A.M.B. I.V. D. &c.

27 Denique priuilegium hoc, & ius tacitæ hypothecæ, de quo *in d.l.ventri,§.1. & d.l.1.ff. in quibus cauſis pignus, vel hypotheca, &c. & d.l. creditor, cum ſimilibus*, etiam habebit locum quoad illum F qui pecuniam * credidit ad extruendum, ſiue faciendum nouum ædificium; quia cum loquatur circa reſtitutionem ædificiorum, non eſt extendendum, quando de nouo erigitur,& ædificatur; namque aliud eſſe facere, & longè aliud reficere, & reſtituere, docet text. *in l.1.§.ſi quis ædificium*, vbi doctè Duarenus, *ff. de noui operis nunciatione, l.3.§.reficere,ff. de itinere, actuque priuato, l. vſufructuarius 51 ff. de vſufructu*, reſoluit Felinus, *ex eleganti text. in c. conſuluit de iudiciis*. Decius, *in c. cum acceſſiſſet, de conſtitutionibus*;& ſtatutum prohibens nouum opus fieri, aut extrui, non prohibet vetus fulciri,& inſtaurari,ſecundum Alexandrum *conſil.19.n.6*. Boerium, *dec.44.n.4*. Avendanum, *de exequendis mandatis, 2. p. c.2. n.3.* & ita tanquam diuerſa ponuntur in propoſito, *ad l.26. partita*, ibi, *para fazerla, ò refazerla* & *in l.6.tit.7. lib.5. noua Recopilationis, qua eſt l.46. Tauri*, ibi, *Se hizieren de nueuo,como lo que ſe reparare*,& ibi, *Se puedan hazer, ò reparar las dichas cercas, ò fortalezas*, vbi Matienzo *in gloſſ.5. ex n.10.* multa ad id elegantiſſimè addocit, & Azeuedo, *in l.18. n.6. lib.3. noua Recopilationis, n.1. & 2. in fine*. Si ergo de reſtitutione ædificiorum priuilegium receptum eſt, trahi non debet ad nouum opus, ſeu ædificium ex ſupradictis, & ex regula *legis quod conſtitutum, ff. de teſtamento militis*.

28 F ℣. *Pecuniam credidit ad extruendum, ſiue faciendum nouum ædificium, &c.* Atque ita in iure veriſſima eſt ſententia, ob pecuniam mutuo datam ad domus ædificationem, non compètere ius tacitæ hypothecæ, quaſi deficientibus & verbis, & ratione legis. Non tamen denegatur priuilegium perſonalis prælationis reſpectu chyrographariorum, ex ipſa re empta, *l. quod quis, D. de priuil. credit.* quod notandum.

Cæterum, vltra relatos, alij adhuc caſus exiſtunt, in quibus obtinet locum hæc perſonalis prælatio; quos hac occaſione licet annectere.

29 Obtinet ergo illud perſonale priuilegium etiam in re, vel pecunia depoſita, ſi ſit conſumpta, *l. ſi venteri, §. in bonis, D. de priu. credit. leg. ſi hominem, §. quoties, D. depoſit.* Si enim extaret; ius prælationis competeret,non perſonæ,ſed cauſæ, & rei conceſſum, vt ſup. ſatis notatum *art.6. n.120. & paſſim.*

30 Tertio loco habent perſonale priuilegium Alimenta, ſiue ea contractu debita ſint, ſiue ea teſtamento, aut iuris diſpoſitione Afflict. *Dec.252. n.8.* Mich. Benther. *de iure prælat. p.1. c.54 per tot.* Salgad. *Labyr. cred. p.1. c.24. n.97.* Quod procedit etſi ea debeantur militi, *l. cum mihi 8. §. nihil autem 7 D. de tranſact.* Alex. *d. conſ.171. n.4. vol.2.* Etſi obſtet Bald. *conſil.225. n.3. lib.3.* Tuſch. *tom.1. lit. A. concl.286 n.70.*

Si autem ea certo fundo debeantur, vt & ea, quæ vxori debita ſunt habere hypothecam tacitam dicendum eſt, vt ſup. obſeruauimus, *p.1. art.8. à n.8 & deinceps, & art.1.*

31 Quartò priuilegium perſonale habet pia cauſa, & quodcumque ad piam cauſam relictum eſt, & deſtinatum. Tiraq. *de priu. piæ cauſæ, priu. 158.* Anton. Leoncill. *in tractat. de priu. pauperum, priu....* Beuſt. *ad l. admonendi, D. de iureiur. n.968.* quæ autem dicantur piæ cauſæ, & quæ ad pias cauſas relicta cenſeantur, vide Tiraq. *loc. cit. in præfat. per tot.* Leoncill. *vbi ſup.* & Tuſch. *concl.332. per tot. & concl.338. per tot.*

Quinto habet locum priuilegium hoc perſonale in eo, qui pecuniam gratis,& ſine vſuris mutuat; hic enim reſpectu mutuantium ſub fœnore, & aliorum huiuſmodi creditorum chyrographariorum tali gaudet antelationis prærogatiua. Bartol. *in d.l. ſi hominem, 7.§. quoties, D. Depoſit. inſt.* Bald. *in l. fin. C. eod. tit. depoſ. n. vlt.* Ripa *in d. l. ſi venteri, 24.§. in bonis, D. de priu. cred. n.8.* Stracc. *de decoctor. part. vlt. num.4.* Beuſt. *ad ſuam leg. admonendi 31. D. de iureiur. n.968.* Beuth. *de iure prælat. p.2. c.29.* Sim. Piſtor. *conſ.7. n.11. & ſeq. vol.2.* relat. & ſecut. à Berlich. *p.1. concl. pract.70. n.13.* 32

Sin autem mutuat in caſibus ſpecialibus de quibus ſupra; tunc adhuc, & hypothecam habet, & reale priuilegium, vt ſupra diximus.

Sexto, Hoc perſonale priuilegium magiſtris pro mercedibus ſuis quaſi æquiparatis alimentariæ cauſæ tribuit Barb. *in l.1. Cod. de infant. expoſ. n.2.* & ſequitur Berlich. *d.p. concl. pract. n.70.17.* 33

Obſtat tamen Gait. Salgado, Acoſta, Zach. & alij, ac inſuper, quæ Auct. ſup. *art.3. p.1. & p.2. art.4. n.37. & ſeqq.* & nos vtrobique.

Septimò obtinet hoc priuilegium qui ad funus faciendum pecuniam mutuo dedit, quæ tamen in eam cauſam non fuit expenſa. Ioachim à Beuſt. *ad leg. admonendi, D. de iureiur. n.968.* relat. & ſequut. à Berlich. *loc. cit. n.18.* 34

Si tamen ea pecunia expenſa omnino ſit in funus: & funebris impenſæ nomen veniat, tunc præter perſonale priuilegium, adhuc & ius prælationis habet, & hypothecam, vt diximus.

Recenſetur inter perſonaliter priuilegiatos Pupillus in bonis eius, qui officij amicitiæ ergo ipſius geſſit negotium, & ea text. *in l. ſi negotium, 23. D. de priu. cred.* Beuſt. *in d.l. admonendi, D. de iureiur. n.968.* & nos aliqua ſup *art.4.* 35

Quiſnam autem ordo, ſeu ratio obſeruari debeat in concurſu; vide quæ infra ſuo loco.

A. M. Bertoli, I.V.D. &c.

Sed tamen, licet hæc, iure communi attento, vera eſſe poſſint, iure tamen Regio, de quo *in l.26. tit.13. p.5. & in l.9. tit.3. ead. p.* verius eſſe exiſtimo, cum Greg. Lopez *in d. l. 26. in gloſſ. verb. fazer*, prædictam ſcilicet tacitam hypothecam, & priuilegium habere creditorem, qui non tantum ad domum, ſeu aliud ædificium reſtituendum, & reficiendum pecuniam mutuauit; verum etiam, & illud obtinere, ſi ad de nouo ædificandum, & faciendam domum, vel ædificium, pecuniam crediderit; vt colligitur ex his verbis ibi, *Para fazer alguna caſa, ò naue, ò otra coſa ſemejante, que eſtaua en manera de ſe perder, ſi non la refiZieſſe*; & *in d.l.26.* ibi. *O para refaZerla, ò para fazer alguna caſa ò otro edificio, &c.* 36 *

* ℣. *Finali.* Vide quæ in contrarium docet ſuper hac lege Regia, ex Caſtill. Nun. Acoſta, *cit. tr. de priu. cred. &c. Reg.2. ampliat.3. à n.4. & ſeqq.*

A M.B.I.V.D. &c.

Alter caſus, eſt, in quo grauis difficultas,& magna doctorũ cõtrouerſia verſatur, videlicet. Cum quis pecuniam mutuauit in domus, nauis, aut alterius rei comparationem, An iſte eadem ſupradicta tacita hypotheca, priuilegiique, & prælationis iure, potiri debeat, ita vt in domo, naue; aut prædio ex ſua pecunia empto, priorem, & 37

potiorem

potiorem cauſam habere videatur, quam cæteri alij creditores ad bona debitoris concurrentes, ſicuti, de mutuante ad refectionem, & conſeruationem ædificij ſupradictum eſt?

38 In cuius caſus reſponſione, diuerſæ ſunt Doctorum ſententiæ, & opiniones, vt præter Molinam *in d. tract. 2. de iuſtitia, & iure, diſp.* 438. & Couarruu. *lib. 1. var. reſol. c. 7.* & Ioann. Gutierez *lib. 3. practic. quæſt. q. 98.* & alios ſupra allegatos, optimè refert Zauallos *practic. quæſt. comm. contra communes. quæſt.* 744. latè, & nouiſſimè Doct. Ioan. del Caſtillo *controuerſiarum iuris lib. 3. c. 8.*

39 Vnde opinio fuit, mutuantem pecuniam ad comparationem domus, prædij, vel alterius rei, non habere tacitam hypothecam, neque priuilegium prælationis in domo, vel prædio empto ea ſua pecunia niſi expreſſe, & nominatim pro debiti ſolutione ſe obligauerit. Huius ſententiæ fuit Accurſius *in l. quod quis, ff. de priu. cred. in gloſſ. verbo, bona ibidem vendita, in fine*, idem Accurſius *in d. l. interdum, verb. credidero, ff. qui potiores*, Idem *in l. licet, C. eod. tit. in gloſſ. verbo, conuenit.* Idem *in Auth. de æqualitate dotis, §. his conſequens eſt, collat. 7. in gloſſ. verb. agrum; & vtrobique*, Bart. & communiter DD. Bald. & Salicet. *in d. l. licet*, Ripa *in d. l. 1. ff. in quibus cauſis pignus. vel hypotheca, n. 22* Neguſ. *in d. 2. membr. 5. p. n. 3.* & communem dicit Couarruu. *d. lib. 1. variar. c. 7. n. 3.* Rebuff. *d. 2. tom. ad leges Gallicas, tit. de conſtitutione redditunm, art. 1. gloſſ. 5. n. 7.* Benuenutus Stracha *in tract. de decoctorib. vlt. p. n. 5.* Baldus Nouellus *de dot. 10. p. n. 5.* Ioann. Gutierrez *d. q. 98. n. 3.* vbi ea doctrina Neguſantij, *vbi proximè in d. n. 3. in princip.* limitat hanc communem Gloſſatum opinionem, niſi mutuans ſuam pecuniam, in eo contractu recepiſſet hypothecam, & obligationem omnium bonorum, ab eo, cui ſic mutuauit; quia tune res empta à debitore, comprehenderetur in dicta generali obligatione, & eſſet hypothecata mutuanti, ſecundum Salicet. *in d. l. interdum.*

40 Quæ ſane opinio plura habet fundamenta, & rationes; Et primo expreſſe comprobari poteſt, *ex l. quamuis, 17. C. de pignorib.* his verbis; *Quamuis pecunia, quam ante mutuo frater tuus accepit, comparaueras; prædium tamen, niſi ſpecialiter, vel generaliter hoc tibi obligauerit, tua pecunia numeratio in cauſam pignoris non deduxit; ſanè perſonali actione debitum apud Præſidem petere non prohiberis*; textus elegans *l. licet 7. C. qui potiores*, ibi. *Tamen prædium, cuius pecunia prædium comparatum probatur, quod ei pignori eſſe ſpecialiter obligatum ſtatim conuenit, omnibus anteferri, iuris auctoritate declaratur*; vbi Gloſſ. *verb. conuenit.* explicat, *ſecus ſi non conuenit, vt in dict. l. quamuis*, ſupra allegata, quibus conſonat, *l. 30. tit. 3 p. 5.*

41 Secundo comprobatur ex eo, quod in hoc caſu, iam ceſſare videtur illa ratio Publicæ vtilitatis, quæ conſideratur in decoro, & pulchro aſpectu Ciuitatis, vt in ſuperiori caſu, de mutuante ad reparationem, & reſtitutionem ædificij, diximus.

42 Tertio eadem ſententia confirmatur eo argumento, quod fauore Pupilli, Mulierum, & Militis,
G à iure introductum eſt, * vt res, eorum pecunia empta, legis miniſterio illis hypothecæ nomine obligetur, *l. idemque eſt. in princip ff qui potiores, &c.* vbi rectè notat Gloſſ. *verba ei fuerit, & l ſi tutor. C. de ſeruo pignori dat. manumiſſo*; & tradit rectè Neguſ. *de pignoribus. 4 membr. 2. p n. 163. cum ſeq. l. ſi curator, C. arbitrium tutelæ*, & ibi Accurſius *in gloſſ. fin.* Idem Accurſius per text. ibi, *in l. uxor. 55 verſ. tale ff. de donat. inter virum, & vxorem.* In Milite probat text. *in l ſi vt propenn 8. C. de rei vindicatione*; quapropter cum hoc in his perſonis fauorabiliter ſit receptum, conſtat, & in aliis contrarium à iure receptum eſſe debere; argumento *l. 1. in fin. ff ad municipalem.*

G ✝. *Res eorum pecunia empta, &c.* Veritatem huius doctrinæ, vt empta ex pecunia Pupilli, Militis, & Mulieris loco ipſius pecuniæ ſubrogetur; eleganter, & ſolidè commoſtrant præ cæteris Gait. *de credit. c. 4. q. 11. n. 120. & paſſ.* 43

Et quoad Pupillum, vide, quæ per nos ſup. *art. 4. n. 62. & ſeq.* Quo vero ad Mulierem, id ſpecifica in pecunia dotali, iuxta quæ ſup. *art. 1. n. 243.* & vid. inf. proximè, *n. 48. & p. 2. art. 4 ſub lit. A.*

Interim tamen adnotabis, admitti etiam in quouis non priuilegiato, ſubrogationem rei loco pecuniæ, data ratihabitione, & ſic per conſequens vtilem rei vindicationem; dummodo tamen aliud non competat remedium, & ſic in ſubſidium. Vide quæ per nos vbi ſup. 44

A. M B. I. V. D &c.

Vltimò facit pro hac opinione, quod is qui habuit fidem de pretio rei alij venditæ, * non habet priuilegium exigendi pretium in ipſa re vendita, concurrentibus aliis creditoribus emptoris, ſed creditor admittitur in tributum cum aliis, vt probat text. ſingularis *in l. procuratoris 5. §. planè, ff. de tributoria actione, & l. quidam fundum, 16 ff. de in rem verſo*, vbi *n 5. ff. de priu. cred.* idem Bart & Bald *in l. ſi cum dotem. §. vlt.* notans Accurſius *in gloſſ. vlt. in fin.* Bart. & Ang. *in l. quod quis ff. ſoluto matrimonio.* Ripa *in d. l ſi ventri, §. 1. n. 6 ff. eod. tit.* & cum aliis pluribus reſoluit Couart. *d. li. 1 variar c. 7 ſub n. 2. & 3.* Matienzo *in d l. 7. tit. 16. gloſſ 5. n. 6 lib. 5. Recopilationis.* Pinellus *in l. 1. C. de bonis maternis, 3. p. n. 55.* Ioan. Gutierr *d. q. 798. n. 6.* rectè Parladorus *l. 1. rerum quotidianarum, c. 8 per tot.* & Petr. Barb. *in l. ſi cum dotem, § ſi. ex n. 34. ff. ſoluto matrimonio*; Qui poſt Cepollam *cautela 124. n. 2* & Neguſ. *d. 2. mem. quinta partis, n. 18* & Gregor. Lopez, *in l. 28 p. 5.* & Anton. Gomeſium *2. tom. variar. c. 2. n. 30.* & Ioan. Gutierrez *allegation. 5. num. 2.* praxi, notabilem in hoc caſu *d. l. procuratoris. §. planè, & l. quidam, ff. de in rem verſ.* cautelam refert, videlicet; vt is, qui rem vendidit, & habuit fidem de pretio emptori, vt nullum exigendi ius in pretio habeat, & potior ſit in re ipſa vendita, aliis creditorib. concurrentib. ad emptoris bona, ita ſibi proſpicere debeat, * vt in venditione caueat expreſſa conditione, & pacto, vt non aliter dominium rei venditæ ad emptorem transferatur, quam ſi priùs totum pretium exſolutum fuerit; quo caſu, tanquam ſibi pro pretio res tacitè hypothecata, prælationis priuilegio gaudebit; ſicuti in ſpecie *d l. licet, C. qui potiores in pignore habeantur, cum ſupra allegatis*; quã cautelam ipſe Parladorus, *ib n. 2.* affirmat, omnes ſupra citatos Auct. & alios à ſe relatos elicere ex text. *in l cum manu ſata, § fin. ff. de contrah. emptione.* 45 * H

* ✝. *Non habet priuilegium exigendi pretium in ipſa re vendita, &c.* At dum prælatio non obtinet pro pretio, competetne ſaltem ipſius rei venditæ vendicatio. 46

Affirmauit enixè Bald. *in l. pro debito 6. C. de bon. auct. iud poſſid n. 1. & in l. eum cui, 13. C. de obl. & act. n. 1.* per text. *in l. Iulianus, 13. §. offerri, 6. D. de action empt. & l. procuratoris, 5. § ſed ſi dedi mercem, 8. D. de tributor. act.* 47

48 Sed nihilominus dicendum eſt, venditorem, rem extantem penes emptorem vindicare non poſſe, nec aliqua perſrui prælatione ex text. *in d. l. quidam fundum*; 16. *D. de in rem verſ. l. incinile*, 11. *C. de reiuendicat. l. traditionibus*, 20. *C. de pact.* Iaſ. *in l. creditor*, 25. *D. de reb. credit. n.* 5. vbi de communi teſtatur. Bald. parum ſibi conſtans, *in l. fin. C. commodat. & in l. in rebus, C. de iure dot. n.* 4. *& in d. l. ſi cum dotem*; relatus ab Auct. & vltra Neguſ. Pinell. Gomeſ. & alios per dict. Auct. conductos, ſubſcribunt Natt. *conſ.* 171. *lib.* 1 *n.* 30. Gail. qui ſimiliter pulchras rationes affert, *lib.* 2. *obſeruation. obſeru.* 15. Matth. Coler. *de proceſſ. execut. p.* 2. *c.* 3. *n.* 468. vbi & rationes, & facti contingentiam refert; Matth. Berlich *pract. concluſ. p.* 1. *concluſ.* 64. *per tot.* Donat. Ant. de Marin. *reſolut. lib.* 1. *c.* 260. *n.* 6. & alij paſſim.

49 Nec aliquod negotium faceſſunt oppoſita; quoniam ſolidè ipſi ſatisfacit Auct. infra proxime, vt loquatur in venditore, qui nondum tradidit rem venditam, ſed adhuc penes ſe retinet, de quo latius infra ſtatim, quam expoſitionem Arius Pinell. & cæteri inniti dicunt verb. *pignus*, in d. text. facit §. *item Seruiana*, 7. *& nam pignoris, Inſtit. de action. leg. plebs*, 238. §. 2. *D. de verb. ſignif.*

50 Nec magis obſtat cit. text. *l. procuratoris*, §. *ſed ſi dedi*, quoniam ibi ſermo eſt de eo, qui quoad pretium, fidem emptoris non eſt ſecutus: quare nil mirum, ſi vindicatio detur, dum rei dominium non eſt transfuſum; prout ita explicat Pinell. & Parlador. vt per Auct. proximè.

51 Ex quibus ſingulis obiectis exploſis, ſingulas elicias concluſiones; Primam *ex d. l. Iulianus*: Si venditor in re vendita ſibi hypothecam reſeruauit, vſque ad pretij ſolutionem, eius reſeruationis vigore, quibuſuis creditoribus in ea re præferri, concord. *d. l. procuratoris*, §. *plane*, 12. *D. de tribut. act. & leg. cum manu ſata*, §. *fin. D. de contrah. empt.* Bald. *in l. fin. C. commod. n.* 5. Neguſ. *d. n.* 18. per Auct. relat. Gail. *lib.* 2. *obſeru.* 15. *n.* 7. Mich. Beuther. *de iure prælat. p.* 1. *c.* 18. notat Auctor infr. prox. ex cautela Cepoll. *caut.* 4. *n.* 2.

52 Quod procedit, etſi emptor in antea ſuis creditoribus conſtituerit cuiuſuis generis hypothecam, ſiue expreſſam, ſiue tacitam; ſiue generalem, ſiue & ſpecialem ſuper omnibus ſuis bonis. Cuiac. *in l. qui balu.* 9. *D. qui potior. in pign. lib.* 8. *ad Aphric. ſub fin.* Neguſ. *loc. per Auct. cit. & adhuc in p.* 4. *init. n.* 33. *& ſeq.* vbi rationem adducit, de qua tamen infra latius, *p.* 2. *art.* 3. *n.* 24. *& ſeq.* Cepoll. *vbi ſup.* Beuth. *de iur. prælat. part.* 2. *cap.* 3. *per tot.*

Excipitur tamen mutuans in refectionem, & cõſeruationem ipſius rei. *Vid. infr. p.* 2. *art.* 4. *n.* 27.

53 Neceſſe tamen eſt, vt ſpecialiter in re illa vendita ſibi reſeruet hypothecam. Neguſ. *d. part.* 5. *memb.* 2. *n.* 18. *& ſeq.* Auct. noſter, infr. notato *verb. Expreſſa conditione, & pacto, &c.* Etſi generalem ſufficere credat Cepoll. *d. cautel.* Sed male. vid. inſ. *cit. p. c.* 2. *art.* 3. *n.* 24. *& ſeq. lit. D.*

54 Ea porro hypotheca reſeruanda eſt in ipſo limine contractus ante, vel in actu ipſo traditionis, *l.* 1. §. *fin. & l. ſeq. D. de reb. eor. qui ſub tut.* Nec ſufficit incontinenti poſt traditionem illud reſeruari. Cæterum Benuenut. Strac. *de decoctorib. p. vlt. n.* 6. tenet ſufficere, ſi hæc reſeruatio fiat in inſtrumento antequam contractus in mundum redigatur; ſecutus Ruin. *conſ.* 214. *vol.* 1. Curt. Iun. *conſ.* 196. *& ſeq.*

Secunda erigitur concluſio ſuper *d. l. procuratoris*, §. *ſed ſi dedi.* Si fides de pretio habita non ſit per venditorem ipſi emptori nullatenus, exiſtimandum eſſe, vt dominium eiuſdem rei venditæ voluerit in emptorem transferre: de qua concluſione Auct. hic, & *vid. infr. prox.* 55

A. M. B. I. V. D. &c.

H ✝. *In venditione caueat expreſſa conditione, &c.* 56 Si fide non habita de pretio venditor rem tradat emptori, eius dominium tranſlatum non præſumi in ipſum recipientem ſed ipſum vendentem illud ſibi retinere, & reſeruare, dum rationem habuit potius ad rem venditam, quam ad perſonam ementis, ex text. *in d. leg. quod vendidi*, 19. *D. de contr. empt. & §. venditæ Inſt. de rer. diu.* ſuſtinet inter cæteros DD. Caſtrenſ. *in l. procuratoris*, §. *planè. D. de tribut. act. n.* 3. citat. Neguſ. *d. part.* 5. *membr.* 2. *n.* 18. vbi de communi, & vniuerſali ſtylo. Cepoll. *d. cautel.* 124. *n.* 2. Stracc. *de decoctorib. d. p. fin.* Bald. *in Rub. de contrah. empt. n.* 23. Fabian. de Monte, *de empt. & vendit. q.* 5. *princ. n.* 79. Dan. Mollet. *in ſuis ſemeſtr. lib.* 1. *c.* 4. *n.* 2. Schneid. *in §. omnium. Inſt. de act. n.* 14. Gail. *lib.* 1. *obſeru.* 15. Andr. Rauchb. *q.* 6. *n.* 11. *p.* 1. Don. Ant. de Marin. *lib.* 1. *reſolut. c.* 160. *n.* 65. Card. Lugo *de iuſt. & iur. tom.* 1. *diſp.* 20 *ſect.* 2. *n.* 17. contra Bonac. à quo cauendum *de reſtit. in genere, diſp.* 1. *q.* 8. *punct.* 2. *n.* 8.

In dubio tamen fides præſumitur habita, niſi 57 aliter ex circumſtantiis deprehendatur, qualis eſt, expreſſa conditio, pactum reſeruati ſibi dominij, vſque ad pretij numerationem, de qua per Auct. ex Cepoll. *d. cautel.* 124. Cæterum ex pluribus aliis coniecturis, & obſeruationibus præſumitur venditorem ſibi reſeruaſſe dominium, de quibus infra proxime, *n* 67. *& ſeq.*

At quid de Minore, & Muliere, ſi iſti rem ven- 58 ditam ſimpliciter tradant, abſque quo ſibi de hypotheca proſpiciant, vel dominium reſeruent, competetne rei vendicatio quaſi eſſet reſeruatum.

In hac quæſtione Affirmandum videtur, Ex eo 59
primo. Quia Ruſticis, ob ipſorum ſimplicitatem 60
id eſſe indultum, vt pro reſiduo pretij, ſibi de hypotheca expreſſa proſpexiſſe intelligantur, tenet Andr. Rauchb. *p.* 1. *q.* 6. *n.* 7. Ergo multo magis Minori, & Mulieri id concederetur, ſtante maiori ſimplicitate, & ignorantia, ac etiam priuilegio, *l.* 1. *D. de minor. l. regula*, 9. *D. de iur. & fact. ignor. l. vnic. C. quando Imperat. inter pupill. & vid.*

Præterea Vaſallus, tradens feudum venditum 61 ſimpliciter, ſibi hypothecam pro pretio reſeruare præſumitur, nulla ex alia (vt creditur) cauſa; niſi quia traditio iudicialiter fit, videlicet coram Conſiliariis Principis. At eadem omnino vrgent, & in Minore, ac Muliere, dum abſque decreto Magiſtratus alienare non poſſunt, *l.* 1. *& tot. tit. C. de prædiis, & aliis rebus minor. ſine decret. non alienand.* Ergo, &c. ita arguit Berlich. loc. infr. cit.

Oppoſita tamen ſententia verior habetur. Quia 62 huic Minori, vel Mulieri nullum eſt indultum beneficium quod lege expreſſum non ſit, *l.* 1. §. 1. *l.* 3. *D. de minor. l.* 1. *init. & §.* 1. *ac.* 5. *D. de reb. eor. qui ſub tutel. l.* 13. *init. D. eod.*

Item quia Minori tunc ſolum ſuccurritur, ob 63 eius ignorantiã, & imbecillitatem, ſi ſine Curatore contraxit, *l. fin. D. de iur. & fact. ignor. l. ſi curatorem*, 3. *C. de in integr. reſtit. minor.* Rauchb. *p.* 1. *q.* 32. *n.* 88. Vveſembecc. *conſ.* 11. *n.* 27. *p.* 1. Cum ergo non ipſis, ſed curatoribus ſuis acceptũ ferri debeat, nil

erit,

erit, cui hoc priuilegium inuitatur. Curatorem ergo conueniat, qui de hypotheca non proſpexit.

64 Hoc igitur firmato. Non releuat. Primò paritas ſumpta à Ruſtico; quandoquidem, eſto veram eſſe eam concluſionem, de qua aliquod eſt dubium, Ratio diuerſa eſt. Id vel ex eo patet, quia Ruſticis de curatore pro ipſis authorante non fuit per legem prouiſum; & ita ſemper in ſua permanent ſimplicitate, ignorantia, & hebetudine. Minor verò, & Mulier Curatoribus ſunt muniti; quibus vti debent, vt ipſorum induſtria propriæ medeantur imbecillitati, argumento *l. in negotiis, D. de reg. iur.* Berlich. *pract. concl. p. 1. concl. 66. num. 56.*

65 Illatio præterea Vaſalli nihil mouet; quoniam euertitur ſuppoſitum. Ratio enim ob quam reſeruata videtur hypotheca per venditorem feudi abſque aliqua expreſſione, non eſt ob traditionem iudicialem coram Conſiliariis, aliàs enim quilibet contractus ita factus hunc effectum produceret, quod eſt falſum; ſed quia per ea verba, quæ apponuntur in inſtrumento venditionis: (Nihil ſe in eo feudo habere dicit, præter pretium:) præſumitur hypothecam contrahere; quæ verba, ſi Mulier, vel Minor venditor vt & quiuis alius adhibeat, etiam citra iudicem, de hypotheca ſibi cauere, tenet Matth. Berlich. vbi ſup. Rauchb. *d. p. 1. q. 6. n. 24. & ſeq. & 56. & paſſ.* & notabitur inf. proxim. *n. 72.*

Hunc tamen curatorem crediderim eo ſubſidiario remedio iuuari poſſe, reiuindicationis vtilis, de quo inf. *p. 1. art. 1.*

A. M. B. I. V. D. &c.

66 Nec huic veteri, & receptæ traditioni obſtabit, *lex Iulianus, §. offerri, ff. de actionib. empti*, quia, vt, poſt Baldum, intelligunt Pinellus, & Couarr. *vbi ſuprà*, accipi debet quoad ius retentionis competens venditori ante rei traditionem, non vero
1 quoad effectum agendi, * re iam tradita; alia tamen in eodem caſu; venditorem vti poſſe cautèla, animaduertit Parladorus, *d. c. 8 ex num. 3.* vt per eum ibidem inſpicere poteris. Si ergo, ille qui rem vendidit, habità fide de pretio; etſi eius cauſa, & occaſione, illius rei dominium peruenit ad emptorem, non habet ius, & priuilegium cum prælatione exigendi, inter alios creditores; multoquidem magis hoc ipſum erit recipiendum in eo qui pecuniam crediderit, vt res emeretur, niſi ſpecialiter id in obligatione, & conuentione comprehenderetur à creditore.

1 †. *Re iam tradita, &c.* Ad argumenti allati materiam, ex ſæpius cit. *l. Iulianus*, add. quæ per nos ſupra proximè.

67 Cæterum adhuc etiam re tradita, eo actu non obſtante, aliæ plures exiſtunt præſumptiones, & coniecturæ retinendi ſibi dominij, ex venditio-
68 ne; † videlicet ſi emptor dicat ſe habere pecuniam ad manus, vel conditio, aut lex eſt adiecta, vt pro pretio dentur fideiuſſores, Gloſſ. *in d. l. quod vendidi, 19. D. de contr. empt. ver. ſatisfactiones*, Luc. de Pen. *in l. 3. C. de Apoch. lib. 10. n. 132.* Caſtrenſ. *in l. procuratoris, 5. §. plures, D. de tribut. act. num. 3.* Gail. *lib. 2. obſ. 15.*

69 Adhuc dominium ſibi reſeruaſſe venditor præſumitur cum vtitur verbo, Concedo, quod quidem non inducit dominij translationem. Gloſſ. *in l. fin. §. pactionis, D. de donat.* Abb. *in c. paſtoralis, extr. de donat.* per illum text. Ioan. Lup. *in Rub. ext. de donat. inter vir. & vx. §. 7.*

Adde, ſi pactum adiiciatur vt emptori non li- 70
ceat eam rem alienare antequam integrum ſoluat pretium, arg. *l. ſi creditor, 7. §. fin. D. de diſtract. pign.* Caſtrenſ. *in l. merces, §. 1. D. locat.*

Inſuper ſi ſibi in eadem re hypothecam reſer- 71
uauit cum clauſula Conſtituti poſſeſſori; de quo ſup. Bald. *in Rub. C. de contr. empt. q. 16. n. 30. & ſeq.* qui quidem modus apprimè nunc vſitatur. Aut è conuerſo, emptori permittit, donec integrum ſoluat pretium, ſe poſſidere precario, Alex. *conſ. 27. lib. 1.*

Itidem in cauſa feudali, ſi quis cum conſenſu 72
Domini feudum vendit, & emptori tradit, dicens ſe nihil ea eo præter pretium retinere, ſecuta traditione, & inueſtiturà, nihilominus hypothecà expreſſa cenſetur in feudo ad fauorem venditoris conſtituta. Dan. Mollet. *in ſuis ſemeſtrib. lib. 1. c. 4. num. 10.* Andr. Rauchb *in quaſt. part. 1. q. 6. n. 54. & ſeq.* ſecuti à Berlich. *practic. conclnſ. p. 1. concl. 66. num. 53.* etſi aduerſarium alleget Friderich. Prux. *in ſuis conſil. 15. vol. 1. caſ. 18. num. 199. & infr.*

Addit & Beuther perplures caſus, *de iur. prel.* 73
p. 1. c. 21. per tot. inter quos illud.

Si Bibliopola, Doctori, vel Studioſo libros quoſdam vendit; vt ſi poſtea iſte facultatibus labatur, ille poſſit libros vindicare, quales ipſi ſint, etiam præ aliis creditoribus idque extendit, etſi fidem de pretio habuerit; addit Gail. *lib. 2. obſeru. 25. num. 6.* Modeſtin. Piſt. *q. 60. num. 1. & ſeq. p. 2.* Contradicit tamen Iaſ. *in l. creditor, 25. D. de reb. credit. num. 8. & ſeq.* & quidem non iniuriâ; quod conſidera.

Itidem ſi venditor ſperauit ſe pretium rei ſta- 74
tim receptur um, & non recepit, tunc enim ſimiliter res inempta dicitur, & nondum in bonis emptoris fuiſſe tranſlata. Gloſſ. *in d. leg. incivile, 12. C. de rei vendicat. v. fin.* Ludouic. Roman. *in ſingularib. ſingul. 310. n. 1. & ſeq.* Gomez Leon. *deciſ. 61. num. 5. & ſeq.*

Similiter id præſumitur, ſi emptor numerauit 75
quidem pretium, ſed ſtatim ad ſe recepit. Bald. *in conſ. 298. n. 2. & ſeq. lib. 4.* Tuſch. *pract. conc. 602. n. 74. lit. D.*

Inſuper (& eſt not.) ſi alicui fraudulento, & do- 76
loſo rem vendo, cui quidem habita de pretio fide, eam trado, ſed hic, vel fugam machinatus fuerit, & præcogitauerit, vel mox decoquat, dominium talis rei tranſlatum non cenſetur in eiuſmodi doloſum emptorem, ſed vti in rem ſuam, vindicatione vtetur, præferendus omnibus, & quibuſuis creditoribus, per text. *in l. ſi quaſi accepturus, D. de pigneratit. act.* ita Bald. *in l. ſi cum dotem, 22. § ſi mulier, fin. D. ſolut. matr. n. 28. & ſeq.* Caſtrenſ. *ib. n. 5.* vbi id declarat; *& in l. procuratoris, §. ſi plures, D. de tribut. act. n. 4.* Gail. *d. lib. 1. obſernation. obſeru. 15. n. 8.* vbi de iudicio teſtatur. Rip. *in d. l. ſi ventri, §. in bonis, D. de priu. cred. n. 6. & ſeq.* Ioann. Campeg. *de dot. p. 4. q. 8. n. 22. & ſeq.* Cepoll. *d. cautel. 124. num. 1. & ſeq.* Neguſ. *de pign. p. 5. membr. 2. num. 9.* Andr. Rauchb. *in ſuis queſtionib. q. 6. n. 9. & ſeq. p. 1.* vbi pariter de ſententia teſtatur iuxta hanc opinionem. Gomez Leo. *d. dec. 61.* Dan. Mollet. *in ſuis ſemeſtrib. lib. 4. c. 28. n. 6. & ſeq.*

Fuga porrò coniicitur præconcepta, ſi ſtatim, 77
vel mox, & intra paucos dies poſt emptionem, & receptionem mercium aufugiat, & fidem fallat. Caſtrenſ. *vbi ſuprà, num. 4.* Leon, *d. dec. 61.*

Ioannes Faber. *ad §. vendita, 41. Inſtit. de rer. diuiſ.*

78 Quod procedit, etſi mercator ad terminum vendere ſolitus ſit, vt plus lucretur; namque hoc caſu eadem ratio ac ſuperius militat; & adhuc, quia in omnibus contractibus fraus, & dolus, excepta intelligitur; ad iura vulgaria. Ita ſentiunt Neguſ. *d. memb. 2. n. 9. verſ. & emptor.* Gloſſ. Roman. & Cæteri, vbi ſupr. Etſi diuerſum in hoc caſu ſentiat Caſtrenſ. *in d. l. procuratoris, §. plures.* Atque ita hos caſus viſum fuit conſultius apponere in quibus contractui cenſetur adiectum pactum, tranſlationis dominij impeditiuum, quod rei vendicationem in apponente conſeruat, vt diximus.

A M. Berteli, I. V. D. &c.

79 Nec huic receptæ ſententiæ, & opinioni obſtare videntur difficillima illa duo Iuriſconſultorum reſponſa, de quibus, *in l. qui nauem, 9 & in l. quod quis, 19. ff. de priuilegiis creditorum*, quorum verba hic referre placet, vt melius eorum ſenſus pateat, Sic igitur Paulus ſcribit, *Qui in nauem extruendam, vel inſtruendam credidit, vel etiam emendam, priuilegium habet*; & Martian. ſic inquit; *Quod quis nauis fabricandæ, vel emendæ, vel armandæ, vel inſtruendæ cauſa, vel quoquomodo crediderit, vel ob nauem venditam petat, habet priuilegium poſt fiſcum.*

Ex quibus clarè deducitur, mutuantem ſimpliciter ad emendam nauem, ius hypothecæ, & priuilegium prælationis habere, ante cæteros priuilegiatos creditores, in pecunia, ex qua nauis comparata fuit, etiam ſi ſpecialiter pro eadem pecunia, nauis non ſit obligata: Namque illis facilè
* ſatisfieri poſſe arbitror, ſi conſideretur * publicæ vtilitatis ratio, & ſpecialis fauoris priuilegium quod in mutuo ad nauem emendam, extruendam, armandam, & reficiendam verſatur, & ad id etiam pecuniam credenti, à iure conceditur, quod in aliis rebus non perſpicitur. Quantum ergo emolumentum, vtilitatem, & fructum nauigatio maris, orbi terrarum præſtet, rerum teſtimonia ſunt ipſæ merces, quæ ex longinquis Regionibus portantur, inuehuntur, & tranſportantur; quamobrem, ob illarum celebriorem expeditionem ab Imperatoribus Romanis, & aliis Legumlatoribus, diuerſa priuilegia exercentibus mercaturam, ſunt conceſſa, quibus alliciantur, vt ſtudioſis negotiationibus, & mercaturæ, conducibili Reipublicæ, & ſuo commodo inhæreant, iuxta illud,

Impiger extremos currit mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per ſaxa, per ignem.

* †. *Publica vtilitatis ratio, &c.* Pace Auct. ab eius dicto hic cauendum crediderim, dum ſupponit ex hoc text. erici fundamentum pro hypotheca, in caſibus *d. l. quod quis.* Etenim loquitur dicta lex de priuilegiis perſonalibus, prout omnes deciſiones ſub eo tit. intelligendæ ſunt. *ad l. Imperator, D. de in diem addit.* adnotat Acoſta *cit. tract. Reg. 2. ampl. 4. num. 20.* Qui quidem ſanior intellectus aptior reſponſio eſt ad oppoſitum reſoluendum, quam generalis conſideratio publicæ vtilitatis, quam hic infert. Vid. Acoſt. vbi ſup.

A. M. B. I. V. D. &c.

80 Sicque Vlpianus ſenſit *in l. 1. in principio, & in §. fin. ū, qui nauem, ff. de exercitoria actione*, ibi, *Quia ad ſummam vtilitatem Reipublicæ*, vt declarat Accurſius, ibi, *Nauium exercitatio pertinet*, & colligitur *ex l. 1. & 2. C. de nauibus non excuſandis, lib. 11.* & conſiderauit Vanderanus *de priuil. credit. c. 8.* & in propoſita elegantia adducit Benuenutus Stracha, *in tract. de mercatura, tit. de nauibus*, nouiter, & eleganter Hermanus Meyrer *d. lib. 2. de priuilegiis creditorum, tit. 9.* aſſerens, *ibid. n. 1.* Non ſolum priuilegium illud habere, per quod omnibus creditorib. præferatur, habentibus etiam hypothecas tempore priores, illum, qui in vſum nauis fabricandæ, reparandæ, inſtruendæ, aut comparandæ crediderit, & erogauerit; verum etiam eodem priuilegio gaudere creditores, quorum pecunia à nexu alterius obligationis eſt liberata; vel ſi quid in cibaria nautarum eſt erogatum, vel aliquid aliud ſolutum, ſine
quibus nauis nauigare non poteſt: imo * quocun- K
que modo in rem naualem ſeruandam, creditor pecuniam collocauit, habet priuilegium ante omnes creditores etiam habentes hypothecas tempore priores, *ex d. l. ſi in nauem*, vbi Gloſſ. & Bart. *& in d. l. interdum, cum l. ſequenti, & in l. 1. §. non autem, ff. de exercitoria actione*: Eſt enim ſpeciale priuilegium ex cauſa, vt exponens in rem nauticam, omnes alios priuilegiatos perſonales creditores remoueat, etiam hypothecarios, qui expreſſas habent hypothecas tempore priores; *ex d. l. interdum, & l. ſequenti, & d. l. in nauem, & l. quod quis, ff. de priuilegiis creditorum*, & vtrobique Bart. Idque fit ex ſuperiori ratione; ſcilicet quod per expenſas, quæ in huiuſmodi caſibus, in nauem, vel rem naualem erogantur facultas nauigandi conſeruatur, in commodum, & vtilitatem Reipublicæ, ex text. *in d. l. huius, ff. qui pot. in pign. habeant.*

K †. *Quocumque modo in rem naualem ſeruandam, &c.*) Quoad expenſas in rem nauticam, vt
ſcilicet habeant priuilegium prælationis, quaſi id 81
ſapiat vel manutentionem rei naualis, in vniuerſalem Reipublicæ vtilitatem, vel & particularem conſeruationem mercium in ea tranſuectarum, Bart. & Gloſſ. opinionem, vltra alios per Auct. citatos, laudauit, & tenuit Salycet. *in d. l. interdum, D. qui potior.* Neguſ. *de pign. memb. 2. p. 5. num. 16.* Mant. *de tac. & amb. lib. 11. tit. 23.* Gait. *de credit. c. 4. q. 11. n. 1556.* Molfeſ. *de contract. de pign. c. 18. n. 36.* & nos alibi diximus, *hac p. 1. ſup. art. 3.* & aliqua tangemus *infra art. 8.*

A. M. Berteli, I. V. D. &c.

Secunda vero opinio eſt ſuperiori contraria, 82
quam in iudicando, & conſulendo ſeruandam fore, aſſerit Hieronymus Zauallos, *d. q. 744. practicarum quaſtionum commun. contra communes, n. 4.* nempè ſufficere, pecuniam mutuari, aut dari ſimpliciter ad emptionem domus, prædij, aut alterius rei, vt res ipſa, empta ex tali pecunia, maneat hypothecata cum priuilegio prælationis, licet nihil actum ſit de ſpeciali rei hypotheca, & obligatione, quæ à iure tacitè inducitur ſine aliqua expreſſa contrahentium conuentione.

Hanc opinionem tenet Gloſſ. *verb. perſonali, in fine, in Authentico, Quo iure, C. qui potiores in pignore habeantur*, vbi Baldus, & Angelus, Gloſſæ opinionem ſequuntur, dicentes communem: & illam approbat Iaſ. *in d. l. creditor, ff. ſi certum petatur*, Alex. *in d. l. ſi cum dotem, §. fin. ff. ſoluto matrimonio*, Campegius *de dote, 4. part. quaſt. 8. num. 3.* Caſſaneus *in Catalogo gloria mundi, 2. p. conſideratione 99. limitat. 3. in fin.* & aliis relatis, Zauallos,

Zauallos *ubi ſuprà, d.n.3.* adducens etiam Nauarrum, idem affirmantem *in Manuali, c.17.n.49.* & eam etiam nouiſſimè ſequitur Pater Ludouic. Molina Societatis Ieſu, *tract. 2. de iuſtitia, & iure, diſp. 438. verſ. occaſione huius. fol. 1208.*

83 Fundantur omnes, *in d. Authentico de Æqualitate dotis, §. his conſequens, Collatione 7.* ea quo colligitur, quod ſi pecunia detur ad emptionem domus, aut alterius rei, abſque eo quod à mutuante conuentum ſit, vt domus aut res ea tali pecunia empta, maneat ſpecialiter obligata, rem illam comparatam nihilominus ex iuris diſpoſitione, manere tacitè hypothecatam, cum priuilegio prælationis in bonis debitoris.

84 Confirmant præterea hanc ſententiam, & opinionem, ea eo quod *ex d. §. his conſequens*, expreſsè deducitur paria, eſſe mutuare, aut dare pecuniam ad emptionem domus, vel ad eius refectionem, & reparationem: ſed quoties ad refectionem domus, vel alterius rei pecunia datur, inducitur à lege tacita hypotheca cum priuilegio prælationis, vt ſupra reſoluimus ex *d. l. ſi ventri, §. 1. & l. ſi creditor, & l. interdum cum ſimilib.* Ergo pariter debet induci, in caſu, quoad comparationem domus, prædij, aut alterius rei, pecunia præſtetur; & maximè cum vtroque caſu, *in d. § ſi conſequens* concedatur; cum paria iudicentur.

85 Et Zauallos, & Pater Ludouicus Molina *in proximè citatis locis*, tanquam indubitabile eſſe putant, attenta Regia diſpoſitione, de qua *in d. l. 26. tit. 3. p. 5.* in illis verbis, ibi. *E aun dezimos, que ſi algun ome recibieſſe de otro marauedis preſtados para guarnir alguna naue, ò para fazerla, ò para fazer alguna caſa, ò otrò edificio, e para refazerlo, qualquier deſtas coſas, en que fueſſen metidos, ò deſpendidos los marauedis fincan obligadas calladamente à aquel que los empreſtò.* Quam legem menti tenendam, inquit ibi Gregorius Lopez, *in gloſſ. verbo Para fazer*, cum per eam tollantur opiniones iuris communis; & ſic Pater Ludou. Mol. ab hac opinione in hoc Caſtellæ Regno, non eſſe recedendum affirmat, cum conueniat expreſſæ diſpoſitioni *d. Authentica, de Æqualitate dotis, §. his conſequens, Collat. 7.* quod idem ſenſiſſe videtur Ludouicus Molina, *lib. 1. de Hiſpanorum primogeniis, c. 10. n. 19.* licet non expreſſe in comparatione domus, aut alterius rei loquatur; ſed in reparatione domus, aut alterius ædificij.

86 Verum tamen ego huic vltimæ ſententiæ, & opinioni libenter me adſcriberem, d. legis Regiæ, 26. *part.* 5. diſpoſitione ductus, & doctiſſimi Lopez ibidem Auctoritate motus; niſi *eiuſdem tituli l. 30. ſequens*, priorem opinionem, ni fallor, clariſſimè fulciret, & approbaret, his verbis, ibi, *Otro ſi dezimos, que ſi home huuieſſe obligado todos ſus bienes, tambien los que auia entonce quando fizo la obligacion, como los que auria dende en adelante, ſi deſpues deſto tomaſſe marauedis preſtados de otro ome para comprar alguna coſa, faziendole pleyto, que aquella coſa, que compraſſe de los marauedis, que le fincaſſe obligada por ellas, fasta, que los cobraſſe, entonce mayor derecho auria el poſtrimero en la coſa aſſi comprada, que el primero à quien fue fecho el pleyto de la obligacion general ſobre todas las coſas del comprador, &c.* facitque pro huius veritatis confirmatione, quod ibi Gregorius Lopez *in gloſſ. verb. el poſtrimero*, notat dicens, (Hoc quod dicit lex iſta Regia, concordat cum *d. l. licet, C. qui potiores*, de qua iſta lex deſumpta eſt.) Moueor præterea ad hoc, quod nouum non eſt in iure, priores leges ad poſteriores trahi, *l. non eſt nouum cum ſimilibus, ff. de legibus.* Atque ita *l. 26. part. 5.* quæ prior eſt, ad *l. 30.* trahendam fore, tanquam poſteriorem loco.

87 Nec huic veritati refragatur text. *in d. Authent. de Æqualitate dotis, §. his conſequens*; qui eſt principale fundamentum, ſecundæ opinionis ſupra relatæ; Quia imo ſuffragatur huic vltimæ ſententiæ, iunctis iis, quæ proximè traduntur à Gregorio *in d. l. 30. in gloſſ. verb. poſtrimero.* Nam Accurſius *in d. § his conſequens, in verb. agrum*; cum Imperator Iuſtinianus illa verba conſtituiſſet ibi, videlicet; *quod in caſibus huiuſmodi dubitatum nouimus, antiquioribus creditoribus aliquas hypothecas praponere iuniores exiſtentes ex priuilegiis à legibus datis, quale eſt quando aliquis propriis pecuniis procurauerit nauem comparare, aut domum forſan ædificare, aut etiam emere agrum*; ſubiicit, ſtatim Accurſius ibi, *in dict. gloſſ. verb agrum, Scilicet appoſito pacto, vt ſibi numeranti obligetur, C. qui potiores in pignore habeantur, leg. licet; ſecus ſine pacto, vt C. de pignoribus, l. quamuis; niſi ſit pupillus, vt ff. qui potiores in pignore, leg. idemque*; Quid enim expreſſius poteſt confirmari hac ſententia, quod in hoc caſu mutuationis pecuniæ ad comparationem domus, aut alterius rei, deſideretur expreſſa conuentio obligationis rei, pro qua datur pecunia, & ad eius emptionem maneat obligata, cum priuilegio prælationis ſecundum priorem opinionem ſupra traditam, comprobatam, *ex d. l. 30. part.* Et quod ita debeat intelligi text. *in d. §. his conſequens*, tenet Ludouicus Romanus, *in l. ſi cum dotem. 23. §. tranſgrediamur, ex n. 45. ff. ſoluto matrimonio*, & ait, Accurſij doctrinam ibi *in d. gloſſ. verb. agrum*, à Doctoribus communiter receptam eſſe.

Et hanc meam ſententiam, *ex d. l. 30. part.* inueni tenuiſſe Gaſparem Rodriguez *de annuis redditibus, lib. 5. quæſt. 20.* dicens ita ſecundum eam 88
* iudicaſſe Senatum Pincianum Regium, in caſu fauorabiliſſimo, qualis eſt cauſa dotis: nam & mulieri agente pro dote, & aliis creditoribus anterioribus ad bona ſui mariti concurrentib. quidam creditor, qui prædicto marito, pecuniam dedit ad emendum officium Decurionatus, impoſito ſuper eo cenſu redimibili ad rationem quatuordecim, obtinuit ſententiam pro ſe, cum habuiſſet potius ius hypothecæ, & priuilegij, in mariti bonis, & ſpecialiter in Decurionatu illo, qui ex pecunia à ſe mutuata ad eum emendum fuit comparatus; Qui aliis fundamentis Vaoris ibidem ſatisfacit, & adducit alia, quæ comprobant omnia quæ nos in hoc articulo adduximus, vt ibi per eum videre licet. Pro qua noſtra ſententia, & opinione, benè, & eleganter faciunt adducta à Caſtillo, *in d. lib. 3. controuerſiarum iuris, c. 8. ex n. 6.* *

* ✝ *Ita iudicaſſe Senatum Pincianum Regium, &c.*) Hoc tamen Iudicium Pinciani Senatus ab Auctore memoratum, de iuris apicibus ſuſpectum eſt Non. Acoſt. *de priu. cred. reg. 5. ampl 4. n. 23. & paſſ.* dum vt veriorem ſuſtinet prælationem dotis anterioris ipſi credenti ad emendum Decurionatum. Quod probantiſſimum aſſerit ex cit. *§. his conſequens*, ibi per eum ponderato, ac aliis DD. ibi allegatis, vltra quos, contrariis fundamentis ſatisfacit.

A. M. Borteli I. V. D. &c.

Poteſt etiam conſiderari pro huius ſententiæ compro 89

comprobatione, quod in hoc caſu, quando ſcilicet mutuatur pecunias ad domus, aor alterius rei comparationem, non illa publicæ vtiliratis ratio, aut ſpecialis priuilegij fauor conſideratur, quæ in creditore mutuante ad reparandam, vel reædificandam domum, aut ædificium, vel extruendam, aut reficiendam, & emendam nauem perſpicitur,
L ſicuti in ſuperiõribus caſibus animaduertimus. *

90 L ℣. Final.) Concludit Auctor poſt multa, quidem pro veriori ſententia, & opinione, inſpecta ſua lege Regia; at de iure communi contrarium ſibi arridere teſtatur. Ceterum omnino, etiam communi iure attento ſanius cenſuetim reſoluendum, eum qui pecuniam etſi nominatim, & ſpecialiter ad emendum agrum, nauem, vel domum, & ſimiles, mutoaio præber. in illa re empta nullatenus habere hypothecam, niſi expreſsè de ea cauerit, & ipſam ſibi acquiſierit: quod ex antiquioribus, vt communius amplexati ſunt præter adductoſ ab Auctore, Bart. vltra loc. allegat. adhæc in leg interdum, § D. qui potior. num. 5. per tot. & in l. quod quis, 34. D. de priuileg. credit. n. 1. Bald. parum ſibi conſtans, in l. quamuis, 17. C. de pignor. n. 1 Salycet. in Authent. quo iure, C. qui potior n. 2. Franc. Rip. in l. Senatuſconſulto, 1. D. in quibus cauſis pign. vel hypothec. tac. contr. n 10. & in l. priuilegia, D. de priuil. credit. num. 18. & 31 Bud. Nouell. de dot. p. 20. priuil. vnic. num. 35. Couarr, loc. cit. num. 5. vbi receptiorem, & veriorem hanc eſſe ſententiam dicit, & affirmat; Cepoll. d cautel, 124. n. 1. Ex Neothericis Auctoribus, Connan. commentarior. iur. lib. 4. c 17. n. 12. Anton. Faber in ſuo Codic lib. 8. tit. 8. diff. 10. Surd. de aliment. titul. 8. priu. 48. num. 4. Barboſ. in l. ſi cum dotem, §. fin. num. 35. D. ſolut. matr. Zaſius, in l. quod quis, 34. D. de priu. cred n. 18. & 32. Sichar, ad l. licet, C. qui pot. in pign. num 8. Benu. Stracc, de decoct. §. vlt num. 10. Nicol. Mozz de contr. tit. de pign. col. de natural. pignor n. 45. Cuiac. ad Nouell. 136. in med. verſ. alioquin. Ioach. à Beuſt. ad ſuam l. admonendi, D. de iureiur. n. 668. & ſeq. Mich. Beuth. de iure præl. p. 1. c. 19. 21. 55. & 56. And. Rauchb. in ſuis quæſtion. quæſt. 30. n. 2. & ſeq. p. 1. vbi per pulchras rationes affert, & ita reſponſum, & pronunciatum teſtatur Hartman. Piſtor. qui ſimiliter rationes affert. q. 15. num. 1. & ſeq. per tot. p. 3. Tuſchus, concl. 131. n. 7. lit. H. Gait. de credit. c. 4 quæſit. 11. n. 1234. & ſeq. in Appendic. n. 120. Gratian. diſceptat. forenſ. tom. 1. c. 25. num. 22. & ſequent.

91 Pro cuius adhuc comprobatione affertur ponderandus textus in Auth. quo iure, C. qui pot. in pign. habean. & Nouell. 136. de Argentariorum contr. c. porra neque, 3. atque alias rationes apud Rauchb. & Piſtor. loc. adduct. Adde quæ vberrimè Acoſt. vbi ſup. Reg. 2. ampl. 4. à num. 13. vbi quæſtionem hinc inde exagitat. & n. 18. Ceuallos dicta ſtrictè concludat.

92 Hæc portò hactenus ſic fundata concluſio aliquas patitur limitationes, &c.

Primo, ſi mutuans ſit pupillus; ipſi enim hæc hypotheca datur l. idemque 1. D. qui potior. in pign. Neguſ. de pignorib p. 5. membr. 2. n. 15. & p. 2. membr. 4 num. 163. Rip. in l. Senatuſconſulto, D. in quib. cauſ. pign. vel hypothec. contr. n. 14. Hartman. Piſt. quæſt. 15. n. 10. & ſeq. p. 3. Beuther. de iure prælat. part. 1 cap. 19

93 Secundo limitatur in Milite; ex text. in l. ſi vt proponis, C. de rei vendic. Gloſſ. in d. l. idemque 7. verſ. res fuerit. Neguſ. d. membr. 4. n. 164 & d. membr. 2. n. 20. Rip. ad d. l. 1. n. 19.

Tertio, non procedit reſolutio in furioſo, prodigo, ac alio in poteſtate, & gubernio conſtituto. Bald. in d. l. ſi vt proponis. C. de rei vendicat. Rip. in d. l. Senatuſconſulto, n 15. ad fin. 94

Quartò, Non obtinet in Eccleſia, Gloſſ. in d. l. ſi vt proponis, verſ. non negabit, Bald. ibid. n. 4. Rip. dict leg. 1. n. 16.

Quinto, Contra hanc erectam regulam datur hypotheca Socio omnium bonorum, l. ſ. in l ſi ſocius, D. de reb. cred. 22. Rip. d. l. 1. num. 12. & ſequentib. 95

Sexto, Datur Vxori reſpectu Viri; & Viro reſpectu Vxoris: ita Gloſſ. in d. l ſi vt proponis, d. verſ. non negabit. Bald. ibid. n. 5. & conſ. 67. per tot. vol. 1. Rip. loc. cit. n. 20. & ſeq. qui tamen in vxore contrarium ſtatuit. 96

Cautè autem id intellige ſcilicet hypothecam non competere; quandoquidem quoad perſonale priuilegium, concludendum omnino eſt, illud ipſi mutuanti ad emendum concedi in ea re empta; per textum in l. qui nauem, & in cit. l. quod quis, D. eod. de priu. cred. Gloſſ. verb. venditam, ob vtilitatem publicam, l. 1. uit. & §. ſi is, qui nauem, verſ. quia ad ſummam, D de exercit. act. l. 1. & 2. C. de nauib. lib. 11. ſubſcribunt Hartman Piſtor q. 15. n. 13 & ſeq. p. 3 And. Rauchb. q. 5. num. fin. in fin. p. 1. Ioann. Kopp. dec. 28. n. 27. Acoſt. de priuil. cred. reg. 4. ampl. 2. num. 12. & ſequent. & nos ſup. 97

Niſi tamen concurrat cum eo, qui gratuito ſine vſoris mutuauit; hoc enim prælationis priuilegium amittit, & ei poſtponitur, Bart. in l. quam quis, 34. D. de reb. auct. iud. poſſid. & in l. ſi hominem, §. quoties, init. D. depoſ Rip. in l. ſi ventri, §. in bonis, D. de priu. cred. n. 9. & in l. priuilegia, D. eod. n. 18. per text. in d. l. ſi hominem, §. quoties, & d. l. ſi ventri, §, in bonis, Auct. art. præced. n. 530. Adde Bald. in l. ſupernacuum, fin. C. de depoſ. n. 8. & ſequent. Benuenut. Stracc. de decoctorib. p. vltim. num. 4. 98

Rationem ſi cupis eam ſtatue, quia non depoſitum illud eſt, ſed creditum; & aliud eſt credere, aliud deponere, d leg. ſi ventri, §. in bonis.

A. M B. I. V. D. &c.

Vltimos caſus qui in hoc articulo conſtituitur eſt, quando creditor mutuam * dedit pecuniam debitori, ad neceſſariam rei conſeruationem, prius alteri creditori obligatæ; quem conſtat, licet tempore poſteriorem, potiorem in iure futurum eſſe, ex text. celebri, in d. l. interdum, ff. qui potiores in pignore, cui conſonat l. 28. tit. 13. p. 5. ſic temperata communi regula, Qui prior eſt tempore, potior eſt iure, l 2. l. qui balneum, l. potior, 11. ff qui pot. in pign. idque ſignificare dictionem illam, interdum, nempè exceptionem à regulâ, & caſum rarum, parumque frequentem, vt aduertunt Fulgoſ. & Salycet. in d. l. interdum, quorum meminit, plura adducens, Tiraquell lib. 1. de retractu. §. 1. gloſſ. 9. n 221. Menoch. conſ 99. n. 187. lib. 1. Rebuff. in l. interdum, 78. ff. de verb ſignif. 99 M

M ℣. Dedit pecuniam debitori ad neceſſariam rei. &c.) Vt autem ob ſingularem prærogatiuam, præferatur iſte creditor, etiam anteriorem expreſſam habenti, ex raritate cauſæ, &c. non tamen obtinet niſi reſpectu ſortis principalis, dumtaxat; non ergo reſpectu pœnæ forſitan adiectæ, Caſtrenſ. in l. ideo condemnatum, D. de compenſ. n 1. 100

vbi

vbi id menti ſuadet commendandum; eumque ſequitur Iaſ. *in l.creditor, 54. D.de reb. credit. n. pariter* 3.Neguſ. *de pign.p.3.memb.2.num.15.*

A.M.B. I.V.D &c.

101 Cuius exceptionis iuſta, & elegans ratio exprimitur in *l. huius, ff. eod.tit. qui potiores* his verbis. *Huius enim pecunia ſaluam fecit totius pignoris cauſam, &c. Quæ ſic transcripta eſt a d. l. Regia* 28. ibi, *entonce mayor derecho ha en ella el ſegundo que preſtò ſus dineros para mantener la que el primero, porque con los dineros que el dio, fue guardada la coſa que ſe pudiera perder, &c.* Vnde rectè docuit Paulus de Caſtro, *in l. ſi creditor, ff ſi certum petatur*, huius creditoris pecunia ſumptus factos, omnem causam præcedere, ex *l. quod priuilegium*, 8. *ff. depoſiti*; nam qui ſua pecunia fecit, vt rei priùs obligatæ pignus, ſaluum integrumque ſit creditori, non tam domini rei cauſa, quam ipſius creditoris gratia pecuniam dediſſe videtur, vt ſumptus illi neceſſarij fierent, ideoque ipſi præferatur; quod ita præter Paulum conſiderauit Zaſius, *ibi. n.8*, dicens eſſe viuam rationem; & in eam ſe inclinat Vanderanus *de priu.cred. d.c.*8. Balduinus *de pignorib c.7.* qui omnes admonent, eam rationem obſeruandam eſſe, quæ manifeſtè ceſſat in eo, qui ad rem comparandam credit pecuniam, cum fuerit erogata in rem, quæ nullis creditoribus erat obnoxia, aut obligata, ac propterea eorum pignoris cauſam non fecit ſaluam; & tantum videtur proſpexiſſe debitori mutuum accipienti; quam iuſtam, & elegantem differentiæ rationem, cum aliqui non percipiant, in graues errores paſſim incidunt, omnia hæc confuſione inuoluentes. *

N

102 N ✝ *Finali.*) Reſtringitur ergo ex hac cauſa hypotheca tacita, & priuilegium prælationis ſimul, ad eos caſus duntaxat cum ſcilicet pecunia data eſt ad reparationem reſtitutionem, & conſeruationem vel nauis, vel ædificij iam exiſtentis, vel & ad nauis ipſius inſtructionem, vt ex iam dictis clarè patet.

103 His tamen caſibus addere placet, & eum, videlicet cum mutuo pecunia datur ad emptionem militiæ, text.expreſſ. *in §. His conſequens*, Auth. *de æqualit. dot.* Barboſ. *in d. l.1.p.6. num. 2. & 3. D. ſol. matr.* Couart. *lib. 4. comment. c.25. num.2.* & latius infr.

104 Quod extenditur per aliquos DD. ad mutuum factum per emptionem cuiuſlibet publici officij, vt Ceuallos *contra comm. q. 744.* Bolognet. *in d. l.1.D.ſol.matr.n.*106. & alij. Cæterum id non ita admittendum eſt; quoniam negatiua verior mihi videtur, per ea, quæ ſupra contra Ceuallos, & cæteros, ex Acoſt. & aliis, ibid.*n.*90.

105 Adde & cum res ex pecunia pupilli emitur; Iiidem ex pecunia Dotali, nomine pupilli ab adminiſtratore, vel nomine vxoris res enim ſuccedit loco eius pecuniæ, & id obtinet his caſibus reivendicatio, de quo ſup. dix.

A.M.Bertoli, I.V.D &c.

106 Illa vero priùs, circa ea omnia, quæ in hoc articulo dicta, & animaduerſa ſunt, ſe offert Quæſtio, Vtrumne, mutuans pecuniam pro inſtauratione ædificij funditus diruti, & vſque ad aream conſumpti, priuilegio illo conceſſo mutuanti in reparationem, & reſtitutionem ædificij à diuo Marco, *in d. l. ſi ventri, §. diuus, & in l. ſi creditor, & in l.1, ff. de ceſſione bonorum, & in l. interdum, cum ſimilib.* gaudere debeat? In qua quæſtione, quid in contrarium docet Ripa *in d. l. ſi ventri, §. Diuus*, reſoluendum eſt, priuilegio locum eſſe: tam ex ratione dictorum ſupra à nobis perpenſa in princ. huius articuli, quam ex vi, & proprietate verbi *reſtituere*, de quo in dictis iuribus, quod abſque dubio admittit inſtaurationem, & repoſitionem ædificij, etiam vſque ad aream ſublati, ſi modo aliqua ſuperſint veſtigia; vt ſatis deprehenditur, *ex l 4.ff.de operibus publicis.* & magis ex *l. vltima, ff. de pignorib. l.inter ſtipulantem, 83. §. ſacram. verſiculo, ſi vſque ad aream, ff. de verborum obligat. l. 2. verſ.reſtitues, ff. ne quid in loco, l. 1. ff.de noui operis nunciatione, l.1.ff.de via publica*; & ita in propoſito reſoluunt Decius *n.3.* Alciatus, *col. 2. in d.l.creditorum.* Quorum ſententia ſatis probatur Iure Regio *in d.l.8. tit.3.p 5.* Nec pro Ripa quidquam facit, quod aliud ædificium eſſe videatur; quia id ſecundum ſubiectam materiam accipiendum eſt, vt *in l.1. §. ſi quis ædificium ff. de noui operis nunciatione, & in leg. vſufructuarius, 51. ff. de vſufructu*; Neque debuit falli *ex l ſicut, 8. ff quibus modis pignus, vel hypotheca ſoluitur*, vbi re peremptu, pignus perit; nam illud verum eſt, vbi nil ſupereſt, in quibus hypotheca duret, ex *l. Paulus, 19 § domus, & l. vlt. ff. de pignorib l. domo, 21 ff. de pign. actione.* *

O

107 O ✝. *Final.*) Sed quæro, ſi mutuatarius ſit effectus non ſoluendo, poteritne mutuans vendicare ſaltem in ſubſidium, res emptas ex illa pecunia mutuata? Affirmatiuè reſoluendum videtur; tum quia res empta ex mea pecunia, me inſcio, fit mea in ſubſidium: cum ſcilicet alias pecuniam non poſſum vindicare, ad text. *in l. vxor, D. de donat. inter vir.*

108 Tum etiam, quia res ſuccedit pecuniæ, *l. ex pecunia, C. de iur. dot. &c.*

Negandum tamen eſt, cum pecuniæ dominium tranſlatum eſt; vt in mutuo contingit, *l. 2 § appellata, D de reb. cred.* ſumnſque in particularibus iudiciis in quib. pecuniæ loco, res non ſuccedit *ad l. qui vas, §. fin. D. de furt. l. labeo, D de verb ſign.* Surd. qui plures congerit, *dec.*306. & nos ſup. *art. 1. n. 11.*

109 Nec Priuilegium excedit rem, ad quam fuit expreſſa pecunia mutuata, quæ nec eſt empta, aut refecta vel conſeruata; vnde nedum deperiit priuilegium, ſed nec vſquam fuit acquiſitum. Nec facit prima ratio; nam procedit cum alias pro pecunia mihi competeret rei vendicatio, ſi extaret, quæ tamen actio huic mutuanti non conceditur. Nec ſecunda afficit, quoniam lex procedit in dotibus, tum quia vniuerſale quid eſt; tum & quia eius fauore, mediante dominio, quod habet ea vxor ſuæ dotis, eam vindicare poteſt. Vide quæ infr prox. & ſup. *d. art. 1.* diximus ex Gait. præ cæteris, *cap. 4. de cred. q. 11. n. 1495 & ſeqq.*

A.M.B.I.V.D.&c.

110 Secundo, illa etiam ſuccedit hic grauis, & vtilis Quæſtio, An iſte, qui mutuauit ſuam pecuniam ad refectionem, & reparationem ædificij, vel ad eius conſeruationem, ſeu emptionem domus, prædij, vel alterius rei, & pro eius ſolutione ſpecialiter ſibi obligatum fuit ædificium, vel prædium, iuxta *d. l. licet, C. qui potiores in pignore habeantur, & d. l. Regia, 30. tit. 13. p. 5.* * ſit præferendus Mulieri pro ſua Dote agenti in bonis eiuſdem debitoris, & tacitam, vel expreſſam hypothecam in iſtis habenti? P

Quam quæſtionem poſt Neguſantium, *de pign. 5, memb. 5. p. ex n. 17.* latè, & eruditè tractant, & explicant Couart. *d. lib. 1. variarum, cap. 7. ex n. 2.* Ioan. Gutt. *lib. 3. pr. q. q. 99 per totam*, & eleganter reſoluit Greg. Lopez, *in gloſſ. verbo. El poſtrimero.* Quorum doctrinam,

doctrinam, & reſolutionem veriſſimam puto, ideo in ea nihil amplius ſcribere viſum fuit; quibus addenda ſunt, quæ elegantiſſime ſcripſit Caſtillo, *vbi ſup. d. lib. 3. c. 8.*

111 P ỷ. *Sit præferendus Mulieri, &c.*) Reſolutio ea ſit. Mulierem hoc caſu non habere priuilegium prælationis, in eo ſenſu vt ipſi Anteriori præferatur, ſed inter eum, cuius pecunia id emptum, & mulierem in ipſa re, temporis rationem eſſe habendam; atque priorem, potiorem eſſe debere, text. expreſſ. & rotundus in alias cit. §. *his conſequens*, Nou. *de æqualit. dot. 96.* vbi Gotthof. *in not. litt. T. poſt medium, & in l. interdum, 5. D. qui potiores*, vbi Bart. Alberic. Fulgoſ. Mantic. *de tacit. lib. 11. tit. 23. n. 7.* Stephan. Gratian. *disceptat. forenſ. c. 17. n. 33.* Fontanell. *de pact. nupt. tom. 2. clauſ. 7. gloſſ. 1. p. 9. à n. 24.* VVeſembecc. *in comm. D. de priu. cred. n. 5. 7. & ſeq.* Couarru. benè per Auct. laudat. vbi per eum; etſi Auctor ipſe diſſentiat, & quidem male, *ſup. n. 88.* Ioann. Kopp. *dec. 28. num. 14.* Quod & olim tenuit, & ſcripſit Cyn. *in Auth. quo iure, C. qui potior.* Gloſſ. *in l. aſſiduus, C. eod. verſ. licet anteriores. & in dict. § his conſequens.* nouiſſimè alios DD congerens Acoſt. *de priuil. cred. reg. 2. ampl. 5. à n. 23.* vbi quæſtionem vbertimè diſcutit, & præcipuè, *n. 29. verſ. Quod vero. in fin.*

112 Etſi prælationem indiſtinctè vxori, & hoc caſu dederit Salycet. *in d. Auth. quo iure*, Neguſ. *de pign. p. 5. membr. 2. n. 16. & ſeq.* Bald. *in d. Auth. quo iure, ſub fine princ. & n. 1.* Bart. *in leg. interdum, 5. D. qui potior. num. 5. & in l. Claudius, D. eod. num. 2.* Iaſ. *in l. creditor, 25. D. de reb cred. n. 4.* Euerard. *in top. in loc. à primo ad vltimum, num. 3.* Ioan. Robert. *Animaduerſ. iur. lib. 3. c. 14.* quam etiam opinionem ſecutus eſt Auct. ſup. *art. 1. n. 31.* vbi idemmet animaduertimus.

113 Nullatenus, tamen iis aſſentiendum erit, qui hunc creditorem doti anteriori volunt præferri, vt cenſuit Neguſ. *de pign. loc. ab Auth. cit* Cepoll. *d. caut. 124.* Bald Nouell. *de dot. p. 10. num. 3.* Rodericus *de ann. reditib.* & Gregor. Lopez pariter laudati ab Auctore commixtim cum Couarr. & aliis rectè ſentientibus. Nec aliquid mouere debet eius Pinciani Senatus iudicium, de eo enim eſt ſupra munitum, *n. 88.* Si tamen verſemur in dubio, quiſnam ſit tempore potior, tunc dos quidem præferenda erit; dum ſemper ea primo præcedit, inde Pupillus, denium Fiſcus, &c. Salycet. *in d. l. aſſiduis, num. 4. & ſeq* Euerard. *in loc. de Fiſc. ad Dot. 62. n. 4.* Neguſ. qui declarat, & limitat, *memb. 41. p. 2. n. 117 & ſeq.* VVeſembecc. *ad d. comm. D. de priu. cred. n. 6. poſt. init.*

114 Quod tamen ita concluſum, in emtore Militiam ſtatuas non obtinere, quandoquidem iſte doti ſemper præfertur, ex text. rotund. *in d. Auth. quo iure. C. qui potior. & in fonte in dict. Nou. 97. de æqualit. dot. c. quia vere, & huiuſmodi, 4. & d. §. his conſequens, l. vtilitas publica, 3. C. de primipil. lib. 11.* Bald. *in d. Auth. quo iure, init. verſ. & ſic*, Neguſ. *de pign. p. 5. membr. 2. num. 2.* Robert. *animaduerſ. lib. 3. c. 14.* Beuth. *de iur. prælat. p. 2. c. 23 per tot* Ioann. Koppen. *dec. 28. n. 28. & ſeq.* Qui cum Neguſ. vbi ſup. id reſtringit quoad poſteriorem dotem duntaxat; & in anteriori oppoſitum aſſerunt; ſed perperam, vt monuimus; textus enim in *d § his conſequent*, clarè eum præponit doti etiam anteriori.

115 Hæc porrò omnia intellige procedere, ſi expreſsè ad id credita ſit pecunia, vt aliàs obſeruauimus; aliàs Mulier ſemper præfertur, deficiente alterius concurrentis priuilegio. *Auth. quod obtinet, C. de pign. d. Nou. 97. §. quia vere* Bald. qui id menti tenendum hortatur, *loc. cit.*

A. M. B. I. V. D. &c.

* Mutui cauſa, creditor, ex quo dominium tranſtulit in mutuatarium, non præfertur aliis creditoribus perſonalem habentibus; etiam ſi pecunia mutuata extet. Ripa *in leg. ſi venteri, §. in bonis, num. 5. de priu. cred.* Balthaſſar Thomas. *in ſuis tractatib. tract. de cred. concurſu, tract. 4. decad 4. num. 557.* *N. G.*

Illud denique circa ea omnia, quæ in caſibus ſupra propoſitis verè ſoluimus, obſeruandum erit, quod vt in his omnibus prædicto priuilegio locus ſit, neceſſe eſt, vt concurrant ea, quæ optimè animaduertit Neguſantius *vbi ſuprà, dict. 2. membro, quinta partis, ex num. 15. verſic. primo modo,* ſcilicet, vt pecunia ſic mutuata pro reſtitutione, reparatione ædificij, aut alterius rei conſeruatione, in eam cauſam expendatur, vt colligitur ex dict. *l. interdum*, ibi, *Si in rem iſtam conſeruandam impenſum eſt:* & quod res refecta, aut reparata extet, & quod ſit in ea quantitate, quæ fuit neceſſaria pro ædificij reparatione, & pro modo pecuniæ expenſæ, & non vltra, vt tradunt præter Neguſantium, *vbi proxime*, Rip. *in d. l. ſi venteri, §. 1. & in d. l. 1. n. 9. ff. in quib. cauſ. pignus*, & Rebuff. *in 2. tom. ad leges Gallicas d. tit. de conſtitutione redditunm, art. 1. gloſſ. 8 n. 19. per text. in l. vlt. in fine ff. de exercitoria actione.* 116

ARTIC. VIII. Et vlt.

De Priuilegio Domini, in fructibus Coloni, & in rebus Inquilini, &c.

SVMMARIVM.

Res illatæ, & inuectæ in domo, vel alio prædio vrbano conducto ſunt tacitè ex legis diſpoſitione obligata iure pignoris, Domino fundi pro penſione domus, aut alterius vrbani prædij, num. 1. & 2.

Idem iuris eſt ſtatuendum in ruſticis prædiis, n. 3.

Ex vera ſententia Menochij, & aliorum, inuecta, & illata in prædium ruſticum, non aliter cenſentur obligata domino fundi pro penſione, niſi expreſſe ſit id conuentum, n. 4.

Expreſſa hypotheca conſtituta in conductione vrbani prædij cenſetur repetita in tacita reconductione, n. 5.

Non tamen poteſt ea exerceri contra creditorem priorem ex tacita reconductione, n. 6.

Et reſoluitur obiectum, ex l. item quæritur, §. qui impleto, D. locati, *eiuſque affertur intellectus, ibid.*

Res illata in prædium ruſticum, non ſunt domino obligata, niſi data eius ſcientia, n. 7.

Quod non procedit in fructibus, qui ex fundo colliguntur, ſunt enim domino obligati pro penſione, ipſo iure, ſiue eo ſciente, ſiue ignorante, ibid.

Contrarium tenet Neguſant. ibid.

Prima ſententia retinetur, n. 8.
Et reſpondetur Neguſant. n. 21.
At hæc in ſui parte parum tuta, ibid. 8.
Nauis an habeat ſimilitudinem fundi vrbani, quoad rem illatam, n. 9.
In ea quid amplius à DD. tribuitur, ſcilicet vltrà hypothecam pro naulo, adhuc & prælationem in iis rebus tranſuectis, n. 10.
Imò, & obtinere priuilegium ex cauſa conſeruationis, num. 11.
Etiã datur hoc ius, etſi res ſint è naui aſportata, n. 12.
Extenditur hæc doctrina ad Dominum vehiculi, & currus ex paritate rationis, n. 13.
Quid in mercibus introductis in domum conductam, num. 14.
Reſoluitur non eſſe obligatas pro penſione, niſi in ſubſidium, num. 15.
Affertur ratio, num. 16.
Apponitur differentia in conductione domus ad habitandum, & horrei, Apothecæ, vel promptuarij ad rem ſeruandam, n. 17.
An rebus tranſuectis è domo conducta, extinguatur hypotheca in ipſis, n. 18.
Quid in re aliena inuecta, n. 19.
Caſus, in quo locatio præcedit dotem, n. 20.
Locator poteſt prohibere conductori, debitori penſionis, ne fructus ex fundo tranſportet, & loco pignoris eos retinere, n. 21.
In fructibus prædij ſi extent, datur prælatio iure dominij, n. 22.
Conductor non facit fructus ſuos, niſi euacuato debito ob ſolum, n. 23.
Locator detinet fructus iure dominij, non iure pignoris. num. ibid.
Fructus tam naturales, quam induſtriales tacitè domino hypothecati cenſentur pro ſolutione penſionis, n. 24.
Et reſoluitur obiectum, n. 27.
Perditur tacita hæc legis hypotheca, cum locator fideiuſſorem recipit, n. 25. Et cur, ibid.
Non tamen perditur hæc tacita hypotheca, ſi ſuperaddatur expreſſa, n. 26.
An hæc hypotheca procedat in bonis minoris, conductoris, num. 28.
Atque affirmatur, & cur, ibid.
Procedit ſententia, cum fructus ex fundo locato percepti adhuc extant; ſecus ſi conſumpti, aut venditi ſint, & ex eorum pretio emptum prædium, nam illud prædium non cenſetur hypothecæ ſuppoſitum, n. 29.
In vniuerſalibus, res ſuccedit loco rei, non verò in particularibus, n. 30.
An res ſuccedat loco pretij, remiſſiue, ibid.
Vtrum iſte dominus fundi locati pro ſolutione penſionis præferatur in fructibus perceptis ex ipſo fundo, cuicumque creditori, etiam hypothecam anteriorem habenti, n. 31.
Proponitur affirmatiua, n. 32.
Præbens ſemen an præferatur omnibus creditoribus etiam anterioribus, n. 33.
Laudatur affirmatiua ſententia per Gaitum, & fulcitur, num. 34.
Non vero per Decian. ibid.
Alia fundamenta pro hac affirmatiua ſententia, n. 35. 36. 37. & 38.
Contraria ſcilicet Negatiua ſententia in puncto iuris recipitur per Auct. n. 39.
Et per alios Doctores, n. 40.
Reſoluit oppoſita, n. 41 42. & 43.
Pace Auctoris retinetur Affirmatiua, n. 44.
Nec enim ſatis reſoluuntur eius fundamenta, num. 45. & 46.
Attenta Pragmatica de los laboradores, *tenet Auct. in praxi hanc ſententiam Affirmatiuam, num. 47.*
Vtrum domini prædiorum pro penſione præferantur Mulieri pro dote, & Fiſco pro debito Regio? Affirmatur, inſpecta allata Pragmatica, n. 48.
De iure communi id ventilatur, ibid.
Auctores pro Negatiua, num. 49.
Reſoluitur pro affirmatiua, n. 50.
Gait. negat in induſtrialibus perceptis, in quibus datur per eum concurſus, ex Regula, qui prior, &c. *ibid.*
An fundi dominus agat hypothecaria contra tertium poſſeſſorem, d. n. 48. & 51.
An eandem habeat actionem locator contra ſecundum conductorem, pro penſione, n. 52.
Tenetur iſte ſecundus debitor ad ratas debitas à primo conductore, ibid.
Competit hypothecaria ſublocatori aduerſus conductorem, vt ſoluat primo locatori, n. 53.
Non datur colono actio vltra fructus, n. 54.
An Domino cenſus emphyteutici pro penſionibus annuatim ſoluendis ex fundo emphyteutico, prædium ipſum maneat hypothecæ ſubiectum; competatque prælatio, n. 55.
Affertur Negatiua, ibid.
Inde Affirmatiua, quæ retinetur, ab Auctor. numero 56. & 57.
At negatiua quoad hypothecam, non quoad ius dominij, verior, n. 58.
Limitatur opinio in laudemiis, n. 59.
Reſoluitur obiectum fundata ſententia Affirmatiuã quoad Ius dominij emphyteuta, n. 60.
Sed cum explicatione, vt ibid.
An eadem hypotheca, & prælatio detur domino, in feudo pro Vaſalli tributo, n. 61.
Et Afferuntur ſententiæ, ibid.
An detur extraneo in feudo Vaſalli obærati? Affirmatur, quoad fructus, n. 62.
An feudalia poſſint ſemper obligari, vel ſolum in ſubſidium, n. 63.
Quod in ſubſidium, n. 64.
Quod ſemper, n. 65.
Et ita reſoluitur pro hac vltima ſententia, n. 66.
Iſte dominus cenſus emphyteutici, &c. non præfertur, prioribus, & anterioribus expreſſas hypothecas obtinentibus ſecundum Auct. n. 67.
An idem obtineat in domino cenſus reſeruatiui, & conſignatiui, ibid.
Afferuntur alij caſus, in quib. competit tacita hypotheca, n. 68.
Scilicet in legatario, pro legato, n. 69.
Sed reſpectu cohæredum, & pro ſingulorum rata, n. 70.
An autem reſpectu creditoris chirographarij teſtatoris, num. 71.
Negatur, num. 72.
Diluuntur obiecta, num. 73. & 74.
Alius caſus affertur in bonis furis pro reſtitutione rerum ablatarum, ſi res ſint conſumpta, 75.
At non ſuſtinetur, n. 76.
Item in bonis vſurarij, pro reſtitutione vſurarũ, n. 77.
Sed rectius negatur, n. 78.
Tertius caſus requiritur in fideiubente pro eo, qui fideiuſſores rem obligauerat, eo inſcio, n. 79.
Quartus caſus eſt Alimentarij pro alimentis deſignatis ex certo fundo, n. 80.

Extenditur & ad alias annuas præſtationes, ita deſignatas ex certo loco, n. 81.
Et probatur, num. 82.
Aduerſa ſententia, n. 83.
Si ea præſtatio ſit impoſita ad certum tempus, non datur ob eam hypotheca in d. fundo, n. 84.
Quintus caſus eſt, cum quis obligatur ex cauſa tranſactionis ſuper veteri obligatione, ſine animo nouandi primam, n. 85.
Vel ſit facta tranſactio animo non nouandi, ſed doloſè, animo nullam ſeruandi, n. 86.
Sextus caſus in paciſcente, vt poſſit ingredi ea bona, ſi ſibi non ſatisfiat, n. 87.
Quid in legitima de iure debita? Aliqui admittunt pro ea hypothecam, n. 88.
Verius negatur, n. 89.
Admittitur tamen ſi ea ſit in teſtamento aſſignata, vel agatur pro eius ſupplemento, n. 90.
Hypothecam habet damnum paſſus in ipſa re inferente damnum, n. 91.
Et datur ius retentionis, ibid.
Expreſſa hypotheca poteſt conſtitui ſuper dictis bonis, & iurib. vt ſeruitute, ruſtica tantum, non vero vrbana, & cur; remiſſiuè, n. 92.
Item in vſufructu, n. 93.
Vſu ſepultura, n. 94.
Iure patronatus, n. 95.
Iuriſdictione, n. 96.
Bonis maioratus, alienabilib. ex facultate regia, n. 97.
In emphyteuſi hereditaria, n. 98.
Non vero in ea cum pacto, & prouidentia, n. 99.
Super re aliena, quæ euenit poſtmodum mea, n. 100.
Sic valet in re aliena ſub conditione, & euentu, ſcilicet cum erit propria, n. 101.
Creditor cõſecutus pignus iudiciale, vel prætoriũ, vel aliud ius reale, ex immiſſione parificatur habẽtibus, tacitam, vel expreſsã hypothecam, n. 102.
Talis eſt, qui habet pignus iudiciale ex cauſa iudicati, n. 103.
Contraria ſententia, n. 104.
Reſoluitur, n. 105.
Ampliatur ſententia adducta vt procedat, tam ſi vnus habeat immiſſionem, & alius prætendat ſententiam, & rem iudicatam, n. 106.
Quam ſi vterque ſcientiam, & eam iudicatam prætendant, n. 107.
Et probatur, ibid. n. 108. & 109.
Extenditur ſententia & ad immiſſionem, non tantum vigore ſententiæ, ſed & inſtrumenti guarentigiati, &c. n. 110.
Exigitur tamen actualis immiſſio, n. 111.
Adducitur ratio, n. 112.
Quid ſi primus creditor ſit immiſſus ſub conditione, niſi intra bimeſtre, puta, & interim alius purè ſit immiſſus, n. 113.
Reſoluitur pro primo, n. 114.
Affertur ſecunda ratio, n. 115. & 116.
Idem dicendum ſi impedimentum hominis, Iudicis, vel natura interceſſit, ob quod non potuit iſte de facto immitti in poſſeſſionem, n. 117.
Retrotrahitur ille actus immiſſionis ad tempus executionis iam decretæ, n. 118.
Immiſſus in poſſeſſionem ex primo decreto, nullum ius conſequitur ex ea immiſſione, n. 119.
Affertur ratio, n. 120.
Immiſſus ex ſecundo decreto conſequitur veram poſſeſſionem, & aliquando dominium, n. 121.
Agens actione reali ex immiſſione, ex primo decreto, acquirit veram poſſeſſionem rei petitæ, n. 122.
Quæ exiguntur ad hæc decreta: quando interponantur, & intra quod tẽpus, ac alia remiſſiuè, n. 123.

IN huius articuli explicatione, illud primum obſeruandum erit,* res inuectas, & illatas in domo, vel alio vrbano prædio cõducto, eſſe tacitè ex legis diſpoſitione obligatas iure pignoris domino fundi, pro penſione domus, aut alterius vrbani prædij. 1 *

*✝. *Res inuectas, &c.*) Illata, & inuecta in vrbanum prædium conductum tacitè hypothecata eſſe, pro penſione, & mercede, nemo eſt, qui neſciat, vt præter adducta per Auct. clarè apparet ex *l. Pomponius, 2. D. quib. cauſ. pign. tac. contr.* latè Io. Schneiden. *in §. item Seruiana, Inſt. de act.* vbi ſeptem ampliationes, & octo limitationes adducit; ac aliquas quæſtiones; *à n. 13. & ſeq.* Angel. Aretin. *eod. loc. n. 1. & ſeq.* Matt. Colet. *de proceſſ. execut. p. 1. c. 2. n. 235.* VVeſembecc. *in Comm. D. in quib. cauſ. pign. tac. contr. n. 2. & ſeq.* vbi etiam ampliat. Ioan. Mich. Beuth. *de iur. prælat. p. 1. c. 16. per tot.* Virgil. Pingiz. *quæſt. 58. n. 14.* Mozz. *de pignor. rub. de diuiſ. pignor. n. 25.* ac alij perplures, relati à Barboſ. *in l. quæ dotis, D. ſolut. matr. n. 164.* Tuſch. *concl. 428. tom. 1. litt. I.* Afflict. *dec. 184. n. 8.* Menoch. *de arbitr. caſ. 441. & de adipiſc. poſſeſſ. remed. 3. n. 17.* Nouiſſ. Acoſt. *de priu. cred. reg. 3. ampl. 3. init.* 2

A. M. B. I. V. D. &c.

Idemque iuris erit in rebus inuectis, & illatis in ruſticis prædiis, vt eodem iure hypothecæ, & pignoris, maneant obligatæ domino fundi, pro mercede, ſiue penſione prædij conducti; vt probatur *in l. item quia, ff. de pact. & in l. eo iure, 4. & in l. licet, ff. in quib. cauſ. pign. vel hypoth. tac. contr. & in l. certi iuris, C. de locato, & in §. item Seruiana, Inſt. de act.* & expreſſè approbat lex Regia, *15. tit. 8. p. 5. & l. vlt. ff. 17. lib. 3. fori* quod præter alios, in propoſito, doctiſſimè, & latè ponderauit Menoch. *de adipiſc. poſſeſſ. remed. 3. per tot.* ea communi doctorum ſententia, licet poſtmodum ſingulariter *in n. 30.* ab ea diſcedat, vt ſtatim notabimus; Quod ita procedere intelligendum arbitror, vt in vrbano prædio, ſiue dominus locator ſciuerit, ſiue ignoret, inuecta, & illata, cenſeri tacite hypothecata pro penſione domus, aut vrbani prædij; quod ſecus erit in locatione fundi, aut prædij ruſtici, vt res inuectæ, & illatæ in huiuſmodi prædio ruſtico, non aliter iure pignoris, aut hypothecæ maneant obligatæ pro fundi mercede, quam ſi dominus locator, earum rerum ſcientiam habuerit: Ea tamen eſt * differentiæ ratio, quam poſt Accurſium, *d. § Item Seruiana, verb. coloni,* ſequuntur communiter Doctores ibi, & in aliis locis (vt tradit Neguſ. *in tract. de pign. 4. membr. 2. p. n. 143.* & nouiſſimè Meyrer, *de pign. & hypoth. lib. 1. tit. 19. n. 8.* Steph. Grat. 1. *p. diſcept. forenſ. c. 58. n. 14.* Greg. Lopez *in d. l. 5. tit. 8. p. 5. in gloſſ. verb. Con Sabiduria Señor*) videlicet, quod ſancta ruſticitas omnia palam habet; ideoque dominus facilè poteſt, quæ in prædium ruſticum inuehuntur perſcrutari; In prædiis vero vrbanis, res magis ſecretè inferuntur, ideoque de illis inueſtigare, aut detegere, eſſet quodammodo iniurioſum, ſecundum Bald. & Salyc. *in d. l. certi iuris, C. de locato.* 3 A

A ✝. *Differentiæ ratio, &c.*) Adde & illam viuaciorem forſan rationem, ſcilicet, Domino ignorante, res in fundum conductum illatas non ſubijci tacitæ hypothecæ, quia ſatis eidem domino conſultum eſt per tacitum pignus in fructibus eiuſdem fundi, ad text. *in l. in prædiis, §. 1. D. in quib. cauſ. pign. vel hypoth.* quam citat Auct. infra ſtatim; quod

quod non procedit in vrbano prædio, pro cuius
penſione alias ſecurus non eſſet Dominus. Sic er-
go non niſi data domini ſcientia obtinet hypothe-
cā in iis prædiis ruſticis, ne duplici hypotheca, co-
lonus grauetur, illatorum videlicet bonorum, &
fructuum, Cuiac. & Duaren. *in l. item quia, D. de
pact.* Menoch. *de adipiſcend. remed. 3. n. 44.*

A. M. B. I. V. D &c.

4 Sed tamen verius crederem cum doctiſſimo Me-
nochio, *vbi ſupradicto, rem. 3. ex n. 36.* ex ſententia
aliorum Auctorum, quos ipſe refert, inuectæ, &
illata in prædium ruſticum, non aliter cenſeri obli-
gata domino fundi pro penſione, niſi expreſsè con-
uentum fuiſſet inter dominum locatorem, & con-
ductorem, vt quæ inferrentur, eſſent hypothecata;
quod vtique, & efficaciſſimis fundamentis, & plu-
ris rationibus à ſe, & ab aliis adductis, poſſem ful-
cire, & comprobare, niſi Auctoritas dictæ legis Re-
giæ, 5. *d. tit. 8. p. 5.* quæ praxi admittenda eſt, com-
muniter ſupra relatæ ſententiæ, & opinioni ſuffra-
B garetur, & expreſsè approbaret. *

5 B ℣. *Final.*) Sic ergo illata ſolum in prædium
vrbanum ſunt hypothecata locatori etiam ſine ali-
qua expreſſa conuentione, aut ſcientia. At ſi in
locatione ſit conſtituta expreſſa hypotheca, cenſe-
biturne repetita in tacita reconductione? Reſoluit
Mantic. *de tacit. & ambig. tom. 1. lib. 5. tit. 15.* cenſeri
eam hypothecam repetitam; ad text. *in l. item quæ-
ritur, §. qui impleto, D. locat.* Faber. *in ſuo C. tit. de
locat. defin. 45.*

6 Hæc tamen hypotheca non poteſt exerceri con-
tra creditorem poſt eam expreſſam, ſed ante eam
reconductionem, ei enim poſtponitur. Bellon.
conſ. 87. Cornazan *dec.* 177. Nec facit oppoſitus
text. *in d. §. qui implete,* ibi, *durare*; quaſi ex con-
tinuatione eiuſdem conſenſus, ſemper, & omnibus
creditoribus ſit præferendus; nam illud verbum,
durare, interpretandum eſt, renouare, vt in *l. le-
gem, C. locat.* & ſic quoad illius intereſſe reputa-
bitur nouus contractus. Atque ita concludit ex
Bald. Ang. & Ioan. de An. Mantic. *vbi ſup.* Molin.
de contract. diſp. 498. *n.* 16. Gait *de cred. c. 4. quæſit.* 11.
à num. 1549. *& ſeq.* & in ſimili, Mareſcott. *variar.
reſol. libr. 1. cap. 5.* & Cæſar Manent. *dec.* 31. *n.* 17.
Neguſ. *alleg.* 21. *num.* 11. Add. Acoſt. *d. Reg. 3.
ampl. 3. n. 54.*

A M. Berteli, I. V. D. &c.

7 Hoc tamen quod dictum eſt, vt res illatæ in
prædium ruſticum, non ſint tacitè obligatæ do-
mino prædij, niſi data eius ſcientia, declarari de-
bet, vt procedat, præterquam in fructibus qui ex
fundo colliguntur; quia illi ſiue domino igno-
rante, ſiue ſciente, ſunt ipſo iure obligati pro ſolu-
tione penſionis prædij ruſtici iuxta textum cele-
brem & elegantem *in l. in prædiis, ff in quib. cauſ.
pign. vel hypoth. tac. contr.* vbi ita ſcribit, Pompo-
nius, *In prædiis ruſticis, fructus, qui ibi naſcuntur,
tacitè intelliguntur pignori eſſe, domino fundi locati,
etiamſi nominatim id non conuenerit.* & *in l. quam-
uis, C. eod. tit.* ibi, *Quamuis fructus pignori datorum
prædiorum, etſi id apertè non ſit expreſſum, & ipſi pi-
gnori credantur tacita pactione ineſſe, &c.* Quod ita
limitat Iaſ. *in d. l. item quia ff. de pactis,* & optimè
declarat Menochius, *vbi ſup. remed. 3. ex num.* 314.
contra Neguſantium, *in d. tract. de pignor. 4. mem-
br. 5. p. num.* 147. diſſentientem à ſupradicta Ia-
ſonis limitatione; eo quod putet, id non proba-
ri *in d. l. in prædiis*; nam text. ibi ſimpliciter dicit,
quod fructus qui naſcuntur in prædio locato, intel-
ligantur tacitè obligati domino fundi, etiamſi de
hoc non fuerit conuentum: probat ergo ille text.
ſolum, quod fructus ſunt tacite obligati, non au-
tem probat, quod non requiratur ſcientia domi-
ni, prout regulariter requiritur in prædiis ruſticis,
vt habetur per Gloſſam, & Doctores *in d. l. certi
iuris, C. locati.*

Cæterum contrarium verius eſſe * fructus hos 8
illatos, & inuectos in domum, aut horreum ipſius
conductoris, ſiue dominus ſciuerit, ſiue ignoret,
pro penſione fundi tacitè eſſe hypothecatos, * exi- C
ſtimat Menochius, *vbi proximè*, quod eo funda-
mento, & ratione comprobat; Nam ſcientia illa-
tionis, & inuectionis tunc requiritur, & conſide-
ratur, cum hypotheca cauſatur ex eis: at in caſu
iſto non contrahitur hypotheca ex ipſa illatione,
vel inuectione, ſed ex ſolo quod fructus ij ex eo
locato prædio percipiuntur; alioqui ſequeretur,
quod nihil ſpecialiter tributum eſſet his fructibus,
cum & res aliæ ob inuectionem, hypothecæ ſubii-
ciantur; id quod eſſet contra dictam *l. in prædiis.*

C ℣. *Fructus illatos, & inuectos in domum, aut
horreum, &c. Exiſtimat Menoch. &c.*) Hanc Me-
nochij ſententiam, ab Auct. laudatam non admit-
tit Ant. Faber. *de error. pragm. tom. 3. decad.* 61.
err. 5. Valaſc. *de iur. emph. q.* 10. *num.* 35. quod vide-
licet fructus à ſolo ſeparati, & collecti, per colo-
num ſint hypothecati pro fundi penſione, vt nec
cum in horreum reconditi ſunt, aliterve à fundo
per eum aſportati; Ex actu namque aſportationis,
imò & ſeparationis à ſolo, præſumitur accedere
conſenſus, & voluntas domini permittentis, atque
ita de ipſa penſione fidem habere; quo caſu præro-
gatiua Dominij euaneſcit, vt *inf. innuimus, n.* 25. nec
enim adeo permanens eſt tale ius, vt ſemper dici
poſſit in iis fructibus radicatum; deperditur nam-
que, cum ipſe eos non colligit, aut permittit à ſolo
recidi per debitorem: vt dix. Adde Acoſt. qui, & ipſe
ſubſcribit, *de priu cred. reg. 1. ampl.* 12. *n.* 17.

At inſiſtamus in fundo Vrbano. Quid dicemus 9
de naui conducta, quæ huic videtur aſſimilari, *l.
1. §. ſi quis de naui, D. de vi, & vi arm. cum ſi-
mil.* † Reſoluas, & menti reuneas, non ſolum 10
eam comparari vrbano prædio, vt dixi; ita vt de-
tur pro naulo hypotheca in mercibus; verum, &
amplius concedi prælationem domino nauis in illis
rebus tranſuectis, text. *in l. interdum, cum l. ſeq.* vbi
Bart. *D. qui potior.* Aretin. *in l. ſi quis rem, D. de
acqu. poſſ.* Menoch. *de adipiſc. poſſ. rem.* 3. *n.* 150. *&
ſeq.* Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 11. *tit.* 15. *n.* 6. Ce-
pol. *de ſeruit. num.* 6 *p.* 5. *Rubr.* 11. *col.* 1. Neguſ. *de pi-
gnor. p. 2. memb* 4. *n.* 140. Præſic. *de Saluian. interd.
inſp.* 3. *c.* 5. *n.* 4. Merlin. *de pign. l. 2. tit. 2. q.* 67. *à n.* 39.
& paſſ. † Qui ait ex Neguſ. dari amplius huic do- 11
mino nauis, priuilegium ex cauſa conſecuationis
rerum tranſuectarum, iuxt. *l. huius, 6. D qui potior;*
Iuſque hoc in rebus iis concedi, etſi è naui ſint 12
exportatæ, quod & in ſimili de re in domo con-
ducta ſuſtinet Bald. *in l. certi iuris, in 6. quæſt. C.
locat.* & nos inf. *n.* 18. Quod ius extendas, & ad ſol-
uentem, ſeu fideiubentem domino nauis pro dicto
naulo. Cuman. *in d. l. interdum, ante.* Reuerter.
dec. 134. *n.* 2. † Quam porro prælationem, & hypo- 13
thecam protrahas ad dominum vehiculi, & cur-
rus, attenta rationis paritate, vt per Neguſant. loc.
cit. *ex l. 1. §. ad ſolam autem, verſ. ſi quis de naui, D.
de vi, & vi arm.*

At hæc hypotheca dabiturne in mercibus in- 14
troductis in domum conductam ad habitandum?

15 Reſolue, nullatenus eſſe eas merces obligatas, niſi in ſubſidium; cum ſcilicet aliæ res non adſunt, quibus creditori domino ſatisfiat. Bald. *in l. certi iuris, n.12. C. locat.* Ioan. Crott. *in l. ſi conſtante, n.*
16 *95. D. ſolut. matrim.* † Ea ratione, quia res venales viſu, & pecunia domi ineſſe non videntur, propter celerem earum motum, ex *l. debitor, D. de pign. leg. Caius, D. de vſufr.* eandem ſententiam fouet, Angel. *in §. item Seruiana, Inſt. de act.* vbi Iaſ. *n.48.* Neguſ. *de pign p.2. membr.4 n.153.* Couarr. *var. reſol. lib.2. c.118. à n.28. & paſſ.* Pacific. *de Saln. interd. inſp 3. c.5. n.93.* Menoch. *de adipiſc. poſſ. remed.3. n.127.* Merlin. *de pignor lib.2. tit.1. q 46. n.5. & 18.* Acoſt. nouiter *reg.3. ampl.3. n.34.* cum alus per eum adductis.

17 Cæterum cum domus non ſimpliciter ad habitandum, ſed ad res conſeruandas locatur, ſeu conducitur reſpectiuè, vt eſt apotheca, Horreum, Promptuarium, ſeu vulgo *Magazine*, non tantum datur domino hypotheca, ſed etiam prælatio competit in caſibus adductis, ex eadem ratione, ſcilicet conſeruationis mercium, vt de naui diximus, quod ſentit, præter Neguſ. *loc. cit.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap.68 & c.713.* Ioſeph. Ludouic. *dec. peruſ.84 p.2.* Caualcan. *dec 26 p.2. n.21.* quaſi videlicet expenſa ſit per dominum facta ad rei, vel mercis ſuæ conſeruationem: quo caſu hypothecam, & prælationem dari, *ex l. licet. C. qui potior.* tuetur Garr. *de credit c.4 q.11. n.1589.* Carocc. *de locat. q 5. tit. de inuect. q.21. cum ſim.*

18 An autem rebus tranſuectis è domo conducta extinguatur hypotheca in ipſis, adeo, vt in eas amplius agi non poſſit, vti obligata. Siue contentione reſolutis negatiuè; quoniam eſt labes rem inſequens, & oſſibus eius inhærens, *l. debitorum, C. de pact. l. in commodato, § ſicut, D. commod. l 1. C. de prae l. debitor, C. de diſtract. pign.* Angel. *in §. Item Seruiana, Inſtit. de act.* Bald. *in l. certi iuris, C. locat. in fin.* Neguſ. *memb. 4. p.2. n.143.* Carocc. *de locat. tit. vbi ſup. quæſt. 42.* Acoſt. poſt hæc viſ. *reg.3 ampl.3.*

19 Quid autem dicendum de re aliena inuecta in domum conductam? Reſpondeas talem rem non ſubiacere hypothecæ *arg. l. neque pignus, D. de reg. iur. l. 1. §. 1.* & ibi Bart. *D. de pign.* ſed tamen intellige, niſi tria concurrant, ſcilicet. Quod res ea illata ſit; Quod ſit allata ea mente, vt integro tempore conductionis ibi exiſteret; Tertio vt domino rei ſciente, & patiente inducatur; tunc enim hypothecatam eſſe, ſuſtinet Bald. *in d. l. certi iuris,* Afflict. *dec.184.* Aſin. *in l. antiquis, §. ſi colonus in fin. D. de religioſ. &c.* Iaſ. & alij penes Carocc. *p.5. q.15. n.5.* Acoſt. *vbi ſup ampl.3. num. 30. & ſeqq. præcipuè num.16.*

20 Ad hæc, notatum caſum à Carrocc. libet annectere, quo inſtrumentum locationis præfertur mulieri in dote, ſi videlicet illud ſit anterius celebratum cum hypotheca, & poſt eam ſit factum inſtrumentum calculi, inter eum locatorem, & conductorem; hæc enim hypotheca præfertur, poſtpoſita etiam expreſſa mulieris, cenſetur namque repetita prima hypotheca, cuius prioritas adhuc durat, habeturque relatio ad illud primum inſtrumentum, à quo calculus dependet, *l. emptor,* & ibi Bart. *D. de nouat.* Bellon *conſ.83. num. 16.* Ang. *in § fuerat, col.5. Inſt. de act.* Carroc. *de locat. p.5. q.5. n.8.*

A. M. B. I.V.D. &c.

Nec obſtat fundamentum Neguſantij *ex d. l. in prædiis*, deſumptum, videlicet quod text. ille ſimpliciter affirmat, fructus qui naſcuntur in prædio locato, cenſeri tacitè obligatos locatori, etiamſi nihil conuentum fuerit, non tamen negat Pomponius (inquit Neguſantius) neceſſariam eſſe locatoris ſcientiam: Nam reſpondet Menoch. quod ſi rectè conſideretur, vt ſuperius ipſe animaduertit, ſcientiam ſolum neceſſariam fore videtur, in illatione, & inuectione; at in hoc caſu non cauſam hypotheca ab inuectione, ſed ex ſola perceptione ex locato prædio; Ex quo ſequitur, illud verum eſſe quod ſcripſit idem Iaſ. *in d. l. item quia, n.171. & in dict. §. item Seruiana, n. 36. Inſt. de act.* poſt Bald. *in d. l. adem, n.2. C. locati.* locatorem poſſe prohibere conductori, penſionis debitori, ne ante factam ſolutionem, fructus illos ex fundo tranſportet, & loco pignoris retinere poſſe, arg. text. *in l. Iulianus, §. afferri, in fine, ff. de actionib. empti,* vbi notat Gloſſ. *verbo retinere poteſt; & in l. quod ſi nolit. § idem Marcell. ff de ædilitio edicto,* & in propoſito optimè ponderauit Gollan. *in pragmatica Regia, de labradores, c.16. & c.148. in princ. d.l.5. tit 8 par ibi, E las puede retener por peñes, faſta que el labrador pague la renta, que hà de dar por razon del arrendamiento, ſi lo non pagò à los plazos, que los ouiere de pagar.* Ponderoque ego pro confirmatione veræ ſententiæ Menochij contra Neguſantium, eam *d. l. Regiam quintam,* quæ in rebus illatis, & inuectis in prædium ruſticum, ſolum exegit ſcientiam domini prædij, nec in inuectione, & illatione fructuum, qui ex prædio colliguntur, quidquam ſcripſit, ſed ad ſolam diſpoſitionem iuris communis, de qua *in d. leg. in prædiis* reliquit, vt clarè colligitur, ex eius verb. ibi; *E de lo que de ſuſo deximos de las caſas, entiendeſe tambien de las heredades, como de las viñas e las huertas, que dan los omes a labrar, o arrendandolas, à quantas coſas metiere el labrador en ellas con ſabiduria del ſeñor, todas fincas obligadas al ſeñor &c.* & in rebus his illatis, & inuectis, non in fructibus, legem eam intelligit Greg. Lop. *in gloſſ. verb. con ſabiduria del ſeñor,* vnde rectè notauit Herman. Meyter, *in d tract. de pignor & hypothecis, lib.2. tit. 19.* quod ſi colonus prædij ruſtici, fundum alteri locauerit (quòd poteſt facere, ſi & æquè idoneo locauerit, *ex l. nemo, C. locati,*) quod tunc non reſpicitur ad inuecta, & illata, ſed * ad fructus prædij D
extantes, cum tacitæ pignoris obligationi ſint ſubiecti; iuxta text. *in l. ſi ea lege, §. 2. & ibi gloſſ & Bart ff locati.*

D ✝. *Ad fructus prædij extantes, &c.*) Ex hac 22
ratione, quia ſcilicet reſpicitur ad prædij fructus, iuxta cit. l. ſi ea lege, colligas, in ipſis extantibus conſiſtere nõ hypothecam, ſed priuilegium dominij; Steph. Grat. *diſc. forenſ. c.25. per tot.* de Amat. *conſ.25.* Carrocc *de loc. & cond. tit. de difformit. q.5. n.3.* contra Theſaur. *quæſt. forenſ.29. lib.2. n. 8.* &
Caualcan. *dec.27. n.13. p.2.* † Etſi enim ſæpius di- 23
ctitatur, conductorem facere fructus ſuos, id intelligi debet ſoluta penſione locatori, & euacuato debito ob ſolum Gratian. *vbi ſup.* de Amat. *loc. cit.* fructus enim è ſolo nati debent ſoli domino cedere, *§. qua ratione, 32. Inſt. de rer. diu* & ſic rei vendicatione vtetur dominus. Vid. quæ infrà, *n.44. & ſeqq.*

Ex quo dicendum eſt, eam retentionem ipſorum, factam per fundi dominũ, non cenſeri iure pignoris, ſed iure dominij, atque ita accipiẽdus Baldi ſenſus, *in d. l. adem, C. locati,* relat. & ſecut. hic per Auct.

A. M. Bertoli, I.V.D. &c.

Ex

24 Ex qua vera reſolutione, & doctrina primo infertur, ſiue fructus naturales ſint, ſiue induſtriales, tacitè domino locatori hypothecatos cenſeri, pro prædicta penſionis ſolutione; vt rectè tradit Neguſant. *in d 4. memb. 5 p. n. 148.* Menoch, *d. remed. 3. n. 117.* quos nouiſſime ſequitur Collantes *in d. pragmatica de los labradores, lib. 1. c. 14. n. 1.* reprobantes contrariam Iaſonis ſententiam, *in l. item quia, n. 37 & in §. item Seruiana, n. 27.* exiſtimantis dominum fundi tantum habere fructus naturales tacitè hypothecatos, non verò induſtriales. Nam Pomponius, *in d l. in prædiis*, fructus naturales ab induſtrialibus non diſtinxit, ſed ſimpliciter reſpondit, fructus ex prædio locato perceptos, eſſe ibi,
E absque alia conuentione,* hypothecæ ſuppoſitos; ita ergo de induſtrialibus, ac de naturalibus intelligendus eſt; nec quoad rem noſtram attinet, nullam congruam diuerſitatis rationem poſſet aſſignare, vt benè inquit Menoch. *vbi ſup.* pro quo facit, *l. ſi in l. 24. §. ſi colonus*, ibi, *Sed fructus in cauſa pignoris manent, quemadmodum eſſet, ſi primus colonus eos percepiſſet*, & *l. qui fideiuſſor, 54.* ibi, *Sed fructus in eadem cauſa pignoris manent, ff. locati*, Et quod hæc hypotheca tacita procedat in fructib. induſtrialibus, veluti in hordeo, & frumento, ſiue tritico, & ſimilib. colliges ex *l. cum plures, §. meſſem ff. locati*, & ex Bald. *in l. adem, n. 2. C. eod. tit. ff. locati*, vt aduertit Collantes, *vbi ſup. d. c. 14. n. 2. in fin.* ponderans verba dictæ Pragmaticæ, ibi, *O por la renta de las tierras del ſeñor de la heredad, &c.*

25 E ✝. *Hypotheca ſuppoſitos, &c.*) Hanc porro tacitam ex lege hypothecam in his rebus locatis, indiſtinctè, vt ſupra proximè per Auct. firmatam inter cæteros caſus reſtringe, cum locator à colono, vel conductore fideiuſſorem recipit; tantu enim eſt iſte actus vt legalem hanc hypothecam obliteret, & eradat, *l. ſolius 5. §. ſi conuenerit, 2. l. pen. D. quib. mod. pign. vel hyp ſoluat.* Anton Hering *de fideiuſſ. c. 13. n. 45. & ſeq.* Rationem porro eam cenſuerim; quia videlicet, fideiuſſionem recipiendo, eius fidem ſecutus cenſetur, & ſic receſſiſſe à re quam habet alias ſibi obnoxiam, iure, vel hypothecæ, vel dominij; *ad text. in l. quod vendidi, D. de contr. empt. cum concord.*

26 Quod tamen non facit hypotheca expreſſa, ſi ſuperinducatur; non enim ex ea tollitur tacita per legem conceſſa, Bald. *in l. certi iuris, 5. C. locati, n. 17.* Iaſ. *in §. item Seruiana, 7. Inſt. de act. n. 61.* Ioan. Faber, *ibid. n. 5.* Onot. ſeu Schneid. *ibid. n. 35.* Iaſ. *in l. item quia, 1. notab. D. de pact. n. 4.* Cattoce. *de locat. part. 4.* Neguſ. *de pign. memb. 4. p. 2. n. 128. poſt med.* Gratian. *diſcept. for. cap. 117. n. 11.* Barboſ. relat. ab Acoſt. *reg. 3. ampl. 3 n. 53.*

A. M. B. I. V. D. &c.

27 Nec huic veræ, & receptæ ſententiæ obſtat Bart. Doctrina, quam ad ſuam opinionem inſtruendam
F adduxit Iaſ. *in loco ſup. citato* exiſtimantis,* fructus naturales perceptos per hæredem mariti, ex ipſius mariti bonis iam pro dote mulieris obligatis, eſſe hypothecatos ipſi mulieri; induſtriales vero non vtique; *ex l. 5. ff. In quibus cauſis pignus, vel hypotheca tacitè contrahatur*, cui poſt Neguſantium *in d. 4 membr. 5 p. d. n. 144.* eleganter ſatisfacit Menochius *d. remed. 3. n. 119.* dicens, nos non loqui de fructibus ab hærede conductoris perceptis, ſed de collectis ab ipſomet conductore, in quo non eſt adhibenda differentia, quod vel naturales, vel induſtriales ſint; Ea enim eſt ratio, quod in obligatione contracta à defuncto, non veniunt hæredis bona, niſi res ſit, quæ immediatè ex bonis defuncti proueniat, vt ſunt fructus naturales fructus autem induſtriales, etſi deſcendant ex bonis defuncti, id tamen fit mediatè, ob adhibitam hæredis induſtriam, & operam; quapropter non veniunt in obligatione per defunctum contracta, *l. Paulus, in princ. ff. de pign.* atque ita declarat Salyc. *in l. aſſiduis, q. 5. C. qui potiores, &c.*

F ✝. *Fructus naturales, &c.*) Hanc Iaſonis ſententiam diſtinguentem inter fructus naturales, vel induſtriales, quoad hypothecam locatori concedendam ad fundi penſionem, eſt etiam ſecutus Cardin. Tuſch. *pract. conc. 428. litt. L. n. 6.* Sed verius, poſt habendam eſſe talem diſtinctionem, cenſuerunt vltra Menoch. ad Auct. laudatum, Cardin. Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 11. c. 14. tit. 15 n. 27.* Collantes, & plures per eum relati, vt teſtatur, & ſequitur Acoſt. *regul. 3. ampliat. 3. n. 45.*

At quid dixeris, ſi conductor, ſeu inquilinus ſit Minor, in eum obtinebitne hæc prælatio, & hypotheca? Breuiter, concludendum pro Affirmatiua: Defendit Ceuall. *comm. contra comm. q. 132. & 805.* poſt ſeptem recenſitas ſententias Doctorum. Subſcribit Gait. *de credit. c. 4. quæſt. 7. num. 556.* ex Odofred. & alijs. Nec enim ab eo euitari poteſt hæc generalis diſpoſitio legiſlatoris, per quam nec ſe poteſt dicere circumuentum. Et ex pluribus comprobat citat. Acoſt. *vbi ſupr. n. 17. & ſeq.* 28

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

Secundo ex eadem vera reſolutione infertur, ſuperiorem ſententiam, & doctrinam procedere, cum fructus ex fundo locato percepti, adhuc extant; ſecus ſi conſumpti, vel venditi fuerint, & eorum pretio emptum prædium, nam tunc prædium illud non cenſetur hypothecæ ſuppoſitum, text. expreſſus. & elegans *in d l. quamuis, 3. C. in quib cauſ. pign. vel hyp. tac. contr.* vt ſcripſit in propoſita cauſæ ſpecie, Iaſ. *in d. leg. Item quia, n. 18. & in d. § item Seruiana, n. 14.* Neguſ. *in d 4. membr. 2. p. n. 149.* quos refert, & ſequitur Menoch. *in d. 3. remed. n. 120* Huius autem ſententiæ rationem aſſignant Doctores, 29
Quoniam in hypothecaria,* pretium non ſuccedit loco rei, *l. 1. ff. de diſtract. pign.* quam ſingularem cenſuit Bart. *in l. qui debitorem, ff. quæ in fraudem creditorum*, Rom. *ſingulari 609.* Angel. *in l. ſi rem, & pretium, ff. de petitione hereditatis.* G

G ✝. *Pretium non ſuccedit loco rei, &c.*) Ad Generalem cognitionem eius quæſtionis, An & quando pretium ſuccedat loco rei, concludendum eſt, In Vniuerſalibus regulariter hanc ſubrogationem locum habere, ad text. *in l. ſi & rem, D. de pet. hered.* at in particularibus non ſuccedere regulam ſubrogationis, *ad l qui vas, §. fin. D. de furt. cum ſimil.* Hinc in dote cum quid vniuerſale exiſtimetur obtinere dixit Barboſ. etſi contra Bart. 30

Quid autem dicendum de re, an ſcilicet ea ſuccedat loco pretij; vid. quæ nos alibi.

A. M. B. I. V. D. &c.

His tamen præmiſſis, illa theoricæ, & praxi vtiliſſima, & valde neceſſaria, ac difficilis Quæſtio hic tractari oportet; Vtrum iſte dominus fundi ruſtici locati, pro ſolutione penſionis, præferatur in fructibus perceptis ex ipſo fundo, cuicumque creditori, etiam anteriorem hypothecam habenti; quemadmodum de mutuante ad refectionem, & reſtitutionem ædificij, & rei conſeruationem, in præcedenti artic. *ex d. l. interdum, cum ſimilibus*, ſcripſimus? 31

Quam quidem quæſtionem, à nullo ex Iuris Interpretib. quem ego perlegerim, nuſquam tractatam vidi, ſed eam didiciſſe fateor ab eruditiſſimo, inſignique præceptore Gabriele Henriquez, in Salmanticenſi Academia, Iuris ciuilis Primariæ Cathedræ Interprete & in Supremo Senatu, Regalis patrimonij Auditore digniſſimo, in explicatione *leg. item quia, ff. de pactis*, à quo etiam tranſcripſiſſe poſtea adinueni Petrum Auguſtinum Morlam *in emporio iuris, 1.p.ad tit. ff. locati, q.5.* & eam aliquantulum tetigiſſe Ludouicum Molina Societ. Ieſu, *in tract. 2. de Iuſtitia, & iure, diſp. 497.* & Collantes, *in pragmatica de los labradores, lib. 3. c. 1. n. 2.* licet ipſe, ex iis, quæ adducit ad intelligentiam dictæ Regiæ Pragmaticæ nobis materiam præſtet ad veram huius quæſtionis reſolutionem, praxique obſeruandam.

32 Vnde in ea quæſtione primo dicendum videtur, dominum fundi locati in creditorum concurſu, ad bona conductoris, præferendum eſſe cuicumque creditori, quamlibet hypothecam etiam anteriorem, aut aliud priuilegium habenti. Quia ſiue fructus pendentes ſint, ſiue à ſolo ſeparati, anterioris iuris hypothecæ, & priuilegij ratio, conſideratur in illis, vt dominus fundi potentius ius habere debeat, & potiori priuilegio gaudere in eis, quam cæteri creditores; ideo merito illis præferri debere affirmandum erit; Quod patet ex eo; nam ſi fructus pendentes ſint, pars ipſius fundi iudicantur, *vt in l. fructus pendentes, ff. de rei vendicatione, & in l. vltimus, §. non ſolum, & §. fructus, ff. quæ in fraudem creditorum*, ibi, *Nam cum fundus alienaretur, quoad eum, fructuſque eius attineret, vnam quandam rem fuiſſe, ideſt fundum*, & *in l. quæſitum, §. cu vero, ff. de fundo inſtruct. &c.* Ideo fundo quomodocunque alienato, fructus extantes cum eo tranſeunt, & ipſi prædio cedant, ex text. *in l. Iulianus, §. ſi fructus, ff. de actionibus empti, & in l. ſi fundus, §. interdum, ff. de pignoribus*, per quæ iura, & per text. ibi, ita docet Gregor. Lopez, *in l. 16. tit. part. 5. in gloſſ. verb. los frutos, & in l. 13. tit. 15. p. 15. in gloſſ. verb. los frutos.* Quod ita explicant, & late exornant præter Couarruu. *lib. 3. variar. cap. 4. num. 2.* plures alios referens Petrus Barboſa, *in d. l. diuortio, in principio, ex num. 79. ff. ſolut. matrimon.* Don Ioannes del Caſtillo, *libr. 1. de vſufruct. c. 42. ex n. 1.* vbi cum Doctore Spino, *in ſpeculo teſtamentorum, gloſſ. 15. principali, ex n. 29. cum ſeq.* aſſerit ex ſupra citatis iuribus, fructus pendentes naturam rerum immobilium ſequi; ideo ſi teſtator alicui legaſſet fundi vſumfructum, & in fundo erant fructus pendentes, non cenſeri eos, qui tunc pendebant, legaſſe, ſed ad proprietarium pertinere; quæ iura ita declarat. Paulus de Caſtro, *in d. l. Iulianus, §. fructus*, Doctotea, *in d. l. cum filiusfamilias, ff. de legat. 1.* ex quo dicebat Angel. *in d. l. fructus, de rei vindicatione*, quod ſi alicui eſſet ſoluendum aliquid ex ſubſtantia teſtatoris, poſſet ſolui ex fructibus pendentibus etiam maturis, quia cenſentur ſubſtantia cum ipſa re, ex qua percipiendi ſunt. Si verò fructus à ſolo ſeparati ſint, adhuc in his dominus ſoli præferendus videtur; quoniam quoad fructus attinet, potiùs ius ſoli, ex quo percipiuntur,

H tur. ✝ quam ius ſeminis, ex quo oriuntur, inſpicitur; ex text. *in l. qui ſcit, § in alieno, ff. de vſuris.* Quare cum plus impendat qui prædia ipſa ad percipiendos fructus accommodat, quam qui ſemen præſtat, meritò maiorem prælationem in illis obtinebit; vt notauit Collantes, *vbi ſup. d. c. 14. n. 2. in fin.* Ex quo fundamento, & ratione text. *in d. l. qui ſcit, §. in alieno*, bene deduxit Paz *in praxi 1. p. tom. 2. c. vnico, n. 72. cum duob. ſeqq.* quòd quemadmodum in beneficiis, non datur miſſio in poſſeſſionem ex primo decreto, ex ratione text. *in c. 1. de eo qui mittitur in poſſeſſionem rei ſeruandæ*; ne ſcilicet in eis detur vitioſus ingreſſus, cum abſque canonica inſtitutione poſſideri non valeant; iunctis aliis rationibus ibidem ab eo congeſtis; pari ratione, neque in beneficij fructib. locum habebit dicta in poſſeſſionem, ex primo decreto, miſſio; cum fructus ſint acceſſorij ipſius beneficij; vt *in c. fin. de reſcript. lib. 6.* & ſic ſequi debeant naturam ſui principalis, ex regula *c. acceſſorium, de reg. iur. in 6.* Ruſus, quia in percipiendis fructibus, potius attenditur ad ius corporis, ex quo percipiuntur, quàm ad ius ſeminis ex quo procedunt; ex d. §. *in fundo, l. qui ſcit*; quod ita in ſpecie firmauit Domittic. *in d. c. vnic. de eo qui mittitur in poſſeſſionem cauſa rei ſeruandæ, lib. 6.*

H ✝. *Quam ius ſeminis, &c.*) Quod præbens ſemen, ſeu mutuans ad ſeminandum, debeat præferri creditoribus etſi anterioribus, defendit Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 11. tit. 23. n. 11.* Caſtill. *dec. 10. t. 14. n. 6.* Paſchal. *de virib. patr. pot. p. 4. c. 6. n. 65.* Carſoce. (ex Pract. Papien.) *de locat. & conduct. titul. de differentiis. q. 5. n. 2.* Theſaur. *quæſt. forenſ. 29. n. 6. lib. 2.* Decian. *reſponſ. 50. lib. 3.* Gait. hos referens, & laudans, *de credit. cap. 4. quæſit. 11. n. 1557.* 33

In concurſu vero fundi Domino, vel locatore, conſultius videtur reſoluendum, eius tertundi priuilegium.

Quandoquidem fundi dominus magis ſingulari gaudet prælatione, iure dominij, quam quiuis alius creditor, *vt infr.* † Hæcque ſententia quam probat hic Auctor, etſi non amplectatur, contuenda eſt, & permultum firmatur ex text. in hac per eum cit. *l. qui ſcit, init. verſ. quia omnes, & §. in alieno, verſ. quoniam in percipiendis, D. de vſur.* Eamque ſuſtinet mordicus præcitatus Gait. *de credit. d. c. 4. q. 11. n. 2008. & ſeqq.* Vid. Decian. *vbi ſup* & nouiſſimè contra Mantic. ſup. allegat. Acoſt. *d. tractat. de priuil. credit. reg. 1. ampliat. 12 n. 15.* 34

A.° M. Bertoli, I. V. D. &c.

Secundò, pro hac ſententia facit text. ſolemnis ſecundum Bart. ibi, *in l. ſi ſeruus communi, §. locaui, ff. de furtis*, vbi fructus, qui quamdiu ſolo cohærent, pars fundi eſſe intelliguntur (vt ait Conſultus) ex voluntate domini, fiunt coloni, non quidem ſtatim cum collecti ſunt, ſed cum penſio ſoluta eſt, & adhibita fides de pretio, vt obſeruat Gloſſ. *verbo facere, ex §. venditæ, Inſtit. de rerum diuiſione*, quo fit; vt ante ſolutam mercedem, dominus fundi præferatur, quaſi in re ſua extante, arg. text. ſingularis *in §. planè, leg. procuratoris, ff. de tributoria actione*, quem nos ſuperius in alio propoſito latè perpendimus, & expendit Laſſarte de Molina, *decima venditionum, c. 15. n. 71. & 72.* 35

Comprobari præterea poteſt hoc fundamentum, ex *l. Iulianus, 10. ff. de manumiſſionibus*, ex qua, ſecundum Bartolum colligitur, bona, quæ non ſimpliciter tranſeunt in poteſtate debitoris, non ſubiacere hypothecæ bonorum ipſius debitoris, reſpectu ſuorum creditorum; vnde cum fructus non ſimpliciter tranſeant in colonum, niſi penſione ſoluta, ſequitur ante ipſius ſolutionem non obligari aliis creditoribus. 36

Ad idque etiam induci poteſt, *l. licet, verſ. tamen*

cum,

enm. C. qui potiores, cui conſonat, *l. 30. tit. 13. p. 5.*
cui addenda præterea ſunt, quæ in fine ſuperio-
ris artic. diximus de emente, ad comparationem
domus, vel alterius ædificij: nam quemadmo-
dum res conſeruari, nec fundus emi ſine mea pe-
cunia poteſt, ita fructus ſine fundo produci non
poſſunt.

38 Denique facit pro hac parte doctrina Baldi, *in
leg. in reb. n. 1. & 2. C. de iure dotium*, vbi per eum
text. *& legem ſi ventri, §. in bonis, in verſ. ſi tamen
nummi extent, vendicari eos poſſe puto à depoſitariis,
& futurum eum, qui vendicat ante priuilegia, ff. de
priuilegiis creditorum, & l. vltimam, C. de pignori-
bus*, tradit, quod qui prætendit dominium in hy-
potheca actu permanens, præfertur creditoribus
anterioribus.

Quam quidem ſententiam pro hac parte pla-
cuiſſe Pincianæ Regiæ Cancellariæ, & ſecundum
eam iudicaſſe, refert Petrus Auguſtinus Morla, *in
d. q. 3. n. 5.* quod non leue præſtabit argumentum
his, qui in foro iudiciali ſequi maluerunt, ex ra-
tione text. *in l. filium emancipatus, 24.* ibi, *Sic enim
inueni Senatum cenſuiſſe, ff. ad legem Corneliam, de
falſis.*

39 Cæterum, contrariam ſententiam, & opinio-
nem, doctiſſ. noſtro Præceptori veriorem viſam
eſſe video; quam ſequitur Morl. *vbi proximè, ex*
I *n. 7.* * quinimo creditores anteriores præferen-
dos eſſe domino fundi, non ſolum in fructibus à
ſolo ſeparatis; ſed etiam in eo pendentibus, &
extantibus; eo vnico, & vrgenti fundamento
motus. Quod in hypothecis ex iuris diſpoſitio-
ne, prior tempore præferri debet, *l. qui balneum,
in principio, l. potior, 11. ff. qui potiores in pignore ha-
beantur, l. diſtractis, cum l. ſeq. C. de pignoribus, l. 5.
& 17. tit. 20. lib. 3. fori, & 29. tit. 13. part. 5.* vt latius
Deo duce *in 2. p. huius tract.* dicemus; niſi in ca-
ſibus à iure expreſſis, quorum in numero non eſt
iſte de quo agimus, *d. l. in prædiis*; & ſimilia iura,
quæ de tacita hypotheca loquuntur, prælatio-
nem non omiſiſſent, ſi ea à iure concederetur,
cum magni momenti ſit, *argumento legis, item
apud labeonem, §. hoc edictum*, in illis verbis, ibi,
*Ea enim quæ notabiliter fiunt, niſi ſpecialiter noten-
tur quaſi neglecta, &c. ff. de iniuriis.*

I ✠. *Creditores anteriores præferendos, &c.*)
40 Hæc porro opinio, prælationem non competere
domino pro penſione prædiali, ſed dumtaxat ei
dari tacitam hypothecam in fructibus per hoc
ab Acoſt. conſideratum, aliaque fundamenta, ſu-
ſtinent DD. perplures, inter quos Neguſ. Pet.
Nic. Mozz. *de pign. tit. de diuiſ. pign. n. 26.* Ioann.
Mich. Beuth. *de iure prœl. p. 5. c. 11. & c. 13.* Ioann.
Koppen. *dec. 28. n. 20.* Ioachim à Beuſt. *ad l. admo-
nendi, D. de iureiur. n. 968.* Sed de oppoſita vide
infr.

A. M. B. I. V. D. &c.

41 Nec ad inducendum hoc ius ſpeciale, contra
prædictam iuris regulam, fundamenta, & ratio-
nes in contrarium allegatæ, efficaces ſunt.

Prius enim quod dicitur, fructus pendentes
partem rei videri, licet regulariter verum ſit, quo-
ad fundi dominum, vt idem, & fructuum domi-
nus intelligatur, ideoque ſufficiat fundum petere,
vt fructus quoque peti videantur abſque alia ſpe-
ciali petitione, ad dictam *leg. fructus pendentes*,
poſt alios notat Couarruu. *d. lib. 1. variarum, c. 7.
n. 2.* & vt vendito fundo, fructus quoque venditi
cenſeantur, etſi de eis nihil dictum ſit, *dict. leg.
Iulianum, §. fructus, ff. de actionib. empti*, explicat
Couarr. *d. lib. 1. variarum, c. 5.* Si tamen ex volun-
tate domini alius percepturus ſit fructus, certum
eſt, eos quid eſſe diuerſum ab ipſo ſolo, neque ei
cedere; quod in conductore probat expreſsè text.
in d. §. locaui. Vnde fit, vt iure dominij locator
nullam poſſit in iis fructibus prærogatiuam præ-
tendere; quod quidem expreſsè probat etiam
text. *in d. l. in prædiis*, & ſimilia iura, quæ hypo-
thecam fructuum concedunt domino fundi; quæ
vtique non daretur, ſi fructus locatoris eſſent, *l.
neque pignus, neque hypothecam in re propria poſſe
conſiſtere, ff. de regulis iuris.*

Nec tamen quis obiiciat, interdum in re pro- 42
pria poſſe pignus conſiſtere, *lex ex ſextante, §. La-
ſemus Largus, verſ. in propoſita autem quæſtione, ff.
de exceptione rei iudicatæ, l. debitor ſub pignore, 50.
ff ad Trebellianum*; Nam illud ſpecialiter proce- B
dit, vbi non benè conſulitur alicui per domi-
nium, eo quod res ab eo auocata eſt, vel abire
ſperatur, vt poſt alios tradit Petrus Dueñas *re-
gul. 18. limitatione 3.* At in dicta noſtra quæſtione
plenius conſuleretur locatori, ſi ob non ſolutam
penſionem, ſicut & ſoli, ita & fructuum dominus
efficeretur, ex quo ſequitur, vt in fructibus pen-
dentibus non habeat dominium locator, & con-
ſequenter non poterit in his præferri, ex regula,
leg. fructus pendentes; multóque minus præferen-
dus erit, vbi à ſolo ſeparati ſunt.

Nec obſtat, quod ius ſoli, potius quàm ius ſe-
minis inſpicitur, vt in *d. leg qui ſcit, §. in fundo*:
id enim non procedit, vbi voluntate domini,
quis ſeminauit; tunc enim fructus ſolo non ce-
dunt, ſed verè fiunt illius, cuius ſemen eſt.

Nec obſtat text. *in d. §. locaui*, ſed potius con- 43
firmat noſtram opinionem, dum dominium fru-
ctuum ad conductorem pertinere ait: Nec quid-
quam facit, quod ex voluntate locatoris id con-
tingat; nam, & res vendita, ex voluntate ven-
ditoris tranſit in emptorem, & nihilominus, quia
verè illius ſit, præferuntur in ea creditores, vt in
dict. l. procuratoris, § plane, ff. de tributoria actione,
quod verò adiicit Gloſſ. non ſimpliciter tranſire;
ſed tunc demum cum penſio ſoluta fuerit, aut
habita fides de pretio, licet hoc receptiſſimum ſit,
& ita affirmandum, vt reſoluunt Alexand. n. 2. De-
cius, n 8. *in leg. traditionibus, C. de pactis*, Roma-
nus, *conſ. 68. n. 3.* Gregorius Lopez *in l. 46. tit. 28.
part. 3. in gloſſ. verbo, pagado el pretio*, Aluarus
Valaſcus, *de iure emphyteutico, quæſt. 20. n. 5.* La-
farte de Molina, *dict. c. 15. n. 71.* Contrarium ta-
men, ſcilicet deciſionem *§. vendita, Inſtitut. de
rerum diuiſione*, non habere locum in aliis con-
tractibus, & in his, acquiri ius ante ſolutionem
pretij docet Gloſſ. *verb. obtinere, propè finem, in
leg. 2. C. de rerum permutatione*, & Gloſſ. 1. *ad finem
in dict. leg. traditionibus*; & vtrobique ſequitur
Bartolus, & Faber, *in d. §. vendita.*

Sed & retenta opinione Gloſſ. *in dict. §. locaui*,
adhuc non obſtat huic noſtræ ſententiæ vltimæ.
Quoniam cum in locatione, regulariter fides de
pretio habeatur, conſtat, dominium fructuum
verè tranſire in conductorem; ac proinde, cum
ipſis creditoribus concurrere debere locatorem,
ius ſuum ex anterioritate perſequentem, non ex
priuilegio. Vnde colligitur nihil obſtare *dictam l.
Iulianus, §. fructus*, quia in quæſtione noſtra, fru-
ctus ſimpliciter fiunt debitoris; & ideo credito-
ribus ipſius obligantur; Minuſque obſtat, *d. leg.*

licet, quæ loquitur in caſu diuerſo, nec ad noſtrum trahi debet, ad correctionem iuris communis; Sed & doctrina Baldi, procedit in eo qui permanſit dominus rei, quam non per hypothecariam, ſed per vendicationem petit omnibus, in re ſua potior; vt conſtat ex iuribus adductis à
K Bald. & nos latius in *art. 6. huius tr.* probauimus.*

44 K ✠. *Final.*) Totum oppoſitum, & verius ſentiunt alij, vt ſcilicet pro extantibus fructibus detur locatori prælatio, eo potiſſimum fundamento ſuffulti, quia locator reſpectu ſoli habet dominium actu permanens in hypotheca, Bald. *in leg. in reb. C. de iur. dot.* & ſupr. diximus, & retulimus ex Gratian. & aliis DD *n.* 34. Nec locum eſſe dandum hypothecæ, vbi dominium obtinet, *d. §. locaui.* Nec doctrina illa, fidem ſcilicet, de penſione cenſeri habitam in locatione, eſt adeo tuta, vt ipſi innitendum ſit. † Præponderat imò Gloſſ.
45 ab omnibus recepta, *in d. §. locaui*, quod voluntas domini ad dominij tranſlationem in conductorem concurrat reuocabiliter, ſi ſ. penſio ſo-
46 luta ſit, non aliter. † Nec benè deſtruitur vis text. ineuitabilis, inſpectis tum verbis, tum & potiſſimum ratione, *in cit. leg. qui ſcit, inst. & §. in alieno, D. de vſur.* Vide ſup. not. *n.* 22. & conferunt quæ infr. *à n. 57. & paſſ.*

Adde Gait. in ſpecie, hanc tutantem ſententiam, & obiectis ſatisfacientem, *dict. c. 4. quæſt. 11. n.* 122. Et quæ ſpecioſius, Non. Acoſt. *de priuil. credit. &c. Reg. 1. Ampliat. 12. n. 12. & ſequentibus, & regul. 3. ampliat. 3. n. 50.*

A. M. Bertoli, I.V. D. &c.

47 Veruntamen licet noſtri doctiſſimi Præceptoris ſententiam, & opinionem, tot, & tantis fulcitam acutiſſimis rationibus, & fundamentis, & à Petro Auguſtino Morla, *in loco ſupra citato ſecutam*, in puncto iuris veriſſimam putem, nec ab ea recedendum; quam nouiſſimè ſecutus eſt Stephanus Gratianus, *diſceptationum Forenſium, c. 25. n. 2. cum ſequent.* cæterum cum poſtea nouam Pragmaticam *de los laboradores*, Matriti editam, *nona die menſis Maij, Anno Milleſimo quingenteſimo nonageſimo quarto*, viderim, & eiuſdem Pragmaticæ Commentarium perlegerim, quod benè ſcripſit Collantes; Priorem opinionem ſupra traditam, quæ habet, dominum fundi præferendum eſſe in fructibus prædij locati pro ſua penſione, omnibus creditoribus etiam anteriorem hypothecam habentibus in bonis conductoris, veriorem arbitror; cum id Sacra Maieſtas Regis Catholici Philippi ſecundi de nouo ſtatuere voluiſſet; vt ex verbis illius Pragmaticæ relatis *in c. 3* clarè deprehenditur; vt conſtat ibi, *Que en los frutos de las tierras ſean preferidos los ſeñores dellas por ſu renta, à todos los otros acreedores; de qualquier calidad que ſean, &c.* Quæ verba in hanc ſententiam, & opinionem ità ponderantur, à Collantes, *in Commentario eiuſdem pragmaticæ, lib. 3. c. 1. ex n. 2.* & nouiſſimè à Silua, *Iuris Reſponſorum, in declaratione eiuſdem Pragmaticæ, reſponſo 16. c. 3. ex n. 3.* aſſerentes quibuſcumque creditoribus cuiuſcumque conditionis & qualitatis ſint, ſiue tacitam, ſiue expreſſam hypothecam habentibus, dominos fundi in ipſius fructibus pro prædij penſione non ſoluta, præferendos eſſe, vt denotant illa verba, *à todos los otros acreedores de qualquier calidad que ſean.*

48 Ex quibus igitur Regiæ pragmaticæ verbis, Auctores ipſi, relati in locis ſupra allegatis, explicant Quæſtionem illam à ſe propoſitam, Vtrum domini prædiorum pro ſolutione penſionis in eorum fructibus præferantur Mulieri pro Dote ſua, & Fiſco pro Regio debito agentibus contra conductorem fundi locati? Affirmantes dominos ipſos * Doti, & Fiſco, in fructibus præ- L
dij locati, præferendos fore pro ſua penſione; quod clarè deprehendi aſſerunt ex illis vltimis Pragmaticæ verbis, *A todos los otros acreedores de qualquier calidad que ſean*; nam cum omnes creditores, & caſus comprehendant; nullum videntur excipere, vt ipſe Collantes *in d. c. 1. ex n. 4.* & Silua *reſponſorum, in d. c. 3. n. 3.* latè interpretantur, & proſequuntur; Alias præterea quæſtiones huic ſimiles exponentes, videlicet, Vtrum fundi dominus contra tertios fructuum poſſeſſores, hypothecaria poſſit agere. Et Vtrum, contra ſecundum fundi conductorem pro penſione, competat etiam eadem hypothecaria actio, *vt in cap. 2. & 3. per totum eiuſdem lib. 3.* videre poterit.

L ✠. *Doti, & Fiſco præferendos, &c.*) At Iure 49
communi inſpecto ſolemnis eſt dubitatio propoſita. Negant enim prælationem huic locatori, in concurſu Dotis, Fiſci & ſimil. Theſaur. *quæſt. forenſ. 29. lib. 2.* Caualcan. *dec. 27. n. 23. p. 3.* Felician. *de cenſ. tom. 2. lib. 3. tit. 3. c.* 14. Morla, *in empor. iur.* Henriquez ex Auct. qui eos ſequitur, ac Egid. Ramirez ex Acoſt. inf. cit.

At ex oppoſito cæteri Aduerſæ claſſis dedu- 50
cunt ex principiis, de quibus ſup. competere locatori talem prælationem, inter quos Acoſt. *d. reg. 1. ampl. 12. n. 16.* Gait. tamen diſtinguit, vt in fructibus, naturalibus, & etiam in induſtrialibus ſed percipiendis, locator omnino præferatur etiam Doti & Fiſco; dum primi ex fundo abſque facto conductoris naſcantur, Secundi verò pars fundi ſint. In induſtrialibus autem perceptis locator, & dos concurrant habita ratione ad Reg. prioritatis quoad tempus, vt *in tractat. de creditor. cap 4. quæſt. 11. num. 2000. cum ſeqq.* Tu interim diiudica.

Quo verò ad remiſſiuè excitatas quæſtiones; 51
Primam reſoluas cum Neguſ. vt ſcilicet fundi dominus contra tertium poſſeſſorem fructuum minimè agere poſſit hypothecaria; tamen & prælationem habebit, ſi fructus ſint naturales ſtante principio firmato dominij in ipſis, & per conſequens rei vendicationis competentis, *ad l. in rem. init. D. de R. V. cum ſimil.* quod tamen intellige vt ſup. *n. 22. 23. 25. 26. & paſſ.*

Idem quoad alteram quæſtionem dixeris; ſci- 52
licet competere hypothecam etiam in ſecundum conductorem, ſeu inquilinum pro penſione, *l. ſi in lege, §. ſi colonus, D. de locat.* quæ intelligenda eſt, vt competat pro rata videlicet ſumma, quæ ab hoc ſecundo conductore debetur, non vero pro toto debito primi conductoris, atque ita declaratur allegatus text. ex *l. ſolutum, D. de pign. act.* Connan. *Com. iur. ciu. lib. 4. c. 16.* Add. Carrocc. *de locat. p. 4. q. 3. init.* Ceuall. *com. contr. com. q. 202. n. 2.* laudat Acoſt. aliis citat. *ad Reg. 3. ampliat. 3. n. 24.* † Imò dari eidem hypothecariam 53
contra illum, ad hoc vt ſoluat primo locatori, etſi deficiat perſonalis actio, ſuſtinet Cancer. *var. reſol. tom. 1. c. 14. tit. de locat. & cond. n. 2.* Mantic. *de tacit. lib. 11. titul. 15. n. 11. pro leg. debitor, C. de diſtr. pign. l. 1. C. de prec. &c.* † In Colono tamen vltra fructus, reſoluas non dari vendicationem, dum expreſſa conuentione opus eſt, pro hypo-

theca

theca in rebus illatis, vt diximus ex *d.l. ſi in lege, §. ſi colonus, &c.*

A.M. Berteli I.V.D. &c.

55 Illud denique hic non minus vtile, quàm neceſſarium quæri oportet, An dominus emphyteutici, pro penſionibus vniformiter annuatim ſoluendis, ex fundo emphyteutico, prædium ipſum habeat hypothecæ ſubiectum, ita, vt omnibus aliis creditoribus hypothecam habentibus, in bonis emphyteutæ præferatur.

In qua quæſtione, primo dicendum videtur, dominum cenſus emphyteutici nullam habere prælationem contra creditores hypothecarios; quod eo efficaci fundamento comprobari poterit; Nam ius quod oritur ex dicto cenſu emphyteutico pro ſolutione penſionis, eſt perſonale, & non reale; ideo in eo nulla contrahitur hypotheca, ſed tantum perſonalis obligatio ad ſoluendum naſcitur, ex eo quòd nullo iure reperiatur expreſſum, dominum directè habere rem hypothecatam; imo naturæ contractus aduerſatur, ſi quidem dominus directi dominij, ſuper re propria non videtur poſſe conſtituere hypothecam, etiam ſi alius habeat vtile dominium, *l. ſi rem alienam, ff. pigneratitia actione, & habetur in l.1.C. communia de legatis*: non enim contrahitur tacita hypotheca, niſi in caſibus à iure expreſſis, vt colligitur *ex toto tit. ff. & C. in quibus cauſis pignus, vel hypotheca tacitè contrahatur.* & ita notat nouiſſimè Auendanus, *in tract. de cenſibus Hiſpaniæ, c.24.n.1.* poſt Ripam: *in l. dabimus, n.9. de priuilegiis creditorum,* Petrum Surdum, *deciſ.271.n.10. & dec.3. n.9.* & alios à ſe citatos.

56 Sed hoc fundamento non obſtante, Contrariam ſententiam veriorem eſſe conſtat quinimò hypothecam cum priuilegio dari in ipſo cenſu emphyteutico domino, fundi, pro ſolutione penſionis, ex Baldi doctrina, *in Authentica, Si quas ruinas, n. 5. in fine, C. de ſacroſanctis Eccleſiis*, qui per text. quem dicit menti tenendum, *in Authentico de non alienandis §. iure autem*, reſoluit, pro penſionibus emphyteuticis, annuatim vniformiter ſoluendis, prædium hypothecæ obligatum eſſe, cuius ſententiam ſequitur Alexand. *conſ. 79. lib. 1.* Matthæus de Afflictis *dec.95.* & dicit rec eptiorem ſententiam Iaſ. *in l 2. n.70. C. de iure de emphyteutico*, & poſt Romanum, & alios comprobat Aluarus Valaſcus *de iure emphyteutico, q.4. n.6.* vbi retenta opinione Baldi, eam comprobat, & explicat, Imò, hypothecam illam ad tertios poſſeſſores extendit. Pro hac igitur vera ſententia, nempe ex contractu iſto cenſus, ius reale oriri, ex quo inducitur hypotheca contra emphyteutam pro ſoluenda penſione domino. Facit *lex Imperatores, ff. de publicanis, & vectigalibus*, vbi prædia, non perſonas conueniri docet Iureconſultus, & text. *in §. adeo Inſtitut. de loca.* ibi, *D. prædiis quæ perpetuo fruenda traduntur*; quæ verba principaliter ad rem non ad perſonam referuntur, atque ius reale, &

M non perſonale præſupponunt. *

57 M ✝ *Final.*) In ſumma, omnino Affirmandum commonet Auctor. competere domino emphyteuſis pro Canone, ſeu cenſu in bonis emphytheuticis hypothecam tacitam, iuxta opinionem Bald. iam adducti, quam præter ab ipſo Auct. noſtro allegatos, amplectitur, & exornat Amed. à Ponte, *quæſt. laudemial. 45 n 2. & ſeq. &c.* Vtque vltra ius dominij reſoluti (ſi emphytheuſis in commiſſum cadat) hanc eligere poſſit dominus hypothecam priuilegiatam, ad penſionem ſibi ſoluendam poſthabito, ſ. eo iure commiſſi, vult Salgad. *Labyr. Credit. part. 3. cap. 3. & n.64. & ſeq. præcipuè n. 87. & ſeq* ex Mangill. de euictionibus, ex text. cit. *l. etiam, D. qui potior, &c.*

Cæterum ex aduerſo hypothecam negant ſtante vberiori remedio, ex commiſſi pœna competente, ſcilicet rei vendicatione, alij DD. inter 58
quos, Iaſ. in *l. fin. C. de iure emph. n. 1.* Butr. *in c. potuit, Gloſſ. 3. extr. de locat.* Angel. *in l. vniuerſis, C. ne rei dominie. vel templ.* idem Iaſ. *in l. ius emphyteuticarium, 1. C. de iur. emphyt. num. 70.* & Neguſ. *de pign. memb. 4. p.2. num. 129.* Pinell. *in l.1. p.2. C. de bon. matern. num.72.* Sarmient. *ſelectar. lib.3. cap.3. n 3. & ſeqq.* Surd. *dec. 32.* Tuſcus *concl. 118. num.75. lit. H*, Fulgineus, *de iure emphyt. tit. de contract. emph. n. 31. per tot.* Quibus adde nunc viſ. Acoſt. *de priu. cred. Reg. 2. ampl. 4. à n.20.* pluribus in hac opinione prementem, præcipuè *n. 34.* quæſtionem enim hinc inde diſcutit, quem vid. Adde Valaſc. *de iure emphyt. q.32.*

In laudemiis autem, ſcilicet præmiis pro emphyteuſis renouatione, quia certam, & determinatam quot annis præſtationem non habent, pro eis Dominus in emphyteuſi, ex communi conſenſu DD. non fruitur hypotheca; vid. Surd. *Dec 31. num. 5.* Oldrad. *conſ. 202.* Crauet. *conſ. 90.* Sed actio dumtaxat perſonalis competet domino directo aduerſus emphyteutam. Stat quidem contra, ſup. cit. Amed. de Pont. *d q. 45. num 7. & ſeqq.* at ei reſiſtit cum cæteris, Non. Acoſt. ſup. allegat. *d. tract. de priu. cred. Reg.5. ampl.1. n. 1. & ſeqq. per totum.* 59

A. M.B. I.V.D. &c.

Cum ergo ex his conſtet, hypothecam dari in contractu cenſus emphyteutici, non obſtabit illa fundamenti ratio ſupra adducta, nempe dominum ſuper re propria non videri poſſe hypothecam inducere, Quia præterquam quòd, aliquando ſuper re propria conſtituitur, vt ſupra in hoc articulo oſtendimus circa interpretationem *legis ſi ſeruus communis, § locatis, ff. de furtis*, vt etiam in terminis *legis in rebus, C. de iure dotium*, aduertit Ioannes Garcia, *de expenſis, & meliorationibus; cap.13. num.22.* In hac adhuc ſpecie, recte in ſequentibus caſibus contrahitur. Primò, reſpectu vtilis dominij, quod etſi in emphyteutam transferatur, *l.1. §. qui in perpetuum, ff. ſi ager vectigalis, ſeu emphyteuticarius petatur*, hypothecæ tamen ſubiacet, tanquam res aliena; cum enim dominus in conceſſione fundi in emphyteuſim, reſeruauerit ſibi annuam penſionem, & ſimiliter emphyteuta in ingreſſu promiſerit ex fructibus eam ſoluere; ex parte vtriuſque domini, & emphyteutæ mediante reſeruatione, & promiſſione, hypotheca contrahitur, non quidem directi dominij ipſius fundi, vt quia dominus ſuper re propria non potuiſſet ſeruitutem, vel hypothecam conſtituere; ſed dumtaxat fructuum percipiendorum ex eo fundo, & fortior cæteris omnibus regularibus, & communibus hypothecis; Cum enim hypotheca regularis ſolum detur in fructibus pendentibus tempore obligationis, ſecundum Bartolum, *in d. l. aſſiduis, C. qui potiores in pignore, &c. & in l.1. ff. cum prædium, ff. de pignoribus*, Antonium Neguſantium, *de pignoribus 2. part. membro 2. num. 27. verſ. limita.* Surdum *deciſ. 178. num.28.* Attamen cum fructus fundi emphyteutici, ſunt pro penſione hypothecati, non ſolum pendentes, 60

pendentes, ſed etiam à ſolo ſeparati manent hypothecati pro penſione; Ideo, licet reſpectu directi dominij non cadat hypotheca; producitur tamen fortiſſima, ex retentione eius, tam reſpectu vtilis, quod transfertur in emphyteutam, quam fructuum omnium pendentium, & futurorum; N imò & non ſolum hypotheca,* ſed ius opulentius ac fortius, vendicandi rem ipſam, ex non ſolutione canonis: & in hunc ſenſum accipiendum eſſe ait Auend. *in dict.cap.14.n.2. in fine*, ſcilicet fundum emphyteuticum, non eſſe hypothecatum, vt reſpectu dominij, non hypotheca, ſed fortius ius contrahatur, & reſpectu fructuum, hypotheca cæteris omnibus fortior, & opulentior producatur.

N ✝. *Ius opulentius; & fortius, &c.*) Valere iuſſa quartum de iure Auct. noſtri ſententia, ſi opinioni iam per nos adductæ innitaris, dices illud ius, & facultatem iſtam, Auct. menti inhærentem, eſſe ius dominij prægnantius quidem ipſa hypotheca, vt ſup.dict. nec enim ea apparet vnquam ipſi domino per legem reſeruata. Quare variatio Auct. tantummodo in actione eſt, non in conſecutione, & effectu.

At verò quoad obligationem fructuum ſeparatorum, id nequit arridere, ſtante diuerſo iuris principio amplexato, quo Dominus fundi, ex patientia in perceptione fructuum antea pendentium per colonum, (in quibus quidem non perceptis, vti parte fundi, *l. fructus, D. de rei vend.* ius dominij, vt in fundo haberet) præſumitur ius ſuum remiſiſſe, & de ipſis fidem habuiſſe, quo caſu perit dominij effectus, quoad rei vendicationem, vt ſup. dix *n 8. in fine. & 25.* Atque ita verius eſt intelligendus Auendan. hic & inf. proximè ab Auct. relatus & expoſitus, *de cenſibus.c.24.*

61 Sed quid in Vaſallo? Affirmantes hypothecam domino competere in emphyteutica re, illam etiam ſtatuent in feudo pro Vaſalli tributo; Id enim reſoluendum ſuadet paritas rationis, ex qua pariformiter fundamenta in d. quæſt. per Doctores allata reperi poſſunt; Imò, & fortior vrget conſideratio ſtrictioris reuerentiæ debitæ per Vaſallum domino ipſi directo, ſub ingratitudinis pœna: vt per text. & DD. *in tit. quibus mod. benef. amitt. & tit. ſeq. Quæ ſit prim. cauſ. benef. amitt. in vſib. feud.*

Cæterum ſi (quod verius) Negatiuè ſubſcripſerimus in fundo emphyteutico, vt ſup. idem etiam in feudo reſpondendum eſt, & quidem fortiori ratione; quoniam ſi ex eo denegatur hypotheca, quia dominus non ſoluta penſione agere poteſt reiuendicatione contra emphyteutam ad rem ipſam, quæ iam cecidit in commiſſum, vt Auct. fatetur hic ſupr. prox. & ideo ſufficiens habet remedium, vt ex text. *in l. ſi vſufructu*, & Gloſſ. *verſ. conditi, D. de vſufr. quem. cau.* notat. Valaſc. *de iur. emphyteut. d.q. 32 n. 33.* Caid. *de extinct. emphyt. c.15. n. 29.* Maius habet ius in feudo directo dominus ad ipſum condicendum, ſi tributum non ſoluat ad *d. tit. quib. mod. benef. amitt. & tit. ſeq. quæ ſit.1. cauſ. benef. amitt.* vt ſup. exaduerſo ponderabatur.

62 Quid autem dicendum ſit in debitis Vaſalli, reſpectu alterius extranei creditoris; Reſolue quamuis non in feudo ipſo, quod omnino incapax eſt; in fructibus tamen quibuſuis hypothecam, & prælationem poſſe locum habere, ſi conſtituatur.

63 At occurrit dubium. Eſto vt reſolutum, feudalia bona ad inſtar allodialium poſſe obligari; erit ne ſubſidiaria ſolum hæc obligatio in hiſce feudalibus, vt tunc ſolum in eis ipſi creditori ſatisfaciendum ſit, ſi deficiant allodialia; an verò, electio ipſi concedatur excutiendi, quæ bona maluerit?

64 Digladiantur in hac quæſtione interpretes. Et quidem feudalis rei obligationem, & excuſſionem in ſubſidium dumtaxat dari, ſuſtinet Albert. Brun. *conſ. feud. 18. col. 5.* Iaſ. *in leg. pro hærede, 20. §. ſi quid tamen, D. de acq. hæred. n.16. & 17.* Modeſt. Piſt. *in ſuis quæſt. quæſt. 122. n. 19. p.3.* quatenus recenſet iudicia ita ſecuta.

65 At oppoſitam ſententiam veriorem contendunt non obſtantibus citat. DD. & iudiciis per eam relatis, idem Piſt. *quæſt. 122. n. 20 part. 3.* Tum quia hæc diuiſio, & diſtinctio in iure non apparentium etiam quia tales fructus præcipuè ſeparati, allodiales omnes dicuntur, & Burgenſatici. Adde Curt. Iun. *tract. de feud. part. 3. quæſt. 4. princip. à n.47.* Bald. *conſil. 33. poſt med. col.1.* Boër. *deciſ. 199. n. 7.* Ludolph. Schrader. *tract. de feud. p. 4. ſect. 3. n. 4.* Hartman. Piſt. *lib.1. quæſt. 24. n. 38.* Iacob. Schult. *in addit. ad* Modeſtini Piſt. *quæſt. 160. n. 19. & ſeq. p. 3.* Camer. *in c. imperialem, tit. de prohibit. feud. alien. per Frideric.* vbi neminem in hoc dubitare dixit.

66 Nulla ergo habita differentia; cum omnia, & ſingula nil attento, afficiantur hypotheca; eadem etiam abſque aliqua obſeruatione executioni dicemus obnoxia, &c.

A. M. Bertolè, I. V. D. &c.

67 Ex quo ſequitur dicendum, pro cenſu emphyteutico, & eius penſionis ſolutione dominum emphyteuſis præferendum eſſe in fructibus extantibus, & pendentibus in fundo emphyteutico cæteris omnibus creditoribus priuilegiatas & anteriores hypothecas habentibus; ex variis rationibus, & fundamentis à nobis adductis in præcedentibus articulis, de mutuante ad refectionem domus, vel ædificij, & alterius rei conſeruationem, & emptionem, ex propria pecunia; ex *dict. leg. interdum, cum lege ſequenti, ff. qui potiores in pignore habeantur*, & ex aliis rationibus adductis, de domino locatore in fructibus pendentibus ex fundo locato, cum aliis creditoribus concurrente, pro ſolutione eiuſdem penſionis, prout ſupra nominauimus. Cæterum, licet dominus cenſus emphyteutici per ſuam actionem hypothecariam, præferatur poſterioribus expreſſas hypothecas habentibus, non vtique præfer etur prioribus anterioribus, & expreſſas hypothecas obtinentibus: nam tunc ſuccedit Regula *l. qui prior eſt tempore, potior ſit iure, de regu. iuris, lib. 6.* & *l. quoties, ff. eodem titul. & legis potior, leg. qui balneum, ff. qui potiores in pignore, &c.* quibus non conſonat lex Regia, 27. & 28. *tit. 13. part. 5.* quod in propoſito exornat Auendanus, *in d. tract. de cenſibus Hiſpaniæ, c. 111 n. 13. cum ſequentibus*, quo in loco latiſſimè proſequitur.

An idem tenendum ſit in dominis cenſus reſeruatiui, aut conſignatiui; de quo latè per eundem Auendanum, *ibidem*, & ante eum exactè tractauit Felicianus *in eodem tractatu de cenſibus, lib. 3. c. 5. tom. 1.* &c.

O ✝. *Final.*) Abſolutiſſimum eſt apud omnes ferè DD. Dominum cenſus conſignatiui, hypotheca quidem in iis reb. cenſui ſuppoſitis perfrui,

ſine

ſine præiudicio tamen anteriorum creditorum; non.n.cenſus emphyteuticis eſt his aſſimilandus, dũ nulla dominij in iſtis conſideratio poteſt ineſſe, ſed dumtaxat eiuſdem rei obligatio, & hypotheca, ex qua, rectius reſoluas, cenſum realem eſſe contractum, non perſonalem, vt notat. Chaſſan. in Cathalog. gloriæ mũd. p.12. conſid. 98. ſab. 25. Cenc. de cenſib. p.3. c.1. q.1. art.1. n. 21. & 22. Atque ita perempta re cenſui obnoxia, ipſam etiam perimi hypothecam, tanquam ſuppoſito deficiente; reſoluit poſt multa, Acoſt. qui quæſtionem hinc inde diſcurit, reg.3. ampl.5. à n.3. & præcipuè 19. & 21.

At quoad cenſum reſeruatiuum, cum videlicet res venditur, puta reſeruato certo cenſu ſuper ea; Dicas habere locum priuilegium illud vltra hypothecam; quod competere diximus etiam venditori, habita fide quidem de pretio, ſed reſeruata ſibi, ipſo in limine tranſlationis, ſpeciali hypotheca, vt ſup. p.1. art.7. n.... Parlad. rer. quotid. lib. 3. diff. 88. §. 2. Felician. de cenſib. tom.1. lib.3. c.5. n.22. Auendan. ced. tract. c.11. n.9.

Sin autem pactum ſit adiectum vt ſi penſio ſtatuto tempore ſibi non ſoluatur, vel res alienetur, aut alias conuentum non ſeruetur, res ipſa in commiſſum cadat; (quod permittitur. Couar. var. lib.3. c.7. n.1.) competere poterit etiam reſolutio iure dominij, ex l. etiam, 16. D. qui potior. etſi de emphyteuſi, & feudo eo pacto etiam remoto, id ius competere, cum veriori ſup. reſoluimus. 4. Acoſt. reg.1. Ampl.12. & reg.2. ampl.4. n.18.

A. M. Bertols, I.V. D. &c.

68 AD caſus in quib. tacita, & legalis competit hypotheca, in curſu huius operis explanatos, liceat adhuc alios prætermiſſos adiungere, vt perfecta omniũ, & ſingulorũ habeatur cognitio.

69 Sit ergo primus caſus vltra relatos, in legatario; item & fideicommiſſario, etiam particulari, hic enim pro legato ſibi relicto vel fideicommiſſo, habet hypothecam tacitam in bonis teſtatoris, §. ſed olim, 2. ſub fin. Inſt. de legat. l.1. C. com. de legat. Bart. in l. creditoribus 4. D. de ſeparat. n.2. Neguſ. de pign. memb. 4. part. 2. n.157. & ſeqq. vbi tres adducit ampliationes, & ſex limitationes. Ioann. Schneid. in §. ſed olim, 2. Inſt. de legat. n. 21. vbi pariter limitat. Beuſt. in l. admonendi, D. de iureiur. n.968. Nic. Mozz. de pign. Rubr. de ſubdiuiſion. pign. n.5. Beuth. de iure præl. p. 1. cap. 14. per tot. Surd. dec.76. n.7. Fuſar. de ſubſt. fideicom. q. 558. Gomez var. tom.1. c.15. n.7.

70 Id tamen intellige, vt procedat in fideicommiſſario, vel legatario, ſi ea bona reſtituenda ſint in manu hæredis, vel ſucceſſoris: alias enim ſi in manu extranei, daretur rei vendicatio Acoſt. de priu. cred. reg.1. ampl.3. à n.26.

Idem ſecundo intellige, vt cadat reſpectu, omnium cohæredum, non inſolidum, ſed pro ſingulatum rata, & portione. Bald. in d. l. 2. C. com. de leg. n.17. Iaſ. in l. cum qui res, C. de procurat. n. fin. Neguſ. de pign. d. memb. 4. p.2. n. 16. vbi per bellè rationem aſſignat.

72 Sed ſuboritur quæſtio. An iſte legatarius hypothecam habeat reſpectu creditoris chyrographarij ipſius teſtatoris? Et reſolutiuè procedendo, eſt omnino negandum, auctoritate text. expreſſi in l. creditoribus, 4. §. legatarios, & in l. quoties 6. in. D. de ſeparation. l. ſcimus, 22. §. & ſi præfatam, 4. & §. ſeq. C. de iur. delib. Tum & ratione, quia non competit tacita hypotheca pro legato, niſi hæreditas ſit ſoluendo; quæ tunc dicitur, cum æs alienum eſt deductum; (ſatisfactis ſcilicet prius quibuſuis creditoribus; ad l. ſubſignatum, §. bona, D. de verb. ſignif. cum concordantibus) §. fin. inſt. de leg. falcid. d. l.4. §.1. & l.6. D. de ſeparation. l.1. §. pen. D. ad S.C. Trebell. l.2. §.1. D. de collation. l. papinianus, 58. §. de quarta, D. de inoffic. teſtam. l. quod autem, 6. §. penult. D. quæ in fraud. credit. quibus ſubſcribit & Bart. in dict. l. creditoribus, n.3. D. de ſeparat. & in l. is cui, 5. §. poſtquam, 4. D. Vt in poſſeſſion. legator. & in d. l. ſcimus, §. 4. n.3. & ſeq. Caſtrenſ. in l. reſcriptum, 10. D. de pact. n.3. Iaſ. ibid. n.10. & ſeq. Surd. dec.316. n.12. & ſeq. Natt. conſ.199. n.8. & alij.

Nec facit Gloſſ. repugnans in d. l. is cui, §. poſtquam 4. verſ. non habetur, D. Vt in poſſ. leg. quatenus ait, legatarios præferri chyrographariis creditoribus; dum hodie tacitam habent hypothecam, ex l.1. C. comm. de leg. Ipſa enim in errorem impingit, non diſcernens caſus, & perſonas reſpectiuè. 73

Nec valet quod innuit, ſcilicet d. l. creditoribus, & alia ſupra adducta procedere ſecundum illud tempus quo legatarius non habebat tacitam hypothecam. Quandoquidem id eſt manifeſtè contra d. l. creditoribus. Vide quæ per eandem Gloſſ. in d. l. ſcimus, 22. §. etſi præfatam, 4. ver. falcidiæ, & §. licentia, ver. accommodare, C. de iure delibor. Add. Rot. coram Coccin. Dec. 67. n.7. cum aliis, relatis in Romana Dotis, 27. Maij 1647. coram D. Cerro nunc Decano, relat. poſt Salgad. Labyrinth. Credit. Dec.34. Et quæ dixim. artic. 4.2. part. in fin. 74

Secundum caſum hypothecæ tacitæ aliqui Doctores fingunt in bonis furis, pro reſtitutione rerum ablatarum; ex Bald. in l. furti 15. C. de furtis, n. 2. Neguſ. de pign. memb. 4. p.5. n.124. & ſeq. Moller. in ſemeſtr. lib 2. cap.19. n.11. & ſeqq. Berlich. pract. concl. part. 1. concl. 67. n. 75. Quod intelligunt ſi bona ablata conſumpta ſint; quoniam ſi adhuc extent, poſſunt vendicari, vt in artic. 6. ſup. diximus. 75

At verò id prorſus negant Mantic. de tacit. & ambig. lib.11. tit.14. n.9. Viuius dec.451. tom.1. Neguſ. aliique relati & ſecuti per Acoſt. nuperrimè viſ. de priu. credit. reg.3. limit. 11. n.12. 76

Alium caſum attexit Bald. in bonis Vſurarij pro reſtitutione vſurarum, in iis enim induci tacitam hypothecam ſuſtinet, in leg. ſi tutor, 5. C. de ſeru. pign. dat. manum. n.4. & in l. executorem, 8. C. de execut. rei iudic. 77

Reſiſtunt tamen & rectius, Ioann. Andr. in c. quamquam, de vſur. in 6. vbi Io. de Lignan. Ant. de Butr. in c. tua nos, verſ. eodem. Laurent. de Rudulph. in tract. de vſur. q.26. Abb. in c. cum tu, ſup. gloſſ. fin. extr. de vſur. Ambroſ. de Vignat. in repet. c. ſalubriter, extr. de vſur. n.231. vbi de communi. Federic. de Sen. conſ.214. & conſ.61. Couarr. lib.3. variar. c.3. n. 6. Mantic. de tacit. d. lib.11. tit.14. n.9. Rot. deciſ. 177. part.1. recent. Daniel. Moller. ſemeſtr. lib.2. c.19. n. final. Cenc. de cenſib. 2. part. c.2. n.23. Acoſt nouiſſ. de priuil. credit. regul.3. limitat.10. n.11. 78

Tertius ergo ſit caſus cum debitor obligauit creditori bona alterius, qui poſtea fit fideiuſſor in eodem debito pro eodẽ debitore; ipſe enim fideiubendo, tacitè approbare videtur obligationem ante factam, leg. Pomponius, §.1. D. in quibus cauſ. pign. vel hypothec. tacit. contrah. Neguſant. de pign. 79

membr.4.

membr.4.part.2. n.164. hic tamen caſus eſt hypo-
thecæ ab homine inductæ, & non à iure.

80 Quarto tacitam habet hypothecam in fundo,
ille, cui ex eo fundu alimenta debentur, *leg ſi quis,2.
§. fin. D de aliment.& cibar. legat.leg. fundus*, vbi
Bart. *& leg.Gaius*, vbi Gloſſ. *D. de ann. legat* Ro-
man. *conſ 388. num.3.5.& ſeq.* Felin. *in cap ad au-
dientiam, de reſcript. n.6.* Mantic. *de tacit. & am-
big.* Barboſ. & alijs ſter vnus pro pluribus, Surd.
de aliment. titul.8. priuileg. 51. n.3. adiunge Co-
uarr. *in cap. Raynutius de teſtam.§.10.n.8. & lib.2.
de ſponſalib.cap.8.§.6.n.14.* Vide quæ nos ſupr. *art.
3.* & alibi.

Idem eſt, ſi quoduis legatum, vel reditus ad
pias cauſas ex eo debentur. Roman. *ſingular.43.
per tot.* Tiraquell. *de priuil pia cauſa, priuileg.63.
per tot.* Adde quæ nos ſupr. *d. art.3. num.45.50.
& ſequent.*

81 Id demum extendas, & ad annuas præſtationes
ex eo fundo debitas; pro iis enim fundus oneratus
tacitè hypothecatus eſt. Negnſant. *de pignorib.
membr. 4. part. 2. num. 164.* Hoſtienſ. *in ſumm.
extr. de locat. § qua actio, num. 13.* Specul. *lib.4.
part. 3. tit. de emphyteut. §. nunc aliqua, num.109.
& ſequent.*

82 Quod & ex ea ratione probari poteſt, quia vi-
delicet pro cauſa alimentorum nulla à iure ap-
paret inducta ſpecialitas, vt videre eſt ex tot. tit.
D.& C. *in quib.cauſ.pign.vel hypoth.tac.contr.*

Sed hæc hypotheca ſup. appoſita ideò induci-
tur, quia fundus ille ad hoc ſpecialiter eſt deſti-
natus; ergo ob hanc ſpecialis deſignationis ra-
tionem, idem & in quibuſuis ſimilib. præſta-
tionibus erit ſtatuendum. Nouiſſimè id con-
firmat Acoſta, *de priuil. credit. reg. 3. ampl. 7.
num. 9.*

83 Ex aduerſo tamen ſtant pro ſpecialitate, Ro-
man. *conſil. 388. num 3. & ſeq.* Caſtrenſ. *d. conſ.
7049 num. 4. lib. 1.* Felin. qui mentem Caſtrenſ.
confirmat, *in cap. ad audientiam, 31. de reſcript.
num. 6.* Tiraquell. *de priuil. pign. cauſ. d priuileg.
63.* Guid. Pap. *dec.432.n.17.* Hartman. Piſt. qui li-
mitat dupliciter, *obſeru 69 per tot.* id ſuſtinentes ex
*leg fin.§.ſi De contr.empt.leg.liberto, init.& leg.Ca-
ius, D.de ann.legat.* Tu diiudica.

84 Notatur tamen, ſi annua præſtatio, & penſio
ſuper aliquo fundo ſit impoſita ad certum tempus,
& non in perpetuum, tunc ille fundus non eſt ta-
citè hypothecatus, *leg. fin. Cod. de action. emph.
leg. quidam teſtamento; D. de leg. 1.* Hoſtienſ. *in
ſumm de locat. d.§. qua actio, num.13* Specul. *d.tit.
de emphyt. §. nunc aliqua, n. 109.* Guid. Pap. *dict.
deciſ.432.n.17.*

85 Quinto obtinet tacita hypotheca duobus in ca-
ſibus. Primus eſt, ſi quis obligatur ex cauſa trans-
actionis ſuper veteri obligatione, abſque animo
nouandi primam, quoniam ſi hoc caſu tranſigens
non ſeruat tranſactionem, contra eum poteſt agi
primæua obligatione, *leg. cum proponas, Cod. de
pactis, l.ſine apud acta, C.de tranſact* & pro illa ve-
teri, & primæua obligatione bona prædicti tranſi-
gentis, qui non ſeruauit tranſactionem, ſunt ta-
citè hypothecata, text. expreſſ. & ſingularis, *in
leg fin. D. in quib. cauſ. pign. vel hypothec. tacit.
contr.* vbi Bart. *init.* Neguſant. *de pign. membr. 4.
part 2. num.164. & ſeq.* vbi id notandum deſignat,
vt frequens.

86 Secundus caſus affertur, ſi tranſactio fuit qui-
dem facta, animo nouandi; ſed doloſè, & eo
animo vt nullam ſeruet; tunc enim in odium com-
mittentis, dolum bona illius ſunt tacitè hypothe-
cata, Ita vult Bart. *in dict. l. fin. D. in quib. cauſ.
pign. vel hypoth. tacit. contr.* Neguſant. *de pignor.
part.2.memb.4.n.164.*

Sexto hypotheca inducitur in bonis debitoris, 87
cum quo creditor pactum iniit, vt ſi ipſi ſatisface-
ret, poſſet propria Auctoritate ingredi dicta bona;
etſi enim nil de hypotheca expreſſit, tacita ſubin-
trat, *leg. creditor, 3. §.fin.D. qui pot. in pignor.leg.
creditores*, & ibi Bald. *C.de pign.n.3.* Tuſch. *pract.
concluſ.118. num.43. litt. H.* Franc. Cremenſ. *ſin-
gul.2. per tot.* Alex. *conſil.2. num.11. lib. 4. & con-
ſil. 83. lib.6.* Mantic. *de tac.& ambig.libr.11.tit.5.
n.15.* Neguſant. *de pign.membr.2.part.3 n.99.* Gait.
de credit.cap.4.quæſt.7.n 835. Vrſill. ad Afflict *dec.
326.* Acoſta, qui plura adducit, *reg.3.ampliat.31.
n.76.* quem vid.

Adduntaliqui tacitam hypothecam, ob legiti- 88
mam de iure debitam, in bonis aſcendentis; inter
quos Aretin. *conſil.176.* Raphael Fulgoſ. *conſil. 84.*
Bald. *conſ.171.lib.1.*

At talem hypothecam de iure non ſubſiſtere, 89
mordicus ſuſtinent Alex. *in leg. in quantum, colum.
7. num 15. D. ad leg. falcid. & conſil. 78. num. 6.
& ſeq. lib.3. & conſil. 117. num.2. libr. 6.* Dec. *con-
ſil. 235. num. 6.* Gabriel *comm. opin lib. 6. tit. de
legitima, concl. 5.* Matth. de Afflict. *dec. 162. n.4.*
Neguſant. omnino vidend. *de pign.membr.4. part.
2 n.164.* Ruin. *conſil.51.num.6.lib.4. & conſil. 17.
n.8 lib.5.*

Si tamen legitima ſit in teſtamento aſſignata, 90
vel pro eius ſupplemento agatur, admittunt DD.
allegati tacitam hanc hypothecam; Vid. Fulgoſ.
dict.conſil.34. Negnſant. *vbi ſuprà, n.164.* Gabriel.
alleg.concl.5. Dec. *citat.conſil.275.n.6.*

Septimo, Hypothecam contrahit damnum paſ- 91
ſus, in ſeruo, animali, ſeu re, quæ, noxamque
pauperiem, intulit & damnum; atque ita cum
tali onere in tertium tranſit, *leg. 1. §. cum etiam.
D. ſi quadrup pauper, &c. §. omnis Inſtitut. de noxal,
action.* Sanch. *conſil. moral. libr. 1. cap. 5. dub. 3.
num. 6.*

Imo & ius retentionis ipſi conceditur, *leg. quin-
tus, 39. D. ad leg. Aquil.* Alciat. *in l. ſi filius, § pa-
ſcua, D.de verb.ſignific.* Surd. *de Aliment. tit. 8.
priu.61.* Gratian. *diſcept.forenſ.cap.80.n.2.* Garc. *de
expenſ.& melior.c.4.n.28.* Menoch. *de recuper.poſ-
ſeſ.&c. remed.9 n.273.*

Atque hæc de hypotheca tacita.

Quoad expreſſam, illud conſultius viſum eſt ad- 92
notare, eam poſſe conſtitui ſuper omnibus bonis
ſuis, item, & iuribus; Hinc valida erigitur in ſer-
uitute, ruſtica tamen. *leg. ſed an eris, 11.D.de pi-
gnor.* non etiam in vrbana, ob rationem, vt
per Gait. *de credit. cap.4 quæſt.7.n.406.* Barboſ. *in
l. vſufructu, 58. D. ſolut.matr.7.* Parlador. *rer.quoti-
dian.2.cap.fin.p.5.§.3.n.47.*

Idem dic in vſufructu, vt hypothecæ ſubiici 93
poſſit, intellige tamen, & hic, & ſupr. de com-
moditate, non de iure ipſo ſeruientis quod vt
perſonale inſeparabile prorſus eſt, & non tranſmiſ-
ſibile, *leg. 4. D. de nouat.leg. qui filios*, vbi Gloſſ.
C. quæ res pign. obl. poſſ. leg. prædium, vbi Gloſſ.
C. ſi res alien. pign.dat. Atqui iuxta præmiſſa, in-
terpretandæ ſunt deciſiones *leg.ſi is, qui, § fin. D.de
pign.arborib.13.§.vſufructus, D.de vſufruct. l. uti-
tur,43.eod.tit.*

Similiter ſtatuas, & in vſu ſepulturæ, etſi enim 94
ius,

ius ſeu dominum eius vti in nullius bonis, acquiri non poſſit, §. ſacre Inſt. de rer. diu. vſus rectè acquiritur, adeo vt domino inuito extraneus nequeat ſepeliri. Abb. in c. 1. de ſepultur. Lambertin. de iure patron. lib. 1. part. 2. quæſtion. princip. 11. quæſt. 130.

95 Adhuc, & hypotheca rectè conſtituitur in iure patronatus. Gloſſ. fin. in c. cum Bertoldus, de re iudic. Gaec. de beneſ. part. 5. c. 9. n. 137. & cæteri allegati ab Acoſt. d. tract. reg. 3. ampliat. 54. n. 108. apud quem plura in propoſito.

96 Iuriſdictio etiam benè capax eſt hypothecæ, ad Bart. in leg. ſi is qui, §. fin. D. de pign. Cancer. variar. cap. 13. n. 364. Maſtrill. de magiſtrat. lib. 4. c. 16. num. 147. Acoſt. dict. tractat. regul. 3. ampliat. 55. num. 110.

97 Qui eam ipſam extendit ad bona maioratus, quæ ſunt facta alienabilia ex Regia facultate, ex Fuſar. Molin. & aliis, vbi ſup. ampl. 58. n. 115.

98 Præterea emphyteuſis hæreditaria hypothecari poteſt cum conſenſu domini directi. Hæreditariam intellige cum ſcilicet initur emphyteuſis pro ſe, & hæredib. aut filiis. Clar. lib. 4. recept. ſent. §. emphyteuſis, quæſt. 16. n. 3. Valaſc. de iure emphyteum. quæſt. 49. n. 4. & poſt eos, Acoſta de priu. credit. d. reg. 3. ampl. 59. init. vbi limitat, ſi hypotheca fiat contra naturam emphyteuſis, vt quia ex. grat. Emphyteuſis Eccleſiaſtica in hæredes extraneos alienetur, contra talis ſpeciei naturam; tunc enim filij poſt patris mortem, eam poterunt reuocare ad doctrinam DD. in l. peto, §. prædium, D. leg. 2. iunct. leg. fin. §. fin. C. com. de leg. Fuſar. & alij per eum adduct. apud quem vide ad rem plura.

99 In Emphyteuſi autem cum pacto, & prouidentia; quia ius, & prouiſio eſt acquiſita non tantum ſibi, ſed & filiis, & deſcendentibus ſeu familiæ, hypotheca nequit conſiſtere, ſed prorſus eſt inutilis, etiam accedente directi domini voluntate, ad leg. peto, §. fratr. D. leg. 2. l. vnum ex familia, §. 1. D. eod. Vide tamen quæ per Acoſt. vbi ſup. n. 11. & ſeq.

100 Super re pariter aliena conſiſtit hypotheca vtcumque res ea in dominium incidat creditoris, etſi enim in re aliena non poſſit pignus conſiderari, leg. quæ prædium, C. ſi alien. res pign. dat. l. 1. §. 1. D. de pign. cum ſimil. tamen ſuperueniente dominio, conualeſcit hypotheca, l. rem alienam, D. de pign. act. l. cum res, C. ſi res alien. pign. dat. habet in rational. ad d. l. rem alienam, Acoſta qui, & appoſita diluit, d. reg. 3. ampl. 62. n. 19.

101 Nec minus ſubſiſtit hypotheca in re quidem aliena, ſed conditionaliter, in euentum ſcilicet, & tempus quo ſua erit, l. ſi fundus, §. aliena, D. de pignor. leg. 9. §. fin. D. qui potior.

Hæc ſatis de hypotheca hac, ſeu pignore conuentionali.

Cæterum ad pleniorem, ac perfectiorem totius rei intelligentiam, remanet nonnihil agen-
102 dum de eo creditore † qui pignus iudiciale, vel prætorium, vel aliud ius reale ex immiſſione habet; qui nihilominus pacificatur habentib. tacitam, vel expreſſam hypothecam, in omnibus caſibus, vt ſupra, de quibus aliqua diſpiciamus.

103 Et in primis. Qui pignus iudiciale conſecutus eſt ex cauſa iudicati in bonis debitoris ius hypothecæ, & prælationis habet, text. expreſſ. in leg. ſi & iure, 10. D. qui potior. leg. ſi decreto, 2. leg. cum Rempublicam, 3. Cod. eod. leg. non eſt mirum, 26. in it. & §. 1. D. de pign. act. Mynſing. cent. 1. obſeru. 28. Tuſch. qui de iudicio teſtatur, litter. H. practic. concl. 127. n. 4. Bart. in d. leg. ſi & iure, n. 2. in leg. cum vnus, 12. D. de rebus auct. iud. poſſid. num. 10. & in leg. cum apud, vltim. Cod. eod. num. 2. Dyn. in cap. qui prior, de regul. iur. in 6. num. 8. Iacob. Cuiac. lib. 9. obſeruat. cap. 37. poſt init. Nicol. Mozz. de pign. colum. de natural. pign. num. 41. Frederic. Mandan. in tractat. de continent. cauſ. lib. 3. capitul. 15. num. 4. Andr. Rauchb. quæſt. cn. 9. num. 39.

Etſi repugnet Gloſſ. in dict. leg. ſi & iure, & in 104
leg. cum apud, 10. Cod. de bonis auct. iud. poſſid. quam ſequitur Neguſant. part. 3. de pign. membr. 2. n. 16. Hi enim innituntur legibus, prima facie aduerſantibus, videlicet, leg. cum vnus, 12. D. de rebus auct. iud. poſſid. dict. leg. cum apud, fin. C. eod. leg. ſi finita, 15. §. ſi plures, 15. D. de damn. infect. l. quod autem, 6. §. ſciendum, D. quæ in fraud. credit. leg. is cui, 5. leg. qui potior. 3. §. vltim. D. vt in poſſ. legat. in quibus habetur, eum qui prior miſſus eſt, cæteris non præferri.

Reſpondetur enim, hos textus loqui de pigno- 105
re prætorio; cum ſcilicet quis ex primo decreto in poſſeſſione bonorum ob contumaciam litigatoris rei ſeruandæ cauſa, vel aliàs mittitur; vt benè Cuiac. in d. cap. 77. obſeruat. poſt init. Bart. in dict. leg. ſi iure, n. 1. & 2. & in dict. leg. cum vnus, n. 25. & ſeq. Bald. qui rationem diuerſitatis aſſignat, in l. ſi decreto, 20. C. de bon. auct. iud. poſſid. n. 2.

Procedit autem præfixa concluſio, non tantum 106
cum ſi primo miſſus habeat pro ſe cauſam iudicati; ſecundus vero non prætendat dictam ſententiam, & rem iudicatam, prout apparet ex text. in d. l. ſi decreto. 2. leg. cum Rempublicam, 3. Cod. de bon. auct. iud. poſſid. Bart. in d. leg. cum vnus, n. 10. Bald. in d. leg. cum apud, n. 2. poſt init.

Sed adhuc obtinet d. concluſio, ſi vterque ſen- 107
tentiam, & cauſam iudicati prætendat; nihilominus enim, qui prius ex ſententia eſt in poſſeſſionem miſſus, hic poſteriori præfertur.

Idem deducitur ex d. leg. ſi, & iure, 10. D. qui potior. Inſuper ex l. inter eos, 19. D. de re iudic. vbi qui ex cauſa iudicati prius occupauit, (ait text.) alteri præferri debet. nil clarius. Nec illud verbum, occupauit, debet accipi de violenti occupatione, & ex propria auctoritate; ille enim potius punitur, ad l. extat D. quod met. cauſ. l. ſi quis, 7. l. ſi quando, 9. & leg. fin. C. vnde vi; ſed de ea intelligi debet, quæ per iudicis immiſſionem expeditur.

Præterea probatur, quia talis miſſio de qua agi- 108
mus producit hypothecam, & pignus reale, vt ſup. firmauimus ex d. leg. ſi & iure. Cæterum natura huius pignoris, & hypothecæ eſt, vt in eo prior tempore potior ſit, & anterior, l. 2. l. potior, 11. D. qui potior, ergo, &c.

Atque ita ſentiunt, & ſuſtinent Bart. in d. leg. ſi 109
& iure, n. 2. & in d. leg. cum vnus, 12. n. 11. Bald. in d. leg. ſi decreto, 2. Cod. qui potior. n. 2. & in d. leg. ſi Rempublicam, 3. Cuiac. d. lib. 8. obſeruat. c. 37. Nil attento quod Bart. parum ſibi conſtans ſit in d. c. cum apud, veteres, fin. n. 2. ſecutus à Neguſant. p. 3. membr. 2. poſt init. &c.

Extenditur inſuper dicta concluſio, vt proce- 110
dat ſiue miſſio in poſſeſſionem decernatur vigore ſententiæ, & iudicati; vt ſupra; ſiue etiam, ex inſtrumento, aut guarentigiato, aut vallato Obligatione Camerali, aliòve paratam executionem habente. Batt. in dict. leg. cum vnus, 12. n. 11. & in

*d.l.ſi & iure,n.2.*Bald. *in d.leg.ſi decreto, 2.n.2. & ad fin. & in d.l. cum apud,n.2.* Neguſant. *de pign. d.part.3.memb.2.n.19. poſt init.*Ratio autem ea eſt, quia eiuſmodi inſtrumenta parem vim, & poteſt item cum ſententia habent, & pari paſſu procedunt. Bart. *in d.leg. cum vnus, num.11.& in leg. vnic.Cod.de reb.cred.n.7.& in leg. ſed mihi,13.§. in hac actione, D.commod.n.11.* Iaſ. *in leg.legitima,D. de pact.n.6.* Matth. Coler. *de proceſſ.exec. part.1. cap.3.n.10.*

111 At vero, vt creditores hi ius hypothecæ conſequantur,non ſufficit interlocutoria, & comminatio de immittendo,ſed requiritur realis immiſſio, & cum effectu; text. ad literam *in leg. non eſt mirum,26.§.ſciendum eſt, 1.D.de pignorat.act.*

112 Ratio ea eſt; quia iſte effectus prouenit ex poſſeſſ.vt patet; ſed poſſeſſio non attenditur, niſi corporaliter ſit obtenta, ad text. *in c. cum aliquibus,ext.de re iudic.*Bart.*in d.l non eſt mirum,26.* Bald.*ibid n.3. & in prim.addit.*Hering. *de fideiuſſ. c.26 n.115.* Ergo, &c.

113 Sed quid ſi iudex & interloquitur, & executionem decernit, ſed ſub termino; puta niſi ad bimeſtre debitor ſoluerit, &c. ſi ipſe non ſatisfaciat, & interim alius immiſſionem impetrat, quiſnam præferendus erit?

114 Dicendum omnino eſt, primum hunc creditorem præferendum.

115 Ratio eſt, tum quia hæc dilatio indulta debitori per Iudicem, conceſſa eſt non ex officio, ſed ex commiſeratione. At factum à Iudice, quod ad eius officium non ſpectat, partibus nocere nequit, *leg.factum à Iudice,70.D.de reg. iur. c.aqua à Iudice,28.de reg iur.in 6.*Ergo,&c.

116 Tum & quia Conditio caſualis ex poſtfacto purificata, retrotrahitur ad punctum prioritatis, *l.Titius,4.ff.quæ res pign.leg.1.leg.qui balneum,9.§. amplius, leg.potior,11. §. videamus. 1.D.qui potior.* ſubſcribit poſt adductam DD. catenam, Anton. Amat. *var.reſolut.c.5.per tot.* Mangill. *de euiction. quæſt.per tot.*

At hæc dilatio ſub ea conditione indulta eſt, vt ſi non ſatisfaciat, immiſſio realis fiat, quæ ex caſu, & fortuna pendet, an ſcilicet pecuniam excogitare poſſit ad ſoluendum, ergo, &c.

Vide Piſt.*in ſuis quæſtionibus illuſtribus, part.4. quæſt.165.per tot.* Berlich. *practic.concl.part.1.concluſ.68.n.16.*

117 Adhuc etiam dic creditorem hunc immiſſum in bona cenſeri, iuſque reale conſequi, quaſi realiter immiſſum, ſi facto Iudicis, vel hominis,aut naturæ impedimento realiter non potuit immitti, Bart. *in leg.cum vnus,2.§. ſi propter fin. D.de rebus auct. iud. poſſid.* quem text. ad hoc ſingularem prædicat in toto iuris corpore; adde, *& leg.ſeq. init.* Iaſ. *ibid.n.2.& ſeq.*

Prout ſi tertius executionem,ſeu immiſſionem hanc impediat, ſeu poſtmodum lite finita hæc executio confirmetur, ea confirmatio retrotrahitur ad tempus executionis iam decretæ, à quo die pro poſſeſſore habendus erit, ac præferendus aliis qui medio tempore in fundum immiſſi ſunt. Anton. Faber *in ſuo Cod. lib. 7. tit. de execut. rei iud.de fin.55. per tot.* vbi de iudicio teſtatur in ſuo Senatu Sabaudiæ. 118

De pignore prætorio,videlicet cum eſt immiſ- 119
ſus creditor in poſſeſſionem bonorum debitoris contumacis, ſi eſt immiſſus ex primo decreto, rei ſcilicet ſeruandæ cauſa, dicendum eſt, ex immiſſione nullum ius reale acquiri,vt aduertit Iacob. Cuiac. *lib. 9. obſeruat. 137.poſt. init.verſ. ac certè;* pulchrè ante eum Bart. *in d.l.1.cit.l. ſi & iure,10. D.qui potior.n.1. & ſeq.per tot.& in l. cum vnus,12. D.de reb. auct.iud.poſſid.*Bald.*in d.leg.ſi decreto,2. C.de bon. auct.iud.poſſid.* cum ſimil.

Ratio autem cur ius nullum prioritatis tri- 120
buat, eſt, quia cuſtodiæ cauſa dumtaxat immiſſus cenſetur, & non vt aliquod ſibi in ea re Ius acquiratur,ſed vt ſit nudus detentor, ob id non facit fructus ſuos. Saluſt. Tib. *lib.1. c.44 n.1.* Marant. *de ord. iudic.part.6. princ.in 2.memb.tit.de conſum. n.12.* Pract.Papienſ.*in form.reſp.rei conu.in verſ.in termino,n.14.* Duran.*dec.364.n.46.ex leg cum proponas,* & ibi Bart. & DD. *& in d.leg. ſi finita, §. Iulianus,D.de damn. infect.*

Ex ſecundo tamen decreto, transfertur vera 121
poſſeſſio, *leg.2. §. fin.* vbi Gloſſ. *D.de acquir. poſſ.* imò,& dominium ſi reus erat dominus;aliàs vſucapiendi conditionem, *l. prætoris,init.* vbi Gloſſ. & Bart.*& in d.l.ſi finita,§.Iulianus.D.de damn.infect.*Marant.Pract.Papien.& Duran.*vt ſup.*

Obſerua tamen, ſi agatur actione reali, ex im- 122
miſſione in poſſeſſionem rei petitæ per primum decretum, acquiri non ſolum detentionem, ſed veram poſſeſſionem, *leg.ſi quis emptionis, §.ſed ſi quis, Cod.de præſcript.30. vel 40.annor.cap.prout, & cap.contingit, de dol.& contum.& leg.is cui,init. D.vt in poſſ.legat.* DD. *in l.3.§.fin.D.de acquir.poſſ. cum ſimil.*

Quæ autem exigantur ad relaxationem horum 123
decretorum, quando interponatur, intra quod tempus, & alia ad materiam, vide quæ per ordinarios Iuris interpretes, *in d.l.ſi finita.§. Iulianus,* Marant. in ſpeculo *vbi ſupr.*& alias forenſes praxes.

A. M. Bertoli, I.V.D. &c.

SECVN

SECVNDA PARS
DE CREDITORVM IVRIBVS, ET PRIVILEGIIS.

Et quo ordine quiſque admitti debeat in iudicio, quando concurrunt ad bona communis debitoris, pro ſolutione ſibi facienda, cum ipſius bona veneunt, &c.

SVMMARIVM.

Quinam Doctores tractent de creditorum iuribus, & priuilegiis, n.1.& 2.
Creditum quotapliciter poſſit conſiderari, n.3.
Aliud conſtituitur ipſorum ordo, ſcilicet habentium reale priuilegium, n.4.& probatur, n 5.
Acoſta *ponit inſuper Dominij creditores, n. 6.*
In creditoribus actionem perſonalem priuilegiatam habentibus, quoad prælationem inſpicitur fauor cauſæ, n. 7.
In hypothecariis habetur ratio temporis, n.8.
In chyrographariis nullus locus attenditur, ſed concurſus, & tributum ſeruatur, n. 9.
Ordo dicendorum, n. 10.
Inter creditores potior præfertur, n.11.
Potior eſt qui habet priuilegium, n. 12.
Hoc, eſt, temporis, cauſæ, n. 13.
Illud cauſæ, attenditur in perſonalibus; at vtrumque in hypothecariis, n.15.
Nomine priuilegij intelligimus illud cauſæ, ibid.
Ceſſante priuilegio cauſæ, attenditur illud temporis, num 16.
Claſſis affertur creditorum dominij, n.17.
Quinam ſint, n.18.
Ab Acoſt. *locatur, Minor in re immobili malè alienata, n.19*
Venditor in re vendita, cum pacto reſolutiuo dominij, n 20.
Fideicommiſſarius vniuerſalis vel particularis in re ſubiecta reſtitutioni, n.21.
Donatarius, cui res tradita fuit fictè per clauſ. conſtituti, n.22.
Venditor in re venditâ, reſciſſo contracta ob læſionem, n.23.
Legatarius etiam in re legata, n.24.
Donans in re donata; recuperanda ob filios ſuſceptos, n.25.
Minor, Miles. Mulier, Eccleſia, Fiſcus, in re empta per eorum adminiſtratores, n.26.
Donatus in re donata recuperanda ob ingratitudinem, 27.
Filius in recuperanda re aduentitia per patrem alienata, n.28.
Dominus in re Emphyteutica, Cenſuali, Colonica, Ad longum tempus, Precaria, Libellaria, Superficiaria, &c. n.29.
Deponens, Locator, & Beneficiarius, pro fructibus fundi, & beneficij non ſoluta penſione, n.30.
Venditor non habita fide de pretio, n.31.
Donans reſciſſa donatione ob non factam inſinuationem, ſi excedat, 500. ſolid. n.32.
Conſanguineus vtens iure retractus, n. 33.
Nulliter contrahens, ſcilicet contra leges; ex quo nulla fit tranſlatio dominij, n. 34.

HVIVS Secundæ Partis materiam, 1
quæ vſu, & frequentia tam celebris, quam vtilis eſt in forenſi iudicio, in oréque omnium Pragmaticorum quotidiana; vt ſcribit Rebuffus, *in commentario ad leges Gallicas, tractatu de conſtitutione redditnum, artic.1.gloſſ.8. in principio*; Poſt ordinarios Iuris Communis interpretes, *in l.prin. ff.de priuilegis creditorum*, & in aliis locis, ſtatim referendis, latiſſimè tractant, & proſequuntur Ripa *in d. l. prin.* Dinus, & Petrus Pechius,, *in c.qui prior de regulis iuris, lib.6.* Bart. & repetentes, *in l. ff. ſoluto matrim. & ibid. eleganter*, Petrus Barboſ. *6. & 7.p. eiuſdem legis*, Baldus, *in l. pro debito, C. de bonis auctoritate iudicis poſſidendis* Caſſan. *in Catalogo gloriæ mundi, 12. p. conſideratione* 99. diffusè Neguſantius, *de pignoribus, 2. membro quinta partis*, Vanderanus, *de priuilegiis creditorum, cap. 2.* exactè, & vtiliter Beneuentus Straccha, *in tractatu de mercatura titul. de decoctoribus, vltima part.* optimè Matienzo, *in l.7. tit.6.lib.5. Recopilationis, gloſſ.7.* Ioannes Guttierrez, *allegation. 4. & in aliis locis à nobis in 1.part. allegatis*, Rebuffus, *in commentario ad leges Gallicas 2. tom. titul. de conſtitutione redditnum dict. art.2.gloſſ.8.* Felicianus, *de cenſibus lib.3.cap.5.* rectè Florez de Mena, *lib. 1. variarum quæſtionum q.6.artic.3. præcipuè ex n.77.* latè & eruditè Pater Ludouicus Molina *de iuſtitia, & iure, tractat. 2. diſputat. 536. fol. 1787.* nouiſſimè, & eleganter Harmannus Meyrer, *in tractatu de pignoribus, & hypothecis, lib.2. de priuilegiis creditorum tit.11.* ✝ A
A ✝. *Final.)* Creditorum iura, & priuilegia, 2
præter relatos ab Auct. deſcribit, & pertractat. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. tit. 22. & 23.* Gait. *de credit. cap.4 quæſit.11.* Ioann. Mich. Beuther, *in tract. de iure prælation.* Matth. Berlichius, *in ſuis practicabil. concluſ. à concl. 63. & deinceps vſque ad concl. 73. part. 1.* Mercurial. Merlin. *de pignoribus lib.... diffusè*, & ſubtiliter admodum, vtcumque ad proprium inſtitutum, Franc. Salgado, *Labyrinth. Creditor. ſparſim per totum*, optimè

poſthec vnus Non. Acoſt. *in ſuo laudat. tract. de priu. credit. per tot.* vbi omnia plenè, & accuratè diſſerit, & congerit.

A. M. Bertoli, I.V.D. &c.

3 Quare ad explicationem eorum, quæ in hac
ſecunda parte continentur præmiſſis his quæ, *in*
prima parte huius tractatus, de priuilegiorum diſ-
finitione, diuiſione, & natura ſcripſimus, & aliis
circa eorum explicationem præhabitis, Pro il-
lorum vera intelligentia, & eius materię perfecta
cognitione, præſuppouendum eſſe cenſeo, om-
ne creditum tripliciter conſiderari poſſe. Pri-
mum eſt, quod ſola nititur actione perſonali:
Alterum eſt, quod præter actionem ipſam perſo-
nalem continet in ſe ex iuris diſpoſitione priui-
legium aliquod. Vltimum erit, quod ſimul cum
illa perſonali actione, hypothecam habet taci-
tam, vel expreſſam; aut generalem, vel ſpecia-
lem; aut vtramque ſimul. Vnde & ſimili modo
in propoſito, triplex creditorum genus conſide-
randum erit; Nam quidam ſunt creditores, qui
actiones perſonales habent priuilegiarias; &
creditores priuilegiarij nominantur: Quidam
vero ſine priuilegio, & ſine hypotheca, eaſdem
habere actiones perſonales conſtat; qui credito-
res chyrographarij in iure appellantur. Alij de-
mum, qui hypothecam aliquam tacitam, vel ex-
preſſam habent, hypothecarij creditores à iure
dicuntur; ideo reſpectu ſuæ actionis, creditores
hi, priuilegia habere dicuntur, aut perſonalia,
B aut realia. *
4 B ✠. *Final.*) Attexere debuit Auct. claſſem
creditorum realiter priuilegiatorum, vt cre-
dens ad rem reficiendam, ad emendam militiam,
Pupillus, Mulier pro Dote, Fiſcus pro tributis,
&c. Hi enim extra ſeriem aliorum exiſtunt,
dum nec à chyrographariis, nec perſonaliter pri-
5 uilegiatis contexuntur. † Teſtis idem Auct. qui
part. 1. art. 1. num. 3. aſſeruit talia priuilegia, etſi
perſonarum intuitu ſint conceſſa, attamen lo-
co realium habere; quod & nos notauimus,
ibidem & clarè apparet ex text. vulgat. *leg. inter-
dum, D. qui pot. leg. quod quis, D de priu. credit.
leg. pro officio, Cod. de adm. tut. leg. 4. §. 1. D. de pri-
uil. credit. leg vnic. §. ſed vt plenius, Cod. de R.V.
act.* cum aliis omiſſis.
6 Addit præterea Non. Acoſt. quintum ordi-
nem, videlicet creditorum dominij, ex Stracc.
de decoct. part. vltim. n. 1. ſuper doctrina Baldi
per eum ibi relat. cum tales hypothecariis præ-
ferantur vt inſ. per Auct. *art. 4. nus.* vbi vid. quæ
obſeruauimus, &c.

A. M. B. I.V. D. &c.

Quibus præſuppoſitis, ſuccedit regula text.
7 celebris, *legis priuilegia, ff. de priuilegiis credi-
torum*, vbi Paulus Iureconſultus in hæc verba
ſcripſit, *Priuilegia non ex tempore æſtimantur, ſed
ex cauſa: & ſi eiuſdem tituli fuerint, concurrunt,
licet diuerſitates temporis in his fuerint*; Ex quibus
verbis, ſecundum veram ipſius legis interpreta-
tionem, quam ego deduco ex ſupra allegatis Au-
ctoribus, probari videtur, creditores qui actio-
nes perſonales priuilegiarias habent, ſi ſint di-
uerſi tituli, prærogatiuam, & prælationem ha-
8 bere; ex fauore cauſæ, cui innituntur; † neque ra-
tionem temporis vel antiquitatis habendam eſſe.
9 † Si tamen concurrant cum hypothecariis cre-
ditoribus, inſpicitur tempus, quod priuilegium
tribuit; non vero cauſa conſideratur; In chyro-
graphariis vero creditoribus, ideſt, qui neque
priuilegium, nec hypothecam habent, nulla tem-
poris, aut cauſæ ratio æſtimatur: ideo in tribu-
tum omnes vocantur, & pro rata, tributio fiet,
eius quod cuique debetur; ex ſingulari text. *in l.
procuratoris, in §. planè, ff. de tributoria actione.* Quę
ſanè omnia ſupra relata colliguntur ex iis, quæ
præter alios rectè, & eleganter traduntur à Feli-
ciano de Solis, *in dicto tract. de cenſibus, lib. 3. c. 5.
in princip.* & à Benuenuto Stracha, *de mercatura,
tit. de decoctoribus, vlt. part. n. 16.* Anton. Gom. *in
leg. 40. Tauri ſub n. 16.* optimè à Matienzo, *in d.
l. 7. tit. 16. lib. 5. Recopilat. gloſſ. 5.* † Quapropter, 10
in ſequentibus articulis, vt hæc omnia plenè co-
gnoſcantur, cùm praxi valde vtilia, & neceſſa-
ria ſint, tractandum erit, ad quem ordinem, &
claſſem omnes hi creditores reduci debeant, &
quiſnam præcedere poſſit, quoties inter plures
creditores contentio naſcitur, & veluti conſli-
ctus eſt communi debitore, facto non ſoluendo.
Quare cum tria creditorum genera eſſe appa-
reat, de ſingulis, facta inter ſe comparatione,
videndum erit; ac deinde diſpiciemus, omnibus
ſimul concurrentibus, quem locum quiſque te-
nere debeat ad debiti ſolutionem, vel ſatisfactio-
nem ſibi faciendam. * C
C ✠. *Final.*) Concurrentibus creditoribus 11
ſemper potior præfertur.
Potior autem dicitur, qui ex priuilegio à Iure 12
indulto prælationem habet.
Eſt hoc priuilegium duplex, ſcilicet temporis, 13
& cauſæ. Ratione temporis, præfertur antiquior;
ratione cauſæ, fauorabilior.
In actionibus, & creditoribus perſonalibus at- 14
tenditur ſolum priuilegium cauſæ, vt dixit Au-
ctor. Nam ſi diuerſi ſint dumtaxat temporis, nihi-
lominus tributim omnes concurrunt, dum tamen
cauſa ſit eadem, *l. priuilegia, D. de priuileg. credit.*
ſuprà prox. per Auct. adduct. Vide inf. *artic. 1.
n. 24. & ſeqq.*
In hypothecariis verò obtinet vtrumque pri-
uilegium, ſcilicet, & cauſæ & temporis, *l. fin. §. 1.
C. qui potior.*
Regulariter tamen magis conſideramus priui- 15
legium in cauſa, quam in tempore, ob id appel-
latione priuilegij in iure hoc loci, intelligitur
cauſæ priuilegium. Iul. Pac. *in Iſag. ad Tit. D. qui
potior. à n. 11.*
Cæterum in hypothecariis vbi & cauſa, & 16
tempus obſeruatur, ceſſante priuilegio cauſæ, &
ſic in pari cauſa, attenditur priuilegium tempo-
ris; ideoque prior præfertur poſteriori, *l. 2. D.
qui potiores &c. l. 6. & 8. Cod. eod.* nulla habita
diſtinctione generalis, vel ſpecialis hypothecæ,
vt & ſup. diximus.
His porrò ita diſpoſitis & iactis fundamentis 17
fert animus prætactæ claſſis creditorum dominij
ex Acoſt. vbi ſup. aliquid breuiter attingere; vt
nil vniuerſali huius materiæ deſit cognitioni.
Creditores igitur dominij illi ſunt, qui rei ven- 18
dicatione potiuntur, hæc potioritatem maiorem
præparat & prærogatiuam vltra omnes alios
creditores. *d. l. ſi ventri, 8. verſ. ſi tamen, D. de pri-
uil. cred.* cum ſimil. prout Auct. inf. *art. 4. n. 2.* vbi
notauimus an, & quando iſte qui dominus rei eſt,
eſſe poſſit creditor.
In hoc autem ordine primò collocat ille Auct. 19
Minorem in re ſua immobili malè alienata; ſci-
licet abſque decreto, *ex leg. prædiorum, & leg. ſi
prædium,*

predium, *C. de prad. min.* cum enim dominium eius nunquam ſit à minore abdicatum, habet rei vendicationem in eam, extincta quauis hypotheca ſuper ea, per communem debitorem contracta, vid. Acoſt. *d. reg. 1. ampl. 1. per tot.* ex Caſtill. Dec. Rolland. Gait. & aliis.

20 Secundò loco aduocat venditorem, qui in rei venditione pactum inſeruit dominij reſolutiuum, vt de retrouendendo, addictionis in diem, aut legis commiſſoriæ, &c. reſoluuntur enim hypothecæ, ſi quæ per emptorem poſt contractæ ſunt, daturque vindicatio, *l. ſi res. D. quib. mod. pign. vel hyp. ſol. l. ſi ex duobus. §. ſed & Marcellus, D. de in diem addict. l. lex vectigal. D. de pignor.* Surd. *de alien. tit. 9. q. 42. num* 4. Fontanell. *de pact. nupt. tom. 2. clauſ. 5. gloſſ.* 8. *part. 3. num. 72.* Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 11. tit. 31. num. 23.* Acoſt. *d. reg. 1. ampl. 2.* & alij per eum adduct. vbi obſeruat, ea pacta directis verbis concepta eſſe debere, vt dominium transferatur, non vero verbis obliquis.

21 Tertius locus per eum tribuitur Fideicommiſſario vniuerſali, vel particulari quoad rem reſtitutioni ſubiectam ex poſtfacto penes aliquem pignoratam, namque non attento quouis pignore, vendicatur. *l. grege, init. D. de pign. l. ſi is cui, §. hæres, D. quemadm. ſeru. amit. l. Statius Florus, § Cornelio Felici, D. de iur. fiſc.* Intellige, exiſtente die, vel conditione, qua rem eam petere poteſt; vel & ſtatim, ſi adiecerit teſtator prohibitionem de non alienando; actus enim alienationis ipſo facto nullus eſt. Fuſar. *de ſubſt. fideicom. quaſt. 134. num. 6. & 7.* Felician. *de cenſib. lib. 2. cap. 3. num. 17.* ſi tamen res non ſit alienata ſed ſtet in manibus grauati datur hypotheca: vt ex Bald. Bart. Iaſ. & aliis notat. & explicat Acoſt. vbi ſup. *ampl. 3. per tot. precipuè, n. 26.*

22 Deinde ſtatuitur donatarius, cui per clauſulam conſtituti res fuit tradita per fictionem, corruunt enim aliæ quæuis hypothecæ per donantem contractæ, de qua nos infrà, *art. 1. n. 90. & ſeq.* Non tamen datur hæc vendicatio, ſi hic conſtituto ante factam acceptationem, vel ratihabitionem à donatario præceſſerit alia obligatio ſuper dicta re; nam vincet donationem, *l. fin. §. Lucius, D. de donat.* Etſi coram Notario ſit ea celebrata. *leg. 3. D. de ſeru. export. l. fin. C. ſi mancip. ita fuer. alien. l. eum qui, D. qui ſine manumiſſ.* defendit Acoſt. ex plurib. *loc. cit. ampl. 4.* vbi *num. 35.* reſoluit re donata ſub modo, quæ quidem per donatarium hypothecata fuit, ſi ante modum impletum alij ſit donata per dominum, in concurſu creditoris hypothecarij & huius ſecundi donatarij, hunc poſtponi, dum actionem ſolum habet perſonalem; quoniam deficit traditio, cuius medio transfertur dominium; vulg. iur. & ita intelligit *l. quoties, C. de don. quæ ſub modo.*

23 Supponit quintò venditorem ſi remedium reſciſſionis, ob læſionem vltra dimidium iuſti pretij, vt *in l. 2. C. de reſc. vend.* aduerſus creditores concurſus intentauerit; nam res ea redire debet ad ipſum libera ab omnibus hypothecis; quandoquidem data eius actus reſciſſione, res redit in priſtinum. Nec datur electio creditoribus ſupplendi, & ſarciendi; cum talis eſt dolus dans cauſam contractui, quoad ſubſtantialia: Idem ſtatue ſi per metum incuſſum in contractu vendens reſtituatur in integrum *l. ſi mulier, §. ſi metus, & l. 2. D. quod met. cauſ. l. ſi metus cauſa, D. de acq. hæred.*

24 Addit ſexto legatarium pro re legata, ſi hæres eam hypothecæ ſupponat ante traditionem; reſolutis enim quibuſuis obligationibus, ipſi domino dari debet, *l. final. §. ſed quia, C. comm. de leg.* Excipit tamen legatum conditionale, vel ad diem, ante ipſarum aduentum. Item illud optionis; & etiam quod in re hæredis exiſtit, & aliis caſibus in quibus dominium recta via non tranſit in legatarium; nec enim dabitur vendicatio.

25 Subtexe donantem qui iuxta deciſ. *l. ſi vnquam, C. de reuoc. donat.* rem donatam recuperare velit, quia filios ſuſcepit. Item & dotem datam extraneæ, quæ quidem donati cenſetur, & mera liberalitas. Alexand. huius ſententiæ Auctor, *conſ. 71. lib. 4.* Fontanell. Barb. & plures per Acoſt. relat. Idem iuris ſtatuas in filio, quoad ſupplementum legitimæ contra bona per patrem exceſſiuè donata, vel in dotem data.

26 Octauum locum dat Minori, & ipſi æquiparatis, ſcilicet Militi, Mulieri, Eccleſiæ, & Fiſco in re empta à Tutore, Curatore, vel Adminiſtratore, ex illarum perſonarum pecunia. *l. tutor, C. arbitr. tutel. l. ſi vt proponis; C. de rei vendic. cum ſim.* quod tamen intellige non procedere ſi emptores ſint extranei, nam datur hypotheca priuilegiata, vt ſupr. 1. *part. artic.* 4. Niſi tamen lapſi facultatibus eſſent, daretur com rei vindicatio. Vide tamen, & intellige, iuxta ea quæ dicemus infr. *artic. ſeq.*

Militem porro accipe tum cœleſtis, tum armatæ claſſis. De muliere ſupra dictum ſuo loco; Eccleſia pariter eodem fruitur iure, *leg. 3. §. ſi ab ignoto, D. de manumiſſ.* non tamen ſi res ſit empta ex fructibus beneficij, per ipſum adminiſtratorem, ſcilicet Prælatum, Beneficiarium, &c. dabitur enim ſola actio perſonalis, dum tales fructus Eccleſiæ non ſunt. Vid. *leg. ſi ea pecunia, Cod. de rei vendic.* Hoc ipſe ſtatue in Fiſco, quoad Theſaurarium, iuxta ſup. adduct.

27 Diſtribuit nouum locum donatori ob recuperandam rem donatam à donatario ingrato, *leg. fin. C. de reuocand. donat.* cui quidem hypotheca impoſita prorſus euaneſcit. DD. per Acoſt. *vbi ſup. ampliat.* 9. Obſerua tamen donatoris hæredibus ius hoc non competere in præiudicium creditorum aliis modis excipe, vt per eum *d. ampl. 9.*

28 Filium poſtmodum reponit, cum rem aduentitiam à patre alienatam vult recuperare, liberè enim illam vendicat, ſi bona patris non ſint ſoluendo, nil obſtante hypotheca creditorum, *leg. fin. §. in computat. C. de iure delib. & leg. 1. C. de bon. matern.* vbi Pinell. 3. *part. lib. 1. num. 79.* Auct. *ſupr. 1. part. art. 4. num.* ... vbi & nos hypothecam eius notauimus in bonis patris pro hiſce rebus, *& art. 6. ad fin.*

29 Siſtit vndecimo dominum, quoad Emphyteutam in bonis in emphyteuſim datis, pro quib. intra triennium non ſoluit penſionem ſeu canonem; aut eam irrequiſito domino alienauit, contra *leg. 2. & fin. C. de iure emphyt.* vendicat enim ea bona, reſolutis quibuſuis hypothecis medio tempore contractis, *leg. lex vectigal. D. de pignor. leg. ſi res, D. quibus mod. pign. vel hypoth. ſol.* Quod de emphyteutica re deciſum obtinet in cenſuali. Item in Colonica ad longum tempus; Precaria, Libellaria, ſcilicet locata ab emphyteuta; Item Superficiaria, &c. Vid. tamen plures

exceptiones, vt per eum. Nos aliqua *ſupr. articul.8. part.1.*

30 Duodecimum gradum tribuit Deponenti, Locatori, & Beneficiario pro fructibus fundi, & beneficij, non ſoluta penſione de quibus ſatis ſuo loco, *part.1.artic.5 & 6.*

31 Addit poſt hæc Venditorem, qui fidem de pretio non habuit, ſed eo pacto dedit, vt ea è ſuo non migret dominio, niſi pretio ſoluto, ſed vel precario ſtet penes emptorem, vel commodato, aliove ſimili titulo non transfurtiuo dominij, de quo nos *ſupr.part.1.art....n....* & inſr. *art.4.n.3.& ſeq.* Addit tamen Aeoſt. *d. reg.1.ampliat.13 n* 8. ſi Fiſci, & Minoris, & Eccleſiæ res vendantur habita etiam fide de pretio, tamen eo non ſoluto, dari vindicationem aduerſus omnes, & quoſuis creditores, ex *leg. ſi procurator*, §. *ſi ab eo* vbi Gloſſ. *vltim.D.de iur. fiſc.* & alij Ductures vt per eum.

32 Decimo quarto locat rem donatam, ſed non inſinuatam ſuppoſito exceſſu 500. ſolidorum; nam non attenta hypotheca conſtituta ſuper re illa, reuertitur res ad donantem, *l.lex vectigal.alleg.D. de pign.*

33 Penultimo ſtatuit caſum tetractus rei per conſanguineum; decidunt enim quæuis obligationes, & hypothecæ ſuperimpoſitæ.

34 Vltimo figit regulam in omni contractu nulliter celebrato, ſcilicet contra legis prohibitionem, non enim transfertur dominium in accipientem, *leg. non dubium, C. de ll.* cum ſimil. & ideo hypothecæ tanquam, ſuper re aliena, inutiles ſunt, & nullins effectus, & qualitatis, *leg. quæ prædium, C. ſi res alien. pign. dat. ſit.* Excipe tamen ſi redhibitoria agatur; non enim reſoluuntur hypothecæ, *leg. ſi debitor, ſuit. D.quib. mod. pign.vel hypoth. leg. bouem, §. pignus, D. de edilic. edict.* Hæc omnia leuiter tetigiſſe ſufficiat, fontem adeat, qui vberiora petit.

A.M.B.I.V.D. &c.

ARTICVLVS I.

De Creditoribus Hypothecariis, & ordine, & gradu, qui obſeruari debet, circa eorum prælationem, &c.

SVMMARIVM.

Pluribus creditoribus concurrentibus, qui ex hypoteca prælationem habere contendunt, temporis rationem habendam eſſe, ita vt qui prior eſt tempore, potior ſit iure, latè oſtenditur, n.1.& 2.

Prælatio hæc ſtat etiam in vnica hora, vel puncto horæ, n 3.

In dubio prioritatis, quæritur quis ſit potior? n. 4.

Aliqui reſoluunt pro concurſu. n.5.

Aliqui & rectius, pro poſſidente reſpondent, n.6.

Reſoluuntur obiecta primæ ſententiæ, n.7. & 8.

Ampliatur etſi ſecundus creditor poſſideat rem prius alij hypothecatam, n.9.

Nec habet exceptionem excuſſionis debitoris, aduerſus potiores creditores, n.10.

Hæc prioritas ſtat in hypotheca, non in credito, n.11.

Imò preſſius non hypothecæ ratione competit, ſed reſpectu priuilegij, n.12.

Quid ſi priuilegiarij inter ſe concurrant? n.13.

Aliqui præferunt dotem, n.14.

Et Fiſcum, mutuanti ad refectionem, &c. n.15.

Aliqui, & rectius obſeruant potioritatem ex tempore, n 16.

Sententia confirmatur, n.17.

In omnimodo dubio præfertur primo dos, inde pupillus, ex cuius pecunia res eſt empta, demum Fiſcus pro tributis, n 18.

Regula prædicta obtinet, ſiue hypotheca ſit tacita, ſiuè expreſſa, n. 19.

Plures aliæ differentiæ inter eas ſpecies, ibid.

Non ſolum procedit in re, ſed in pecunia, n.20.

Quid ſi ſit conſumpta? de iure remanet hypotheca, num.21.

In praxi reſoluitur eſſe extinctam cum re, n. 22.

Procedit dicta Regula tam in generali, quam & ſpeciali hypotheca, n. 23.

Quid ſit hæc generalis, vel ſpecialis, &c. ibid.

Alia differentia, ibid.

Aliud diſcrimen affertur, in ipſis ſpeciebus quo ad mutuantem ad rem emendam, n.24.

Quod probatur, n. 25.

Affertur interpretatio ad leg. 2. C. de pign. *n.* 26. 27. & 28.

A ſpeciali hypotheca, ſancta cum generali, cogitur quis incipere, ibid.

Idem in dote vt alias dictum, n. 29.

Affertur ratio, n.30. & 31.

Diſpoſitio leg. 2. Codic. de pign. *procedit ſiue in primi obligatione, generalis hypotheca procedat generalem, ſiue ſequatur, n.32.*

Effectus clauſulæ vt generalitatis ſpecialitati non deroget, *n.33.*

Opinio contraria, ibid. & 34.

Diſpoſitio d. leg. 2. *non corrigit deciſionem* leg. qui generaliter, Cod. qui potior, *n.35.*

Sed in ea continetur limitatio, ibid.

Mulier an poſſit cogi exigere dotem à Maioratu, pro quâ eſt obligatus pro Regio aſſenſu, ibid.

Reſoluitur, ne dum compelli, ſed non poſſe exigere, bonis liberis exiſtentibus, n. 36.

Reſoluitur obiectum, n. 43.

Affertur ratio; quia talis obligatio eſt ſubſidiaria; ibid.& n.37.

In Maioratibus non habet locum diſpoſitio; Auth. res quæ, Cod. com. de leg. *n.38.*

Intellige in iis Hiſpaniæ, abſque Regis aſſenſu, n.39.

Euaneſcit creditum dotis mortuo poſſeſſore obligante maioratus bona abſque Regio aſſenſu. Etſi id factum ſit ſub conditione illum obtinendi, & de facto poſt mortem ſit obtentus, n. 40. & 41.

Plura de maioratibus remiſſiuè, n.42.

Tertius poſſeſſor non poteſt obijcere primo creditori excuſſionem rei in qua habet ſpecialem hypothecam, n. 44.

An ipſe tertius poſſeſſor, dum poteſt exenti pro re illa à primo creditore, poſſit ſaltem obijcere excuſſionem principalis debitoris; n. 45.

Proponitur Affirmatiua, n. 46.

Negatiua eſt vſitatior, n. 47.

Prior hypotheca ſemper præfertur, etiam quando vni creditori res prius obligata eſſet ſub conditione, & poſtea alteri creditori eadem res pignori, data fuiſſet, n.48.

Attenditur initium contracta obligationis, non dies deſtinata ſolutionis, ibid.

Ea conditio debet eſſe non poteſtatiua; nam in ea attenditur tempus conditionis, non obligationis, num.49.

Affertur ratio differentia, n.50.

Adhuc generaliter, & in conditionali debito obtinet retrotractio, n.51.

Et in re alienata, pendente hypotheca, ſub conditione; ea purificata, ibid.

Exemplificatur limitatio, ſi hypotheca ſubijcio omnia bona mea pro mercibus acceptis, & accipiendis adlibitum, n.52.

Excipitur ſi crediter tenetur eas mihi dare, etſi non nego recipere, n.53.

Adhuc exemplificatur in hypotheca facta ei, qui mihi ſemper fideiuberet cum occurret, prafertur enim, dum non eſt in poſſeſſione ſe eximere, num.54.

Ratio vtriuſque caſus, ibid.

Attenditur inſuper tempus conuentionis in hypotheca per me facta tibi, vt meo creditori te obligares ad ſolutionem, ſi ad tale tempus ego non ſatisfaciam; nec officiet ſubſequens hypotheca per me facta antequam tu ſoluas, num. 55.

Affertur ratio, ibid.

An creditor hypothecarius ſub conditione caſuali habeat ius ad bona interim quaſita, & alienata, ibid.

Reſoluitur negatiuè, ibid.

Cum debitor ſuſpectus eſt de fuga, vel eius patrimonium diminuitur in ſoluendis poſterioribus debitis, non attenditur dies, vel conditio, num. 56.

Prafertur creditor antiquior, & potior, non ſolum pro ſorte, ſed, & pro acceſſionibus, vt intereſſe, &c. tanquam ex ſequela, ibid.

Specificatur in venditione, n.57.

Vſura naturam ſortis ſubeunt, & vt intereſſe cenſentur. ibid.

Idem exemplificatur in vſuris, & Intereſſe dotis, num.58.

Creditor ob annuum cenſum ſibi conſtitutum in bonis communis debitoris, prafertur ratione hypotheca, & iure antiquitatis, non ſolum pro pecunia, & ſorte, ſed & pro redditibus decurſis, num.59.

Cenſuarius creditor poteſt agere contra tertium vel hypothecata poſſeſſorem, n.61.

An ſi plures ſint, teneantur inſolidum? n 62.

Quid ſi ſint bona generaliter pro cenſu hypothecata? ibid.

Quid ſi heredes? ibid.

Vt Anselatio, & hypotheca locum habeat, debet conſtare de prioritate temporis, & antiquitate obligationis, in publico inſtrumento, vel ſaltem priuato, ſubſcriptione debitoris, & trium teſtium munito, n.62.

Inter eos modos nulla adeſt differentia, n.63.

Sufficienter probatur, etſi ſcriptura, remota tamen ſuſpicione, ſit abſque teſtibus, ſed aliundè probetur ſinceritas, n 64.

Vt fidem faciat in iudicio talis ſcriptura, debet eſſe recognita à contrahentibus, & teſtibus, qui ſuam agnoſcant ſubſcriptionem, n.65.

Communis opinio, n.66.

Etiam non aduerſante parte exigitur ea ſolemnitas, num.67.

Plures modi recognitionis, remiſſiuè, n.68.

An priuata ſcriptura, in qua hypotheca debitoris continebatur, debeat praferri publicis inſtrumentis poſterioribus, ſi prior illa in iudicio recognita fuerit, n.69.

In ſcriptura ſupponitur obligatio cum hypotheca expreſsè conuenta, vt naſcatur hypothecaria, num.70.

Reijciuntur aduerſantes, ibid.

Diſpoſitio, leg. ſcripturas, *obtinet ſolum, cum expreſsè de hypotheca eſt conuentum, n.71.*

Reſoluitur per Auct. attendi tempus recognitionis; ſed ſcripturam ad normam leg. ſcripturas, *retrotrahi ad diem data, n.72.*

Hec vltimum modificatur ab Acoſt. *n.73.*

Tamen retinetur ab Antonio Fabro *oppoſita ſententia, n.74.*

Et fundatur, n.75.

Aliquando contingit, vt ille cui res eſt ſecundo loco obligata, prafratur priori creditori, adducuntur legis exempla, n.76.

An creditor ſecundus ex numeratione, praferatur primo ex ſola confeſſione de recepto, ibid. & num.77.

Retinet Auct. Affirmatiuam, ibid.

Adde, & plures DD. n.78.

Negatiua videtur verior, n.79.

Reſoluitur aduerſum fundamentum, n.86.

Priuilegium prælationis conceditur doti actualiter numerata, n.81.

Idem etiam datur, ſi ante eam confeſſionem de recepto pracedat promiſſio apparens eius ſumme, n.82.

Eſt communis ſententia, n.83.

Prior crediter ex cauſa lucratiua prafertur poſteriori ex cauſa onerosa, n.84. & 85.

Probatur ſententia, & reſoluuntur obiecta, n.87.

Adducantur Auctores aduerſa ſententia, n.88.

In caſu donationis praferenda, debet ea eſſe facta cum hypotheca, n.89.

Quid ſi donans poſtea obligetur alij, cui rem donatam tradat? n.90.

Reſoluitur pro donatarie, traditione non obſtante; num. 91.

Si tamen interceſſit hypotheca, & clauſula Conſtituti, ibid.

Effectus eius clauſula potiores adducuntur, num. 92. & 93.

** Qua debita ſint prius ſoluenda? ibid.*

Regula. Qui prior eſt tempore ſit potior iure, in pignoribus & hypothecis admittenda eſt, ſiue primum pignus ſit Iudiciale, ſiue Pratorium, aut conuentionale, aut è contra, n.94.

Differentia inter pignoris ſpecies, remiſſiuè, n.95.

Poſterioribus creditoribus in concurſu cum prioribus; competit Ius offerendi, n.96.

Ex hoc ſuccedit ſecundus in locum primi, ibid. & num.97.

Nec ad hoc eſt neceſſe aliquod pactum inire, n.98.

Ius offerendi habet locum etiam contra dotem, num. 99.

Non autem cum mulier intentat iudicium aſſecurationis, ibid.

Secus ſi fiat ſuper mobilibus, & nominibus debitorum, n.100.

Si debitor dat inſolutum primi crediteri rem pluribus obligatam, extinguitur hypotheca prioris illius creditoris, ſed ex iuris diſpoſitione, alia quaſi hypotheca ſuberitur, vſque quo ſolidè debitum ſibi ſatisfiat, n.101.

Oblatione integra ſumma facta primo crediteri;

conſeruatur hypotheca in eo ſecundo offerente, num. 102.

Non autem ſi pars ſolum offeratur, n. 103.

Ita nec debitor poteſt cogere creditorem ad tradendum pignus, niſi toto integro debito ſoluto, num. 104.

Tertius etiam poſſidens non poteſt retinere rem hypothecatam, niſi oblato toto credito agenti; nec ſufficit oblatio rei poſſeſſa, n. 105.

Si iſte poſſeſſor meliorationes fecit, non tenetur niſi ad rei æſtimationem offerendam, n. 106.

Eſt facienda æſtimatio tempore oblationis, & augmentum medio tempore cedit beneficio creditoris, ibid.

Semperq; tamen poſſunt creditores ab eo poſſeſſore rem euincere oblato pretio per eum ſoluto, num. 107.

Amplia, & in Clerico, ibid.

Poteſt etiam primus creditor poſſeſſor fundi hypothecati offerendo ſolutionem debiti ſecundo creditori, retinere dictum fundum, ſicut, & quilibet poſſeſſor, n. 108.

Venditio ſub haſta reſoluit, & extinguit omnes hypothecas ſuper re ita vendita, n. 109.

Non procedit hoc dictum. ſi fiat venditio inſtante alio creditore poſſeſſore, n. 110.

Item ſi rei emptor eſſet & ipſe creditor, n. 111.

Et cur, ibid.

Ius offerendi eſt innixum hypotheca, n. 112.

Qui creditor non eſt, aliquando præfertur antiquioribus creditoribus, cum antiquior cedit alicui locum, & actiones, aduerſus debitorem ſuum, num. 113.

Quid exigatur ad hanc ſucceſſionem, in locum primi creditoris, n. 114. & 115.

Si ſoluatur de pecunia alterius, non ſuccedit dominus pecuniæ, in bona debitoris, niſi concurrat, quod exigit lex. & adhuc ſcientia pacti in creditore, n. 116. & 117.

Fideiuſſor ſoluens pro debitore, ſuccedit in locum, & prærogatiuam ipſius creditoris, cui ſoluit, num. 118.

Regula, Qui prior, &c. limitatur adhuc in mutuante ſub vſuris illicitis, n. 119.

Item in creditis cauſa Studij, ſcilicet Doctorum, & Scholarium, &c. n. 120.

Si antecedat fauor boni publici, n. 121.

Si hypotheca ſit conſtituta in fraudem primi creditoris, n. 122.

Si creditor defuncti habeat ſolum actionem perſonalem, ſed ſit facta bonorum ſeparatio, n. 123.

Si debitum hypothecarium ſit extinctum, n. 124.

Si ſit præſcripta ſecunda hypotheca, n. 125.

Si inſtrumentum ſit ſine cauſa, n. 126.

Si primus habeat illam hypothecam pro euictione, num. 127.

Si res hypothecata ſit vendita extraiudicialiter, poteſt ſecundus creditor offerre pecuniam, & pignus redimere, n. 128.

Poſterior creditor præfertur priori, ſi ipſe conſenſit, vt res ſibi obligata, alij hypothecetur, num. 129.

Quid ſi quatuor ſint creditores, & primus conſentit in hypotheca pro tertio; An illo poſtponatur ſecundo, & tertio, vel etiam quarto? num. 130.

Prima opinio affertur, quod cenſeatur remiſſum ſolum ius quoad eum tertium, n. 131.

Et probatur; ſed reijcitur remiſſiuè, n. 132.

Secunda opinio diſtinguit, inter marem, & fœminam remittentem; n. 133.

Sed non ſubſiſtit, n. 134.

Tertia opinio vt primus ſolum ſe exprimens reſpectu eius tertij, ei ſolum poſtponatur; ſecus ſi indefinitè, ſine perſonæ contemplatione, ſed reſpectu ipſius obligationis, & creditoris remiſerit, n. 135.

Iuxta aliquos Doctores tuta non videtur, n. 136.

Quarta opinio, vt ſeruetur quidem conuentum, ſi apparet; ſin minus cenſeatur actum vt diſcedatur in totum ab hypotheca, ſed ſeruato ordine, vt tertius factus primus, poſtea ſecundus quoad ſummam remiſſam, inde quartus admittantur, n. 137.

Et firmatur, n. 138.

Concluditur pro ſententia ſecunda, ſcilicet Salyceti, num. 139.

Comprobaatur, & reſoluuntur obiecta, ibid. & num. 140.

In remiſſione abſoluta iuxta d. leg. Paulus, creditor amittit hypothecam, & fit chyrographarius; & ita intermedij creditores meliorem habent cauſam, ibid.

Remiſſio facta in gratiam tertij creditoris dumtaxat, facit perdere remittenti ordinem ſolum, non etiam ius pignoris, aut creditum, n. 141.

Nulla ſexus diſtinctio facienda, ibid.

De diſpoſitione leg. iubemus, remiſſiuè, ibid.

Deſeritur opinio Beilich, quoad diſtributionem, & locationem creditorum, n. 142.

Primus deſcendit ad locum tertij, & tertius aſcendit ad locum primi, nil innouando quoad intermedios, ibid.

Ea opinio benè attendenda quoad præiudicium in portione dumtaxat remiſſa, n. 143.

Sic remiſſio pignoris in fauorem tertij creditoris, ei prodeſt ſolum pro ſummâ remittentis, ibid.

In dubio cenſetur remiſſio quoad perſonam, non quoad obligationem, n. 144.

Nullius momenti eſt pactum, vt ſtatim remittens admittatur poſt eum tertium, pro quo renunciatur; fieret enim præiudicium intermediis, num. 145.

Regula. Qui prior, extenditur, ad leg. licet, Codic. qui potior, num. 146.

IN quo articulo illud prius, veluti certiſſimum; 1
conſtituendum erit, vſque adeo, vt nulla alia Iuris Ciuilis regula magis certa, & perpetua, & quæ nec vix ſubuertitur, poſſit in ipſo iure inueniri, videlicet, Pluribus creditoribus concurrentibus, qui ex hypotheca prælationem, & prærogatiuam contendunt, temporis rationem habendam eſſe, ita vt, qui * prior ſit tempore, potior ſit iure; A
quæ regula probatur in leg. 2. qui balneum, leg. ſi eo iure, 10. l. potior, 11. ff. qui potiores in pignore habeantur, leg. 2. 4. 7. & 8. C. eodem tit. leg. 4. Cod. ad Macedonianum, cum aliis pluribus, quæ adducuntur ab Auctoribus infra referendis, qui de hac regula omnino videndi ſunt; & comprobat, leg. 5. & 17. titul. 20. lib. 3. fori, & leg. 27. & 29. tit. 13. part. 5. & eam explicant, & latè proſequuntur, Balduinus, cap. 19. Donellus, capit. 12. de pignoribus, optimè, & nouiſſimè Meyrer, lib. 1. de pignoribus, & hypothecis tit. 12. per totum, & præter alios, copiosè, & eleganter plures ampliationes, & limitationes, ſeu fallentias ad hanc regulam referunt, vt notat Petrus Dueñas, regul. 168. Ripa, in dict. leg. priuilegia, num. 4. Anton. Neguſantius, vbi ſuprà, dicto

ſecundo

ſecundo membro, quinta partis, Rebuff. *in dict. titul. de conſtitutione redditnum, artic. 1 gloſſ. 8. per totum*, Caſſan. *in dict. Catalogo gloria mundi, Conſideratione* 99. Matienzo *in dict. leg. 7. tit. 16. dict. Gloſſ. 5.* Felicianus, *dict. 3. cap. per totum de cenſibus*, Catellianus Cota, *in memorabilibus Iuris, verbo creditor*. Cepola, *cautela* 122. & alij plures citati à Feliciano *vbi proximè n 6.*

2 A ✠. *Prior ſit tempore, &c.*) In claſſe creditorum hypothecariorum, qui prior eſt tempore, iure potiorem eſſe nemo eſt qui ambigat. ex textu etiam vltra relat. per Auctor. *in l ſi pignus, 8. l. creditor, 12. D. qui potior. l aſſiduis, 12. C. qui potior. l. quoties, vtrinſque, 89. D. de Reg. iur. c. qui potior, 54. eodem in 6.* Cuiac. Donell. & cæteri communiter. Nic. Mozz. *de pign. col. de natur. n. 21.* Ioan. Koppen. *dec. 28 num. 6.* Andr. Gail. *lib. 2. obſern. 25. num. 2.* Hartm. *lib. 2. obſern. tit. 37. obſirn. 8. per totum.* Hartm. Piſtot. *obſeru. 64.* Mynſing. *cent. 1. obſ. 59. init.* Card. Mantic. *de tac. & amb. lib. 11. tit. 20. & 23. tom. 5.*

3 Hæc porrò temporis prærogatiua in tantum conſideratur, vt & ille qui in vna tantum hora vel puncto horæ ſit prior, alteri præferatur, argum. *l. Titius, 25. §. Lucius Titius, D. de lib. & poſthum.* Gloſſ. *in l. ſi ex pluribus, §. fin. D. de ſolution.* Dec. *conſ. 689. n. 2. & ſeq.* Deeian. *reſponſ. 29 n. 54. vol. 2.* Siracc. *de decoctorib. p. vlt. n. 13.* Acoſt. *de priu. cred. in præfat. ad reg. 3. vbi plenè, &c.*

4 Sed exoritur Quæſtio. Quid Iuris, ſi duæ vel plures hypothecæ ſint conſtitutæ, & dubitatur quæ ſit prior?

5 Sunt qui tenent, omnes pro rata concurrere, inter quos Coſt. *de quot. & rat. quæſt. 65. num. 12:* idque ſuadere videntur text. *in l. pupilli, 69. §. cum eodem. 3. D. de ſolut. & l. pro debit. 6. C. de bon. auct. iud. poſſid.*

6 At oppoſitam ſententiam, imò in hac dubietate meliorem eſſe poſſidentis conditionem, ſuſtinent Bart. *in l. ſi fundum, 16. § ſi duo pariter, D. de pign num. 3.* Dyn. *in c. qui prior, 14. de reg. iur. in 6. num. 8.* Neguſ. *de pign. p. 5. membr. 3. num. 9. in fin.* Matth. Berlich. *pract. concluſ. par. 1. concl. 67.* per text. *in l. ſi quis à multis, 14. D. de noxal. act. & l. ſi debitor, 10. D. de pignor.*

7 Nec faciunt leges ex aduerſo allegatæ; quoniam *in d. l. pupilli, 96. §. 3.* non apparet hypotheſis de duab. vel pluribus hypothecis conſtitutis, ſed cum vni, & eidem, diſtractis pignoribus, pecunia ſoluitur; tunc enim pecunia pro rata cuiuſque contractus diſtribuitur, arg. *l. cum ex plurib. 97. ſub fin. D. de ſolut.* Bart. *in d. l. pupilli, 96. §. 3. & in l. in bis, §. Imperator, 2. D. eod n. 1.*

8 Similiter ad text. *in d. l. pro debito*, Reſpondetur agi ibidem de duobus chyrographariis creditoribus, inter quos, nil mirum, ſi debitum diſtribuatur; dum verſamur extra hypothecas, *d l. pro debito, 6. verſ. quod ſi ſpecialiter, &c.*

9 Hæc autem ſic firmata concluſio procedit etiamſi ſecundus, & poſterior creditor poſſideat rem alij priùs hypothecatam, vel ex immiſſione accepit eiuſdem poſſeſſionem; quoniam nihilominus primus creditor præferretur, *l. ſi prior, §. fin. ad fin. D. qui potior.* Bald. *in l. quoties, 15. C. de Rei Vendic. num. 4.* Iaſon. *ibid.* qui rationem affert, & communem dicit ſententiam, *num. 11.* Paul. de Caſtr. *ibid. num. 2.* Neguſan. *de pign. p. 5. memb. 2. num. 5.* Adde quæ de Fiſco ſup. *art. 2.* Hartm. Piſt. *q. 12. n. 9. in med.*

Et cum iſte creditor ſupponatur poſſidere illud pignus non ſibi ſed primo, & potiori creditori, vt pereleganter Hartm. Piſt. *q. 13. lib. 3. num. 12.* Berlich. *loc cit. num. 7.* hinc factum, vt denegetur exceptio excuſſionis huic ſecundo creditori poſſidenti; ob idque etſi alia bona debitoris per primum creditorem non ſint excuſſa; adhuc tamen pignus illud à ſecundo poterit auferre; dum excuſſio neceſſaria ſolum eſt, ſi tertius poſſideat pignus nomine proprio; vt Hartm. *ſup. relat. d. n. 12. poſt init. &c.* Etſi obſtet Gottofred. *In Nouel. de litigios. 112. cap. 1. § hoc autem, litter. F. verſ. quid ſi. & ſeqq.* 10

Intelligas tamen eam prioritatem exigi in hypotheca, non in credito ſolum; dum creditum nudum non producit priuilegium. ad text. *in l. creditor, §. ſi primus*, & ibi Bart. *D. qui potior.* quod & alijs iuribus probat Surd. *dec. 306. num. 9 & 10.* & Auct. innuit inf. proximè, præter ea, quæ alibi obſeruata ſunt. 11

A. M. B. I. V. D &c.

Sed tamen ponderabam ego, fruſtra ſupra allegatos iuris interpretes laboraſſe, huius regulæ tantas. & tam varias ampliationes, & limitationes ſcribendo cum nullibi ius, ni fallor, infringatur; nam quamuis fatendum ſit, ſæpè accidere, vt creditor qui iuniorem habet hypothecam, potior ſit antiquiorem habenti; illud tamen non eſt ratione hypothecæ, ſed potius priuilegij, quod in illis caſibus potius, ac potentius eſt ipſâ hypothecâ, vtpote contingit in caſu dotis, de quo; *in d. leg. aſſiduis; C. qui potiores, &c.* & in mutuante in reparationem ædificij, vel refectionem nauis, aut alterius rei conſeruationem, & in alijs exemplis ſupra à nobis propoſitis, & quæ paſſim occurrunt, Pro qua vera ſententia, & conſideratione, adduco text. elegantem, & ad id valde conducentem, *in Authentico de Æqualitate dotis, §. his conſequens, collat. 7. in princip. ibi.* [Quod in caſibus huiuſmodi dubitatum nouimus, antiquioribus creditoribus, aliquas hypothecas præponere, iuniores exiſtentes, ex priuilegiis à legibus datis, &c.] & ſtatim Iuſtinianus ſubiicit exempla ſuperiorum caſuum; & ſubiicit hæc verba. [In his enim omnibus priores exiſtunt poſteriores creditores, &c.] Ex quo ſequitur, in his caſibus, & ſimilibus, limitandam eſſe regulam. *legis eos, C. qui potiores*, vbi conſtitutum eſt, hypothecam præferendam eſſe priuilegiis omnibus perſonalibus; quaſi ſecus ſit, quando cum hypotheca iungitur priuilegium, ex legis diſpoſitione; quo in caſu non * ratione hypothecæ, ſed potius priuilegij, datur prælatio; quod tunc potius, & potentius conſideratur quàm in hypotheca anteriori. 12 B

B ✠. *Non eſt ratione hypotheca, ſed ratione priuilegij, &c.*) Eſto, ex hic per Auct. expreſſis, Hypothecarios illos recenſitos creditores vt Dotem, Fiſcum, Mutuantem ad reparationem, & ſimiles, vt ſup. quibus ex legis diſpoſitione iungitur priuilegium prælationis, præferri Hypothecariis ſimpliciter: Eſt modo quæſtionis, quid Iuris, ſi iſti Priuilegiarij inter ſe concurrant. 13

Et quidem in hoc puncto ſtant hinc inde altercantes DD. ſententiæ. Non deſunt primò loco, qui in concurſu omnium huiuſmodi creditorum, Dotis rationem præferendam eſſe contendant, nulla attenta prioritatis ratione; inter quos Bart. *in l. interdum, 5. D. qui potior. in pign. num. 5. & in l. Claudius, D. eod. num. 2.* Bald. *in Auth. quo iure, 14*

C. qui

C. qui potior. in pign. ſub fin. princip. & num. 1. Salycet. in d. Auth. quo iure, num. 5. vbi latè Iaſ. in leg. credit. 15. D. de reb. credit n. 4. Neguſ. de pign. part. 5. membr. 2. num. 16. & ſeqq. Euerard. in loc. topic. loc. a primo ad vltim. numer. 5. & ſeqq. Ioan. Robert. Animaduerſ. iur. lib. 3. cap. 14. ad med. Andr. Rauchb. in ſuis quæſt. q. 4. n. 25. part. 1.

15 Quoad Fiſcum pariter pro tributis, vt is præferatur mutuanti ad refectionem, enixè ſuſtinet Mich Beuth. de iure præl. p. 2. c. 22. per tot.

16 Ex aduerſo tamen, & quid pares, rectiùs alij ſuſtinent, inter eos, nihilominus temporis rationem habendam eſſe; atque ita qui priùs eiuſmodi prælationis ius conſecutus fuerit, is alteri præferatur, nihil attento, an Dos, Fiſcusne ſit, emptor Militiæ, aut mutuans ad refectionem, ex Text. ex Gloſſ. in Nou. 96. de æqualit. dot. c. bis conſequens, 5. Quam quidem ſententiam tuetur Gloſſ. in l. aſſiduis, 12. C. qui potior. in pign. verb. licet anterioris, poſt med. & in 6. Nou. 96. de æqual. dot. c. bis conſequens, 3. verſ. poſterior. Cyn in d. Auth. quo iure, C. qui potior. in pign. Auct. noſter inf. art. 4. n. 22. proponendo Dotem, & Fiſcum concurrentes, Bald. Nou. de dot. p. 10 prin. vnic. n. 54. VVeſembec. in Comm. D. de priu. cred. n 5. 7. & ſeq. Couarr. lib. 1. var. reſol. cap. 7. num. 5. & ſeqq. Dionyſ. Gotiofred. in l. interdum 5. D. qui potior. verſ. priore, & in d. Nou. 96. cap. 5. verſ. renouaſſet, litt. T. Vid. ſup. par. 1. art. 7 num. 78. Acoſt. de priu. creditor. in fin. Reg. 3. ampl. 5. per tot.

18 Verum tamen, ſi verſemur in dubio, nec ſcire poſſit cuiuſnam priuilegium ſit anterius, eſſe pro Dote, primò reſpondendum, ſecundo loco pupillum ponendum, ex cuius pecunia res eſt empta, & demum Fiſcum pro tributis, præ aliis creditoribus locandum, ſcribit Salycet. in d. l. aſſiduis, num. 4. & ſeqq. quod ſummè notandum proponit, & etiam ſup. notau. Idque ſequitur Euerard. in Topic. in loco à Fiſc. ad Dot. 62. n. 4. & ſeqq. vbi declarat, & limitat. VVeſembec. in Comm. D. de priuil. cred. n. 6. Ioan. Mich. Beuth. de iure prælat. par. 5. cap. 28. per tot. quos refert, & ſequitur Math. Berlich. pract. concl. p. 1. concl. 65. in fin. Vide tamen quæ nos inf. artic. 4.

A. M. B. I. V. D. &c.

19 Vnde regulam ſupradictam diuerſimodè intelligendam fore conſtituo. Primo ſine aliqua diſtinctione, tacitæ, vel expreſſæ hypothecæ; Quia ſecundum veriorem ſententiam, licet in modo in-

* ducendi, differentia notata * ſit inter expreſſam, & tacitam hypothecam, cum illa ex conuentione partium, hæc autem tacita, ex legis miniſterio inducatur; quoad effectus tamen, nullum diſcrimen inuenitur, vt contendit Balduinus, in d. tract. de pignoribus cap 6. Ioannes Garcia, de expenſis, & meliorationibus, cap. 8. num. 13. cum aliis, Ac propterea, generaliter, ſine diſtinctione ius receptum

C eſt, vt qui prior ſit tempore, * potior ſit iure; & ita, eiuſdem eſſe effectus, tacitam, & expreſſam hypothecam; & æquè ad vtramque regulam trahi, ſatis docet Dynus, in dict. reg. qui prior, vbi copiosè eius additionator, Bart. in l. ſi is qui, 28. ff. de iure fiſci. Pro quo inducitur, lex hac edictali, §. his illud, C. de ſecundis nuptiis, vt notat Bald. ibi; & cum multis reſoluit Ripa, in d. l. priuilegia, num. 15. & tradit Neguſant. d. 2. membro 5. part. num. 10. & Rebuffus, in d. tit. de conſtitutione redditumm, gloſſ. 14. art. 1. n. 47. Greg. Lop. in d. leg. 27. tit. 13. par. 5. in gloſſ. 5. rectè Matienzo, in l. 7. tit. 16. gloſſ. 5. num. 3. & bene Meyrét, vbi ſup. d. lib. 1. tit. 12. n. 3. Et etiam ſolet id comprobari argum. leg. 1. C. rem alienam gerentibus, adiuncta, leg. pro officio, C. de adminiſtratione tutorum; quamuis de iure differentia admiſſa ſit, inter tacitam, & expreſſam hypothecam, in ſpecie d. l. aſſiduis, & l. pignus, 8. C. qui potiores; vt cum Accurſ. ibi, Quia mulier, & fiſcus præferuntur tacitis, non vero expreſſis anterioribus; ex l. 33. tit. 13. part. 5. & latè reſolutum eſt, in 1. part. artic. 1 huius tractat.

* ✝. Differentia notata, &c.) Vltra diſcrimen inter expreſſam, & tacitam hypothecam hic per Auctor. adduct. videlicet in cauſa dotis quoad prælationem, de qua etiam ſup. p. 1. art. 1. n. 61. & ſequent.

Adhuc ſecunda viget differentia, ſecundum aliquos quoad retrotractionem; vt ſcilicet hypotheca expreſſa retrahatur ad tempus promiſſionis Dotis, at tacita non item. Ita Gloſſ. in l. aſſiduis, C. qui potior. & Auct. ſup. d. artic. 1. n. 184. in fin. Attamen non recipitur. Vid. ſup. 1. part. art 1. num. 195.

Alia & verius, ſecunda notatur differentia quoad renunciationem, nam mulier expreſsè renunciare poteſt, l. etiam, C. ad S. C. Vell. At tacitæ non item; ex hac enim fit præiudicium conditioni Dotis. Bald. in d. l. etiam, 2. C. ad Vell n. 3. Gutierrez. de Iuram. confirm. part. 1. cap. 46. num. 11. Fontanell. de pact. nupt. tom. 2. clauſ. 7. gloſſ. 3. part. 2. num. 14. vbi ex hoc tacitam conſiderat vtiliorem.

Tertia differentia, & in eo apparet, quia in tacita hypotheca ſub obligatione bonorum mobilium, & immobilium, non veniunt iura, & actiones, l. quam Tuberonis, §. in peculio. D. de pecul. l. à diuo Pio, § in venditione, D. de re iud. Barb. in l. ſi conſtante, §. fin. num. 21. D ſol. matrim. Fontanell vbi ſup. Gait. de credit. cap. 4. quæſt. 5. num. 148. Mantic. de coniectur. vltim. vol. lib. 9. tit. 4. num. 15. Cæterum in tacita, veniunt omnia l. hac edictali, §. 1. C. de ſec. nupt. notat Gloſſ. in l. fin. C. de pact. conuent. Bald. Nouell. de dot. p. 6. prin. 68. Fontanell. vbi ſup.

Inſuper, & quartò, in hypotheca tacita comprehenduntur venalia, ſi in apotheca, vel conditorio reperiantur: non item in expreſſa, & generali reſtricta ad certum locum: notat & ita concordat aduerſa, Non. Acoſt. de priu. cred. in prælat. ad Reg. 3. n. 54. & ſeqq.

Prætetea, & quintò apparet differentia, quia in hypotheca tacita veniunt bona communia pro indiuiſo, l. vnic. C. ſi comm. res pignor. dat. Neguſ. de pignor. membr. 2. p. 2. num. 26. Gait. de credit. c. 4. quæſt. 7. num. 377. At in expreſſa non veniunt alienata, ſi ſemel ſint ab obligatione liberata. l. ſolita prouidentia, C. de remiſſ. pignor. &c. Notat ex pluribus DD. hæc, Non. Acoſt. de priuileg. creditor. in præfat. ad Reg. 3. numero 77. & paſſ.

A. M B. I. V. D. &c.

C ✝. Vt qui prior ſit tempore, &c.) Adhuc 20
præfixam regulam procedere intelligas non ſolum in re, ſed & in pecunia; dum enim & ſuper ea habet locum hypotheca, in ipſamet obtinebit prælatio pro anteriore, ita ex Bart. & Gloſſ. ac aliis DD. relatis firmat Afflict. deciſ. 190. num. 4. Ambroſ. deciſ. 2. num. 15. Gait. d. c. 4. q. 11. num. 1296.

An

21 An autem procedat regula, ſi pecunia ſit bona fide conſumpta per eum ſecundum creditorem cui fuit ſoluta? Dicas de iure regulam in ea procedere vtcumque eſſet conſumpta. vt ſup. & tenet Afflict. *dec.* 190. Strace. *de decoct. p. vlt. à num.* 50. Brun. *de ceſſ. bon. q* 24. & innumeris penè DD. citatis, Manent. *dec.* 45. *num.* 8. Felcian. *de cenſib. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 17. Inuerſam porrò ſententiam ſcilicet extincta pecunia perimi hypothecam (remota potiſſimum fraude) atque ius auocandi, fuit in praxi receptius, *ad l. ſi alieni nummi, D. de ſol. l. pupillus, & l. qui autem, §. ſciendum, D. qua in fraud. cred.* lex enim, quæ conſiderat anterioris creditoris torpedinem, eiuſque punit inuigilantiam. Eamque tuetur ſententiam Couar. Theſaur. Menoch. Barboſ. Mareſcot. Gratian. Maur. ac alij innumeri relat. à Gait. *de cred. c.* 4. *q.* 11. *n.* 1299. quem vid. Adde quæ nos in materia auocationis, infrà, *art.* 3. *c.* 4. *n.* 44. *& ſeqq.*

A M. Bertoli, I. V. D. &c.

23 Secundò intelligenda erit ſuperior regula, tam de generali, quàm de ſpeciali hypotheca, Vt ſi prior ſit creditor qui habet generalem, præferatur poſteriori habenti ſpecialem; poſſet enim debitor obligare omnia bona ſua præſentia, & futura, vt probat *l. vlt. C. quæ res pignori obligari poſſunt*: Eſt autem ſpecialis hypotheca, quando aliqua res nominatim, & in ſpecie obligatur, non ſub nomine generali, ex Bart. *in leg. licet, ff. in quibus cauſis pignus, vel hypotheca tacitè contrahatur*; & quod in propoſito prior præferatur poſteriori ſpecialem habenti, probat *l. qui generaliter, l. potior, ff. qui potiores in pignore, &c. leg. ſi generaliter, C. eodem tit.* & notat Meyrer, *vbi ſupra, dict. tit.* 12. *num.* 2. Eſt tamen vtrinſque eadem vis, non diuerſa poteſtas in hoc caſu; vt facile colligitur ex *l.* 2. *§. aqua eius, C. de pignoribus, & ex d. leg.* 33. *tit.* 13. *part.* 5 deducit, & extollit Albornoz. *lib.* 2. *artis contractuum, tit.* 17. *cap.* 1. *verſic. Y en quanto à la ley*, vbi bene explicat effectus illius clauſulæ ordinariæ, *Oblige mi perſona, y bienes auidos, y*

D *por auer, &c* Alias autem differentias * inter generalem, & ſpecialem obligationem, atque hypothecam, optimè, & latiſſimè congeſſit Petrus Rebuff. *in d. art.* 1. *gloſſ.* 14. *ex n.* 3. *& l.* 37. *tit.* 13. *p.* 1. vbi Greg. Lopez, *verbo generalmente.*

24 D *. *Differentias, &c.*) Inter cæteras, illud & potiſſimum emicat diſcrimen inter Specialem, & Generalem hypothecam, in mutuante pecuniam ad emendam aliquam rem. *ad l. licet, C. qui potior.* vel etiam in vendente, Quandoquidem ſi iſti in tranſlatione dominij ius ſpecialis hypothecæ ſibi ſeruent in illa re, cuiuis creditori præferuntur, vigore dictæ ſpecialis hypothecæ; qua quidem ita res affecta ab initio acquiſitionis, tranſit in emptorem cum ſua cauſa infra; & ſic omnes alij poſtponi debent, tanquam nil iuris habentes in ea re ſupra hunc alienantem, fundatur ſententia ſuper

25 *l. licet, C. qui pot.* vbi apparet eam prælationem eſſe conceſſam ſpeciali hypothecæ; & quamuis exprimatur caſus mutuantis; tamen id ſtat exempli cauſa; & I. C. intendit in eam hypothecam ſpecialem, abſque qua nec ille mutuans præfertur: non ergo eſt priuilegium cauſæ, ſed ius, & effectus ſpecialis hypothecæ, quæ immediatè appoſita ingreditur naturam contractus, quod non eſt in generali, quæ oritur ſolum poſt bona acquiſita; atque ita poſtquam primi creditores ius in iis acceperunt, vnde non obtinet in ea prælatio; ita perbellè conſiderant; Neguſant. *de pign. part.* 2. *membr.* 4. *num.* 163. Ioſeph. Ludouic. *quæſt. perſol.* 45. *num.* 19. Caualcan. *dec.* 72. *part.* 2. Gratian. *diſcept. forenſ. tom* 4. *cap.* 670. Gail. *obſ.* 15. *n.* 4. *lib.* 2. contra Barboſ. *in d. l. ſi cum dotem, §. fin. D. ſol. matrim. num.* 34. & preſſius Gait. *de credit. cap.* 4. *q.* 11. *à num.* 1208. *& ſeqq.* allegans D. de Ponte, *dec.* 34. *n.* 8. vbi id exactè diſſerit, & mordicus ſuſtinet, ac defendit. Vid. quæ nos ſup. *p.* 1. *art.* 6. *n.* 230. *arg.* 119. *lib.* 2. *& paſſ.*

Ex hoc deſcendit Concluſio, Specialem eam hypothecam ſufficere ad impediendam tranſlationem dominij, ſi in contractu ſit adiecta prohibitio de non alienando, *ad leg. ſi creditor. §. fin. D. de diſtract. pign.* at generalem non ſufficere, non enim ita rem afficit, vt ſpecialis. *l. ab eo, C. de ſeru. pign. dat. man.* Couarr. *lib.* 2. *Var. c.* 15. *n.* 3. *in med.*

Alia porrò differentia inter generalem, & ſpecialem hypothecam eſt, vt in obligatione generali non veniant bona hæredum ſuorum, text. rotund. *in l. Paulus, D. de pignor.* Gloſſ. Magn. *in l. aſſiduus, C. qui pot.* Afflict. *dec.* 200. *num.* 1. vbi ait, non venire non ſolum bona propria hæredis, verum nec ea acquiſita ex negotiatione, quam hæres facit ex perſona defuncti. Si tamen bona hæredis ſint ſpecialiter obligata, efficaciter remanent conſtricta. Bald. & Angel. *in dict. l. aſſiduus.*

Inſuper apparet differentia, cum quis generaliter obligat bona ſua, quæ habet, vel habiturus eſt; Merces enim & venalia continentur, & includuntur. Non tamen ſi ſpecialis ſit, reſtricta ſcilicet ad certum locum, vel prouinciam; tales enim res, ob earum volubilitatem, & frequentem motum, non dicuntur eſſe in loco. *l. in prædiis,* 5. *C. in quib. cauſ. pign. vel hypoth. l. quæſitum,* 76. *D. de leg.* 3. *l. debitor,* 32. *D. de pignor. leg. vxorem, §. legauerat in fin. D. de leg.* 3. Sic ergo in hypotheca fiſci, quæ eſt generalis. *l.* 1. *C in quib. cau. l. ſi is qui, D. de iur. fiſc.* venient venalia. Non idem dicas in eâ, fauore locatoris; ſpecialis enim exiſtit, quoad domum ſcilicet locatam. *leg. certi Iuris, C. de locat.* perbell. Afflict. *dec.* 106. *n.* 5. Couarr. *d. lib.* 2. *var. cap.* 15. *num.* 2. Neguſ. *de pignor. part.* 4. *membr.* 2. *num.* 166. Pinell. *in Rub. C. de bon. mater. num.* 46.

Addas inſuper, Seruum generaliter obligatum poſſe manumitti ſecus ſi ſpecialiter, *l.* 3. *C. de ſeru. pign. dat. man. l.* 4. *l. pignor. l. generaliter, D. qui, & à quib. l.* 3. *D. mand. l. eſt differentia, D. in quib. cauſ. pign. vel hypoth &c.*

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

Nihilominus tamen huic tam veræ, & receptæ 26 ſententiæ, quæ vſqueadeo extenditur, ex diſpoſitione *legis, qui generaliter, ff. qui potiores, iuncta lege creditoris*, 8. *ff. de diſtractione pignorum*, vt prior creditor, qui bona ſui debitoris generaliter obligata habebat, potior eſſe debeat ſecundo creditori, cui prædium aliquod ex his bonis ſpecialiter pignori obligatum, ita demum; licet ex cæteris bonis ſibi obligatis, poſſit debitum recuperare, in prædio ſpecialiter obligato, præferendus erit virtute ſuæ generalis obligationis; vt clarè oſtendunt verba *dict. legis creditoris*, ibi, *Creditoris arbitrio permittitur, ex pignoribus ſibi obligatis, quibus velit diſtractis ad ſuum commodum peruenire.* Grauiter obſtat text. celebris ac difficilis *in leg.* 2, *C. de pign.* Grauiter obſtat text. celebris ac

difficilis

difficilis *in leg.2.C.de pign.* vbi poſterior creditor, in re ſibi ſpecialiter obligata, præfertur priori, cui generaliter fuerat hypothecæ ſuppoſita, & poterat ex bonis ei nominatim obligatis ſibi conſulere.

27 Cuius quidem *legis ſecundæ*, deciſionem, ſingularem dicit, & eleganter exponit Gregor. Lopez. *in leg.70. tit.18 p.3 in gloſſa, verbo tal caſo*, Et Couarr. dicens praxi frequenter incidere, latiſſime interpretatur, *lib.3. variar. reſolutionum cap.18 ex num.2* & rectè, & nouiſſimè Alexander. Trentacinq. *lib.3. variar. reſolutionum, reſolutione 5 per totam.*

28 In hac ergo propoſita text. difficultate, communis Doctorum diſtinctio, quam poſt Bart. Bald. Salic. & alios *ibid.* & Ripam, *in d. leg. priuilegia num.22.* & optimè Neguſantium, *d. 2. membro, 5. part. num. 51* Balduinum, *in d.tract. de pignor.cap.6* Cotinanum *lib.4 commentariorum iuris ciuilis, cap. 17. num. 5.* Octauia. Cachetanum, *deciſion. Pedemontana 159.* approbat Couarruu. & Gregor. Lopez, *vbi proximè*; Videlicet, quod ſi primus creditor, generalem tantum habeat hypothecam, præferatur ſecundo ſpecialem habenti; Cæterum ſi primus creditor, habeat ſpecialem iunctam cum generali, compellendus ſit agere aduerſus* ſpecialem, ſi ex ea poſſit ſibi conſulere, & prius progredi debeat ad venditionem eius, quod ipſi ſpecialiter obligatum eſt, ſi ſatis id ſit, vt ſibi debitum conſequatur, quod ſemper præſumitur, niſi creditor contrarium probet; & poſtea progredietur ad alia bona inſuper vendenda, ſi illud ad id ſatis non ſit, vt bene notauit Pater Ludou. Molina, *tract.2. de iuſtitia, & iure, diſp.538. fol.1821.* aliqua animaduertens, non parum vtilia in caſu *d.l.2.C.de pigner.*

E

29 E ✝. *Compellendus ſit agere aduerſus ſpecialem, &c.*) Adde Mantic. *de tacit. & ambig. lib.11. tit. 22. num.28.* quod & nos ſupr. in muliere diximus procedere, vt pro recuperatione ſuæ dotis, à ſpeciali hypotheca incipere cogatur. vide *art.1 n.144.* & quæ vltra ibid. adducta, refricat Auct. inf. prox.

A M.Bertoli, I.V.D.&c.

30 Eſt autem ratio ſuperioris communis diſtinctionis; Quia inter creditores vnam tantum hypothecam habentes, prior præfertur, *d.ct. leg. 2. licet eiſdem, C qui potiores*, etiam ſi primus, generalem habeat, & ſecundus ſpecialem: Nam quoad pignus attinet, nihil refert, generaliter an ſpecialiter obligatum ſit; quia non eſt in poteſtate debitoris, iuri prioris creditoris derogare, vt *argum. leg. ſcripturas, C.qui potiores*, cum Fulgoſio notat Gabriel Mudeus, *in tractatu de pignoribus, cap. quibus modis pignus, vel hypotheca ſoluitur, num.80.* At verò, quando prior habet generalem hypothecam, & ſpecialem in aliquibus rebus, quamuis ſtricta iuris ratione, æquale in omnibus ius habere videatur; ex tacita tamen pactione, hoc videtur actum, vt ex re ſpecialiter deſignata ſibi prius conſulat, atque ea non ſufficiente, ad cætera bona perueniat; alioquin nihil cauſa eſſe poteſt, cur poſt conceſſum genus, ſpeciem aliquam illius generis conceſſerit debitor, contra regulam *legis ſi quid earum, 45. §. inter emptum, ff. de legatis, 3.* quam rationem conſiderat Conanus, *dict. num. 6. in principio*, ſed inſufficiens eſt; quia ſolum concludit, vbi ſpecialis hypotheca ſequitur generalem, non è conuerſo, in qua ſpecie loquitur *d. lex ſecunda.*

Vnde generalis ratio ad vtramque ſpeciem pertinens, eſt. Quia quando verbum generale adiungitur ſpeciali, reſtringitur eius ſignificatio, ſiue generale verbum præcedat, ſiue ſequatur, *argument. legis finalis 5. §. cui dulcia, ff. de tritico, vino, & ol. leg. l. hæres meus 2 98. §. duæ ſtatuæ, ff. de legatis 3. & legis primæ, ff. de aur. & argento legato.* 31

Ex quo fit, *legem ſecundam* procedere, ſiue in obligatione primi creditoris, hypotheca ſpecialis præcedat generalem, ſiue ſequatur, vt præter Couarruu. & alios a ſe relatos, reſoluit Molina, *lib.4. de Hiſpanorum primogenijs, cap.7. num.22.* Ex quo etiam fluxiſſe videtur ordinaria clauſula Notariorum, ſeu Tabellionum, qua proteſtantur nolle partes, hypothecam ſpecialem derogare generali de qua latè Caſſanæus *in Catalogo gloriæ mundi, conſideratione 99. 12. part num. 25.* & ex eadem clauſula in inſtrumento appoſita, tenet Octauianus, *d. deciſione Pedemontana 159. num. 7.* illud operari, vt anterior creditor * poſſit agere, prius ex ſpeciali hypotheca, quam ex generali, in præiudicium ſecundi creditoris; & ſic limitat, *dict. leg. 2.* ex Caſſanæo *in loco proximè citato.* 32

F

Verumtamen ea clauſula non obſtante, ego verius exiſtimo, adhuc habere locum deciſionem *dict. leg.2.* quamuis contrarium tenuerit Felicianus, *dict. lib.3. de cenſibus, cap. 5. num vltimo, in fine.* quoniam in his, quæ à iure conſtituta ſunt, proteſtatio non releuat proteſtantem, vt notat Gloſſ. *verbo, maxima, in l. alimenta, C.de negotiis geſtis*, quam pluribus exornat Rubeos, *in leg. non ſolum, §. morte, num.58* Bolognetus, *ibid.n.134. ff. de noui operis nunciatione*, Alexand. *conſil. 94. lib.2.* & facit text. *in l. ſi ex fundo, ff. de hæredibus inſtituendis*, iuncta inductione Cumani, *in leg. vbi ita donatur, ff. de donationibus cauſa mortis*, & text. *in cap. cum M. de conſtitutionibus* ſecundum interpretationem Decij, *ibid. n.7.* 33

F ✝. *Poſſit agere prius ex ſpeciali hypotheca, &c.*) Hanc eandem ſententiam, ſcilicet pro virtute, & efficacia prædictæ clauſulæ, ad effectum vt ſupr. contra Auct. ſenſit vltra Couarruu. *cit. tom. variar. lib. 3. cap. 18. per tot. præcipuè num. 3. & decimo.* Vinc. de Franch. *dec. 5.* Trentacinq. *variar. reſol. 5. num.6.* ſequuti, & amplexati à Gayto *de credit. cap.4. quæſt. 11. num. 1545.* Fontanell. *de pactib. nuptialib. clauſul.4. gloſſ. 18. part. 2. n. 86.* Anton. Faber *de error. pragm. decad.6. error. 3. ad fin. & in tit. de pact. pign. diffinit. 10.* Cartocc. *de excuſ. bon. quæſt.63. num.20. lib.2.* Pacific. *de Salnian. Interd. inſpect.3. cap 5. num. 88.* Marc. Antonin. *variar. libro 2. reſolut. 5. num. 14.* Thoro *in compend. deciſ. Neapel. part. 1. & diſpoſitio. libro 2.* 34

Et quidem ex eo, quia ita clauſulans cenſetur nolle, ſibi coarctare facultatem vtendæ hypothecæ generaliter, Roland. *conſ. 36. num. 8. cum ſequent. libr.4.* Surd. *deciſ.44. num. 15.* Vid. nouiſſ. *d. Vrceol. in ſuis conſultat. forenſib. cap.22. num.6. & 7.*

A.M.B. I.V.D &c.

Vnde infertur, etiam *legem ſecundam* non corrigere deciſionem *legis, qui generaliter, & ſimilium*, vt aſſerebat Neguſantius, falsò dicens communem *in d. tract. de pignoribus, 8. part. 1. membr. num.10.* nam cum ea lex loquatur in caſu diuerſo, ab eo, qui continetur in *dict. leg. qui generaliter*; non poteſt dici correctoria, ſed limitatoria; 35

vt

vt benè notauit Gregorius Lopez *in dict. leg. 7.*
part. in gloſſ. 9. atque ita accipienda ſunt illa ver-
ba, ibi, *iuriſdictio tamen temperanda eſt*; quo fit,
vt cum in diſpoſitionibus limitatorus, permiſſa
ſit extenſio, ex ideotitate ratiooia; vt *in leg. ſi*
conſtante, iuncta Gloſſ. verb. mariti, in princip. ff.
ſoluto matrimonio, & in *cap. cum dilecta, de confir-*
matione vtili, vel inutili, dictam *legem ſecundam*
procedere, etiam in vxore habente generalem hy-
pothecam ex cauſa dotis, & ſpecialem ex conuen-
tione; nam & tunc vxor ad inſtantiam poſteriorum
creditorum, quibus bona obligata ſunt, compelle-
tur ex re ſibi ſpecialiter obligata, ſuum debitum
perſequi; vt reſoluit latè Couarruu. *vbi ſupra, n.3.*
verſic. in controuerſiam, rectè Ludouic. Molina, *dict.*
lib. 4. de Hiſpanorum primogeniis, cap. 7. n. 22. exactè
diſputans, Vtrum hoc procedat in Muliere, cui bo-
na Maioratus ex facultate Regia ſunt obligata; Et
poſt longam diſputationem nihil certi adducens,
cogitandum relinquit.

36 Sed ego exiſtimo, Mulierem hoc caſu, non ſo-
lum non poſſe compelli, ex bonis Maioratus do-
tem exigere, ſed etiamſi maximè velit, non poſſe
G id facere, boois liberis exiſtentibus; * quoniam
hæc obligatio bonorum Maioratus, ſubſidiaria eſt;
facultates enim Regiæ, quæ conceduntur ad obli-
ganda bona Maioratus pro reſtitutione dotis, ar-
gumento *Authentico res quæ, C. communia de le-*
gatis, eo pertinent, vt dos, quæ communi iure,
ſecura futura non eſt, priuilegio principis ſit in-
demnis; at in omni obligatione ſubſidiaria hoc eſt
perpetuum, vt ad ea non poſſit perueniri, niſi cum
ex priori, ſatisfieri non poſſit creditori, *leg. 1. C.*
de Magiſtratibus conueniendis, facit *l. cauſa, leg. 2.*
ff. de minoribus, & text. in Authent. hoc ſi debitor,
C. de pignor.

37 G ✝. *Quoniam hæc obligatio bonorum Maiora-*
tus ſubſidiaria eſt, &c.) Atque ita ſentit Sarmient.
Selectar. libro ſeptimo, capitul. 5. Addent. ad
Mulin. *dict. lib. 4. capitul 4. num. 6.* & hoc iam re-
latum ſolidum, & ineuitabile eſſe ſuppoſitum, ac
rationem inuincibilem, teſtatur Salgado ex per-
pluribus DD. per eum regeſtis *in Labyrinth. credit.*
part. x. cap. 5. n. 15. & ſeq.

38 Addens, diſputationem cit. *Auth. Res quæ, C.*
commun. de leg. vtcumque in bonis fideicommiſſo
ſubiectis ſimpliciter obtineat ob debita ea oluenda,
& alimenta ipſius fideicommiſſarij; vt ea Fuſſar.
de ſubſtit. quæſtion. 806. & quæſt. 542. per tot. atque
39 aliis, &c. † Tamen in maioratibus non habere lo-
cum, præcipuè in iis Hiſpaniæ, niſi ex Regis ex-
preſſa licentia, & aſſenſu, idemmet. *part. 1. cap. 24.*
n. 67. & ſeq. per Couarruu. *variar. lib. 3. cap. 6. n. 10.*
Molin. *d. lib. 4. c. 6. n. 16. &c.*

40 Sed quid ſi poſſeſſor Maioratus obligauit ea bo-
na pro reſtitutione dotis, ſub pacto impetrandi
Regium aſſenſum, poteritne vxor, quæ ipſo marito
poſſeſſore mortuo impetrauit aſſenſum, iure pe-
tere quaſi creditrix, ſuam dotem à ſucceſſore?
41 † Et reſoluit idem laudatus Auctor. Negatiuè, con-
tra plures affirmantes, quorum fundamentum
42 euertit, elidit. † Tu eum vide *dict. tract. part. 1. cap.*
53. per tot. Et de his maioratibus perdiſces plura
inibi, & paſſ. per eum; Adde Molin. ac alios in
propriis tractatibus.

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

43 Nec me mouet, Quod pro creditoribus mili-
tet vulgaris regula, Quod tibi non nocet, & alteri
prodeſt, teneris facere; Quoniam ea procedit,

Tractat. de Concurſu Credit.

vbi quis poteſt aliis prodeſſe creditoribus poſte-
rioribus; & quamuis poſſet non militare in no-
ſtro caſu ea regula; quoniam mulier eligendo bo-
na Maioratus, prodeſſet creditoribus, noceret ta-
men ſucceſſoribus eiſdem Maioratus, cuius con-
ſeruationi, in qua publica vtilitas verſatur, magis
proſpiciendum eſt, argum. *legis ſunt perſonæ, verſ.*
nam propter publicam, ff. de religioſis, & ſumptibus
funerum. Vnde conſtat *legem ſecundam* non poſſe
ad hunc caſum extendi, ſed in ſpeciali, in quo lo-
quitur, eſſe intelligendam. Cum ergo dicta *lex*
ſecunda, non debeat extendi extra caſum in quo
loquitur, vt docet Gregorius Lopez, *in dict. l. 70.*
tit. 18. part. 3. in gloſſ. verb. tal caſa. Ideo cum
eo ibidem infertur praxi vtiliter, deciſionem *d.*
legis ſecundæ, procedere reſpectu poſterioris cre-
ditoris, qui ſe opponere poteſt priori creditori,
agenti aduerſus bona comprehenſa ſub generali
hypotheca, relicta ſpeciali, ex qua potuit vniuer-
ſum debitum exigere; * non verò reſpectu tertij H
poſſeſſoris, in quem ex emptione, aut ea alia cau-
ſa, & titulo, res debitoris creditoribus priùs obli-
gata tranſlata eſt. Neque enim hoc caſu iſte ter-
tius poſſeſſor poterit obiicere priori creditori,
quod agat prius contra bona ſibi ſpecialiter obli-
gata, vt ex Couarruu. Molina, & Octauiano *in*
locis ſuprà citatis, tenet Felicianus; *d. libr. 3. de*
cenſibus, capitul. 5. num. vltim. licet non alle-
get Gregorium Lopez, *in loco à me ſupra re-*
lato, & Neguſantium, qui optimè eandem ſe-
quitur ſententiam, & limitationem ad *dictam*
legem ſecundam, C. de pignoribus, 1. membro, 8.
part. num. 20.

H ✝. *Non vero reſpectu tertij poſſeſſoris, &c.)* 44
Non igitur poteſt tertius poſſeſſor obiicere primo
creditori excuſſionem rei, in qua ſpecialem habet
hypothecam; id enim ſolum conceditur poſte-
riori creditori.

At ſuppoſita concluſione, contra Anton. Fa- 45
brum, & Aſſeclas, ſcilicet, tertium poſſeſſorem
rei poſſe excuti Interdicto Saluiano per credito-
rem; *ex leg. 1. §. 1. D. de Saluian. Interdict.* etſi
denegetur actio directa, *leg. 1.* ita intelligend. *C. de*
precar. & Saluian. Interd.

Dubitatur an iſte tertius poſſeſſor hic ſaltem 46
poſſit, etſi non in caſu ſuperiori, obiicere excuſ-
ſionem principalis debitoris ipſi conuenienti?
† Affirmat Natt. *Conſil. 521. lib. 3.* Theſaur. qui
plures allegat, *dec. 175. num. 5.* ne ſubuertatur di-
ſpoſitio *Auth. Hoc ſi debitor, C. de pignor.* Fachin.
controu. iur. lib. 8. c. 93. Ant. Faber *de error. pragm.*
decad. 57. error. 5. vbi de receptiori ſententia. Eſt
quidem hæc opinio de iure verior, † At in praxi 47
Negatiua eſt vſitatior, vt ex Crauett. Roland. Sar-
mient. Menoch. Marant. & aliis, concludit Surd.
conſ. 4. num. 36. volum. 1. Rot. *dec. 144. part. 1. re-*
cent. Gratian. *diſcept. forenſ. 38. tom. 1.* & ideo ab
hac non eſſe recedendum, conſulit Pacific. *in eod.*
tract. de Saln. Interd. inſpect. 1. cap. 2. à num. 26.
& ſequent.

A. M. B. I. V. D. &c.

Tertiò debet intelligi dicta regula ſupra poſi- 48
ta, vt prior hypotheca ſemper præferatur, etiam
quando vni creditori ſub conditione priùs res obli-
gata eſſet, & poſtea alteri creditori eadem res pu-
rè pignori data fuiſſet; nam * adueniente conditio- I
ne, retrotrahitur obligatio ad initium conuentio-
nis hypothecariæ, & inuenitur prior, & antiquior
creditor, & ex ea præfertur poſteriori creditori

puro, ex diſpoſitione text. *in leg. qui balneum, 9. & leg. potior, §. videamus, ff. qui potiores in pignore*, & facit pro huius rei comprobatione, *leg. Lucius, ff. eodem tit.* cum his quæ tradit Rodericus Suarez *in leg. poſt rem iudicatam, in declaratione legis Regni, limitatione 7. num. 4. ad finem.* & latè proſequuntur Rebuff. *vbi ſuprà, dict. tit. de conſtitutione redituum, art. 1. gloſſ. 8. num. 9.* Neguſant. *vbi ſuprà dict. 5. part. 2. membr. n. 10.* Balduinus, *de pignoribus, cap. 11.* Donellus *in eodem tract. cap. 12.* Conanus *lib. 4. Commentariorum, cap. 17. num. 3.* Et generaliter initium contractæ obligationis, non diem deſtinatæ ſolutionis inſpiciendum eſſe, vt quis prior dicatur, & præferatur in obligatione alteri creditori, docet Iureconſultus *in l. 1. verſ. non vtique, ff. qui potiores in pignore*, ac propterea, concurrentibus eo, cui res priùs fuit obligata, licet ſolutionis dies conuenta, propter dilationem nondum venerit, & altero cui obligata poſtea fuit, & cui iam dies ceſſerit ſolutionis; adhuc potior erit, antiquioris cauſæ, inſpectu initio obligationis, non ſolutionis; vt per dicta iura ſupra allegata, ex Roderic. Suar. *in d. leg. poſt rem iudicatam, limitatione 7. n. 4.* optimè reſoluit Paz *in praxi, 5. part. 1. tom. capitulo quarto, n. 5. & 6.*

I ✝. *Adueniente conditione retrotrahitur obligatio, &c.*) Hæc ſententia vti &, iure, & ratione ſuffulta, communiori Doctorum, & Interpretum conſenſu firmata eſt, & amplexata, Potiorem ſcilicet tempore eſſe illum, qui hypothecam ſub conditione contraxit, in concurſu alterius, qui interim ante conditionis euentum, aliam putè ſibi conſtituit, ſi tamen poſtea ea conditio ſit purificata.

49 Quam tamen concluſionem intellectam velim dummodo illa conditio ſit; vel caſualis, vel mixta; non autem poteſtatiua, pendens ſcilicet à mera debitoris poteſtate; quoniam in hac conditionis ſpecie non fit retrotractio ad tempus contractæ obligationis; ſed attenditur tempus exiſtentis conditionis; *l. 1. & l. potior, 11. init.* vbi omnes DD. *init. & l. 1. D. qui potior. in pign. l. diuerſis, 8. C. eod. tit. l. penult. D. quæ res pign. oblig. non poſſ.* vbi Bart. & *ad hoc, in l. aſſiduis, C. qui potior. & in cit. l. 1. D. qui potior.* vbi etiam Angel. *& in l. qui balneum, 9. n. 1.* & Roman. *ibid. & in cit. l. potior, 11. init. & in l. ſi is qui pro emptore, D. de vſucapion. n. 43. & ſeq.* Iacob. Cuiac. *lib. 8. ad Aphrican. ad d. l. qui balneum, 9. verſ. Amplius*, Neguſ. *de pign. part. 5. membr. 2, n. 10. & paſſ.* Mozz. *eod. tract. cap. de natural. pign. n. 31.* Anton. Faber, *in ſuo C. lib. 18. tit. 8. diffin. 1, n. 6.* Mantic. *de tacit. libr. 14. tit. 46. tom. 2. & tom. 1. lib. 11. tit. 23.* Gabriel *conſ. 141. num. 8.* Gomez Leon. *deciſ. 85. num. 4. cent. 1.* Mynſing. *cent. 1. obſeru. 19.* Petr. Peck. *de iure ſiſtend. cap. 4. num. 6.* Manent *conſil. 18. num. 2. & ſeq. volum. 1.* Hartman Piſtor. *part. 3. quæſt. 14.* vbi ad partes quæſtionem exagitat. Amat. *variar. reſolut. cap. 5. per tot.* Gratian. *diſcept. forenſ. tom. 5. cap. 904.* Mangil. *de euict. quæſt. 36. per tot.* Acoſt. *de priuileg. credit. regul. 3. ampliat. 11. n. 11. & regul. 5. limit. vlt. in fin.* qui notat, ante conditionem talem purificatam, peti poſſe cautionem de ſoluendo, ipſa purificata, *ex l. grego, §. ſi ſub conditione, D. de pignor.* niſi fugæ, vel decoctionis ſuſpicio interueniat, vt benè notat hic Auctor.

50 Huius autem differentiæ ratio ea communiter redditur; quia in caſuali conditione, vt & mixta, ius dicitur ſtatim quæſitum, etſi appareat ſolum ipſa adueniente, & purificata; at in mere poteſtatiua, pendente ſcilicet à debitoris animo, id non procedit, ſed ſolum cenſetur initus tractatus, & conuentio de ipſo contractu ineundo; vnde non eſt locus retrotractioni; ita ex Gloſſ. *in Clem. 1. de conceſſ. præbend. verſic. executorem*, Neguſant. *loc. ſup. cit.* Mantic. *vbi ſup. in cit. tract. de tacit. n. 19. & ſeq.* Mangill. *ibid.* Gratian. Amat. & alij egregiè Salgad. *Labyrinth. credit. part. 2. capit. 20. init. & paſſ.* ✝ Qui *num. 18. & ſeq.* hanc concluſionem 51 retrotractionis in hypotheca expreſſa vt ſupr. extendit & ad contractum conditionalem, in quo inducitur à iure hypotheca tacita, vt ſcilicet præferatur talis creditor alij intermedio creditori, ex Neguſ. Amat. ex communi Repetentium ſententia, *in leg. aſſiduis, C. qui potior.* ex argumento, *l. cum quid, D. de reb. credit.* Vtcumque diuerſum in tali debito conditionali, generaliter reſoluant Rip. *in dict. leg. priuilegia, D. de priuil. cred. num. 42.* Ioann. Baptiſta Aſinius *de execut. § 7. cap. 33.* Dyn. *conſ. 42. num. 11.* Et *num. 20.* infert ad rem alienatam pendente hypotheca ſub tali conditione caſuali, vel mixta. ea purificata, eſſe effectam ex tunc, in præiudicium poſteriorum creditorum.

Ex quibus ſic reſolutis, euincitur; ſi Caius debitor. hypothecaſſet alicui omnia bona ſua, non tam pro rebus, & mercibus, puta quas tunc accipit, ſed & pro omnibus, quas de cætero empturus eſſet; poſtmodum Caius ante has merces ab alijs res emit, eique bona ſua obligauit, non poſſe primum illum creditorem vigore ſuæ hypothecæ præferri ſecundo pro mercib. iis poſtmodum ab eo acceptis, quoniam conditio hypothecæ pro iis fuit poteſtatiua, & in voluntate debitoris poſita, an ſcilicet eas merces ex tunc accipere velit, necne, ex text. *in leg. Titius, 4. & d. leg. penult. D. quæ res pign. oblig. non poſſ. d. leg. potior eſt in pignore, 11. init. D. qui potior in pignor. hab.* Hartm. Piſtor., *quæſt. 14. num. fin. part. 3.* vbi de ſententia apud ſuos Scabinos. 52

Hoc tamen non obtinet (pergit idem Piſt. *vbi ſupr. num. 10.*) ſi ille primus creditor tenetur merces concedere huic debitori; etſi debitor non poſſet cogi ad eas recipiendas; & ſic à parte eius debitoris ſolum, conditio eſſet poteſtatiua: hoc enim caſu ille primus præfertur; per text. *in cit. leg. 4. D. qui potior. in pign.* quod equidem verum eſt; dum hic eſt creditor ſub conditione mixta; & initia iam eſt obligatio, non autem duntaxat deſignata; ad ea quæ ſupr. 53

Adhuc ex prædictis reſoluit, ſi vt præſto mihi eſſet fideiuſſor, omnia bona mea hypothecæ ſubijcio alicui, vt pro libito, & quandocumque contigerit, pro me fideiubeat; hoc caſu ſi ea bona alij per me hypothecentur, antequam vel merces accipiam, vel in iis hic fideiuſſor pro me intercedat, vel ſoluat, nihilominus illum præferri Ratio, & ſuperioris proximi caſus, & huius, eſt quia & ille primus creditor, & iſte fideiuſſor ſunt ex ſua promiſſione ita deuincti, & obligati, vt in eorum non ſit poteſtate, nolle fideiubere, aut ſoluere, cumque ea obligatio ſit ſub mixta conditione, ſi ſcilicet fideiuſſor ipſe ſoluerit, propter hoc meritò tempus conuentionis attenditur, à quo tempore bona mea ipſi ſunt obnoxia, poſt habitis omnibus alijs creditoribus. textus elegans *in dicta leg. qui doterm. 1. D. qui potior.* Hartm. Piſt. *vbi ſupr. à n. 19.* Matth. Berlich. cum referens, *practic. concluſ. cap. 66. part. 1. à num. 37. & ſeq.* 54

Similiter

55 Similiter ſi pro meo debito, tu creditori meo te obligaſti ad ſatisfactionem; ſi ego intra præſtitutum tempus non ſatisfecerim; egoque te indemnem ſeruare promiſerim, bonaque mea hypothecauerim; etſi poſtmodum alij creditori ſub hypotheca cooſtimerim; nihilominus tibi, qui me non ſoluente ad diem præfixum, debitori meo ſatisfeciſti, in bonis meis competit prælatio aduerſus alios creditores; etſi enim conditio appareat poteſtatiua; dum fuit in mea electione ſoluere, necne; Attamen quia tu ex neceſſitate teneris, me deficiente ſatisfacere; eſtque vt ſupr. dixi iam inita obligatio efficaciter; etſi ſub condictione mixta, ſi fideiuſſor non ſoluerit; ita & ego debitor tibi, ex tunc ita obligatus ero, quare merito conditio ea retrotrahitur, & omnibus eſt præferendus, Strace. *de decoctor. part. §. vlt. Qui potior, &c. n. 12. & ſeqq.* vbi de facti contingentia teſtatur; perbellè Salgad. *Labyrinth. credit. diſt. part. 2. cap. 20. n. 22.*

Qui *n. 41.* eam mouet quæſtionem, An creditor hypothecarius ſub dicta conditione caſuali, & ſic retrotractiua, ſub qua habet obligata omnia bona debitoris præſentia, & futura, conditione purificata, habeat ius ad bona acquiſita, & alienata ante ipſius conditionis aduentum? Et reſoluit, Creditorem hunc conditionalem nullatenus ius habere, nec fictionem retrotractiuam ad illa retrotrahi, ſtante inhabilitate in vtroque extremo, ſcilicet, à quo, & ad quem, videlicet tempore obligationis, & purificatæ conditionis; nullo enim ex his temporibus res fuit debitoris, ex Bart. Bald. Angel. Fulgoſ. & cæteris repetentibus, *in d. leg. qui balneum, §. Titia, D. qui potior in pign.* Aſinio, Tiraquello, Hondedeo, Neguſantio, Mangillo, & cæteris adductis per eundem, *ibid. vbi ſup.* qui plura ad rem ſingularia notat.

A. M. Bertoli, I.V.D. &c.

56 Neque obſtat, quod in hoc caſu creditor, cui ſub conditione res fuit obligata prius, & poſtea alteri purè fuiſſet hypothecata, ſi præferendus ſit huic vltimo creditori, cui ſolutionis dies iam ceſſerit, eo quod magis tempus contractæ obligationis attendendum ſit: videretur namque iam agere poſſe, antequam dies ſolutionis veneris, aut ceſſerit, quo caſu audiri non debet, ex regula text. *in leg. 1. C. de conditione ex lege, & legis qui mandauero, & leg. ennt, qui kalendis, ff. de verborum obligationibus, & leg. cedere diem, 113. ff. de verborum ſignificatione.* Nam reſponderi poteſt cum Roderico Suarez, & Doctore Paz, *vbi proximè*, quòd ſi periculum immineret, eo quòd debitor ſuſpectus ſit de fuga, aut quia patrimonium debitoris conſumebatur in poſteriori debito, tunenè debitor, ſi ex ſuis bonis ſatisfaciat ſecundo creditori, efficiatur non ſoluendo priori, poterit eo caſu ante diem, & conditionis euentum agere, & alteri creditori præferri debebit. Pro qua vera doctrina inducit Rodericus Suarez, & Neguſantius, *vbi ſup.* relati à Doctore Paz, *vbi proximè n. 6.* text. ſingularem, *in leg. quæſitum, ff. de pignoribus*, & textum celebrem, *in leg. omne æs, ff. pro ſocio, & leg. in omnibus, ff. de iudiciis*, quibus conuenit *leg. 17. titul. 13. part. 5.* quarum legum argumento, ita fuiſſe iudicatum, & pluries obtinuiſſe teſtatur ipſe Rodericus Suarez, & eius ſententiam approbauit Gregor. Lopez *in d. leg. 17. part. in gloſſ. verb. ſerra*, cui ſententiæ, & doctrinæ benè conducunt, quæ de creditore antè diem agente benè reſoluit Octauianus *deciſione Pedemontana* 130.

Illud tamen in regula hypothecæ prioritati, & antiquitati prælationem concedente, notandum erit, non ſolum præferri priorem creditorem poſterioribus creditoribus, pro principali debito, ſed etiam * pro omnibus acceſſionibus, penſionibus, aut intereſſe ex eo reſultante, tanquam ex ſequela, *argumento legis cuicumque, §. ſamen in fine*, ibi, *eius enim rei ſequela eſt, ff. de inſtitoria actione*; & non tantum, ſi pro ipſis acceſſionibus à principio, & tempore conuentionis, res ipſa obligetur, venient, vt *in leg. grege, §. vlt. ff. de pignorib.* vbi propter vſuras quoque ſi obligata ſit hypotheca, vſuræ ſolui debent, &c. Sed etiamſi nihil nominatim, aut ſpecialiter de hypotheca, & obligatione, pro vſuris, ſeu acceſſionibus cautum fuerit, *ex leg. ſi inſula, & leg. Lucius, ff. qui potiores in pignere*; quibus omnino addendus erit Ripa *in leg. priuilegia, n 9. de priuilegiis creditorum*, Neguſantius *d. 6. part. 1. memb. n. 16.* Rebuff *in d. tractat. de conſtitutione redditunm, art. 5. gloſſ 8. n. 7* Felleianos *in d. lib. de cenſibus, cap. 5. n. 18.* dicens id procedere non ſolum ſi prior habeat hypothecam expreſſam, ſed etiam ſi tacitam: nam etiam pro acceſſoriis ad illam tacitam, debet præferri poſteriori expreſſæ, quamquam acceſſerint poſt obligationem poſteriorem, ex Bart. *in leg. cum dotem, §. autem in leniſſime, ff. ſoluto matrimonio*, Ripa *in d. leg. priuilegia, n. 9.* ex quo Bart. *in d. § ſin autem in ſaniſſimo*, docuit, mulieri etiam pro alimentis, competere tacitam hypothecam priuilegiatam, ſicut pro principali dotis, & ſequuntur ibi Fulgoſius, Paulus, Alex. & Bald *in l. vnica, §. & vt plenius, C. de rei vxoria actione*, Neguſant. *vbi ſup. 4. membr. 1. part. à n. 47.* ★

K ✝. *Pro omnibus acceſſionibus, penſionibus, &c.*) Pro interuſuriis, cæteriſque acceſſionibus hypothecam creditori competere, vltra hic adducta, nos etiam ſupra monuimus, *art. 7. litt. B.*

Quibus adde, & declara, prout ibi diximus, idem procedere, & in prælationis iure, & priuilegio; Quod ſpecifica in venditione; ſi enim res vendita eſt tradita emptori, qui quidem pretium non ſoluit, emptor ex moræ tempore tenetur venditori in vſuris quincuncibus. Quandoquidem vſuræ vt intereſſe creditoris cenſentur, & ſorti principali, accumulantur, eiuſque naturam ſubeunt: Hinc igitur ſi ſors prælationem habet, etiam vſuræ ipſius regulariter prælationem eandem obtinent. Couarr. *lib. 3. variar. cap. 4. n. 1.* Zang. *de exception. part. 3 cap. 25. num. 55.* Moller. *libr. 1. ſemeſtr. capit. 28.* Iacob. Schult. *in addit ad Modeſtin. Piſt. in quæſt. illuſtr part. 3. quæſt. 108. num. 13.* Rot. *dec. 384. & 401. part. 3. diuerſ.* adducta per D. meum Adden. *part. 2. art. 4. n. 13.* 57

Idem ſtatuas in vſuris, & intereſſe doris promiſſæ, Zang. *part. 3. cap. 35.* & nos ſupr. *part. 1. art. 1.* ſatis retulimus, & Auct. de alimentis per optimè hic refert. 58

A. M. B. I.V.D. &c.

Ex qua reſolutione ad praxim, poterit deduci, L
* Quod ſi creditor agat ob annuum cenſum ſibi conſtitutum in bonis communis debitoris, vt præferatur habita ratione hypothecæ, & eius antiquitatis, non ſolum in pecunia, & ſorte ſub cenſu data, ſed & pro redditibus decurſis præferendus erit, quod ex ſupradictis, neceſſario erit intelligendum ex regulis iuris, maximè propter ſtylum Tabellionum, qui inſtrumento cenſus adiiciunt, talia bona obligari pro principali, & redditibus, cuius formam refert Monteroſo *in practica Tabellionum, tit. 7. fol. 153.* 59

L ✝. *Si creditor agat ad annuum cenſum, &c.*)

De creditore cenſuario, an & quod priuilegium habeat in cenſus exactione, ſatis ſupra notatum, *part. 1 art. 8. num. 67.* Quod autem tam pro ſorte, quam pro redditibus annuis, idem ſit ſtatuendum iudicium clare fuit hactenus probatum ſupra proximè *à num. 56.* atque etiam ſup. *p. 1. art. 1.* in materia Dotis; *& art. 7.*

60 Et ſuppoſito hunc creditorem, elegiſſe hypothecariam actionem ad ſuam annuam præſtationem conſequendam, Obſerua eum non ſolum contra principalem debitorem agere poſſe, ſed etiam contra tertium rei hypothecatæ poſſeſſorem, ſe obligantem ſeorſum à principali, per recognitionem notat Ceuall. *commun. contra comm. t. 3. quæſt. 754. num. 19. & paſſ.* Felician. *de cenſib. lib. 2. cap. 6. n. 7.* Guttierrex *lib. 2. practic. q. 177.* Couarr. *variar. lib 3. cap. 7.* Salazar. *de vſu, & conſuetud. c. 11. num. 67.* At quæro num ad hæc bona obligata pro cenſu, quæ ad plures, & tertios poſſeſſores deuenerunt, habeat cenſuarius regreſſum aduerſus quemlibet ex eis tertium poſſeſſorem, in ſolidum?

61 Difficultatem hanc excitat iam adduct. Couarruu. *variar. lib 3. cap. 7.* Et Affirmatiua, imo & Negatiua relata ex vna eademque *l. Moſchis, D. de iur fiſc.* Tandem concludit, ratione & iure conſtitutionis talis annui redditus, non poſſe nec cogi, nec in iudicium trahi tertium illum poſſeſſorem, niſi pro rata, & diſtributione iam facta in ipſa inſtitutione cenſus; probatque ex Guidon. Pap. Chaſſaneo, atque aliis, ex text. *d. l. Moſchis, & l. creditoris, D. de diſtract. pign. l. 1. C. ſi vnus ex plurib. hæredib.* vbi inſuper difficultates tollit, & explanat; ex eo præcipuè quia ea hypotheca, quæ deducitur ex conſtitutione talis annui redditus, differt ab ordinariis hypothecis.

Ex quo infert, tunc bene procedere aduerſam opinionem à Bart. & cæteris laudatam communiter, *in d. leg. Moſchis,* vt ſcilicet in ſolidum ij poſſeſſores teneantur, & poſſint conſtringi, cum videlicet agitur ex ordinaria hypotheca, quæ ſolet apponi in genere erga alia bona eius, qui conſtituit cenſum, præter illa ſpeciatim ſuppoſita. Et in fine cap. eam adhuc ampliat concluſionem obtinere, etiamſi iſti poſſeſſores ſint hæredes; cenſum conſtituentis, adhuc enim, ſi ea non vulgari hypothecaria agatur, vt ſup. pro rata hæres, rem aliquam ex eis ſpecialiter ſubiectis poſſidens erit conueniendus.

A M. Bertoli, I. V. D. &c.

62 Neceſſario hic etiam obſeruandum erit, Vt ſuperior regula, quæ ex prioritate temporis, creditoribus prælationem tribuit, in hypothecis locum habeat, oportere, vt conſter de prioritate temporis, & antiquitate obligationis in * publico inſtrumento, vel ſaltem priuato, ſubſcriptione debitoris, & trium teſtium munito; vt reſoluit Rebuff. *in d. tract. de conſtitutione redditnum, artic. 1. gloſſ. 8. num. 6.* Nam quamuis chyrographarius creditor non poſſit peruenire ad tertios poſſeſſores, *ex leg. cum tibi, 10. C qui potiores.* poteſt tamen hypotheca conſtitui in priuato chyrographo, *ex leg. cum tabernam, §. idemque fit, ff. de pignoribus.* & ex notabili text. *in l ſcripturas, C. qui potiores in pignore,* cui conſonat ſingularis lex Regia, *31. tit. 13. part. 5.* atque ita demum, creditor ex inſtrumento priuato, ſi antiquior ſit eius hypotheca, præferendus erit creditori habenti hypothecam, ex inſtrumento publico, ſi adſit illa ſolemnitas ſubſcriptionis debitoris, & trium teſtium; vt optimè notauit ex text. *in dict. leg. ſcripturas,* Negoſantius, *d. 5. part, 5. membro ex n. 47.* latè illius text. interpretationes adducens; & Couarr. *practic. quæſt. cap. 22.* rectè Ioan. Gutierr. *lib. 1. practicarum quæſtionum, q. 125. ex num. 3.* exactè, & nouiter Hermanus Meyrer, *d. tract. de pignorib. & hypothecis tit. 13. n. 10. & 13.*

M ✝. *Publico inſtrum. vel priuat. ſubſcript. &c.)* 63
Nulla prorſus facienda eſt differentia, ad effectum huius hypothecæ, ſiue publicum ſit inſtrumentum; ſiue ſcriptura priuata, vallata tamen debitoris, & triplicis teſtis ſubſcriptione, ex citat. *leg. ſcripturas;* atque ita exponunt, & ſuſtinent præter relatos ab Auct. Mateſcott. *variar. reſol. lib 1. cap. 79. n. 11. & ſeq.* Genua *de priuat. ſcript lib. 1. ad. 1. concl. ſuper. d. leg. ſcripturas, n 3. & paſſ* Gait. *de cred. c. 2 tit. 8. n. 30 36. & ſeq.* Mich. Beuth. *de iure pral. c. 28, per tot.* Beuſt. *ad leg. admonendi, D de iureiur n. 963. & 968.* Gail. *lib. 1. obſ. 25 n. 10.* Nouiſſimè Acoſt. *de priuil credit. regul. 3. ampl. 6. vbi fusè.*

Adhuc amplia id procedere, etſi priuata illa ſcriptura non ſit teſtibus firmata, ſed ex aliis veris, & certis probationibus tollatur fraudis ſuſpicio, Mateſcott. *loc. cit. n. 10.* Rot. per eum adduct. Gait. *d. c. 2. tit. 8. n. 3130. cum ſimilib.* & nos alibi. 64

A. M. B. I. V. D &c.

Ex his omnibus, quæ latiſſimè ſupradicti Authores notarunt circa explicationem *d. leg. ſcripturas,* & materiam priuatæ ſcripturæ, illud in propoſito obſeruari etiam debet, Quod in omnibus his caſibus, in quibus quis oritur priuata ſcriptura, ſubſcripta à duobus, vel tribus teſtibus, vt fidem in iudicio faciat talis ſcriptura, * oportere quod recognita fuerit prius à contrahentibus, & quod teſtes in ea contenti, ſubſcriptiones eorum recognoſcant, vt ſatis apertè probatur *in cap. 2. vbi tradunt Doctores, de fide inſtrumentorum,* & reſoluunt Bart. Bald. Paul Salye. & alij, *in d. leg. ſcripturas,* & expreſsè approbarunt Regiæ leges, *114. verſ. E aun deximos,* vbi diffusè, & eleganter Gregor. Lopez *in gloſſ. verbo otorgandolo, & lex. 118. & 119. titul. 18. part. 3.* & poſt Neguſantium *de pignoribus dict. 5. part. 5. membro, ex num. 47.* vtiliter reſoluit Couarruu. *practicarum quæſtionum, capitul. 22 & præcipuè ex n. 5.* Molina *lib. 2. de Hiſpanorum primogeniis, cap. 8. num. 10.* Pelaex à Mieres *in tract. de Maioratu, 1. part. quæſt. 65. num. 4. & 5.* reſoluentes, totam vim, & poteſtatem ſcripturæ priuatæ, pendere à recognitione eius; vt præter hos Auctores, optimè ponderauit Ioann. Gutierrex, *lib. 2. practicarum quæſt. q. 155. n. 6.* 65 N

N ✝. *Oportet quod recognita fuerit à contrahentibus, &c.)* Communis eſt opinio, ac ab omnibus recepta, & in praxi vſquequaq; ſeruata, ad probationẽ priuatæ ſcripturæ, exigi ipſius recognitionem, quod intelligas, ſiue parte opponente, Scacc. *de ind. lib. 2. c. 11, n. 897.* ex Abb. Spec. Butr. Innoc. Caſtr. Lanfr. Oldrad. Capuaquen. & cæteris per eum inibi relat † Siue etiam non aduerſante parte; tunc enim ea taciturnitas ſubit vicem recognitionis, & approbationis. Maſc. *de prob. concl. 1301. n. 18. & concl. 121. n. 13.* Grat. *diſc. forenſ. tom. 4 c. 730. n. 40. & ſeq. atq; c. 795.* Scacc. *vbi ſup.* Genua *de ſcript. priu. lib. 1. q 4. n. 210.* Crauett. *conſil. 130. & de antiquit. temp. verſ. quæritur.* Gait. *de cred. cap 2. tit. 8. à n. 3600. & paſſ.* 66 67

Cæterum, quoad priuatæ ſcripturæ recognitionem, vide plures modos per Scacc. *de indic. cap. 11.* relatos. & ampliatos per Gait. *de credit. c. 2. tit. 8. cum plurib. quæſt. ſeqq. &c.* qui *in d. tract. cap 4.* 68

cap.4. quæſt.11. num.1532. & ſeqq. hanc Auctoris laudat opinionem, aliiſque DD. comprobat; reiectis Barbati concluſionibus contrariis; vt inibi per eum, &c. Adde nouiter Acoſt. *de priuileg. credit. reg.3. ampl.6. per tot.*

A.M.B.I.V.D.&c.

69 Cæterum illud hic opportunè, & in praxi, vtiliter dubitari poteſt, Videlicet, cum in ſcriptura pri-
O uata, debitoris obligatio * cum hypotheca contineretur, quæ antiquior eſſet cæteris aliis hypothecæ obligationibus, etiam in publicis inſtrumentis contentis, ſi prior illa priuata ſcriptura recognoſceretur in iudicio per debitorem, cum virtute illius recognitionis habeat vim inſtrumenti publici, quod paratam traheret executionem, ex noua Regia diſpoſitione, *leg.5. tit.21. lib.4. noua Recopil.* ibi, *Por ende ordenamos, y mandamos, que de aqui adelante los conocimientos reconocidos por las partes ante el juez que manda executar, ò las confeſſiones claras fechas ante juez competente, trayan aparejada execucion, &c. Y que las nueſtras juſticias, la executen conforme à la ley de Toledo ſu ſobredicha, que habla ſobre la execucion de los contratos guarentigios*; debereine iſta priuata ſcriptura prior, & antiquior præferri aliis poſterioribus obligationibus in publicis inſtrumentis comprehenſis? Nam ſi à tempore recognitionis, prior illa priuata ſcriptura aſſumit vires publici inſtrumenti, à tempore recognitionis debitoris, publica inſtrumenta, in quibus continebatur hypothecæ obligatio, licet ſint poſteriora tempore datæ, & contractæ obligationis, ſunt priora tempore recognitionis, & non debet talis recognitio præiudicium creditoribus generare; vt tenuerunt Angelus *in leg. fideiuſſor, ibi, præſentibus fideiuſſoribus*, quam refert, & ſequitur Hippolytus *ſingulari 135. & 484.* quos refert Ioannes Guttierrez *d. lib.1. practicarum quæſtionum, quæſt.12. num.8.* Si verò à tempore datæ ipſius ſchedulæ, & tempore celebratæ obligationis, retrotraheretur recognitio; ſicut de obligatione hypothecæ conditionali ad diem celebrata, ſupra diximus, *ex leg.1. ibi. Non vtique ſolutionis attendenda ſunt tempora, ſed dies contractæ obligationis, &c.* & *leg. qui balneum, § 1. & leg. potior. ff. qui potiores in pignore habeantur*, ibi, *& ſi adueniente conditione retrotrahatur ad tempus contractus, & creditor ex illa, præferatur poſteriori puro*: ex prædictis iuribus, dicendum videtur, in hac caſus ſpecie, ſcripturam hanc priuatam, continentem hypothecam priorem, poſterioribus aliis cum concurrentibus præferendam eſſe.

70 O ✝. *Obligatio cum hypotheca, &c.*) Rectè ſupponit Auctor inſertam in ea ſcriptura hypothecam non enim ea pareret hypothecariam actionem, ſiue etiam eſſet publica ſcriptura, niſi expreſsè in ea eſſet cautum de hypotheca illa; namque tacitè non contrahitur extra caſus in iure regeſtos, vel ſub legis ipſius caſibus comprehenſos, vt notum eſt, & abſque controuerſia; atque ita notat, & reſoluit Anton Faber. *de errorib. pragmat. tom.1. decad.1. error.1.* contra Cepoll. Burſatt. Boer. & Re-
71 buff. † Ex quo infert Gait. *d. leg. ſcripturas*, ita intelligendam eſſe, vt expreſsè in ea ſcriptura de hypotheca ſit conuentum, ex Vinc. de Franch. *dec.5. init.* Genua *de ſcriptur. priuat. concluſ.3. ad leg. ſcripturas, n.2.* & Fabro. *vbi ſupr.*

A.M.B.I.V.D.&c.

72 Quare in hac dubitatione optimè reſoluit Ioannes Guttierrez, *in d. quæſt.125. ex num.3.* quod licet in præiudicium ipſius recognoſcentis, retrotrahatur illa debitoris recognitio priuatæ ſcripturæ, ad diem contractus; in præiudicium tamen aliorum creditorum ipſius, minimè retrotrahitur, * ſed vires aſſumit à tempore recognitionis; nec enim præiudicabit aliis creditorib. habentib. ſcripturas publicas cum hypotheca, ante recognitionem celebratas; antiquitas enim incipit à die recognitionis; P
niſi ſcriptura priuata trium teſtium ſubſcriptione eſſet annotata, & propria eorum manu ſcripta cum hypotheca alicuius rei, quia tunc quaſi publicè confecta habetur, & ideo * à tempore datæ ipſius, incipiet prælatio eius, iuxta *dictam legem ſcripturas, & dictam legem Regiam 31. tit.13. part.5.* prout ita reſoluit Couarruuias *vbi ſuprà*, Didacus Perez *in leg.4. tit.8. lib.3. Ordinamenti, column. 1099. verſ. contrariam, in fine*, vbi inquit, *ita ſe vidiſſe, & feciſſe practicari in cauſa ardua*; vltra quos eandem reſolutionem probauit, & ſequutus eſt, alios allegans, Rebuff. *1. tom ad leges Franciæ, in tract. de chyrographorum recognitione, in præfatione, n.16. & 81. cum duobus ſequentibus, & in art.1. n.22.* Paz *in praxi 3. tom.4. part. cap.1. n.31.* Alioquin eſſet in poteſtate debitoris præiudicare tertio, contra *dictam legem ſcripturas, & dictam legem Regiam, 31.*

P ✝ *Vires aſſumit à tempore recognitionis, &c.* & ibi, *A tempore datæ ipſius, incipiet prælatio, &c.*) 73
Hoc Auctoris dictum ſcilicet ſcripturam priuatam, in qua de hypotheca ſit conuentum (*vt ſupr.*) vires aſſumere à tempore duntaxat recognitionis ipſius, non autem à tempore confectionis eiuſdem, vltra DD. ab Auctor. relatos, de communi teſtantes, adhuc comprobant eit. Couarruu. *variar. quæſt lib.2. cap.11. num.4.* Guttierrez etiam *lib.3. quæſt.35. num.9.* Franchis. *dec.95. num. fin.* Matth. Coler. *de proceſſ execut. part.3. cap.1. num. 813.* Fachin. *conſil.31. lib.3.* Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.391.* Nic. Genua, *de priu. ſcriptur. lib.1. quæſt 4. & lib.2. quæſtion.1. à med. per tot.* Magon. *deciſ. Florentin.182. part.1.* & vltra plures alios, Auctore etiam citato firmat Salgado *Labyrinth. credit. part.1. cap.20. n.17.* & adhuc conducto uct. eum Mantic. Menoch. Maſcard. Gait. Caputaquen. Barbuſ. & aliis, Acoſt. *vbi ſup. reg.3.*

Si tamen talis ſcriptura priuata, trino teſte ſit communita, in terminis *d. leg. ſcripturas.* retrotrahendum ad tempus eius datæ & celebrationis contractus ſuſtinet vltra Auctor. Couarruu. *practic. d. cap.23.* Scacc. *de iudic. cap.11. num 990* Gratian. *diſceptat. cap 537.* Trentacinq. *variar. reſolut. lib 2. tit. de fid. inſtrum.* Magon. & Franch *vbi ſup.* Triuiſan. *deciſ.4. n.9 lib.11* Salgado, *vbi ſupr. num.29.* Hanc tamen reſolutionem vult Acoſt. ita moderatè intelligi, vt adhuc procedat quidem quoad ipſius recognoſcentis præiudicium, non verò quoad aliorum creditorum iura; ita in *dicto tractatu de priuilegiis creditorum, regula tertia, ampliatione ſexta, num.13.*

Cæterum totam Auctoris, & cæterorum lau- 74
datam ſententiam funditus euertere tentat Anton. Faber *de erroribus pragmatic. decad.1. error.3* dum Apocham vires accipere ſentit à tempore conſtitutionis, & celebrati contractus, *leg. creditricem, C. de remiſſ. pign.* vbi per reſtitutionem chyrographi cenſetur remiſſa hypotheca; ergo erat conſtituta (infert) ante apochæ recognitionem, quæ quidem ſolet fieri ſolum tempore executionis. Tum & quia recognitio non conſtituit hy-

potheeam, ſed iam conſtitutam declarat. Atque
ex his & aliis, retrotractionem in quauis ſcriptura
etiam priuata faciendam eſſe tenet ad tempus rei
geſtæ, vt aſſolet in omnibus probationibus. Tu
porro ſta cum communi, & ad fraudis ſuſpicionem
ſemper euigila, quæ potiſſima hæc decedendi ra-
tio eſt, vt ſupra notatum.

75 Ex quo inferas, & cum apocha probatur per te-
ſtes de veritate contentorum in ipſa, contractus
tempus attendi; dum omnis ſuſpicio fraudis ceſ-
ſat. Vid. ad comprobationem, quæ ſup. & quæ in
terminis, per Gait. *de credit. cap. 2. tit. 8. à n. 3203. & paſſ.* Salgad. *vbi ſupr* ex Vela, & Pereira, quod
& ad vſuras legitimas extendi ſuſtinet, ex Fabro ci-
tato. Et de aliis probationum generibus, ad cit.
leg. ſcripturas, vltra ſupr. adduct. vid. Acoſt. *vbi ſupr. dict. ampliat. 6. à n. 54. & paſſ.*

A. M. Bertoli, I.V.D. &c.

76 Ruſſus ad explicationem huius articuli, & re-
gulæ in principio propoſitæ, omnino obſeruan-
dum erit, aliquando accidere, vt ille cui res ſecun-
do loco eſt obligata, præferatur priori creditori;
veluti in ſpecie text. *in leg. Titius, 4. ff qua res pi-
gnori obligari poſſunt, & in leg. diuerſis, iuncta ex-
poſitione, Gloſſ verbo data, C. eodem tit.* quibus con-
ſonat, *lex 27. tit. 13. part. 5.* videlicet quando duo-
bus creditoribus res alicuius debitoris eſſet hypo-
thecata, & ſecundus pecuniam realiter numeraſſet;
Iſte namque præferendus erit priori creditori, cui
prius eadem res fuit pignori obligata, pecunia ta-
men debitori non numerata. Huius autem rei ra-
tio colligitur ex Iureconſulto, *in leg. 1. §. vlt.* ibi,
*Alia cauſa eſt eius, qui pignus accepit ad eam ſum-
mam, quam intra diem certum numeraſſet, ac ferè
prius quam numeraret aliis res pignori data eſt*; me-
liùs caſum, & rationem poſuit text. *in dict. leg. po-
tior*, & ita vtrumque retulit *d. leg. Regia, 27. partit.*
ſcilicet quia, hypotheca non ante incipit, quam
pecunia fuerit numerata, aut res pro qua conſti-
tuitur, tradita ſit, prout etiam colligitur ex dict.
*leg. diuerſis. iuncta Gloſſ verbo data. C. qui potiores
in pignore habeantur*, & notauit Ripa, *in d. l. priui-
legia, num. 23.*

77 Ex qua Gloſſ. doctrina, iuncta *d. leg. diuerſis.* &
quæ ibi notarunt Bart. & Angelus, deduxit Gre-
gorius Lopez *in dict. leg. 22. in gloſſ. verbo prime-
ramente, in fine*, mirabilem praxi doctrinam, quam
ſummè extollit, & commendat, & eam refert, &
ſequitur Ioann. Gutierrez, *de iuramento confirma-
torio, 3. part. 15. n. 25.* videlicet non ſufficere con-
feſſionem debitoris, dicentis ſe recepiſſe pecuniam
à primo creditore, vt ipſe præferatur, ratione hy-
pothecæ, ſecundo etiam hypothecam habenti,
niſi conſtet, quod realiter fuit data ea pecunia à
primo creditore; vnde poſterior creditor, qui verè
pecuniam numerauit, & ita per fidem, & teſtimo-
nium Tabellionis, conſtet hypothecam habere, li-
cet nouiorem, ius exigendi habebit, antè credi-
torem hypothecarium antiquiorem, de cuius de-
bito non aliter conſtat, quam per debitoris confeſ-
ſionem, & non numeratæ pecuniæ exceptionis re-
nunciationem in inſtrumento obligationis, & hy-
pothecæ factæ; ideo conſilium præbet Greg. Lo-
pez *ibidem*, ex Baldi, & Angeli doctrina, quod fa-
ciat creditor apponi in inſtrumento, quod debitor
fuit confeſſus recepiſſe pecuniam & quod habuit,
& recepit in præſentia Notarij, aut Tabellionis, &
Q teſtium, & ſic * præferetur omnibus aliis haben-
tibus nudam confeſſionem tantum, & hanc fallen-
tiam noſtræ regulæ ſequitur Ripa, *vbi ſupra, n. 23.*
& Catellianus Cota *in memorabilib iuris, verbo cre-
ditor*, dicens eſſe æquam, vt teſtatur ipſe Gutier-
rez *vbi proximè, n. 21. in fine*, & Felicianus *d. libr. 3.
de cenſib. cap. 5. n. 23. & 24.* dicens, hanc limitatio-
nem praxi non eſſe receptam, tenuiſſe Matienzo,
vbi ſuprà in d. leg. 7. gloſſ. 5. n. 11. contra Gregor.
Lopez, affirmantem nullam eſſe differentiam in
expreſſis hypothecis, an ſit pecunia numerata, vel
ſit in inſtrumento confeſſio de recepto cum renun-
tiatione non numeratæ pecuniæ; vtroque enim ca-
ſu, qui prior eſt tempore, præfertur poſteriori.

Q ℣. *Præfertur omnibus aliis habentibus nu-
dam confeſſionem, &c,*) Hanc eandem ſententiam 78
ſuſtinet Carroc. *de except. 113. n. 145* videlicet
creditorem poſteriorem ex inſtrumento de nume-
ratione, & reali ſolutione, præferri anteriori ha-
benti inſtrumentum de confeſſione de recepto
dumtaxat, per text. *in leg. Titius, D. qua res pign.
oblig. poſſ.* quem text. ita inducit Angel. *in leg. di-
uerſis, C. qui pot. in pign.* Qui quidem Carroc.
miratur hanc limitationem ad Reg. qui prior, non
eſſe à Neguſant. regeſtam; addens Cottam etiam
ab Auctor. relatum, & Gratian. *dec. 115. num. 5.*
Eandem porro ſententiam tuetur Maſcard. *de pro-
bat. concl. 372. num. 2.* Tiraquell. *de retract. lign.
§. 1. num. 82.* Paſchal. *de virib patr. pot. part. 1.
cap 8. num. 77.*

Aduerſam verò ſententiam mordicus ſuſtinet 79
Gait. *de credit. cap. 2. tit. 3. num. 517.* citans alios
Doctores; veriorемque dicit remota ſuſpicione
fraudis; & in praxi communiter ſeruari teſtatur
ex Felician. *de cenſibus, lib. 3. cap. 5. n. 24* † Nec text. 80
oppoſitus, *in d. leg. Titius*, quidquam efficit;
quandoquidem illa lex loquitur, cum confeſſio
de recepto fuit facta ſub ſpe futuræ numerationis,
ex qua non obligatur debitor, vnde potuit obli-
gare ea bona alij creditori realiter ſoluenti. At-
que ita, contra Pichard. Gutierrez, & noſtrum
Auctor. ſenſit cit. Gait. *vbi ſuprà*, cui adde no-
uiſſimè Acoſt. *de priuil. cred. reg. 3. ampl. 12.
numero 30. & ſequentib.* obiectis pariter ſatiſ-
faciens.

A. M B. I.V.D. &c.

Pro cuius ſuperioris veræ doctrinæ reſolutio- 1
ne facit etiam alia Accurſij traditio, communiter
à Doctoribus recepta, vt docet Couarruu. *lib 1.
variarum reſolutionum, cap. 7. num. 4.* & veriſſi-
mam, & receptiſſimam dicit Ioannes Gutier-
rez, *de iuramento confirmatorio, 1. part. cap. 15. &
allegatione 1.* & latiſſimè proſequitur Ioſeph. Lu-
douicus *deciſione Peruſina, 66.* & Ego *in 1. part.
huius tract. art. 1.* ex aliis Auctoribus notaui *per
leg. aſſiduis, in Gloſſ. verb. data, C. qui potiores;*
docentem priuilegium prælationis doti conceſ-
ſum aduerſus antiquiores creditores, accipien-
dum eſſe in dote realiter, * & verè numerata, non R
verò in illa, de qua tantum conſtat per mariti con-
feſſionem, & exceptionis non numeratæ renun-
ciationem, argum. *leg. 1. C. de dote cauta, & non
numerata.*

℞ ℣. *Verè numerata, &c.*) Si tamen ante 82
confeſſionē de recepto præiuerit promiſſio appa-
rens eius ſummæ, ex tali actu, vti parificato actua-
lj ſolutioni, maximè poſt tempora elapſa, & ex-
ceptioni non numeratæ dotis, renunciationem,
competere prælationem verius fuit creditum per
D. de Marin. & cæteros DD. quos ſup. retulimus,
part. 1. art. 3. n. 219. quibus adde Anton. Gabriel.

tit.

tit. de iur. dot. concl. 4. *n.* 1. vbi de magis communi. Ioſeph Ludouic. *dec. Peruſin.* 66. *n.* 25. Mareſcott. *variar. reſolut. c.* 8. *n.* 13. Mantic. *de tacit. lib.* 11. *titul.* 20. *n.* 12. *& tit.* 27. *n.* 3. Menoch. *de præſumpt. præſumpt.* 13. *n.* 21. *& ſeqq.* Barboſ. *in leg.* 1. *part.* 6. *n.* 50. *in fin. D. ſolut. matrimon.* omnino videndum ſimul cum Peregrin. *dec.* 145. *n.* 11. Gratian. *diſcept.*
83 *forenſ. tom.* 5. *cap.* 984. *n.* 21. Bellon. qui receptiſſimam, & communiorem dicit ſententiam, *conſ.* 427. atque alios quamplures, de quibus vide Barboſ. Couarr. Gabriel. *vbi ſup.*

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

84 Præterea obſeruandum eſſe conſtituo, prio-
S rem creditorem hypothecarium, * quamuis ex cauſa lucratiua, *iuxta legem vnicam, verſic. lucratiuus vero, C. de imponenda lucratiua deſcriptione, lib.* 10. præferendum eſſe poſteriori creditori hypothecario, ex cauſa onerosa, aut contractu aliquo mutui; Quia quamuis ab initio fuit gratuita, & lucratiua illa obligatio, & hypothecæ conſtitutio, poſtquam contracta fuit, efficitur neceſſaria; ac proinde debitor tenetur, ac ſi alius contractus præceſſiſſet, *ex leg. ſi quis argentum, cum aliis, C. de donationibus*, & adiuncta regula *legis ſicut ab initio, C. de actionibus, & obligationibus*; ideoque iuſtum non videri, cum tempore prior ſit, iure quoque potiorem eſſe non debere in concurſu aliorum creditorum; tum maximè quia, licet in priuilegiis prærogatiua ex cauſa æſtimetur, non ex tempore; *ex regul. d. leg. priuilegia, ff. de priuilegiis creditorum*: in hypothecis tamen non ex cauſa obligationis, ſed ex tempore, hypothecæ prærogatiuam, aut prælationem accipimus, vt ſupra *in principio huius ſecundæ partis* ſcripſimus. Pro qua vera ſententia, primò inducitur text. *in leg. 2. C. qui potiores*, vbi in concurſu creditorum in pignore prætorio, aut iudiciali, potior cauſa eſt eorum, quibus ex legato, aut fideicommiſſo, pignus fuit conſtitutum, quia priores erant, & antiquiores; & tamen nemo negabit eorum cauſam lucratiuam eſſe.

85 S ✝. *Quamuis ex cauſa lucratiua. &c.*) Hanc prædictam concluſionem, pro antelatione ſcilicet prioris creditoris, etſi ex cauſa lucratiua, vtputa donatarij, legatarij, &c. amplexati ſunt Hier. Gabriel. *conſil.* 82. *volum.* 1. Pichardus, *ad §. quædam, Inſt. de act. n.* 70. Felician. *de cenſibus, lib.* 3. *c.* 5. *in fin.* Apicell. fil. *in addit. ad patris tract. de tutamine pauper. titul.* 1. *de dilat. quinquennal. n.* 131. Couarruu. *variar. reſolut. lib.* 1. *c.* 16.

86 Quæ, vltra alios textus adductos, conuincitur ex *l. ſi quidem, in 2. reſponſ. C. de donat. inter vir. & vxor.* vbi clarè decidit Imperator, vxorem donatariam præferri creditoribus anterioribus. Adde Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 11. *tit.* 22. *num.* 23. Sichard. *in §. quædam actiones, Inſt. de act. n.* 70. plures refert Gait. *de credit. c.* 4. *q.* 11. *n.* 2335. ſubſcribit Acoſt. nouiſſimè, *de priu. cred. reg.* 1. *ampl.* 4. *n.* 32. vbi alios recenſet.

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

Prius debita ex contractu oneroſo, quam ex contractu lucratiuo ſolui debent, per eum qui ſoluendo non eſt. Ancharan. *in regula peccatum, n.* 30. *verſ. vltra ius quæro, de reg. iuris in* 6. Cabal. *conſil.* 26. *p.* 2. Prout etiam legata prius quam debita ipſius hæredis, ſoluenda ſunt, niſi hæreditatis intuitu facta fuiſſent, puta pro teſtamento, inuentario, ac funere defuncti. Sibieſtr. *verbo, reſtitutio,* 6. *q.* 6. & ſi legata pia ſint, & profana, pro rata ſoluentur, ſi hæreditas ſoluendo non ſit, Dian. *p.* 3. *tract.* 5. *reſol.* 60. *N. G.*

Secundo pro hac parte, quam ſequitur Felicianus *vbi ſupra, dict. c.* 5. *n. vlt.* inducit textum ſingularem, quem dicit expreſſum, *in leg.* 1. *C. de iur. fiſc. lib.* 10. vbi ita ſcripſit Imperator Alexand. *Si prius quam fiſci rationibus, pater veſter obligaret, perfectam donationem prædiorum feciſſe fuerit probatum, quod citra fraudem creditorum geſtum eſt non reſcinditur.* vbi poſt Gloſſam, notarunt ibi Bart. & Ioannes de Platea, & hoc verum eſſe putant; Quamuis Ioannes Guttiertez *de iuramento confirmatorio,* 3. *part. c.* 15. *n.* 19. *&* 20. * contrariam 87
ſententiam veriorem exiſtimauerit, ideſt, habentem hypothecam ex cauſa oneroſa licet poſteriorem, præferendum eſſe antiquiori ex cauſa lucratiua, ex text. *in leg. inter eos,* 19. *§. is quoque, & in leg. & exheredatum,* 49. *in fine, ff. de re iudicata*, & ex aliis argumentis ibi à ſe pro hac opinione adductis. Nam retenta priori ſententia, ad ea iura, pro eius opinione adducta reſponderi poſſe arbitror, ſcilicet, eo ſolum caſu procedere, in quo loquuntur, videlicet cum donator conueniretur à donatario, & cum valde vrgeret, & vti vellet illa exceptione, & priuilegio donatoribus conceſſo, ne conueniantur, vltra quam facere poſſunt, de qua *in l. Neſſenius, §. in ſolidum, ff. illo titulo, de re iudicat. & leg. maritus, ff. ſoluto matrimonio*, quibus conuenit *leg.* 5. *tit.* 4. *part.* 5. propter rationem traditam à *leg. ne liberalitate,* 50 *ff. eodem tit.* ibi. *Ne ſcilicet liberalitate inops fieri periclitetur*; nam tunc eo quidem caſu condemnandus erit donator in quantum facere poteſt deducto omni ære alieno, habita ratione ne egeat, tam ex cauſa donationis, quam ex alia quauis non ſimili, & tunc etiam donatario concurrente ex cauſa donationis cum aliis creditoribus, ſi omnes hypothecas habeant, ſuccedat ſuperior noſtra regula, vt qui prior eſt tempore, potior ſit iure, ſine diſtinctione cauſæ lucratiuæ, vel oneroſæ: Neque enim poteſt deduci ex illis iuribus, in illis verbis, *Sed & ipſius ratio habenda eſt, ne egeat*, argumentum illud quod deducit Ioann. Guttiertez, videlicet ex illis probari, prius quam ſoluatur donatio, debere ſolui, & deduci omne æs alienum, & ſic debitum ex cauſa oneroſa, præferendum eſſe ex cauſa lucratiua contracto: nam id nequaquam colligitur ex illis iuribus, ſed illud quod ſupra probauimus, & id clarè deprehendi poſſe exiſtimo, ex his quæ tradit optimè Accurſ. *in gloſſ. verb. condemnandum, d. leg. & exheredatum, ff. de re iudicata.*

T ✝. *Contrariam ſententiam, &c.*) Fuit auctor huius contrariæ ſententiæ, ſcilicet pro cauſæ oneroſæ prælatione, Raphaël Cumanus *in leg. priuilegia, D. de priu. credit.* Alciatus *in leg. pupillus, D. quæ in fraud. cred. n.* 14. Capic. *dec.* 78. *n.* 7. Afin. *de execut. §.* 7. *c.* 47. Caſtill. *dec.* 72. *init.* Morlin. *de inſtit. & iur. diſp.* 413. *n.* 12. Cartocc. ſequutus Alex. Iaſ. & Menoch. *dec.* 125. Ceuall. *comm. contr. comm. quæſt.* 103. *n.* 30. Paſchal. *de virib. patr. pot. part.* 2. *c.* 9. *n.* 45. 88

Velim tamen obſerues opinionem ſupra firmatam, prælationis ſcilicet donatarij, procedere cum donatio fuit facta cum hypotheca; ſi enim ea abeſſet, non daretur locus inter hypothecarios, ſed ſolum inter perſonales, vt notum eſt; poſſetque tunc obiici per donantem, beneficium competentiæ, *ad leg. inter eos, §. is quoque, D.* 89

de re iud. & l. qui id quod; D. de donat. cum ſimil.
90 At quid ſi donans ſe interim obliget cum alio,
cui rem donatam, & hypothecatam tradidit?
91 Dic, ea † traditione non obſtante, adhuc dona-
tarium vt anteriorem, præferri, ipſique compe-
tere remedium *leg. fin. C. de acq. poſſeſſ.* ad eam rem
recuperandam, ſi donatio interceſſit cum hypo-
theca, & clauſula conſtituti; per quam ficte res
tradita fuit. Tiraquell. *de iure conſtit. part. 1. n. 21.
& ſeq. & ampliat. 1. part. 2.* ac tranſlata in donata-
rium rei poſſeſſio, dum nomine ipſius donatarij
ſe poſſidere, donans conſtituit. Ioſeph Ludouic.
dec. 29. per tot. Mantic. *de tacit. tom. 2. lib. 13. tit. 4.
n. 21. cum ſimil.* & quæ ſupr. *p. 1. art. 6. n. 239.*
92 Ex quo infert Gait. *de credit. c. 4. n. 1237.* con-
tra Capiblanc. ſuum coëtaneum, idem quod ſupr.
dix. procedere, etſi traditione rei donatæ non-
dum ſecuta, donatarius debita contraxit, vt ſci-
licet donatarius præferatur vigore hypothecæ
in donatione inſertæ, non attenta ratione aduer-
ſarij, quod hypotheca donationi adiecta non fa-
cit contractum efficaciorem, *leg. qui id quod, D.
de donat.* quare dum natura donationis eſt, vt
exigat traditionem, per tales clauſulas ea natura
non alterabitur. Quoniam firmiter probat, dona-
tionem non reuocari ex eo contractu ante rei
donatæ traditionem, ſed in ſuo eſſe perſiſtere,
atque hypothecam producere ſuum effectum ſe-
paratum à contractu: dum donatio producit
obligationem ad rem tradendam, hypotheca
verò afficit rem donatam, & id aliquid contin-
gens in donatione non retardat effectum hypo-
93 thecæ omnino diuerſum, † Ex qua etiam hypo-
theca efficitur, vt res non amplius in poſſe ſit
donantis, & ideo alij non poſſit obligari (dum in
quemuis tranſiret cum nexu hypothecario) quæ
quidem facultas obligandi competeret ſi nuda
donatione eſſet, *leg. fin. §. Lucius,* (ita intelligend.)
D. de donat. Vide quæ latè, & erudite diſſerit
idem Gait. *vbi ſup.* & *in Addit. ad dec. 4. p. 1. ad-
dit. 4. & 5. p. 2. reſol. 2. & omnibus ſeqq.* Adde quæ
nos ſup. *inſt. huius 2. p. n. 22.*

A. M. Bertols, I. V. D. &c.

94 Vlterius obſeruandum erit, regulam hanc,
Qui prior eſt tempore potior ſit iure, in pigno-
V ribus, & hypothecis admitti debere, * ſiue pi-
gnus ſit prætorium, & ſecundum conuentionale,
ſiue è contra argum. *leg. 2. Cod. qui potiores in pi-
gnore habeantur;* & tradunt ibi Bart. & Salycetus
*per legem ſi poſtquam, ff. vt in poſſeſſionem legato-
rum,* & reſoluit Neguſant. *de pignoribus, 5. p. 2.
membr. n. 7.* rectè, & nouiſſimè Meyrer *lib. 1. de pi-
gnoribus, tit. 2. n. 7.* Quid autem ſit prætorium pi-
gnus, quidve conuentionale, docet Imperator *in
leg. 2. C. de prætorio pignore,* & latiſſimè Neguſan-
tius, *vbi ſupra 3. p. 2. membro per tot.* Balduinus
de pignoribus, c. 8. Donellus *c. 5.* Conanus *lib. 4.
commentariorum, c. 16. n. 20.* Meyrer *d. lib. 1. de pi-
gnoribus & hypothecis, tit. 1. cum tribus ſequentibus,*
vbi quatuor pignoris ſpecies conſtituit, & ele-
ganter explicat, ſcilicet Prætorium, quod ex Edi-
ctis Prætorum proficiſcitur, de quo *in tit. C. de
prætorio pignore,* Iudiciale, de quo *in tit. C. ſi in cau-
ſam iudicati pignus captum ſit,* & ferè per totam
legem à Diuo Pio, ff. de re iudicata: Legale, de quo
in *ff. & C. in quibus cauſis pignus, vel hypotheca
tacitè contrahatur:* Conuentionale de quo *in tit.
C. & ff. de pignoribus,* quorum differentias tradit
Gloſſ. *verbo traditum, in leg. 1. ff. de pigneratitia
actione,* & proſequitur Iaſ. *in §. item Seruiana, n. 8.
Inſtit. de actionibus;* Neguſantius *in d. 3. p. 2. membr.*
& ſupra citati auctores Menochius *de recuperan-
da, remed. 12. n. 16.* Duarenus *ad titulum de pigno-
ratitia actione, cap. 1. & 2.* Coſtanus *lib. 1. quæſtio-
num iuris, n. 19.* & benè Meyrer *vbi ſupr. tit. 1. &
n. 7.* qui latiſſimè, & eleganter obſeruationem
hanc explicat, & proſequitur, & tu proſequere,
vt per eum, *ibid.*

V ✝. *Siue pignus ſit Prætorium, &c.*) Nihil 95
igitur quoad hanc regulam, Qui prior, eſt diſtin-
ctio facienda inter pignoris ſpecies, quæ, quo-
modo inter ſe differant, & conueniant, enuclea-
tæ exiſtunt penes cit. Neguſant. *de pignor. d. p. 3.
princip. inst. & in 2. membr.* Molin. *de contr. diſp.
528.* Mozz. *de pignorib. inst.* Mantic. *de tacit. &
ambig. lib. 11. tit. 2. n. 3 tom. 1.* cum aliis conſulto
omiſſis, præter Acoſt. *de priu. cred. in præfat. ad
reg. 3. n. 67.* qui, vltra Auct. hic, citat Gait. *de cred.
c. 4. quæſit. 3. à n. 20.* Rollan. Caſtrenſ. & alios.

A. M. B. I. V. D. &c.

Illud verò circa ius poſteriorum creditorum 96
in concurſu, cum prioribus, animaduertere opor-
tet, eis quidem competere, quamuis poſteriores
ſint, ius offerendi, quod debetur antiquioribus
creditoribus; & ſic pignus redimere, & priores
creditores tunc tenentur tradere pignus, aut hy-
pothecam poſterioribus, cedendo ſuas actiones,
cum antiquioribus ipſis creditoribus ſuam pecu-
niam ſoluerint, aut ſatisfecerint, *ex lege prima, C.
qui potiores, leg. ſi potiores, & leg. vlt. C. de his, qui
in priorum creditorum locum ſuccedunt, leg. 1. in fi-
ne, C. ſi antiquior creditor pignus vendiderit, leg.
potior, 11. §. ſi paratus, ff. qui potiores, leg. 46. tit. 13.
p. 5.* de qua re latè agit Accurſius. Bart. & alij *in
leg. cum notiſſimi, §. eodem iure, C. de præſcriptione
triginta, vel quadraginta annorum,* Donellus *de
pignoribus, c. 3.* & omnium latiſſimè Neguſantius,
vbi ſupr. 5. part. membr. 3. per totum, quo in loco
regulam hanc variis modis ampliat, & reſtringit,
& elegantius Meyrer *d. lib. 1. de pignoribus, tit. 10.*
ex *d. leg. 1. in fine, C. ſi antiquior creditor, pignus ven-
diderit,* & ex ſingulari *leg. 1. Cod. qui potiores* vbi
clarè id ab Imperatoribus reſcriptum eſt, per hæc
verba *Qui pignus ſecundo loco accepit, ita ius ſuum
confirmare poteſt, ſi priori creditori debitam pecu-
niam ſoluerit, aut cum obtuliſſet is, qui accipere
noluiſſet, eam obſignauit, & depoſuit, nec in vſus ſuos
conuerit,* vbi communiter ſcribentes tenent,
quod ſecundus creditor poteſt priori creditori * X
offerre debitum, & rem hypothecariam apud ſe
retinere, per quam retentionem conſultum eſt
vtriuſque creditoris indemnitati, tam primi,
quam ſecundi; cum res hypothecata tranſeat ad
ſecundum creditorem cum ſuo onere, *ex leg. ſi de-
bitor, C. de diſtractione pignor. l. ſi conuenerit. §. ſi fun-
dum, ff. de pignorat. actione, l. alia ratio, ff. de contra-
henda empt.* Alex. *conſ. 139. n. 4. volum. 2.*

X ✝. *Offerre, &c.*) Re duobus puta credito- 97
ribus obligata, ſi ſecundus debitum offerat, ſuc-
cedere in locum primi; ſatis ſuperque compro-
bat cit. *l. 1.* ita intelligend. *C. qui potior;* add. *leg.
fin. C. de his qui in prior. cred. loc. ſucc.* & Gloſſ. *in
leg. 1. in l. eius, C. eod. facit, cit. leg. Ariſto.* & in his
terminis Odofr. Alberic. Bald. & Angel. *in d. leg. 1.*
† Et adeo datur hæc ſucceſſio, vt nullum pactum
in actu ſolutionis neceſſe ſit inire; dum ipſo fa- 98
cto, ex iuris miniſterio ſucceſſio hæc inducitur,
leg. 1. leg. prior. leg. diuerſis, leg. cum ſibi, C. qui potior.
Cuiac. *in paratitl. ad tit. C. qui in prior. cred. loc.
ſucc.* Rot. cor. Pen *dec. 273. n. 1. & 3.*

Exten

Extenditur hoc ius, & aduerſus dotem; quare ſi creditor in quem ſit alienata res dotalis, offerat eius pretium mulieri dotem repetenti, cenſetur rei reſtitutio firmat Couarruu. *practicar. quæſt. cap.* 28. *num.* 8. contra Neguſ. id tuetur Gaet. *de expenſ. & melior. cap.* 18. *n.* 81. Barboſ. *in §. ſi æſtimatis, n.* 28. *D. ſolut matrim.* Guttierr. *de iuram. confirm. part.* 1. *c.* 1. *n.* 10. Si tamen res illa æſtimata fuerit, ea æſtimatione, quæ facit emptionem, non autem alias, vt per laudat. DD.

99 At vero non habet locum, ſi conſtante matrimonio mulier intentat iudicium aſſecurationis, etſi eo iure regulariter quis vtatur, à *d. l. prior, C. qui potior. l.* 1. *C. de pign. l. potior, § fin. D. qui potior.* Afflict. & ad eum Veſill. *dec.* 199. Bart. & cæteri *in d. l. ſi conſtante, & in d. l. vbi adhuc.* Cyn. *in l. cum tibi, C. qui pot.* Magon. *dec. Lucen.* 55. Franch. *dec.* 54. Gait. *pract. obſ lib.* 2. *obſeru.* 92. Anton Faber *diſ.* 27. *C. de iur. dot.* Barb. *in l. ſi conſtante, D. ſolut. matrim.* Cachera, *dec.* 135. Mantic. *de tac. lib.* 11. *tit.* 30. *n.* 15. Ann. Sen. *ſingul.* 296. & Iun. *conſil.* 69. Non. Acoſt. *de priu. cred. reg.* 3. *limit.* 1. *n.* 23. D. de Marin, *reſol.*
100 *lib.* 1. *cap.* 219. *n.* 18. † vbi limitat, cum aſſecuratio per mulierem fit ſuper mobilibus & nominibus debitorum; cum enim non poſſit de facili ſe ſuſtentare, niſi redactis dictis bonis in pecuniam; tunc competet ius offerendi, Morot. *in ſuo tract. de iure offerend. n.* 10. Bald. Nou. *de dot. part.* 7. *priu.* 47. & alij per eum alleg.

101 Sed quid ſi debitor det in ſolutum priori creditori rem pluribus obligatam? Dic eſſe quidem extinctam hypothecam illius prioris creditoris, *l. eleganter, inic.* vbi Bart. & omnes *D. de pign. act.* Sed ex iuris diſpoſitione aliam quaſi hypothecam alijs competere in dicta re, quouſque creditum proprium ſibi ipſis ſoluatur; ad text. *in l.* 1. vbi Butrig. *C. ſi antiq. cred.*

A. M. B. I. V. D. &c.

102 Æquitatis itaque ratio ſuadet, vt oblatione * totius ſummæ realiter, & integrè facta primo creditori, ius hypothecæ in perſona ſecundi creditoris conſeruetur; vt benè notauit Octauianus Cachetanus *deciſione Pedemontana,* 135. *num.* 2. relatus à Meyrer *vbi ſuprà, num.* 14. dicens id etiam in dote locum habere, cuius iura quamuis priuilegiata, *ex l.* 1. *C. de priuilegio dotis, l. aſſiduis, C. qui potiores,* iunctis his quæ notat Baldus Nouellus *in tract. de dote,* tamen ſub prædicta generali regula, de qua ſupra, etiam caſus dotis includi debere, *ex l. in fraudē, § fin. ff. de militari teſtamento,* tradit Dec. *in cap. qua fronte, colum.* 1. *de appellationibus, & in conſ.* 5. *n.* 2. Quare dicendum videtur, ſecundum creditorem, offerentem mulieri in dotem, rem quamuis hypothecatam ratione dotis retinere poſſe; atque hanc obligationem à ſecundo creditore fieri etiam poſſe, ſine requiſitione, & interuentione debitoris, tenet Meyrer *vbi ſup. ex l.* 1. & ibi Accurſ. *C. de his qui in locum priorum ſuccedunt, leg. ſi quis, § vlt. ff. de pigneratitia actione, l.* 1. & ibi DD. *C. ſi antiquior creditor pignus vendiderit,* & rectè Gloſſ. *in l. Ariſto. ff. quæ res pignori dari non poſſunt.* Scire tamen illud oportet, quod ſi prior creditor oblatione pecuniæ facta, illam noluerit accipere, requiritur, vt creditor realem numerationem præſentet, & deponat, quia verbalis oblatio non ſufficit, *ex d. l.* 1. *C. qui potior,* & ibi communiter DD. *& in l. qui decem, verſ. idem, in fin. ff. de ſolut.* Bart. *in l. prætor, §. ſi qui paratus, ff. de noui operis nunciatione;* nam vbi facto opus eſt, non ſufficiunt verba, vt docet Bart. *in l. cum ſeruus, ff. de conditionibus, & demonſtrationib.*

Y †. *Totum debitum, &c.)* Egregiè Auct. admonet, totum debitum primo creditori eſſe offerendum, non partem, aut rei pignoratæ æſtimationem: text. apertus, *in l. prior, v. idem, C. qui potior in pign. l. potior, § fin. D. eod.* Gloſſ. *in l. mulier, ver. offerat, D. eod.* 103

Quod & ad debitorem extendas, ſi pignus luere velit, vt ſcilicet totum, & integrum debitum creditori offerre debeat, nec ante ad pignus reddendum cogi poſſit. Imo, & amplius, ſi iſte creditor aliud cum hoc debitore haberet creditum, etiam chyrographarium, retinere poteſt pignus, vſquequo & iſtud à debitore ſoluitur. text. inculcabil. in *l.* 1. *C. etiam ob chyrograph. pecun.* Neguſant. *de pign part.* 5. *memb.* 3. *num.* 46. Merlin. *eod. tract. de pign. lib.* 5 *tit.* 2. *quaeſt.* 78. *n.* 1. qui text. procedit in principali debitore offerente, ſecus ſi ſecundus ſit creditor, *vt in fin. d. l.* 1. 104

Ampliabis relatam ſententiam & ad tertium poſſeſſorem, vt is rem poſſeſſam nequeat retinere, niſi creditori hypothecaria agenti totum, & integrum offerat creditum; nec ſufficiat offerre pretium rei poſſeſſæ, etſi res obligata ſit minoris valoris; *leg. inter, §. Lucius, D. de vſur.* Capic. *dec.* 102. & ibi Adden. Vincent. de Franch. *deciſ.* 38. & ad eum Add. 105

Si tamen iſte in re hypothecata meliorationes fecit, rei æſtimationem dumtaxat offerre tenetur, etſi ea æſtimatio ad totum debitum non aſcendat. Barboſ. *in l. diuortio, §. fin. in* 2. *part. D. ſolut. matrim. num.* 27. Couarruu. *lib.* 1. *variar. cap.* 8. *n.* 3. Mantic. *de tacit. lib.* 11. *tit.* 26. *num.* 15. Vinc. de Franch. *d. dec.* 38. Donat. Anton. de Marin *reſolut. quotid. lib.* 1. *cap.* 219. *num.* 18. Merlin. *de pign. lib.* 4. *tit.* 2. *quaeſt.* 85. Quæ quidem æſtimatio facienda eſt tempore oblationis, non alio tempore. Quod ſi detractis prius meliorationibus augmentum aliquod exiſtat, venditoris beneficio cedet; vt per DD. ſupr. alleg. 106

Sin autem tenuat omnimodè (vt præmiſſum) creditorib. ſatisfacere; oblato pretio rem iidem euincunt. Afflict. *dec.* 6. *num.* 2. *& ſeq.* Imo nec id attendere coguntur, vt ſcilicet ipſe poſſeſſor offerat; rectè enim actionem realem poſſunt intentare in ipſammet rem, dum ipſe emptor, ſeu quouis modo poſſidens illam tali onere affectam conquiſiuit; ad vulg. *in l. debitorem, C. de pign. l. Imperatores, D. de publican. & vectigal.* Quinimo eius vigore, & contra clericum poſſe illam per creditorem inſtitui, eomet conuocato etiam ad laicum tribunal, ſenſit, & ſuſtinet Noguerol. *alleg.* 19. *n.* 139. Salgad. *de ſupplic. ad Sanctiſſ. p.* 2. *c.* 20. 107

A. M. Bertoli I. V. D. &c.

Ex qua veræ Doctrinæ reſolutione, eleganter infert Matthæus de Afflictis *deciſione Neapolitana* 259. quod ſi aliquis fundus reperiatur duobus obligatus, & hypothecatus, & ille, cui ſecundo loco fuit obligatus, offerat debitum illi primo creditori, qui fundum ipſum poſſidet; teneri primum hunc creditorem dare, & tradere fundum huic ſecundo creditori, niſi ipſe primus creditor, & poſſeſſor dicti fundi, pro ſuo debito offerat illi ſecundo creditori ſoluere debitum ſuum, ſi fundus ille ſufficiens ſit pro debito primi, & ſecundi creditoris, quod probatur per dictam *legem primam, C. qui potiores in pignore,* vbi dicit Gloſſ. quod ſi prior creditor poſſideat rem hypothecatam, habet locum 108

oblatio-

oblatio per ſecundum creditorem facta; niſi ipſe
primus creditor offerat ſecundo; nam tunc pote-
rit retinere, ſicut quilibet poſſeſſor, *vt in l. Pau-
lus, §. qui pignus, ff. quibus modis pignus, vel hypo-
theca ſoluitur*; nam ius offerendi competit cuili-
bet poſſeſſori, vt in *d.leg.Paulus, & leg.mulier*, &
ibi Gloſſ. & Bart. *ff. qui potiores*, Baldus *in leg.nul-
la, ff. de ſolutionibus*, Neguſantius *dict.3. membro,
quinta partis, ex n. 18. cum aliis ſequentibus*, & in
tantum hoc verum eſt, quod etiamſi poſſeſſor
eſſet iniuſtus, haberet ius offerendi; vt tenet
Gloſſ. *in d.leg.mulier*, quam ſequuntur ibi Bart. &
Salyc. & communiter DD. & ita deciſum fuiſſe
teſtatur Afflictis *dict. dec. 259. in fine*, & eandem
ſententiam ſequuntur Capicius *dec.6.* Octau. Ca-
cher. *dict.dec.Pedemontana 235.n.6.* & Meyres *vbi*
Z *ſupr.d. tit.10.n.14.* *

109 Z ℣. *Final.*) Cæterum not. cum venditio rei
hypothecatæ facta eſt ſub haſta, inſtante priore
creditore, omnes hypothecas creditorum eſſe ſta-
tim extinctas, itavt aduerſus emptorem, ne qui-
dem poſterioribus creditoribus ius offerendi cō-
petat, *leg. cum prior, D. de diſtract. pign. leg. qui à*
110 *creditore, C. eod. leg.1. & 2. C. ſi antiq.credit.* † Si
tamen ſit facta ea venditio, inſtante ſecundo, vel
alio poſteriore creditore, tunc prioris creditoris
hypotheca non eſt extincta, *leg. 1. D. de diſtract.
pign. leg. à Diuo Pio, §. quod ſi D. de re iud.* vbi DD.
Neguſant. *de pignor. part.6. membro 1.n.30.*

111 At verò ſi rei emptor non eſſet extraneus, ſed
creditor & ipſe; tunc quantumuis anterior eſſet,
creditorum poſteriorum hypothecæ non eſſent
extinctæ; dum ille diceretur rem ſibi obligatam
ſub haſta emiſſe, vt ſibi pignus potius conſerua-
ret, quam rei illius emptæ dominium acquireret;
text. notabil. *in l. cum ſecundus, §. fin. & l. cum po-
ſterior ſeq. D de diſtract. pign.* Vinc. de Franch. qui
teſtatur de iudicio in ſuo conſil. Neapolitano,
dec.69. Duran. *dec.445. n.11.* D. de Marin. *reſ.lib.1.*
112 *c.219 n.7. & paſſim.* † Atque ita ſtante iure offe-
rendi adhuc competente huic ſecundo credito-
ri contra primum, dicendum hypothecam dura-
re, cui tale ius innixum eſt. Carleual. *de credit.
tom.2.lib.1.tit.3. diſput.22.n.6.*

A.M.B.I.V.D. &c.

113 Item ſolet ille, qui creditor non eſt, præferri
antiquioribus debitoris creditoribus; quod ſolet
accidere, quando antiquior creditor cedit alicui
locum & actiones aduerſus debitorem ſuum; eo
quod pro ipſo debitore ſoluit, quia iſte qui ſic
ſoluit, ſuccedit in locum eiuſdem creditoris,
cum omnibus ſuis qualitatibus; vt ſi ipſi debito-
ri pecuniam in id numerauit, vt liberet eum ab
illo creditore, quod ſanè ego intelligo iuxta *d.
l. 1. de his qui in locum priorum creditorum ſucce-
dunt*, iunctis his quæ ibi docet Accurſ. ſingulari-
ter, per text. *in l. Ariſto, iuncta gloſſ. verbo pign.
ff. qua res pignori, &c.* & approbat Lex Regia, *p.34.
titul.13.p.5.* & eleganter notat ibi Gregor. Lopez
gloſſ.1. & 2. vt ſi extraneus ſit, is qui ſoluit priori
creditori pro dicto debitore, & in eius locum
Aa ſuccedere intendit,* debet cum domino rei con-
uenire, quod in locū prioris creditoris ſuccedat;
deinde, quod res hypothecata ſit pignoris iure,
aut hypothecæ ſibi obligata, pro quo facit *l.2.ff.
de ceſſione bonorum, & l.ventri, 8. vlt.* vbi latiſſimè
id proſequitur Ripa *ff. de priuilegiis creditorum.*

114 A a ℣. *Debet cum domino rei conuenire, &c.*)
Vt aliquis extraneus de cuius pecunia ſoluitur
priori creditori, ſuccedat in locum ipſius, inter
alia exigitur pactum expreſſum, ſiue conuentio
cum debitoribus, qui liberantur à primo, vt ſe-
cundus in locum primi ſuccedat, ob id & credi-
toris notitia exigitur, quoad hanc conuentio-
nem, Salycet. *in d.l.1.C. de his, qui in prior. cred.
loc. ſucc.* & hoc ipſum dictum Rota communi-
ter amplexatur. Penia *dec. 274. n. 4.* & ex Bart. *in
d.l. Ariſto, n.4.* & eodem Salycet. *ibid.n.2.* † Inde 115
exigitur ceſſio prioris creditoris, quæ ſufficit
etiam tacita, hæc enim fingit creditorem hoc
velle quando ſibi ſoluitur. Bart. *in d. l. Ariſto,
n.7.* Vinc. de Franch. *dec.97 n.1.* Neguſ. *de pignor.
membr.3.p.1.n.45.* Pen. *dec.251.per tot.*

Sed quid, ſi debitor ſoluit de pecunia aliena? 116
Dicendum eſt, cum cuius eſt pecunia, etſi poſſit
dici mutuans, quia credit pecuniam debitori, vt
ſoluatur debitum, & habeat actionem mutui, Cu-
iac. *in paratitl. ad tit. C. de his qui in prior. loc. ſuc.*
Connan. *comment. Iur. lib.4. cap.17.* † tamen non 117
ſuccedit ipſe in bona primi creditoris, niſi præ-
ter pactum cum debitore concurrant requiſita,
de quibus per Gloſſ. *in dict. l. Ariſto*, vbi notant
omnes; & adhuc exigitur licentia in creditore
prædicti pacti, vt & ita ſuperiore caſu retulimus.
Vid. quæ inf. *art.2. litt. K.* plenius dix. & de ceſ-
ſionibus creditorum, vide Acoſt. *de priuil. credit.*
& Salgado *in ſuo diſertiſſimo Labyrinth. credit.
per tot.*

A M.B.I.V.D. &c.

Ex quo deducitur, verum eſſe, Fideiuſſorem, 118
qui pro debitore ſoluit, ſuccedere in locum, &
prærogatiuam illius primi creditoris, cui ſoluit;
vt ſic cæteris aliis poſterioribus creditoribus
ipſius debitoris debeat præferri, vt latè probat
Ioannes Guttiertez de hoc omnino videndus,
allegatione 4. * Bb

Bb ℣. *Final.*) Præter hic allatos caſus, ſeu
limitationes ad Reg. *l. qui prior tempore, potior
eſt iure*; addere fas ſit aliquas; videlicet.

Primo ſi prior creditor ſub vſuris illicitis mu- 119
tuauit; ſecundus vero licitè pecuniam præbuit;
per text. famoſum, & aliàs cit. *in l. ſi hominem, 8.
§. quoties, 2. D. depoſit. & in leg. ſi ventri, 24. §. in
bonis, D. de priu. cred.* Bart. *in d.l. ſi hominem, §.2.
init. & in l. quod quis, D. eod.* Bald. *in l. ſuperua-
cuum, fin. C. depoſ. n.8. & ſeq.* Rip. *in d.l. ſi ventri,
24.§. in bonis, n.9.* Alberic. *ad fin.* Stracc. *de de-
coct. part. vlt. qui potior, &c. n.5.* Mich. Beuth. *de
iure prelat. part.2.c.29.* Anton. Amat. *variar. reſ.
cap.3.n.73.*

Secundò fallit in Doctoribus, & Scholaribus; 120
Hi enim in debitis cauſa ſtudij, omnibus credito-
ribus etiam anterioribus præferuntur, eleganter
Iaſ. *in l. dotis cauſa, D. ſolut. matrim. n.51.* Rebuff.
de priuil. ſcholar. priuil.118. Iacob. à Beuſt. *ad ſuam
leg. admonendi, D. de iureiur. n.968. ſub fin.* & nos
ſupr. *art.3. part.1.* nouiſſimè Acoſta *de priu. cred.
reg.2. ampl.2.*

Tertiò limitatur pariter adducta regula, ſi in- 121
teruenit fauor boni publici; tunc enim ſi cum
eo ſit connexa tacita, vel expreſſa hypotheca,
prior creditor poſteriori præfertur. Vide Ludo-
uic. à Peguer. qui iudicium refert, *dec.38.n.51. &
ſeq.* & pinguius Acoſt. *in d. tract. de priu. cred. præ-
fat. ad reg.* de quo aliqua & nos alibi.

Quartò limita ſi hypotheca eſſet conſtituta in 122
fraudem primi creditoris, puta à debitore iam
decocto, & à fide lapſo; tamen ea nil operatur,

text.

text. *in l. quia*, 6. §. *apud labeonem*, 6. *in fin*; text. *in l. ais prætor*, 10. §. *ſi eum ſolutum*, 13. *l. cum in vetus*, 12. *D. quæ in fraud. credit.* Bald. *conſ.* 422. *nu. & ſeq. vol.* 1. Tuſch. *pract. concl.* 1064. *litt.* C.

123 Quintò reſtringitur præfixa regula in creditore defuncti, habentem actionem ſolum perſonalem; iſte enim præfertur omnibus hæredis creditoribus etiam anterioribus hypothecam habentibus, facta bonorum ſeparatione, *l.* 1. §. *ſciendum*, *D. de ſeparat. bon.* Angel. *in l.* 1. *C. de bon. auct. iud. poſſid.* Tuſc. *d. concl.* 1064. *n.* 6. *& ſeq.* Ioann. Bapt. Aſin. *de execut.* §. 6. *c.* 21. *per tot.* de quo Infr. adde Matth. Berlich. *pract. concl. part.* 1. *concl.* 66. *n.* 60. *& paſſ.*

124 Sextò inſuper non procedit regula, ſi debitum hypothecarium, ſemel fuit creditori ſolutum, ex re quæ ab alio fuit euicta; non enim poteſt creditor redire ad primæuam obligationē, & actionem hypothecariam, quæ per ſolutionem iam factam fuit extincta, text. capital. *in leg. eleganter*, 24. *D. de pign. act. l. Modeſtinus*, *D. de fideiuſſ. init. tit. Inſt. quibus modis ſol. obl. cum ſimil.* atque ita ſecundus creditor, etſi poſterior ex hypotheca ſuper ea re contracta præferetur aliàs, ſolū n. ei primo competit vtilis actio perſonalis exemplo, *d. l.* 24. *l. libera C. de ſent. & interloc. omn. Iud.* Vide quæ notauimus & nouiſſimè Acoſt. præter cæteros, *reg.* 3. *limit.* 1.

125 Septimò ſi ſecunda hypotheca, vel pignus à ſecundo creditore poſſeſſum, ſpatio legali præſcribatur; videlicet quadraginta annorum, *l. cum notiſſimi*, §. *illud*, *C. de præſcriptione triginta, vel quadraginta annorum*; lis prioris creditoris prorſus euaneſcit, & ita huic regulæ, *Qui prior*, non ſit locus; debitor enim non offerens debitum intra illud tempus, cenſetur pignus dare in ſolutum, Gloſſ. *in l. ſi rem*, §. *omnis, verſic. ignorantia*, *D. de pign. act.* Couarrum. *lib.* 1. *var. c.* 9. *n.* 5. Neguſ. *de pign.* 2. *membr. part.* 6. *num.* 16. plures refert Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 11. *titul.* 28. *n.* 37. *& lib.* 4. *tit.* 31. *n.* 42. Nec facit, à creditore pignus præſcribi non poſſe, quia nec poſſidet, *l. pignor.* 13. *D. de vſucap. l. ſi ſeruus*, §. 1. *D. de noxal.* Nam Reſpondetur illum videri poſſidere; quatenus videtur neceſſarium ad iuris ſui conſeruationem, & pignoris contracti, Iaſ. *in l.* 1. §. *per ſeruum*, *n.* 4. *D. de acq. poſſ. ad l. de acceſſionibus*, §. 1. *D. de diu. & temp. præſcr.* Quod quidem procedit etiam iure Canonico attento, nam etſi lex, Malè fidei poſſeſſor nullo vnquam tempore præſcribit, *de regul. iur. in* 6. obſtare videatur, tamen, vtcumque ea bona fides in præſcriptione longiſſimi temporis ex multorum DD. ſententia non exigatur ex *l. nullo, C. de rei vendic.* hic tamen potuit adeſſe ex probabili credulitate, creditorem noluiſſe illud pignus, amplius redimere. Accedat tamen ea doctrina Baldi, *conſ.* 303. *lib.* 1. *n.* 4. Malà fide poſſidentem, ſi habeat dominium reuocabile, poſſe ea non obſtante, præſcribere confirmationem eius dominij, etſi dominium non poſſet ob eam malam fidem, præſcribere, *à d. l. in bello*, §. *ſi quis ſerui D. de captiu.* ſequitur Pinell. Menoch. Boër. Couarr. & cæteri per Acoſt. *dict. regul.* 3. *limitat.* 3. *n.* 16.

126 Octauò limitatur regula in anteriori Inſtrumento, ſeu cautione, in qua cauſa hypothecæ non ſit appoſita; præfertur enim poſterior cum cauſa ex *l.* 2. §. *circa*, *D. de dol. mal. & met. except. cap. ſi cautio*, *de fid. inſtrum.* vbi Abb. & Felin. Gomez 2. *tom. variar. cap.* 11. *n.* 3. *& ſeq.* Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 14. *tit.* 12. Maſcard. *de probationib. concl.* 345. *init.* Talis. n. ſcriptura eſt nimis vaga, incerta, & indeterminata & ita deficiens in facto, vt non poſſit apparere obligatio; & actio, *ad c. ſignificantibus*, vbi plenè per DD. *& c. dilectis, ſeq. ex tr. de Libell. oblat.* Acoſt. *vbi ſupr. de regul.* 3. *ampliat.* 4.

127 Nec obtinet regul. prædicta, ſi prior creditor habeat hypothecā in re, pro periculo euictionis; non enim poteſt impedire ſecundum creditorem, quominus agat ſua hypotheca, etſi poſteriori, ſed ſolum poteſt petere cautionem in caſu euictionis, *l. grege*, §. *ſi ſub conditione*, *D. de pignorib.* Ant. Faber *in ſuo C. lib.* 8. *tit.* 9. *diff.* 4. quod enim euincit non poteſt pro euicto iudicari, *l. ante penult.* §. *mota*, *D. de euict.* Vid. Acoſt. *in limit. ad dict. regul.* 1.

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

128 Cæterum cum res debitoris adhuc pignoris iure, aut hypothecæ, eſſet obligata, & illam debitor extraneo extraiudicialiter vendiderit, vel etiam priori creditori in ſolutum dedit, vel vendidit, vtroque enim caſu ſecundus creditor poterit emptori pecuniam offerre, & pignus luere, ſiue redimere, & ſic illud ſibi retinere, aut confirmare, *per text. in d. l.* 1. *C. ſi antiquior creditor pign. vendiderit, &c. & d. l.* 1. *C. qui potiores*, & tradunt optimè Matthæus de Afflictis *deciſ. Neapolitana* 16. *n* 2. Neguſant. *d.* 5. *part.* 3. *membr.* apud quos plura alia in hoc articulo inuenire poteris; ſed hæc ſubſtantialia obſeruanda erunt, vt colliges ex his, quæ elegantiſſimè docet Gregor. Lopez *in d. leg.* 34. *&* 47. *tit.* 13 *part.* 5. * Cc

129 Cc ✠. *Final.*) Addimus & alium caſum, in quo poſterior creditor priori præfertur, cum ſcilicet prior creditor conſenſit, vt res ſibi obligata, alteri etiam hypothecetur, text. expreſſ. *in l. creditor*, 12. § *ſi tecum*, 4. *D. qui potior. in pign. leg. Titius Sempronius*, 9. §. *fin. in fin. l. Paulus reſp.* 12, *D. quib. mod. pign. vel hypoth. ſolu.* Nic. Mozz. *de contract. tit. de pign. col. de natural pign. n.* 52.

130 At dubitatur. Si quatuor exempli gratia ſint in ordine creditores, & primus conſentiat vt res ſibi hypothecata etiam tertio obligetur, quibuſnam poſtponatur, ſecundone & tertio tantum, an etiam quarto creditori?

131 In hac diſquiſitione diuerſæ ſunt DD. ſententiæ, ob varia Iuriſprudentium reſponſa, quibus innituntur. Prima ſententia eſt, creditorem cum vigore talis conſenſus, remiſiſſe cenſeri ſolum ius reſpectu eius, cui conſenſit, non vero reſpectu creditoris intermedij. Quod probatur ex text. *in leg. creditor*, 12. §. *ſi tecum*, 4. *D. qui potior in pign. hab.* 89 Secundo ex eleganti text. *leg. iubemus*, 12. *C. ad S. C. Velleian.* ex quibus, hypothecæ renunciatio reſtringitur ad perſonam per renunciantem conſideratam, & non vltra eam. Alias rationes vide apud Salycetum *in leg. ſi ignorante*, 2. *Cod. de* 132 *remiſſione pignorum*, *n.* 2. *& ſeq.* Fulgoſ. *in d. l. creditor*, 12. §. *ſi tecum*, *& in leg. Paulus*, *D. quib. mod. pign. vel hypoth.* Couuan. *commentar. iur. ciu. lib.* 4. *c.* 19. *n.* 5. Ioann. Bapt. Aſin. *de execut.* §. 6. *c.* 127. *per tot.* quas omnes rationes adducit, & reſoluere nititur præter noſtrates aduerſos, Hartm. Piſtor, *in ſuis quæſtionibus*, *p.* 2. *q.* 60. *per tot.*

133 Secunda ſubſequitur diſtinctio, quæ videtur communior, videlicet ſi appareat de animo primi creditoris quoad remiſſionem, & ipſi ſtandum

eſt,

eſt, *d. l. cred. §. ſi tecum*, ſi verò non conſtat, ſed verſantur in dubio; & tũc ſi ſit mulier, videtũ remittere quoad creditorem expreſſum; *d. l. iubemus*. Si ſit maſculus, quoad omnes creditores ſibi inferre præiudicium, *d. l. Paulus*, 12. *D. quib. mod. pign.* Et ita ſenſit Gloſſ. *in d. l. creditor, verſic. ſecundo loco*, Bart. *in l. poſita* 11. *C. de remiſſ. pign. n.* 2. vbi Caſtr. *ad fin.* ambo de eius veritate aſſerentes, magis communem inſuper decantat Angel. *in l. qui ſuperſtitis, col.* 4. *D. de acquir. heredit.* idem Caſtr. & Fulgoſ. *in l. ſi vir, §.* 1. *D. ad S.C. Trebell.* Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 119. Ioann. Aud. *in additi ad Specul. lib.* 4. *p.* 3. *tit. de obligat. ad Rubr. in med.* Matth. Colet. *de proceſſ. execut. p.* 1. *c.* 110. *à n.* 165. *& Dec. part.* 2. *dec.* 279. *n.* 4. Nic. Mozz. *de pign. col. de natur. pign. n.* 12. videntur ſentire Hugo Donell. *de pign. & hypothec. c.* 14. *fin. quib. mod. pign. vel hypothec. ſolu.* Balduin. *eod. tractat.* 4. *tit n.* 14.

134 Sed & hæc abſque labe non procedit, dum perquam dura eſt; quoniam iam dictus creditor renuncians, prorſus animo reſiſtit, vt ſupponi poteſt; nec enim renunciauit forſan, niſi ea inſpecta perſona. Inſuper & quia renunciatio iuris ſui, qualis eſt hæc remiſſio pignoris, non extenditur vltra ſubiectam cauſam, & perſonam, vti ſtrictæ, & odioſæ naturæ, ad cit. *l. iubemus, & l. ex pluribus*, 98. *D. de ſolutionib. l. emptor*, 27. *§. Lucius, D. de pact.* Gloſſ. *in d. l. iubemus, ver. coarctetur.* Maſcard. *de probation. concl.* 1262. *& ſeq. volum.* 3. Zang. *de exception. p.* 3. *c.* 26. *n.* 219. VVeſembecc. *conſil.* 11. *&* 15. *p. r.*

135 Tertia affertur ſententia, vt, ſi primus creditor expreſſit conſenſum ſuum, quoad tertium creditorem dumtaxat; tunc reſpectu eiuſdem ſolum, remiſſum ius hypothecæ cenſetur, per text. *d. l. creditor*, 12. *§. ſi tecum, D. qui potior*; Quod ſi ſimpliciter remiſſum ſit, quod ſcilicet debitor poſſit alteri rem ſibi obligatam oppignorare; tunc quia non eſt expreſſa perſonæ aliqua contemplatio, quoad omnes, hypotheca remiſſa cenſetur; per *d. l. Paulus*, 12. *D. quib. mod. pign. vel hypoth.* nulla facta ſexus diſtinctione, an ſcilicet maſculus, vel fœmina renunciet. Hæc eſt opinio Salycet. *in leg. fin. C. de remiſſ. pignor. n. fin.* vbi ſic conciliat Bart. & aliorum DD. ſententias, ſubſcribit Neguſant. *de pignorib. p.* 6. *mit. membr.* 3. *n.* 13. *&c.* Petr. Barboſ. *in l.* 1. *p.* 5. *n.* 71. *&* 72. *D. ſolut. matrim.*

136 Sed & hæc opinio ſi aliquos DD. attendamus, tuta non videtur, quandoquidem ſecundum eos obſtare dicitur text. in *d. l. Paulus*, vbi non attenta expreſſione reſpectu tertij creditoris hypotheca in totum amittitur; ſic & text. in *leg. Titius Sempronio*, 9. *§. fin. D. quib. mod. pign. vel hypoth.* Præterea quoad nullam diſtinctionem faciendam inter mares, & fœminas, id repugnat text. *d. l. iubemus*, vbi idem in generali, ac in ſpeciali renunciatione dixit Imp. obſeruandum. Quare diſtinctionem non ſatisfacere autumant; & inter hos ſtat Piſtor. *d. quæſt.* 15. *n.* 10. & Matth. Berlich. eum referens, *practic. concl.* 67. *n.* 76.

137 Quartam porrò ipſe Berlich, vbi ſup. ſententiam adducit, vti veriorem, & amplectendam, dum ita diſtinguit; Aut apparet quid inter creditorem primum conſentientem, & ipſum debitorem ſit conuentum, & illud erit ſeruandum, *ad l. creditor*, & Bart. *in l. poſita*, 11. Menoch. *d. caſ.* 119. Ioann. Andr. *vbi ſup.* iuxta ſecundam opinionem; Aut non apparet quid actum, & in dubio illud creditur conuentum, non quidem, vt ab hypotheca in totum diſcedatur; ſed vt inter eos ordo ſeruetur; & poſt tertium creditorem iam factum primum, ſecundus ille creditor præferatur quidem, etiam priori remittenti, ſed quoad eam ſummam dumtaxat, in qua facta eſt remiſſio illi tertio creditori vt (ſit exemplum) cum quatuor exiſtant creditores hypothecarij ſuper fundo, primus in centum, ſecundus in ducenta, tertius in quinquaginta, quartus in quadraginta, & quidem tertius dumtaxat, de conſenſu primi, ſit potior creditor ſecundo, ac quarto in ſuo loco remanentibus; ita concurſus fiat, vt primus præferatur omnibus; ſed in quinquaginta ſolum; dum pro aliis, 50. tertio ius prælationis ceſſerit; ſecundo loco, tertius creditor recipit ſua quinquaginta; tertio loco ſuccedat ſecundus creditor, cuius conditionem volunt meliorem effectam ob hanc remiſſionem, ſed in ea dumtaxat quantitate, quam ille tertius accipit, cuius reſpectu præfertur, ſcilicet in 50. recipiat denuo primus reſiduum, ſcilicet 50. recipiat inde ſecundus reliquum ſcilicet 150. demum vltimo loco, quartus ſuum creditum, ſcilicet, 40. ſibi habeat.

Eam firmat ibid. ex text. *d. l. creditor, §. ſi te-* 138
cum, ex quo deducitur eſſe in dubio ordinem ſeruandum, quod fit ex hac opinione; non ex tertia, cum remiſſo in totum iure reiicitur prior ille creditor inter chyrographarios, inter quos nullus conſideratur ordo. Item per *d. l. Paulus*, dum iuxta eam, remittitur ſolum ius pignoris; & quidem limitatè, ad ſummam in qua fuit conſenſum, ad cit. *leg. Lucius Sempronius, &c.* ſubſcribitque Andr. Rauchb. *in ſuis quæſtionibus, p.* 1. *q.* 34. *&c.* atteſtans de iudicio, & ſententia apud ſuos Saxones.

Cæterum non poteſt non magis placere, & 139
arridere ſimplex, clara, & abſoluta, ac vniuerſalior Salyceti ſupra adducta diſtinctio; vt renunciatio relata, & accommodata perſonæ, quoad eam ſolum operetur. iuxta Gloſſ. Aut. reſpicit rem, & obligationem ſuper ipſa re ineundam, & quoad omnes ſic operetur, iuxta opin. Bart. & ſequacium; nulla in hoc caſu admiſſa differentia inter maſculum, & fœminam; quam ſententiam vltra adductos laudat etiam Petr. Surd. *dec.* 163. *n.* 12. *& ſeq.* Maſcard. *de probat. concl.* 1178. *à n.* 41. *& ſeq.* Salgad. *Labyrinth. credit. p.* 3. *c.* 13. *§. vnic. à n.* 23. *& ſeq.* vbi plura.

Nec pertimeſcendum quod ipſi ſententiæ op- 140
ponitur, vt ſup. quoniam, *d. l. Paulus, & d. l. Titius Sempronio*, quoad totalem iuris remiſſionem, (prout ita intelligendæ) omnino verificantur in ſecundo membro diſtinctionis, hoc eſt in ea remiſſione facta contemplatione debitoris; tunc enim is eſt effectus, vt amiſſa hypotheca in illa re, creditor inter chyrographarios reiiciatur, ad cit. *leg. creditor, qui prior*, & ita creditores intermedij meliorem effectam ſuam cauſam videant, prout ita ait *d. l. Paulus*, & probat text. in *l. Iulianus, inic. D. de l.* 3. *l.* 3. *& l. ſi tibi, §. de pignore, D. de pact. cum ſimil.* Quare poſt hypothecarios ſolum admittetur creditores: quod pro ſingulari con-
cluſione tibi adnotabis. † Ex aduerſo autem, lo- 141
cum ſolum, at non ordinem amittit (iuxta cit. *l. creditor, §. ſi tecum*,) ſi in gratiam ſolius tertij creditoris conſenſum applicuit primus ille creditor; dum retinet & ius in pignore, & creditum, deperdito dumtaxat prælationis iure, reſpectu eius

eius tertij, & intermediorum. Quo verò ad omiſſam ſexus diſtinctionem, inanis eſt oppoſitio; circa quam, & an, & quo caſu *d. l. iubemus*, loquens in muliere ſit ſpecialis prouiſio io eius fauorem, necne: & in quibus conueniat iuris communis diſpoſitionibus, conſulas Petr. Barboſ. *dict. l. 1. p. 5. n. 72. & paſſ. D. ſolut. matrim.* & Balduin. *de pign. dict. loc. ſupr. alleg.*

142 Nec opinioni Berlich. & Rauchb. fas eſt acquieſcere, quoad locorum, & graduum diſtributionem; quandoquidem ille Salyceti ordo magis literæ text. *d. l. creditor, §. ſi tecum*, atque etiam rationi videtur congruere, vt ſimpliciter, & minus confusè tertius ille creditor ad gradum primi remittentis aſcendat, & ille in huius deſcẽdat locum, ob ordinis dumtaxat remiſſionem factam (ad mentem, *d. l. cred.* ſupr. cit.) & per conſequens in ſolutione, tertius iam factus primus, indè alij intermedij, remoto quouis eorum prætenſo iure ob hanc mutationem, mox primus iam in locum tertij deſcenſus admittatur, perbellè, & doctè Baldoin. *d. tract. de de pignor. cit. tit. & n.* & Donell. *eod. loc.* hanc opinionem verius conſuentur;

143 & ex aliis rationibus probat Salgad. *vbi ſup.* † Attendenda quidem erit in allata cit. Berlich, & ſequacium hypotheſi, reſolutio reſpectu portionis, & quantitatis; vt ſcilicet pignoris remiſſio à creditore, in ſumma maiori facta tertio in minori quantitate, præiudicet ſolum quoad eam partem remiſſam, & in reſiduo retineat ius antelationis, vt & ex contrario, creditori tertio in maiori ſumma, pro illa quantitate ſolum proderit conſenſus primi creditoris, pro qua ſcilicet iſte creditor eſt, ne plus iuris quam habet transferat, contra iura vulgaria.

144 In dubio autem talis remiſſionis, an ſcilicet, reſpectu creditoris, vel intuitu debitoris ipſius, & obligationis facta ſit. Verius videtur concludendum pro minori ipſius conſentientis iactura, vt ſcilicet perſona dumtaxat cenſeatur inſpecta, nec vltra eam remiſſio extendatur, *ad allegatam l. iubemus, l. ex pluribus, & l. emptor, cum ſimilib.* de quibus ſupra, *n. 134.*

145 Ad hæc, illud corollarij loco notabis, quoad conuentiones ad id, inter creditores, ad ſuprà propoſitas diſtinctiones; vtcumque primus creditor ex ſpeciali, & expreſſo pacto præſeruatiuo, & conditione, ius pignoris ad fauorem tertij remittat, vt tamen ſtatim ipſe ſecundo loco ſubingrediatur, nullius effectum eſſe pactum, ob præiudicium creditorum interiacentium, atque ita tanquam conditione non adimpleta, quemlibet in proprio gradu remanere, vt prius ex pluribus reſoluit, & comprobat Salgad. *vbi ſup.* omnino vid. qui exquiſitè, & ſingulariter more ſuo materiam inibi diſcutit, & examinat.

A. M. B. I. V. D. &c.

146 Denique ſuperior regula hic extendenda erit, in caſu celebris deciſionis *legis licet, C. qui potiores*, cui conſonat, *l. 30. tit. 13. p. 5.* Ex qua, illum, qui pecuniam mutuauit debitori, vt domum, vel rem aliquam emeret, præferri colligitur in eadem re antiquioribus creditoribus emptoris, quibus obligata erant bona præterita, & futura, iuxta *l. qui tabernam, 35. §. creditor, ff. de pign. & l. vlt. C. qua res pignori obligari poſſunt*; ſi hoc videlicet expreſsè, & ſpecialiter agatur, vt res illa, quæ ex tali pecunia emitur, pignoris iure, aut hypothecæ ſit ſuppoſita mutuanti, donec pecunia reddatur, hoc enim interuenire neceſſe eſt, vt mutuans præferatur; apertéque probat illa *lex licet*, vt exactiſſimè ſupra *in 1. p. art. 7. huius tract.* reſoluimus: Quo in loco aduertendum eſſe admonui, ſecundum hunc creditorem, per illam conuentionem, iuris auctoritate, cauſam pignoris præuenire, *argum. leg. 2. ff. de rebus eorum*; maximè quia, nullum incommodum infertur antiquioribus creditoribus, quin potius euenire poteſt, vt illis cedat in vtilitatem, & lucrum, auctis debitoris facultatibus, atque ex illa *l. licet*, ſolet conſuli debitoribus vendentibus habita fide de pretio, vt ſibi conſulant ea adiecta cautione, vt illa res ſit interim obligata pro pretio, donec fuerit ſolutum, & quod nullibi aliis poſſit obligari, vt poſt Ripam *in d. l. prin. n. 31.* ex Ioanne Gutierrez *allegatione 5.* & Parlad. exactè, & eleganter *lib. 1. rerum quotidianarum, c. 8.* & ex aliis multis Auctoribus *in d. 1. parte, noſtri tractatus art. 7.* apertè oſtendimus. * Dd

Dd *. *Final.)* Vide hic, & recole, quæ ſupra diximus latius, & notauimus *d. artic. 7. part. 1.* cum Auct. nec enim iterum hic contra inſtitutum duximus repetenda.

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

ARTICVLVS II.

De Creditoribus Priuilegiariis, & de eorum Iure, inter ſe concurrentibus, &c.

SVMMARIVM.

Creditores habentes actiones priuilegiarias præferuntur creditoribus habentibus actiones perſonales, quoties inter ſe concurrunt, n. 1.

In ipſis habet locum conſideratio cauſæ, & non temporis, n. 2.

* *Emptor cum pacto ſoluendi creditoribus antiquioribus, non præfertur niſi expreſsè actum ſit.*

Quoties inter priuilegiarios creditores cauſa agitatur, in primis locum prælationis obtinent, qui rem aliquam, ſeu pecuniam penes Nummularium, ſeu Depoſitarium generalem depoſuerunt, n. 3. & 4.

Etiam ſi penes quemcumque & res extet, n. 5.

Si rès depoſita non extet, creditores alij habentes priuilegia præferendi ſunt huiuſmodi creditoribus, n. 6 & 7.

Habet tamen deponens priuilegium perſonale, ibid.

Et curſim probatur, ibid. & n. 9.

Intellectus textui, io l. ſi ventri, §. In bonis, D. de priuil. credit. *n. 8.*

Alius intellectus remiſſiuè, n. 11.

Idem extenditur, ſiue depoſitum regulare ſit, ſiue irregulare, n. 10.

Funeris impenſa ponitur ſecundo loco inter priuilegiarios creditores, ratione religionis, & pietatis, n. 12.

Animaduertitur ad tale dictum, dum tale priuilegium habet vim realis, n. 13.

Dotis priuilegium datæ Sponſo à Sponſa, ponitur & ipſũ inter priuilegiarios creditores, n. 14. & 15.

At ſecus ſi Sponſa ſit ſerua, ibid.

Inter hos creditores adhuc locum habet, qui expenſas

neceſſarias fecit in bonis debitoris, n.16.

Namque rem ipſam minuunt, n. 17.

Adducuntur vniuerſales regulæ pro borum prælatione, n.18.

Inter priuilegiarios creditores, ille præfertur, qui maiorem nominatim habet prærogatiuam, n.19.

* *Regula procedit inter priuilegiarios ſuarum claſſium, n.20.*

Creditor habet electionem, ad quæ bona agere velit niſi tamen aliqua ſint alienata, ibid.

Si concurrant plures creditores priuilegiarij eiuſdem tituli, omnes ſimul admittuntur, & vocantur in tributum, n. 21.

Amplia ſiue realiter, ſiue perſonaliter ſint priuilegiati, non attento tempore, aliove reſpectu, num.22.

Si concurrunt creditores priuilegiarij ex diuerſis titulis, adhuc in tributum vocantur, num. 23. & 24.

Negat Acoſt. *& ſi priuilegia ſint paria, n.25.*

Exemplum ſtatuitur in Pupillo, & Ciuitate concurrenti, ſed notatur, n. 26.

Mutuans pro debiti priuilegiarij ſolutione intrat in eum locum, n.27.

An pecunia mutuata debitori vt ſe liberaret à carcere, poſſit ab anteriori creditore auocari? n.28.

Si ſit pecunia ea cõſumpta non datur auocatio, n.29.

Et cur, ibid.

Si extet, datur, n. 30.

Et cur, ibid.

Si ſit ab initio accepta, & exacta per hunc poſteriorem à manibus mutuantis, non auocatur, n 31.

Minus datur auocatio, cum amicus conſtituit ſe carceranti ſoluturum debitum pro amico carcerato, n. 32.

* *Quando creditores in pignore concurrant.*

1 IN quo primo aduertendum erit, ſolere etiam concurrere plures Creditores Priuilegiarias actiones habentes, & alios qui in actione eius quod cuique debetur, præferuntur aliis creditoribus Perſonalibus; & cum Paulus Iureconſultus *in dict. leg. priuilegia, ff. de priuilegiis creditorum*, Regulam illam obſeruandam conſtituiſſet inter hypothecarios creditores, & inter hos aliquod iuris priuilegium habentes; vt ſcilicet hypothecariorum prærogatiuam, & prælationem ex temporis antiquitate conſiderandam eſſe do- A ceat; eorum tamen creditorum * qui priuilegium habent, rationem ex tempore habendam non eſſe, ſed potius cauſam, à qua debitum proceſſit, ponderandam fore conſtituat; vt ſuperius aduertimus. Accurſius vero *ibid. in gloſſ. verb. ex cauſa*, volens Iuriſconſulti regulam exponere, & de his creditoribus priuilegiatiis aliquid circa eorum prælationem agere, quoties concurrunt cum aliis creditoribus hypothecatiis, aut perſonales actiones habentibus; Ita fluctuaſſe apparet, vt omnia confundere, & intricare videatur; quare vt hæc vſui, & praxi vtilia ſint, aliqua obſeruanda conſtituam, per quæ conſtet, quem locum, quamvè prærogatiuam vnuſquiſque ex his priuilegiariis creditoribus obtinere debeat, in concurſu cæterorum creditorum, prout ex his quæ in hoc à iure conſtituta ſunt poterit deprehendi.

2 A ℣. *Qui priuilegium, &c.*) In priuilegiatiis creditoribus perſonalibus locum habere conſiderationem cauſæ, & non temporis, docet text. *in dict. leg. priuilegia*, & ex ea Ripa *ibid.* & cæteri, & ex modernioribus Gait. *in appendic. ad cap. 43 n. 126. &c.* Paz *in Iſagog. ad tit. D. qui potior, n.12.*, & nos ſup. *hac 2. part. init. litt. C.* Acoſt. *de priu. cred. reg. 4. per tot.* Sed nota quæ ipſe *in eius reg. 4.* probat. & nos infr. *n.24. & ſeq.*

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

* Emptor cum pacto ſoluendi creditoribus 3 anterioribus non præfertur in hypothecaria, niſi expreſsè actum ſit, vel ceſſionem à creditoribus obtinuerit in actu ſolutionis, qui anteriores eſſent, licet ceſſantibus prædictis anterioribus ſoluendo, retineri poſſit, Neguſant. *de pign. membr. 3. p. 5. n. 3.*

N. G.

Ideo illud primò ſtatuendum erit, vt quoties inter hos priuilegiarios creditores, cauſa prælationis agitatur, in primis Prælationis priorem locum obtinere eos, qui rem aliquam, vel pecuniam penes Nummularios, Argentarioſvè, vulgo *bancos, y cambios*, hodie verò *Depoſitarios generales*, depoſuerunt; quos expedit Depoſitum exigere ante alios; cum videatur eorum cauſam ad publicam vtilitatem ſpectare, *ex l. quod priuilegium, 8. iuncta, l. ſi hominem, §. quoties, ff. depoſiti*, ibi, *Ante alia priuilegia datur ius exigendi his depoſitoribus, quia fidem publicam ſuerunt ſequuti*, quod ita accipiendum erit, dummodo res Depoſita extaret; nam cum eo caſu rei vindicatio competat, * depoſitores præferri quibuſcumque aliis B creditoribus, & priuilegiis certiſſimum erit, ex dictis iuribus; quibus conuenit, *l. 9. tit. 13. part. 5.* idque extra controuerſiam eſſe ſupra late oſtendimus 1. *part. artic. 6. de priuilegio depoſiti*, & benè perpendit Meyrer. *lib. 2. de priuilegiis creditorum, titul. 11. ex n. 12.* quia ſemper qui rem vindicat præfertur omnibus creditoribus, *ex leg. ſi ventri, 8. §. in bonis, ff. de priuilegiis creditorum, l. procuratoris, §. planè, verbo, ſed ſi dedi, ff. de tributoria actione, leg. 11. verſ. vltim. part. 5.* & ſic conſtat ex his non repugnare huic veræ doctrinæ, text. *in d. §. in bonis:* vbi poſt alia priuilegia præferri Depoſitores, dicebat ibi Iureconſultus: nam in Depoſito conſumpto, & non extante, vel in eo, ex quo vſuræ ſoluebantur in ipſo principio, loquutus eſt ille text. vt & nos *in d. art. 6.* circa eius explicationem ſcripſimus; hanc veram reſolutionem tradiderunt Matienzo *in l. 7. tit. 16. gloſſ. 5. in princ. lib. 5. noua Recop.* Ludou. Molin. *tract. 2. de iuſt. & iure, diſp. 536.* & alij plures auctores, *ibid.* à nobis citati.

B ℣. *Depoſitores præferri, &c.*) Rem depoſi- 4 tam extantem penes generalem Depoſitarium, omnibus priuilegiariis præferri, receptiori calculo fuit approbatum, *ex d. leg. ſi ventri, §. in bonis*, Vide Vinc. Carrocc. *de depoſit. part. 2. q. 47.* Adde quæ nos ſup. 1. *art. c. 6. litt. Nn.* † Vbi idem 5 procedere diximus, ſi apud quemcumque depoſita res ſit, ſi tamen extet, nec ſit conſumpta; vt hic Auctor innuit, & nos infr. proximè.

A. M. B. I. V. D. &c.

Ex quo colligitur, quod ſi res * depoſita non C extet, alios creditores habentes priuilegia, præ- 6 ferendos eſſe huiuſmodi depoſitoribus, de quibus ſtatim agemus, & cum Accurſ. *in d. l. quod priuilegium*, communiter receptum eſt, ſecundum interpretes, ibi, & Ripam *in d. §. in bonis, n. 11.* & Benuenutum Stracham *in tit. de mercatura, tit. de decoctor. vlt. p. ex n. 2.* quæ ſententia approbata eſt in *d. l. Regia, 9.* & ſic cõmuniter intelligi debet text.

in

in d. §. in bonis, quibus caſibus exceptis, depoſi-
tores ſunt ante priuilegia; ſicque accipitur text.
d. §.5. quoties, leg. ſi hominem, ff. depoſiti; Et quam-
uis ex dictis iuribus *d. §. quoties, & d. §. in bonis*,
tale priuilegium competat tantum deponenti-
bus, apud perſonam publicam; Iure tamen Re-
gio, ſine diſtinctione admiſſum eſt *in d. l.9. p.* vt
ſup. *in d. §. 6. de priuilegio* notauimus.
7 C ✝. *Si res depoſita non extet, &c.*) Con-
ſumpta re depoſitæ, priuilegium reale per con-
ſequens euaneſcere, dubium non remanet, per eã
quæ etiam ſupr. reſoluimus cum Aoct. *part.1. ar-
tic.6. n. 220. & ſeq.* retinet tamen iſte deponens
priuilegium perſonale, quo præferetur chyro-
graphariis, ad ea quæ pariter firmauimus, ex ſo-
lemni, *leg ſi hominem, 7. §. quoties, per Depoſitario-
rum, D. depoſit.* vbi Gloſſ. *ibid.* notat. & famoſo
text. *l. ſi venteri, 24. §. in bonis, D. de priuileg. cre-*
8 *dit.* † quem de hac re depoſita conſumpta intel-
ligendum eſſe, ibid. ſupr. monuit Auctor. ibi,
poſt priuilegia, ſcilicet realia (hæc enim iſto no-
mine tunc deſignatur) *potiorem eorum eſſe cauſam,
&c.* quem quidem intellectum vti communio-
rem amplexus fuit inibi Auctor, & adhuc hic.
Et text. in *leg. quod priuilegium*, 8. declarandus
9 eſt ex lege præcedenti, *in §. fin.* † ſcilicet, vt illud
priuilegium, qua tale; ſcilicet perſonale ſolum;
poſſit exerceri in omnibus bonis fraudatoris,
ſuppoſito tamen alios non extare, qui præferri
debeant.
10 Et hanc concluſionem extende ad depoſitum
etiam in regulare cum modificatione, & decla-
ratione, de qua ſupr. per Auct. *p.1. art.6. in fin.*
& prout nos ibi.
11 Adde Acoſt. *de priu. cred. reg.4. ampl.1. per tot.
n.* 8. dat etiam alium intellectum, & interpre-
tationem citato, *§. in bonis, d. leg. ſi ventri*, quem
vidimus ſup. allatum ab Auct. *p.1. art. 6. n. 224.
& ſeq.*

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

12 Secundo loco inter hos priuilegiarios credi-
D tores adſcribitur * Funeris impenſa; cum eius
cauſa ad religionem & pietatem pertineat, ſi-
mul & ad publicam vtilitatem, quæ verſatur in
defunctorum cadaueribus ſepeliendis, ex *l. funi
perſona, verſ. nam propter publicam vtilitatem, l. ſi
quis, 12 verſ prætor ait, l. at ſi quis, verſ. ſed inter-
dictum, & toto Tit. ff. de religioſis, & ſumptibus
funerum*; Vnde creditor ob talem cauſam, quæ
fauore, & religione aliis præſtat, præferendus
erit quibuſcumque aliis creditoribus priuilegia-
riis, & potiorem locum inter eos occupare debe-
bit, vt *in l. impenſas, 45. ff. eodem tit. de religioſis,
& ſumptibus funerum, & in l.12. tit.13. p.1. & l.30.
verſ. vlt. tit.13. p.5.* & vtrobique notat Greg. Lop.
& regulam conſtituit Dueñas 397. latè Ant. Gom.
Cifuentes, & Auendaño *in l. 30. Tauri*, Ioannes
Garcias *de expenſis, c.8. n.19. & 23.* ibi, qui exactè
explicat quid veniat appellatione expenſæ fu-
neratiæ, & multa etiam in propoſito obſeruat
Ioannes Gutierrez *in leg. nemo poteſt, num.91. de
legatis, 5.* Matienzo *ad leg. vltimam, tit.6. lib 5.
Recopilat.* vbi Gloſſ.3. *num.* 4. aduertit idem eſſe
dicendum, in expenſis factis in curatione infir-
mitatis debitoris argumento *legis in reſtituenda,
C. de petitione hæreditatis, l. legatum, Cod. de reli-
gioſis, & ſumptibus funerum*, reſoluitque Anto-
nius Gomez *vbi ſupra*; ſed rationem habendam
eſſe expenſarum, iuxta qualitatem, & facultates

defuncti receptam, eſſe conſtat; iuxta *legem pri-
mam, §. vltimo, cum lege ſequenti, ff. ad legem Fal-
cidiam*, & præter Auctores ſuprà relatos obſer-
uat Greg. Lop. *in d. l.12. p.* de priuilegio abundè
ſcripſimus ſup. *in 1. p. huius tractat. art.3.*
D ✝. *Funeris impenſa, &c.*) Etſi funeris im- 13
penſa perſonalem dumtaxat pariat actionem, vt
ſup. latius *p.1. art.3.* attamen cautè Auctorem hic
debemus intelligere, vt quidem inter perſonales
hos priuilegiarios creditores, funeris cauſa adſcri-
batur, non tamen inter eos ſit ei locus dumtaxat
conſtituendus; quandoquidem ob maximam re-
ligionis, & pietatis rationem, de qua ibi, & hic
per Auct. tot, tantiſque fauoribus adaucta ap-
paret, vt ſit eleuata ad claſſem creditorum reali-
ter priuilegiatorum; vt *d. art.3.* notauimus; Imò
hoc reſpectu ſuſtineat Acoſt. *reg.2. ampl.1. n.5.* eam
præferri quibuſuis hypothecis anterioribus.
Eam igitur non confundes cum aliis perſona-
libus priuilegiis. Vide quæ Auct. *p.1. art.1. n.3.* nos
ibi, ac infr. *art.4. n.* ....Idem iuris ſtatuas in expẽſis
pro curatione, &c. vt hic & *d. art.3.* ſatis diximus.
Hoc tamen loci, vice Funerariæ cauſæ, vult
Acoſt. *d. reg.4 ampl.2. n.* 12. collocari credentem
pecuniam ad emptionem domus, nauis, vel alte-
rius rei; nec enim ſenſit huic ementi hypothecam
competere; *reg.2. ampl.5. n.18.*

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

In tertio loco, conſtituitur Priuilegium * Do- E
tis datæ à ſponſa ſponſo; nam quæ datur ab vxo- 14
re marito, non pertinet ad hunc articulum, cum
habeat hypothecam, *ex leg.1. §. ſed vt plenius, cum
aliis, C. de rei vxoriæ actione*, de ea tantum lo-
quimur, quæ ſponſo tradita eſt, & quam conſtat
priuilegium habere inter alios creditores perſo-
nales, ex *l. ſi ſponſa, 77. de iure dotium, l. 2. § ſi
ſponſa, ff. de priu. credit.* nam receptum eſt, longè-
que verius, nonnullis tamẽ repugnantibus; priui-
legium *legis aſſiduis, C. qui potiores in pignore ha-
beantur*, ad hanc dotem non pertinere, vt cum
Bart. *in d. l.2. §. ſi ſponſa*, communem opinionem
eſſe, ibi reſoluunt Ripa *n.19* Zaſius *n.2.* & validiſ-
ſimis rationibus conatur defendere Vanderanus
in tract. de priuil. cred. c.4. Et ratio huius priuile-
gij, & prærogatiuæ deſumitur ex *leg.3. ff. de priu.
cred.* ſcilicet quia, intereſt Reipublicæ & ſponſæ,
dotem conſeruari; & ideo cum eius cauſa reſpi-
ciat Publicam vtilitatem, non mirum eſt, ſi præ-
feratur, ex regula *legis priuilegia, ff. de priuil. cred.*
ſecundum quam priuilegia ex cauſa æſtimantur,
ſicque dos; quam conſtat olim tantum habuiſſe
priuilegium ſine hypotheca ante Iuſtinianum, *in
dict. §. ſed vt plenius, d. leg. vnic. C. de rei vxoriæ
actione.*
E ✝. *Dotis datæ à ſponſo, &c.*) De priuilegio 15
dotis ſponſalitiæ, quod non conincidat cum eo
Vxoris, matrim. ſcilicet iam inito, citatis per
Auct. DD. meminit, & Gait. *de cred. c.4. in Ap-
pendic. n. 126. in med.* fuſius per Vanderanum lo-
co per Auct. cit. &c.
Hunc portò locum tribuit huic cauſæ etiam
Acoſt. *de priuil. cred. reg.4. ampl.3.* Qui dict. am-
pliatione, ab ea ratione perelegantí in *d. §. ſi ſpon-
ſa*, & hic per Auct. regeſta, ſcilicet, quod in-
terſit Reipublicæ, & hanc ſolidum conſequi, vt
ætate permittente nubere poſſit, anſam arripit
ratiocinandi, in Muliere ſerua non obtinere tale
priuilegium, quaſi legis ratione deficiente, ſcili-
cet nullo Reipublicæ intereſſe, dum quoad rem

& ius publicum, ſerui pro nihilo reputentur, *l. forni, D. de reg. iur.* notatque ipſe ex Barboſ. *in l. ſi cum dotem, §. fin. D. ſolut. matrim.* ſed parum ad rem hodie.

A.M. Bertoli I.V.D. &c.

16 Sed inter hos priuilegiarios creditores, locum
P obtinere creditorem, ob * expenſas neceſſarias, factas in bonis debitoris, propter quas, & præferendum eſſe aliis priuilegiariis, colligi poterit ex *d.l. qui hominem, §. quoties*, ibi, *Ante priuilegia*, iuncta *lege ſequenti, in fine*, ibi, *Planè ſumptus qui cauſa neceſſaria factus eſt, ſemper præcedit: nam deducto eo, bonorum calculus ſubduci ſolet*, & facit ad id *l. vltim. verſ at autem, C. de bonis authoritate iudicis poſſidendis*, præcipuè, quia conſtat, expenſarum rationem ſæpè haberi, etiam contra hypothecarios, ex *l. interdum*, iuncta, *l. huius, ff. qui potiores*, & notauimus *in 1. part. huius tractatus, in 7. priuilegio*, neque enim aliquis caſus poteſt occurrere, qui hoc genus deductionis impediat, *ex leg. fundus, 52. ff. familiæ erciſcundæ.*

17 P ✝. *Expenſas neceſſarias, &c.*) Expenſæ neceſſariæ in re factæ, rem ipſam minuunt, Carrocc. *de locat. tit. de inuect. quæſt. 21. num. 6. & tit. de crediter. quæſt. 3. n. 4.* Surd. *de aliment. titul. 1. quæſt. 70. num. 10. & titul. 8. priuil. 62. num. 19.* Pyr. Maur. *de retention. num. 45.* ex text. *in leg. interdum, D. qui potior.* Gratian. *diſcept. forenſ. tom. 1. capit. 25.*

Cæterum Non. Acoſt. vltra præcitatos creditores per Auct. quos adhuc eodem regerit ordine, quartum locum aſſignat *d. reg. 4. ampl. 4. n. 14.* ei qui pupilli abſentis negotium geſſit; nec enim competit hypotheca, niſi aduerſus Tutores, Procuratores: Actores, & Factores ab ipſis minorib. nominatos: ergo ſic ſolum perſonale competit priuilegium, text. in *l. ſi negotium, D. de priu. cred.* Idque ne quis retrahatur à geſtione negotiorum minoris, ob tale hypothecæ grauamen.

Rempoblicam poſtmodum quinto loco ſtatuit, contrahit eum priuato, tunc enim priuilegium obtinet perſonale, *l. bonis, § reſpublica, D. de priu. cred.* prout ſi agat contra adminiſtratorem, in eius bonis hypothecam obtinere ſup. monuimus *part. 1. art. 5.* ex text. *l. fin. C. quo quiſque ord. conu. cum ſimil.* Cauſam autem pupilli cum negotiorum geſtore huic præferri voluit idem Acoſt. *vbi ſup.* tum ob pinguius priuilegium pupilli, dum illud ei competit ex verbis legis, vt in *l. pro officio, C. de adminiſt. tutor.* at Reipublicæ ſolum ex interpretatione legis; Præterea quia in primo potior vtilitas publica verſatur, notat idem *ibid. ampliatione tertia, in fine.*

Adhuc & ſextum locum præbet Actioni de peculio; ſi enim cum nummis patris, vel domini, filius, vel ſeruus contraxerit, & debita fecerit, ſi concurrant alij creditores, pater, & Dominus, eo potiuntur priuilegio, vt inde priùs deducant quod ſibi debetur, *l. depoſiti. §. fin. in fin. D. de pecul. §. cum autem, Inſtit. Quod cum eo, &c.*

A.M.B. I.V.D. &c.

18 Verumtamen, cum & alij dentur priuilegiarij creditores, qui quem locum occupare debeant, ſatis dubium ſit, cum neque iure cautum id reperiatur: ideo ad huius rei explicationem, aliquæ conſtituentur regulæ, per quas id melius compræhendi, & intelligi poſſit.

19 Prior ergo regula ſit, Inter priuilegiarios creditores, illos præferendos eſſe, qui nominatim maiorem prærogatiuam habent, & à iure conceſſam eſſe conſtat, quales ſunt hi, de quibus in præcedentibus obſeruationibus mentionem fecimus. * G

20 G ✝. *Final.*) Memineris tamen diſtinguens inter priuilegiarios reales, & perſonales, vt & ſup. *in princ. huius 2. part.* monuimus; quandoquidem regula per Auct. adducta procedit ſolum inter priuilegiarios ſuarum claſſium.

A.M.B. I.V.D. &c.

Eligit Creditor ad quæ bona agat, niſi aliqua ſint alienata, tunc enim non aget ad alienata, niſi in ſubſidium, *l. creditoris arbitrio, de diſtract. pign.* Alban. *conſil. 97. num. 55.* vbi nec ad fructus commendæ Feudi maioratus, & beneficialium niſi in ſubſidium, agere poteſt. Rot. *dec. 741. part. 1. recent.* Sed non poteſt vendere meliora debitoris bona, ſi ſibi ex viliori ſatisfieri poteſt. Mart. *dec. 130. n. 10.* & ſufficit debitori offerri id ex quo ſibi ſatisfieri poſſit. Bart. & Salyc. *in l. creditoris arbitrium, de diſtract. pign.* Mart. *d. dec. 130.* & pro ſuo credito poteſt hæres, bona illud excedentia retinere, ſi indiuiſibilia ſint; alioquin pro ſuo credito tantum. Rot. *dec. 549. n. 4. & 5. part. 1. recent.* N. G.

Altera regula eſt, ſi concurrant plures creditores priuilegiarij eiuſdem tituli, ideſt ex eadem cauſa, vt plures funerarij, omnes ſimul admittuntur, & concurrunt in tributum, ideſt alter alteri non anteponitur, ſed æquè ambo exigent, text. *in d. l. priuilegia*, ibi, *Sed ſi eiuſdem tituli ſint, concurrunt.* in duobus autem depoſitoribus, eſt text. expreſſus *in d.l. ſi hominem, §. quoties, in fine, ff. depoſiti*, ibi, *Item quæritur vtrum ordo expectetur eorum qui depoſuerunt, an verè ſimul omnium depoſitariorum ratio habeatur: & conſtat ſimul admittendos, hoc enim reſcripto principali ſignificatur*; & comprobat hoc *Regia Lex 11. tit. 14. part. 5.* & docent Accurſius, Bart. Alber. Angel. Rip. Zaſ. *in d. l. priuilegia*; & ideo ex *eadem lege*, probatur melius quam alibi, vulgatum illud dictum, vt priuilegiatus contra æquè priuilegiatum in eadem ſpecie priuilegij, non habeat priuilegium; quod ſolet deduci ex *l. verum, 11. ff. de minoribus, §. vlt. l. ſed & militis, in principio ff. de excuſationibus tutorum*, notat Bart. *n. 3.* vbi alij, *in Authentico, Quas actiones, C. de Sacroſanctis Eccleſiis*, Couarr. *in reg. poſſeſſor, 2. part. §. 4.* poſt Ripam, & alios *in d.l. priuilegia*; latius deduxit Tiraq. *de priuilegiis piæ cauſæ, num. 16.* ex quo deducitur, fruſtra omnes *in d. l. priuilegia*, conſtituiſſe exemplum in duobus pupillis concurrentibus in bonis communis, tutoris aut curatoris, pro diuerſis tutelis, aut curis: quia cum habeant hypothecam *ex l. pro officio C. de adminiſtratione tutorum, leg. 26. titul. 13. part. 5.* habenda erit ratio temporis; iuxta ea quæ dicta ſunt ſupra *in art. 1. huius 2. part.* quia priuilegia ceſſant, & eorum concurſus datur, ex *d. l. priuilegia*, ſi hypothecæ ratio non eſſet habenda; & hanc ſententiam probat text. expreſſus *in d. leg. aſſiduis., verſ. exceptis, & l. 33. tit. 13. p. 5.* ibi, *Porque eſtos debdos ſon de vna natura*; quod Accurſ. & alij interpretes *in d.l. priuilegia*, non aduerterunt: Talis verò concurſus admittetur inter illos pupillos ſic, vt eiuſdem tutelæ, vel quia fratres, vel ſi ille fuiſſet non verus tutor, ſed falſus, aut ſi pro tutore ſe geſſiſſet; vt in ſpecie *legis, 4. § 1. ff. de priu. credit.* quo caſu durat priuilegium ſine hypotheca, vt animaduerſum eſt ibi, ab aliquibus Iuris Interpretibus. * H

H ✝. *Concurrunt in tributum, &c.*) Hi ergo etſi priuilegiati quouis modo creditores, ſi 22

ſint

ſint eiuſdem cauſæ, & priuilegij nullo attentò priuilegij iure, aut reſpectu, æqualiter concurrunt, & pro rata cuiuſcumque crediti admittuntur, *d.l.priuilegia, cit.l.ſi hominem, §.quoties*, Bart. *vltra loc. adduct. etiam in l. in operis*, 26. *D. de oper.libert*. Pract. Papien. *in form.libell.in act. hypoth.§. ſua eadem, n*.16. *&* 17. Gaít. *de cred*.4.*p.in appendic. ex n*. 124. *& ſeq*. Caſtill. qui adhuc per plurimos congerit, *controuerſ*.1.*lib*.6.*cap*.16.*n*.78. *& ſeq*. vbi limitat hypotheſim, *d. §. quoties, cit. l. ſi hominem*, cum alter vſuras pecuniæ depoſitæ receepit; titulum enim depoſiti perdit; ob id cæteris deponentibus inferioris cenſetur gradus, neque cum iis concurrit; permultos id confirmantes refert ipſe Caſtill. *vbi ſup*. & nos etiam ſuo loco. Præcitatam porrò Auctoris concluſionem adhuc comprobat Pichard. *in §. Actiones, à num*. 40. *& ſeq. Inſt. de act*. Gail. *obſeruat. lib*. 2. *obſeru*. 25. *à n*. 15. Vveſembeec. *in paratlit. D. de priuileg. credit. n*. 6. Beuſt. *ad ſuam legem admonendi, n*.968. *D.de iureiur*. Salgad. Auctore citato. *Labyr.cred. part*.2. *c*.4. *à n*. 138. *& ſeq*. quem omninò vid.

Et *n*. 158. *& ſeq*. practicam regit comparationem, qua iſti eiuſdem cauſæ creditores in tributum concurrentes exigitur credita à debitore communi, ſuccumbunt æqualiter domino, ſi eius æs ipſis non ſit ſatis; Vt videlicet factis huius creditorum cumuli, partibus integralibus, & crediti exacti, & damni tantum cuique diminuatur, quantum quiſque ex bonis debitoris recepit pro ea portione. Ex quo fac, ex tribus creditoribus primum in quo ſecundum in 200. tertium in 100. & in bonis debitoris non adeſſe niſi 300. primus 150. percipiet, ſecundus 100. tertius 50. & ita qui plus exigit, plus damni accipiet, *ad l. ſecundum naturam, D. de reg. iur*. cum concordantibus. Adde eundem pro principali concluſione, *eod.tract. p*.1.*c*.42. *n*.39.*& ſeq*.

A. M. Bertoli, I.V. D. &c.

23 Vltima ſccedit regula, ſcilicet. Si concurrant duo creditores priuilegiarij ex diuerſis titulis; & quorum cauſa iure nun eſt potior, atque nòminatim maius priuilegium conceſſum non eſt; quamuis videretur id poſſe remitti ad iudicis arbitrium, qui pro ſua religione, æſtimare poſſet, cuius cauſa ſit potior, aut maiori prærogatiua, digna, *argum. leg*. 1. *verſ. dum dicit*, ibi, *Sine dubio oſtendit eſſe in eius dicentis poteſtate*, iuncta deciſione text. *in d. l. priuilegia*, ibi, *Sed ex cauſa*, & text. ſingularis *in l. fundo*, 38. ibi, *Bonus iudex variè ex perſonis, cauſiſque conſtituet, ff. de re iud*. ſecurius tamen erit, tales creditores priuilegia-
I rios, ad concurſum admittere, & * in tributum vocare.

24 I ℣. *In tributum vocare, &c.*) Creditores hoſce priuilegiarios, etſi præ ſe ferant diuerſum titulum, ſeu cauſam debendi, nihilominus nullo exiſtente prioritatis iure, ſimul concurrere, & in tributum vocare adhuc vltra Auct. & ab eo allatos DD. ſuſtinet Practic. Papien. *in ſupr. cit. form.libel. in act.hypoth.gloſſ.verb.ſub eod.n*.17. ſi tamen priuilegia paria ſint & ſimilis ponderis.

Cæterum obſtat acerrimè Acoſt. ſententiam hanc Matienzo, & Auct. prorſus impugnans, ac mordicus ſuſtinens; prout priuilegia eiuſdem tituli inter ſe concurrunt, locum quæ faciunt vocationi in tributum ex cit. *l.priuilegia, D. de priu. cred. iunct. l.verum, §.fin.D.de min*.

Ita priuilegia non eiuſdem, ſed diuerſi tituli, ob argum. à contrario ſenſu, vulg. iuribus, non vocari in tributum, ſed obtinere eam regulam capitalem in hac claſſe priuilegiariorum, *d. leg. priuilegia*, relatam ſup. primo loco, per Auct. videlicet, vt cauſa priuilegij attendatur, probat idem Acoſt. ex *d.l.ſi ventri, §.in bonis, D. de priu.cred. & l.verum, §. fin.D. de min*. tu plauè, eum vide *in ſuo tract. de priu. cred. in præfat. Reg*.4. *à n*.17. *& ſeq. vſque* 37. vbi *n*.26. *& ſeq*. concludit, hanc priuilegij potioritatem, & prægnantiam dimetiendam eſſe à religionis impulſu, & vtilitate publica, de qua ipſe fuſius *in præf.reg*.2.*n*.19. tu eũ vid. 25

A.M.B.I.V.D. &c.

Exemplum autem poni poteſt in * Pupillo, & *
Ciuitate, quorum priuilegium certum eſt, *ex l*.4. 26
§.1. *leg. id bonis, §. Reſpublica, ff. de priu. cred*. de quibus ſuperius, *in* 1. *part. art*. 4. latè egimus, ſecundum magis receptam opinionem, quam reſoluit Flores de Mena *lib*. 1. *variarum quæſtionum iuris, quæſt*. 6. *art*. 3. *n*. 38. incertum tamen eſt, quod ſit potentius, ſi concurrant in bonis illius qui ſe pro adminiſtratore geſſit, & ita reſoluit Azo *in ſumma, C. de bonis auctoritate iudicis poſſidendis*, & conſtituit Accurſ. *in d. l. priuilegia* receptus à Bartol. Alberico, & aliis, Ripa *n*. 58. quodque indubitatum tradit Matienxo *in dict. l*. 7. *gloſſ*.5. *n*. 13. *titul*. 16. vbi tamen *num*.14. hæc limitat, niſi alter ex creditoribus priuilegiariis diligens fuerit in ſolutione conſequenda, aut in obtinenda ſententia; qui enim prior ex his obtinuerit, aliis præfertur, ſecundum Gloſſ. *in l.inter eos, ff. de re iudicata, l.ſi hominem, §. quoties, ff. depoſiti, & l*.1. *tit*. 14. *part*. 5. *& l.qui autem, §.ſciendum, ff quæ in fraudem creditorum, & l*.9.25.*p*.5. & tenet Ripa, *in dict. l. priuilegia, n*.57.

* ℣. *In Pupillo, & Ciuitate, &c.*) Hoc porrò exemplum, vt etiam ex ſe non ſubſiſtens notat, & cenſet idem Acoſt. *ſup. cit. præf. ad regul*. 3. *à num*. 16. *& ſeq*. præcipuè *n*. 19. ex rationibus ve per eum: nec enim pariformiter inter ſe ambos vult eſſe priuilegiatos, Ciuitatem, & Pupillum. Vide eundem ibid. & nos etſi in diuerſis terminis, *art*.3 *p*.1.

A.M.B.I.V.D. &c.

Obſeruabis autem, eum qui cum debitor non
eſſet, * mutuauit tamen pecuniam debitori, vt 27
ex ea ſatisfaceret, alitui creditori priuilegiario, K
proculdubio occupare ipſius locum, reſpectu aliorum creditorum, *ex leg. ſi ventri. §. vltimo, ff. de priuilegiis creditorum, & leg*. 2. *ff. de ceſſione bonorum*.

K ℣. *Mutuauit pecuniam debitori, &c. Occupare, &c.*) Hoc idem ob iura prælata, notat Rip. *in dict. §. eorum*, Gait. *de credit. cap*. 4. *quæſt*. 11. *num*.1669. Circa quam adnotabis, nulla opus eſſe ceſſione, vel pacto; hæc enim ſubingreſſio in locum prioris creditoris, legis fit miniſterio. Gloſſ. *in l. Ariſto, D. quæ res pign. obl. poſſ. & in l*.1.*Cod. de his qui in prior. cred. loc*. Anton. Faber. *de error. pragm. decad*.1. *error*. 4. Mantic. *de tacit. & ambig.lib*.11. *tit*.18.*n*.2.

Sed occurrit ad rem dubitatio. Si quis debi- 28
tori alicuius mutuauit pecuniam, vt ſe liberaret à carcere, puta, in quam ab vno ex creditoribus fuit coniectus, dabiturne anteriori creditori ius auocandi eam pecuniam. Proponitur quæſtio per Theſaur. *lib*.2. *q*.26. *n*.15. & adamuſſim agitatur, etſi citra finalem reſolutionem ſ.

29 Gait. eum caſum aggreſſus ita diſtinguit. † Aut pecunia eius amici mutuantis ſui ipſi carceraro mutuata, vt ſe liberaret à carcere, & tunc pecunia non extante, ſed conſumpta, vtut in eum decoctum eius dominium fuerit tranſlatum *ad l.2.§. appellata, D. de reb.cred.* tamen non datum anterioribus ius auocandi, dum fraus in eo ſecundo creditore exigente non poteſt conſiderari, recepit enim, & conſumpſit pecuniam alienam ſcilicet amici, nec diminuit debitoris patrimonium. Deberque ei crediti poſteriori prodeſſe diligentia in curanda ſolutione ſui creditori extra bona communis debitoris. Nec obſtat ea verè eſſe bona debitoris, vtpotè tranſlato eius pecuniæ dominio ex mutuo, *ad d.leg.2.§.appellata*; Namque illud dominium tranſlatum, fuit affectum modali cauſa, vt ſcilicet creditori carceranti ea pecunia ſoluatur, *ad l. quibus diebus,§. Termilius, D. de condit. & demonſtr.*

30 At vero extat pecunia, ſed penes depoſitarium, cuius vigore fuit amicus liberatus: & reſoluit Gait. dari ius auocationis anteriori creditori; dum ea eſt in bonis debitoris; nec officere illud dominium eſſe modali cauſa limitatum, nam illud debitum decocti reſpectu horum anteriorum, ſuffocat eam obligationem modalem; & ſic ante conſignationem pecuniæ faciendam ei ſecundo, intrat prælatio primi creditoris; ex reg. *Qui prior, &c.*

31 Sin autem ea extans pecunia ſit recepta, & exacta per eum poſteriorem creditorem carcerantem, & tunc quia exigit in cauſam in quam mutuata fuit, ſuſtinet denegari auocationem; tum quia non adeſt patrimonij diminutio, tum & quia gratificatio defecit; ſoluit enim non cui mauult, ſed cui ea pecunia per dominium fuit deſtinata, atque ita defecit dolus, & fraus aliorum creditorum.

32 Sed ſi amicus offerat creditori carceranti creditum, conſtituatque ſe ſoluturum pro amico debitum ipſius, ex quo conſtituto fuit relaxatus; tunc nullo in caſu conceditur auocatio per anteriores; tum quia ad eum finem fecit amicus conſtitutum, vt in eum creditorem perueniret pecunia; ideo ſi aliter fieret, datetur condictio pecuniæ ex capite cauſæ non ſecutæ, *ad leg. cum te, & ibi not. C. de pact. int. empt. &c.* Adhuc & quia ſi vni correo fuit conſtitutum, impeditur facultas ſoluendi alteri; ergo multo magis alteri ex diuerſo credito, *ad leg. ſed & ſi filiofam. §. ſi mihi, D. de conſign.pecun.* Vide cit. Gait. *c. 4. quæſit. 11. à n.1330. vſque 1352. &c.*

A.M.B.I.V.D. &c.

5 Pares creditores in pignore concurrentes, æquè priuilegiati, æquales in iure eſſe debent, *leg. aliena, §. ſi pluribus*, vbi Bart. & alij, *de pign. act.* De communi teſtatur. Viu. *deciſ.438 n.1.* & ſi creditor ſecundus offert priori, tenetur prior ei cedere iura, non tamen pignora, & eorum poſſeſſionem tradet; licet in fideiuſſore, & venditore ſecus ſit. Doctores *in leg. Paulus, ff. quibus mod. pign. vel hypothec. ſol. leg. 2. Cod. de fideiuſſoribus, leg.2. Cod. de diſtract. pign.* Viuius *dec.775.*

N. G.

ARTICVLVS III.

De Creditoribus Chyrographariis, ideſt Actionem Perſonalem non Priuilegiariam habentibus; & de eorum Iure, & Titulo.

SVMMARIVM.

Poſt priuilegiarios creditores, tertio loco ſuccedunt chyrographarij, ſeu perſonales creditores, n.1.

** Creditores non comparētes in termino aſſignato ad oſtendendum eorū iura, amittunt ius, & pignus.*

Omnes hi perſonales creditores ſimul in tributum vocari debent, vt ſi debitor ſoluendo ſit, omnes faciant partes per concurſum, n.2. & 3.

Appellatione Chyrographarij venit creditor non ſolum ex inſtrumento, verum ex ſcriptura priuata ad normam leg. ſcripturas, Cod. qoi potior, *vel ſi creditum alias ſit probatum, & citra fraudis ſuſpicionem, n.4.*

Argentario, ſeu Campſore decoquente, depoſitarij concurrunt in tributum, n.5.

Quia conquaſſantur priuilegia, ibid.

Fallit ſi pecunia ſit tradita obſignata in ſacculo, n 6.

Allata regula obſeruanda eſt ſine diſtinctione tituli onerosi, & lucratiui; n. 7.

Limita ſi pura donatio eſſet facta poſt debita contracta, ibid.

Non habetur ratio in horum concurſu, niſi ad fraudis ſuſpicionem, n.8.

Hæc ſuſpicio deprehēditur ex tēpore donationis, n.9.

** Vt creditor chyrographarius præferatur, quæ requirantur.*

Aliquando contingit aliquem eorum cæteris præferri, cum ſcilicet magis diligens eſt, & vigilans in proprio conſequendo, n.10. & 11.

Ampliatur regula, etſi iſte ſciuerit debitorem communem obæratum, n. 12.

Siue ſponte acceperit, ſiue via iudicaria, n.13.

Etſi iſte ſibi ſoluens erat procurator debitoris, n. 14.

Siue cæteri creditores ſint in culpa, ſiue non, n.15.

Procedit regula & in pluribus cohæredibus, n.16.

Limitatur in Collegatariis, ibid.

Reſtringitur concluſio cum creditor ſibi ſatisfacit ex bonis per ſe poſſeſſis, n. 17.

Vel debitor ei ſoluit ex gratificatione, n. 18.

Vel violenter ab eo extorſit creditor, n. 19.

Limitatur in conſociis, n. 20.

In actione tributoria, n. 21.

Si inſtant & alij creditores, n. 22.

Habet locum prælatio inter chyrographarios, ſi creditor iſte eſt conſanguineus debitoris, n. 23.

Si Eccleſia, n.24.

Gratis mutuans, fœneranti, n.25.

In Chyrographario, in cuius fraudem fuit conſtituta alicui hypotheca, n. 26.

In actionibus realibus, ſeu hypothecariis, eſt ſoluendum non cuius, ſed tempore priori, ibid.

An & quatenus creditores priores poſſint ab alio poſteriore ſolutum repetere, & auocare, n. 27.

Creditoribus in quorum concurſu ſeruatur regul. qui prior, &c. *competit ius repetendi, n. 28.*

Specificatur concluſio concurrente chyrographario cum hypothecario, vel priuilegiario, n.29.

Dummodo alteri non ſit ius quæſitum, n. 30.

Ampliatur

Ampliatur ſiue extante, ſiue conſumpta pecunia, num. 31.

Siue ſit debitum in genere, ſiue in ſpecie, n.32.

Siue bona, ſiue mala fide res ſit data, & conſumpta, num. 33.

Siue ex cauſa lucratiua, ſiue oneroſa, n.34.

Adducitur ſententia, vt res ſoluta, & conſumpta ex cauſa oneroſa non repetatur, ſeu auocetur, num.35.

Datur auocatio in caſu prædicto, ſiue per extorſionem, ſiue iudicis auctoritate interueniente exegeris creditum, n.36.

Alius caſus, ſi creditores habeant hypothecam, nam priori datur repetitio, n.37.

Et cur, n.38.

Siue res corporalis hypothecata alienetur, ſiue nomen debitoris priori creditori oppigneratum cedatur poſteriori, n 39.

Etſi id ſit factum Auctoritate Iudicis, n.40.

Id procedit ſiue res ſoluta extet, ſiue conſumpta, num.41.

Siue mala fide ſit conſumpta, ſiue dolo deſierit poſſideri, num. 42.

An detur condictio rei ſoluta, & conſumpta? num.43.

Affertur Negatiua ſententia, n.44.

Eſtque in praxi receptior, ibid.

Alia ſententia, vt re bona fide conſumpta, non conueniatur niſi in ſubſidium, n.45.

Alia opinio, vt ſpecie ſoluta, & conſumpta, non conueniatur; ſecus ſi genus ſit ſolutum, num. 46.

Alia ſententia, vt non conueniatur, ſi cauſa ſit oneroſa, ſecus ſi lucratiua, n.47.

Verior adducitur ſententia vt anterior hypothecarius poſſit rem poſteriori ſolutam condicere, num.48.

Et confirmatur, num.49.

Eſt verior ea concluſio in iure, at prima eſt receptior in praxi, num.50.

Sed & quarta Bart. *ſententia eſt probabilis, & magis moderata, ibid.*

Hac vltima affirmans ſi retineatur, limitatur quadrupliciter.

Primo cum poſſeſſor, in quem ſcilicet ea res fuit tranſlata, poteſt conueniri, n.51.

Secundo ſi debitor bona poſſidet, n.52.

Tertio ſi iſtud poſteriori ſolutum, non fuit priori obligatum, n.53.

Quarto ſi res diſtracta ſiat merces, vel aliud venale, num.54.

Et cur, num.55.

An futuris creditoribus competat ius reuocandi alienata in ipſorum fraudem, n.56.

Negatur remiſſiuè, ibidem.

Secunda concluſio, vt Creditores qui alias in tributum concurrerent, non gaudeant iure repetendi, num.57.

Vt ſi creditores ſint chyrographarij, n 58.

Vel perſonaliter priuilegiati, n.59.

Aut eiuſdem iuris inter ſe, n. 60.

An in caſibus auocationis permiſſa, reſtituatur pecunia cum vſuris? remiſſiuè, n.61.

Semper cum agitur de auocatione, debet pracedere excuſſio debitoris principalis, n.62.

Concurrentibus pluribus creditoribus perſonalibus, admittuntur, tunc ſolum in tributum, cum de eorum obligatione & debito conſtat per legitimas probationes, n.63.

Inſtrumento magis creditur, quam priuata ſcriptura, ibid.

Etiam ſi ſit recognita, n. 64.

Niſi ſit facta ad normam leg. ſcripturas, Codic. qui potior, *ibidem.*

Scriptura priuata habet idem robur ſi ſit ſcripta, ſubſcripta à procuratore debitoris per inſtrumentum procuratorium anterius, n.65.

Non tamen ſi debitor eſſet non ſoluendo, n.66.

Vel ſimul etiam Procurator, n.67.

Deficit fraus, exiſtentibus ſolemnitatibus, dict. leg. ſcripturas, *n.68.*

Solemnitates cit. leg. ſcripturas, *non ſtant pro forma, ſed ea ſunt cautiones ad excludendam fraudem, num.69.*

Tenor ſcriptura verificatus per duos teſtes conteſtes, facit prælationem inſtrumento, n.70.

POſt priuilegiarios creditores, de quibus in ſuperiori articulo tractatum fuit in creditorum concurſu; tertio loco ſolent ſuccedere Chyrographarij, ſeu Perſonales creditores, qui neque hypotheca aliqua ſibi conſuluerunt, neque priuilegiatam cauſam habent, ſed nudam perſonalem actionem tantum obtinent, iuxta *l. 11. tit. 14. in princ. part. 5.* vt præter alios doctè animaduertit Matienzo *in d. l.7 tit.6. lib.5. Recopilationis, gloſſ.5. num. 15.* poſt Benuenutum Stracham *in tractatu de mercatura, tit. de decoctoribus, vltim. part. num. 16.* optimè Pater Ludouicus Molina *tract. 2. de iuſtitia, & iure, diſp. 536. fol. 1792.* 1

* Creditores citati ad oſtendendum eorum iura, ſi non comparuerint, ius pignoris remiſiſſe cenſentur, *l. ſi eo tempore,* vbi Gloſſ. & DD. *C. de remiſſ. pign.* & nón poſſunt emptores ſubhaſta moleſtari, Mart. *dec. Piſ.* 181. vbi exigit expreſſam creditoris proteſtationem, quando pignus venditur, ſi præſens ſit; aliàs ſibi præiudicat, etiam in dote, *ex l. ſi debitor, §. ſi in venditione, quib. mod. pign. vel hypoth. ſol.* Intrig. *ſingular.* 88. *n.65. lib.3.* Magon. *dec. Luc. 55. n.14.* *N. G.*

Circa quorum concurſum primum illud obſeruandum erit, omnes hos creditores perſonales ſimul * in tributum vocari debere, ita vt ſi debitor ſoluendo non ſit, omnes faciunt partes per concurſum; & ſolutio fiet pro rata bonorum debitoris, & debitæ cuique quantitatis, nec alter alteri præferendus erit, cum nec temporis ratio, nec priuilegij cauſa æſtimari debeat; potuit enim debitor per cumulum creditorum facere deteriorem cauſam priorum, neque hypothecam, neque priuilegium habentium; vt nótauit Bald. *in l. pro debito, C. de bonis auctoritate iudicis poſſidendis, arg. l. 1. §. ex contrario, ff. de ſeparationibus,* & tradit Stracha, *vbi ſup. d. vlt. p. num. 16.* Quam tamen ſuperiorem obſeruationem probat text. elegans *in l. pro debito,* vbi latè idem Bald. & text. *in l. procuratoris, §. ſi plures, & §. planè, ff. de tributoria actione, & leg. 11. tit. 14. part. 5.* ibi. *Entonce ſi de los bienes del debdor non pudieſſen ſer pagadas las debdas, den elos compartir entre à quellos: por quien fue dada la ſentencia, dandolo à cadauno dellos mas, ò menos, ſegun la quantitud que deue auer, &c.* & ſatis probat, *l. ſi hominem, §. quoties, ff. depoſiti,* vbi ideo illi * plures depoſitores concurrunt, quia eum inter ſe non poſſit habere locum priuilegium ex vulgati regula, Quod priuilegiatus contra pariter priuilegiatum non debeat gaudere ſuo priuilegio; admittuntur ex iure com-

muni tanquam priuilegium non haberent; & ita
regulam conſtituit Accurſ. *in d. l. priuilegia*, com-
muniter receptus ſecundum Zaſium, & Ripam ibi,
poſt Bald. & Stracham tradit erudite Matienzo *in*
d. l. 7 gloſſ. 5. num. 15.

3 A ✝. *in tributum vocari, &c.*) Vbi omnes ſupra-
dicti creditores ſibi debitom conſequuti ſunt, ſuc-
cedunt hi Chyrographarij, nudam ſcilicet perſo-
nalem babentes actionem, qui nihilominus æqua-
liter, nulla temporis habitâ ratione, pro rata, &
portione concurrunt, *l. cum tibi, D. qui potior. in*
pign. l. 12. §. 1. D. eod. Bart. *in d. l. in operis, D. lo-*
cat. num. 2. VVeſembecc. *in comm. D. de priu. cred.*
num. 9. Beoth. *de iure prælat. part. 1. cap. 79. &*
ſequens. Straec. *de decoctor. part. vlt. num. 10.* Si-
mon. Piſtor *conſ. 7. volum. 1.* Andr. Rauchb. *quæſt. 4.*
num. 29.

4 Appellatione autem Chyrographariorum hoc
loco comprehenduntur non ſolum qui per inſtru-
mentum ſua credita comprobant, ſed & qui per
ſcripturam priuatam, ad normam *d. l. ſcripturas, C.*
qui potior. imo & ſi abſque teſtibus ſubſcribenti-
bus, dummodo tamen creditum ſit probatum, om-
ninoque abſit procul fraudis ſuſpicio, vt latius infr.
proximè.

A. M. B. I. V. D. &c.

5 B ✝. *Plures depoſitores concurrentes, &c.*) Eli-
cit hinc Auctor exemplum in Argentario, ſeu, vt
aiunt, Campſore: ſi enim hic decoquat, omnes
creditores ex pecunia penes eum depoſita, pro ra-
ta concurrere ait, ex ſæpius *cit. l ſi hominem, §. quo-*
ties, D. depoſit. ob Regul. *d. l. priuilegia, D. de priu.*
6 *cred.* † Quod dicit & exemplum procedit, ſi iſti
creditores depoſuerunt pecuniam in Banco vt di-
citur, ad numerum; ſecus ſi ſit tradita in marſupio,
& ſacculo obſignata: quæ adhuc extet; tunc enim
ius intrat dominij. quo omnibus, vtcumque hy-
pothecam, & prælationem, quouis modo priuile-
giatam habeant, præferetur in ipſo ſacculo; *l ſi is qui*
pecuniam, C depoſit. ad ea quæ ſup. *art. 2.* latè ſcri-
ptum fuit. Vid. quæ, vltra adductos, Donat. de Ma-
rinis *ad dec. 377.* Reuerter.

A. M B. I. V. D. &c.

7 Quam regulam, & obſeruationem, ſine diſtin-
ctione tituli onoroſi, aut lucratiui, intelligendam
puto, dummodo donatarius antiquior ſit creditor;
ita vt illi ex cauſa donationis priùs fuerit obligatus
communis debitor; quia in eo caſu ceſſat fraudis
ſuſpicio; propter quam, & quia debitor non po-
teſt facere deteriorem conditionem ſuorum cre-
ditorum: Si autem donatio fuerit facta poſtquam
donator cœperit eſſe obnoxius aliis creditoribus,
præferendi erunt illi donatario, iuxta *legem here-*
ditatem, 28. vbi latè Gloſſ. quæ ſic intelligi debet
cum infra allegandis, *ff. de donat. leg. omnes*, 17. §.
Lucius, l fin. § ſi à ſocero, verſ. quia intelligitur, ff.
quæ in fraudem creditorum, leg. æris alieni, C. de
donationibus, l. ignoti iuris, C. de reuocandis his
quæ in fraudem creditorum, ſecundum quæ intelli-
ges quæ tradunt Guido Papa *deciſ. 105.* Boer. *dec.*
204. *n. 43.* Gomez, *in §. item ſi quis in fraudem*,
num. 25. Inſt. de act. Hier. Gabriel *conſ. 82. n. 2.* &
ſupra id latius comprobauimus, reprobatâ Ioann.
Guttierr. ſententia *in 3. p. de iuramento confirmat.*
cap. 31. qui exiſtimabat indifferenter, inter perſo-
nales creditores, potiores eſſe eos, qui veniunt ex
cauſa oneroſa, illis qui ex titulo lucratiuo ius ha-
bent; quod vtique ceſſabit, admiſſa ſuperiori
diſtinctione, & doctrina ſupra tradita *in hac. 2.*
part. art. 3. verſ. præterea, &c. * C

C ✝. *Final.*) Sic ergo nil aliud attenditur niſi 8
fraus; vt, ſi eiuſdem abſit ſuſpicio, non obſerua-
ta lucratiua, vel oneroſa cauſa, etiam donatarius
potiatur Regul. prædicta. *l. 12. § fin. D. de minor.* de
qua DD. *in d. l. priuilegia*; vtcumque concurrant
cum creditore ex cauſa oneroſa.

Quæ porrò fraus præſumitur, cum donatio de- 9
bita ſubſequitur, quod adhuc, & in dotis confeſ-
ſione per virum facta, etſi fauorabili cauſa, ſemper
in dubiis ſuſpicari, aſſerunt Alex. *conſ. 152. n. 4.*
lib. 5. Aretin. *conſ. 85. n. 1.* Menoch. *de præſumpt.*
lib. 3. præſumpt. 12. n. 66. Rot. *dec. 683. p. 4. recent.* &
apud Pacific. *de Saluian. Interd. dec. 16.* Creſcent.
dec. 2. de confeſſ. Ludouiſ. *dec. 67. n. 7.* Mareſcott. *var.*
reſol. lib. 1. c. 8. n. 3.

A, M. B. I. V. D. &c.

* Vt prior Chyrographarius creditor poſterio-
ri inſtrumentario præferatur, opus eſt chyrogra-
phum, ſeu apocham tribus teſtibus eſſe ſubſcri-
ptam, qui eam recognoſcant, ſint integræ opi-
nionis, & ſit à partibus ſubſcripta, & dictam
opinionem probat Viu. *deciſ. 277. & deciſ. 284.*
num. 8. *N. G.*

Illud tamen neceſſario hic aduertendum erit, 10
aliquando contingere, omnibus his creditoribus
perſonalibus in bonis communis debitoris con-
currentibus, aliquem eorum aliis præferri, & prio-
rem eſſe * tanquam magis diligentem; veluti, eo, D
quod debitor prius quam aliis creditoribus volun-
tariè ſoluerit; vel quia primò petierit, & pro eo
lata fuerit ſententia; vel quia petierit executio-
nem ſententiæ, quæ pro omnibus lata fuit; hos
enim omnibus aliis creditoribus chyrographariis
anteferri debere, probat text. *in leg. qui autem, §.*
ſciendum, & in l. pupillus, 24. *ff. quæ in fraudem*
creditorum, & in l. iudicati actione, ff. de re iudi-
cata; Gloſſ. & DD. *verb. occupantis, in l. inter*
eos, ff. eod. tit. quibus conuenit *l. 9 tit. 15. p. 5. & d.*
l. 1 tit. 14. ead. p. quod ita docent Bart. *in d. l. pu-*
pillus, & rectè Stracha *in d. tit. de decoctorib. vlt.*
part. num. 331. meliùs Matienzo *in d. l. 7. gloſſ. 5.*
num. 15. in fin. dicens tempus ſententiæ, vel exe-
cutionis eius, inſpiciendum eſſe, vt quis alteri
creditori perſonali præferatur, *vt in d. l. 11. tit.*
14. *p. 5.* & ibi Gregor. Lopez; quod optimè de-
clarat Pater Ludouicus Molina, *d. tract. 2. de iu-*
ſtitia, & iur. diſput. 536. verſ. obſeruandum deinde
eſt, fol. 791.

D ✝. *Tanquam magis diligentem, &c.*) Vigi- 11
lantiam, & diligentiam creditori chyrographario,
vel æquale ius cæteris habenti; prodeſſe, ad effe-
ctum, vt ſibi bene dicatur ſolutum, nec reliqui cre-
ditores quidquam repetere poſſint, probatur ex-
preſsè *in l. ſi non expedierit, 6. §. quid ergo, 2. D. de*
reb. auctor. iud. poſſid. d. l. qui autem, §. ſciendum, l.
pupillus, 24 *§. ſin vero iuſtè, & fin. D. eod. tit.*
Quod vltra relatos DD. tenet. Straec. *de decocto-*
rib. p. vlt. num 3. Iaſ. *in l. inter eos, 19. D. de re iu-*
dic. num 2. Bald. *in l. ſuperuacaneum, fin. Cod. de-*
poſit. & conſ. 399. num. 8. lib. 5. Bart. *in d. l pupil-*
lus, 24. D. quæ in fraud. cred. Andr. Gail. *lib. 2. ob-*
ſeru. 23. num. 14. & ſequent. Ioann. Koppeo, *de-*
ciſ. 62. num. 2. Hartm. Piſtor *lib. 3. quæſt. 20. num. 1.*
Acoſt. poſtvis, *de priuileg. credit. reg. 4. ampl. vlt.*
num. fin.

Quod quidem ampliatur multipliciter, vi-
delicet.

Primò, Etſi creditor ſciens debitorem eſſe 12
obæratum,

obæratum, ſuum recipiat. text. ad literam, in d. l. qui autem, §. ſciendum, D. quæ in fraud. cred. Id tamen declara vt per Rot. coram Pen. deciſ. 503. per tot.

13 Secundo, ſiue à debitore ſpontè acceperit, ſiue iuſtè exegerit, & via iudiciaria, l. pupillus, 24. §. ſi vero iuſtè, D. quæ in fraud. cred. Bald. conſ. 399. num. 8. & ſequent. vol. 1. & conſ. 432. incip. caſus, d. vol. 1. declaratus à Rot. coram Pen. d. dec. 503. in fin. Hartm. Piſt. lib. 3. quæſt. 20. num. 1.

14 Tertio, etſi iſte, qui ſibi ſoluit; erat procurator debitoris; rectè enim ſibi ſoluit; tutor etenim, & ipſe ſibi ſoluere poteſt, quod defunctus ei debebat, l. fiſtulas, 78. §. fundum, 1. D. de contrah. empt. l. quoties, 9. §. ſicut autem, 7. D. de admin. tut. l. creditores. 3. C. qui dare tut. poſſ. A tutore autem ad emptorem valet argumentum, l. ſi in emptore, 34. §. tutor, in fin. D. de contrah. empt. & ita reſpondit conſult. Roman. conſ. 112. per tot. Etſi obſtet Surd. conſ. 4. lib. 1.

15 Quartò, ſiue cæteri creditores eſſent in culpa, & negligentia, ſiue non, ad l. fi. C. de poſſ. Hartm. Piſt. omnino vidend. d. quæſt. 29. lib. 3. Reſiſtit tamen Carocc. dec. 109. Angel. in d. l. pupillus, D. de reb. auct. iud poſſid. n. 3.

16 Quinto demum ampliatur in pluribus cohæredibus, quorum vnus ſi pro rata ad ſe ſpectante creditum exegit, non tenetur exactum aliis cohæredibus communicare; text. ad literam, in d. l. fin. C. depoſ. l. Lucius, & Titius, 38. D. famil. erciſc. Bart. in d. l. pupillus. 24. n. 1. Bald. in cit. l. fin. C. depoſ. vbi ſoluit oppoſita fundamenta; Ioan. Andr. in addit. ad Specul. lib. 4. part. 3. tit. de oblig. & ſolut. in Rub. ad fin. Neguſant. de pignor. p. 5. memb. 2. num. 37. & ſeq. Carocc. dec. 109. à num. 34. & ſeq. Hartm. Piſt. vidend. lib. 3. quæſt. 29 vbi oppoſita diluit, & præcipuè textui l. 22. D. fam. erciſc. plures accommodat ſolutiones, & intellectus.

Etſi autem id in cohæredibus obtineat, vt diximus, non tamen id ſtatuendum in collegatariis; namque cæteris competere auocationem, ſi primo venienti hæres ſoluerit, nec ipſis ex hæreditate poſſit ſatisfieri, ex Carocc. de ceſſ. bon. p. 2. quæſt. 59. & Caſtrenſ. in l. 2. §. ſi quod ex teſtamento. D. de condit. indeb. & aliis, tenet D. de Marin. ad Reuerter. dec. 149.

17 Cæterum & totidem caſibus quibus ampliata eſt prælaudata concluſio, reſtringitur, & limitatur; Primo quidem cum bona iam poſſeſſa ſunt; & ex iis bonis poſſeſſis, iſte creditor ſuum accepit; illud enim rectè reuocatur, & reliquis creditoribus communicatur, text. rotundus: in l. qui autem, 6. §. ſciendum, 7. D. de reb. auct. iud. poſſid. Bart. in d. l. pupillus, num. 1. in med. Bald. in d. l. fin. C. depoſit. num. 7. & conſ. 399. volum. 5. Ioann. And. In d. Add. ad Specul. loc. cit. Carocc. deciſ. cit. 109. Piſtor d. quæſt. 20. Ioann. Koppen. d. dec. 62. num. 4.

18 Secundo limitatur, ſi debitor pro gratificatione vni ex debitoribus ſoluit, etſi id fecerit ante bona poſſeſſa, text. clarus in l. ſi non expedierit, 6. §. quid ergo, D. de reb. auct. iud. poſſid. d. l. pupillus, 25. verſ. vt ſi per gratificationem, & DD. ſupra citati.

19 Tertiò reſtringitur regula, ſi creditor à debitore violenter extorſit debitum; tunc enim illud cogitur communicare, d. l. pupillus, 24. ſub fin. verſ. Et ſi extorſerint. Bart. Bald. Ioan. Andr. & cæteri, locis ſup. adduct. Hanc tamen extorſionem intellige ſi fiat in debitore non ſuſpecto de fuga; aliàs enim citra communionem, à fugitiuo, ſi copia iudicis haberi non poteſt, debitum extorquere licet; text. expreſſ. in l. ait Prætor, verſ. ſi debitorem. D. quæ in fraud. credit. Cuiacius, obſern. lib. 16. cap. 19. per tot. Piſtor. & Carocc. vbi ſup.

20 Quarto, ſolemniter limitatur in ſociis, quoniam conſocius debitum exigens, illud conſociis debet communicare, vigore dicti contractus: text. expreſſ. in l. verum eſt, 63. §. ſi cum tres, 5. D. pro ſoc. Bart. in d. l. pupillus, num. 1. ad fin. Ioann. Andr. loc. cit. Bald. vbi ſup. num. 4. Cartocc. d. deciſ. 109. num. 31. & ſeq. Iaſ. in l. inter nos, 19. D. de rei vendic. num. 5. vbi vt notabilem, proponit laudatam, l. verum. 63. Hartm. Piſt. d. quæſt, 120. num. 8.

21 Quintò, limitatur Regula in actione Tributoria, text. ad literam, in l. procuratoris, 5. § fin. & l. ſeq. D. de tribut. act. Strac. de decoct. p. vlt. n. 33. Hartm. Piſt. vbi ſup. n. 11.

22 Sextò limita prædictam regulam, cum contra debitorem alij pariter creditores inſtant, tunc enim cogitur exactum communicare. Caſtr. conſ. 446. n. 7. lib. 1. Rot. coram Aldobrandino, In Romana pecuniaria, 17. Nouemb. 1572. Rot. coram Penia, d. dec. 503. n. 3.

23 His porro ab Auct. regeſtis, alij poſſunt attexi caſus, in quibus etiam inter chyrographarios prælatio locum habet; videlicet, Primo ſi creditor eſt Frater, Patruus, Auunculus, & alius; conſanguineus namque ob naturalem coniunctionem, aliis extraneis creditoribus præfertur, per text. in §. 1. D. de priuileg. credit. Beuth. de iure prælat. cap. 63. p. 1.

Aut ſi mater filio pecuniam mutuo dedit, quæ poſtea facultatibus labatur; nam ea præ cæteris chyrographariis præfertur, ſi Beuther credimus, de iure prælat. d. c. 63. in med. vt ſubſcribit Berlich. p. 1. concl. 71. n. 4.

24 Inſuper & ſi Eccleſia eſt creditrix Modeſtin. Piſt. q. 129. & ad eum Addit. p. 3.

25 Adhuc qui gratis pecuniam credit; quoniam præfertur ſub fœnore mutuantibus. Bart. in d. l. fin. C. depoſ. Rip. in ſæpe cit. l. ſi ventri; 24. §. in bonis. D. de priu. cred. n. 8. Auct. ſupr. p. 1. art. 7. & nos ſecum.

Alium addas caſum, cum tu debitor conſtituis mihi creditori hypothecam in fraudem creditoris chyrographarij, quam mihi participas; quoniam In pœnam commiſſæ fraudis, chyrographarius mihi præfertur. Bald. in Rub. C. de reuocand. iis, quæ in fraud. credit. num. 1. & ſequent. per text. l. 2. C. quæ in fraud. cred. Angel. in §. item ſi quis in fraud. Inſtit. de act. num. 22. Vrſill. ad Afflict. dec. 402. num. 6.

A. M. Bertoll, I. V. D. &c.

26 In actionibus tamen realibus, ſeu hypothecariis, non poteſt debitor cui eorum voluerit, ſoluere, ſed ei qui tempore prior eſt; aliàs per anteriorem creditorem ſolutio poterit * reuocari hypothecariâ actione, vt præter Matthæum de Afflictis, dec. Neapolitana, 190. & Gregorium Lopez in d. l. 11. tit. 14. part. 5. in gloſſ. 1. & optimè Stracham in d. vlt. p. n. 11. cum duobus ſeqq. quos refert Matienzo in d. l. 7. gloſſ. 5. num. 16. tradunt latè, & eleganter, eandem ſententiam tenentes, quod ab anteriore creditore, poſſit pecunia etiam E

bona

bona fide conſumpta reuocari, ex text. *in l. fin. §. & ſi præfatam. verſic. ſin vero creditores. C. de iure deliberandi*, & ex his quæ Accurſ. Bart. Bald. & Salyc. tradiderunt, *in l. pecunia, C. de priuilegiis fiſci*. Couarruu. *pract. quæſt. c.* 29. pleniſſime plures Auctores referens Ioann. Gutierrez *lib.* 3 *pract. quæſt. quæſt.* 100. *ferè per* 101. quo in loco plurima adducit circa interpretationem, *d. l. pecunia, C. de priuilegio fiſci*, & quando prior creditor, ſiue ſit perſonalis, ſiue priuilegiarius, aut hypothecarius, poſſit à poſteriore creditore pecuniam reuocare iam ſolutam, & conſumptam; nouiſſimè etiam exactè tractauit Felicianus *de cenſib. lib.* 3. *c.* 15. *num.* 17.

27 E ✝. *Per anteriorem creditorem ſolutio reuocari, &c.*) An & quatenus creditores priores ab alio poſteriure ſolutum auocare, & repetere poſſint, ſolemnis eſt, dubia pariter & perplexa quæſtio. Vt autem id clarius pateat, reſolutiuè procedendo, duas erigere liceat concluſiones.

28 Prima ſit: Creditoribus, in quorum concurſu ſeruatur Regula, qua Prior tempore, eſt potior iure, competere ius repetendi.

Hæc concluſio ſpecificari poteſt duobus in caſibus.

29 Primus eſt, ſi Chyrographarius ſit cum hypothecario, vel priuilegiario, iſte enim ſolutum chyrographario repetet. De Hypothecario eſt text. ad literam, *in l. deferre*, 18. *§ fin. D. de iur fiſc. & l. pecunia*, 5. *C. de priu. fiſc.* De Priuilegiario eſt text. rotundus, *in l. ſed an hic*, 3. *D. quod cum eo, l. ex facto*, 54. *§. D. de pecul*

30 Quod tamen ſemper intellige, dummodo alteri non ſit ius quæſitum; atque ita ſentiunt Gloſſ. *ex d. l. pecunia*, 5. *C. de priu. fiſc. verſ. extraordinaria, & in l. ſed an hic*, 3. *D. quod cum eo, &c. verb. prioris, & in l. ſi non expedierit*, 6 *§.* 2. *v. communicandum, D. de reb. auct. iud. poſſid. & in d. l. deferre. §. fin. verſ. auferendum, D. de iur. fiſc.* Bart. *in d. l. pupillus*, 14 *n.* 1. *in med.* Bald. *in d. l. fin. C. depoſ. num* 7. *& d. conſ.* 499. *n.* 8. Iaſ. *in l. inter eos*, 10. *D. de re iudic.* Carocc. *dec.* 109. *n.* 18. Stracc. *de decoctor. p. vlt. n.* 30. Afflict. *dec.* 190. Peregr. *de iure fiſc. lib.* 6. *tit.* 6. *num.* 6. *&* 7. Hartm. Piſt. qui contraria ſoluit, *lib.* 3. *quæſt.* 20. *n.* 11. *& ſeq.* Ioan. Koppen. *dec.* 62. Etſi obſtet Cuman. *in d. l. pupillus*, & Fulgoſ. *in d. l. fin. C. depoſit.*

31 Quæ porrò concluſio procedit, vt detur repetitio, ſiue pecunia extet, ſiue etiam ſit conſumpta; per text. *in d. l. deferre*, 18. *§ fin. D. de iure fiſc. & l. fin. §. ſin vero, C. de iur. delib.* ita Bart. & cæteri DD. loco ſup. allegato. Hartm. Piſt. *d. q.* 10. vbi oppoſita reſoluit.

32 Secundo, datur indiſtinctè ſiue in genere, ſiue in ſpecie debitum ſit ſolutum & conſumptum, *d. l. deferre*, Hartm. Piſtor. *vbi ſupr.* Gail. *lib.* 2. *obſeru.* 25. *n.* 18. Bart. tamen *in d. l. pupillus*, diſſentit, quoad ſpeciem; quæ ſi conſumpta ſit, non poſſit condici, ſecus in genere, quod perire non poteſt; quem ſequitur Carocc. *vbi ſup.* At de hoc fuſius vide infr. *à num.* 43. *cum pluribus ſeq.*

33 Tertiò, ſiue mala, ſiue etiam bona fide, creditori ſit res ſoluta, & conſumpta. text. expreſſ. *in cit. l. deferre* Ioan. Andr. Hartman. Piſt. Ioan Kopp. *loc. ſup. adduct.* Donat. de Marin. *reſol. quotid. lib* 1. *reſol.* 71. Anton. Amat. vbi plurimos congerit DD. *reſol.* 51. *n.* 22. Anton. Faber, *dec.* 33. *C. de diſtract. pign &c.*

34 Quartò, competit repetitio, ſiue res ſoluta fuerit ex cauſa lucratiua, ſiue oneroſa, ex text. generali, *in d. l. deferre, & l. pecunia*, 5. *C. de priu. fiſc.* Adde *l. creditor*, 2. *§. ſi prior*, 5. *D. qui potior*, vbi qui diuerſis temporibus pecuniam mutuo dedit ſub pignore, cum vendit pignus, non poteſt ſibi ſatisfacere, niſi pro debito priori; reliquum vero pretij debet intermedus creditoribus aſſignare, etſi creditum ſit oneroſum. Atque ita ſuſtinent Peregrin. *de iur. fiſc. d. lib* 6. *tit.* 6. Carroc. *d. dec.* 109. Bald. *in d. l.* 1. *D. de diſtruct pign. num.* 1. Couarr. *pract. lib.* 1. *quæſt.* 29 Ioann. Kopp. *d. decis.* 62. Hartm. Piſtor *cit. deciſ.* 10. Berlich. & plures alij Teutones.

Quod tamen ex cauſa oneroſa, ſoluta, & conſumpta non repetatur, ſuſtinet Bart. *in l. Claudius Felix*, 16. *D. qui potior. in pign. num.* 1. *& in l.* 1. *D. de diſtruct. pignor.* Ioan. Fabr. *in §. item ſi quis, Inſt. de act. num* 25. Cephal. *conſ.* 86. *n.* 17. *& conſil.* 555. *à num.* 10. Carrocc. *d. deciſ.* 109. Menoch. *conſ.* 25. *num.* 13 *& ſequent vol.* 1. Neguſ. *de pign. p.* 5. *membr.* 1. *n.* 48. Andr. Rauchb. *q.* 9 *n.* 13. *p.* 2. 35

Amplia quinto, vt detur repetitio in hoc ſupra allato caſu; non ſolum ſi per extorſionem ſit iſte creditor pecuniam conſecutus; ſed etiam ſi debitor iuſte, & Auctoritate Iudicis ad eam ſoluendam ſit compulſus; Probatur tum ex generalitate text. *d. l. deferre, § fin. d. l. pecunia, & cit. l. ſed an hic, & l. ex facto. § fin ſup. adduct.* Tum & quia Iudex male videtur interuenire in hypotheca, nec enim poteſt alicui per legis; vel ſuam prouiſionem, (quæ paria ſunt, *ad l. non impoſſibile, D. de pact.*) quæſitum auferre *l. fin. D. ſi quid in fraud patron. l. hanc edictali, & leg. ſeq. C. de ſecund. nupt. cum ſimil.* & ita cenſuit Rot. cor. Pen. *d. dec.* 703. *num.* 4. *& ſeq.* Piſt. *d. quæſt* 20. *num.* 18. *lib.* 3. 36

Secundus ſupra relatæ concluſionis caſus eſt; ſi creditores habent hypothecam, ſiue tacitam, ſiue expreſſam; tunc enim ſi res priori creditori hypothecata, ſoluatur poſteriori, prior eam repetet. *l. ſi fundus, §. in vindicatione. D. de pignorib. l. diſtractus*, 14. *l. debitorem*, 15. *C. eod. tit. Author. Item poſſeſſor, C. qui potior in pignor. & in fonte, in Nouell.* 18. *c.* 10. 37

Et ratio eſt, quia pignoris perſecutio parit actionem in rem, ad fauorem ipſius creditoris eam perſequentis. *l. pignoris perſecutio*, 12. *D. eod. l. pignoris hypotheca*, 18. *C. eodem.* Cæterum actio realis, & rei vindicatio rem inſequitur penes quemcumque ſit, *l. officium*, 9. *& l. fin. D. de rei vendic.* Bart. & Bald. *in d. l. ſi fundus*, 16. *§. in vendicatione, D. de pign.* Gail. *lib.* 2. *obſeru.* 25. *n.* 16. 38

Idque locum habet, ſiue res hypothecata alienetur, ſiue & nomen debitoris priori oppigneratum, cedatur poſteriori; primus enim agit vtili actione perſonali, quæ debitori competebat. *l.* 3. 7. *&* 8. *D. de heredit. vel act. vendit. l.* 13. *§.* 2. *D. de pignor.* vbi DD. *num.* 2. *& in d. l. ſi fundus*, 16. *§. in vendic.* 3. *D. eod.* Specul. *lib.* 1. *p.* 3 *tit. de procurator. §. ſequitur*, 5. *num.* 8. *& d. lib.* 4. *p.* 3. *tit. de pignor. init. n.* 10. 39

Amplia inſuper, etſi iuſſu Iudicis, & Magiſtratus Auctoritate ſit poſteriori creditori hypothecario ſolutum, vt ſupr. diximus in alio relato caſu. 40

Adhuc procedit ſiue res ſoluta adhuc extet, *l. fin. §. ſin vero creditores, C. de iur. deliber. d. l. ſi fundus, §. in vendicatione*, Kopp. *d. dec.* 62. Gail. *d. obſeru.* 25. 41

*ad obſeru.*25. Carocc. *dec.cit.*109. *num.*4. Bart. *in d. l. pupillus*,24. *D. quæ in fraud. credit. n.*1. Ioan. And. *in addit. ad Specul lib.*4.*p.*3. *tit. de oblig.& ſolut. in Rub. poſt med.* And. Rauchb. *p.*2.*q* 9.*n.*23.

42 Siue & ille, cui ſoluta eſt, mala fide eam conſumpſerit, vel dolo deſierit poſſidere: adhuc enim datur repetitio, *d. l. ſi fundus*, §. *in vindicat.* Dum dolo deſinens poſſidere, pro poſſeſſore adhuc habetur, *l.*17.22.& 69. *D. de noxal action. l.*27. §. *ſed & ſi*, *l.*42.& 63. *D. de rei vindicat. l.*131.154.& 157.§. *porrò, D. de reg. iur. cap. pro poſſeſſore*, 36. *eod. in* 6. *cum ſimil.* Bart. Bald. Ioan. And. Carocc. Gail. Kopp. & cæteri DD. *vbi ſup.*

43 Sed quid ſi poſterior iſte creditor bona fide conſumpſit quod ſibi ſolutum eſt, dabiturne priori aduerſus iſtum condictio ex lege?

Doctores in plures iuere ſententias.

44 Primæ claſſis Auctores ſentiunt nullatenus ab his reuocandam eſſe ſolutionem primo factam. Tum quia alij creditores id ſuæ negligentiæ expenſum ferre debent, *l. pupillus*, 24. *in med. D. quæ in fraud. credit.* Tum & ex textib. *l. fin. C. depoſit. l. ſi mulier*, 31. *D. de minor. l. Lucius*, 39. *D. fam. erciſc.* Adhuc & quia hæc auocatio ad ſummum competit hypothecariis cum priuilegio; non vero cum ſimplici hypotheca. Auocatio enim eſt fructus prælationis. Item & ex variis rationibus, vt per DD. inter quos Berlich. *pract. concl. p.*1. *concl.*71. *n.*39. *& ſeqq.* Eſt quidem hæc opinio Menochij *conſil.* 25. *n.*15. Capic. *dec. Neapolitana* 78. Parii. *conſ.*69. *n.*3. *p.*4. Afflict. *d. dec.*190. *num.*6 *& ſeq.* Peregrin. *de iur. fiſc. libr.*6. *tit.*6. *num.*8. VVeſembecc. *in paratitl. D. de iur. fiſc. n.*3. Gail. *lib.*1. *obſeru.*28. *n.*16. Andr. Rauchb. *p.*2. *q.*9. *per tot.* Daniel Moller. *in ſuis ſemeſtribus, lib.*2. *c.*4. Frideric. Prucxm. *conſ.*24. *quæſt.*1. *num.*11. adde pro multis Fontanell. *de pact. nuptial. tom.*2. *clauſ.*5. *gloſſ.*3. *p.*7 *num.*58. Gaſpar. Theſaur. *quæſt foren ſ.*16. *à n.*8. Virgil. *de legitim. perſ. c.*12. *num.*16. & huic ſententiæ tanquam æquiori, & praxi dumtaxat magis receptæ ſubſcribit cum pluribus aliis DD. citatis, Salgado, *Labyr. cred. p.*1. *c.*13. *n.*80.

Hæc tamen ſententia, apicibus iuris inſpectis eſt inſubſiſtens, vt fatentur ipſimet DD. eam ſequentes, vt Salgado *vbi ſup.* cuiuſque rationibus ſatisfacit Berlich. *loc. cit.*

45 Secunda opinio eſt Bartoli, exiſtimantis, re vti præfertur bona fide conſumpta, non poſſe conueniri creditorem, etiam poſteriorem, niſi in ſubſidium, in eo quod vltra creditum ſibi remanſit, ita ipſe *in d. l. pupillus*, 24. *D. quæ in fraud. credit.* ex text. *in l.*1. *D. de diſtract. pignor.* vbi pariter ipſe, *n.*1. *& ſeq.* Obſtat tamen ex diametro text. *in l. creditor*, 12. §. *Papinianus* (*alias, l. prior*, 13.) *D. qui potior in pign.*

46 Tertia ſtat ſententia eiuſdem Bart. *in d. l. pupillus, num.*1. *in med.* diſtinguentis: ſi ſcilicet ſpecies ſit ſoluta, & conſumpta, recipientem amplius non teneri: ſecus ſi genus ſit ſolutum; quoniam illud perire nequit, *ad l. in ratione*, §. *incerta*, *D. ad l. Falcid, cum ſimilib.* ita Bart. *in d. l. pupillus*, *n.*1. *in med.* quod & ſentire diximus in ſuperiore hypotheſi.

At hæc etiam ſententia expreſsè reſiſtit text. *d. l. deferre*, *fin. D. de iur. fiſc. l. fin.* §. *ſin vero creditores*, *&* §. *ſeq. C. de iur. deliber.* Vid. Vrſill. ad Afflict. *d. dec.*190. *n.*7. Hartm. Piſtor. *lib.* 3. *q.* 20. *à n.* 19.

47 Quartàm ſubdit opinionem Bart. ipſe, diſtinguens inter cauſam lucratiuam, & oneroſam; vt primo caſu poſſit condici, ſecundo non item; ex text. *d. l. fin.* §. *etſi præfatam, verſ. licentia; C. de iure deliber.* Ita ipſe *in l.*1. *D. de diſtract. pign. n.*2. vbi caſum refert, in quo conſuluit, Negnſant. *de pignoribus, p.*5. *princip. membr.*1. *n.*48. & ex Grammatic. Fontanell. Afflict. Menoch. Theſaur. & aliis, ſuſtinet Donat. Anton. de Marmis, *ad dec. Reuerter.* 149. Anton. Amat. *variar. reſol.*51. *num.*21. & vid. inf. proximè.

Sed tamen obſtare videtur ex aduerſo ſentientib. text. ob ſui generalitatem, *in d. l. deferre*, 8. §. *fin. D. de iur. fiſc. & d. l.*5. *C. de priu. fiſc. cit. l. creditor*, 12. §. *Papinianus, alias l.*13. *D qui potior.* Piſt. *d. q.*20. *n.*20 *&c.*

Subſequitur quinta opinio quam etiam veriorem dixerunt DD. infr. allegandi, eſtque vt creditor etiam ſimpliciter hypothecarius anterior, poſſit indiſtinctè rem ſolutam poſteriori ab eodem condicere; per text. expreſſ. *in d. l. creditor*, 12. §. *Papinianus*, 5 *ſeu l.*13. *D. qui potior.* vbi apparet, etiam rei non extantis reſtitutionem eſſe faciendam. Idem confirmatur ex *l. fin.* § *ſin vero creditores*, 5. *&* § *ſin vero heredes, C. de iur. delib.* vbi res per anteriores hypothecarios vindicatur, ſi extat: condicitur, ſi conſumpta ſit; nil clarius. Add. text. pariter expreſſ. *in d. l. deferre*, 18 §. *fin. D. de iur. fiſc.* vbi idem diſertè exprimitur. † Nec facit hanc leg. ab aliquibus intelligi dumtaxat in Fiſco. Quoniam de vnoquoque creditore intelligi debere ſupr. monuimus, *ex l.*3. *D. quod cum eo, &c. & l.*51. § *fin. D. de pecul.* vt benè notauit Berlich. *part.*2. *concl.* 71. *n.*47. qui plures adhuc affert rationes. Hancque ſententiam tenuit Ioan. And. *in addit. ad Specul. lib* 4 *p.*5. *tit. de obl. & ſolut. in Rubr. poſt med. col.*4. Sord. *conſ.*4. *n.*25. *vol.*5. Vrſill. ad Afflict. *dec.*190. *num.*5. *& ſeq.* Carrocc. *dec.*109. *n.*14. *& ſeqq.* Stracc. *de decoctor. part. vltim. D. qui pot num.*30. *& ſeq.* Hartm. Piſt. *lib.*3. *quæſt.*20. *a n.*19. Ioan. Kopp. *dec.* 62. vbi de communi. Add. Facinæum idem aſſerentem *controuerſ. iur. lib.* 12. *cap.* 54. Adden. ad Fabr. *lib.*1. *tract.*8. *quæſt.* 7. *per tot.* Caſtill. *controuerſiar. tom.*4. *capitul.*61. *à num.*84. *& paſſ.* qui pluribus hanc opinionem comprobat. 48

Hæc ſententia in puncto iuris verior eſt; at in praxi, eam primam cuſtodiendam ex Doctorib. & æquitate ſuadente, & commonet ipſe Salgado, eidem adhærens *vbi ſupr.* 50

Niſi mauis quartam eam ſup. relatam Bart. opinionem, vt moderatiorem amplecti, denegantem dumtaxat primo creditori ex cauſa lucratiua, reuocare pecuniam à ſecundo creditore ex cauſa oneroſa, vtcumque bona fide conſumpſerit, quam ſuſtinet Donat. Anton. de Marin. ſupr. relat. *ad dec. Reuerter.*149. ex Grammatic. *quæſt.*1. *num.*7. poſt ſuas dec. Fontanell. *de pact. nuptial. tom.*2. *clauſ.*5. *gloſſ.*8. *p.*7. *n.*14. Afflict. *dec.*190. & ad eum Vrſill. *ibid.* Capic. *dec.*78. *num.*2. Guttierrex *pract. quæſt. lib.*3. *quæſt.*102. Menoch. *conſ* 25. *à n.*13. Surd. *conſ.* 4. Theſaur. *quæſt. forenſ. lib.*2. *quæſt.*16. Anton. Amat. *variar. reſol. lib.*2. *reſol.*51. *n.*11. Peregrin. *de iur. fiſc. d. lib* 6. *tit.*6. *n.*8. quem canonizauit etiam Rot. *dec.* 595. *n.*3. *part.*4. *recentior.* Si tamen huic vltimæ affirmanti, quaſi de iure veriori adhærere velis ſententiæ, eam limitabis, & reſtringes quadruplicite r:

Primo ſi poſſeſſor huius pignoris in quem ſcilicet illud fuit tranſlatum, poteſt conueniri; tunc enim ſecundus creditor ſecurus erit. At ſi nequeat conueniri, quia vel præſcriptum, vel peremptum ſit 51

pignus,

pignus, tunc poſterior creditor in ſubſidium conueniendus erit ad pretium, text. rotundus in *l. 1. D. de distract. pign.* vbi Bart. *n. 2. & 3.* Ioan. Andr. *ad Specul. loc. cit.* Piſt. *d. q. 20. n. 30. lib. 3.*

52 Secundo limitatur ſi debitor adhuc bona poſſideat, ex quibus poſſit prioribus creditoribus ſatisfieri. Excuſſio enim & inquiſitio debitoris præcedere debet; & ſi ex eius bonis poſſunt omnia debita dilui, non debet poſterior creditor moleſtari, dum tale remedium ipſi priori creditori eſt ſubſidiarium, *l. ſi non expedierit, 6. §. fin. verſ. ſed ſi nihil, D. de bon. auct. iud. poſſid.* vbi Bart. Tuſch. *concl. 1066 in it. lite, C.*

53 Tertio reſtringitur, ſi illud quod fuit poſteriori creditori ſolutum, non fuit priori obligatum; tunc enim non poteſt reuocari, *l. inter eos, 19. D. de re iud.* Ioan. Andr. *ad Specul. vbi ſupr.*

54 Quarto coarctatur præfixa concluſio in mercibus, & aliis rebus venalibus; Quoniam etſi generalis hypotheca omnium bonorum comprehendat etiam res venales; vt ſupr. dix. Attamen ſi ante intentatam actionem per creditorem, eæ res diſtractæ ſint, ceſſat hypothecaria, ita Bart *in l. ſi conſtante, 23. D. ſolut. matr. n. 63.* Bald *in l. vbi adhuc. C. de iur. dot. n. 37* Neguſant. *de pign. part. 2. memb. 2. n. 23.* Piſt. *d. q. 20. à n. 27.* Qui ita intelligendam admonet opinionem. Matth. de Afflict. *d. dec. 190. n. 6. & ſeq.*

55 Et porrò talis limitationis ratio affertur, quia res hæ venales ſub obligatione generali non continentur Bart. *in l. generaliter, §. Vxori, D. de vſufr. leg.* Bald. *in d. l. adhuc.* Ioan. Gædd. *in l. mercis, 62. D. de verb. ſignif. n. 5.* nec veniunt ſub obligatione legali, vel tacita, niſi expreſſa ipſarum fiat mentio; Bald. *in l. certi, 5. C. locat. n. 12. & ſeq.* quod & ſupr. latius notauimus *art. 3. n. ... part. 1.*

56 At vero quid dicen. eſt in creditoribus futuris, competitne ius reuocandi alienata, & ſoluta in ipſorum fraudem? Vid. Gloſſ. *in Auth ſed iam neceſſe, C. de don. ante nupt.* Iaſ. *in §. item ſi quis in fraudem, Inſt. de act. n. 26. & ſeq.* & melius Peguer. *dec. 49. & 50.* vbi negatiuam conſtituit regulam, quam multipliciter limitat, vt per eum.

Hæc de prima concluſione.

57 Secunda concluſio ita concipitur, Creditores, qui ſi concurrant, vocantur in tributum, non gaudent iure repetendi. Conſideratur hæc concluſio duobus in caſibus.

58 Primo; ſi creditores ſint chyrographarij, de quibus ſupr. actum eſt.

Secundo ſi creditores ſint perſonaliter priuilegiati, ex quibus ſi vnus præuenit alios, bene ſibi habet Bald. *conſ. 359. num. 8. volum. 5.* Tuſch. *practicar. concl. 1006. litter. C. ex leg. ſi hominem, 7. §. fin. & leg. fin. D. depoſ.* vbi in actione depoſiti id dicitur procedere, quæ præſtat perſonale priuilegium, cum ſcilicet res eſt conſumpta, *d. l. ſi hominem, 7. §. 2.* Add. *d. l. priuilegia, 16. D. de priu. cred.*

60 Tertio, ſi creditores ſint æquali iure inter ſe: ſcilicet eiuſdem conditionis, & qualitatis. Hinc ſi perſonaliter priuilegiatus, & hypothecarius côcurrans, iſte repetit illi ſolutum. *d. l. ſi ventri, §. eorum, 3. D. de priuil. cred.* dum idem ius cum æquè priuilegiato exercent, vt dix. Adde tamen pro horum caſuum reſtrictione, & ampliatione, quæ ſupra diximus, & notauimus.

61 Sed quid, in caſibus in quibus auocatio permittitur, eſtne pecunia reſtituenda cum intereſſe? Vid. Pont. *conſ. 19. n. 3. lib. 2.* Sanfelic. *dec. 124. n. 15.*

Prout & in omnib. caſibus, quibus conceditur auocatio; vtut fulgeat priuilegium cauſæ vel perſonæ, eo quia mulier pro dote, Fiſcus, &c. ſemper principalis debitor eſt excutiendus; & eo poſteà exiſtente non ſoluendo, proceditur ad auocationem. Anton. Amat. *reſolut. 56. n. 22.* quod pro indubitato aſſerit, & euulgat. Aliquas porro in hoc ſolemnitates vid. penes D. de Marin. *reſol. lib. 1. c. 71.*

A. M. B. I. V. D &c.

63 Illud tandem hic etiam animaduertendum erit, ſcilicet concurrentibus pluribus creditoribus perſonalibus, ita demum ſimul venire, & admitti in tributum, ſi de eorum obligationibus, & debitis conſtat, per legitimas probationes; cum & magis credendum ſit, & fides præſtanda publico inſtrumento, quam priuatæ ſcripturæ. & aliquando maior ſolemnitas in probatione deſideretur, & quandoque minor ſufficiat, vt notauit rectè Hermanus Meyrer *in d. lib. 2. de priu. cred. c. 11. n. 5. & 6. & ſup. in hac 2 part. art. 1.* probauimus. * F

64 F †. *Publico inſtrumento, &c.*) Inſtrumento publico magis fides habetur, quam priuatæ ſcripturæ, vtcumque recognitæ, ſi non ſit confecta ad normam vulg *leg. ſcripturas, C. qui potiores*, & cum fraudis interuenit ſuſpicio, videlicet in Antidata, ex qua poſterior creditor poſſit apparere prior; vel quia ſit ſcripta, & ſubſcripta ab ipſo dumtaxat debitore: Gabriel *commun. concl. titul. de prob. concl. 10.* Bart. Bald. *in d. leg. ſcripturas*, Tiraquell. *de retract. conuent. §. 1. gloſſ. 7. n. 43. & ſeq.* Couarr. *practicarum quæſtionum, capitul. 22. n. 5.* Scacc. *de iudic. cap. 11. n. 1124.* vbi plures DD. congerit.

65 Si tamen hæc ſcriptura fuit ſcripta, & ſubſcripta per procuratorem debitoris, habentem mandatum procuratorum per inſtrumentum anterius hoc inſtrumentario creditore, contra Tiraquell. Scacc. Gabriel. & Gratian. *diſcept. forenſ. 287. n. 29 tom. 2.* ſuſtinet Gair. *de credit. capit. 2. titul. 8. n. 3054.* eam præferri inſtrumento, dum non poteſt fraus hic conſiderari, dum ſibi ex data falſitate nil lucri poteſt ſibi procurator parare.

66 Si vero debitor eſſet non ſoluendo; tunc, quia in principali defecit fides, & ex hoc eſt nata ſuſpicio fraudis, & deceptionis, intrat diſpoſitio *d. l. ſcripturas*; qua inſtrumentarius præponetur.

67 Idem & ſi inopia laborarent principalis, & procurator, vel læta eorum eſſet exiſtimatio, m... iudicis committit arbitrio Gair. *vbi ſup. n.*

68 At verò cum ſcriptura eſt ad formam *d. l. ſcripturas*, nulli dubium eſt præferri inſtrumentario creditori quod *ex d. l.* pateſcit, vbi Gloſſ. & DD. Mantic. *de tacit. tom. 1. lib. 11. tit. 24. n. 14. cum ſimil.*

69 Cæterum obſeru. ſolemnitates *d. l. ſcripturas*, non ſtare pro forma, adeo vt defectus alterius ipſarum vitiet robur ipſi conceſſum; ſed cum ea prouiſio tendat ad euellendam fraudis ſuſpicionem, comprobata veritate datæ, & ſic euacuata ea ſuſpicione, ceſſat legis diſpoſitio; nec enim eæ ſolemnitates habent clauſulam annullatiuam, & irritantem, *ad l. 1.* vbi DD. *D. de lib. & poſt.* Papon. *conſ. 48. n. 27.*

70 Hinc concludas, ſi tenor, & contenta in ſcriptura eſſent verificata per duos teſtes conteſtes, non eſſe locum *d. l.* & ideo eam præferri inſtrumento, Gabr. Tiraqu. Couarr. *vbi ſup.* Maſcar. *concl. 109. in fin.* Farin. *dec. 100. & 102.* Theſaur. etſi in ſuppoſito decipiatur *dec. 89. lib. 1.* Mantic. *vbi ſup.* plurima ad hanc materiam, vid. penes Gair. *de credit. cap. 2. tit. 8. per tot.*

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

ARTICV

ARTICVLVS IV.

De Commixtione prędictorum Creditorum, & de Concurſu omnium Priuilegiariorum, atque Perſonalium Creditorum ſimul, &c.

SVMMARIVM.

Inter creditores hypothecarios, priuilegiarios, & chyrographarios, quæritur quem locum quiſque tenere debeat in ſolutione ſibi facięda, n. 1.
Attendenda Vtilitas. Publica præfertur priuata, ib.
Publica quotuplex, ibid.
Magis publica præfertur, ibid.
Qui rem ſuam vindicat, præfertur quibuſcumque alijs creditoribus ex quacumque cauſa, & titulo venientibus, n. 2.
Creditor quis dicatur, ibid.
Vindicationem habet venditor non habita fide de pretio, n. 3.
Secus ſi agatur de mercibus, n. 4.
Illi de cuius pecunia res inſcienter eſt empta, datur rei vindicatio vtilis in ipſa re, ſi ratam habeat emptionem, n. 5.
Quid autem, ſi cum hoc concurrat vindicans reſiduum pretij, non ſecutus fidem emptoris, n. 6.
Aliqui dant concurſum, n. 7.
Rectius reſoluitur hunc per vtilem actionem poſtponi, & cur, n. 8.
Hæc vtilis rei vindicatio eſt ſylueſtris, & adulterina, n. 9.
Vindicans verè præfertur etiam creditori funerario, num. 10.
Affertur ratio, ibid. & n. 11.
Maximus fauor funerum alijs caſibus repræſentatur, n. 12.
Maritus tenetur ad funus vxoris, & è contra, n. 13.
In concurſu plurium creditorum, quorum alij hypothecarij, alij priuilegiarij ſunt, prior cauſa eſt hypothecariorum, n. 14.
Intelligenda regula de priuilegiarijs perſonalibus, non vero realibus, ibid.
Si ſtante contentione ſuper re hypothecata inter hypothecarios creditores ea vendatur, & chyrographarius impetret in eo pretio pignus iudiciale, quæritur, an hypothecarij poſſint prætendere prælationem in ipſo, n. 15.
Reſoluitur Negatiuè, n. 16.
Et cur, n. 17.
In re vendita pretium non ſuccedit loco rei, niſi in ſubſidium, ibid.
Vxor præfertur magis ratione priuilegij, quam ratione temporis, creditoribus hypothecarijs anterioribus, n. 18.
Quid ſi concurrat primus creditor cum tacita hypotheca, ſecundus cum expreſſa, & tertius ſit Mulier pro dote, n. 18.
Aliqui ſtant pro muliere, n. 20.
Aliqui pro creditore primo cum tacita.
Reſoluitur pro ſecundo cum expreſſa, n. 21.
Fiſco concurrente cum muliere pro dote, attenditur non priuilegij, ſed temporis ratio, n. 22.
Quid in caſu concurſus primo loco, priuati cum expreſſa hypotheca, ſecundo loco Fiſci, tertio loco Mulieris pro dote, n. 23.
Receditur à Donello *docente*, leg. quamuis, Cod. de priuileg. Fiſc. *eſſe abrogatam per* leg. aſſiduis, Cod. Qui potior, *n. 24.*
Alij præferunt primum. Vid. n. 25.
Alij cæteros, n. 26.
Rectius iudici committendum, ibid.
Mutuans in reparationem, & reſtitutionem ædificij, cum expreſſa conuentione hypotheca, præfertur omnibus creditoribus, n. 27.
Etiam ei qui rem vendidit habita fide de pretio, ſed reſeruata ſibi hypotheca in ipſa re, ibid.
Dubitatur de hoc mutuante, ſi ipſum primo loco antecedat alius cum expreſſa hypotheca, & ſecundo loco Mulier pro dote, n. 28.
Oſtenditur perplexitas, n. 29.
Aliqui præferunt mulierem, mox tertium, inde primum, n. 30.
Alij præponunt tertium, quod videtur verius. Obſtat primus creditor, n. 31.
Affertur Donell *ſolutio; quæ videtur inſufficiēs, n. 32.*
Aliter ſoluitur, ibid.
Iudici id remittit Berlich. *Notatur quid ſit per Iudicem conſiderandum remiſſiuè, ibid.*
* *Debitor non ſoluens creditoribus ſeruato iuris ordine, non ſatisfacit.*
Si vnus creditor ad ligna emenda, alius ad ferrum comparandum, vel ſimilem materiam, ædificanti, pecuniam mutuo dederit, ita vt ſpecialiter ædificium pro erogata pecunia cuique creditori ſit obligata, ſinguli creditores omnibus alijs præferuntur, licet tempore prioribus, n. 33.
In concurſu creditorum non eſt facienda locorum, & mercimonia confuſio, n. 34.
Et probatur, n. 35.
Clerici debita poſt obtentum beneficium, non confundenda cum primis ante illud, n. 35.
Nec creditores caſtrenſes cum paganicis, ibid.
Creditores ex refectione concurrentes inter ſe, alijs præferantur, n. 36.
Fabri, quorum labore, & opera ædificium eſt refectum, vel conſtructum, vel habent idem priuilegium, & hypothecam, n. 37.
Referuntur enim inter priuilegiarios ex cauſa refectionis, n. 38.
Non fit extenſio in Regio Conſilio Neapolitano *ad ſportulas, & Gagias Aduocatorum, & Iudicum ſaltem in rebus eorum opera ab Aduerſariorum manibus reſeruatis, & cuſtoditis, num. 39.*
De iure datur prælatio, ſaltem ratione laboris perſonalis, ibid.
Imo & ratione cōſeruationis in bonis etiam feudalibus, & fideicommiſſarijs, ibid.
Conſtituitur ſingularis obſeruatio circa omnium creditorum concurſum, & qualiter inter eos prælatio attendi, & conſiderari debeat, n. 40.
Affertur ex Acoſt. *graduatio realiter, & perſonaliter priuilegiatorum, vt* Auct. *confuſio ſuppleatur, n. 41.*
Creditores petere poſſunt ſeparationem bonorum ſub debitoris in bonis hæredis, & in ipſis erunt potiores, eo modo vt notatur, n. 42.
Poſtulatur per creditores hæreditatis etiam ſi ſit adita, ibid.
Impeditur, ſi res diſcerni non poſſunt, ibid.
Etiam hæres, creditor hæreditatis, poteſt petere ſeparationem, n. 43.
Sed ſolum intra quinquennium; At extraneus etiam eo effluxo, num. 44.

Quamuis legatarij legalem habeant hypothecam in bonis teſtatoris, tamen ea hypotheca cedit actioni perſonali competenti alijs creditoribus teſtatoris, num.45.

Extenditur hypotheca, & ad fideicommiſſarios, num. 46.

An detur hypotheca fideicommiſſario in bonis heredis grauati, ſi diſſipet, & malè adminiſtret bona fideicommiſſo ſubiecta, n.47.

Negatur, n. 48.

1 CVm adhuc plenè ſcire non poſſit, quem ordinem quiſque creditorum teneat in bonis communis debitoris, & quo gradu conſtitui debeat, ad hoc vt quòd ſibi debetur, conſequi valeat, ex his quæ in præcedentibus articulis obſeruata ſunt, quamuis facilè ſit intelligere quid iuris ſequendum ſit, quando plures creditores eiuſdem generis inter ſe diſceptant de iure exigendi bona debitoris; Quapropter eum frequenter accidere ſoleat vt aliqui ſint creditores hypothecarij, alij verò priuilegiarij, & denique alteri, qui ex varijs titulis; & cauſis concurrunt ad bona ipſius debitoris, vt benè conſtituit Baldus *in d. leg pro debito, C. de bon. auctor. ibid. poſſid. & conſ. 432. lib.3.* & meminit Benuenutus Stracha *in tit. de decoctor. vlt. part.* Matienzo *in d.l.8. gloſſ.5.tit.16. lib.5. Recop.* Felicianus *lib.3. de cenſib.c.5.* Flores de Mena *d.lib.1.var. quaſt. quaſt. 6. art.3.* optimè Patet Ludouicus Molina *d. tract. 2. de iuſt. & iur. diſp.536.* cum aliis *in 1. part.* adductis. Merito hic agere oportet quem locum quiſque obtinere debeat in
* ſolutione debiti poſtmodum ſibi faciend. *

* ✝. *Final.*) Pro vniuerſali graduationis regula, inter quoſuis creditores; priuilegium ſiue reale, ſiue perſonale habentes, conſiderandam proponit Non. Acoſt. *reg.2. ampliat.1.* Vtilitatem; vt videlicet publica vtilitas priuatæ præferatur, ad iura vulgar. Publicam quatuor modis conſiderat cum Bar. ſcilicet primo in rebus ſacris, Sacerdotibus, & Magiſtratibus in quibus omnibus vtilitas prima conſiſtit, *ad leg. huius ſtudij, D. de iuſtit. & iur.* vtpote quia habeatur ratio ad omnes coniunctim conſideratos. Secundo eam figit in Fiſco, intellige tamen quoad cauſam dumtaxat Primipilarem, vt ſup. ſuo loco. Tertiò in Dote. Quartò in diuitiis ciuium, ſed minus principaliter.

Inter plures autem vtilitates publicas concurrentes, eius ratio potior habenda erit, quæ magis publica eſt, ſeu communior, & vniuerſalior, *cap. bona, il 1. de poſtul. præl.*

Ex quibus colligitur funeris, ex. grat. & refectionis cauſas, cum vtilitati publicæ innitantur, ſemper præferri in concurſu eorum creditorum, in quibus priuatum dumtaxat commodum conſideratur. At vero inter ſeſe; quoniam cauſæ funeris vtilitas de qua hic, magis communis eſt, ac latius patet quam cauſa refectionis, de qua *in leg. huius ſtudij, D. qui potior*: hinc, eam primo loco ſtatuit idem Acoſt. vbi ſupr. eam tamen refectionis, vt & fauorem Eccleſiæ, præponit Doti, d. Acoſt. *regul.2 ampl.3. n. 29.* & Socin. *in l.1. D. ſolut. matr. n. 279.* ſubſcribit Gait. *de cred. cap.4.q.11. n.2022.* Vide quæ infr. &c.

A.M.B.I.V.D.&c.

Quare in primis hoc tanquam certiſſimum, & indubitabile tenendum erit. Illum qui rem ſuam vindicat, præferri quibuſcumque aliis creditoribus ex quacumque cauſa, & titulo venientibus, *ex l. ſi ventri, 8. verſ. ſi tamen. ff. de priu. cred. leg. depoſiti, 40. l. ex facto, in princ. ff. de pecul. l. filius fam. in princ. ff. ſi cert. pet. l. vbi adhuc, C. de iure dotium, Auth. ſi quid ex rebus, C. eod. tit. l.9. verſ. fin. tit. 13. l.11. tit.14. p.5,* & cum aliis multis tradit Matienzo *vbi ſup. d. gloſſ.5. cum ſequentib.* cuius rei eſt prompta, & expedita ratio, quia * qui rem vindicat, do- 2
minus eſt, non creditor, *leg. in rem actio, & toto* A
titulus, ff. de rei vindicatione; Creditores admittuntur dumtaxat ad bona ſui debitoris ex text. *in leg. 1. ibi. Cum bona venenit debitoris, &c. ff. de priu. cred. leg. ſi non expedierit, in princ.* ibi; *Prætor bona defuncti venire permiſit, ff. de bon. auct. iudic. poſſid.* & facit text. *in l. à Diuo Pio, § ſi ſuper rebus, ff. de re iudicata*, vbi inter bona debitoris non connumerantur, quæ ſunt aliena, licet inter ea reperiantur, neque ex eis, creditoribus poteſt, aut debet ſatisfieri.

A ✝. *Qui rem vindicat, dominus eſt, non creditor, &c.*) Si verbum creditoris accipias, preſſim, & propriè, quaſi ſcilicet pecuniam debitam in concurſu petant, rectè procedit reſolutio, & doctrina Auct. hic, & adductorum. At verò ſi latè, & impropriè, adhuc & vendicantes rem, appellatione creditorum venient, *ex l. creditorum, 11 D. de verb. ſign.* vbi creditorum appellatione (ait Caius) non ij tantum accipiuntur, qui pecuniam crediderunt, ſed omnes quibus ex aliqua cauſa debetur, adde *l. creditores, verſ. eod. tit. leg. item, D. de obl. & act. l. ſi cum fideicommiſſario, D. qui, & à quib.* Connan *comment. iur. lib.7. c.1. n.1.* not. Acoſt. *de priu. cred. prælud.2. n.51.*

Cæterum de priuilegio rem propriam vindicantis, ſatis ſuperque diſſeruimus ſupra *p.1. art.7. num.45. cum pluribus ſeqq. & inſt. huius 2. part. n.31.* quibus locis in eum numerum vindicantium, incluſimus venditorem, in re vendita, non habita, fide de pretio, & ſic eius rei dominio in emptorem non tranſlato, *leg. quod vendidi, ff. de contrahend. empt.*

Nec cenſeri diximus habitam fidem de pretio, 4
ſi in limine venditionis eam rem ſibi ipſi pro pretio obliget venditor (de quo ibid. plura.) Si verò agatur de mercibus, aliter eſt dicendum, niſi tamen emptor receptis mercibus ſtatim fugam arripuiſſet, vel in Nundinis venditæ eſſent in quibus vſuuenit pretium ſtatim ſolui nunquam, aut de eo fidem haberi, D. Anton. de Marin. *quotid. reſol. lib. 1. c. 260.* ex Gixxatell. *dec. 40.* vel ſi venditor conſignando rem venditam, famulum illi aſſociaſſet, vel ſi pretium delegaſſet creditori ſuo, cuius crediti iam ceſſit dies. Quod proſequere vt per Gait. *c.4. quaſt.11. n. 1222. & ſeqq.* Vide quæ nos *loc. alleg.* præcipuè *d. art.7. p.1. n.2.*

Adhuc (& menti teneas) vtilis rei vendicatio 5
dabitur mihi, de cuius pecunia citra ſcientiam, res aliqua empta eſt, ad eam rem vendicandam, ſi ratam habeam eam emptionem me inſcio factam; idque in ſubſidium: ad *leg. ſi vxor, D. de donat. int. vir.* cum enim mihi non ſit ea res obligata dum ſpecialiter per me non fuit cautum ad *l. licet, C. qui potior*, lex in ſubſidium etſi dominium eius pecuniæ iam fuit tranſlatum permittit ſubrogationem eius rei pro dicta pecunia, atque vt pecuniam extantem vindicare potuiſſem, ita rem pecuniæ ſubrogatam condicere potero, vtili tamen actione, & in ſubſidium, ſtante inopia debitoris, *leg. Proculus,* vbi Gloſſ. *D. de iure dot.* & ibi Bald. Roman. *ſing.612.* atque ex eo Barboſ. *in 3. p. Rub. D. ſol. matr.*

cederat in pecuniam redactam ex venditione rei meæ, me inſcio, per te factam, ſi res perempta ſit, vel præſcripta, & ſic in ſubſidium, *l. mater, C. de rei vendic. l. ſi cum ſeruum, D. de reb. cred.* Vide Mantic. *de tacit. lib. 12. tit. 27.*

6 At quid iuris, ſi cum hoc vindicante in ſubſidium, concurrant venditor vindicans reſiduum pretij; dum fidem emptoris pro eo non eſt ſecutus, & creditor qui pecuniæ partem, ad eam rem emendam, dederat mutuam, adiecta ſpeciali hypotheca, ad terminos, *d. l. licet, C. qui pot.* Cuncurſum inter eos obtinere ſuſtinet D. Anton. de Ma-
7 rtin. *reſolut. lib. 1. c. 260.* † Obſtat tamen Carleual. omnino negans, *de iudic. tom. 2. c.... n. 67. fol.* 197. †
8 Et quidem rectius; quandoquidem ea non obſtante actione nullis creditoribus inferre poteſt hinc vindicans præiudium, etſi ſimpliciter chyrographariis anterioribus; hæc enim actio ſubſidiaria, etiamſi ad rem perſequendam, non eſt realis, proueniens ex dominio ad rem vindicandam, ſed perſonalis in ſua origine, quam ex iuris æquitate in ſubſidium permittitur exercere in ipſam rem; quæ porrò æquitas non patitur præiudicium anteriorum creditorum habentium potiora iura. Marescot. *variar. reſol. lib. 2. cap. 25. n. 8 §. 16. & paſſ.* Vide Salgad. mirificè id comprobantem, in *Labyrinth. cred. p. 2. c. 24. à n. 20. & deinceps* & Hermoſilla *vbi per eum.*

9 Atque ita actionem hanc ſubſidiariam, vti prælationis priuilegio deſtitutam, imo cum perſonali actione concurrentem abſtrahes ab hac vindicationis regula; eamque ſyluestrem potius vindicationem dixeris, & adulterinam.

Adde Acoſt. *de priu. cred. reg. 1. ampl. 8. n. 23. & ſeq.* ex text. *l. fin. Cod. de Sacroſ. Eccleſ. &c.* atque ita modificabis, ea quæ circa hoc alibi in hiſce ſcriptis contraria videntur, præcipuè ſupr. *art. 4. n. 63 & ſeq.*

A. M. B. I. V. D. &c.

10 Indeque neceſſariò fit, vt ille qui rem ſuam vindicat, præferatur creditori funerario, qui ſolet, & debet alios quoſcumque creditores antecedere, *ex d. l. impenſa, 45. de religioſis, & ſumptibus funerum*, ibi, *impenſa funeris ſemper ex hereditate deducitur*, quæ etiam omne creditum ſolet præcedere, cum bona ſoluendo non ſunt; & habetur *in l. 30. in fine*, ibi, *Ante deueſer pagado, que otro debdo, que huuieſſe fecho el muerto en ſu vida*, vbi notat eleganter Gregorius Lopez *in gloſſ. verbo, que otro debdo*, quibus etiam accedit quod * qui-
B libet de ſuo; non de alieno debet ſepeliri, & funerari, *ex leg. ſi quis, in princip.* ibi, *Satius enim eſt de ſuo teſtatorem funerari, & in §. idem Labeo*, ibi, *de ſuo enim expedit mortuos funerari, ff. de religioſis: & ſumptibus funerum.* Ex quibus iuncta *d. leg. impenſam*, ibi, *ſemper*, & ibi, *omne creditum ſolet præcedere*, affirmandum erit, inter omnes creditores, non tantum perſonales, & priuilegiarios, verum etiam hypothecarios, primum locum tenere funeris impenſam, nulla habita ratione differentiæ inter tacitam, & expreſſam hypothecam, idque inducunt generalia verba *d. l. impenſa*, ex quibus ita docent Albericus & alij *in d. l. 2. ff. de priu. cred.* & ita communem ſententiam eſſe reſoluit Antonius Gomez, *in l. 30. Tauri, n. 2.* Ioannes Garcia *de expenſis, & meliorationibus, c. 8. n. 19.* Matienzo *in leg. fin. gloſſ. 3. n. 3. tit. 6. lib. 5. Recopil.* & ſatis probat, *l. 12. tit. 13. p. 5.* in illis verbis. ibi, *Deuen ge tor dar de los bienes del muerto ante que paguen ninguna coſa de las mandas, ni de las debdas, que deue, en qualquier manera que las deua*, vbi ita reſoluit Gregor. Lopez *ibi in gloſſ. verb. debdas, & in d. leg. 30. in gloſſ. verb. que otro debdo*, vt diffusè in 1. *p. huius tractat. art. 2.* ſcriptum eſt.

B ✝. *Quilibet de ſuo, & non de alio debeat fu-* 11
nerari, &c.) Sic igitur impenſam funeris huic poſtponi; ratio per Auct. præmiſſa euincit; bona enim alicuius non dicuntur, niſi ære alieno deducto, *l. ſubſignatum, §. bona, D. de verb. ſignif.* cum concordantibus.

Hæc autem regularis prælatio, citra hunc ca- 12
ſum, prouenit ex ſingulari præ omnibus actibus pietate, in cadauera hominum, ſeruanda, naturali iure ſic impellente. Hinc *in l. qui erat, D. fam. erciſc.* ait I.C. per Iudicem eſſe inquirendum, vt ſepeliantur defunctorum corpora; hæredeſque ad id, ex officio cogendos ab ipſo, vt corpus ſepulturæ tradant; Imo & res hæreditarias ex officio vendi, mandare poſſe, aut hæredem ad eas vendendas compellere, pro ſepultura defuncti; Etiam ante aditam hæreditatem. Bartol. & DD. ad eum text. Maraut. *in ſpec. p. 6. de inquiſitione, n.* 198. Vide quæ nos ſup. *p. 1. art. 2. per tot.*

A. M. B. I. V. D. &c.

Quinimo putabat Gregorius Lopez, *ibidem*, fu- 13
neris impenſam vxori dotem petenti, vt in ſpecie, *l. vbi adhuc, & l. in rebus, C. de iur. dot.* ſpeciali ratione præferri debere, quod menti tenendum ipſe ait, quia quando vxor non habet, vnde poſſet funerari, * tenetur maritus impenſam facere, ex C
leg. quod ſi nulla, ff. de religioſis, & ſumptibus funerum, ex ratione aſſignata à Pomponio Iureconſ. ibi, *Ne iniuria videretur quondam vxorem eius inſepultam relinqui*: Igitur eadem ratione tenebitur vxor, ſi maritus bona non habeat vnde poſſit ſepeliri; cum vxor, & maritus ſint correlatiua, & ab vno ad alium argumentum ſumatur, cum eadem ſit ratio, *ex leg. fin. C. de indicta viduitate tollenda*, & latè probat Euerardus *cap. 20. argumento à correlatiuis, in tractat. de locis argumentorum.*

C ✝. *Tenetur maritus impenſas facere, &c.*) Hanc ſententiam in vtriſque coniugibus reciprocè, & nos ſecuti ſumus ſup. *art. 1.* cum Gait. *de credit. cap. 4 quæſt. 11. num....* & aliis Doctoribus ibi relat. &c.

A. M. B. I. V. D. &c.

Secundo pro Regula obſeruandum erit, in con- 14
curſu plurium creditorum, quorum alij hypothecarij, alij verò * priuilegiarij ſunt potiorem cauſam D
eſſe hypothecariorum, *ex l. eos, C. qui pot. in pign. hab.* Inter hypothecarios, ex tempore prærogatiuā induci, ſatis conſtat, ex his quæ ſupr. *in art. 1.* dix.

D ✝. *Priuilegiarij ſunt, &c.*) Hoſce priuilegiarios, quos Auctor nobis exhibet in concurſu, poſtpoſitis hypothecariis ſanè velim percipias, & intelligas, perſonali dumtaxat priuilegio vallatos eſſe, non etiam reali; hi enim ſemper hypothecarios præcedunt, vt ſup. latius demonſtratum eſt: hancque obſeruationem nobis ſuadet textus rotundus in *leg. eos, Cod. qui pot.* ab ipſo Auct. pro fundamento conducta. Vide etiam quæ inf. *ſub num. 41.*

Cæterum Regula hac prorſus admiſſâ, dabiſ- 15
ne his hypothecariis prælationem in pecunia redacta ex re olim hypothecata? Conſtitue hypotheſim. Si interim ac diffinitur contentio inter creditores hypothecarios ſuper re hypothe-

cata; res ea diſtrahitur, & pecunia penes depoſitarium, vel Iudicem deponitur, quam poſtmodum creditor ex his priuilegiariis, vel chyrographariis intercipit; & pignus iudiciale in ipſa impetrat à Iudice: Hypothecarij creditores poſſuntne concurrentes prætendere ius in ipſa pecunia, iuxta Regulam hic ab Auct. præiactam?

26 Et quidem Negatiuè reſoluendum eſt; cum Gloſſ. *in leg.* 1. *D. de diſtract. pign. verſ. poſſeſſoris*, Bart. *ibid. n.* 2. *& in l. qui à debitore, D. quæ fraud. cred. n.* 1. *& in Rubr. D ſol. matrim.* Gail, *lib.* 1. *obſ.* 11. *n.* 3. Neguſant. *de pign. part.* 5. *membr.* 1. *n.* 1. *& ſeq.*

27 Ea ratione, quia in re vendita pretium non ſuccedit loco rei niſi in ſubſidium, ſed datur actio contra poſſeſſorem. Gloſſ. *vbi ſup.* Bart. *ibid. & in l. fin. §. etſi prælatam, C. de iure delib.* Bald. *in l. mater, C. de rei vendic. n.* 14. Tuſch. *concl.* 490. *litt P. num.* 14. *& ſeq.* Gail. *vbi ſup. n.* 6. & quæ per nos ſup. *art.* 8. *p.* 1. *n.* 30. Sed alia via poteſt eſſe ſuccurſum his creditoribus dum eis competit actio perſonalis contra debitorem principalem, & fideiuſſores. Alex. *conſ.* 108. *inc. Viſo in fin. lib.* 5. Tuſch *d. pract. concl.* 490. *litt. P. n.* 16. atque alij. Vide, quæ ſup.

A. M B. I V. D. &c.

28 Sed tamen illud in hac regula aduertere oportet, quod quamuis Vxor ſit potior in hypotheca, ſi ad tempus reſpiciendum ſit, magis præfertur ratione priuilegij creditoribus hypothecariis, anterioribus, quam ratione temporis, *ex vulgata, l. aſſiduis, C. qui potiores, & Authentice, de Æqualitate dotis, §. his conſequens, collat.* 7. quod vtique ex veriori, & receptiori interpretatione recipiendum erit reſpectu habentium hypothecam tacitam anteriorem, non vero expreſſam tenentibus, ex communi opinione, cum Accurſ. *in d. l. aſſiduis*, quæ Iure Regio probata eſt, *in l.* 33. *tit.* 13. *p.* 5. vt
E latius reſolutum eſt, *in* 1. *p. huius tractatus.**

19 E ✝. *Final.*) Implexa eſt Math. Berlich. *loc. infr. adduct.* Quæſtio prælationis in concurſu primi creditoris habentis tacitam hypothecam: ſecundi habentis expreſſam, & tertij, mulieris in repetitione dotis: Quoniam primus non præfertur, dum vincitur à tertio; Iſte ſecundus non præfertur, quia vincitur ab eodem tertio, ſi tamen eam ſequaris ſententiam, mulier præfertur: Nec tertius ſimiliter præfertur, quia vincitur à ſecundo habente ſcilicet expreſſam; ſi noſtræ ſubſcribas concluſioni.

20 DD. quidam præferunt mulierem; primo quidem ex ſeipſa. Secundo verò ex perſona primi, per text. *in cap. auctoritate, de conceſſ. præb. in* 6. *l. Claudius, cum ſimil. D. qui potior.* Regul. ſi vinco vincentem te, &c. *ex l. de acceſſionibus, D. de var. & extr. cogn.* Rauchb. *p.* 1. *q.* 4. *n.* 10.

21 Cæterum alij ex aduerſo ſuſtinent, primum tum huic tertio, tum & ſecundo præferri: ſecundo quidem ex ſua perſona; tertio verò ex perſona ſecundi.

At præſtò eſt alia ſententia præferentium, ſecundum tertio quidē creditori ex perſona ſua, & primo ex perſona vtriuſq; ſcilicet, & tertij: quod quidem ſolidius credere placitum, nobis præcipuè, qui tacitam mulieris hypothecam, expreſſæ nunquam præferimus anteriori; vt ſup. ſolutum *Art.* 1.

Etſi hunc caſum in arbitria Iudicum reiiciat Berlich *in concl.* 72. *in fin. p.* 1.

A. M. B. I. V. D. &c.

Ex quo not. idem affirmandum non eſſe in Fiſco, ſi concurrat cum Dote à marito vxori debita, 22
cum enim eo caſu ceſſet priuilegium, propter vulgarem regulam priuilegiario, tum concurrentium inter ſe, vt ſupra *in artic.* 3. obſeruauimus, neceſſariò ex tempore prærogatiuam habebit: cum vterque habeat hypothecam æque priuilegiatam; vt in ſuperiori parte huius tractatus, *in art.* 1. *&* 2.
dictum eſt.* F

F ✝. *Final.*) At finge caſum. Concurrit primo priuatus cum hypotheca expreſſa; ſecundo 23
loco Fiſcus; tertio loco Mulier pro dote. Quid dices? Primus creditor prorſus præferri nequit, quia concurrit cum muliere pro dote (ſi quidem ſequamur anteferentes mulierem, habenti expreſſam anteriorem.) Secundus ſcilicet Fiſcus neque ipſe præfertur, quia vincitur ab habente expreſſam anteriorem. Tertius ſcilicet mulier pariter non præponitur, quia Fiſcus eſt potior tempore, quod quidem hic Auctor docet eſſe conſiderandum. *ad l. quamuis, C. de priu. fiſc.* & nos ſupr. cum Auct. *d. art.* 1. *&* 2.

Donell. *in l. aſſiduis, C. qui potior.* caſum enodat, 24
ſuppoſita ea doctrina dictam, *leg. quamuis*, fuiſſe
abrogatam per *d. l. aſſiduis.* † Alij DD. ita reſol- 25
uunt, Cum primus ſcilicet creditor priuatus cum expreſſa, & ſecundus vincant ratione temporis: tertius verò ratione priuilegij ſpecialis: hunc tertium præferri debere, primo quidem creditori ex ſuamet propria mulieris perſona quatenus pro dote agit; ſecundo verò ex perſona primi creditoris; expreſſam anteriorem habentis. Ita Robert. *lib.* 1. *animaduerſ. iur. c.* 14. per text. *in cit. c. auctoritate*, 7. *de conceſſ. præb. in* 6.

Sed hæc opinio, etiam data eius ſubſiſtentia, 26
ſatisfacit non denegantibus prælationem mulieri in concurſu creditoris, expreſſam anteriorem habentis; etſi adhuc admiſſa hac opinione potius Fiſcus creditori primo præferendus foret, & mulieri, ſecundum aliquos vincendo quidem mulierem ex perſona ſua, & primum creditorem ex perſona mulieris, de quo. Vide Berlich. *pract. concl. part.* 2. *concl.* 2. Niſi malueris, (quod quidem rectius crediderim) præferri, quatenus vincat mulierem tum ex perſona Fiſci; quem ſubigit, vti poſteriorem; imò ex perſona ſua, dum ſequimur negantes prælationem mulieri concurrenti cum expreſsè hypothecario priore, vt ſupr. dix.

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

Tertio obſeruandum erit, poſt creditores hos 27
proximè relatos priorem gradum, & prærogatiuam habere præ cæteris aliis creditoribus, mutuantes in reparationem, & reſtitutionem ædificij, aut alterius rei, vel ad emptionem domus pecuniam dantis ſub ſpeciali, & expreſſa conuentione hypothecæ, vel ad refectionem, & emptionem nauis, aut alterius rei conſeruationem, pecuniam credentes, *ex l. interdum, cum l. ſeq. ff. qui potiores, & ex l. licet, C. eod. tit. cum ſimilib. & ex l.* 26. *tit.* 13. *p.* 5.* Horum enim pecunia totius pigno- G
ris cauſam ſaluam fecit, ex quo tali priuilegio, & prærogatiua gaudere æquum eſt; ex *ex d. l. huius, ff. qui potiores, & l.* 27. *&* 28. *tit.* 13. *p.* 5. & exactè ſcriptum eſt, *in* 1. *p. huius tractatus, artic.* 7.

G ✝. *Horum enim pecunia totius pignoris cau-* 28
ſam ſaluam fecit, &c.) Ex hac vrgenti ratione reſoluas, iſtum mutuantem ad refectionem, &c. in ipſa re præferri in concurſu etiam illi, qui, vendidit rem, habita quidem fide de pretio,
ſed

ſed reſeruata ſibi in ea ſpeciali hypotheca, nil enim eum vendentem in concurſu cum hoc creditore iuuat ratio fortioris, & prioris iuris, de quo ſup. dix. *artic. 7. part. 1. num. 52.* præualet enim conſideratio quod iſte ſaluam fecit totius pignoris cauſam, Gait. *de credit. cap. 4. quæſt. 11. n.* 1978. ſubſcribit nouiſſimè Acoſt. poſt hæc vis, *de priu. cred. reg. 2. ampl. 3. n. 54.*

At cui prælationem dabis, ſi ante hunc, qui mutuo dedit ad refectionem rei, emptionemve nauis, &c. primo loco ſtet alius expreſſam anteriorem habens hypothecam, indeque ſecundo loco mulier ratione dotis.

29 Iſte quidem primus hypothecarius præferri non videtur, ex his; quæ hic Auct. & ſup. latius *artic. 4. part. 1. ac ſupr. prox.* Mulier verò ſecundo loco nec ipſa creditur admittenda, ſi poſtponamus ipſam hypothecario expreſsè anteriori Iſte tertius pariter non videtur præferendus, quia vincitur à muliere, *d. Nou. 97. de æqualit. dot. §. his conſequens, &c.*

30 Aliqui DD. præferunt primo mulierem, quatenus ea vincat noſtrum tertium creditorem, ex perſona propria; primum vero, ex perſona tertij, per cit. *c. auctorit. 7. de conceſſ. preb. in 6. l. ſi ingenua §. ſi ſit, D. ad S.C. Trebell.* Poſtea tertium creditorem locant; inde primum. Vid. Euerard. *in loc. à primo ad vltim. 106. n. 4.* Batt. *in leg. Claudius, 16. D. qui potior, n. 2.*

31 Qui verò talem mulieri negant prælationem, tertium præponunt, vt vincat primum ex ſe; ſecundum verò ex perſona primi. Stat inter hos Rauchb. *in ſuis quæſtionibus part. 1. quæſt. 4. à n. 16.* ſubſcribit nouiſſ. Non. Acoſt. *de priu. cred. reg. 2. ampl. 3. n. 58.* ex ſpeciali æquitatis impulſu reſpectu iſtius reficientis, vt in *leg. huius ſtudij. D. qui potior.* quem & Auct. expreſſe notat hic, & alibi.

32 At ex diuerſo primus creditor conqueritur, nam & ipſe, ex ſe mulierem vincit, & tertium, ex eiuſdem mulieris perſona. Res admodum perplexa. Hunc primum placare conatur Donell. *in d. leg. aſſiduis,* ex eo quod ſemper præfertur, qui ius priuilegiatum habet, & ſingulare, qualis eſt hic tertius, ſed id difficultatem patitur ex cit. *cap. auctoritate, de conceſſ. preb. in 6.* vbi non præfertur ſecundo ille tertius, vtcumque haberet ius magis priuilegiatum, acquieſcere quidem & ex eo debebit, quia Regula ſi vinco vincentem, &c. non habet locum, cum diuerſa ratio vincendi aſſignatur, qualis eſſet in hoc primo creditore, notat in terminis Couar. *lib. 1. var. cap. 7. n. 3. verſ. Ex quibus.* Quam quidem ſententiam mihi vt vérioſem perſuadeo, quamuis Berlich *d. concl. 72. p. 2.* Iudicis diſcretione æſtimet conſultius, ex *leg. 1. D. de iure delib.* tum iſtud, tum & ſup. allatos caſus remitti, quod ſi aliquando promittatur, non niſi peroptimè Iudicem illum cenſuerit facturum, ſi ad regulas ab Acoſt. doctè præſcriptas, & infr. relatas ſeſe conformauerit; dum ex hoc noſtri Auct. ordine parum poſſe dilucidari obſeruat eius mentem ad creditorum graduationem, ad quam quidem tegendam, vide quæ infr. *n. 41.*

A.M.B.I.V.D. &c.

Si debitor non ſoluendo exiſtens, ſoluat creditoribus, iuris ordine non ſeruato, conſcientiæ ſuæ non ſatisfacit, niſi credidiſſet eſſe ſoluendo quoad omnes, vel ignoraſſet vnum creditorem altero priorem; niſi ignorantia non eſſet excuſabilis; Guttier. *conſ. 19. n. 12. & 16.* modo alij non priuilegiati ſuperueniant: ei vero qui fuerit in Iudicio diligentior, ſolui poteſt, & ſi alij negligentes magis priuilegiati forent, tantum magis indigenti gratificari poſſe, idem Guttierrez *loco allegato* affirmat.

N. G.

Quo etiam pertinet, vt ſi vnus creditor ad ligna emenda, alius ad ferrum comparandum, vel ad ſimilem materiam, ædificanti pecuniam mutuo dederit, ita vt ſpecialiter ædificium pro erogata pecunia, cuique creditori ſit obligatum, tunc ſinguli iſti creditores, præ aliis omnibus habebunt præferentiam quoad ſolutionem pecuniæ habendam, * ratione ſuæ materiæ in ædificio erogatæ, licet alij tempore priores ſint; argumento *leg. interdum, & leg. huius,* ſequent. & ibi Gloſſ. Bart. & aliis iuribus benè notat Hermanus Meyrer *d. leg. 2. de priu. cred. tit. 9. n. 16.* Et in *num. ſequenti* dicit creditores hos ex cauſa habere priuilegium, & omnes eſſe eiuſdem tituli; ideo inter illos rationem temporis non haberi, ſed ſimul omnes* concurrere in ſuo iure, ex dict. *leg. priuilegia,* & ibi Bartol. Zaſius, & Ripa, & alij, vt ſup. notauimus 33 H *

H ✝. *Ratione ſuæ materiæ, &c.*) Ex hac diſtinctione quoad præbentes materias ad ædificia, vt ſinguli in ſingulis præferantur, illud menti occurrit admonendum, eandem diſtinctionem regulariter attendi in concurſu creditorum, vt ſcilicet non fiat locorum, & metrimoniæ confuſio, ſed quilibet vocandus ſit in eo loco, & negotiatione, vbi, & ad quam credidit. Ob id, ſi tu tabernas habeas Romæ puta, & Venetiis creditores Romæ, in bonis ibidem exiſtentibus, illi Venetiarum, in bonis dicti loci ſolum audientur. Sic ſi negotiationes diuerſæ ſint, qui mutuatus eſt ad vnam negotiationem, non admittetur ad concurſum in alia negotiatione eiuſdem debitoris, text. expreſſ. in *leg. procuratoris, §. ſi plures, 15. & §. ſed ſi, 16. D. de tribut. act. l. habebat, 13. D. de Inſtit. act.* Etſi enim leges in ſeruo loquantur; tamen quia ratio adducta extenditur & ad liberos homines, merito & in iis locum obtinebit. Stracc. *de decoct. p. fi. n. 20. & paſſ.* vbi contrariam reiicit, reſoluit Magon. *dec. Lucen. 1. n. 4. & ſeq.* Seraphio. *dec.* 1019. *n. 3 p. 1.* Tuſch. *concl.* 1018. *litt. C.* vbi limitat Ioann. Dauth. *de teſtam. n. 70.* vberrimè Salgad. *Labyr. credit. part. 1. c. 2. per tot præcipuè n. 54. & ſeq. & part. 2. cap. 12. n. 68. & ſeq.* vbi in praxi ita iudicandum admonet, etſi ex iuris apicibus oppoſitam ſuſtineat veriorem; idem *part. 2. cap. 2. 3. n. 54. & ſequens.* 34

Hinc pariter ſi clericus ſimplex contrahat debita, & poſita obtinens beneficium, adhuc amplius iis inuoluatur, ſecundi creditores cum primis non ſunt confundendi; iſti. n. ius habent in fructibus beneficij Roman. *ſing. 87.* Batt. *in l. ſed an hic, 3. D. quod cum eo, num. 1.* Salgad. *Labyrinth. cred. p. 1. c. 42.* & alij quos omitto. 35

Sic creditores Caſtrenſes non confunduntur cum paganicis, illi enim habent prælationem in bonis Caſtrenſibus. Zaſius *in l. 1. §. ſi filiuſfamil. D. de ſeparat.* per illum text.

A.M.B.I.V.D. &c.

* ✝. *Concurrere, &c.*) Huic concurſui in indiuiduo præter Auct. adductos ſubſcribit Ponte *dec. 34. n. 11.* & Galeota *controu. 21. n. 3. & ſeq. tom. 1.*

At verò poſteriorem ex his concurrentib. ratione refectionis, eſſe præferendum, vult Vander. *de* 36

*priu.cred.c.2.in fin.*ex Gloſſ.magn.*in l.2.D.de priu. cred.*& ea Cur. Philipp. Caraic. & aliis,in praxi hanc ſeruandam vult Acoſt. *reg.2.ampl.3.n.42.*

A.M. Bertels, I.V.D. &c.

I Quin etiam Fabri, quorum labore, & operâ
37 ædificium eſt refectum,vel ſtructum,habere idem priuilegium, & hypothecam, quam habent domini, qui materiam ædificanti tradiderunt, probat text. *in §. certè, Inſtitut. de rerum diuiſione,* vbi habetur idem ius Fabris competere ad ſuam mercedem exigendam, quod domini materiarum habent, prout ita tenet Meyrer *d. tit.9.lib.2.21.* idque receptum fuit; & quod fauorabile hoc priuilegium ædificantibus tribueretur, ea eo quod Reipublicæ interſit, in ciuitate ornata, & ſplendida ædificia habere, cuius rei cura ad magiſtratus officium pertinet,ne deformetur aſpectus ciuitatum, ſed vt accuratius perſpiciatur, vt habetur, *in l.2.C.de ædificiis priuatis,& in l.præſcriptione, C. de operibus publicis,*& probatur argum. text. *in l. præſes, ff. de offic.præſid.& l.curatores.ff. de damn. infecto*, qui non leue argumentum præſtat, quod in hac Regali Curia à Supremo Conſilio Gubernationis id cuſtoditur, & ſumma cura, & obſeruantia habetur.

38 I ℣. *Fabri quorum labore, &c.)* Fabrorum prælationem, pro ipſorum mercede, tamquam ſint referendi inter priuilegiarios creditores ea cauſa refectionis rei, *ad leg.interdum, cum ſeq. D. qui potior.* ea Meyrer, & Auct. confirmat Gait.*de cred.c.4.q.11. in appendic.n.* 132. ſubſcribit Acoſt.
39 *de priuil. cred.reg.2.ampl.3.n.8.* † Et quamuis hæc opinio teſte Auct. ſeruetur in Regio Conſilio; non tamen fit ibi extenſio ad ſportulas, & Gagias Iudicum, & Aduocatorum, ſaltem in iis rebus quæ eorum opera, ab Aduerſariorum manibus ſarta tecta ſunt cuſtodita, propriiſque ſudoribus reparata;eorum namque Aduocatorum tentamen apud illud tribunal euanuit. Vide Reuerter. *dec.* 770.

At ex oppoſito cum Gait. verius ſtet,vt & ſup. concluſum *art.3.*vt ſcilicet prælatio concedatur, ea capite ſaltem mercedis, & laboris perſonalis; imò adhuc ex hoc capite conſeruationis eos priuilegiatos contendit Lanfr. Zach. *de ſalar. q.99. n.8.& ſeq.* ea Bart. Alex. Salicet. Rip. Vgolin. *de procurator.* & Rota in pluribus deciſionibus per eam allegatis. Atque in rebus ipſis defenſis, prælationis ius valeat exercere etiam ſi ſint bona feudalia, cum videlicet patrocinium ſoit in vtilitatem perpetuam feudi.ex Molin. *de primogen.lib.1. cap.27. fol.fin.* Bald. *in Auth. Excipitur, C.de boniſque lib.& in l.fin.§. in computatore,C.de iur.delib.* Crott.Caſtr.Maionar. *de fideicommiſſ. part.3. q.67.* ac aliis per Intrigl. *dec. Sicil.* 16. *n.29. & in tractat.de feud. cent.1. quæſt.8.num.* 288. *& cent.2. art.7. n.153.* Quibus adde Salgad. *Labyrinth. credit. part.3. cap.9.n.14.& ſeq. præcipuè n.* 18.

Quod firmes & in bonis fideicommiſſariis. Marzar. *vbi ſup.* Peregrin. *eod. tract.art.50. n.19.* Crauett. *conſ.*202. *n.*151.Rot *dec.157.n.6.p.4.diu.* Gregor.*dec.*197.*n* 4. vbi Add. *n.*6.

A M.B.I.V.D. &c.

Denique hic erit obſeruandum, extra hos ca-
40 ſus, & alios, de quibus *in ſuperioribus articulis, huius ſecundæ partis*, facta eſt mentio, & in aliis locis, & articulis primæ partis huius tractatus, in huiuſmodi creditorum concurſu regulariter Hypothecarios creditores præferendos eſſe, & antiquiorem inter eos præcedere. Inter priuilegiarios autem, magis priuilegiatum præferri debere; Cæteros verò * creditores inter ſe concur- 5
rere, vt ſupra in hac ſecunda parte in ſuperioribus articulis dictum eſt. Inter chyrographarios tamen creditores non ſolet eſſe prærogatiua, exceptis his caſibus, de quibus in tertio articulo ſcriptum eſt, quamuis quandoque contingat, chyrographarium hunc, & ſic perſonalem actionem tantum habentem, præferri hypothecariis
creditoribus per * beneficium ſeparationis bono- K
rum, vt *in l.1.§.ſciendum, ff.de ſeparationibus,* vbi ſi debitor Titius, hæres eſſet Sempronij, & rem aliquam iure pignoris, aut hypothecæ obligaſſet aliis creditoribus, cum res iſta eſſet hæreditaria, & prior creditor Titij ſeparationem impetraſſet, concorrendo cum aliis Titij creditoribus ad eius bona, iſte creditor, qui beneficium ſeparationis impetrauit, potior erit in illis bonis, creditoribus in illa re ſpecialiter hypothecata,quod praxi frequentiſſimè ſolet occurrere.

* Et priorem creditorem ea ſcriptura priuata, a poſteriori per publicum inſtrumentum non præferri, etiam iure canonico, niſi ſcriptura trino teſte omni exceptione maiori ſignata recognoſcatur, & à creditore, & debitore ſubſcripta ſit, Marta *dec.* 75. & non dari prælationem priori in ordine ſcripturæ etiam horam continenti, ſi duo inſtrumenta eadem die confecta ſuit, niſi alio prioritas probetur. Seraph. *deciſ.* 994. Pacif. *de Salu.Interd.d.c.2.n.*459. Et ſcriptura priuata, trino teſte munita, præfertur publico inſtrumento poſteriori,& ſufficit cauſam coniecturalem præcedentem continere, & pro omni reſto, & ſaldo computorum facta Rota *dec* 382. *n.2. p.5. diuerſ.* & priorem pro ſorte, eſſe etiam priorem pro intereſſe, Rota *dec.383.& dec.407.d p.5.*

5 ℣. *Creditores inter ſe concurrere, &c.)* Adnotat Non.Acoſt.*in præf.ad reg.2.ſui tractat.n.27. in med.* non admodum aptè, regulam ita generalem ab Auct. eſſe erectam, qua creditores realiter, aut perſonaliter priuilegiati ſimul concurrerent, vt & ſimpliciter reales, data temporis paritate, & ſic excluſa Reg. *Qui potior, &c.*

Ipſe porro, vt talis confuſio quoad eius fieri 41
poſſet euitaretur,defectuſque Auct.ſupplerentur, hos omnes creditores adductos, concurſu facto, ſuis aptè locis diſponit, & digerit; vt omnes hoſce priuilegiatos ſiſtat ſtatim pro creditorem, dominium prætendentes, de quibus ſup. dia. *hac 2. p. init.* Inter iſtos autem, ab eo collocatur Primò funeris cauſa, cui quidem religionis fauor adſtipulatur, vt notat etiam Auct. hic proximè. Secundo loco, laboris perſonalis cauſa, videlicet, Credita Nautarum, Hoſpitum, &c. Item mercedes quorumuis Mercenariorum; Inſuper Iudicum, & Aduocatorum Sportulæ, Doctorum, & Conſultorum lucubrationes. Notariorum ſcriptorumvè labores, & famulorum ſtipendia, &c. Tertio gradu reponitur credens pecuniam ad reficiendam rem; ob eam rationem admodum obſeruandam, quia videlicet ipſe ſaluam fecit totius pignoris cauſam? *leg. huius ſtudij, D. qui potior.* Acoſt. *d. ampliat.3.* & Auct.ſup.*artic.7.* Quatro ſtatuitur. Vendens rem, habita quidem fide de pretio,ſed ſibi ſpeciali hypotheca retenta in ipſa, donec illud ſoluatur; caſus & hic ſpecialiter exceptus ob efficaciam talis pacti impoſiti in limine acquiſitionis per emptorem, quo creditoribus

omnibus

omnibus anterioribus, quantumuis priuilegiatis, pro eo pretio anteferri vendens deberet, de quo d. Acoſt. *ampliat.* 4. *reg.* 2. & nos ſupr. *p.* 1. *art.* 7. *n.* 54. Sexto regeritur Dos, Septimo Fiſcus ratione vtilitatis publicæ, quæ maior eſt in illa, quam in iſto, quæ quidem publica vtilitas præciſis duobus allatis caſibus ſemper attendi debet poſt religionem, & laborem perſonalem, vt ſup. dix.

Aduocat poſtmodum creditores reales ſimpliciter, inter quos concurrentes, erigenda eſt inalterabilis Regula, *Qui prior tempore, &c.* de qua latè ſupr. cum Auct.

A. M. B. I. V. D. &c.

42 K ✝. *Per beneficium ſeparationis, &c.*) Adde DD. præcipuè Salycet. & Ang. *in leg.* 1. *n.* 2. *ver. alias ſi bona, D. de bon. auct. iud. poſſid.* Surd. *deciſ.* 310. de Franch. *dec.* 374. *n.* 57. *& dec.* 246. Fontanell. *de pact. nuptial. tom.* 2. *clauſ.* 6. *gloſſ.* 2. *p.* 8. *n.* 48. *&* 68. *& paſſ.* Ioann. Bapt. Aſin. *de execut.* §. 6. *c.* 21. *n.* 1. *& ſeq.*

Ad cuius ſeparationis materiam Obſeam poſſe poſtulari per creditores hæreditatis, vtcumque hæreditas adita ſit, *l.* 1. §. *quod eſt dictum, D. eod. &* §. *ex contrario.* Nec obſtat *d. l.* 1. *in* §. *pretera ſciendum*; quia ſi rectè perpendatur, non denegat ſeparationem ex aditione; ſed eam impedit ex commixtione rerum, quæ impoſſibiliter poſſunt diſcerni, vt tritici, & huiuſmodi, vide Gloſſ. *ibid.* eaque commixtio alienationem inducit, & conſumptionem, Surd. *conſ.* 439. *n* 10. *lib.* 3. ex qua quidem alienatione impeditur in tali re ſeparatio, *l.* 2. *D. de ſeparat.*

43 Hæres inſuper & ipſe ſi creditor ſit hæreditatis, poterit petere ſeparationem. Franch. *dec.* 246. *n.* 9. *& ſeq.* Ad eundem vero effectum neceſſaria eſt aditio hæreditatis cum beneficio inuentarij, *l.* 1. §. *fin. D. de ſeparat.* Surd. *tota dec.* 310. Amat. *var. reſolut. tom.* 2. *reſolut.* 56. Non tamen (quod etſi obiter, tamen ſingulariter not.) quamuis ſit hæres incapax ſeparationis petendæ non confecto inuentario, erit etiam excluſus à proprio credito cum hæreditate, conſequendo, namque ea omiſſio inuentarij non facit eum deſinere eſſe creditorem: cum omnia ſint ſeparata; atque ita quod ſibi debetur, exigit ex hæreditariis bonis, etiam alienari prohibitis, illudque poſtea in aliorum creditorum hæreditatis ſatisfactionem inſumet, quibus tenetur ob omiſſum, & neglectum inuentarij beneficium. Vide omnino Salgad. *Labyr. credit. p.* 1. *c.* 9. *per tot. & p.* 2. *c.* 1. *ad fin.*

In aliis autem creditoribus hæreditatis neceſſaria eſt petitio ſeparationis, *l.* 1. §. *quæſitum eſt, D. eod.* & patet per omnes leges de eâ tractantes.

44 An verò vltra quinquennium ab adita hæreditate poſſit peti: hæc ſeparatio. Text. *ad l.* 1. §. *quod autem, D. eod.* obſtare videtur. At Theſaurus, *q. forenſ. q.* 54. *n.* 7. nihilòminus affirmat; eamque leg. oppoſitam obtinere vult, dumtaxat in hærede ſeparationem petente, at non in extraneo creditore cui ſubſcribere videtur Salgad. *Labyr. cred. d. p.* 1. *c.* 9. *n.* 46.

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

45 Non omittendum hic animaduertere. Quod
L quamuis legatarij * legalem habeant hypothecam in bonis teſtatoris, *ex leg.* 1. *C. communia de legatis & in* §. *ſed & olim, verſ. noſtra autem conſtitutio*, ibi, *Liceat legatariis id proſequi non ſolum, per actiones perſonales, ſed etiam per in rem hypothecariam Inſtitut. de leg.* & hanc regulam per tres ampliationes, & ſex limitationes explicat Negu ſant. *de pign.* 4. *membr.* 2. *p. ex n.* 157. Veruntamen illa hypotheca cedit actioni perſonali, aliis creditoribus teſtatoris competenti, *ex leg. creditoribus,* 4. *iuncta gloſſ. ibi verb. potuit*, vbi ratio aſſignatur à Iureconſulto, *& in l. quoties, ff. de ſeparationibus.*

L ✝. *Legatarij legalem habeant hypothecam, &c.*) Hanc hypothecam tacitam, quam notat hic Auctor competere legatario in bonis teſtatoris (de qua etiam plura, ſup. *part.* 1. *art. fin. n.* 69. *& ſeqq.*) extende, & ad fideicommiſſarium, vigore exequutionis inter ipſos, *l.* 1. *D. de legat.* vt pariter monuimus, *ibid.* 46

Sed quid, competetne hæc hypotheca fideicommiſſario in bonis hæredis grauati, ſi diſſipauerit, & malè adminiſtrauerit bona fideicommiſſo ſubiecta? 47

Affirmat quidem Anton. Theſaur. *quæſt. forenſ. lib.* 2. *q.* 84 *per tot.*

At prorſus negant alij. Ex eo præcipuè, quia nulla hypotheca admittenda eſt quæ à lege non ſit expreſsè inducta; & nulla apparet diſpoſitio de hac hypotheca, ergo, &c. Hoc tamen fundamentum facilè euinci poteſt ex iis, quæ ſupra obſeruauimus, quoad hanc propoſitionem. Et etiam alibi. 48

Cæterum fortius ſtringit text. expreſſus *in d. l.* 1. *C. commun. de legat. in fin.* ibi, *Et hypothecam eſſe non ipſius hæredis, vel alterius perſonæ, quæ grauata eſt fideicommiſſo, rerum: ſed tantummodo earum quæ à teſtatore ad eum peruenerint*: quam quidem diuerſificationem, ad mentem *cit. l.* 1. & iuxta hanc vltimam opinionem, comprobatam fuiſſe à Regio Conſilio Neapolitano per eius deciſionem, teſtatur D. Anton. de Marin. *in obſeru. ad deciſ. Reuerter. dec.* 270. *num* 3. & Ioann. Baptiſta Thoro per eum relat. Admittitur tamen ſequeſtratio ob dilapidationem, vel etiam præceptum de non alienando, vt aliàs monuimus.

A. M. Bertoli, I. V. D. &c.

ARTIC. V. & Vltim.

De Modo, & Forma, quâ Creditoribus debiti ſolutio facienda eſt in bonis debitoris publicè venditis, & ſubhaſtatis.

SVMMARIVM.

Iudex quid facere debeat poſt diſcuſſa, & ponderata concreditorum iura, n. 1.

Proponitur forma ſententiæ concurſus creditorum, Hiſpanè de pleito de acreedores, *n.* 2.

Refertur forma libelli oppoſitionis per tertium creditorem facta, natiuo idiomate, n. 3.

Petitio, & forma libelli dilationis quinquennalis per debitorem præſentati, n. 4.

Conſtituitur forma libelli, petitionisque remiſſionis creditorum, n. 5.

Prolata per Iudicem ſententia addictionis, vulgò de remate, *quomodo facienda eſt ſolutio creditoribus ex bonis executatis debitoris,* n. 6. 7. 8. *&* 9.

Solutio creditoribus ex bonis debitoris, debet fieri

iuxta declarationem propoſitam, ſi tamen Iudicis auctoritate fiat venditio, & ſubbaſtatio, n. 50.

Quid faciendum, ſi mutuans pecuniam debitori, qui & penes eum pignus deponit; velit debitum exigere, & pignus reddere, aut debitore non ſoluente, pignus iudicialiter vendere, n. 11.

Creditor poteſt cum actione hypothecaria cumulare etiam actionem perſonalem, n. 12.

Nec poteſt debitor obijcere electionem hypothecaria, num. 53.

Fallit cum debitor non poſſidet pignus; quia tunc exigitur in primis excuſſio principalis debitoris, n. 14.

Cum creditor habet hypothecam ſuper certis bonis; non poteſt ad alia ſe conuertere, n. 15.

Mulier ſi agat ad ſecurationem dotis ſuæ, marito bonis labente, non poteſt ad bona tertij poſſeſſoris agere, niſi excuſſis iis à marito poſſeſſis, n. 16.

Niſi vtatur remedio poſſeſſoris, leg. ſi C. de acquir. poſſ. *n. 17.*

Certo termino aſſignato ad luendum pignus, ſi expirauerit, & ſolutio differatur, illud poteſt vendi Iudicis auctoritate, abſque aliqua denunciatione, d. n. 51.

Dic vero certa non appoſita, lege Regia aſſignatur tempus duodecim dierum ad pignus luendum; at iure communi aſſignatur biennium, & vt poſtea id debitori denuncietur, n. 18.

Semper in ipſa venditione pignoris, debet interuenire Iudicis auctoritas, ibid. & n. 19.

Iudice auctoriſante emptor eſt in tuto, vt non poſſit moleſtari à quouis creditore, n. 20.

In venditione facta iure creditoris, non obtinet euictio n. 21.

Creditor habet poteſtatem diſtrahendi pignus, quouſque totius debiti ſolutio offeratur, n. 22.

Debitor offerens ſolutionem poſt terminum conuentum, ſed ante venditionem, adhuc ſibi præſeruat ius in pignore, n. 23.

Creditor accipiens ſimpliciter in ſolutum pignus debitoris, videtur acquieuiſſe, nec reſiduum poteſt petere, ſi debitum longè excedat, n. 24.

Siue ſit pignus Iudicis auctoritate captum, ſiue voluntariè datum à debitore, ibid.

Remedium, leg. 2. Cod. de reſcind. vendit. *non habet locum in addictione pignorum, n. 25.*

Si debitor pecuniam quam accepit, ſoluerit creditori, vel alio modo ſatisfecit, debet creditor illud reſtituere, n. 26.

Extinguitur pignus, præ cæteris modis, per remiſſionem, n. 27.

Duplex ea eſt, tacita & expreſſa, ibid.

Ad tacitam remiſſionem, quæ requirantur, n. 28.

Præſumitur, ſi venditor ſe ſubſcribat venditioni rei, num. 29.

Si reddatur cautio, ſeu chyrographus, n. 30.

Si res executa reſtituatur, n. 31.

Si facta oblatione per pecuniæ conſignationem, & depoſitionem, creditor non reddat pignus, compelletur actione pigneratitia, n. 32.

Si perueniat in manus debitoris, res illa oppignorata, non reincidit amplius in obligationem, n. 33.

Et cur, n. 34.

Limita ſi res illa peruentura eſſet ex eadem cauſa in manus creditoris, vt quia executio eſt nulliter facta, n. 35.

Affertur Regia pragmatica in materia Campſorum, ſeu Depoſitariorum, quoad Pleito de acreedores, *n. 36.*

CVm ex his, quæ *in ſecunda parte, & articulis huius tractatus* ſatis diffusè acta ſunt, colligi poſſit, quâ prærogatiua, priuilegio, & prælatione gaudere debeat vnuſquiſque ex creditoribus, qui concurrit ad exactionem debiti, in bonis executatis communis debitoris, & quo ordine, & gradu ſecundum prioritatem temporis, aut priuilegij cauſam, vel actionis naturam, ad ſolutionem bonorum eius admitti debeat; nunc vero neceſſarium eſſe iudicaui ad perfectam huius tractatus intelligentiam, & plenam cognitionem, hic agere; qua forma, & modo, hæc ſolutio fieri debeat, iuxta diſpoſitionem, & ordinem iuris.

Quare prius præmittendum cenſui poſt creditorum oppoſitionem factam in bonis debitoris executatis per primum quendam creditorem, ante poſt eorum concurſum ad bona einſdem debitoris factum, ex cauſis, & rationibus relatis *in 1. p. huius tr. per totam,* & in illis caſibus, creditoribus omnibus prætendentibus, vt ſibi priori loco ſolutio fiat, eo quod maiorem prærogatiuam, & priuilegium, aut potiorem cauſam habeant, fundatam temporis prioritate, & priuilegij fauore, ac per conſequens prælationem in eiſdem debitoris bonis obtinere debere: & rurſus præſentatiſque iuribus, & actionibus eorum coram iudice, & factis hinc inde probationibus per quæ omnia contendunt iudici oſtendere, ſui iuris, & hypothecæ prioritatem, ſeu temporis, aut priuilegij cauſam, vt alter alteri in debiti ſolutione anteponi debeat: Iudicem, tunc ponderatis ipſorum priuilegiis, & iuribus, ſecundum eorum prærogatiuam, & priuilegium in ſuo loco, & gradu, vnumquemque ex creditoribus conſtituere, & ſolutionem fieri iubere, alterum alteri præferendo: pronunciando deinde, huiuſmodi ſententiam Hiſpano ſermone conceptam, quam, & hic ſubiungere viſum fuit; cum ex ea pendeat huius articuli declaratio, & ipſius materiæ intelligentia: tum vt exemplum tyronibus Iudicibus eſſe poſſit, cum nec alibi ita formatam inuenies, quibus accedet forma; & modus, quo libellus oppoſitionis in creditorum concurſu concipi valeat, tam ex parte creditoris, quam debitoris; indeque alia ad Articuli explicationem non parum praxi vtilia deducentur.

FORMA SENTENTIÆ

CONCVRSVS CREDITORVM.

Hiſpanè, De Pleito de Acreedores.

EN el pleito que es entre parte, Iuan primero acreedor executante, y Pedro reo, executado, y Antonio, Domingo, y Maria Franciſco, y demas acreedores, que como terceros opoſitores han ſalido à la execucion hecha al dicho Pedro, y à ſus bienes, y ſus Procuradores en ſus nombres, auiendo viſto todo lo por ellos dicho, alegado, y prouado, y eſcrituras, y demas derechos preſentados en eſte pleito, &c. a

FALLO atento los autos, y meritos del, que deuo

deno declarar, y declaro auer auido lugar de derecho la execucion en el dicho pleito per parte de Iuan primero acreedor, contra Pedro reo executado, y ſus bienes, en cuya conſequencia deno de mandar, y mando ſe proceda, y vaya por la dicha execucion adelante, y ſe haga trance, y remate en los dichos bienes executado, y dellos ſe haga pago en primero lugar à Antonio, por ciertas joyas de oro, y plata, y tantos mil marauedis que en ſus talegos depoſitò en el dicho Pedro, y en ſu poder ſe hallaron en la propria eſpecie que ſe depoſitaron, ſi en ſecundo lugar a Domingo, por quantia de tantos mil marauedis que conſta deuerſele de ciertos gaſtos funerales, y entiero. Y en tercero lugar Maria. por tantos mil marauedis, ò ducados que de ſu dote conſta deuerſele per eſcritura publica: ſu fecha en tantos de tal mes, y tal años: y aqui puede entrar el fiſco, ò la Camara del Rey, por la equiparacion de la dote, y fiſco, por quãtia de tãtos mil marauedis, y aſſi ſe ha de ir diziendo de las mas como en quarto lugar, à fulano, como tutor, ò curador de Francisco menor de catorze, ò mayor delios, y menor de viente y cinco. Y en quinto lugar, ò en otro conforme à ſu derecho, hipotheca, o priuilegio ſe pondrà à el primero acreedor, de cuyo pedimiento ſe hize la execucion, con mas las coſtas, y derechos de eſta execucion, que ſe aplican en eſta forma, &c. y con decima ſi la ay, conforme al eſtilo, y coſtumbre de la tierra. Con que primero, y ante todas coſas, el dicho fulano primero acreedor, y los demas acreedores, y opoſitores à los dichos bienes, den fianza conforme à la ley de Toledo, de que ſi eſta mi ſentencia fuere reuocada por el ſuperior, ò por otro que deſta cauſa conocer pueda, y deua, bolueran lo que aſſi recibieren al dicho, Pedro executado, con el doblo, ò à otro acreedor que pareciere tener mejor derecho, Y anſi por eſta mi ſentencia lo pronuncio, y mando, &c.

PAra explicacioo deſta ſentencia, y de lo que cetca della ſe ha de declarar muy ſuſtancial, y ordinario en pratica, ſe deue lo primero aduertir, que eſta ſentencia ſe forma, y haze aſſi, quando à pedimiento de vn *Quidam* ſe haze eaecucion en la perſona, y bienes de Pedto, y en el termino de la dicha execucion, ò de los diez dias de la opoſicion conforme à la ley Real, 3. *tit.21.lib.* 4. *nona Recopilat.* ò deſpues de la ſentencia del remate conforme à la mas verdadera, y mas reecbida opinion que tuuieron Couarruuias, Caſtillo, Gregorio Lopez, Parladoro, Azeuedo, y otros que referimos en la primera parte deſte tratado, en el principio, ſalen otros acreedores, y ſe oponen à la dicha execucion, y preſentan ſus derechos, y eſcrituras, y obligaciones, ò hazen ſus prouanzas, y ſe da dellas traſſado, y ſe citan las partes, ſuſpendiendoſe la via executiua, y haziendoſe ordinaria ſe concluye, como yo reſolui latamente en mi tratado *de executione ſententia*, y en eſte tratado en la primera parte arriba citada, y ſe pronuncia, la ſentencia que aqui hemos pueſto por exemplo.

Y porque ſegun derecho, la ſentencia hà de ſer conforme al libelo, como es vulgar principio, y ſe hà de formar en diuerſo modo que el paſſado, la ſentencia de concurſo, y pleito de acreedores, quando el deudor intenta el dicho pleito, en vna de las maneras, que diximos arriba en la primera parte deſte tratado, y los dichos acreedores vienen à ſer pagados de ſus dendas, no voluntariamente como en el primero concurſo arriba referido, quando ellos ſalen a la execucion como terceros opoſidores, ſino caſi neceſſariamente, por ſer citados por ſus deudores, y compelidos à ello por el juez, como ſer à quando el deudor pide que eſtar optimido con deudas, y neceſſitado, le aguarden por cinco años, ò por tanto tiempo que es la vna manera de pleito de acreedores, ò ſi eſtà preſo en la carcel por las dichas razones, ò por otras quiere hazer ceſſion de ſus bienes, que es la otra manera de pleito de acreedores, como declaramos latamente en el tratado *de executionẽ ſententia*, en el capitulo octauo, y aqui en eſte tratado en la primera parte en el principio.

Y porque hemos pueſto exemplo de la forma de la ſentencia en la primera manera, y modo de pleito de acreedores, quando ſalen como terzeros opoſidores à la execucion hecha. y por ſer los libelos, y demandas diuerſos quando ſalen los acreedores à la eſpera, y quita, ò ceſion de bienes, como ſe verà por ſus exemplos, y porque la ſentencia hà de ſer como hemos dicho, conforme al libelo, y ſe ha de mudar en algo la ſentencia, que hemos aqui formado, y pueſto.

Por tanto para mejor conocimiento, y inteligencia deſta materia, y inſtrucion de eſtos pleitos, me parecio vtil, y neceſſario poner la forma deſtos libelos, y proponer el modo de intentar eſtos pleitos de acreedores, conforme algunos praticos los ponen, y deſpues declarar algunas coſas importantes, y neceſſarias en eſte tratado, remitiendo otras a lo por mi eſcrito en mi tratado de las execuciones.

Sea pues el primero exemplu, quando vn acreedor ſe opone como tercero por ſu deuda, y pretende ſer preferido por ella à otro qualquiera acreedor, que ſe oponga à la execucion hecha à la perſona, y bienes de Pedro reo executado.

FORMA DE LIBELLO De opoſicion por vn tercero Acreedor preſentado, &c.

ANtonio Vezino deſta villa, ò Franciſco, en nombre de Alonzo, parezco ante V. M. y me opongo como tercero intereſſado, à la execucion hecha en los bienes de Pedro, de pedimiento de Iuan, vezino de tal lugar, por cierta quantia de marauedis que dixe deuerſele, por las razones, y eſcrituras que preſenta: alqual, y à otros acreedores que ſe ayan opueſto à la execucion de los dichos bienes de Pedro, tengo de ſer preferido, y pagado primero en los dichos bienes, por quantia de tantos mil marauedis, que el dicho Pedro me deue en virtud de eſta eſcritura, y recandos, de que ago preſentacion con el juramento neceſſario, y aſſi lo pido, y ſe deue hazer por lo ſiguiente. Lo primero, por lo general de defeto de parte, tiempo, y forma, &c. Lo otro, porque como conſta de las miſmas eſcrituras, yo ſoy primero en tiempo, y mas priuilegiado acreedor en derecho; porque mi deuda procede de vn depoſito real, eſtante en proprio ſer, y eſpecie, è por ciertos gaſtos, ò impenſas funerarias, ò por cauſa de dote, fiſco, ò Camera del Rey, ò per otras cauſas ſemejantes, diſcurriendo per los demas priuilegios, ò hipothecas, derechos, y acciones, ſegun ſu prerogatiua, y natu-

raleza,

trаleza, y cauſa donde procede la deuda con ſu prioridad de tiempo, ò cauſa de priuilegio, ò derecho de accion perſonal, ſegun, y como en la primera parte, y ſus articulos lataмente eſtà declarado, y con el orden, lugar, y grado, que en la ſecunda parte, y ſus articulos eſta tratado, y dicho.

Atento lo qual, à V. M. pido, y ſuplico, me mande boluer, y reſtituir todo lo que anſi dexè depoſitado, ò pagar toda la dicha quantia de marauedis, de los bienes, y hazienda del dicho Pedro executado preferiendome à los dichos acreedores, como primero en tiempo, y mas priuilegiado en derecho. Sobre que pido juſticia, y coſtas, y por à ello el oficio de V. M. imploro, &c.

FORMA DE LIBELLO, y pedimiento de eſpera de acreedores, preſentada por parte de vn deudor.

4 *PEdro Vezino deſta villa, &c. Digo que por cauſa de algunos trabajos, y perdidas de hazienda que me han ſobreuenido, y eſtar con gran pobreza, ò neceſſidad, ò eſtar preſo en la carcel Real deſta dicha villa, y no poder pagar à mis acreedores las quantias, de marauedis que les deuo, ſi no me dan tiempo, y eſpera para ello, por ſer mucha la dicha quantia de marauedis, y ſer muchos los acreedores, como todo ello conſta deſte memorial que preſento con el juramento neceſſario, y Alonſo, Sancho, y Martin, que ſon la mayor parte en quantidad de deudas, viendo que no les puedo pagar, por me hazer bien, y buena obra, me eſperan, y aguardan por tiempo de cinco años, ò por tanto tiempo, para que dentro de ello les pague las dichas deudas, como conſta de la eſcritura, y carta de eſpera, de que ago preſentacion con el juramentò de derecho neceſſario: y los demas acreedores no quieren eſperar como ſon obligados. Atento lo qual à V. M. pido, y ſuplico, condene à los dichos acreedores, que no quieren eſperar, à que eſten, y paſſen por la dicha eſpera, y que juren, y exiban las eſcrituras, y recaudos que contra mi tienen, y nombren procuradores, y ſe citen para los autos, y pido juſticia, y juro en forma, y para ello, &c. Otro ſi digo, que algunos de mis acreedores eſtan fuera deſta villa, porque à V. M. pido, y ſuplico mande dar ſu carta requiſitoria, con inſercion deſte pedimiento, para que donde quiera que eſtuuieren ſe les notifique lo por mi pedido, ſeñaladendoles dia, y tiempo, para que dentro del, por ſi, ò por ſus procuradores vengan à dezir, y alegar de ſu derecho, con apercibimiento, que paſſado el dicho termino, les parar à el perjuizio que huuiere lugar de derecho, y pido juſticia, &c.*

FORMA DE LIBELLO De remiſſion, y quita de Acreedores.

5 *PEdro Vezino deſta villa, &c. Digo que yo deuo muchas deudas, à los acreedores contenidos en eſte memorial que preſentò con el juramento neceſſario, y Iuan Franciſco, y Domingo, que ſon la mayor parte de mis acreedores en cantidad de deudas, mouidos de piedad, viendo que no les puedo pagar toda la quantia de las dichas deudas, me han hecho remiſſion, y quita de tanto cada vno pro rata de ſu deuda. Y aunque ſon contentos que ſe les pague la reſta de lo que aſſi les deuo, en los bienes taſſados que me han quedado, y tengo, que ſon los contenidos en eſte memorial que preſento, y los demas acreedores no me quieren hazer la dicha quiebra, y quita, ni venir, ni conſentir en ello. Por lo qual à V. M. pido, y ſuplico, mande ſe notifique à los dichos mis acreedores, la dicha ſuelta, y quita, y que juren, exhiban ante V. M. las eſcrituras, y recaudos què tienen contra mi, de vn breue termino, y para los auſentes ſe me den requiſitorias y coſtando ſer aſſi, condene à los dichos, que no quieren quitar, ni remitir à que eſten, y paſſen por la dicha, quita, ò ſuelta pro rata con los demas, y que yo ſeà ſuelto de la priſon (en caſo que lo eſto) ſobre que pido juſticia, y juro en forma, y para ello, &c.*

SVpueſto eſto de los libelos, y forme de oponerſe los acreedores à la execucion hecha à ſo deudor, y la forma de pedir la eſpera de ſus deudas, ò remiſſion, y quita dellos el dicho deudor: Lo ſegundo, ſe ha de aduertir que en el caſo primero, quando ſe opone algun acreedor como tercero à la execucion hecha al deudor, que los demas acreedores ſe oponen, y alegan de ſu derecho, y reſponden à los demas opoſitores, y tambien ſuele alegar el reo executado, contradiziendo, y reſpondiendo: empero en los dos vltimos caſos de eſpera, y de quita de acreedores intentada por el deudor y reſponden, y alegan por ſus eſcritos los acreedores, conforme al primero libelo de opoſicion arriba propueſto, *mutatis mutandis*, y aſſi de la miſma forma, y manera ha de ſer la ſentencia de eſpera; y quita de acreedores, intentada por el deudor, porque la tal ſentencia ha de ſer conforme la pueſta aqui en opoſicion de terceros acreedores, *mutatis mutandis*, y conforme al pedimiento del deudor y alegatos, de los acreedores, en el pleito de eſpera, y quita de ſus deudas, y porque aſsi ſe concluye en los pedimientos, que eſperen, ò quiten los acreedores pro rata de ſus deudas al deudor, aſſi la ſentencia ha de ſer conforme à los libelos, y condenarles à que eſperen, ò hagan ſuelta, ò remiſſion de deudas, pro rata, conforme à la mayor parte, como latamente queda dicho en la primera parte deſte tratado.

Vnde ex his omnibus. Illud primò deducitur 6
pro noſtri articuli explicatione, prolata iam à Iudice ſententia addictionis, vulgo *de remate*, faciendam eſſe ſolutionem creditoribus ex bonis executatis debitoris, iuxta formam Legis Regiæ, *19. tit. 21. lib. 4. noua Recopilat.* ibi, *Mande el juez hazer remate, y pago à la parte, dando las fianzas la parte que pide execucion, que la ley de Toledo, y las otras leyes deſtos Reynos, diſponen, y haga el remate, y pago, ſin embargo de qualquiera apelacion,* Ex cuius legis verbis, iunctis his quæ continentur in forma ſententiæ ſuprà propoſitæ, multa poſſent deduci in praxi neceſſaria, circa executionis materiam; ſed quia per me exactè ſunt explicata *in tract. de executione ſententia, cap. 6. n. 36.* ideo hic omittendum duxi: ſolummodo ergo interpretari neceſſe erit, cum valde noſtri articuli materiæ conueniant,

conueniant, illa verba *Y pago à la parte*, & ibi, *haga el remate, y pago, &c.* Solutio itaque ex bonis debitoris (quocumque modo Iudex eam fieri præcipiat) facienda erit creditoribus iuxta formam, & tenorem ſententiæ concurſus creditorum ſicut ſuperius à nobis ſolutum eſt.

7 *Y conforme à la dicha ley Real, aunque el deudor executado apele de ſentencia de remate, ſe manda hazer el pago ſin embargo, y con el mandamiento de pago el alguazil ſaca los bienes al executado, y los vende, ſe an muebles, o raizes à pregones, rematandolos en el mayor ponedor que huuiere, que ſea perſona conocida, à nueue dias al quitar; y ſi ay cantidad baſtante, ſe hazo cumplido pago à las partes: y ſino, con otro mandamiento, que ſe ſaca à pedimiento de los acreedores contra el fiador de ſaneamiento, ſe acude à el, y ſaca bienes ſino le paga, ò lo pone en la carcel*, Vt ex ſtylo Curiæ, obſeruari tenet Villadiego *in ſua politica, & practica iudicials, c. 2. §. de ſentencia de remate, n. 138. cum ſeq.* En cuya confirmacion, ſe ha de annadir la nueua diſpoſicion de la ley 12 *tit. 16. lib. 5. y noue Recopilationis*, annadida en el nueuo quaderno de Recopilacion tomo terzero, *fol. 64.* que dize aſſi, *En los pleitos de acreedores, que en el nueſtro Conſejo, Cancilierias, y Audiencias, ſe ſentenciaren en primera inſtancia, ò en ſegunda, confirmando, ò reuocando la ſentencia, ò ſentencias dadas por los juezes ordinarios inferiores, que en tal caſo ſin eſperar tercera ſentencia de graduacion, y ſin embargo de la ſuplicacion, que dellas ſe interpuſiere ſean pagados los acreedores por ſu anselacion, dando fianzas depoſitarias, de reſtituir lo que aſſi cobraren, ſi la tal ſentencia ſe reuocare en grado de reueſtida.* Ex quo. & ex traditis a Parlad. *lib. 2. rer. quotid. c. fin. §. 12. n. 9* & D. Paz *in prax. 1. tom part. cap. 3 n. 43. & c. 7. n. 13.* colligitur, bona ſic vendita in publica ſubhaſtatione, iuxta formam Legis 52. *tit. 15. p. 5.* pluris licitanti adiudicanda eſſe, & ex eorum pretio creditoribus ſolutionem fieri debere, ex text. *in l. penes illum, C. de vectigalib.* niſi modo alius meliorem conditionem attulerit, nam tunc addicenda illi potius erunt, hoc eſt, *ſe deue rematar en el*, ſecundum Bartolum, *in l. ſi tempora, n. 4. C. de fide inſtrum. & iure haſta fiſcalis, lib. 2.* quem refert, & ſequitur Parlad. *vbi proximè, d. n. 36. in fine*, dicens, quod ſi contigerit cum debitoris bona ſic venduntur, vt duæ concurrant licitationes, vulgo *poſturas* appellamus, in omnibus æqualem addictionem faciendam eſſe priori licitationi, niſi forte is qui licitauerit, & rem emerit, ſit debitoris conſanguineus, nam is extraneo emptori, quinimo, & creditori præferendus erit, ſi cognatus quoque creditor ſit, non aliàs; nam tunc creditor extraneus cognato non creditori præfertur, etſi debitoris bona extraneus emerit: cum autem Iudicis auctoritate in publica ſubhaſtatione venduntur, creditorem, etiam ſi extraneus ſit, oblato eodem pretio, emptori præferendum eſſe conſtat; vt probatur ex textu ſingulari, *in l. 1. ff. de priuileg. credit.* vbi ita ſcribit Iuriſconſultus. *Cum bona veneunt debitoris in comparationem extranei, & eius qui creditor cognatuſvè ſit, potior habetur creditor, quam cognatus, & inter creditores potior, is cui maior pecunia debetur*, quem text. ſic acceperunt Bart. Albericus, & Angelus *in d. l. 1.* & Ripa *n. 2.* Gloſſ. & Doctores *in l. Imperator, ff. de pactis*, vbi notat Oroſcius *n. 9.* Vandetanus *in d. tract. de priuileg. credit. c. 10.* Tiraquell. *lib. 1. de retractu, in præfatione, num. 41.* Mexia *in pragmatica taxa panis, concluſ. 1. n. 51.*

Y vendidos los bienes del deudor en publica almoneda, por el Alguazil executor que por authoridad del juez lo haze para hazer pago a los acreedores, y hecho el remate de ellos en el mayor ponedor, ò que hizo mejor poſtura, ſe deue aduertir, como ſacandolo de lo que refiere Parladorio *lib. 2. rer. quotid. §. 63. n. 14.* ſegun doctrina de Auendaño, *exequendis mandatis, 2. p. c. 12. n. 11.* y Auiles *in capitib. Pretorum, c. 32.* nota Villadiego *in ſua Politica, c. 2. n. 142.* que deſpues de hecho el remate juridicamente, no ſe puede admitir puja, ſino es en rentas Reales, dentro de quinze dias del primero remate la puja del diezimo, ò medio diezmo, y no mas; aunque ſea por via de reſtitucion, conforme à la ley Real. 1. & per totum, *tit. 13. lib. 9. Recopilationis*, y eſta prerogatiua no ha lugar en las rentas de ſeñores, y lugares de ſeñorio, ſino es que ſe arriendan con las condiciones de rentas Reales, como lo refiere Auendaño, y Villadiego, en el lugar arriba citado, y en la almoneda de bienes, y coſas de menores, auiendo puja, deſpues del remate ſe puede abrir por via de reſtitucion, ſiendo de mucha vtilidad al menor, conforme al aluedrio del juez, y pidiendoſe en termino deuido, como lo reſoluio Parladorio, y lo tiene Villadiego por las leyes Reales, que alegan, que ſon *l. 5. tit. 19. p. 6. & l. 8. & 9. dict. tit. 19.* Eſtendiendo eſta miſma diſpoſicion en los arrendamientos de las coſas de la Republica. como ſon los arrendamientos de carnicerias, y tabernas, y coſas ſemejantes: en las quales hechas poſturas, y remates ſe pueden abrir, y admitir pujar por via de reſtitucion, pidiendoſe dentro de quatro años deſpues del remate: y aun añade Villadiego, que auiendo leſion enormiſſima, ſe puede pedir dentro de treinta años, por vna lei de partida, 16. *titul. 19. part. 6.* y auiendoſe de admitir puja, ſe hà de notificar à la perſona en quien eſtaua hecho el remate, el qual ha de ſer preferido por el tanto, ſi la quiſiere al que la pujò, como arriba diximos, ſegun el verdadero ſentido de la ley primera, *ff. de priuil. credit.* quando el acreedor del deudor, que ſe venden ſus bienes en almoneda por authoridad del juez para hazer pago à los acreedores, y vn eſtraño comprador concorrieſſen à comprar, y hazer poſtura en los, dichos bienes; porque en tal caſo el acreedor ofreciendo el proprio precio, ha de ſer preferido como hemos reſuelto. Y vna vez abierto el remate, que no ſe pueda abrir mas, ni admitir puja, tuuieron Iuan. Guttier *pract. q. q. 56. n. 6.* y Azeuedo *in l. 2. tit. 1. lib. 2. Recopilat. ex l. 40. tit. 3. p. 5.* referidos por Villadiego *vbi ſupr. n. 144.*

Y deſpues de hauer hecho el pago el Alguazil à los acreedores de ſus deudas, y de las coſtas, conforme el madamiento del juez, ſe haze el pago de ſu decima, à el, ò à quien la ha de auer; cuyo eſtilo anſi lo refiere Villadiego en el lugar citado: y anade mas, que paſſados los nueue dias que conforme à la ley Real tiene el deudor executado, para quitar ſus bienes, pide el que los comprò, que ſe notifique al deudor executado, los quite, y le pague, y no lo haziendo, ſe le de licencia para vſar dellos, como de coſa ſuya propia, y no ſe lo quitando à otra Audiencia con vna rebeldia que ſe acuſa, ſe le da licẽcia, y mandamiẽto, para vſar dellos, el qual de alli adelante puede vſar, y aprouecharſe de los dichos bienes mue- 9

bles;

bles, ò raiaes, cómo quiſiere, y como de coſa ſuya propia, y ſi el executado quiſiere quitarſelo deſpues, y pagar el precio en que ſe remataron, ſabiendo donde eſtan los bienes, y conſtando dello, lo puede haaer ſi ſon muebles, dentro del termino que le pareciere al juez, ſi es ſupremo, que otro juea ordinario no lo puedo hazer, ſegun reſuelue Villadiego por doctrina de Conarruuias, *lib. 3. variar. cap. 11. n. 3.* por no ſer derecho, ſino de equidad, y gracia. Y dize mas, que ſi los bienes ſon raizes, tam poco ay tiempo determinado en derecho, en que ſe puedan ſacar, ſiendo legitimamente vendidos y que los juezes huuieſſen, ſuperiores ſeñalado algun termino para ſacarlos, ò por cauſa de auerſe rematado, y vendido à menos precio, ò quando huuo ponedor à los dichoa bienes como ſe acoſtumbra haaer, el qual cede el remate en el verdadero acreedor, como yo latamente reſolui en mi tratado de execuciones, *c. 6. ad fin.* y en eſte caſo ſe pueden ſacar los bienes dentro del plazo pueſto por el ſuperior. Hæc enim quæ Hiſpano ſermone hic inſerta, & conſtituta ſunt, ſummè notanda, & obſeruanda ſunt, quia quotidiana ſunt, & vſui frequentiſſima, vt aliàs notauit Iureconſultus, *in leg. legaui, ff. deliberatione legata*, ibi *Volo vt hac attendas, quotidiana enim ſunt, &c.*

10 Præterea hic non minus vtiliter animaduertendum erit, hæc omnia quæ circa faciendam ſolutionem creditoribus, ex bonis debitoris, dicta ſunt, iuxta formam, & ordinem ibidem propoſitum, procedere, quando Iudicis auctoritate, & in publica ſubhaſtatione venduntur, & pluris licitanti adiudicantur, & traduntur, aut creditoribus addicuntur, iuxta diſpoſitionem Legis Regiæ 52. *titul. 5.* ibi, *Los juezes pueden mandar vender la coſa, por fazer complir la ſentencia, e à quien, quiere que la comprare del, paſſa el ſeñorio de la coſa comprada al comprador, &c.* & ibi, *Pero qualquier deſtos ſobredichos, que puede fazer la vendida, deue fazer publicamente, e no en aſcondido, metiendo la coſa en almoneda, e faciendola pregonar, e no la deue vender haſta, que ſean diez dias paſſados, e entonces deue la vender al que mas diere por ella, e ſi por mas la vendiere de aquello, que ha ſobre ella, deue lo demas tornar al ſeñor de la coſa, &c.* & in *Leg. 19. tit. 21. lib. 4. Recopilatien.* ibi, *Mande el juez hazer remate, y pago à la parte, &c.* & ibi, *y haga el remate, y pago, ſin embargo de qualquiera apelacion, &c.*

11 Veruntamen, ſi contingat, vt aliquis mutuet pecuniam alicui debitori, & vt magis ei in tuto ſit creditum, ſicuti dicit textus *in §. final. Inſtitut. Quibus modis recontrahitur obligatio*, penes eum pignus deponat, & poſtmodum debitum velit recuperare, & pignus debitori reddere, vel, eo non ſoluente, vendere, aliter quam proximè dictum eſt, hæc omnia fieri debent, vt ex ſequentibus apparebit: Nam ſi tempore quo à creditore pecunia mutuata eſt, & pignus à debitore datum, & penes illum depoſitum, dies aut tempus appoſitum eſt, quo pecunia illa ſolueretur à debitore tunc ſolutionis tempore elapſo, ſi debitor ſolutionem facere detrectet,

A Iudicis auctoritate * creditor poteſtatem habet vendendi pignus, ſeu hypothecam, *ex leg. ſi hoc, leg. creditor 2. leg. quæ ſpecialiter*, ibi (*Quæ ſpecialiter vobis obligata ſunt, debitoribus detrectantibus ſolutionem, bona fide, & ſolemniter debetis vendere, &c.*) *Cod. de diſtract. pig.* Quod locum habet, & procedit, niſi inter debitorem, creditorem aliter ſit conuentum, vt benè notat Meyrer *in dict. tractat. de pignor. lib. 2. titul. 14. ex n. 7.* nam ſi in ea conuentione, vt diximus, certus terminus vendendi pignus ſit conſtitutus, tunc ſine denuntiatione, vel conteſtatione debitori facta, pignus vendi licebit, vt ſingulariter docet Gloſſ. *verb. teſtato, in dict. leg. creditor, Cod. de diſtract. pignor.* licet de Iure Regio aliter cautum ſit, vt inferius dicemus. Pro quo facit text. *in leg. ſi conuenit, 4. ff. de pigneratitia actione*, & text. elegans *in leg. vltim. §. ſancimus, Cod. de iure dominij impetrando*, ibi *Sancimus, ſi quis rem creditori ſuo pignorauerit, ſiquidem in pactione cautum eſt, quemadmodum debet pignus diſtrahi, ſiue in tempore, ſiue in aliis conuentionibus, ea obſeruari, quibus inter creditorem, & debitorem conuentum eſt; ſin autem nulla pactio interceſſerit, licentia dabitur fœneratori, ex denuntiatione, vel ſententia iudiciali, poſt biennium, ex quo atteſtatio miſſa, vel ſententia prolata eſt numerandum, eam vendere, &c.* cui conſonat, *leg. 41. tit. 13. p. 5.*

A †. *Creditor poteſtatem habet vendendi pignus, &c.*) † Adde creditoris in arbitrio eſſe, non 12
ſolum pignus datum, modis legitimis diuendere, vt per Auctor. verum, & actionem perſonalem poteſt (ſi conſultius ſibi videtur,) intentare; atque adeo eam cum hypothecaria cumulare, Bald. *in leg. eſt in arbitrio, 14. Cod. de obligat. & act. init.* qui, & idem quoad ſequeſtrationem dixit, *in leg. quæ legatis, 5. Cod. vt in poſſeſſ. legat.* Caluacan. *de vſufruct. mulier. relict. ſect. 3. n. 7.* Anton. Hering. *de fideiuſſoribus cap. 21. n. 154. & ſequent.* Neguſant. *de pignoribus, part. 8. membr. 1. per tot.* quem vide Myuſing. *obſeru. centur. 1. obſeruat. 58*
† Nec poteſt debitor, vel alius creditor ei obiicere: Tu es ſecurus, vel Vende pignus, quod habes, Caſtrenſ. *in dict. leg. quæ legati, n. 2.* Curt. Iun. *conſ. 32. num. 3. & ſeq.* Berlich. *concluſ. practic. part. 1. concluſ. 81. n. 35.* Ratio autem eſt, quia pignus datur ad cautelam creditoris, pro faciliori exactione: & ideo non debet interpretari in eius læſionem, Negoſant. *de pign. part. 5. membr. 3. num 49.* 13

Sed tamen intelligè procedere, quando debitor bona poſſidet; ſecus ſi tertius, puta alius debitor ipſa poſſideat; tunc enim requiritur excuſſio debitoris, ad effectum, vt creditor, omiſſo ſuo iure hypothecæ poſſit ad illa bona per eum creditorem poſſeſſa ſe conuertere, Bald. *in dict. leg. eſt in arbitrio, & in leg. in proſecutione, 24. Cod. de pignor.* Riminald. Sen. *conſ. 152. num. 26. volum. 1.* Aſin. *de executiõ §. 2. cap. 1. init.* Neguſant *part. 5. membr. 2. num. fin.* 14
† Prout idem eſt, ſi ſuper certis bonis obligatis creditor ſententiam pro ſe reportauit; ad alia enim non poteſt diuertere; obſtat enim auctoritas rei iudicatæ, Capic. *dec. 33. & 46.* Hartman. Piſtor. *quæſt. 12. num. 14. part.* † 15
Idem dicas & in muliere, quæ marito vergente ad inopiam, agat pro dotis aſſecuratione; non enim gaudet hypothecaria aduerſus tertios poſſeſſores bonorum ſibi obligatorum, niſi prius facta diſcuſſione etiam exacta ſuper bonis per maritum poſſeſſis, Gloſſ. *in leg. vbi adhuc, verb. qui non potiora, in fin. Cod. de iur dot.* vbi Bald. *n. 51.* Alberic. Salycet. *n. 13.* Cyn. *n. 1.* Bart. *in leg. ſi conſtante, n. 72. D. ſolut. matrim.* vbi Alex. *n. 22.* Crott. *ibid. in 1. lect. n. 90. & in 2. lect. n. 134* Dec. *ibid. col. 7.* Rim. *conſ. 600.* Corn. *conſ. 267. lib. 3.* Boër. *deciſ. 200.* 16

*ciſ.200. num.*8. Minadnus *conſ.*18.*num.*8. Neguſ. *de pign. part.*8. *memb.*1. *num.*2. Couarr. *lib.*3. *var. cap.*18.*num.*3. Vincent.de Franc. *deciſ.*230. Surd. *de alim.tit.*7.*quaſt.*37.*num.*21. Ioao.Camp. *de dot. part.*3 *queſt* 46. Gail. *pract.obſern.lib.*1.*obſern.*17. *num.*9. Rot. *deciſ.*258. *part.*4. *din.* Barboſ. *in d.l. ſi conſtante, initi.num.*58. Mich.Craſſ. *comm. opin. diuerſ.tom.*1.*lib.*5.*tit.*12.*num.*44. *& ſeq.* Auguſtin. Barboſ. *in collectan.add. l. vbi adhuc n.*18.

Si tamen vtatur vxor non hypotheca, ſed remedio *l final. Cod. de adquir poſſeſſ.* propter vim conſtituti, & precarij, cuius clauſula ſit in contractu inſerta, opus non eſſe hac viti diſcuſſione, tenet Boët.Gail. *vbi ſup.* Grat. *dec.March.*71.*n.*17. Reſiſtit tamen Ant.Fab. *in ſuo C.tit.de iur.dot.diffinit.*25. *in fin.* & Ant. de Virgil. *de legit.perſon. cap.*24.*num.*37.

A.M.B. I.V.D. &c.

17 Si tamen certus terminus non ſit aſſignatus, neque certa dies appoſita, intra quàm debitor pignus luere poſſit, tenetur creditor requirere debitorem ipſum, quod pignus redimat, aut luat; aliàs, quod vendet illud, & tunc ſi pignus eſt res mobilis, elapſis duodecim diebus vendi poteſt: ſi autem immobilis, elapſis duodecim diebus vendi poteſt: ſi autem immobilis ſit, poſt triginta dies venire licebit, iuxta text. *in l.*19 *lib.*3. *fori, & in l.*42. *tit.*13. *part.*5. ibi, *E por ende diximos, que ſeyendo del peño deſta guiſa ſi aquel que la tiene la coſa apeños, afrentare al que gelà empeñò. ante omnes buenos, que la quite ſi la no quiſiere quitar, ò la coſa empeñada es mueble, è paſſaren deſpues que el dixo, que la quitaſſe, doze dias, ò treinta, ſi fuere raiz, que dende en adelante, que la pueda vender, &c* vbi Greg. Lopez *in verb treinta*, doctè animaduertit, hos terminos non reperiri de iure communi; nam *in d.l fin. §.ſancimus, C.de iure dominij impetrando*, aſſignatur biennium: nec minùs eleganter, & eruditè aduertit, *in d. l.*41. *in gloſſ. verb. fazer ſaber*, reprobata ſententia, Gloſſ. *in d. l. ſi conuenit, ff. de pignorat. act.* in vtroque caſu, nempè quando terminus, aut dies ex conuentione appoſita eſt per creditorem, vt debitor pignus debeat luere, aut creditor illud vendere; quando ſine pacto, & appoſitione diei, pignus apud creditorem depoſitum ſit, debere creditorem antequam pignus vendat, id debitori denunciare; vt expreſ-

19 sè colligitur ex *d.l.*1. *fori legum*, ibi, *Todo ome que tuuiere peños por alguna coſa que venda, tengala faſta el plazo, è ſi la tomare ſin plazo, tengalas treinta dias, è ſi al plazo, que puſo, no las quitare, à frome al dueñ de les peños con teſtigos, que las quite, è ſi no las quitare haſta tercer dia, vendelas con teſtigos omes buenos, con mandado del Alcalde concejeramente à quien mas diere por ellos, &c.* vbi rectè notat Montalbus, *& in l.*41. ibi, *Empero ante que la venda, lo deue fazer ſaber aquel, que gelo empeñò, ſi fuere en el lugar, de come la quiere vender, &c. ſi el non hi fuere, deuelo dezir quellos, que fallare en ſu caſa, & in d.l.*42. ibi, *Afrontare aquel ge la empeño ante omes buenos que la quite, &c.* Quæ omnia, vt ſupra reſolutum eſt, & ex ſupra relatis Legibus Regni deducitur, debent fieri Iudicis auctoritate interueniente, & probatur, *in l.cum propenas, C.de bonis auctoritate Iudicis poſſidendis, & in l.pignoris, C.de iudiciis*, etiamſi ex pacto inter debitorem, & creditorem, conuentum ſit, quòd propria auctoritate facere liceat; vt poſt Gloſſ. & Bart. *in d.l.creditor*, notauit Greg.Lopez *in d.l.*42.

per text. ibi *in Gloſſ.verb.al pleito, d.tit.*13.*part.*5.& rectè tenet Villadiego *in l.*3. *tit.*6. *lib.*3. *del fuero juzgo gloſ.*3.*

B ✝. *Iudicis auctoritate interueniente, &c.* Sola ergo priuata auctoritas non ſufficit, vt ſcilicet ex ſe creditor poſſit pignus vendere, vel ſibi retinere, *cit. leg. cum proponas*, ſed ſemper Iudicis decretum exigitur. Imo hæc publica auctoritas ferè ſemper conſulitur, & quoad venditoris, & etiam emptoris ipſius tuitionem, ✝ præcipuè cum detegitur, aut detegi timetur alterius creditoris anterioritas; in tuto namque reponitur emptor, nec poteſt ab eo priore creditore moleſtari, dum venditione ita facta pretium depoſuit, & iudex pecuniam eam deliberauit creditoribus, vt rectè tenet Anton.Fab. *l.*26.*C.de diſtract.pignor.* etſi ea pecunia poſtea deperear, nec creditoribus ſit ex ea ſatisfactum, vt benè ſuſtinuit, & Salgad. *Labyr.cred. p.*3.*c.*10. B 19 20

In caſu autem venditionis, dum ea iure creditoris ſit, non obtinet euictio, *l.periculum*, 30. *D.de hered vel act.vendit. l.*1. *C.creditor. euict. pign. non deb.* Tenetur tamen creditor ad promittendum ea quatuor, quæ tegerit Gloſſ. *in d.l.*1.*verſic. iure venditionis.* Primum, quod res ea ſit ſibi obligata. Secundum, quod ipſe ſit potior. Tertium, quod credat rem eſſe debitoris. Quartum, quod ſibi liceat; vel credat ſibi licere ex pacto vel lege vendere dictam rem. Debebit quidem cedere actiones in emptorem, ſi euictio accidit, vt *in l.crediter.*38. *D.de euict.* 21

A.M.B. IV.D. &c.

Rurſus aduertendum in hoc articulo erit, poteſtatem hanc, rem pignoratam diſtrahendi, creditorem habere quovſque totius debiti ſolutio ei offeratur, *l.quamdiu, & l.vnic, C.de diſtract. pign.* vſque adeo, vt nulla conteſtatione, vel denunciatione à debitore impediri poſſit, quominus pignus vendatur à creditore, niſi ſors cum vſuris ipſis offeratur, *ex l.*1. & melius, *l* 2 *C.debitorem venditionem pignoris impedire non poſſe.* 22

C ✝. *Fin.*) Sed quid ſi poſt terminum conuentum duntaxat offeratur creditori ſolutio, poteritne creditor obiicere lapſum termini, quaſi ius in pignore ſit à debitore remiſſum? Dicas ſtante oblatione facta, creditorem non poſſe vlterius pignus vendere, ſed ſeruari dominium debitoris; quod intelligas procedere in oblatione facta inter lapſum termini, & venditionem non factam; ſecus ſi iam ad venditionem ſit proceſſum; ad ea, quæ ſupr. *num.*20. Atque ita notauit Card. *in Clement.*1. *§.nos itaque, quæſt.*8.*de iureiur.* & pro ſingulari tradunt Dec. & Cagnol. *in l fructus, in fin. D de Regul.iur.* Cattocc. *de oblation.p.*2. *q.*80. 23

Ad hæc not. ſi creditor res pro executione pignoris captas ſimpliciter in ſolutum accipit, non determinata quantitate, videtur ſuper toto debito acquieuiſſe; nec de læſione conqueri poteſt; aut ob id vlterius aliquid exigere nequit à debitore, *l. à Diuo Pio*, 15. *§.ſi pignora, D.de re iudic.* vbi Bart. *init. & num.* 1. Iaſon. *ibid.num.*1.2.*&* 8. Alexand. *ibidem, num.* 24. *& ſeq.* Caſtrenſ. *ibid. num.*2. *& ſeq. in d.l.ſi non ſortem, §.ſi centum, D. de condict. Indeb.numero* 3. Bald. *in l.ordo.*7. *D.de execut. rei iudic.* Pract.Papien. *in forma execut. ſentent.diffinit.Gloſſ.verſic. ſapiens, num.*20. Mozz. *de pignorib. Rubr.de diu. pign. numero* 15. Coler, *de proceſſ. execut. part.* 3. *d. cap.*9. *à numero* 58. *& ſeq.* 24

Quod procedit non ſolum, ſi res authoritate Iu-

dicis ſint pignori captæ; ſed & ſi ab ipſa parte ſint in ſolutum datæ creditori, Pariſ. *in addit. ad Bart. in dict. l. à Dino Pio, ſub litt. C.* Tum ex text. generali, *in d. l. à Dino Pio, §. ſi pignora.* Tum etiam, quia creditor ea bona in ſolutum accipiens, præſumitur cum hoc pacto tranſegiſſe, *d. l. & §. verſic. quin velut.* Etſi obſtet Bart. *in d. §. ſi pignora,* & Caſtrenſ. *in dict. l. ſi non ſortem.*

25 Ex quo infertur non habere locum *leg. 2. Cod. de reſcindend. vendit.* in addictione pignoris, & datione in ſolutum, Bald. *in d. l. omnino,* Iaſ. *in d. l. à Dino Pio,* Colet. *de proceſſ. execut. p. 3. cap. 9 &c.* Etſi Oldrad. *conſ. 37.* contra ſentiat, vt & Iaſ. (parum ſibi conſtans) *conſil. 151. vol. 4.*

Sic ergo creditor ſemper declarat quantitatem, pro qua vult rem accipere inſolutum, vt benè conſulit Berlich. *concluſ. pract. part. 1. concl. 8. n. 114. & paſſ.* quem vid.

A M. B. I. V. D. &c.

26 Cæterum, ſi debitor, pecuniam, quam à creditore accipit, cum pignus penes eum depoſuit, ſoluerit, aut alio modo ſatisfecerit, & ita pignus luere, aut redimere velit, tenebitur tunc creditor, pignus ipſi reſtituere, ſi pecunia incontinenti, vel ſatisfactio offeratur, *ex l. ſi rem alienam, §. omnis, leg. debitor, § vltimo, ff. de pigneratitia actione. l. 2. Cod. de luitione pignoris,* & ſatisfactum tunc intelligitur, quemadmodum voluit creditor, ſiue id fiat pactione, remiſſione, nouatione, aut fideiuſſione; nihil enim intereſt, alterum horum fieri contingat, nam quolibet modo pignus liberatur, *ex l. ſi rem, §. omnis, & ex l. penultim ff. quibus modis pign. vel hypotheca ſoluitur, l. ſatiſdationis verbo, ff. de verbor. ſignificat.* Et ratio eſt, quod, pignus, ſeu hypotheca nudo conſenſu contrahitur, eodemque ſoluitur, *ex l. 2. C. de remiſſione pignorum, l. pignus, ff. de pignoribus, § item Seruiana,*

D vbi Doctores, *Inſtit. de actionib.* *

27 D ✝. *Final.*) Ex eo modo extinctionis pignoris per remiſſionem, illud obſeruabis, remitti illud expreſsè, *l. 1. & tot tit. Cod. de remiſſ. pignor.* Item, & tacitè, vt ſi creditor præſens patiatur rem per iudicem alienari, præcedentibus ſubhaſtationibus, *l. ſi eo tempore, Cod. de remiſſione pignorum;*

28 ✝ Ad cuius quidem legis intellectum, nor. exigi, primo, vt creditores certi citentur perſonaliter, & incerti, per edictum, ad dicendum contra dictam alienationem. Secundò, vt poſt dictas citationes, per legitimos actus ſubhaſtentur bona obligata, Mantic. qui magiſtraliter id probat, *d. lib. 11. tit. 31. num. 42.* & ante eum Bart. & DD. *in l. fin. C. de remiſſ. pignor.* Niger *in ſuo tract. de ſubhaſt. per tot. &c.*

29 Inſuper tacita remiſſio interuenit ſi creditor ſe ſubſcribat venditioni, *l. ſicuti, §. non videtur, D. quib. mod. pign. vel hypoth. ſol.*

30 Item ſi cautio, vel chirographus reddatur debitori, *ad l. creditorioem, C. de remiſſ. pign.*

31 Vel & fortius ſi res ipſa executa reſtituatur, ad text. ſic intelligend. *l. 1. D. de libr. legat.* Mantic. *vbi ſupr.* Gait *d. cap 4. q 11. per tot.*

A. M B. I. V. D. &c.

32 Sin vero, creditor, apud quem adhuc pignus extat, reſtitutionem eius debitori facere recuſet; qui extraiudicialiter ſe offert, velle ſolutionem facere, ſi talis oblatio fiat accedente pecuniæ conſignatione, & depoſitione, reſtituere pignus creditor compelletur pigneratitia actione, ex iuribus ſupra citatis, & benè obſeruat Meyrer, *in d. tract. de pignorib. & hypothecis, lib. 2. tit. 21.* cum talis oblatio, conſignatio, & depoſitio, vim ſolutionis habere videatur, ex text. in *l. obligatione, C. de ſolutionibus,* quo etiam in loco benè aduertit Meyrer, ex illa pecuniæ oblatione, & depoſitione, tam in eo caſu, quam in alio, ſi creditor eam accipere noluerit, ex tunc, omnem vſurarum, vel reddituum curſum impediri, vt *ex d. l. obſignatione,* notarunt ibi communiter Doctores, & Gloſſ. Bart. & alij, *in l. acceptum, Cod. de vſuris.* * E

E ✝. *Final.*) Adde Catocc. *de oblation. p. 2. q. 25 n. 2. 3. & paſſim.* Cæterum ſi ea res vt præfertur oppignerata, perueniat in poteſtatem debitoris, obſeruabis non amplius reincidere in obligationem, aut generalem, aut ſpecialem ipſius creditoris; ad *l. etſi is, 10, D. de diſtraction. pignor.* vbi Gloſſ. Bart. & Salycet. *in l. fin. Cod. de remiſſion. pign.* 33

Ea ratione, quia res, quæ ſemel exuit obligationem, amplius in eam non reincidit, Surd. *dec. 165.* apud quem plures referuntur Doctores; adducens inſuper aliam rationem; quia videlicet cum res ea reuertitur ad debitorem, iam extincta eſt hypotheca, per conſenſum; quare in eo iure extincto non reuiuiſcit; Mantic. *de tacit. lib. 11. tit. 31. num. 16.* Melfeſ. *tit. de pignor. num. 86.* Neguſ. *de pignorib. memb. 1. part. 6. num. 41.* Mangil. *de euiction. q. 44. num. 19.* 34

Quod tamen procedere intelligas cum ex diuerſa cauſa res eſſet peruentura in manus creditoris, vt puta ex legato, donatione, emptione, permutatione, &c. ſecus ſi ex eadem, ex qua pignus fuit alienatum, vt quia executio ſuper ea nullites facta eſſet, vel aliis huiuſmodi cauſis; hypotheca enim, vel pignus reintegratur, *ad d l. final.* vbi DD. *C. de remiſſ. pign.* Gait. *de credit. d. cap. 4 part. 12. num. 2174.* Fagundex *de inſtit. lib 7. cap. 3. n. 19.* Azor. *Inſtit. moral. tom. 3 cap. 14 verſic. tertio,* ſubſcribit Acoſta *de priuileg. credit. regul. 3. limit. 14. num. 15.* 35

Hæc omnia cenſeat Eccleſia; nec enim niſi ad maiorem Summi Opificis, Deiparæ, & Indigetum gloriam, ac proximi vtilitatem, ea cedere, voti eſt.

A. M B. I. V. D. &c.

Con los Mercaderes, y hombres de negocios, y cambios publicos, y ſus fatores, que trataren de hazer compromiſſos, para remiſſion, ò eſpera de lo que deuen, haziendo pleito de acreedores, por vna prematica de ſu Mageſtad el Rey Don Felipe II. publicada en la villa de Madrid à catorze dias del mes de Agoſto, del año de 1590. que es ley 7. *tit. 19. lib. 5. Recopilat.* añadida en el nueuo quaderno de la nueua Recopilacion, ſe ordenò, y mandò, que en tal caſo eſten preſos, y no ſean ſueltos, haſta que los tales pleytos de acreedores ſe acaben, y ayan dado fianzas de pagar lo que deuen, con que el plazo de la eſpera non exceda de cinco años, y porque por eſta nueua pramatica, y ley Real, en eſtas perſonas ſe puſo nueuo orden en dar las eſperas, y hazer las quitas, y remiſſiones de las deudas por ſus acreedores del, que eſtaua diſpueſto por derecho, y reſuelto por los Doctores, ne otras perſonas que no fueſſen mercaderes hombres de negocios, y cambios publicos, como queda dicho, y referido en todo eſte tratado, me parecia por ſer ſuſtancial, y comprehenderlo todo, por remate del libro poner las palabras de la di-

cha

cha prematica, y ley ſeptima aqui, que ſon las ſiguientes.

DOn Felipe, &c. Sabed, que yo he ſido informado del exceſſo, y abuſo, que de algun tiempo a eſta parte han hecho muchos mercaderes, y perſonas, que tratan en comprar, y vender, y dar, y tomar cambio, y contratar en diuerſas maneras, aprouechandoſe mal de la orden, que por derecho eſta dada, para quando algunos deudores por malos ſuceſſos, perdiendoſeles ſu hazienda, ſin culpa ſuya, y alzandoſe las perſonas, que les deuen, de manera que no pueden pagar lo que ellos deuen puedan ſus acreedores ſer compelidos à paſſar por las remiſſiones, à eſperas, que la mayor parte dellos diere à ſus deudores, que queriendo, y procurando valerſe deſte remedio vſan mal del. Haziendo muchos fraudes, y cautelas en gran daño, y perjuizio de la contratacion, y de las perſonas, quien deuen lo que han tomado fiado, de manera que mas propiamente pueden alzados, que faltos de credito, y que juſtamente podian ſer punidos, y caſtigados por las leyes, y prematicas, que ponen la pena, que ſe ha de dar a los que ſe alzan, y aſconden ſus bienes, y ſe meten con ellos en las Igleſias querer pagar à ſus acreedores, por manera, que quando quieren hazer pleito de acreedores, y pedir remiſſion, ò eſpera por ſus deudas, toman fiadas muchas cantidades, y luego tratan en cubiertamente pagandoles alguna parte de ſus deudas ſin que los demas lo ſienten, ni entiendan y procurando acreedores fingidos por obligaciones, o cedulas, y reconocidas que ſientan ſe haga compromiſſo, ò eſcrituras de remiſſion, y eſpera para obligar à los demas acreedores, à que contra ſu voluntad ſean cõpelidos à paſſar todo ello; por manera que con eſtas illicitas negociaciones atraben à ſu preteſion el mayor numero de acreedores, ſiendo muchos pagados, ò fingidos como digo es; y hecho eſto preſentan las ſentencias de los arbitros, à las eſcrituras de concierto de la remiſſion, ò eſpera de las deudas que les dan, los que dizen que ſe la mayor parte ante las juſticias, pidiendo que los demas, que ſon los verdaderos acreedores, paſſen por los dichos conciertos, ò compromiſſos, y ſentencias de arbitros, y que ſean à ello condenados, y eſto hazen ſin eſtar en la carcel; y ſi à caſo las pueden las juſticias, luego los ſueltan en fiado, durante el pleyto; y otras vezes acaece, que le dexan executar, y prenden por algun acreedor, y luego hazen pleito de acreedores, pidiendo emplazimiento contra los demas, que exhiban ſus obligaciones, eſcrituras, ò cedulas, y ſe acumulen para ſer pagados por ſu anterioridad, y eſto hazen à fin, y efeto, de que los dichos acreedores no le executen ante eſtas juſticias, las quales compelen, à que exhiban, y preſenten, y durante el dicho pleito de acreedores, piden ſer ſueltos en fiado, y las dichas juſticias los ſueltan, y ante de hazer lo ſuſodicho, encubren, ò eſconden ſus bienes, à muchos dellos, ſin que ſe les pueda prouar, en gran daño, y perjuizio de ſus conciencias, y de las perſonas à quien deuen, y que con buena fe les fiaron ſus haziendas, de lo qual Dios nueſtro Señor es muy deſſeruido, y la Iuſticia muy offendida, y la Republica muy damnificada. Para remedio de lo qual, y que ceſſen los dichos exceſſos, y abuſos, que los hazen, ſean condignamente caſtigados, y ſe refrenen, y aparten dellos, y ceſſen los dichos agrauios. Auiendoſe platicado ſobre ello en nueſtro Conſejo, y con nos conſultado, fue acordado que deuiamos mandar dar eſta nueſtra carta, la qual ordenamos, y mandamos, que ſea auida por ley, y prematica ſancion, como ſi fueſſe hecha, y promulgada en Corte: por la qual ordenamos, que deſde el dia de la publicacion della en eſta nueſtra Corte, y dentro de otros treinta dias, que corren deſde el dia de la dicha publicacion, en todas las Ciudades, Villas, y Lugares deſtos mis Reynos, qualquiera condicion que ſea, que tenga el trato de mercader, de qualquier genero, y qualquier hombre de negocios, que tratan, en dar, y tomar cambio, y qualquier cambio publico, ò ſus agentes, y fatores de todos los ſuſodichos, ò de qualquiera dellos, que trataren de hazer, ò hiziere iguala, ò compromiſſo, para remiſſion, ò eſpera de las deudas, que deuiere, ò hiziere pleito de acreedores, dexando ſus bienes, para que ſean pagados dellos, aunque no ſe auſente, ni meta en lugar ſagrado, ni ſe le prueue auer eſcondido bienes algunos, luego en tratando qualquiera coſa de las ſuſodichas, ſea preſo, y eſte con priſiones en la carcel publica: las quales no ſe le puedan quitar, ni pueda ſer ſuelto, ni dado en fiado por ninguna manera, anſi por las juſticias ordinarias, como por los juezes, y tribunales ſuperiores, haſta tanto, que los dichos pleitos de acreedores, y compromiſſos, y conciertos, y lo que ſobre ellos ſe ouieren de jugar, y determinar, ſe acaben, y ſentenzean de todo punto; ò por todas inſtancias, y ſiendo acabados, el dicho deudor, que anſi eſtuuiere preſo, aya dado, y diere fianzas legas, llanas, y abonadas de pagar ſus deudas; à los plazos, y tiempos, y en la cantidad, que por la maior parte de los dichos acreedores, en numero, ò cantidad les fueren dados, con que los dichos plazos no puedan exceder de cinco años: y ninguna perſona pueda ſer oydo ſobre, y en razon de todos los dichos pleitos, à qualquiera dellos, haſta que eſtè preſo, y con priſiones en la carcel publica, como dicho es, y antes que ſea oydo el que aſſi eſtuuiere preſo, ſea obligado à manifeſtar, y entregar luego todos ſus libros, y de memorial jurado de todos ſus bienes, derechos, y acciones, que tuuiere, y de todas las deudas, que le deuieren, y de las que el deuiere, ſin encubrir coſa ninguna de todo lo ſuſodicho; todo lo qual ſe depoſite luego en perſona lega, llana, y abonada, que beneficie los dichos bienes, y cobre las deudas; que le deuieren: y ſi el tal deudor encubriere algunas coſas de ſus bienes, ò dexare de poner en el dicho memorial alguna coſa dellos, ò de las deudas que le deuieren, ò puſieren algun acreedor fingido, ò pagare alguna cantidad de ſecreto à algun acreedor, para que venga, y conſienta en las dichas remiſſiones, y eſperas, ò compromiſſos, ſiendole prouado qualquiera de las coſas ſuſodichas, ſea auido por alzado, y encurra en la pena pueſta por la prematica que los Señores Reyes Catholicos hizieron el año de mil y quinientos y dos, y el Emperador, y Rey mi Señor, de glorioſa memoria, que ſanta ayan, en las Cortes de Madrid del año de mil y quinientos y treinta y ſiete, contra los mercaderes, y cambios, que ſe alzan, y encubren ſus bienes. Y no pueda pedir la dicha remiſſion, ni eſpera, ni ſeguir, ni tratar los dichos pleitos ſobre las dichas eſperas, y remiſſiones, ni compromiſſos ſobre ellas, y aſſi miſmo ſean auidos, y juzgados por alzados, y encurren en las dichas penas, ſi ſe les prouare auer tomado algunas mercaduras fiadas, ò preſtadas, ò dineros preſtados, ò à cambio, ſeis meſes antes que quebraren, ò faltaren de ſus creditos, y pidiere, ò quiſiere ſeguir los dichos pleitos, y no los pueda ſeguir en tal caſo.

caſo, ni prevecharſe del remedio, que el Derecho les da, que la maior parte de acreedores: Y acabados los dichos pleitos, y pagados los dichos acreedores por la orden, que ſe determinare por juſticia, no puedan boluer a vſar los dichos oficios de mercaderes, ni cambios, ni vſar la dicha contratacion de negocios, dando, y tomando à cambio, ni de fatores, ni de otro ninguno de trato, y comercio, ſo la dicha pena de los alzados, ni pueden gozar de las dichas eſperas, que por la ſentencia ſe les dieren, ſino fuere dando fianzas legas llana, y abonadas de pagar ſus deudas à los tiempos, y plazos, que les fueren dados, con que non excedan de los dichos cinco años. Todo lo qual ſea, y ſe entienda, quedandoſe en ſu fuerza, y vigor, las leyes, y prematicas de ſuſo referidas, que ponen la pena en ellas contenida, contra los que ſe alzan, y encubren ſus bienes, &c.

EPIGRAMMA IN DETRACTOREM.

ERror ineſt operi ſi quis, mea culpa notanda eſt,
Quæ bona ſunt, pro me protulit illa Deus.
Inuide, quæ mea ſunt, carpas, impune licebit,
Dummodo laudetur pars bona, & ipſe Deus.

INDEX.

INDEX

Vberrimus Rerum omnium notabilium huiuſce operis, Alphabetica ſerie digeſtus.

A.

Abſens.

ABSENTES etiam creditores, & ſimul omnes vocandi ſunt, & citandi, cum agitur de concedenda dilatione debitori, num. 26. pag. 4

Actio, Agere.

Actio perſonalis priuilegiata dumtaxat competit pro decimis in concurſu aliorum creditorum hypothecariorum, ſi rei obligatæ fructus ſint conſompti, n. 79. 90

Actio hypothecaria non datur in Colonum, niſi expreſſa conuentione, ſed ſolum datur vendicatio quoad fructus, n. 54. 140

Actionis realis vigore petens remiſſionem per primum decretum, acquirit non ſolum detentionem, ſed & veram poſſeſſionem, n. 122. 146

In Actionibus hypothecariis, & realibus ſoluendum eſt non cuilibet, ſed priori creditori, num. 26. 155

Actio in rem naſcitur ex pignoris perſecutione ad fauorem perſequentis, n. 38. 178

Actio realis rem inſequitur penès quemcumque ſit, ibid.

Actioni perſonali competenti creditoribus teſtatoris cedere debet, ea hypotheca pro legato, conceſſa per legem legatario, n. 45. 187

Idem dic in fideicommiſſario, n. 46. ibid.

Actio perſonalis in debitorem poteſt cumulari cum reali, & hypothecaria, n. 12. 192

Nec poteſt debitor obijcere electionem hypothecariæ, n. 13. ibid.

Fallit cum debitor non poſſidet rem hypothecatam non alius tertius; tunc enim prius eſt excutiendus principalis debitor, n. 14. ibid.

Actione pignorantia compelli poteſt creditor, cui debitum fuit per debitorem ſolutum, vel ſumma depoſita, ad reddendum pignus, n. 32. 194

Actor.

Actores pupilli, & negotiorum eius geſtores electi à tutoribus, habent obligata bona ad fauorem ipſius pupilli, n. 23. 70

Addictio.

Addictionis ſententia prolata per Iudicem, vulgo *deremate*, quomodo ſit facienda ſolutio creditoribus ex bonis executatis debitoris, n. 6. 7. 8. & 9. 190. 191. 192

In Addictione pignorum non habet locum remedium *l. 2. C. de reſcind. vendit.* n. 25. 194

Quomodo procedatur, & quid in ea obſeruetur, facto creditorum concurſu, n. 6. 2

Adminiſtratio.

Adminiſtratio bonorum viri per mulierem, ſi puta abſens fuiſſet, facit perdere ipſi prælationem pro dote, dum tunc eam ſibi ſoluere poterat, n. 48. 20

Si Adminiſtratio mala rei familiaris facta per mulierem fuit in cauſa decoctionis viri, ea non poteſt frui priuilegio, pro ſuæ dotis recuperatione, n. 50. 20

Adminiſtratio in tutore non eſt requiſitum eſſentiale ad effectum, vt ſubiiciantur eius bona priuilegio pupilli, n. 5. 67

Adminiſtratione finita, eſt tota pecunia pupilli reddenda, & incrementum etiam poſt tempus adminiſtrationis debetur, n. 18. 69

Sine Adminiſtratione tutor habet bona hypothecata pupillo; gaudet tamen beneficio excuſſionis, n. 41. & 42. 72

Pro Adminiſtratione fraudulenta patris, habet filius eius bona tacitè hypothecata, n. 78. 76

Non verò pro Adminiſtratione negligenti, ibid.

Adminiſtrationis tempore incipit tacita pupilli hypotheca, & priuilegium in bonis tutoris, non vero tempore malæ geſtionis, n. 93. 78

Adminiſtrator.

Adminiſtrator doloſus etſi perſona aliàs excepta, poteſt carcerari, n. 59. & 62. 9

Adminiſtratoris Fiſcalis hæres tenetur ad damnum paſſum per Fiſcum, ob non ſolutam pecuniam Fiſcalem; ſed ſi ſit pupillus, non tenetur, niſi ad ſolum debitum defuncti, n. 17. 46

In Adminiſtratoris Fiſci bonis, habet Fiſcus prælationis priuilegium omnibus aliis, n. 33. 48

Adminiſtratoris Fiſci hæres tenetur Fiſco pro debito defuncti, etſi lis conteſtata non ſit cum ipſo defuncto, n. 63. 51

Adminiſtrator quilibet tenetur de inuentario, n. 81. 77

Adminiſtratores Reipublicæ, & Eccleſiæ habent ad earum fauoré obligata eorum bona, n. 1. 80

Adminiſtrator rei frumentariæ, & patrimonij publici, & patrimonij Ciuitatis, &c. habet illis ſua bona hypothecata, n. 3. 82

Aduocator.

Aduocatorum ſalaria habent prælationem ante omnes creditores, n. 44. 47. & 48. 62

Et de ratione, n. 50. ibid. & n. 39. 186

Ædificium.

Ædificij reſtituendi, vel reparandi, aut conſeruandi cauſa, mutuans habet prælatiooem in eo pro pecunia mutuata, n. 1. 121

Pro ædificij etiam penitus diruti, & vſque ad aream conſumpti reſtauratione, datur adhuc ea prælatio, ſi modo aliqua ſuperſint veſtigia, o.106. 131

Æqualis.

Si Æquales ſint creditores io cumulo, ſeu ſumma crediti, plurium numerus præferendus eſt; & quomodo id intelligi debeat, n.37. 5

Æquitas.

Æquitas maxima, & pietas vrget in Cadauerum funeribus, n.12. 183

Æqnitas non paritur præiudicium anteriorum creditorum habentium potiora iura, n.6. in fin. 183

Æs alienum.

Æs alieoum ſi non appareat tempore confeſſionis de dote recepta, facta à Viro relatiuè ad promiſſionem ſibi in antea factam, vera numeratio interueniſſe præſumitur, & ſic habebit prælationeo molier pro illa, num.224. & 225. 35.& 36

Æs alienum vt ſoluat, ſi alienet in eum immobilia, & ſic ex cauſa promiſſa, non tamen poteſt ea bona obligare pro emptorum ſecuritate; ils tamen datur retentio, n.77. 76

Æſtimatio.

Æſtimatio rei in dotem datæ, & ſi emptionem fecit, tamen reſoluitur, viro ad inopiam vergeote; & vti ſua poteſt ab vxore vendicari, n 98. 24

Æſtimatæ rei periculum cedit marito, at inæſtimatæ rei periculum cedit vxori, n.128. 26

Et affertur ratio, n.129. ibid.

Æſtimatio ſubit vicem venditionis, & emptionis, num.130. ibid.

Æſtimatæ quæ dicũtur res, vel inęſtimatæ, n.131. 20

Æſtimatio, quæoam faciat emptionem, nom.141. 142.& 143. ibid.

Æſtimationem rei poſſeſſæ non ſufficit offerri creditori per poſſeſſorem, ſed totum eius creditum eſt offerendum, aliàs non poteſt obtinere retentionem ipſius, n.105. 165

Æſtimatio tamen ſufficit cum ipſe poſſeſſor meliorationes in re fecit, n.106. ibid.

Æſtimatio eſt facienda tempore oblationis, & augmentum medio tempore cedit beneficio creditoris, ibid.

Agnati.

Agnati proximiores ſunt ipſo iure tutores in bonis feudalibus, & ideo illi conueniuntur; etſi mater adminiſtret, n.43. 73

Aliena res.

Aliena res inuecta in domum conductam non eſt hypothecata pro penſione, niſi tria coneurrant, ſcilicet, quod res ſit inuecta; ſit inuecta eo animo, vt ſemper ibi ſtet, & adſit ſcientia, & patientia Domini rei, o.19. 136

Aliena res, quæ poſtmodum euenit mea, poteſt hypothecæ ſupponi, n.100. 145

Aliena etiam res ſob conditione, & euentu, cum mea erit, poteſt pignori, & hypothecæ ſupponi, n.101. 231

Alimenta.

Alimenta rectè petit mulier agens pro dote, retentionis iore, & cur, n.115.& ſeq. 25

Pro Alimentis vxori præſtandis datur hypotheca, & non prælatio, n.165. 50

Alimenta an, & quando per hæredes Viri ſint præſtanda, n.166. ibid.

Alimenta eum ſint per virum relicta vxori, ſemper ſunt ei præſtaoda, n.169. ibid.

Ad Alimeuta vxoris defuncti, tenentur eius hæredes, cum ipſa non habet vnde ſe alat, n.167. ib.

Non habere vnde ſe alat, quando dicatur mulier, ibid.

Alimenta ſunt indiſtinctè decernenda vxori relictæ prægnanti, n.170. ibid.

Alimenta petens an debeat cum viri hæredibus cohabitare, n.171. ibid.

Cum Alimentis etiam veſtes lugubres ſunt per hæredes Viri præſtandæ, n.172. ibid.

Pro Alimentis debitis, tam conſtante, quam ſoluto matrimonio, competit hypotheca, o.174 ibid.

Non obſtante contraria ſententia, cuius rationes diluuntor, n.175.& 176. ibid.

Alimentarius pro alimantis an habeat prælationẽ, & hypothecam pro ipſis, in alimentari bonis, num.49. 62

Reſoluitur affirmatiuè in alimentis ex fundo ad id obligato, n.51. ibid.

Io Alimentis omnibus præſtitis animali cuſtodito, adhuc datur priuilegium, n.52. ibid.

Ob fœnum, & herbam, datam expreſsè pro certis animalibus alendis, datur in ipſis animalibus prælatio pro valore fœni, & herbæ, n.53. 63

De ratione talis prælationis, n.54. ibid.

Alimenta denegans necare dicitur, n.54. ibid.

Alimenta an gaudeant hypotheca, o.83. 90

Affirmatiua modificatur remiſſiuè, n.84. ibid.

Alimentis æquiparatur cauſa pia, n.85. ibid.

Alimenta poſſeſſori maioratus an ſint decernenda ex fructib. ſequeſtratis, n.152. 108

Affirmatur duntaxat in poſſeſſore illuſtri, & potenti, non ſimpliciter nobili, n.153. ibid.

Allmenta poſſunt deduci per ſequeſtrem, ſi iuuetur lege, n.169. 110

Exigitur inſuper vt ſit pauper, Item vt primam ſententiam pro ſe obtinuerit, n.170. ibid.

Alimenta ſimpliciter habent priuilegium perſonale, duntaxat, etſi militi debeantur, n.50. 124

Alimenta habent hypothecam in fundo, ex quo ſunt deſignata, n.70. 143

An idem ſit in aliis præſtationibus annuis ex eo fundo? n.81.& ſeq. 144

Annuli.

Annuli ſponſalitij etſi magni valoris, ſunt Vxoris, & non mariti, n.138. 27

Et de ratione, n.139. ibid.

Quid ſi annulus eſſet alienos? vid. n.140. ibid.

Appellatio.

Appellationis in cauſa ſi decernatur ſequeſtrum, illud non tollitur per cautionem, n.137. 106

Si Appellatur ab executione ſententiæ, quæ tranſiuit in iudicatum, & executor modum excedat io exequendo, rectè ſequeſtratio permittitur, n.162. 109

Affertur ratio, n.167. 110

Appellatio ad hunc effectum debet eſſe ioterpoſita ab exceſſu, n.164. 109

Si Appellatur etiam in cauſa nullitatis, citra tamen vitium attentatorum dat ſequeſtratio, ibid.

Vel io cauſa executiua, cum puta Venditor condemnatus ad rem venditam, appeller, datur ſequeſtratio, n.165. 109.& 110

Approbatio.

Approbatio.

Approbatio confeſſionis de dote recepta per virũ, ſi fiat à creditoribus, facit ipſis præiudiciũ, quoad ſua credita, dum dos aſſumit priuilegium, & prælationem, quam alias ſine tali approbatione non habuiſſet, n.214. 34

Arreſtum.

Arreſtum perſonæ an detur, & quando; remiſſiuè, n.114. 104

Arreſtum afficit debitorem iniuria, n.116. ibid.

Non eſt concedendum ob id, niſi magna cum maturitate, & cauſæ cognitione ſaltem ſummaria, n.117. ibid.

Arrha.

Arrhæ gaudent hypotheca, at non prælatione in bonis mariti, n.145. 27

Et de praxi in Regno Hiſpaniæ, n.155. & 158. 28. & 29

Pro Arrhis datis, vel promiſſis in augmentum dotis, datur etiam prælatio, n.159. ibid.

Aſcendentes.

Aſcendentes ſi adminiſtrent deſcendentium tutelam, etſi dolosè, & fraudulenter ſe geſſerint, euitant carcerationem, n.89 & 91. 77

Etſi omni legum auxilio renunciauerint, n.90. 78

Aſſecuratio.

Aſſecuratio pro dote facta ab Vxore in bonis mariti non poteſt, niſi ab ipſa perſonaliter fieri; nec poteſt etiam filiis tranſmitti, n.88. 23

Aſſecuratio ea non facit mulierem dominam, ibid.

Eſt potius ſequeſtratio, quam exactio dotis, n.89. ibid.

Aſſecurãdæ dotis cauſa poteſt minor res ſuas obligare, etiam ſine Iudicis auctoritate, n.75. 76

In Iudicio Aſſecurationis intentato à muliere pro ſua dote, non habet locum ius offerendi, niſi tamen fiat ſuper mobilibus, & nominibus debitorum, n.99. & 100. 165

Aſſecurationis iudicium intentans mulier, marito bonis labente, non poteſt ad bona tertij poſſeſſoris agere, niſi excuſſis iis à marito poſſeſſis, num.16. 192

Niſi vtatur remedio poſſeſſorio *l. fin. C. de acquir. poſſeſſ.* n.17. 193

Augmentum.

Augmentum dotis habet eandem prærogatiuam, ac ipſa dos, n.41. 19

Augmentum dotis regulatur ſecundum naturam eiuſdem met dotis, n.160. 29

Ab Augmenti tempore ſolummodo competit prælatio. ibid.

Auocatio.

Auocatio non datur hypothecario creditori ſub conditione caſuali, quoad bona interim quæſita, & alienata, n.55. 159

Auocari num poſſit ab anteriori creditore, pecunia mutuata debitori, vt ſe liberaret à carcere, n.28. 173

Auocatio non datur ſi ea pecunia non ſit conſumpta, n.29. 174

Et cur, ibid.

Auocatio datur, ſi extet, num.30. ibid.

Et cur, ibid.

Auocari non poteſt ſi ſit ab initio accepta, & exacta per hunc poſteriorem à manibus mutuantis. ibid.

Auocatio minus datur cum amicus conſtituit ſe carceranti ſoluturum debitum pro amico carcerato, n.32. ibid.

Auocare non poſſunt cæteri creditores ab alio qui diligenter ſibi ſoluit debitum, ſiue ipſi ſint in culpa, ſiue non, n.15. 177

Auocari poteſt ſibi ſolutum à creditore chyrographario ex bonis per ſe poſſeſſis, n.17. ibid.

Vel ſi debitor ei ſoluit ex gratificatione, num.18. ibid.

Vel violenter ab eo extorſit creditum, n.19. ib.

Auocare an, & quando poſſint priores creditores ab alio poſteriore creditore id, quod ſibi ſolutum eſt, n.27. 178

Auocandi ius competit iis creditoribus, in quorum concurſu ſeruatur Regul. *Qui prior, &c.* n.28. ibid.

Specifica ſi concurrat chyrographarius cum hypothecario, vel priuilegiario; iſti enim, etſi poſteriores præferuntur, & auocant pecuniam illi ſolutam, n.29. ibid.

Intellige tamen dummodo alteri non ſit ius quæſitum, n.30. ibid.

Auocatio his creditis competens datur ſiue extet pecunia, ſiue ſit conſumpta, n.31. ibid.

Siue ſit debitum in genere, ſiue in ſpecie, n.32. ibid.

Siue bona, ſiue mala fide res ſit data, & conſumpta, n.33. ibid.

Siue ex cauſa lucratiua, ſiue ex oneroſa, num.34. ibid.

Aliqui tamen negant auocationem in cauſa oneroſa per habentem cauſam lucratiuam, n.35. ibid.

Auocari poteſt pecunia per poſteriorem hypothecariam à priore, etſi cum hypotheca. Et cur, num.37. & 38. ibid.

Siue res corporalis hypothecata alienetur, ſiue nomen debitoris primi creditori oppigneratum cedatur poſteriori, n.39. ibid.

Etſi id ſit factum auctoritate Iudicis, n.40.

Id procedit ſiue res ſoluta extet, ſiue ſit conſumpta, n.41. ibid.

Siue mala fide ſit conſumpta, ſiue dolo deſierit poſſideri, n.42. 179

Auocari non poteſt pecunia, ſi creditor ſit talis, qui concurrendo admittatur in tributum, n.57. 180

Talis eſt Chyrographarius, n.58. ibid.

Perſonaliter priuilegiatus, n.59. ibid.

Et ille, qui habeat ius idem inter ſe, n.60. ibid.

Auocatio an detur, & pro ſorte, & pro vſuris, remiſſiuè, n.61. ibid.

In Auocationis iure ſemper debet præcedere excuſſio debitoris principalis, n.62. ibid.

B

Beneficium.

Beneficij fructus rectè poſſunt à creditore ſequeſtrari de mandato Iudicis, n.151. 108

In Beneficij, vel dignitatis fructibus, in quibus pater non habet vſumfructum, vt & in bonis filij emancipati tenetur, adinſtar tutoris rationes reddere, & alia tutorum onera ſubire, n.85. 22

Beneficij collati tempore penſio debet eſſe impoſita, vt competere poſſit penſionario priuilegium prælationis, n.86. 102

Non autem ſi ex poſtfacto, ibid.

Beneficij nouus ſucceſſor poteſt conueniri hypothecaria per penſionarium; ſi tamen fecit diligentias iudiciales, & continuas contra prædeceſſorem, vel eius hæredes, n.87. & 88. 90

In beneficiis non datur miſſio in poſſeſſionem ex primo decreto; ne detur in eo vitioſus ingreſſus; idem eſt in eius fructibus, n. 33. 138
Beneficiarius in fructibus beneficij, non ſoluta penſione gaudet priuilegio dominij, n. 30. 150.

Bona.

In Bonis quæ habent annexam obligationem dotandi, filias puta, &c. prælationem non habet vxor pro ſua dote, n. 57. 20
Bona in quæ iure retentionis agere vult vxor pro ſuæ dotis tuitione, debent eſſe propria ipſius viri, & non aliena, n. 110. 25
Item à ſeipſo poſſeſſa, n. 111. ibid.
Bona mariti meliora, & potiora debet mulier eligere, in quibus iure retentionis inſiſtat, non vero omnia aſſumere, aliàs tenetur ad rationem reddendam, n. 112. & ſeq. ibid.
In bonis ex quibus filia dotanda eſt, habet illa ius retentionis, n. 106. 24
Bona paraphernalia, vid. Paraphernalia.
Bona eorum, qui cum fiſco contrahunt, aut debitores ſunt ex cauſis fiſcalibus, ſtatim pignori obligantur, & in eis ratione ſui priuilegij, omnibus creditoribus priuilegiatus præferuntur, n. 22. 47
Bona non dicuntur, niſi ære alieno deducto, n. 52. 50
Bona Tutorum non ſunt tacitè hypothecata pupillo pro eorum adminiſtratione, n. 1. & 2. 67
Etſi non adminiſtrauerint, n. 5. ibid.
Bona etiam Protutorum, & ſimilium, n. 20. 69
Bona Curatorum ad lites, n. 23. 70
Actorum etiam à tutore datorum, ibid,
Bona Matris, & Auiæ tutricum, n. 28. ibid.
Bona Vitrici, ſi mater ante matrimonium non reddidit rationes, vid. ibid.
Bona pupillaria quomodo adminiſtranda per tutorem, n. 17. & ſeq. 69
In Bonis eius, qui geſſit pupilli negotia amicitiæ cauſa, datur ſolum perſonale priuilegium, n. 27. 70
Bona tutoris, vel curatoris, tam præſentia, quam futura ſunt hypothecata minori pro reddenda ratione adminiſtrationis, n. 48. 73
Non tamen bona feudalia, n. 49. ibid.
Niſi quoad fructus, n. 50. ibid.
Et in his obtinet hypotheca ſolum viuente ipſo tutore vaſallo poſſeſſore, n. 51. ibid.
Bona emphyteutica an ſint obnoxia hypothecæ pupillari Affirmatur, n. 52. & ſeq. ibid.
Bona omnia ſunt capacia hypothecæ, n. 92. 145
In Bonis etiam feudalibus, & fideicommiſſariis, habet quis prælationem pro conſeruatione ipſorum, & cuſtodia, n. 38. 186

Bona fides, vel Mala.

Bona fide adminiſtraſſe præſumitur Tutor, & collocaſſe rem pupilli, ſi id fecit cum conſenſu eius matris, vel conſanguineorum, n. 16. 69
Bonæ fidei poſſeſſor hæreditatis ſoluens creditoribus hæreditariis habet rei vendicationem pro pecunia ſoluta, n. 241 119
Bona, vel mala fide ſit conſumpta pecunia per poſteriorem creditorem, prior, & potior ſi aliaa valet, poterit illam auocare, n. 33. 178. & 42. 179
Mala fide deſiens poſſidere, habetur pro poſſidente, n. 42. ibid.

C

Cambium.

Cambium pecuniæ an habeat priuilegium depoſiti penes Numularium, vel menſam publicam, n. 217. 116
Affirmatiuam tuentur omnes ferè Vltramontani, ibid.
Negat Gail. cum aliis, n. 218. ibid.
Habet tantum paratam executionem, ibid.
Campſore, ſeu Argentario decoquente, deponentes concurrunt in tributum, n. 5. 176
Quia conquaſſantur priuilegia. ibid.

Caput.

Caput principale maioratus vbi eſt, ibi eſt decidẽda cauſa proprietatis ipſius, n. 144. & 145. 107
Caput occiſi ſimiliter dat iuriſdictionem ſuper proceſſu totius corporis iouenti in confinio, n. 146. ibid.
Caput vbi eſt beneficiorum annexorum, eius loci Epiſcopus omnia ea conferet, n. 147. ibid.

Carcer.

Carcerari an poſſit nobilis, & Clericus pro debito ciuili, n. 55. 8
Reſoluitur negatiuè, n. 56. ibid.
Extenditur ad Doctores, qui nec pro crimine carcerantur, n. 57. ibid.
Et ad eos, qui habent priuilegium competentiæ, n. 58. ibid.
Carcerantur ſupradictæ perſonæ pro doloſa adminiſtratione, n. 59. & 61. 9
Et pro reliquatione, n. 60. ibid.
Ob eam vix eſt, vt mater tutrix non carceretur, n. 61. ibid.
Carceratur quis ob contumaciam, n. 63. ibid.
Et ob depoſitum, n. 64. ibid.
Carcerari adhuc poſſunt perſonæ ſupra relatæ, pro ſuſpicione de fuga, n. 65. ibid.
Adhuc & pro debito iurato, n. 66. ibid.
Carcerantur etiam hæ perſonæ, ſi ſtatum proprium tranſcendunt, n. 67. ibid.
Carcerari non poſſunt pro debito Ciuili Doctores, qui nec pro crimine poſſunt detineri, num. 57. 8
Carcerari etiam non poſſunt, qui habent priuilegium competentiæ, n. 58. ibid.
Carcerari non poteſt Pater, vel Mater pro doloſa, & fraudulenta adminiſtratione rerum filij, ob naturalem reuerentiam parentibus debitam, n. 83. 77.
Nec Auus, Auia, vel cæteri deſcendentes, n. 91. 78
Etſi omni legum auxilio renunciauerint, n. 90. ibid.
Nec frater, niſi ſe doloſè geſſerit, ibid.
Carcerari poteſt Fugitiuus quiuis, non tamen ſi ſolum ſuſpectus de fuga, n. 60. 100
Carcerari poteſt Fugitiuus etiam propria auctoritate, non tamen in priuato Carcere vltra 20. horas, n. 61. & 62. ibid.
Detinens non eſt Dominus pecuniæ apud eum adinuentæ, n. 63. ibid.
Carcerationem debet præcedere matura fugæ ſuſpicio cognita per Iudicem, n. 64. ibid.
Carceratus aufugiens, dicitur de fuga ſuſpectus, n. 66. 101
Carceratio poteſt committi etiam tempore incongruo,

gruo, vt die feriata, n. 80. 101
Carceratio committitur etſi debitor ſit intra tempora data pro inuentario, n. 81. ibid.
Carcerari an poſſit quis exiſtens in domo, vel Eccleſia, n. 82. ibid.
Carcerandus debitor ſi reſiſtat, an poſſit vulnerari, & etiam occidi, n. 80. ibid.
Carcerari poſſunt muliones, & ſimiles tranſeuntes, & aduenæ, niſi ſatisdederint, n. 83. ibid.
Carcerari poteſt debitor in diem, vel ſub conditione, etiam non adueniente, ſi fuga intercedat, n. 96. 102
Ad Carcerem euitandum, ſi mutuet, debitoris pecuniam, an ea quis poſſit ab anteriore auocari, n. 18. 173
Vid. Auocatio.
Carceranti ſi conſtituat quis ſe ſoluturum pro amico carcerato, non datur anteriori auocatio, n. 31. 174

Caſus.

Caſus fortuitus eſt præſtandus à depoſitario irregulari, tanquam generis debitore, n. 204. 114
De Caſu fortuito num teneatur Mercator dites, cui pecunia eſt conſignata ad numerum, quaſi ſit irregularis depoſitarius, n. 205. & 206. cum ſeqq. ibid.

Cauſa.

Cauſæ datum priuilegium cenſetur reale. Idem ſi ſit datum loco, n. 80. 11
Cauſa dotis eſt ſemper, & vbique præcipua, n. 1. 55
Cauſæ fauor tepnnitur quoad prælationem, in creditoribus actionem perſonalem priuilegiatam habentibus, n. 7. 148
Cauſæ, & temporis priuilegium conſideratur in creditorum concurſu, n. 13. ibid.
De cauſæ priuilegio intelligimus ſub nomine priuilegij, n. 15. ibid.
Cauſæ priuilegio ceſſante, attenditur illud temporis, n. 16. ibid.
Cauſa publica interueniente, priori creditor poſterior præfertur, 121. 166
Cauſa hypothecæ ſi ſit inſerta in inſtrumento, facit illud, etſi poſterius, præferri alteri illam non habenti, vtcumque ſit anterius, n. 126. 167
Cauſæ conſideratio habenda eſt in priuilegiatis creditoribus, non autem temporis, n. 2. 170

Cautio.

Cautio de ſoluendo poſt lapſum quinquennalis dilationis, neceſſario præſtanda eſt in moratoria, n. 49. & 50. 7
Adeo vt nec per principis reſcriptum poſſit tolli, ibid.
Cautio talis non exigitur in induciis, ibid.
Cautione præſtita pro dote à viro ipſi mulieri, illa non poteſt vti iure retentionis pro dotis tuitione, n. 107. 24
Cautio eſt medicina ſequeſtri, dum illud eſt inductum in eius defectum, n. 102. 103
Cautio debet continere promiſſionem de re ſequeſtrata reſtituenda in caſum victoriæ, n. 103. ibid.
Cautio Iudicio ſiſti exigitur ad tollendum ſequeſtrum, niſi habeat debitor immobilia, n. 104. ibid.
Cautio iuratoria an admittatur ad hunc effectum, ibid.
Negatur, n. 105.
Affirmatur, n. 106. ibid.
Præcipuè aliquibus caſibus remiſſiuè, num. 107. ibid.
Cautione Iuridica oblata, Iudex debet remouere ſequeſtrum regulariter, n. 108.
Cautio aut fideiuſſio aliquibus caſibus non releuat, remiſſiuè, n. 109. ibid.
Cautio non releuat, cum ſuper vna eademque re, vel eius poſſeſſione plures litigant; ita vt partium iura ſint in obſcuro, & iudex rem deponi iubet penes ſequeſtrum, ſaluo iure partium. n. 129. & 130. 105
Cautio nil prodeſt in ſequeſtro facto pro executione ſententiæ, n. 132. 106
Cautio ſimiliter nil operatur in caſu *Clem. 1. de ſequeſtr. poſſ. & fruct.* n. 133. ibid.
Et in omnibus caſibus, in quibus à Lege ſequeſtratio præcipitur, n. 134. ibid.
Vel ſuperioris mandato, n. 138. ibid.
Item in ſequeſtro cauſa appellationis, n. 135. ibid.
Si ſit factum ſequeſtrum inter collitigantes, n. 136. ibid.
Inter perſonas etiam, in quibus non cadit ſatiſdatio, n. 137. ibid.
Cautio iuratoria ſufficit in debito in forma cameræ illiquido, non aliàs. n. 138. ibid.
Cautio de non offendendo Vxorem, ſi non ſufficiat, ob viri ſæuitiam, poteſt ea ſequeſtrari, donec lis finiatur, vel alias prouideatur, n. 156. 108
Idem in aſſecuratione ſerui, famulæ; & ſimilium, n. 157. ibid.

Cautela.

Cautela affertur, vt tutor non adminiſtrans citetur, & vocetur ad aſſiſtendum eum eo, qui geſſit: nam ſtatim excuſſo eo qui geſſit, poterit ipſe excuti, n. 42. 72

Cenſus.

Cenſus rei datæ per principem in tributum, parat eius Fiſco Prælationem in concurſu omnium creditorum, n. 32. 48
Cenſus emphyteuticus habet prælationem in fructibus fundi iure dominij, n. 55. 141
Diuerſum ſentit Auctor, n. 56. & ſeq. ibid.
Nec habet prælationem in concurſu anteriorum creditorum ſecundum ipſum, n. 67. 142
Cenſus eſt contractus realis, non autem perſonalis, n. 67. ibid.
Cenſus conſignatiui dominus habet hypothecam ſolum rei inhærentem, d. n. 67. ibid.
Cenſus reſeruatiuus quis dicatur, d. n. 67. ibid.
Cenſus reſeruatiui dominus habet priuilegium vltra hypothecam in fundo ſuper quo fuit cenſus reſeruatus, n. 67. ibid.
Cenſuarius creditor ob annuum cenſum ſibi conſtitum in bonis communis debitoris, præfertur ratione hypothecæ, & iure antiquitatis, non ſolum pro pecunia, & ſorte, ſed & pro redditibus decurſis, n. 59. 159
Cenſuarius creditor poteſt agere contra tertium rei hypothecatæ poſſeſſorem, n. 61. 160
Et ſi plures ſint hi poſſeſſores, tenentur in ſolidum, n. 62. ibid.
Quid ſi ſint bona gene aliter pro cenſu hypothecata, ibid.
Quid ſi iſti poſſeſſores ſint hæredes, ibid.

Certioratio.

Certioratio ſpecialis mulieri per notarium facienda eſt de beneficio Sen. Conſ. Vellelan. vt ipſa eidem renunciaſſe præſumatur, n. 166. 39
Certioratio talis aliquando non eſt neceſſaria, ſcilicet

licet in caſib. neceſſariæ renunciationis, n.268. ibid.

Certiorata ſpecialiter non præſumitur mulier, cum apud Notarium ſit inuentum cæteratum inſtrumentum, puta, *Mulier renunciauit*, &c. n. 267. ibid.

Certioratio creditur, ſi de ea atteſtetur ipſa mulier, ibid.

Ceſſio bonorum.

Ceſſio, vel dilatio eſt à creditore danda debitori, n.9. 3

Ceſſio bonorum eſt tertius modus concurſus creditorum ad bona debitoris, n.52. 7

Et quid ſeruetur in praxi, circa Duces, Comites, Marchiones: aut alias potentes perſonas, beneficio quinquennalis dilationis, aut ceſſionis remedio, vti nolentes, n.52. ibid.

De Ceſſione bonorum, qui Doctores ſcripſerunt, n.53. 8

Ceſſio Iuris.

Cedi an poſſit tertio ius prælationis mulieri pro dote competens, n.68.69 & 79.80. 21.22

Reſoluitur Negatiue, ibid.17

Cedi num poſſit hypotheca ſaltem competens, n 82. ibid.

Et Affirmatiue, ibid.

Cedi num poſſit ius retentionis ipſi competens in Viri bonis pro ſua dote, n.121. vſque ad n. 126. 26

Cedi non poteſt per pupillum ius prælationis quod habet in bonis Tutorum, Curatorum, &c. n.38. 70

Ceſſio loci, & actionis facta per creditorem alicui, facit eum poſſe præferri antiquiori creditori, n.113. 166

Vid. Succeſſio.

Chirographarius, Creditor, Chirographus.

Chirographarij creditores ſuccedunt poſt priuilegiatios creditores, n.1. 170

In Chirographariis creditoribus nullus locus attenditur; ſed concurſus, & tributum ſeruatur, n.9. 148

Chirographarij creditores vocari debent ſimul in tributum, vt ſi debitor non ſit ſoluendo, omnes faciant partes per concurſum, n.2.& 3. 176

Chirographarij creditoris appellatione venit creditor non ſolum ex inſtrumento, verum etiam ex ſcriptura priuata, ad normam *l. ſcripturas, Cod. qui pot.* vel ſi creditum alias ſit probatum, & citra fraudis ſuſpicionem, n.4. ibid.

Chirographarius creditor, vt præferatur, quæ requirantur, n.9. ibid.

Chirographarius creditor, præfertur, cum ſcilicet diligens eſt & vigilans in proprio conſequendo, n.10.& 11. ibid.

Amplia regulam, & limita.

Vid. V. Diligentia.

Chirographarius creditor præfertur etiam hypothecario, cum in eius fraudem fuit hypotheca conſtituta, n.26. 177

Chirographarij creditores non gaudent iure repetendi, & auocandi pecuniam poſteriori ſolutam, n.57. 180

Chirographarius creditor præfertur hypothecariis in pretio rei hypothecatæ, ipſis adiudicato per Iudicem, n.15.& 16. 183.184

Et cur, n.17. ibid.

Chirographum, ſeu cautionem reddens creditor debitori, cenſetur pignus remittere. ibid.

Ciuitas.

Ciuitati datum priuilegium, an intelligatur datum perſonæ, vel rei, n.77. 11

Ciuitas habens in ſe perfectam congregationem multorum ciuium, quibus nil deſit, dicitur eſſe Reſpublica, n.2. 80

Ciuitas habet hypothecam, & priuilegium in bonis ſui adminiſtratoris, n.3. ibid.& 81

Ciuitas in bonis communis debitoris habet priuilegium perſonale, d.n.7. ibid.

Ciuitas non habet ratione mutui, vel alterius contractus hypothecam in debitorem, num.9 82

Niſi ex cauſa frumentaria, vel ex cauſa tributorum, & collectarum, n.11. ibid.

Ciuitas habet tacitam hypothecam non ſolum aduerſus horrei publici adminiſtratores, verum etiam in bonis cuiuſcumque alterius, qui publica bona, & patrimonium ipſiuſmet Ciuitatis, n.13. ibid.

Ciuitas, & Eccleſia habent eandem hypothecam in bonis adminiſtratoris, vel adminiſtrauit Oeconomi, n.14.& 15. ibid.

Et probatur, n.18.& 19. 83

Ciuitas non ita comparatur in omnibus cum Eccleſia, vt æquiparatur ipſa Eccleſia cum minore, & milite, n.19. 84

Citatio.

Citari debent omnes, & ſinguli creditores, abſentes cum agitur de dilatione concedenda debitori, n.38. 6

Citari non debet de fuga ſuſpectus pro comprobanda tali ſuſpicione, ne magis ad fugam paretur, ſed ea probata relaxatur ſequeſtrum etiam perſonale, n.65.& 78. 100.& 101

Clauſula.

Clauſul. *Guarentigia* in fideiuſſione, vel alia renunciatione Auth. de fideiuſſoribus, facit vt exequi poſſit debitum tutoris adminiſtrantis contra fideiuſſores extraiudiciales, n.45. 73

Clauſul. *Vt generalitas ſpecialitati non deroget*, an & quid operetur, n.33.& 34. 156

Clauſ. *Conſtituti* in donatione, cum hypotheca, facit primum donatarium præferri ſecundo, etſi huic res ſit tradita, n.91. 164

De hac Clauſul. vid. ibid. n. ſeqq.

Clericus.

Clericus, & Nobilis an poſſint carcerari pro debito ciuili, n.55. 8

Reſoluitur Negatiuè, n.56. ibid.

Niſi in doloſa adminiſtratione, n. 59.& 62. 9

In Reliquatione, n.60. ibid.

In Contumacia, n.63. ibid.

In Depoſito, n.94. ibid.

In Suſpicione de fuga, n.65. ibid.

In debito iurato, n 66. ibid.

Si hæ perſonæ ſtatum proprium tranſcendant, n.67. ibid.

Clericus ex *Noguerol. & cæteris*, poteſt trahi ad tribunal Laici, cum agitur de poſſeſſione rei ab eo euincenda, &c. n.107. 65

Et generaliter actione reali, ibid.

Clerici debita poſt obtentum beneficium non ſunt confundenda cum primis ante illud. ibid.

Collecta.

Collectæ, ſeu contributiones habent hypothecam, & prælationem in bonis debitoris etſi anteriores ſint, n.55. 86

Commiſſum.

Commiſſum.

Commiſſi pactum ſi ſit adiectum caſu, quo penſio ſtatuto tempore non ſoluatur, competit reſolutio contractus iure dominij, n. 67. 142

Compenſatio.

Compenſatio non habet locum in debito tributorum, etſi alias io eadem ſtatione admittatur, n. 24. 47

Admittitur tamen quoad impediendum curſum vſurarum, ibid.

Compenſatio non habet locum in decimis, n. 61. 88

Compenſatio non habet locum in depoſito, n. 203. 114

Competentia.

Competentiæ priuilegium habentes non poſſunt pro debito carcerari; Et qui illud habeant, remiſſiue, n. 58. 8

Concurſus.

Concurrere poſſunt creditores ad perſecutionem bonorum ſui debitoris, vno ex tribus caſibus, aut modis à iure diſpoſitis, n. 1. 2

Concurrunt primo opponendo ſe, vt tertij oppoſitores, vigore priuilegij, executioni factæ ad petitionem cuiuſdam creditoris, dicentes præferendos eſſe executanti, vt ſunt Vxor, Fiſcus Pupillus, Reſpublica, &c. n. 2. ibid.

Concurſu creditorum facto, quomodo procedimr vſque ad ſententiam addictionis: & quid in ea obſeruetur, n. 6. ibid.

Concurrere ſolent alio, & ſecundo modo creditores, ſcilicet pro concedenda dilatione debitori; n. 7. ibid.

Concurſus creditorum io dilatione danda, non præſumitur, niſi probetur, n. 27. 4

Ad Concurrentium pro maiori quantitate creditorum inſtantiam, debet dilatio quinquenoalis debitoribus indulgeri, n. 29. ibid.

Concurrere an debeat minor pars creditorum nolens remittere partem debiti debitori, cum maiori parte remittente, & in eo quod actum eſt conſentire, n. 31. 5

Huius quæſtionis opiniones declarantur, & conciliantur, n. 34. ibid.

Concurſus creditorum modus tertius, eſt per ceſſionem bonorum, n. 52. 7

Concurſus quartus modus refertur ex *Salgad.* n. 69. 9

Dum concurſus fit ſingulis his modis, quomodo procedatur, n. 68. ibid.

Concurrente dote, & Fiſco Dos præfertur, n. 10. & ſeq. ibid.

In dubio Dos aliquando eſt par, aliquando debilior, n. 7. 44

Semper iſte eſt potior eum poſſidet, ibid.

Concurrente Fiſco, & Pupillo, vel alio priuilegiato Fiſcus poſtponitur, n. 28. 97

Concurrente Fiſco, & creditore delinquentis, hic præfertur Fiſco niſi ſit creditor ex maleficio, & ex eodem titulo, n. 48. & ſeq. 50.

Concurrente priuato, & Fiſco ad pœnam, ille præfertur, qui certat de damno vitando, ei, qui lucrum captat, n. 55. 51

Concurrente priuato pro pœna ipſi partim applicata, & Fiſco pro alia parte, data damnati inopia, præfertur priuatus, n. 70. 52

Concurrentibus pluribus creditoribus, ei eſt res tradenda qui prior eſt, niſi Eccleſiæ fauor concurrat, vel piæ cauſæ, aut in ſecundum ſit tranſlatum dominium, n. 30. 84

Concurrentibus duobus penſionariis, obtinet Regula *Qui prior, de regul. iur. in* 6. n. 86. 90

Concurrentibus pluribus deponentibus in re extante, ſed confuſa, admittuntur in tributum, vt tamen aliis creditoribus præferantur, n. 229. 118.

Concurrentibus pluribus creditoribus, qui ex hypotheca, prælationem habere intendunt, temporis ratio habenda eſt; ita vt qui prior eſt tempore, prior ſit iure, n. 1. & 2. 152. & 153

Concurrentibus primo, & ſecundo creditore hypothecario; poteſt ſecudus obtinere locum primi, offerendo eius creditum, totum tamen, non in parte, n. 96. & ſeq. 164

Concurrentibus creditore habente actionem priuilegiariam, & alio habente actionem perſonalem, ille præfertur iſti, n. 1. 170

Concurrentibus pluribus priuilegiariis eum eodem titulo illi omnes admittuntur, & vocantur in tributum, n. 21. 172

Amplia, ſiue realiter, ſiue perſonaliter ſint priuilegiati, non attento tempore, vel alio reſpectu, n. 22. ibid.

Concurrentibus pluribus creditoribus priuilegiariis ex diuerſis titulis, adhuc vocantur in tributum, n. 23. & 24. 173

Negat tamen *Acoſt.* etſi priuilegia ſint paria, n. 25. ibid.

Exemplum ſtatuitur in Pupillo, & Ciuitate concurrentibus, ſed notatur, n. 28. ibid.

Quando concurrant creditores io pignore, n. 32. 174

Concurrentibus creditore hypothecario, priuilegiario, & chirographario, quem locum quiſque obtinebit in ſolutione ſibi facienda, n. 1. 175

Eſt attendenda vtilitas, ibid.

Si concurrat primus creditor cum tacita hypotheca, ſecundus cum expreſſa; & tertius Mulier pro dote; quomodo èis locus diſtribuatur. n. 19. 177

Aliqui ſtant pro muliere, n. 20. ibid.

Aliqui pro creditore primo cum tacita, ibid.

Reſoluitur pro creditore ſecundo cum expreſſa, n. 22. ibid.

Concurrente io primis priuato cum expreſſa hypotheca, poſtmodum Fiſco, Vltimum muliere pro dote, quid dicendum, n. 23. ibid.

Receditur à *Donell.* docente *l. quamuis, Cod de priuileg. Fiſc.* eſſe abrogatam per *leg. aſſiduis, Cod. qui potior*, n. 24. ibid.

Alij præferuntur primum, Vid. n. 25. ibid.

Alij cæteros, n. 25. ibid.

Rectius Iudici committendum, ibid.

Concurſus affertur mutuantis in reparationem, & reſtitutionem ædificij cum expreſſa conuentione hypothecæ, quem primo loco anteeedat alius cum expreſſa hypotheca, & ſecundo loco mulier pro dote, n. 28. 185

Oſtenditur perplexitas, n. 29. ibid.

Aliqui præferunt mulierem, mox tertium, inde primum, n. 30. ibid.

Alij anteponunt tertium, quod videtur verius. Obſtat primus creditor, n. 31. ibid.

Affertur *Donell.* ſolutio, quæ videtur inſufficiens, n. 32. ibid.

Aliter ſoluitur, ibid.

Iudici remittit *Berlich.* Notatur quid ſit per iudicem conſiderandum, remiſſiue, ibid.

Si

Si concurrant creditores ex refectione,ea præferantur aliis etſi eiuſdem ſtationis,& negotij, n.36. 186

Concurſus creditorum omnium qualiter fieri debeat conſtituitur ſingularis obſeruatio, & qualiter inter eos prælatio attendi, & conſiderari debeat,n.140. ibid.

Concurſus creditorum,vulgo *Pleito de acreedores*, ſententia affertur hyſpano idiomate,n.2. 188

Conditio.

Sub conditione ſi immiſſus ſit aliquis, puta niſi intra bimeſtre &c. & interim alius ſit immiſſus purè,ille primus præfertur, n. 111. & ſeq 146

Idem eſt ſi impedimentum hominis, iudicis, vel naturæ interceſſit, ob quod ille non potuit de facto immitti,n.113. ibid.

Conditionaliter re alicui hypothecata, & poſtea alij eadem purè ſit pignori data,prior præfertur, n.48. 137

In conditionali credito non attenditur dies deſtinatæ ſolutionis, ſed tempus contractæ obligationis,ibid.

Conditio non debet ad eum effectum eſſe poteſtatiua,nam in ea attenditur tempus conditionis,non obligationis,n 49. 158

Affertur ratio differentiæ,n.50. ibid.

In conditionali quouis debito obtinet retrotractio,n.51. ibid.

Conditionali hypotheca pendente, retrotrahitur res alienata,illa purificata,ibid.

In conditione caſuali, & mixta ius dicitur ſtarim quæſitum;non vero in poteſtatiua,n. 50. ibid.

Conditionalis caſualis,vel poteſtatiuæ caſus aliqui afferuntur,ibid.n.52.& paſſ.

Conditio eſt poteſtatiua cum ſubiicio omnia bona mea pro mercibus acceptis,& accipiendis ad libitum, quare tunc non fit retrotractio, n.32. ibid.

Excipe tamen ſi creditor teneretur, eas mihi dare; etſi non ego reciperem,n.53. ibid.

Conditio caſualis eſt,cum hypothecam conſtituo ei,qui mihi ſemper fideiuberet cum occurreret; non enim eſt in poteſtate ſe eximere,n.54.ibid.

Affertur ratio vtriuſque caſus,ibid.

Conditio eſt caſualis,cum hypothecam tibi conſtituo, vt meo creditori te obligares ad ſolutionem,ſi ad tale tempus ego non ſatisfaciam,Nec officiet ſubſequens hypotheca pro me facta,antequam tu ſoluas,n.55. 159

Sub conditione caſuali creditor hypothecarius num habeat ius ad bona interim quæſita,& alienata,ibid.

Reſoluitur Negatiuè,ibid.

Conditio,vel dies non attenditur cum debitor eſt de fuga ſuſpectus,vel patrimonium ſuum dilapidat, aut deminuit in ſoluendis poſterioribus debitis,n.56. ibid.

Condemnatus.

Condemnari bonis in Fiſcum deuolutis; vxori,& cæteris creditoribus eius debet Fiſcus ſatisfacere,& reliquum arripere,n.53. 51

Etiamſi ob crimen interdiceretur delinquenti rei ſuæ adminiſtratio,ibid.

Vic.V.delictum,& V.Fiſcus.

Conductor.

Conductor prædij vrbani habet tacitè hypothecata ſua bona illata in fundum,n.1.& 2. 134

Non tamen conductor fundi ruſtici,niſi expreſsè id ſit conuentum,n.4. 135

Conductor ex conductione vrbani prædij habet hypothecata propria bona pro penſione, & ſimiliter cenſetur obligatio ea repetita in tacita reconductione,n.5. ibid.

Non tamen poteſt exercerí contra creditorem priorem ex tacita reconductione, numero ſexto, 102

Conductor non facit fructus ſuos,niſi euacuato debito ob ſolum,n.23. 136

Conductor poteſt prohiberi à Domino fundi ne tranſportet fructus, niſi ſoluta penſione, n.22. ibid.

Conductoris minoris bona an habeant hanc tacitam hypothecam,n.28. 137

Affirmatur.Et de ratione,n.28. ibid.

Conductor habet hypothecariam actionem in bona ſubconductoris,vt ſoluat penſionem primo conductori,n.33. 140

Non tamen id competit colono vltra vendicationem fructuum niſi ex expreſſa conuentione,n.54. 142

Confeſſio.

Confeſſio per virum receptionis dotis, vere non numeratæ non facit eam dotem gaudere prelatione,vel hypotheca in concurſu creditorum, n.103. 33

Etſi confeſſio fuerit iurata,n.205. ibid.

Vel in inſtrumento publico, & guarentigio, n. 208. 34

Aut vir confeſſus fuerit eam recepiſſe ab extraneo,n.211. ibid.

Nec ſi talis dos confeſſata poſtea vxori à Viro ipſo legetur,n.213. ibid.

Confeſſio facta à viro receptionis dotis in bonis immobilibus,facit præſumere ius numerationis;& ideo pro ea datur priuilegium,n.223. 35

Confeſſione dotis receptæ, & promiſſione anteriori ipſius ſimul exiſtentibus,præſumitur ſoluta,& numerata,n.224 ibid.& n.81.& 82. 162

Dummodo non appareat æs alienum tempore confeſſionis,n.225. 35

Confeſſione dotis facta, ſi creditores contrahant cum marito,ea dos aſſumit hypothecam,n.226. 36

Confeſſio de recepta pecunia exiſtens in prima hypotheca,cedit ſecundæ,in qua apparet de vera numeratione,n.77.

Negant id plures Doctores,n.78. ibid.

Et reſoluunt fundamentum oppoſitum, n.79. & 80. ibid.

Confuſio.

Confuſio ſi ſit pecunia plurium deponentium, fit inter eos concurſus pro rata,vt tamen præferantur aliis creditoribus,n.229. 178

Confuſio Mercimoniæ,& loci non eſt facienda in concurſu creditorum,n.34. 185

Et probatur,ibid.

Confundenda non ſunt debita clerici poſt obtentum beneficium, cum primis ante illud, n. 35. ibid.

Nec creditores caſtrenſes cum paganis, ibid.

Coniectura.

Coniecturæ concurrentes vice numerationis in dote,faciunt ei obtinere priuilegia,aliàs ſine numeratione non competentia,n.222. 35

Conſanguineus.

Conſanguineus vtens iure retractus habet ius dominij

minij, & eius reſpectu vtitur prælatione, n.33. 150
Conſanguineus debitoris habet prælationem in concurſu aliorum chyrographariorũ, n.23. 177

Conſenſus.

Conſentiens creditor, vt alius hypothecetur res ſibi obligata, ſibi præiudicat in prælatione, dum ille ſibi præfertur, n.129. 167

Conſeruatio,

Conſeruationis, vel reparationis rei cauſa mutuans, habet in re conſeruata, vel reparata prælationem, & hypothecam, n.1. 125
Idem procedit in reparatione, & conſeruatione nauis, n.102. 131
Conſeruationis cauſa mutuans, & dos ſi concurrant, habet locũ Reg. *Qui prior*, n.110. & ſeqq. ib.
Conſeruationis rerum cauſa, Dominus Nauis, Currus, Rhædæ, Vehiculi, & Apothecæ habent prælationem in rebus tranſuectis, & conſeruatis, n.10.11. & 13. 135
Etſi res ſint inde exportatæ, n.12. ibid.
Poſſuntque tales cedere hoc ius fideiubenti pro ſua mercede, ibid.
Conſeruationis nomine obtinet prælationem cum hypotheca Aduocatus in re defenſa, vel cuſtodita, & conſeruata à manibus aduerſarij pro ſtudio. & ſudore, n.39. 186
Conſeruationis cauſa datur prælatio etiam in bonis feudalibus, & fideicommiſſariis, n.39. ibid.

Conſignatio.

Conſignatio aliqualis ſemper exigitur, vt depoſitum inducatur etiam cum alias obligato ex officio, vt eſt Nauta, Caupo, &c. n.13. 96
Conſignatione deficiente, & dolo pariter remoto, non poteſt intentari actio Depoſiti, nec in perſonas alias ſuſpectas, vti Nautam, Cauponem, Stabularium, &c. n.14. ibid.
Conſignatio clauium Cameræ facta per Cauponem ab initio, liberat eum à cuſtodia, n.21. ibid.

Conſumptio.

Conſumptis fructibus, decimæ non gaudent niſi perſonali priuilegio, quo non præfertur niſi chyrographariis creditoribus, n.79. 90
Conſumpta re depoſita competit itidem ſolummodo perſonale priuilegium in depoſitarium, n.116. & 126. 118
Obſeruatur lapſus Auctoris in hoc, ibid.
Quid ſi condicens conſumptam hanc rem depoſitam, ſit perſona aliàs priuilegiata? n.122. ib.
Conſumpta re ad cuius conſeruationem fuit mutuata pecunia, perit prælatio in ea competens; ſi exiſteret, n.19 & 20. 123
Conſumpta pecunia in qua adeſt hypotheca, de iure hypotheca remanet, ſed in praxi extinguitur, n.21. & ſeqq. 155
Conſumpta pecunia, vel re depoſita, extinguitur priuilegium prælationis, & competit ſolum perſonale priuilegium, n.34 & ſeq. ibid.
Conſumpta ſi ſit pecunia, vel extans, quocumque caſu datur auocatio per priorem creditorem hypothecarium, vel priuilegiarium, à chyrographario, n.31. 178
Siue ita ſit conſumpta, bona vel mala fide, n.32. & 41. ibid.
Affertur tamen negatiua ſententia, n.44. 179
Eſtque in praxi receptior, ibid.
Alia affertur ſententia, vt re bona fide conſumpta, non conueniatur, niſi in ſubſidiũ, n.45 ib.
Alia opinio, vt ſpecie ſoluta, & conſumpta non conueniatur; ſecus ſi genus ſit ſolutũ, n.46 ib.
Adhuc alij tenent, vt non conueniatur conſumptor, ſi cauſa ſit oneroſa, ſecus ſi lucratiua, num.47. ibid.
Eſt hæc opinio *Bart.* probabilis, & aliquantum moderata, n.50. ibid.
Amplectenda affirmatiua, indiſtinctè, vt ſup. de iuris tamen apicibus, Negatiua tamen eſt receptior in praxi, n.50. ibid.
Affirmatiua hæc limitatur quadrupliciter. ibid.
Cum poſſeſſor in quem ſcilicet fuit res tranſlata poteſt conuenire, n.51. ibid. & 180
Cum debitor bona poſſidet, n.52. ibid.
Cum iſtud poſteriori ſolutum non fuit priori obligatum, n.53. ibid.
Cum res diſtractæ ſunt, merces, vel aliud veniale, num.54. ibid.
Et cur, n.55. ibid.

Contractus.

Contrahens nulliter, ſcilicet contra leges, de qua nulla fit tranſlatio dominij poteſt eiuſdem dominij iure eam vendicare, n.34. 550
Contractus tẽpus attendi ſolet non dies ſolutionis debitæ in cõditione caſuali, vel mixta, n.48. 157

Contumacia.

Contumacia, quæ eſt delictum, facit perſonam etſi alias priuilegiatam carcerari, n.63. 9
Contumacia debitoris qui copiã ſui ſubtrahit Iudici, eſt in cauſa vt decernatur ſequeſtrũ. n 54 99
Contumaciam probandi tres modi recenſentur, ib.
Contumacia debet eſſe vera, n.55. 100
In Contumaces qua forma procedatur *ex l. Regia*, n.57. ibid.

Creditor.

Creditores ad perſecutionem bonorum ſui debitoris vna ex tribus cauſis, aut modis à iure diſpoſitis concurrere ſolent, n.1. 2
Creditores primo concurrunt, opponendo ſe, vt tertij oppoſitores, vigore priuilegij, executioni factæ ad petitionem cuiuſdam creditoris, dicentis præferẽdos eſſe executanti, vt ſunt Vxor, Fiſcus, Pupillus, Reſpublica, &c. n.2. ibid.
Creditores intra quod tempus ſe opponere poſſunt executioni, n.3. ibid.
Cum à Creditoribus eſt facta oppoſitio, datur copia reo executato ex Iudicis mandato, ac cæteris creditoribus; & nunc via executiua ſuſpenditur, & efficitur ordinaria, n.4. ibid.
Creditorum iura intra terminum à Iudice aſſignatum producuntur in iudicio, & probationes recipiuntur, ibid.
Creditor concurſu facto, quomodo proceditur vſque ad ſententiam addictionis, & quid in ea obſeruetur, n.6. ibid.
Creditores aliter; & ſecundo modo poſſunt concurrere, ſcilicet pro concedenda dilatione debitori, n.7. 2. & 3
A Creditoribus promittenda eſt debitori, vel ceſſio, vel dilatio, n.9. ibid.
Creditorum maior pars conſideratur reſpectu crediti, & intereſſe, n.10. & 11. ibid.
Creditorum congregatio, & concurſus in dilatione danda non præſumitur, niſi probetur, n 27. 4
Ad creditorum inſtantiã, qui concurrũt pro maiori quantitate, & cumulo crediti, debet concedi dilatio quinquennalis debitoribus, n.29. ibid.
Limitatur, vt n.30. ibid & 5
Creditorũ maioris partis deliberatio circa debitũ attẽdi debet in cõſecutione cuiuſuis crediti, 28. 4

Si Creditorum maior pars remiſſionem partis debiti faceret debitori,& minor nolit, tenetur hæc concurrere cum maiori parte, & in eo quod actum eſt conſentire, n.31. 5

Huius quæſtionis opiniones declarantur,& conciliantur, n.34.& ſeq. ibid.

Si Creditores ſint æquales in cumulo, ſeu ſumma crediti, plurium numerus præferendus eſt, & quomodo intelligi debet; n.37. ibid.

Creditores omnes, & ſinguli etiam abſentes citari debent, cum agitur de dilatione concedenda debitori, n.38. 6

Creditoribus approbantibus confeſſionem receptionis dotis à Viro factæ, ipſa dos aſſumit hypothecam, & prælationem, n.214. 34

Creditoribus extraneis non poteſt currere tempus opponendi exceptionem non numeratæ dotis, n.216. ibid.

Si alij creditores concurrentes non probant numerationem proprij crediti, dos concurrens, etſi de eius numeratione non appareat, obtinebit priuilegia, n.221. 35

Creditor non poteſt propria auctoritate occupare ſuum creditum, n.307. 43

Creditor nullus videtur poſſe reperiri ante fiſcalia tributa, n.31. 48

Creditoribus pluribus concurrentibus ad rem, ea eſt priori tradenda, niſi Eccleſiæ, vel piæ cauſæ fauor, aut dominij iam tranſlati ratio aliter ſuadeat, n.30. 84

Creditorum iura, & priuilegia, qui DD. pertractant, n.1.& 2. 147

In Creditoribus actionem perſonalem priuilegiatam habentibus, quoad prælationem inſpicitur fauor cauſæ, n.7. 148

In Creditoribus hypothecariis habetur ratio temporis, n.8. ibid.

In Chyrographariis nullus locus attenditur; ſed concurſus, & tributum ſeruatur, n.9. ibid.

Inter Creditores potior præfertur, n.11. ibid.

Creditor potior ille eſt, qui habet priuilegium, num.12. ibid.

Creditores dominij an,& quinam ſint, n.17.& 18. ibid.

Creditor ſecundus hypothecarius aliquando præfertur priori creditori, quando ſecundus numerauit pecuniam, non tamen primus, num.76. & ſeq. 162

Negat tamen *Aroſt.* n.59. ibid.

Et reſoluitur aduerſum fundamentum, num.80. ibid.

Creditoris primi conſenſus, vt res ſibi obligata, alij hypothecetur, facit vt ille ſibi ſit præferendus, n.119. 167

Creditoribus quatuor exiſtentibus, ſi primus conſentiat, quoad tertium, quis ordo ſeruandus. Vid. V.Remiſſio.

Creditor habet electionem, ad quæ bona agere velit, niſi tamen aliqua ſint alienata, n.20. 172

Creditores non comparentes in termino aſſignato ad oſtendendum eorum iura, amittunt ius,& priuilegium, n.1. 175

Creditor diligens in exigendo, tenetur contribuere exactum cum alij creditores inſtant ex aduerſo, n.22. 177

Creditores futuri non poſſunt auocare rem alienatam in ipſorum fraudem, Limitatur tamen remiſſiuè, n.56. 180

Creditores, qui ſi concurrũt vocantur in tributum, non gaudent iure repetendi, n.57. ibid.

Creditores chyrographarij ſunt huiuſmodi, n.57. 180

Creditores etiam perſonaliter priuilegiati, n.58. ib.

Creditores inſuper, qui habent æquale ius inter ſe, n.60. ibid.

Creditoribus pluribus perſonalibus concurrentibus, tunc ſolum in tributum admittuntur, cum de eorum obligatione,& debitis conſtat per legitimas probationes, n.63. ibid.

Creditor quis dicatur, n.2. 182

Creditorum graduatio affertur realiter, & perſonaliter priuilegiatorum, vt Auct. confuſio ſuppleatur, n.41. 186

Creditores poſſunt petere ſeparationem bonorum ſui debitoris, n.42. 187 Vid. V.Separatio.

Creditor quid facere debeat cum recepit pignus, & illud vult creditori reddere, debito ſibi ſoluto, vel vendere, ſi non luatur, n.11. 193

Creditor poteſt cum actione hypothecaria cumulare etiam actionem perſonalem, n.12. ibid.

Nec poteſt debitor obiicere electionem hypothecariæ, ibid. 13

Fallit cum debitor non poſſidet pignus, ſed alius tertius; tunc enim prius exigitur excuſſio principalis debitoris, n.14. ibid.

Creditor cum habet hypothecam ſuper aliquibus bonis, non poteſt ad alia ſe conuertere, n.15. ib.

Creditor habet poteſtatem diſtrahendi pignus, quovſque totius debiti ſolutio offertur, n.22. 193

Creditor accipiens in ſolutum ſimpliciter pignua debitoris, videtur acquieuiſſe, nec reſiduum petere poteſt, ſi debitum longè excedat, n.24. ibid.

Creditor poteſt compelli ad reddendum debitori pignus, actione pignoratitia, ſi obtulit pecuniam debitam per conſignationem, vel depoſitionem, n.32. ibid.

Vid. V.Concurſus, Prælatio, Hypotheca,

Creditum.

Pro Credito illiquido non poteſt obtinere retentionis ius, n.108. 24

Creditor quotupliciter poteſt conſiderari, ſecundum Auct. n.3. 148

Crediti alius conſtituitur ordo habentis reale priuilegium, n.4. ibid.

Et probatur, n.5. ibid.

Creditum dominij adiungitur ab *Aroſt.* n.6. ibid.

Creditum totum non autem in parte eſt offerendum à ſecundo creditore, ad hoc vt aſcendat locum primi, n.105.& 103. 165

Culpa.

Ad Culpam, & negligentiam tenetur ſequeſter; vnde eſt obligatus ad æſtimationẽ fructuum corruptorum ſua incuria, n.175. 111

Curator.

Curator ad lites pupilli habet propria bona hypothecata, vt tutor, n.23.& 24. 70

Curator datus rebus eius, qui fuit captus ab hoſtibus, vel vagantis per mundum, vel cuſtodiæ cauſa, vel interim ac quis pro hæreditate deliberat, non habet obnoxia bona ſua ad inſtar tutoris, n.26. ibid.

Cuſtodia.

Cuſtodia non cenſetur promiſſa ex ſola patientia, vt in domum ſuam res aliqua inferatur, niſi ſpecificè eius cuſtodiam in ſe ſuſceperit, num.9. 95

Excipe ſi ex officiu ad eam tenentur, vt ſi campo, ſtabularius,

ſtabularius, nauta,&c.n.11. 96
Ad cuſtodiam re data, & recepta cenſetur initum depoſitum, n.7. 95
Cuſtodiam non ſuſcipiens non tenetur ad rem furatam, ſi puta exeat de domo, n.10. ibid.
Cuſtodia rei non eſt præſtanda à caupone, qui ſtatim ab initio claoes cameræ hoſpiti tradidit, num.21. 96
Cuſtodiæ cauſa cenſetur facta ſequeſtratio neceſſaria, & ideo non priuat poſſeſſione, n.42. 98

D

Damnum.

Damnum reparandi cauſa priuatus concurrens cum Fiſci lucro in pœna delinquentis, præfertur, n.61.& 66. 51.52
In Damni cauſa æquali, præfertur Fiſcus, num.68. ibid.
Damnum paſſum habet hypothecam in re inferente damnum, ibid.

Datio inſolutum.

Datum inſolutum pignus creditori, & ab eo ſic acceptum, facit præſumere ipſum acquieuiſſe; nec reſiduum poteſt petere, ſi debitum longè excedat, n.24. 193

Debitor, Debitum.

Debitor finito tempore dilationis, an teneatur præſtare ſatiſdationem, aut cautionem de ſoluendo, n.48.& 49. 7
Affirmatur in moratoria, n.50. ibid.
In ea adeo eſt neceſſaria cautio; vt nec per Principis reſcriptum poſſit remitti, n.51. ibid.
Debitoris cadauer ne ſepeliatur detineri non poteſt à creditore pro nullo debito; etſi liquido, & ex inſtrumento guarentigiæ, n.13. 56
Debitum modicum non facit locum ſequeſtrationi perſonali, n.76. 101
Debitor carcerandus, ſi reſiſtat, poteſt vulnerari, & etiam occidi impunè, n.82.ſed vid. ibid.
Debitor fugitiuus poteſt detineri ex fuga, etſi conditio non ſit purificata, aut nondum dies aduenerit, n.95 & 96. 102
Vid. V.Fuga, & V.Sequeſtratio.
Debitum totum eſt ſoluendum à debitore; ad hoc vt poſſit petere pignus creditori datū, n.104. 165
Vt & quiuis poſſeſſor, id facere debet, nec ſufficit offerre valorem rei poſſeſſæ, n.105. ibid.
Debitum eſt legitimè probandum per creditores, vt ipſi poſſint admitti ad ea conſequenda, n.63. 180
Debitor non ſoluens creditoribus ſeruato iuris ordine, non ſatisfacit, n.32. 185
Debitor offerens ſolutionem poſt debitum conuentum, ſed ante venditionem, adhuc ſibi præſeruat ius in pignore, n.23. 193
Debitor ſi pecuniam quam accepit, ſoluerit creditori, vel alio modo ſatisfecerit, debet creditor illud reſtituere, n.26. 194
Vid. Creditor, Creditum.

Decima.

Decima æquiparatur Tributo; Ab vno ad aliud valet argumentum; & ambo gaudent priuilegio tacitæ hypothecæ, n 56.& 60. 87
Decimæ reales, ſeu prædiales habent prædictam hypothecam. ibid.
Decima eſt onus reale, quod prædiis inhæret, n.56. 65
Decimæ perſonales eidem ſubiiciuntur hypothecæ, n.57. ibid.
Decima ſolui debet de omnibus rebus, & fructibus ex prædio, & humana induſtria quæſitis. n.58. 65
Decimæ perſonales ſoluuntur deductis expenſis; at prædiales nec deducto ſemine, n.59. & 75. ibid & 89
Et de ratione, ibid.
Decimæ ſunt inſtitutæ iure diuino, & naturali, & probatur, n.60. 87
Decimæ origine ſunt iuris diuini, & naturalis, & ita debentur Eccleſiis, & eorum Miniſtris; At quoad quotam ſunt à Iure Pontificio approbatæ, n.61. ibid.
Decimæ non admittunt compenſationem, n.62. ibid.
Decimarum obligatio eſt adeo efficax, vt nec Reges, & Principes eximantur ab earum ſolutione, ibid.
In Decimarum cauſa, à ſententia non datur appellatio ad effectum ſuſpenſiuum, num.63. 88
Datur tamen etiam ad effectum ſuſpenſiuum, cum agitur inter duas Eccleſias, n.63. ibid.
Decimæ debitæ per venditorem rei exigi poſſunt etiam ab emptore pro Eccleſia, quia eſt onus reale inſequens fundum, & rem, n.64. 87
Decimarum materiam, qui Doctores pertractent, tam iuriſtæ, quam Canoniſtæ, n.65 & 66. ib.
Decimæ habent prælationem, vt inſtitutæ à Iure Diuino, n.67. ibid.
Decimæ an etiam nunc debeantur iure Diuino, n.68. ibid.
Affirmant Canoniſtæ, ibid.
Negant Theologi, n 69. ibid.
Decimarum veri debitores dumtaxat habent ſua bona hypothecata, non autem earum conductores, ex mente *Florez de Mena*, n 70. ibid.
Item tamen modificatur procedere in reali actione, quoad fructus fundi extantes, vel pendentes, ſiue in horreo reconditos, n.71. ibid.
Quod etiam probatur, n.76. 89
In rebus tamen conſumptis, ſi Eccleſia concurrat cum aliis fundi creditoribus habet ſolum perſonale priuilegium, n.71.& 78. 88.& 89
Decimarum debitores, citra concurſum, & remota actione reali poſſunt ſummariè côueniri, & exequi præuia monitione de ſoluendo, ſub comminatione excommunicationis, n.77. ibid.
Decimæ habent executionem paratam, ibid.
Decimarum cauſa non admittit Appellationem, & commiſſio ſignatur cum Clauſ. *Appellatione remota*, n.77. ibid.
Decimæ præſcribi poſſunt quoad quotam, non quoad totam quantitatem, n.80. 90

Decoctus.

Decoctus ſi ſit depoſitarius electus à Iudice, ipſe tenetur, n.6. 98
Excipe vt, n.7. ibid.
Decoctionem viri ſi ſciat mulier, & ei nihilominus nubere velit, facit ipſi perdere prælationem in dote, n.51. 20

Decretum.

Ex primo Decreto miſſio, & ſequeſtratio ex iiſdem cauſis conceduntur, n.56. 100
Ex primo Decreto immiſſus nullum ius conſequitur ex immiſſione, n.116. 146
Affertur ratio, n.120. ibid.

Ex ſecundo Decreto immiſſus conſequitur veram poſſeſſionem, & aliquando dominium, num. 121. ibid.

Ex immiſſione ex primo Decreto agens actione reali, acquirit veram poſſeſſionem rei petitæ, num. 123. ibid.

Delictum.

Delicti cauſa creditor concurrens cum Fiſco, poſtponitur Fiſco, n. 6. 44

Delinquentium bona, an ſint tacitè obligata Fiſco, n. 44. & ſeqq. 50

Reſoluitur Affirmatiuè poſt ſententiam condemnatoriam, n. 46. ibid.

Delinquentes creditores ſemper habent prælationem in concurſu cum Fiſco, n. 48. ibid.

Et probatur, n. 50 & ſeq. 38

Fiſcus tamen præfertur ſi ſint creditores ex maleficio, & ex eodem titulo, ibid.

Poſt Delictum commiſſum, ſi creditor quis ſit, non præfertur Fiſco, & ipſi ei debet ſatisfacere; ſuccedit enim quoad illud creditum, non vt ſucceſſor in hæreditate, & per repræſentationem; ſed vt ſucceſſor vindictæ, & per annihilationem, n. 54. 51

In Delictis in quibus pœna ipſo iure incurritur, an Fiſcus præferatur cuilibet creditori contrahenti poſt commiſſum delictum, n. 57. & ſeq. 39

In delicto anteriori etiam læſæ maieſtatis non videtur adhuc bonis, & iure ſuo priuandus quis ante ſententiam, n. 58. & 59. ibid.

Denuntiatio.

Denunciatio eſt neceſſaria in venditione pignoris poſt elapſum biennium à lege præfinitum debitori ad illud luendum, n. 18. 194

Depoſitum, Deponens, Depoſitarius.

Depoſiti debitor etſi perſona priuilegiata, vt Nobilis, Clericus, Doctor, &c. poteſt carcere concludi, ſi non reſtituat, & ſatisfaciat, n. 64. 9

Depoſitarius pro ſua ſpecie præfertur mulieri agenti pro dote, n. 56. 20

Depoſitum triplici modo fit, n. 1. 94

Et diffinitur Voluntarium, n. 2. ibid.

Depoſitum Neceſſarium, ſeu Iudiciale additur, ib.

Depoſiti aliæ diuiſiones, n. 3. & 4. ib. & 95

Depoſitum Iudiciale aliquando voluntarium eſt, aliquando neceſſarium, n. 5. ibid.

Depoſitarius à Iudice electus, cenſetur idoneus, & fidelis; At eo decoquente iudex tenetur, num. 6. ibid.

Secus ſi Nummularius, & Argentarius fuerit electus, ex Auct. n. 7. ibid.

Depoſitum cenſetur initum, cum res ad cuſtodiam data eſt, & recepta reſpectiuè, n. 7. ibid.

Vel ſi commendata eſt, n. 8. ibid.

Item ex deponentis patientia, & receptione rei ipſius à depoſitario, n. 9. ibid.

Depoſitarij ſola patientia abſque dicta rei receptione, quæ in domum eiuſdem infertur, non facit depoſitum, n. 9. ibid.

Neque ſi exeat de domo, & res ſit furata, tenebitur, dum non ſuſcepit cuſtodiam, n. 10. ibid.

Depoſitum in dubio cenſetur ex actu depoſitionis rei in domum ſuam, n. 12. 96

Semper tamen exigitur aliqualis conſignatio, num. 13. ibid.

Depoſitarius ſi plures res in arca reconditas, vel in ſacco clauſas & ſignatas accipiat in depoſito, non tenetur aliqua actione ſi reddit arcam clauſam, & ſignatam, ſicut tradita eſt, licet contendat deponens res non eſſe integras ſibi redditas, n. 18. ibid.

Amplia & ad perſonas de iure deſcriptas improbas, n. 19. ibid.

Non valet harum perſonarum proteſtatio, dum contra leges diſpoſuerunt, n. 20. ibid.

Depoſitum non gratis, & cauſa cuſtodiæ ſolum, ſed data mercede non eſt depoſitum, ſed locatio, & conductio, n. 22. ibid.

Idem dic, & ſi recepta mercede, quamuis non pro cuſtodia, n. 27. 97

Vt eſt in venditore, n. 24. ibid.

Item Nauta, Caupone, Stabulario, n. 25. ibid.

Depoſitum non reddens, quia non ſit ſoluta merces, eſt in mora, & ad omnia damna tenetur, num. 26. ibid.

In Depoſito eadem res eſt reſtituenda, n. 27. ib.

Non verò ita ſpecificè, ſed genericè ſolum, ſi pecunia ſit data non in ſacculo obſignata, ſed numerata, n. 28. ibid.

Depoſitum an cenſeatur eſſe in pecunia ad numerum tradita, remiſſiuè, n. 29. ibid.

In Depoſitarium rei depoſitæ extraiudicialem non tranſit dominium, neque poſſeſſio ipſius, ſed penes deponentem manet; ſecus in ſequeſtro, ſeu Iudiciali depoſitario, n. 30. ibid.

Obſtat *leg. intereſſe puto, C. de acquir. poſſeſſ.* n. 31. ibid.

Deponenti eſt eadem res reddenda, n. 196. 113

Cum Depoſitum eſt irregulare, vt quia pecunia ſit data ad numerum, ſufficit rem in genere reſtitui, n. 198. ibid.

Depoſitum ſemper præſumitur, ſi ſit dubium an pecunia ſit data in ſacculo, vel ad numerum, n. 200. ibid.

Depoſitum licèt irregulare poteſt à concedente reuocari, n. 201. ibid.

Contra Deponentem confeſſus non vtitur exceptione non numeratæ pecuniæ, n. 202. ibid.

Obiecta diluuntur, ibid.

Nec poteſt opponere compenſationē, n. 203. 114

Depoſitarius irregularis tenetur de caſu fortuito vti generis debitor, n. 204. ibid.

Depoſita ſi ſit pecunia mercatori diuiti, & non indigenti, & hypotheca ſit combuſta, vel deprędata, num teneatur mercator, n. 205. ibid.

Creditur per aliquos ſolum eſſe attendendum an ea pecunia ſit in ſaccolo depoſita, vel numerata, ad effectum, vt de caſu teneatur, ſi regulare ſit; non verò, ſi irregulare exiſtat, n. 106. ibid.

Omnino defenditur prima ſententia, n. 207. ib.

Præſumptio prædicta elidit communem præſumptionem, & probatur, n. 208. ibid.

Depoſitum regulare, & irregulare fruitur iiſdem priuilegiis, n. 208. ibid.

Contra Depoſitum hoc irregulare quatuor obiectiones afferuntur, n. 209. 210. & 211. ibid.

In Depoſito iudiciali ſemper præſumitur dominium penes deponentem, & cur, n. 213. 115

Depoſitum, de quo conſtat per inſtrumentum, habet paratam executionem, n. 214. ibid.

Depoſitum, illico, ſtatim, & immediatè eſt reſtituendum, n. 215. ibid.

Deponenti pecuniam penes menſam publicam, vel Nummularios, Depoſitarios, &c. datur priuilegium prælationis, n. 216. 116

Deponens in re conſumpta habet ſolum priuilegiū perſonale,

perſonale, qoalecumque ſit depoſitum, n.220. ibid.
Contra Auctorem, ibid.
Deponens alio ex capite priuilegiatus an pro pecunia conſumpta habeat ſolum perſonale priuileginm, n.222. 117
Deponens habet priuilegium exigendi depoſitum, de quô ſupra, cum illud factum eſt penes Nummularium, vel publicum officium, n.225. ibid.
Item cum res extar, nec eſt conſumpta, n.226. 118
Deponenti pro re extante datur rei vindicatio, nil obſtante eriam exceptiune dominij, n.227. ibid.
Et de ratione, n 228. ibid.
Depoſitoribus pluribus concurrentibus, ſi eorum pecunia ſit confuſa, ſit inter eos concurſus, & admittuntur in tributum, vt tamen præferantur aliis creditoribus, n.229. ibid.
Depoſita ſi ſit pecunia ſub vſuris, ea non gaudet prærogatioa, quia cenſetur mutonm, n.230. ibid.
Quæuis ſint illæ vſuræ, n.231. ibid.
Limita in pupillo, ibid.
Si Deponatur res fungibilis, eſt locus priuilegio; ſi actum non apparet an tantundem reddendum ſit, vel eadem res, dum cenſetur in dubio depoſitum, n.232. 129
Depoſiti regularis priuilegia non obtinent in eo irregulari ex conuentione partium transfuſo in mutnum, n.233. ibid.
Deponens in re depoſita extante babet priuilegium dominij, n.30. 150
Deponens pecuniam, vel rem, peoes Nummularium, vel Depoſitarium generalem, habet prælationem ſi concurrat cum aliis priuilegiariis creditoribus, n.3. & 4. 170
Imo etiam ſi penes quemcumque ſit, & res extet, n.5. ibid.
Depoſita re non extante, creditores alij habentes priuilegia ſunt præferendi huic, n.6. & 7. ibid. & 172
Habet tamen deponens priuilegiũ perſonale, ib.
Et probatur, n.9. ibid.
Depoſitum ſiue regulare, ſiue irregulare habet prælationis priuilegium, n.10. ibid.
Depoſitariorum, & Campſorum intuitu, qnoad *pleito de acreedores* eſt lata Regia Pragmatica; & regeritur, n.36. 194

Dignitas.

Dignitati datum priuilegium cenſetur reale, n.81. 51

Dilatio.

Dilationis concedendæ cauſa debitoris, ſolent creditores ſimul concurrere, n.7. 2
Dilatio Annalis, & Quinquennalis differunt remiſſiuè, n.8. 3
Dilatio aut Ceſſio eſt debitori per creditorem concedenda, n.9. ibid.
De Dilationibus & induciis, qui tractent Doctores, & iura referuntur, n.12. ibid.
Dilatio ad ſoluendum, & ſatisfaciendum creditoribus, qualiter ſoleat intentari à debitore, & fieri à creditore, n.26. 4
In Dilatione danda non præſumitur concurſus concreditorum, niſi probetur, n.27. ibid.
Dilatio quinquennalis debitoribus concedi debet ad inſtantiam creditorum concurrentium pro maiori quantitate, cumuloque crediti, n.29 ibid.
Limitatur, vt ibi, n.30. ibid.
Dilatione quinquennali conceſſa debitori per creditores, finito eo tempore, an teneatur præſtare aliquam ſatiſdationem, aut cautionem de ſoluendo, n.48 & 49. 7
Affirmatur in moratoria, n.50. ibid.
In ea eſt neceſſaria cautio, itavt, nec per Principis reſcriptum poſſit remitti, n.51. ibid.
Dilationis Quinquennalis libellus, & petitio formaliter adducitur per debitorem præſentandum, num.4. 190

Dilapidatio.

Dilapidationis in caſu cum conſtat debitorem egeſtate laborare, vel ad mopiam vergere, ſit ſequeſtratio, n.110. & 111. 102. & 104
Siue Iudiciis realibus, ſiue in perſonalibus, n.112. ibid.
Etiam in hærede grauato reſtituere poſt eius mortem, niſi dilatio eſſet in fauorem fideicommiſſarij, n.113. ibid.
Dilapidationis indicia probari debent ſaltem per iuramentum, adhoc vt ſequeſtratio permittatur, n.118. ibid.
De Dilapidatione ſuſpectus nequit dici, poſſidens ſolum mobilia, niſi alia ſint indicia improbi animi, n.120. ibid.
Multo minus, qui poſſidet etiam immobilia, num.119. ibid.
Dilapidationis ſuſpicio deprehenditur, ſi debitor iam poſſediſſet, & nunc alienaſſet immobilia, num.121. ibid.
Si fideiuberet pro aliis, & adhuc eſſet variis debitis inuolutus, n.122. 105
Si pecuniam funebrem ſuſcepit, n.123. ibid.
Aliæ præſumptiones: remiſſiuè, n.124. ibid.
Semper iudicium quoad has præſumptiones reſidet arbitrio Iudicis, n.125. ibid.
Hæc indicia faciunt locum ſequeſtro, ſi interueniant poſt conſtitutũ; non ſi ante, n 126. ibid.
Dilapidatio lite pendente facit adhuc locum ſequeſtro, n.128. ibid.
Dilapidante viro dotem, vxor poteſt petere eam deponi penes ſequeſtrem, n.154. 108
Non tamen ſi ſciens nupſit Viro tali obærato, & prodigo, n.155. ibid.
Dilapidare incipiens hæres grauatus rem reſtituendam, an fideicommiſſarius poſſit agere hypothecaria in ipſam, n.47. 187
Negatur, n.48. ibid.

Diligentia.

Diligentiam illam præſtare debet tutor, quam diligens paterfam. exhibet in re ſua; & ſic de leui culpa tenetur, n.15. 68
Diligentia, & vigilantia creditoris chirographarij in exactione facit eum cæteris præferri, n.10. & 11. 176
Amplia, & ſi ſciuerit debitorem communem obæratum, n.12. ibid. & 177.
Siue ſponte acceperit: ſiue via iudiciaria, ibid.
Etſi iſte ſibi ſoluens erat procurator debitoris, num 14. ibid.
Siue cæteri creditores ſint in culpa, ſiue non, num.15. ibid.
Diligentia operatur idem etiam in pluribus cohæredibus, n.16. ibid.
Limitatur in collegatariis, ibid.
Diligentia non prodeſt, cum creditor ſibi ſoluit ex bonis per ſe poſſeſſis, n.17. ibid.
Vel debitor ei ſoluit ex gratificatione, num.18. ibid
Vel violenter ab eo extorſit creditor, n.19.

Diligentia non prodeſt, cum exigit conſocius, nam tenetur communicare conſocio totum exactum, num. 21. ibid.
Idem eſt in actione tributoria, n. 21. ibid.
Adhuc etiam ſi inſtant alij creditores, n. 22. ibid.
Diligentiæ contra præceſſorem in Beneficio, vel eius hæredes debent præcedere ad effectum, vt Penſionarius poſſit agere in ſucceſſorem in ipſo, pro ſua penſione, n. 87. & 88. 90

Doctor.

Doctores non carcerantur ne dum pro credito ciuili, ſed nec pro crimine, n. 57. 8
Niſi in ſuo ſtatu ſe non contineant, n. 67. 9
Vel reliquatores ſint, n. 60. 6
Doctorum ſalaria fruuntur prælatione inter omnes creditores, n. 44. 47. & 48. 62
Doctores habent eandem prærogatiuam, quoad debita, cauſa ſtudij, n. 47. ibid.
Et de ratione, n. 54. 63

Dolus.

Doloſus adminiſtrator, etſi perſona alias priuilegiata, poteſt carcerari, n. 59. & 62. 9
Dolo deſiens poſſidere, pro poſſeſſore babetur, num. 42. 155

Dominium, Dominus.

Dominium rerum eſt iuris gentium, nec quis videtur priuandus ob delictum etſi atrox, niſi poſt ſententiam, n. 59. & 60. 51
Dominio tranſlato in creditorem, ei eſt res in aliorum concurſu tradenda, non verò priori, n. 30. 84
Dominium, neque poſſeſſio tranſit in depoſitarium rei extraiudicialis; ſed penes deponentem manet; ſecus in ſequeſtro, ſeu iudiciali depoſitario, n. 30. 97
Reſoluitur *l. Intereſſe puto, D. de acq. poſſeſſ.* n. 31. & 33. ibid.
Dominium penes deponentem præſumitur in iudiciali depoſito. Et cur, n. 213. 115
Dominium rei venditæ non cenſetur tranſlatum à venditore, ſi fidem non habeat de pretio, n. 45. 55. & 56. 125. & 126
Dominium retinet venditor, ſi emptor dixit habere pecuniam ad manus, vel de fideiuſſoribus dandis conuenit, n. 68. 127
Si venditor vtitur verbo *Concedo*, n. 69. ibid.
Si adiicitur pactum de non alienando, ante ſolutionem pretij, n. 70. ibid.
Si hypotheca ſit reſeruata in ea re cum Clauſul. *Conſtituti*, n. 71. ibid.
Si facta traditione, & inueſtitura feudi, Venditor proteſtatur ſe nil in eo retinere præter pretium, n. 72. ibid.
Si libri vendantur Doctori, ſeu Scholari; etiam abſolutè, ex *Beucher*, n. 73. ibid.
Si Venditor ſperauit recipere pretium ſtatim, num. 74. ibid.
Si emptor numerauit pretium, ſed ſtatim recepit, num. 75. ibid.
Si illico decoxit, vel fugam præcogitauit, n. 76. ibid.
Dominus fundi, vid. Locator.
Dominus fundi directus in re emphyteuſi habet ius dominij, non autem hypothecam, à n. 55. vſque ad n. 61. 141. & ſeq.
Dominus in fundo non habet hypothecam, ſed ius dominij, dum non ſoluto tributo res cecidit in commiſſum, & ſic poteſt vendicari, n. 61. 142
Dominium aliquando conſequitur immiſſus ex ſecundo decreto; regulariter tamen conſequitur poſſeſſionem veram, n. 121. & 122. 146
Dominus in re emphyteutica, cenſuali, Colonica ad longum tempus, Precaria, Libellaria, Superficiaria, &c. habet priuilegium Dominij, n. 29. 149

Dominij ius.

Dominij ius habet locator fundi ruſtici in fructibus ipſius, pro ſolutione canonis, vel penſionis, n. 7. 13. & 3. 135 & ſeq.
Perditur tamen, ſi permittatur colligi, & aſportari; cenſetur enim habita fides de penſione, n. 7. 135. & n. 60. 141. in fine.
Dominij ius competit Domino cenſus emphyteutici in prædij fructibus pro penſione annuatim ſoluenda, ſeu canone, n. 55 & ſeq. 141
Limitatur tamen opinio in laudemiis, n. 59. ibid.
Reſoluitur obiectum, n. 60. ibid.
Dominij creditorum claſſis affertur ab *Acoſt.* ſuper alios ordines, n. 17. 148
Quinam ſint, n. 18. ibid.
Dominij creditor locatur ab eo, Minor in re immobili malè alienata, n. 19. ibid.
Venditor in re vendita cum pacto reſolutiuo dominij, n. 20. 149
Fideicommiſſarius vniuerſalis, vel particularis in re ſubiecta reſtitutioni, n. 21. ibid.
Donatarius, cui res tradita fuit fictè per Clauſ. *Conſtituti*, n. 22.
Venditor in re vendita reſciſſo contractu ob læſionem, n. 23.
Legatarius etiam in re legata, n. 24. ibid.
Donans in re donata recuperanda ob filios ſuſceptos, n. 15. ibid.
Minor, Miles, Mulier, Eccleſia, Fiſcus, in re empta per eorum adminiſtratores, n. 26. ibid.
Donator in re donata recuperanda ob ingratitudinem, n. 27. ibid.
Filius in recuperanda re aduentitia per patrem alienata, n. 28. ibid.
Dominus in re emphyteutica, cenſuali, colonica, ad longum tempus, Precaria, Libellaria, Superficiaria, &c. n. 29. ibid.
Deponens, Locator, & Beneficiatius pro fructibus fundi, & beneficij non ſoluta penſione, num. 30. 150
Venditor non habita fide de pretio, n. 31. ibid.
Donans reſciſſa donatione ob non factam inſinuationem, ſi excedat 500. ſolid. n. 32. ibid.
Conſanguineus vtens iure retractus, n. 33. ibid.
Nulliter contrahens, ſcilicet contra leges, ex quo nulla fit tranſlatio dominij, n. 34. ibid.

Donatio.

In Donatione propter nuptias obtinere poteſt ius retentionis, n. 104. 24
Pro Donatione propter nuptias habet Vxor Viri bona hypothecata, ſi tamen ab eo ſint adminiſtrata, n. 134. 57
Donatio propter nuptias denunciari ab vxore ad fauorem viri, non autem ſi ſit res dotalis, ibid.
Aliqua tamen exiguntur, n. 282. & ſeq. 41
Donatarius in re donata cum Clauſ. *Conſtituti* etſi non tradita, habet rei vendicationem, numero 539. 119
Donatarius cui res tradita fuit ritè per Clauſ. *Conſtituti*, habet priuilegium dominij, numero 22. 149
Donans in re donata recuperanda ob filios ſuſceptos, eſt creditor dominij, n. 25. ibid.

Itidem

Itidem in re donata recuperenda ob ingratitudinem,n.57. ibid.
Aut reſciſſa donatione ob non factam ſolutionem,ſi excedat 500.ſolid.n.32. 150
Donatio vt gaudeat prælatione debet eſſe facta cum hypotheca,n.89. 163
Donans ſi obliget rem alij, cui eam etiam tradidit, nihil facit,ſed primus præfertur;ſi tamen interuenerit hypotheca, & Clauſul.*Conſtituti*, n.91. 164
Donatio facta poſt debita contracta non præfertur;ſed creditores,n.7. 176
Non habetur ratio in horum concurſu, niſi ad fraudis ſuſpicionem,n.8. ibid.
Hæc ſuſpicio deprehenditur ex tempore donationis,n.9. ibid.

Dos.

Dotis cauſa eſt ſemper, & vbique præcipua, n. 1. 15
Pro Dotis ſecuritate, & eius reſtitutione, mariti bona ex legis miniſterio ſunt tacitè obligata, licet hoc inter partes actum non fuerit, n.4. ibid.
Dotis reſtitutio quando facienda,n.5. 16
Dotis Dominus an ſit Maritus?
Reſoluitur Affirmatiuè;ſed remiſſiuè,n. 6. ibid.
Pro Dote an ſint bona patris Mariti tacitè hypothecata,n.7. ibid.
Reſoluitur diſtinguendo.
Vid. V.Mariti,& V.Pater.
Dotis cauſa præfertur mulieri in bonis fideicommiſſo ſubiectis,n.40. 19
Dotis augmentum gaudet eadem prælatione, quam habet ipſa dos,n.41. ibid.
Dos præfertur legitimæ liberorum,n 42. ibid.
Dos ſemper præfertur, etſi viuente viro, iuſtè tamen petatur,n.43. ibid.
Dos præfertur etiam Domino fundi n.44. ibid.
Etſi Dos in Mariti rem non ſit verſa,n.45. ibid.
Dos etſi in Mariti rem non ſit verſa, nihilominus præfertur in eius bonis,n.45. ibid.
Dos perdit priuilegium prælationis, in concurſu Liberorum primi matrimonij pro dote ſuæ matris tantum,n.46. ibid.
Si Mulier bona ſua adminiſtrauit,n.48. 20
Si communem negotiationem iniit Vxor cum Viro,n.49. ibid.
Si Mulieri culpa interueniat,n.50. ibid.
Si ſciens tali viro obærato nubit,n.51. ibid.
Si concurrat cum emptore militiæ,n.52. ibid.
Si tamen expreſſa pecunia ad id data ſit, non aliàs,n.53. ibid.
Et Dos ſit poſterior,n.54. ibid.
Imo etſi prior,vt verius,n.114. 132
Si verſetur negligentia Vxoris in repetitione Dotis,55. ibid.
Si concurrat Depoſitarius pro ſua ſpecie, n. 56. ibid.
Vel Socius,n.57. ibid.
Si bona habeant obligationem dotandi, n. 58. ibid.
Si agatur pro ſumptibus, & expenſis nuptialibus, n.59. 20
Dotis appellatione non veniunt expenſæ pro matrimonio factæ,n.60. ibid.
Dotis prælatio,an perſonalis ſit; ita vt non poſſit alteri cedi,vel ad hæredes tranſmitti, num. 68. 21
Reſoluitur Affirmatiuè, quod probatur reiectis contrariis,vſque ad n.74. 22
Dotalis res,etſi data in æſtimationem Viro,& ſit vti vendita,nihilominus eo labente facultatibus,venditio,ſeu æſtimatio reſoluitur; & res poteſt vti propria ab Vxore vendicari, n.98. 24
A Dote regulatur etiam eius augmentum; dum eiuſdem eſt naturæ,n.160. 29
Dotis lucrorum medietas Vxoris obueniens iuxta leg.*Taur.* habet hypothecata viri bona;etſi in iis non obtineat prælatio,n.162. ibid.
Id modificatur,n,163.& 163. 30
Dotis promiſſæ, & contracti matrimonij tempus an attendatur in hypotheca dotali, vel tempus dotis datæ,& traditæ,n.177. 31
Referuntur diuerſæ ſententiæ,n.178. ibid.
Opinio quod competat à tempore traditionis, & datæ dotis eſt *Gloſſ.* laudatæ à Doctoribus,& notatæ,vt ſingularis,n.179. ibid.
Referuntur fundamenta dictæ opinionis, n.108. & ſeq. ibid.
Opinio quod competat à tempore promiſſionis, & contracti matrimonij adducitur, n. 184. ibid.
Et probatur,n.193. 32
Vniter,& coniunctim debent ſumi verba *Dotis promiſſa,& contracti matrimonij*,n.185. 31
Opinio quod tempus promiſſionis diſiunctim attendatur,n,186. 31
Eius Doctores recenſentur,n.187. ibid.
Et fundamenta,n.188.& ſeq. ibid.
Sed ab ea receditur,& cur,n.192. & ſeqq. ibid.
Dotis promiſſæ, & contracti matrimonij tempus attendi ad hypothecam,reſoluitur,n. 194. ibid.
In Dote ſoluta tempore ſponſaliorum, incipit priuilegium à tempore matrimonij dumtaxat contracti,n.196. ibid.
Dote promiſſa ante matrimonium, ſi Socer ſit obæratus,non obtinet in eius bonis hypotheca, n.197. ibid.
Dos ſi ſit poſt matrimonium conſtituta; adhuc non tempus conſtitutionis,ſed matrimonij contracti attendendum eſt,n.198. ibid.
Dotis ſolutæ tempus attenditur de iure *Reg.Hiſp.* ad eius prælationem; ſed vix poteſt defendi de iure ciuili,n.199. ibid.
In dote illa non obtinet prælatio, de cuius vera numeratione non conſtat,n.203. 33
Dos non numerata non gaudet prælatione,& hypotheca,etſi Maritus renunciauit tali exceptioni,n.205. ibid.
Etſi ſit facta confeſſio receptionis in inſtrumento publico,& guarentigiam,n.208. 34
Vel ſit remiſſio,vel confeſſio iurata,n.209. ibid.
Et cur, ibid.
Nec ſi ea confeſſio ſit facta à tertio,n.211. ibid
Aut eam ſummam confeſſatam Vir coget Vxor, n.213. ibid.
Nec Chyrographariis creditoribus in ea præfertur,n.214. ibid.
Dos habet priuilegium prælationis, & hypothecæ;etiamſi ſit confeſſata, cum à creditoribus eſt ea confeſſio approbata,n.214 ibid.
Cum tempus opponendi eam exceptionem eſt lapſum,n.215. ibid.
Et cum alij creditores concurrentes non probant numerationem proprij crediti,n.221. 35
Nec ſi vice numerationis aliæ in dote concurrant coniecturæ,n.222. ibid.

Si promiſſio, & confeſſio diſtinctis temporibus apparet, n.224. ibid.

Vel Vir confeſſus eſt dotem recepiſſe in immobilibus, n.223. ibid.

Dotali re conſumpta, an creditor pro ea conuentus teneatur ad totum ipſius pretium, vel ad reſiduum remanſum vltra ſuum creditum, n.241. & 242 37

Refertur ſententia *Barboſa* retenta ab Auct, n.243. ibid.

At parum tuta videtur, & cur, ibid.

Dos ex parte Mulieris eſt ius vniuerſale, num. 224. ibid.

In Dotali re non poteſt Vxor remittere ius ſuum ad fauorem Viri; ſed bene in donatione propter nuptias, & cur, n.180. & ſeq. 40. & 41

Aliqua tamen exiguntur, n.182. & ſeq. ibid.

Dos præfertur Fiſco, attento iure communi; ſecus ex *l. Regia* n.9. 45

Dotis in repetitione non habet locum text. *l.1. D. de iur. Fiſc.* & *l. ſi is, qui, D. eod.* n.18. 46

Dos non præfertur funeri, & cur, n.20. 58

Dos Vxoris, ſufferre debet expenſas funeris pro eiſdem, n.38 & 39. 60

Dote concurrente cum mutuante ad reparationem ædificij, temporis ratio eſt habenda à n.110. ad n.112...

Dos mulieris in dubio præfertur, inde Pupillus, poſtea Fiſcus, n.103. 131

Dos non poteſt exigi à Maioratu pro qua eſt obligatus cum Regio aſſenſu, niſi cum bona libera non adſunt, n.35. 157

Dos ſponſæ habet ſolum perſonale priuilegium, n.14. & 15. 111

At ſecus ſi Sponſa ſit ſerua, ibid.

Dubium.

In Dubio Dos præfertur Fiſco; & ei adhuc Pupillus, Miles, & alia priuilegiata perſona, n.10 45. & n.29. 48

In Dubio contra Fiſcum iudicatur, quoties Fiſcus aduerſus debitorem agit de lucro captando, & pœna exigenda, n.61. 51

In Dubio pecunia depoſita cenſetur non mutuata, n.232. 119

In Dubio cenſetur habita fides de pretio per venditorem, n.57. 126

In Dubio Mulier præfertur; poſtea Pupillus; demum Fiſcus, n.109. 131

In Dubio prioritatis cæteris paribus quæritur quis ſit potior, n.4. 135

Aliqui reſoluunt pro concurſu, n.5. ibid.

Aliqui, & rectius pro poſſidente reſpondent, n.6. ibid.

Reſoluuntur obiecta primæ ſententiæ, n.7. & 8. 115

Amplia vt, n.9. ibid.

In Dubio omnimodo inter priuilegiarios præfertur primò Dos; inde Pupillus ex cuius pecunia res eſt empta; demum Fiſcus pro tributis, n.18. 136

E

Eccleſia.

Eccleſia Reſpublica, & Pupillus regulariter æquiparantur, vt omnibus competat priuilegium, & tacita hypotheca in bonis adminiſtratorum...

Eccleſia habet eandem hypothecam; & priuilegium in bonis ſui adminiſtratoris, aut OEconomi, quod habet Pupillus, aut Ciuitas, n.14. & 15. 82

Sententia ea probatur, n.16. ibid.

Et n.18. & 19. 83

Et reſoluitur, n.23. ibid.

Eccleſiæ competit prælatio vltra hypothecam, in Clerici, & Prælati bonis, ad inſtar Vxoris in bonis ſui viri, n.30. ibid.

Eccleſia in dictis bonis præfertur etiam Doti, n.31. ibid.

Eccleſia non præfertur funerariæ actioni reſpectu Prælati, vt nec Dos reſpectu Viri, dum ambo ad eorum funus tenentur, n.32. ibid.

Limita in Epiſcopi contractu, ſeu Epiſcopali camera, quæ non gaudet priuilegio Eccleſiæ, n.24. ibid.

Eccleſia mutuans ad rem emendam abſque ſpeciali hypothecæ reſeruatione in ea re, habet nihilominus in ea tacitam hypothecam, n.25. & 26. ibid.

Eccleſia non acquirit rem ab Adminiſtratore ipſius, ex eius Eccleſiæ pecuniis emptam, aut ab extraneo, ſed habet ſolum tacitam hypothecam, n.27. ibid.

Eccleſia, Miles, & Minor in omnibus parificantur; & Magis valet comparatio Eccleſiæ cum illis, quam cum Ciuitate, n.29 84

Eccleſiæ fauore interueniente, diſceditur à regula, qua ex plurib. creditoribus, priori eſt res tradenda, n.30. ibid.

Eccleſia in bonis communis debitoris non habet hypothecam, n.38, ibid.

Et probatur, n.39. ibid.

Aſſertur ſententia oppoſita, ſed non retinetur, n.40. 85

Eccleſiæ non eſt fauendum cum alterius iactura, ibid.

Eccleſia gaudet iure Imperij, n.41. ibid.

Eccleſiæ, & Hoſpitalia parificantur; ſi tamen hæc ſint erecta auctoritate Epiſcopi, n.32. 84

Eccleſia regulariter habet maius priuilegium, quam Reſpublica, n.40. 85

Eccleſia contra Eccleſiam contendens pro deciſis, gaudet appellatione etiam ad effectum ſuſpenſiuum, n.63. 88

Eccleſia in re empta ex ſua pecunia habet prælationem, n.95. 130

Eccleſia, Minor, Mulier, Fiſcus rem emptam per eorum adminiſtratores vendicant iure dominij, n.26. 149

Eccleſia præfertur ſemper omnibus chyrographariis creditorib. n.24. 177

Edictum.

Edictum D. Marci *in l. extat, D. quod met. cauſ* non habet locum in muliere occupante rem ſuam propria auctoritate, ſed abſque vi, n.304. & ſeq. 43

Emptor, Emptio.

Emptione facta rei ex pecunia pupilli, an ipſe in re illa habeat priuilegium, & hypothecam, n.58. 74

Diſtinguitur vt tutore emente, habeat priuilegium ſecus ſi extraneus, n.59. & 60. ibid.

Diſtinctio an de iure Hiſpano procedat, ibid.

Empta re per tutorem ex pecunia pupilli, ſi in ea concurrat Dos, & Fiſcus cum ipſo, ille præfertur;

tur;non vt magis priuilegiatus, ſed re anterior, n.64. ibid.

In re empta ab extraneo nomine proprio obtinet Regul. *Qui prior.* ibid.

In re empta ex pecunia Eccleſiæ per adminiſtratorem, vel etiam per extraneum, habet ea tacitam hypothecam in ipſa; non tamen eius fit, n. 27. 83

Id extenditur, & ad Milites, n. 28. 84

Emptor prædij obligari ad decimas non eximitur ab obligatione ſoluendi illas, etſi debitas per venditorem, & cur, n. 64. 88

Ad emptorem rei mutuam pecuniam, an habeat in ea prælationem?

Affirmatur, n. 82. & ſeq. 128

Negatiua eligitur per Auct. ob *l. Reg.* n. 86. 129

Retinetur etiam iure communi ab omnibus Doctoribus, n. 87. & vſque n. 90. ibid. & 130

Niſi mutuans ſit pupillus, n. 92 ibid.

Miles, n. 93. ibid.

Furioſus, Prodigus, vel alius in poteſtate, & gubernio conſtitutus, n. 94. ibid.

Eccleſia, n. 95. ibid.

Socius omnium bonorum, n. 96. ibid.

Vxor reſpectu Viri, & è contra, n. 97. ibid.

Emptor cum pacto ſoluendi creditoribus antiquioribus non præfertur, niſi expreſſè actum ſit, n. 2. 170

Emptam rem vtiliter vindicare poteſt ille de cuius pecunia inſcienter fuit ipſa empta, ſi habeat ratam emptionem, n. 5. 182

Emptor pignoris eſt in tuto, nec poteſt moleſtari à quouis creditore, cùm emit auctoritate Iudicis, n. 20. 193

Emphytheuſis, Emphyteuta.

Emphyteuſis an ſit capax hypothecæ? Negatiua refertur, n. 52. 75

Affirmatur vt verius, n. 53. ibid.

Et probatur, ibid.

Emphyteuſis, & feudum non parificantur in totum, n. 54. ib.

In Emphyteutæ bonis an Dominus pro canone habeat hypothecam, n. 54. ibid.

Emphyteuſis oppignerari poteſt, etſi non alienari in totum, n. 53. ibid.

Emphyteutici Cenſus Dominus pro penſionibus annuatim ſoluendis, ex fundo emphyteutico, an prædium ipſum habeat obligatum, competatque prælatio? n. 55. 141

Negatiua affertur, ibid.

Affirmatiua retinetur per Auct. n. 56 & 57. ibid.

Verior eſt negatiua, quoad hypothecam; Affirmatiua verò quoad ius dominij, n. 58. ibid.

Emphyteutici fundi Dominus non præfertur prioribus, & anterioribus expreſſas hypothecas habentibus, ſecundum Auct. n. 67. 142

Emphyteuſis hæreditaria eſt capax hypothecæ, n. 98. 245

Non tamen ſi ſit cum pacto, & prouidentia, n. 99. ibid.

Epiſcopus.

Epiſcopus ſeu Epiſcopalis Camera non gaudet priuilegio Eccleſiæ, n. 24. 83

Euictio.

Euicta re ex qua ſatisfactum eſt debito, non reuiuiſcit ex hoc hypotheca ante ſolutionem competens; ſed debitum nihilominus remanet extinctum, n. 124. 167

Datur tamen ipſi creditori ſola actio perſonalis ex empto, ibid.

Euictionis cauſa ſi res hypothecetur, poteſt ſecundus creditor in eam agere; primus enim ſolum poteſt petere cautionem in caſu euictionis, n. 127. ibid.

Euictio non habet locum in venditione facta iure creditoris, n. 21. 193

Exactio.

Exactum per poſteriorem creditorem auocari poteſt ab anteriore, ſiue per extorſionem ſit exactum, ſiue etiam auctoritate Iudicis, n. 36. 178

Exceptio.

Exceptio non numeratæ Dotis renunciata à Viro per hoc non parat prælationem, vel hypothecam Vxori pro eius repetitione in concurſu aliorum creditorum, ſed benè ipſius Viri & ſuorum hæredum reſpectu, n. 205. & 207. 33. & 34

Exceptio ea dotis non numeratæ, ſi opponi amplius non poteſt, quia ſit lapſum tempus, dos ea aſſumit priuilegium, n. 215. ibid

Exceptio talis ſemper poteſt opponi à creditoribus extraneis pro ſuis creditis conſequendis; illis enim non labitur tempus, n. 216. ibid.

Aſſignatur ratio diſparitatis, n. 217. ibid.

Et alia remiſſiuè apud Doctores, etſi plures reſiſtant, ibid.

Exceptio talis intra quod tempus poſſit opponi, n. 220. 35

Exceptio non excuſſionis bonorum Viri non poteſt opponi à tertio poſſeſſore, contra quem agit vxor pro ſuo credito, n. 190. 41

Exceptio non numeratæ pecuniæ non poteſt opponi per confeſſum contra deponentem, n. 202. 113

Obiecta diluuntur, ibid.

Exceptio illa eſt penè obſoleta, ibid.

Exceptio, quod creditor vtatur actione reali ob hypothecam, depoſita perſonali, etſi prius eam eligeret, non poteſt opponi per debitorem, n. 13 192

Exceptio, debitor non poſſidet hæc, competit tertio poſſeſſori cum hypothecatam rem habeat; nam tunc debet in primis excuti principalis; n. 13. ibid.

Exceſſus.

Ab Exceſſu ſi interponatur appellatio, poteſt rectè concedi ſequeſtrario, n. 162. & ſeq. 109

Excuſſio.

Excuſſionis exceptio denegatur ſecundo creditori poſſidenti, à quo nihil attento poterit primus pignus auferre, n. 10. 153

Excuſſio principalis debitoris eſt tantum neceſſaria, tertio poſſidente pignus nomine proprio; ibid.

Excuſſionem rei non poteſt iſte tertius rei poſſeſſor obiicere, etſi iſte habeat in ea ſpecialem hypothecam, n. 44. 157

Excuſſionem nec etiam principalis debitoris poteſt iſte tertius rei poſſeſſor obiicere contra primum creditorem rem illam perſequentem; n. 45. & ſeq. ibid.

Excuſſio principalis debitoris ſemper debet procedere, cum agitur de auocationis iure, num. 62. 180

Excuſſio bonorum Poſſeſſorum à reo, debet præcedere, in iudicio aſſecurationis intentato per vxorem, antequam ea inſtituat actionem contra bona à tertio poſſeſſa, n. 16. 192

Niſi vtatur remedio poſſeſſorio, *l. fin. C. de acquir. poſſeſſ.* n.17. 193

Executio.

Executioni factæ ad alicuius inſtantiam poſſunt ſe opponere alij creditores, vt tertij oppoſitores, vigore priuilegij quod habent, dicentes præferendos eſſe executanti, vt ſunt Vxor, Fiſcus, Pupillus, Reſpublica, &c. n.2. 2

Executioni factæ creditores intra quod tempus ſe opponere debent, n.3. ibid.

Executio debiti tutoris ex adminiſtratione, poteſt fieri contra fideiuſſores iudiciales; non extraiudiciales, niſi adhibita cautela, n.44. & 45. 73

Executio poteſt fieri pro debito per creditores ſuper fruct. maioratus, non tamen ſuper proprietate, n.150. 108

Idem eſt in beneficiis, n.151. ibid.

Executione nulliter facta in re oppignerata, durat nihilominus ius pignoris in ea, & poteſt ex eadem cauſa denuo in eius manus peruenire, etſi ex diuerſa cauſa id non liceat, n. 32. 34. & 35. 194

Executiua.

Executiua via ſuſpenditur, & efficitur ordinaria, cum oppoſitione facta à creditoribus Iudicis mandato, n.4. 2

Expenſæ.

Expenſæ in Pharmacis, medicamentis, & medicorum ſalariis gaudent priuilegio cauſæ funerariæ, n.24. 58

Expenſæ pro medicamentis in culina non gaudent prælatione, n.26. ibid.

Expenſæ nomine funeris dicuntur quæ etiam in vnguentis factæ ſunt, in loco ſepulturæ, veſtiariis, vectigalibus, pro itinere, &c. n.32. 59

Item veſtes lugubres, n.33. ibid.

Expenſæ pro teſtamento, & inuentario factæ gaudent ea prælatione, n.34. ibid.

Expenſæ in funere factæ ſolum ex neceſſitate habent prælationem, ſecus non neceſſariæ, n. 30. & 31. ibid.

Expenſæ funeris ſunt per *l. Reg.* taxatæ, & ipſis ſtandum eſt, n.35. ibid.

Quoad ſacrificia, oblationes, & Eccleſiaſticas perſonas, nihil eſt immutatum, n.36. 60

Expenſas faciens in funus, non miſericordiæ cauſa, ſed vt negotiorum geſtor, eas repetit actione funeraria, n.37. ibid.

Expenſas funeris vxoris ſufferre debet eius dos, n.38. & 39. ibid.

Expenſas in captura delinquentis factas Fiſcus repetit, cum priuilegio prælationis, ratione operarum, n.61. 64

Expenſæ rei ſequeſtratæ, ſunt primo ſoluendæ, n.84. 101

Multo magis ſi ipſi infirmo præbitæ ſint. n. 86, 102

Expenſæ neceſſariæ in aliqua re, habent in ea prælationem, n.17. 156

Expenſæ neceſſariæ factæ in bonis debitoris habent priuilegium perſonale in ipſis bonis, n.16. 172

Expenſæ neceſſariæ rem ipſam minuunt, num. 17. ibid.

Expreſſa.

Expreſſam habens hypothecam anteriorem an præferatur mulieri in ſua dote habenti pariter expreſſam? Affirmatiua, & Negatiua ſententia afferuntur, à n.19. vſque ad n.40. 17. 18. & 19

Verior eſt in puncto iuris affirmatiua, ibid.

Negatiua eſt in praxi receptior, n.65. 21

Expreſſi, & taciti non eſt eadem virtus, cum eſt diuerſa ratio, n.62. ibid.

Et cum agitur de effectu excluſionis, & priuationis, ibid.

Alia ſolutio remiſſiuè, n.64. ibid.

Expreſſa hypotheca prior præfertur Fiſco, n. 28. 48

Expreſſa mutuatio pecuniæ debet interuenire ad rem aliquam, vt in ea obtineatur priuilegium, n.113. 132

Expreſsè, & ſpecialiter hypotheca eſt reſeruanda per venditorem in re vendita, vt dominium dicatur non tranſtuliſſe in emptorem, n. 53. & 54. 126

Expreſſa hypotheca conſtituta in conductione vrbani prædij, cenſetur repetita in tacita reconductione, n. 5. 135

Non tamen poteſt exerceri in creditorem priorem, ex tacita reconductione, n.6. ibid.

Expreſſa ſi ſit hypotheca, aut tacita, ſine diſtinctione procedit Regula *Qui prior tempore*, num. 18. 154

Etſi in modo inducendi, ſit aliqua differentia, ibid.

Expreſſa hypotheca non præfertur in dote, vt eſt tacita, & legalis dict. n.19. 156

Expreſſa hypotheca non retrotrahatur ad tempus promiſſionis dotis, ibid.

Expreſſæ hypothecæ in dote mulier poteſt renunciare, non tamen tacitæ, dict. n.19. ibid.

Expreſſa obligatio mobilium, & immobilium non continet iura, & actiones; ſed benè, tacita, ibid.

Expreſſæ hypothecæ non ſubduntur venalia; ſed benè tacitæ, ſi tamen ea in apotheca, vel conditorio reperiantur, dict. n. 19. 154

Expreſſa hypotheca non comprehendit bona alienata, ſi ſemel ſunt ab obligatione liberata, n. 19. ibid.

F

Famulus.

Famuli pro ſuis ſalariis, & mercedibus an gaudeant prælatione, & hypotheca, n. 55. & ſeq. 63

Famulorum diuerſæ ſpecies proponuntur, n. 57. 48

Famulos non omnes, ſed ſolum inſtitutores vult Auct. gaudere priuilegio, n.59. 64

Et cur, ibid.

Famulorum diſtinctio ab eo facta parum arridet, n.60. ibid.

Famulus ſemper præfertur cum laborem perſonalem præſtat, ibid.

Circa famulorum ſalaria affertur Pragmatica Regis Hiſpaniarum, n.63. ibid.

Famuli omnes habent hypothecam, & Saluianum interdictum pro ſalariis, n.64. 65

Famuli vt gaudeant priuilegio, debent eſſe in domo, & ſeruitio Domini, tempore mortis, vel inopiæ. Et ſit illis certum ſtipendium deſignatum, & promiſſum, ibid.

Famulos pro ſalario ſeruiuiſſe ſemper præſumitur, ibid.

Famuli iuramento ſtatur pro quantitate, & ſumma ſalarij

ſalarij, probato prius per eum ſeruitio; quod tamen fallit in Inſtitore, n. 66. ibid.
Famulis illis datur priuilegium pro ſalario etiam annorum antecedentium, n. 67. ibid.
Famuli, & Miniſtri ſubtrahentes Dominis ſalarium denegantib. aliquam rem æquiualentem ſuo debito, non tenentur furti, puniuntur tamen extra ordinem; quod procedit etſi interuenit fractura, n. 71. ibid.

Feudum.

In Feudis Mariti habet locum hypotheca, & prælatio mulieris pro dote, n. 16. 16
Feudi Domino præfertur Mulier agens pro ſuæ dotis recuperatione, n. 44. 19
Feudalibus in bonis num habeat locum hypotheca, n. 258. 36
Affirmatiua proponitur, & probatur, n. 229. & ſeq. ibid.
Obiecta tolluntur, n. 536 ibid.
In Feudis Mulier non habet hypothecam n. 257. ibid.
Niſi ſit onus inſitum ipſis feudis, n. 538. ibid.
In Feudi fructibus bene obtinet hypotheca, & ad vitam Vaſalli, n. 539. ibid. & n. 65. 145.
In Feudalibus, agnati proximiores conueniuntur etiam matre adminiſtrante; quoniam ipſi ſunt tutores, n. 43. 73
Feuda non ſunt obnoxia hypothecæ pupillari, n. 49. ibid.
Nec cuilibet alij hypothecæ, ibid.
Feudi tamen fructus eſſe poſſunt obligati, n. 50. ibid.
Ad vitam tamen dumtaxat poſſeſſoris, n. 51. ibid.
Feudalia bona ſeu fructus an obligari poſſint & executi quandocunque; an vero dumtaxat in ſubſidium, n. 63 142
Reſoluitur poſſe ſemper obligari, & executi. n. 64. ibid.

Fides.

Fides ſi non ſit habita de pretio per venditorem, non cenſetur tranſlatum in emptorem rei venditæ dominium, n. 45 55. & 56. 125. & 156
Fides de pretio in dubio habita præſumitur per venditorem, n. 57. ibid.

Fideicommiſſarius, Fideicommiſſum.

Fideicommiſſariis in bonis Mulier pro Dote præfertur honorato, n. 40. 19
Fideicommiſſarius vniuerſalis, vel particularis in re ſubiecta reſtitutioni, eſt creditor dominij, n. 51. 149
Fideicommiſſarios habet hypothecam in bonis teſtatoris pro ea re, ſed tamen ea cedit actioni perſonali competenti aliis creditoribus teſtatoris, n. 46. 187
Fideicommiſſarius an gaudeat hypotheca in bonis hæredis grauati, ſi diſſipet. & malè adminiſtret bona fideicommiſſo ſubiecta, n. 47. ibid.
Negatiuè reſoluitur, n. 48. ibid.

Fideiuſſor.

Fideiuſſores, & hæredes tutoris & curatoris habent ſua bona obnoxia pupillo pro adminiſtratione, n. 19. & ſeq. 70
Reiecta oppoſita ſententia, ibid. vſq. ad n. 36.
Fideiuſſor iudicialis poteſt executi pro debito Tutoris, ratione reddita, non item extraiudicialis, niſi præcedat citatio, n. 45. 19
Niſi adſit Clauſ. *Guarentigiæ*, n. 46. ibid.
Vel renunciet, *Auth. de fideiuſſoribus*, Aut ſe obligauit etiam ratione iudicij, n. 47. ibid.
Fideiuſſor ſoluens naulum, vel vecturam rerum conſeruatarum, & tranſuectarum poteſt gaudere prælatione alias competente ipſi domino vehiculi, vel Nauis, ob ipſarum conſeruationem, n. 12. 134
Fideiuſſorem ſi locator recipiat perdit tacitam hypothecam, n. 55. 137
Et cur, ibid. ibid.
Fideiubens pro eo, qui obligauit, rem fideiuſſoris, eo inſcio habet illam rem ex hoc hypothecatam, n. 59 ...
Fideiuſſor ſoluens pro debitore ſuccedit in locum, & prærogatiuam ipſius creditoris cui ſoluit, n. 118. 166

Filius.

Filij Mulieris gaudent in recuperatione dotis maternæ eodem iure prælationis, ac mater; non vt hæredes, ſed ratione ſanguinis, n. 84. 52
Idem in Nepotibus, & aliis ex ſe deſcendentibus, ibid.
Non tamen gaudent hæredes collaterales, quod probatur, n. 85. ibid.
Filij etiam alterius matrimonij non poſſunt gaudere prælatione in dote petenda ab hæredibus primi mariti. Et eſt communis, n. 86. & 87. 53
Filia poteſt vti iure retentionis, in bonis ex quibus dotanda eſt, n. 106. 54
Filius habet priuilegium, & tacitam hypothecam in bonis ipſius patris pro rebus propriis ab eo alienatis, & pro mala, & fraudulenta adminiſtratione, n 38.
Non autem pro negligentia, n. 79
Negat talem prælationem *Acoſt.* ibid.
Filius adminiſtrans bona patris tenetur ad reddendas rationes, n. 87. 77
Filius in bonis patris, & matris conuolantis ad ſecundas nuptias, habet priuilegium, n. 94 & 96. 78
Filius habet rei vendicationem pro rebus alienatis extantibus, n. 95. ibid.
Filius tenetur reddere rationes. vel patri, vel fratribus illo defuncto, ſi adminiſtrauerit ipſius patris bona, n. 87. 77
Filio ſoluente pecuniam contra *S. Macedonian.* pater eam vendicare poteſt, n. 238. 119
Filius in recuperanda re aduentitia per patrem alienata vtitur iure dominij, n. 58. 156

Fiſcus.

Fiſcus habet inter cætera priuilegia, tacitam hypothecam, & prælationem, n. 1. 44
Fiſcus, & mulier pro dote pari paſſu ambulant, ibid.
Fiſcus an præferatur hypothecariis anterioribus, n. 5. ibid.
Negatiua eſt communior, n. 4. ibid.
Siue illi hypothecariam habeant expreſſam, ſiue tacitam, ſiue hypotheca ſit generalis, ſiue ſpecialis, ibid.
Fiſcus in bonis cum eo poſt contractum quæſitis, & in creditore ex delicto præfertur, n. 6. ibid.
Fiſcus concurrens cum dote, aliquando par eſt, aliquando debilior, n. 7. ibid.
Semper tamen eſt potior cum poſſidet, n. 8. 45
Fiſcus an ſit præferendus, vel Mulier in ſuis priuilegiis, cum non conſtat de alterius prioritate, n. 10. ibid.
Opinio pro Muliere, n. 11. ibid.
Sententia pro Fiſco. ibid.
Alia pro eorum concurſu, n. 12. ibid.

Verior

Verior eſt ſententia, quæ fauet Doti, n.13. ibid.
Reſoluitur oppoſitu, n.14. ibid.
Fiſcus non præfertur pupillo in cauſa cum eodem, n.16. 46
Fiſcalis adminiſtratoris hæres tenetur ad damnum paſſum per Fiſcum, ob non ſolutam pecuniam fiſcalem; non tamen ſi hæres ſit pupillus, quia tenetur ad ſolum debitum defuncti, n.17. ibid.
Fiſcus eſt Regia Camera, n. 19. & ſeq. vbi plura, ibid.
Fiſcus pro tributis habet prælationem etiam anterioribus, n.22. 47
Et pro debitis cum aliquo, ex cauſis Fiſcalibus, n.32. 48
Fiſcus ratione ſui officij non habet priuilegium, ſi Mulier, Pupillus, Miles, aut alia priuilegiata perſona concurrat, nec contra creditorem habentem expreſſam hypothecam priorem, num.28. ibid.
Fiſcus an præferatur anteriori hypothecæ pro tributis, & collectis. Negatur, n.29. ibid.
Affirmatiua bimembris affertur, n.30. ibid.
Fiſcus non habet prælationem, niſi in caſibus exceptis, Primipili, Rei quæſitæ poſt ſecundum contractum, & rei datæ in tributum per Principem, n.32. ibid.
Fiſcus non præfertur in tributis poſteà impoſitis, n.33 49
Fiſcus ſuccedens priuato, vtitur iure priuati, n. 35. ibid.
Tenetur ad onera hæreditaria, vti tranſlata in ipſum vna cum bonis hæreditatis, num. 36. ibid.
Idem eſt in ementibus hæreditatem à Fiſco, n.27. 48
Fiſcus ex publica vtilitate bona priuatorum capiens tenetur illorum pretium ipſis ſoluere, n.38. ibid.
Fiſcus habet prælationem in bonis ſolum poſt obligationem contractam cum ipſo. quæſitis, n.39. 49
Fiſcus tenetur probare acquiſitionem eſſe factam ante, vel poſt contractum, n. 40. & ſeq. reiecta contraria, ibid.
Fiſcus habet obligata bona delinquentium, poſt ſententiam condemnatoriam, num. 45. & ſeq. 60
Et reſpectu delinquentium, non extraneorum, n 48. ibid.
Fiſcus debet ſoluere creditoribus hæreditatis, n.53. ibid.
Fiſci prælatio pro pœna cum priuato, decidit à lucro, & damno, remiſſiuè, n.55. & ſeq. p.51.52. & 65. & ſeq. 59
Fiſcus habet hypothecam à tempore ſententiæ, etiam in eius adminiſtratore, n.8. & ſeq. 51
Fiſcus debet probare bona fuiſſe in bonis condemnati, vt ea poſſit obuoluere, n.64. 52
Fiſcus præfertur in pari cauſa lucri, & damni cum priuato, n.68. ibid.
Fiſco an competat ius auocandi pecuniam conſumptam ab alio creditore, n.71. ibid.
Fiſcus debet probare acquiſitionem eſſe factam ante, & poſt obligationem cum ipſo, n.40. 49
Poſthabita contraria ſententia, n.43. 50
Fiſcus præfertur creditoribus delinquentis ex contractu ante ſententiam condemnatoriam ob delictum, n.48. ibid.
Fiſcus eſt ad inſtar legatariorum, qui non habent hypothecam & prælationem reſpectu creditorum, n.54. 51
Intellige creditorum ante commiſſum delictum, non poſt, & cur, ibid.
Fiſcus quoad debita contracta poſt delictum ſuccedit non vt hæres, ſed vt ſucceſſor vindictæ, n.59. 49
In Fiſcalium rerum adminiſtratore, habet Fiſcus pro pœna etiam ante ſententiam in eius adminiſtratoris bonis hypothecariam aduerſus quoſcumque poſſeſſores, n.57. 51
Fiſci ratio babenda eſt in pari cauſa, priuato poſtpoſito, n.61. ibid.
Fiſcus pro expenſis in captura delinquentis præfertur omnibus etiam anterioribus, hypothecariis creditoribus, ratione apocharum; etſi ex ſuo priuilegio non præferatur niſi iis cum tacita, n.61. 64
Fiſcus, Minor, Miles, Mulier, Eccleſia in re empta per eorum adminiſtratores habent priuilegium dominij, n.26. 155

Forenſis.

Forenſis, & Aduena poteſt ſequeſtrari, cum diſcedens à prouincia non reliquit ſufficientia bona pro debitis ſoluendis, n 181. 112
Vel non ſoluit vbi promiſit, niſi fidem eius ſit creditor ſecutus, n.182. ibid.
Vel ab eo iam conuento non potuit creditor ius ſuum conſequi, n.183. ibid.
Abſque his adminiculis non poteſt Forenſis, qua talis, ſequeſtrari, n.184. ibid.
Nec cautio de ſoluendo poteſt peti, ibid.
Forenſis nec ſi reperiatur cum re mea, quam perditam reperi, poteſt ſequeſtrari, n.85, ibid.
Aduerſa ſententia relata per *Iaſ.* reiicitur, n. 186. ibid.

Frater.

Frater adminiſtrans negligens non poteſt carcerari; ſecus ſi doloſè, & fraudulenter, n.92.p....
Frater non eſt ex illis, qui gaudent beneficio competentiæ, ibid.

Fraus.

Fraudis ſuſpicio ſi abſit, & aliàs appareat de veritate obligationis, ſcriptura probat ad effectum etiam prioritatis, vtcumque ſine ſolemnitatibus *l.ſcripturas, &c.*n.64. 160
Fraudulenter inducta hypotheca, ſcilicet à debitore decoquente, primus creditor recipit detrimentum, etſi chyrographarius num. 122. 169
Fraudis ſuſpicio attenditur in concurſu donatarij, & alterius creditoris onerosi, n.8. 171
Fraudis hæc ſuſpicio deprehenditur ex tempore docationis, n.9. ibid.
In Fraudem creditoris chyrographarij hypotheca conſtituta per debitorem poſtponitur tali ſimplici credito, n.26. 177
Fraudulenta alienatio non poteſt reuocari à creditore futuro; ſed vid. remiſſiuè, n.56. 180
Fraus deficit in ſcriptura reſpectu anteriorum creditorum, cum ea eſt ſubſcripta à procuratore ex mandato per inſtrumentum anterius, n.65. ibid.
Excipe cum debitor non eſt ſoluendo: n.66. ibid.
Vel cum ipſo adhuc etiam talis eſt procurator, n.67. ibid.
Fraus non præſumitur cum adſunt ſolemnitates *l.ſcripturas, C.qui potio* .n.69

Fructus.

Fructus computantur in ſortem etiam ſi percipiantur

piantur à Muliere vigore iuris retentionis ob ſuam dotem, detractus tamen alimentis, n.116. 25
Limitatur in damno emergente, n.117. ibid.
Et in lucro ceſſante, n.118. ibid.
Fructus bonorum pupilli tutor tenetur reddere, imo iuſtum lucrum, & vſuras vſque ad tempus maioritatis, niſi poſtea eum interpellauit pro illis, n.9. & 10. 68
Fructus illos, & eorum lucrum tenetur tutor reddere, qui percepti ſunt, vel percipi potuerunt, aut vendi in rei pupillaris augmentum, n.14. & 15. 69
Fructus debent congruo tempore vendi per tutorem, & pretium benè locari, ibid.
Fructibus ex quibus debetur decima extantibus, vel pendentibus, aut in horreo recond tis obtinet Eccleſia in illis prælationem, & hypothecam, n.70. & ſeq. 88
Fructibus tamen conſumptis non datur niſi perſonale priuilegium, quo chyrographariis ſolum præfertur Eccleſia, n.78. & 79. 89. & 90
Fructus Maioratus ſolummodo poſſunt à creditoribus ſequeſtrari, n 150. 108
Idem eſt in Beneficiis, n.151. ibid.
Ex fructibus ſequeſtratis, alimenta poſſeſſori Maioratus an ſint decernenda, n.152. ibid.
Affirmatur duntaxat in poſſeſſore illuſtri & potenti, non ſimpliciter nobili, n.153. ibid.
Fructus fundi locati ſunt Domino obligati pro penſione ipſo iure, ſiue ſciente, ſiue ignorante ipſo, n 7. 135
Fructuum aſportatio è fundo poteſt prohiberi per locatorem conductori, donec penſionem ſoluat, n.21. 136
In Fructibus prædij, ſi extent, datur prælatio iure dominij, n.22. ibid.
Vid. plura, n 31. & ſeq 137. & 138
Fructus ſuos non facit conductor, niſi euacuato debito ob ſolum, n 23. 136
Fructus iure non pignoris, ſed dominij locator retinet in fundo locato, ibid.
Fructus tàm naturales, quam induſtriales tacitè Domino ſunt hypothecati pro ſolutione penſionis, n.24. 137
Et reſoluitur obiectum, n.27. ibid.
Si tamen ſint extantes, n.59. ibid.
Fructus conſumpti, aut diuenditi, & eorum pretio emptum prædium non eſt ſubiectum hypothecæ, n.29. ibid.
In Fructibus percipiendis potius attendi videtur ius corporis ex quo percipiuntur, quam ius ſeminis, n 32. in fin. 138
Fructus ſolo cohærentes, pars fundi cenſentur, n.35. ibid. Vid. n.41. 139

Frumentum.

Frumentariæ rei adminiſtrationis cauſa competit Reipublicæ in adminiſtratoris bonis priuilegium, & tacita hypotheca, n 9. 82

Fuga.

Fugæ ſuſpicio facit licitam ſequeſtrationem, n.58. & 59. 100
Fugitiui, & ſuſpecti de fuga, facienda diſtinctio eſt, quoad detentionem perſonæ, n.60. ibid.
Fugitiuus poteſt capi etiam priuata auctoritate, num.61. ibid.
Dummodo non detineatur ipſe vltra viginti horas, n.62. ibid.
Fugæ ſuſpicio maturè diſcutienda eſt per Iudicem, antequam capturam decernat, n.64. ibid.
Ad Fugæ ſuſpicionem comprobandam non eſt citandus ſuſpectus, n.65. ibid.
Fugæ ſuſpicio præſumitur ſi aliàs captus aufugit, num.66. 101
Si ad id ſe præparat, n.67. ibid.
Si in Fuga deprehenditur, licet vnum pedem mouerit, n.68. ibid.
Si latitat, n.69. ibid.
Si inde diſceſſit, vbi habet creditores, n.70. ibid.
Si in prima ſolutione defecit, n.72. ibid.
Si verſuram fecit, n.73. ibid.
Aliæ præſumptiones afferuntur, remiſſiuè, n.74. ibid.
Fugæ ſuſpectus quis non eſt ex eo ſolum, quia forenſis, vel recedit poſtea reuerſurus, num 75. ibid.
Nec ratione modici debiti, n.76. ibid.
Nec ex eo quod nõ poſſidet immobilia, n.77 ib.
Fugæ ſuſpicione probata, Iudex debet relaxare ſequeſtrum reale, vel perſonale, n. 78. ibid.
Nec poteſt opponi de incompetentia, ibid.
Ob Fugæ ſuſpicionem, & periculum, tranſeuntes, & Aduenæ maximè Muliones, &c. poſſunt à Iudice aliàs competenti ſequeſtro detineri, niſi aliàs tradiderint, n.83 ibid.
Fugæ ſuſpectus ſi ſit debitor in diem, vel ſub conditione, etiam ante eorum aduentum poteſt detineri res, vel etiam eius perſona, num.95. & 96. 102
Fugæ ſuſpectus ex aliis cauſis quis dicitur, & datur ſequeſtratio, remiſſiuè, n.97. & 98. 103
Fugam præcogitante emptore venditor præſumitur ſibi reſeruaſſe dominium rei venditæ vſque ad ſatisfactionem pretij. n.76. 105
Fuga quando præconcepta dicatur, n.77. ibid.

Fundus.

Fundus obligatus pro alimentis, vel aliis præſtationibus, præbet hypothecam, & prælationem creditoribus ex ea, n.51. 62

Funeraria impenſa, Funus.

Funerariæ actionis materiam, qui DD. tractent, num 1. 53
Item, & leges iuris communis, n.2. 54
Funeris impenſa eſt priuilegiata, & omnibus aliis creditoribus tacitas priuilegiatas habentibus hypothecas præfertur, n.2. 53
Non tamen habet tacitam hypothecam, cum ſit perſonalis actio, n.3. 54
Funeris impenſa præfertur doti, & eſt communis opinio, n 4. ibid.
Funeris expenſa prius deduci debet, quam ſoluatur etiam hypothecariis anterioribus, n.4. ibid.
Funeris impenſa num ſit præferenda priuilegiariis creditoribus cum hypotheca expreſſa? num.5. & 15. ibid. & 57
Negatiua refertur, n.6. 54
Verior eſt Affirmatiua in hypothecariis, num.7. ibid.
Quæ probatur auctoritatibus, n.8. & rationibus, n.9. & 10. 55
Funus non ſolùm apud Veteres Romanos maximis cæremoniis peragebatur; verum etiam apud exteras nationes id receptum fuiſſe oſtenditur ex variis auctoribus, & hiſtoriis, n.11. ibid.
Funeris vſus penes Romanos depingitur, ibid.
Funus cadaueris fieri, officium eſt Iudicis in defectu omnium, n.12. 56
Funus prohiberi non poteſt cuiuis cadaueri, pro

quonis debito,etſi liquido,etiam ex inſtrumento guarentigiato, n.13. ibid.
Funeris cauſa expendens extraneus adhuc gaudet priuilegio,dummodo faciat expenſas animo repetendi, n.16. 57
Funeris cauſa mutuans pecuniam ſimiliter præfertur ſi probet eam eſſe verſam in talem cauſam, num.17. ibid.
Et quando præſumitur, ibid.
Funeraria cauſa præfertur expreſſæ hypothecæ anteriori, n.18. ibid.
Funeris impenſa vincit dotem, n.15. ibid.
Funeraria cauſa non præfertur priuilegiariis creditoribus regulariter, & cur, num.19. ibid. & 58
Funus præfertur Doti, & Fiſco; ſed cur, n.20. & 21. ibid.
Funerariæ impenſæ prælatio obtinet in expenſis infirmitatis, & curationis cauſa ſactis, n.22. & 23. ibid.
Funeraria actio datur ei, qui in funus impendit, tanquam negotiorum geſtor, & recuperandi animo, non verò ſi miſericordiæ cauſa erogauit, n.37. 60
Funeris expenſæ, vt gaudeant priuilegio, debent neceſſario fieri, habita ratione perſonæ, & facultatis defuncti, n.30. 59
Funerariæ expenſæ nomine veniunt Veſtiaria, Vnguenta, Vectigalia pro itinere, Vecturæ Sarcophagum, n.32. ibid.
Expenſæ in teſtamento, & Inuentario, &c. n.36. ibid.
Funeris cauſa mutuans, ſi pecunia non ſit expenſa, habet priuilegium perſonale, n.34. 124
Funeris impenſa ponitur ſecundo loco inter priuilegiarios creditores, ratione religionis, & pietatis, n.12. 171
Animaduertitur tamen ad tale dictum, dum iſtud priuilegium habet vim realis, n.13. ibid.
Funerario creditori præfertur rem ſuam vendicans, num.10. 184
Et cur, ibid.& n.11.ibid.
Funerum maximus eſt fauor; Hæredes ad id poſſunt cogi per Iudicem, etiam adita hæreditate, num.12. ibid.
Funus Vxoris eſt faciendum à Viro; & è contra, num.13. ibid.

Furioſus.

Furioſus, Prodigus, & ſimiles habent priuilegium prælationis in re, ad cujus emptionem mutuata fuit eorum pecunia, n.94. 78

Furtum.

Furtum à famulis factum de re æquiualente ſuo ſalario, quod Dominus interpellatus dare recuſat, non punitur pœna niſi extraordinaria, etſi interueniat fractura, n.71. 65
Furtiuæ rei Domino competit vendicatio ſi res extet, n.137. 519
In Furis bonis non obtinet hypotheca pro re furata conſumpta, n.75.& 76. 543

G

Gabella.

GAbellarum, & Tributorum par eſt priuilegium, & pro vtriſque competit hypotheca in bonis obligati ad ea ſoluenda, num.44. 85
Gabellæ onus eſt rei affixum; & ad quemcumque tranſit cum illo, n.44. ibid.
Gabellarius præfertur pro Gabella, non in ea re, ſed in bonis generaliter obligati, ibid.
Gabella ſi ex cenſu ſoluatur, eſt exhibenda vbi bona ſunt ſpecialiter obligata, n.45. ibid.
A Gabellis ſi vnus locus ſit exemptus, Gabellarius amittit Gabellam pro parte exempta; quæ quidem detrahitur ex ſorte principali, n.47. ibid.
Gabella non debetur, niſi pro parte vnius, ſi duæ res vendantur etiam vnico pretio, & vna ſolum ſit ſubiecta Gabellæ, n.48. ibid.
Gabellario an debeatur prælatio in concurſu creditorum ad bona debitoris, n.49.& 50. ib.& 86
Gabella præfertur etiam in paritate temporis, & cauſæ, n.51. ibid.

Genus, Generale.

Generalis, & ſpecialis hypotheca quæ ſit, num.23. 155
Differentiæ inter illos referuntur, ibid. remiſſiuè.
Genus ſi ſit debitum, vel ſpecies, datur ſemper auocatio creditori, cui aliàs competit, n.32. ibid.

Graduatio.

Graduatio affertur creditorum realiter, & perſonaliter priuilegiatorum; vt Auct. conſulto ſuppleſtnt, n.41. 188

H

Hæreditas, Hæres.

HÆres adminiſtratoris Fiſci tenetur ad damnum paſſum per Fiſcum ob non ſolutionem pecuniæ fiſcalis, ſed ſi ſit pupillus, non tenetur, niſi ad ſolum debitum defuncti, n.17. 46
Ad Hæredes non tranſmittitur per Mulierem priuilegium prælationis competens pro Dote; dum eſt perſonale, ſed ſolum tranſmitti, vel cedi poteſt hypotheca pro ipſa conceſſa, num.36. 71
Ad Hæredes, vel ſucceſſores Tutorum, & Curatorum extenditur priuilegium hypothecæ, & prælationis pupillo competens, ibid.
Et oppoſita tolluntur, ibid.
Ad Hæredes, vel ſucceſſores pupilli non eſt tranſmiſſibile hoc priuilegium eiuſdem, n.48. & 49. 75
Hæres non tenetur communicare cohæredi exactum à communi creditore, eius diligentia mediante, Intellige cum omnes ſunt chyrographarij. ibid.
Hæres poteſt petere ſeparationem bonorum, ſi ſit creditor hæreditatis; ſed neceſſaria eſt aditio, n.43. 587
Quid ſi non confecerit inuentarium, vid.ibid.

Hypotheca.

Hypotheca tacita fuit inducta à lege pro dote Vxoris, vt Mariti creditoribus habentibus eaſdem hypothecas anteriores præferantur, n.18. 17
Hypotheca tacita poteſt à Muliere reſpectu ſuæ dotis in tertium transferri; at non ius prælationis, n.82.& ſeqq. 28
Et cur, num.83.ibid.
Hypotheca ſpeciali, & generali exiſtente, cogitur Mulier à ſpeciali incipere, n.144. 27
Hypotheca Mulieri competit non ſolum pro Dote,

ſed & pro paraphernalibus bonis, arrhis, donatione propter nuptias; ſi tamen ea Vir adminiſtrauit, n.145. ibid.
Hypotheca competit Vxori pro alimentis, ſiue conſtante, ſiue & ſoluto matrimonio debitis, n.174 & 175. 30
Contraria diluuntur, ibid.
Hypotheca an competat Mulieri à tempore traditionis Dotis, vel à tempore Dotis promiſſæ, & contracti matrimonij, n.177. 31
Referuntur diuerſæ ſententiæ, n.178. ibid.
Hypothecam competere à tempore traditionis, & datæ Dotis eſt Gloſſ. laudatæ à Doctoribus, & notatæ, vt ſingularis, n.179. ibid.
Referuntur fundamenta eius opinionis, n.180. & ſeq. ibid.
Hypothecam competere à tempore promiſſionis, & contracti matrimonij alij ſuſtinent. Et opinio comprobator, n.184. ibid.
Reſoluitur attendi tempus Dotis promiſſæ, & contracti matrimonij vniter, & coniunctim, vſque ad n.194. 32
Hypotheca hæc ab eo tempore obtinet, etſi ſit expreſſa, & inducta ab homine, n.195. ibid.
Hypotheca num habeat locum in feudalibus bonis, n.228. 36
Affirmatiua ſententia aſſertur, & probatur, à numero 229 & ſeq.
Negatiua adducitur, & firmatur, & obiecta tolluntur, ibid.
Hypotheca non habet locum in feudis, niſi ſit onus inſitum ipſis rebus, n.218. ibid.
Hypotheca locum habet in fructibus feudi, & ad vitam Vaſſalli, n.219. ibid.
Hypothecæ remiſſio facta ab Vxore viro non exigit geminationem, ſed ſtatim habet effectum, n 269. 39
Hypotheca quæuis, ſiue generalis, ſiue ſpecialis poteſt ab Vxore renunciari in fauorem Viri, contra *Guttierez*, n.277. 40
Sententia ea probatur, n.281. ibid.
Et limitatur, ibid.
Hypothecæ ſolum competenti in rem Viri pro ſua Dote, poteſt renunciari ab Vxore, non etiam dominio rei ſuæ dotis, n.281. 41
Et tunc ſolum cum alia ſuperſunt bona ipſi Viro, quibus Vxori ſatisfiat, n.286.& ſeq. ibid.
Hypotheca, & prælatio datur Fiſco, vt, & Mulieri, vid.art.2.n.1 & ſeq. 44
Hypotheca expreſſa prior præfertur Fiſco, n.28. 48
Hypotheca contrahitur in bonis pupilli per diſtractionem eorum, iuſſu Iudicis; Item pro Dotis aſſecuratione, n.75. 76
Hypothecatam rem poteſt pupillus ex ſe transferre in alium, cuius pecunia ille primus fuit liberatus, n.76. ibid.
Hypotheca, & priuilegium pupillo competit in bonis Tutoris die inceptæ adminiſtrationis, non malæ geſtionis, n.94. 78
Hypotheca pro decimis competit in bonis veri debitoris dumtaxat, non in bonis eorum conductoris, n.70. 88
Hypothecam ſibi reſeruans Venditor in re vendita vſquequo ſibi pretium ſoluat, habet rei vendicationem ad ipſam, n.51, 126
Debet tamen ſpecialiter reſeruari, n.53. ibid.
Et in limine contractus, n.54. ibid.
Hypotheca in re propria quando conſiſtere poſſit, num.60. 141
Hypotheca tacita competit pluribus aliis caſibus; vltra allatos per Auct. n.68. 143
In Legatario pro legato, n.69. ibid.
Sed reſpectu cohæredum pro ſingulorum rata; Non tamen reſpectu venditoris etiam Chyrographarij teſtatoris; Et reſoluuntur oppoſita, n.70. vſque n.74. ibid.
Hypotheca non datur in bonis furis pro re furata conſumpta, n.75.& ſeq. ibid.
Nec in bonis Vſurarij pro reſtitutione vſurarum, n.77.& ſeq. ibid.
Hypotheca tacita obtinet in fideiubente pro eo, qui fideiuſſoris rem obligauerat, eo inſcio, n.79. ibid.
In Alimentario pro Alimentis deſignatis ex certo fundo, n 80. 144
Et aliis præſtationibus annuis ex certo loco deſignatis, n.81.& ſeq. ibid.
Si tamen ea præſtatio ſit impoſita ad certum tempus, non datur ob eam hypotheca in dicto fundo, n.84. ibid.
Hypothecam tacitam habet ille, cui quis obligatur ex cauſa tranſactionis ſuper veteri obligatione, ſine animo nouandi priorem, n.85. ibid.
Vel ſit facta tranſactio animo non nouandi, ſed doloſè animo nullam ſeruandi, n.86. ibid.
Hypothecam non habet legitima, de iure debita, Etſi aliqui aſſerant, n.88. ibid.
Admittitur tamen, ſi ea ſit in teſtamento aſſignata, vel agatur pro eius ſupplemento, n.90. ib.
Hypothecam habet damnum paſſus in ipſa re inferente damnum, n.91. ibid.
Et datur ius retentionis, ibid.
Hypotheca expreſſa poteſt conſtitui ſuper bonis, & iuribus omnibus, Item ſeruitute, ruſtica tamen, non verò vrbana, & cur, remiſſiuè, n.92.ib.
Itidem in Vſufructu, n.93. ibid.
Vſu ſepulturæ, n.94. ibid.
Iurepatronatus, n 95. 145
Iuriſdictione, n.96. ibid.
Bonis Maioratus alienabilibus ex facultate Regia, n 97. ibid.
Emphyteuſi hæreditaria, n 98. ibid.
Non vero in ea cum pacto, & prouidentia, n.99. ibid.
In re aliena, quæ euenit poſtmodum mea, n.100. ibid.
In re aliena, ſub conditione, & euentu cum erit propria, n.101. ibid.
Hypothecam quamlibet habenti pacificatur, qui obtinuit pignus iudiciale, vel perſonale, aliudvè ius reale, n.102. ibid.
Idem ſi obtinuit pignus iudiciale ex cauſa iudicati, n.103.& ſeq. ibid.
Reſoluuntur oppoſita, n.105. ibid.
Amplia, ſiue vnus habeat immiſſionem, & alius prætendat ſententiam, & rem iudicatam, num.106. ibid.
Siue vterque ſententiam, & rem iudicatam prætendat, n.107. ibid.
Et probatur, ibid.& n.ſeqq.
Hypothecam habet immiſſus vigore non ſolum ſententiæ, ſed & inſtrumenti guarentigiati; vel cum Oblig Camer, &c. n.110. ibid.
Exigitur tamen actualis immiſſio, numero 12. 146
Hypotheca, & non creditum facit prioritatem, num. 11. 153
Imo preſſius ratione priuilegij, n.12. ibid.

Hypotheca generalis, & ſpecialis, quæ ſint, n.23. 155
Differentiæ inter illas, remiſſiuè, ibid.
Hypotheca ſpecialis in re vendita, vel empta ex ſua pecunia in actu tranſlationis appoſita, ſeruat prælationem in ea, n.24.& ſeq. ibid.
Hypothecam ſpecialem cum generali habens, poteſt cogi incipere à ſpeciali, n.28. 156
Etſi ſit Mulier pro Dote, n.29. ibid.
Affertur ratio, n.30 & 31. ibid.
Hypotheca priori inductæ pro euictione ſecunda præualet, dum ille primus nil aliud petere poteſt, quam cautionem in caſu euictionis, n.127. 167
Hypothecam venditam extraiudicialiter, ſecundus creditor offerens pecuniam, pignus redimere poteſt, n.128. ibid.
Hypotheca remiſſa, &c. Vid.Remiſſio.
Hypothecarius creditor anterior auocare poteſt exactum à poſteriore vtcumque hypothecario, num.37. 178
Et cur, n.38. ibid.
Vid.Auocatio.
Hypothecarius creditor præfertur in concurſu cum priuilegiario, n.14. 183
Intelligenda regula de priuilegiariis perſonalibus, non verò realibus, ibid.
Hypothecaria actio, & perſonalis poſſunt per creditorem cumulari, n.12. 192
Nec Hypothecariæ electionem poteſt obiicere debitor, n.13. ibid.
Hypothecam habens creditor ſuper certis bonis, non poteſt ad alia ſe conuertere, n.15. ibid.

Hora.

Hora, imo, & punctum horæ producit prælationem reſpectu poſteriorum creditorum, n.3. 153

Hoſpes.

Hoſpes pro mercede habet tacitam hypothecam, & prælationem, n.49. 62
Et de ratione, n.50. ibid.
Hoſpes ſeu Caupo eſt perſona de iure ſuſpecta, & præſumitur improbus, n.19. 96
Vid.V.Depoſitum.

Hoſpitale.

Hoſpitalis Cuſtos, Gubernator, vel Adminiſtrator habet ſua bona obnoxia eidem pro adminiſtratione, n 31. 84
Hoſpitalium quæuis ſpecies gaudent hoc priuilegio, dummodo ſint erecta auctoritate Epiſcopi, ibid.
De Hoſpitali ad Eccleſiam valet argumentum, dum eadem militat ratio, n.32. ibid.
Hoſpitali, & Eccleſia concurrentibus, Eccleſia, vt magis pia præfertur, n.34. ibid.

Hoſtis.

Ab Hoſtibus captum redimens concurrens cum aliis omnibus creditoribus, præfertur illis, n.41. & 42. 60
Temperatur, vt procedat in bonis poſt liberationem quæſitis, & ſic antea non obnoxiis alicui, num.43. 61

I

Immiſſio.

IMmiſſio datur tam vigore ſententiæ, quam inſtrumenti Guarentigiati, vel cum obligatione Camerali, n.110. 145
Immiſſio tamen actualis exigitur, n.111. 146
Immiſſus ſi ſit primus creditor ſub conditione, niſi intra bimeſtre, &c. alius interim purè ſit immiſſus, ille primus præfertur, n.113. & ſeq. ibid.
Item ſi immiſſio ſit impedita de facto, num.117. ibid.
Immiſſionis actus retrotrahitur ad tempus executionis iam decretæ, n.118. ibid.
Immiſſus in poſſeſſionem ex primo decreto nullũ ius conſequitur ex ea immiſſione, n.119. ibid.
Affertur ratio, n.120. ibid.
Immiſſus ex ſecundo decreto conſequitur veram poſſeſſionem, & aliquando dominium, n.121. ibid.
Si ex immiſſione agatur de actione reali, acquiritur vera poſſeſſio rei petitæ, n.122. ibid.

Impenſa.

Impenſa realiter eſſe debet pecunia in eam rem, ad quam conſeruandam fuit credita, vt poſſit pro ea competere priuilegium, & hypotheca, n.21. & 22. 96

Inducia.

Induciæ à Moratoria differunt, n.23. 4
De Induciis, qui tractent, Doctores referuntur, num.12. 5

Infirmitas, Infirmus.

Infirmitatis cauſa expenſæ factæ, & curationis gaudent prælatione, & priuilegio impenſæ funerariæ, n.22.& 23. 58
In infirmitate vltima, Pharmaca, & Medicorum ſalaria præſtita habent priuilegium funerariæ cauſæ, n.24. ibid.
Non autem ſi ægrotus tunc conualuerit, n.25. ibid.
Pro medicamentis ad condiendos cibos in culina non datur prælatio, quaſi ex cauſa curationis, n.26. ibid.
Infirmitatis expenſæ, curationis, & funeris ſunt deducendæ ex quinto bonorum, per *l.Regiam*, n.27.& 40. 58.& 60

Inſtitor.

Inſtitor quis ſit, n.58. 63
Inſtitores an habeant prælationem, & hypothecam, n.59. ibid.
Affirmat Auct.ibid.
Inſtitori non dari iuramentum ad probandam quantitatem ſalarij, & præſtationem ſeruitij, aliqui tenent, n.66. 65
Inſtitores, ſeu factores, imo non gaudere priuilegio, ac cæteri famuli, aliqui Doctores ſuſtinent, num.69. ibid.
Et cur, ibid.

Inſtrumentum.

Inſtrumenti dotalis poſterius tempus inſpicitur quoad dotis ipſius prælationem, non verò tempus ſcripturæ priuatæ anterioris, etſi ſit ea inſerta in inſtrumento; Non tamen ſi habeat ſolemnitates *l.ſcripturas, C.qui potior*.n.198. 42
Inſtrumentis duobus adinuentis, de eadem re, eodem die factis, abſque horæ appoſitione, ille præfertur, qui fouet cauſam oneroſam, n.67. 52
Inſtrumenta conuentionum inter Mercenarium, & Dominum faciunt amittere priuilegium mercedis, n.70. 65
Inſtrumentum locationis præfertur mulieri in dote, ſi ſit inhærens alij anteriori celebrato cum hypotheca, n.20. 136

Inſtru

Inſtrumento, vel ſcriptura tribus teſtibus munita debet probari prioritas hypothecæ, vt ex ea detur prælatio creditori, n.62. 160
Inſtrumento, ſcriptura priuata debitoris, & triplicis teſtis ſubſcriptione firmata, tollitur fraudis ſuſpicio, n.63. ibid.
Aut in eorum defectum aliis probationibus, num.64. ibid.
Inſtrumentum hypothecæ ſine cauſa poſtponitur illi cum cauſa; etſi anteriori. Et cur, num.126. 167
Inſtrumento magis creditur, quam priuatæ ſcripturæ, n.63.. 180
Etiam ſi ſit recognita, n.64. ibid.
Limita vt ibi, & num.ſeqq.

Intereſſe.

Intereſſe quomodo, & quando ſoluendum de ſtylo Rotæ, n.119.& ſeq. 15
Pro Intereſſe, Vſuræ, & aliæ acceſſiones tanquam ſequela gaudent prælatione cum ſors ipſa gaudet, n.56. 159
Specificatur in venditione, n.57. ibid.
Intereſſe cenſentur eſſe vſuræ, que naturam ſortis ſubeunt, n.57. ibid.
Idem dic in vſuris, & intereſſe dotis, ibid.
Et in cenſu conſtituto creditori pro decurſis, & ſorte, n.59. ibid.

Inuentarium.

Inuentarium rerum pupillarium; etſi non ſit factum à Tutore, nihilominus detinentur eius bona ſub hypotheca legali, n.5.
Inuentarium facere tenetur quilibet adminiſtrator, num.83. 77
Inuentarium num ſit conficiendum à patre in bonis filij, in quibus ſe gerit, vt tutor, n.81. ibid.
Affirmatur, & cur, n 81. ibid.
Inuentarij confectio reſpicit probationem veritatis, n.84. ibid.
Inuentarium, & deſcriptio bonorum admittitur cum ſequeſtratio non eſt permiſſa, n.52. 99

Iocalia.

Iocalia data Sponſæ à conſanguineis Viri, an ſint eius, vel Viri, n.137. 27

Iudex, Iudicium.

Iudicis eſt officium curare cadaueris ſepulturam, cæteris negligentibus, n.12. 56
Iudex rem hæreditariam vendi iubere poteſt, vt ſepulturæ corpus defuncti commendetur, ibid.
In Iudicium vocati non poſſunt, qui funus familiare ducunt, vel iuſta mortuo faciunt, aut cadauer proſequuntur; ex ſumma Reipublicæ vtilitate, & Religionis fauore, n.14. 57
Iudicis arbitrio plurimum ſedet iudicium quoad præſumptiones ſuſpectæ dilapidationis, vel fugæ ad effectum decernẽdi ſequeſtrũ, n.125. 105
Iudex, ex officio, facta ſequeſtratione quaſi poſſeſſionis iuriſdictionis, ſuper qua lis exiſtit; inhibet exercitium iuriſdictionis vſque in finem cauſæ, & committit iuſtitiæ adminiſtrationem aliquibus Commiſſariis tanquam ſequeſtris, n.140. 106
Iudex dicitur vim inferre, ſi præcipit debitori pecuniam ſequeſtratam retinere, & debitor reſiſtat, n.171. 110
Iudicis etiam authoritate interueniente, nedum ſi propria authoritate exigat poſterior creditum, potior poteſt illud ab eo auocare, ſi habeat hoc priuilegium, n.36.& 40. 178
Iudicis arbitrio committendus concurſus aliquorum creditorum iuxta aliquos Doctores, vid. n.19.& ſeq.184.& n.23.ibid.ſeq n.27.& ſeq. ib.
Iudex quid debeat conſiderare in Iudicanda potioritate creditorum, remiſſiuè, n.31. 185
Iudex quid debeat conſiderare in iudicanda potioritate creditorum, remiſſiuè, n.31. 185
Iudicum ſalaria habent prælationis priuilegium, num.39. 186
Iudex quid facere debeat poſt diſcuſſa, & ponderata concreditorum iura, n.1. 188
Præcipuè prolata per ipſum ſententia adictionis vulgò *de remate*, n.6.7.8.& 9. 190.191
Iudicis auctoritate fieri debet venditio, & ſubhaſtatio, vt legitima fiat ſolutio creditoribus ex bonis debitoris executatis, n.10. 192
Iudicis auctoritate poteſt vendi pignus abſque denunciatione, cum certum tempus eſt ſtatutum pro eo luendo, & eſt elapſum, n.17. 146
Aliàs debet expectare tempus legale, n.18. ibid.
Iudice auctorante debet ſemper interuenire in ipſa venditione pignoris, ibid.& n.19. 193
Iudici auctoritate emptor eſt in tuto, vt non poſſit moleſtari à quouis creditore, n.20. ibid.

Iuramentum.

Si Iuramentum accedat obligationi poteſt iurans ſi non ſoluerit, carcerari; etſi alias ſit perſona excepta, n.67. 9
Iuramentum Mulieris ſuper conſenſu non reuocando reſpectu alienationis à Viro factæ, efficit validam renuntiationem iuris ſui, alias non ſubſiſtentem. Id tamen procedit de iure Canonico, n.285. 41
Secus de iure Ciuili, n.287.& ſeq. ibid.
Iuramento vallata nuda Mulieris interceſſio prorſus inoalida, ob illud eſt ſeruanda, n.300. 42
Iuramentum interpoſitum, etiam de iure Canonico non attenditur ſtante læſione, & metu reuerentiali ipſius Vxoris, n.302.& ſeq. ibid.
Iuramenti abſolutio petenda eſt, cum agendum eſt ad reſciſſionem actus, cui fuit interpoſitum, num.303. ibid.
Iuramentum in lite datur ei, qui eſt maioris probitatis, non attento an Caupo, vel Hoſpes, &c. n.16 & 17. 96
Semper tamen præſumitur contra tales homines, n.17. ibid.
Iuratoria cautio an admittatur ad ſequeſtri reuocationem? Negatur, n.105. 103
Affirmatur, n.106. ibid.
Præcipuè in aliquibus caſibus, n.107. ibid.

Iuriſdictio.

Iuriſdictio poteſt quoad quaſi poſſeſſionem ſequeſtrari inhibendo partibus exercitium, & illud committendum aliis Commiſſariis ab eo electis quam ſequeſtris, n.140. 106
Iuriſdictio cognoſcendi de delicto competit ei in cuius ſtatu inuentum eſt caput occiſi, num.146. 107
In iuriſdictione poteſt obtinere hypotheca, n.56. 141

Ius.

In Iuris corpore clauſum priuilegium, inducit nomen legis, n.74. 11
Ius alterius auferre ſine pretio eſt diabolica poteſtas, n.38. 49
Niſi publica fauoris cauſa ad id impellat, ibid.
Iure Naturali, & Diuino debentur Decimæ Eccleſiæ, & eorum Miniſtris; at quoad quotam ſunt à Iure Pontificio approbatæ, n.61. 87
Iure Reg. Hiſp. poſſeſſio Ciuilis, & naturalis bonorum

notum Maioratus, in proximiorem, & à fundatore vocatum illicò tranſit, n.142. 506
Etiamſi ſit ignarus, n.143. 107
Ius alteri ſi ſit quæſitum, prohibetur auocatio per potiorem creditorem, n.30. 48

Ius Dominij.

Ius Dominij competens in aliqua re, parat pro ea reiuendicationem, n.242. 519
Vid. Dominij ius.

Iuſpatronatus.

Iuſpatronatus eſt capax hypothecæ, n.95. 230

L

Labor.

Labor, & opera Fabri quo ædificium eſt refectum, vel conſtructum gaudet priuilegio, & hypotheca, ac mutuum ad refectionem, &c. num.27. 184
Referuntur enim & ipſi artifices inter priuilegiarios ex cauſa refectionis, n.38. 186
Laboris perſonalis ratione datur prælatio Aduocatis, Iudicibus, &c. pro eorum ſportulis, & Gagiis, de iure communi, n.39. ibid.
Etſi in Concilio Neapolitano id non obſeruetur, ibid.

Laudemium.

Laudemium, ſcilicet premium pro emphyteuſis renouatione, an habeat hypothecam in bonis emphyteuticis, n.19. 136
Affirmatur ab aliquibus, ibid.
Ab aliis negatur, & cur, ibid.

Legatarius, Legatum.

Legatarius, & Fiſcus in bonis condemnati pariſicantur, dum omnibus poſtponuntur creditoribus, n.54. 51
Legatarius in legato præfertur, & gaudet hypotheca ſolum quoad cohæredes, & pro ſingulorum rata, n.65. & 70. 142. & 143
Legatario creditores etiam chyrographarij præferuntur, n.71. ibid.
Non obſtante contraria ſententia, n.72. ibid.
Quæ reſoluitur, n.73. & ſeq. ibid.
Legatarius etiam in re legata eſt creditor Dominij, n.24. 149
Legatarius tenetur communicare exactum per ſe, cum cæteris collegatariis, n.16. 177
Legatum habet legalem hypothecam in bonis teſtatoris, ea tamen cedit actioni perſonali competenti aliis creditoribus teſtatori, num.45. 187
Extenditur hypotheca & ad fideicommiſſarios, num.46. ibid.

Læſio.

Læſio impedit valorem renuntiationis per vxorem factæ ad Viri fauorem, etſi iuramentum intercesſerit, n.300. & ſeq. 42

Lex.

Lex, Vid. Text.
Legis nomen induit priuilegium in corpore Iuris clauſum, n.74. 11
Lex facilius denegat ſuum auxilium, quam quæſitum à parte ex proprio contractu, quod firmius eſt, tollat, n.62. 21
Lex maximam habet confidentiam de patre erga liberos, n.82. 77
Lege præcipiente ſequeſtrationem, non admittitur cautio ad eam tollendam, n.134. 106

Legitima.

Legitimæ liberorum præfertur Mulier in repetitione ſuæ Dotis, n.42. 19
Legitima detrahitur ſupputatis dotibus, n.43. ibid.
Legitima de iure debita an habeat hypothecam? Verius negatur, n 89. 144
Admittitur tamen hypotheca pro ipſa, ſi ea ſit in teſtamento aſſignata, vel agatur pro eius ſupplemento, n.90. ibid.

Libellus.

Libelli oppoſitionis factæ per tertium creditorem *Hiſpanè de pleito de acreedores*, forma affertur, num.2. 188
Libelli forma adducitur dilationis quinquennalis per debitorem præſentati, n.4. 190
Libelli forma conſtituitur, petitionéſque remiſſionis creditorum, n.5. ibid.

Liberi.

Liberi in legitima poſtponuntur doti, n 42. 19
Liberis primi matrimonij agentibus pro ſuæ matris dote, non præfertur nouerca, ſed poſtponitur, n.46. ibid.
Idem procedit ſolum in Dote, n.47. ibid.
Non in bonis paraphernalibus, aduentitiis, & ſcilicet, ibid.
Liberi primi matrimonij habent rei vendicationem pro bonis propriis, ſcilicet aduentitus, caſtrenſibus, & quaſi, n.236. 119
Quid, quoad bona paterna? Negatur, ibid.

Liquidum.

Liquidum cum non eſt creditum, non poteſt pro eo dari retentio, n.108. 24

Litterati.

Litterati omnes, ſiue Aduocati ſint Mediciuè, aut Profeſſores, Vicarij, Iudices, Ludimagiſtri, omnes quibus ratione Litterarum, & ſtudij aliquid debetur, gaudent prælatione vltra hypothecam in bonis debiturum, num.44. vſque ad n.49. 62

Locatio, Locator.

Locatio, prædij penſio habet hypothecatas omnes res inuectas, & illatas in domum, ſeu ædificium conductum, &c. n.14. 135
Procedit in prædio vrbano.
In Ruſtico prædio non aliter res illatæ cenſentur obligatæ, niſi expreſsè ſit id conuentō, n.4. ib.
Locator fundi, in fructibus ex eo collectis habet tacitam hypothecam pro canone, ſeu penſione, n.7. & 8. ibid.
Contra ſtat *Negufant.* ibid.
Vid. tamen, n.25.55. & ſeq. 136
Locator habet tale ius in fructibus ſeparatis à ſolo, & aſportatis, n.8. 135
Locationis inſtrumentum præfertur doti, cum illud eſt innixum alij inſtrumento anteriori cum hypotheca, n.20. 134
Locator poteſt prohibere conductori debitori penſionis, ne fructus è fundo tranſportet, & loco pignoris eos retinere poteſt, n.21. ibid.
Locatur an pro portione præferatur In fructibus fundi omnibus quibuſcumque creditoribus etiā anterioribus hypothecariis, n.31. 137
Negatur per Auct. n.32. & ſeq. 138
Verius affirmatur, n.44. & ſeq. 140
Affirmat etiā *Acoſt. & Pragmatica Regia*, n.47. ib.
Locator an præferatur pro penſione ſua, Mulieri agenti pro Dote, & Fiſco pro debito Regio.
Affirmatur, attenta dicta Pragmatica, n.43. 139
De iure communi id ventilatur, ibid.

Anctores pro Negatiua,n.49. 140
Affirmatiua retinetur,n.50. ibid.
Gait. negat in induſtrialibus perceptis, in quibus datur per eum conenrſus,ea Reg. *Qui prior,&c.* ibid.
Locator non agit hypothecaria aduerſus tertium poſſeſſorem,niſi quoad fructus naturales fundi n.48.& 51. ibid.
Locator habet hypothecam in ſecundi conductoris,ſeu inquilini bona,pro ſumma, quæ ab hoc ſecundo conductore debetur, ibid.
Locator in fructibus fundi non ſoluta penſione habet priuilegium dominij,n.30. 110

Locus.

Loco datum priuilegium,vt & cauſæ,reale cenſetur,n.80 11
Loci confuſio aut mercimoniæ non eſt facienda in concurſu creditorum,n.34. 285
Et probatur,n.35. ibid.

Lucrum, Lucratiua cauſa.

Ad Lucrum iuſtum,& vſuras rei pupillaris ſolum vſque ad tempus maioritatis tenetor tutor, vel curator,niſi ex tunc fuerit pro reliquis interpellatus,n.9.& 10. 68
Lucrum illud eſt à tutore præſtandum, quod redigi potuit ex venditione fructuum, qui superſunt poſt alimenta pupilli,n.14. ibid.
Lucratiua cauſa non præfertur oneroſæ,cum prior eſt ille,qui fouet lucrum,n.84.& ſeq. 163
Lucratiui vel onerosi tituli ratio non eſt habenda, cum creditores tributim concurrunt,n.5. 175
Nec eum alter auocat pecuniam ſolutam, n. 34. 178
Adducitur tamen *Bart.* ſententia,id negantis,n.55. ibid.
Eius opinio ita diſtinguens præcipuè cum res eſt conſumpta,habetur probabilis, & æqua, n.50. 179

M

Maior.

MAior pars creditorum conſideratur reſpectu crediti,n.10. 2
Et intereſſe,11. 3
Maiori partis creditorum delibetatio circa debitum,attenditur in conſeentione cuiuſvis crediti, n.28. 4
Si Maior pars creditorum remiſſionem partis debiti faceret debitori,& minor nolit,an teneatur hæc concurrere cum maiori parte, & in eo quod actum eſt,conſentire,n.31. 5
Superioris quæſtionis opiniones declarantur, & conciliantur,n.24.cum duob.ſeqq. 4
Maior creditorum pars habentium perſonalem actionem non poteſt præiudicare minori parti ipſorum,habentium hypothecam,n.38. 6
Maior pars non poteſt per pactum de remittendo præiudicare minori parti creditorum,vel habentibus fideiuſſores,n.45. 7
Maior pars non præiudicat minori creditorum parti in dilatione conceſſa per eos, ſi vnus haberet aliam pinguiorem ſecuritatem, cui præ aliis nitatur,vt quia debitor ei ſit cum iuramento obligatus, ibid.

Maioratus.

Maioratus poſſeſſor tenetur ad expenſas funeris pro præceſſore,n.40. 60
Maioratus poſſeſſor Ciuilis, & naturalis iure Regio,in proximiorem,& à fundatore vocatum illico tranſit,n.141. 106
Etiam ſi ſit ignorans,n.143. 107
Aliqua naſcuntur inconuenientia in ipſis Maioratibus; pro quibus referuntur remedia, n.144. ibid.
Proprietates Maioratus cauſæ deciduntur in eo Tribunali,vbi ſunt eius bona, vel principale caput ipſius Maioratus,n.145. ibid.
In cuntentione ſucceſſionis ad Maioratum ſuadetur ſequeſtratio, ſi poſſeſſio eſt turbida;ne ſcilicet veniatur ad arma,n.148.& 149.107. & 108
In bona maioratus fit executio per creditores; ſed quoad fructus ſolum,n.150. 109
Maioratus poſſeſſori an ſint decernenda alimenta ex fructibus ſequeſtratis,n.152. ibid.
Affirmatur dumtaxat in poſſeſſore illuſtri, & potenti,non ſimpliciter nobili,n.153. ibid.
Maioratus bona alienabilia ex facultate Regia, ſunt capacia hypothecæ,n.97. 145
Maioratus bona nun poſſunt accipi pro ſatisfactione Dotis;etſi ſint obligata pro ipſa ex Regio aſſēſu,niſi tamē deficiāt alia bona,libera,n.36 157
Affertur ratio,quia ſcilicet talis obligatio eſt ſubſidiaria,n.37. ibid.
In maioratibus non habet locum diſpoſitio *Auth. Res qua Cod.comm.de legat.*n.38. ibid.
Intellige in iis Hyſpaniæ abſque Regis aſſenſu, n.39. ibid.
Maioratus bona obligans poſſeſſor ſine Regio aſſenſu,cum moritur,ſtatim euaneſcit obligatio,ib.
Etiam ſi obligatio ſit facta ſub conditione aſſenſum obtinendi, & de facto poſt mortem ſit obtentus,n.40.& 41. ibid.
De Maioratibus plura,remiſſiuè,n.42. ibid.

Maritus.

Mariti bona ſunt ea legis miniſterio tacitè obligata pro Dotis ſecuritate,& reſtitutione, licet hoc inter partes actum non fuerit,n.4. 15
Maritus an ſit Dominus Dotis, ibid.
Reſoluitur Affirmatiuè,ſed remiſſiuè,n.6. 16
Mariti patris bona an ſint tacitè pro Dote hypothecata,n.7. ibid.
Diſtinguuntur quatuor caſus, ibid.
Primus ſi iuſſus patris in genere interueniat, ibid.
Et reſoluitur affirmatiuè,n.8.
Secundus,ſi ſolus conſenſus,n.9. ibid.
Et dubitatur;ſed reſoluitur Affirmatiuè,n.10. ibid.
Non tamen ſi filius ſit præſens in receptione Dotis per patrem,n.11. ibid.
Tertius caſus,ſi egit pater recipiens, vt non teneatur,& non tenetur,n.12. ibid.
Quartus ſi pater,& Filius ſimul Dotem recipiunt, & ſunt duo rei debendi,n.13. ibid.
Aliqui tamen faciunt eos debitores pro dimidio, n.14. ibid.
In concurſu patris, & filij, cui dos ſit ſoluenda? n.15. ibid.
In Mariti feudis non habet locum hypotheca, & prælatio Mulieris pro Dote,n.16. ibid.
Si ob Mariti inopiam Mulier agit pro dote,retinet eius bona pro iuſto pretio; non tamen præfertur creditoribus Societatis, niſi in eo quod ſupereſt,n.17. ibid.
Mariti omnibus creditorib. an præfertur Mulier ex tacita hypotheca pro ſua dote;ſi eaſdem anteriores hypothecas habeant,n.18. 17

Mariti creditoribus præferatur ſi habeant expreſſam anteriorem? Verius de iure affirmatur, n.19. vſque ad n.40. 17.18.19.
Sed praxi negatur, n.65.66.& 67. 21
Marito etiam vincente, prælationem habet Mulier in ſuæ Dotis repetitione aliis ipſius Viri creditoribus, n.43. 19
Etſi in Mariti bonis Dos non ſit verſa; nihilominus Mulier habet priuilegium, n.45. ibid.
In Maritum ære alieno obrui incipientem, vi poteſt Vxor retentionis iure, n.104. 24
Maritus tenetur reſtituere res ſibi in dotem datas, ſiue ſint in dotem datæ æſtimatæ, ſiue mobiles, ſiue immobiles, n.128. 26
Maritus an ſit Dominus veſtium Sponſæ miſſarum propter nuptias, vel fiant Vxoris, n. 132. ibid.
Diſtinguitur inter Veſtes pretioſas, & quotidianas, n.132.& 134. ibid.
Marito cedit periculum rei æſtimatæ, non autem inæſtimatæ, & cur, n.129. ibid.
Si Maritus adminiſtrauit bona paraphernalia, donationemvè propter nuptias, Vxor habet eius bona obligata, n. 146. 27
Et quoad hæc cenſetur creditor dumtaxat hypothecarius; non tamen habet priuilegium prælationis, & n.155. 28
Mariti hæredes tenentur ad alimenta Vxori defuncti, n.166.& ſeq. 30
Vide Alimenta.
Mariti renunciatio exceptioni Dotis non numeratæ, non præbet vxori priuilegium,& hypothecam in concurſu aliorum creditorum, ſed benè contra Virum, & ſuos hæredes, n.105. & 106. 33
Maritus alienando rem dotalem, nihil facit, etiam patiente Vxore, n.152. 38
In Mariti bonis hypothecam habens Mulier eam poteſt renunciare ad fauorem Viri, num. 154. ibid.
Maritus tenetur ad Funus Vxoris,& è contra, n. 13. 183

Mater.

Matris Pupilli, vel eius conſanguineorum aſſenſus requiſitos in actibus geſtis per tutorem, exunit illum à ſuſpicione malæ fidei in eo negotio, n. 16. 69
Matris, & Auiæ, Tutricis bona ſunt hypothecata pupillo, vtcumque ſint dotalia, num.13. in fin. ibid.
Mater pupilli etſi adminiſtret in bonis feudalibus, tamen non ipſa, ſed proximiores agnati, qui ſunt ipſo iure Tutores, conueniendi ſunt, n.43. 74
Mater tenetur reddere rationes adminiſtrationis bonorum filiorum, & ob id eius bona ſunt tacitè ipſis hypothecata, n 88. 77
Matris bona ſunt filiis hypothecata, ſi tranſit ad ſecundas nuptias, n.98. 78
Vel ſi ante non petiit tutorem filiis, aut debita non ſoluit reliquationis, n. 97. ibid.
Mater mutuans filio habet præ cæteris chyrographariis prærogatiuam ob conſanguinitatem, n.23. 177

Matrimonium.

Matrimonij contracti tempore incipit hypotheca,& priuilegium pro Dote, à n. 177. vſque ad n.102. 31.32.33
Matrimonij contracti adhuc tempus attenditur, etſi Dos ſit ſoluta tempore ſponſaliorũ, n.196. 32
Etiamſi interueniat hypotheca expreſſa, & ſic ab homine, n. 195. ibid.
Ante Matrimonium dos promiſſa non gaudet prælatione in bonis ſoceri promittentis obærati, n. 197. ibid.
Matrimonij adhuc tempus inſpicitur etiam ſi poſt Matrimonium dos eſt conſtituta, n. 198. ibid.
Etſi tempus dotis voluerit *Bart.* attendi, ibid.

Merces.

Merces introductæ in domum conductam ad habitandum non ſunt obligatæ, niſi in ſubſidium, num. 15. 136
Merces vſu, & pecunia domi ineſſe non videntur ob celerem earum motum, n.16. ibid.
Merces ſunt hypothecatæ cum prælatione pro affictu Horrei, & Apothecæ, & promptuarij, ſeu Magazini; vt & pro naulo Nauis. & Vehiculi, quaſi in earum conſeruationem, num.17. ibid.
Merces etſi exportatæ, & tranſuectæ è domo, &c. ſemper ſunt ſubiectæ, dum omnibus inhæret obligatio, n.18. ibid.
Merces, vel aliud venale ſi ſit diſtractum à poſteriori creditore, non poteſt condici à priore, n 54. 180
Merces,& res venales non veniunt ſub obligatione generali, nec ſub tacita,& legali hypotheca; niſi expreſſa fiat mentio, n.55. ibid.
Mercibus venditis fides de pretio cenſetur habita niſi emptor ſtatim fugiat, vel vſuueniat non haberi fidem, & aliis modis, vide n.4. 182
Mercium, & loci confuſio non eſt facienda in concurſu creditorum, n.34. 185
Et probatur, n. 35. ibid.

Mercedes.

Mercenarius pro mercede, vt laborator operarius, Cuſtos, &c. habent tacitam hypothecam cum priuilegio prælationis, n 49. 62
Mercedis, & operarum, atque laboris perſonalis cauſa non competit hypotheca, de iuris rigore, ſed tribuitur quoddam prælationis priuilegium ſuperans omnes hypothecas, n.61. 64
Mercedis, & operarum cauſa datur retentio in bonis in quibus operæ factæ ſunt, n. 61. ibid.
Mercenarius recipiẽs vſuras,& lucrũ ex ſuis mercedibus, perdit priuilegiũ aliàs competẽs, n 69. 65
Item ſi conficiat inſtrumentum conuentionis cum domino, n 70. ibid.
Mercede interueniente depoſitum tranſit in locationem, & conductionem, n.22. 96
Etſi Merces detur non pro cuſtodia, n 23. ibid.
Mercedes Magiſtrorum, Profeſſorum,&c. habent Priuilegium prælationis inter omnes creditores, n.44.47.& 48. 62

Metus.

Metus etſi reuerentialis,& læſio impediunt validitatem renunciationis per vxorem factæ ad fauorẽ Viri, etſi ſit iuramẽto vallata, n.301.& ſeq. 42

Miles.

Miles obtinet hypothecam in re empta ex ſua pecunia, n.28.83.& n.93. 130
Miles, Minor, & Eccleſia magis comparantur, quam Eccleſia, & Ciuitas, ibid.
Militi ſi debeantur alimenta, non habet pro ipſis, niſi perſonale priuilegium, n.10. 124
Miles, Minor, Mulier, Eccleſia, Fiſcus in re empta per eorum adminiſtratores vendicant iure dominij, n.26. 149

Militia.

Militia.

Militiæ emptor concurrens cum muliere in repetitione ſuæ dotis præfertur ipſi,n.52. 20

Si tamen expreſſa pecunia ſit ad id data; non aliàs,n.53. ibid.

Et dos ſit poſterior,n.54. ibid.

Sed etiam anteriori Doti præfertur, & eſt verius, n.114. 132

Minor.

Vid. Pupillus.

Minor in re immobili malè alienata habet vendicationem ipſius, & priuilegium dominij, n. 19. 148

Minor,Miles,Mulier,Eeclesia, & Fiſcus in re empta per eorum adminiſtratores ſunt creditores dominij,n.26. 149

Mora.

Poſt Moram dumtaxat etiam in contractibus bonæ fidei vſuræ debentur,n.8. 68

Mora contrahitur ipſo iure in Minorum contractib ad eorum fauorem, ex legis diſpoſitione, dict n 8.& 9. ibid.

Mora in Minorum fauorem ſemel contracta durat,niſi per conſignationem pecuniæ ea purgetur, ibid.

Mora ceſſat ſtatim,ac pupillus eſt factus maior;niſi tunc interpellet tutorem;namque ex tunc erit in mora irregulari,n.9. ibid.

Mora irregularis conſtituitur ex interpellatione, ibid.

In Mora non exigendi vt Pupillus conſtituatur, exigitur realis oblatio pecuniæ reliquæ non alias,n.10. 51

In Mora non eſt,qui non ſoluit pupillo, qui carebat tutore,n.12. ibid.

Moratoria.

Moratoria quid ſit,n.13. 3

A quo detur,n.14. ibid.

Ad quod tempus,n.15. ibid.

Eſt ſtrictè interpretanda,n.16. ibid.

An ad hæredes tranſeat,o.17. ibid.

Moratoria an ad fideiuſſores tranſeat,n.18. ibid.

Affirmatiua ſententia refertur,n.19. ibid.

Negatina,n.20. ibid.

Eſt amplexata à Doctoribus,vt communior,n.21. ibid.

Limitatur,n.22. 4

Moratoria,& induciæ differunt,n.23. ibid.

Ad Moratoriam obtinendam, quæ ſint neceſſariò exprimenda,n.24. ibid.

De Moratoria qui DD.tractent.n.25. ibid.

In Moratoria,pactum à maiori creditorum parte initum præualet inuita minori etiam parte, n 43. 6

In Moratoria,ea finita, tenetur debitor præſtare fideiuſſionem, vel cautionem de ſoluendo, n.48.& 49. 7.

Et adeo neceſſaria eſt cautio,vt nec per Principis reſcriptum poſſit remitti,n.51. ibid.

Mulier.

Muliere alia concurrente pro ſua dote, Vxor non poteſt vti priuilegio prælationis,n.90. 23

Et cur n.91. ibid.

Mulier ſterilis ita concurrens an gaudeat priuilegio prælationis. Hinc inde diſputatur, & reſoluitur,à n.92.vſque ad n.98. 23.24

Mulier cum prælatio non datur ei reponitur inter creditores hypothecarios,n.136. 27

Mulieri quomodo ſuccurrendum ſit,caſu quo Maritus tradat creditoribus ſuis res;in quibus vxor habet ius prælationis,& hypothecæ, num.140. 36

Diſtinguuntur aliqui caſus, ibid.

Vt ſi conueniatur creditor pro re dotali conſumpta,an teneatur ad totum eius pretium, vel ad reſiduum poſt ſibi ſatisfactum,n.142. 37

In Dote vti vniuerſali, dos ſuccedit loco rei, n.144. ibid.

Muliere ſciente emptionem ex ſua pecunia factam à Viro,res ea ſuccedit loco pecuniæ, num.145, ibid.

Secus ſi ea ignorante, ibid.

Mulier num poſſit obligari,& intercedere,n.249. 38

Reſoluitur Negatiuè, niſi in aliquibus caſibus, n.250. ibid.

Mulieris interceſſio valet ſi fiat animo decipiendi, ibid.

Si pecunia ſit verſa in eius rem, ibid.

Si ad euitandam Viri carcerationem etiam futuram,& aliis modis, ibid.

Mulier non poteſt regulariter renunciare Sen. Conſ. Velleiano,n.256 & ſeq. ibid.

Limitatur caſus cum renunciauit poſt biennium ab interceſſione,n 263. 39

Cum legis neceſſitate id facit, ſi puta ſit tutrix filiorum,n.264. ibid.

Mulier ſemper debet certiorari ſpecificè de beneficio S.C.cum interceſſura eſt, & renunciatura; aliàs nunquam dicitur renunciaſſe,n.266. ibid.

Limita,n.268. ibid.

Vid. Certioratio.

Mulier matrimonio ſoluto an poſſit propria auctoritate res dotales occupare citra pœnam; n.304. 45

Reſoluitur Negatiuè,n.305. ibid.

Sed pœna diſtinguitur,n.306. ibid.

Mulier rem venditam ſimpliciter tradens, abſque hypothecæ reſeruatione an iuuetur vtili rei vendicatione,n.58. 126

Affirmatiua affertur,& probatur, n. 59. 60. & 61. ibid.

Negatiua verior retinetur,& probatur,n.62. 64.& ſeq. 126.127

Contraria ſoluuntur, ibid.

Mulier mutuans ad emendum habet in re empta prælationem,n.105 131.

Mulier,Minor,Miles,Ecclesia, Fiſcus in re empta per eorum adminiſtratores, ſunt creditores dominij,n.26. 149

Mutuans. Mutuum.

Mutuum cenſetur initum cum pecunia numeratur indigenti,n.109. 103

Mutuans ad reparationem, reſtitutionem, & conſeruationem rei habet in ipſa re hypothecam,& prælationis ius, n.1.& 2. 121

Ad hoc tamen vt obtineatur tale priuilegium, exigitur vt ſpecialiter ſit credita ea pecunia ad talem cauſam,non ſi generaliter,n.3. 122

Huius priuilegij ratio à publica vtilitate profecta eſt,n.4.& 12. ibid.

Mutuantis huius priuilegium an detur pro vſuris eius pecuniæ mutuatæ ad refectionem, &c.n.5. ibid.

Reſoluitur affirmatiuè præcipuè ſi non ſint lucratoriæ,ſed ſubeant vicem intereſſe, n. 6. ibid.

Vel vt ſors petantur,vt ſunt Dotis vſuræ,n.7.ibid.

Aut

Aut ſi petatur à Ceſſionario,n.9. ibid.
Aut Negotiorum geſtore,n.10. ibid.
Non tamen obtinet priuilegium, ſi ſint illicitæ, n.11. ibid.
Mutuantis vt ſup. priuilegium an obtineat in Ædificiis tam ruſticis,quam priuatis,n.13. ibid
Affirmatur,n.14
Extenditur,& ad Nauim refectam,n.15. 123
An ad ſemen,vid.n.6. ibid.
Protrahitur,& ad expenſas neceſſarias in aliqua re,n.17. ibid.
Adhuc & ad naulum, affictum, vecturamve, ſi concernant rei conſeruationem, & ſecuritatem,n.18. ibid.
Mutuanti hoc priuilegium competit dumtaxat in ipſa re refecta,ſeu conſeruata,n.19 ibid.
Euaneſcit priuilegium conſumpta ipſa re, n. 20. ibid.
Mutui huius priuilegium non etiam datur cum pecunia, non eſt realiter impenſa in ea re, ad quam fuit mutuata,n.21.& 22. ibid
Mutuatæ pecuniæ verſi in conſeruationem rei, quomodo probetur,n.23. ibid.
Probatur per facti euidentiam,n.24. ibid.
Et per coniecturas,n.25. ibid.
Sufficit aliqualis probatio,n.26. ibid.
Mutuans ad ædificandum, & de nouo conſtruendum ædificium an habeat hoc priuilegium prælationis,& hypothecam,n.27. 154
Reſoluitur Negatiuè. Sed habet ſolum priuilegium perſonale,n.28. ibid.
Mutuum gratuitum habet priuilegium perſonale, n.32. ibid.
Mutuum ad fœnus,ſi pecunia in id non ſit expreſſa,habet tale priuilegium perſonale,n.34. ibid.
Mutuans ad ædificationem habet illud priuilegium iure Regio Hyſpano,n.36. ibid.
At non iure communi,à n.37.ad n.45. 114.155
Mutuum factum ad emptionem rei an habeat prælationem in ipſa. ibid.
Affirmatur,n.82. 182
Et probatur vſque,n 85. 159
Negatiua eligitur per Auct. ſtante *leg. Regia*. n.86. ibid.
Reſpondetur ad textum in Auth,*de Æqualit. dot.§ his conſequens*, qui germanè explicatur, n.87. ibid.
Refertur in hoc iudicium io Cancell. Pincian. ex *Gaſp Rodriquez &c*.n.88. ibid.
Negatiua adhuc probatur,n.89.ibid.& 91. 150
Quæ retinetur ab omnibus DD.n.90. ibid.
Excipe,vt,ſcilicet prælatio detur, ſi mutuatur pecuniam ſuam Pupillus,n.92. ibid
Miles,n.93. ibid.
Furioſus,Prodigus,&c.n.94. ibid.
Eccleſia,n.95. ibid.
Vxor reſpectu Viri,& è contra,n.96. ibid.
Mutuans ſub fœnore ad emendam rem,ſi concurrat cum gratis mutuante,perdit priuilegium perſonale aliis competens,n.97.& 98 ibid.
Mutuans pecuniam ad neceſſariam rei conſeruationem prius alteri obligatæ, iſte etſi poſterior erit prior,n.99. ibid.
Limitatur id procedere ſolum in ſorte, non etiam in pœna forſitan adiecta,n.100. ibid.
Affertur ratio primi dicti,n.101. 131
Mutuans pecuniam in inſtauratione ædificij funditus diruti, & ad aream conſumpti,an gaudeat hoc priuilegio reparantis,&c.n.106. ibid.
Mutuatario effecto non ſoluendo ao poſſit mutuam vendicare rem emptam ex ea pecunia, ibid
Affirmatiua refertur,n.107. ibid.
Negatiua proponitur,& retinetur,n,108. ibid.
Reſoluitur contraria,n.109. ibid.
Mutuans ſuam pecuniam ad reparationem ædificij,ſeu ad eius conſeruationem,an ſit præferendus Mulieri agenti pro ſua Dote,n.110. ibid.
Reſoluitur, temporis rationem habendam eſſe, n.111.& 115. 132
Mutui cauſa creditor non præfertur, nec priuilegiario perſonaliter,n.116. ibid.
Mutuata ad refectionem, &c. pecunia, vt gaudeat priuilegio,debet eſſe in totum expenſa, ibid.
Si maior ſumma quam opus eſt mutuo data ſit, non datur prælatio niſi io impenſo, non in eo pluri, ibid.
Mutuans ſub vſuris licitis, etſi poſterior, præfertur anteriori mutuanti ſub vſuris illicitis, n. 119. 116
Mutuans pecuniam ad rei emptionem, cum pacto expreſſæ hypothecæ, in ea præfertur omnibus, etiam anterioribus,n.146. 169
Mutuans pro debiti priuilegiatij ſolutione, intrat in eum locum,n.27. 173
Mutuata pecunia debitori,vt ſe liberaret à carcere, an poſſit ab anteriori creditore auocari, n. 28. ibid.
Mutuans in reparationem, & reſtitutionem ædificij,&c. cum expreſſa conuentione hypothecæ, præfertur omnibus creditoribus,n,27. 184
Dubitatur de hoc mutuante,ſi ipſum primo loco antecedat alius cum expreſſa hypotheca, & ſecundo loco Mulier pro dote,n.28. ibid.
Oſtenditur perplexitas,n.29. 185
Aliqui præferunt Mulierem, mox tertium; inde primum,n.30. ibid.
Alij præponunt tertium; quod videtur verius, ibid.
Obſtat primus creditor,n.31. ibid.
Affertur *Donelli* ſolutio,quæ videtur inſufficiens, n.32. ibid.
Aliter ſoluitur, ibid.
Iudici id remittit *Berlich*. Notatur quid ſit per Iudicem conſiderandum,remiſſiuè; ibid.
Mutuans vnus creditor pecuniam ad ligna emenda, alius ad ferrum comparandum,vel ſimilem materiam ædificanti, ita vt ſpecialiter ædificium pro erogata pecunia,cuique creditori ſit obligata,ſinguli creditores omnibus aliis præferuntur, licet tempore prioribus,n.33, ibid.
Mutuans pecuniam debitori à quo recepit pignus, quid facere debeat, ſi velit debitum exigere, & pignus reddere,vel illud vendere ſi debitor non ſatisfaciat,n,11. 192

N

Nauis.

Nauis ad refectionem ſi mutuata pecunia ſit, pro ea datur prælatio,& hypotheca, n.15. 96
Naulum,affictus,vectura rei,&c. habent prælationem ſi concernant rei conſeruationem,& ſecuritatem,n.18.ibid.& n.11. 155
Si Nauis ob meam pecuniam fuit liberata ab alterius obligationis vinculo;vel ſi aliquid fuit libe

liberata ab alterius obligationis vinculo; vel ſi aliquid fuit in nautarum cibaria erogatum; aut aliquid ſolutum, ſine quo nauis non poteſt nauigare obtinet priuilegium prælationis, n.80 & 81. 128
Nauis ſimilatur fundo vrbano, n.9. 102
Pro naulo Nauis competit hypotheca in mercibus, n.10. 135

Negligentia.

Negligentia vxoris in Dote repetenda facit eā amittere priuilegium aliàs competens pro ea, n.55. 20
Negligente Magiſtratu in exigendis tributis, & prædium tranſeat in alium, ille nouus poſſeſſor non eſt conueniendus, ſed in omnem euentum eſt diſcutiendus primus poſſeſſor, n.34. 49
De Negligentia tenetur tutor reddere rationem pupillo, & de geſtione mala, n.6.& 7. 67

Negotium.

Negotium commune initum inter Virum, & Vxorem, vti caupona, &c. facit perdere ipſi antelationem pro Dote, n.49. 20
Negotiorum vti geſtor expendens in funus, ac recuperandi animo habet actionem funerariam, ſecus ſi pietatis, & miſericordiæ cauſa, num.37. 60
Negotium bona fide, & vtiliter geſtum eſſe dicatur, à tutore, ſufficit ab initio fuiſſe realiter geſtum, etſi ex poſtfacto damnum inde proueniat pupillo, n.14. 68
Negotium pupilli geſtum à tutore cum conſenſu matris eius, vel conſanguineorum; non cadit ſub ſuſpicione malæ fidei, n.16. 69
Negotia pupilli gerens, & adminiſtrans quiſquis ſit, protutor, & ſimiles, habent bona propria obnoxia pupillo pro ea geſtione, n.20. ibid.
Reiecta oppoſita ſententia, n.21. ibid.
Negotium pupilli gerens ex amicitia ſolum, non habet bona obnoxia, dum datur ſolum perſonale priuilegium, n.27.70.& n 17. 172
Ponitur ab *Aceſt.* in quarto loco priuilegiorum, ibid.

Nobilis.

Nobilis, & clericus, pro debito Ciuili an carcerari poſſint, n.55. 8
Reſoluitur Negatiuè, n.56. ibid.
Limitatur in reliquatione, n.60. 9.
In doloſa adminiſtratione, n.59 & 61. ibid.
Vid. Carcerario.

Nomen.

Nomen debitoris alienatum ceſſumvè poſteriori, aut quæuis res corporalis hypothecata ſpecialiter poteſt ab anteriore creditore hypothecario auocari, n.19. 178
Siue Iudicis auctoritas interueniat, n.40. ibid.
Siue res ſoluta extet, vel etiam ſit conſumpta, n.41. ibid.

Numeratio.

Numerata dos eſſe debet, vt hypotheca, & priuilegium pro ea concedatur, n.203. 33
Confirmatur per Doctores, ibid.
Mariti renunciatio, aut confeſſio de recepto non prodeſt, n.208. 34
Etſi in inſtrumento publico, ibid.
Etſi iurato, n.209. ibid.
Et cur, ibid.
Etſi confeſſio ſit facta ab extraneo, n.211. 26
Numeratio debiti ſi non ſit probata à creditoribus concurrentibus cum Dote, Dos cuius numeratio non probatur, aſſumet ſua priuilegia, num.221. 35
Si Numerationis vice, aliæ concurrant coniecturæ, Dos gaudebit priuilegiis, n.222. ibid.
Non numeratæ pecuniæ exceptio non poteſt opponi per depoſitarium confeſſa deponentem, n.202. 114
Obiecta diluuntur, ibid.
Exceptio illa eſt penes obſoleta, ibid.
Numeratio pecuniæ in hypotheca etſi poſteriori facit ex mente Auct. eam præferri alteri hypothecæ anteriori, vbi non apparet de ea, n.77.& ſeq 162
Negatiua tenetur à pluribus DD. n.79. ibid.
Reſoluitur aduerſum fundamentum, n.80. ibid.
Numerata Dos gaudet priuilegio ſuo; ſecus ſi ſolum ſit confeſſata, n 81. ibid.
Niſi confeſſionem de recepto præcedat promiſſio, apparens eius ſummæ, n.82. ibid.
Eſt communis ſententia, n.83. 163

Nuptia.

Nuptiales expenſæ non gaudent prælatione, vt Dos, n.59. 20

O

Obligatio.

Obligáre non poteſt Mulier ſua bona, & intercedere pro alio, n.254. 38
Nec etiam pro Viro, n.149. ibid.
Niſi in aliquibus caſibus, ſcilicet, Si ſe obligauit animo decipiendi, n.250. ibid.
Vel poſt biennium geminet obligationem, n.263. 39
Si Mulier pro carcerato, vel carcerando ſe obliget, n.250. 38
Obligatio Mulieris pro Viro, valet quoad donationem propter nuptias, non verò quoad dotem; & cur, n.282. 41
Vel ſi dedit ipſe fideiuſſores pro tuitione Vxoris, ibid.
Vel pretium illarum rerum eſt verſum in communem vtilitatem, n.283.& 284. ibid.
Aut iuramentum accedit, ibid.
Obligationem ineuntes cum Fiſco ex contractu, vel ex aliis cauſis fiſcalibus ſubiiciunt eorum bona hypothecæ, & prælationi ad eius fauorem, n.22. 47
Obligatio eſt prorſus nulla quæ per minorem facta eſt de re ſua....
Obligata ſi non ſit res creditori, ea ſi ſoluatur alij poſteriori creditori, non poteſt à primo auocari, vel condici ſi ſit conſumpta, n.53. 180
Obligatio extinguitur, nec renaſcitur in pignore, cum illud peruenit ad manus debitoris, n. 33 194
Et de ratione, n.34. ibid.
Limita, ſi res illa peruentura erat ex eadem cauſa in manus creditoris, vt quia executio eſt nulliter facta, n.35. ibid.

Occupatio.

Occupare an poſſit Mulier propria auctoritate res dotales ſoluto matrimonio, citra pœnam, n.304. 43
Reſoluitur Negatiuè, n.305. ibid.
Sed de pœna diſtinguitur, n.306. ibid.
Occupans creditor, vel quiuis alius propria auctoritate, qua pœna mulctetur, n.307. ibid.

OEco

OEconomus.

OEconomus Eccleſiæ, & Adminiſtrator Hoſpitalis, & Pauperum patificantur, n.31. 84

In OEconomi bonis habet Eccleſia tacitam hypothecam ad inſtar pupilli reſpectu tutoris, & Ciuitatis reſpectu Adminiſtratoris, n.14. & 15. 82

Et probatur, n 18.& 19. 83

Vid. Adminiſtrator.

Officium.

Officium Iudicis eſt, funus cadaueris fieri curare, aliis deficientibus, n.12. 56

Officij cauſa obligatus ad cuſtodiam, eam præſumitur ſuſcipere ex ſola patientia illationis rei, & ex eo ſolo inducitur depoſitum, n.11. 96

Officij emptio an æquiualeat emptioni militiæ, vt in eo detur prælatio, n.104. 131

Offerens, Offerendo ius.

Offerri debet pecunia in manu ad effectum, vt pupillus conſtituatur in mora non recipiendi pecuniam, n.11.& 12. 68

Offerendi ius competit poſteriori creditori hypothecario concurrenti cum anteriori, n.96. 164

Ex hoc ſuccedit ſecundus in locum primi, n.97. ibid.

Nec ad hoc eſt neceſſe aliquod pactum inire, num 98. ibid.

Offerendi ius habet locum etiam contra dotem, num.99. 165

Non autem cum mulier intentat iudicium aſſecurationis, ibid

Niſi ſit in rebus mobilibus, & nominibus debitorum, n.100. ibid.

Offerens ſummam integram primo creditori, obtinet in re hypothecam potiorem, numero 102. ibid.

Non tamen ſi offeratur pars ſolum, ibid.

Offerens etiam debitor ratione debiti non poteſt cogere creditorem ad pignus ſibi reddendum, n.104. ibid.

Offerri debet totum creditum per tertium poſſeſſorem ad hoc vt rem hypothecatam poſſit retinere, nec ſufficit oblatio rei poſſeſſæ, n.105. ib.

Offerre tamen tenetur iſte poſſeſſor ſolum rei æſtimationem, ſi in ea fecit meliorationes, num.106. ibid.

Oblationis tempore eſt facienda rei æſtimatio; & augmentum medio tempore cedit beneficio creditoris, ibid.

Offerendo creditores pretium rei ſolutum à tertio poſſeſſore, poſſunt ab eo rem euincere, n.107. ibid.

Amplia, & in Clerico, ibid.

Offerre poteſt & primus ſecundo creditori ſuum creditum, vt retineat fundum poſſeſſum in totum, n.108. ibid.

Idem in quolibet poſſeſſore, ibid.

Offerendi ius eſt innixum hypothecæ, num.112. 166

Non offerens debitum intra quadraginta annos, cenſetur dare pignus in ſolutum creditori, qui illud per tantum tempus præſcribit, n.128. 167

Offerre debet debitor totum debitum creditori vt luat pignus, alias illud vendi poteſt ab eo, Vid. n.17.& ſeq. 193

Offerens tamen illud poſt terminum, adhuc ſibi reſeruat ius in pignore, ſi illud non ſit venditum, n.23. ibid.

Offerens dimidium, vel partem debiti, non poteſt ex hoc impedire venditionem, n.22. ibid.

Oblatione facta per pecuniæ conſignationem, & depoſitionem, ſi creditor non reddat pignus, poteſt ad id cogi actione pignoratitia, n.32. 194

Omnis.

Quod Omnes tangit, ab omnibus debet approbari, n.32. 4

Et quando hæc regula procedat, n.33. ibid.

Operæ.

Operæ Artificum, Fabrorum, &c. gaudent prælatione, ac qui mutuatus eſt ex cauſa refectionis ipſius, n.37.& 38. 186

Oppoſitio.

Ex oppoſitione facta à creditoribus, reo executato copia datur ex Iudicis mandato, & cæteris etiam creditoribus; & tunc via executiua ſuſpenditur, & efficitur ordinaria, n.4. 2

Et intra terminum à Iudice aſſignatum, creditorum iura in iudicio producuntur, & probationes recipiuntur, n.5. ibid.

Oppoſitionis per tertium creditorem factæ libellus affertur, natiuo idiomate, n.3. 189

Ordo.

Ordo, & ſingularis creditorum prioritas, & gradus eſt attendendus in ſatisfaciendo creditoribus; à n.1. per totum. 147

Ordo affertur creditorum realiter, & perſonaliter ſimul priuilegiatorum, vt Auct. confuſio ſuppleatur, n.41. 186

Ornamenta.

Ornamenta facta, & data Vxori an cedant dominio Vxoris, vel Viri, n.132. 26

P

Pactum.

PActum dominij reſolutiuum obligat etiam pupillum, ſi incontinenti adiiciatur contractui, num.70. 71

Pactum de retrouendendo Legis commiſſoriæ, & ſimiliter ſunt reſolutiua dominij, ibid.

Pacta, & conditiones iuri non repugnantes quilibet poteſt contractui rei ſui adiicere, vt in alium cum iis tranſeat oneribus, n.72. ibid.

Pactum quod reſpicit ſecuritatem contractus non obligat minorem, n.71. ibid.

Pactum ingrediendi bona propria auctoritate, ſi non ſatisfiat producit hypothecam in ipſis, n.87. 144

Paraphernalia.

Paraphernalia bona habent hypothecam, non tamen priuilegium prælationis, ſi Maritus ea adminiſtrauit, n.145. 27

Paraphernalia bona, quæ dicuntur, n.147. 28

Quæ requirantur, vt talia ſint, n.148. ibid.

Paraphernalia an dicantur ea bona Mulieris, quæ nubit abſque deſignatione Dotis, n.151. ibid.

Affirmatiua ſententia affertur, n.152. ibid.

Et laudatur vt communior, ſed limitatur, vt ibi, n.153. ibid.

Pars.

Pars maior creditorum conſideratur reſpectu crediti, & intereſſe, n.10.& 11. 3

Pars maior creditorum circa debitum attenditur in conſecutione cuiuſuis crediti, n.28. 4

Pars maior creditorum an poſſit remiſſionem partis debiti facere debitori; & minor pars teneatur

rur conſentire maiori parti, & in id quod ab ea actum eſt concurrere, n.31. 5
Huius quæſtionis opiniones declarantur,& conciliantur, n.34.& ſeq. ibid.
Pars maior creditorum attenditur, cum ipſi in cumulo ſunt æquales, & quomodo id intelligatur, n.37. ibid.
Pars maior creditorum habentium perſonales actiones, non poteſt præiudicare minori parti ipſorum habentium pignus & hypothecam, num.38. 6
Pars maior ex pacto de remittendo, non præiudicat minori parti, ſeu creditori habenti fideiuſſorem, n.41. ibid.
Nec etiam præiudicat minori parti, ſi vnus creditor habeat aliam pinguiorem ſecuritatem cui præ aliis nitatur; vt puta quia debitor cum iuramento ei eſſet obligatus, n.45. 7
Si Pars maior creditorum velit totum debitum remittere, talis remiſſio nulla erit, n.46 ibid.
Affertur ratio, n.47. ibid.

Pater.

Patris Mariti bona ſunt tacitè pro Dote hypothecata, cũ iuſſus patris in genere interuenit, n.8. 16
Etiam ſi ſolus conſenſus interuenerit, n.10. ibid.
Non tamen ſi ſolus præſens fuerit filius in receptione Dotis per patrem, n.11. ibid.
Pater non tenetur, ſi egit ipſe recipiens, vt non teneatur, n.12. ibid.
Patre, & filio ſimul Dotem recipientibus, ipſi ſunt duo rei debendi, n.13. ibid.
Aliqui tamen faciunt eos debitores pro dimidio, num.14. ibid.
Patre, & filio concurrentibus, cui Dos ſit ſoluenda? n.15. ibid.
Pater habet ſua bona tacitè hypothecata pro administratione bonorum filij à ſe alienatorum, vel pro geſtione fraudulenta, n.78. 76
Non vero pro negligentia, n.79. ibid.
Sed negat eam prælationem *Acoſt.* ibid.
Pater regulariter non tenetur ſatisdare de vtendo bonis aduentitiis, ad arbitrium boni Viri, & cur, n.80. 77
Nec inuentariom conficere, n 81. ibid.
Sed hoc non admittitur, quia quilibet administrator debet illud conficere, n.83. ibid.
Pater in bonis, in quibus ſe habet vt tutor, ei non eſt diſſimilis, vt in iis filij emancipati, in quibus non habet vſumfructum, n.84. ibid.
Et in fructibos Beneficij, vel dignitatis, ibid.
Pater tranſiens ad ſecundas nuptias, habet obnoxia hypothecæ propria bona, n.94. 78

Patientia.

Patientia Vxoris exhibita in alienatione rei ſibi hypothecatæ ſibi obeſt, n.251. 38
Patientia tamen eius nil facit quoad alienationem rei ſuæ Dotis, vel donationis propter nuptias, num.252. ibid.
Patientia ſola per aliquem præſtita quoad illationem rei in domum ſuam, non facit eum ad cuſtodiam ſe obligaſſe, nec tenebitur vti depoſitarius, n.9. 95
Niſi ad id teneatur ratione officij, n.11. 96
Patientia tamen ſola Deponentis ſufficit ſi eius res recipitur à Depoſitario, n.9. ibid.

Pauper.

Pauperum bona idem priuilegium habent, quod & Eccleſia, n.33. 84
Pauperum Collegium, ſeu Hoſpitale fruitur hypotheca tacita in bonis adminiſtratoris, ib,& n.35.
Cum cattaneis tamen habet ſolum perſonale priuilegium, n.36. ibid.
Paupertatis vtilitatem detegi, & inuidiæ diuitias exponere, inhumanum eſt, & admodum durum, n.115. 25

Pecunia.

Pecunia Fiſco debita conſumpta per alium creditorem, cum ipſi Fiſco competat ius eam auocandi, n.71. 75
Pecunia per tutorem extrahenda eſt ex fructibus remanentib. poſt alimenta pupilli, & rectè collocanda, n.14. 16
Pecuniam ſi collocet tutor de conſenſu matris pupilli, & conſanguineorum, ei ſufficit, vt bona fide, & vtiliter dicatur negotium geſſiſſe, ibid.
Pecunia pupilli modica non eſt neceſſariò per tutorem collocanda, ibid.
Pecunia ſuccedit loco rei in ſubſidium, n.63. 75
Pecunia pupilli emptum, an eius fiat, ibid.
Vid. Res empta, &c. & Vid. Pupillus, ibid.
Pecunia ad numerum tradita, an cenſeatur Depoſitum? remiſſiuè, n.29. 97
Pecunia in depoſitum data per numerationem, non in ſacculo reſtituenda eſt genericè tantum, n.198. 113
Si ſit numerata indigenti, cenſetur eſſe mutuum, n.199. ibid.
Pecunia in dubio præſumitur data in ſacculo, & ſic initum depoſitum, n.208. 114
Pecunia plurium deponentium confuſa, fit inter eos concurſus in tributum, vt tamen alij creditoribus præferantur, n.219. 118
Pecunia ſub vſuris depoſita non gaudet ea prærogatiua, quia cenſetur mutuum, n.230. ibid.
Quænis ſint vſuræ, n.231. ibid.
Limita in pupillo, ibid.
Pecuniam à filio ſolutam contra S.C.Maced. poteſt pater vendicare, n.238. 119
Et quamlibet pecuniam indebitè ſolutam quiuis vendicat, ibid.
Pecunia mutuari debet ſpecialiter ad rem aliquam reficiendam, vel conſeruandam, vt ob id pro ea detur prælatio, n 3. 122
Pecunia ea debet etiam realiter eſſe impenſa in eã cauſam, vt detur in ea prælatio, n.21.& 22. 123
Pecuniam in talis rei conſeruationem eſſe verſam, probatur per facti euidentiam, n.24. ibid.
Et per coniecturas, n.25. ibid.
Sufficit aliqualis probatio, n.26. ibid.
Pecunia mutuata ad emptionem rei regulariter habet ſolum priuilegium perſonale, n 97. 130
Excipe vt n.ſeqq.ibid. Vid.V Emptio,&c.
Pecuniæ loco res ſuccedit, n.108. 131
Ex pecunia mea res empta, an & quando mea fiat, n.107. ibid.
In Pecunia etiam nedum in re, habet locum prioritas temporis, n.20. 154
Quid ſi pecunia ſit conſumpta, de iure remanet hypotheca. In praxi extinguitur cum re, n.21.& 22. 155
Pecuniam præbens pro ſolutione alicuius debiti, non ſuccedit in locum debitoris ſatisfacti, niſi concurrentibus legalibus requiſitis, & ſcientia inſuper creditorum aliorum, & pacto ſpeciali cum debitore, n.116.& ſeq. 167
Pecunia mutuata debitori, vt ſe liberaret à carcere, an poſſit ab anteriori creditore auocari, n.28. 173

Pecuniâ conceptâ, non datur auocatio, num.29. 174
Et cur, ibid.
Pecunia conſumpta competit, n.30. ibid.
Et cur, ibid.
Pecunia ſi ſit ab initio accepta, & exacta per poſteriorem à manibus mutuantis, non auocatur, num.31. ibid.
Pecunia obſignata in ſacculo habet ſemper prælationem ſi extet, vtcumque obæratus ſit Depoſitarius, n 6. 176
Pecunia ſiue extet, ſiue ſit conſumpta, poteſt auocari per potiorem creditorem, cui hoc ius datur, num.31. 18

Peculium.

Peculij actio in patre, vel domino, habet perſonale priuilegium in concurſu cum aliis, vt ſuum prius deducant, n.17. 172

Penſio, Penſionarius.

Penſionarius in fructibus Beneficij grauati habet priuilegium, & hypothecam, n.81.& 85.101.102
Penſionarius præfertur Eccleſiæ Cathedrali in Pontificalibus, & ornamentis, ibid.
Penſionis ratione, fructus Beneficij pars ipſius ſubſtantialis dicuntur, & Penſionarius eos vti rem propriam vindicare poteſt, & ſic omnibus præferri, n.82. 101
Penſio, Tributum, Decima, Collectæ, & Cenſus, ſunt onus reale; & ad quemuis poſſeſſorem tranſit, & in eis datur paritas, ibid.
Penſiones aſſignantur pro alimentis. n.85. ibid.
Penſiones etiam relictæ pro Anniuerſariis gaudent prælatione, ibid.
Penſio gaudet prælatione in fructibus Beneficij, ſi à tempore collationis beneficij grauamen fuit impoſitum, & incontinenti titularis illud onus aſſumpſit, non ſi ex poſtfacto, n.86. 102
Penſionariis duobus concurrentibus æqualis hypothecæ, obtinebit Regula *Qui prior, de regul. iur. in 6.* ibid.
pro Penſione competit penſionario hypotheca etiam aduerſus ſucceſſorem in beneficio, etiam pro ratis decurſis ante eius ingreſſum, n.87. ib.
Si tamen diligentiæ iudiciales, & continuæ præceſſerint aduerſus præceſſorem, vel eius hæredes, n 88. ibid.
Penſionis cauſa admiſſa executione, poteſt ſibi Titularis congruam extrahere è fructibus Beneficij, n 89. ibid.
Penſio, ſeu canon fundi habeat prælationem aduerſus Mulierem pro Dote, & Fiſco pro Regio debito conductoris, n.48.& ſeq.
Negat tamen *Gair.* in fructibus induſtrialibus perceptis, in quibus datur per eum concurſus, ex Regula, *Qui prior*, ibid.

Perſonale.

Perſonale eſt priuilegium prælationis competens Vxori pro ſua Dote, & ideo alteri non poteſt cedi, nec ad hæredes tranſmitti, n.68.& ſeq. 21
Non tamen hypotheca conceſſa pro illa, num.82. 21
Perſonalis actio datur Eccleſiæ pro Decimis, ſi fructus obnoxij ſint conſumpti, & alij concurrant hypothecarij creditores, n.78 & 79. 89.90
Perſonale priuilegium ſolum habet mutuans ad extruendum, & de nouo faciendum ædificium, n.27.& 28. 84
Perſonale priuilegium habet res depoſita conſumpta, ibid.& n.22. 96
Item alimenta, etſi militi debeantur, n.30. 97
Pia cauſa, n.33. 97
Mutuum gratuitum, n.32. ibid.
Sed an mercedes Magiſtrorum? n.33. ibid.
Perſonale item priuilegium habet mutuum ad funus, ſi pecunia non ſit expenſa, n.33. ibid.
Et Pupillus in bonis gerentis eius negotium, ex amicitia, n.35. 98
Perſonale priuilegium iure Reg. Hiſp. habet mutuans ad ædificationem, n.36. ibid.
An verò id procedat de iure communi? ibid.
Negatiua aſſertur, & probatur vt verior, à n.37. ad n.45. ibid.
Perſonale priuilegium competit mutuanti ad emendum, n.97. 103
Illud perditur ſi hic concurrit cum gratuito mutuante, n.98. ibid.
Perſonalis actio ſemper poſtponitur actioni priuilegiariæ, n.2. 175
Perſonale creditũ Vid. Chyrographarius creditor.
Perſonaliter ſolum priuilegiarij poſtponuntur hypothecariis, non ſi realiter, n.14. 183
Perſonalis actio poteſt cumulari cum hypothecaria per creditorem regulariter, n.12. 192
Excipe vt n.13 & ſeq. ibid.

Perſona.

Circa Perſonas Nobiles, & potentes, vt Duces, Marchiones, Comites, &c. quid obſeruetur, cum ære alieno ſunt grauatæ, nec vti nolunt beneficio dilationis quinquennalis, vel ceſſionis remedio, n 32.& 34. 7.& 8
Perſonæ priuilegiatæ, vt Dos, Pupillus, Miles, &c. præferuntur Fiſco regulariter, ſi cum eo concurrant, n.16.& 35.& 28. 46.48.49
Perſonæ debiles, vt Mutus, Surdus, Furioſus, Prodigus gaudent eodem quo Pupillus priuilegio in bonis ſuorum Curatorum, n.21.& 22. 69
Inter perſonas, quæ habent beneficium competentiæ non enumeratur frater, n.92. 78

Pia cauſa, Pietas.

Piæ cauſæ fauore ceſſante, vel Eccleſiæ, aut dominij iam tranſlati ſemper ex pluribus creditoribus priori res eſt tradenda, n.30. 84
Pietas ſumma, eſt defunctorum corpora tradere ſepulturæ, n.11.& ſeq. 35
Pietas in hoc recenſetur ſingularis, ſiue apud Romanos, ſiue apud exteras nationes, ibid.
Pia cauſa fruitur priuilegiis minorum, Reipublicæ, & Eccleſiæ dum iis comparatur, num.35. & 36. 84
Pia cauſa, quæ dicatur, remiſſiuè, n.37. ibid.
Pia cauſa habet tantum priuilegium perſonale, dum res eſt cum extraneo, non adminiſtratore, ibid.
Pia cauſa habet priuilegium perſonale, num.31. 124

Pignus.

Pignus, & hypotheca in bonis communis debitoris, impediunt, ne illis maior creditorum pars habentium perſonales actiones poſſit præiudicare, n.39. 6
Pignus iudiciale, vel prætorium, vel aliud ius reale æquiparatur hypothecæ, n.102. 545
Pignus etiam iudiciale ex cauſa iudicati ei comparatur, n.103.& ſeq. ibid.
Amplia procedere, ſiue vnus habeat immiſſionem, & alius prætendat ſententiam, & rem iudicatam, n.106. ibid.
Vel vterque ſcientiam, & rem iudicatam prætendit,

dunt, num. 107. & ſeq. ibid.
In Pignore, & ſingulis eius ſpeciebus, ſiue primum pignus ſit iudiciale, ſiue Prætorium, vel conuentionale, obtinet regula potioritatis ex tempore, n. 94. 164
Pignoris ſpecies differunt inter ſe, remiſſiuè, ibid.
Pignus dare in ſolutum creditur, qui illud per quadraginta annos non redimit, n. 155. 167
Pignus an poſſideatur à creditore, n. 125. ibid.
In Pignore quando creditores concurrunt, n. 35. 174
Pignus iudiciale in pecunia extracta è re hypothecata aliis dat prælationem contra ipſos hypothecarios, n. 15. 171
Et de ratione, n. 17. 172
Pignus vt creditor vendere poſſit, vel etiam reddere ſoluto ſibi debito, quid ſit faciendum, n. 11. 193
Pignus ſi non locatur intra terminum aſſignatum elapſum poteſt per creditorem, Iudicis tamen auctoritate, vendi abſque alia denuntiatione, ibid.
Die verò certa non appoſita, *l. Regia* aſſignatur tempus 12. dierum ad pignus luendum, at iure communi aſſignatur biennium, vt poſtea debitori denuntietur, n. 18. 193
In Pignoris venditione ſemper debet interuenire Iudicis auctoritas, ibid & n. 19.
Pignoris emptor eſt in tuto præuia Iudicis auctoritate, nec tunc poteſt moleſtari à quouis creditore, n. 20. ibid.
Pignus poteſt diſtrahi à creditore, quouſque totius debiti ſolutio offeratur, n. 22. ibid.
Pignus accipiens creditor in ſolutum videtur acquieuiſſe, nec reſiduum poteſt petere ſi debitum longè excedat, n. 24. ibid.
Siue ſit pignus Iudicis auctoritate captum, ſiue voluntariè datum à debitore, ibid.
In pignorum addictione non habet locum *l. 2. C. de reſcind. vendit.*
Pignus extinguitur præ cæteris modis per remiſſionem, n. 28. 194
Pignus ſi non reddatur à creditore debitori, qui iam ſatisfecit per conſignationem, vel depoſitionem pecuniæ, actione pignoratitia repeti poteſt, n. 32. ibid.
Pignus ſi perueniat in manus debitoris non reincidit amplius in obligationem, n. 33. ibid.
Et cur, n. 34. ibid.
Limita ſi res illa peruenerit erat ex eadem cauſa in manus creditoris, vt quia executio eſt nulliter facta, n. 35. ibid.

Pœna.

Pœna quæ infligatur Vxori occupanti res dotales propria auctoritate? n. 306. 43
Diſtinguitur, ſi per vim occupauit, incidit in pœnam Edicti D. Marci, ſi ſine vi, reſtituit ſolum poſſeſſionem rei occupatæ per Interdictum vti poſſidentis, n. 306. ibid.
In Pœnis legalibus, priuato, & Fiſco concurrentibus, ille præfertur, qui certat de damno vitando, n. 55. & 56. 51
In Pœna partis, & Fiſco applicata pars præfertur Fiſco, ſtante inopia damnati, n. 70. & ſeq. 52
Aliqui verò negant, ib.

Poſſeſſio, Poſſeſſor.

Poſſeſſione rei non exiſtente penes Maritum, non poteſt Vxor in ea iure retentionis inſiſtere pro ſua Dote, n. 111. 25
Poſſeſſor tertius non poteſt opponere exceptionem non excuſſarum rerum Mariti contra Vxorem agentem ad rem ab eo poſſeſſam; ſtante renuntiatione per Vxorem facta, n. 190. 41
Poſſeſſor nouus prædij obligati pro tributo non poteſt conueniri pro tributis præteritis, cum Magiſtratus fuit negligens in iis exigendis; ſed in omnem euentum poſſeſſor antiquus eſt compellendus, & exequendus, n. 34. 49
Poſſeſſor Maioratus tenetur ad expenſas funeris pro præceſſore, n. 40. 60
Poſſeſſione priuat regulariter ſequeſtratio voluntaria, n. 35. 98
Niſi ſit actum vt ea non transferatur, n. 36. ibid.
Vel ſit facta cum Clauſula *ſine præiudicio iurium ſuorum, in poſſeſſorio, & petitorio*, num. 37. ibid.
Poſſeſſione tamen ea non priuat, quoad tertium, ſed ſolum, quoad collitigantem, n. 38. ibid.
Poſſeſſione non priuat regulariter neceſſaria ſequeſtratio, n. 41. & 42. ibid.
Poſſeſſione quidem priuat in aliquibus caſibus, n. 45. & ſeq. ibid.
Vt cum Iudex id exprimit, ibid.
Cum Poſſeſſio eſt turbida, ibid.
Et in caſu *Clem. 1 de ſequeſtr.* n. 46. ibid.
Quaſi Poſſeſſio iuriſdictionis poteſt ſequeſtrari penes tertium à Iudice electum, ſi ſuper ea lis ſit, n. 140. 106
Si tamen poſſeſſio dubia ſit; aliàs enim qui in poſſeſſione exiſtit, eſt manutenendus, n. 141. ibid.
Poſſeſſio Ciuilis, & Naturalis bonorum Maioratus, Iure Regio, in proximiorem, & à fundatore vocatum illico tranſit, n. 142. ibid.
Etiamſi ſit ignorans, n. 143. 107
Poſſeſſio Maioratus cum eſt turbida ſuadetur ſequeſtratio, ne ſcilicet veniatur ad arma, n. 148. & 149. ibid. & 108
Poſſeſſio ſi ſit nulla, & attentata, poteſt ſequeſtrum adhibere, n. 189. 112
Secus ſi clara, ibid.
Si Poſſeſſio etiam ſit vacans, poteſt decerni ſequeſtrum, n. 191. ibid.
Et cum recuperatio fructuum eſſet difficilis, n. 192. ibid.
Poſſeſſio vera acquiritur ex immiſſione ex ſecundo decreto, imò aliquando dominium, n. 121. & 122. 146
Poſſeſſio in dubio prioritatis dat potioritatem, num. 6. 153
Non obſtantibus aliis ſententijs, n. 5. 7. & 8. ibid.
Ampliatur etſi ſecundus creditor poſſideat rem prius alij hypothecatam, n. 9. ibid.
Poſſidens creditor ſecundus non habet cum conuenitur à primo creditore, exceptionem excuſſionis debitoris, n. 10. ibid.
Poſſeſſor fundi hypothecati poteſt eum retinere, ſi ſoluat totum, & integrum debitum creditori priori, n. 105. 126
Poſſeſſor iſte ſi meliorationes fecit, poteſt retinere ſoluta ſolum rei æſtimatione, ibid.
Semper tamen poſſunt creditores rem euincere à poſſeſſore, oblato pretio per ſe ſoluto, n. 107. 165
Amplia in Clerico, ibid.
Poſſeſſor fundi ſi ſit ipſe anterior creditor, poteſt offerre ſolutionem debiti ſecundo creditori, & retinere ipſum. ibid.

Idem eſt in qoolibet poſſeſſore, n.108. ibid.
Poſſidere deſiens mala fide, habetur pro poſſeſſore, n.42. 179
Poſſeſſor rei alienatæ ſi poteſt conueniri non datur condictio contra creditorem poſteriorem alienantem, n.51. ibid.
Poſſeſſio etiam talium bonorum in debitore, adimit ius condicendi ea ab alienante, n.52. 180
Puſſeſſorium remedium, *l. fin. C. de acquir. poſſ.* poteſt intentari etiam contra tertium poſſeſſorem, vtcumque non excuſſo prius debitore principali, n.17. 193

Prædium.

Prædio vrbano res illatæ, & inuectæ ſunt hypothecatæ, tacitè ex legis diſpoſitione, pro penſione, & affictu, o. 1. & 2. 134
Idem iuris eſt ſtatuendum in ruſticis prædiis, n. 3. ibid.
Prædio ruſtico res illatæ, & inuectæ non aliter cenſentur obligatæ domino fundi pro penſione, niſi expreſse ſit id conuentum, n.4. 135
Prædium emptum ex pretio fundi obnoxij pro pẽſiune, non eſt hypothecæ ſuppoſitũ, n.29. 137

Præiudicium.

Præiudicium num poſſit inferre maior pars minori creditorum parti? n.31. 5
Vid. Maior pars.

Prælatio.

Prælasio, & hypotheca Mulieris pro dote non habet locum in feudis Mariti, n. 16. 16
Prælatio Mulieri pro dote non datur in concurſu creditorum ſocietatis Mariti, à quo viuente, ſed obæratu repetit dotem, n.17. ibid.
Præferenda num ſit Mulier ex tacita hypotheca, in ſuæ dotis repetitione omnibus Mariti creditoribus, ante contractam dotem, in Mariti bonis, expreſſam anteriorem hypothecam habentibus, n.19. 17
Afferuntur Doctores laudantes negatiuam vt receptiorem, n.20. ibid
Et in Camera Imperiali, n.21. ibid.
Et in ea Lipſenſium, n 22. ibid.
Et in Foro Saxoniæ, n.23. ibid.
Refeluntur rationes, n 24.25.26.& 27. ibid.
Affirmatiua, vt verior adducitur, & comprobatur, à n.29. vſq. ad n.37. ibid. & 19
Reſpondetur obiectis, vſq ad n.40. ibid.
Prælatio in Muliere pro dote eſt perſonalis, & ideo non poteſt cedi, vel ad hæredes tranſmitti, n.68. & ſeq. 21
Prælatio talis in Vxore poteſt ab ea cedi Procuratori ſuo, tamen nomine tractandam, num.75. 22
Prælatio non obtinet pro dote in concurſu cum alia Muliere, ſuam etiam dotem repetente, num.90. 23
Et de ratione, n.91. ibid.
Prælationis ius non habet locum in arrhis, donatione propter nuptias, vel bonis paraphernalibus, o. 145. 27
Prælatio ſi deficit Mulieri, ea reponitur inter hypothecarios, o. 156. 28
Prælatio pro dote competit à die inſtrumenti dotalis poſterioris, non ſcripturæ priuatæ anterioris; etſi ſit ea inſerta in inſtrumento. Non tamen ſi habeat ſolemnitates, ſcilicet *l. ſcripturas, C. qui potior*, n. 198. 32
Prælatio, & hypotheca vt obtineat in dote, exigit realem, & veram numerationem, n.203. 33
Et confirmatur, n.204. ibid.
Ampliatur multipliciter, ibid.
Vid. V. Dos.
Prælatio, & hypotheca datur Fiſco, vt doti, n.1. 44
Non tamen præfertur hypothecatiis anterioribus, n.4. & ſeq. ibid.
Prælatio tamen ipſi datur in bonis poſt contractum cum eo quæſitis, & pro delicto, num.6. ibid.
Prælatio datur Doti in dubio, n.11. 45
Et pupillo in cauſa cum eadem, n.16. 46
Et aliæ priuilegiatæ perſonæ, n.28. 48
Prælatio datur Fiſco in caſibus exceptis, ſcilicet Primipili, Rei quæſitæ poſt ſecum contractum; & Rei datæ in tributum per Principem, in ipſa re, n.32. ibid.
Prælato Fiſco an competat in concurſu cum priuato, nec apparet quis potior, ibid.
Attenditur lucrum, vel damnum, n.55.56. & ſeq. 51. & 52
In pari cauſa præfertur Fiſcus, n 68. ibid.
Prælatio Fiſco competit in cauſis Fiſcalibus, omnibus venditoribus priuilegiariis, n.21. 47
Prælatio regulariter non datur Funeris cauſâ in concurſu priuilegiariorum creditorum, ſed benè hypothecariorum, n.18. & 19. 57
Prælatio pro decimis competit in bonis, & fructibus extantibus non in conſumptis, & Eccleſia concurrat cum aliis creditoribus hypothecatiis in eiſdem fructibus, habet enim ſolum priuilegium perſonale, n 70. vſq n.78.
Prælatio datur Pupillo in bonis Tutorum, Curatorum, & Adminiſtratorum, n.1. & ſeq. 67
Prælatio competit Eccleſiæ, & Reipublicæ, item & Communitati in bonis Adminiſtratorum; Inſuper, & pro tributis Regis, Decimis Eccleſiaſticis, & Penſionibus Beneficiorum, n.1. & ſeq. n.54.56.81. & ſeqq. 79.86.87.88
Prælatio competit pro re depoſita extante; non ſi ſit conſumpta, n.16. & ſeq. 96
Prælatio datur mutuanti ſpecialiter ad reparationem, reſtitutionem, & conſeruationem rei, in ipſa tamen re, n.2. & ſeq. 121
Prælatio datur iure dominij in fructibus prædij extantibus, n.22. 136
Etſi Auctor ſuſtineat negatiuam, n.30.32.35. & ſeq. 137.138
Prælationem ſi plures contendunt cum hypotheca haber ratio temporis, ita vt, qui prior eſt tempore, potior ſit iure, n.2. 152
Prælatio hæc ſtat etiam in vnica hora, vel puncto horæ, n.3. 159
Prælatio vt detur ex hypotheca, ea eſſe debet apparens, & conſtare de prioritate in publico inſtrumento, vel ſcriptura tribus teſtibus munita, num.62. 160
Prælatio aliquando competit ei, qui non eſt creditor, ſi ſcilicet antiquior creditor cedit ei locum, & actiones ſuas, n. 113. 166
Vid. Succeſſio.
Prælatio competit mutuanti ſub vſuris licitis, in concurſu alterius cum vſuris illicitis, num.119. ibid.
In creditis cauſa ſtudij, ſcilicet Doctorum, & Scholarium, &c. n.120. ibid.
Si antecedat fauor boni publici, n.121. ibid.
Si hypotheca ſit conſtituta in fraudem primi creditoris, n.122. ibid.

Si

Si creditor defuncti habeat ſolum actionem perſonalem ; ſed ſit facta bonorum ſeparatio, n.123. 167
Si debitum hypothecarium ſit extinctum, n.124. ibid.
Si ſit præſcripta ſecunda hypotheca, n.125. ibid.
Si inſtrumentum ſit ſine cauſa, n.126. ibid.
Si primus habeat illam hypothecam pro euictione, n.127. ibid.
Si res hypothecata ſit vendita extraiudicialiter, poteſt ſecundus creditor offerre pecuniam, & pignus redimere, n.128. ibid.
Prælatio datur creditori poſteriori, cum prior ipſe conſentit, vt res ſibi obligata alij poſteriori hypothecetur, n.129. ibid.
Prælatio obtinet ſecundo creditori, cum primus conſenſit vt huic res ſibi hypothecata obligaretur, n.129. ibid.
Vid. Remiſſio.
Præfertur creditor chyrographarius, ſi ſit conſanguineus debitoris, n 23. 155
Prælatio datur in rem vendicanti, ſi concurrat cum quibuſuis creditoribus, ex quauis cauſa, & titulo, n.5. 182

Præſcriptio.

Præſcriptio Decimarum admittitur, quoad earum quotam, non verò quoad totam quantitatem, num 80. 101
Præſcribitur hypotheca, & pignus ſpatio quadraginta annorum, & eo elapſo ſecundus creditor fit primus, n.125. 167
Præſcribit etiam malæ fidei poſſeſſor confirmationem dominij, quod iam retinebat reuocabiliter, vt eſt creditor quoad pignus tamen poteſt ipſū dominium præſcribere, ibid.
Præſcribere nequit, qui non poſſidet, ibid.

Præſtatio.

Præſtationes annuæ, deſignatæ in certo loco habent hypothecam, n.81.& 82. 144
Præſtatio impoſita ad certum tempus ſuper fundo, non habet hypothecam in ipſo, numero 84. ibid.

Præſumptio.

Præſumit lex improbitatem in Nauta, Caupone, & Stabulario, n.17.& ſeq. 96
Præſumitur fuga ex pluribus, à n.60.& ſeq. 100
Vid. V. Fuga.
Præſumitur in dubio fides habita de pretio, n.57. 126
Præſumptiones dominij retinendæ ſunt, ſi emptor dixit ſe habere pecuniam in manu; vel conuenit de dando fideiuſſore, n.67.& 68. 127
Si vtitur Venditor verbo, *Concedo*, n.69. ibid.
Si adijciatur pactum de non alienando ante ſolutionem pretij, n.70. ibid.
Si hypotheca ſit reſeruata in ea re cum Clauſula *Conſtituti*, n.71. ibid.
Si facta traditione, & inueſtitura feudi, Venditor proteſtatur, ſe nil in eo retinere præter pretium, n.72. ibid.
Si Libri vendantur Doctori, ſeu Scholari, etiam abſolutè, ſecundum *Beuther*, n.73. ibid.
Si Venditor ſperauit recipere ſtatim pretium, num.74. ibid.
Si Emptor numerauit pretium, ſed ſtatim ad ſe recepit, n.75. ibid.
Si illico decoxit rem venditam, vel fugam præcogitauit, n.76. ibid.
Præſumptiones hæ procedunt, etſi Mercator ſoleat ad terminū vendere, vt plus lucretur, n.78. ib.

Pretium.

Pretium loco rei ſuccedit in vniuerſalib. & eſt communis opinio, n.24.37.& n.30. 137
Pretij reſiduum vindicans non ſecutus fidem emptoris, quomodo admittatur, dum concurrit cum eo, de cuius pecunia res eſt inſcienter empta, ſi tatam habeat emptionem, n.6. 183
Aliqui dant concurſum, n.7.
Reſoluitur præferri rei vendicationem pro eo reſiduo pretij, n.8.
Pretium in re vendita non ſuccedit loco rei, niſi in ſubſidium, n.17. 184
In Pretio extracto de re hypothecata, quæritur an habeant prælationem creditores hypothecarij in concurſu chyrographariorum, quibus adiudicatum illud fuit, n.5. ibid.
Reſoluitur Negatiuè, n.16. ibid.
Et cur, n.17. ibid.

Primipilus.

Primipilus qui, & quodnam eius munus, n.15. 45
In Primipili cauſa obtinet Fiſci prælatio, n.32. 48
Primipilari debito ſuffecta cenſetur impoſitio *de llos millones*, vel alia ob vrgentes calamitates Principis, n 32. 48

Prior.

Prior ſemper eſt potior iure, & quando regula hæc obtineat, n.1. 152
Prioritas ſtat in vnica hora, vel puncto horæ, n.3. 153
In Prioritatis dubio quæritur quis ſit potior, n.4. ibid.
Aliqui reſoluunt pro concurſu, n.5. ibid.
Aliqui, & rectius pro poſſidente reſpondent, n.6. ibid.
Reſoluuntur obiecta primæ ſententiæ, n.7. & 8. ibid.
Ampliatur, & ſi ſecundus creditor poſſideat rem prius alij hypothecatam, n.9. ibid.
Nec habet exceptionem excuſſionis debitoris aduerſus potiores creditores, n.10. ibid.
Prioritas hæc ſtat in hypotheca non in credito, num.11. ibid.
Imo preſſius non hypothecæ ratione competit, ſed reſpectu priuilegij, n.12. ibid.
Prioritas ex tempore attenditur etiam inter priuilegiarios, n.16. 154
Prior tempore eſt potior iure, ſiue hypotheca ſit tacita, ſiue expreſſa, n.19. ibid.
Prior tempore eſt iure potior ſiue in re, ſiue in pecunia, n.20. ibid.
Et tam in generali, quam & ſpeciali hypothecata, num.23. 155
Prior hypotheca præfertur etiam cum vni creditori res prius obligata eſſet ſub conditione, & poſtea alteri purè data pignori fuiſſet, n.48. 157
Prior creditor ex cauſa lucratiua præfertur poſteriori ex cauſa onerosa, n.84.& 85. 162
Probatur ſententia, & reſoluuntur obiecta, n.38. 157
Priori ſolum creditori, non cuiuis eſt ſoluendum in actionibus realibus, & hypothecariis, n.26. 173
Prior creditor hypothecarius poteſt à poſteriore hypothecario, ſiue quouis chyrographario auocare pecuniam, n.28.pag.179.& n.27. ibid.
Quod procedit indiſtinctè, num.31.& plurib.ſeq. ibid.

Conſumpta etiam re ſoluta habet condictionem indiſtinctè, de rigore iuris, n.50. 181
At in praxi non datur condictio, ibid.
Moderatior tamen eſt ſententia *Bart.* diſtinguens inter cauſam lucratiuam, & onetoſam, ibid.

Priuatus.

Priuati iura Fiſcus ſubintrans, vtitur iure priuati; poſtea verò habeat prælationem in iis bonis acquiſitis, n.35. 49
Priuatus concurrens cum Fiſco, ſi de damno certet, & Fiſcus de lucro, illi præponitur, num.65. & ſeq. 52
Secus in pari cauſa damni, n.68. ibid.
Priuatus præfertur in parte pœnæ ipſi applicata, poſtpoſito Fiſco pro altera parte, ſtante inopia condemnati, n.69. ibid.
Aliqui verò negant, ibid.

Priuilegium.

Priuilegium eſt lex priuata, n.70. 10
Aliquæ priuilegiorum ſpecies conſtituuntur, & explicantur, n.71. ibid.
Quomodo dignoſcantur eorum ſpecies, n.72. ib. & 76. 11
An in dubio credendum ſit reale, aut perſonale, num.73. 10
Priuilegium in corpore Iuris clauſum induit nomen legis, n.74. 11
Priuilegia quænam perpetua, n.75. ibid.
Priuilegium loco, & cauſæ datum reputatur reale, num.79. ibid.
Et cur? n.80. ibid.
Priuilegium eſt reale ſi dignitati ſit datum, n.81. ibid.
Tertia ſpecies priuilegij, ſcilicet mixti, non admittitur ab *Acoſt.* & rectè, n 81. ibid.
Priuilegium conceſſum iuribus, & actionibus, an ſit reale, diſtinguitur, n.83. 12
Priuilegium Ciuitati datum an intelligatur conceſſum perſonæ, vel rei, n.77. 11
Reſoluitur remiſſiuè, n 78. ibid.
Doctores agentes de creditorum priuilegiis, & iuribus, n.84. 12
Priuilegium competentiæ habens non poteſt carceribus mancipati pro debito ciuili, num.58. p.6
Priuilegia verè realia dici poſſunt, quæ originem ea conuentione, & prouiſione hominis habent, in ſe continentia expreſſas hypothecas, in quibus priuilegiis debitor in detrimentum creditoris nil mutare poteſt, n.2. 15
Priuilegia Mulieri, Fiſco, Pupillo, Militi, & ſimilibus conceſſa, etſi priuilegia perſonalia eſſe cenſeantur, nihilominus ex legis poteſtate vim realium habere videntur, n.3. ibid.
Et multum hoc notandum, ibid.
Priuilegium tacitæ hypothecæ fuit conceſſum Mulieri, quo præferatur Mariti creditoribus habentibus eaſdem hypothecas anteriores, n.18. 17
Priuilegiarij creditores regulariter præferuntur cauſæ funerariæ, n.19. ibid.
Priuilegia creditorum eorumque iura qui Doctores tractent, n.1. & 2. 111
Priuilegia realia habentium claſſis affertur, omiſſa ab Auct. p.2. init. n.4. 147
In Priuilegiis perſonalibus, quoad prælationem inſpicitur fauor cauſæ, n.7. 148
Priuilegium habens dicitur potior, n.12. ibid.
Priuilegium eſt, vel temporis, vel cauſæ, n.13. ibid.
Priuilegium cauſæ attenditur in perſonalibus, num.14. ibid.
Priuilegium & cauſæ, & temporis obſeruatur in hypothecariis, n.15. ibid.
Priuilegij nomine intelligitur illud cauſæ, ibid.
Priuilegio cauſæ ceſſante attenditur illud temporis, n.16. ibid.
Priuilegij reſpectu prioritas competit creditori, n.12. 153
Priuilegiarij creditores quomodonam inter ſe concurrunt, n.13. ibid.
Aliqui præferunt dotem, n.14. ibid.
Alij Fiſcum mutuanti ad refectionem, ibid.
Rectius aliqui obſeruant potioritatem ex tempore, n.16. ibid.
Sententia confirmatur, n.17. 154
Priuilegiaria verò præferunt perſonali, ſi inter ſe concurrunt, n.1. 170
In Priuilegiariis creditoribus habetur conſideratio cauſæ, & non temporis, ibid.
Inter priuilegiarios creditores in primis prælationem obtinent qui rem ſeu pecuniam penes Nummularium, vel Depoſitarium generalem depoſuerunt, n.3. & 4. ibid.
Inter priuilegiarios creditores ille præfertur, qui maiorem nominatim habet prærogatiuam, n.19. 172
Regula procedit inter priuilegiarios ſtatum claſſium, n.20. ibid.
Priuilegiariis creditoribus pluribus ſimul concurrentibus, eundem titulum habentibus, omnes ſimul admittuntur, & vocantur in tributum, num.21. ibid.
Amplia ſiue ſint priuilegiati realiter, ſiue perſonaliter, non attento tempore, aliovè reſpectu, num.22. ibid.
Priuilegiatij etiam diuerſis titulis ſi concurrant in tributum adhuc vocantur, n.23. & 24. 173
Negat tamen *Acoſt.* etſi priuilegia ſint paria, num.25. ibid.
Exemplum ſtatuitur in Pupillo, & Ciuitate concurrenti, ſed notatur, n.26. ibid.
Priuilegiarium debitum vt extinguant, mutuans ſuccedit in eius locum, n.27. ibid.
Priuilegia conquaſſantur, cum priuilegiatij inter ſe concurrunt, n.5. 176
Priuilegiarius creditor poſtponitur hypothecario in concurſu, n.14. 177
Intellige de perſonalibus, non realibus priuilegiariis, ibid.
Priuilegij ratione, non verò temporis præfertur Vxor pro Dote creditoribus hypothecariis anterioribus, ibid.
Intellige quoad tacitam non quoad expreſſam, num.18. 46

Probatio.

Probatio, acquiſitionem eſſe factam ante, vel poſt obligationem cum Fiſco, vt ipſe obtineat, Fiſco mei competit, n.40. & ſeq. 49
Poſthabita contraria ſententia, num.43. & ſeq. 50
Probandæ ſunt impenſæ funeris; vt experi poſſint, n.28. 58
Probantur ſufficienter tales expenſæ veriſimiliter, & per coniecturas, & iis deficientibus, per iuramentum ſuppletorium, n.29. 59
Probari legitimè debent credita, vt creditores admittantur, n.63. 180

Proceſſus.

Proceſſus.

Proceſſus non eſt inchoandus à Iudiciali ſequeſtro, ſiue rerum ſiue perſonarum, cum ſit quædam ſpecies executionis, n.48. & 49. 50

Procurator.

Procurator debitoris ex inſtrumento procuratorio ante debita facto, ſubſcribendo ſcripturam, facit eam eſſe validam, dum remouetur ſuſpicio fraudis, n.65. 180

Non tamen ſi debitor eſſet non ſoluendo, n.66. ibid.

Vel ambo ſcilicet Procurator, & Dominus ita obærati eſſent, n.67. ibid.

Procurator etiam qui eſt alicuius, poteſt ab eo præ aliis chyrographariis creditoribus ſuum creditum conſequi, & ob eam diligentiam non tenebitur cum illis exactum communicare, n.14. 177

Prohibitio.

Prohibere locator poteſt conductori ne fructus è fundo aſportet; & loco pignoris eos retinere, n.21. 135

Promiſſio.

Promiſſionis dotis tempore, & contracti ſimul matrimonij incipit hypotheca pro dote Mulieri competens, non à tempore datæ dotis, à n.177. vſque ad n.194. 31.32

Promiſſio debet eſſe ad effectum hypothecæ, coniuncta cum contractu matrimonij, hoc enim principalius attenditur, n.185. & ſeq. 31

Promiſſionis tempore incipit hypotheca in dote etiamſi ea ſit expreſſa, & ſic non legalis, ſed ab homine inducta, n.195. 32

Proteſtatio.

Proteſtatio non releuat proteſtantem in iis, quæ contra iuris diſpoſitionem ſunt, puta in cuſtodia debita per Cauponem, Nautam, Stabularium, &c. n.10. 96

Publicus.

Publici boni cauſa, & fauor ſi interueniat præfertur poſterior creditor priori, n.121. 166

Publica vtilitas præfertur priuatæ, n.1. 182

Publica vtilitas quotuplex ſit, ibid.

Magis publica præfertur, minus publicæ, ibid.

Pupillus.

Pupillus habet tacitam hypothecam, & iuris priuilegium in bonis ſui tutoris, aut curatoris pro adminiſtratione tutelæ, vel curæ, n.1. & 2. & 4. 67

Pupillus habet idem priuilegium etiam ſi ſint alienata bona tempore tutelæ n.3. ibid.

Item etſi tutor non adminiſtrauerit, n.5. ibid.

Et quamuis Tutor non fecerit inuentarium, & cur, n.6. ibid.

Pupilli pecuniam extractam tutor, vel curator debet reddere finita adminiſtratione per actionem tutelæ, n.8. 68

Pupillus an poſſit petere fructus bonorum, & incrementum, ſeu iuſtum lucrum, vſque quo factus eſt maior, n 9. & 10. ibid.

Pupilli priuilegium obtinet non ſolum in tutorum, vel curatorum bonis, ſed extenditur ad alias perſonas, n.10. 69

Ad Protutores, ibid.

Ad Curatores eius bonis datos, vel ad lites, n.16. 170

Ad Factores datos à curatoribus, & tutoribus, n.23. & ſeq. ibid.

Pupillus habet priuilegium in bonis Matris, & Auiæ Tutricis, n.27. ibid.

Ac Vitrici, ſi mater ſit tutrix, & non reddidit rationes ante matrimonium, n.27. & 28. ibid.

Pupilli priuilegium an competat in fideiuſſores, & hæredes tutorum, & curatorum, n.34. 71

Affirmatur etiam in hæredibus, cum non confecerunt inuentarium, n.34. ibid.

Pupilli priuilegium hoc non eſt tranſmiſſibile ad eius hæredes & ſucceſſores, n.36. & ſeq. ibid.

Pupillus poteſt agere contra omnes tutores, curatores, protutoreſque in ſolidum, n.40. 72

Etſi non adminiſtrantes, n 41. ibid.

Habent tamen beneficium excuſſionis, num.42. ibid.

Pupilli negotium geſtum à tutore cum conſenſu eius matris, vel conſanguineorum, non poteſt recipere ſuſpicionem malæ fidei, n.16. 69

Pupilli priuilegium, & hypotheca competit à die inceptæ tutelæ, non à tempore malæ geſtionis, n.55.56. & 57. 73 & 74

Pupilli pecunia res empta per tutorem ſit pupillaris, n.61. & 62. ibid

Si ematur ab extraneo nomine proprio in eam habet pupillus hypothecam, ibid.

Pupillo in hac non datur actio perſonalis vtilis rei vendicationi; etſi detur Mulieri, & cur, n.63. 75

Pupilli, & maioris priuilegiati ex *Idicet*, &c. pecunia, ſi res ematur ambo per concurſum partes faciunt, ſi tutor dederit pecuniam, etſi extraneus maior, hic præfertur, n.66. & 67. ibid.

Pupillus obligans rem propriam, etſi cum tutoris auctoritate, deficiente tamen Iudicis decreto, nihil facit, n.68. ibid.

Pupillus obligatur quoad rem ita ſibi venditam, vt ſpecialiter vendenti ſit obligata, donec pretium ſoluatur, n.69. ibid.

Debet tamen pactum adiici incontinenti, ibid.

Idque procedit in omnibus Pactis reſolutiuis dominij, n.72,73. & 74. 75. & 76

Pupilli bona iuſſu Iudicis capta, & diſtracta, ſunt hypothecata creditoribus, n.71. ibid.

Pupillus Maritus pro aſſecuranda dote poteſt obligare bona ſua abſque Iudicis Decreto; explet enim actum, quem lex pro expreſſo haberi voluit, n.75. ibid.

Pupillus poteſt rem antea hypothecatam transferre ad ſecundum creditorem, cuius pecunia primum liberauit, n.76. ibid.

Pupillus ſi ex cauſa præmiſſa æris contracti, alienauit bona ſua, non tamen poterit ea bona obligare pro emptorum ſecuritate: Illis tamen dat lex retentionis ius, & exceptionem, n.77. ibid.

Pupillus, Reſpublica, & Eccleſia regulariter æquiparantur, omnes habent eandem hypothecam, & prælationem in bonis adminiſtratorum rerum ſuarum, n.1. 79

Pupillus in bonis gerentis eius negotium ex amicitia, habet priuilegium perſonale, n.15. 124

Pupillus, & Mulier, an habeant rei vindicationem in re tradita, abſque reſeruatione hypothecæ, n.58. 126

Affirmatiua proponitur, & probatur, n.59 & ſeq. ibid.

Negatiua retinetur, & probatur, n.62 & ſeq. ibid.

Contraria reſoluuntur, n.65. 127

Pupillus habet prælationem in re ad cuius emptionem mutuauit pecuniam, n. 92. & n.105.130. & 131

Pupillus in bonis gerentis negotia eius, ipſo abſente habet perſonale priuilegium,n.17. 172

Q

Quantitas.

QVantitas integra debiti eſt offerenda per creditorem poſteriorem illi,qui eſt potior,vt tu eius locum poſſit ſubrogari,n.102. 165

Pro Quantitate illa ſolum,pro qua eſt quis creditor prior,poteſt alteri priuilegium, & prærogatiuam dare,non pro maiori,n 102.& 103. ibid.

Quantitas integra debiti eſt ſoluenda à debitore creditori, ad effectum vt pignus ſibi redimat, n.104. ibid.

Quantitate integra ſoluta,vel oblata creditori, illud tenetur reddere pignus debitori;alias poteſt cogi actione pignoratitia,n.32 194

Quantitas integra eſt etiam exhibenda creditori hypothecario à tertio poſſeſſore ad effectum,vt rem hypothecatam poſſit retinere; nec ſufficit exhibere valorem rei poſſeſſæ,n 105. 165

Quinquennale tempus.

Quinquennij tempus datur debitori per creditores, intra quod debitum debet ſoluere,n.8. 3

Quinquennalis, & annualis dilatio ſolent dari à creditore debitoribus, ibid.

Quinquennalis, & annualis dilatio differunt remiſſiuè, ibid.

Quinquennalis dilatio concedi debet debitoribus ad inſtantiam creditorum concurrentium pro maiori quantitate cumuloque crediti,n. 29.5

Limitatur,n.30. ibid.

Quinquennali dilatione conceſſa debitori per creditores,finito quinquennij tempore, an teneatur præſtare aliquam ſatiſdationem,aut cautionem de ſoluendo,n.48.&.49. 7

Reſoluitur Negatiuè, ibid.

Limitatur reſolutio in moratoria,vid. n.50. ibid.

Quinquennalis dilationis libellus, & petitio, qui per debitorem præſentantur in iudicio,n. 4. 190

Quod.

Quod ad omnes tangit ab omnibus approbari debet,n.32. 5

Et quando hæc regula procedat,n.33. ibid.

R

Ratificatio.

RAtificans emptionem factam de pecunia propria ſe inſcio, habet in ſubſidium vtilem rei vendicationem,n.7. 183

Ratam habens creditor venditionem pignoris factam à debitore,cenſetur remittere ius in illo, n.29. 194

Rationes.

Rationes reddere tenetur Mulier, quæ iure retentionis vtitur pro ſua dote in omnibus bonis Viri,non ſelectis quæ ſibi ſufficiunt,n.113. 25

Rationem reddere debet procurator de fructibus non neceſſariis ad alendum pupillum, ſiue perceptis, ſiue percipiendis, ex diligenti adminiſtratione,n.14. 68

Rationibus redditis tempore finitæ tutelæ ſi reſtant reliqua,quid faciendum, vt curſus vſurarum euitetur,n,11.& 12. ibid.

Adducitur diſtinctio *Caball.*n.13. ibid.

Rationibus redditis à tutore debitum reſultans poteſt executioni demandari contra fideiuſſores iudicij,n.45. 73

Exigitur tamen citatio in fideiuſſore extraiudiciali, ibid.

Rationes reddere de bonis filij non tenetur pater, ob paternam reuerentiam, & fidem quam lex habet in patre,n.82. 77

Vel(& melius)quia adminiſtrat rem ſuam, n.86. ibid.

Rationes tamen reddere debet de re, in qua non habet vſumfructum,ſcilicet bonorum emancipati filij,vel beneficiorum,aut dignitatum eius, n.86. ibid.

Reddere rationes tenetur filius adminiſtrans bona patris, ſiue ipſi, ſiue fratribus defuncto patre, n.87. ibid.

Rationes reddere tenetur Mater eius liberis,& ob id eius bona ipſis ſunt hypothecata, n. 89.ibid.

Reale.

Reale priuilegium aliud eſt,aliud perſonale, n.71. 10

Reale vel perſonale quale ſit priuilegium,n 73.ſeq. ibid.

Reale dicitur priuilegium loco, & cauſæ datum, n.79. 11

Reale an ſit priuilegium conceſſum iuribus, & actionibus,n.83. 12

Item datum dignitati,n.81. 11

Realia dicuntur verè priuilegia, quæ originem ex conuentione & prouiſione hominis habent, in ſe continentia expreſſas hypothecas, in quibus priuilegiis debitor in creditoris detrimentum, nil mutare poteſt,n.2. 15

Realium vim habere videntur ea priuilegia data Mulieri,Fiſco,Pupillo,Militi, & ſimilibus, etſi alias perſonalia videantur,n.3. ibid.

Et hoc eſt multum notandum,n.4. ibid.

Recognitio.

Recognita eſſe debet ſcriptura priuata ab ipſis ſubſcribentibus,ad hoc vt in iudicio fidem faciat,n.65. 160

Et eſt communis opinio,n.66. ibid.

Recognitio talis eſt neceſſaria etiam non aduerſante parte,n.67. ibid.

Recognitionis plures modi,remiſſiuè,n.68 ibid.

Recognita ſcriptura priuata, in qua adeſt hypotheca,ea præfertur publicis inſtrumentis poſterioribus,n.69. 162

Recognitionis tempus attenditur in hac ſcriptura priuata,ſed ea iuxta *l. ſcripturas* ,ad diem datæ retrotrahitur,n.72. ibid.

Hoc tamen modificat *Acoſt.* vt procedat ſolum quoad ipſos contrahentes,n.73. ibid.

Totum oppoſitum tenet *Anton. Faber.* n. 74. & ſeq. ibid.

Recognita vtcumque ſit ſcriptura priuata,non habet eamdem fidem,ac publicum inſtrumentum, n.64. 180

Niſi ſit ad normam,*leg.ſcripturas* , *Cod.qui potior.* ibid.

Redemptio.

Redimens aliquem ab Hoſtibus, ſi concurrat ad ipſius bona cum aliis eius creditoribus, an his omnibus præferatur,n.42. 61

Affirmatiuè reſoluitur,n.43. ibid.

Intel

Intelligunt aliqui in bonis quæſitis poſt liberationem à captiuitate, ibid.

Regula.

Regula, quod ad omnes tangit, ab omnibus debet approbari, quando procedit, n. 32. & 33. 5

Regula eſt firma in creditoribus hypothecariis, quod prior tempore potior eſt iure, n°. 1. & ſeq. 152

Ampliatur, & limitatur multipliciter vt, ibid. per tot.

Regula data in pignoribus, & hypothecis admittenda eſt, qualecumque ſit pignus, n. 94. 164

Regulæ *Qui prior, &c.* limitatur pluribus modis. Vide V. Prioris.

Regula *Qui prior* extenditur ad diſpoſitionem, *l. licet, C. qui potior. in pign.* n. 146. 169

Regula ſeruanda in concurſo plurium creditorum, & in prælatione ipſis danda, num. 40. 187

Rei Vendicatio.

Rei vendicatio competit Mulieri agenti pro ſua dote etiam contra rem datam æſtimatam Viro, etiam æſtimatione, quæ facit emptionem; nam reſoluitur venditio adueniente eius inopia, num. 98. 24

Rei vendicatio vtilis competit Mulieri in re empta ea ſua pecunia ab extraneo. Non tamen datur pupillo in re illa empta pariter ex ſua pecunia; dum ille gaudet priuilegio hypothecæ in ea re, & ſic remedio ordinario, num. 63. 64. & 65. 75

Rei vendicatio datur filio in rebus ſuis exiſtentibus alienatis, ex qua omnibus præfertur etſi Nouercæ, & Vitrico, &c. n. 96. 78

Rei vendicatio datur deponenti, ad rem depoſitam extantem, nil obſtante exceptione dominij, n. 227. 118

Et de ratione, n. 228. ibid.

Rei vendicatio datur mihi mandanti pro rei meæ puta venditione in ipſa re extante, n. 234. 41

Datur Vxori in bonis Mariti, pro bonis perceptis ex cognatorum hæreditate, n. 235. ibid.

Rei vendicatio datur liberis primi patrimonij, quoad bona propria, ſcilicet aduentitia, & caſtrenſia, vel quaſi, ibid.

Quid quoad bona paterna? Negatur, num. 236. ibid.

Rei vendicatio datur etiam Domino rei furtinæ, n. 237. ibid.

Patri etiam datur in pecunia ſoluta, à filio contra S.C. Maced. n. 238. ibid.

Donatario in re donata, etſi nondum tradita, n. 236. ibid.

Indebitè ſoluenti pecuniam, n. 240. ibid.

Datur bonæ fidei poſſeſſori hæreditatis, ſoluenti creditoribus hæreditariis, n. 241. ibid.

Et generaliter quiuis, cui in re dominij res competit, ſi extet, eam vendicabit, n. 242. ibid.

Rei vendicatio datur Venditori, qui ſibi ſeruauit hypothecam in ipſa re vendita, vſquequo pretium eius ſibi ſoluatur, n. 31. & 32. 124. & 126

Si tamen ſpecialiter, & in ipſo limine contractus reſeruetur, n. 53. & 54. 126

Rei vendicatio aliàs competit ipſi vendenti, nec in ſubſidium, regulariter, n. 46. 125

Rei vendicatio vtilis in tali caſu, ſcilicet in reſeruata hypotheca, competat Mulieri, vel Pupillo. Affirmatiua proponitur, n. 58. & ſeq. 126

Verior Negatiua, vſque n. 65. ibid.

Rei vendicatio an competat mutuanti in re empta ea ſua pecunia, mutuatario decoquente. ib.

Affirmatiua affertur. ibid.

Reſoluitur Negatiuè, n. 102. 108. & 109. 131

Rei vendicatio datur domino fundi in fructibus pro penſione non ſoluta, n. 22, 136

Vide plura, n. 31. & ſeq. 137

Vide V. Fructus, & V. Locator.

Rem ſuam vendicans præfertur quibuſcumque aliis creditoribus ex quacumque cauſa, & titulo venientibus. 182

Rei vendicationem habet venditor non habita fide de pretio, n. 3. ibid.

Secus ſi agatur de mercibus, n. 4. ibid.

Rei vendicatio vtilis datur in ipſa re, ei de cuius pecunia ipſa fuit inſciente empta ſi ratam habeat emptionem, n. 5. ibid.

Vendicans reſiduum pretij, non ſecutus fidem emptoris, ſi concurrat cum ſupradicto ratificante emptionem, quomodo admittatur, n. 6. 183

Aliqui dant concurſum, n. 7. ibid.

Rectius reſoluitur hunc per vtilem actionem poſtponi, & cur, n. 8. ibid.

Rei vendicatio hæc vtilis competens in ſubſidium, eſt ſylueſtris, & adulterina, n. 9. ibid.

Rem vendicans verè præfertur creditori etiam funerario, n. 10. ibid.

Affertur ratio, ibid. & n. 11. ibid.

Religio.

Religionis fauor maximus exiſtit in cadauerum ſepultura, & funere, n. 1. & 7. 53. & 54

Religionis in id officia Antiquorum recenſentur, n. 11. 55

Religionis, & piæ cauſæ priuilegia, remiſſiuè. ib. Vide Pia cauſa.

Reliquatio.

Reliquatio facit carcerari quemuis, etſi exceptum, & priuilegiatum, n. 60. 9

Ex Reliquatione via eſt vt mater non carceretur, ſi ſit tutrix filiorum, n. 61. ibid.

Remiſſio.

Remiſſionis faciendæ debitori à creditore, elegans notatur doctrina *Afflicti*, n. 40. 6

In Remittendo debitum an maior pars creditorum præiudicet minori, n. 45. & 46. 7

Affertur ratio, n. 47. ibid.

Remiſſio iuris dominij cenſetur per Dominum fundi facta, ſi permittat fructuum ipſos aſportationem non ſoluta penſione, n. 60. 142

Remittens primus creditor ius ſuum tertio, an tertius, vel etiam alij præferantur huic primo, n. 130. 167

Prima opinio affertur, quod cenſeatur remiſſum ſolum ius, quoad eum tertium, n. 131. ibid.

Et probatur, ſed reiicitur, remiſſiuè, n. 132. ibid.

Secunda opinio diſtinguitur inter marem, & fœminam remittentem, n. 133. ibid.

Sed non ſubſiſtit, n. 134. 168

Tertia opinio vt primus ſolum ſe exprimens reſpectu eius tertij, ei ſolum poſtponatur; ſecus ſi indefinitè, ſine perſonæ contemplatione, ſed reſpectu ipſius obligationis, & creditoris remiſerit, n. 135. ibid.

Iuxta aliquos Doctores tuta non videtur, n. 136. ibid.

Quarta opinio vt ſeruetur quidem conuentum ſi appareat, ſin minus cenſeatur actum, vt diſcedatur in totum ab hypotheca; ſed ſeruato ordine,

vt

vt tertius factus primus,poſtea ſecundus,quoad ſummam remiſſam, inde quartus admittantur n.137. ibid.,
Et firmatur,n.138. ibid.
Concloditur pro ſententia ſecunda,ſcilicet *Saliceti*,n.139. ibid.
Comprobantur,& reſoluontor obiecta,ibid.n.140. ibid.
In remiſſione abſoluta iuxta, *d.l. Paulus*, creditor amittit hypothecam,& fit chyrographarius, & ita intermedij creditores meliorem habent cauſam, ibid.
Remiſſio facta in gratiam tertij, creditori dumtaxat facit perdere remittenti ordinem ſolum,non etiam ius pignoris,aut creditum,n.141. ibid.
Nulla ſexus diſtinctio facienda, ibid.
Deſeritur opinio *Berlich*,quoad diſtribotionem, & locationem creditorum,n.142. 169
Primos deſcendit ad locum tertij,& tertius aſcendit ad locum primi,nil innouando quoad intermedios, ibid.
Ea opinio benè attendenda, qnoad præiudicium in portione duntaxat remiſſa,n.143. ibid.
Remiſſio pignoris in fauorem tertij creditoris, ei prodeſt ſolum pro ſumma remittentis, ibid.
Remiſſio in dubio cenſetur quoad perſonam,non quoad obligationem,n.144. ibid.
Nullius momenti eſt pactum,vt ſtatim remittens admittatur poſt eum tertium,pro quo renunciatur; fieret enim præiudicium intermediis, n.145. ibid.
Remiſſionis debiti petitio facta à debitore creditori,firmiter aſſertur,n.5. 190
Remiſſione extinguitur pignus, vltra alios modos n 27. ibid.
Remiſſio duplex eſt,tacita,& expreſſa,n.28. 194
Ad Remiſſionem tacitam,quæ requirantur,n.18. ibid.
Remiſſio præſumitur ſi creditor ſe ſubſcribat venditioni rei,n.29. ibid.
Si reddatur cautio, ſeu chyrographus, num. 30. ibid.
Si res executa teſtimatur,n.31. ibid.

Renunciatio.

Renonciatio à Viro facta exceptione non numeratæ dotis,non parat priuilegium,aut hypothecam ipſi doti in concurſu aliorum creditorum, n.205. 33
Nec ſi renunciatio ſit facta in inſtrumento publico,& guarentigiato,n.288. 41
Renunciatio talis nocet Viro, & eius hæredibus, n.206. 33
Renunciatio talis nocet etiam extraneis creditoribus, ſi ea renunciatio ſit facta ante contractum matrimonium,n.207. 34
Renunciare num poſſit Mulier S. C. Velleian. n.250. 38
Affirmant plures Doctores, ibid.
Verius negatur,n.258. 39
Et probatur, ibid.
Renunciatio admittitur ſi geminetur poſt biennium interceſſio,n.263. ibid.
Et cum neceſſitate legis id facit; ſi v. g. tutelam filiorum ſuſcipere debet,n.265. ibid.
Renunciatio cum eſt facienda,ſpecialiter eſt Mulier certioranda de hoc beneficio S.C.n.266. ibid.
Renunciatio non valet,omiſſa per Notarium certioratione,etſi Mulier iuramentum addiderit,& cur, ibid.
Renunciatio per mulierem neceſſe eſt vt fiat in inſtromento publico,tribus teſtibus ſubſignantibus,n.265. ibid.
Renunciatio hypothecæ facta ab Vxore Viro; non exigit geminationem,n.270, ibid.
Renunciatio non eſt interceſſio, ibid.
Oppoſita reſoluuntur,n.271.& ſeq. ibid.
Renunciatio expreſſa pignoris per Vxorem permittitur non vero tacita,quæ eſt veï interceſſio, ob eum conſenſum,n.273. 40
Renunciatio ea limitatur, ſed malè à *Gutierez*, in hypotheca generali,n.277. ibid.
Renunciatio talis extenditur ad omnes contractus, perſonas & res,n.279. ibid.
Renunciatio eſt nulla ſi fiat de bonis dotalibus ipſiuſmet Vxoris,n.280. ibid.
Renunciatio in propriis bonis eſt interceſſio,n.281. ibid.
Renunciatio in donatione propter nuptias tenet, cum Maritus habet alia bona, quibus Vxor ſibi de dote caueat,n 286. 41
An hæc bona ſufficiat haberi omni tempore vel tempore renunciationis,n.288. ibid.
Renunciatio ſecundum aliquos ſuſtinetur,etſi Vir non habeat alia bona ad ſatisfaciendum Vxori, & probatur,n 296,& ſeqq. ibid.
Modificatur procedere in donatione propter nuptias,n.196. 42
Renunciare an poſſit,& remittere hoc priuilegium prælationis pro dote,Mulier Marito, num.247. 28
Diſputatur Affirmatiua,n.247. 37
Diſtinguitur vt ibi,& n.ſeqq. ibid.

Repetitio.

Repetere an,& quando poſſint priores à poſteriore creditore quod ipſi ſolutum eſt,n.33. 178
Repetendi ius competit creditoribus, in quorum concurſu ſeruatur Regul *Qui prior*,n.28. ibid.
Repetit adhuc creditor hypothecarius anterior exactum ab hypothecario poſteriore; & cur, n.37.& 38. ibid.
Vid.V.Auocatio.
Repetendi ius non habent creditores, qui ſi alias concurrerent vocantur in tributum,n.57. 180
Chyrographarius creditor eſt talis claſſis, n.58. ibid.
Perſonalis priuilegiatus,ſimiliter,n.59. ibid.
Creditores etiam,qui ſunt eiuſdem iuris inter ſe, n.64. ibid.

Res.

Rei loco in vniuerſalibus ſuccedit pecunia,n.144. 37
Re dotali conſumpta,an teneatur creditor conſnmens ad eius pretium totum, vel ad reſiduum poſt ſibi ſatisfactum,n.241.& ſeq. ibid.
Re empta ex pecunia dotali per Virum, ſi ſciente Vxore,res ſuccedit loco pecuniæ,n.245. ibid.
Secus ſi ignorante, ibid.
Res empta ex pecunia pupilli fit ipſius,ſi ſit empta per tutorem, non ſi per extraneum, n. 59. & 60. 74
In Re empta per tutorem,ex pecunia pupilli præfertur ipſe doti,& Fiſco concurrentibus,n.61. ibid.
Si res ſit empta ab extraneo nomine proprio ex pecunia pupilli,ipſe habet in ea hypothecam tacitam,

citam,& intrat regula, *Qui prior, &c.* num. 59. ibid.
In re empta per extraneum de pecunia pupilli an competat ipſi rei vendicatio vtilis, n. 63. 75
Reſoluitur Negatiuè ad differentiam mulieris, n. 65. & cur ibid.
Re empta de pecunia pupilli,& maioris, cum expreſſa hypotheca iuxta *l. licet, Cod. qui potior.* quiſnam præferatur, n. 66. ibid.
Reſoluitur pro maiore, ſi ea pars pretij fuit de pecunia pupilli ſoluta ab extraneo nomine proprio; at ſi à Tutore, eos concurſum facere, n. 66. & 67. ibid.
In Re dumtaxat refecta, ſeu conſeruata competit priuilegium, n. 19. 96
Re illa extincta, perit etiam priuilegium, num. 29. 97
Res empta ex Pupilli, Mulieris, & Militis pecunia cenſetur ſubrogata quoad priuilegium prælationis in locum pecuniæ, n. 42. & 43. 98
Id procedit etiam in non priuilegiato, ſed in ſubſidium, n. 44. ibid.
Res illatæ, & inuectæ in domo, vel alio prædio vrbano conducto, ſunt tacitè locatori hypothecatæ pro penſione, & affictu, n. 1 & 2. 134
Res illatæ in prædium ruſticum conductum non ſunt obligatæ niſi data eius ſcientia, n. 7. 135
Rebus è domo, vel Apotheca aut naui exportatis, nihilominus competit prælatio domino pro naulo, vel affictu, quaſi in earum conſeruatione impenderit, n. 10. ibid.
Res aliena inuecta in domum conductam non habet hypothecam, niſi tria concurrant, ſcilicet quod res ea ſit illata, ſit illata animo vt ſemper ibi ſtet, & Dominus id ſciat, & patiatur, n. 19. 136
Rei loco non ſuccedit pretium, niſi in ſubſidium, n. 17. 184

Reſciſſio.

Reſcindi cum debet renunciatio Vxoris iurata ob aliquam iuſtam cauſam, debet peti abſolutio ab obſeruatione iuramenti ad effectum agendi, n. 301. 42
Reſciſſio admittitur cum læſio eſt enormis, vel adeſt metus, etiam reuerentialis in vxore renunciante, n. 301. & ſeq. ibid.

Reſolutio.

Reſolutio contractus fit, cum pactum eſt initum dominij impeditiuum, vt eſt pactum de retrouendendo, legis commiſſoriæ, &c n. 67. 142
Tale pactum obligat etiam minorem. num. 70. 75
Reſoluuntur omnes hypothecæ in re ſubhaſtata, n. 109. 166
Fallit cum venditio fit inſtante alio creditore poſſeſſore, n. 110. ibid.
Item ſi rei emptor eſſet & ipſe creditor, & cur, n. 112. ibid.

Reſpublica.

Reſpublica, Pupillus, & Eccleſia regulariter æquiparantur, dum omnes habent eamdem hypothecam in bonis adminiſtratorum, quod habent Pupilli, aut Minores in bonis ſui tutoris, aut Curatoris, n. 1. 79
Reſpublica dicitur Ciuitas habens in ſe perfectam congregationem ciuium, quibus ad vitæ neceſſariam conſeruationem nihil deſit, n. 2. 80
Reſpublica ſeu Ciuitas habet hypothecam, & priuilegium in bonis ſui adminiſtratoris, n. 3. & 7. ibid. & 81
Reipublicæ in bonis communis debitoris habent perſonale priuilegium, n. 8. ibid.
Reſpublica ratione mutui, vel alterius contractus non competit in debitorem eius hæc hypotheca, n. 9. 82
Reſpublica habet in bonis cuiuſvis etiam extranei debitoris tacitam hypothecam, ſi creditum ſit ex re frumentaria, n. 10. ibid.
Item ex cauſa Tributorum, & Collectarum; ſed tunc etiam datur prælatio, n. 11. ibid.
Adhuc, & in bonis cuiuſcumque alterius adminiſtrantis res, & bona Reipublicæ, num. 13. ibid.
Reſpublica pro credito non priuato habet ſolum perſonale priuilegium, & ponitur poſt Pupillum in cauſa cum negotiorum geſtore ſine officio, n. 17. 172

Reſeruatio.

Reſeruatio hypothecæ per Venditorem in re vendita donec emptor ſoluat pretium, conſtituit ipſi in ea re prælationem aduerſus omnes creditores emptoris, etſi anterioris, ob rei vendicationem competentem, n. 51. & 52. 126
Reſeruari tamen debet ſpecialiter, n. 53. ibid.
Reſeruari etiam debet in ipſo limine contractus n. 54. ibid.

Reſtitutio.

Reſtitutio dotis quando facienda, n. 15.
Ad Reſtitutionem rerum Marito in Dote datarum Maritus tenetur, ſiue in Dotem datæ ſint æſtimatæ, ſiue inæſtimatæ, mobiles, ſiue immobiles, n. 128. 26
Reſtituens creditor rem executam, ex hoc præſumitur remittere creditum, n. 31. 194

Retentio.

Retinere poteſt Mulier bona Mariti pro iuſto pretio, ſi agat pro Dote ob inopiam Viri, non tamen præfertur creditoribus ſocietatis, niſi in eo quod ſupereſt, n. 17. 16
Retentionis ius datur Mulieri in bonis Viri pro ſua Dote, donec Dos ſoluatur, vigore prælationis, & hypothecæ ſibi competentis, n. 99. 24
Afferuntur Doctores pro hac doctrina, n. 100. ib.
Retentionis iuri renuncians Mulier ſuaſionibus, vel blanditiis poteſt agere actione ſpolij, n. 101. ibid.
Retentionis tamen iure debet ea poſſediſſe, n. 102. ibid.
Aliàs ſolum datur actio de Dote, n. 103 ibid.
Retentionis ius competit etiam pro donatione propter nuptias, n. 104. ibid.
Retentionis ius datur etiam contra Virum vergentem ad inopiam, n. 105. ibid.
Datur, & Filiæ in bonis ex quibus dotanda eſt, n. 106. ibid.
Retentionis ius non competit ſi per Virum ſit eſt Mulieri cautum, n. 107. ibid.
Nec ſi creditum ſit illiquidum, n. 108. ibid.
Et affertur ratio, n. 109. 25
Nec competit rebus alienis, & non Mariti, n. 110. ibid.
In rebus etiam ab alio poſſeſſis denegatur, n. 111. ibid.
Retentionis ius Vxori non datur pro dote in omnibus bonis Mariti; ſed ſolum in melioribus, & potioribus, n. 112. ibid.

Aliàs tenetur ad rationem reddendam, num. 113. ibid.
Retentionis ius quando competat plures caſus, remiſſiuè, n. 114 ibid.
Retentionis iure dum vtitur Vaor, interim decernenda ſunt ex illis bonis alimenta ei, & famulis; reliqui verò fructus ſunt computandi in ſortem, & cur, n. 115. & ſeq. ibid.
Limita in damno emergenti, n. 117. ibid.
Et in lucro ceſſante, n. 118. & ſeq. ibid.
Retentionis ius an tranſeat in ſingularem ſucceſſorem; n. 121. ibid.
Reſoluitur Affirmatiuè, n. 122. ibid.
Diluuntur oppoſita, n. 123. ibid.
Retentionis iure vti poſſunt ſucceſſores Mulieris, ſiue ſint liberi, ſiue conſanguinei, ſiue extranei, n. 124. ibid.
Retentionis ius, cuivis poteſt cedi; & probatur, n. 125. ibid.
De Retentionis iure qui Doctores tractent, n. 127. 26
Retentionis ius datur artificibus in rebus vſque ad ſolutionem mercedis ſibi debitæ, item tabellioni, ſcriptori, &c. n. 61. 94
Retentionis ius an competat Aduocato in ſcriptutis, aut Procuratori, remiſſiuè, ibid.
Retentionis ius datur emptoribus rei pupillaris distractæ ab eo pro debitis ſoluendis, etſi illa obligare pro emptorum ſecuritate non poſſit, n. 77. 76
Retentiònis ius datur damnum paſſo, in re, quæ damnum intulit, n. 91. 144
Retentione vti poteſt tertius rei hypothecatæ poſſeſſor, ſi debitum totum ei rei inhærens ſoluat; nec ſufficit exhibete valorem rei, n. 105. 165
Si tamen meliorationes in re fecit, non tenetur niſi ad extinctionem rei offerendam, n. 106. ibid.

Retrotrahitur.

Retrotrahitur actua immiſſionis ad tempus executionis iam decretæ, n. 118. 146
Retrotrahitur hypotheca ſub conditione caſuali, vel mixta, ad diem contractus; ex quo excluditur poſterior creditor purè contrahens, n. 48. 157
Non tamen ſi conditio ſit poteſtatiua, num. 49. 158
Affertur ratio doctrinæ, n. 50. ibid.
Retrotractio habet locum, & in debito conditionali, n. 51. ibid.
Et in re alienata pendente hypotheca conditionaliter ea purificata, ibid.
Retrotrahitur ſcriptura iuxta normam *leg. ſcripturas, Cod. qui potior*, ad diem datæ ipſius, n. 72. 161.

Reuocatio.

Vid. Auocatio.

Rota.

Rotæ Romanæ ſtylus quoad intereſſe ſoluendum, n. 119. & 120. 26

S

Salarium.

Salaria Iudicum, Aduocatorum, Doctorum, Litteratorum, & Scholaſticorum an habeant prilegia inter omnes creditores, n. 44. 62
Reſoluitur Affirmatiuè, ibid.
Et de ratione, n. 64. 65
Salaria Famulorum an præferantur omnibus aliis creditoribus etiam cum expreſſa hypotheca, n. 55. ibid.
Adducuntur fundamenta *Feliciani* pro Affirmatina, ibid.
Ea non procedit, niſi in Iniſtitoribus, ſecundum Auct. ibid.
Salaria, & Mercedes non habent hypothecam de iuris rigore; ſed ea Epikeia tribuitur quoddam prælationis priuilegium ſuperans alias hypothecas. Habent & ius retentionis non ratione pignoris; ſed ratione laboris, & oneris in re impenſi, n. 61. 64
Salaria, & Mercedes Profeſſorum, & Aduocatorum non poſſunt ſequeſtrari, n. 90. 102

Saluianum.

Saluianum interdictum datur Famulis, & Mercenariis pro mercede, & operis præſtitis, n. 64. 65

Satiſdatio.

Satiſdatio an ſit præſtanda creditori per debitorem de ſoluendo poſt lapſum quinquennalis dilationis, conceſſi ad ſoluendum, n. 48 & 49. 7
Negatur in Iudiciis, ibid.
Affirmatur in Moratoria, n. 50. ibid.
In ea adeo eſt neceſſaria, vt nec Principis reſcripto poſſit remitti, n. 51. ibid.
Satiſdatio de vtendo bonis aduentitiis ad arbitrium boni Viri, non eſt in parte neceſſaria, n. 80. 77

Scandalum.

Ob Scandali timorem decerni poteſt ſequeſtratio poſſeſſionis vſque ad finem litis, n. 133. 106

Scientia.

Scientia decoctionis in Vaore, quæ hoc non obſtante ei nubere voluit, facit ei perdere prælationem, n. 51. 20
Scientia Domini præcedere debet, vt res illatæ in prædium ruſticum ſubiaceant hypothecæ, n. 3. in fin. 134. n. 7. 135
Scientia decoctionis tutoris ea qua præuenit creditor perſonalis alios in exactione ſui crediti, ſibi non præiudicat, nec tenetur exactum communicare, n. 12. 176

Scholaris.

Scholarium creditum, & Academiarum habet prælationem ad inſtar Salarij Iudicum, & Aduocatorum, ac aliorum Doctorum, n. 45. 62
Scholaſticorum ſalaria eodem fruuntur priuilegio, n. 44. ibid.
Et de ratione, n. 54. 63
Scholarium libri an poſſint areſtari, & ſequeſtrari? Negatur ea theoreſi, & praxi, num. 87. & 88. 65
Aliquando loco puniti ſunt tales areſtantes, ib.
Scholarium creditum cauſa ſtudij præfertur creditoribus omnibus quantumuis anterioribus, n. 120 166

Scriptura.

Scriptura priuata, niſi ſit cum ſolemnitatibus *l. ſcripturas, Cod. qui potior*, non attenditur quoad hypothecam, & prælationem pro Dote; ſed ea incipiet à tempore inſtrumenti poſterioris. Etiamſi talis ſcriptura eſſet inſerta in inſtrumento, n. 198. 32
Scriptura cum ſubſcriptione debitoris, & trium teſtium, æquiualet inſtrumento publico, n. 62. 160

Inter

Intet eos modos probandi nulla eſt differentia, num.63. ibid.

Scriptura etſi ſit abſque teſtibus, remota tamen ſuſpicione, & aliunde probetut ſinceritas, ſufficienter probat anterioritatem hypothecæ., num 64. ibid.

Scriptura talis, vt fidem faciat in iudicio, debet eſſe recognita à contrahentibus, & teſtibus, qui ſuam agnoſcant ſubſcriptionem, n.65. ibid.

Eſt communis opinio, n.66.

Scriptura exigit eam ſolemnitatem etiam non aduerſante parte, n.67. ibid.

Scripturæ recognoſcendæ plures modi, remiſſiuè, num.68. ibid.

Scriptura priuata, in qua hypotheca debitoris continebatur, debet præferri publicis inſtrumentis poſterioribus, ſi prior illa in iudicio recognita fuerit, n.69. 161

In Scriptura ſupponitur obligatio cum hypotheca expreſsè conuenta, vt naſcatur hypothecaria, n.70. ibid.

Diſpoſitio *l. Scripturas*, obtinet ſolum, cum expreſsè de hypotheca eſt conuentum, n.71. ibid.

Scriptura retrotrahitur ad diem datæ, cum eſt ad normam *l. ſcripturas*; In Aliis vero attenditur tempus recognitionis, n.72. ibid.

Id tamen non vult *Moſt.* in tertij præiudicium, ibid.

Scripturæ priuatæ non ita creditur, vt inſtrumento, n.73. ibid.

Etiam ſi ſit recognita, n.74. ibid.

Scriptura facta ad normam *leg. ſcripturas, Cod qui potior.* eſt eiuſdem roboris, ac inſtrumentum, ib.

Scriptura priuata habet idem robur ſi ſit ſcripta, & ſubſcripta à procuratore debitoris per inſtrumentum procuratorium anterius, n.75. 162

Non tamen ſi debitor eſſet non ſoluendo, n.76. ibid.

Vel ſimul etiam Procurator, n.77. ibid.

Scriptura cum ſolemnitatibus, *l. ſcripturas, Cod. qui potior*, non habet fraudem, n.78. ibid.

In Scriptura ſolemnitates *d. l. ſcripturas*, non ſtant pro forma, ſed ſunt cautiones ad excludendam fraudis ſuſpicionem, n.79. ibid.

Scripturæ tenor verificatus per duos teſtes conteſtes facit prælationem inſtrumento, num.7. pag.....

Semen.

Semen præbens an præferatur omnibus creditoribus etiam anterioribus, n.33. 138

Affirmatur, ibid.

In concurſu tamen cum domino fundi, non habet beneficium, n.34. ibid.

Sententia.

Sententia attenditur condemnatoria, ad effectum, vt Fiſcus potiatur prælatione in bonis delinquentis, n.46.& 47. 50

Ante Sententiam condemnatoriam ſi bona alienentur, valida eſt alienatio, n.48. ibid.

Ante Sententiam quis non videtur iure, dominio, & bonis ſuis priuandus, n.58.& ſeq. 51

Sententia an attendatur cum delictum eſt commiſſum contra Fiſcum, vel pœna criminis ſtatim ei obuenit; an verò ſtatim bona ſint obnoxia, n.57. ibid.

Sententiis duabus contrariis latis à duobus Iudicibus ordinariis, ea ſeruanda eſt ſententia, quæ pro Fiſco lata eſt, n.71. in fin. 52

Sententiæ concurſus creditorum forma refertur. Hiſpano more, & idiomate, n.2. 188

Separatio.

Separatione bonorum facta, præfertur chyrographarius creditor defuncti cuiuis hypothecario, & priuilegiario hæredis, n.123. 167

Separationem poſſunt petere creditores, vt ſcilicet bona debitoris ſecernantur ab iis hæredis, & in illis ipſi erunt potiores, n.42. 187

Separatio poſtulatur per creditores hæreditatis, etiam ſi ſit adita, ibid.

Separatio impeditur ſi diſcerni bona non poſſunt, ibid.

Separatio poteſt peti etiam ab hærede hæreditatis creditore, ſed ſolum intra quinquennium, n.43. ibid.

At ab extraneo, etiam eo effluxo, n.44. ibid.

Sepultura.

Sepulturæ vſus poteſt hypothecæ ſupponi, n.94. 144

Sequeſtrum, Sequeſtratio.

Sequeſtratio triplex eſt, Voluntaria, Neceſſaria, & Mixta, n.32.& 33. 97

Sequeſtratio voluntaria, regulariter priuat poſſeſſione, n.35. 98

Niſi ſit actum, vt ea non transferatur, n.36. ibid.

Vel ſit facta cum clauſula, *Sine præiudicio iurium ſuorum*, in poſſeſſorio, & petitorio, num.37. ibid.

Sequeſtratio voluntaria non priuat poſſeſſione quoad tertium, ſed ſolum quoad colligantem, num.38. ibid.

Sequeſtratio neceſſaria non priuat poſſeſſione regulariter, n.41. ibid.

Quia cenſetur facta cauſa cuſtodiæ, & ſemper eo animo fieri præſumitur, n.42. ibid.

Ideo talis ſequeſtratarius non præſcribit, n.45. ibid.

Sequeſtratio voluntaria priuat poſſeſſione cum Iudex id exprimit, n.44. ibid.

Vel cum poſſeſſio eſt turbida, n.45. ibid.

Item in ſequeſtratione, vigore *Clem.1. de ſequeſtr. & fruct.* n.46. ibid.

Sequeſtratio quando ſit à Iudice decernenda, n.47. ibid.

A ſequeſtro iudiciali ſiue ſit rerum, ſiue perſonarum, non eſt incoandus proceſſus, cum ſit quædam ſpecies executionis, num.48. & 49. 99

Siue agatur actione reali, ſiue perſonali, num.50. ibid.

Etiam ſi reus ſit iniuſtus poſſeſſor, n.51. ibid.

Admittitur tamen deſcriptio, & inuentarium bonorum, n.52. ibid.

Sequeſtrationis prohibitæ regula plures patitur limitationes, n.53. ibid.

Sequeſtratio datur in caſu contumaciæ debitoris, qui copiam ſui ſubtrahit Iudici, num.54. ibid.

Sequeſtrum ex iis cauſis relaxatur, ex quibus datur miſſio ex primo decreto, n.56. 100

Sequeſtratio exigit præambulam cognitionem cauſæ, etſi ſummariæ, & in primo decreto, num.55. ibid.

Sequeſtratio fit, ſi perſona à qua res, quæ mobilis eſt, petitur, ſit ſuſpecta de fuga, num.58.& 59. ibid.

Sequeſtri mandatum relaxatur in ſuſpicione reprobata, n.78. 101

Sequeſtratæ rei expenſæ ſunt primo, & ante omnia reficiendæ, n.84. ibid.
Sequeſtrum datur etiam ad inſtantiam Cauponæ in rebus Hoſpitis, ſi velit diſcedere ante eius ſatisfactionem, n.85. 102
Multo magis ſi ei infirmo præbuit expenſas, n.86. ibid.
Sequeſtrari an poſſint libri Scholarium? Negatur ex theoreſi, & praxi, n.87.& 88. ibid.
Aliquando laqueo puniti ſunt tales areſtantes, n.89. ibid.
Sequeſtrari neque poſſunt ſalaria Aduocatorum, Profeſſorum, &c. n.90. ibid.
Sequeſtri relaxationem debet Iudex à petente petere cautionem indemnitatis in caſum litis mouendæ per reum, n.91. ibid.
Ex ſequeſtro iniuſto agi poteſt ad reſciſſionem, & ad damna, ac intereſſe debitoris, atque impenſas iudiciales, n.92. ibid.
Etſi Iudex præciſè eum non condemnauerit, n.93 ibid.
Sequeſtrum non poteſt ſperni propria auctoritate, n.94. ibid.
Sequeſtrari poſſunt res debitoris, imò etiam ipſe, quamuis ante diem, & conditionem aduenientem, ſi ſuſpectus ſit de fuga, n.95.& 96. ibid.
Sequeſtratio pluribus aliis caſibus decerni poteſt, remiſſiuè, n.97.& 98. 103
Sequeſtrari poſſunt fructus beneficiales, & in pluribus aliis caſibus, n.99. ibid.
Sequeſtri Medicina eſt cautio, dum illud eſt, introductum in cautionis defectum, n.102. ibid.
Sequeſtrum durat vſquequo reuocetur per ſatiſdationem, n.100.101.& ſeq. ibid.
Aliquibus tamen caſibus non tollitur, n.109. ib.
Sequeſtratio fit in caſu dilapidationis, cum conſtat debitorem egeſtate laborare, vel ad inopiam vergere, n.110.& 111. 103.& 104
Siue in iudiciis realibus, ſiue perſonalibus, n.112. ibid.
Etiam in hærede grauato reſtituere poſt eius mortem, niſi dilatio eſſet in fauorem fideicommiſſarij, n.113. ibid.
Sequeſtrum afficit debitorem ignominia, & iniuria, præcipuè Areſtum, n.116. ibid.
In Sequeſtro decernendo Iudex debet cautè incedere, & non niſi præuia cognitione ſaltem ſummaria illud permittere, n.117. ibid.
Imò etiam per iuramentum probantem indicia dilapidationis, n.118. ibid.
Sequeſtrum non euitatur per ſatiſdationem, cum ſuper una; eademque re, vel eius poſſeſſione plures litigant, itavt partium iura ſint in obſcuro, & Iudex decernat, ea enim penes ſequeſtrum deponitur ſaluo iure partium, num.129. p.105. & n.130. ibid.
Sub Sequeſtro ſtat poſſeſſio vſque ad finem litis, ob timorem ſcandali, n.131. ibid.
Sequeſtri loco nil prodeſt cautio, ſi ſit pro executione ſententiæ, n.131. 106
Neque in caſu *Clem.1. de ſequeſtr. poſſeſſ. &c.* n.133. ibid.
Nec in omnibus caſibus, in quibus à lege ſequeſtratio percipitur, n.134. ibid.
Vel Superioris mandato, ibid.
In Sequeſtro etiam in cauſa appellationis, n.135. ibid.
Si etiam ſit decretum Sequeſtrum inter collitigantes, n.136. ibid.
Ac inter perſonas, in quibus non cadit ſatiſdatio, 137. ibid.
Quid in Sequeſtro contra debitorem in forma Cameræ, n.138. ibid.
Dic illud tolli in debito liquido per ſolutionem, ibid.
In illiquido per iuratoriam cautionem, n.139. ib.
Sequeſtratione facta quaſi poſſeſſionis iuriſdictionis; Iudex etiam quo lis eſt inſtituta, eius exercitium inhibebit vſque ad finem litis, & committet adminiſtrationem aliquibus commiſſariis, tanquam ſequeſtris, n.140. ibid.
Id tamen procedit ſi poſſeſſio ſit dubia; aliàs qui in poſſeſſione exiſtit, eſt manutenendus, numero 141. ibid.
Sequeſtratio ſuadetur in contentione ſucceſſionis ad Maioratum, ſi poſſeſſio eſt turbida, ne ſcilicet veniatur ad arma, n.148.& 149. 107.& 108
Sequeſtrum eligi penes quem Dos deponatur, poteſt mulier petere, cum Vir vergit ad inopiam, n.154. ibid.
Non tamen ſi ſciens prodigo nupſerit, vel obærato, n.155. ibid.
Sequeſtrari poteſt Vxor, ſi ob Viri ſæuitiam non poteſt per cautionem de non offendendo plenè ſuccurri Mulieri, n.156. ibid.
Idem in aſſecuratione ſerui, famulæ, & ſimilium, n.157. ibid.
Idem in Virgine nondum traducta ad domum Viri, quæ obiicit metus exceptionem, n.158. 109
Vel controuerſia ſit ſuper eo, cum alio competitore, n.159. ibid.
Quod procedit cum per actionem petentem ſequeſtrum, puellæ, matrimonium eſt plenè probatum; ſi ex aduerſo ſtet præpotens perſona, n.160. ibid.
Sequeſtrari etiam poteſt, ſi Tutores conſanguineis inuitis eam collocare velint, n.161. ibid.
Vel inhoneſtè, n.162. ibid.
Sequeſtratio permittitur in caſu, quo appellatur ab executione ſententiæ, quæ tranſiuit in iudicatum, & executor modum excedat in exequendo, ibid.
Affertur ratio, n.163. ibid.
Appellatio debet eſſe interpoſita ab exceſſu, numero 164. ibid.
Extenditur & ad cauſam executiuam; vt puta cum emptor condemnatus appellet, n.165. ib.
Reuocatur tamen data cautione, n.166. 110
Sequeſtrum fit conta debitorem debitoris mei, ne ſcilicet ſoluat, donec mihi ſit ſatisfactum, n.167. ibid.
Sequeſter an ſi ſoluat non attenta tali interpellatione, teneatur iterum ſoluere ſequeſtranti: Affirmatur, præcipuè, ſi interueniat Iudicis decretum, n.168. ibid.
Sequeſter poteſt deducere alimenta, ſi inuetur lege, n.169. ibid.
Exigitur tamen vt ſit pauper; & vt primam ſententiam pro ſe obtinuerit, n.170. ibid.
Sequeſtratam pecuniam retineri ſi Iudex percipiat, & debitor reſiſtat, dicitur vis inferri per Iudicem, n.171. ibid.
Sequeſtrum factum impedit petitionem certæ pœnæ promiſſæ; ſi ad certum tempus non ſoluatur, n.173. 111
Non tamen ſi poſt moram ſit factum ſequeſtrum, n.174. ibid.

Sequeſter

Sequeſter tenetur ad culpam, & negligentiam; vnde tenetur ad æſtimationem fructuum corruptorum ſua incuria, n.175.
Sequeſter, quæ ſucceſſu temporis conſumuntur, debet ponere in inuentario, & rationem reddere in actu reſtitutionis, n.176. ibid.
Sequeſter alteri ſoluens quam vero domino, liberatur, ſi Iudicis præcepto id faciat, n.177. ibid.
Sequeſtra hæc fiunt perſæpè ad fauendum debitoribus, ne ſoluant, & cautela eſt adhibenda ad tollendam eam malitiam, n.178. 112
Sequeſter regulariter tenetur denuntiare creditori ſuo ſequeſtrationem, antequam ſoluat iuxta præceptum Iudicis, n.179. ibid.
Sequeſtrationis conceſſæ plures caſus pro limitatione Regulæ remiſſiuè, n.180. ibid.
Sequeſtratio admittitur, cum forenſis è prouincia diſceſſit, vbi non reliquit bona ſufficientia pro debitis ſoluendis, n.181. ibid.
Vel non ſoluit vbi promiſit; niſi fidem eius ſit creditor ſecutus, n.182. ibid.
Vel ab eo iam ante conuento non potuit ius ſuum conſequi, n.183. ibid.
Sequeſtrari non poteſt forenſis, qua talis, abſquè his adminiculis, n.184. ibid.
Imò nec cautio de ſoluendo poteſt peti, ibid.
Amplia etſi ipſe forenſis reperiatur cum re meâ, quam perdidi, & ob id eam repeto, n.185. ib.
Aduerſa ſententia relata per *Iaſon.* reiicitur, & cur, n.186. ibid.
Sequeſtratio rei fit, ſi ſuper ea alter alterius fidem non ſequatur, n.187. ibid.
Sequeſtratio fit cenſus emphyteutici, petiti à duobus dominis, n.188. ibid.
Sequeſtrum adhuc decernitur, ſi agitur de poſſeſſione nulla, & attentata, n.189. ibid.
Secus ſi ſit clara, n.190. ibid.
Sequeſtratio decernitur etiamſi poſſeſſio ſit vacans, n.191. ibid.
Cum recuperatio fructuũ eſt difficilis, n.192. ib.
Sequeſtrationis plures alij caſus cumulantur, numero 193. ibid.
Sequeſtratio vt decernatur, exiguntur quatuor, ſcilicet, Ius Creditoris, Citatio debitoris, Abſit calumnia, Adſit neceſſitas, n.195. 113

Seruitus.

Seruitutes, ruſticæ tamen, non verò vrbanæ, ſunt capaces hypothecæ expreſſæ, n.92. 144

Socius.

Socius in concurſu Mulieris ſe de Dote aſſecurantis in bonis Viri conſocij, præfertur ipſi Mulieri, n.17. 16
Idem in creditoribus ipſius ſocietatis, ibid.
Niſi Dos in rem ſocietatis ſit verſa, n.57. 20
Socius exigens creditum etiam ob ſui diligentiam, tamen eam debet communicare cæteris conſociis, n.21. 177

Solutio.

Solutio crediti, & quidem totius eſt facienda per ſecundum creditorem, vt ſuccedat in locum primi, n.102. 165
In Solutum data re primo creditori hypotheca extinguitur; alia tamen ſuboritur cum alij habent ius in ipſa re, & durat vſquequo ſolidè debitum ipſi ſatisfiat, n.101. ibid.
Solutio totius crediti eſt facienda per quemlibet rei hypothecatæ poſſeſſorem, vt poſſit eam retinere, nec ſufficit ſoluere extinctionem rei, niſi in ipſa fecerit melioramenta, n.105. & ſeq. ibid.
Si Soluatur de pecunia alterius, non ſuccedit dominus pecuniæ in bona debitoris, niſi concurrat, quod exigit lex, & adhuc ſcientia pacti in creditore, n.126. & ſeq. 166
Soluto debito hypothecario, ex re quæ fuit poſtea euicta, debitum non per hoc reuiuiſcit, dum extinctum fuit, n.124. 167
Soluens ſibi creditor chyrographarius, præ cæteris eiuſdem claſſis, benè ſibi habet, ſiue ſpontè acceperit, ſiue via iudiciaria, ibid.
Etſi iſte ſibi ſoluens erat procurator debitoris, ib.
Siue cæteri creditores ſint in culpa, ſiue non, ib.
Solutiu in actionibus realibus, & hypothecariis non eſt facienda cuiuis, ſed tempore priori, n.26, 177
De Solutione facienda creditorib. hypothecario, priuilegiario, & chyrographario concurrentibus, n.1. 137
Eſt attendenda vtilitas in re, n.1. 182
Solutio facta creditoribus per debitorem, non ſeruato iuris ordine, non liberat ipſum, n.32. 185
Solutio hæc quomodo fieri debet creditoribus, n.1. & ſeq. 188
Præcipuè prolata per Iudicem ſententia addictionis, vulgo *de Remate*, n.7.8. & 9. 192
Solutio creditoribus ex bonis debitoris, debet fieri iuxta formam legalem, ſi tamen Iudicis auctoritate fiat venditio, & ſubhaſtatio, num.10. 192
Solutio totalis debiti vſquequo fiat, poteſt creditor vendere pignus ſibi traditum, n.22. 193
Soluta pecunia creditori, vel alio modo ſatisfacto, debet ipſe pignus reſtituere, n.26. 194

Speciale, Species.

Specialis, & generalis hypotheca, quæ ſint, n.23, 155
Differentiæ inter illas, remiſſiuè, ibid.
Specialis, & generalis hypotheca poteſt ab Vxore renunciari in fauorem Viri, n.277. 40
Limita vt ibid.
Specialis hypotheca in re vendita, vel empta ex mea pecunia, in actu tranſlationis appoſita, ſeruat prælationem in ipſa re, n.14 & ſeq. 153
Hypothecam ſpecialem cum generali habens, poteſt cogi incipere à ſpeciali, n.28. 156
Etſi ſit Mulier pro Dote, n.29. ibid.
Affertur ratio, n.30. & 31. ibid.
Speciei ſi ſit, vel generis debitum, poteſt creditor aliàs permiſſus auocare pecuniam à poſteriore creditore, n.32. 178

Spolium.

Spolij actio datur Vxori, ſi ſuaſionibus ſeducta fuerit diſcedere à bonis Viri, in quibus iure retentionis vtitur pro ſuæ Dotis tuitione, n.101. 24
Si tamen non poſſideat iure retentionis, datur ſolum actio de Dote, n.103. ibid.

Sponſa.

Sponſa pro Dote ſua habet ſolum perſonale priuilegium, n.14 & 15. 172
At ſecus ſi Sponſa ſit ſerua, ibid.

Sterilis.

Sterilis Mulier an gaudeat priuilegio pro Dote in concurſu cum alia muliere, n.90. 23
Aliqui negant, n.93. ibid.
Alij affirmant, n.96. 24
Reſoluitur, n.98. ibid.

Studium.

Studij, & Dotis cauſa pacificantur quoad hypo-

thecam, & prælationem in concurſu aliorum creditorum, n.48. 62
Studij cauſa, Doctor, Scholaris, & ſimiles omnibus etiam anteriorib. præferuntur, n.120. 166

Subhaſtatio.

Subhaſtatio reſoluit, & extinguit omnes hypothecas ſuper re ita vendita, n.109. ibid.
Non procedit hoc dictum ſi venditio ea fiat inſtante alio creditore poſteriore, ibid.
Item ſi rei emptor eſſet & ipſe creditor, & cur, num.111. ibid.
Subhaſtari poteſt pignus, Iudice tamen auctorante, cum tempus aſſignatum, & conuentum, eſt elapſum; vel aliàs legalis dilatio eſt euacuata, n.17.& 18. 193
In Subhaſtatione non habet locum euictio, n.21. ibid.
Subhaſtatum ſi nondum ſit pignus, præſeruar etiam lapſo termino ius ſuum debitor, offerendo totum debitum, n.23. ibid.

Subrogatio.

Subrogata eſſe cenſetur pecuniæ ipſa res ex ea empta in cauſa Minoris, Mulieris, Militis, &c. n.42.& 43. 125
Id procedit etiam in non priuilegiato, ſed in ſubſidium, n.44. ibid.
Subrogatum prædium loco fructuum ex quibus illud ſit emptum, non ſubiacet hypothecæ ad fauorem domini, quæ ipſi in iiſdem fructibus competebat, n.29. 137
Subrogatur res rei in vniuerſalibus, at non particularibus, ibid.
An res loco pretij? remiſſiuè, ibid.

Succeſſor.

Succeſſor in Beneficio poteſt conueniri hypothecaria per Penſionarium, ſi præceſſerint diligentiæ iudiciales, & continuæ in præceſſorem, vel eius hæredes, n.87.& 88. 90
Succeſſionem obtinet in locum antiquioris creditoris, ille, cui ipſe ceſſit locum, & actionem, num.113. 166
Succeſſio talis vt obtineatur, quid ſit neceſſarium, n.114.& ſeq. ibid.
Succedit minimè dominus pecuniæ in bona debitoris, ſi ex ea pecunia ſit ſolutum debitum, niſi concurrat, quod exigit lex; & adhuc ſcientia pacti in creditore, n.116.& ſeq. 167
Succedit fideiuſſor ſoluens pro debitore, in locum, & prærogatiuam eius creditoris cui ſoluit, numero 118. ibid.

Suſpicio.

Suſpectus de fuga poteſt carcerari, etſi aliàs ſit perſona à legibus priuilegiata, n.65. 9
Suſpicio fugæ quomodo probetur, &c. Vid. V. Fuga.
Suſpicio dilapidationis facit locum ſequeſtrationi, cum conſtat, debitorem egeſtate laborare, vel ad inopiam vergere, n.110.& ſeq. p...
Vid. V. Dilapidatio, & V. Fraus.

T

Tacita.

TAcitæ Hypothecæ vigore Mulier præfertur pro ſua Dote omnibus Mariti creditoribus eaſdem hypothecas anteriores habentibus, n.18. 17
Tacita hæc an præferatur expreſſæ anteriori aliorum creditorum? Doctores aliqui negantes afferuntur, ibid.
Et eſt recepta in Camera Imperiali, n.21. ibid.
Et in ea Lipſenſium, n.22. ibid.
Et in Foro Saxonico, n.23. ibid.
Et rationes afferuntur, n.24.25.26.& 27. ibid.
Affirmatiua eſt verior in puncto iuris, n.28. 18
In praxi eſt receptior negatiua, n 65. 21
Taciti, & expreſſi eſt eadem virtus, & quando non, n.63.& 64. ibid.
Tacita hypotheca competens in rebus inuectis in domum conductam, perditur cum locator fideiuſſorem recipit, n.25. 137
Et cur, ibid.
Tacita hæc hypotheca non perditur, ſi ſuperaddatur expreſſa, n.26. ibid.
Tacitæ hypothecæ pro Dote cōpetenti non poteſt Mulier renunciare, vt poteſt expreſſæ, n.19. 154
Tacita hypotheca comprehendit ſub nomine mobilium bonorum, & immobilium, etiam iura, & actiones, ibid.
Et venalia, ſi ſint in apotheca, vel conditorio, ibid.
Tacita hypotheca continet ſub ſe bona communia pro indiuiſo, ibid.

Tempus.

Tempus opponendi exceptionem Dotis non numeratæ cum eſt lapſum, aſſumit ea Dos priuilegia, n.215. 34
Tempus illud non labitur creditoribus extraneis, n.216. ibid.
Et de ratione, ibid.
Tempus opponendi dictam exceptionem quale ſit, n.220. 35
In Tempore ſe fundans illud debet probare, cū ſimus in materia fauorabili, n.41. 49
Tempus in rei venditione per Tutorem eſt ponendum in eius rationibus, aliàs contra eum inſpiceretur tempus maioris valoris, & præſumeretur negligentia, vel dolus, n.17. 69
Tempus tutelæ ſuſceptæ attenditur in obligatione, & hypotheca rei tutoris, non verò tempus malæ geſtionis, num.55.56.& 57. p.73.& 74. & n.93. 78
Temporis ratio habetur in hypothecariis creditoribus concurrentibus, n.8. 148
Temporis, & cauſæ priuilegium attendi debet in creditoribus, n.13. ibid.
Temporis priuilegium attenditur ceſſante illo cauſæ, n.16. ibid.
Temporis ratio habenda eſt inter creditores prætendentes prælationem ex hypotheca, ſi inuicem concurrunt, n.1. 552
Et prior tempore in ipſis eſt potior iure, num.2. ibid.
Tempus contractæ obligationis attenditur, non dies deſtinatæ ſolutionis in conditione caſuali, vel mixta, n.48. 157
Secus in poteſtatiua, n.49. ibid.
Affertur ratio doctrinæ, n.50. ibid.
Tempus conuentionis attenditur in hypotheca pro me facta tibi, vt meo creditori te obligares ad ſolutionem, ſi ad tale tempus ego non ſatisfaciam; Nec officiet ſubſequens hypotheca pro me facta, antequam tu ſoluas, n.55. 159

Terminus.

Termino certo deſignato inter creditorem, & debitorem, intra quod iſte luat pignus, & ſatisfaciat illi, ſi terminus elabatur, poteſt pignus illud

vendi

vendi Iudicis auctoritate, abſque aliqua denuntiatione, n 17. 193
Termino verò non aſſignato, lege Regia dantur duodecim dies ad pignus luendum; At iure communi aſſignatur biennium & vt poſtea id debitori denuntietur, n.18. ibid.
Termino iam deſignato, elapſo, debitor præſeruat ſibi ius in pignore, ſi nondum venditum fuit, num 23. ibid.

Teſtes.

Teſtes duo conteſtes verificantes tenorem ſcripturæ, faciunt eam præferri etiam publico inſtrumento, n.70. 180

Textus.

Text. in §. *His conſequens*, *Auth. de æqualit. dot.* interpretatur, n.31. 18
Reiicitur interpretatio Auct. n.32. ibid.
Text. *in l.vir vxori*, 17. §. *ſi Mulier*, *D. ad S.C. Velleian.* explicatur, n.272. 30
Text. *in Auth. ſiue à me.C.ad S.C.Velleian.* interpretatur, n.280. 40
Text. *in l.etiam, & l. iubemus, C.ad S.C. Velleian.* examinatur, n.276.& ſeq. ibid.
Text. *in l.1. D.de iure Fiſc.& l.is qui, D.eod.* non procedunt in repetitione Dotis, n.17. 46
Text. *in l.his qui, D.de iure Fiſc.* intellectus affertur, n.18.19. 58.& 59
Text. *in l preperandum*, §.*fin.C.de Iudic.* interpretatur, n.31 33.& ſeq. 73
Text. *in l.minorum, C in quib.cauſ.in integr.reſt.non eſt, nec* enodatur, n.8.& 9. 68
Text. *in l.1.§.fin. & l.2. D.de rebus eorum*, explicatur, n.73. 76
Text. *in l.inter, qui repertorium, D.de adminiſtrat. & peric tut.* limitatur, n.83. 77
Text. *in l.2. C.de iur. Reipub. lib.* 11. interpretatur, n 4.5.6.& 8. 80.81
Text. *l.cum qui vectigal. D.de verbor. ſignific.* enucleatur, n.11. 82
Text. *in l.intereſſe puto, D.de acquir. poſſ.* declaratur, n.31.& 34. 71
Text. *in cap.1.§.Celeſtinus. extr de ſequeſtr.poſſeſſ. &c. & l.licet § rei depoſita, D.depoſit.* reſoluitur, num.39. 72
Text. *in l.4.tit.8 lib.3.Ordinament.* in materia exceptionis opponendæ contra ſcripturam, quæ habet paratam executionem declaratur, n,172. 111
Text *in l.Lucius, & l.dies ſpenſaliorum, §.1.& l.Publia, §.1. D.depoſit.* interpretatio affertur, n.197. p.113.& n.212. 115
Text. *in l.ſi quis nec cauſam*, *D. de rebus credit.* adducitur intellectus, n.208. 114
Text. *in l.ſi hominem*, §. *penult. D.depoſit.* difficultas proponitur, & reſoluitur, n.219. & ſeq. 116
Text proponitur *in l.qui priuilegium*, 8. *D.depoſit.* n.223.& ſeq. 117
Text. *in l.Iulianus*, §.*offerri*, *D.de act.empt.* interpretatio adducitur, n.66. 127
Text. *in l.is qui in nauem, & l.quod quis, D.de priuil.cred.* interpretatur, n.79. 128
Et cauendum ab Auct. dicto, ibid.
Text. *in §.His conſequens, Auth.de Æqualit. dot.* germanè explicatur, n.87. 129
Text. *in l.item quaeritur*, §.*qui impleto*, *D.locati*, exponitur, n.6. 135
Text. *in l.Paulus. D.quib.mod.pign.vel hypoth.ſoln.* diſpoſitio affertur, n.140. 168

Tract. de Concurſ. Credit.

Text. *in l.iubemus*, *D. ad S.C.Velleian.* proponitur remiſſiuè, n.141. ibid.
Text. *in l.2. Cod de pignorib.* interpretatur, n.26. 27.28 &c. 156
Eius diſpoſitio procedit, ſiue in primi obligatione generalis hypotheca præcedat generalem, ſiue ſequatur, n.32. ibid.
Cit. *l.2.* non corrigit deciſ. *l. qui generaliter*, *C. qui potior*, n.35. ibid.
Sed in ea continetur limitatio, ibid.
Text. *l. ſcripturas, C.qui potior. in pign.* diſpoſitio habet locum cum expreſsè de hypotheca eſt conuentum, n.71. 161
Text. *in Auth. nec qua, C.comm. de legat.* non habet locum in Maioratibus, n.38. 157
Text. *in l.ſi ventri, §.in bonis, D.de priuileg.credit.* intellectus affertur, n.8. 170
Alius intellectus, remiſſiuè, n.11. 171
Text. *ad l. ſcripturas, C.qui potior.* diſponens ſuper ſolemnitatibus ſcripturæ priuatæ, non inducit formam, ſed ex ſolum ſunt cautiones ad excludendam fraudem, n.69. 180
Et illis ſolemnibus exiſtentibus, ea ſemper excluditur, n.68. ibid.
Text. *in l.quamuis, C.de priuileg. Fiſc.* non eſt abrogatus per *l.aſſiduus, C.qui potior.* n.24. 184
Text. *l.1. C.de reſcind.vendit.* remedium non habet locum in addictione pignorum, n.25. 194

Traditio.

Traditio rei ex pluribus creditoribus, facienda eſt ei, qui exiſtit prior; niſi Eccleſiæ fauor, vel piæ cauſæ intercedat, aut in ſecundum fuerit dominium tranſlatum, n.30. 84

Tranſactio.

Tranſactionis cauſa ſe obligans ſuper veteri obligatione, ſine animo nouandi primam, poteſt ſuper ea conueniri, n.85. 144
Vel ſit facta tranſactio animo non nouandi, ſed doloſè, omnino nullam ſeruandi, n.88. ibid.

Tranſlatio.

Tranſlatio rei legitimè hypothecatæ in aliam perſonam, cuius pecunia ille primus fuit liberatus, rectè per pupillum fieri poteſt, ex ſe ipſo, n.76. 76
Tranſlatio dominij præſumitur regulariter fieri cum res traditur, n.66. 127
Fallit in pluribus caſibus, ibid.
Vid.V. Dominium, & V.Præſumptio,

Tributoria.

Tributum obtinet inter creditores chyrographarios; ſiue ex inſtrumento: ſiue ex ſcriptura priuata ad normam *leg. ſcripturas*, *Cod. qui potior.* vel ſi ea ſit citra fraudis ſuſpicionem, num. 2.3. & 4. 175.& 176
Tributim concurrunt etiam deponentes, decoquente Depoſitario, n.5. ibid.
Conquaſſantur enim priuilegia, ibid.
Fallit ſi pecunia ſit tradita obſignata in ſacculo, ibid.
Tributum obtinet inter hos chyrographarios, ſine diſtinctione tituli onerosi, vel lucratiui, n.7.
In Tributoria actione non habet locum diligentiæ prærogatiua in exigendo; ſed exigens eam debet communicare, n.21. 177
Cum Tributim creditores concurrunt, illis anocandi ius in ipſis non competit, num.57. 180
Tales ſunt creditores chyrographarij, num.58, ibid.

Item perſonaliter priuilegiati, n.59. ibid.
Vel eiuſdem iuris inter ſe, n.60. ibid.
In Tributum admittuntur tunc ſolum creditores perſonales, cum de eorum creditis conſtat per legitimas probationes, n.63. ibid.
Tributa, & collectæ parant hypothecam Fiſco in bonis debitorum, n.23. 47
Tributorum, & Vectigalium debitum non patitur exceptionem compenſationis, etſi cum credito eiuſdem ſtationis, n.24. ibid.
Secus ſi agatur de impediendo curſum vſurarum, n.25. ibid.
Tributorum priuilegium, & ius competit & ſupremis Principibus, & etiam inferioribus, qui habeant ius ea imponendi, vt Baronibus, Comitibus, &c. n.56. ibid.
Tributum *de los millones*, in Hiſpania eſt vt debitum Primipilare, & præfertur etiam anterioribus creditoribus, ſiuè tacitam, ſiue expreſſam habentibus hypothecam, n.56.& 57. 48
Tributorum, & Collectarum ratione, Fiſcus an præferatur hypothecæ anteriori? n.29. ibid.
Negatiua aſſeritur, ibid.
Et Affirmatiua bimembris, n.30. ibid.
Tributorum præſtatio videtur eſſe tempore antiquior; & ideo illa præferuntur, n.30. & ſeq. ibid.
Tributa recèns impoſita non dant prælationem Fiſco in concurſu anteriorum creditorum, n.33. ibid.
Tributa habent hypothecam; & prælationem in bona ſoluere debentium, n.45. 85
Tributorum præſtatio omnem contractum præcedit, n.44. ibid.
Tributorum, & Gabellarum eadem eſt ratio, & paritas, n.43. ibid.
Tributa, & Collectæ impoſitæ à Rege, vel Ciuitatibus, & Villis an habeant hypothecam in bonis debitoris, n 53.& ſeq. 86
Affirmatur, n.54. ibid.
Tributa adhuc etiam habent prælationem aduerſus omnes creditores, niſi ſunt poſteriora, aut earum cauſa ſit coæquanda Primipilari, n.55. ibid.
Tributum quidnam ſit, & vnde dicatur, num.54. ibid.
Tributum, & Decima pariſicantur, & ab vno ad aliud valet argumentum, n.56. ibid.

Tutor.

Tutor, Curator, &c. habent obnoxia bona propria hypothecæ ad fauorem pupilli pro eius bonorum adminiſtratione, n.1.& 5. 67
Tutoris bona etiam alienata tempore tutelæ ſubiecta ſunt hypothecæ, & prælationi, n.3. ibid.
Tutor, & Curator etſi non adminiſtrauerit, tenetur, n.4. ibid.
Vel non fecerit inuentarium, n.5.6. ibid.
Tutor tenetur & de negligentia, & de geſtione, num.7. ibid.
Tutor, vel Curator tenetur reddere omne compendium ex pupilli pecunia redactum, n.8. 68
Tutor tenetur non ſolum ad eam pecuniam, ſed & ad incrementum temporis finitæ etiam geſtionis, dum non reddiderit rationes, & reliqua, num.8. ibid.
Tutor tenetur non ſolum ad fructus bonorum pupilli; ſed etiam ad iuſtum lucrum, & vſuras, ſolum vſque ad tempus, in quo factus eſt maior, niſi ſtatim tutorem interpellauit ad ſolutionem reliquorum, num.9 & 10. ibid.
Tutor tenetur pupillo contribuere iuſtum lucrum, quod percipi poterat ex fructibus venditis, vel vendendis, n.14. ibid.
A Tutore exigitur ratio fructuum, qui bona fide percipi potuerunt, n.15. ibid.
Tutor tenetur de leui culpa, ibid.
Tutor excludit ſuſpicionis fraudem, cum contrahit cum præſentia matris pupilli, vel conſanguineorum, n.16. 69
Tutor debet reficere horrea, vetus frumentum, & vinum vendere, n.17.& 18. ibid.
In Tutorum, & Protutorum, & aliorum Adminiſtratorum bonis obtinet priuilegium pupilli, n.50. ibid.
Item & Curatorum ad lites, & Factorum, ſi dati ſint ab ipſis Tutoribus, ibid.
Tutoris, & Curatoris hæredes, & Fideiuſſores habent ſimiliter propria bona ſubiecta hypothecæ ad fauorem pupilli, n.59.& ſeq. 70
Tutores, Protutores, Curatores, &c. tenentur in ſolidum pupillo, n.40. 72
Tutores item etiam non adminiſtrantes; Sed ipſi habent beneficium excuſſionis, n.41. ibid.
Tutor debet præſtare eam diligentiam, quam diligens paterfamilias exhibet in ſuis rebus, n.15. 68
Tutores ipſo iure in bonis feudalibus ſunt agnati proximiores, qui quidem conueniuntur, etiam adminiſtrante Matre, n.43. 73
Tenentur tamen in bonis emphyteuticis, n.52. 53.& 54. ibid.
Tutelæ tempore incipit hypotheca pupilli, non verò malæ geſtionis, n.55.56.& 57. ibid.& 74

V

Vaſallus.

VAſalli vita tenus, in fructibus feudi poteſt obtinere hypotheca. Non aliàs, n.539. p.36. & n.51. 73
Pro Vaſalli attributo non competit domino hypotheca in re emphyteutica; ſed habet ius dominij, n.61. 142
Pro Vaſalli debitis poſſunt fructus feudi hypothecæ ſubiici, n.62. ibid.

Vehiculum.

Vehiculi, & Rhedæ Dominus habet prælationem in rebus tranſuectis in conſeruationis cauſa; ad inſtar Nautæ, & Domini domus, n.13. 135

Velleianum S. C.

Velleianum S.C. quid ſit, n.254. 38
Velleianum S. C. non habet locum in pluribus caſibus, ibid.
Si replicet Mulier intercesſionem poſt biennium, ibid.
Idque etiamſi alia bona non habeat Mulier, vt ſibi ſatisfiat, n.255.p.38. & 263. 39
Velleiano S.C. num poſſit renunciari, n.256. 38
Affirmant plures Doctores, n.257. ibid.
Verius negatur, n.258. 39
Et probatur, n.239. ibid.
Ampliatur etſi iudicialiter renuntiet, num.263. ibid.
Velleiano S.C. rectè Mulier renuntiat, ſi legis neceſſitas concurrat, vt quia Tutrix eſſe debet filiorum, n.265. ibid.
Velleiano cum renuntiatur in caſibus permiſſis, valet

valet renunciatio ſi ſit redacta in publico inſtrumento trium teſtium ſubſignatione firmata, ibid.

Velleiani S.C. beneficio ſpecialiter debet Mulier certiorari aliàs non creditur renunciaſſe,n.266. ibid.

Et certioratio ſpecialis omiſſa per Notarium, non ſuppletur per iuramentum mulieris; nam illud non ſupplet defectum conſenſus, ibid.

Venditio Venditor.

Vendere tenetur tutor frumentum, & vinum vetus,& alia munera obire,remiſſiuè,n.17. & ſeq. 69.

Vendere poteſt tutor fructus pupilli currenti pretio,nec tenetur expectare tempus cariſtiæ,n.17. ibid.

Vendita re mea me inſcio, an pecuniam inde extractam poſſim vtili actione condicere, n.63. 75

Venditæ rei dominium non cenſetur tranſlatum à venditore, ſi fides de pretio non ſit habita, n.54.55.&56.125.& 126

Venditæ rei an detur vindicatio, ſi pro pretio non obtinet prælatio,n.46. 125

Affirmatiua aſſertur,n.47. ibid.

Verior Negatiua,n.48 126

Obiecta ſoluuntur,n.49.& 50. ibid.

Venditor ſi in re vendita ſibi reſeruauit hypothecam vſque ad pretij ſolutionem, poteſt eam vendicare,n.51. ibid.

Et omnibus præfertur,n.27. 79

Etiamſi antea ſuis creditoribus quamuis hypothecam emptor conſtituit,n.52. ibid.

Venditor tamen debet illam ſpecialiter reſeruare, n 53. ibid.

Et in ipſo limine contractus,n.54. ibid.

Venditor ſibi retinere creditur dominium rei venditæ etſi traditæ, ſi emptor dixit habere pecunias ad manus,vel de fideiuſſoribus dandis conuenit,n.68. 127

Si venditor vtitur verbo *Concedo*,n.65. ibid.

Si adiecit pactum de non alienando ante ſolutionem pretij,n.70. ibid.

Si hypotheca ſit reſeruata in ea re cum clauſul. *Conſtituti*.n.71. ibid.

Si facta traditione,& inueſtitura feudi, Venditor proteſtatur ſe nil in eo retinere præter pretium, n.72. ibid.

Si libri vendantur Doctori, ſeu Scholari; etiam abſolutè,ex *Beuther*,n.73. ibid.

Si Venditor ſperauit pretium ſtatim recipere, n.74. ibid.

Si emptor numerauit pretium, ſed ſtatim recepit, n.75. ibid.

Si illico decoxit rem venditam, vel fugam præcogitauit,n.76. ibid.

Etſi Venditor ſoleat rem ad terminum vendere, vt plus lucretur,attamen hæ præſumptiones locum habent,n.78. 128

Venditor in re vendita cum pacto reſolutiuo, habet priuilegium dominij,n.20. 149

Venditor in re vendita reciſſo contractu ob læſionem,eſt creditor dominij,n.23. ibid.

Venditor non habita fide de pretio habet priuilegium dominij,n.31. 150

Vendita extraiudicialiter re hypothecata, poteſt ſecundus creditor in eam agere, & retinere ipſam pecuniam,n.128. 167

Venditor non habita fide de pretio, habet rei vendicationem,n.3. 182

Secus ſi agatur de mercibus,n.4. ibid.

Venditæ rei pretium non ſuccedit loco ipſius,niſi in ſubſidium,n.17. 184

Venditio pignoris exigit ſemper iudicis auctoritatem,n.18.& 19. 193

In Venditione facta iure creditoris, non obtinet euictio,n,11. ibid.

Venditum ſi nondum ſit pignus,etiam elapſo termino ſtatuto, poteſt debitor offerendo totam ſummam debitam præſeruare in illo ius ſuum, n.23. ibid.

Venditioni pignoris per debitorem faciendæ ſubſcribens creditor, dicitur pignus remittere, n.29. 194

Verbum.

Verbum *Solius* omnes alios excludit. Et eſt ſtrictè accipiendum,n.76.& 77. 22

Verſio.

Verſio pecuniæ mutuatæ in rem ad quam conſeruandam fuit credita probatur per facti euidentiam,n.24. 97

Et per coniecturas,n.25. ibid.

Sufficit aliqualis probatio,n.26. ibid.

Veſtes.

Veſtes miſſæ propter nuptias Sponſæ, an cedant dominio viri,vel Vxoris,n.132. 26

Diſtinguitur inter Veſtes pretioſas, & quotidianas,n.133.& 134. ibid.

Veſtes, & ornamenta facta à Patre pro filio ducente Vxorem ſunt conferenda,n.135. 27

Veſtes feſtiuæ, quæ ſint necne, arbitratur Iudex, n.136. ibid.

Veſtes lugubres ſunt ab hæredibus præſtandæ Vxori relictæ ſimul cum alimentis,n.172. 30

Etſi Mulier dotem non ſoluerit viro,n.173. ibid.

Veſtes lugubres, & Veſtiaria pro funere veniunt ſub expenſis funebribus,n.32.33. 59

Vitricus.

Vitrici bona ſunt tacitè obligata pupillo pro adminiſtratione Matris, vel Vxoris reſpectiuè, ſi ante matrimonium rationes non reddiderit, vel ſoluerit reliqua,n.18.53.& n.97. 78

Reſtringitur opinio per *Eſcob* ſi cum eo ſint rationes calculatæ, & Mulier primum excuſſa, n.98. ibid.

Vir.

Vid. V. Maritus.

Vſura.

Vt Vſuræ curſus impediatur, admittitur compenſatio etiam in Tributis Fiſcalibus,in quibus alias denegatur,n.25. 47

Vſuræ non debentur niſi poſt moram,etiam in iudiciis bonæ fidei,n.8. 68

Vſuræ etiam non debentur, niſi poſt moram; tamen in fauorem minorum, mora contrahitur ipſo iure,ad effectum vt debeantur, niſi fiat conſignatio,n.8. ibid.

Vſurarum curſus euitatur in tutore reſpectu pupilli, cum offert pecuniam in manu, & pupillus conſtituitur in mora eam recipiendi,n.10.& 11. ibid.

Excuſatur etiam ſi pecuniam habens tutor, eam illi præbere nolit metu reſtitutionis in integrum, n.12.& 13. ibid.

Sub Vſuris pecunia depoſita non gaudet priuilegio prælationis,n.230. 118

Quæ vis vſuræ ſint,n.231. ibid.

Limita in pupillo, ibid.
Vſuræ pecuniæ ad refectionem mutuatæ gaudent priuilegio ipſius ſortis, præcipuè ſi non ſint lucratoriæ, ſed ſubeant vicem intereſſe, n.6. 122
Vel ſi vt ſors petantur, veluti ſunt Dotis Vſuræ n 7. ibid.
Vel ex ſolutæ ſint à fideiuſſore, n.8. ibid.
Aut Ceſſionario, n 9. ibid.
Aut Negotiorum geſtore, n.10. ibid.
Vſuræ illicitæ non gaudent tali prælatione, n.11. ibid.
Vſurarij bona non ſunt hypothecata pro vſuris receptis, n.77.& 78. 143
Vſuræ, & acceſſiones ſortis gaudent prælatione cum ipſa, tamquam eius ſequela, n.50. 159
Specificatur in venditione, n 57. ibid.
Vſuræ naturam ſortis ſubeunt, & vt intereſſe cenſetur, ibid.
Idem exemplificatur in vſuris, & intereſſe Dotis, n.58. ibid.
Et in cenſuario creditore, n.59. ibid.
Vſuræ ſimul cum ſorte an ſint reſtituendæ, cum pro ea datur anocatio, remiſſiuè, n.61. 170

Vſus.

Vſusfructus eſt capax hypothecæ, n.93. 144
Vſus ſepulturæ recipere poteſt hypothecam expreſſam, n.94. ibid.

Vtilitas.

Vtilitas publica præfertur priuatæ, n.1. 182
Vtilitas publica quotuplex, ibid
Vtilitas magis publica præfertur minus publicæ, ibid.

Vxor.

Vxoris culpa ſi intercedat in decoctione Viri, ea perdit in illius boni prælationem pro ſuæ dotis recuperatione, n.50. 20
Vxor nubens Viro, quem ſciebat obæratum, prælatione in dote non gaudet in concurſu aliorum Viri, n 51. ibid.
Vxor negligens in repetenda ſua dote, amittit pro ea prælationem, n.55. ibid.
Vxor ſi bona ſua adminiſtrauit, dum poterat ſibi ſoluere dotem, cum alias eam volt repetere, amittit priuilegium prælationis, n.48. ibid.
Vxoris filij, & deſcendentes gaudent prælationis priuilegio pro Dote repetenda; non vti hæredes ſed ratione ſanguinis, non tamen eius collaterales, n.84. 22
Nec filij alterius Matrimonij, n.86. 23
Vxor agens ad dotis tuitionem, & ſecuritatem, nec ad filios, id poteſt tranſmittere, n.88. ibid.
Vxor habens hypothecam ſpecialem, & generalem cogitur à ſpeciali incipere, n.144. 27
Vxor habet hypothecata bona Viri, non ſolum pro Dote, verum & pro bonis paraphernalibus, arrhis, donatione propter nuptias, & ſimilibus, n.145. ibid.
Vxor an poſſit renunciare Marito Priuilegium, & hypothecam quam habet pro ſua Dote recuperanda, n.146. 37
Affirmatiua aſſertur, n.147. ibid.
Vxoris patientia in alienatione per virum facta, num ipſi obſit quoad recuperationem ipſius, n.251. 38
Negatur in bonis ipſius Vxoris, ſiue dotalibus, ſiue donatis propter nuptias; Secus in iis Mariti, n.152.& 153. ibid.
Vxor renunciare non poteſt tali donationi propter nuptias, niſi iteret conſenſum poſt biennium, vel Mariti exiſtant bona, vt ſibi caueat, n.282. 41
Vel det Vir fideiuſſores Vxori, n.283. ibid.
Vxor non poteſt agere hypothecaria, cum adeſt correus debendi, vel alius inſolidum obligatus pro ſuo credito cum Viro, n.289. ibid.
Vxoris renunciatio non tenet etiam ſi addatur iuramentum, cum interuenit læſio enormis, & metus reuerentialis viri, num. 301. & ſequenti 42
Pro Vxoris funere impenſas ſufferre debet ipſa Dos, Præciſa pietatis cauſa, & affectionis, n.39. 60
Vxor poteſt petere, dotem deponi penes ſequeſtrem, cum Vir ad inopiam vergit, num.154. 108
Non tamen ſi ſciens eum talem eſſe, & prodigum, nupſit, n.155. ibid.
Vxori ſi ſuccurri non poſſit per cautionem de non offendendo, ob viri ſæuitiam, eius ſequeſtratio fit, donec lis finiatur, vel alias prouideatur, n.156. ibid.
Vxor in bonis Mariti pro bonis perceptis ex Cognatorum hæreditate habet rei vendicationem; n.235. 119
Vxor tenetur ad funus viri faciendum; & è contra, n.13 183
Vxor præfertur magis ratione priuilegij, quam ratione tẽporis, creditoribus hypothecariis anterioribus, quoad tacitam tamen, non verò expreſſam, n.18. 184
Vxor ſi agat ad ſecuritatem dotis ſuæ, Marito bonis labente, non poteſt ad bona tertij poſſeſſoris agere, niſi excuſſis iis à Marito poſſeſſis, n 16. 192
Niſi vtatur remedio poſſeſſorio, *leg. fin. Cod. de acquir poſſeſſ.* n.17. ibid.

F I N I S.

DECISIO

DECISIONES
SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,
Ad Materiam Tractatus,
DE CONCVRSV, ET PRIVILEGIIS CREDITORVM.

AD PART. I. INIT.

R. P. D. Ghiſiletio.

Mercurij 17. Martij 1647.

Bononien. Cenſus.

ARGVMENTVM.

De dilationibus quinquennalibus ad ſoluendum, & à quibus ſint indulgendæ. De concurſu creditorum mercatoris decocti: Eius bonis diuidendis, iuxta Statut. Bononiæ, &c.

SVMMARIVM.

1 *Statutum fori mercatorum Bononiæ diſponit bona mercatoris decocti diuidenda eſſe per as, & libram inter creditores tam inſtrumentarios, quam chyrographarios non habita ratione anterioritatis, vel potioritatis.*

2 *Creditoribus poſterioribus debitoris decocti, acquiritur ius, & actio concurrendi cum creditoribus anterioribus per as, & libram vbi viget Statutum ſic diſponens.*

3 *Statutum diſponens bona debitoris decocti diſtribuenda inter creditores per as, & libram non habita ratione anterioritatis, vel potioritatis non repugnat obſeruantiæ iuramenti, quando debitor non iurauit expreſsè ſe in pecunia ſoluturum, & non in alia re.*

4 Auth. hoc niſi debitor, C. de ſolut. *non procedit, quando quis promiſit cum iuramento ſoluere in pecunia, ſecus ſi iurauit ſoluere, ſed non expreſſit in pecunia, & non in alia re.*

5 *Promiſſiones recipiunt interpretationem à Iure Communi.*

6 *Iuramentum regulatur ſecundum naturam actus, vt fortius quidem liget, ſed non in plus.*

7 *Statutum fori mercatorum diſponens quod creditores concurrant per as, & libram in bonis decocti emanauit ad fauorem creditorum non autem debitoris.*

8 *Debitor decoctus, cuius bona diuiduntur per as, & libram inter creditores ex diſpoſitione Statuti, ſi bona non ſufficiant pro integra ſatisfactione, non liberatur ab obligatione, quoad reſiduum.*

9 *Statutum ſuper diſtributione pœna incurſa ab eo, qui promiſit ſub pœna non rumpere pacem locum habet, etiamſi talis promiſſio fuerit iurata.*

10 *Princeps ſecularis non poteſt concedere dilationes quinquennales debitoribus aduerſus contractus iuratos.*

11 *Iuramentum non poteſt remitti, niſi à Papa, & cum cauſa.*

12 *Statutum fori mercatorum Bononiæ diſponens, quod bona decocti diſtribuantur per as, & libram inter creditores comprehendit etiam creditores habentes inſtrumenta iurata.*

13 *Emphyteuta non cadit ob canonem non ſolutum, etiamſi in inueſtitura adſit iuramentum ex diſpoſitione Statuti Bononiæ.*

14 *Verba,* per alcun conto, *ſunt effrenata, & comprehendunt etiam impropria.*

15 *Statuta fori mercatorum Bononiæ locum habent non ſolum inter mercatores, ſed etiam inter alios, & in diuerſa cauſa, quam mercatura.*

16 *Statuta, quando dicantur confirmata in forma ſpecifica?*

17 *Statuta fori mercatorum Bononiæ fuerunt à Sede Apoſtolica confirmata in forma ſpecifica.*

18 *Doctores firmantes Statuta Bononiæ non fuiſſe confirmata in forma ſpecifica declarantur.*

19 *Statuta fori mercatorum Bononiæ etſi non fuerint confirmata à Papa in forma ſpecifica, dicuntur papalia, & debent ſeruari.*

20 *Papa, & Lex canonica iuramentum tollere poſſunt.*

21 *Statuta fori mercatorum Bononiæ comprehenduntur ſub concluſione Statutorum Bononiæ.*

22 *Modus omnis ſi fuerit prohibitus per quem poſſit tolli vis, & obſeruantia Statuti comprehenditur etiam contractus iuratus.*

23 *Verba,* omnia, & ſingula, *non admittunt reſtrictionem, ſed comprehendunt omnia.*

24 *Confirmatio Apoſtolica ex certa ſcientia operatur, quod Statutum qualecumque ſit valeat.*

25 *Legatus Sedis Apoſtolicæ non poteſt aliquid ſtatuere contra Statuta confirmata à Sede Apoſtolica.*

26 *Legatus de Latere poteſt cōdere leges, & Statuta,*

27 Statutum

27 *Statutum nouum, quando comprehendat contractus antea celebratos.*

DECISIO PRIMA.

1 DOMINI exiſtimantes, Creditores habentes Inſtrumenta eorum crediti iurata non eſſe exemptos à diſpoſitione Statuti † Fori mercatorum Bonon. ſub Rubrica, *A quali creditori de ceſſanti*, *&c.* *c.*68. quo expreſsè canetur, bona vel eorum pretium mercatoris ceſſantis, ſiue decocti diuidenda eſſe per æs, & libram inter Creditores illius, tam inſtrumentarios, quam hypothecarios, nulla prorſus habita inter eos ratione anterioritatis; vel potioritatis, præterquam in caſibus ſpecialiter in eodem cap. exceptis, receſſerunt à reſolutione in hac cauſa aliàs coram me facta 4 *Maij* 1643.

2 Ratio reſolutionis fuit, quia † ex diſpoſitione dicti Statuti fuit acquiſitum ius, & actio competit creditoribus poſterioribus debitoris decocti, concurrendi cum anterioribus per æs, & libram.

Nec † huiuſmodi Statuti diſpoſitio videtur 3 repugnans obſeruantiæ iuramenti, quando debitor non iurauit expreſsè ſe in pecunia ſoluturum, & non in alia re, vt limitando diſpoſitionem Authenticæ † *hoc niſi creditor, C. de ſolut.* quòd non pro- 4 cedat, quando quis promiſit cum iuramento ſoluere in pecunia, declarat Theſaur. *dec.*153. *num.*14. Alex. *conſ.*37. *num.*24. *verſ quinimo eſto, & num.*27. *lib.*2. Gozad. *conſ.*27. *num.*28. *& conſ.*32. *n.*10. Gab. *conſ.*127. *n.*17. *cum ſeqq. lib.*1. Decian. *conſ.*13. *n.*59. *lib.*2. Rimin. iun. *conſ.*506. *num.*105. *&* 516. *num.*56. *lib.*5. ſecus autem quando promittens ſoluere cum iuramento, non expreſſit ſe ſoluturum in pecunia, & non in alia re; quia tunc, quamuis obligationi fuerit additum iuramentum, non ideo tamen tenetur ad ſoluendum pecuniam præciſè cum † illa 5 promiſſio recipiat interpretationem à iure com- 6 muni, & à dicta Authentica, & † iuramentum regulariter ſecundum naturam actus, vt fortius quidem liget, ſed non in plus. *per l. fin. C. de non num. pec.* Minuſque † emanauit fauore debitoris, ſed 7 pro beneficio, ac intereſſe Creditorum concurrentium; vt ſcilicet mediante hac diſtributione ſatisfieri poſſit etiam Creditoribus poſterioribus, pro quibus nihil remaneret, ſi anterioribus integrum creditum perſolui deberet, non autem pro beneficio eiuſdem debitoris iurantis, cuius nihil intereſt, nullumque illi reſultat commodum, ſiue creditores omnes in tributum vocentur, ſiue præferantur habentes Inſtrumenta iurata; nam cum ſit decoctus, & non ſoluendo, omniaque illius bona ſint aſſignanda creditoribus, certum eſt, quod nihil ideo ſupereſt quod lucretur, neque † inde ab 8 obligatione quoad reſiduum liberatur: ideo nõ videtur quod eius iuramentum efficere poſſit cæteris creditoribus, quominus perfrui poſſint beneficio dicti Statuti, eorum proprio fauore, & contemplatione inducti, vt Statuto Anconæ, *rubr.* 8. *de exequut. rubr. inſtr. diſponente creditorem in pecunia cogi poſſe ad accipiendum bona in ſolutum ab herede beneficiato*, reſpondit Rot. Macerat. penes Marc. Ant. de Amat *dec.*91. *num.*20. *& comprobatur ex tex. in c.*2. *de pact. in* 6. ibi nec redundet in alterius detrimentum, &c. cum aliis relatis per Seraph. *de priuil. iuram. priuil.*61. *num.*15. *& priuil.*73. *n.*75. *& per* Cancer. *var. reſolut. lib.*1. *cap.*8. *num.*64. Vnde non applicatur ſimile de dilatione ad ſoluendum conceſſa debitori à Principe, vel à maiori parte creditorum, quia tunc agitur de fauore ipſius debitoris, diſtributio verò reſpicit ſolum fauorem Creditorum poſteriorum contra anteriores, & potius applicatur ſimile, quod affert Ruin. *conſ.*161. *num.*13. *in fin. lib.*5. dicens, quod † Statutum ſuper 9 diſtributione pœnæ incurſæ ab eo, qui promiſit ſub pœna non rumpere pacem, locum habet, etiamſi ille promiſerit cum iuramento, quia non agitur de tollendo effectu iuramenti præſtiti, nec de aliquo fauore ipſius debitoris, quinimo dicitur, quòd ſortiri debeat effectum; neque agitur de ipſo Contractu, neque de iuramento, ſed de pœna quæ eſt diuerſa, licet proueniat ab actu iurato, Gabr. *de iur. concluſ.*5 *num.*42. Doctores autem in deciſ. allegati, nempe d. Gabr. *de iur. iur. concl.* 5. *num.*21. Boër. *deciſ.*96., *num.*5. & Rot. coram bon. mem. Coccino, *deciſ.*440. *num.* 3. loquuntur quando agitur inter debitorem iurantem, & eius creditores, vel de beneficio eiuſdem debitoris, & contrauentione iuramenti de quo agit etiam Rol. *conſ* 31. *num.* 23. *& ſeqq. lib.* 2. vbi, quòd Princeps † ſæcularis non poteſt concedere litteras quin- 10 quennales debitoribus aduerſus Contractus iuratos, quia † iuramentum non poteſt, niſi per Papam re- 11 mitti, & cum cauſa, *cap. quanto*, *cap. ſi verò*, *cap. quemadmodum de iur. iur.* & ad hoc faciunt tradita per Vrſil. Afflict. *deciſ.*288 *ſub num* 7. *&* 8. non autem quando agitur inter ipſos creditores concurrentes, ac de intereſſe illorum quos non afficit iuramentum, & quorum etiam plures ſimilia fortè inſtrumenta habent, vt etiam conſiderat Vrſil. *ſub dicto n.*8.

Sed † quod plus eſt, cenſuerunt Domini ex ver- 12 bis Statutorum; tam *in d. c.*68 *in fin.* ibi, *etiamdio non obſtante, che il marito confeſſaſſe ò giuraſſe di non conuenire &c.* quam in *cap.* 83. *in fin.* ibi. *ſtatuimo ancora, che alcune renunciationi ſpeciali, ouero generali tacitamente, ouero eſpreſſamente per alcun modo. per patto tacito, ouero eſpreſſo fatte contro i preſenti Statuti, ouero alcuna parte di quelli, per alcun modo non vagliano, ò ſiano di neſſun valore, & affetto ancora ſe vi foſſe interuenuto il giuramento*, comprehendi ſub illorum diſpoſitione, etiam creditores illos, qui habent inſtrumenta eorum crediti, iuramento debitoris munita. Ratio fuit, quia ſuppoſita verba non ſolum comprehendunt caſum, quo expreſsè renunciatum fuit beneficio, vel diſpoſitioni huiuſmodi Statutorum cum iuramento, ſed etiam quando tacitè propter iuramentum in contractu appoſitum allegatur renunciatio, ſeu exemptio, & non comprehenſio ſub eius diſpoſitione, ita quod ex pacto euitari, intenditur Nam hæc in effectu eſt tacita renunciatio, ſiue reiectio diſpoſitionis, ac beneficij. Statuti ex iuramenti virtute reſultans, vt benè declarauit Rot. *Bononien. diuerſ. deciſ.*59. *n.*23. vbi quod † emphyteuta cadit ob canonem non 13 ſolutum, etiamſi iuramentum eſſet in inueſtitura appoſitum ſecundum Statutum Bononiæ, cum debeat habere locum etiam non obſtante iuramento appoſito in inueſtitura; cum concluſio Statutorum loquatur clarè, ne dum, vt ſuperius fuit conſideratum, vbi expreſsè renunciatur beneficio, vel diſpoſitioni Statutorum cum iuramento, ſed etiam quando tacitè propter iuramentum appoſitum in contractu allegatur renunciatio; ita quod, dum Statutum loquitur de tacitis pactis, negari non poſſit quin comprehendat caſum, quando ex

iura

iuramento quis intendit effugere concurſum, præ-
14 ſertim, quia verba † illa (*per alcun modo*) ſunt effrenata, & comprehendunt etiam impropria, iuxta doctrinam Alciat *num. 6. de verb. ſignific.* plures addit Tiraquell. *de retract. lignag. §. 1. Gloſſ. 7. num. 20. & ſeqq.* Surd *conſ. 453. n. 8.* Iat. *cen. 63. n. 14. l. 3.* Rot. *diuerſ. deciſ. 564. n. 1. part. 1. & deciſ. 602. n. 4. p. 2. recent.*

Non obſtat, quod cum non omnes Creditores ciues Bononien. ſint ſubiecti foro mercatorum, ſed tantum illi Creditores, qui contraxerunt ex cauſa mercaturæ: inde ſequitur Statuta, de quibus ſupra, non applicari in credito ex cauſa cenſus ſub fideiuſſione Caiti poſteà decocti; quia non ſubſiſtit, quòd ſtatuta reſtringantur ad mercatores creditores ceſſantium, ſed loquuntur de omnibus Creditoribus, vt conſulatur mercaturæ, & facilius homines contrahant cum mercatoribus, & quia Statuta
15 † fori Bononien mercatorum habere locum, non ſolum inter mercatores, ſed etiam inter alios, & in alia cauſa, quam mercaturæ, alias fuit à Rot. reſolutum, *vt in Bononien. Bonorum,* 1508. 27. *Septembris, coram Card. Lancell. ſeniore, & in alia Bononien. Dotis prima Iunij* 1609. coram Cardin. Caual. *d. 64. num. 4. inter eius impreſſ.* nec agitur vigore obligationis Cæſaris Caiti fideiuſſoris, & ſuper eius bonis, quem fuiſſe mercatorem non controuertitur.

Neque dicatur ſtatuentes laicos non potuiſſe ex defectu authoritatis tollere iuramentum, ſiue de eo fecerint expreſſam, & indiuiduam mentionem, ſiue non, quia Statuta fori mercatorum Bononiæ pluries fuerunt expreſsè confirmata à Sede Apoſtolica, & ſignanter bis à Iulio II. in eius prima Conſtitutione de anno 1510. 10. Kalend. Decembris, & in ſecunda, de eodem anno 1510. 8. Idus
16 Martij, quas † confirmationes eſſe in forma ſpecifica, & ex certa ſcientia probatur ex lectura tàm primæ, ibi, *Auctoritate Apoſtolica, & ex certa noſtra ſcientia, ac poteſtatis plenitudine tenore præſentium ſtatuimus, & ordinamus, promiſſaque inuiolabiliter obſeruari, ac vt vim contractus inter Nos, & Communitatem Bononiæ habeant, decernimus; non obſtan. &c.* quàm ſecũdam, ibi, *Auctoritate Apoſtolica tenore præſentium, perpetua conſtitutionis edicto, ſtatuimus, & ordinamus, quod omnia, & ſingula Statuta de cætero inuiolabiliter obſeruentur, & ſecundũ in illis diſpoſita, iuſtitia miniſtretur, etiamſi Contractus, vel Inſtrumenta contra alienius eorum diſpoſitionem, & formam ad illorum validitatem iuramentis firmata, & roborata reperirentur, &c.* quæ verba habent vim legis, & conſtitutionis peculiaris, non autem ſimplicis Confirmationis; atque ideo efficacius operantur, vt probat Abbas *conſ.* 101. *ſub num. 10. verſ. his non obſtan. part.* 1. & latè fuit dictum *in Bononien. Succeſſionis 9. Decembris* 1622. *Coram bon. mem. Franciſco Vbaldo, in verſ. & dominum confirmabat, quæ eſt deciſ. 438. num. 54. tom. 2.*
17 *part. 4. rec.* Vnde † Statuta prædicta ex certa ſcientia fuiſſe confirmata, in terminis reſponderunt Maluaſ. *conſ. 3. num. 28. & ſeqq. conſ. 87. num. 17. & conſ. 95 num. 30.* Laur. de Pin *conſ. 71. n. 10.* Gratuſ. *conſ. 75. n. 11. verſ. nec obſtat. lib. 2.* Ruio. *conſ. 107. num. 15. lib. 1.* Boër. *conſ. 40. num. 13. lib. 3.* Alex. Stra. *in prax quæſt. 14. num. 2. & ſeqq. & quæſt. 28. n. 32. & in patrocin. 19. num. 15. & per tot.* Giouan. *conſ. 85. num. 29. in fin. lib. 1.* Rot Bonon. *diuerſ. dec. 59. n. 15.* & Adden. *ad deciſ. 121. verſ. vel ſecundò quia Statuta,* eadem Rot. Bonon. *deciſ. 125. num. 46.* & apud Cuman. *deciſ. 41. num. 56.* Vbi plures Doctores, & plures Deciſiones huius ſac. noſtri Tribunalis cumulat. Hanc opinionem amplexa fuit Rot. coram bon. mem. Buratt *dec. 201. num. 2. & in Bononien. de Michellinis 4. Iulij* 1618. *& 15. Maij* 1620. *coram eodem Fran Vbaldo.*

Et † alij Doctores, veluti Alex. *conſ. 69. lib. 1. &* 18
Aretin. conſ. 8. loquuntur in terminis confirmationis Cardinalis Beſſarionis, Legati Bononiæ, & Vicarij Apoſtolici, quæ emanauit anno 1454. tempore felicis recordat. Nicolai Papæ V. non autem de confirmationibus Iulij II. alio, & citeriore poſt tempore factis, quas non viderunt, cum nondum editæ fuiſſent, ex quo emanarunt, vt fuit dictum ſupra de anno 1510. vt benè aduertit Malu. *d. conſ. 3. num. 30. conſ. 8. num. 17. verſ. ipſi enim, &c. & conſ. 49. ſeu. 95. n. 30. verſ. non viderunt, &c.* Grat. *ſub d. conſ. 75. ſub d. n. 11. lib. 2.* Monter. *in gloſſ. ſuper prima Conſtit. Iulij II. in verbo, approbamus, fol. 9. col. 1. circa medium, verſ. quidquid* forte dici potuiſſet de dicta confirmatione Nicolai V. ſuper qua diſſeruerunt, & Alex. *conſ. 59.* & Aret. *conſ. 8. &c.* Rot. Bonon. *diu. dec. 59. n. 15. verſ. ſed nihilominus, &c.* vbi habetur, quod tempore Alexandri, & Aretini nondum extabat Bulla Iulij II.

Alij vero non loquuntur de his confirmationibus Apoſtolicis, vt Laur. à Pin. *conſ.* 90. & Rot. Bonon. apud. Anton. Monach *dec.* 8.

Soccinus Iun. *conſ.* 32. & Pariſ. *conſ. 33. num. 50. l. 3.* tanquam ſequentes Alexandrum, & Aretinum non faciunt vim; quinimo Soccin *ſub. numero* 44. ſe fundat in eo, quod dicta confirmatio non probetur vſu recepta; Pariſius verò fuit ſibi contrarius, vt aduertit Rot. Bonon. *diuerſ. d. deciſ. 59. n. 9.* & reprobatur per Maluaſ. *de conſ. 3. num. 31.*

Alij quoque minus rectè in hac parte ſenſiſſe videntur, vt reſpondet Malu. *d. conſ. 3. n. 30. & ſeqq. verſ. & quamvis, &c. & verſ. & propterea, &c.*

Gratus *conſ. 41. num. 21. & ſeq. lib. 1.* loquitur de Statuto edito ſuper præſcriptione, in quo viget diuerſa ratio, quia Iuramentum perpetuat actionem ad 40. annos.

Et Bertus *conſ. 126. n. 10. l. 1.* loquitur de actu geſto ante confirmationem Iulij II. vt ad litteram *ſub num.* 13. ibi, *Vel §. Et melius dico illam diſpoſitionem Iulij non habere locum in caſu noſtro, quia Contractus, & Inſtrumentum in quo iuratum fuit, confectum fuit ante promiſſionem Iulij;* quinimo *in conſ. 40. n. 13. l. 3.* tenuit Statuta Bononiæ fuiſſe à Papa confirmata ex certa ſcientia, idque apparere ex verbis expreſſis, quibus dicit eſſe ſtandum.

Nec Garza *Patrocin. 10 n. 15.* loquitur de ſecunda Conſtitutione Iulij II. ſed de prima tantum.

Barz. *dec. 25. n. 48.* non loquitur in terminis confirmationis Iulij II. & reiicitur per Geouagn. *d. conſ. 83. n. 30. in fin. l. 1.*

Rota Bononien. *diuerſ. dec. 21. num. 26. ſequitur* Gratum *d. conſ. 41.* & Berto *de conſ.* 126. ideo non attendenda, & loquitur de Statuto præſcriptionis, ſeque ad illud reſtringit vnde *ſub n. 36. verſ. 30. pro reſponſ. &c. quoad alia Statuta nihil firmat,* ibi, *quod quidquid ſit de aliis Statutis, &c.* ex verbis patet, quoad alia Statuta potius admittere concluſionem.

Rota *in Bononien. de Caldermis,* 14. *Nouembris* 1598. coram Penia pariter loquitur de Statuto præſcriptionis, neque ibi fuit habita ratio ſecundæ confirmationis Iulij II.

Supra allegata reſolutio Rotæ *in Bononien. ſucceſſionis*

ceſſionis 9. Decembris 1622. coram bon. mem. Franciſci Vbaldo, inter. recent. dec. 438. tom. 2 part. 4 recent. nedum firmat articulum de quo agitur, vt *ſub num. 45. in fin.* ibi, *nihil firmando Domini circa huiuſmodi confirmationes*; Quinimo *ſub num. 54. & 55.* ponderatis verbis confirmationis, habetur, non videri Papam ſtetiſſe in ſimplicibus terminis confirmationis, ſed feciſſe nouam conceſſionem, & diſpoſitionem; & *ſub num. 59. & 60.* pariter habetur fuiſſe conſideratum adeſſe verba, quæ non ſolum videntur importare nouam conceſſionem, ſed præceptum de obſeruando, ibi, *obſeruari mandamus, & vim Contractus habere decernimus &c.* & verba relata non inducere ſimplicem confirmationem, ſed legis nouæ editionem: Vnde potius ſequitur, dictam reſolutionem poſſe allegari pro comprehenſione, non autem in contrarium; & quod non ſit ſimplex confirmatio, ſed extenſio Papalis ad Contractus iuratos.

Idem dicendum de Deciſ *in Bononien. fideicommiſſi de Blanchis 14. Ianuarij 1636. coram R.P.D. meo Royas, dec. 84 n 8. p. 7. rec.* quia fundatur *in ſupra d. Bonon. Succeſſionis 9. Decembris 1632.* quæ ex ſupradictis non obſtat.

19 Ita quod, cùm † Statuta fori mercatorum Bononiæ fuerint confirmata in forma ſpecifica, dicuntur Papalia, perinde ac ſi ab ipſo Papa proceſſiſſent, & vti talia ſunt obſeruanda, quia recipiunt robur à confirmante non à faciente, Gabriel. *conſ.* 127. *num.* 23. *lib.* 1. Aldoin. *conſ.* 100. *num.* 54. Rol. *conſ.* 86. *num.* 28. *lib.* 2. Peregrin. *conſ.* 63. *num.* 12. *lib.* 1. *conſ.* 6. *num.* 6. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 302. *num.* 49. Rot. coram fa. mem. Greg. XV *deciſ.* 267. *num.* 6 & coram Seraph. *deciſ.* 151. *num.* 1. Ideoque, ſicut Papa, & ſex Can. iu-
20 ramentum tollere poſſunt, vt † in terminis, Giou. *d. conſ.* 83. *num.* 30. *lib.* 1. Adden. ad Rot. Bonon. *d. dec.* 121. *poſt medium, verſ. & ideo poſſunt diſponere ſuper iuramento, &c.* eadem Rot. Bonon. *dec.* 125. *num.* 46 *Rot. Coram bon. mem. Marc. Montio. In Bononien Cenſus 17. Martij 1068. deciſ. 59. num. 2. poſt* Picum *ad Statut. Vrb.* cum Papa, vt fuit dictum ſupra non proceſſerit ſimpliciter per verba, *Confirmamus*, ſed per verba, *Statuimus, & ordinamus*, quæ operantur, vt non dicatur confirmaſſe, ſed nouum ſua ſtatuiſſe, nec ſit ſimplex confirmatio, ſed noua conceſſio, & extenſio Papalis ad contractus iuratos.

Non obſtat, quod Statuta, de quibus agitur, ſolùm tollant iuramentum, quando apponitur ad validandum Contractum factum contrà formam Statuti, quia non ſubſiſtit, cum in concluſione Statutorum Ciuitatis, quæ in principio eiuſdem Concluſionis verbis claris declarat, concludere non ſolum Statuta Voluminis Ciuitatis, ſed etiam alia, quæ in illo Volumine non ſunt clauſa: ideo etiam
21 † Statuta fori mercatorum comprehenduntur ſub eadem Concluſione, quæ ſunt etiam Statuta eiuſdem Ciuitatis *in §. ne autem ſub prætextu, &c.* diſponatur, ne contra Statuta aliquid directè, vel per obliquum valeat attentari, quod iuramenta non apponantur, & quòd ſi appoſita fuerint, nulla fides adhibeatur ſcripturis, & quod Statuta in omnibus obſeruentur non obſtantibus renunciatio-
22 nibus, & iuramento; quando † autem prohibetur omnia modus per quem poteſt tolli vis, & obſeruantia Statutorum, comprehenditur etiam Contractus, in quo interuenit iuramentum, vt in terminis huius Statuti, Lud. Bologn. *conſ.* 46. *num.* 5. *verſ. ergo ex quo ipſum Statutum, &c.* cuius doctrinam notabilem dicit, Seraph *de priuil. Iur. priuil.* 98. *num.* 7. *verſ.* & dicit vnum valde notabile, qui pariter loquitur de hoc Statuto fori mercatorum Quia clarè patet ſtatuentes intendiſſe, vt Statuta præciſe obſeruarentur, & noluiſſe, quod poſſent eludi, nec mediante renunciatione, nec mediante iuramento, nec alio quocunque modo, & ſub quouis colore: vt propterea appareat ſtatuentes, non ſolum conſideraſſe renunciationem, & iuramentum, ſed quemcumque alium modum, cum generaliter diſponant ſuper obſeruantiam Statutorum, quam tolli nolunt mediante iuramento, nec ſe reſtringunt ad aliquem caſum particularem.

Idem diſponitur in ſecunda confirmatione Iulij II. non reſtricta ad Contractus minorum, & alios nulliter celebratos, cum loquatur ampliatiuè, non reſtrictiuè, & non de certo aliquo Statuto, ſed de omnibus, & ſingulis, & in ea diſponitur, quod omnia, & ſingula Statuta inuiolabiliter obſeruentur, ſub quibus verbis generalibus comprehenduntur omnes Contractus iurati, nec poſſunt reſtringi ad aliqua peculiaria Statuta, ex quo illa verba
† omnia, & ſingula, comprehendunt omnia, neque admittunt reſtrictionem. Surd. *conſ.* 412. *num.* 27. 23
Rot *diu. deciſ.* 246. *num.* 2. *& deciſ.* 741. *n.* 2. *part.* 1. *in recent. dec.* 70. *n.* 4. *part.* 1. *& in Cæſaraugustana Præminentiarum 10. Nouembris 1623. coram bon. mem. Coccino in §. ex quibus ſequitur*, ſed ex illis verbis, ibi, *Contra alicuius eorum diſpoſitionem, & formam, &c.* Papam conſideraſſe caſum, quando apponitur iuramentum contra diſpoſitionem Statutorum ad euitandum id, quod Statuta diſponunt; quia mediante iuramento tolletur diſpoſitio Statuti; ideo bene comprehenditur contractus iuratus.

Ea quæ dicuntur ad probandum Statuta contra ius, & præter ius, nihil releuare, ceſſant, attenta
† confirmatione Apoſtolica ex certa ſcientia, quæ 24
operatur vt Statutum qualecumque ſit, valeat: Rot. *in recent. dec. 339. num. 3. verſ. qua confirmatione ſtante, part. 2.*

Non obſtat Conſtitutio Cardinalis Iuſtiniani, tunc temporis Legati Bononiæ, edita 17. Septembris 1608 in qua diſponitur, *quod Creditores habentes hypothecam, non teneantur concurrere cum creditoribus non habentibus*, quæ ex deductis per Rotam, *in dicta Bononien. fideicommiſſi de Blanchis coram R.P.D. meo Royas. deciſ. 84. num. 11. part. 7. recent.* reductiua ad Ius commune, valet. Quia ſatis eſt reſpondere, quod Cardinalis † Iuſtinianus, 25
tanquam Sedis Apoſtolicæ legatus, non potuit aliquid ſtatuere contra Statutum confirmatum à Sede Apoſtolica. Nic. Boer *de poteſt legat. à later. q. 2. num. 44. inter tractat. diuerſ. tom. 13. part. 3. fol. 146.* Guid. Pap. *ſingul.* 791. *num.* 2. Rom. *conſ.* 37 *n.* 2. *verſ. ſecundo, quia* Ruin *conſ.* 166. *num.* 3. *verſ. quod legatus de latere, lib.* 4. Rot. *in Bonon. Bonorum, coram R.D. Dunozzet. 18. Feb. 1639. in §. non obſtat.* & in terminis, quod legatus non habeat facultatem reſcribendi contra conſtitutionem effectam Papalem, tenuit Rot. *in Arimin. Bonorum 17. Decembris 1618. coram Card. Sacrato deciſ. 66. num. 16. ex ibi allegat. t. 2. p. 4. recent.* licet enim legatus † de latere 26
poſſit facere Statuta, & conſtitutiones, non tamen poteſt abrogare & tollere iam facta, præſertim Auctoritate Apoſtolica. Et ceſſat omnis difficultas, cum eadem Conſtitutio fuerit deinde abrogata per aliam editam ab anno 1609. quæ etiamſi emanauerit tres annos poſt inſtrumentum de quo agitur

tur, & ptoinde non poſſit ttahi ad prætetita, nihi-
lominus comprehendit caſum, de quo agitur. quia
27 Conſtitutio, † ſeu Statutum pottigitut etiam ad
actus ptæteritos reſpectu effectus, quem expe-
ctant de futuro, & exceptioni otienti poſt Statu-
tum nouum ſubiacet Conttactus antea celebratus.
Cephal. *conſ. 644. num. 19. lib. 4. Ita notabiliter*,
Capt. *contl. 6. num. 48. & 49.* exemplo conſtitutio-
nis diſponentis, quod poſſidens bona fide per de-
cem annos præſctibat; ſi aliquis poſſideat per de-
cem annos poſt Statutum cauſabitur ex tali poſſeſ-
ſione exceptio præſcriptionis, etiam in præteritis,
quod dicit eſſe intelligendum, niſi aliud in ea
Conſtitutione exprimatur.

Ex quibus Domini (articulo maturè diſcuſſo)
cum pluries cauſa fuerit propoſita receſſerunt ab
vltimo loco decisis, existimantes, Creditores ha-
bentes instrumenta eorum crediti iurata, non eſſe
exemptos à diſpoſitione Statuti fori mercatorum
Bononiæ, *cap. 68. ſub rubr. A quali Creditori de
ceſſanti, &c.* ex rationibus ſupra ponderatis.

AD PART. I. INIT.

R. P. D. Emerix.

Bononien. Pecuniaria.

Mercurij 22. Martij 1661.

ARGVMENTVM.

De Concreditorum Debitis per conſo-
cios, vel eos repræſentantes, ſoluendis.
Dilatio conceſſa à maiori creditorum
parte, an retardet executionem, &c.

SVMMARIVM.

1 *Bona Teſtatoris, qui per modum præcepti, vel de-
ſiderij mandauit aliquod negotium exerceri
ſub ſuo nomine, obligata remanent ad fauorem
creditorum ipſius negotij.*

2 *Socius non dicitur instituiſſe negotium diſtin-
ctum priuatiuè, quoad ſe, ſi illud continuauit
ſub nominibus aliorum conſociorum.*

3 *Conſocij tenentur ſatisfacere concreditoribus.*

4 *Alienationis prohibitio non impedit, quin bona
poſſint obligari, & alienari quando obligatio,
& alienatio fit pro debitis habentibus cauſam,
& originem ab ipſo prohibente.*

5 *Nomen proprium expendens induit perſonam ſo-
cij, adeo vt teneatur in ſolidum pro debitis oc-
caſione negotij, ſeu ſocietatis contractis.*

6 *Dilatio conceſſa à maiori parte creditorum po-
teſt quidem retardare executionem non tamen
relaxationem mandati.*

DECISIO II.

CVm poſt obitum Matthæi Moſcardini nego-
tium artis Sericæ, quod ipſe ſub nomine Ioan-
nis, & Matthæi exercuerat, per Paulum Matthæi
filium, & hæredem ex eiuſdem præcepto, ſeu de-
ſiderio continuatum fuiſſet. Angelus Pagnonus,
& litis conſortes, qui huic negotio crediderunt,
non acquieſcentes dilationi Paulo poſt decoctionem
à concreditoribus conceſſæ: obtinuerunt à R. P.
D. meo Albergato ſententiam qua declaratum fuit
tam bona, & hæreditatem Matthæi, quam Pau-
lum, nedum nomine hæreditario eiuſdem, ſed
etiam proprio, ſibi teneri, & obligatos exiſtere;
à qua ſententia commiſſa, mihi cauſa appellatio-
nis, & propoſito de more dubio ſuper illius con-
firmatione, vel infirmatione Domini pro confir-
matione reſponderunt.

Etenim † quoad bona, & hæreditatem Mat- 1
thæi eo ipſo, quo ille ſiue per modum præcepti,
ſiue per modum deſiderij ordinauit continuatio-
nem negotij, & in eo nomen ſuum per inſtito-
rem, ſeu Adminiſtratorem expendi permiſit, ſe-
quitur quod eius hæreditas obligata remanſerit
creditoribus, qui fidem eius notoriæ publicè, &
palam ſecuti fuerunt per text. *in l. 1. §. ſi plures vl-
timo cum l. ſeq. & l. ſi tam plures, §. ſed ſi plures,
ff. de exercitoria actione*, Caſtrenſ. *in d. §. ſi plu-
res, num. 3.* Batt. *in l. eandem, num. 9. verſ. ſi vero
talis negotiatio, ff. de duobus reis*, quos refert, & ſe-
quitur Rot. *deciſ. 246. num. 5. & ſeqq. part. 6. rec.*
& in Romana Societatis de Rotignis *19. Iunij
1645. §. quia inter* coram Reuerendiſſimo Ter-
racinen. cum aliis cumulatis in deciſ. huius cauſæ
coram R. P. D. meo Albergato 5. Maij proximi
præteriti.

Nec ſubſiſtit quod hoc negotium quoad Mat-
thæum, ſeu illius hæreditatem terminatum fuerit
anno 1651. per inſtitutionem alterius conſimilis
negotij cantantis ſub nomine Pauli, quoniam † 2
Paulus vt patet ex illius *Summario, num. 3.* non in-
ſtituit nouum, & diſtinctum negotium priuatiuè,
quoad ſe ſolum, ſed tantum fecit ſe cumulatiuè
conſocium, idque manifeſtè probatur, tum † ex 3
eo, quod negotium ſemper continuatum fuit, ſub
iiſdem nominibus Ioannis, & Matthæi iuncto no-
mine Pauli, vti conſocij, quod ſolum ſufficeret, vt
Pagnonus, & concreditores, qui fidem vtriuſque,
tam Matthæi, quam Pauli ſecuti fuerunt ſolutio-
nem ab vtraque deberent; vt latè dictum fuit in
ſupracitata Romana de Rotignis coram Reueren-
diſſ. Terracinen. & in eadem coram R. P. D. meo
Boutlemont 3. Ian. 1661.

Tum etiam ex eo, quod de anno 1653. & 1656
executores Teſtamentarij Matthæi ſciente, & pa-
tiente Paulo negotio ſeſe immiſcuerant Summa-
rio hodierno Creditorum, *n. 1. 2. & 3.* quod ſanè
Paulus minimè permiſiſſet, ſi tunc negotium ad
ipſum ſolum priuatiuè pertinuiſſet.

Neque euitari † poteſt obligatio bonorum, & 4
hæreditatis Matthæi ſub prætextu quod ipſe in te-
ſtamento fideicommiſſum inſtituerit, & bona ſua
alienari prohibuerit, quia cum debita de quibus
agitur, originem & cauſam habeant ab ipſomet
Matthæo Teſtatore, prohibitio alienationis non
impedit quominus, & cauſa ſolutionis debitorum
huiuſmodi, bona ipſius obligari, & alienari poſ-
ſint, vt præter auctoritates adiectas in præcitata
deciſione R. P. D. mei Albergati firmauit Rota Co-
ram Merlino, *deciſ. 459. n. 6. & 7.*

Quo vero † ad Paulum res viſa fuit extra om- 5
nem controuerſiam, quia dum ipſe publicè decla-
rauit, velle proſequi negotium etiam nomine pro-
prio poſt talem declarationem non ſolum repræ-
ſentauit perſonam Patris, ſed inſuper induit per-
ſonam Socij, vnde vtroque nomine inſolidum te-
netur pro debitis occaſione negotij, ſeu Societatis
contractis, *d. l. 1. §. vltimo, & l. 2. & 4. §. 1. ff. de
exercitoria act.* Rot. *d. deciſ. 246. num. 5. & ſeqq.*
& in præallegata Romana Societatis de Roti-
gnis, *§. quia cum inter* coram Reuerendiſſ. Ter-
racinen.

6 Nec ad effectum † de qoo agitur Paulo ſuffragatur dilatio à maiori parte creditotum obtenta, quia vt bene reſponſum fuit coram R. P. D. into Albergato, hæc quidem poſſet retardare executionem non autem relaxationem mandati, ante cuius expeditionem particulatiter videri poterit, Ao necne obſtat dilatio.

Ex quibus ſtante Iuſtitia validitate ſenteoriæ, de qua in reliquis conſtat ex reuolutione actorum pro illius confitmatione concluſum fuit vtraque, &c.

AD PART. I. INIT.

R. P. D. Coccino Decano.

Fauentina Dilationis.

Veneris 16. Ianuarij 1609.

ARGVMENTVM.

Prò Argumento ſtat.

SVMMARIVM.

1 *Maior pars crediterum poteſt præiudicare minori, ſeruata forma,* l. vlt. C. qui boo. ced. poſſ. *vbi quod eſt de ſubſtantia, vt crediteres inſimul conueniunt, & n.* 2.

3 *Muier purs crediterum, ſi debitum eſt iuramentum, non poteſt pruiudicare minori.*

4 *Iuràmentum ſeruandum eſt, niſi pendat ad interitum ſalutis æternæ.*

DECISIO III.

DVbitaoi, An ſeoteotia extra Rotam lata ſit confirmaoda, vel infirmanda? Et quia age-
1 batur de coocordia inita inter illos de Gadis, & illorum creditores pro directione cauſæ, voluerunt DD. quod ſtrictè informaretur ſuper eo, An in caſu de quo agitur, maior pars creditorum potuerit præiudicare minori in dilatione danda? Et Rota cenſuit negatiuè reſpondendum, quia licet
2 vera ſit concluſio ſimpliciter loqoendo, quod maior pars poſſit præiudicare minori in d. dilatione danda, *l. vltim. C. qui bon. ced. poſſ.* vbi Bart. *n.* 1. Bald. *num.* 2. Angel. *num.* 1. *verſ. beae ergo poſſunt.* Albetic. & alij Roman. *conſ.* 439. *num.* 1. *&* 2. *cum ſeq.* Tamen debet ſeruare forma, *d. l. vlt.* ſcilicet vt creditores inſimul conueoiant, quæ forma non fuit ſeruata, ſed fuit actum per viam ſubſcriptionis folij, abſque dicta conuentione, quæ eſt de ſubſtantia, vt dicit Alex. *conſ.* 205. *n.* 1. *lib.* 2. ex mente Bald. *in d. l. vltim. in princip.* quidquid dixerit Pariſ. *conſ.* 100. *num.* 5. *lib.* 3. quem reprobat Stracc. *de decoctor. in* 6. *part. n.* 19. Vltra quod nec maior
3 para poteſt præiudicare minori, quando debitum eſt iuratum, ex allegat per Boër. *deciſ.* 196. *num.* 5. qoi licet ſubdat quod hoc non videtur ſeruari, tamen de iure non probat quod non debeat ſeruari, prout he hoc probat Theſaur. *dec.* 188. *num.* 6. & Guid Pap. *dec.* 211. *num.* 5. & alij, qui in contrarium poſſent allegari; cum regula ſit, quod Iura-
4 mentum debet ſeruari, niſi tendat ad ioteritum ſalutis æternæ, *cap. ſi vere, de iure iurand. c. quamuis, de pactis in* 6. An autem illi, qui ſubſcripſerunt concordiæ teneantur illi ſtare, erit particulatiter videndum, &c.

Et Ita, &c.

AD ARTICVLVM I. PAR. I.

R. P. D. Melio.

Romana prætenſæ Dotis.

Merc. 29. May 1652.

ARGVMENTVM.

De Hypotheca dotali, eiuſque effectibus, præſcriptione, renuntiatione, & amiſſione ex facto mulieris. An Hypotheca in mercibus conſiſtat; æqualiter, & de vxoris interceſſione pro viro.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum relaxatum non præcedente liquidatione ſummæ debiti non ſuſtinetur, nec exequi poteſt.*

2 *Mulieri competit via executiua etiam contra tertium poſſeſſorem pro reſtitutione ſuæ dotis ratione tacitæ hypothecæ, quam habet ſuper omnibus bonis mariti.*

3 *Mulier vigore Statuti Vrbis,* lib. 1. cap 85. *agere poteſt executiuè contra tertium pro ſua dote.*

4 *Mulier vt agere poſſit pro recuperatione ſuæ dotis contra certa bona ſufficit, quod probet illa fuiſſe in bonis mariti de tempore obligationis.*

5 *Hypothecæ non cadit ſuper mercibus, quæ quotidiè venduntur.*

6 *Salaianum non datur contra merces debitoris poſtquam fuerunt illæ per ipſum diſtractæ.*

7 *Creditor qui patitur bona debitoris diſtrahi, & non reclamat ſibi præiudicat, ſi permittit labi tempus aptum ad inducendam præſcriptionem, & num.* 23.

8 *Hypothecæ, quam quis habet ſuper mercibus, quæ fuerunt diſtractæ, quando remaneat in aliis ſubrogatis in locum illarum, quæ fuerunt alienata, & num. ſeq.*

9 *Hypotheca extinguitur in mercibus venditis, & remanet in mercibus ſubrogatis, Declara vt num. ſeq.*

10 Deciſ. Mellin. 224. & Cualer. 259. *declarantur.*

11 *Grex naturaliter eſt aptus edere fœtus, & producere fructus.*

12 *Merces ſalſamentaria ſpatio triennij præſumuntur conſumptæ.*

13 *Merces non ſunt aptæ producere fructus.*

14 *Deciſiones in vno caſu emanatæ trahi non debent ad definitionem caſus diuerſi.*

15 *Illatio non fit ex diuerſis.*

16 *Hypotheca inter præſentes præſcribitur decennio.*

17 *Saluianum ceſſat ſublata hypothecæ.*

18 *Salaianum non competit contra poſſeſſorem decem annorum, Declara vt n. ſeq.*

19 *Præſcriptio hypothecæ, vt inducatur requiritur quod creditor ſciat bona ſibi hypothecata fuiſſe per debitorem diſtracta.*

20 *Vxor præſumitur ſcire facta mariti.*

21 *Dictio notoria probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama.*

22 *Teſtes vnius probat contra illum, qui eius depoſitionem producit.*

23 *Ignorantia quod factus ſit locus reſtitutioni dotis non poteſt conſiderari in muliere, quæ pro recuperatione ipſius dotis iudicialiter egit.*

24 *Scientia*

24 *Scientia alienationis bonorum mariti arguitur in
vxore ex libello porrecto contra tertium poſſeſ-
ſorem pro recuperatione ſua dotis.*
25 *Reſtitutio in integrum, vt concedatur aduerſus
praſcriptionem requiritur ignorantia.*
26 *Reſtitutio in integrum ex capite ignorantia,
quando concedatur?*
27 *Renunciatio facta à muliere non ſuſtinetur vl-
tra medietatem ſua dotis, Declara vt n. 28.*
29 *Mulier renuntians hypotheca, quam pro ſua do-
te ad fauorem alicuius creditoris mariti non
dicitur transferre ſua iura dotalia, ita vt non
poſſit illa exercere ſuper aliis bonis ſui viri.*
30 *Renunciatio facta à muliere hypotheca, quam
habet pro ſua dote ad fauorem alicuius credi-
toris mariti ſuſtinetur, vbi maritus habet alia
bona in quibus poſſit mulier ſatisfieri, & con-
tra illa debet iura ſua exercere.*

DECISIO IV.

CONtracto matrimonio de anno 1623. ſub
die 15. Febr. inter Gratioſa Farinam, & Iaco-
bum Cancellum cum promiſſione dotis ſcut. 600.
ſub die 1. Decembris ſequentis anni mediante in-
ſtrumento faſſus fuit, idem Cancellus recepiſſe ab
ipſa Gratioſa vxore, ſcut. 200. b. 75. in pecunia
necnon alia ſcut. 393. 25. monetæ in tot mobili-
bus, atque appanamentis. Verum quia de an. 1646.
è vita migrauit dictus Cancellus, Gratioſa pro con-
ſecutione ſuæ dotis, ac lucri dotalis vigore Statuti
Vrbis *cap.* 85. egit executiuè, coram A.C. contra
Angelum Gentinianum virum Martæ Sinibaldæ
tunc poſſeſſorem Apothecæ Salſamentariæ, quæ
vendita fuit de anno 1629. q. Anoibali Lupario,
& quæ poſtea ad inſtantiam creditorum dicti Lu-
parini, præuia ſubhaſtatione iudicialiter deliberata
fuit Sebaſtiano Ferretto, qui deinde illam vendidit
dicto Gentiniano, & cum nunc illa poſſideatur per
Martham eius vxorem pro ſuis dotibus cōtra eam
ab A.C. obtinuit Gratioſa mandatum. Vnde de-
lata huiuſmodi cauſa ad Rotam, Dubitatum fuit,
An dictum mandatum eſſet exequendum; Et ne-
gatiuè ſub hac die per DD. fuit reſolutum; Quia
cum in apotheca de qua agitur, quæ ſub haſta ven-
dita, ac deliberata fuit Sebaſtiano Ferretto, tan-
quam maiori oblatori pro ſcut. 704. Iacobus Can-
cellus Gratioſæ vir haberet, tantummodo quan-
dam portionem mandatum † relaxatum iuxta for-
1 mam, Stat. Vrb. *cap.* 805. ratione incertitudinis
valoris, & quotæ portionis eiuſdem Apothecæ
cum nulla præceſſerit liquidatio non ſuſtineatur,
Vnde executioni demandari non poteſt, *l. hec au-
tem §. 1. ff. ex quibus cauſ. in poſſ. eat.* Bald. *conſ.*
165. *num.* 1. *lib.* 4. Surd. *conſ.* 186. *num.* 24. Rot. *in
rec. dec.* 409. *num.* 6. *part.* 1. *dec.* 365. *num.* 7. *& de-
ciſ.* 441. *num.* 1. *ad fin. part.* 2. & coram ſan. mem.
Greg. XV. *deciſ.* 485. *num.* 8. & coram Buratt. *de-
ciſ.* 613. *num* 4. *& ſeq.*
Non obſtat quod eadem † Gratioſa habeat re-
2 gulam pro ſe, vt ei competat via executiua etiam
contra tertium poſſeſſorem pro reſtitutione ſuæ
dotis, ac dum ratione tacitæ hypothecæ, quam ha-
bet in ſuperioribus bonis mariti, *l.* 1. *§. ſed etſi ple-
nius, C. de rei vxor act § fuerat Inſt. de act. c. ex lit-
teris de pignor.* Couarruu. *var. reſol. lib.* 1. *cap.* 7. *n.* 1.
Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 11. *tit.* 19. *n.* 1. *& ſeq.*
Verum † etiam ratione expreſſæ, quam continet in-
3 ſtrumentum dotale, iuxta diſpoſitionem Stat. Vrb.
d. c. 85. *lib.* 1. quod paſſim ſequutum fuit Rot. *vt in
Tractat. de Concurſu Credit.*
Romana Dotis de Mellinis 17. *Febr.* 1578. *coram
Robuſterio*, cum aliis allegatis per Fenzon. *in ſuis
annotat. ad dictum Stat. ſub n.* 1. Et † ſic ei ſuffi- 4
cere præſupponat, quod apotheca de qua agitur
fuerit in bonis mariti de tempore eius obligatio-
nis ad effectum, vt agi poſſit contra illam ad text.
*in l. creditoris de diſtract. pign l. quis generali, ff. qui
potior. in pign habean.* Surd. *dec.* 44. *n.* 6. Rot. *dec.* 280
n. 1. *part.* 4 *rec. tom.* 2. quia prædictis non obſtanti-
bus viſum fuit mandatum ab A.C. relaxatum mi-
nimè exequi poſſe ſuper mercibus prædictæ Apo-
thecæ Salſamentariæ, cum † hypotheca non cadat 5
in mercibus illis venalibus, quæ quotidie venduu-
tur, vel mutantur, & ad illum vſum ſingulariter
ſunt deſtinatæ prout tales erant merces, quæ reti-
nebantur in dicta Apotheca, quo fit, vt † poſtquam 6
illæ fuerint diſtractæ agi non poſſit Saluiano, ad
text. in *l. cum tabernam*, vbi Bald. & Salicet. *n.* 7. *de
pignor.* Bart *in l. ſi conſtante, n.* 37. *ff. ſolut. matrim.*
Put. *dec.* 289. *lib.* 2. Rot. *dec.* 745. *n.* 9. *part.* 4. *diuerſ.*
Accedente † maximè quod de tempore, quo apo- 7
theca vendita fuit, nempe de anno 1629. Iacobus
Cancellus erat decoctus, ac ipſa Gratioſa eius vxor
ab inde citra paſſa fuit emptores pacificè illam
poſſidere, Vnde ea tanquam tacens, & negligens
in exigendo ſuum creditum dotale, ſibi præiudi-
cauit, ex quo per lapſum temporis fuit inducta
præſcriptio, Rot. *dec.* 149. *n.* 8. *part.* 1. *rec.*
Nihil refert, quod dicatur † hypothecam ge- 8
neralem remanſiſſe ſuper mercibus illis, quæ ſub-
rogatæ fuerunt in locum venditarum traditur per
Mareſcott. *var. reſol. lib.* 1. *cap.* 24. *num.* 2. *& c.* 117.
num. 8. *lib.* 2. Quia hoc procederet in mercibus
venditis, quæ exiſtebant pœnes debitorem tem-
pore moti iudicij, Secus eſt autem in illis merci-
bus, quæ pluribus fuerunt diſtractæ ante motum
iudicium, & ante intentatam hypothecariam actio-
nem, quo ſanè caſu, vt illæ tranſierint in empto-
res, declarat Rip. in *l. conuentio generalis ſub n.* 8.
verſ. intelligas igitur ff. de pignor. Neguſan. 2. *memb.*
2. *part. num.* 23. *tit. eod.* vbi, quod alias impedire-
tur commercium commune. Rot. *deciſ.* 181. *n.* 2.
& 3. *part.* 4. *Diuerſ.*
Provt etiam non refragatur, quod dicatur hic
non agi de mercibus ſingulariter venditis, ſed de
tota Apotheca, ac de toto corpore nihil prorſus
remanente pœnes Venditorem, quare manente
eodem corpore, remaneat etiam in ſuo robore hy-
potheca † quæ cadit ſuper mercibus ab emptore 9
ſubrogatis in locum earum, quæ ſucceſſiuè ſingu-
lariter venditæ fuerunt, vt Rota firmauit coram
Mellino *dec* 224. *per tot. & ſignanter, num.* 3. *&* 8.
& coram Cardinali Caualer. *deciſ.* 259. *num.* 3.
Nam † deciſiones allegatæ loquuntur quando 10
alienatur tota apotheca, vel eius pars, & in grege
quod † naturaliter aptum eſt edere fœtus, ac pro- 11
ducere fructus, Rot. *deciſ.* 231. *ſub num.* 5. *verſ.
ſed quando part.* 4. *diuerſ.* In caſu *d. dec. Caualer.*
259. concurrebat identitas mercium, quæ in apo-
theca vſque de tempore factæ obligationis repe-
riebantur, *vt ſub num.* 3. *verſ. hec autem* tanto
magis, In caſu autem iſto non ſubſiſtit quod
fuerit alienata tota Apotheca, vel eius pars, ſed
ſola portio ſpectans ad Cancellum, provt etiam
excluditur mercium identitas de tempore factæ
obligationis ex lapſu annorum 18. cum tanto
tempore huiuſmodi merces durare non potuerint.
Imò ſpatio † triennij præſumantur conſumptæ 12
iux. Gloſ. *in l.* 1. *Cod. ſi adu. vſucap.* Et demum

13 non † ſunt aptæ producere froctus. Quare ſtante
14 † huiuſmodi diuerſitate dictæ deciſiones in obie-
ctum deductæ trahi non poſſunt ad definitionem
caſus præſentis, *l. ſi ita, ff de manumiſſ. teſtam. l ſi
ſeruus, ff. de Stat. liber.* eſt enim ſatis vulgara con-
15 cluſio, vt † ex diuerſis nulla admittatur illatio, *l.
Papinianus exul. ff. de minor.* Ruin. *conſ.* 174. *n.* 4.
lib. 1. Rot. *dec.* 8. *n* 10 *p.* 5 *rec.*

16 Præterea † eſto etiam quod dicta Gratioſa ali-
quam habuiſſet hypothecam ſuper apotheca, de
qua agitur, nihilominus ea præſcripta fuiſſet ſpa-
tio circiter annorum 20. quo pacificè ipſa paſſa
fuit, vt emptores illam poſſederint, cum ad effe-
ctum præſcribendi hypothecam inter præſentes,
ſufficiat decennium, *l.* 1. *&* 2. & ibi Scriben. *C. ſi
aduer. credit. præſcript. oppon. l.* 1. *C. de præſc. long.
temp* Felician. *de Cenſ. lib.* 3. *cap* 4 *n.* 12. Guttierrez
quæſt. ciuil. cap. 90. *n.* 5. *lib.* 1 Rot. coram Cardin.
Mantic. *deciſ.* 291. *num.* 3. *& dec.* 300. *num.* 2. *inter
impreſſ.* apud Modern de Saluian. interdicto, cum
aliis relatis per bon. mem Merlin. *dec.* 811. *num.* 1.
17 & † ſic ſublata hypotheca, ceſſat Saluianum per
18 eandem Gratioſam intentatum quod abſolutè, † vt
non competat contra poſſeſſorem decem anno-
rum, declarat etiam Pariſ. *conſ.* 50. *n.* 8. *lib.* 1. Gab.
concl 7 *n.* 8. *de præſcript. lib.* 5.

19 Et licet præſcriptio † fundata ſit tota in negli-
gentia Creditoris, quæ propterea non poteſt con-
ſiderari in ſola alienatione rei ſibi hypothecatæ
facta in tertium, ſed requiritur etiam ſcientia Cre-
ditoris, circa talem diſtractionem argumento, *cap.
quia diuerſitatem*, vbi Gloſ. *de conceſſ præben.* cum
quo tranſit Alex *conſ.* 58. *in fin lib.* 5. & facit etiam
text. *in l. in rebus dotalibus*, ibi, *minus autem idonea,
C. de Iure dot.* Boër. *dec.* 16. *num.* 16. Tomat. *dec.* 44.
num 26. Rot. coram Merlin. *dec.* 437. *n.* 18. Tamen
Gratioſa, ſi quam habuit hypothecam ab illius
exercitio repellenda eſt, quia conſtat de eius ſcien-
tia, tam decoctionis Iacobi Cancelli viri, quam
20 etiam alienationis dictæ apothecæ, ipſa † enim ha-
bitabat cum dicto eius viro, à quo veriſimiliter
certiorari potuit de illius infortuniis, vt aduertit
Rot. poſt Modern. *de manuten. dec.* 125. *num.* 8. vbi
quod ſimultanea cohabitatio faciat ſemper præſu-
mere ſcientiam, *& dec.* 346. *ſub n.* 12. *&* 13. *part.* 6.
rec. & præſertim in vxore, vt præſomatur ſcientia
de his, quæ ſciuit maritus, Sord *dec.* 111. *n.* 14 &
magis comprobata remanet ex diuturnitate tanti
temporis Add. ad Gregor. XV. *dec.* 249. *n.* 11. Se-
21 raph. alios referens, *dec.* 306. *num* 5. necnon ex †
notorietate decoctionis viri, ſequutæ vſque de an-
no 1629. quæ aliunde probatur ex depoſitionibus
duorum teſtium, de publica voce, & fama atte-
ſtantium, *Summario Marta, num.* 2. vt Rot. firma-
uit *in Montis Faliſci, ſeu Viterbien. Supplementi
legitimæ* 4. *Decembris* 1634. *§. fin. coram bon. me.
Coccino.*

Vrgere valdè etiam videtur quod poſt longam
carcerationem dicti Iacobi de anno 1630. factus
fuit concurſus omnium creditorum, vt deponit
teſtis ab ipſa Gratioſa inductus, † qui licet ſit vnius
22 probat, ex quo per ipſam facta fuit reproductio
illius depoſitionis, ex qua productione oritur illius
approbatio: vt benè diſtinguendo explicat Hon-
ded. *conſ.* 84. *num* 50. *&* 51. *lib.* 1 Farinac. *de Teſtib.
quæſt.* 62. *num.* 243. qui dicit ſub hac declaratione
Rotam ſemper proceſſiſſe, vt firmatum fuit *in Bo-
non. Tutelæ* 4 *Iulij* 1615. *coram ben. mem. Card. Fa-
britio Vereſpio*, & plenius Add. Buratt. *deciſ.* 298.
litt. B. per tot. Vnde † cum vſque de dicto tempo- 23
re Gratioſa non ignorauerit quod ei actio compe-
teret pro repetitione prætenſæ ſuæ dotis, vt expli-
cat Neguſan. *de pignor. part.* 6. *memb.* 2. *num.* 4. &
nunquam reclamauerit, ſpatio 18. annorum, & vl-
tra, amiſit quamcunque hypothecam, ſi quam ha-
buit, vt præter allegatos firmauit etiam Rot. co-
ram Millino, *deciſ.* 211. *ſub num.* 1. *& dec.* 65. *n.* 13.
poſt Zacch. *de oblig. Cam. & dec.* 407. *num.* 5. *p.* 4.
Diuerſ.

Eoque magis arguitur † ſcientia dictæ Gratio- 24
ſæ ex libello per eam exhibito pro repetitione ſuæ
dotis contra Fauſtinam Bemietiam de anno 1639.
vt per Rot. *in Spoletana Saluiani* 3. *Iunij* 1639. *§.
nec probatur coram b. m. Merlino*, à quo tempore
pariter cum effluxerit decennium ſemper contra
eam dicitur intrare præſcriptio, ex iam deductis,
& † ſic ei ſubueniri non poteſt præſidio reſtitu- 25
tionis in integrum, ex capite ignorantiæ, vt ſcilicet
ei competeret actio viuente marito pro dote recu-
peranda, cum dum pro illius recuperatione egit,
non poteſt in ea conſiderari talis ignorantia omni-
no requiſita pro obtinendo remedio reſtitutionis
in integrum, Rot. *in dicta Spoletana Saluiani* 3.
Iunij 1639. *in §.* 3. *quatenus coram Merlino.* Vltra
quod datur † reſtitutio in integrũ ex capite igno 26
rantiæ, quando ea eſt probabilis, & iuſta, ac ab om-
ni parte excuſabilis, non autem quando eſt craſſa,
& ſupina, vel cum ea concurrit negligentia, vel ex
conſecturis deduci poteſt ſcientia, etiamſi ea ſit re-
mota, vel quando habuit in genere notitiam, vel
tenebatur inueſtigare, vt voluit Bald. *in c. licet ſub
n.* 1. *de ſupplen. neglig prælat.* Rom. *conſ.* 340. *in fin.*
cum aliis relatis per Moder. *de Saluian. interd. in-
ſpect.* 4 *cap.* 3. *n.* 30. *cum duabus ſeqq.*

Ponderatum fuit etiam per DD. quod eadem
Gratioſa medio iuramento renunciauerit iuri hy-
pothecæ dotalis ei competenti ſuper dicta apothe-
ca pro ſcut. mille, quæ Annibal Lupatinus pro ca-
pitali in eadem apotheca habebat, & pro quibus
egerat, atque obtinuerat mandatum, & quamuis
per † huiuſmodi renuntiationem Gratioſa præten- 27
darſe fuiſſe læſam, quia prorſus ex illa indotata re-
manſit: Vnde eius renuntiatio ſaltem pro medie-
tate dotis ei obeſſe non poſſit, & propterea pro ea
ab A. C. fuiſſet relaxatum mandatum, iuxta doctri-
nam Gratian. *diſc. for. cap.* 508. *n.* 8. *& ſeqq.* Fonta-
nell. *de pact. nupt. clauſ.* 7. *gloſ.* 2. *part.* 6. *n* 7. *& ſeq.*
Rot. *dec.* 304 *n.* 5. *p.* 4. *rec. tom.* 2. Animaduerti † ta- 28
men debet quod obiectum huiuſmodi procedere
poteſt, ſi Gratioſa fideiuſſiſſet pro eius viro, inſpe-
cto tempore fideiuſſionis, quo maritus alia bona
non habuiſſet, ſuper quibus ea potuiſſet eſſe tuta,
Rot. coram Penia, *dec.* 489. *n.* 1. *&* 3. At quia hic
mulier † renuntiauit ſuæ hypothecæ pro ſecuri- 29
tate, & cautela Lupatini. per talem renuntiationẽ
non dicitur tranſtuliſſe ſua iura dotalia in illum,
ſed illa apud ſe retinuit, ad effectum exercendi ſu-
per aliis bonis viri, iux. text in *l. grege, §. etiam, ff.
de pign & hypot.* cum aliis relatis in Tiburtina *Sal-
uiani* 8 *Iun.* 1645. *§. fuit enim reſponſũ, & §. ſeq. co-
ram R. P. D. meo Cerro.* Vltra quod de tẽpore præ-
ſtiti conſenſus per Gratioſam, nedum probatum
non fuit, Cancellum eius virum non habuiſſe alia
bona, ſed potius contrarium demonſtratur, ex quo
hodie etiam exiſtere præſupponitur cenſus reda-
ctus ex pretio dictæ apothecæ, quapropter † contra 30
illam prius agi debet, iux. theoricam Caſtren. *in l.
Nerua* 50. *§. fundus, ſub n* 3. qui ſatis eſſe declarat,
quod

quod de tempore renuntiationis ſupereſſent alia bona, quæ ſufficerent pro medietate dotis, licet poſtea deſierint, *& num.4.* prout etiam aliis relatis optimè decidit Rot. *deciſ.145. num.7.& ſeq.* coram Durano.

Et ita, vtraque Parte informante, fuit reſolutum, &c.

AD D. ARTIC. I. PAR. I.

R. P. D. Pentingerio.

Romana Saluiani de Caſalibus.

Ven.4. Mart. 1644.

ARGVMENTVM.

Dos præfertur legatis. Prælationis priuilegium pro dote mulieri conceſſum, an, & ad quos tranſeat, mortua muliere. De dotandis fœminis ex bonis fideicommiſſi. An mulier teneatur diſcutere bona obligata penes tertios poſſeſſores, pro dote ſibi ſoluenda, & aliis ad rem.

SVMMARIVM.

1 *Dotis cauſa in concurſu, eſt potior cauſà legati, cum reperiatur à iure priuilegiata.*

2 *Dotis priuilegia vltra perſonam mulieris, & filij non extenduntur.*

3 *Dotis priuilegia non tranſeunt in extraneum, licet ceſſionarium.*

4 *Prælationis priuilegium competens mulieri pro dote, non poteſt ab extraneo allegari.*

5 *Prælationis priuilegium conceſſum mulieribus pro ſuis dotibus, non tranſit mortua muliere, niſi ad filios.*

6 *Prælationis priuilegium competens mulieri pro dote non tranſit in extraneum, ſed tantum hypotheca, ſine prælatione.*

7 *Actio directa, & non ſubſidiaria,* Auth. reſque *competit deſcendentibus fideicommittentis, qui dedit facultatem alienandi bona pro dotandis fœminis. Declara vt num. ſeq.*

8 *Facultas alienandi à fideicommittente conceſſa pro dotandis fœminis intelligitur, dummodo non adſint bona libera. Amplia vt n. ſeq.*

9 *Præceptum de dotandis fœminis iniunctum à fideicommittente intelligitur in ſubſidium, & quatenus dotes aliunde conſtitui non poſſunt, ſiue ſimus in fideicommiſſo ordinato in teſtamento, ſiue in contractu.*

10 *Fideicommittens, qui voluit bona ſua conſeruari in agnatione, ſi det facultatem certis caſibus alienandi, hoc eſt intelligendum deficientibus bonis liberis.*

11 Auth. reſque *non habet locum, quando Teſtator pro dotandis fœminis aſſignauit certam quantitatem. Declara vt num. ſeq.*

12 *Dos certa dici non poteſt aſſignata per Teſtatorem, qui mandauit ſolui dotem congruam.*

13 *Præceptum Teſtatoris de dotando congruè, & iuxta ſuam qualitatem fœminas deſcendentes non importat quod dotes ſint ſoluenda ex bonis fideicommiſſi, extantibus bonis liberis.*

14 *Alienatio permiſſa per Teſtatorem ex cauſa dotis iuncta cum prohibitione alienationis bonorum, niſi ex cauſa magna neceſſitatis intelligitur permiſſa in defectum bonorum liberorum alias tales diſpoſitiones eſſent contradictoria.*

15 *Mulier non tenetur diſcutere bona vinculata penes tertios exiſtentia, ſed poteſt recta via agere contra bona fideicommiſſo ſubiecta pro conſecutione ſuarum dotium. Declara vt n.16.*

17 *Exactionis facilis ea dicuntur pro quorum conſecutione viget obligatio cameralis.*

18 *Obligatus in forma Cameræ ad reſtituendas pecunias habitas prioribus, & potioribus creditoribus cenſetur debitor principalis, & contra eum recta via agi poteſt.*

19 *Calculus factus in iudicio contentioſo à peritò electo per iudicem facit ſtatum, quoad omnes etiam in diuerſo iudicio.*

DECISIO V.

POſtquam Dominis ex benignitate placuiſſet, poſt confirmatas ſententias Rotales, in quibus à R.D.P. meo Cerro, & bo. me. Merlino pronuntiatum fuit Ferranti, & aliis de Caſalibus dandam eſſe immiſſionem ex remedio vtilis Saluiani interdicti ſuper Domo de qua agitur pro conſequendis ſcut.44000. eis à q. Bernard. Caffarello relictis, R. P.D. Proſperum Caffarellum Domus poſſeſſorem ſuper ter reſolutis coram me pro quarta vice denuò audire, hodie iterum ſteterunt in deciſis, non obſtantibus motiuis contra deciſionem adductis.

Non enim releuat, quod † data æqualitate crediti R.P.D. Caffarelli tanquam Ceſſionarij Marij d. Domus donatarij, cui bona Bernardini donatoris pro reſtitutione dotis Fauſtinæ ſuæ matris ſub obligatione Camerali erant hypothecata, ac idcirco æquè, ac Caſalibus pro conſequutione ſui legati obſtricta potior ſit cauſa dotis, tanquam de iure priuilegiatæ ad tradit. *per Calder. conſ.2. de donat. inter virum, & vxor.* & alias contra deciſionem allegatas. 1

Quia cum præſens † iudicium non inſtituatur à muliere, nec eius filiis quibus priuilegia dotis competunt, ſed † ab extraneo, & ceſſionario, in quem dotis priuilegia minimè tranſeunt *per text. in l. vnica, C. de priuil. dotis.* Non † poteſt R.D.P. Proſper priuilegium prælationis allegare, tanquam extraneo non competens Alex. *conſ.58. n.4. lib.7.* vbi quod † priuilegium conceſſum mulieribus, vt in ſuæ dotis hypotheca præferatur non tranſit mortua muliere, niſi ad filios Fachinæus *controu. iur. lib.10. cap.30. §. priuil. circa med. verſ. ad hæredes,* Fontanella *de pact. nuptial. clauſ 7. gloſ 3. p.7. ſub num.2.* Cancer. *var. reſol. cap.9. tit. de dote, & donat. propter Nupt.* Doctrinæ † verò in contrarium allegatæ non firmant in extraneum tranſire prælationem, ſed tantum hypothecam ſine prælatione, vt poſt Pacific. *de Saluian. inſpect.3. cap.4. n.61. & 68.* & egregiè diſtinguendo dictum fuit in Recanaten, manutentionis 27. Iunij 1641. & in Anconitana Dotis 24. Aprilis 1643. coram R.P.D. meo Cerro. 2 3 4 5 6

Nec † facit cum Bernardinus in fideicommiſſo dederit facultatem alienandi bona pro dotandis fœminis, propterea actione directa agi poſſit contra eius bona, & non ſubſidiaria, *Auth. reſque,* quia vt fuit reſponſum in alia deciſione, etiam huiuſmodi † diſpoſitiones intelliguntur, quatenus aliunde dotari non poſſint, ex pluribus allegatis in deciſione huius cauſæ ſub die 11. Martij præteriti coram me, Diſtinctio verò hodie allata, 7 8

quod prædicta concluſio recipien. ſolum in diſpoſitionibus factis in teſtamento, ſecus ſi factis in contractu DD. non placuit, quia ratio, quæ ſuadet præceptum dotandi fœminas iniunctum in teſtamento intelligi in ſubſidium quatenus aliunde dotari non poſſint, eodem pariter probat ſimili modo eſſe intelligendum præceptum appoſitum in fideicommiſſo conuentionali: Imò retenta opinione DD. volentium materiam *Auth. reſque* non applicari, vbi fideicommiſſa ſunt ordinata in contractu, & quia prohibitio facta in contractu fortius ligat propter intereſſe vtriuſque contrahentis, difficilius erit permittenda alienatio in ſimilibus fideicommiſſis, illud autem certum eſt huiuſmodi præcepta de dotandis fœminis indiſtinctè intelligi in ſubſidium, & quatenus aliunde dotes con-
9 ſtitui non poſſint, † ſiue ſimus in fideicommiſſo
ordinato in vltima voluntate, ſiue in conuentionali facto in contractu, vt firmauit in terminis, Rota coram Card. Seraph. *deciſ.440.n.2.*

10 Quod † facilius admittendum eſt cum donatio
Bernardini facta fuerit pro conſeruatione bonorum in agnatione: ſi enim fideicommittens voluit bona in agnatione conſeruari, cenſeri debet, dediſſe facultatem alienandi ſolum deficientibus bonis liberis, alias enim ſi extantibus bonis liberis alienari poſſint bona, non conſeruarentur in agnatione, ſed breui temporis tractu fideicommiſſum exhauriretur, vt ad propoſitum ponderant, Gratian. *diſcept. forenſ.cap.996. ſub n.7.verſ. quia contrariam ſententiam.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.531. ſub n.129. verſ. huius opinionis*, Rota coram Seraph. *d.deciſ.440.ſub n.4. verſ.hanc ſententiam.*

Nec eſt vera replicatio informantium pro D.
11 Proſpero, quod † *Auth. reſque* non habeat locum
in præſenti caſu, quo teſtator pro fœminis dotandis aſſignauit certam quantitatem, vt firmauit Rota *deciſ.477. cum concordantibus p 4. diuerſ.*

12 Quia † ex illis verbis Teſtatoris, quod præfa-
tus Marius, & Succeſſores ſui reſpectiuè teneantur
dotare congruè, & iuxta ſuam qualitatem, &c. nec
13 elicitur certa dos, nec † quod illa aliter quam in
ſubſidium aliis bonis liberis non extantibus de bo-
14 nis donatis non debeatur: Imò † implicaret con-
tractionem Bernardinum poſt conceſſionem alienationis ex cauſa Dotis dixiſſe bona vinculata alienari non poſſe, niſi ex cauſa magnæ neceſſitatis, & voluiſſe extra diſpoſitionem Iuris dictæ *Auth. reſque*, & extantibus aliis bonis liberis, abſque vlla neceſſitate illa alienari.

15 Minus obſtat, quod † mulier non teneatur di-
ſcutere bona vinculata cum cautione de reſtituendo prioribus, & potioribus exiſtentia penes tertios, ſed poſſit recta via agere contra fideicommiſſo ſubiecta, vt pluribus allegatis fuit dictum coram me in Bonon. de Maluetiis 11. Martij 1645.

Quia † hic non agitur de bonis intricatis, quæ
16 ſint difficilis exactionis, nec enim opus eſt per tres
ſententias conformes inſtruere iudicium ordina-
17 rium, † cum creditores, qui pecuniam exegerunt
illius reſtitutionem ſub obligatione Camerali pro-
18 miſerint. † Vnde cenſentur quaſi principales de-
bitores, contra quos ſtatim recta via agi poteſt, ac propterea motiua dictæ deciſ. Bonon. de Maluetiis præſenti caſui malè applicantur.

Et ex his fundamentis DD. ſteterunt in deciſis aduertentes inſuper Marium R.P.D. Proſperi Auctorem fuiſſe de dote integraliter ſatisfactum, dum habuit ſcuta 3. millia redacta ex locis montium, & alia ſcuta 1500. ex cenſu Iulij Buffalini, necnon alia ſcuta 7111. vt apparet ex calculo dato in ſummario Caſalium hodiernæ poſitionis *numero primo*, quæ ſummæ ſimul collectæ excedunt ſummam ſcutorum 9000, in qua dicta dos conſiſte-
bat, cui † calculo licet Marius contradixiſſet, ta- 19
men eo ipſo quod in iudicio contentioſo cum auctoritate R. P. D. Caffarelli per peritum à Iudice electum emanauit, facit ſtatum, quoad omnes etiam in diuerſo iudicio, vt firmauit Rota *deciſ. 352. num.3. part.3. rec.* cum aliis allegatis in *deciſ.11. Martij anni præteriti coram Me.*

Melioramenta verò iterum oppoſita pro retentione Domus, nihil proſunt, dum teſtes, qui etiam de auditu ſolum deponentes minorem fidem merentur, non firmant, nec quantitatem impenſam, neque Domus ſtatum primæuum, & ſatis per cautionem præſtitam de illis reficiendis, quando ſpecificè erunt liquidata, eiuſdem Domus poſſeſſori videtur conſultum.

Et ita vtraque parte acerrimè informante reſolutum fuit, &c.

AD ARTIC. I. P.I.

R. P. D. Dunozetto.

Bononien. Separationis bonorum.

Ven.9. Decembris 1650.

ARGVMENTVM.

De Dotis reſtitutione facienda; an obtineat pro ea, bonorum ſeparatio. Et de fructibus extradotali à viro perceptis, &c.

SVMMARIVM.

1 *Dotem recipere tenetur vxor in eiſdem bonis, quæ pro dote aſſignauit, ex diſpoſitione Statuti Bononiæ.*
2 *Dos reſtitui debet in eiſdem bonis, in quibus fuit aſſignata, ſtante ſpeciali hypotheca.*
3 *Fructus bonorum extradotalium à viro percepti cedunt lucro ipſius viri, ex diſpoſitione Statuti Bononiæ.*
4 *Separationis bonorum remedium exerceri ſolet non inter creditores eiuſdem perſonæ, ſed diuerſarum perſonarum, vel rationum.*
5 *Separationis bonorum remedium competit vxori inſtitutæ hæredi à viro.*
6 *Vxor non poteſt pro repetitione ſuæ dotis, vti remedio ſeparationis bonorum, ſed vti debet beneficio ſuæ hypothecæ dotalis.*
7 *Separationis bonorum remedium non competit hæredi beneficiato, niſi inſtificet credita, quæ habere prætendit cum hæreditate.*
8 *Bona habita à filio ex ſubſtantia teſtatoris imputantur in legitimam.*

DECISIO VI.

CVm Diamantes Sighicella prætenderet, ſe eſſe credittricem hæreditatis q. Pauli Dondini eius viri in libris 30. mil. ex cauſa ſuæ dotis, & in aliis ſummis, aliis de cauſis. Atque etiam eius, & dicti Pauli communes filij contenderent, vti vocati ad fideicommiſſum Iacobi Dondini eorum Aui eſſe creditores hæreditatis Paternæ in ſumma lib.8585.

lib. 8585. pro pretio animalium gemmarum, & aliorum mobilium hæreditatis eiuſdem Iacobi à Paulo Patre emptorum, Ac in lib. 36. mil. ab eodem Patre deſumptis ex negotio Anconæ hæreditario prædicti Iacobi fideicommittentis, ad obtinendam ſatisfactionem dictorum creditorum ſoſteterunt pro ſeparatione bonorum hæreditariorum dicti Pauli, ſed quando pro ſuo intereſſe ſe oppoſuit Hyppolitus Scapiglionus, tanquam creditor eiuſdem Pauli, dubitaui an eſſet locus dictæ ſeparationi? & DD. negatiuè reſponderunt.

1 Etenim † reſpectu Diamantis ipſa tenetur pro ſatisfactione ſuæ dotis recipere bona ſtabilia pro dictis lib. 30.m. Paulo eius viro in cauſam dotis aſſignata ſub die 2. Ianuarij 1627. prout expreſſè diſponit Statutum Bonon. *lib. 4. ſub rub. de dotis reſtit. in §. item dicimus, quod ſi dos data fuerit, &c.*
2 Quod † eo magis procedit ſtante ſpeciali hypotheca, ad tex. *in lib. 2. C. de pignor.* Surd. *deciſ.* 44. *num. 7. verſic. & idem videtur quando agitur de dote, &c.*

Cætera verò eius prætenſa credita non iuſtificantur, & quatenus iuſtificarentur, eſſent pro rata compenſanda in lib. 8. Mil. ab ipſa ex hæreditate
3 dicti eius viri receptis. Illæ † enim non debent compenſari cum fructibus bonorum extradotalium à viro perceptis, cum iſti lucro viri cedant, ita diſponente eodem Statuto *in §. Præterea ſtatuimus.*

Et caſo quo ipſa remaneat creditrix hæreditatis
4 viri in aliqua ſumma, ei † non competit ſeparationis remedium contra alios eiuſdem hæreditatis concreditores, cum illud inter creditores, non eiuſdem perſonæ, ſed diuerſarum perſonarum, vel rationum exerceri ſoleat, iux. text. *in leg. 1. & toto tit. ff. de ſeparat.* Caſtr. *conſil.* 245. *ſub num. 1. verſic. præ-*
5 *tereà, & ſub num. 3. part.* 1. † ei tunc competeret, quando fuiſſet, à viro hæres inſtituta, iux. text. *in l. vnic. §. igitur, C. de rei vxor. act.* in quibus terminis loquuntur Roman. Beroи. Pariſ. Roland. & alij om-
6 nes alleg. per informantes pro eius parte, ſed † hypothecæ ſuæ dotalis beneficio vti debet, iux. tex. *in l. Creditor, & l. potior, ff. qui potior. in pignor. habea. in l. vnic. §. & vt plenius, C. de rei vxor. act. & leg. aſſiduis. C. qui potior. in pignor. hab.*
7 Reſpectu † vero filiorum, licet illi ſint hæredes beneficiati Pauli Patris, ceſſat pariter huiuſmodi remediũ, quia ex hactenus deductis nõ iuſtificantur prædicta credita, nec quidem illud deductum ex pretio animalium, gemmarum, & mobiliũ
8 hæreditatis Iacobi eorum Aui; quia † eſto, quod illa eſſent ſub fideicommiſſo dicti Iacobi comprehenſa, attamen pro tertia tantum Parte ſubſtitutis ratio foret reddenda, quæ in legitimam ipſi Paulo tunc debitam imputari deberet, Gratian. *diſcept.* 448. *ſub num.* 12. Merlin. *de legit. lib.* 2. *quæſt.* 1. *ſub num. 7. &* 8. *verſ. ſed prout opinio, &c.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 674. *ſub num. 21. verſ. ſi vero,* Rot. coram ſan. mem. Greg. XV. *dec.* 568. *n.* 7.

Neque aliud facit deductum à ſupradicta exactione pecuniarum negotij Anconæ, cum non ſatis iuſtificetur, ex datis in eorum Summar. *ſub num.* 7.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit, &c.

AD ARTIC. I. P. I.

R.P.D. Peutingero.

Romana Fructuum Dotis.

Merc. 10. Iunij 1648.

ARGVMENTVM.

Dotales fructus veniunt ſub ſorte ipſius dotis, & gaudent eadem prælatione; A quo tempore competat hypotheca pro ipſis; Plura de fructibus, &c.

SVMMARIVM.

1 *Productio instrumenti non requiritur in relaxatione mandati de ſtylo A.C. quando fuit aliud mandatum relaxatum in actis productum.*
2 *Productio instrumenti obligationis, non requiritur, quando reus conuentus ſoluendo partem debiti illud agnoſcit.*
3 *Productioni instrumenti renunciare dicitur Reus conuentus, ſi citatus ſoluat partem debiti.*
4 *Mandatum ſi fuerit relaxatum abſque productione instrumenti, & ab eo commiſſa cauſa appellationis, poterit exequi, licet fiat productio in ſecunda inſtantia, ſi in prima reus conuentus agnouit debitum mediante ſolutione ipſius debiti.*
5 *Clauſula,* Si quid exequendum, *requirit iuſtificationem ex eiſdem actis.*
6 *Productio, quæ fit ad corroborationem probationis iam factæ, non dicitur noua, ſed retrotrahitur ad acta prioris inſtantiæ, & ſemper attenditur.*
7 *Oratio continere non debet repugnantia.*
8 *Clauſula* Alias, &c. *in forma obligationis Cameralis continet promiſſionem damnorum, & intereſſe.*
9 *Fructus dotales veniunt ſub promiſſione damnorum, & intereſſe.*
10 *Temporis limitatio operatur, vt prohibitum ad tempus poſt illud cenſeatur permiſſum.*
11 *Dotis promiſſio includit etiam promiſſionem ſolutionis fructuum dotalium, lapſo tempore dilationis.*
12 *Fructus debiti ex contractu habent eandem anterioritatem temporis, quam habet ipſe contractus pro ſorte.*
13 *Hypotheca pro fructibus debitis vigore contractus incipit ab ipſo die contractus, amplia vt n. 15. Declara vt n. 16 & 19.*
14 *Creditor fructuum debitorum ex contractu dicitur anterior, & præferri debet aliis creditoribus creatis poſt contractum.*
17 *Obligatio Cameralis in instrumento dotali contenta porrigitur ad omnia, & ſingula etiam enunciata. & acceſſoriè promiſſa.*
18 *Hypotheca expreſſa comprehendit omnia in instrumento contenta.*
20 *Taxa fructuum ad rationem ſeptem cum dimidio pro centenario in Vrbe deſumitur ex diſpoſitione Statuti.*
21 *Pactum initum, quoad partem, non influit in totum.*

DECISIO VII.

CVm A. C. contra Proſperum, & alios de Ricciis poſteriores creditores bon. mem. Du-

cis Alexaodri Sfortiæ, qui nonnullas pecuniarum
ſummas cum ſolita obligatione de reſtituendo
prioribus,& potioribus, & ad omne mandatum
Domini, receperant pro fructibus dotalibus ſcutor.
10. mille ab anno 1622. vſque annum 1637. nec
non pro fructibus aliorum ſcut. 5000. vigore de-
ciſionis Rotalis coram Reuerendiſſimo Salaman-
tino ſub die 27. Maij 1641. executiuum mandatum
relaxauerit ad inſtantiam D. Duciſsæ Strozziæ,
tanquam filiæ;& hæredis q. Ducis Balneoli eius
Patris creditoris anterioris dicti Ducis Alexandri,
cauſa appellationis mihi commiſſa, Domini hodie
reſponderunt mandatum eſſe exequendum. Quia
nullitas contra dictum mandatum oppoſita non
productionis Inſtrumenti obligationis, ſeu promi-
ſionis dotis ceſſat ex facto, dum maodatum origi-
naliter relaxatum cõtra Ducem Sfortiam iuſtifica-
tur ex Inſtrumento tunc in eiuſdem Notarij, qui
1 erat actuarius cauſæ actis producto. Et † aliud
mandatum contra Riccios relaxatum, non opus
habeat productione Inſtrumenti, cum ſofficeret
productio dicti primi mandati, ſtante ſtylo Tribu-
nalis A.D. qui maximè locum habet, quaodo reus
2 † conuentus, vt hic, ſoluendo partem debiti eo
ipſo debitum agnouit, *l. ſi cui res ff. leg. 2. l. ſi qui-
dem, verſ. ſi vero certum. C. de tranſact.* Decian, *conſ.*
618. *num. 2.* Gratian. *diſcept. 524. num. 38. & duobus
ſeqq. Reuerendiſſ. Vrgell. deciſ. 324. num. 4. & 5.* Quo
3 † facto productioni Inſtrumenti remiſiſſe videtur;
vnde quatenus in ſecunda inſtantia debitum ne-
4 getur, negatio talis eſt captioſa,& † ſufficeret tunc
produci Inſtrumentum, ad effectum exequendi
mandatum iam relaxatum, licet ab eo cauſa appel-
5 lationis commiſſa fuerit cum clauſula † *Si quid
exequendum*, quæ iuſtificationem ex eiſdem actis
6 requirit, quia † productio, quæ fit ad corroboratio-
nem probationis iam ante factæ, non dicitur noua,
ſed retrotrahitur ad acta prioris inſtantiæ,& ſêper
attenditur, Cæſar. de Graff. *deciſ. 20. num. 11. de pro-
bat.* Rota *dec. 272. n. 6. coram Greg. XV. & ibi Add.
n. 9. & coram Reuerend. Vrgell. dec. 172. num. 7. ac in
Tiburtina Pratorum 5. Iulij 1638. coram bon. mem.
Buccabella, & in Arimin. Molendini 1. Iulij 1640.
coram R.P.D. meo Bicchio.*

Iuſtitia verò dicti maodati reſultat ex ipſo In-
ſtrumento promiſſioois dotis, in quo D. Dux Sfor-
tia dicta ſcut. 10. millia, nec oon alia ſcut. 5000. ex-
preſsè promiſit infra decennium ſoluere, quod
tempus decenoij intelligendum eſt reſpectu totius
ſommæ, vt ioterim tamen quolibet anno ſoluan-
7 tur ſcut. 500. ne † in eadem oratione repugnantia
contineatur, *l. vbi repugnantia, ff. de reg. iur.* & pro-
miſſor dotis vltra tempus dilationis voluit teneri
8 ad fructus, dum † promiſit damna,& intereſſe con-
tenta ſub clauſula *Alias, &c.* in forma obligationis
Cameralis. Rota *deciſ. 197. num. 12. deciſ. 549. ſub
num. 6. apud Cenc. de Cenſib. deciſ. 140. n. 2. dec. 275.*
9 *num. 3. apud Zacch. de oblig. Camerali*, ſub † qua
promiſſione damnorum, & intereſſe venire fru-
ctus dotales, pluribus allegatis dixit in puncto,
Rot. *in Romana pecuniar. 4. Iulij 1618. coram bon.
mem. Card. Fabrino, Veroſp. impreſſa apud. Zacch.
de oblig. Camer. dec. 244 num. 4. ſecundum vltimam
impreſſionem*; nam ipſum pactum ne ad fructus te-
neatur, durante dilatione, tacitam fructuum pro-
miſſionem includit poſt dilationem expiratam, du-
10 cto augmento à limitatione temporis, quæ † ope-
ratur, vt prohibitum ad tempus, poſt illud cenſea-
tur permiſſum, vt per Menoch. *conſ. 151. num. 42.*
verſ. non obſtat quartum. Surd. *deciſ. 75. num. 2. &
ſeq.* Rota *in Romana, ſeu Peruſ. Cenſus 12. Decem-
bris 1644. §. prout coram R. P. D. meo Bicchio*, ex
quibus luculenter patet, † quod etiam ex ipſius 11
Ducis promittentis mente comprehenſiua pro-
miſſio dotis includat fructus lapſo tempore dila-
tioois,& intereſſe dotis, quod ſufficit, vt ad propo-
ſitum, Ioanoes Franciſc. de Ponte; *dec. 34. ſub. n. 38.*
& magis in puncto, Gratian. *diſcept. 53 num. 7.* Pro
† quibus fructibus, quia petuntur ex contracto, & 12
obligatione promiſſionis dotis, competit eadem
prioritas temporis, quam dabat ipſe contractus pro
ſorte, vt probat *text. in l. Lucius, ff. qui potior. in pi-
gnor. habeantur*, Neguſ. *de pignor. part. 5. membr. 1.
ſub num. 14.* Ioan. Franciſc. à Ponte. *conſ. 76. num. 22.
lib. 1.* Maſtrill. *deciſ. 119. num. 11.* Capic. Latro *dec. 16.
num. 1.* Rota io Romana Saluiani 2. *Ianuarij 1645.
§. pen. coram R.P.D. meo Bicchio*, horumque † fru-
ctuum expreſſa hypotheca incepit ipſo die con-
tractus, itavt creditor † ex ea die ſit anterior, & 13
præferri debeat aliis creditorib. poſteà creatis, non
ſolùm reſpectu ſortis principalis, ſed etiam reſpectu
fructuum dotalium, quamuis † illi promiſſi fuerint 14
in diem,& in caſum non ſolutionis ſortis, nam die
adueniente, hypotheca expreſſa retrotrahitur ad
primam diem contractus, vt in terminis promiſſio- 15
nis fructuum, ſeu vſurarum in diem, & in caſum
non ſolutionis ſortis tradit Neguſ. *de pign. 1. membr.
5. part. num. 14. verſ. ex quibus*, Feliciao. *de Cenſib.
tom. 1. lib. 3. cap. 5. num. 18. & 19.* Mant *de tacit. lib. 14.
tit. 46. num. 9.* quicquid † ſit hypotheca tacita in 16
qua contrarium teoet, Soccin. *dicto conſ. 41.* repro-
batus à Neguſ. *loco cit. teſtans de communi*,& Feli-
cian. *dicto num. 18. verſ. verius*, dicit hanc opinio-
nem eſſe veriorem,& receptiorem, ſicut etiam ob-
ligatio Cameralis in Inſtrumento dotali contenta 17
porrigitur ad omnia,& ſingula etiam enunciatiuè
appoſita, & acceſſoriè promiſſa, Rota *deciſ. 270.
num. 3. deciſ. 273. num. 7. apud Zacch.* ita † etiam ex- 18
preſſa hypotheca in eodem Inſtrumento, & ob-
ligat. Camer. contenta comprehendit. Barz. *deciſ.*
108. *num. 29.* Buratt. *deciſ. 905. num. 2.* Rot. *in Rom.
Saluiani 3. Iunij 1641. coram R. P. D. meo Veroſpio.*
Et † contraria procedunt quando fructus, ſeu vſu- 19
ræ dotis oon debentur ex conuentione, ſed ex di-
ſpoſitione iuris ob moram oon ſoluentis, tunc, n.
earum anterioritas incipit à die moræ, qua deberi
inceperunt, vt benè vtrumq. caſum diſtinguendo
declarat, Mantic. *de tacit. lib. 14. tit. 46. ſub n. 9. verſ.
ſed. hoc ſanè.* Hic vero obligatio ad fructus dota-
les noo deſumitur per dictam Duciſſã à ſtatuto ſeu
lege, ſed à ſupradicta promiſſione Ducis Alexãdri,
licet † quantitas ad rationem ſeptem cum dimi- 20
dio à Statuto deſumatur, Rota *deciſ. 775. num. 6.
part. 1. diuerſ. deciſ. 146. num. 10. deciſ. 255. num. 3. p. 1.
recent. deciſ. 137. num. 5. coram bon. mem. Coccino.* Cui
taxæ non obſtat pactum ſoluendi fructus ad ra-
tionem ſcut. 5. reſpectu ſcut. 5. mil. io limine diſpo-
ſitionis ſoluendorum, vel aliorum 10. mil. à ſocru
ſoluere promiſſorum, quia hoc † pactum non ex- 21
tenditur ad reliquum dotis à D. Duce promiſſum,
vt ſatis abundè omnibus contrariis denuò recan-
tatis, reſpondendo comprobat Dec. ſequuta io hac
eadem cauſa *ſub die 27. May 1641. coram Reuer.
Salamant. §. ſexto, qua quidem cum duobus ſeqq.*

Quare cum ſupradictum mandatum A. C. ab
obiectis contra eius validitatem, & iuſtitiam fue-
rit defenſum, DD. cenſuerunt illud eſſe exequen-
dum, Vtraque parte, &c.

AD

AD ARTIC. I. PAR. I.

R.P.D. Peutingeto.

Romana Dotis.

Lunæ 5. Iunij 1649.

ARGVMENTVM.

Pro Argumento ſtat.

SVMMARIVM.

1 *Fructus debiti ex contractu habent eamdem anterioritatem hypothecæ, quam habet ſors principalis.*

2 *Hypotheca pro dote incipit à die promiſſionis, non autem à die contracti matrimonij.*

3 *Illatio non fit ex diuerſis.*

DECISIO VIII.

DOmioi hodie perſiſtendo in deciſione huius cauſæ coram me ſub die 10. Iunij anni præteriti emanata, iterum reſponderunt, Mandatum A C. contra Riccios poſteriores creditores quondam Ducis Alexandri Sfortiæ eſſe exequendum ſtante eorum obligatione de reſtituendo prioribus, & potioribus, & ad omne mandatum Domini. Quia dictum mandatum eſt validum, & iuſtum, vt in dicta deciſione firmatur: iuſtificatur enim ex clara conuentione inita inter bon. mem. Ducem Alexandrum Sfortiam, & Ducem Balneoli Patrem D. Franciſci Sfortiæ, inter quos reſpectu ſummæ ſcutorum 10. mill. conuentum fuit quod ſi intra tempus duodecim annorum datum abſque vllo onere ſoluendi fructus, vel intereſſe ad ſoluēda ſcut. decem mill. Duci Balneoli pro reſiduo dotis Dominæ annæ Sfortiæ, contigerit interim decedere bon. mem. Cardinalem Sfortiam, tunc dictæ ſummæ ſcut. decem mill. ſolutio ab Alexandro Duce Sfortia facienda eſſet poſt annum ab eiuſdem Cardinalis obitu; Vnde cum Cardinalis obierit de anno 1624. nec ſolutio anno 1625. facta fuerit à Duce Alexandro, merito ab anno 1625. fructus debentur vſque ad annum 1627. quo ſors effectiuè fuit ſoluta, reſpectu vero ſummæ ſcutorum 5000. conuentum fuit quod ſolueretur infra terminum decem annorum pro rata ſcut. 500. ſingulis annis, quæ cum non fuerint ſoluta, merito intrat obligatio ad fructus, facto computo de anno in annum, iuxta calculum, & conſequenter etiam ex hoc capite iuſtificatur deciſio. Exceptio enim fructus non ſoluendi durante dilatione ſoluendi ſortem poſt obitum Cardinalis, ceſſauit ex ipſa conuentione: imo ſurrexit actio ex tacita contraria conuentione fructus tali caſu ſoluendi, quæ conuentio confirmat iuſtitiam mandati A. C. vt pluribus congeſtis probatur in deciſione, quæ reuidetur in §. *Iuſtitia verò.*

Neque informantes pro Ricciis tollunt fundamentum anterioritatis crediti Duciſſæ in eadem deciſione firmatum, ſi, prout fieri debet, aduertatur
1 fructus † ex obligatione promiſſoris dotis peti, & ſic ex contractu, quo caſu eandem anteriorem hypothecam nanciſcuntur, quam habet ipſa ſors dotis ex claro textu *in l. Lucius 19. ff. qui pot. in*
2 *pign. hab.* Adeoque † cum hypotheca pro dote incœperit à die eius promiſſionis 20. Aprilis 1623. ſecundum opinionem Rotæ dotibus fauorabiliorem, quam iuxta antiquas deciſiones, Mantic. *deciſ. 166. num. 9.* Caual. *deciſ. 446. num. 6.* & poſtea *in Romana Saluiani 4. Decemb. 1643. coram R.P.D. meo Veroſp.* iterum firmauit *in Fulginaten. cenſus 5. Iunij 1648. coram R.P.D. meo Celſo.* Vltra quod obiectum, quod Riccij ſint anteriores, eo quia hypotheca ſit menſuranda à die contracti matrimonij, tollitur ex fide eiuſdem matrimonij contracti in facie Eccleſiæ 3. Iunij 1623. & ſic ante creditum eorumdem de Ricciis.

Nec procedit argumentum ex taxatione fructuum pro dicta portione dotis promiſſæ ſcut. 5000. ſoluen. in ſcut. 500. quolibet anno ad rationem quinque pro centenario, ſimile eſſe obſeruandum quoad ſummam ſcut. 10. mill. quia fructus maioris ſummæ peti non poterant, niſi poſt commiſſam moram non ſolutionis tempore conuento, quo expirato, nihil de iis diſponendo voluerunt relinquere ſub diſpoſitione Statuti, vt firmatur in fine deciſionis, quæ reuidetur, & fuit latiſſimè probatum *in hac eadem cauſa 27. Martij 1641. coram Reuerendiſſ. Salamanino.* Iſti autem vſque ab initio ſtatim peti poterant, & † ſic ſtante diſparitate 3
rationis, & expreſſione, ceſſat illatio deducta *ex l. eum, qui ædes 23 ff. de vſucap.* quę non loquitur quādo in vna parte adeſt ſpecialis conuentio, vt hic.

Exceptio autem non præſtiti iuramenti calumniæ etiam ipſa tollitur ex facto, cum conſtet de illius legitima præſtatione in actis.

Ex quibus Domini ſteterunt in deciſis, Vtraque parte informante,

AD ARTIC. I. PAR. I.

R.P.D. Beuilaqua.

Romana fructuum Dotis.

Ven. 20. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Actio dotalis an, & quando perimaturian obtineat conſtante matrimonio, & quibus caſibus dos ipſa tantum reſtitui debeat, & cui. De Fundi dotalis dominio, &c.

SVMMARIVM.

1 *Gazzaga eſt ius inter hebræos inuiolabile.*

2 *Dos repeti poteſt via executiua à tertiis poſſeſſoribus, vigore Statuti, Vrb.* lib. 1. cap. 8.

3 *Actio dotalis non extinguitur per aſſignationem, rei, cuius euictio ſequatur, ſed remanet illæſa, & priuilegiata in tempore, & hypotheca fauore dotis.*

4 *Nurus pro repetitione dotis ſoluta ſocero, vel marito de ipſius ſoceri conſenſu, habet obligata non minus bona viri, quam ſoceri.*

5 *Dos conſtante matrimonio non eſt reſtituenda.*

6 *Dos reſtituta conſtante adhuc matrimonio repetitur cum fructibus interim perceptis.*

7 *Dos conſtante matrimonio repeti poteſt, ex cauſis in Iure expreſſis.*

8 *Dos reſtituitur conſtante matrimonio, vt Vxor fundum idoneum cum pecunia dotali acquirere valeat.*

9 *Mulier, cui fuerūt aſſignata certa bona pro fundo dotali, non niſi contra illa actionem habet.*

10 *Fundus dotalis conſtitutus conſtante matrimonio exit ex dominio mariti*

11 *Reſti*

11 *Reſtitutio dotis fit mulieri,vel ſuis non autem viro.*
12 *Aſſignatio ex certa cauſa facta reſoluitur ob defectum cauſæ.*
13 *Cauſa finalis cohæret diſpoſitioni.*
14 *Cauſa impulſiua non attenditur,ſed finalis.*
15 *Defectus cauſæ impulſiuæ non inualidat actum.*
16 *Executiuè agi non poteſt ex diſpoſitione Statuti, Vrb.*lib 1.cap 85. *pro dote aduerſus creditorem anteriorem.*
17 *Læſionem allegans tenetur plenè,& concludenter probare.*

DECISIO IX.

1 EVicto Gazxaga † Iure inter hæbreos inuiolabili, vt aduertit Rot.coram ſan. mem. Greg. XV.*deciſ.*496.*& num.* 3. per Angelum Toſcanum, Ricchæ de Tuſculo eius nurui in cauſam ſuæ dotis aſſignato,concurrit dicta Ricca eiuſdem Angeli hæres,& reportato mandato executiuo contra illius bona hæreditaria , obtinuit quoq. illud exequi ſuper altero ſimili iure olim ad dictum Angelum ſpectant, & modo per Moyſem , & Roſam
2 Toſcanam poſſeſſo in vim Statuti † Vrb.*lib.*1.*c.*85. concedentis dotes repetenti viam executiuam, contra tertios bonorum ſibi tacitè , vel expreſsè obligatorum poſſeſſores,vt pluries quoque firmauit Rota,& ſignanter *in deciſionibus relatis in annotatione ad deciſ.*666.*num.*150. *part.* 4. *tom.*3.*rec.* quod mandatum Rotæ , cui cauſa appellationis fuit commiſſa cum clauſula *ſeruata forma Statuti,* vti validum , & iuſtum exequendum eſſe, cenſuit: Validitas reſultat ex actis,Iuſtitia vero ex eo , quia cum indubitatum ſit, creditum dotale Ricchæ , & non controuertatur,euictio Iuris Inquilinatus, ſeu Gazzaga pro dicto credito eidem aſſignati ad inſtantiam creditorum Angeli ſoceri , rectè ipſa, ne dotem ſuam amittat, egit contra illius hæreditatem , & mandatum obtinuit ex primæua actione
3 dotali , quæ † per dictam antecedentem aſſignationem non fuit extincta , ſed remanet illæſa , & priuilegiata in tempore , & hypotheca fauore dotis, *l.qui res* 98.vbi Bart *num.*1 .*ff.de ſolut.* Bald.*in l.libera,C.de ſententiis, & in conſ.*289. *in fin.lib.*2. Surd. *conſ.*145.*ſub n.*3.*verſ.ad legem,qui res,* Boër. *deciſ.*337. *num.*2. Fontanell. *de pact. nupt. clauſ.*5. *gloſſ.*8.*p.*14.89. *&* 90.Grat.*diſcept.forenſ. c.*3. *n.*17. *&* 28. *c.* 706. *n.* 61. Aliique , quos contigerit modern Luca.*conſ.*16.*num.*13.*lib.*1.

4 Non † ſubſiſtit quod hæreditas Angeli ad nihil teneatur erga Riccam nurum,quæ debet ſe vertere contra bona Iſach viri,qui dotem recepit, & ad illius reſtitutionem , eueniente caſu ſe obligauit, quoniam,tam ex capitulis matrimonialibus, quam ex dicto Inſtrumento conſignationis Iuris Inquilinatus,pro dicta dote euidenter apparet , illam,vel deueniſſe ad ipſius Angeli manus,vel ipſo conſentiente fuiſſe Iſach filio ſolutam, quo caſu Ricca ad eam repetendam habet obligata non minus bona viri,quam Angeli,Soccin ad text.expreſſ.*in l.ſi cum dotem* 23. §. *transgrediamur. ff. ſoluto matrimonio.* Curt Iun.*conſ.*133.*n.*5.*lib.*1. Maſtrill. *deciſ.* 46. *n.*3. *p.*1.Neguſ.*de pign.p.*2.*memb* 4.*n.*36. *verſ. intellige,* Fontan.*de pact.nupt.clauſ.*7.*gloſſ.*2.*p.*2.*n.*66.*&* 72. Rot.*dec.*644.*n.*2.*p.*4. *rec.* & in Romana dotis, 11. Febr. 1656 in fine coram me.

5 Minus † ſubſiſtit quod admiſſa huiuſmodi Iuris aſſignatione reſultaret dotis reſtitutio,quæ matrimonio conſtante de Iure non permittitur , &
† reſtituta cum fructibus interim receptis repeti- 6
tur,*l.vnica,C.ſi dos conſtante matrimonio,* Anchar. *conſ.*238.*n.*1.Alciat.*lib.*5.*reſp.*70.*num.*1. Mar. Muta *dec.*47.*n.*12.quia præter quod a regula dictæ legis
vnicæ receditur,ſubſiſtitque † reſtitutio dotis du- 7
rante matrimonio ex cauſis expreſſis *in l.mutus* 76.
§.*manente,ff.de Iure dotis,* & ſignanter vt † vxor 8
fundum idoneum cum pecunia dotali , valeat acquirere,Alciat.vbi proxime Cyriac.*contr.* 216.*n.*23. ex tenore Inſtrumenti conſtat aſſignationem,nullatenus importare effectiuam dotis reſtitutionem, nec partes de ea intellexiſſe,ſed ad illam deueniſſe, vt hoc Ius Inquilinatus generaliter mulieri obligatum pro fundo dotali loco pecuniæ inſeruiret, & ad hoc vt alia bona Angeli eidem obnoxia ab hoc onere exempta remanerent, vt denotant verba dicti Inſtrumenti,ibi,*ad effectum , vt certa bona habeant pro ſatisfactione harum dotium, & ad effectum liberandi alia bona ipſius Angeli à prædictis dotibus,prout mediante huiuſmodi aſſignatione libe-*
*rata fuerunt;*nam † quando mulieri conſignantur 9
aliqua bona,pro fundo dotali,illa tantum , vti dotalia veniunt in reſtitutione , nec competit actio contra alia, *l.eod.*12. vbi Bald.*in pr.ff.de fundo dot. l.fin. pact.dot.* DD.*in l.ſi æſtimatis* 51.*ff.ſol.matr.*Gr. *c.*489.*n.*1.*&* 7.Rot.*dec.*120.*n.fin.part.* 4.*tom.*2.*rec:*
Inde † tamen ſequitur quod viuente viro , fundus 10
ſic in dotem conſtitutus exeat ex illius dominio, ad tradit. per Bald. *in l.in rebus* 30. *C. de Iur. dot.* Panx.*conſ.*36.*num.* 2. *&* 3. Natta *conſ.* 547. *num.*2. Oſaſch.*deciſ.*94.*num.*26.Surd.*deciſ.*86.*num.* 5. Vltra quod conſtitutio Iuris Inquilinatus in præſenti legitur inſimul facta nurui,& filio, ibi, *erga Riccam eius nurum,& Iſach eius filium,*quæ aduerſatur
reſtitutioni dotis † quæ fit mulieri , vel ſuis , non 11
autem viro.

Nec dicatur quod cauſa † finalis aſſignationis 12
fuiſſet matrimonium inter Aron de Caſtro nouo, & filiam dicti angeli tunc tractatum , quo non ſecuto inefficax , & reſoluta extitit dicta aſſignatio,
virtute cauſæ † finalis , quæ cohæret diſpoſitioni, 13
Soccin.Sen.*conſ.*159.*num.*13.*lib.*2.Buratt. *conſ* 346. *num.*6.Mantic.*de tacit.lib.*3.*tit.*12.*num.*27.*cap.ceſſante.* Inanis redditur diſpoſitio,Bald.*in l.generaliter,num.*10.*C.de Epiſcopis,& Clericis,* Dec *in cap. ceſſante,num.*14.*de appell.* quia DD. qui arguebant ex eodem Inſtrumento Cam. eam intentionem finalem fuiſſe,vt certum fundum dotalem coniuges haberent, & ad effectum liberandi alia bona Angeli,matrimonium contrahendum vero ſimpliciter,ibi,*enunciatā fuiſſe cauſam* impulſiuam,& quod-
dam monuum,quod † non attenditur,Mareſcott. 14
*var.reſol.cap.*50.*num.*7.*lib.*1.Buratt.*deciſ.*861. *n.*7.
nec † illius defectus inualidat actus,Couar.*var.re-* 15
*ſol.lib.*1.*cap.* 20. Dec.*vbi ſupra* , Rolan. à Valle, *conſ.*52.*num.*54.*lib.*1.Cyriac.*contr.*438.*n.*104.

Ad rem demum,non pertinet exceptio † ante- 16
terioritatis crediti dotalis alterius Ricchæ vxoris præfati Angeli quæ impedit,ne poſſit via executiua aduerſus illam anteriorem creditricem agi ex diſpoſitione Statuti,Rot.*deciſ.*108. *num.*7. *part.*4. *tom.*2.*recent.* minuſque exceptio læſionis in aſſignatione paſſæ , cum non agatur de executione huius mandati ſuper iure illi pariter pro ſua dote
aſſignato, & per iudicem excepto : læſio † autem 17
probata non fuit,vt debuit plenè, & concludenter *l.non poſtea,§.minor. ff.de iureiur.*Cyriac.*contr.* 182. *num.*1. Modern.Peruſ.*de ſubhaſt.inſpect.* 60. *num.*1. *& ſeqq.*

Et

Et ita, vtraque Parte informante, fuit reſolutum, &c.

AD ARTIC. II. P. I.

R.P.D. Merlino Decano.

Romana Confiſcationis.

Die Vener. 4. Iunij 1624.

ARGVMENTVM.

Magiſtraliter agitur de confiſcatione bonorum, Principis reſtitutione ſuperueniente. Damnatus recuperat omnia bona, etiam à Principe inferiore cõfiſcata. Fiſco ſupremi Principis, cuius fuit maieſtas læſa, obuenit pœna, & confiſcatio, non autem Principis fiſco, vel Baronis inferioris & de aliis ad rem.

SVMMARIVM.

1 *Condemnatus, cuius bona fuerunt decreta, & aſſignata Fiſco, ſi Principis beneficio fuerit plenariè reſtitutus, recuperat bona.*

2 *Nedum penes Fiſcum adhuc exiſtentia, ſed etiam bona à fiſco in alium tranſlata, & alienata, quando tamen ipſa reſtitutio eſt ampliſſima.*

3 *Principis reſtitutio quando dicatur ampliſſima.*

4 *Verbum* reſtituit, *importat plenariam gratiam.*

5 *Verba* ad eum, in quo antea erat ſtatum, *poſita in reſtitutione condemnati, important reſtitutionem ad tempus ante ſententiam, & omnem delicti memoriam delet.*

6 *Verba* Plenariè integrauit, *quid importent.*

7 *Verba* in omnibus, & per omnia, *quid inferant.*

8 *Gratia reſtitutionis facta à Principe, quando multo magis eſt dicendum quod ſit plenaria,*

9 *Fiſcus quilibet in ſuo territorio confiſcat bona condemnati.*

10 *Gratia principis non retrotrahitur in præiudicium tertij, ab eo præſertim cauſam non habentis.*

11 *Gratia debet interpretari vt ipſum concedentem, non vero tertium lædat.*

12 *Reſtitutio condemnati conceſſa à Papa non extenditur ad bona exiſtentia in territorio Baronis, & illius fiſco applicata.*

13 *Condemnatus quando quis eſt ob crimen receptionis bannitorum, confiſcantur ei omnia ſua bona.*

14 *Officiales Principis in cauſa criminis receptionis bannitorum poſſunt agere etiam contra ſubditum Baronis, et Pricipis.*

15 *Princeps ſupremus poteſt vel ratione dominij directi, vel illius ſupremi, & alti in ſubditos ſui vaſalli procedendo, & mulctando, iuriſdictionem exercere.*

16 *Princeps vaſallo numquam tantam iuriſdictionem cenſetur attribuiſſe, quin maiorem apud ſe retinuerit.*

17 *Pœnæ, & confiſcationes, quæ perueniunt ex contrauentione conſtitutionem Papæ, ſupremi Principis, (quidquid eſſet de aliis pœnis iure communi impoſitis,) ſpectant ad Fiſcum Pontificium.*

18 *Non autem fiſco Baronis, ſeu Principis inferioris, quamvis in illius territorio bona ſubditi condemnati poſita ſint, & n. 19. & 20.*

21 *Pœna, & confiſcatio debet ſpectare ad illum Principem cuius maieſtas fuit læſa.*

22 *Pœna cedit lucro eius, qui læditur, vt is iniuria ſua habeat vltionem.*

23 *Subditus Baronis, ſi non compareat ad iuſſum Principis ſuperioris, contumaciæ pœna applicanda venit Principi, non autem Feudatario.*

24 *Bannitorum receptores, ſecundum Bull. Sixti V. dicuntur rebelles, & rei læſæ maieſtatis.*

25 *In crimine læſæ maieſtatis bona applicantur Fiſco ſuperioris læſi, non vero Principis inferioris, & feudatarij.*

26 *Natt.* conſ. 580. num. 12. & 17. *& ſequacium opinio, an ſit vera, & declaratur num. 27. & 28.*

29 *Roſental.* de feud cap. 1. concl. 4 num. 6. *declaratur.*

30 *Auctoritatem Principis ſupremi, quando quis dicatur offendiſſe.*

31 *Principis ſupremi gratia, quando eſt plenaria, etiam præiudicat.*

32 *Papa in omnibus locis, ſitis in ſtatu Eccleſiaſtico, vel habet ius dominij directi, tanquam in bonis feudalibus.*

33 *Vel ſaltem illud ſupremum quod altum dominium appellant DD. & quod nunquam à ſupremo domino cenſetur abdicatum.*

34 *Fiſcus dicitur acquirere bona confiſcata, ex titulo lucratiuo.*

35 *Condemnatus ſi plenariè reſtituatur à ſupremo Principe, recuperat etiam bona per Baronem confiſcata.*

36 *Anchar.* conſ. 161. num. 2. & 3. *& ſequacium opinio, quando non procedat, & n 49.*

37 *Principis voluntas deprehenditur ex verbis vbertimis, & ponderoſis, & n 38. & 39*

40 *Bannitos receptans de iure communi, non ſubit confiſcationem bonorum.*

41 *Ant. Theſaur.* addit ad deciſ. Theſaur. part 132 n 31 *& Peregr.* conſ. 25. n. 13. l 5. *reiiciuntur.*

42 *Fiſci appellatione comprehenditur etiam fiſcus Feudatarij, & Baronis, quoties agitur de crimine per eorum ſubditos perpetrato.*

43 *Interpretatio violenta, & verbis, & menti proferentis plurimum diſſentanea reiicienda eſt.*

44 *Princeps, ſi abſoluat condemnatum, & iubeat vt bona per Fiſcum confiſcata, & incorporata reſtituantur, non debet ægre ferre vaſallus dicti Principis, quando bona etiam ipſe confiſcauit, ſi ea reſtituere teneatur.*

45 *Integratio Principis reſtituit, quantum condemnatio Iudicis abſtulit.*

46 *Per reſtitutionem Principis ſententia perimitur, & cauſa reducitur ad nouam cauſam.*

Radix infecta inficit, quod ab ea immediate deriuat, ibid.

47 *Bannitus reſtitutus à Principe recuperat bona, etiam quæ ad tertium, in vim ſententiæ condemnatoriæ immediatè peruenerunt.*

Vt puta feudum per condemnationem domino vel agnatis apertum, & alia per alias perſonas in executionem ſententiæ occupata, n. 48. & 49.

50 Bannitus

50 *Bannitus reſtitutus à Principe, quando ſine dubio recuperet omnia bona ſua, & n. 51.*

DECISIO X.

REſponſum fuit, gratiam reintegrationis, & reſtitutionis iuſſu ſan. mem. Greg. XV. conceſſam Petro Vannio, antea in foro Reuerend. Gubernatoris Vrbis ob receptationem Bannitorum in contumaciam condemnato in pœnam vitæ, & bonorum confiſcationis, comprehendere etiam ipſa bona, quamuis ibi expreſsè non ſit facta mentio bonorum. Quoniam quidquid ſit de ſimplici gratia quam indulgentiam, ſeu diſpenſationem appellant doctores, certa, & conſtans eſt conclusio, condemnatum.

1 † cuius bona Fiſco fuerunt decreta, ſi Principis beneficio fuerit plenariè reſtitutus, & reintegratus, recuperare bona, nedum pœnes Fiſcum adhuc exiſtentia, ſecundum doctrinam Bart. *in l. 1. init. & l. 2. n. 4. C. de ſent. paſſ.* & cæterorum ibi ſcribentium, *& in l. Gallus, §. & quid ſi tantum, ff. de l. & poſthum.* & præcipuè Claud Aquenſ. *n. 34.* Felin. *in c. inter quatuor, num. 6. verſ. & dixit, de maior. & obed.* Patiſ. *conſ. 1. n. 33 l. 4.* Rolan. *conſ. 45. n. 23. & ſeq. l. 4.* Port. Imol. *conſ. 45. n. 7.* & infinitos prope cumulant Peregrin. *de iure Fiſc. l. 5. tit. 2. num. 22. 23. & ſeq.* Farinac. *in prax. q. 6. n. 28. verſ. limita primo, & n. 32. 39 & ſeq.* Maſtrill. *in comment. ad indult. general. c. 20. n. 11. & 12. & ſeq.* Sforr. Odd. *de reſt. in integr. quæ 99. art. 4. n. 26. & 31. verſ. ſed vel ipſe*, & hanc opinionem amplexa eſt, Rot. in *Vrbeuetana hæreditatis* 3. April. 1620. *coram Reuer. Dom. meo Patriarcha Manzanedo.*

2 Verum etiam † bona à Fiſco in alium tranſlata, & alienata, quando ipſa reſtitutio pleniſſima eſt, Dec *in c. quia diligenti, n. 8. verſ. limitari tamen poteſt, de elect.* Felin. *in dict. c. inter quatuor, num. 6.* Aquen *in dicto §. & quid ſi tantum, n. 31. verſ. hanc tamen,* Patiſ *d. conſ. 1. n. 29. 37. & 51. lib. 4.* Ladetch. *conſ 94. n. 4.* Fachin. *conſ. 15 n. 33. & 37. l. 1.* Peregr. *d. l. 5. tit. 2. n. 55. de iure Fiſc.* Maſtr. *d. comme. c. 22. n 45.* Odd. *de reſt. in integr. q. 99. art. 12. n. 108. & ſeq.* Farinac. *d. q. 6. n. 38.* & dixit etiam Rota, coram bon. mem. Seraph. *dec. 998. n. 9.* & in dicta Vrbeuetana, *coram Reuer. Patriarcha.*

3 Quod † autem plenaria fuerit reſtitutio conceſſa Petro, imo pleniſſima, ſatis ex illius lectura dignoſci poteſt, quæ Vbertimis, & prægnantiſſimis verbis, & clauſulis concepta fuit, & ex illis præcipuè: *Omnem reatum, & pœnam remiſit, & condonauit, & penitus annullauit, ipſumque ad patriam, famam, gradus, & honores reſtituit, & ad eum in quo antea erat ſtatum in omnibus, & per omnia, & plenariè reintegrauit, proceſſumque, & ſententiam contra eum formatum, & latam cum omnibus inde ſecutis tam in ſupradicta Curia, quam alibi omnino caſſari, & penitus aboleri mandauit.* Quippe ſolum illud verbum *Reſtituit*, huiuſmodi plenariam gratiam importare aptam, & efficacem quidem, vt reſtituto ius

4 † competat bona vendicandi, vndecumque reperirentur, vt *in l. 1. C. de ſent. paſſ. & reſtit.* ibi, *vt autem ſcires quid ſit in integrum reſtituere honoribus, ordini tuo, & rebus cæteris te reſtituo.* Et notant etiam DD. ibi, *& in l. fin. C. eod.* & Odd. *eod tract. q. 93. num. 1. & ſeqq.* Maſtrill. *eod. comment. c. 20. num. 14. & & cap. 28. n. 8.* & multos congerit Farinac. *d. quæſt. 6. num. 32.* iunctis præſertim aliis verbis *Ad eum in quo antea eras, ſtatum*

5 † quæ important retrotractionem ad tempus ante ſententiam, & omnem delicti memoriam (ad inſtar abolitionis Amniſtiæ) tollere videntur; nec non verba illa, *plenariè reintegrauit*, aptiſſima ſunt, vt facultatem 6 reſtituto attribuant conſequendi bona etiam pœnes tertium exiſtentia, Patiſ *d. conſ. 1. num. 37. lib. 4.* Rol. *conſ. 45. num. 70. & 71. lib. 4.* Brunot. à Sol *quæſt. 19. num. 61.* Odd. *d. q. 93. num. 10.* Maſtrill *dec. 22 num. 45.* prout & illa, *in omnibus & per* 7 *omnia*, idem inferunt quemadmodum adnotarunt Rol. *loc. prealleg. num. 37,* Port Imol. *conſ. 4. num. 7.* & itidem eandem vim habent illa verba poſtrema, quibus cauetur *Proceſſum, & ſententiam, & omnia inde ſequuta aboleri, & caſſari*, Baldus *in d. l. fin. Codic. de ſentent. paſſ.* cum aliis relatis per Odd. *d. quæſt. 93. num. 116. & ſequenti* Peregrinus *de iur. fiſcal. lib. 5. titul. 2. num. 23.* Farinac. *d. quæſt. 7. num. 28. & ſeq.* & Maſtrill. *ſæpè alleg. cap. 20. num. 13. & c. 22. num. 45. verſ. idem ſi dixiſſet*, & Rot. *in d. Vrbeuetan. hæreditatis coram R.P.D. meo Patriarcha Manzanedo.*

Cum igitur quælibet ex clauſulis prædictis ſit ſufficiens de ſe ad oſtendendum † gratiam fuiſſe 8 plenariam, ad effectum de quo agitur, abſque dubio multo magis ſufficere debent omnes illæ ſimul congeſtæ.

Neque obſtare viſum fuit quod prædicta rectè procedant quoad bona confiſcata, & aſſignata fiſco Pontificio, & penes ipſummet fiſcum; vel etiam penes tertium ab eo cauſam habentem exiſtentia, itavt ipſius Pontificis ſecuta gratia reſtitutoria, merito bona huiuſmodi reuerterentur ad reſtitutum, non autem quoad bona exiſtentia in territorio Scandriliæ, & applicata fiſco Domini Ducis Vrſini, Baronis in Caſtro prædicto fiſcum habentis; & quidem iuſtè, ex quo † regulariter 9 quilibet fiſcus confiſcat bona in ſuo Territorio exiſtentia, *l. quicumque §. vniuerſi, verſ. quid ſi fuerint, C. de heretic.* & ſit quod gratia Pontificis non † trahatur ad præiudicium tertij ab eo præſertim 10 cauſam non habentis, prout ſemper Principis decretum, & beneficium debet interpretari, † vt 11 ipſum concedentem, non autem tertium lædat. *cap. quamuis, de reſcript.* quem textum aureum ad hoc appellat Odd. *de reſt. in integr. quæſt. 99. n. 41. verſ. qua concluſio* Fachin. *contr. d. conſ. 15. n. 30. l. 1.* & in terminis, quod reſtitutio † conceſſa à Papa 12 non extendatur ad bona exiſtentia in territorio Baronis & illius fiſco applicata, tradidit Anchar. *conſ. 1166. in 1. dub num. 2. 3. 4. & 5.* Decian. *tract. crimin. lib. 3. tit. de abolit. num. 58.* cum multis relatis per Maſtrill. *in prædict. comment. ad indult. general. c. 21. num. 5.* quoniam obiectum multis tolli poſſe videbatur.

Primo pro reſponſione obiecti in dubium reuocarunt domini, an verum ſit aſſumptum illud, quod nempe per Excell D. Ducem Vrſinum iuſtè potuerint confiſcari aliqua bona; quoniam licet Petrus de pluribus criminibus fuerit inquiſitus in foro Reuer. D. Gubernatoris Vrbis. Attamen ſententia condemnatoria vim tantum facit ſuper receptione bannitorum, quæ ſolummodo † à con- 13 ſtitutionibus Summorum Pontificum, ac pœna interdicitur, & plectitur; in aliis vero criminibus loquitur dubitatiuè per verbum, Forſan; vnde † quemadmodum officiales Papæ poterant de ta- 14 li receptione quæſtionem agere etiam contra ſubditum Baronis, & Principis inferioris, vt cautum eſt conſtitutione fel. rec. Sixti V. quæ eſt in recenti

Bullario

Bullatio, *in ord.6.§.8.incip. Duces quoque*, quod in
terminis d. Bullæ, nullam habere difficultatem mo-
nuit D. Io. Bapt. Spada olim Aduocatus Conſiſto-
rialis, & quidem primatius, *in opuſc. de iuriſd. Baron.*
Stat. Eccleſ. n.61. & etiam de iure communi, Prin-
15 ceps † ſupremus poteſt, vel ratione dominij dire-
cti, vel illius ſupremi, & alti in ſubditos ſui vaſalli
procedendo, & mulctando iuriſdictionem exerce-
re, ad text. *in c. dudum. §. nos igitur, de probend. in 6.*
& ita tradiderunt Afflict. *in c.1.§. vt autem, notab.9.*
de pace iurum. firmat Natt. *conſ.487.n.23.& ſeq.&*
180.n.8. & latè Menoch. *conſ.104 num.15.& 16 &*
ſeq. vſque ad 56. Pancirol. *conſ. ſeq. 605.n.6.& ſeq.*
inter conſ. Menoch. plenè Surd. *conſ.152.n.17.* nun-
16 quam enim Princeps † Vaſallo tantam iuriſdictio-
nem attribuiſſe cenſetur, quin maiorem apud ſe
retinuerit, *d. cap. dudum. §. nos igitur.* Menoch. *vbi*
ſup. n.18. & alij ſupra cumulati. Ita pariter pœnæ,
& confiſcationes, quæ prouenerunt ex inobedien-
17 tia, & contrauentione † conſtitutionibus Papæ ſu-
premi Principis (quidquid eſſet in alijs pœnis, de
iure communi impoſitis) ſpectare & deberi viden-
tur Fiſco Pontificis, tanquam ſuperioris Principis,
& dictam receptionem Bannitorum prohibentis. †
18 non autem fiſco Baronis, ſeu Principis inferioris,
quamuis in illius territorio bona ſubditi condem-
nati poſita ſint. Ita Bald. *in c. vn. col. pen. n 15. d. cap.*
qui cur. vend & ibi Præp. & Afflict. Aluarot *in c.1,*
§. ſi quis aliud in verb. Hereditatè, n.18. de pac. ten.
Oldrad. *conſ.148.n.8 & ſeq.* Brun. *conſ.31.n.18. verſ.*
inſuper facit. Nat. *conſ.180.n.8 & ſeq.* Rol. *conſ.73.*
n.13.& 14 lib.4. Theſ *dec.250.* qui teſtatur ita iudi-
catum fuiſſe in Senatu Taurinen. vbertimè Surd.
conſ.152.n.16 & per tot. Menoch. *conſ 604.n.28.*
& ſeq. vſque in fin. & Pancirol *conſ.605.n 14 & per*
tot. inter conſil eiuſd Menoch. omnibus copioſiſſimè
Ant. Bognaſace in *reſponſ. quod eſt impreſſ. in calce*
addit. Ant. Theſaur. ad deciſ. Patr. Carpan. *ad Nou.*
conſtit. Mediolan. tit. de fiſco, in cap. omnium n 479.
19 *& 482. & d. Baronibus † & domicell. Stat. Eccleſ.*
Modern. Tiphernates *in tr. de confiſcat. bonor. c.21.*
20 *n.10.* & quod ita ſeruetur † in Camera Apoſtoli-
ca, teſtatus eſt bon me. Lomellinus olim eiuſdem
Cam. Apoſtolicæ Commiſſarius generalis, *prout*
in atteſtatione impreſſa poſt conſil. Pancirol. ſupra
memoratum.

Quod eo maximè videtur in præſenti caſu lo-
cum ſibi vendicare, quia Petrus nedum generali-
bus conſtitutionibus Papæ contrauenit, receptan-
do Bannitos, ſed etiam particulari præcepto, ſibi
ſpecialiter directo, condemnatio quippe illius ema-
nauit in contumaciam, ob ſpretum monitorij D.
21 Gubernatoris Vrbis, & † ſic pœna videtur ſpecta-
re ad Papam, cuius maieſtas in eius officialibus læ-
22 ſa, & contempta fuit; pœna enim cedit lucro †
eius qui læditur, vt is iniuriæ ſuæ vltionem habeat.
l. cum emancipatus, § emancipatus, ff. de collat. bo-
nor. latè Rol. *conſ.78. num.22. & ſeq. lib.2.* Et in
puncto de ſubdito Baronis non comparente ad
23 iuſſum Principis ſuperioris, & † quod illi non au-
tem Feudatario applicanda ſit pœna contumaciæ,
tradit Natt. *d. conſ.180. n.14. & 17.* Rol. *deciſ.73.*
num.15. lib.4. Pancirol. apud Menoch. *d. conſ.605.*
num.18. verſ ſecundò pœna, Surd etiam *prealleg.*
conſ.152. n.16. verſ & infert.

Attento etiam quod dicta conſtitutio Sixti V.
24 huiuſmodi receptatores bannitorum pronunciat
rebelles, & reos læſæ maieſtatis, in quo crimine
25 etiam de iure communi bona applicantur Fiſco
Principis ſuperioris læſi, non autem Principi infe-
riori, & feudatario, *c.1. §. denique, Quæ fuit prima*
cauſa. Rol. *conſ.78. num.22. lib.2. & conſ.73. per tot.*
lib.4. Peregrin. *de iure fiſc. lib.1. tit.1. num 94.* Ro-
ſental. *de feud. cap.5. concluſ.63. num.4. litt.C.* & alij
paſſim. Nec latuit Dominos, contra Natt. & Me- 26
noch. Surd. & alios relatos ſenſiſſe Peregrin. *conſ.*
25. lib.5. Anton. Theſaur. *in addit. ad dec. Putrus*
231. & cæteros ab his congeſtos, ſed opinio Me-
nochij, & Surdi, & ſequacium viſa eſt crebriori
DD. calculo recepta, & fortaſſe etiam verior, ſal-
tem vbi confiſcatio contigit ob contrauentionem
particulari præcepto Principis ſuperioris, quo caſu
nec diſſenſit ipſe Peregr. imò ita diſtinguendo in-
ter præceptum Principis generale, & particulare † 27
opinioni Natt. *d. conſ.180. n.11. & 17.* & aliorum,
expreſsè aſſentit *d. conſ.26. n.13. verſ. ſed item di-*
ximus, & clarius, *num.16. verſ. ſed reſpondet lib.5.*
& quod in crimine læſæ maieſtatis pœna applice-
tur fiſco Principis ſuperioris offenſi, † non autem 28
Baroni domino immediato, admittit ipſemet Pe-
regr. d *conſ.55. num.15. & 16. verſ vltimo adducit*,
& Ant. Theſ. *in d. add. n.29* nec Roſental. *de feud.*
aduerſarij videtur ſententiæ, ſupra relatæ, quia *in*
cap.5. concl.4 num.6. † tenet quidem pœnas per- 29
tinere ad vaſallum, ſed loquitur de pœnis à iure
communi, non autem à particulari conſtitutione
ſupremi Principis inflictis: in eodem autem *cap.5.*
concl.63. num.4. expreſsè fatetur pœnas Principi
ſupremo eſſe debitas, quando per delinquentem is
fuit offenſus, prout hic auctoritas Principis ſupre-
mi † fuit offenſa, dum Petrus contrauenit conſti- 30
tutionibus Pontificiis, & monitorio non paruit,
vt arguebar Natt. *d. conſ.180. num.17. & ſeq.* Rol.
d. conſ.73. num.15. lib.4. cæteris vero DD. qui in
contrarium allegari poſſent, ſigillatim reſpon-
dent Menoch. Pancirol. Bognaſace, & alij ſupra
allegati.

Secundò, præſuppoſito etiam quod confiſca-
tio, & applicatio prædicta fuiſſet iuſtè, & legiti-
mè facta, DD. dubitabant, An Ancharani conclu-
ſio vera ſit, quoties gratia reſtitutoria Principis ſu-
premi eſt plenaria, & verbis efficaciſſimis, ac præ-
gnantibus referta; quoniam ſi talis reſtitutus re-
cuperat etiam bona à fiſco ſuperiore in alium titu-
lo oneroſo tranſlata, & ſic † huiuſmodi gratia 31
Principis tertio præiudicat, vt per Odd. *d. quæſt.99.*
num.71. & num.108. & ſeq. Rol. *d. conſ.45. num.33.*
lib.4. Fachin. *d cap.15. num.37. lib.1.* & alios ſupra
allegatos, *verſ. verum etiam*, eadem ratione, imò
multo magis eadem gratia Principis plenariè re-
ſtituentis extendenda erit etiam ad bona per Ba-
ronem confiſcata, ſed quia † in illius territorio 32
cum illud in ſtatu Eccleſiaſtico ſit poſitum, Papa,
vel habet ius dominij directi tanquam in bonis
feudalibus, vel ſaltem illud ſupremum, quod al-
tum dominium appellant DD. & quod nunquam
† à ſupremo Principe cenſetur abdicatum, Bald. 33
in l. qui ſe patris num.34. verſ. item in conceſſis, C.
Vnde liber. Angel. *in l.1.§. qui mandatu, num.3. ff.*
de off. eius. latè Peregr. *conſil.1. num.9. & 10. lib.1.*
Maſtrill. *de Magiſtrat. lib a cap.8. num 30* pulchrè
Menoch. *conſil.605. num.14 & ſeq.* Ioan. Franc. à
Pont. *deciſ.2. num.10.21. & 25. & vſque ad fin.* &
de Baronibus ſtatus Eccleſiaſtici ſignanter dixit
bon. mem. D. Robuſterius Rotæ Auditor, *in voto*
impreſſo poſt 8. vol. conſi. Fariuac. *deciſ.27. num.8.*
& luculenter D. Spada *dec. tractus. numero 15. &*
ſeq. Cum etiam † quia Fiſcus dicitur acquirere 34

bona confiſcata ex cauſa luctatiua, *l. apud §. auctoris, ff. de dol. excep.* Imol. *in l. poſt contractum, n. 1. ff de donat.* & ibi etiam Roin, *n. 3.* & Alciat. *num 36.*
Ladetch. *conſil 6 num. 5.* Vnde vt dixi, vel eadem
ſuadet vel maior ratio, vt is reſtitutus plenariè à
35 ſupremo Principe recuperet bona † per Baronem
confiſcata, quemadmodum recuperaret bona in
tertium titulo emptionis, vel alio oneroſo tranſla-
36 ta, & in puncto quod theorica † Ancharani, & ſe-
quacium non procedat vbi reſtitutio eſt plenaria,
vel quoties de voluntate Principis ſupremi conſti-
tuentis conſtat, quod intellexerit etiam de bonis
ab alio fiſco occupatis, tradit Pariſ. *conſ. 1. n. 36. 37.
43. & ſeq & num. 752. lib 4.* Decian. *d. tract. crim.
lib. 3. tit. de abolit. n 59.* Hic autem plenaria eſt re-
ſtitutio, vt ſupra dixi, *verſ. Quod autem.* Et volun-
37 tas † Principis deprehenditur ex verbis illius vber-
rimis, ac ponderoſis ſupra relatis, & ex illis potiſ-
ſimum, vbi mandat, *caſſari, & annullari proceſ-
ſum, & ſententiam, & omnia inde ſecuta, tam in di-
cta curia D. Gubernatoris, quam alibi*, & proinde
38 Papa intellexit retractare executionem † dictæ
ſententiæ ſecutam ne dum in Vrbe, ſed & in terra
Scandrilæ, ob vim illorum verborum, *quam ali-
bi, &c.*

Tertio, quidquid eſſet de præmiſſis, aut D. Dux
vult niti dictis conſtitutionibus Pontificiis, & ſen-
tentia Gubernatoris Vrbis, & in vim dictarum
conſtitutoria, & ſententiæ prætendit, bona in ter-
ritorio ſui Caſtri poſita, confiſcati potuiſſe, aut
non vult niti dictis Conſtitutionibus, nec ſenten-
tiæ D. Gubernatoris: & illis etiam circumſcriptis
prætendit huiuſmodi confiſcationem ſibi fuiſſe
debitam, & neutro caſu videtur ei debita; Non
9 primo caſu, quia & dictæ conſtitutiones, † & ſen-
tentia ſignanter applicant, & aſſignant bona de-
linquentis fiſco Pontificit, ibi, *Rev. Cameræ Apo-
ſtolicæ applicandorum*, & in dicta Conſtitutione
Sixti V. *ſub d. §. 8.* idem diſponitur, & propterea
vigore harum Conſtitutionum, & ſententiæ non
potuit Baro ſibi hæc bona Petri applicare: ſecun-
do vero caſu, ſi non vult vti Baro dictis Conſtitu-
tionibus, & ſententia, nullus locus eſſe debet con-
demnationi, nec confiſcationi; quia circumſcri-
ptis dictis Conſtitutionibus, & proceſſu, & ſen-
tentia fabricatis in foro D. Gubernatoris Vrbis,
non conſtaret de delicto, imò etiam ſi conſtaret,
non tamen hac pœna fuiſſet plectendus Petrus, re-
40 ceptatio † enim hæc Bannitorum duntaxat à dictis
Conſtitutionibus, non autem à iure communi pœ-
na confiſcationis coërcetur; & hoc dilemmate in
ſpecie vtuntur Pancirol. *d. conſ. 605. n. 15. verſ. &
videmus*, & Surd *prealleg. conſ. 155. n. 18* & perpen-
dit etiam in terminis conſtitutionum Summorum
Pontificum bon. mem. D. Lomellinus *in d. atteſta-
tione poſt dict. conſil. Pancirol.*

Nec admittenda videtur reſponſio data per An-
41 tonin. † in addit. *ad dec. Theſaur. Patris*, *c 32. n. 31.*
& Peregrin. *d. conſ. 25. n. 13. q. 4. lib. 5.* quod nempe
54 † appellatione fiſci comprehendatur etiam fiſcus
Feudatarij, & Baronis, & quoties agitur de crimi-
ne per eorum ſubditos perpetrato. Quoniam hæc
vera fortaſſe eſſe poſſet reſponſio, ſi ſimpliciter di-
ctum fuiſſet, bona delinquentis fiſco eſſe applican-
da; ſed dum, & in conſtitutionibus, & in ſenten-
tia exponitur, & additur, *Cameræ noſtræ, & Came-
ræ Apoſtolicæ applicandorum*, huiuſmodi interpre-
tatio tanquam † violenta, & verbis, & menti pro-
43 ferentis plurimum diſſentanea, omnino reiicienda
videtur: attento præcipuè vſu, & obſeruantia Cu-
riæ Romanæ, de qua per D Lomellinum, & quæ
omnem ambiguitatem, ſi quæ fuiſſet, illorum
verborum, *Cameræ noſtræ, & Cameræ Apoſtolicæ*,
abſtuliſſet.

Quartò, & poſtremò ceſſat obiectum & videtur
quod Petrus ita plenariè reſtitutus & reintegratus
à ſan. mem. Gregorio XV. poſſit etiam recuperare
bona confiſcata per Excell. D. Ducem, quoniam
prætenduntur bona prædicta fuiſſe apprehenſa ſta-
tim, & immediatè condemnatione per D. Guber-
natorem Vrbis pronuntiata, nulloque, alio inter-
medio actu ſubſecuto inter Cameram Apoſtoli-
cam, & ipſum D. Ducem; vnde qua ratione Papa
per eius miniſtros condemnando Petrum, contu-
lit emolumentum confiſcationis Baroni, † ita dum 44
Papa pariter eundem Petrum reintegrauit, & re-
ſtituit, ægrè ferre non debet Baro, ſi illud idem
emolumentum ab eo auferatur; intrat enim Re-
gula, *l. nihil tam naturale, ff. de reg. iur.* & quod
reintegratio Principis tantundem reſtituit, † quan- 45
tum condemnatio iudicis abſtulit, *l. fin. §. fin* & ibi
Bart. & cæteri, *C. de ſent. paſſ.* & per dictam reſtitu-
tionem † ſententia perimitur, & cauſa reducitur 46
ad non cauſam; & infecta radix inficit quod ab ea
immediatè deriuatur, & per cōſequentem retracta-
tur quidquid à dicta ſententia profectum eſt, &
per hanc rationem, quod Bannitus † reſtitutus re- 47
cuperet bona, etiam quæ ad tertium in vim ſen-
tentiæ condemnatoriæ immediatè peruenerunt, vt
puta Feudum per condemnationem, domino, † 48
vel agnatis apertum, & alia per alias perſonas in
executionem ſententiæ occupata, originaliter do-
cuit Bald. *in d. l. final. n. 5. & 6. C. de ſent. paſſ. & re-
ſtit. & in l. Gallus, §. & quid ſi tantum, n. 15. verſ.
ſecus ſi immediatè*, & Alex. *n. 19. ff. de lib. & poſth.*
Ancharan. *conſ. 408. n. 8. verſ. item verbum.* Pariſ.
conſil. 1. n. 47 & 52. lib. 4. vbi in terminis loquitur
de bonis à Fiſco inferiore occupatis; & ita etiam
reſpondit doctrinæ † Ancharani in obiecto relatæ 49
Bellamer. *dec. 742. & 743.* Brunor à Sol. *d. quaeſt. 19.
num. 45. & ſeq.* Roland. *conſ. 45. n. 25. lib. 4.* Natt.
conſ. 471. num. 2. lib. 2. Odd. *de reſtitut. in integr. d.
quaeſt. 99. num. 74. & ſeq.* qui de communi, & veriſ-
ſima teſtantur, & quamuis alij ab hac ſententia di-
ſcrepent, attamen illa abſque controuerſia ab om-
nibus recipitur, quando bona tertio † non fuerunt 50
acquiſita in vltionem eius iniuriæ, vel quando con-
ſtat, Principem per ſuam gratiam reſtitutoriam,
ne dum ſententiam condemnatoriam, ſed etiam
omnia inde ſecuta, & ſic etiam confiſcationem,
& bonorum applicationem in vim illius tertio fa-
ctam auferre, & penitùs abolere voluiſſe, vt con-
ciliando communes opiniones, diſtinguit Peregr.
de iure fiſc. *lib. 5. tit. 2. n. 54. verſ. in hac doctorum*;
& ſequitur Maſtrill. *in comment. ad indult. gener.
c. 22. n. 79.* In propoſito autem caſu nulla iniuria
ſaltem primariò fuit illata Baroni, ſed tota fuit illa-
ta ipſimet Principi ſupremo, cuius conſtitutionibus
Petrus contrauenit, receptando Bannitos, & cuius
officialis, nempe D. Gubernatoris Vrbis præce-
ptum contempſit, dum illius Monitorio non pa-
ruit, & de voluntate Papæ non ſolum ipſam ſen-
tentiam, ſed omnia ex ea ſecuta penitùs tollendi,
& abolendi, dubitari non poteſt; verba enim ſunt
clariſſima, & comprehendunt non ſolum inde ſe-
cuta, & ſic confiſcationem hac in curia factam,
ſed etiam alibi, & ſic in dicta terra Scandrilæ, ibi,
proceſſum, & ſententiam fabricatam, & latam, cum

omnibus

omnibus inde ſecutis tam in dicta Curia, quam alibi, caſſari, & penitus aboleri, & pro caſſis haberi voluit, & mandauit, &c. vt ſuperius etiam fuit ponderatum. Et ita reſolutum, &c.

AD ARTIC. II. PAR. I.

R. P. D. Merlino Decano.

Romana Confiſcationis.

Die Veneris 16. Aprilis 1625.

ARGVMENTVM.

De eadem re. Confiſcata bona ſi recuperet condemnatus, ob abſolutionem plenariam Principis, an competat manutentio, vel reintegratio. Confiſcatio bonorum filij non obtinet in præiudicium patris, in bonis nedum aduentitiis, vel profectitiis, ſed nec caſtrenſibus, & quaſi. Quid importet abſolutio hæc plenaria Principis, & de aliis ad rem.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio probari poteſt ex inſtrumento adaquata poſſeſſionis, & alio non exiſtente in poſſeſſione eſt manutenibilis.*
2 *Ex fructuum perceptione probatur poſſeſſio.*
3 *Poſſeſſio ſemel probata præſumitur continuata, & ideo manutenenda venit.*
4 *Sententia ſi non iuſtificetur ex actis, & poſſeſſor non habuit ſe pro ſpoliato, ſequitur, vt per viam manutentionis poſſit recuperare poſſeſſionem naturalem, vigore ſententiæ ſibi auulſam, & & num. 5. & 6.*
7 *Poſſeſſio rei cõuenti probatur ex ſuſtẽtatione litis.*
8 *Et hoc multo magis procedit iunctis adminiculis.*
9 *Confeſſio partis deſeruit pro adminiculo, vt probetur confeſſio rei conuenti.*
10 *Sententia condemnationis, ſi per reſtitutionem plenariam Principis fuerit de medio ſublata, trahitur etiam ad recuperationem bonorum de quibus expreſſa mentio non fuit facta.*
11 *Reſtitutio, & gratiatis competit remedium reintegrandæ pro recuperãda poſſeſſione ſibi ablata.*
12 *Sententia ſi non iuſtificetur ex actis, non venit attendenda.*
13 *Ex filij delicto non poſſunt confiſcari bona in præiudicium patris illa poſſidentis.*
14 *Siue conſiderentur huiuſmodi bona tanquam peculium profectitium filij.*
15 *Siue vt aduentitium peculium.*
16 *Pater in bonis profectitiis, & aduentitiis filiorum habet vſumfructum.*
17 *Pater in bonis aduentitiis filiorum ad aliquid non tenetur ex delicto eorum.*
18 *Bona Caſtrenſia filij non poſſunt confiſcari ex eius delicto, ſed patri reſeruantur in ſolatium patriæ poteſtatis.*
19 *Et ita eſt verior, receptior, & æquior opinio.*
20 *Bulla Sixti V. contra receptores Bannitorum mandata bona confiſcari, & illa applicari Fiſco Pontificio.*
21 *In confiſcationis bonorum materia plurimum attenditur conſuetudo.*
22 *Appellatione Cameræ Apoſtolicæ, & Fiſci Pontificij non veniunt Barones.*

23 *Sententiã ea quis non poteſt aiti, ſi de eo non lõquatur.*
24 *Sententia debet acceptari, & exequi prout iacet.*
25 *Gratia reintegratoria obtenta à Principe, ſuffragatur, quoad recuperationem omnium bonorum, ſibi ablatorum.*
26 *Et hoc tanto magis ſi Princeps iubeat in dictã gratia, caſſari proceſſum, & ſententiam, cum omnibus inde ſecutis.*

DECISIO XI.

PEtrus fuerat in foro Reuerendiſſ. D. Gubernatoris Vrbis condemnatus in contumaciam, ob receptionem Bannitorum, in pœnam vitæ, & confiſcationis bonorum Cameræ Apoſtolicæ applicandorum; poſtquam ſententiam, abſque alio proceſſu immediate ab officialibus Excell. D. Ducis Vrſini fuerant occupata bona eiuſdẽ Petri exiſtentia in terra Scandriliæ, & Montis Libretti; verum cum deinde Petrus obtinuiſſet plenariam reſtitutionem, & reintegrationẽ à ſ. me. Greg. XV. quam gratiam ſibi prodeſſe prætendebat etiam pro dictorum bonorum libera recuperatione, inſerit tam nomine proprio, quam Diomedis Patris, me proponente, manuteneri, & quatenus opus eſſet reintegrari ad poſſeſſionem dictorum bonorum in prædictis caſtris confiſcatorum; Super quibus propoſito dubio ſub die 14. Iunij præteriti, cum poſſeſſio anterior Petri, & Diomedis concludenter non viſa fuerit probari, tunc Dominis placuit ſolum firmare gratiam prædictam reſtitutionis, & reintegrationis à ſ. mem. Gregor. XV. conceſſam Petro, comprehendere etiam bona, vt in deciſione: Modo autem examinatis teſtibus, & aliis abſolutis probationibus ſuper poſſeſſione anteriori Diomedis, & Petri: Hodie repropoſito dubio, Domini reſponderunt prædictos Diomedem, & Petrum eſſe manutenendos, & quatenus opus ſit, reintegrandos.

Et moti ſunt quoniam quoad manutentionem probant Diomedes, & Petrus ſe apprehendiſſe poſ-
ſeſſionem dictorum bonorum in vim teſtamenti
Ægidij aui materni dicti Petri, vt ex ipſo Inſtru-
mento † apprehenſionis, quod alio non poſſiden- 1
te, vt præſumitur, bene probat poſſeſſionem, &
quidem manutenibilem, *leg. prædia* vbi Bartol. Ale-
xand. & alij, *ff. de acquir. poſſeſſ.* Cæſar de Graſſ.
deciſ. 4. num. 1. de reſtitut. ſpol. Rota *coram ſ. mem.*
Greg. XV. deciſ. 100. num. 5. præſertim iuncto trium
teſtium dicto, qui concludenter de poſſeſſione
Petri, & Diomedis deponunt † cum fructuum per- 2
ceptione, *l. Titia, ff. de ſolution. l. ſeſt. b. C. de agric.*
& cenſit lib. 11. Crauett. *conſil. 107. num. 2.* Rota *co-*
ram eodem ſan. me. Gregor. XV. *deciſ. 160. num. 24.*
& in rec. deciſ. 131. n. 2. part. 1. Quæ quidem poſ-
ſeſſio cum præſumatur continuata, † videtur con- 3
ſequens danda manutentio, non obſtante quod vi-
gore ſententiæ confiſcationis, officialis D. Excell.
Ducis ſe intruſerint; Quia dicta ſententia † cum 4
non iuſtificetur ex actis; & ipſi Diomedes, & Pe-
trus, ſe non habuerint pro ſpoliatis, † & eiuſdem 5
poſſeſſionem animo retinuerint, † ſequitur, quod 6
per viam manutentionis poſſint agere ad recupe-
rationem poſſeſſionis naturalis.

At quidquid eſſet de manutentione, DD. facilius inclinarunt pro reintegratione, quia duo extre-
ma, quæ in hoc remedio sũt neceſſaria, nempe poſ-
ſeſſio anterior † Actorũ, & poſſeſſio rei conuenti 7
ſatis ſuperq; videtur iuſtificata; quoad poſſeſſionem

antiquiorem Petri, & Diomedis, adeſt, vt ſupra
fuit oſteuſum apprehenſionis poſſeſſionis inſtru-
mentum, & tres teſtes concludenter deponentes:
8 quo vero ad poſſeſſionem † recentem ipſius D.
Ducis, adeſt litis ſuſtentatio, quæ iunctis admini-
culis, ſufficit pro iuſtificatione ſecundi extremi.
Caputaq. *dec 369 part. 2.* Cæſ de Graſſ. *deciſ. 4. n. 3. de reſtit. ſpol.* Rot. coram ſan. me. Greg. XV *dec 485. num. 1.* & in Rom. Salu. 13. *Apr.* 1622. coram me.
9 Concurrunt hic autem adminicula, † nempe con-
feſſio facta in ſchedula ipſius Excell. Ducis manu-
ſignata, & ſecundus teſtis iuxta duodecim. ibi, *Hog-
gi non li poſſiede, ne li poſſiede la corte, ma ſua Ec-
cellenza.*

Nec obſtare viſum fuit prædictam ſententiam
10 confiſcationis, quoniam ea fuit ſublata, † per ſub-
ſequentem reſtitutionem, & reintegrationem, ſub
ampliſſimis verbis conceptam, quæ, vt in alia de-
ciſione fuit firmatum, trahitur etiam ad recupera-
tionem bonorum; licet de eis expreſſa mentio fa-
11 cta non fuerit; quia ſtante gratia † plenariæ reſti-
tutionis, competit huiuſmodi reſtitutis, & gra-
tiatis remedium reintegrandæ pro recuperanda
poſſeſſione, Bald. *in l penult. n. 1. C. de capt. & poſt. reuerſ.* Bettazzol. *conſ. crim. 29. n. 29. 30. & ſeq.* Pe-
regr. *de iur. fiſc. lib. 5. tit. 5. n. 65.* Sfort. Odd. *de reſt. integr q. 95 art. 3. n. 24.*

Quibus addebant quod dicta confiſcatio, & ſen-
12 tentia non † iuſtificantur ex actis, & amplius illius
vigore non potuerunt hæc bona auferri, tam quo-
ad Diomedem patrem, quam quoad Petrum filiũ;
quoad Diomedem patrem, quia ex delicto Petri fi-
13 lij, † non potuerunt confiſcari bona in præiudi-
cium patris illa poſſidentis, ſiue ſi conſiderentur
14 huiuſmodi bona, † vt peculium profectitium filij,
adnotat. per DD. *in l. ſi finita, §. ſi de vectigalibus, ff de damn. infec.* Rip. *in l. fin. q. 53. C. de reuoc. donat.*
Couarr. *var. reſol. lib. 2. cap. 8. num. 7. verſ. ſic delin-
quente.* Clar. *§. fin. q. 78. verſ. præterea quæro,* vbi
aſſerit in hoc neminem dubitare, Honded. *conſ. 98.*
15 *num. 36. lib. 1.* ſiue vt is peculium † aduentitium, vt
in præſenti; hæc enim bona peruenerunt ad fi-
16 lium ex hæreditate aui materni, † in quibus pater
habet vſumfructum, *l. cum oportet, C. de bon qua lib.*
& in his aduentitiis pater non tenetur ad aliquid
17 ex delicto † filij, Bart. *in d. §. ſi de vectigalibus, n. 12.*
Alex. *num. 44.* Clar. *in ead. quæſt. 78. verſ. ſed quid in aduentitiis,* Honded. *eod. conſ. 95 n. 35.* Farinacc.
in prax q. 24 num. 5. Et quod magis eſt, nec in bo-
18 nis Caſtrenſibus fieri poteſt confiſcatio, † ſed pa-
tri omnia reſeruantur, in ſolatium ipſius patriæ
poteſtatis, ad *l. 3. C. de bon proſcrip.* & ibi not. Od-
dofred. Cyn Bartol. Alberic & alij. Couar. & Clar.
locis cit. ille, *num. 7. verſ. huic apparet;* hic autem,
verſ. quo verò, & latè Farinacc. *d. q. 23. num. 11. &*
19 *ſeq.* qui *verſ. Quibus tamen,* de veriori, † receptio-
ri, & æquiori teſtatur, & ſecuta eſt Rota *in Coſe-
nat. de Caſtiagneriis 2. Februar. 1660. coram bon. mem. Litta, quæ eſt deciſ. 145. num. 1. poſt 5. vol. conſ.*
Farinacc.

Quo vero ad Petrum, quia ex Conſtit. felic. re-
cor. Sixti V. contra receptores bannitorum, & ipſa
ſententia Reuerendiſſimi D. Gubernatoris contra
Petrum lata expreſſim mandant bona confiſcari, &
illa applicari Reuer. Cameræ Apoſtolicæ, & Fiſco
Pontificio, † quorum verborum ſenſus vſu etiam
20 comprobatus eſt, vt Camera Apoſtolica non au-
tem Barones confiſcent, quemadmodum de hu-
iuſmodi conſuetudine atteſtatur bon. mem. Lo-
mellinus olim Cameræ Apoſtolicæ Commiſſa-
rius, poſt *conſil. Panciroll. impreſſ. apud Menoch. conſ. 605.* & ſimilibus conſuetudinibus in hac ma-
teria † confiſcationis ſtandum eſſe, monet poſt 21
Grau. Gaſp. Ant. Theſaur. ad *deciſ. part 132. num. 37. poſt princip.* & ſanè verbis, & menti ſententiæ, &
Conſtitutionum omnino repugnat, quod appella-
tione, † Cameræ Apoſtolicæ, & fiſci Pontificij ve- 22
niant Barones, vel in omnem euentum, officiales
domini Ducis, vt ritè potuiſſent confiſcare bona
in territorio Scandriliæ exiſtentia, debebant acta
coram domino Gubernatore Vrbis tranſportare,
vel alium proceſſum, † & condemnationem fa- 23
cere; non autem niti ſolum ſententia D. Guber-
natoris Vrbis, quia illa ſtrictè mandat bona Petri
applicari Cameræ Apoſtolicæ, & dicta ſententia
† debebat acceptari, & exequi prout loquebatur, 24
& cum dominus Dux pro dictis bonis nitatur ſo-
lum dicta ſentẽtia Iudicis Pontificij, ſequitur quod
gratia obtenta poſtea ab eodem ſummo Pontifice
ſuffragetur etiam pro iiſdem bonis, per D Ducem
confiſcatis, ad Pariſ. *conſil. 1. n 47. & 55. lib. 4.* cum
aliis relatis *in 1. deciſ. in fin.*

Tanto magis cum Papa iubeat in dicta gratia
caſſari proceſſum, † & ſententiam cum omnibus 25
inde ſecutis, tam in curia quàm alibi; Et ita re-
ſponſum fuit, &c.

AD PART. III. P. I.

R. P. D. Arguelles.

Romana Hæreditatis.

Veneris 14. Decembr. 1646.

ARGVMENTVM.

Impenſæ funerum, & infirmitatis vltimæ habent prælationem. Quomodo, & à quo ſint ſoluendæ; quid in concurſu lucri dotalis Fiſci, & legati, &c.

SVMMARIVM.

1 *Res iudicata locum non habet, ſtante iniuſtitia ſententiæ.*
2 *Retentio pro quarto dotali non datur in bonis fi-deicommiſſi tranſuerſalis.*
3 Auth. res quæ, C. commun. de Legat. *locum non habet in fideicommiſſo tranſuerſali.*
4 Deciſ. in Romana Dotis 23. Iunij 1645. & 4 Iulij 1646. coram Cardinali Otthobon. *declaratur.*
5 *Marito non competit retentio pro expenſis vltima infirmitatis vxoris.*
6 *Maritus tenetur ad expenſas infirmitatis vxoris, licet infirmitas fuerit longa, grauis, & incurabilis.*
7 *Impenſa funeris eſt æs alienum dotis.*
8 *Impenſa funeris præfertur omni æri alieno.*
9 *Impẽſa funeris præfertur creditori ex cauſa dotis.*
10 *Impenſa funeris præfertur credito fiſcali.*
11 *Impenſa funeris præfertur alteri cuicunque credito, ſiue anteriori, ſiue poſteriori tacitam, vel expreſſam hypothecam habenti.*
12 *Impenſa funeris præfertur credito quarti dotalis, & n. 16.*
13 *Impenſa funeris ſolui debet pro rata, ab eo, qui lucratur dotem, vel partem, & ſucceſſores mulieris.*

14 *Impenſa*

14 *Impenſa vltimæ infirmitatis habent idem priuilegium quod ſumptus funerum.*
15 *Legatum eſt grauamen, & onus fideicōmiſſi, ſeu dotis quod deducēdum eſt ante quartum dotale.*
16 *Impenſa infirmitatis, & funeris deducuntur ante quartum dotale.*
17 *Meliaramenta neceſſaria deducuntur ante quartum dotale.*
18 *Melioramenta neceſſaria dotem minuunt, tanquam æs alienum.*
19 *Statutum Vrbis de Quarto dotali nullum ei tribuit antelationis priuilegium.*

DECISIO XIII.

IOannes Baptiſta Potrinus Carlottæ vxori legata ſuppellectili, & omnium bonotum vſuſructu (eo tamen adiecto tenore, vt Petro Paulo teneretur, victum, veſtitum, & communem ſecum habitationem exhibete) Ipſum Petrum Paulum ſuum nepotem, & ſuos filios naſcituros hæredes inſtituit vniuerſales, cum onere retinendi cognomen, & atma Teſtatoris, quibus ſine filiis decedentibus ſubſtituit Ven. Societatem S. Angeli in Burgo, *ſumm. num.* 1.

Mortuo Ioanne Baptiſta, & poſt 15. menſes, & dies 21. Carlotta exhibitis (vt ſupponitur) id temporis alimentis *ſumm. n.* 2. *&* 3. Ingreſſus P. Paulus hæreditatem, quam poſſedit per quatuor annos, & menſes 11. obiit, ſupellectili vxori legata, relicta Iulia, & Victoria filiabus, inter quas pro æquali hæreditate diuiſa aſcendente ad ſummam ſcut. 10. mill. Octauius de Aſte earum Vitricus, Tutor, & Curator Victoriæ, partem aſſignauit in dotem Ioanni Baptiſtæ Ciampino, cui nupſit. Qua vita functa, Iulia ſoror tanquam facto loco fideicommiſſo, petiit immiſſionem coram A. C. qui eam conceſſit, ſolutis tamen prius Ciampino ſcut. 1250. pro quarto dotali ſcut 370. pro meliotamentis factis in vna ex domibus in fideicommiſſo contentis, ſcut. 115. pro expenſis funeris, & vltimæ infirmitatis, & ſcut. 52. bon. 53. pro quodam legato à fideicommittente relicto Bernardinæ Gallæ, & per Ciampinum ſoluto, & pro iſtis ſummis idem A. C. declatauit ei retentionem competere ſuper domibus fideicommiſſo ſuppoſitis, qui prætendit non eſſe locum appellationi extra tempus factæ. Vnde dubitatum fuit, An conſtet de re iudicata. Et ne-
1 gatiuè Domini reſponderunt. † Nam ſtante iniuſtitia, res iudicata non habet locum ſecundum receptam Rotæ ſententiam, penes ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 317. vbi multæ citantur. Præſertim quando eſt notoria.

Iniuſtitia vero deducebatur ex eo, quod con-
2 cedit † retentionem pro quarto dotali, quæ minimè competit, dum verſamur in tranſuerſali fidei-
3 commiſſario, in † quo non intrat *Auth. reſq. C. comm. de leg.* vbi Bart. *n.* 4. *& in l. filiusfamil.* 118. *§. Diui, il* 2. *in ord.* 14. *num.* 4. *ff de leg.* 1. *& in l. mulier* 22. *§. cum proponeretur poſt princ. ff.* ad Treb. Caſtr. *in d. auth. num.* 4. Iaſ. *num.* 33. Belniſ. *d. auth. de reſt. & ea quæ parit in* 11. *menſe col. penu.* Padill. *d. auth. reſq. n.* 62. *&* 114. Molin. *lib.* 4. *de primog. c.* 6. *num.* 3. & ibi Addent. Donell. *d. auth. num. vnic.* Cuiac. *nouell.* 39. *colum. mihi* 171. Fontanell. *de pact. nupt. clauſ.* 5. *gloſſ.* 1. *part.* 2. *n.* 3. 5. *&* 6. *&* 62. Fuſar. *de ſubſt. q.* 531. *num.* 95. *& conſ.* 156. *num.* 1. *&* 2. & in fortioribus Caſtill. *lib.* 5. *contr. p.* 2. *c.* 161. *n.* 38. Cultell. *de donat. &c. tractat.* 1. *diſcurſ.* 3. *part.* 6. *num.* 66. quod bene probatur, *ex d. l. mulier, §. cum proponeretur*, vbi de dote filiæ idem *in l. à filia* 61. *ff* ad Treb *& d. auth. reſq.* vbi apertè loquitur de liberis, & ibi Gottofr. *verbo, ſed liberis, lit. G.* cum aliis, *& in d auth. de reſti. &c. col.* 4. *Nouell.* 39. *in princ. iuncto, § quamobrem vnde ſumitur auth. reſq.* Ant. Faber. *in Cod. lib.* 6. *tit.* 26. *defin.* 10. Peregr. *deciſ.* 56. *num.* 2. Theſaur. *in addit. deciſ.* 193. *litter. B.* poſt Zacch. *de oblig. Camerali, deciſ.* 130. vbi aliæ habentur.

Cui † doctrinæ non obſtat Rota *in Romana do- 4
tis* 23. *Iunij* 1645. *coram R. P. D. meo Ottobono, confirmata* 4. *Iuly* 1646. *coram eod.* quia ibi agebatur de fideicommiſſo à patre relicto, & licet qui recepit dotem, pro cuius reſtitutione conceſſa fuit alienatio fideicommiſſi, nec ſucceſſor erat in fideicommiſſo, imò nec vocatus, erant tamen vocati eius filij (quod ſummè notandum eſt propter *d. nouell.* 39. *§. quamobrem, in fin.* quæ ſolum loquitur de grauato, & grauata, & eorum liberis, &c.)

Alia † etiam iniuſtitia oſtenditur ex retentione 5
pro impenſis vltimæ infirmitatis. Hoc enim non admittitur *in l. quod in vxorem* 13. *C. de neg. geſt. vbi gloſſ. in fin. verſ. nata*, Bald. *num.* 1. Corduba de Lata *de alim. in l. ſi quis à liberis* 5. *§ ſi quis ex iis, num.* 20. *ff. de lib. agnoſc.* Vin. *deciſ.* 197. *n.* 14. Surd. *de alim. tit.* 5. *q.* 33 *per tot.* Theſaur. *quæſt. f.* 52. *n.* 1. *&* 5. *per tot. lib.* 2. Fontanell. *vbi ſup. clauſ.* 6 *gloſ.* 2. *part.* 5. *n.* 2. *&* 4. adductis ſui Senatus deciſionibus.
Vbi † quod ſi dos erat pinguis, & ſufficiebant eius 6
fructus ad impenſam, etiamſi infirmitas ſit longa, & grauis & incurabilis, res, inquit, eſt clara, nec vllum continens dubium, vt ex Garz. & aliis ibi connumeratis, vbi etiam ponit ſui Senatus deciſiones.

Vlterius apparet iniuſtitia ex retentione pro ſumptibus funeris, qui ſimul cum impenſa infirmitatis aſcendunt ad ſcuta 115. Primo quia Ciampinus retinebat ſcuta 180. recepta ex pretio cuiuſdam domus venditæ *ſumm. num.* 5. *litt. A*, & ſcuta 100. ſibi ſoluta ab Andrea Factorio pro redemptione cuiuſdam cenſus hæreditarij, eod. *ſum. n.* 5. *paulò ante litteram A.*

Secundo quia impenſa † funeris æs alienum di- 7
ctum eſt, vt iſtis verbis, *l. impenſa* 18. *ff. de relig. &
ſumpt. fun.* imò † quod omni æri alieno præfera- 8
tur, *l. & ſi quis* 14. *la* 2. 45. *in ord. eod. tit.* Garz. *vbi ſup. cap.* 8. *num.* 18. *&* 23. Fontanel. *d. clauſ.* 7. *gloſſ.* 2.
part. 5. *num.* 26. *&* 28. & † ſi creditum ſit dotale, 9
num. 19. adducens Senat. deciſionem, & † etiam 10
ſi ſit fiſcale, vel † quodcumque aliud, ſiue anterius, 11
ſiue poſterius, tacitam, vel expreſſam hypothecam habens, Garz. *d. num.* 18. *&* 23. Add. ad Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 10. *n.* 33. *in fin.* Fontanell. *d. n.* 26.
debuit † ergo præferri quarto dotali à Ciampino 12
prætenſo, dato quod hic intraret Statutum quarti dotalis.

Tertio quia † funeris impenſa ſolui debet pro 13
rata inter eum, qui lucratur vel dotem, vel partem, & ſucceſſores mulieris, *l. in eum* 16. *l. Neratius* 20. *l. Celſus* 22. *l. ſic pro rata* 27. *l. fin. §.* 1. *ff. de relig. & ſumpt. fun.* Coſt. *de port. rata q.* 37. *n.* 4. *cum ſeqq.* Fontanell. *vbi ſup. n.* 25. Ioſeph. Ludouiſ. *deciſ.* 18. *num.* 3.

Et hæc tria iniuſtitiæ capita communia ſunt
etiam ad iniuſtitiam retentionis pro † infirmitatis 14
impenſis, quæ habent idem priuilegium ‡ quod ſumptus funeris, Bart. Bald. & Caſtr. *in l. in reſtituendo. C. de petit. hered.* Fontan. *vbi ſup. n.* 16.

Patet etiam eadem iniuſtitia ex conceſſa retentione

tentione ſcut.53. bon.53. cum tamen ex pecuniis receptis à Ciampino etiam ſolutis impenſis infirmitatis, & funeris poſſet etiam hoc deducere, & ex fructibus fideicommiſſi perceptis poſt mortem Victoriæ.

15 Et tandem legatum † eſt grauamen, & onus fi-
deicommiſſi, ſeu dotis, quod ante quartum dedu-
16 cen. eſt, ſicut † & impenſæ infirmitatis, & funeris,
17 & † idem dicen. eſt de melioramentis, ſed neceſ-
18 ſariis, quia † ipſo iure dotem minuunt, *l. quod di-*
citur 5. in princ. §.1. l.1.§.10. ff. de impenſ. in reb.
dotal fact. l. vnica § taceat, verſ ſed nec ob impen-
ſas, C. de rei vxor act. d.l. dote 5. ff de dote praleg.
& ſi hæc omnia proberentur facerent ſaltim vt mi-
nor eſſet dos, & per conſequens minus etiam quar-
tum dotale. Imò, & ſi vtiles tantum fuiſſent im-
penſæ, poſſet fortè, & non ſine fundamento con-
19 tendi, cum † Statutum nullum det huic quarto
dotali antelationis priuilegium; ſed tantum vide-
tur generaliter concedere, quod coniugi tantum
pauperi concedatur, per *Auth. praterea. C. vnde*
vir. & vxor.

Et ita fuit per Dominos deciſum, vnica parte tantum informante, altera pluries citata, & diu expectato.

AD ARTIC. III. P. I.

R. P. D. Oradino.

Romana Mercedis.

1. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

De actione funeraria omnibus creditoribus præferenda. De expenſis pro conſeruatione hæreditatis factis, Procuratis in id mercedibus, &c.

SVMMARIVM.

1 *Opera praſtita à procuratore, pro defenſione hareditatis, adeo illi adherent, vt eo minus dicatur in hareditate adeſſe, quantum procuratori pro mercede debetur.*

2 *Impenſa pro mercede procuratoris, qui defendit iura hareditaria, dicitur neceſſaria.*

3 *Impenſa pro mercede procuratoris, qui hareditatem defendit, aquiparatur actioni funeraria, Inuentarij, & aliis qua ex bonis hareditariis ante omnia ſolui debent.*

4 *Impenſa pro mercede procuratoris, qui hareditatem defendit, pro funere, Inuentario, & ſimilibus, ſoluuntur creditoribus abſque cautione de reſtituendo.*

5 *Impenſa pro mercede procuratoris, qui hareditatem defendit, pro funere, Inuentario, & ſimilibus habens pralationem, & hypothecam, qua praefertur actionibus hypothecariis anterioribus.*

6 *Expenſa facta pro mercede procuratoris ſpectant ad defenſionem bonorum, & ad perpetuam illorum ſecuritatem.*

7 *Expenſa facta pro mercede procuratorum, qui bona hareditaria defendunt concernunt ipſa corpora bonorum, tanquam illis annexa.*

8 *Creditores volentes ſibi ſatisfieri de bonis hareditariis defenſis à procuratore, neceſſe eſt, quod illa accipiant cum onere ſoluendi mercedem procuratoris.*

9 *Procurator, qui bona à moleſtiis defendit, tria priuilegia in illis acquirit, primum quod aliis creditoribus preferatur. Secundum quod in illis habeat tacitam hypothecam. Tertium quod aliis creditoribus tam expreſſam, quam tacitam habentibus ſit praeferendus.*

10 *Locupletari cum aliena iactura non decet.*

11 *Lucrum attuliſſe dicitur ille, qui bona defendit, & à moleſtiis liberauit.*

12 *Labore ſuo defraudari graue eſt.*

13 *Hares non poteſt in praiudicium creditorum bona hareditaria aliis obligare.*

14 *Hares faciendo expenſas vtiles, & neceſſarias in rebus hareditariis, non dicitur facere deteriorem conditionem creditorum.*

15 *Hares cum beneficio legis, & inuentarij poteſt expenſas vtiles, & neceſſarias in rebus hareditariis factas, prius detrahere, quam creditoribus ſatisfacere.*

16 *Hares beneficiatus, priuſquam creditoribus ſoluat, poteſt detrahere expenſas ad ſui defenſionem factas contra alios pratendentes ſe heredes.*

17 *Expenſa vtiles, & neceſſaria in rebus hareditariis facta aquipollent impenſis funeris.*

18 *Actio funeraria praefertur creditoribus etiam hypothecariis.*

19 *Procuratori pro conſecutione ſua mercedis competit actio mandati.*

20 *Procurator in receptione mercedis debita; pro defenſione bonorum hareditariorum, non tenetur cauere de reſtituendo prioribus, & potioribus, quia aliis praefertur.*

21 *Expenſa pro mercede procuratoris, qui bona hareditaria defendit dicuntur vtiles, etiamſi procurator in cauſa ſuccubuerit, quia iura hareditatis non debent remanere indefenſa.*

22 *Procurator, qui bona hareditaria defendit, praefertur pro ſua mercede omnibus aliis creditoribus anterioribus, & hypothecam habentibus ſine aliqua cautione de reſtituendo prioribus, & potioribus.*

DECISIO XIII.

PEtrus Matthæus Sollicitator, & Procurator hæredum bon. mem. Cardinalis Bellucci, admittendus ad concurſum aliorum creditorum in diſcuſſione bonorum pro tempore, quo inſeruiuit Cardinali viuenti, & pro tempore poſt illius mortem videtur omnibus præferendus.

Potent fundamenta, quia † officia, & exercitia 1
ipſius Petri præſtita, ſunt hæreditati annexa, illam
iuuando, & defendendo, agendo, pro ea procu-
rando, ſollicitando, & eius vtilitati inuigilando,
quæ adeo cohærent ipſi hæreditati, vt tanto mi-
nus in illa ineſſe videatur, quanto pro mercede ſol-
uenda eſt, *l. quod eorum*, vbi Bart. & alij, *de im-*
penſ. in re dot. fact. gloſſ. in l. 1. eod. tit. l. 1. § ſed ne
ob impenſas, C. de rei vxor. act. Afflict. *deciſ. 359.*
num. 1. & 6.

Diciturq. † talis impenſa neceſſaria, *d. l. 1. §. in-* 2
ter neceſſarias, & l. ſeq. ff. de impenſ. in re dot fact.
Iaſ. *in l. fin. §. in computatione, n. 1. verſ. 5. C. de iure*
delib. vbi † æquiparatur hæc actioni funerariæ, In- 3
uentarij, & omnes aliæ impenſæ neceſſariæ pro
hæreditate, ex eius bonis ante omnia ſolui debent,
& de † illis nullus eſt locus reſtitutioni loco pie- 4
toris; & in primis deducuntur, tanquam æs alie-
num, & † cum prælationis prærogatiua haben- 5
tium hypothecam, quæ præfertur actionibus hy-
pothecariis anterioribus, Rip. *in l. quaſitum, in*
princ.

6 *princ. n.7. de priuil. credit.* Spectantque † ad de-
fenſionem bonorum, & ad perpetuam illorum ſe-
7 curitatem, *l.3. §. hec generaliter eod. tit.* & † con-
cernunt ipſa corpora bonorum, tanquam illis an-
8 nexa, *d. l. 1. in 2 reſp.* & ideo † creditores, ſibi de
dictis rebus ſatisfieri volentes, neceſſe eſt, vt acci-
piant illa cum onere, *l. ſi debitor, C. de diſtr. pign. l.*
debitores, de pign. l. debuerem, C. de pact.
9 Cumque † dicti Petri officia meliorem bono-
rum conditionem effecerint, ea liberando à ca-
lumnioſis moleſtiis prætenſorum creditorum, ſe-
quitur, quod tria priuilegia conſecutus eſt Petrus,
Primum quod aliis perſonalibus creditoribus præ-
feratur, Secundum, quòd in rebus defenſis habeat
tacitam rei hypothecam, Tertium, quod cæteris
creditoribus, & expreſſis hypothecis, ſeu tacitis
præferri debeat, *l. interdum*, vbi Gloſ. *in verſ. tra-*
didere, ff. qui potior. in pign. habean. Bart. ibi, *n.4.*
Salicet. *n 3. & l. ſeq* ibi, Quod ideo hóc eſt, quia
officium ipſius res ipſas ſeruauit; Alex. *conſ.217.*
num.2. lib.7. Rip. *in l. priuilegia, n.32 & 35. ff. de*
10 *priuileg. Credit.* Alias ex † officio Petri locupleta-
rentur creditores cum illius iactura, quod eſſe non
debet, obſtât enim regula, *l. nam hoc, ff. de cond.*
11 *indeb. cum vulg.* Quia, qui † defendit bona, & li-
berauit cæteras moleſtias, & perſecutiones teme-
ratiorum, lucrum dicitur attuliſſe, *cap. veniens il 1.*
de Teſtib. l. ſi quis obligare, de Reg. Iur. Specul. *de*
12 *Vſur. in fine.* Graueque † quidem eſt alium ſudo-
re, & labore ſuo fraudari, *l. cum oportet, verſ. ſic*
etiam, vbi Gloſſ. *in verſ. granius, C. de bon. qua lib.*
daretur ei remedium ſaltem *ex l. ſi me, & Titium,*
ff. ſi cert. petat. ergo longè magis exceptio, *l. ſi*
venditor, ff. de except.
13 Noo obſtat quod Petrus inſeruiuerit hæredibus,
quos obligatos habet perſonali actione, bona †
autem ſint taliter hæredum, vt potuerit ipſe dete-
riorem conditionem facere, aliis obligando, *d. l. ſi*
14 *debitor, C. de pign. & l. debitorem, C. de pact.* Quia †
cum expenſæ ſint vtiles, & neceſſariæ, vt ſupra, non
poteſt dici facta deterior conditio Creditorum, &
quia cum hæredem adiuueot cum beneficio leg &
15 Iouentarij, ipſi † hæredes prius poſſent detrahere
huiuſmodi expenſas, quàm creditoribus ſatisfa-
ciant, *l. fin. §. in computatione*, ibi, *Vel alias neceſſa-*
rias cauſas, C. de Iure deliberan. Alex. ibi, *in 3. no-*
tab. num.3. & 4. Rom. *conſ.126. n.6. verſ. ſi autem*
in aliis, Iaſ. *in §. computatione, n.3.* & ibi Ang. vo-
16 luit, quod † procedat etiam io impenſis factis per
hæredem ad ſui ipſius defenſionem, contra alios
prætendentes, ſe eſſe hæredes, præcipuè Iaſ. *in 1.*
notab n.3. verſ ratio patet, poſt Aug. Paul. & Alex.
n.3. & propius per Franciſc. de Porcellin. *in tract.*
de Inuent. 2. quaſt. princ. circa 7. & 8. vtilitatem n.6.
17 cum † tales impenſæ funeris impenſis æqoipol-
18 leant, & cum eis pari paſſu ambulent, ac † fune-
raria actio præferatur creditoribns etiam hypothe-
cariis, vt de communi teſtatur Rip. *d. l. quaſitum,*
19 dictis locis ſuprà citatis. Adeo quod † eidem Pe-
tro competat actio mandati, *l. ſalarium, ff. manda-*
20 *ti*, vel act. locati. Bart. *in l. 1. in fine de procur.* & †
non teneatur cauere, cum aliis præferatur, & ſic
ceſſat cauſa, ob quam cautio præſtatur; *l. hac au-*
tem, §. ſi cui pluſquam, ff. ad leg. Falcid. l. hac ſtipu-
latio, §. Diuus quoq. Pius, ff. vt legat. ſeu fideicom.
nom. caueat.
21 Non † obſtat ſi dicatur defenſio in aliquibus
non vtilis, dum aliquando ſuccubuit, quia noo de-
buit ipſe iura hæreditatis indefenſa dimittere, Bart.
in l. cauſam, §. In hoc, il 2. ff. Iud. Sol. per l. non eſt
ignotum, C. de adminiſtr. tut.
Ex quibus reſultat reſulutio, Quod † idem Pe- 22
trus ſit cæteris aliis omnibus creditoribus anterio-
ribus, & habentibus hypothecam, præferendus,
ſine aliqua cautione præſtanda, & prius ſit ſatisfa-
ciendus, &c.

AD ARTIC. IV. P. I.

R. P. D. Veroſpio.

Romana Saluiani.

Vener. 15. Ianuarij 1644.

ARGVMENTVM.

De Priuilegio Pupilli ſuper tutoris bonis; pro rei ſuæ adminiſtratione. Quid ſi ad alios ea bona tranſmigrent. De concurſu hypothecarum, earum natura; Antidatis, &c.

SVMMARIVM.

1 *Hypotheca, & actio ad fauorem pupilli pro red-ditione rationum oritur à die facti inſtrumenti tutela.*

2 *Hypotheca expreſſa, & anterior præfertur hypotheca expreſſa poſteriori.*

3 *Immiſſio vigore Saluiani conceditur ei, qui probauit creditum cum hypotheca, poſſeſſionem debitoris, & rei conuente, & identitatem bonorum.*

4 *Mandatum contra vnum relaxatum non probat contra tertium non citatum.*

5 *Calculus factus contra debitorem non nocet alteri creditori non citato.*

6 *Mandatum probat contra tertium creditorem non citatum, quando conſtat principalem debitorem non remanſiſſe Indefenſum.*

7 *Sententia ad hoc vt noceat aliis non litigantibus, nec vocatis, ſufficit, quod illa cum legitimo defenſore agitetur.*

8 *Defenſor legitimus dicitur is, ad quem defenſio cauſa principaliter ſpectat.*

9 *Mandatum proiudicat alteri concreditori, & cuilibet tertio non citato, ſtantibus confeſſione debitoris, & aliis adminiculis.*

10 *Scriptura priuata, qua trino teſte non eſt ſignata, non probat.*

11 *Scriptura priuata ex diſpoſitione* l. ſcripturas; §. ſin autem ius pignoris, C. qui pot. in pign. hab. *requirit ſubſcriptionem trium teſtium, non pro forma, ſed ad tollendas ſuſpiciones antidata.*

12 *Antidata ſuſpicio in ſcriptura priuata tollitur ex adminiculis, & coniecturis.*

13 *Simulatio perſona in contractu emptionis arguitur ex ſubſecuta poſſeſſione.*

14 *Donatio in caſu, quo donans non diſponat de re donata, confirmata dicitur per mortem donantis, ſi de ea non diſpoſuit.*

15 *Pupillus habet hypothecam ſuper bonis Tutoris etiam futuris poſt inſtrumentum ſuſcepta tutela.*

16 *Hypotheca ſequitur rem, & ipſius poſſeſſores concomitatur.*

17 *Tutoris bona poſt ſuſceptam tutelam in alio tranſlata tranſeunt cum eodem hypotheca vinculo ad fauorem pupilli.*

18 *Exceptio turbida,& altioris indaginis reijcitur à iudicio Saluiani,& diſcuti debet in petitorio.*

DECISIO XIV.

COnfirmarunt Domini deciſionem factam in
hac cauſa coram me, ſub die 15. Iunij ſupe-
rioris anni, in qua decreta fuit immiſſio vigore
Saluiani ſuper vinea modo poſſeſſa à Franciſco
de Quiricis, fauore Hyacinthi Antonij Vitalis,
quia proprium creditum iuſtificauerat ex publico
inſtrumento ſuſceptæ tutelæ per Paulum de anno
1 1605. † à quo tempore orta fuit hypotheca, &
actio ad fauorem ipſius Hyacinthi pupilli pro red-
ditione rationis, & reliquatus ſolutione, iuxt. text.
*in l. pro officio, C. de adm. tut. vbi poſt gloſſ. in verb.
obligato,* tradunt Cin. *num.* 3. Bald & Salic. *num.* 1.
Aym *conſ.* 230. *num* 4. Decian. *conſ.* 37. *num.* 7. *lib.* 2.
Neguſ. *de pign.* 4. *memb.* 2. *part. num.* 12. Mont *de tu-*
2 *tel. cap.* 31. *num.* 20. Præſertim † cum expreſsè hy-
pothecaſſet pro huiuſmodi adminiſtratione omnia
ſua bona, quæ hypotheca tanquam expreſſa, & an-
terior præferri debet alteri hypothecæ licet ex-
preſſe poſteriori, quam Helena de anno 1610. pro
ſuo credito dotali in bonis eiuſdem Pauli contra-
xerat, Salyc *in l. aſſiduis num.* 30. Bald *num.* 9. *C. qui
pot. in pign. hab.* Socin. Sen. *in l.* 1. *num.* 109. Ripa,
num. 1. & Barboſ *num.* 16 *ff. ſol. matrim.* Bald. *nouell.
de dote, part.* 10. *priuil.* 1. *&* 2. vbi de communi, Co-
uar *var. reſol. lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 2. Fontan. *de pact.
nupt. clauſ* 7. *gloſſ* 2. *part.* 3. *num.* 2. Rota *decis.* 150.
3 *num.* 3. *part.* 7. *rec.* Eiuſdem † vero crediti quanti-
tatem probauerat ex mandato ab à A. C. relaxato
contra Paulum in ſumma ſcut. 9702. quod tan-
quam iuſtificatum ex concordi peritorum relatio-
ne, deſeruire poterat ad probandum creditum
certum in ea ſumma, etiam anteriorem poſſeſſio-
nem Pauli debitoris, & poſteriorem Franciſci rei
conuenti, vna cum identitate eiuſdem vineæ, qui-
bus concurrentibus concedi ſolet immiſſio in hoc
iudicio. *gloſſ. in l.* 1. *C. de praced. & ſalu. interd.* Bart.
in l. 1. *num.* 3. *ff. de eod. tit.* Menoch. *de adip. rem.* 3.
num. 161. *& ſeq. cum aliis,* qui referuntur, *in Roma-
na de Caſalibus* 17. *Nouembr.* 1637. *coram bon. me.
Buccbabella* 23. *Maij* 1642. *coram bon. mem. Merl.
&* 21. *Iunij* 1641. *coram R. P. D. meo Cerro.*

Non obſtat † quod mandatum relaxatum con-
4 tra Paulum probare non debeat contra Helenam
eius creditricem, dum citata non fuit, neque in re-
latione Peritorum, neque in relaxatione mandati,
& ipſa ante illius expeditionem hypothecam ſu-
per bonis Pauli iam acquiſiuerat, iuxta notata per
DD in *l. ſæpe, ff. de re iud.* Bart. *in l ſi ſuperatus n.* 1.
ff. de pign. Eſcob *de ratioc. cap.* 34. *num.* 3. *&* 7. & in
5 † teneoris calculi facti contra debitorem, quod
nocere non debeat alteri creditori, ſi in eo citatus
non fuit pluribus, probat, Surd. *deciſ.* 256. *num.* 5.
& ſeq.

6 Cum enim † ex inſtantiis factis à Hyacintho
contra Paulum pro redditione rationum, aliiſque
actis iudicialibus, & ex electione Peritorum, co-
rumque iudiciali relatione, ac demum ex produ-
ctione libri tutelaris facta ab ipſomet Paulo tutore
cæteriſque actis plenè iuſtificatis in Summario
Hyacinthi, conſtet principalem debitorem non
remanſiſſe indefenſum, imo cauſam fuiſſe ab eo
acerrimè patrocinatam, tale propterea mandа-
tum probare poteſt contra eandem Helenam ter-
tiam creditricem, licet eius occaſione citata non
fuerit. Alex. *in d. l. ſæpe num.* 76. *&* 85. Imol *num.* 41.
ff. de re ind. Angel *in l. de vnoquoque, num.* 8. *ff. eod.
tit.* id Alex *conſ.* 84. *num.* 4 *lib.* 3. Decian. *conſ.* 342.
num. 7. Pariſ. *conſ.* 28. *num.* 16. *lib.* 1. Gabr. *conſ.* 42.
num. 20. 35 *&* 41. *lib.* 2. Quia † vt ſententia nocere 7
debeat aliis non litigantibus, nec vocatis, ſatis eſſe
reputatur à DD ſi illa cum legitimo defenſore agi-
tetur, vt notant *in d. l. de vnoquoque, ff. de re ind. poſt
gl. in verb. quos cauſa,* Iaſ *in l. decem. n.* 38. *ff. de verb.
oblig.* Couar *pract. quæſt. cap* 13. *n.* 6. *verſ. hoc ipſum,*
Peregr. *de fideicommiſſ. art.* 53. *num.* 53. *in fin. & num.
ſeq.* Maſtrill *dec.* 114. *num.* 27. qualis † dicitur is, ad 8
quem defenſio cauſæ principaliter pertinet, ad
tradita per Alex. *in d. l. ſæpe. num.* 70. *&* 77. *ff. de re
ind.* Couar *pract. quæſt. cap.* 23 *num.* 6. *&* 7. Tiraq. *de
nobil. cap.* 37 *num.* 5. Prætérquam ex ipſo libro tu-
telari, qui repertus fuit in hoc iudicio vna cum
aliis actis, coram A. C. geſtis iuſtificatur hoc debi-
tum reliquatus. Nec † aduerſatur *dec.* Surd. 256. 9
dum fundatur in colluſione patris cum filio, vt
patet ex *num.* 11. nec in ea concurrebant admini-
cula ſuperius ponderata, quibus exiſtentibus man-
datum præiudicare debet alteri concreditori, &
cuilibet tertio non citato, vt in terminis confeſſio-
nis debitoris adminiculatæ, tradit Salyc. *in l. mater,
n.* 1. *C. de contr. empt.* Surd *conſ.* 290. *n.* 47. *& dec.* 55.
n. 3. Rota *dec.* 362. *n.* 8. *p.* 1. *rec.*

Non obſtat † alterum obiectum excitatum 10
contra Poſſeſſionem Pauli quaſi illa probata dici
non poſſet ex recognitione bonæ fidei facta à Ra-
phaële fratre, dum hæc emanauit in priuata ſcriptu-
ra, quæ non fuit trino teſte ſignata, nec propterea
probare poſſit in præiudicium Helenæ, cuius cre-
ditum fundatur in publico inſtrumento, licet poſte-
riori in data, *iuxt. text. in lib. ſcripturas, §. ſin au-
tem ius pignoris, C. qui pot. in pign. hab.* Neguſ. *de
pign.* 5. *p.* 2. *memb. n.* 47. Gabriel. *de probat. concl.* 10.
num. 22.

Quia dum † diſpoſitio eius legis ſubſcriptio- 11
nem tertij teſtis in priuata ſcriptura requirit non
pro forma, ſed ad euitandas fraudes, quæ facilè ad-
mitti poſſent ex appoſitione antidatæ, vt conſi-
derauit Bald *in dict. l. ſcripturas, num.* 11. Mantic. *de
tac & amb. lib.* 11. *tit.* 24. *num.* 2. Rota coram Butat.
deciſ 905. *num.* 4. & coram Caual. *deciſ.* 446. *n.* 7.
tamen poteſt † huius ſcripturæ veritas aliunde iu- 12
ſtificari, & ea fraudis ſuſpicio tolli ex pluribus ad-
miniculis, quæ hoc caſu concurrunt, vt conſidera-
uit Bald. *in d. l. ſcripturas, num.* 15. *verſ. vt hic plenius*
Fulgoſ. *num.* 3. idem Bald. *in conſ.* 198. *num.* 5. *lib.* 1.
Menoch *conſ.* 787. *num.* 7. Decian *conſ.* 11. *num.* 140.
& pluries cenſuit Rota coram Seraph. *deciſ* 879.
num. 2. *&* 3. *&* 1221. *num.* 1. *& in Romana de Ghettis*
5. *Decembr.* 1634. *coram Emmentiſſ. D. Card. Panzi-
rolo, & in Reſinabonorum.* 1. *Iulij* 1639. *coram R. P.
D. meo Bicchio,* & viſa fuerunt † iuſtificari ex actis 13
iudicialibus pro habenda recognitione prædicta
decreto Iudicis pro conficiendo inſtrumento, iux-
ta formam declarationis, & illius obſeruatione,
paupertate Raphaëlis qui bonam fidem recogno-
uit, pluribus epiſtolis à Paulo eidem tranſmiſſis,
datis in Summ. Hyacinthi ex quibus conſtat ipſum
Paulum conſueuiſſe tranſmittere plures pecunias
ad eundem Raphaëlem, vt proprio nomine eme-
ret, ac res emptas acquireret, ac demum ex teſti-
bus deponentibus de continua Pauli poſſeſſione
in hac vinea, quod eſt validiſſimum argumentum
ſimulati nominis Raphaëlis, & veræ acquiſitionis
ad fauorem Pauli, *l. ſicut, §. ſupernacuum, ff. quib.
mod.*

nud.pign.vel hyp.ſol.& notat ibi Bart *num.5. & in l.poſt.contractum,num.4.ff. de donat.* Alciat. *in l. ſi maior,num.4.C.de.tranſ.* Baldell. *conſil. 70. num.3. & ſeq.lib.1.*Dec.*conſ.659. num.3.* Attilit. *deciſ.40. num.18.*

14 Non obſtat, † quod ea recognitio bonæ fidei contineat donationem Pauli ad fauorem Raphaëlis,in caſu quo idem Paulus de Vinea non diſpoſuiſſet,vt conſtat ex iis verbis apocæ, *Che il nome di Raphaello vi è ſtato poſto accioche morendo detto Paulo, ſenza diſporre di dette coſe, reſtino libere a detto Raphaello.* Ita vt talis donatio confirmata dici debeat per mortem Pauli, dum de ea vinea non diſpoſuit, vt tenent DD. relati per Gratian. *diſc.for.c.539.n.20.& diſc,221.n.14.*& conſiderauit Rota *in Romana ſcriptoria 5. Iunij* 1609. *coram*
15 *Card.Marq.*

Quia cum † ex eo inſtrumento tutelæ, quam Paulus ſuſceperat de anno 1605. cum obligatione omnium ſuorum bonorum, quæſita fuiſſet hypotheca Hyacintho ſuper hac vinea poſtea à Paulo empta, & in omnibus aliis bonis poſt d. tutelam acquiſitis,*iuxt.text.in l. fin. Cod. quares pign. obl. poſ.vlt.poſt gloſ.in verb.pertinentium,*Bart.*num.1.&* 2.Bald.& Salyc.*num.1.*Surd *deciſ.67. num.* 2. Rot,
16 *deciſ.294.n.2.p.1.rec.* Hæc vinea † de anno 1607. donata fuiſſet Raphaëli,donata cenſeri debet cum eodem vinculo hypothecæ, quæ rem ipſam ſequitur,iuſque poſſeſſores, concomitatur, *l.æris alieni, §.ſi itaque,Cod.de don.l.debitorum pactionibus,Cod. de pact.& l.pign.perſecutio,ff. de pign. cum aliis relatis* per Rot.*in dec 563.num.2.part.2.rec.* & coram
17 Burat.*dec.62. num.3.* & in his terminis † de bonis tutoris poſt ſuſceptam tutelam in alios tranſlatis, quod cum eodem hypothecæ vinculo tranſeant, probat text *in l.vn.Cod.rem.alien.ger.vbi poſt gloſ.* not.communiter DD &.tradit Munoz.de Eſcob.*de rat.c.39.n.2.verſ.hinc.eſt.*Prætetquam hæc donatio
18 † tanquam turbida, & altioris indaginis reiici debet ab hoc iudicio Saluiani, & diſcuti in petitorio, *l.fin.Cod.quorum bonorum,l.2.C.de edict.* & not ibi communiter DD. Ro. in Bononien. dotis 3. *Iunij* 1605.*coram Litta*, & in Bonon. de Lambertinia 20.*Febr.1612.coram Manzan.* poſt Pacif. de Salu, *dec.61.n.1.& 295.n.7.*

Et ita vtraque,&c.

AD ARTIC. IV. PAR. I.

R.P.D. Cerro.

Romana Reſidui Dotis.

Ven.15.Iunij 1548.

ARGVMENTVM.

De eadem re.Quid ſi Tutor ſoluat creditoribus poſterioribus,& de hoc plura. Quid ſi conſumpta ſit pecunia exacta. De ratione per ipſum reddenda,&c.

SVMMARIVM.

1 *Soluens ſcienter creditoribus poſterioribus in præiudicium anteriorum habetur perinde,ac ſi non ſoluiſſet,& tenetur de proprio.*

2 *Scientia creditorum probatur ex eo quod quis illos deſcripſerit in inuentario.*

3 *Inuentarium plenè probat contra conficientem, & illius heredes.*

4 *Scientia crediti probatur ex inhibitione ad inſtantiam creditoris perſonaliter præſentata heredi ne bona hereditaria diſtraheret in eius præiudicium.*

5 *Inhibitio impetrata de conſenſu partium, non arctat ad pœnam contrauentionis.*

6 *Scientia probatur etiam lenioribus probationibus.*

7 *Scientia crediti probatur ex epiſtolis, in quibus quis illud fateatur. Amplia vt n.8.*

9 *Obligatio inducatur ex epiſtola, neceſſe eſt,quod in illa contineatur explicita promiſſio.*

10 *Mala fides inducitur etiam per requiſitionem factam per litteras continentes verba, ſiue obligatoria,ſiue vrbana,ſiue curialia.*

11 *Tutor ſoluens creditoribus poſterioribus non recepta cautione de reſtituendo prioribus, excuſatur,quando hereditas omnibus eſt ſoluenda.*

12 *Creditor poſterior, qui exigit à ſuo debitore, & pecuniam conſumpſit, non tenetur illam reſtituere anterioribus, niſi probetur ipſum debitorem habuiſſe certam ſcientiam crediti anterioris,& copulatiuè ipſum non eſſe ſoluendo, cum alias mala fides in ipſo conſiderari nequeat.*

13 *Creditor anterior non habet actionem contra eum, qui ignoranter ſoluit creditoribus poſterioribus.*

14 *Tutor qui ſcienter ſoluit creditoribus poſterioribus tenetur de proprio.*

15 *Tutor ſoluens creditoribus poſterioribus tenetur de proprio,etiam ſi adſit ſola ſuſpicio creditorum anteriorum.*

16 *Dies adiecta obligationi non impedit illius ortum à die contractus.*

17 *Creditor anterior,licet in diem,vel ſub conditione,præfertur poſteriori puro & libero.*

18 *Obligatio in diem non tribuit actionem ad effectum exactionis ante aduentum diei.*

19 *Creditor poteſt agere contra debitorem obligatum in diem,vt reſoluat die adueniente.*

20 *Creditor poteſt petere bonorum aſſecurationem,ſi adſit timor quod creditor poſterior illa occupet,vel dilapidet.*

21 *Fructus bonorum hereditariorum præſumuntur extare penes tutorem pupilli, qui adminiſtrat.*

22 *Tutor ſi non reddat rationem de bonis hereditariis,poteſt contra ipſum exequi mandatum relaxatum contra bona hereditaria.*

23 *Creditores debent ſatisfieri ex pecunia fructuum hereditariorum,quando extat,nec debitor liberatur dimittendo bona hereditaria.*

24 *Creditor,qui iuſto titulo exegit,& bona fide conſumpſit,nequit pulſari ab aliis creditoribus licet anterioribus.*

25 *Creditor qui iuſto titulo exegit, & pecunias conſumpſit,poteſt pulſari à creditore anteriori,qui habeat creditum priuilegiatum, & ſignanter ex cauſa dotis.*

26 *Creditor,qui iuſto titulo exegit,& pecunias conſumpſit, non poteſt pulſari à creditore etiam anteriori,& priuilegiato,quando qui exegit pariter eſt priuilegiatus.*

DECISIO XV.

ANNO 1634. R.P.D. meus Bicchius tunc A. C.in Ciuilibus Locum tenens relaxauit mandatum

datam executiuum contra bona hæreditaria q. Alexandri Morelli ad fauorem DD. Marcelli Gherardi, & Agnetis de Roſis pro ſcutis 5. mil. iiſdem debitis occaſione reſidui Dotis q. Beatricis Morellæ ipſorum communis matris, ſed cum vlterius petiiſſent illum exequi contra bona propria Franciſci, & Margaritæ filiorum, & hæredum dicti Alexandri debitoris, huiuſmodi Exequatur denegauit, facta tamen per ipſos hæredes ad fauorem dictorum creditorum ceſſione iurium contra R. P. D. Carolum Perbenedictum eorum tutorem, qua ceſſione facta, R. P. D. Argelus anno 1639. illos per ſententiam diffinitiuam abſoluit. Vnde cum creditores obtinuerint committi mihi cauſam, tam contra dictum D. Tutorem, quam contra D. Catharinam eius ſororem omni appellatione remota, Dubitaui An præfatum mandatum eſſet exequendum contra dictos Tutorem, & Catharinam? Et in tertia propoſitione reſolutum fuit eſſe exequen. contra R. P. Dominum Perbenedictum tantum.

Moti fuerunt Domini duplici fundamento; Primo ſcilicet, quia D. Perbenedictus habens certam ſcientiam huius crediti anterioris Marcelli, & Agnetis, nihilominus perſoluit dictæ D. Catharinæ creditrici poſteriori ſcuta 3800. non procurata ſolita cautione de reſtituendo prioribus, & potioribus:
1 itaque † enim dicta ſcientia liberè ſoluens poſterioribus in præiudicium anteriorum, habetur perindè, ac ſi non ſoluiſſet, & tenetur de proprio ex theoric. Bart. *in l. fin. §. & ſi præfatam, num. 1.* vbi etiam Caſtr. *n. 4. verſ. gloſſa tamen,* cæteriq. DD *C. de iur. delib.* Theſaur. Iun. *quæſt. for. lib. 2. quæſt. 16. num. 17.* Grat *diſcept. for. cap. 532. num. 6. & 7.* Card. Seraph. *deciſ. 1311. num. 3.* & in ſimilibus terminis aliis congeſtis reſponſum fuit *in Romana quarti dotalis 19. Iuny 1645. coram me, §. non obſtat verſ. tum quia antiq.*

2 Scientia † autem viſa fuit concludenter probari, tum ex inuentario bonorum hæreditariorū Alexandri per ipſum confecto, vbi illos deſcripſit creditores hæreditatis pro dicta dote ſcutor. 5. mill.
3 quod † contra conficientem, illiuſq. hæredes plenam facit probationem, *l. fin. verſ. ſin autem. C. arbitr. tut.* Bald. *conſ. 407. num. 6. l. 1.* Ruman. *conſ. 102. ſub num. 3 verſ. cum itaque,* Rota *in Romana legatorum de Columna 27. Ianu. 1614. coram bon. mem. Sacrato penes* Merlin *de legit. deciſ. 18. num. 6. in rec. dec 96. num 2. part. 7. & in Romana prætenſi fideicommiſſi de Fuſchis 18. May 1643. coram R. D.*
4 *meo Decano, §. quo verò.* Tum etiam ex inhibitione illi perſonaliter præſentata *die 3. Nouembris. 1627.* ad inſtantiam Beatricis, & Matthiæ Gherardi eius ſecundi viri, ne auderet bona hæreditaria Alexandri diſtrahere, vendere, vel alienare in ipſorum præiudicium ſumm. Creditorum primæ poſitionis, *num. 4* Et licet huiuſmodi inhibitio tanquam im-
5 petrata de conſenſu vtriuſque partis non arctet ad pœnam contrauentionis, adhuc tamen ex ea reſultat concludens probatio ſcientiæ huius crediti anterioris (ad quem effectum hodie deduci-
6 tur) cum † hæc probetur etiam leuioribus probationibus, vt tradit Grat *d. cap. 532. num. 8.* & punctualiter dictum fuit *in d. Romana quarti dotalis coram me, §. ſcientiam autem circa fin.* Et † denique
7 fortiùs ex epiſtolis ſcriptis ab ipſomet Tutore, & tranſmiſſis Matthiæ in quibus explicitè faſſus fuit hoc creditum eſſe anterius, illique promiſit nihil ſe ſoluturum aliis creditoribus, vt ex epiſtola ſub die 8. *Septembris eiuſdem anni 1627.* ibi, *Tanto più non hò d'hauer dubbio, che altri creditori ſiano per nocergli, eſſendo lei anteriore,* & infra, ibi, *Io non hò altra premura, ſolo che lei ſia ſodisfatta, più mi aiuterò anco io per recuperare quello ſi deue a mia ſorella, &c.* ac clarius ex alia *ſub die 10. Octobris ſequentis,* ibi, *Miſcriue il Sig. Benedetto, che li creditori del Vitelleſcho, doue è ſicurtà Sig. Aleſſandro bon. mem. fanno inſtanza per il pagamento, &c. hò, riſpoſto, ch'io non voglio pagare vn giuliaccio, perche vi è l'Anteriorità di V. S. per cinque milia ſcudi, che aſſorbe ogni coſa, &c. d. ſumm n. 5.*

Idque † etiamſi dicta verba videantur potiùs 8
vrbana, ad captandam ſcilicet gratiam Matthiæ, ne contra pupillos debitores irrueret, quam verè obligatoria: quia † creditores hodie non petunt exe- 9
qui dictum mandatum contra D. Perbenedictum vigore præfatarum epiſtolarum, quaſi quod ex illis deſumatur eius obligatio, quo caſu opus eſſet vt explicitam promiſſionem continerent, ex firmatis per Rotam *in rec. dec. 227. num 3. part. 5.* ſed illas deducunt ad effectum dumtaxat probandi eius ſcientiam huius crediti, illumque inducendi in malam fidem, ad † quem ſanè effectum, ſiue verba 10
illarum ſint obligatoria, ſiue vrbana, & Curialia, ſufficiunt.

Nec † obſtat, quod niſi hæreditas ſuccubuiſſet 11
in quadam lite cum DD. de Veroſpiis creditoribus q. Morelli de Morellis patris Alexandri, omnibus potuiſſet ſatisfieri, indeque tutor excuſari debeat ſi ſoluit poſteriori non exacta cautione de reſtituendo prioribus. Placuit enim reſponſio quod dum de tempore dictæ ſolutionis factæ in manibus Catharinæ, vltra certam ſcientiam crediti anterioris, de quo agitur, aderat etiam dicta lis cum DD. de Veroſpiis, & pendebat dubius illius futurus euentus, tutor eo magis præcauere debebat, & fortius ab ipſa exigere tenebatur dictam cautionem, ne in caſu ſuccumbentiæ (prout poſtmodum euenit) creditores anteriores remanerent eluſi, non habentes vnde ſatisfieri poſſet.

Ideoque non applicantur deducta per Theſaur. Iun. *d. quæſt 16 num. 13.* & per Rot. *dec. 443. num. 3. part. 4. rec.*

Theſaur. † enim defendit creditorem poſterio- 12
rem, qui exegit, à ſuo debitore, & pecuniam conſumpſit, non teneri illam reſtituere anterioribus, niſi probetur ipſum habuiſſe certam ſcientiam ipſorum, crediti anterioris, & copulatiuè etiam quod debitor non eſſet ſoluendo, cum alias mala fides in ipſo conſiderari non poſſit.

In dicta † verò *deciſ. 443.* agebatur in caſu quo 13
tertio emptori demandatum fuerat, vt ſolueret pretium creditoribus deſcriptis, in quadam notula ſibi tradita, aſcendentibus præcisè ad ſummam pecuniarum penès ipſum exiſtentem, cum aſſertione venditoris, quod non adeſſent alij creditores, & ſic in caſu, quo emptor non habebat ſcientiam anteriorum, vnde liberè potuit ſoluere poſterioribus, ſibi demandatis, adeo vt anteriores ibidem non deſcripti contra ipſum nullam haberent actionem.

In † caſu autem noſtro agitur contra Tuto- 14
rem hæredis debitoris, qui habens certam ſcientiam creditoris anterioris, & lite pendente ſuper maiori parte bonorum hæreditariorum, liberè perſoluit poſteriori. Quibus concurrentibus tenetur de proprio ex iuribus ſuperiùs adductis, & † in fortioribus quod ſola etiam ſuſpicio anterio-

ſum

rum ſufficiat ad hunc effectum, probant omnes adducti per Grat *d.cap.532. num. 6. & in dicta Romana Quarti dotalis coram me.* Eoque magis in propoſito,quo veriſimiliter ſuſpicari poteſt, ipſum D.Perbenedictum agnoſcendo hæreditatem non eſſe ſoluendo omnibus creditoribus, gratificare voluiſſe ſuæ ſorori,in damnum, & præiudicium huius crediti, cuius anterioritatem ipſe certo ſciebat.

Minùs releuat quod creditum, de quo agitur non eſſet purum,ſed io diem, poſt mortem ſcilicet Victoriæ Valletanæ.

16 Dies enim † non impedit ortum obligationis,
17 & † creditor anterior licet in diem.vel ſub conditione præfertur poſteriori puro,& libero, ex clara diſpoſitione text *in l.qui balneum.& in l.potior. ff. qui potior in pign habean.* Felician.*de cenſib. tom.* 1.
18 *lib.3.cap.3.ſub n.21.verſ.planè.creditor.* Et † quamuis obligano in diem non tribuat actionem,ad effectum exactionis ante euentum diei, *l. non poteſt*,
19 *& l. quemadmodum. ff. d. tit.* Operatur † tamen quod creditor poſſit agere contra debitorem, vt ſoluat die adueniente, *l. cedere diem, ibique gloſſ.* & Alciat.*num.10.ff.de verb. oblig.* Oralch. *dec.*130. *num.9.*Afflict.*deciſ.*279 *num.6.ibique,*Vrſill *num.*1.
20 Surd.*deciſ.*150. *n.*13. Ac † interim donec dies adueniat, poteſt petere bonorum aſſecurationem (prout factum fuit in caſu noſtro) ſi adſit timor quod creditor poſterior illa occuper,vel dilapidet, *l.quæſitum* 14.*ff.de pign.*Neguſ.*hoc tract.in 4. part. num.*16.Felician. *vbi ſupra d. cap.* 5. *ſub dicto n.*21. *verſ. quoniam interueniente.* Et conſequenter eo prætextu ſolutio in manibus poſterioris libere fieri non poterat,ex iuribus ſupra allegatis.

Secundum fundamentum reſolutionis fuit,quia
21 † D. Perbenedictus nullam reddit rationem de fructibus bonorum hæreditariorum, cum enim præſumatur penes ipſum extare,Surd. *conſ.* 4.*n.*43. *circa med.*Rota *deciſ.*304.*num.*8.*part.*5. *recent.*niſi
22 † de illis integram rationem reddat,contra ipſum executioni demandari debet mandatum relaxatum contra bona hæreditaria debitoris, vt docet Bald.*in l.1.C.quand. fiſc. vel priuat.* quem ſequuntur Parlad.*rer.quotid.lib.*2 *c.fin.p.*4. §.3. *ſub num.*1. *verſ.quamquam ſi bona.*Guttier.*de tut.p.2.quæſt.*23. *n.*2.Felic.*vbi ſupra,tom.1.lib.2.c.3.n.*10. *verſ. tunc enim.*

Nec obſtat, quod ex indicatione bonorum nuperrimè per ipſum facta in actis Notarij cauſæ, appareat adeſſe in dicta hæreditate decem, & tria corpora ſtabilium, ex quibus creditores commodè poſſunt, ſibi ipſis de eorum creditis ſatisfieri.

Quia præter quod bona indicata ſunt illa eadem, quæ ſubhaſtata fuerunt ad inſtantiam DD. de Veroſpiis, vt in vltimo ſummario Creditorum, *num.*2. *&* 3. Prætereo quod creditores ſibi ſatisfiant ex ſtabilibus,forſan locum haberet, pecunia hæreditaria non extante, vel non ſuppetente], ſe-
23 cus † autem vbi,prout hic,extat pecunia ex fructibus hæreditariis ab ipſo percepta, & penes eum exiſtentibus, tunc enim indicatio ſtabilium non ſuffragatur, nec ipſe liberatur dimittendo bona hæreditaria,ſed debet in pecunia creditoribus ſatisfacere,vt ſequendo Burſatt.*conſ.*9.*num.*30. *&* 31. tradunt Cyriac.*contr.for.cap.*24.*n.*19.*cum ſeqq.vſq. ad* 26.Surd.*dec.*30.*n.*13. *verſ. ſecundo motus fuit Senatus,& n.*14.firmauit Rota *coram Reuer.Vrgellen. dec.*1.*per tot.& ſignanter,n.*29.*&* 30.*& in ſæpius allegata Romana quarti dotalis* §.*ſecundo, quia vſque ad fin.*

Quod non euitatur prætextu quod Matthias in quadam epiſtola tranſmiſſa D. Perbenedicto ſub die 20 *Nou.*1627. reſeruauerit ſibi cautionem, & ſecuritatem pro ſatisfactione dictorum ſcutorum biſmille ſuper ſtabilibus.

Omiſſio enim an ipſe exinde præiudicare potuerit Beatrici,eiuſque filiis principalibus creditoribus abſque ſpeciali mandato: licet ibidē ordinauerit præſentari inhibitionem ſuper ſtabilibus,ibi. *& ſi præſenti l'inhibitione per li ſcudi 2. mila ſopra li ſtabili,*inferiùs tamen expreſſe declarauit, nihil ſoluendum eſſe aliis creditoribus,niſi præſtita prius dicta cautione de reſtituendo prioribus, ad effectum vt adueniente die exactionis huius reſidui, poſſet pecunias perſolutas repetere,ibi.*A me pareria feſſe il douere deſſero ſicurta di reſtituere à creditori anteriori,perche per li ſcudi 2.mila,io hoggi non poſſo domandarli,ma è neceſſario, che chi pigliar à detta moneta per limiti doi mila ſcudi, dia ſicurtà à ſuo tempo, &c.* Hinc enim clarè dignoſcitur elegiſſe ſtabilia tantummodo pro maiori ſecuritate, non autem taxatiuè,liberando ſcilicet illorum fructus, aliaque bona hæreditaria.

Contra † Catharinam verò dixerunt Domini 24
mandatum non eſſe exequen. quia cum ipſa iuſto titulo exegerit dicta ſcuta 3800. illaque bona fide conſumpſerit, pulſari nequit ab aliis creditorib. licet anterioribus,*vt eſt text.apert.in l.ſi alienı nummi,ff.de ſolut.*Dec *in l.ſingularia,num.*6. ibique Iaſon.*num.*73.*ff.ſi cert petat.* Menoch. *conſ.* 300. *n.*32 Surd.*conſ* 4.*num.*10.*conſ.*528. *n.* 29. *& dec.* 60. *n.*9. Gratian.*diſc.for.c.*304.*n.*1.*cum ſeqq.* Rota *dec.* 77. *n* 30 *&* 31.*part.*7.*rec.* & in his terminis procedunt deducta per Theſaur.*quæſt.* 16. *n.*10. *ſuperius ponderata.*

Et † licet hæc concluſio ſoleat limitari quan- 25
do creditores anteriores ſunt priuilegiati, & ſignanter ex cauſa Dotis, vt in caſu noſtro, ex allegatis per Capyc.*deciſ.*78.*n.*5.Anton. de amat *var. reſol.lib.*2. *reſol.*51.*num.*24.Cyriac.*contr.*339 .*& ſeq.*

Limitatio † tamen admittitur, creditor poſte-
rior,qui pecunias exegit, & conſumpſit, non eſt 26
pariter priuilegiatus, ſecus autem è contra, tunc enim priuilegia coæquaſſantur, aliiſque creditoribus etiamſi anterioribus, & priuilegiatis auocatoria non competit, per ea, quæ tradunt Theſ. iun. *d.quæſt.*16.*num.*6. Gait. *de credit. cap.* 4. *quæſt.* 11. *num.*13.14.& Fontanell.*de pact.nupt.clauſ.*5.*gloſſ.*8. *part.*6.*num.*31.

Atque ita concluſum fuit, omnibus informantibus,&c.

AD ARTIC. IV. PAR. I.

R.P.D. Vereſpio.

Romana Saluiani.

*Vener.*15.*Ianuarij* 1644.

ARGVMENTVM.

De hypotheca bonorum ſecundi mariti, ob tutelam matris filiorum, ex primo matrimonio; vel non petitum ipſis tutorem. Aliqua de ipſius adminiſtratione de facto;& conſenſu præſtito ad alienationem rei hypothecatæ,&c.

SVMMA

SVMMARIVM.

1 *Ægidianæ effectum impedit iniuſtitia ſententiæ.*

2 *Immiſſio corruit in iudicio Saluiani ob defectum crediti, & Hypotheca.*

3 *Bona reperta in domo viri, eiuſdem fuiſſe præſumuntur, non autem vxoris ad euitandam præſumptionem turpis quæſtus.*

4 *Sententia iuſtificat creditum contra illos, qui non fuerunt in ea citati.*

5 *Præſumptio,* l. Quintus Mutius, ff. de donat inter vir. & vxor. *militat contra vxorem, & illius heredem fauore mariti, non autem contra extraneum.*

6 *Præſumptio,* l. Quintus Mutius, ff de Donat inter vir. & vxor *non admittitur in iudicio poſſeſſorio.*

7 *Præſumptio,* l. Quintus Mutius, ff de Donat inter vir. & vxor. *ceſſat quando probatur magna paupertas mariti.*

8 *Hypotheca amittitur per conſenſum præſtitum alienationi rei hypothecatæ.*

9 *Hypotheca caſſatio legitimè fieri poteſt, etiam in præiudicium creditorum, antequam per denunciationem fuerit interdictum.*

10 *Dotis reſtitutio ſtipulata alternatiuè in perſonam mulieris ſtipulantis, vel alterius eius de Iure, facienda eſt ipſi mulieri, quæ dotem ſibi conſtituit, & poſuit ſe in prima parte ſtipulationis.*

11 *Hypotheca tacita legalis contrahitur in bonis ſecundi viri ad fauorem pupilli, cuius mater tranſiuit ad ſecunda vota ante poſtulatum à Iudice tutorem pupillo, eique redditam adminiſtrationis rationem.*

12 *Hypotheca vt inducatur in bonis ſecundi viri ad fauorem filiorum primi matrimonij, requiritur, quod mater eorum tutelam legitimè ſuſceperit, & n 14.*

13 *Mater adminiſtrans bona filij non ſeruatis ſolemnitatibus Iuris non cenſetur adminiſtraſſe, vt tutrix.*

15 *Obligatio inducta in bonis mariti propter debita vxoris, exorbitat à Iure Communi.*

16 *Nemo alterius facto prægrauari debet de Iure Communi.*

17 *Succeſſionis priuatio contra matrem tutricem inducta non intrat ſi illa ſolum protutricis officio fungatur. Contrarium, n. 18.*

19 *Mulier non debet melioris conditionis eſſe ſi de facto bona filij adminiſtrauit, quam ſi Iuris ordine ſeruato.*

20 *Hypotheca legalis non admittitur, niſi in caſibus à Iure expreſſis.*

21 *Obligatio mulieris, quæ tutelam legitimè ſuſcepit, fortior eſt, quam illius, quæ de facto adminiſtrauit.*

DECISIO XVI.

IMmiſſionem obtinuerant in iudicio Saluiani ab A.C. fratres de Ciambrottis ſuper Vinea per Pariſanum poſſeſſa, quam antea in bonis Sanctij ſecundi viri Dignameritæ matris extitiſſe probauerant, & onere affectam hypothecæ contendebant, ex generali obligatione bonorum eiuſdem Sanctij contracta pro reſtitutione Dotis conſiſtentis in pluribus localibus, ac mobilibus pretioſis, quorum illa nullam rationem reddiderat poſt adminiſtratam filiorum tutelam, à qua ſententia interpoſita per eundem Pariſanum appellatione, iuxta reſcriptum commiſſionis, propoſiti dubium, An ſit locus Ægidianæ? Et Domini negatiuè reſponderunt, ob † iniuſtitiam ſententiæ eius conſtitutio- 1
nis effectum impedit, vt in dicta Conſtitutione
ſancitur inter alias impreſſas, *lib. 6. cap. 2.* & aduertit Menoch *de adipiſc. remed. 4. num. 450.* Rota coram Mantic *deciſ. 33. num. 2* & coram Gregorio *dec. 491. num. 5. & in deciſ. 221. num. 7. part. 4 rec.* &
deducitur ex † defectu crediti, & hypothecæ, ſine 2
quibus corruit immiſſio in iudicio Saluiani decreta, *l. 1. ff. de Salaian.* Com. *in l. vnica. C. ſi de moment. poſſeſ. limit. 14 num. 11.* Aret *in §. item Seruiana. n. 31. Inſtit. de action* Menoch *de adipiſc. remed 3. n. 163.* cum aliis per Honded. *conſ. 37. num. 1. & 13.* Rota coram Seraph. *deciſ. 1290. num. 5. & 775. num. 1. part. 5. rec.*

Et licet prædictum creditum deducerent iidem Ciambrotti ex ſententia ab eodem A.C. ſuper eius veritate obtenta contra matrem, ob plura localia, ac pretioſa mobilia Sanctio ſecundo marito tradita in dotem, quæ † tanquam in domo Dominici 3
primi viri reperta, eiuſdem fuiſſe cenſentur, ad euitandam turpis quæſtus præſumptionem, iuxta tex. *in l. Quintus Mutius. ff. de donat. inter vir. & vxor. l. etiam C. eodem tit.* vbi Gloſſ *in verb. marito, & in l. cum oporteat. C. de bon. quæ liber.* vbi gloſſ. *verb. eius ſubſtantia,* & Bald *num. 12.* Alciat *de præſ. reg. 3. præſum. 26 num. 1.* Mareſcott, *var. lib. 2. cap. 82. n. 1.*
Non † tamen viſa fuit eadem ſententia ſuffragari 4
prædictum creditum contra Pariſanum tertium poſſeſſorem in eo iudicio non citatum, *Text. in l. ſæpè. ff. de re iudic. & in cap. quamuis, eod. tit. & in l. ſi vnus §. ante omnia, ff. de pact.* & notant vbique DD. Bart. *in l. ſi ſuperatus, num. 1. ff. de pign.* Couarr *pract. quæſt. cap. 16 num. 1.* Surd. *deciſ. 256. n. 4.*
Contra † quem tanquam extraneum, nec militat 5
ea legis præſumptio, ſolum inducta contra vxorem fauore mariti, & illius hæredum, vt not. Bald. *in l. ſi vxorem tuam. C. de condit. inſert. num. 8.* Alex. *in l. qui iure, num. 5 ff. de acquir. poſſ. & in conſ. 101. n. 3. lib. 7.* & reprobata contraria opinione Dec. *conſ. 237.* tradit Rimin. Iun. *in §. primo Inſtit. per quas perſ. nob. acquir. num. 202.* Buratt. *conſ. 209. num. 23.* & alij relati per Amat. *deciſ. 40. num. 20.* Mareſcott. *var. lib. 2. cap. 82. num. 7.* Maximè † in hoc iudicio 6
poſſeſſorio, in quo illa non admittitur, vt notat idem Bald *in d. l. vxorem. C. de cond. inſert. num. 8.* Gabr. *de præſum. concl. 16. num. 2.* quos ſecuta fuit Rota *deciſ. 209. num. 7. part. 2. diu.* & † dum con- 7
currit paupertas Dominici primi viri, quem ex teſtium depoſitione conſtat modico Extractiſtæ lucro ſibi victum comparaſſe, & ad vxoris domum poſt contractum matrimonium fuiſſe traductum, quia propria carebat, & hanc habitationis indigentiam ad excludendam præſumptionem *d. legis,* ponderauit Salyc. *in l. ob maritum, num. 4. C. ne vxor. pro marito,* Soc. ſen *conſ. 128. num. 2. verſ. pro hoc accedat, vol. 1.* Aym. *conſ 61 num. 7.* Menoch. *de præſum lib. 3. præſum. 51. n. 4.* Gabr. *eod. tit. concl. 15. num. 23.*

Expreſſæ † defectus hypothecæ oſtenditur in 8
hac Vinea, tum ex conſenſu ſolemniter præſtito per Dignameritam, dum eam Sanctius alienauit, vt ſancitum eſt *in l. iubemus, C. ad Vellean. & in l. vnica. §. & cum lex, verſ. licet enim C. de rei vxor. act.* Petr. Barboſ. *in l. 1. 5. part. num. 59. ff ſolut. matr.* Ant. Fab *in C. tit. ad Sen. Conſult. Vellean. diffin. 55. in princ.* Neguſ. *de pignor. 4. memb. 2. part. num. 84.*

ad

ad med. & num. 88 Rota coram Greg. *deciſ. 67. n. 7. & coram Reu. Vrgellen. deciſ.* 141. *num.* 5. tum etiam
ex tranſactione per eandem inita cum Pariſano
poſt obitum Sanctij, in qua venditionem vineæ
iterum approbauit, & caſſationi hypothecæ con-
9 ſenſit, quæ † caſſatio legitimè fieri potuit ab ea-
dem Dignamerita, etiam in præiudicium crediti
filiorum, antequam per denuntiationem interdi-
cta fuiſſet, vt probat Text. *in l. 3. ff. de non & l. no-
men, C. quæ res pign. oblig. poſſ.* vbi poſt Gloſſ. *in
ver. certius*, tradit Cyn *num.* 1. Bart *num.* 2. & 9. Al-
ber. *num* 5. Neguſ. *de pign.* 3. *memb* 3. *part. num.* 26.
Pacif. de Saluian. *inſp.* 3. *cap.* 2. *n.* 206. Rota *dec.* 364.
num 6. *part.* 4. *rec.* Et non obſtante ſtipulatione pro
reſtitutione dotis alternatiuè concepta ad ſui fa-
10 uorem, vel eius cui de iure dum † ex iuris diſpoſi-
tione prius ipſi mulieri dos reſtitui decet, quæ ſibi
dotem conſtituerat, & alternatiuè ſe poſuerit in
prima parte ſtipulationis, vt notant DD. *in l Caius,
ff. de ſolut. matrim.* & ibi Bart. & Caſtrenſ. *num.* 5.
Rom. *num.* 19. & 24. Gomeſ. *ad l. Tauri* 51. 52. &
53. *num.* 18. *in fin.* Surd. *conſ.* 106. *num.* 25. Bald.
Nou. *de dot priuil.* 28. *num.* 2. Macer. *var. lib.* 2. *re-
ſol.* 59. *caſu* 26.

11 Neque † concurrit tacita legalis, quæ regulari-
ter pro dotis reſtitutione contrahi ſolet in bonis
ſecundi viri, quoties mater ad ſecundas conuolet
nuptias ante poſtulatum à Iudice tutorem filiis,
eiſque redditam adminiſtrationis rationem, iuxt.
text. *in l.* 2. *§. ne ſit facilis. C. quand. mul. tut. offic.
fung. poſſ.* & *in §. ſi autem tutela. Auth. de nupt.* &
aduertit Neguſ. *de pignor.* 2. *part. memb.* 4. *num.* 156.
Pacific. de Saluian. *inſpect.* 3. *cap.* 4 *n.* 500. Gabr. *de
ſecundis nupt. concl.* 9. *n.* 4. & 6.

12 Quia † ipſa Dignamerita filiorum tutelam le-
gitimè non ſuſceperat, prout ad hunc effectum ex-
preſsè requirit text. *in l. ſi mater. C. in quib. cauſ. pign.
vel hypoth. tac. contr.* & *in d l.* 2. *C. quand. mul. tut.
offic. fung. poſſ.* & voluit Bald. *in l cum oportet, §. vlt.
n.* 4. *verſ. modo incidenter, C. de bon. liber* Dec. *conſ.*
591. *n.* 1. Surd. *conſ.* 460. *n.* 7. Vrſill. ad Afflict. *deciſ.*
75. *n.* 4. Gabr. *de ſecund. nupt. conſ.* 9. *n.* 27. Montan.
de tut. cap. 15. *num* 98. Mantic. *de tacit. lib.* 11. *tit.* 16.
num. 5. vbi licèt, *n.* 4. in bonis matris legalem hanc
hypothecam conſtituat eam; tamen negat in bo-
13 nis ſecundi viri. Dum † enim mater non ſeruatis
iuris ſolemnibus adminiſtrauit, non cenſetur ad-
miniſtraſſe, vt tutrix, vt tradit Matta *de ſucceſſione
legali part.* 2. *q* 4. *art.* 3. *ſub num.* 12. *verſ. quamobrem*,
Fachin. *conſ.* 66. *num.* 25. *circa fin. lib.* 1. Rota *deciſ.*
543. *num.* 4. *part.* 3. *diuerſ.* & coram Pnt. *dec.* 141.
14 *num.* 1. *lib.* 1. prout † adminiſtrare debuiſſet, vt pri-
uignis tacitè hypothecata ſint bona ſecundi viri,
vt voluit Gutier. *de tutelis, part.* 1. *cap.* 9. *num.* 30.
Bolognin. *in l. penult. C. in quib. cauſis pignus, vel
hypotheca contrahatur, in prima interpret.* Boër. *in
conſuetudines Bituricenſes, de iure perſonarum,
§. vltim. col.* 2. Baëz. *de decim. cap.* 7. *num.* 17. *verſ.
ſic licet.*

Alia etiam à DD. prædictis adducitur ratio, quod
15 obligatio † mariti propter vxoris debita à iure
16 communi exorbitat, ex † cuius diſpoſitione nemo
alterius facto debet prægrauari, vt *in l ſi quis in ſuo*
32. *§. legis autem. C. de inofficioſo teſtam. l. crimen.
ff. de pœnis, l. ſancimus, C. eod. tit.* & improbatur *in
tot. ff. ne vxor. pro marito conueniatur*, nec ideo ex-
tendi debet vltra expreſſum caſum legis videlicet,
17 ſi mulier tutelam legitimè ſuſcepit, ſicut nec †
etiam extenditur priuatio ſucceſſionis contra ma-

trem tutricem indocta, ſi illa ſolum protutricis of-
ficio fungatur, vt *in l. vltim. C. de interdicto matr.*
Bald. *in l. omnem, num.* 9. *C. ad Sen. Conſ. Tertull.* Bell.
iun. *conſ.* 110 *num.* 19. & reprobata contraria opi-
nione Caſtr. latè proſequitur Surd. *conſ.* 175. *n.* 38.
& 39.

Et † licet ab hac opinione diſſentiant Ioan. de 18
Garron. *in auth eiſdem, num.* 9. *C. de* 2. *nupt.* Brun. *de
form. limit.* 15. *verſ & mulier.* Adden. ad Dec. *d. conſ.*
591. *littera A*, Caſt *conſ.* 134. *n.* 2. Trentacinq. *var.
lib.* 2. *tit. de arbitr. reſol.* 2. *n.* 20. *verſ. ego concurro*, ex
ea potiſſimum ratione quod † melioris conditio- 19
nis eſſe non debeat mulier, quæ ſeruato iuris or-
dine tutelam aſſumpſit, quam quæ de facto admi-
niſtrauit: Hæc tamen [illegible] tio non viſa fuit vigere in
hypotheca legali, quæ † non admittitur, niſi in 20
caſibus in iure expreſſis, vt notat Gloſſ. *in l.* 2. *in fi-
ne, ff. de priuileg. creditorum* Ripa *in l.* 4 *§ ſi quis cum
tutor, num.* 9 poſt Bart *n.* 1. *ff. eod. tit.* Aym. *con.* 692.
num. 2. Pacif. de Salu. *inſp. cap.* 4 *n* 555 Surd. *dec.* 31.
num. 9. præſertim in præiudicium viri, qui ex fa-
cto vxoris conuenitur, vt reſpondet Decian. *d.
conſ.* 591. *num.* 5. & 6. aliique prioris ſententiæ ſe-
ctatores.

Diuerſitatem † præterea inter vtrumque caſum 21
ponderat Bald. *in d l. cum oportet. § vlt. num* 4. *ff. de
bon quæ liber* quia fortior eſt obligatio matris, quæ
tutelam legitimè aſſumpſit, dum expreſsè ſpopon-
dit Iudici non nubere, & ante tranſitum ad ſecun-
da vota rationem reddere, ac reliquatum reſtitue-
re, ſtatim, ac ſibi tutelam decreuit, ea vero quæ de
facto adminiſtrauit hac obligatione non ſe ad-
ſtrinxit, & ideo tutelam ſpreuit, nec contra fidem
officij ad ſecundas nuptias conuolauit, & ſequitur
Ioan de Garron *in d. auth. eiſd. num.* 9. *C. de ſecund.
nupt.* Surd *conſ.* 136. *num.* 38. *in fin.* Pacific. de Sal-
uian. *d. inſp.* 3. *cap.* 4. *num.* 498.

Et ita, &c.

AD ART. V. P. I.

R. P. D. Seraph. Decano, poſtea S. R. E. Cardinali:

Corduben. Redecimarum.

Lunæ 25. *Octobr.* 1593.

ARGVMENTVM.

De iure ſoluendi decimas. Et de quaſi poſſeſſione eas exigendi, & de ipſarum ſolutione: De manutentione in ipſis: De redecimis, &c.

SVMMARIVM.

1 *Quaſi poſſeſſio generalis decimandi ſufficit pro manutentione ſuper terris particularibus, cum magis attendatur cauſa poſſeſſionis, quam exercitium, & num.* 2.

3 *Sententia Iudicis laici ſuper iure decimandi, qui in hoc caret iuriſdictione praſtat magnum argumentum ad probationem facti antiqui coadiunandam, maximè in iudicio retinendæ poſſeſſionis.*

4 *In Iudicio retinendæ poſſeſſionis ſufficiunt leniores probationes.*

5 *Relatio ſemper fit ad proxima.*

6 *Solutio decimarum regulatur cum obſeruantia ſubſecuta.*

7 *In iudicio retinenda poſſeſſionis, poſſeſſio probari debet de tempore mota litis.*

8 *Poſſeſſio ſemel probata præſumitur continuata vſque ad tempus litis; niſi de contrario doceatur.*

9 *In redecimis ius dicitur reſiſtere, cum de vna, & eadem re non debeat percipi duplex decima, niſi probato titulo.*

10 *An ius commune reſiſtat ſolutioni redecimarum, licet in illius manutentione requiratur titulus.*

11 *Solutiones factæ metu cenſurarum non conſtituunt in quaſi poſſeſſione: ſecus eſt ſi ſoluens in actu ſolutionis non fuerit proteſtatus.*

DECISIO XVII.

FVit reſolutum, eſſe dandum Mandatum de ma-
nutenendo Epiſcopo, & Capitulo in poſſeſ-
ſione exigendi decimas ex arrendamentis, quas vo-
cant, Redecimas, contra Antonium della Madriz.
Quamuis enim ex teſtibus nihil in ſpecie probe-
1 tur reſpectu terrarum Antonij; tamen probatur
quaſi poſſeſſio generalis omnium terrarum conſi-
ſtentium in territorio Ciuitatis Cordubenſ. quæ
ſufficit ad effectum, vt comprehendat etiam terras
de quibus agitur, iuxta notata per Bartol. *in l.1.§.
ſi quis hoc interdicto, n.1 ff de itin. actuq priu.* Bald.
*in l.2.n.49. C.de ſeruis & acq. & in l.1.n.14. C.de
emanc.lib.* quæ probant in hoc mandato magis at-
2 tendi cauſam ipſius poſſeſſionis, quam exercitium,
Felin. *in c.auditis, n.18. de præſc.* Bald. *de præſcr. 2.
p princ.q.22.n.2.* Probatur autem iſta quaſi poſſeſ-
ſio vniuerſalis per teſtes de quibus in Summar. *n.4.*
qui bene reponunt de viſu, & dicunt contenta in
articulo eſſe vera, cum quibus concurrunt diuerſa
inſtrumenta locationum factarum cum onere ſol-
uendi Redecimam. Præterea concurrunt plures
ſententiæ vna cum teſtibus ſuper illarum iuſtifica-
tione latæ, contra arrendatarios pro ſolutione re-
decimæ, quæ licet ſint particulares, probant ta-
men vniuerſalem poſſeſſionem contra eos, cum
cauſa ſit vniuerſalis. Accedit etiam ſententia Re-
gis Ioannis lata anno 1449. quæ validum præſtat
adminiculum, cum teſtetur, per informationes ca-
ptas ſibi conſtitiſſe de quaſi poſſeſſione generali,
& immemorabili percipiendi iſtam redecimam, &
mandat Capitulum manuteneri in ſua quaſi poſ-
ſeſſione, & licet ſit lata per laicum ſuper iure de-
cimandi, (quo caſu caret iuriſdictione, vt per Fe-
3 deric. *conſ.245. in fin.* Tamen negari non poteſt
quia præſtet magnum argumentum ad probatio-
nem facti antiqui coadiuuandam maximè in iudi-
4 cio retinendæ poſſeſſionis, in quo ſufficiunt leuio-
res probationes. Caſt. *conſ.3 lib.2.* ita vt etiam vnius
teſtis ſufficiat. Paleott. *deciſ.29.* Non obſtat quod
mandatum loquatur de terris non ruptis; quia ex
lectura contractuum apparet, cum dicat quod vltra
decimam frumenti, ex quibuſlibet terris, prædiis,
& pratis non ruptis ſoluitur decima de arrenda-
mentis; nam illa qualitas, non ruptis, refertur tan-
5 tum ad prata, cum fiat † enumeratio ſpecierum
6 ſub genere contentarum, & relatio fieri debet †
ad proximiora, *l.talis ſcriptura, ff.de legat.* quod
etiam conuenit cum obſeruantia ſubſecuta. Aretin.
conſ.84. num.5. Socin. *conſ.145.n.2.lib.1.* Cephal.
conſ.31.n.152.

7 Non obſtat quod dicitur, poſſeſſionem non
probari de tempore motæ litis in iſtis bonis, vt re-
quiri in hoc iudicio, tradit Rot. *dec.3 Vt lite pend.
& 17 de reſtit.ſpol.in Antiq.* Aym. *conſ.248.num.5.*
quia ſemel probata poſſeſſione præſumitur conti- 8
nuata vſque ad tempus litis, niſi de contrario do-
ceatur, Rot. *dec.4.de probat.in nou.* Aretin. *in §.re-
tinenda. n.4.de interdict,* Alciat. *de præſumpt.reg.2.
præſum.21.n.5.verſ.tu aduerte* Non obſtat quod ſu-
mus in materia in qua ius reſiſtit, vt fuit reſolutum
in *cauſa Toletan. Redecimar. 19. Nouemb.1584. co-
ram D N & iterum coram R.P. D.meo Pamphilio
die 21. Maij* 1586. quia de vna, & eadem re non 9
debet percipi duplex decima. Gloſſ. *in c. paſtoralis,
de decim.* Gig. *de penſio.q.59.num.1.* Lap. *Alleg.131.
n.6 & 9.* & ideo neceſſe eſſet probare titulum, vt in
cap cum perſona, de priuileg.in 6. vbi Io. Andr. *n 6.*
Anchar. *n.5.* Franc *n* 8. Geminian. *num.1.* Nam dato
quod eſſemus in caſu reſiſtentiæ iuris communis, 10
tamen hæc adhibetur diſtinctio, quod, aut infe-
rior, cui ius reſiſtit, agit contra ſuperiorem, & tunc
procedit id quod habetur *in c.cum perſona*; & ita
Rota tenuit, referente Achil. *deciſ.5.de reſtit.ſpol.*
Aut agitur contra alios, quibus tamen non aſſiſtit
ius commune, & non aduerſatur vehementiſſima
præſumptio; & tunc in hoc iudicio manutenen-
dus eſt poſſeſſor, etiam quod ſoli innitatur poſſeſ-
ſioni: vt tradit Couarruu. *pract.q.17.n.6.* Menoch.
in vlt.remed.remed.retin.n.21.& ſeq. Achil. *ſup.re-
lat. dec.5. de reſt.ſpol.* & fuit dictum coram me *in
vna Gerunden. Fontis.*

Vltimò non obſtat quod obiicitur, ſolutiones
fuiſſe factas per compulſionem metu cenſurarum,
quæ non conſtituunt aliquem in quaſi poſſeſſione,
quia cum acquieuerint compulſioni, & proteſtati
non fuerint in facto ſolutionis, quæſita fuit Ca-
pitulo quaſi poſſeſſio; & ita procedit deciſ. Achil.
10. *de penſion.* & fuit dictum in cauſa Lucan. Pen-
ſion. 4 *Iun.*1574. *coram Illuſtr. Lancell.* & de præ-
ſenti anno, in cauſa Recan. Tranſact. *cor. R.P.D.
meo Gypſio.*

Et ita concluſum pro manutentione, contra An-
tonium della Madriz.

AD ARTIC. V. P. I.

R. P. D. Coccino Decano.

Pacen. Decimarum dell'Hebreros.

Luna 29. Ianu.1601.

ARGVMENTVM.

Pro Argumento ſtat.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia Parochialis fundatam habet intentionem in decimis prædiorum quæ ſunt intra Parochiæ limites.*

2 *A limitibus diuidentibus territoria, & iuriſdictiones, non infertur ad terminos decimatorios Eccleſiarum.*

3 *Quaſi poſſeſſio percipiendi decimas non releuat, niſi conſtet ius decimandi ad quaſi poſſidentem ſpectare, vel eſſe intra limites ſuæ parochiæ.*

DECISIO XVIII.

FVit per Dominos vnanimiter reſolutum, con-
tra informantem Capitulum S.Pacen. non fun-
dare intentionem ſuam in decimis de quibus agi-
tur. † Licet enim Eccleſia Parochialis intentio- 1
nem habeat fundatam in decimis, intra cuius
limites

ſimites ſunt prædia, ex quibus illæ colliguntur, *cap. fin. de Paroch. cap. cum ſint, de decim. cum vulgat.* nihilominus Capitulum non probat, locum *dell' Hebreo*, eſſe intra limites Parochiæ Pacen. Eccleſiæ. 2 † Non ènim infertur à limitibus diuidentibus territoria, & iuriſdictiones, ad terminos decimatorios Eccleſiarum Hoſtien. *in cap. ſuper eo, n. 3. & 11. de Paroch. & in cap. querimoniam, n. 2.* & ibi Butrius, *n. 6. de iure patron.* Felin. *in cap. cum cauſam, n. 12. de probat.* Et fuit reſolutum coram Illuſtriſſimo D. Cardinale Blanchetto *5. Maij* 1593. & alias ſæpè.

Nec obſtat † quaſi poſſeſſio Capituli, percipien-
3 di decimas in iſto loco: quia præterquam quod non eſt ſufficienter probata, tamen etiamſi probaretur, non releuaret, niſi doceretur quod iſte locus eſſet intra limites Parochiæ, vel quod intra alias ſpectarent ad Capitulum, ad text. *in c. vlt.* vbi Gloſ. & Menoch. *de reſtit. ſpoliat.* in 6.

Et ita, &c.

AD PART. V. P. I.

R. P. D. Penia.

Brixien. Penſionis.

Veneris 21. Iunij 1594.

ARGVMENTVM.

De priuilegils penſionis: prohibita appellatione, executione ipſarum, ac ſolutione non retardata: dum Parificatur cauſæ alimentorum, &c.

SVMMARIVM.

1 *Conſenſus praſtitus quando eſt conditionalis, ſi conditio non adimpleatur, negotium remanet in ſtatu antiquo.*

2 *In penſionis iudicio eſt procedendum cum clauſul.* ſine retardatione ſolutionis penſionis, *quando penſionarius eſt in quaſi poſſeſſione exigendi.*

3 *Penſio dicitur vulnerata per ſententiam, qua fecit tranſitum in iudicatum.*

4 *Penſio non dicitur vulnerata per ſententiam, ſi ſolum continebat quod remaneret centum pro Rectore; cum fieri poſſibile ſit, quod id quod remanet, ſufficiat pro ſoluenda penſione.*

5 *Sententia non poteſt dici aliquid vulneraſſe, ſi ab ea fuerit appellatum, & commiſſa cauſa reperitur.*

6 *Concordia facta pro alio, abſque eius mandato, nec conſtat de eius ſubſecuta ratificatione, ei nocere non poteſt.*

7 *Tranſactio quando fuit impugnata, res remanet in eodem ſtatu, in quo antea erat.*

8 *Appellatio de iure Canonico datur à ſententia lata in ſpolio.*

9 *In materia Penſionis reſeruata pro Alimentis non datur appellatio.*

10 *Clauſul.* ſine retardatione ſolutionis penſionis, *non ſolet in iudicio retinenda denegari, vel pro executione litterarum Apoſtolicarum.*

11 *Iudicium ſpolij eſt magis priuilegiatum, quam iudicium retinenda.*

12 *Clauſul.* ſine retardatione ſolutionis penſionis, *datur propter malitiam recuſantis ſoluere penſionem.*

13 *Clauſul.* ſine retardatione ſolutionis penſionis, *ponitur quando litigatur ſuper penſione, in Commiſſione, propter reuerentiam Papa mandantis eam ſolui.*

14 *Clauſul.* ſine retardatione ſolutionis penſionis, *ſolet apponi, ne interim dum litigatur, qui eſt in poſſeſſione exigendi, ſpolietur.*

15 *Super Penſionis innaliditate quando agitur de ſtylo curia, cauſa ſolet committi cum clauſul.* ſine præiudicio ſolutionis penſionis.

DECISIO XIX.

VTraque Parte informante, dubitatum, An eſſet locus arbitrio Rotæ, itavt procedendum foret cum Clauſul. *ſine retardatione ſolutionis penſionis*; Et licet informantes pro Simeone Gatto, ex multis prætenderent recedendum eſſe à deciſis coram me, in hac eadem cauſa die 15. Martij proximè præteriti; matura tamen diſcuſſione præmiſſa, Domini in deciſis ſtandum eſſe cenſuerunt, locũ ſcilicet fuiſſe arbitrio Rotæ, ad effectum procedendi ſine retardatione ſolutionis penſionis; Quia cum conſenſus Leandi eſſet conditionalis, & conditio non fuiſſet † adimpleta, negotium remane- 1 bát in ſtatu antiquo, in quo erat ante conſenſum; & antiquo ſtatu conſiderato procedendum erat ſine retardatione ſolutionis penſionis, ſtante quaſi 2 poſſeſſione Leandri.

Quia verò pro parte Simeonis multa opponebantur; Ideo ſingulis fuit reſponſum; Et primò ad illud quod penſio fuerat † vulnerata 3 per ſententiam, quæ fecerat tranſitum in iudicatum.

Reſpondebatur, non fuiſſe vulneratam, cum ſententia ſolum contineret quod Rector retineret pro ſe 100. & de reliquis † fructibus penſionem 4 ſolueret. Vnde cum poſſibile eſſet quod deductis 100. pro Rectore, remanſerit ſufficiens quantitas pro ſolutione penſionis, vt fuit deciſum in eadem cauſa, coram D. meo Millino, *die 19. Decemb.* 1597. non poterat dici penſio per iſtam ſententiam vulnerata; maximè quia ab iſta ſententia fuerat appellatum, † & commiſſa cauſa, cum Clauſul. *ſine* 5 *retardatione ſolutionis penſionis.*

Ad aliud de concordia inita, de anno 1583. reſpondebatur non probari mandatum illius, qui † 6 eam fecit nomine Leandri, neque de illius ſubſecuta ratificatione conſtare; imo vero ex deductis pro Leandro videbatur doceri contrarium.

Ad caſſationem antiquæ penſionis, & reductionem ad minorem ſummam, dicebatur, non obſtare; quia aderat Clauſula reſeruatoria penſionis in fauorem Scipionis, & non alias.

Vnde cum fuerit † impugnata tranſlatio non 7 ſolum reſpectu Federici tranſlatarij, ſed etiam reſpectu Scipionis transferentis, Penſio antiqua remanſit in toto robore, maximè cum fuerit deciſum, Rectoris gratiam non fuiſſe iuſtificatam.

Ad aliud de Leandro per multos annos penſio- 8 nem non exigente, placuit reſponſio data in alia deciſione.

Ad aliud de appellatione quæ datur de iure Canonico à ſententia lata ſuper ſpolio, cum non habeat locum Ægidiana, & ideo non ſit procedendum ſine retardatione ſolutionis penſionis.

9 Reſpondebatur quod in materia penſionis † reſeruatæ pro alimentis non appellatio, Gigas *de penſionibus, quæſt.83.* & maxime in hoc caſu, ſtante Clauſul. *ſine retardatione ſolutionis penſionis.*

Ad poſtremum de Clauſul. *ſine retardatione*,
10 quod non detur, olſi in iudicio † retinendæ, vel
pro executione litterarum, reſpondebatur.

Primò, hic etiam peti litterarum executionem.

Secundò reſpondebatur, hanc Clauſul multo magis dari in iudicio Spolij quam in iudicio reti-
11 nendæ, cum iudicium Spolij † ſit magis priuilegiatum, cum in eo concurrant rationes propter quas
12 datur dicta clauſula, ſed propter † malitiam recuſantis ſoluere penſionem, & propter reuerentiam
13 Papæ † mandantis eam ſolui. Staphil. *de liter. grat. & inſt. verſ. quod vero.*

Quinimo hæc clauſula apponi ſolet ad hunc ef-
14 fectum, ne interim, qui eſt in poſſeſſione † exigendi, ſpolietur. Gambat. *de off. & pot. legat. ſit, de penſion. q 36. num. 670.* Ideoque Penſionarius de-
15 bet reſtitui ad Statum, iuxta practicam † Curiæ, per quam cauſæ ſuper inualiditate penſionis eius, vt ait Gambat. *q.6. citat. loc.* ſolent committi cum Clauſula, *ſine retardatione*, ne interim Penſionarius ſpolietur.

Et ita vtraque, &c.

AD ARTIC. VI. PAR. I.

R. P. D. Coccino Decano.

Romana Depoſiti de Altouitis.

Luna 10. Decemb. 1601.

ARGVMENTVM.

Pecuniis depoſitis, ad hoc, vt tertio ſoluantur cum certa conditione, ante eam adimpletam non abdicatur dominium à deponente; & malè ſoluente depoſitario poteſt in illam deponens agere: Plura de tranſlatione dominij. De hypotheca in pecuniis, de numeratione quoad dominij tranſlationem, &c.

SVMMARIVM.

1 *Numeratio probatur ex aſſertione Notarij, quam quis recepit in ſui, & teſtium præſentia.*

2 *Numeratio pecuniarum transfert dominium in recipientem.*

3 *Hypotheca cadit in pecuniis, cum extant.*

4 *Dominium pecuniarum abdicatur, ſi detur ordo quod pecunia ſoluantur ſub certa conditione. Sed contrarium verius, n. 12.*

5 *Dominium non acquiritur ſine traditione.*

6 *Momentanea ſolutio, non transfert dominium, niſi commodum obueniat ſoluenti.*

7 *Item non transfert dominium, ſi reſtitutio pecuniarum ſit conuentionalis, ſecus autem ſi ſit liberalis, etiam quod commodum non obueniat ſoluenti.*

8 *Reſtitutio in dubio non præſumitur facta ex conuentione.*

9 *Ex ſerie facti colligitur, an reſtitutio facta fuerit ex voluntate, vel conuentione.*

10 *Reſtitutio dotis momentanea transfert dominium propter vtilitatem; ad declarationem text.* in L. ſi cum dotalis, ff. ſolut. matrim.

11 *Reſtitutio momentanea pecuniarum donatarum ad hoc, vt reuertatur, ex equitate, & propter commodum dominij non impedit tranſlationem dominij.*

12 *Dominium rei emptæ transfertur in emptorem, ſi dans ſequitur bonam fidem ipſius.*

13 *Depoſitum licet non poſſit reuocari, non propterea ante ſolutionem abdicatur dominium à deponente.*

14 *Depoſitarius non poteſt opponere de iure aliorum, ſed tenetur ſoluere.*

DECISIO XX.

VEndiderat D. Alexander de Aptis, ſuper ſuis bonis annuum cenſum, pretio ſcutorum trium millium, cuius recognouerat bonam fidem
Claudius Venturinus, & inſtrumento recognitio- 1
nis aſſerebat Notarius, Claudium in ſui, & teſtium præſentia recepiſſe dictas pecunias, & ad ſe tranſtulisse. Quapropter dubitaui, An per huiuſmodi actum eſſet tranſlatum dominium dictarum pecuniarum in Claudium, ita vt eſſent hypothecatæ creditoribus D. Claudij, in caſu, & ad effectum de quo agitur, hoc eſt, vt Altouitus in cuius Banco poſtea dictæ pecuniæ per D. Alexandrum fuerant depoſitariæ, poſſet hodie tanquam creditor Claudij ſibi medietatem illarum retinere, quam malè ſoluit Claudio, antequam ratificatio Antonij interueniret, ſecundum formam mandati D. Alexandri, iuxta reſolutiones in hac cauſa factas. Et pro Altouito dicebatur, quod de numeratione facta Claudio non erat ambigendi locus, ſtante dicta atteſtatione Notarij, Bart. *in l. ſi ex cautione, n. 14 & 8. C. de non num. pecun & in l. ſingularia, n. 22. ff. ſi cert. pet.* Alex. *conſ. 354. conſil. 170 n. 6. lib. 2.* Iaſ. *num. 41.* Dec. *n. 33. num. 1. ff. de acq poſſeſſ.* & tenuit Rota *in cauſa Bononien. Cenſus 24. April. 1600. coram R. P. D. meo Pumpbilio.*

Et iſta numeratio tranſtulit dominium in Clau- 2
dium, licet momento temporis, pecuniæ apud eum fuiſſent, *l. qui id, §. & lege, ff. de donat. l ſi tibi pecuniam,* & ibi notat Bald. *in ſi.* Iaſ. *n. 10.* Dec. *n. 7 ff. ſi cert. pet. l ſeruus dotalis,* vbi Bald. *n. 2. ff. ſol. matrim.* & tenuit Rot. *in d. cauſa Bononien.* Vnde cum eſſet tranſlatum dominium in Claudium, cuius creditoribus omnia bona ſua erant hypothecata, cenſeri debebant per conſequens huiuſmodi pecu-
niæ † hypothecatæ, ad text. *in l. fin. C. qua res pig.* 3
oblig. poſſ. Nomine enim bonorum veniunt etiam pecuniæ, *leg. cum taberna, §. fin.* vbi Bartol *ff. de pignor.* Alex. *in l. ſi conſtante, num. 25. & confirm. ff ſol. matr.*

Nec afficere videbatur quod in pecunia non cadat hypotheca; quia hoc procedit in fauorem commercij, quando eſt conſumpta bona fide: Et ita loquitur Afflict. *deciſ. 190. num. 5.* Pariſ. *conſ. 69. num. 2. lib. 4.* Secus autem dicendum eſt in caſu iſto, in quo Claudius non conſumpſerat pecunias, ſed fuerant tranſlatæ de Banco Vbertini, in Bancum Altouiti, & ibi depoſitatæ, ad tradita per eundem Afflict. & Pariſ. *locis præcitatis in principio.*

Et † poſtremo adducebatur quod D. Alexan- 4
der abdicauit à ſe dominium dictarum pecuniarum, dando Altouito ordinem, vt ſolueret Claudio, ſecuta ratificatione Antonij; nam iſta conditio non eſt reſeruatio dominij, vt in ſimili tradit Cæpoll. *cautel. 124. incip. Vulgaris eſt regula iuris, num. 2.*

His

His tamen non obſtantibus, contrarium viſum fuit Dominis, videlicet dominium non fuiſſe tranſlatum in Claudium, & proinde pecunias non fuiſſe hypothecatas ſuis creditoribus. Nam cenſus fuit impoſitus die 8. Ianuarij 1585. & mediante banco Vbertini, eadem die fuerant ſolutæ D. Alexandro, & poſitæ ad eius creditum, ad quod ſemper remanſerunt, donec die 8. Februar. ſubſequentis fuerunt de ordine D. Alexandri tranſlatæ ad Bancum Altouiti, & pariter perſonæ ad creditum eiuſdem D. Alexandri, qui dedit ordinem quod ſoluerentur Claudio, ſecuta ratificatione Antonij. Vnde licet Claudius die 18. Ianuarij recognouerit bonam fidem cum atteſtatione Notarij quod receperit dictas pecunias coram ſe, & teſtibus, dicendum eſt, ex tota ſerie facti, atteſtationem Notarij fuiſſe factam, vel quia Claudius recognoſcebat bonam fidem, vel ſolum pro illo actu pecunias fuiſſe traditas, vt etiam cenſuit Rota *coram Illuſtriſſimo Dom. meo Cardinale Arigonio*, 27. *Martij* 1596. Et ideo dominium non fuit tranſlatum in Clau-
5 dium, † quod non acquiritur ſine traditione, *l. tra-*
6 *ditionibus, C. de pactis.* Qui enim ſic ſoluit, † vt recepturus ſit, antequam aliquod commodum ex ſolutione obueniat parti, non dicitur ſoluere, & non transfert dominium, *l. qui ſic ſoluit*, vbi Bartol. Caſtrenſ. & Imol. *in l. ſi quis duos, in fin.* Bald. *in l. ſeruus dotalis, n.* 2. *ff. de ſolut.* idem Bald *in d. l. ſi tibi*, vbi Alexand. *n.* 5. Iaſ. *n.* 10. Dec. *in fin. § ſi cert. pet.* Idem Iaſ *in l. frater à fratre, n.* 7. Cagnol. *n.* 87. *de condit. indeb.* Gerard. de Petraſaucta, *ſingul.* 26. *n.* 1. Treuiſan. *conſil.* 50. *n.* 47. Modern. *de moment. poſſeſſ. c.* 33. *n.* 4. licet contrarium ſit, quando ex ſolutione aliquod commodum obuenit parti, vt dicunt DD. allegati.

Et quod nullum commodum ea ſolutione obuenerit Claudio, eſt clariſſimum: Et ſi quid obuenerit, puta quod poſſit repetere pecuniam, hoc non proueniebat ex ſolutione pecuniarum ſibi facta, ſed ex recognitione bonæ fidei, & declaratione quod illæ pecuniæ erant receptæ nomine ipſius.

7 Non refert quod (licet non obuenerit commodum ex momentanea traditione, nihilominus transferunt dominium, ſi reſtitutio eſt liberalis, ſecus autem ſi ea pacto) prædicta habeant locum quando ex pacto quis tenetur ſtatim reddere; ſecus autem quando ex mera liberalitate, quia hæc reſtitutio liberalis ſtatim facta non impedit dominij tranſlationem. Gloſſ. *fin. in l. ſi quis duos*, & Bart. *in d. l. qui ſic ſoluit in fin.* vbi idem Angel. & Caſtrenſ. *verſ. de ſolution.* Idem Bart. *in d. l. ſingulariter, n.* 14. Bolognett. *n.* 113. *ff. ſi cert. pet.* Bald. *in d. l. ſi tibi pecuniam, n.* 2. *verſ. oppono*, & ibi Fulgoſ. *in fin. ff. eodem.* Iaſ. *in d. l. frater à fratre, n.* 6. *ff. de cond. indeb.* Modern. *de moment. poſſeſſ cap.* 31.
8 *n.* 5. Et hæc conuentio, † quod ſtatim reddatur, quod ſolutum fuit (quidquid dixerit Angel. *in leg. ſi quis duos, n.* 1. *ff. de ſolut.* & Iaſon. *in l. quidam exiſtimauerunt, n.* 10. *ff. ſi cert. pet.*) in dubio non præſumitur, Bart. *in d. l. ſi quis duos. ff. de ſolut.* Caſtrenſ. *in fin.* Imol *in verſ. in ea in fin.* Angel. ſibi contrarius, *in l. ſi tibi pecuniam ff. ſi cert. pet.* & latè tradit Bolognett *in d. l ſingularia, n.* 113. Modern. *de moment. poſſeſſ. c.* 33. *n.* 5 & fuit dictum in dicta Bonon.
9 Nam ea facto præſumendum eſt ita fuiſſe inter partes conuentum. Non enim veriſimile eſt, quod pecuniæ ſemper remanſiſſent ad creditum D. Alexandri, ſi ſoluiſſet Claudio ſimpliciter, abſque dicto pacto. Et hoc corroboratur tam ex depoſito facto in Banco Altouiti nomine D. Alexandri, quam per ordinem ab ipſomet datum Altouito, de ſoluendo Claudio, ſecuta ratione Antonij.

Ex quibus ceſſat quod dicebatur, momentaneam 10
poſſeſſionem transferre dominium; quia hoc procederet, ſi ea illa traditione obueniſſet commodum parti, ſecus tamen ſi nullum obuenerit, iuxta doctrinam Bart. & aliorum, de qua ſupra.

Nec textus *in l. ſeruus dotalis, ff. ſol. matrim.* af- 11
ficit in hoc caſu, quia ibi reſtitutio dotis momentanea transfert dominium, ratione commoditatis inde emergentis, vt declarat Bald. *ibit. init.*

Nec etiam textus *in l. qui id, § ea lege, ff. de donat. & in d. l. ſi tibi pecuniam, ff ſi cert. petat.* qui loquitur in caſu in quo fuit facta donatio, vt pecuniæ mutuarentur eidem donanti. Nam omiſſo quod iura illa loquuntur de æquitate, vt not. Gloſſ. *in d. § ea lege, in verb. tranſlatio, & in d. l. ſi tibi pecuniam, in verb. benignius*, in caſu dictorum iurium, ex traditione momentanea fuit acquiſitum commodum donatario, qui licet eaſdem pecunias teneretur mutuare, nihilominus ex quo illas pecunias poſtquam mutuauerat, poterat repetere, ſibi commodum fuerat quæſitum ex traditione, videlicet ex cauſa donationis. Et ita intelligit hos textus, Bart. *in d. l. ſi qui ſoluit, verſ. aut ille primo dans.*

Vltimò loco non obſtabat Cepoll. *dict. conſ.* 124.
Nam in † caſu illius cautelæ venditor fuerat ſecu- 12
tus bonam fidem emptoris. Et ideo fuerat tranſlatum dominium, *l. quidam. ff. de in rem verſ. l. procuratoris, § ſed ſi dedi mercem, ff. de tributor. act. § vendita, Inſt. de rerum diuiſ* Sed in caſu iſto D. Alexander noluit à ſe abdicare dominium, cum dictæ pecuniæ fuerunt poſitæ in banco Altouiti ad eius creditum, & poſtea dedit ordinem quod ſecuta ratificatione Antonij ſoluerentur Claudio. Quæ omnia repugnant abdicationi dominij. Et licet fortaſſe non potuiſſet reuocare depoſitum, tamen interim remanebat dominus, vt fuit reſolutum in vna Romana Vineæ 5. *Iulij* 1579. *coram bo. mem. Oriolen.* & in cauſa Romana Pecuniaria 24. *Nouembris* 1595. *coram R. P. D. meo Mellino.*

Prædictis addebant DD. quod ſi ſtrictè conſideretur effectus dubij, Altouiti tenerentur reſtituere dictas pecunias, ſunt enim reſpectu D. Alexandri, depoſitarij; & cum depoſitum adhuc extet, iuxta reſolutiones in hac cauſa factas, quia Altouitus malè ſoluit, non poteſt contra D. Alexandrum opponere de iure aliorum, neque compenſationem, *l. ſi quis, vel pecunia, Cod. depoſit.*

Et ita, &c.

AD ARTIC. VI. P. I.

R. P. D. Penia.

Toletana Penſionis.

Luna 15. *Martij* 1599.

ARGVMENTVM.

Sequeſtra lite pendente, regulariter ſunt prohibita, niſi ex aduerſo probetur dilapidatio bonorum. Cautio de Iudicato ſoluendo; an lite pendente ſit danda, &c.

SVMMARIVM.

1 *Sequeſtratio eſt prohibita regulariter pendente lite.*

2 *Sequeſtratio lite pendente multo magis eſt prohibita, quando non conſtat de dilapidatione.*

3 *Sequeſtro, lite pendente non eſt locus, niſi conſtet de dilapidatione.*

4 *Sequeſtratio lite pendente non eſt concedenda propter ſolum timorem dilapidationis per partem aduerſam allegatum.*

5 *Penſiones decurſas tempore antecesſoris, ſucceſſor in beneficio non tenetur ſoluere non conſtito de diligentiis factis contra anteceſſorem, & n.6.*

7 *Reus, vel Actor, quod lite pendente cautionem de iudicato ſoluendo praſtare teneatur, hoc iure non reperitur cautum.*

8 *Super penſione quando litigatur, non tenetur Titularis, lite pendente praſtare cautionem de iudicato ſoluendo.*

9 *Executorialium relaxationi non eſt locus, lite,& appellatione pendente.*

10 *Executoriales non relaxantur, niſi poſt tres ſententias, vel rem iudicatam.*

DECISIO XXI.

PEtebat Didacus de Laſſarte ſibi de aliquo remedio prouideri ſuper Penſione, quam prætendebat ſuper fructibus Eccleſiæ de Tomeloſa, donec Gaſpar Morales, eiuſdem Eccleſiæ Rector, Remiſſoriam ſibi à Rota conceſſam expediret. Et propterea dato ſuper hoc particulari dubio, Rota reſpondit, vt Didacus cauſæ expeditionem ſollicitaret, quia de nullo alio remedio poterat ſibi de iure prouideri.

Primo enim non petat ſibi prouideri per ſeque-
1 ſtrum, quia † pendente lite regulariter prohibita
eſt ſequeſtratio, *l.1. C. de prohibit. ſequeſtrat.* &
præſertim in hoc caſu, in quo non conſtabat Ga-
2 ſparem Eccleſiæ Rectorem † dilapidare bona,
Imo nec aliqua dilapidationis, aut diſſipationis ſu-
ſpicio afferebatur, & per conſequens non eſt lo-
3 cus † ſequeſtro, *c.fin. de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct. l.Imperatores, ff.de appellat.* Guid. Pap. *deciſ.246. in c. Iudex non debet,n.5.* Put. *dec.166.lib.3.* præ-
4 ſertim cum propter ſolum timorem † dilapidationis per partem aduerſam allegatum non ſit concedenda ſequeſtratio. Paul. de Monte-pico,*conſ.64. n.4.* & fuit reſolutum in cauſa Virdunen. Epiſcopat.*die 15.Octobr.1599.* Per cautionem à Gaſpare præſtandam non poterat Didaco de remedio prouideri pro terminis penſionis decurſis, & decurrendis; nam pro decurſis, tempore ſuorum † an-
5 teceſſorum non tenebatur Gaſpar præſtare cautionem, ſicut, nec ſoluere penſionem decurſam pro tempore quo non poſſedit beneficium, non con-
6 ſtito † de diligentiis factis contra anteceſſores, iuxta opinionem, & ſtylum, quem Rota ſeruat.

Nec pro decurſis tempore ſuo, nec decurrendis,
tenebatur Gaſpar † cauere; quia non reperitur iu-
7 re cautum quod reus vel actor lite pendente, cautionem de iudicato ſoluendo præſtare teneatur: *§.ſed hodie,*vbi communiter ſeribentes, *Inſt. de ſatiſdat.* &in terminis de penſione, † tenuit ſæpè
8 Rot. Verall. *in vna Cæſaraguſtan. penſion. die 6. Martij 1560.* Cotta *in vna Eugubina penſion. die 9. Iuny 1567. & in vna Spoletana Penſionis 23. Februar. 1600. coram D.Pamphil.*

Per relaxationem executorialium minus poterat Didaco de aliquo iuris remedio prouideri, quia
cum cauſa agitaretur in † tertia inſtantia, lite, & 9
appellatione pendente non erat locus relaxationi
executorialium, † quibus non eſt locus, niſi poſt 10
tres ſententias conformes, vel rem iudicatam.

Et ita vtraque, &c.

AD ARTIC. VI. P.I.

R.P.D. Penia.

Beneuentana Decimarum.

Vener.12. Nouemb. 1553.

ARGVMENTVM.

De ſequeſtro, & eius reuocatione. Poſſeſſor non priuatur ſua poſſeſſione, ob ſequeſtrum neceſſarium.

SVMMARIVM.

1 *Sequeſtrum quando reuocatur, neceſſario ſequitur quod ſequeſtratarius debeat conſignare bona cuius antea erant.*

2 *Sequeſtrum Iudicis auctoritate appoſitum non priuat poſſeſſorem ſua poſſeſſione.*

3 *Sequeſtrum certè quis nequaquam procuraret, ſi eſſet in poſſeſſione.*

4 *Poſſeſſione ſua nemo præſumitur voluiſſe ſe priuare per ſequeſtri appoſitionem.*

DECISIO XXII.

PRo aſſecuratione D. Aſcanij Cardinalis Columnæ moderni commendatarij Abbatiæ ſanctæ Sophiæ de Beneuento, fuit appoſitum ſequeſtrum ſuper decimis quas ad ſe D. Cardinalis pertinere prætendebat, & deputatus Antonius Monachus ſequeſtratarius; ſed cum poſtea dato particulari dubio, ſequeſtrum fuiſſet reuocatum ad fauorem Canonicorum Montis Fuſculi, & depoſitarius recuſaret fructus decimales reſtituere, fuit excommunicatus; & quoniam Agentes D. Cardinalis prætendebant eum eſſe abſoluendum, ex quo non conſtabat decimas ad Canonicos pertinere; dubio propoſito in Rota, concluſum fuit, depoſitum legitimè fuiſſet excommunicatum, nec abſoluendum donec decimas canonicis reſtitueret; quia licet decretum quod Ego feceram vigore deciſionis ſolum eſſet ſuper reuocatione ſequeſtri, nec
aliquid diceret de conſignatione decimarum,† ni- 1
hilominus ſequeſtro reuocato, neceſſario ſequebatur eos debuiſſe conſignari quibus antea ſolue-
bantur; cum ſequeſtrum Iudicis auctoritate appo- 2
ſitum non priuet poſſeſſorem commodo poſſeſſionis; Doctores communiter *in l.intereſſe*; & ibi Bartol *num.4. ff de acq. poſſ.* Abb. *in cap.1. num.19. de ſeq.poſſ.* Cardin. *in clem.1.n.21. eodem tit.* Caſſador. *deciſ.114.n.11. verſ.ſed ex aduerſo reſpondebatur,ſuper Regulis.*

Quod autem D. Cardinalis non eſſet in quaſi poſſeſſione exigendi has decimas, ſatis oſtendebat factum ipſum, cum ad illius inſtantiam fuerit
procuratum,& appoſitum † ſequeſtrum:nec enim 3
eſſet veriſimile, ſeipſum voluiſſe ſua poſſeſſione † 4
per appoſitionem ſequeſtri priuare.

Et ita, &c.

AD ARTIC. VII. P. I.

R.P.D. Cerro.

Romana Concurſus Creditorum

Ven. 10. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

De creditoribus ex cauſa Societatis præferendis, vel non, cæteris anterioribus. De credentibus pecuniam ad ſocietatem, &c.

SVMMARIVM.

1 *Officia vacabilia Romana cura Curia reſpectu tituli, & dominij non ſunt in commercio, nec cadunt ſub hypotheca creditorum.*

2 *Secus eſt de pretio, quod ſub huiuſmodi hypotheca venit,*

3 *Sed id intelligitur, ſecuta officij reſignatione, & venditione,*

4 *Facta venditione officiorum vacabilium, pretioque ab emptore ſoluto, inter creditores hypothecarios venditoris, illud diſtribuendum venit, & conſignandum eſt ſecundum vniuſcuiuſque anterioritatem.*

5 *Creditor Societatis ſuper rebus ſpectantibus ad ſocietatem, præfertur creditoribus poſterioribus ſocij, licet anterioribus.*

6 *Limita in Societatibus officiorum vacabilium, in quibus non cadit pretium, ſed fructus dumtaxat, & emolumenta officij,*

7 *Officiales ex conſtitutione 12. Pij IV. Societates contrahere poſſunt ſuper ſimilibus officiis infra ipſorum valorem.*

8 *Et ſub eis non venit titulus, nec dominium officiorum quod non eſt in commercio,*
Ita nec pretium, n. 11

9 *Sed credentes pecunias ad ſocietatem admittuntur tantùm ad participationem fructuum, & emolumentorum,*

10 *Et durante ſocietate fit particeps omnium fructuum dicti officij proportionabiliter, & pro rata,*

12 *Societas officij extinguitur per venditionem, vel reſignationem.*

13 *Prælatio in Societatibus de iure ad ea reſtringitur quæ ſub ſocietate continentur, & quæ ad illam ſpectant.*

14 *Spada* conſ. 40. ſub n. 20. lib. 1. *Quomodo ſit intelligendus.*

15 *Doctores ſunt intelligendi iuxta doctrinam, quam allegant.*

16 *Contractus ſocietatis factus ſuper fructibus eſt illicitus, & vſurarius.*

17 *Societates contrahuntur tantum ſuper officiis, & dantes pecunias admittuntur dumtaxat ad participationem fructuum, quod eſt omnino licitum, & honeſtum.*

DECISIO XXIII.

DOminicus Petrucciolus dum erat Notarius A.C. plura contraxit debita, ſecuta vero officij reſignatione eiuſque pretio depoſitato in Sancto Monte Pietatis, ex eo ſatisfactis de ſorte Creditoribus habentibus ſuper officio expreſſam decreti reſeruationem, quoad reſiduum orta fuit controuerſia ſuper prælatione inter alios creditores dictam reſeruationem non habentes; Idcirco placuit Eminentiſſimo D. Cardinali Corrado pro Datario conſulere Rotam, An Creditores ex cauſa Societatum initarum ſuper officio, de cuius pretio agitur, ſint præferendi cæteris creditoribus anterioribus ex cauſa cambiorum, vel aliis. Dubio hodie diſcuſſo, Domini negatiuè † reſponderunt, 1
Officia enim vacabilia Romanæ Curiæ reſpectu tituli & Dominij non ſunt in commercio, nec cadunt ſub hypotheca Creditorum, vt in Conſtitutione 154. decreuit ſan. mem. Vrbanus VIII. & dixit Card. Spada *conſ. 87. num.* 5. Grat. *diſcept.* 50. *num* 27. Card. Seraph. *dec.* 1294. *n.* 3. *In rec. dec.* 116. *n.* 12. *p.* 4. *t.* 2. *& in Romana officij Not.* 4. *Octobr.* 1651. *coram R.P.D. meo Vereſpio.*

Et quamuis ſub huiuſmodi hypotheca veniat pretium, hoc † tamen verum eſt, & intelligitur ſe- 2
quuta officij reſignatione, & venditione, vt decla- 3
rat Caſtracan *de ſociet. cap.* 4. *num.* 22. Gratian. *d. diſcept.* 50. *num.* 27. *verſ. ſi enim contingat alienare,* Merlin. *de pign. lib.* 2. *titul.* 1. *quæſt.* 54. *num.* 18. *verſ. ſic & æſtimatio.* Car. Seraph *d. deciſ.* 1294. *num.* 7. *verſ. ſi enim contingat, & in d. dec.* 116. *num* 14. *p.* 4. *tom.* 2. *rec.*

Ideoque facta venditione, † pretioque ab em- 4
ptore ſoluto, inter creditores hypothecarios venditoris illud diſtribuendum, & conſignandum eſt, ſecundum vniuſcuiuſque anterioritatem, *capite qui prior, de regular. iuriſd. in 6. l. qui Balneum in fin. & l. qui creditor prior, in princ. ff. qui pot. in pignor. hab.* Caſtracan. *d. capite* 41. *numero* 3. Rota in terminis *in Romana pecuniaria* 21. *Iunij* 1614. *coram Dunozetto imp. apud Fenzon. ad ſtat. Vrb. dec.* 16. *in princ.* quam refert, & ſequitur Merlin. *vbi ſupra, quæſt.* 14. *num.* 17. *verſ. & ideo Rota* atque ita deciſum fuit, licet hæc quæſtio mota non fuerit, *in Romana pretij officiorum* 27. *Nouembris* 1658. *&* 1. *Decembris* 1659. *coram R.P.D. Beuilaqua,* vbi detecta reſeruatione decreti obreptitia, & ſubreptitia, Cardin. Ceoa. Creditor poſterior ex cauſa Societatis condemnatus fuit ad reſtituendum pretium officij, ſibi conſignatum, Monialibus Turris Speculorum, quæ erant ex alia cauſa Creditrices anteriores.

Non obſtat † quod creditor Societatis ſuper re- 5
bus ſpectantibus ad ſocietatem præferatur Creditoribus particularibus Socij, licet anterioribus, ex deductis per Salgad. *in Labyrint. Credit. p.* 1. *cap.* 9. *num.* 50. *cum ſeqq.*

Hæc enim concluſio non applicatur huiuſmo- 6
di Societatibus officiorum, in quibus non cadit pretium de quo agitur, ſed fructus dumtaxat, & emolumenta officij. Quamuis † enim officiales ex 7
Conſtitutione 12. Pij IV. Societates contrahere poſſint ſuper officiis infra ipſorum valorem, ſub eis tamen non venit titulus, nec † dominium officio- 8
rum quod non eſt in commercio, ſed credentes pecunias ad ſocietatem admittuntur † dumtaxat 9
ad participationẽ fructuum, & emolumentorum, vt clarè habetur, ex formula inſtrumenti Societatis impreſſa penès Zachiam *de ſociet fol.* 2 *& relata in Summario Creditorum ſocialium, num.* 161. Et † interim illa durante facere eundem partici- 10
pem ſuper omnibus d. Officij fructibus proportionabiliter, & pro rata, vt concorditer tradunt Boccac. *de ſociet. num.* 206. Caſtracan. *d. q.* 45. *n.* 15. *&* 16. Zacch. *num.* 38. Duard *lib.* 2. *cap.* 6. *quæſt.* 15. *num.* 14. Cardin. Mantic *de tacit.* 2. *num.* 17. Rota

coram Pen *dec.421. num. 3. cum ſeq.* repetita apud
Zach *ibid. dec.32.* & coram Card. Millin. *dec.251.*
num.4. verſ. & ideo, & num.8. verſ. quia præceptum
centrallum, repetita apud Marchel *de Com. p.1. fol.*
833 *num.25* & conſequenter dum ſub ſocietatibus
11 non venit titulus, nec † dominium officij, nec
etiã eius pretium ſub eis venire poteſt, vt dicit Ro-
ta *in d. Romana pecuniaria,* apud Fenzon *d. dec.16.*
§. non obſtat pretium, verſ. quia non habet. Ideoque
etiam probatur alia ratione: cum enim pretium
officij perſoluatur officiali, facta per eum reſigna-
tione, & venditione ipſius officij, & tunc ſolum
cadat ſub hypotheca Creditor, vt iam probatum
eſt, vtique peruenit ad eius manus extinctis iam
ſocietatibus, quæ illico, & eodem momento extin-
12 guntur, quo † venditur, vel reſignatur officium *l.*
verum, §. vltimo, ff. pro ſoc. §. ſoluitur. Inſt. eod. Gabr.
conſ.63. n.15. & 16. lib. 2. Boccac. *vbi ſupra, num.9.*
verſ. item finitur renunciatione, & num.151. Caſtrac.
d. cap.42 num.13. Card Mant. *d. tit.2. num.18. verb.*
& ideo per vendit. Farinac. *conſ. 162. num. 13. verſ.*
hinc vidimus, lib.2. Zacch *vbi ſupra, n. 7. & n. 281.*
Card Seraph *dec.389. num.3.* Card. Millin. *dec. 233*
num.1. ac proinde nullo prorſus modo à Credito-
ribus Socialibus, ſuper eo prætendi poteſt prælatio:
13 cum ipſa de iure ad ea reſtringatur, quæ † ſub ſo-
cietate continentur, & quæ ad illam pertinent, iux-
ta diſpoſitionem text. *in l. prioritas, § ſi plures, ff. de*
Tribut. act. bene Caſtrenſ. *conſ. 285. num. 3. verſ.*
cum enim Creditores, lib.1. Magon. *deciſ. Lucan. 1.*
num.5. cum ſeqq.

14 Spada autem *conſ.40. ſub num.21. lib.1.* licet † di-
cat quod ſocietas non ſit ſuper officio, firmat ta-
men, quod pecuniæ dantur, vt communicentur
fructus officij, & quamuis dubitatiuè ſubdat ibi, *&*
forte illius dominium, atque vlterius dicat apud
ipſum non eſſe abſolutè verum quod officialis
non communicet officium; nihilominus, ſub *n.22.*
cuius fundamentum reſtringit, & ſanè prudenter,
ad communicationem fructuum, allegando Ca-
ſtrac *cap.3. num.2.* & per *tot.* qui abſolutè concludit
ſub huiuſmodi ſocietatibus non venire, niſi fru-
ctuum, & emolumentorum communicationem, &
15 participationem, ideoque † intelligendus eſt iux-
ta deducta per Caſtrac. quem allegat, vt tradit Bart.
in l. non ſolum 9. § ſi liberati, conſ. num.7. in fin. verſ.
& gloſſ. iſtu, ff. de liber. leg.

16 Minuſque † ſubſiſtit, illicitum eſſe, & vſurarium
contrahere ſocietates ſuper fructibus: quia in caſu
noſtro, & ſimilibus contrahuntur ſuper officiis,
ſed dantes pecunias admittuntur dumtaxat, vt
17 † toties dictum eſt, ad participationem fructuum
quod eſſe omnino licitum, honeſtum, & à iure per-
miſſum ex Vbald. *de duobus Fratribus, dec.3. n.25.* in
puncto reſpondit Rota, coram Pen *d. dec.421. n.3.*
verſ. nec de iure, &c.

Et ita vtraque parte informante, &c.

AD ARTIC. VII. P. I.

R.P.D. Zatate.

Bonon. ſeu Ferrarien pecuniaria.

Lunæ 31. Maij 1655.

ARGVMENTVM.

De ſubrogatione vnius rei in locum alterius fideicommiſſariæ, ſuſtinenda, & re empta ab hærede nomine proprio ex pecunia hæreditaria. De eiuſdem rei fideicommiſſariæ diſtractione. Et de depoſito ex præcepto teſtatoris faciendo, &c.

SVMMARIVM.

1 *Vſufructuarius non poteſt alienare rem, ex qua vſumfructum percipit, abſque conſenſu proprietarij.*

2 *Legatarius non poteſt legatum conſequi, non adimpleta conditione à Teſtatore iniuncta.*

3 *Conditio per legatarium adimplenda præſumitur adimpleta dum hæres legatum ſoluit.*

4 *Conditionis implementum reſpiciens fauorem hæredis dicitur per ipſum remiſſum, quoties conditione non adimpleta ſoluit legatum Legatario.*

5 *Approbans aliquem pro legitimo poſſeſſore, non poteſt amplius impugnare.*

6 *Exceptio reſpiciens ius tertij non poteſt per alium opponi.*

7 *Exceptio reſpiciens ius tertij, tunc maximè allegari non valet quando non eſt excluſiua iuris agentis.*

8 *Actus ſuperueniens lite pendente ſuffragatur ad ſuſtinendam ſententiam iam latam, quando prouenit ex cauſa de præterito.*

9 *Subrogatio vnius rei in locum alterius relictæ per fideicommittentem, vt ſuſtineatur quænam requirantur?*

10 *Inueſtimentum factum contra formam ordinatam à Teſtatore non ſuſtinetur.*

11 *Res empta ab hærede proprio nomine ex pecuniis hæreditariis efficitur hæreditaria.*

12 *Subrogatio excluditur, vbi non apparet de voluntate expreſſa ſubrogantis.*

13 *Depoſitum vbi fieri non poteſt penes illum apud quem ex præcepto Teſtatoris erat faciendum, fieri debet penes aliam idoneam perſonam, mediante Iudicis decreto.*

14 *Conditiones voluntariæ, & forma in pactum deducta ſunt adimplenda in forma ſpecifica.*

15 *Pater non poteſt alienare bona filij, abſque iuſta cauſa, licet ſit illius adminiſtrator.*

16 *Bona filij fideicommiſſo grauata non poſſunt per patrem alienari ſine iuſta cauſa, & decreto Iudicis.*

DECISIO XXIV.

COnceſſa noua audientia aduerſus deciſionem in hac cauſa coram me emanatam 11. *Maij* 1653. in qua Comiti Aloyſio Muzzarello decreta fuit manutentio, dictum fuit, quod videretur de bono iure, ſuper quo hodie propoſito dubio. Domini reſponderunt conſtare de bono iure Aloyſij etiam ad effectum manutentionis. Nam de ipſius vocatione, ac fideicommiſſi purificatione, ſicuti nec de identitate crediti, de quo agitur, eidem fideicommiſſo ſuppoſiti minimè controuertitur: quibus extantibus dicto comiti Aloyſio rectè contra tertium poſſeſſorem ab hærede alienante cauſam habentem immiſſio conceſſa fuit, vt firmatur *in d. deciſione, §. iuſtitia verò, &c.* cum † à Sigiſmundo ſeniore dumtaxat vſufructuario d. creditum alienari non poſſet in Marchionem Fontanam, abſque proprietarij conſenſu, vt præter alle-

gatos

gatos *in alia deciſione*, §. *vndè*, *&c.* probata Craſſ.
de ſucceſſ. tam ex teſtam. quam *ab inteſt.* §. *legatum*,
quæſt. 34. *num.* 2. Giurb. *dec.* 79. *num.* 13. *&* 14. Rota
in Romana Domus 4. *Maij* 1648. §. *deregitur*, *coram*
R. P. D. meo Bicchio.

Quibus non aduerſatur quod legatorum con-
ſequutio per Sigiſmudum Teſtatorem fuiſſet in-
terdicta quouſque obligatio præſtaretur à fidei-
commiſſario non moleſtandi hæredem, nec im-
pugnandi contractus per ipſum geſtos, vt proindè
2 non † probata promiſſione, Legatarius ab aſſequu-
tione eorundem Legatorum repellatur, tanquam
ob defectum adimplementi conditionis, *l. cum ita*
legatum 62. *l. qui hæredi*, §. *fin. ff. de cond. & demonſtr.*
Papon. *areſt. lib.* 20. *tit.* 5 *arreſt.* 3. *in fine.* Peregr. *de*
fideic. art. 43. *n.* 16. Rot. *in Romana ſabbaſt.* 29.
Iannar. 1652. §. *præter quod*, *coram me.*

Nam hæc obiectio ex pluribus diluitur, primo
3 quia † dicta promiſſio proceſſiſſe cenſetur, dum
Legata Aloyſio Senatori fuerunt ſoluta cum hæ-
res ad eorum præſtationem cogi non poſſet, ante-
quam eadem promiſſio fuiſſet interpoſita. Rota
coram Buratt. *dec.* 842. *num.* 4. *dec.* 264. *num.* 12. co-
ram Seraph. *& in Compoſtellana Parochialis*, 1. *Iu-*
4 *lij* 1648. *coram Eminentiſſimo Otthobono.* Aut † ſal-
tem implementum fauorem hæredis tantum re-
ſpiciens ab eodem remiſſum præſumitur, Rota
dec. 577. *num* 10. *p.* 1. *rec. & dec.* 78. *num.* 5. *poſt Cenc.*
5 *de Cenſ.* Deinceps, quia cum † diui Marchio Fon-
tana contraxiſſet cum eodem Aloyſio Seniore, vti
legitimo poſſeſſore dictorum Legatorum, quem
vt talem ſemel agnouit, huiuſmodi ſucceſſionem
amplius impugnare non valet, vt tradit Angel. *in*
l. ſi proponas, §. *hæred. in princip.* & ibi Caſtr. *ff. de*
inoff. teſtam. Dec. *conſ.* 665. *num.* 2. Gozzad. *conſ.* 3.
num. 19. Surd. *dec.* 104 *num.* 7. *&* 133. *num.* 17. Rot. *de-*
6 *ciſ.* 48. *num.* 2. *part.* 7. *rec.* Præterea quia † & iſta
exceptio reſpicit ius hæredis, ac proinde tanquam
de iure tertij à prædicto Marchione Fontana op-
poni nequit. Rota coram Seraph *dec.* 421. *num.* 7.
dec. 665. *num.* 11. *& dec.* 390 *num.* 4 *part.* 1. *recent.* &
coram ſan. mem. Greg. XV *deciſ.* 582. *num.* 7. *& in*
Beneuentana Iuriſdictionis, 27. *Iann.* 1653. §. *vnde*,
7 *verſ. nam*, *coram me.* Maximè † cum non ſit exclu-
ſiua iuris agentis *Modern. Hiſpan. Labyrinth. cred.*
part. 2. *cap.* 22. *num.* 62. *cum ſeqq. & num.* 122. Rota
coram ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 415. *n.* 3. *in*
Compoſtellana Coadiutoriæ 9. *Maij* 1653. §. *præter-*
quam, *verſ. non relenat. coram me*, *& in Romana*
Cenſus 30. *Aprilis anni præteriti in fine*, *coram R.*
P. D. meo Decano. Neque conſtet de voluntate hæ-
redis, cuius fauorem prohibitio reſpiciebat, Vir-
gil. *de legit. perſ. in præiud. num.* 159. *verſ. quod dixi.*
Add. ad ſen. mem. Gregor. XV. *d. deciſ.* 415. *num.* 16.
verſ. fallet tertio, *& in præcitata Compoſtellana Co-*
adiutoria coram me, *d.* § *præterquam*, *verſ. ſi quidem*
regula procedit, *&c.*

Et ceſſat omnis difficultas cum prædicta obli-
gatio, & promiſſio interpoſita appareat ex datis in
hodierno *Summario Aloyſij*, *num.* 3. quæ perperam
pro parte Marchionis Fontanæ impugnatur, ex eo
quod non fuiſſet abſoluta, ſed conditionalis; nam
verius eſt ipſam conceptam fuiſſe ampliatiuè ad
formam præcedentis tranſactionis cum Aloyſio
Seniore hærede celebratæ, vt ex lectura patet ibi,
Et adimplere promiſit etiam ad formam, *& ſeriem*
8 *tranſactionis nuæ* Quæ † quidem promiſſio, quam-
uis lite pendente ſuperuenerit, ſuffragatur ad ſuſti-
nendam ſententiam, cum ſit ex cauſa de præterito

per text *in l. ſi rem*, §. *vlt.* vbi DD *ff. de pign. act.* Co-
ſta *de retrotract. caſ.* 30. *cap.* 8. *num.* 10. Gabr. *de ind.*
lib. 2. *in princ.* Et indiſtinctè procedere de æquita-
te Canonica, pluribus adductis firmauit Gabr. *in*
ſuis concl. tit. de Ind. concl. 3. *lib.* 2. *n.* 20. Rot. *dec.* 47.
n. 18. *p.* 2. *Diuerſ.*

Præterea † non vrget, quod præfatum creditum 9
lib. 16. mil. cum Barillo ex præcepto Teſtatoris de-
beret inueſtiri in bonis ſtabilibus, ideoque benè
potuiſſe Aloyſium Seniorem illud conuertere in
Prædium à Marchione Fontana emptum. Nam
hæc obiectio tollitur ex reſponſione data in prima
deciſione, §. *cauſam*, *&c.* quatenùs firmatum fuit,
prædictum Prædium non fuiſſe à Teſtatore deſti-
natum, nec ſeruatam formam per eundem iniun-
ctam, vt † proinde tale inueſtimentum non ſubſi- 10
ſteret, ad tradita per Rotam *in d. Romana Domus* 4.
Maij 1648. §. *venditio. coram R. P. D. meo Bicchio*,
& 17. *Martij* 1649. *coram Eminentiſſ. Otthob. & in*
eadem 24. *Martij* 1651. *coram R. P. D. meo Peutin-*
gero. Et diuerſitas conuincitur ex eo quod † acqui- 11
ſitio eiuſdemmet Prædij facta legitur pro dicto
Comite Aloyſio Seniore, eiuſque hæredibus, &
ſucceſſoribus, cum clauſula ad habendum, ſub ex-
preſſa, & ſpeciali hypotheca pro euictione qua-
rundam Apothecarum non autem pro vocatis ad
fideicommiſſum, quibus tantum iniungi debebat
onus aliis reſtituendi, vnde ſolum ipſimet Aloyſio
ſtipulanti Prædium acquiritur, ſub ſola obligatio-
ne reſtituendi pretium illi ex cuius pecunias res
empta fuit, vt per Menoch. *conſ.* 213. *num.* 23. Peregr.
conſ. 21. *n.* 9. *verſ. ſecundus caſus lib.* 4. *& de fideic.*
art. 44. *n.* 28. Rota poſt Cenc. *de cenſ. dec.* 441. *n.* 4.
verſ. quæ duo, *& n.* 14. *&* 15. & coram Duran. *dec.* 63.
num. 2. Quapropter excluditur † ſubrogatio, quæ 12
expreſſa non legitur, ſecundum Modern. Neapo-
lit *de cred. cap.* 4. *quæſt.* 11 *n* 1385. & firmatur in alia
deciſione, §. *nec relenat.*

Vnde pariter corruit, quod prædicta alienatio
facta fuerit ex cauſa neceſſaria. ſcilicet ex obliga-
tione Teſtatoris ad fauorem Barilli contracta, rein-
ueſtiendi cum conſenſu dicti Barilli pretium Præ-
dij Caſtaneoli ſoluendum, & deponendum in
Monte Pietatis Ferrariæ in fine nouennij: Quia
tempus obligationis nondum adueneuat, cum
tranſactum non fuiſſet nouennium præfixum, vt
firmatur in prima deciſione, §. *cauſam prope fi-*
nem.

Nec releuat replicatio, quod Mons Pietatis Fer-
rariæ defeciſſet de tempore faciendi depoſitum,
quia de anno 1645. quo alienatio facta fuit per
Aloyſium Seniorem, nondum defecerat, & † de- 13
fectum Montis Pietatis depoſitum fieri poterat
apud Mercatorem idoneum, mediante Decreto Iu-
dicis ex traditis per Neguſ *de pig.* 2. *part.* 3. *membr.* 5.
part. principalis, *num.* 26. *verſ. ſeptimo*, *&c.* Quod
magis congrueret menti diſponentis, quam imple-
mentum per æquipollens in inueſtimento, cum in
præſenti ageretur de forma in pactum deducta, &
de conditionibus † voluntariis, quæ magis in for- 14
ma ſpecifica ſunt adimplendæ. Dec *conſ.* 63. *num.* 6.
lib. 2. Rimin. Iun. *conſ* 315. *n.* 60. *lib.* 4. Galg. *de cond.*
p. 2. *c.* 10. *q.* 41. *n.* 1. Rota *in dicta Romana Domus*
Maij 1648. §. 2. *venditio coram R. P. D meo Bicchio*,
in Romana fructuum cenſus 21. *Iunij* 1646. §. *demum*
nihil relenat, *&c. &* 30. *Maij* 1653. *in fine coram R.*
P. D. meo Cerro.

Ex quibus omnibus colligitur, alienationem
† omnino voluntariam fuiſſe, quæ nullo modo fie- 15
ri

ri potuit à Patre, quamuis eſſet adminiſtrator filij,
quimmo iuſta cauſa debebat interuenire, vt tradit
Pinell *in l.1.part.3.num.*18.*C.de Bonis matern.*& al-
legati in prima deciſione, §.*nec prædicta.* Præſertim
16 † cum dicta bona eſſent fideicommiſſo grauata,
quo caſu etiam Decretum Iudicis deſideratur. Si-
moncell.*de Decret.in contract. Minor.tit.*8. *in ſp.*1.
*n.*15. Paſch *de patr.poteſtate, q.*1.*c.*2.*n* 4
Et ita, &c. Vtraque &c.

AD ARTIC. VII. P. I.

R.P.D Albergato.

Bonon. Pecuniaria.

Luna 2. *Maij* 1661.

ARGVMENTVM.

De debitis ex negotio ſpectante ad defunctum, præferendis. De conſociorum credito, & debito, hypothecisque &c.

SVMMARIVM.

1 *Bona hæreditaria dicuntur obligata pro ære alieno contracto occaſione negotij ſpectantis ad defunctum poſt eius obitum continuati.*

2 *Hæreditas ita damnum ſicut lucrum ſentire debet ex negotio ſub nomine hæreditatis de mandato defuncti continuato.*

3 *Verba per modum deſiderij expreſſa à Teſtatore, important abſolutam neceſſitatem.*

4 *Verba etiam per modum conſilij expreſſa important fideicommiſſum, quando talis apparet mens Teſtatoris.*

5 *Bona Teſtatoris obligata remanent, pro negotio in quo Teſtator permiſit ſuum nomen expendi ne contrahentes decipiantur.*

6 *Debitum contractum ex cauſa negotij ordinati à Teſtatore ſoluendum venit ex eius bonis, non obſtante fideicommiſſo, & prohibitione alienationis per ipſum facta, & n* 9.

7 *Ordinatio negotij fundacalis facta à Teſtatore ob libertatem commercij, inter mercatores, neceſſariam importat facultatem alienandi.*

8 *Fideicommiſſum ordinatum ab eo, qui certum negotium exerceri mandauit, intelligi debet in aliis bonis, quæ non alienabuntur occaſione dicti negocij.*

10 *S. Rota reijcit ad particularem diſputationem difficultates propoſitas, quæ ſunt extra dubium quod diſputatur.*

11 *Creditores negotij poſſunt conuenire eum, qui in ipſo negotio ſe ſocium fecit.*

12 *Socius tenetur in ſolidum pro debitis negotij communis.*

13 *Creditoribus inferri non poteſt præiudicium in hypotheca, quam habent in bonis debitoris, per actum geſtum à tertio ipſis inſciis.*

DECISIO XXV.

NEgotium Artis Sericæ, quod ſub nomine Ioannis Patris præmortui, & proprio exercebat Matthæus Muſcardinus, in ſuo Teſtamento, anno 1647. condito, continuari voluit à Paulo eius filio, ordinando quod opera Caroli Martelli, tunc negotio Præpoſiti, vteretur. Succeſſiuè Paulus præuia Librorum iudiciali approbatione obtenta à Iudice, & Conſulibus Mercatorum, declarauit velle negotium etiam ad proprium ipſius computum continuare, ſub nominibus tamen Ioannis, & Matthæi de Muſcardinis, ſecuta eiuſdem Pauli decoctione, obtulit ipſe Creditoribus Libr. 2000. annuas, vſque ad eorum ſatisfactionem, & cum nonnullis ipſorum concordauit, ſed Angelus Pagnonus, & litis Conſortes obtinuerunt per ſententiam declarari dictam concordiam eos non afficere, qua deinde per aliam in Curia reuocata, in tertia Inſtantia propoſitum Dubium. An hæreditas Matthæi Muſcardini, & Paulus eius filius etiam nomine proprio teneantur erga Pagnonum, & litis Conſortes: Et DD. affirmatiuè reſponderunt: Nam
reſpectu † hæreditatis Matthæi, æs alienum, de quo 1
agitur, contractum fuit occaſione negotij poſt eius
mortem de illius ordine continuati: Vndè bona eius hæreditaria perindè tenentur, ac ſi ipſe contraxiſſet, & Paulum, aliosque negociationi præpoſuiſſet, *l.*1. §. *Magiſtrum Nauis*, *& ſeq. ff. de exercit. action.* Bartul.*in l.cum Tabernam* 34. *in fin.verſ.quod tamen intellige, ff. de pign.* cum aliis relatis per modern *de Pignor.lib.*2.*tit.*1.*q.*45.*num.*67. & admittit Rota *dec.*269.*n.*5.*p.*6.*rec.*

Et † ſumma quidem ratione, nam hæreditas, ita 2
incommodum, & damna ſentire debet occaſione negotiationis prouenientia, & æs alienum ſoluere, *l. Mutius* 30. *ff. pro Soc. l. manifeſtiſſimè* 22. § *ſed ci in in ſecundum, in fin. C. de furt.* Mantic *de Tacit. lib.*6. *tit.*19.*num.*7. Rota in Rauennaten. Bonorum 27. *Iunij* 1659. *coram Reuer. Papien.* §.*nec ex mandato in fine*, Sicuti vtilitatem, & lucrum, ſi quod ex negotiatione prouenisſet eiuſdem hæreditatis commodo cedere debuiſſet, *l. qui negotiationem* 59. *ff. de adminiſtr. Tutor.* Surd *deciſ.*15 *num.*28. *& ſeq.* Rota poſt alios in Cathacen. Hæreditatis 28. *Apr.*1654 *coram R.D. meo. Decano*, §.*Quia cum iſta* & 10 Bonon. Separationis Bonorum 28. *Iunij* 1658. §. *Nec vrget*, *&* 18. *Iunij proximi præteriti coram Illuſtr. papien.*

Nec contrariatur huic fundamento, quod Matthæus non ordinauerit abſolutè proſequutionem negotij, ſed ſolum id expreſſerit per modum deſiderij: Nam omiſſo, quod contrarium deducebatur ex præcepto abſoluto retinendi Martellum, Re-
ſponſum fuit, quod verba † etiam per modum de- 3
ſiderij expreſſa abſolutam neceſſitatem important, *l. etiam hoc modo* 118. *l. & eo modo* 121. *ff. de leg. prim.*
Peregr *de fideic. art.* 1. *num.* 47. *& ſeq.* Et † verba 4
etiam per modum conſilij expreſſa fideicommiſſum important, quando ex ipſo diſpoſitionis contextu, vt in præſenti, talis apparet Teſtatoris voluntas, *l. fideicommiſſa* 21. §. *hæc verba, ff. de leg.*3. Rimin. Iun. *conſ.* 700. *num.* 15. Card. Mantica, *de coniect. lib.*8.*tit.*1.*ſub num.*12. *verſ. ſed tamen.* Et vlterius, ſiue per modum Conſilij, ſiue per modum præcepti hæc diſpoſuerit Matthæus, negari non poteſt, quin
† dederit facultatem expendendi eius nomen; Vn- 5
dè ne contrahentes ſob fide publica remaneant decepti, bona eius hæreditaria ſunt obligata. Bartol. *in l. eandem* 9. *ſub num.* 9. *verſ. Si verò talis negotiatio ff. de duobus Reis*, quem ſequitur Rota Ianuen. *dec.*97 *n.*1. Olaſch. *dec.*150. *n* 3. *&* 4. Rota in Romana Societatis de Rotignis 19. *Iunij* 1645. §. *quia, cum inter*, *&* 2. *Martij* 1646. *coram Reuer. Terrac* §. *Primo, in fine*, & *coram R.P. D. Bourlem.* 31. *Ianu. proximi præteriti.*

Prout etiam non obſtat, quod † Matthæus fi- 6
deicommiſſum in omnibus bonis ſuis conſtitue-

tit

tit ſub ſtrictiſſima prohibitione alienationis, Nam
ob ſupra ſcriptam eius ordinationem æs alienum
ex cauſa negotij contractum, non minus ſolui debet ex eius bonis, quam ſi idem æs alienum contraxiſſet, non obſtante fideicommiſſo, aut prohibitione alienationis, *l. filiusfamilias* 117. §. *Duci, ff. de legat.* 1. Surd. *conſ.* 7. *num.* 23. Mantic. *de coniect. lib.* 9. *tit.* 8. *n.* 11. Peregrin. *de fideic. art.* 40. *num.* 18. & 22. Rot. coram Buratto, *dec.* 920. *n.* 3. & *dec.* 134. *num.* 3. & 4 *part.* 5. *rec.* Romana fideicommiſſi de Cartulis 20. *Nou.* 1647. *coram R. P. D meo Verospio*, §. *his*
7 *alternationibus*. Talis † enim ordinatio ob libertatem commercij inter Mercatores neceſſariam importat facultatem alienandi, quæ tanquam incom-
8 patibilis, cum fideicommiſſo hoc † ordinatum intelligi debet in aliis bonis, quæ occaſione prædicta non alienarentur, *l. Titius* 54. *ff. ad S. C. Trebell.* Gabr. *conſ.* 99. *n.* 10. & *ſeqq. lib.* 1. Menoch *præſumpt.* 149. *n.* 37 & *ſeqq. lib.* 4. Rota *dec.* 186. *n.* 3. & *ſeqq. p.* 4. *t.* 2. Bonon Domus de Maluaſia 25. *Iunij* 1632. *coram b. m. Cardinali Verospio*. §. *nec hæc facultas*, & aliis relatis in Romana Locorum Montium 16. *Iunij* 1659. §. *Quamuis enim*, & 5 *Martij* 1660. §. *Quoniam Verba*, coram R. P. D. meo Priolo & 20. *Decembris eiuſdem anni, coram R. P. Domino meo Taia.*

Paruin etiam releuat, quod Teſtator commodauerit Carolum Martellum pro adminiſtratione negotij ſolum durante triennio. Quia obligationem non deducebant principaliter Domini in acceſſo-
9 ria huiuſmodi commendatione, ſed † ab ipſamet principali diſpoſitione Matthæi extendentis eiuſdem voluntatem continuationis negotij, quæ cum haberi non poſſet, ſine obligatione bonorum eiuſdem ex illis proinde æs alienum ſolui debet, vt ſupra: Nec in præſenti diſputari debet de inopia dictæ hæreditatis, aut illius diminutione, quæ prætenditur reſultare ex deductione dotium vxoris, & filiarum Matthæi, ac ex legatis ab eo factis in ſuo Teſtamento; quia hæc omnia ſunt extra præſens dubium, in quo ſtrictè diſputatur, An hæreditas Matthæi, & Paulus nomine proprio teneatur, Et de prædictis agendum erit particulariter quando
10 creditores pro ſatisfactione inſtabunt; In † hoc enim Sac. Tribunali ad particularem diſputationem reiiciuntur difficultates, quæ extra dubium propoſitum excitantur, vt ſeruatum fuit in Romana fideicommiſſi 3. Decembris 1655. *coram R. P. D. meo Verospio*. & ſæpè in aliis.
11 Quo vero † ad Paulum nomine etiam proprio teneri viſum eſt DD. quia cum ipſe poſt mortem Matthæi in Libria negotij deſcripſerit, & publice declarauerit, velle ſe nomine proprio negotium retinere, & proſequi, hinc benè deducitur, quod ipſe non ſolum Patris perſonam repræſentat, ſed etiam Socij, qua ratione poteſt ad ſolutionem compelli à creditoribus, qui ſub hac fide cum di-
12 cto negotio contraxerunt, cum † teneatur in ſolidū Menoch. *conſ.* 410. *n.* 45. & *ſeqq.* Surd. *deciſ.* 213. *n.* 2 & *ſeqq.* Rota Gen *dec.* 2. *n.* 43. & *dec.* 30. *n.* 5. Rota coram ſan. mem. Greg *dec.* 302. *n.* 1. & *dec.* 246 *à n.* 5. *vſque ad* 16. *par.* 6. *recent.* & in Peruſina Prædij 24. Martij 1659. *coram me, in principio* Etiamſi Executores Teſtamentarij obtinuerint præceptum fieri adminiſtratori ne pecunias ex negotio prouenientes, Paulo conſignarent; Vltra quod
13 enim de tali præcepto non conſtat, tanquam † factum inſciis, & non citatis creditoribus, illis præiudicari non poteſt, qui fidem vtriuſque nominis, tam Matthæi, quam Pauli ſecuti ſunt, vt latè deductum fuit in dicta Romana Societatis de Rotignis, *coram Reu. Terracinen.* & *R. P. D. meo Bourlemont.*

Nec denique in præſenti habita fuit in conſideratione dilatio à nonnullis creditoribus Paulò conceſſa, nam vltra quod non carebat ſuſpicione; ob interuentum Matris, & Sororum Pauli, Aduertebant DD, quod hæc exceptio non eſt præſentis indaginis, eo quia reſpicit executionem, & in eo Iudicio diſcutienda erit, vt ſeruatum fuit in Romana Tranſactionis 30. Aprilis 1660. *coram R. P. D. meo Celſo*, §. *finali.*

Et ita vtraque, &c.

AD ARTIC. VIII. ET VLT. P. I.

R. P. D. Meltio.

Bononien. Cenſus.

Merc. 4. February 1654.

ARGVMENTVM.

De Hypotheca in fundo cenſuali, eiuſque virtute. De prælatione exiſtentis in poſſeſſione omnibus aliis creditoribus ex credito communi, &c.

SVMMARIVM.

1 *Creditor non poteſt concurrere cum alio creditore, qui habet iura ceſſa ab aliis creditoribus anterioribus.*
2 *Creditores plures ſi concurrant, qui commune creditum habeant, ille venit præferendus, qui reperitur in poſſeſſione.*
3 *Emens fundum oneri ſubiectum facta mentione ipſius oneris, quando dicatur accollare ipſum onus in ſe?*
4 L. ſi fundum ſciens, C. de euict. *quando locum habeat.*
5 *Euictio debetur ementi ſcienter rem oneri ſubiectam, quando emptor ſibi ſpecialiter cauit ſuper liberatione ipſius oneris.*
6 *Obligationis cauſa ceſſante, ceſſat ipſa obligatio.*

DECISIO XXVI.

RESolutum hodie fuit, conſtare de bono Iure D. Comitiſſæ Fortuniæ Faſaninæ reſpectu Tornaturarum 72. quas ipſa poſſidet in Communi S Nicolai de Villula ex prædio Tornaturarum 132. alias empto per Valerium eius Patrem à DD. de
Manzolis de anno 1593. Tornaturas † enim 55. ha- 1
bet mediantibus ſuis auctoribus dicta Faſanina in vim ceſſionis reportatæ ab illis de Ponticelis Ius habentibus, vſque de anno 1571, & 10. alias Tornaturas poſſidet in vim alterius Ceſſionis reportatæ pariter ab illis de Puteo creditoribus, eorundem DD. de Manzolis, vſque de anno, 1579. Ideoque in his Tornaturis 65. manifeſtè bonum Ius dictæ D. Faſaninæ detegitur contra Vernitios, quia iſti tanquam creditores occaſione cenſus impoſiti per DD. Manzolos ad fauorem Pompei Peregrini eorum Auctoris, ſolum de anno 1585. ſunt omninò poſtponendi, nec concurrere valent cum Faſanina Creditrice anteriore, *c. qui prior.* 55. *de reg. Iur. in* 6. *l. ſi fundum, C. qui potior. in pign. hab.* Rota in *Romana*

na Salniani de Caſalibus 21. Iunij 1641. coram R.P.D. meo Cerro, & in Arimin. Salnian. 30. Maij 1646. coram R.P.D. meo Bicchio.

2 Quoad verò alias 7. Tornaturas, quæ ſuperſunt ad integrandum dictum numerum Tornaturarum 72. & in his potiora iura tueri viſa fuit eadem Comitiſſa Fortunia Faſanina, quia habet à Maximiliano Faſanino ceſſionem medietatis eiuſdem Cenſus, cuius vigore Vernitij agunt, ſicque cum Creditum ſit commune, & Faſanina reperiatur in poſſeſſione, vtique ipſa præferenda venit Vernitiis non poſſidentibus, iuxta Theoric. Din. *in regul. qui prior. l. cum qui à Debitore, ff. qui potior. in pign. hab.* Neguſan. *de pignor. part. 5. membr. 2. num. 31.* Franch. *dec 260. num. 4.* Gait *de cred. cap. 4 n. 1834. & ſeqq.* Rota coram Mantic. *dec. 69. num. 3.* & in Dec. *dec. 156. num. 5. part. 7. & in Melenitana Pecuniaria. 30. Ianuar. 1651. coram. R. P. D. meo Cerro in fine.*

3 Non obſtat † quod dictus Valerius Pater Faſaninæ in Emptione Prædij mentionem fecerit de impoſitione controuerſi Cenſus, ex quo infertur, à Vernitiis ipſum voluiſſe tantum emere ius quod DD. Manzoli habebant præuia dicti oneris accollatione, ad Text *in l. qui Tabernas, ff. de contrahen. empt. & l. qui fundum ſciens, C. de euict.* Quia obiectum tollitur ex facto animaduertendo, quod in ipſo Inſtrumento emptionis expreſsè conuentum legitur, quod dicti de Manzolis tenerentur infra quinquennium ex pretio Domorum per D. Valerium aſſignatarum in partem ſolutionis Prædij, liberare, & franeare dictum Cenſum ſuper eodem Prædio impoſitum, dictumque Valerium à ſupradicti Cenſus impoſitione protſus indemnem eximere, & conſeruare; hac namque conuentione exiſtente fruſtra prætenditur Valerium voluiſſe ſibi accollare dictum Cenſum,
4 prout nec † applicatur regula Text. *in l. ſi fun-*
5 *dum ſciens, C. de euict.* quia † tunc habet locum, quando quis ſciens rem oneri alicui eſſe obnoxiam, illam emit non ſibi præcauendo, ſecus autem ſi prout hic Emptor ſibi ſpecialiter cauit ſuper liberatione oneris, cui rem emptam ſubiectam eſſe ſciebat; tunc enim euictio ſibi debetur, vel ſaltem reſtitutio pretij, vt tenent Doct. *in d. l. qui fundum, ff. de contrahen. empt.* & in *l. apud Celſum, §. Item habet, ff. de dol. & mal. & met. except. l. ſi à matre, C. de Iur. dot.* Surd *conſ. 441. num 36. & 37.* Ber. *conſ. 106. n. 19. l. 1.* & dicit Rota *in Romana Pecun. 15. Iun. 1641. coram R.P.D. meo Cerro, verſ ſecundo dicebant.*

Non obſtat, quod deinde in retroceſſione Domorum facta de anno 1598. per Manzolos ad fauorem eiuſdem Valerij, idem Valerius aſſumpſerit in ſe dictum onus ſoluendi iſtum Cenſum; quia promiſſio facta Manzolis de ſoluando huiuſmodi Cenſum, fuit correſpectiua ad pretium dictarum Domorum, & creditum tune ſuppoſitum DD. de Manzolis, cum quo dictus Cenſus optimè extingui poterat, ſi prædium non fuiſſet aliis debitis grauatum. At quia poſt dictam retroceſſionem emerſerunt noua debita, & ſecuta fuit ſignanter euictio Tornaturarum 60 per quoſdam de Laianis
6 indè fit, quod † ceſſante cauſa finali obligationis, deficeret, & ipſa obligatio. Tiraquel *in tract. ceſſante cauſa p. 1. n. 224.* Cyriac. *contr. 714. n. 26.* Rota *dec. 428. n. 4. p. 1. rec.* & in ſimilibus terminis in hac eadem cauſa reſpondit Rota *in bon. Pecun. 22. Apr. & 25. Maij 1633. coram Reuer. Terracin.* vbi etiam remouetur obiectum delegationis, quod facilius ceſſat in caſu noſtro, quo Valerius appoſuit Clauſulam, ſine præiudicio cuiuſcumque ſui Iuris, ad tradita per Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 356. num. 36.*

Ceſſat pariter ex prædictis aliud obiectum ex aduerſo factum, quod ſcilicet Valerius in ſubhaſtatione obtenta de prædictis Tornaturis 72. contra Cæſarem Caitum, cui anno 1601. vendidit Prædium habita fide de pretio, calculauerit libras 3750 quas ipſe Caitus in dicta venditione promiſit ſoluere Guarmano Auctori ipſorum de Vernitijs; tollitur inquam dictum ex ſupradicta facti ſerie. Nam dum Valerius in venditione relaxauit in manibus Caiti dictam ſummam, vt eam ſolueret Guarmano, id fecit cum ſuppoſito, quod tunc debitor dictorum Manzolis remaneret: At ſuperueniente deindè euictione Tornaturarum 60. per dictorum de Laianis, ac aliis debitis, Valerius nedum non remanſit debitor, ſed apparuit Creditor eorundem de Manzolis, vt firmatum fuit in laudo inter partes ſecuto, & dicit Rota in prædictis deciſionibus Reuer. Terracinen. Ideoque iuſta ratione dictas libras 3750 quarum Caitus erat debitor Valerius non calculauit, nec calculare debuit in deliberatione, vti ſoluendas Vernitiis ſucceſſorib. Guarmano; ſed vti ſibi debitas, quandoquidem illæ verè erant ſibi debitæ à Caito, nihil autem debebat Valerius Guarmano, ſeu Vernitiis ceſſante cauſa finali ſuæ promiſſionis, ex ſupra firmatis.

Et ita informante tantum Cumitiſſa Fortunia Faſanina fuit reſolutum, &c.

AD ARTIC. VIII. P. I.

R.P.D. Virili.

Romana Vineæ.

Ven. 28. Febr. 1628.

ARGVMENTVM.

De hypothecæ in bonis emphyteuticis prælatione præcipuè aſſenſu domini accedente, &c.

SVMMARIVM.

1 *Creditor in bonis emphyteuticis debitoris prohibitis hypothecari, præfertur aliis creditoribus licet antérioribus, ſi Dominus directus conſenſerit hypotheca ad eius fauorem contracta, & num. 6.*

2 *Bona prohibita alienari non veniunt ſub generali hypotheca.*

3 *Pignoris obligationis initium, magis inſpicitur in uentione pignoris, quam initium debiti.*

4 *Pignus iura acquirit tempore, quo contrahitur.*

5 *Hypothecari poſſunt bona emphyteutica expreſsè alienari prohibita, ſi accedat conſenſus Domini directi.*

DECISIO XXVII.

FVit reſolutum ſententiam rotalem eſſe confirmandam, quia de eius validitate conſtat ex reuolutione actorum. Verall. *dec. 260. p. 2*

De iuſtitia conſtat ex lectura eruditæ deciſionis R.P.D. mei Dunozzetti, nam licet † adſint Cre- 1
ditores anteriores, & Claria ſit poſterior, tamen

cum

cum iſta Vinea eſſet prohibita alienari,& Societas
Sancti Saluatoris Domina directa præſtiterit con-
ſenſum pro Claria, & non pro aliis Creditoribus
Clariæ, etiamſi ſit poſterior propter conſenſum
Domini directi eſt præferenda Corb. *de cauſ. pri-
uat. ob alienat. irrequiſit. Dom fact q* 4. *num*. 8. Bur-
ſatt. *conſ*. 44. *num* 9. *& conſ* 45. *num*. 7. *lib*. 1. Surd.
decif. 189. *num*. 18. Frecc. *de ſubfeud. l*. 2. *quaeſt*. 30.
num. 3. *&* 15.

2 Vinea † enim prohibita alienari non venit, ſub
generali hypotheca Bart. *in l. Codicillis*, §. *Inſtitute*,
num. 5. *ff. de leg*. 2. *ſpecul. tit. de pignor. num* 30. *l*. 4.
3 *part*. 3. & † in conuentione pignoris, magis inſpi-
citur initium obligationis pignoris, quam initium
debiti, *l. ſi fil familias*, vbi Fulg. *ff. de verb. obligat*.
4 & natiuitas † pignoris iura acquirit, quo tempore
contrahitur. Bald. *conſ*. 189 *l*. 3. & propterea, cum
5 † ob licentiam Societatis Dominæ directæ vinea
6 poſſit hypothecari fauore Clariæ, parum † refert,
quod illa eſſet poſterior creditrix, cum nunquam
potuerit conſtitui pignus ad fauorem credito-
rum anteriorum ex defectu conſenſus ſocietatis
Dominæ directæ, & ſtante prohibitione expreſſa
alienandi vineam, per præallegata, &c.

Et ita Claria iam informante fuit reſolu-
tam, &c.

AD ARTIC. V. P. I.

R. P. D. Virili.

Romana Vineæ.

Luna 26. *Maij* 1618.

ARGVMENTVM.

De eadem re. Emptor ſecundus feudi, vel emphyteuſis præfertur primo emptori, ſi habet aſſenſum domini, & licentiam, &c.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa ſi fuerit commiſſa inter debitorem & creditores non dicitur commiſſa inter ipſas Creditrices. Declara, vt num*. 2.

3 *Citatio contra aliquos ex pluribus deputatis ſufficit, ſi illi citati habebant facultatem per ſe omnia expediendi cum clauſula, Ad lites*.

4 *Bona prohibita alienari non veniunt in generali obligatione bonorum*.

5 *Creditor poſterior habens conſenſum Domini directi pro hypotheca bonorum prohibitorum hypothecari præfertur cæteris creditoribus, licet anterioribus licentiam non habentibus, & num*. 7.

6 *Creditoribus nullum ius acquiritur in bonis debitoris emphyteuticis alienari prohibitis ante conſenſum Domini directi*.

8 *Emptor ſecundus feudi, vel emphyteuſis præfertur primo emptori, ſi habeat aſſenſum Domini*.

9 *Ceſſio ſuffragatur iis ad quorum fauorem ceſſio facta fuit, & non aliis*.

10 *Ceſſio facta perſonis habentibus certam qualitatem ceſſat ceſſante ipſa qualitate*.

11 *Creditor qui prius impetrauit aſſenſum Domini directi, pro hypotheca bonorum emphyteuticorum alienari prohibitorum prius venit in ipſis bonis ſatisfaciendus*.

DECISIO XXVIII.

PErſtiterunt Domini in deciſis; nam nullitas ex
defectu Iuriſdictionis ex quo cum † cauſa eſſet 1
commiſſa inter Cæſarem Serginſtum, & Credito-
res non comprehenderet Clariam creditricem, cũ
non dicatur commiſſa cauſa inter ipſos Creditores
Rot. *dec*. 12. *de reſcrip in nou* tollitur. quia † in com- 2
miſſione adeſt clauſula omnes quem alios, & Cla-
ria fuit admiſſa ad cauſam pro ſuo intereſſe, quæ
cum haberet Creditum dotis ſcut. 4. mill. ſua inter-
erat, ne Vinea diſtraheretur.

Nullitas † defectu Citationis ex quo non fuerint 3
citati omnes deputati, faciè reiicitur, quia etiãſi de-
putati eſſet quatuor, tamẽ in deputatione datur fa-
cultas, vt duo ex illis poſſent omnia explere cũ clau-
ſula ad lites. Ideo ſat fuit citare duos ex illis quatuor,
nempe lactantium Bronum, & Iulium Cæſarem
Aglatũ, qui ſunt in Romana Curia Procuratores.

Quibus ita ſtantibus dicta Claria hodie præ-
tendente, quamuis eius creditum dotale ſit poſte-
rius in tempore nonnullis Creditoribus ſui Viri,
nihilominus ſe eſſe in Iure priorem, & potiorem:
propoſui dubium an hypotheca dotalis d. Clariæ
ſit potior, & præferenda cæteris aliis Creditoribus
ſui Viri ſuper Vinea de qua agitur, quo dubio pro-
poſito? Domini affirmatiuè reſponderunt.

Nam † ſtante quodiu dicta Cõceſſione, vt ex ſu- 4
pra narrata ſerie facti apparet, fuerit prohibita om-
nis alienatio, & omnis pignoratio, hypothecatio,
permutatio, & alia multa, ſequitur quod dictis Cre-
ditorib. ſuper dict. Vinea, & illius melioramẽtis nul-
laque actio, nec hypotheca acquiri potuerit, abſque
licentia d. Societatis, cum bona expreſsè probibita
alienari non veniant in generali obligatione bo-
norum. Rota, *dec*. 426. *per tot. & præcipuè ſub n*. 9.
p. 1 *diuerſ. & dec*. 155. *n*. 6. *p*. 1. *rec*. Rot. *dec*. 73 *n*. 1.
decif. 74. *in princ*. apud Cenc. *de cenſ. & decif*. 10.
num. 4. *coram R. P. D. meo Decano*.

Et tanto magis quia D. Raidettus de tempore
obligationis habebat, & poſſidebat alia bona nem-
pe officium Cameræ Apoſtolicæ, Officium Rotæ,
& alia bona ſuper quibus potuit verificari dicta
eius generalis obligatio.

Vnde † cum dicta Claria haberet aſſenſum d. 5
Societatis, præferenda eſt cæteris Creditoribus ſui
Viri, quibus, † ante impetrationem aſſenſus nul- 6
lus quæſitus fuit, quia † in dictis fructibus, & 7
melioramentis eſt potior, cum ſuper eis habeat Ius
ſuæ hypothecæ formalis de licentia Domini, & vo-
luntate Viri debitoris, quo cæteri creditores carent;
ve in terminis concludit Burſatt. *conſ*. 44. *n*. 8. *in fin*.
verſ. ad 2. *cum ſeq. vol*. 1. dicens quod ſi poſterior
tempore prius obtinuit aſſenſum Domini, præfer-
tur priori in tempore, reſpectu contractus; quia iſte
eſt anterior reſpectu aſſenſus obtenti; attenditur
enim tempus licentiæ præſtitæ, ex quo hypothe-
cata formatur in re, non autem obligationis initæ,
idem dicit *conſ*. 45. *num*. 7. *& ſeq. eodem vol*. Corbul.
tit. de cauſ. priuat. ob alienat. irrequiſ. Domin. fact.
q 4 *num*. 8 Frecc. *de ſub feudis*, *lib*. 2. *q*. 30. *n*. 5. *&* 15.
Modern. Neapolit. *in tract. de credito*, *cap*. 4. *q*. 11.
num. 18. 52. *& ſeq*. & in ſimili quod † ſecundus 8
emptor feudi, vel emphyteuſis præferatur primo
emptori, ſi habeat aſſenſum, tradunt Cepoll.
cauſ. 130. *num*. 1. Burſatt. *d. conſ*. 44. *num*. 9. etiam
ſi primus emiſſet reſeruato aſſenſu Domini. Af-
flict. *decif*. 286. *num*. 2. *verſ*. 1. & per alios Docto-
res, Surd. *decif*. 189. *num*. 18. *in fine*, *verſ. cum enim*
plures, *& ſeq*.

9 Nec obſtat † quod Claria retroceſſit dictam Vi-
neam Creditoribus, vt eis ex fructibus ſatisfieret,
iuxta anterioritates, & potioritates : quia hoc de-
bet intelligi, ſi apparerent Creditores priores, &
potiores, qui haberent anteriores aſſeoſus directi
Domini, cum ita cantet rettoceſſio, Decius *conſ.*
10 491. *num.* 54. Aym. *conſ* 195. *num.* 1. & † ceſſante
prioritate, & potioritate ceſſat retroceſſio, Rom.
conſ. 111. *n.* 1. & Rot. *diuerſ decis.* 123. *n.* 15. *part.* 2.
11 propterea cum † dicta Claria ratione dicti aſſenſus
obtenti ſit anterior ſupradictis creditoribus, ſecun-
dum Burſatt. & alios ſupra allegatos : merito di-
cendum eſt, quod prius ſatisfieri debeat de eius
dote ſuper fructibus dictæ Vineæ.

Et ita deciſum, &c.

AD ART. VIII. ET VLTIM.

In Addition.

R. P. D. Cerro.

Romana Subhaſtationis de Alexiis.

Luna 27. Iunij 1650.

ARGVMENTVM.

De iure creditorum in rem ab alio iure pignoris poſſeſſam; & quantum illud ſit. De datione in ſolutum. Et de poſſidente iure dominij rem communis debitoris.

SVMMARIVM.

1 *Poſſidens debitoris iure pignoris impedire non valet executionem, & ſubhaſtationem eorumdem bonorum per alios concreditores faciendam.*

2 *Subhaſtatio bonorum debitoris impediri nequit per alium creditorem, etiam anteriorem, dum facienda venit ipſo creditore, illo poſſidente iure pignoris, non amoto à poſſeſſione, & ad effectum illi ſatisfaciendi in primis de ſuo credito, & de eo, quod ſupereſt cæteris creditoribus poſterioribus.*

3 *Datio in ſolutum dicitur, vbi in aſſignatione bonorum legitur, Clauſula* Ponentes, &c. Ad habendum, &c. *& ſimiles.*

4 *Datio in ſolutum de ſui natura eſt perpetua, & tranſlatiua dominij.*

5 *Tertius poſſidens bona communis debitoris iure dominij non poteſt executiuè conueniri ab aliis concreditoribus.*

6 *Ratificatio aſſignationis bonorum facta per debitorem Creditori, probatur ex ſubſecuta poſſeſſione eiuſdem Creditoris ad formam instrumenti aſſignationis.*

7 *Ratificatio reſultans ex facto potior eſt ratificatione verbali.*

8 *Ratificatio actus non requiritur, vbi ille fuit factus à procuratore habente mandatum ſufficiẽs.*

9 *Ratificatio actus oritur ex ſcientia illius, & longa taciturnitate.*

10 *Datio in ſolutum fieri poteſt lite pendente, abſque vitio litigioſi, vbi fit ex cauſa neceſſaria ſolutionis dotis.*

11 *Datio in ſolutum vni creditori facta non poteſt dici fraudulenta, & in præiudicium aliorum creditorum, quando creditum pro quo facta fuit, eſt reale.*

DECISIO XXIX.

SVpra Reſolutiones factas coram me 15. Februarij 1647. & 15. Maij 1648. reuocatorias præcedentis emanatæ 12. Decembris 1644. decretum, & relaxatum fuerat Mandatum de ſubhaſtatione, ac in illius executionem affixa ſolita Edicta tam in Curia, quam extra, verum medio tempore repertis per Antoninam nouis Iuribus, illiſque in actis Notarij Cauſæ productis, quæſitum fuit, An eſſet procedendum ad vlteriora in ſubhaſtatione? Et affirmatiuè, quoad Bona Vrbis, & Vineam, negatiuè vero quoad bona forenſia, Domini reſoluerunt.

Ratio enim primæ partis reſolutionis redditur
clara ex plenè deductis in prædictis Deciſionibus,
quæ reſpectu dictorum bonorum Vrbis, & Vineæ
adhuc remanent firma, cum Antonina nunquam
iuſtificauerit, provt tenebatur, ſe illa poſſidere Iu-
re Dominij, & proprietatis, ſed ſolum deduxerit
quoddam Inſtrumentum cenſus ad eius fauorem
præſtiti per Iulium Vrſinum, hæredem Alexij de
Alexiis communis debitoris, ſub die 3. Iulij 1617.
ex quo dignoſcitur, ipſum ei non dediſſe huiuſmo-
di bona in ſolutum, provt prius ſupponebatur, ſed
ſolum illi aſſignaſſe certam ratam fructuum, & pen-
ſionum temporaliter duraturam, donec ſcilicet, &
quovſque ſibi reſtituerentur ſcut. 3000. pro reſi-
duo ſuæ dotis; huiuſmodi † enim aſſignatio cum 1
importet ſimplicem traditionem, & retentionem
iure pignoris, abſque tranſlatione dominij, & ob
illius ſubſequutam productionem melioris tituli
præſumptionem tollat, impedire nequit viam exe-
cutiuam, & ſubhaſtationem eorum bonorum per
alios concreditores faciendam ex clara diſpoſitio-
ne text. *in l. à Diuo Pio, §. quod ſi res fuerit, pignorata, ff. de re Iud.* in iiſdem deciſ. latè appro-
bata.

Nec obſtat quod ipſa Antonina, tam ratione ſuæ
dotis, quam ob ceſſiones ab aliquibus reportatas
ſit creditrix anterior, Quia † cum ex forma dicti 2
reſcripti procedi debeat ad dictam ſubhaſtationem
ea non amota à poſſeſſione ad effectum in primis,
& ante omnia ſibi integraliter ſatisfaciendo de ſuo
credito, & de eo quod ſupereſt, cæteris Creditori-
bus poſterioribus, vtique exindè nullum ſibi infer-
tur præiudicium, nec in aliquo eius conditio de-
terior efficitur, magnumque commodum paratur
prædictis concreditoribus, & conſequenter præ-
textu anterioritatis ea impediri non valet, dum ex-
pleri debet, abſque vllo pœnitus ſuorum Iurium
detrimento, vt notauit Bartol. *in eadem l. à Diuo Pio, §. ſi ſuper rebus, n.* 8. Cuman. *in d §. ſi res fuerit pignorata, n.* 1. *&* 2. Caſtr. *conſ.* 179. *num.* 9. *p.* 1.
Cantiuncul. *conſ.* 23. *qua.* 15. *n.* 192. cum aliis conge-
ſtis *in deciſ.* 15. *Febr.* 1647. *§. fin. & in alia* 15. *Maij*
1648. *§. ſubſiſtit, namque in fine.*

Quo verò ad ſecundam partem † reſpectu bo- 3
norum forenſium ſub territoriis Narnien. Schifa-
noniæ, & Vtricoli Antonina hodie exhibuit publi-
cum Inſtrumentum veræ, & realis dationis in ſo-
lutum ſibi factæ 20. Ianuarij 1622. à Scipione, &
Mario de Vrſinis, tam eorum propriis nominibus,
quàm vice, & procuratorio nomine prænominati
Iulij eorum fratris, ibi. *Et ad conſulendum dictorum DD. Antoniæ, & Portiæ Indemnitati, omnemque alium meliorem finẽ, & effectum, &c. Prædicti DD. Scipio, & Marius, tam propriis nominibus, quam etiã vice, & nomine prædicti D. Iulij eorũ fratris, &*

cum

cum dicta ratipromiſſione in locum earum dotium, & quecumque earum iurium, & Creditorum etiam dotalium, reſpectiuè earumdemmet DD Antonina, & Portia licet abſentium Me Not.&c *ſubrogarunt, & reſpectiuè,in ſolutum dederunt,ceſſerunt,aſſignarunt,tranſtulerunt,& renuntiarunt,omnia,& ſingula alia eorum bona Stabilia , ſub territoriis Narnien. Sobiſanonia, & Vtricoli reſpectiuè exiſtentia, iuxta eorum fines,*&c. *cum eorum membris pertinentibus,* &c. *Ad habendum,* &c. *Ponenses*, &c. *transferentes*,&c. *& donec*,&c. *conſtituerunt*, &c. Eius ſum. *num.* 1.

Hinc enim cùm ex præſatis verbis dubitari nequeat , reſultare veram, & effectiuam dationem inſolutum, quæ † de ſui Natura eſt perpetua, & tranſlatiua Dominij irreuocabiliter,*l. Eleganter, in princ. ff. de Pignor.* Soccin.Sen.*conſil.*69.*num.*15. *lib.*5. Cephal. *conſil* 351.*n.*14. Rota *in Recent. decis.*55.*n.*10. *p.*6.*dec.*161.*n.*19.*part.*7.*& deciſ* 470. *num.*9. *part.*8.*ac in aliis adductis in Romana legati* 2.*July*,1643.*coram me* , *§ minus obſtat quod Creditum, cum ſeq.* Vtique ſuper illis procedi non poteſt ad prædictam ſubhaſtationem , cum † ipſa quoad ea tanquàm tertia Iure Dominij,& proprietatis conueniri non poſſit via executiua,ſed agendum veniat reuocatoria ; iuxta celebrem Theoricam. Alexandr. *in d.l. à Dino Pio d. §. ſi ſuper rebus, n.*8.*verſ & benefacit. ff. de Iudic.* quam etiam prius meminit Bart. *in l.ob maritorum, num* 5.*verſ. Quære nunquid poſſidente,C.ne Vxor.pro marit.* & comprobauit Rota coram Greg.*deciſ.*52.*n.*1,*deciſ.* 330.*n.*2. *& dec.*362. *n.*6. *ibiq. Addentes, n.*12. coram Decano *dec.*15.*n.*8. in Recent.*deciſ.*113.*n.*11. *p.*7. *In S.Seuerini Landi*,23.*Iann.*1648. *coram Illuſtr.D.meo Decano*,*In Peruſina Spolij* 18.*Iun.*1647 *coram R.P.D.meo Royas. In Anconitana Dotis* 24. *April.*1643. *& in prima deciſione huius Cauſa d. die* 2.*Decembr.*1644.*ſub §.continuata coram me.*

4 (margin, first paragraph) —

6 Nec ſubſiſtit defectus ratificationis , reſpectu enim Antoninæ plenè probatur ex ſubſecuta poſſeſſione eorundem bonorum ad formam illius actualiter apprehenſa ab eo tempore citrà , continuata, *l.ſed Iulianus, §. fin. ff. ad Sen.Conſ.Maced.* Menoch.*conſ.*98. *ſub num.*42. Surd. *conſ.*18. *n.*11. *cum ſeq.& deciſ.*33.*num.*1. *ac dec.*168. *ſub num* 8. Rota *deciſ.*147.*ſub num.*1.*p.*1.*Diuerſ.*coram Card. Caual. *deciſ.*26.*num.*5. *in Recent. dec.*136.*n.*5.*p.*4. *& deciſ.*56.*n.*3 *& ſeq. ac in Caſenaten.Cenſuum* 2. *Iun.*1644. *§. Ex quibus Domini coram R.P.D.meo Corrado.*

7 Quæ ſanè ratificatio † vtpotè ex facto reſultans,non ſolum æqoipollet ſed potior eſt , & efficacior ratificatione verbali , quæ per publicum Inſtrumentum facta fuerit, *cap. Dilecti, il* 1. *extra de appell. l. Paulus, ff. rem rat.hab.* Rota *deciſ.*651. *n.*3. *verſ. Et ſic intrat regula, part.*1.*Diuerſ.*coram Caual.*deciſ.*100.*n.*7.*in Recent.deciſ.*219.*n.*4. *& deciſ.*267.*n.*3.*p.*4. *atque in dicta Caſenaten.Cenſuum, §.huiuſmodi autem.*

8 Reſpectu † verò Iulij non requirebatur, dum præceſſerat eius præciſum,& ſpeciale mandatum confectum 22. Septembris 1621. Vt optimè tradit Aretin. *conſ* 90. *n.*1. *verſ. primo, quia,& conſ.*190. *ſic* 6. *n.*1. *verſ. Et primo quod in mandato.* Pariſ. *conſ* 33.*n.*58.*lib.*1. Card.Seraphin. *deciſ.*548.*ſub n.*1. Burat. *deciſ.*190.*n.*3.

9 Quinimò † ſatis ſufficiens deſumitur , dum ipſe tanto tempore Antoninam prædicta bona poſſidere permiſit,nec vnquam contradixit, per ea quæ dixit Rota coram Caual. *dicta deciſ.*190.*n.*5. & in Recent. *dec.*56.*num.*7.*p.*6.

Minuſvè obſtat quod huiuſmodi datio inſolutum facta fuerit coniunctæ perſonæ , poſtquam Creditores non ſolum detecti erant,ſed etiam executionem cœperant,reportando ſententiam in Salniano, & illius vigore capiendo poſſeſſionem , ac proindè ſuffragari non poſſit , vt reſpondi in ſecunda deciſ. *§. ſed vlterius.*

Quia præter quod executio præceſſerat tantummodo ſuper bonis Vrbis, & Vinea, non autem ſuper forenſibus, de quibus agitur, vt apparet ex relatione executoris facta ſub die 2. Decemb. 1620. cum † prædicta datio in ſolutum facta fuerit ex 10
cauſa penitus neceſſaria , & titulo oneroſo , ad effectum ſcilicet reſtituendi dotem ipſi Antoninæ debitam , vtique validè fieri potuit etiam lite pendente, ſine vitio litigioſi, per text. apertum *in l fin.* vbi Gloſſ & communiter DD. *C. de litigioſ.* Angel. *in Auth. de litig. num.*7. *verſ. Item ex cauſa*, Natta *conſ* 401. *n.*1. Aymon.*conſ.*481.*n.*5.*lib.*3. Decian, *conſ.*109.*n.*10.*lib.*3. Lancellot.*de attent.p.*1.*cap.*4. *num.*548. Cancer.*var.reſol.p.*1.*cap.*11.*n.*51.*&* 55. Duran. *deciſ* 28.*num.*3.4.*&* 5. ac admiſſum fuit *in Romana hæreditatis de Gratianis* 29. *May* 1643. *coram R P.D.meo Royas , §.nihil obſtat. Et* 2. *Decemb.*1648. *coram R. P. D. meo Melzio , §. neque vllius, &* 28.*Iunij* 1649. *coram R.P.D.meo Bichio, §.Priuilegium verò.*

Et hinc etiam ceſſat ſuſpicio fraudis ex allegata coniunctione ſanguinis deſumpta , dum † enim 11
eius Creditum dotale à Creditoribus non controuertitur , vt plenè iuſtificatum fuit in publicis Inſtrumentis , coram A. C. productis 7.Septembris 1622. Prædicta Datio in ſolutum non poteſt dici fraudulenter , nec in præiudicium aliorum Concreditorum peracta,*l.nullus videtur, ff. de regul. Iur.* Surd *deciſ.*30.*n.*36. Giurb.*deciſ.*62.*n.*50.*& dec* 81. *num.*8.Greg.*deciſ.*401.*n.*4.Rota in Recent.*dec.*613. *num.*10. *p.*8. *& poſt* 5.*vol.conſ.* Farinac *deciſ.*182. *num.*5. Eoquè magis cum illa non fuerit vniuerſalis omnium bonorum , ſed particularis prædictorum certorum corporum forenſium,iuxta plenam deciſ. Dura. 364. approbatam , *in d.*1. *deciſ. huius cauſæ , §. neque Domini voluerunt* quod autem facta fuerit poſt Iudicialem inhibitionem non iuſtificabitur in facto.

Et ita reſolutio fuit, procedendum eſſe ad vlteriora in ſubhaſtatione , quoad bona Vrbis , & vineam, non autem quoad forenſia. Vtraque parte bis informante, &c.

AD ARTIC. VIII. ET VLTIM.

In Addition.

R. P. D. Corrado.

Romana Saluiani.

Luna 7. *Iunij* 1649.

ARGVMENTVM.

De Hypotheca pro legato : Quid ſi ematur res ipſa legata. De Retentionis iure, &c.

SVMMARIVM.

1 *Legatario competit hypotheca pro legato.*
2 *Legatario competit Saluianum pro conſecutione legati.*
3 *Electio in legato alternatiuè relicto eſt hæredis, qui illud præſtare tenetur.*
4 *Legatarius cui fuit legata certa quãtitas præſtandâ*

da in certu bonorum ſpecie, bene valet quantitatem petere.

5 *Electionis beneficium quod habet hæres in legato alternatiuè relicto amittit, ſi ſit moroſus in ſolutione.*

6 *Legatarius non habet pro conſecutione ſui legati hypothecam ſaltem potiorem in re alteri legata, itavt poſſit illam ab alio auocare.*

7 *Legatum conditionale, & habens onus annexum, vt acquiratur legatario, requiritur quod fuerit ab ipſo agnitum, & acceptatum.*

8 *Emens rem ſibi legatam, ius vigore legati, ſibi competens remittere dicitur.*

9 *Bona delata ad hæredem titulo particulari non autem vniuerſali inſtitutionis, non ſunt referenda in calculo hæreditatis ad commodum legatariorum, Declara, vt n. 10.*

11 *Impugnare quis non poteſt id quod ſuus auctor fecit.*

12 *Confeſſio debiti extraiudicialis etiam facta in teſtamento non ſatis probat ipſum debitum de Iure Ciuili.*

13 *Obligari non poteſt ex ſimplici confeſſione ille, qui ex diſpoſitione Statuti prohibetur actum facere abſque certis ſolemnitatibus.*

14 *Bona ſpecialiter obligata ſunt primo excutienda, nec poteſt illis omiſſis agi contra alia generaliter obligata in præiudicium aliorum creditorum.*

15 *Retentio non datur pro credito dubio ad impediendam immiſſionem ei, cui competit vigore Iuris clari, & indubitati.*

16 *Retentio datur poſſeſſori bonorum defuncti pro pro rata ſumma ſoluta Legatariis, aduerſus alios Legatarios agentes pro immiſſione.*

DECISIO XXX.

CONfraternitati Sanctiſſimi Sacramenti in Eccleſia Sanctæ Mariæ in Via inſtitutæ concedendam eſſe immiſſionem in poſſeſſionem Domus, de qua agitur, ex vtili Saluiani Remedio petitam pro ſatisfactione legati à q. Hortenſia de Bubalis eidem facti, iuxta tenorem Teſtamenti in proceſſu producti, Hodie Domini reſponderunt: Data tamen retentione RR. PP. Oratorij, ſeu Congregationis S. Hieronymi Ciuitatis Neapoli, ante partis illius, quæ valorem ſcut. 700. per eos ex pretio conuento, aliis legatariis eiuſdem Teſtatricis ſolutorum exequutionem.

Quoniam omnia in hoc Iudicio Actori incumbentia plenè probantur: legatum ſcilicet Confraternitati factũ ex Teſtamento ſolemne ſub die 11. Decembris 1618. condito: Domum verò, de qua agitur, in bonis Teſtatricis fuiſſe, atque in eius hæreditate remanſiſſe ex Inuentario per Hieronymam de Lallaris eius Virum, & hæredem die 30. Ianuarij 1619. & ex Inſtrumento venditionis ipſius Domus ab eo factæ quod Mario Accorambono dictorum RR PP. Auctori, die 7. menſis Septembris ſequentis; eandemque à PP. Oratorij tempore huius Iudicij inſtituti ac deinceps fuiſſe poſſeſſam ex ſuſtentatione litis non leui impenſa, iuxta illius locationem ad triennium, Iacobo Couellio, ex publico Inſtrumento ſub die 5. Septemb. anni 1639. Quibus omnibus concurrentibus negari non poteſt immiſſio legatario; † Cui Iure nouo compe-
1
2 tit hypotheca, ac † proinde propoſiti interdicti Remedium, *l. 1. C. com. de legat.* Alex *conſ. 185. ſub n. 4. verſ. maximè quia*, &c. *lib.* 1. Gabr. *conſ. 46. n. 20. verſ. ſupereſt excutere*, &c. *ac ſeq. lib. 1.* Menoch *de adipiſ. Rem. 3. n. 31. verſ. ac ratione*, &c. *cum ſeq* Eugen. *conſ. 65. ſub n. 19 verſ. Cæterum propenſ. ſtudio*, &c. *lib. 1.* Rot. *dec. 674. n. 2. verſ. Domini reſponderunt*, &c. *p. 3. lib 3. & deciſ. 186. n. 2. verſ. Pro legato autem*, &c. *p. 4 diuerſ.* & penes Durand *dec. 185. n. 2. verſ. Quod autem*, &c. *cum ſeq.* ac in Recent. *dec. 559. n. 2. verſ. & quod prælegato*, &c. *p. 5. ac deciſ. 525. n. 4. verſ. Indeq.* &c. *p. 4. tom. 5. & deciſ 438. num. 1. cum ſeq. p. 5.*

Non obſtat obiectus petitionis exceſſus ex eo deductus, quod licet † fuerint alternatiuè legatæ 3
pecuniæ, vel cenſus, & propterea ad ſucceſſores dicti Hieronymi ſpecialiter grauatos ſpectaret electio quid præſtare mallent text. *l. ſi ita ſcriptum. §. fin. ff. de legat. 2.* Confraternitas tamen pecunias ſimpliciter petiit ad formam in Teſtamento præſcriptam reſpectiuè erogandas, iuxt. text. *§. ſi quis agens, & § Huic autem. Inſtit. de Action.*

Tum † quia verius eſt quod pecuniæ principaliter legatæ, atque in obligatione poſitæ fuerunt. 4
Cenſus autem in ſolutione, vt patet ex ipſis verbis. *In oltre*, inter legati, *laſcia alla Vener. Confraternita del Santiſſimo Sacramento di S. Maria in Via, ſcudi 1400. moneta da pagarſeli, ò aſſegnarſeli doppo la morte del Signor Girolamo ſuo marito, dalli ſucceſſori di eſſo, ò in denari contanti, ò in Cenſi, li quali Cenſi, ò denari contanti da inueſtire in Cenſi con buone ſicurtà qui in Roma, ò in luoghi de monti non vacabili della Reu. Camera Apoſtolica, ouero in beni ſtabili, pure in Roma ſicuri; habbino da ſtare ſempre perpetuamente per fondo, e con li frutti, che ſi cauaranno da eſſi, ſi doueranno ogni dieci anni dare due Doti à due Zitelle, che ſi vorranno maritare, & in euento, che la detta compagnia del Santiſſimo Sacramento, alla quale laſcio ſcudi cento liberi per il peſo, che douer a hauere nelle eſſecutioni del ſudetto legato, da pagarſeli in vna ſol volta, quando non voleſſe accettare il detto peſo.*

Ideoque bene licuit illos vt præmiſſum eſt, petere, iuxt. text. *in l. ſi Inſulam, ff. de verb. oblig. & l. ſi quis ſtipulatus fuerit decem, in med.* vbi Gloſſ. & explicat Bartol. *n 5. verſ. item in prædictis duo*, &c. *ff. de ſolut. & l. ſi quando*, vbi id Bart. *ſub n. 2. verſ. & ſic ſolum fundum, &c. ff. de legat. 1.* Quamuis hæredes conuenti ſatisfacere poſſint legitima Cenſuum aſſignatione, vſque ad litis conteſtationem; vt in diſpoſitione legis, ac Teſtatoris non penali ſentit Bart. *in d l ſi quando, §. Hæres, ſub n. 6. verſ. ſed contra hoc oppono*, &c. quem DD. in pleriſque ſequuntur. Aldobrand. *conſ. 115. ſub 22. verſ 2. probat*, &c. *cum ſeq. & ſub n. 39. quinto alleg.* &c. *lib. 1.* & Rot. in Romana executionis 11. Decemb. 1617. coram Burat. *dec. 287. à n. 2. verſ. Verba enim capituli*, &c. *& ſeqq.*

Tum † quia in omnem caſum Hæredes præfa- 5
ti Hieronymi ob longam, & multiplicem moram iam contractam, tam per litis conteſtationem, quam per lapſum viginti annorum, & vltra ab illius morte, quo tempore legatum ex Teſtatoris præcepto erat præſtandum, vſque ad Iudicium inſtitutum decurſorum beneficium Electores amiſerunt, *l. ſi pœnam*, & ibi Gloſſ. & DD. *ff. quand dies lega. vel fideicom. ced. l. ita ſtipulatus 115. & Hæredes enim, ff. de Verb. oblig. l. fin. §. ſed, & ſi quis. C. com. de lega.* Gloſ. *in l. 1. in Verb. duntaxat, ff. de pæn. leg.* Gloſ. *in cap. inter cætera. in Verb. Iſtorum*, ibi, *niſi eligens fuerit in mora*, &c. *vbi rep. ſub n 72. verſ. ſullit ſecundo*, &c. *de reſcript.* Bartol. *in l. Stichum, aut Pamphilum,*

Tumphilum, ſub num. 1. verſ. ex quo nota, ff. de ſol. Rot. Genuen. diuerſorum, *deciſ. 144. ſub n. 10.* & fuit reſolutum in Ariminen. legat. 21. Maij 1607. coram ſ.m. Greg. *dec. 316.* & Buratt *d. dec. 287. ſub n. 4. verſ. hunc ſequitur, &c.*

6 Præterea non obſtat defectus † hypothecæ Confraternitatis ſaltem potioris ſuper hac domo, quæ fuit eodem legati iure in dicto Teſtamento relicta d. Mario, & Fabio de Accoramboonis, auctoribus PP. Oratorij à quibus ideo per alios legatarios auocati non poteſt, iuxt. Gloſ. *in l. 1. in Verb. in mult. C. com. de legat.*

7 Quia † legatum illud non fuit purum, ſed cum onere iniuncto ſoluendi quædam debita Teſtatricis, prout legitur in dicto Teſtamento. Quod non ſolum agnitum, vel acceptatum non probatur, vt neceſſarium fuiſſet ad perfectam illius acquiſitionem, attentis etiam infraſcriptis Teſtamenti Verbis, *ad l. ſi ita legatum, §. illi, ſi volet,* vbi Caſtren. & alij *ff. de legat. 1.* Rot. penes Duran. *dec. 40. n. 32. verſ. & non conſtat, &c.* & in Recent. *deciſ. 146. ſub num. 5. fuit dictum, &c. part. 2.* cum alijs per Modern. Rom. *diſcept. 136. n. 6. verſ. ſtante præſertim, &c. & diſcept. 458. ſub num. 21. verſ. quia acquiſitio, &c. ac ſeqq.*

8 Verum † potius apparet repudiatum, dum legatarij Domum ipſam legatam, tanquam hæreditariam ære proprio ab hærede comparaturt, prætiumque ex parte in pecunia numerata, & pro reſiduo mediante accollatione æris alieni hæreditarij, ac etiam proprij ipſius hæredis perſoluerunt, vt legitur in dicto Inſtrumento celebrato die 7. Septembris 1619. In quo facta fuit expreſſa mentio dicti Teſtamenti. Hinc enim euidens reſultat Iuris ex præcedenti legati, competentis remiſſio, iuxta *l. codicillos, §. Inſulam,* vbi Gloſſ. *in Verb. ex morte,* & DD. *de leg. 2.* Rip. *in leg. Qui Romæ, §. duo fratres, ſub num. 93. ad med. verſ. Tenenda eſt ergo, &c. ff. de verb. obligat.* ibique Saliect. *ſub num. 37. verſ. poſtremo, attingunt DD. &c. & conſ. 143. n. 2. verſ. & dicitur renunciare, &c. lib. 5.* & aliis relatis, ac reiectis contrariis probat Menoch. *in præſ. 117. ſub num. 1. verſ. eſt &c. cum ſeq. dicens, n. 10. verſ. hanc eſſe communiter Doctorum ſententiam, &c. lib. 3.*

Neque repugnat quod præfatis Accorambonis recuſantibus dictum legatum cum onere acceptare, iuſſerit Teſtatrix illud cum eodem onere ad hæreditatem deferri, vt in dicto Teſtamento legitur, ibi. *Et in euento, che li detti Signori Mario, e Fabio non voleſſero accetare il legato con il peſo ſudetto, decada all'Inferiore ſuo herede con il medeſimo peſo, &c.*

9 vnde deducitur dictam † Domum quaſi ex diſpoſitione, ac ſubſtitutione, & particulari Titulo, non autem vniuerſali inſtitutione ad hæredem delatam, non eſſe in calculo hæreditatis ad commodum aliorum legatariorum referendam, per Text. *in l. ſi à me cum ibi, not. ff. ad l. falcid.*

10 Nam † procedit quando Teſtator reſpiciens magis perſonam hæredis, quam Ius, & Titulum hæreditarium, aliquid eius fauore diſponit; quod eo particulari titulo, ſed non vt hæres, aſſequi debet, vt bene declarat Gloſſ. *fin. in d. l. ſi à me,* per Text. *in l. quod autem, ff. ad l. falcid.* & ibi Caſtr. Alex. & alij, ac Bart. *in l. Titia cum Teſtamento, §. fin. verſ. quæro quid ſi tempore. &c. ff. de leg. 2.* idem Caſtr. *in l. fin. ſub n. 3. verſ. 2. requiritur, &c. C. de legib.* Peregr. *de fideic. art. 6. ſub num. 20. verſ. & Indubitata, &c.* non autem in propoſito caſu, in

quo nec Teſtator vllam huiuſmodi ordinauit ſubſtitutionem, vel aliam diſpoſitionem cuius peculiari iure, prædicta Domus ad hæredem propria contemplatione deferri debeat; vnde ipſam repetiit deficiente conditione præſcripta: ſecundum quam legatario renuente acceptare legatum, illud remanet penes hæredem, veluti nunquam legatario acquiſitum, vt *in l. ſi tibi homo, §. cum ſecum, ff. de leg. 1. l. ſi ab eo,* vbi Gloſſ. & DD. *ff. de vſu, & vſufru. legat. l. vnic. §. ſin autem aliquid cum ſeq. C. de Caduc. tollend.* Surd. *conſ. 265. ſub num. 29. verſ. quid enim, &c. & deciſ. 269. ſub num. 4. verſ. 2. certum eſt,* &c. Rot. *deciſ. 113. num. 1. part. 4. q. 2. rec.* & alios refert Modern. Brixien. *de ſubbaſtat. q. 652. n. 4. verſ. accedat quod legata,* &c.

Quinimò nec hæres ipſe eandem domum eiuſmodi particulari legati, vel ſubſtitutionis titulo acceptare, atque habere voluit, ſed iure vniuerſali hæreditario, vt apertè declarauit. Tum verbis expreſſis in dicto Inſtrumento cum Accoramboois, ſub die 7. Septembris 1619. in quo præmiſſa dicti Inſtrumenti mentione, dixit illam venire vt ad ſe, tanquam hæredem prædictum pleno iure dominij, vel quaſi ſpectantem, & pertinentem, vt ibi legitur in *verſ. Hinc eſt,* &c. Tum factis, conuertendo pretium ex ea redactum in ſatisfactionem aliorum legatorum Teſtatricis, ac debitorum ſui ipſius, non autem eorum quibus per illam ſpecialiter adiecta fuerat; ex quibus equidem refellitur prorſus omnis difficultas, Cum † PP. Oratorij ab eodem Hieronymo hærede præfato mediantibus dictis Accorambonis cauſam habentes, id impugnare, neque contrariis aſſertionibus valeant reprobare. 11 Rot. penes ſan. mem. Greg. *dec. 122. num. 5. verſ. ſed etiam &c.* & Buratt. *d. dec. 229. num. 10. verſ. quæ quidem declaratio, &c. cum ſeq. & deciſ. 143. num. 7. verſ. confeſſio autem, &c. ac deciſ. 434. num. 1. verſ. nunquam, &c. part. 5. recent.* cum aliis citatis in Rom. Saluiani 20. *April. 1644. coram R. P. D. meo Veroſpio, in §. 1.*

Poſtremo non obſtat exceptio retentionis prætenſæ, tam ratione cenſus quingentorum ſcut. & fructuum per Teſtatricem debitorum DD. Accorambonis, & illa confeſſio fuit in dicto eius Teſtamento; quam ratione legatorum, quæ ab ipſis PP. ex pretio dictæ Domus nonnullis puellis in eodem Teſtamento nominatis, vſque ad ſummam ſcut. 700. tantum ſoluta probantur. Nam ſolutio ſcut. 25. pro dote Ceciliæ filiæ ani, & alia ſcu. 50. pro dote Hortenſiæ filia Flaminiæ vxoris Marij de Spoleto non iuſtificantur ad effectum de quo agitur, ex apocis, & Inſtrumentis dictorum Marij, & Fabij de Accorambonis ab eiſdem PP. exhibitis, itàvt in eas cauſas præcepta fieri debeant, niſi ipſarum mulierum, vel cauſam habentium ab eis quietantiæ producantur.

Quia ſimplex † illa confeſſio extraiudicialis ab Hortenſia ad fauorem DD. de Accorambonis abſentium in dicto eius Teſtamento facta non ſatis probat prætenſum illius debitum efficax, ac legitimum, attenta diſpoſitione Iuris Ciuilis, *in l. caut. §. ſi quis abſente, ff. de confeſ.* Bartol. *in l. ſi quis decedens, ſub n. 5. ſecus ſi fieret, ff. de leg. 3.* Et Romæ ſeruatur, vt cauetur peculiari ſtatuto Vrbis, *lib. 1. c. 41.* Rot. *dec. 685. n. 8. p. 1. diuerſ.* Seraph. *dec. 487. n. 13.* Add. ad ſ.m. Greg. *dec. 408. ſub n. 5.* cum præſertim emanauerit à muliere, abſque ſolemnitatibus in alio Statuto *eodem lib. 1. cap. 151.* reſcriptis eiuſdem Cenſus contractum inire, & ex eo validè 12

13 obligari non poterat; nam † qui actum ſimplici-
ter facere nequit, neque ex eius ſimplici confeſ-
ſione poteſt efficaciter obligari; ex reg.text *in l.*
qui Teſtam. ff. de probat, & l.eam quæ decedens. §.
Titia, ff.de leg.3. & Theoric. Bart. *in l.ſi fortè, ſub*
num.4.verſ.Ego dico,&c. & ſeq ff.de Caſtr.pecul.
Put.*dec.7.n.1. verſ quia, qui non poteſt actum face-*
re, &c. cum ſeqq.lib.3. in correct.& in Rom Societ.
9 Febr.1667. coram bo.me.Ortemben. cum aliis re-
latis per Modern.Peruſ.*de Cenſib. q.15 n.47. verſ.*
in muliere tam, &c.

14 Præter quod † ſuper ipſa domo impoſitus de-
nuntiatur; ideoque alia bona illi ſpecialiter obno-
xia ſuper quibus fuit conſtitutus prius excutienda
forent, quam hæc generaliter obligata in præiudi-
cium alterius creditoris, ſeu legatarij, *l.2. C.de pi-*
gnor. Oſaſch.*dec.Pedem.159.n.1.& ſeqq.* Didacus
reſol.18. in princ.& n.5 ac ſeq lib.3. Molin. *de pri-*
mogeniis, lib.4.cap.7.ſub n.20. verſ.in 1.caſu, &c.
cum ſeq. Lud.Auend. *de cenſ.cap.94 ſub n.8. verſ.*
15 *quod adeo veram, &c.* Quare † cum dictum præ-
tenſum creditum non probetur certum, clarum,
& indubitatum, quod requiritur ad hunc effectũ,
non poteſt eius vigore concedi retentio. neque eo
prætextu impediri Confraternitatis ius ſuum per-
ſpicuè exhibentis, immiſſio, iuxt.reg. *leg.fin.C.de*
compenſat. Surd.*dec.184. n.6. verſ.Tum quia, &c.*
Rot.penes Card.Seraph. *dec.1455.ſub num.4.verſ.*
tamen hoc procedit,&c. & ſan.mem.Greg.*dec.254.*
n.2.verſ.quia licet verum ſit, &c. ac ſeqq.& in Re-
cent.*d.dec.559.ſub n.3.verſ.Inde difficultas fuit re-*
ducta, &c. & ſeq. ac deciſ.679.ſub num.5.verſ. &
deniq.p.1.& dec.117.n.19.verſ.quo vero ad pecu-
nias,&c.cum ſeq. p.4.tom.2.& dec.411.n.14. verſ.
neq.creditum,&c. p.5.

16 Pro † ſumma vero ſcu.700.ex pretio domus præ-
dictæ à PP.Oratorij ſoluta cæteris legatariis præ-
fatæ Ortenſiæ ſatis videtur illis conſultum per re-
tentionem partis eiuſdem domus coæqualis valo-
ris, quam DD. concedendam eſſe cenſuerunt, per
text.*in l.cum quia debitore, ff.qui pot in pign.hab* &
fuit reſolutum in Rom. ſeu Sabinen.cenſ.*12.Ianij*
1623. coram bo.me.Card.Caualer. dec 631.ſub n.3.
verſ.veram,&c.confirmata die 20.Nouembris 1624.
coram bo.me.Vbal, apud Modern.Peruſ *de Cenſ.de-*
ciſ.451. ſub n.1. & ſeq. in quibus aliæ concordan-
tes referuntur in Recen. *deciſ.518.ſub n.16. verſ.*
verum hæc exceptio,&c. & ſeq.vſq.ad fin.p.6.

Et ita fuit concluſum, vtraque parte informan-
te, &c.

AD ARTIC. VIII. ET VLT. P.I. Io Addit.

R. P. D. Zarate.

Bononien. ſeu Ferrarien.Pecun.

Lunæ 12. Maij 1553.

ARGVMENTVM.

De immiſſione in rei poſſeſſionem, eiuſ-
que manutentione. De legatarij, &
ſubſtituti actione pro re alienata, vel
aliis rebus ab alienante quæſitis,& aliis
ad rem. De ſubrogatione rei, &c.

SVMMARIVM.

1 *Index ritè, & rectè procedendo transfert poſſeſ-ſionem manutenibilem.*

2 *Recognitio in Dominum probat poſſeſſionem ad effectum manutentionis.*

3 *Manutentio vt concedatur aduerſus executio-nem ſententiæ in Iudicatis, debet doceri de nul-litate, vel iniuſtitia adeo clara, vt nulla poſſit tergiuerſatione celari.*

4 *Validitas ſententiæ deprehenditur ex concluſio-ne actorum.*

5 *Proceſſus per contradictas ſuſtinetur mortuo pro-curatore in cauſa conſtituto, licet mors non fue-rit intimata principali.*

6 *Scientia litis pendentiæ oritur ex vſu citationis cum inhibitione.*

7 *Proceſſus per contradictas permittitur, vbi prin-cipalis mortuo procuratore alium non deputat.*

8 *Immiſſio vigore* l.fin. de edict. Diu.Adr tollen. *non datur pro conſecutione legati.*

9 *Immiſſio conceſſa ex non competenti actione eſt nulla.*

10 *Immiſſio conceſſa cum clauſula* Omni meliori modo, *conceſſa dicitur modo competenti.*

11 *Litis pendentia in alio Tribunali, vt cauſa at-tentata, opponi debet.*

12 *Attentata non dicuntur ſententia obtenta in alio Tribunali, dum lis pendet in Rota, ſtante diuer-ſitate cauſarum.*

13 *Sententia quando non dicatur præcipitanter lata.*

14 *Immiſſio fideicommiſſario concedi debet etiam contra tertium poſſeſſorem probato fideicom-miſſo, illiuſque purificatione, & identitate bo-norum.*

15 *Vſufructuarius nullum ius habet in proprie-tate.*

16 *Pater non poteſt alienare bona aduentitia filij, ſine iuſta cauſa.*

17 *Scientia Iudicis à quo, vt poſſit per viam ma-nutentionis retractari, apparere debet de illius iniuſtitia, ex iiſdem actis.*

18 *Inueſtimentum in certis bonis fieri debet non ſo-lum ab Vſufructuario bonorum, cuius pretium reinueſtiri debet in aliis bonis, ſed etiam a Pro-prietario.*

19 *Subrogatio vnius rei in locum alterius dicitur voluntaria vbi non apparet facta ex præcepto, aut deſtinatione Teſtatoris, prout requiritur ad inducendum ſubrogationem.*

20 *Pater fideicommiſſo grauatus non poteſt præiu-dicare filiis vocatis ad fideicommiſſum.*

21 *Fideicommiſſarius poteſt pro conſecutione bono-rum fideicommiſſi alienatorum agere contra rem alienatam, & tertios poſſeſſores, vel contra bona ab alienante acquiſita.*

22 *Pater acquirens pro ſe, & heredibus, & ſucceſ-ſoribus non dicitur feciſſe negotium vtile pro filiis.*

23 *Subſtitutus Legatario habenti onus capiendi rem legatam de manu heredis non dicitur ha-bere idem onus, ſed poteſt agere ad immiſſio-nem aduerſus tertium poſſeſſorem ipſius rei.*

24 *Exceptio de Iure tertij non admittitur.*

DECISIO XXXI.

OBtenta immiſſione per D. Com. Aloyſium Muzzarellum, ab Auditore Generali Bono-niæ in bonis, ſeu Creditis a D Marchione Io nn, Maria Fontana poſſeſſis, quæ Sigiſmundus Aun ſub onere fideicommiſſi Aloyſio Patti reliquerat, & confirmata

confitmata ab A.C. eotum ſententiæ in iudica-
tum tranſierunt, tam vigore Statuti Bononiæ in
cauſis poſſeſſoriis, ſemel appellate mandatis, quam
ob non interpoſitam demum appellationem, atque
etiam ex eo, quod per Signaturam fuerunt cano-
nizatæ, dum cauſa commiſſa fuit ſub clauſula ſine
præiudicio mandati de immittendo, ex quo dubi-
tari contigit An, & cui danda ſit manutentio? Et
Comiti Aloyſio dandam eſſe Domini teſponde-
runt: conſtat etenim quod iſte Iudicia authoritate
1 poſſidet, qui † rite, & rectè procedendo transfert
poſſeſſionem manutenibilem, iuxta tradita, *in l.iuſte
poſſidet, ff. de acq.poſſ.* Modern.Peruſ.*de manut. ob-
ſer.*12.*n.*5, & poſt eundem Rot. *dec.*314.*num* 1. &
apud Caualer.*dec.*91.*n.*3. Add. ad Buratt.*deciſ.*67.
*num.*12.*cum ſeqq.in Tuſculada hæred.*7.*Iuny* 1649.
coram Reuer. Tarraconen. Aloyſius quippe taliter
oſtendit apprehenſam poſſeſſionem ex recogni-
tione Bartholomæi Barillis poſſeſſionis datæ in
2 *Summar.num.*6. quæ † ad effectum obtinendi ma-
nutentionem ſufficiens eſt, *l.qui vniuerſas, §.quod
per Colonum, ff.de acq poſſ.* Surd.*conſ.*481.*num.*9.
lib 4. Rota penes Cauali. *deciſ.*619.*num* 5. Cum
aliis cumulatis per Modernum *de manut.obſer.*26,
*num.*52.

3 Ex aduerſo autem Marchio † Fontana nullita-
tem, aut iniuſtitiam non docet adeo patentem, vt
nulla poſſit tergiuerſatione celari provt manifeſtè,
& concludenter probare debuit ad hoc vt in ex-
traordinario manutentionis remedio poſſet obti-
nere, Rota poſt Modern. *de manuten.deciſ.*9 *n.*19.
*& dec.*196 *num.*13.*&* 14.*in Interamnen. prædij, ſeu
fideicommiſſi* 31.*Ian.*1642. *&* 17.*Iuny* 1644. *coram
Reu. Terraconen.*

4 Quinimò validitas † ſatis deprehenditur ex re-
nolutione actorum, iuxta toties decantatam, Ca-
5 putaq. *dec.*260. *part.*2. quæ † non oppugnatur ex
proceſſu per contradictas ordinato dum conſtat
de morte Procuratoris dicti Marchionis Fontanæ
eius *Summar.num.*70. qua intercedente etiam non
intimata principali rectè proceditur per contradi-
ctas ex adductis per Moder. Ceſenaten. *de citat.
cap.*7.*n.*324.*tom.*1. Gratian. *diſcept. foren.cap.*214.
6 *num.*30. Rot *deciſ.*192.*n.*6.*part.*2.*rec.* nam † dictus
Marchio qui pendere cauſam in curia non igno-
rabat, vt ex viſu Citationis cum inhibitione oſten-
7 ditur, nouum † Procuratorem poſt obitum primi
ſubſtituere debuit, ne alias legitimè per contradi-
ctas procederetur, vt dixit Rota *deciſ.*17. *ſub n.*1.
*pag.*194. *n.*4. de conſtitutione vero dicti Procura-
toris conſtat ex impetratione inhibitionis à Mar-
chione in partibus de quibus, *in ſummar.n* 4 *&* 8.
iuxta tradita per Rot.coram Caſſad. *dec.*10.*num.*2.
de Procur. in Romana Legati 29 *Ian.*1652.*§ nec fa-
cit, & in Compoſtellana Coadiutoria* 9. *May præſen-
tis anni, § accedit, coram me.*

Nec obſtat altera nullitas deducta, ex inepto
8 immiſſionis remedio, cum † pro conſequendo le-
gato non detur immiſſio vigore *l. fin. C. de edicto
D. Adriani tollendi,* Argel. *de acq. poſſ q.* 8. *n* 159.
Rota *dec.*359 *n.*7.*part.*4.*tom.*2.*rec.* atque ideo tan-
9 quam † conceſſa ex non competente actione nul-
litatis vitio laboret, Vannius *in rubr. de nullitatibus
ex defect. proceſſ. num* 12. Scacc. *de Iud lib.*1.*c.*50.
10 *num.*8. Nam fuit reſponſum dictam † immiſſionem
fuiſſe conceſſam cum clauſula *Omni meliori modo*:
quo caſu debet intelligi de legitima, & competen-
te, vt dixit Rot. *dec.*123.*n.*15. *p.*6.*dec.*111.*n.*9. *p* 7.
*rec.& poſt Cenc.de cenſ.dec.*859.*n.*4. *& in Romana*

Domunculorum, 10. *Febr.*1648. *§.Cæterum, & §.
quod autem. coram R.D.meo Decano.*

Nec † magis refragatur altera nullitas ex ea de- 11
ducta, quod tempore quo cauſa pendebat in Rota,
ſententiæ Auditoris generalis, & ſententia A. C.
latæ fuerunt; Nam primo hæc oppoſitio, nec in
partibus, nec in curia facta fuit, provt fieri debuit,
vt per Lancellot. *de atent.*2.*p.*414. *limit.*2. *n* 66.
& 59 *& limit.*16.*n.*1.*cum ſeqq.* Secundo quia † lis 12
quæ vertebatur inter Patres Ieſuitas, & D. Marchio-
nem Fontanam omnino diuerſa fuit; & proindè
nihil afficere debeat cauſam immiſſionis inter
Marchionem, & Com. Muzzatellum, Lancellot.
vbi proximè, *n* 87. Marius Antonius *var. reſolut.
lib.*1.*cap.*64.*n.*1.*&* 4 Rota *in Ianuen. fructuum do-
tis* 29.*Ian.*1646. *§. quia animaduerterunt coram R.
P.D. meo Cerro in Anconit. Pecun.*28.*Iunij* 1652.
in princ. coram me.

Minus † autem afficit prætenſa nullitas ex alle- 13
gata præcipitantia procedendi in Iudice, cum à die
tranſportationis actorum ad diem latæ ſententiæ,
non niſi 7. dies effluxiſſent, quorum quinque feria-
tas fuiſſe traditur. Quoniam hæc obiectio ex eo
ſublata fuit, quod conſtet cauſam fuiſſe introdu-
ctam coram A.C. de menſe Auguſti, quo fuit præ-
ſentata citatio, *Summario Aloyſij, n.* 4. & coram
quo, de menſe Septemb. compoſuit Comes Aloy-
ſius, vt in eius *Summar.num.*5. quamobrem ſuper-
abundantes videntur dies pro ſeruatione termino-
rum, vſque ad diem ſententiæ, quæ fuit 27. No-
uembris 1651. & ſufficiunt vt Iudex de cauſa re-
maneret inſtructus, ex tradit per Abb. *in c ex lit-
teris, n.*6. *de reſtit. in integr.* Aym. *conſ.*479.*num.*1.
Rot. *dec.*143.*n.*5 *part.*2.*recent. In Bonon. Porroni*
8. *Marty* 1610. *coram S. D. N.* relata per Add. ad
Buratt. *dec.*134.*num.*16. quæ loquitur in termino
6. dierum.

Iuſtitia † verò dictæ immiſſionis manifeſtè de- 14
ducitur ex eo, quod creditum contractum per Bu-
tillum ad fauorem Comitis Sigiſmundi occaſione
venditionis cuiuſdam prædij poſiti in Vinea Caſta-
neoli ſubiectum fuerat fideicommiſſo ordinato per
d. Com. Sigiſmundum qui dictum creditum lega-
uit Comiti Aloyſio Seniori, quoad vſumfructum,
cum onere reſtituendi eius legitimis filiis, vt patet
ex verbis teſtamenti, *Summar.n.*1. ex quibus clarè
cõſtat de vocatione Comitis Aloyſij Iunioris, ſicut
de identitate crediti controuerſi, cum inter eius
bona deſcriptum legatur quibus concurrentibus
vna cum purificatione fideicommiſſi per mortem
Com Aloyſij Senioris, atque etiam legitimitate
Aloyſij Iunioris, vt ex probatione *Summary ipſius,
n.*9. rectè quidem immiſſio debuit concedi contra
tertium poſſeſſorem cauſam habentem ab hærede
alienante, Rota coram Cauallet. *dec.*204.*num.*4.*&
dec.*237.*n.*1.*p.*1.*dec.*88.*n.*1. *& ſeqq p.*7. *rec in Bo-
non. fideicommiſſi de Blanchis* 20. *Apr.*1646. *coram
Reu. Terraconen. § quia, &* 18.*Iun.*1647. *in princ.
Coram eodem, &c.*

Vnde ſubſiſtere non potuit ceſſio ſortis dicti
Crediti facta per d. Com. Aloyſium Seniorem ad
fauorem dicti Marchionis Fontanæ in computum
pretij cuiuſdam prædij illi venditi in Villa Diſca-
triæ; nam † cum dictus Com. Aloyſius Senior eſ- 15
ſet ſimplex vſufructuarius dicti crediti, nullum Ius
habebat circa eius proprietatem, *l.funai, l limita,
ff de vſu, & vſufruct leg. princ. inſtit. de vſufruct.*
Bald. *in l.*1 *num.*4. *C. de fruct. & lit. expenſ.* Socin.
Sen. *conſ.*10.*n.*13.*vol.*1. Grat. *diſc. for.c.*636.*n* 18.

Cenc.*de cenſ. q.25. n.1. & 2.*Rota *in Recanaten.
manut.24. April.1643.coram R.P D. meo Cerro. In
Romana Domus 4.Maij 1647.§. detegitur inquam
& in Romana Cenſus 1.Iulij 1648. caram R. P. D.
meo Bicchio.*

16 Nec † prætenſa ceſſio ſuſtineri poteſt ex eo
quod Comes Aloyſius Seniori eſſet adminiſtrator
bonorum filij quia Pater bona,aduentitia filij,ſine
iuſta cauſa alienare non poteſt *l.1.& toto tit. C. de
bon.mater,*Caſtil.*de vſufruct.c.3.n.69.*Surd *conſ.315.
num.13.Grat.diſcept.forenſ.c.663. n.15.* Rota coram
bon mem.Merlino,*dec.699.n.32.*

Cauſam autem neceſſariam aſſuiſſe eo quod
ex conuentione inter dictum Sigiſmundum, &
Barillum initæ pecuniæ ex dicto credito prouenientes
deinueſtiri debeerent multipliciter exclu-
17 ditur.Primo quia † inſtrumentum celebratum die
18.Decembris 1640. fuit nuper in Rota productum
Summarium Aloyſij, n. 10. & ſic ſuffragari
non poteſt ad retractandam ſententiam Iudicis à
quo in iudicio manutentionis,cum ex iiſdem actis
de nullitate,vel iniuſtitia ad hunc effectum debeat
conſtare Rota,*dec.479.n.1.& 2.p.4. diu. dec. 300.
n 34.p.7.rec.*coram Decano *dec.454 n.4. in Romana
fideicommiſſi de Guidis 20. Febr.* 1647. coram
Eminentiſſ.Onhobono Modern, *de manus. obſer.*
18 12.n.8. Secundo quia † ſuppoſita neceſſitate actus
reinueſtimenti non ſolum erat explendus ab Vſufructuario,ſed
etiam ab ipſo proprietario, iuxt.tradit.per
Cenc.*de cenſib.q.109.n.65.& poſt.tract.*Rot
*dec.340per totam,& præcipuè,n.7.& dec.381.n.1.&
in dicta Romana Domus 4.Maij 1648.coram R. P.*
19 *D.meo Bicchio.* Tertio quia talis † ſubrogatio omnino
fuit voluntaria,cum non appareat proceſſiſſe
ex præcepto, aut deſtinatione Teſtatoris prout requiritur
ad ſubrogationem inducendam ex plene
cumulatis nouiſſime per Modern. Hiſpan. *in Labyrinth.credit.p.2.cap. 24 per tot. & præcipuè n. 9.
& 35.cum ſeqq.* Etenim in venditione tantum conuentum
fuit inter Sigiſmundum,& Barillum quod
pecuniæ deponendæ in Monte Pietatis ferratiæ
leuari non poſſent,abſque eius conſenſu,ſed eſſent
pro defenſione dictæ poſſeſſionis prædij Caſtaneoli;
quinimo cum Barillus haberet terminum
nouennij ad deponendum quod durabat anno
1645.quo Aloyſius Senior diſtraxit creditum eius,
Summar. n. 2. nondum tempus aduenerat reinue-
20 ſtiendi,atque ideo † filiis ſubſtitutis nocere non
potuit cum eſſet actus voluntarius ex adduct. per
Grat.*diſc.for.c.636.n.10.cum ſeqq.*Rota *in d. Romana
Domus §.detegitur,& §.ſecundo venditio, coram
R.P.D.meo Bicchio.*

21 Ex quibus dicendum venit eſſe † in facultate
ſubſtituti agere,contra rem alienatam,& tertios
poſſeſſores,vel contra bona ab alienante acquiſita,
iuxta Conſ.Pariſ *ſub num.26. vol.2.* Peregr. *de fid.
art.45.num.15.*Fuſar.*de ſubſt.quæſt.558. n 1 q. 559.n.
etiam primo* Cyriac.*Contr.5.n 5.*Rota *in Bonon Succeſſionis
4.Maij 1646.§ nam pro rata,Coram R.D.
meo Bicchio.*

Nec releuat quod dicatur ſaltim Aloyſium Seniorem
negotiũ vtile geſſiſſe pro Aloyſio Iuniore
filio in acquiſitione prædij in Villa Piſcariæ, nam
fuit reſponſum quod illud acquiſiuit non pro filio,
nec pro vocatis ad fideicommiſſum,ſed pro ſe,&
hæredibus,& ſucceſſoribus quo caſu nulla poteſt
conſiderari vtilitas eum ſubrogatio locum non
habeat,maximè, cum ad eam non eſſet obligatus
Aloyſiu Senior,Rota *dec.784 n.5.& 6.* penes Burratt.Molin.*de
primogen.lib.4.cap. 4. ex num.24.*&
Modern.Hiſpan.*Labyrinth.credit.dec.24 ex n.28.*
& ex eo quia d.Prædium fuit obligatum pro euictione
quarundam apothecarum, *Summ. Aloyſij,
num.* 2.

Præterea † non obſtat; quod dum legatarij Si- 22
giſmundi Teſtatoris deberent capere ſibi relicta de
manu hæredis fideicommiſſarij, iuxta diſpoſitionem
Teſtatoris, immiſſio Comiti Aloyſio Iuniori
non potuit concedi niſi dicto hærede citato, nam
huic obiectioni viſum fuit ſatisfieri ex eo quod tale
onus fuit ſolum impoſitum reſpectu Aloyſij Senioris
quod cum iam in eo adimpletum fuiſſet in
cæteris obligatio ceſſat,Hood. *conſ.36. num.* 14. vt
proinde ſubſtitutus rectè egerit aduerſus poſſeſſorem,
ad recuperandam rem à legatario grauato,
nulliter alienatam ſecundum Bart Theoric.*in l.fin.
§.ſin autem.n.4.in fine,C.Communia de leg.*quam ſequitur
Capic Latr *dec.108.n.28.* Nec poteſt conſiderari
intereſſe hæredum ex obligatione per Teſtatorem
Legatariis iniuncta de non moleſtandis
hæredibus, ſed de approbandis contractibus per
eum geſtis, vt in *Summario Marchionis Funtana
n.* 3. nam hæc † exceptio tanquam ex iure tertij 23
prouenies dictum Marchionem Funtanam in nihilo
releuare poteſt,*l.4.§.Competit ff.ſi ſeruit.vendic.*
Surd.*conſ.359.n.15.*Cyriac.*contr.168.n.* 1. Rota *dec.
88.n.6.p.7.rec.*& coram Martino, Andrea,*dec.87.
num.13.&* 14.

Atque ita ad fauorem Comitis Aloyſij, Vtraque
parte audita,&c.

AD II. PART. INIT.

R.P.D. Cerro.

Romana Vineæ ad Aquam Sanctam.

Lunæ 28.Ianuar.1643.

ARGVMENTVM.

De reſeruatione dominij, & eius effectu, præcipuè ſuper re emphyteutica. De Pacto capiendi poſſeſſionem propria auctoritate,& procedendi non citato debitore,&c.

SVMMARIVM.

1 *Aſſociatio competit vigore facultatis capiendi poſſeſſionem propria auctoritate.*

2 *Facultas capiendi poſſeſſionem propria auctoritate appoſita in medio caſuum in contractu expreſſorum,cenſetur vtrique famulari.*

3 *Clauſula,* tanto nelli caſi eſpreſſi, quanto in quelli da eſprimerſi, *repetit omnes qualitates precedentes, & operatur vt cenſeantur ineſſe ſubſequentibus cum omnimoda paritate.*

4 *Copula,&.æqualiter copulat, itavt idem ſit de vno,quod de alio.*

5 *Dictiones* tam,& quam *ſtant augmentatiuè.*

6 *Dictiones* tam, & quam *qualificant pariformiter copulata.*

7 *Clauſula,* oltre che, *repetit omnes qualitates adiectas in prima diſpoſitione.*

8 *Pactum procedendi non citato debitore congruit facultati capiendi poſſeſſionem propria auctoritate.*

9 *Citatio non eſt neceſſaria in executione pacti capiendi poſſeſſionem propria auctoritate,*

te, licet imploratur officium Iudicis, declaratur n. 10.

11 *Reſeruatio dominij, tribuit reſeruatorio indubitanter ius petendi aſſociationem.*

12 *Nouatio de iure nouiſſimo, non præſumitur, niſi fiat expreſſè, ideoque ab allegante eſt concludenter probanda.*

13 *Fides extraiudiciales regulariter fidem non faciunt.*

14 *Fides extraiudiciales, tunc maximè non faciunt fidem quando fuerunt facta lite pendente.*

15 *Tractatus non perfecti nullum ius tribuunt partibus.*

16 *Multa tractantur, quæ non perficiuntur, nec concluduntur.*

17 *Atteſtationi digniorum, & nobiliorum eſt deferendum in concurſu aliorum.*

18 *Atteſtationes eorum, qui veriſſimiliora deponunt aliis præualere debent.*

19 *Voluntas metiri debet à poteſtate.*

20 *Aeſtimatio facta in actu traditionis rei facit, vt perinde ſit, ac ſi fuiſſet ſoluta pecunia.*

21 *Proteſtatio licet ex poſtfacto ſuperueniat, deſeruit tamen ad declarationem præcedentis tractatus.*

22 *Declaratio eius quod partes ab initio egerint, & intellexerint, nedum à priori, ſed etiam à poſteriori deducitur.*

23 *Immiſſio vigore Saluiani interdicti, quibus concurrentibus concedatur.*

24 *Reſeruatio dominij, & ſpecialis hypothèca facta per Dominum directum conceſſione rei emphytheutica ſuper fructibus pro ſatisfactione canonum, operatur quod ipſe Dominus in concurſu præferatur quibuslibet creditoribus etiam anterioribus, & priuilegiatis.*

25 *Iudicium* l. diffamari, C. de Ingenuis, & Ma- *numiſ eſt ordinarium.*

26 *Clauſula* quam, & quas, *in commiſſione appoſita habet vim comprehendendi omnem cauſam, omneque iudicium tam in petitorio, quam in poſſeſſorio.*

27 *Clauſula* quam, & quas, *appoſita in commiſſione, operatur quod actor non cenſeatur ſe reſtrinxiſſe ad certum caput, neque elegiſſe certam viam.*

DECISIO XXXII.

Dato dubio An Societati Sanctiſſimi Saluatoris ad Sancta Sanctorum, danda eſſet aſſociatio, vel potius immiſſio ſuper vinea. & canneto ad Aquam Sanctam, olim conceſſis in emphyteuſim q. Iulio Grappolino, Laura eius vxor, & eiuſdem vineæ, & canneti detentrix multas oppoſuit exceptiones pro excludendis dictis remediis, & ſignanter tres. Primum quod ex libris ſocietatis apparet, ipſam, & Iulium eius virum ſoluiſſe ſocietati multiplicem quantitatem vini arundinum, & pecuniarum, cum quibus eius debitum remanſit extinctum, & ad effectum probandi dictas ſolutiones, petiit eoſdem libros exhiberi. Secundum quod Iulius eius maritus inſeruiuit ſocietati in eius officio Secretariatus, & Notariatus, pro quibus ſeruitiis erat ei debita merces, & ſalarium, & quod propterea ipſo iure inducta fuit compenſatio huius crediti cum debito canonum. Tertium denique quod quantitas canonum, quæ hodie ſoluitur, eſt maior ſolito, & exceſſiua, & per conſequens reducenda.

At quas exceptiones reſtricta diſputatione, Domini per binas deciſiones, alteram ſub die 1. Iulij 1641. alteram ſub die 30. Martij. 1642. coram me reſponderunt, illas non ſuffragari.

Firmata dictarum exceptionum irreleuantia, hodie ad inſtantiam ſocietatis aſſumpta diſputatione ſuper dubio principali, an eidem ſocietati danda eſſet aſſociatio, vel potius immiſſio, & DD. etiam in hoc reſponderunt pro ſocietate, ei ſcilicet competere aſſociationem, & quatenus opus ſit, immiſſionem.

Quo † enim ad aſſociationem, cum in Inſtru- 1
mento conceſſionis factæ Grappolino marito, & authori Lauræ, ſocietas ſibi reſeruauerit facultatem capiendi poſſeſſionem de facto, propria auctoritate, abſque licentia Iudicis, & vitio ſpolij, caſu quo Grappolinus, eiuſque ſucceſſores ceſſarent per triennium in ſolutione Canonum, & iſte caſus hodie euenerit, meritò eidem competit aſſociatio, *l. creditores*, ibique Bartol. *n.* 18. *Cod. de pign.* Imol. *in cap. potuit, n.* 32. *extr. locat.* Afflict. *deciſ.* 326. *n.* 1. Magon *dec. Lucen.* 72. *n.* 5. *& coram Reuer. Vrgell. dec.* 105. *n.* 2. *& in Romana cenſuu, coram bon. mem. Merlino impreſſa poſt Cenc. de cenſib. in ordine, deciſ.* 542. *n.* 3. *ſecundum Modern. impreſſ.*

Nec ſubſiſtit, quòd facultas prædicta reſtricta ſit ad caſum immediatè præcedentem, quando ob non ſolutos canones ageretur ad deuolutionem vineæ, proindeque applicari non poſſit ad caſum noſtrum, in quo citra deuolutionem ſolum, & ſimpliciter agitur, pro conſecutione canonum ſuper
fructibus; quia vltra quod ad † effectum, vt cen- 2
ſeatur vtrique caſui adiecta, & vtrumque qualificare, ſatis eſt, quod ſit poſita inter vtrumque, nam tanquam poſita in medio, cenſetur vtrique caſui famulari, *l. & ſi pepercerit* 3. *§. filium ff. de lib. & poſth. l. quiſquis* 93. *ff. de leg.* 3. Bart *in l.* 2. *n.* 4. *C. de lib. præterit.* Difficultas remouetur ex lectura Inſtrumenti, in quo poſt reſeruatam facultatem manus iniectionis in caſu deuolutionis, expreſſè fuit addita clauſula extenſiua eiuſdem facultatis, tam in caſibus ſupra expreſſis, quam in poſtea exprimendis, ibi, *E tanto nelli caſi ſopra eſpreſſi, quãte nell'atri dà eſprimerſi qui ſotto nel preſente Inſtrumento:* Ac proinde cum tam ſupra, quam infra fiat mentio de caſu non ſolutionis canonum, negari nequit, quin etiam ad effectum illos conſequendi, liceat capere
poſſeſſionẽ propria auctoritate; quia † iſta clauſula 3
repetit omnes qualitates præcedentes, & operatur vt cenſeantur ineſſe ſubſequentibus cum omnimoda paritate, non ſolum ex vi illius copulæ, &
† quæ æqualiter copulat, vt idem ſit de vno quod 4
de alio, *l. ſi mibi, & Titio, ff. de verb. oblig. l. vos, §. cum in tab. ff. de duob. reis*, Menoch. *conſ.* 56. *num.* 35. Rota coram ſan. mem. Gregorio XV. *dec.* 308. *n.* 3 ſed etiam ex vi, & efficacia illarum dictionum
† *tam, & quam* quæ ſtant augmentatiuè. Aym. 5
conſ. 227. *n.* 9. Menoch *conſ.* 195 *n.* 7. cum aliis allegatis in Albanen. hæreditatis *ſub die* 23. *Iunij* 1642.
coram me. Et † pariformiter qualificant copulata, 6
l. ſancimus, C. de teſtam. Surd. *conſ.* 317 *num.* 16. *& conſ.* 401. *num.* 13. & aliis per Barboſ. *dict.* 399. *num.* 1. *&* 2.

Idque efficacius probatur eſt verbis immediatè poſt reſeruatam prædictam facultatem ſequentibus, ibi, *oltre che il detto Sig. Giulio, & altri poſſeſſori pro tempore, di detta vigna, à canneto poſſino ſempre eſſere sforzati per vigore del preſente contratto al pagamento de canoni decorſi, e non pagati, e li*

frutti di detta vigna,ſi poſſino arreſtare,e far appor-
re,e deſtinare il Cuſtode,etiam nõ citati li detti enfi-
teoti,etiam che contradiceſſero. Ex his enim verbis
aperte conuincitur præcedens pactum capiendi
poſſeſſionem propria auctoritate fuiſſe appoſitum
etiam pro conſecutione canonum, ponderando
7 non ſolùm illam clauſulam.† *Oltre che*, quæ om-
nes qualitates adiectas in prima diſpoſitione facta
circa deuolutionem, repetit in ſecunda reſpiciente
exactionem canonum, Dec *in l.lecta,n.24.ff.ſi cert.*
*pet.& conſ.*189.*n.*7.Surd *dec.*185.*n.* 10. *& ſeqq.* Sed
etiam ponderando facultatem arreſtandi fructus
8 non citatis emphyteutis, qui † modus procedendi
non citato debitore, congruit facultati capiendi
poſſeſſionem propria auctoritate ex remedio *d. l.*
9 *creditores*, pro † cuius executione non eſt neceſſa-
ria citatio licet imploretur officium Iudicis, dum-
10 modo,† prout hic non imploretur pro impetran-
da licentia ingrediendi, ſed pro obtinenda familia,
vt aſſociet, vt aduertunt Salicet. *in eadem l.Credito-*
*res,n.*29.*verſ.alio modo, C.de pign.* Iaſ. *in l.*2.*n.*113.
C.de iur. emphyt. Menoch. *de adipiſcend. remed.*5.
*n.*150.Mantic.*de tacit.lib.*11. *tit.*5. *n.*5. Afflict. *dec.*
326.*n.*1. *&* 2. præſertim ſtante reſeruatione domi-
nij,& ſpecialis hypothecæ ſuper omnibus, & ſin-
gulis fructibus vineæ cum pacto, quod inde amo-
neri nequeant, niſi ſocietate integraliter ſatis-
facta de omnibus canonibus ſibi debitis, quæ
11 † reſeruatio tribuit indubitanter reſeruatario ius
petendi aſſociationem, vt fuit dictum *in Rom. Sal-*
uiani 7.Iunij 1635.coram R.P.D.meo Ghiſilerio, &
in Romana vineæ 4.Iunij 1635.*& 14.May* 1636.*co-*
ram bon.mem.Peronano.

Minus obſtat altera principalis exceptio, quam
opponebant Informantes pro Laura, quod ſcilicet
fuerit facta nouatio circa modum ſoluendi cano-
nes, ita vt qui prius ſoluendi erant pecunia, modò
ſoluerentur in tot cadis muſti, quia aſſerta nouatio
12 nullibi probatur, cum † tamen debeat concluden-
ter verificari, ex quo de iure nouiſſimo nouatio
non præſumitur, niſi fiat expreſſè, *l.fin. C.de nouat.*
Mantic.*de tacit.lib.*17.*tit.*3.*n.*3. *& ſeqq.* Rot.coram
Card.Seraph *deciſ.*1172.*n.*2.*& in rec. dec.*523. *n.*2.
*p.*4. Atteſtationes, quæ exhibitæ fuerunt ad pro-
bandam aſſertam nouationem, vltra quod ſunt
13 ſimplices fides † extraiudiciales, quæ regulariter
14 fidem non faciunt ex vulgat. Præſertim cum † ſint
factæ lite pendente, Rot.coram bon.mem.Buratto,
*dec.*479. *n.*12. non firmant quod aſſerta nouatio
fuerit perfectè firmata, & abſolutè concluſa, ſed
ſolum atteſtantur de modo, ac ſimplici tractatu
oretenus habito, non tamen rite, & ſufficienter
15 concluſo, ſicque nihil releuant, quia † oportet
quod res, quæ ſunt tractatæ à partibus, habeantur
pro perfectis, firmatis, & abſolutis ad effectum, vt
16 ius partibus tribuatur multa † enim tractantur, quæ
non perficiuntur, nec concluduntur, *l. ſciendum,§.*
dictum ibi,ea autem ſola,ff.de edilit.edict. Bald *in l.*
multum,n 5.*C.ſi quis alteri,vel ſibi benè.* Alex.*conſ.*
28.*n.*3.*lib.*1.Dec *conſ.*488.*n.*10. Gail.*obſeru.* 140. *n.*
10.*& duobus ſeqq.lib.*1. Rot. *diuerſ. dec.* 104. *n.* 6.
*p.*2.*& in rec.dec.*677.*n.*3.*in.fin.p.*2. cum aliis alle-
gatis *in Romana pecuniaria* 12.*Decembris* 1642. *co-*
ram me.

Eoque minus in eis vis fieri poteſt, cum elidan-
tur ex contrariis fidelibus cuſtodum ſocietatis il-
lius temporis, atteſtantium nullam nouationem
fuiſſe concluſam, quorum atteſtationes in concurſu
17 præponderant, & præualent, tum † quia ſunt viri
nobiles, & probatiſſimæ fidei, quibus propterea
magis eſt deferendum, tanquam dignioribus, &
nobilioribus, *l.*3.*in princ.& l.ob carmen in fine*, &
ibi Gloſ *in verb.imponi.ff. de teſt.c.in noſtra, extra*
eodem tit. Farinacc. multos cumulans, *tract. de teſti-*
*bus,q.*165.*n.*14. Mantic *dec.* 317. *n.*12. Tum † quia 18
deponunt veriſſimiliora, nam & primo non con-
ſtat quod fuerit ſeruata forma præſcripta à ſtatu-
tis ſocietatis, vnde † metiendo voluntatem à po- 19
teſtate, non eſt credendum quod cuſtodes abſque
ſolemnitatibus requiſitis fecerint nouationem,
quam facere non poterant. Hunded.*conſ.*69. *n.* 60.
*lib.*2.cum aliis per Rot.*dec.*186 *n.*8.*p.*5.*rec.* Secun-
do quia vinum fuit conſignatum æſtimatum, re-
dacto illius valore ad quantitatem, quæ † æſtima 20
tio facit vt perinde ſit, ac ſi ſoluta fuiſſet ipſa pe-
cunia, *l.ſi pro mutua.Cod.ſi cert pet.l. ſi pretij cauſ.*
vbi Bald.*in princ,C.de reſcind.vendit.* Rot. *in rec.*
*dec.*52.*num.*8.*p.*6 *& dec.*114.*num.*15.*p.* 7. & tamen
ſi mediante nouatione vinum fuiſſet ſubrogatum
loco pecuniæ, dicta æſtimatio non fuiſſet neceſſa-
ria. Tertio denique, quia in ſecunda partita in actu
conſignationis vini fuit facta proteſtatio quod ac-
cipiebatur ſine præiudicio deuolutionis, & citra
nouationem aliquam, quæ † proteſtatio licet ex 21
poſtfacto, deſeruit tamen notabiliter ad declara-
tionem præcedentis tractatus, cum † nedum à prio- 22
ri, ſed etiam à poſteriori, ſcilicet ex poſtfacto ge-
ſtis declaretur quid partes ab initio egerint, & in-
tellexerint, Mant *dec.*313.*n.*3.

Quatenus autem opus ſit immiſſionem † etiam 23
competere dictum fuit, quia creditum cum hypo-
theca probatur ex inſtrumento conceſſionis, poſ-
ſeſſio Iulij de tempore hypothecæ, vel poſtea, non
controuertitur, detentatio verò Lauræ probatur ex
inſtrumento captæ poſſeſſionis, & ſuſtentatione
litis, quibus concurrentibus datur immiſſio in Sa-
uiano, iuxta opinionem, quam paſſim Rota ſeruat.

Nec Lauræ ſuffragari poteſt eius creditum do-
tale, quia, præterquamquod in actis non conſtat,
cum † Societas in conceſſione vineæ reſeruauerit 24
ſibi dominium, & ſpecialē hypothecam ſuper fru-
ctibus pro ſatisfactione Canonum, præferri debet
in concurſu quibuslibet creditoribus etiam ante-
rioribus, & priuilegiatis, iuxta doctrinam Bart *in l.*
licet,C.qui potior in pign.hab. Scacc.*de camb s.* §. 1.
*q.*7.*p.*2.*ampliat.*8.*n.*165.Grat *diſcept.forenſ. c.* 527.
*n.*13.*& 14.& c.*730.*n.* 1. *& cap.* 900. *n.* 55. Franch.
*dec.*506.*n.*6.

Defectus autem iuriſdictionis deductus ex eo
quod Societas ab initio obtinuerit committi
cauſam iactationis, & iactationum, *ex remed.*
l.diffamari.C.de ingen.& manumiſſ. quod † eſt iu- 25
dicium ordinarium: vnde videbatur deficere iuriſ-
dictio reſpectu aſſociationis, & immiſſionis, nulla-
tenus probatur. Quia cum commiſſio habeat in
ventre clauſulam, † *quam,& quas,* abſque vlla taxa- 26
tiua, & reſtrictiua cenſetur data iuriſdictio; nedum
reſpectu iudicij ex dicto remedio *l. diffamari*, ſed
etiam aſſociationis, & immiſſionis ex vi, & natura
latiſſima dictæ clauſulæ, omnem cauſam, omneque
iudicium, ac ius, tam in petitorio, quam in poſſeſſo-
rio quomodolibet deductum, & deducen. compre-
hendentis, Rot *diu.dec.*684 *n.*2.*verſ.alij dicebant,*
*p.*3.*lib.*3.*& dec.*16.*num.*2.*part.*4. *in rec. deciſ.* 210.
*num.*6.*in fine,& dec.*789.*num.*4.*part.*3. *& deciſ.*57.
*num.*33.*part.*7. & † ea ſtante quis non cenſetur ſe 27
reſtrinxiſſe ad certum caput, neque elegiſſe certam
viam, Rot.coram ſanct.memor.Gregor. *deciſ.* 270.
*num.*4.

*num.*4.cum aliis ibidem per Add.

Ea, quæ iterum in diſputatione repetebantur de compenſatione rogituum factorum à Grappolino cum debito canonum, de Notarij deſtinatione ad effectum perquitendi dictos rogitus, & demum de exceſſu Canonis, præter quod ſunt extra dubium, fuerunt abundè ſublata in dictis duabus deciſionibus coram me.

Et ita vtraque parte informante reſolutum, &c.

AD II PART. INIT.

R.P.D. Meltio.

Romana Plateatici.

12. *Iunij* 1656.

ARGVMENTVM.

De poſſidente iure dominij: Plura de ceſſione fructuum an comprehendantur ſub ceſſione ſortis. Plura de Auocatione à poſteriore creditore per anteriorem, præcipuè ſi pignoris ius interueniat, & de aliis ad rem.

SVMMARIVM.

1 *Fructus non comprehenduntur in ceſſione ſortis principalis ſocietatis officij, niſi de illis fuerit facta expreſſa mentio.*

2 *Fructus ſocietatis officij, niſi fuerint expreſſè ceſſi, non comprehenduntur in ceſſione ſortis principalis, licet fuerint enunciati.*

3 *Enunciatiua ſimplex, nihil releuat.*

4 *Enunciatiua moderna, & prolata ab habente intereſſe, non probat.*

5 *Verba enunciatiua, nihil diſponunt, quia carent mente deliberata.*

6 *Fructus ſocietatis officij renouata habent hypothecam à die renouationis, non autem à die, qua fuit ab initio contracta ſocietas.*

7 *Hypotheca anterior poſteriori ſemper præferenda venit.*

8 *Immiſſio vigore Saluiani competit creditori habenti hypothecam anteriorem contra tertium poſſeſſorem.*

9 *Creditor anterior immiſſus ex Saluiano in poſſeſſionem bonorum debitoris nō poteſt impedire, quin alij creditores exerceant iura ſua contra eadem bona, poſtquam ipſe iam ex fructuum perceptione fuit ſatisfactus.*

10 *Poſſidens iure dominij facit fructus ſuos, nec ad eorum reſtitutionem tenetur, Declara vt num. ſeq.*

11 *Poſſeſſor vt faciat fructus ſuos debet eſſe omni ex parte poſſeſſor bonæ fidei.*

12 *Poſſeſſor tantum bonæ fidei æquiparatur Domino, quoad perceptionem fructuum.*

13 *Fructus reſtitui debent à die motæ litis.*

14 *Creditor anterior poſſidens rem debitoris, vt ſibi ſatisfaciat ex fructibus, non cogitur pignus reſtituere, niſi integrum creditum ei ſoluatur.*

15 *Creditor anterior poſſidens rem debitoris iure pignoris non tenetur, nec glebam dimittere ad commodum aliorum creditorum concurrentium niſi ei integrum creditum ſoluatur.*

16 *Creditor poſterior, nō poteſt auocare pignus à creditore anteriori, niſi ei ſoluat integrum creditum.*

17 *Emptor ſoluens pro rata pretium creditoribus anterioribus venditoris, tuetur in poſſeſſione ratione eius, quod creditoribus anterioribus ſoluit.*

18 *Poſſeſſio plurium pro indiuiſo admittitur diuerſis reſpectibus, & eſt compatibilis.*

19 *Immiſſio pro indiuiſo conceditur à Rota creditoribus aduerſus alium creditorem, pro rata excedente creditum anterius.*

20 *Dec. Mant. c. 69. probatur.*

21 *Deciſ.* in Romana Saluiani interdicti 2. Aprilis 1607. coram Innoc. X. *declaratur.*

22 *Creditor poſſeſſor poteſt ad tuendam ſuam poſſeſſionem referre à creditoribus ceſſionem iurium pro maiori ſumma quam ipſis creditoribus realiter ſoluit.*

DECISIO XXXIII.

IN ſecunda Deciſione in hac cauſa coram me
emanata ſub die 22. Maij 1651. receſſum fuit
ab alia præcedentis anni, edita ſub die 25. Iunij, &
in ea reſolutum fuit, R.P.D. Palutio competere re-
tentionem, quoad Plateaticum, de quo agitur pro
duobus creditis ei ceſſis. Vno ſcilicet ſcut. 210.
quod ei ceſſit Roccamaura creditor Papirij Capi-
zucchi occaſione fructuum, & ſortis principalis
ſocietatis officij ſcut. centum contractæ vſque de
anno 1633. Alterum verò ſcutor. 316. quod pariter
ei ceſſit Iacobus Albertinus pro totidem ab ipſo
ſolutis Olimpiæ Antoninæ, ſeu Franciſco Porca-
rio eius filio ex cauſa fructuum cenſus impoſiti ab
anno 1634. Per D. Papirium Capizucchum ad fa-
uorem præfatæ Olimpiæ in ſumma ſcut. 1000. cui
idem Albertinus tanquam fideiuſſor ipſius Capi-
zucchi acceſſerat; cum autem creditores eiuſdem
Capizucchi, & præſertim D. Iunipera Manfrona,
ac DD. Emilius Plattus, & Io. Antonius Piſentia
obtinuerint de nouo audiri; propoſita ſub hac die
huiuſmodi cauſa, reſolutum fuit per Dominos,
Deciſionem vltimam eſſe reformandam; nam † re- 1
ſpectu ſocietatis officij Roccamauræ, viſa fuit non
ſubſiſtere, quod creditum ceſſum in prædicta ſum-
ma ſcut. 210. ſuſtineatur, vt in dicta deciſ. fuit fir-
matum, ſed ſolum in ſumma ſcut. 100. pro qua ini-
ta fuit ſocietas, quæ verè, & realiter ceſſa fuit ipſi
R.P.D Palutio, vt colligitur ex Inſtrumento ipſius
ceſſionis, dato *in Summ. creditorum ſub num.* 7. to-
tidemque ob eodem ceſſionario ſoluta fuerunt, &
cum nulla in tali ceſſione legatur facta mentio
fructuum, de illis nulla ratio haberi debet, & † li- 2
cet in principio Inſtrumenti enuncientur etiam
fructus aſcendentes ad quantitatem ſcut. 110. hu-
iuſmodi ſimplex † enunciatiua nihil releuat. Rot. 3
dec. 574. *num.* 4. *part.* 4. *rec. tom.* 3. & coram Merlino
dec. 405. *num.* 9. Maximè cum † ſit ſatis moderna, 4
vt emanata ſub die 11. Iunij 1650 ac prolata ap-
pareat à perſona habente intereſſe; propterea his
eam de cauſis non probat, Crauett. *de antiq. temp.*
part. 1. §. 1. *num.* 7. & 9. Rota *dec.* 160. *num.* 9. *part.* 1.
rec. & dec. 607. *num.* 2. *coram ſan. mem. Greg. XV.* &
eſt regula, vt verba † enunciata, quia deliberata 5
mente carere videntur, nihil diſponant, quod no-
tant DD. *in l. ex hac ſcriptura, & l. ex his, C. de te-
ſtam. milit. c. ſi Papa, de priuil. in* 6. Menoch. *conſ.*
372. *num.* 16. Rota coram Merlino *dec.* 668. *ſub n.* 2.
At quatenus etiam ceſſi fuiſſent huiuſmodi fru-
ctus, quoad illos, neque ſuffragaretur ipſi R. P. D.

Palutio

6 Palurio ceſſio, quia † nihilominus eſſet creditor
poſterior; ſocietas enim inita fuit de anno 1615.
& renouata fuit ſolum de anno 1636. pro ſcutor.
100. vt conſtat ex confeſſione partium de qua *in*
d. Summar. creditorum, ſub num. 7. & quia fructus, in
ſummaſcut 100. decurſi ſunt a dict. anno 1636. &
ſic poſt ſecutam aſſertæ ſocietatis reuocationem,
vt conſtat ex Inſtrumento ſolidationis factæ inter
Roccamauram, & Capizucchum *d. Summ.* Credi-
torum, *n.* 8. Vtique reſpectu horum fructuum rema-
nerent anteriora credita D. Iuniperæ Manfronæ,
aliorumque creditorum, quæ habent hypothecam
anteriorem, ſcilicet ab anno 1634 & vt hypotheca
7 † anterior ſit ſemper præferenda poſteriori decla-
rat Ripa *in l. prim. n. 5. ff. de priu. cred.* Mant. *dec.* 69.
n. 1. Rot. *dec.* 419 *n.* 10. *p.* 4. *rec. t.* 2. & curam Meil.
8 *dec.* 616. *n.* 2. & ſignanter † quod vigore anterioris
hypothecæ, ex remedio vtilis Saluiani competat;
immiſſio etiam contra tertium poſſeſſorem, tradit
Ripa *in rubr. ff. de pign. n.* 19. Rot. *dec.* 619. *ſub n.* 2. *in*
fin. p. 2. *rec.* prædictis igitur ſcut. 100. additis aliis ſc.
316. ceſſis ab Albertino, creditum R. P. D. Palutij
reducitur in totum ad ſummam ſc. 416. tantum.

Maior autem huius cauſæ difficultas conſiſtit
in eo, quod creditores prætendunt litem contra
R. P. D. Palutium fuiſſe introductam, vſque de an-
no 1648. eumque durante huiuſmodi lite exegiſſe
penſiones controuerſi Plateatici ſpatio octo anno-
rum ad rationem ſc. 80. quolibet anno, quæ conſti-
tuũr ſummam ſc. 640. quæ cum excedant eius cre-
ditum in ſummam ſc. 224. ſic ille remaneat magis
9 ſatisfactus, vnde † impedire nunc non valeat, quin
d. creditores vtantur Iuribus ſuis, vel actione hy-
pothecaria, vel ex Saluiano pro conſequutione il-
lius, quod eis deber. iuxt. text. *in l. qui à debitore* 11.
ff. qui potior. pign. hab. Rot. apud Cenc. *de cenſib.* 451.
num. 1. *&* 2.

10 Et † quamuis idem R. P. D. Palutius aſſerat, vi-
gore ceſſionis, ſiue donationis ei factæ à q. Mar-
chione Baldaſſare Palutio eius Auo de huiuſmodi
Plateatico, illud poſſidere ex iure dominij, & per
conſequens feciſſe fructus ſuos, nec teneri ad ali-
quam eorum reſtitutionem, vt firmat deciſio, quæ
reuidetur, *in §. neque habita fuit in conſideratione;*
tamen hoc aliquam pati difficultatem DD. viſum
11 fuit, quia † reſpectu acquiſitionis fructuum, vt poſ-
ſeſſor illos ſuos facere poſſit, debet eſſe omni ex
parte bonæ fidei poſſeſſor ad text *in l. bona fides, ff.*
de acquir. rer. dom. Rota coram Penia *deciſ.* 121.
num. 2. & coram Buratto, *deciſ.* 227. *num.* 4. vbi
12 quod poſſeſſor † tantum bonæ fidei æquiparatur
Domino quoad perceptionem fructuum, num au-
tem talis dici potuit dictus R. P. D. Palutius dubi-
tatum fuit, nam quoad creditores, qui contra eum
litem mouerunt, fuit ipſe conſtitutus in mala fide;
Vnde non videtur feciſſe fructus ſuos, cum ſatis
trita ſit in his concluſio, quod à die moræ litis ve-
niunt fructus, iuxta naturam interdictorum ad
13 text. *in l.* 3. vbi Gloſſ. & ibi DD. Oddofred, Alberic.
Bart. & Angel *ff de interdict. l.* 1 *§. ex die quo* & ibi
Gloſſ. *in verbo interdict. ff. de vi, & vi armat. & in*
l. quaſitum, §. ex hoc, ff. de precar. Rota coram
Caualer *deciſ.* 409 *num.* 1. cum pluribus aliis relatis,
per Addent. ad Burat. *deciſ.* 184. *litter. A. & B.* Vn-
de prætendunt creditores, vt dictorum fructus
ſint excomputandi cum creditis eidem R. P. D.
Palutio ceſſis, maxime cum ipſi obtinere non
poſſint, niſi reſtituta integra ſumma in ceſſione
contenta.

Verum quia quotieſcumque † quis poſſidet 14
rem aliquam titulo creditoris, vt ſibi ſoluat de fru-
ctibus eiuſdem rei, creditor anterior nunquam re-
ſtituere cogitur pignus, niſi integrum creditum ei
reſtituatur, per text. *in l. quamdiu, C. de diſtract. pign.*
Surd *dec.* 44. *n.* 7. adeo vt neque † teneatur poſſi- 15
dens dimittere glebam ad commodum aliorum
concurrentium, niſi prius ipſo ex integro ſatisfacto,
reſeruando † tantummodo poſterioribus credi- 16
toribus beneficium auocandi pignus, & ſoluendi
integrum creditum anterioribus. *l. potior. ff. qui po-*
tior. in pignor. hab. l. acceptam mutuo, C. de vſur. latè
Rot. in Romana Saluiani 27. Maij 1631. coram
bon. mem. Pirou. quæ eſt, *dec.* 135. *ſub n.* 3. *& ſeq p.* 6.
recent. prout etiam quando † emptor ſoluit tantum 17
pro rata Creditoribus anterioribus; quia tunc non
ſoluit ad confirmandam ſuam hypothecam, ſed ad
effectum, vt rem emptam ſub hypotheca ab illa
liberet, vtroque caſu ei ſubuenitur ex æquitate, per
text *in l. qui à debitore, ff. qui potior. in pign. hab.* &
tuendus eſt ratione illius, quod Creditoribus ante-
rioribus ſoluit, ibi (quia debitori ſuo prædium
obligatum comparauit, catenus tuendus eſt, qua-
tenus ad priorem Creditorem ex prædio pecunia
peruenit) vt ita firmauit Rota *d. deciſ.* 1635. *num.* 15.
part. 6. *rec.*

Ex his igitur colligitur quod † poſſeſſio plu- 18
rium poſſidentium pro indiuiſo diuerſis reſpecti-
bus admittitur, ac compatibilis eſt, iuxta text. *in l.*
3. *§. ſi ex pluribus, ff. de acquir. poſſeſſ.* cum pluribus
aliis relatis, per Modern Fotoliuien. *de pign. lib.* 4.
tit. 2 *quaſt.* 44. *ſub num.* 17. Vnde † cenſuerunt Do- 19
mini in hoc quoque caſu immiſſionem pro indi-
uiſo concedendam eſſe D. Iuniperæ Manfronæ, ac
aliis creditoribus dicti Papirij Capizuchi pro rata
excedente vere Credita anteriora eiuſdem R. P. D.
Palutij, quod autem Rota hoc practicauerit, teſta-
tur Caualer, *dec.* 652. *num.* 4. *&* 5. qui hanc opinio-
nem tanquam æquitati conſonam amplectendam
declarat, & fuit dictum in allegata Romana Sal-
uiani, 24. Maij 1632. coram bon. mem. Pirouano
confirmata 14. Ianuarij 1635. coram eodem. Nec-
nõ in Romana Saluiani 22. Iunij 1643. ſub §. *Ter-*
tium autem. coram Reu. Terraconen. in Maceraten.
Saluiani 10. Martij 1647. coram Eminent D Card.
Corrado Modern. Fotoliuien. *de pign. lib.* 4. *tit.* 2.
q 44. *n.* 16. *cum ſeq.*

Neque † obſtat Deciſio Manticæ 69. *ſub num.* 3. 20
verſ. neque ad rem pertinet, quæ licet loquatur de
emptore, & poſſidente Iure dominij, & declaret
quod ſi etiam pretium ſit ſolutum anterioribus
creditoribus non abſorbeat totam rem, in nihilo illi
ſubuenitur per viam retentionis, tamẽ in dicta de-
ciſ. nullæ DD. auctoritates afferuntur pro compro-
batione huius opinionis, vltra quod id obiter fir- 21
matur. Deciſio † vero in Spoletina Saluiani inter-
dicti 2. Aprilis 1607. coram San. mem. Innoc. X.
Neque applicabilis viſa fuit huic caſui, quia omnes
doctrinæ in ea relatæ, loquuntur in creditore poſ-
ſidente iure pignoris, non autem iure Dominij, vt
in iſto caſu.

Demum † nihil refert, quod idem R. P. D. Palu- 22
tius, pendente lite reportauerit ceſſionem iurium
à creditoribus Capizuchi pro maiori ſumma,
quæ verè, & realiter pro pretio per ipſum ſoluta
fuit, quia dum poſſidebat, certum eſt, quod facere
hoc potuit pro tuitione ſuæ poſſeſſionis, ex textu
ſatis claro, & rotundo *in l. per diuerſas*, vbi Bar-
tol. & Comment. DD. *C. mandati*, & latè fuit

firmatum

ſirmatu in *Æſina bonorum 1. Iulij 1639. coram R. P. D. meo Bichio.*

Et ita reſolutum fuit, vtraque parte informante, &c.

AD II. PART. INIT.

R. P. D. Albergato.

Romana Fideicommiſſi de Incoronatis.

Ven.7. Iunij 1653.

ARGVMENTVM.

De donationis iure, prælatione, & Dominio tranſlato ex ipſa; præcipuè ex Clauſula Conſtituti. De ipſius ſimulatione. De cauſæ oneroſæ, & lucratiuæ concurſu, &c.

SVMMARIVM.

1 *Bona fideicommiſſi alienata per filium, cui competit detractio legitimæ remanent libera omni onere fideicommiſſi.*

2 *Alienationes primo loco facta per grauatum cedunt in detractiones ipſi debitas.*

3 *Poſſeſſores rei fideicommiſſaria diſtracta à grauato pro ſuis detractionibus, ſunt legitimi contradictores ad impediendam immiſſionem fideicommiſſariis.*

4 *Creditor ex cauſa oneroſa præfertur Donatario; licet anteriori, cui bona donata non fuerunt tradita.*

5 *Donans ante traditionem poteſt de re donata liberè diſponere.*

6 *Hypotheca expreſſa bonorum donatorum appoſita in inſtrumento donationis pro illius obſeruantia, excludit diſpoſitionem text.* in l.fin. §. Lucius Titius ff de Donat.

7 *Donatarius cui pro obſeruantia donationis fuerunt hypotheca bona, ſi ſit prior in tempore præfertur aliis poſterioribus non attenta cauſa lucratiua, vel oneroſa.*

8 *Cauſa oneroſa in hypothecaria non habet priuilegium prælationis.*

9 L.fin. § Lucius Titius, ff de Donat. *declaratur.*

10 *Poſſeſſio rei donata transfertur per reſeruationem vſusfructus, & clauſulam Conſtituti.*

11 *Clauſula Conſtituti, eſt tranſlatiua vera poſſeſſionis.*

12 *Clauſula Conſtituti appoſita in inſtrumento donationi operatur, quod Donatarius poſteriori creditori, quantumuis cauſam oneroſam habenti præferri debeat.*

13 *Simulatio contractus inficit virtutem clauſularum in illo appoſitarum, illaſque penitus inefficaces reddit.*

14 *Simulatio interueniens circa contractum principalem influit etiam in acceſſoriis.*

15 *Creditor ex cauſa oneroſa, licet poſterior, quando præferatur aliis venientibus ex cauſa lucratiua.*

16 *Simulatio probatur ex confeſſione contrahentiũ.*

17 *Simulatio, vbi fuit probata per confeſſionẽ partium, non eſt neceſſe probare cauſam ſimulandi.*

18 *Simulandi cauſa probata dicitur, quãdo per contractum ſimulatum euitatur ſolutio æris alieni*

19 *Simulatio probata cauſa ſimulandi, ſatis dicitur iuſtificata, ſi duæ concurrant coniectura.*

20 *Simulatio, & fraus facilius præſumitur inter coniunctas.*

21 *Simulationis donationis præſumptio oritur ex immenſitate ipſius donationis.*

22 *Simulatio donationis arguitur ex eo, quod donans poſt contractum perſeuerauerit in poſſeſſione rei donata.*

23 *Donatarius ſi apprehendat poſſeſſionem rei donata alio titulo quam donationis, reſultat ex hoc præſumptio ſimulationis donationis.*

24 *Simulationis præſumptiones quæ ſingula de per ſe non ſufficerent vnita plenè ſimulationem probant.*

25 *Donatio facta ex cauſa matrimonij dicitur ex cauſa oneroſa.*

26 *Donatio non dicitur facta ex cauſa matrimonij, quando ſuperuenit poſt capitula matrimonialia, & inſtrumentum dotale in quibus nulla ſit facta mentio talis donationis.*

27 *Donatio dicitur pura, quando cauſæ in illa expreſſa, non ſunt finales, ſed impulſiuæ.*

28 *Simulationis exceptio non admittitur in iudicio immiſſionis, Declara, vt n.29.*

29 *Simulatio adducta ad effectum infirmandi contractum plenas requirit probationes.*

30 *Simulatio adducta, non ad inualidandum contractum, ſed vt facilius intret æquitas preferendo creditore ex cauſa oneroſa, & poſſidente ad excluſionem anterioris ex cauſa lucratiua, admittitur concurrente ſuſpicione, Iudicis arbitrio penſanda.*

DECISIO XXXIV.

Ex duplici fideicommiſſo, altero videlicet à Marcello de Incoronatis, & altero à Franciſco eius filio in defectum deſcendentium, ad fauorem proximorum ordinato, petitam ab Angelo Incoronato immiſſionẽ ex remedio, *l.fin.C.de edict. Diui Adrian. tollen.* ſiue vtilis Saluiani interdicti poſſeſſionem Caſalis Aquætrauerſæ per eundem Franciſcum pretio ſcu.14. mil. venditi Excellentiſſ. D. Principi Burgheſio denegauit Rota in deciſione edita 9.Maij 1642. coram Reu. Terracinen. eaque hodie coram me in illius locum ſubrogatio ad inſtantiam Marci Antonij ad trutinam reuocata, & vtraque parte bis informante diſcuſſa Domini ſteterunt in deciſis.

Quo enim ad fideicommiſſum Marcelli certum eſt, quod non competit immiſſio, quia † Caſale 1
controuerſum per eius alienationem à Franciſco, cui legitima debebatur, factam, liberum remanſit, & vt partes expreſsè declararunt à quocumque onere exemptum, Fuſar. *conſ.52. num.3.* Cyriac. *contrmedian.284.n.9.* Modern.Foroliuieo.*de legit.lib.2. tit.2.q.5.n.4.* Rota coram ſa.me.Gregorio XV. *deciſ.266.num.3. dec.580. num.2.* coram Caualer. *deciſ.496.n.15.*coram Buratto,*dec.394.n.8.*in Romana fideicommiſſi de Mutis 2.Iunij 1650.*§.De aliis,*
coram R.P.D.meo Meltio, & ratio eſt, quia † pri- 2
mæ bonorum diſtractiones cedunt in detractiones grauato debitas, iuxta text. *in l. Marcellus, §. res*
quæ.ff.ad Trebellian. adeo † vt earum vigore etiam 3
tertij poſſeſſores aduerſus prætenſos fideicommiſſarios ſuam poſſeſſionem tueri poſſint. Oldrad. *conſ.107.num.8.* Gabr. *conſ.48. num.45. verſ.Dicitur etiam, l.1.* Cephal. *conſ.624.num.6.& 7.* Surd. *conſ.576.n.40.& 41.* Peregrin. *de fideicom. art.39. n.4.* Rot.coram Andrea *dec.80. num.1. in Romana*

fideicommiſſi de Zuccaris 14. *Nouembr.* 1639 *§ quod autem, coram R. D. meo Decano*, & in Ceſenaten.
bonorum 10 Martij 1649. coram R.P.D. meo Peu-
tingerio, confirmata 16. Martij 1651. *coram me.*

Quo verò ad aliud fideicommiſſum à prænomi-
nato Franciſco conſtitutũ in donatione per ipſum
facta Cæſari eius filio, ac illius deſcendentibus, &
in eorum, ac Marcelli alterius filij, ipſiuſque deſ-
cendentium defectum ad fauorem ſibi proximio-
ris in gradu, ad impediendam Marco Antonio im-
miſſionem, adducebatur textus *in l. final. §. Lucius*
4 *Titius ff. de donat.* per † cuius diſpoſitionem in de-
ciſione, quæ reuidetur reſolutum fuit, aſſertam do-
nationem, quamuis anteriorem non præiudicare
Domino Principi, qui ex cauſa onerosa in poſſeſ-
5 ſione reperitur, ea ratione, quia donans † ante tra-
ditionem poteſt de re donata liberè diſponere, vt
explicat Cuman. *in l. priuilegia. n. 7. verſ. aliud eſt, ff. de priu. cred.* Alciat. *in l. pupill num. 14. ff. quæ in fraud. cred.* Cephal *conſil. 515. num. 10.* Gutier. *de Iuram. confirm. part. 3. cap. 15. num. 50. verſ. Sed profectò*, Caſtill. *dec. 72. n. 1.* & in addit. ad Rouit. *dec. 48.*
plenè Carleual. *de Iud. tom. 2. l. 1. tit. 3 diſp. 40.* Rota
in Vetulana bonorum 29. Febr. 1644. *coram R. P. D. meo Pentingerio.*

6 Verum † hodie animaduerſum fuit, quod pro
manutentione donationis, de qua agitur, adeſt ex-
preſſa bonorum donatorum hypotheca, quæ ex-
cludit diſpoſitionem eiuſdem textus *in d. §. Lucius*
7 *Titius*, & † operatur, vt potior in tempore non
attenta cauſa lucratiua, vel onerosa præferri debeat,
iuxt text. *in l. qui balneum, l. potior. ff qui pot. in pignor. hab. l. 3. C. eodem, l. ſi quidem, C. de donat. inter virum, & vxorem, l. de rebus, C. de donat. ante nupt. l. quæ prædium, C. ſi res alien. pign. datar. ſit. l. 1. C. de*
8 *Iure fiſci, lib. 10.* in † hypothecaria enim cauſa
onerosa non habet priuilegium prælationis, vt re-
iectis contrariis, latè firmat Gait. *de credit. cap. 4. quæſ. 11. præſertim à n. 1574.* vbi hanc opinionem
magis veram probat, & communem aſſerit, vtpotè
quia contraria duntaxat procedit, quando donata-
rius non habet hypothecam, ſed tantum perſona-
lem actionem, vt declarando doctrinam Cumani,
in d. l. priuileg. tradit Mantic. *de tacit. lib. 11. tit. 55. n. 13. verſ. quia Cuman loquitur.* Pacific. de Saluian.
inſpect. 3. cap 2. n 470. Felician. *de Cenſib. lib. 1. c. 5. num. 17.* Fontanell. & alij relati ab Amat. Panorm.
var. reſol. lib. 1 reſol. 26 n. 16. Hermoſil. in Addit. ad
Greg. Lopez *lib. 4. tit. 4 p. 5 gloſ. 2. num. 8.* Paleaz. *de maiorat. p. 1. q. 54. n 11.* & hanc opinionem vti me-
lioribus fulciram rationibus, & communiter rece-
ptam, ſequuti quoque ſunt Piccard. *in comment. ad l. prin. ff. de priu. cred. poſt §. quadam actiones, n. 10. inſt. de action.* Gabr. *conſ. 82. n. 1. & ſeqq. lib. 1.* Opi-
cell. *de teſtam. pauper. tit. 1. de dilat. 5. n. 131.* Gabr.
Sarac. *in addit. ad ſingular.* Matthæſil. *n. 3.* Rodriq.
de concurſ. credit p. 2. art. 1. n. 19 & 20. Caten. *reſol. 507. n 4. lib. 1.* Pignatel. *contro. forcaſ. cap. 19. præſertim, ſub n. 16. centur. 1.* Modern. Foroliuien. *de pignor. lib. 4. tit. 1. q. 1. n. 21.* relat. per Adden. *ad deciſ. 666. n 6. p. 4. tom. 3. rec.* & firmauit Rota, *dec 437. p. 1. dec. 133. num. 1. part. 1.* & clarius in Romana
Saluiani de Caſalibus 21. *Iany* 1641. *coram R. P. D. meo Cerro*, impreſſa apud Zacch. de obligat. Ca-
mer. *dec. 189. n. 29.* & penes Modern. Foroliuien.
de pignor. deciſ. 50. n. 54.

9 Præterea † text. *in d. §. Lucius Titius*, hic non
applicatur, quia eius diſpoſitio procedit tantum,
vbi nulla ad fauorem Donatarij interuenit traditio,
vt patet ex illius verbis, ibi, *donauit, & ante traditionem eundem fundum poſt dies paucos, Seio pignori obligauit*, ſecus autem eſt, quando in Donatarium
tranſlata fuerit poſſeſſio nedum per realem tradi-
10 tionem, ſed etiam (prout in noſtro caſu) per reſer-
uationem vſusfructus, & clauſulam Conſtituti,
11 quæ † eſt tranſlatiua veræ poſſeſſionis, & † opera-
tur, vt Donatarius poſteriori Creditori, quantum-
12 uis cauſam onerosam habenti præferri debeat, vt in
puncto declarauit Senat. Regni Aragon. apud Io-
ſeph. Seſſ *deciſ. 405 num 4. lib. 4.* Gait. *de credit. quæſt 11. num. 1178. & ſequ. & in append. ad eundem tract. part. 2 num 35. reſol. 3. num 81. reſol. 5. per tot.* Caten. *d. reſol. 107. num. 6.* Pignatell. *contr. 19. n. 19. cent. 1.* Hodiern. ad Surd. *dec. 111. num. 10.* Pe-
guer. *dec. 48. num 6. & 7.* idem ſentit Gutier. ſecta-
tor contrariæ opinionis *de iuram conſ part. 3. c. 15. n. 15 erga fin.* Rouit. *d. deciſ 48. n. 15.*

Sed nihilominus DD. adhuc ſteterunt in deci-
ſis, quia ſimulatio, † quam manifeſtam redolet aſ- 13
ſerta donatio, virtutem harum clauſularum inficit,
illaſque penitus inefficaces reddit, Rota *deciſ 11. num. 18. & ſeq. p. 7. recent.* nam † ſi interuenerit 14
circa perſonalem contractum influit etiam in ea,
quæ illi ſtant acceſſoriæ, vt ex Aretin. in *l. 1. §. ſi vir vxori, col. 3. verſ. ſed hoc eſſet concedendum, ff. de acquir. poſſeſſ.* & aliis alleg. firmatur in deciſione,
quæ reuidetur, ex traditis per Farinac. *de falſ. & ſimulat. q. 162. num. 32.* Rota *deciſ 308. num. 14. p 5. recen* & † operatur quod aſſertis fideicommiſſariis 15
ex titulo lucratiuo venientibus, non ſit conceden-
da immiſſio, eiſque præferendus ſit D. Princeps,
qui ex cauſa onerosa in poſſeſſione reperitur, vt in
puncto ſimulationis probat Anton. Panorm. *d. reſol. 26. n. 17.* aliique relati per Modern. Foroliuien.
de pign. lib 4 tit. 1. q. 25. n. 3. vbi Deciſio, quæ hodie
confirmatur, in hoc ſenſu adducitur.

Simulatio † autem probatur ex confeſſione tam 16
Franciſci donantis, quam Cæſaris, & Marcelli do-
natariorum, qui in venditione Caſalia controuerſi
facta D. Principi aſſeruerunt, nullam illius præceſ-
ſiſſe donationem, ex quo arguitur, quod eam ha-
buerint pro non vera, & ſimulata, vt notat Bald.
conſ. 431. n. 1. & ſeq. lib. 5. Angel. *conſ 47. ſeu 48. n. 1. verſ. ſi poſt donationem appareret*, Mandel. *conſ. 386. n. 9.* Ludouic. Motor. *conſ. 47. ſub n. 15. & 17.*
Bertrand. *conſ. 309. num. 1. lib. 4.* Carocc. *deciſ. 1. in fine, verſ. additur, & 6.* Rot. *dec. 141. num. 7. p 3. recent.* adeo vt ſtante hac partium confeſſione non 17
ſit quærendum de cauſa, vt inquit Farinac. *de falſit. & ſimulat. d. q. 162. n. 139.* Gratian. *diſceptat. 600. num. 19.* Rota coram Burati *dec. 733. n. 4. in Romana Cenſus 17. Decembr. 1627. coram Merlino*, & in
Romana locorum montium 21. Martij proximi
præteriti, *§. adeo vt, coram R. P. D. meo Rojas*,
cum aliis allegatis per Adden. ad ſa. me. Greg XV.
dec. 157. n. 17. quæ † tamen in præſenti non defi- 18
cit, vtpotè reſultans ad euitandam ſolutionem æris
alieni ante, & poſt hanc omnium ferè bonorum
largitionem contracti, *l. omnes, §. Lucius, ff. de his, quæ in fraud. cred.* Bald. *in l. ſi vnquam, C. de reuocan. donat.* Soccin. Sen. *conſ. 108. n. 2. in fine cum ſeq. lib. 1.* Pariſ. *conſ. 53. n. 17. lib. 1.* Becc. *conſ. 52. num. 54. vol. 1.* Rota *d. dec. 741. n. 4. part. 3. rec. & in Romana Pecun. 9. Iunij 1636. coram Merlino.*

Data † autem cauſa ſimulandi, ſimulatio concur- 19
rentibus duabus coniecturis plenè probatur, Bartol.
in l. poſt contractum, n. 2. & ſeqq. de donat. Mandell.
conſ. 386. num. 3. Farinacc. *d. q. 161. num. 106.* Staib.

Iun.

Iun. reſol. 4. *n.* 10. Rot. *dec.* 383. *num.* 13. *p.* 5. in Ro-
mana Pecuniar. 28. Maij 1649. §. *ad conuincendum*,
& in Vetulana molendini 12 Ianuar. præteriti, §.
fin coram Emin. D. Card. Otthobono. In præſenti
20 verò plures, & vrgentes concurrunt, nam † præ-
ter quod donatio fuit facta filio, & inter coniun-
ctos facilius fraus, & ſimulatio præſumitur, *l. lata,*
C. de donat. Bald. *conſ* 70. *num.* 1. *lib.* 1. Soce. Sen.
conſ. 264. *num.* 2. *verſ. tertio arguitur, lib.* 3 Gozzad.
conſ. 1. *num.* 24. Natt. *conſ* 443. *num.* 10. Farinacc.
conſ. 43. *ſub num.* 3. *lib.* 1. Penia *dec.* 346. *n.* 5. fuit †
21 ponderata immenſitas eiuſmodi donationis, quæ
omnia bona continet, *d. l. inter omnes, § Lucius, ff.*
de his, quæ in fraud. cred. Alex. *conſ.* 86. *num.* 3. *lib.* 7.
Ceph. *conſ.* 137. *num.* 78. Honded. *conſ.* 46. *num.* 17.
& ſeqq. lib. 1. Farin. *de falſit. & ſimulat. q.* 164. *n.* 122.
Afflict *dec.* 370. *ſub num.* 17. Rota *decis.* 24. *num.* 4.
part. 3. *decis.* 179. *num.* 11. *part.* 4. *tom* 2. *decis.* 594.
22 *n.* 3. *part.* 5 *rec.* Et † inſuper poſſeſſio Donantis poſt
donationem, ex qua regulariter inſurgit coniectu-
ra ſimulationis, *l. ſicut, § ſuperuacuum, ff. quib. mod.*
pig. vel hypoth. Menoch *de arbitr caſu* 39 *& de præ-*
ſumpt. lib. 3. *præſum.* 123 *num.* 110. Mantic. *de tacit.*
lib. 13. *tit.* 36. Farinac. *d. q.* 162. *num.* 228. cum alijs
adductis *in Rom. Domus ad Tranſtiberim* 18. *Iunij*
1638. *§ ſed viſa, coram Panzirolo.* Præſertim quia
23 poſt † illius mortem, Cæſar aſſertus Donatarius bo-
norum, poſſeſſionem accepit non in vim donatio-
nis, ſed vigore Auiti fideicommiſſi à Marcello or-
dinati, quod indubitanter comprobat illam, pro ſi-
mulata, & non vera habuiſſe, iuxta tradita per
24 Mandell. *conſ.* 386. *ſub num.* 7. & † hæ coniecturæ
licet de per ſe conſideratæ, aliquam pati poſſint
difficultatem, ſimul tamen vnitæ plenè ſimulatio-
nem aſſertæ donationis probant ad not. *in l. ſtipu-*
latam, ff de vſur. Gabr. *conſ.* 51. *num.* 10. *lib.* 2. Ro-
uit. *decis.* 3. *num.* 16. *verſ. ex quibus*, Rota *decis.* 71.
num. 8. *poſt* 1. *vol. conſil.* Farinac *in Auenionen. ſi-*
mulationis 29. *Ian.* 1635. *coram Panzirolo, & in d.*
Rom. Pecu. 9. *Iunij* 1636. §. *Domini omnibus, coram*
Merlino.
25 Non obſtat, quod dicta † donatio emanauerit
ex cauſa matrimonij, quæ titulum oneroſum præ-
ſefert. Caſtill. *decis.* 12. *num.* 5. *&* 6. Rota coram
26 Gregor. *decis.* 563. *n.* 4. *&* 5. quia † cum eam, abſque
ipſius mentione præceſſerint capitula matrimonia-
lia, & dotale Inſtrumentum, non præſumitur ma-
trimonij intuitu concepta, ſed gratuita, & volun-
taria cenſetur. Fontanell *de pact. nupt. tom.* 1. *clauſ.* 4.
gloſ. 1. *ſub n.* 20. *verſ. ex quibus.* Eoque magis, quia
27 † aliæ cauſæ vltimæ conſeruationis bonorum in
agnatione, & liberalitatis, ac amoris donantis erga
Donatarios expreſſæ fuerunt, vndè neutra ex illis
cenſetur finalis, ſed omnes impulſiuæ, ideoque
donatio remanet pura, vt in puncto reſpondit Ro-
ta, *decis.* 20. *num.* 14. *& ſeqq. & decis.* 251. *num.* 12.
part. 5. *rec.*
28 Minus obſtat, quod † in Iudicio immiſſionis
hæc exceptio ſimulationis non admittatur, ex tra-
ditis in Meleuitana bonorum 1. Febr. 1651. *coram*
29 *Em. Card. Otthob.* Quia † id procedit, vbi illa al-
tiorem indaginem requirit, ſecus autem eſt, quan-
do ſimulatio ex confeſſione partium, vt hic, & vr-
gentiſſimis cōiecturis probabili cauſa ſuffultis pro-
bata remanet. Staib. Iun. *reſol.* 9. *num.* 9. & firma-
tum fuit in Peruſina Cenſus 18. Mart. 1648. *coram*
R. P. D. meo Peutingerio. Præſertim, quia non
agitur de ſimulatione ad effectum detrahendi actū,
illumque habendi non pro facto, etiam in præiu-

dicium facientis, iuxta terminos, *l.* 1. *& toto tit. C.*
plus valere quod agitur, quam quod ſimulatè, quo
caſu plenior probatio, & exactior diſcuſſio ſimula-
tionis neceſſaria videtur, ſed † ad effectum, vt fa- 30
cilius inferet æquitas pro ſecundo Creditore one-
roſo, & poſſidente, in excluſionem anterioris agen-
tis ex cauſa lucratiua, ad quem, ſolam probabilem
ſuſpicionem fraudis, vel ſimulationis Iudicis arbi-
trio penſandam ſufficere, firmarunt Amat. Panorm.
d. reſol. 26. *n. vlt.* Carocc. *dec.* 1. *per tot.* Et ita, &c.

AD II. PART. INIT.

R. P. D. Meltio.

Romana Plateatici.

Lunæ 22. *Martij* 1651.

ARGVMENTVM.

De dominij tranſlatione ex donatione; Poſſidens iure dominij facit fructus ſuos; de ceſſione, ſolutione, &c.

SVMMARIVM.

1 *Poſſidens poteſt poſſeſſionem tueri à creditoribus, ſi habeat ceſſionem iurium ab alijs creditoribus anterioribus.*
2 *Ceſſionarius ſuccedit in locum cedentis, quoad omnes effectus.*
3 *Ceſſionarius repellit Agentes eiſdem iuribus quibus cedentes repellere poterat.*
4 *Ceſſiones ſuffragari non poſſunt, niſi pro rata pecunia actualiter numerata, Declara, vt n. ſeqq.*
5 *Ceſſio ſuffragatur etiam pro ſumma non ſoluta, quando fuit facta de credito indubitabili.*
6 *Ceſſio magna pro modica ſumma reportari valet poſſeſſore ad tuendam ſuam poſſeſſionem.*
7 *Poſſeſſor ad tuendam ſuam poſſeſſionem poteſt lite pendente referre ceſſionē ab anteriori creditore.*
8 *Ceſſio reportata à creditore, poſtquam iam fuerat ei ſolutum creditum, non eſt valida, quia per extinctionem crediti non remanſit aliquod ius ceſſibile, Declara. vt num. ſeq.*
9 *Ceſſio ex interuallo facto quando ſuſtineatur?*
10 *Poſſidens bona debitoris iure pignoris, computat fructus in extinctionem ſortis principalis.*
11 *Donatio transfert rei donatæ dominium.*
12 *Poſſidens bona iure dominij facit fructus ſuos.*
13 *Creditores agentes contra poſſeſſorem rei debitoris iure dominij debent integrum creditum offerre poſſeſſori, nec excomputantur fructus percepti.*
14 *Filiatio probatur etiam præſumptionibus, & coniecturis.*
15 *Filiatio tunc maximè coniecturis probatur, quando de ea principaliter non agitur.*
16 *Aditio hæreditatis probatur ex eo, quod quis ceſſerit iura hæreditaria, & n. 18.*
17 *Ceſſio iurium hæreditariorum citra ius, & nomen hæredis fieri non valet.*
19 *Solutio cedit in cauſam, in quam creditor declarat illam accipere conſentiente debitore.*
20 *Solutio in dubio cenſetur potius facta in extinctionem debiti proprij, quam alieni.*

DECISIO XXXV.

A Reſolutione alias ſub die 27. Iunij 1650. ca-
pta ad fauorem Platti, & Piſenti, tanquam

anteriorum Creditorum Papitij Capizuechi, ſuper
immiſſione in poſſeſſiunem Plateattei, quod alias
de tempore contractæ obligationis erat in bonis
d. Capizuechi, & nunc poſſidetur à R.P.D. Palo-
tio fuit hodie receſſum, quia ex iuribus nouiter
productis conſtat d. R. P. D. Palurium reportaſſe
ceſſionem duorum creditorum anteriorum, nempè
vnius à Roccamauta creditore Papirij Capizuechi
in ſc. 510. occaſione fructuum, & ſortis principalis
ſocietatis officij ſc. 100. contractus de anno 1633.
& alterius à Iacobo Albetino Creditore, ſcut. 500.
pro totidem ab ipſo ſolutis Olimpiæ Antoninæ, ſi-
ue Franciſco Porcario eius filio ex cauſa fructuum
cenſus impoſito de anno 1634. per D. Capizuc-
chum ad fauorem præfatæ Olimpiæ in ſumma
ſcut. 1000. cuius cenſus pro rata ſcut. 400. idem
Albetinus recognouit bonam fidem, & pro alia
rata ſcut 600. tanquam ipſius Capizuechi fideiuſ-
1 ſor acceſſerat, Harum † namque ceſſionum vigo-
re, vt dictus Reu P.D. Palutius optimè ſe tueri poſ-
ſit à Creditoribus poſterioribus, donec ipſi offe-
ratur ſumma in ceſſionibus contenta, declarat Tex.
in l quamdiu, C. de diſtract. pig. l. creditores ff eodem,
l. moſc bu, & ibi Gloſ. *verb. poſſeſſorem, ff. de iure fiſ-*
ci, Rota *dec. 559. n. 5. p. 1. rec.* Caual. *dec. 165 a n. 2.*
2 *& 3.* Ceſſionarius † enim ſuccedit, quoad omnes
effectus in locum cedentium, ex *l. ſi poſtores, C. de*
his, qui in prior. credit. loc. ſucced. Mant. *de tacit, &*
amb g lib. 11, tit. 29 n. 1. & ſeqq. Rota inter impreſſ.
poſt Zacch. de oblig. Cam *dec. 187. n. 18. verſ. ve-*
3 *rum etiam*, & † repellit Agentes eiſdem omninò
iuribus quibus cedentes repellere poterant, Bald.
in l. empt. in 1 notab. C. de heredit. vel act. vendit. &
conſ. 63. in princ lib. 2. Rota *dec. 303. num. 7. cenſ.* Et
ex his *p. 1. & dec. 155. n 3 p. 7 rec.*
4 Non obſtat quod ceſſiones † ſuffragari non poſ-
ſint, niſi pro rata pecuniæ actualiter numeratæ. Ita
diſponente Text. *in l. per diuerſas, C. mandat.* Quia
5 concluſio † limitatur procedere, quando prout hic
ceſſio facta fuit de creditis indubitabilibus, Gabr.
6 *conſ. 67. num. 7. verſ. nam receptum eſt, lib. 1.* vel †
quando procurata fuit à poſſeſſore rei alienæ, non
ad effectum moleſtandi debitores, vel agendi con-
tra poſteriores creditores, ſed vt ſeſe tueri poſſit
in ſua poſſeſſione, iſtis namque caſibus ex quo
Ceſſionarius non agit contra alium, ſed tantum-
modo ſe defendit, non poteſt dici alienarum li-
tium redemptor, in cuius odium *d. l. per diuerſas,*
ſancita fuit, ſicque pro modica etiam ſumma ma-
gnam ceſſionem reportare valet, ac eius vigore ex-
cipere poteſt de integra ſumma aduerſus Agen-
tem, ac eum repellere non ſecus, ac ſi illa actuali-
ter numerata fuiſſent, vt ſunt verba clara Text. *in*
d. l. per diuerſas, ibi, vel his, qui alienas res poſſidet
pro debito, ſeu rerum apud ſe conſtitutas munimine,
& ſequitur Gloſ. *ib d verb.* & ibi Bart. *ſub num. 19.*
verſ. 3. excipitur, Bald. *ſub num. 7. verſ. & ibi re-*
rum, Angel. *ſub num. 4.* Cæſar. Manen. *conſ. 125.*
num. 9. 10. & 12. & ſequitur. Gabr. *de act. concl. 5.*
num. 8. verſ. limita, viſib. ad Afflict. *dec. 255. num. 3.*
San. Fel. *dec. 120.* Rota *dec. 210. num. 2. verſ. & pro-*
pterea, part. 1. diuerſ.
7 Non † refragatur quod dictorum ceſſiones re-
portatæ etiam fuiſſent lite pendente, quia vbi poſ-
ſeſſor non eſt actor, ſed reus, non impeditur illas
pro defenſione ſuæ poſſeſſionis acquirere, vt in ter-
minis conſuluerunt Alba *conſ. 265. num. 13.* & Ma-
nen. *d. conſ. 125. n. 24.*
8 Neque viſum obſtare, quod † dictorum ceſſio-
nes factæ fuiſſent ex interuallo, & ita tempore quo
cum per ſolutionem tam extinctæ eſſent omnia
actiones, nihil remanebat ceſſibile, ad text. *in l. mo-*
deſtinus, ff. de ſolut. quia reſpectu crediti Rocca-
mauræ obiectum ceſſat ex facto, nam ipſemet, an-
tequam quidquid ſibi ſolueretur, ceſſit ſuum credi-
tum R.P.D. Palutio, reſpectu † verò alterius cre- 9
diti, licet Olimpia Antonina, ſiue Porcarius eius
filius ceſſerit iura Alberino Auctori R.P.D. Palutij
poſt ſolutionem ab eodem Alberino factam, tamen
quia dictus Alberinus erat etiam fideiuſſor Capi-
zucchi principalis debitoris, nec eius, ſed proprio
nomine tantum ſolutionem fecerat; inde ſequitur,
vt etiam ex interuallo ceſſio fieri optimè potuerit,
quia obligatio principalis debitoris, nondum fue-
rat extincta mediante illa ſolutione, ſed viua re-
manſit, vt declarat d Text. *in l. modeſtinus, ff. de*
ſolut. num 4. verſ. aut ſoluit nomine ipſius ſoluentis,
Caſtr. *n. 6. in fin.* Rota *dec. 153. n 4 p. 2. diuerſ. verſ. 3.*
& vltima eſt reſponſio, dec. 478. n. 8. & dec. 350. n. 1.
inter impreſſ. apud Cenc. *de cenſ.* cum alijs allegatis
ab eodem Cenc. *q. 71. n. 57. & ſeqq.* Præterea Al-
berinus habet etiam actionem ex promiſſione in-
demnitatis, ſibi à Capizuccho principali debitore
promiſſæ, vnde ex iſta generali ceſſione iurium per
d. Alberinum facta ad fauorem R. P. D. Palutij
tranſlata dici poteſt.
Neque habita fuit in conſideratione reſponſio
data, quod in omnem caſum in extinctionem ho-
rum creditorum excomputari debeant fructus per-
cepti à d. R. P. D. Palutio de eodem Plateatico à
die motæ litis. Quia † hoc procederet, ſi poſſi- 10
deret iure pignoris ad effectum ſibi tantum ſatiſ-
faciendi de fructibus, ad notata, *in l. 2. in fine, C. de*
pign act. Bart. *in l. non alienum, n. 52. ff. eodem.* At
† cum iure ille poſſideat vigore tituli donationis 11
transferentis dominium, non † poteſt dubitari, 12
quin fecerit fructus ſuos, adeò vt † minimè tenea- 13
tur eos excomputare in creditis ceſſis, ſed credito-
res poſteriores agentes ad immiſſionem, vt illam
obtineant, debent ſummam in ceſſione contractā
integraliter offerre, Alex. & Iaſ. *in l. Domos, n. 2. ff.*
de leg. 1. Garz. *de expenſ. & meliorat. cap. 23 n. 5 ſt*
vbi alios cumulat Manen. *d. conſ. 155. n. 25.* Mare-
ſcot. *var. reſol. lib. 2. cap. 12. n. 39. 41. & 42.*
Denique non obſtant quæ contra defectum le-
gitimationis perſonarum obijciuntur, nam reſpectu
Io. Baptiſt. Roccamauræ, nulla opus eſt legitima-
tione, cum idemmet Io. qui dedit pecunias ad ſo-
cietatem officij, fecerit iam ceſſionem ad fauorem
R.P.D. Palutij; reſpectu verò legitimationis per-
ſonæ Franc. Porcarij, quia D. Alberino ad compo-
tum fructuum ratæ cenſus, tangentis Papirium Ca-
pizucchum, pecunias recepit, & ei iura contra eun-
dem Papirium ceſſit, quod ſit filius, & hæres Olim-
piæ Antoninæ, probatur, tum ex mandato Procura-
tæ per d Olimpiam facto in perſona d. Franciſci,
cum aſſertione quod erat eius filius, tum ex ceſſio-
ne iurium facta per eundem Franciſcum tanquam
filium & hæredem Olimpiæ iam defunctæ, & ex
eo etiam quod nullus alius comparet, qui ſe filium
prætendat; filiatio enim † etiam ex coniecturis, & 14
præſumptionibus probatur, Gloſſ. *in l. Lucius, ff.*
de condit. & demonſtrat. Bart. *in l. 1. num. 1. & 2. C.*
quorum bonorum, Surd. *conſ. 1. num. 38. & 40.* Me-
noch *de arbitr. caſ. 89. n. 11. lib. 2.* præſertim † quan- 15
do de ipſa filiatione particulariter non agitur, Ge-
min. *conſ. 27 per tot.* Noguerol. *alleg 25. n. 91.* Rota
in Mutinen. Bonor. 27. Martij 1648. §. *Quod autem*
filiatione.

16 *filiatione.* dubitari † non poteſt de aditione hæte-
17 ditatis cum iura hæreditaria ceſſerit, iſte † namque
actus citra Ius, & nomen hæredis exerceri non po-
terat, Bart. *in l. gerit. vbi fuſe, n. 15. ff de acq. hæred.*
Mant. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 12 *tit.* 9. *n.* 8. ſicque
18 † aditionem perfectè concludit, Rota in Bonon.
fideicommiſſi de Rubeis 11. Martij 1648. *coram*
R. D. Decano, §. ratio reſolutionis.

Verum DD. hic iuſta ratione animaduerterunt
quod quamuis creditum ceſſum à Iacobo Alberi-
no ad fauorem R. P. D. Palutij fuerit pro ſumma
ſcut 500. ei tamen non ſuffragetur, niſi pro rata
ſcut. 316. quia ex declaratione data in eius *Sum-*
mar. num. 4. apparet Alberinum in totum ſoluiſſe
Olimpiæ Antoninæ in pluribus vicibus ſcut. 680:
occaſione fructuum cenſus ſortis principalis, ſcut.
1000. ipſe recognouerat bonâ fidem pro ſcut 400.
reliqua verò 600. debebantur à Capizuccho, &
19 propterea excepta, dicta ſumma ſcut. 316 quam †
ceſſiſſe in cauſam ſolutionis fructuum à Capizuc-
cho debitorum conſtat ex impreſſa ipſius Alberini
declaratione à Franciſco Porcario debitore acce-
ptata, *l.* 1. *ff. de ſolut.* reliqua ſcut. 364. præſumun-
tur ab eodem Alberino ſoluta in ſatisfactionem
fructuum ſuæ ratæ cenſus, in dicta, & etiam ma-
20 iori ſumma decurſorum, quia ſolutio † in dubio
cenſetur potius facta in extinctionem debiti pro-
prij, quàm alieni, Bald. *in l.* 1. *ff. de ſolut. & in l:*
indebitum, ff. de cond. indeb. Menoch. *de arbitr. caſ.*
493. *n.* 10. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 224. *n.* 17. *&*
cap. 962. *n.* 4. *cum ſeqq.*

Ceſſiones igitur per Reu. P. D. Palutium repor-
tatas ei ſuffragari DD. exiſtimarunt aduerſus præ-
fatos Plattos, & Piſentes, calculando tamen cre-
ditum ceſſum ab Alberino dictorum ſcut: 364. dun-
taxat, alterum verò Roccamauræ in ſcutis 210.

Et ita, vtraque parte informante, &c.

AD II. PART. INIT.

R. P. D. Corrado.

Maceraten. Saluiani.

Lunæ 11. Martij 1647.

ARGVMENTVM.

De iure mulieris ob hypothecam pro ſua dote, vt ſibi ſatisfiat. De ipſius hypotheca generali, & ordine agendi. De confeſſione dotis receptæ, & eius effectu. De ſolutione facta poſteriori creditori, & aliis ad rem.

SVMMARIVM.

1 *Creditum cum hypotheca ad effectum obtinendi immiſſione in iudicio Saluiani, iuſtificatur per inſtrumentum publicum obligatione Camerali munitum.*

2 *Poſſeſſio debitoris ad effectum obtinendi immiſſionem in iudicio Saluiani ex quibus probata remaneat.*

3 *Emptor impugnare non poteſt poſſeſſionem eius à quo bona emit.*

4 *Poſſeſſio Rei conuenti probatur ex ſuſtentatione litis.*

5 *Poſſeſſio probatur ex mandato de manutenendo, obtento ab eo de cuius poſſeſſione dubitari contingit.*

6 *Recognitio, & manutentio antecedentem poſſeſſionem neceſſario ſupponunt.*

7 *Immiſſio ex vtili Saluiano interdicto concurrentibus credito cum hypotheca poſſeſſione bonorũ debitoris, & Rei conuenti negari non poteſt.*

8 *Verba ſententiæ ſunt ita intelligenda, vt non contrarientur diſpoſitioni iuris.*

9 *Confeſſio dotis receptæ præcedente promiſſione, & concurrente teſtificatione ſolutionis maioris partis, probat tam contra maritum confitentem; eiuſque hæredes, quàm aduerſus creditores, & habentes cauſam ab eis.*

10 *Fundus dotalis non eſt res tradita pro dote promiſſa in pecunia, nec res ex ipſa pecunia dotali comparata.*

11 *Mulier poteſt pro recuperatione ſuæ dotis promiſſa in pecunia agere contra bona ſibi benè viſa pro ſuo credito hypothecata, nec tenetur excutere bona empta ex pecunia dotali.*

12 *Hypotheca ſpecialis non impedit agere contra bona generaliter obligata ſtante obligatione Camerali.*

13 *Obligatio Cameralis tribuit creditori electionem bonorum debitoris reiecta excuſſionis neceſſitate.*

14 *Inuentarium probat, quæ bona remanſerint in hæreditate defuncti.*

15 *Mulier non tenetur pro recuperatione ſuæ dotis agere contra bona intricata, & litigioſa.*

16 *Exceptio dubia non admittitur in iudicio Saluiani ad retardandam immiſſionem.*

17 *Præſcriptio regulariter obſtat hypothecariæ, & Saluiano.*

18 *Præſcriptiones longi temporis inchoari non poſſunt contra pupillos, & minores.*

19 *Præſcriptio longiſſimi temporis currit contra minorem.*

20 *Præſcriptio interrumpitur per introductionem iudicij.*

21 *Præſcribere non poteſt is, qui eſt in mala fide.*

22 *Mala fides defuncti nocet etiam hæredibus, ad excludendum præſcriptionem.*

23 *Soluens creditoribus poſterioribus non liberatur is, qui obligationem habet ſoluendi anterioribus, & num.* 26.

24 *Creditoribus poſterioribus concedi poteſt immiſſio pro indiuiſo cum alio creditore poſſidente bona communis debitoris pro credito anteriori.*

25 *Venditor non tenetur emptori de euictione, quæ prouenit ex natura contractus venditionis.*

27 *Soluens creditori poſteriori cum obligatione reſtituendi prioribus, iſtis aduenientibus poterit executiuè ſummam ſolutam repetere*

28 *Hæres cum beneficio Inuentarij præſeruatur ab omni damno, tam quoad perſonam, quam quoad bona.*

29 *Hæres beneficiatus tenetur euictionem præſtare rei venditæ à defuncto pro viribus hæreditatis.*

30 *Tutor non poteſt obligare bona pupilli pro debitis alienis.*

DECISIO XXXVI.

PRolata in partibus Sententia in Remedio Vtilis Saluiani interdicti pro filiis, & hæredibus Emiliæ Moctiæ de Compagnonis creditoribus in ſumma flor. 2650. reſidua dotis maternæ contra DD. de Cicolinis poſſeſſores prædij illis hypothecati, quæ viſa fuit Rotæ, nullitatis, & iniuſtitiæ vitio laborare, rationibus adductis in deciſione coram bo-

mem.Coccino 29. Aprilis 1622. Cuius tamen im-
pugnandæ facultas quoad eorum creditum ipſis
fuit reſeruata in alia ſub die 22.Maij 1626. coram
eodem. Hodie petunt Actores vigore commiſſio-
nis Rotalis immiſſionem ex integro, quam DD.
1 concedendam eſſe cenſuerunt: quia creditum †
cum hypotheca iuſtificatur ex publico Inſtrumen-
to die 22. Aprilis 1580. celebrato, in quo Anto-
nius Maria de Compagnonis eorum pater confeſ-
ſus fuit ad inſtantiam Franciſci ſolutam fuiſſe inte-
gram dotem Emiliæ Vxoris flor.5000. eamque re-
ſtituere promiſit ſub hypotheca omnium eius bo-
norum, forma Camerali, & iuramento, in proceſſu
fol.34.& ſeqq. Rota penes Sanct.me. Greg. deciſ.
491. num.7. verſ.creditum Dorothea, ac ſeq. & bo.
me.Burat.dec.728. in princ.verſ.de credito, namque
& ſub num.1. verſ. hypotheca vero, ac Reuerendiſſ.
Vrgellen. dec.40. num.1. verſ.quia de credito dotali
cum hypotheca, & in rec.dec.294.ſub num.1. verſ.
quia de credito, p.1.& dec.669.ſub num.1.verſ.con-
ſtat enim, part.2.& dec.412. num.1. verſ. Ideo, ac
ſeq.& dec.513.num.2.verſ.concurrunt enim, ac ſeq.
2 p.4. & ſæpè in aliis. Poſſeſſionem † autem prædij,
de quo agitur, fuiſſe penes Antonium Mariam
poſt contractam obligationem prædictam, non ſo-
lum probant teſtes examinati, Bart.in l. ſtipulatio
iſta, §.hac quoque n.2.verſ.& gloſ.ac ſeq. ff.de verb.
oblig. Rota penes bo.me. Card Seraph. dec.1061.
n.1.verſ. Et teſtis dicens, &c. ac Vrgellen.d.deciſ.40.
n.2. verſ.de poſſeſſione autem, & in recent. dec.539.
n.8.verſ.de Iulij verò poſſeſſione, p.4. Verum etiam
publicum Inſtrumentum ſub die 27. Iunij 1590.
quo tanquam hæreditarium illius, venditum fuit
DD. de Ciccolinis ad effectum ſoluendi pretium
creditoribus anterioribus eiuſdem, ac Imperiæ eius
matris, atque ideo † ab eis impugnari non poteſt,
3 Rot.penes Buratt.dec.153.ſub n.2.verſ ſicuti de ha-
bente cauſam ab aliquo, & dec.243.n.7.verſ.confeſſio
autem, & dec.728. ſub n.1.verſ. Et vti hæreditaria,
& ſeq. & in Romana Pecun. 20.Iunij 1614. coram
bo.me. Pirouano in §. De primo extremo; Poſſeſſio
4 † verò DD. de Ciccolinis de tempore incepti iu-
dicij, ac ſucceſſiuè cauſam habentium ab eis pro-
batur ex eiſdem teſtibus. Quibus accedit lis ipſa
à principio ſuſcepta, & plures iam annos non leui
cura, & impendio defenſa, Burat.dec.693.n.5.verſ.
quæ vlterius. Vrgellen.d.dec.40.n.5.verſ. Et demū,
& dec.193.n.4.verſ.& demum, & d.dec.669.num.5.
5 verſ. patet vlterius, p.2.rec. Manutentio † in eius
poſſeſſione per eos petita, & obtenta præuia d.de-
6 ciſ. ſub die 29. Aprilis 1622. Et † repetita modo
retentionis inſtantia ex iuribus ceſſis per credito-
res, quæ antecedentem poſſeſſionem neceſſariò
ſupponunt, cum nonniſi poſſidentibus competant
Card. Seraph. dec.758 num.5. verſ.cum ageretur de
retentione, & dec.197.num.9.verſ.& tamen retentio,
p.4. diuerſ.ac in recent.deciſ.477. ſub n.6. verſ.Ver-
bum namque retinere, p.4. Burat.dec.221.n.2. verſ.
quod Paulus, dec.466. num.2. verſ.Item ex manda-
to, & dec.566. ſub n.4. verſ.quartò cum ſeq. & Ve-
gellen d.dec.405. ſub num.6.verſ.Ac deindè; Qui-
7 bus † concurrentibus negari poteſt immiſſio ex
vtili Saluiano Interdicto, de quo in l.1. ff.de Salu.
Interdict. vbi Bart. num.1. & Gloſſ. in l.1. in verb.
competit. C.de Precar.& Salu.Interd. Rot.d.deciſ.
728.num.4. verſ. quibus concurrentibus, apud Bu-
ratt.ac Vrgellen. d.dec.40. num.6. verſ. quibus con-
currentibus, & in recem. d.dec.294.ſub n.3. verſ. Et
ſic tum conſtet, part.1. & d.deciſ.669. ſub n.3.verſ.
benè dictum fuit, part 2. & deciſ.347.n.1. verſ.ex
quibus, ac dec.407.n.1. verſ requiſita enim Saluia-
ni, ac ſeqq. parte quinta, & alibi.

Ea verò quæ obiiciebantur pro parte Ciccolini
viſa fuerunt DD. non obſtare.

Nam ad primum, quod Inſtrumentum crediti
Actorum fuerit vulneratum per Sententiam in par-
tibus latam die 8. Februarij anno 1591. qua fuerunt
pronunciati creditores dotis maternæ in ſumma
flor.2000.(iam ſoluta) & quoad reliquos flor.3000.
declaratum, nullum ius, nullamque actionem ipſis
competere. Reſponſum fuit quod Sententia illa
non reprobat ſimpliciter, ac abſolutè creditum eo-
rum, ſed quoddam Inſtrumentum quietantiæ, quod
fuerat ad eius probationem tunc productum, vt in
ea legitur ibi, quo vero ad alios florenos ter mille de
quibus in hypotheca, & quietatione producta per
Ariſtenm Ianicolum Procuratorem dd. Hæredum
dicimus, ſententiamus, & declaramus nullum ius
nullamque actionem competiiſſe, neque competere vi-
gore d. quietationis in iudicio producta dd. hæredi-
bus, contra d. hæreditatem, &c. Aduertendum eſt
autem duo fuiſſe celebrata Inſtrumenta abſolutio-
num, ſiue quietantias dotis prædictæ. Alterum ſci-
licet die 15. Iunij anno 1575. quo tempore floren.
duntaxat bis mille fuerant re ipſa ſoluti, reliqui
verò accepti lati ſub ſpe futuræ numerationis, ideo-
que eiſdem loco, notario, teſtibuſque præſentibus
ſubſecuta fuit recognitio bonæ fidei Franciſci So-
ceri, qui expoſita facti veritate promiſit alios flo-
renos ter mille ſtatutis diebus perſoluere. Alte-
rum verò quod exactis iam dilationibus, factaque
totius promiſſæ dotis ſolutione fuit celebratum
d. die 22. Aprilis 1580. Sententia igitur illa refe-
renda eſt ad prædictum antecedens Inſtrumen-
tum quietantiæ, cuius vigore certum eſt, quod pro
ea ſumma non ſoluta, nullum verè competebat
ius mulieri, neque eius hæredibus, non autem ad
poſterius in hoc iudicio poſtea productum per
Galleanum Angelinum Procuratorem dd. hære-
dum die 4. Februarij anno 1612. quod validum, ac
efficax eſt, nec reprobari poteſt ſine euidenti læ- 8
ſione iuſtitiæ, ad cuius tamen normam verba eiuſ-
dem Sententiæ intelligi, ac moderari debent, itaut
præſeferant illud, quod iuri conuenit, & non con-
trarium, l.miles, §.decem vbi DD. ff.de re iud. An-
char. conſ.6. Viſo themate quæſtionis vertentis, n.7.
verſ.certum eſt autem. Card. Seraph. dec.984.n.3.
verſ. quia ſententia, & ſan.mem. Greg. dec.74.n.7.
verſ.non obſtant verba Sententia, & deciſ.176.n.3.
verſ. quod eſt intelligendum, & in recent. deciſ.123.
num.1. verſ. & debet intelligi, part.2. ac dec.65.n.7.
verſ. vt dicitur, & ſeq. part.7. Et vt minus quam
fieri poſſit iuri partium derogetur, Crau. conſ.188.
ſub n.8.verſ.Rurſus, Card.Mantic.dec.66. ſub n.6.
verſ. Et Sententia.

Nec releuat quod hoc quoque poſterius Inſtru-
mentum contineat confeſſionem mariti conſtante
matrimonio emanatam.

Quia † illa non eſt ſimplex verbalis generica, 9
& indiſtincta, ſed benè iuſtificatur, non ſolum ex
præcedenti promiſſione Soceri in d. Inſtrumento
recognitionis bonæ fidei ſub die 15. Iunij 1575.
iureiurando, & camerali obligatione munito, &
alia in capitulis matrimonialibus in antecedenti
enunciata, quam etiam aliqualiter adminiculatur
depoſitio Hieronymi Pellicani primi teſtis, idem
tunc publicè dictum fuiſſe aſſerentis: ſed ex veri-
ficatione ſolutionis maioris partis, nempè d.ſum-
mæ

mæ floren. 2000. quæ non reuocatur in dubium, & aliorum 650. tunc realiter numeratorum coram Nutario, & Teſtibus, vt ibi legitur: Ae ſpecifica expreſſiune aliarum parritarum, & cenſuum in quibus ſingulæ fuerant inueſtitæ; Quare merito viſa fuit DD. efficax, ac omninò attendenda tam aduerſus maritum, ac eius hæredes, quam aduerſus creditores, & cauſam habentes ab eis, *l. 1. ff. qui pot. in pignor. hab. l. In contractibus, §. ſed quoniam ibique, gloſſ. & DD. C. de non num. pecun.* Afflict. *deciſ. 402. num. 9. verſ. & pro hec & ſeqq.* Crauet. *conſ. 40. ſub num. 1. verſ. ſecundò, & ſub num. 3. verſ. quartò*, cum aliis per Gabr. *com. concluſ. lib. 3. de iur. Dot. concluſ. 4. num. 1. & 4. verſ. ſecundò amplia.* Natt. *conſ. 581. a num. 12. verſ. tunc aliquando, & ſeqq.* Rota penes Mohed. *deciſ. 2. num. 2. verſic. fuit tamen, & ſeq. de confeſſ.* & penes Seraph. *deciſ. 678. num. 10. verſ. Praterea, & deciſ. 795. num. 1. verſ. cum enim*, & San. mem. *deciſ. 62. num. 6. verſ. concurrit etiam, ac ſeq. & d. deciſ. 728. num. 1. verſ. qua inuncta*, ac Vrgellen. *deciſ. 409. num. 6. verſ. ſtante quod, ac ſeqq. per tot. & dec. 428. per tot. ac in recent. deciſ. 124. per tot. part. 2. & deciſ. 127. num. 2. verſ. praterea, part. 3. & deciſ. 45. num. 3. verſ. Tertiò quod, part. 4. & deciſ. 55. numero 4. verſ. pro quo facit ead part. 4. tom. 2.*

Minus releuat obiecta excuſſio contra prædictos cenſus, ſiue illi dotales cenſeri debeant, ſiue ſpecialiter mulieri hypothecati ex verbis in d. poſteriori Inſtrumento adſcriptis, ibi, *cum hoc pacto inter ipſas partes ſolemni ſtipulatione vallato, quod non poſſint dd. cenſus, vt ſupra impoſitè retrouendi ſine praſentia, & conſenſu pradicti Equitis Franciſci eum ſine de dote d. D. Emilia ad effectum, vt praſeruentur.*

10 Quia † cum præceſſerit Dotis promiſſio, & conſtitutio in pecunia, quicquid deinde traditum fuit pro eius ſatisfactione, vel ex ipſa pecunia emptum, licet ab ipſis partibus appelletur de dote, vel dotale, non ideò cenſetur iure fundi dotalis, niſi eam ſpecialiter fuiſſe earundem voluntatem liquidò conſtet, quæ non probatur ex huiuſmodi pacto pro maiori duntaxat Soceri cautione, ac dotis aſſecuratione conuento, Ceph. *conſ. 351. ſub n. 31. verſ. Item etiam, & plur. ſeqq.* Honded. *conſ. 41. ſub num. 18. verſ. nec pradictis obſtant verba illa, lib. 1.* Rot. in Rom. *ſeu Interamnen. fund. dotal. 20. Februar. 1589. coram bo. mem. Card. Plat. & in Roman. ſucceſſ. & alim. 9. Iunij 1606. coram bo. mem. Litta in fin. & in Firman. prad. 10. May 1617. coram bo. mem. Card. Veroſp. in recent. dec. 476. num. 4. verſ. non obſtat, part. 4.* ac in aliis relatis per Add. *ad deciſ. Sa. mem. Gregor. 573. ſub num. 16. verſ. ita-*
11 *vt.* Ideoque † non prohibetur mulier, vel eius hæres eligere pro eius ſatisfactione bona ſibi benè viſa ex generaliter hypothecatis, vt fuit dictum *in Rom. pecun. 12. Decemb. 1605. coram bo. mem. Coccin. dec. 257. n. 4. verſ. non minus, ac ſeqq.*

12 Hypotheca † vero ſpecialis non impedit agere contra bona generaliter obligata, eorumque poſſeſſores ſtante forma Camerali in prædictis Inſtru-
13 mentis apposita, quæ † tribuit electionem creditori reiecta excuſſionis neceſſitate, Soc. *conſ. 24. ſub num. 48. verſ. quidam etiam, lib. 1.* Pariſ. *conſ. 103. ſub num. 3. verſ. ſecundo dicitur, & ſeq lib. 3.* Ceph. *conſ. 439. num. 24. verſ. Prateread, & ſeq.* Surd. *conſ. 513. n. 20. verſ. non obſtat, itaque* Cæſ. Barz. *dec. 108. ſub num. 29. verſ. ſicuti etiam*, Aſin. *de execut. §. 7. cap. 7.* Et hanc ſententiam (quicquid alij ſenſerint) ſequuta eſt Rot *dec. 449. num. 8. verſ. minus facere videbatur, part. 3 recent.* & penes Buratt. *deciſ. 441. num. 8. verſ. exceptio excuſſiones ibique.* Add. referunt concord. & atteſtatur in praxi receptam Statil de Saluian. *inſpect. 3. cap. 3. ſub num. 87. in fin.* & Caſtill. *deciſ 98. num. 3. verſ. Item pradictus textus.*

Quæ † fortius procedit in hoc caſu in quo ne- 14
dum non conſtat quod dd. cenſus remanſerint in hæreditate Antonij Mariæ, imò contrarium reſultat ex lectura Inuentarij in quo non leguntur deſcripti, iuxt. Gloſſ. *fin. in l. cum de lege. ff de Prob.* Rota *dec. 707. ſub num. 1. verſ. Inuentarium enim,*
p. 1. rec. Nec † illos eſſe liberos, & expeditos, ita 15
quod haberi poſſint ſine litibus, atque diſpendiis, quæ mulier, ac eius hæredes non tenentur ſubire Caſtr. *conſ. 219. Viſis, & conſideratis in fin verſ. ſed eis alienatis, lib. 1.* Rot. *dec. 472. n. 1. verſ. nec obſtat, part. 1. diuerſ.* & penes Vrgellen. *dec. 145. n. 42. verſ. ex quo, & dec. 212. n. 16. verſ. & quando, & in Romana Dotis, coram R. P. D. meo Ottobono 23. Iun. 1645. in § pen.* & comprobat Rot Gen. *diu deciſ. 159. ſub n. 7. verſ. fuit tamen ad hoc reſpenſum, & ſeq.* Quinimò hoc ipſum prædium de quo agitur ex ſpeciali lege contractus cum Ciccolinis initi fuit deſtinatum pro ſatisfactione creditorum anteriorum quibus ideo emptores ex propria conuentione obligati, vel eorum hæredes fruſtra exceptionem huiuſmodi opponunt *ad l. creditoris, ff de diſtr. pig.* Angel. *in l. 1. in fin verſ. poteſt etiam dici, C. de pign.* Surd. *dec. 44. n. 9. verſ. praterea, & ſeq.*

Secundum verò obiectum de ſatisfactione ex bonis mobilibus hæreditatis eiuſdem Antonij Mariæ deſcriptis in d. Inuentario confecto per Franciſcum Moctium, tanquam tutorem dd. filiorum die 5. Iunij 1590. Non iuſtificatur, quia non conſtat ea bona ad eos tunc infantes perueniſſe, neque de illis rationem ipſis redditam fuiſſe, quinimò Teſtes examinati pro obtinenda licentia vendendi d. prædium Ciccolinis deponunt d. hæreditatem magno ære alieno vires illius longè excedente fuiſſe grauatam, nec aliunde creditoribus ſatisfieri potuiſſe, quam ex venditione eiuſdem prædij, ex cuius pretio paulo poſt citatis aliis Creditoribus, Iudex mandauit præfatis filiis ſatisfieri pro ea parte dotis maternæ, quam tunc probarunt fuiſſe ſolutam, vt legitur in d. Sententia lata die 8. Februarij 1591. Vnde probabilius infertur apud eos non remanſiſſe alia bona in quibus ſatisfieri potuerint, ſed potius à Creditoribus fuiſſe diſtracta, ac in eo-
rum ſatisfactionem conſumpta, vel † ſaltem dubia 16
redditur adeò huiuſmodi exceptio, vt petitam immiſſionem retardare non valeat, Rota penes Card. Seraph. *dec. 372. n. 1. verſ. nec exceptio ſolutionis*, ac Burat. *dec. 858. n. 3. verſ. & hac exceptio ſatisfactionis*, & Vrgellen. *d. dec. 212 d n. 6. verſ Vnde cum non conſtet, ac ſeqq. & n. 16. verſ. & quando, & in rec. dec. 704. n. 1 verſ. & quia fuit ſapius, p. 3. & dec. 29. n. 12. verſ. Iſta exceptio, p. 5.*

Tertium † de præſcriptione ab anno 1590. quo 17
Ciccolini emerunt 27. Iunij d. prædium, vſque ad annum 1611. quo inceptum fuit præſens iudicium decurſa, quæ regulariter obſtat hypothecariæ, ac proinde Saluiano, iuxt. *l. ſi à creditore, § ſane*, vbi Gloſ. *in verb. Vel longi temporis proſcriptione, C. de act. & oblig. l. fin. C. de Preſcr. long. temp. & l. 1. C. ſi aduerſ. credit.*

Pariter tollitur, Tum † quia legales huiuſmodi 18

præſcriptiones longi temporis inchoari non poſſunt contra eos, qui in pupillari ætate ſunt cõſtituti, imo ex noui Iuris diſpoſitione, neque contra minores l. fin. ibique Gloſſ. in verb. cat C. In quibus cauſ. in integr. reſt. non eſt neceſſ l. non eſt incognitum, C. quibus non obiic. long. temp. præſcr. Odd. de reſt. in integr. q. 88. n. 20. verſ. ſed in contrarium, & ſeq. Li-
19 cet † aliud de perpetuis, ſiue longiſſimis cautum ſit cum pupillarem exceſſerint in l. ſicut, §. 1. Cod. de præſcr. 30. vel 40. ann. Atque ideo cum † de anno
20 1595. (quo dd. filij vix infantilem ætatem egreſſi erant) introductum fuerit, & ſucceſſiuè producto d. poſteriori Inſtrumento proſecutum citatis aliis creditoribus Antonij Mariæ iudicium reſtitutionis in integrum aduerſus d. Sententiam, qua negata fuerat illis reſtitutio integræ dotis maternæ, Et deinde hoc inſtitutum anno 1611. 15. Iunij quo tempore maior ex dictis fratribus legitimam vix ætatem attigerat, alij verò ad eam adhuc non peruenerant equidem, vel nunquam incepit, vel ſaltem fuit interrupta talis præſcriptio, l. in 2. reſp. l. 1. longi temporis, l. nec bona, C. de Præſcr. long. temp. d. l. ſicut §. 1. ibique Gloſſ. in verb. Repoſita, C. de Præſcr. 30. vel. 40. annor. Rot. penes Buratt. dec. 457. ſub n. 2. verſ. præſertim, & ſeqq. & Vrgell. dec. 426. ſub n. 11. verſ. & tempore, & n. 1. verſ. Per litis autem conteſtationem, ac ſeq. & aliis.

21 Tum † quia Ciccolini, qui prædium emerunt ea expreſſa lege, vt ſoluerent pretium anterioribus creditoribus Antonij Mariæ, & Imperiæ, non potuerunt aduerſus eos præſcribere, quia erant in mala fide ſcientes propriam obligationem, c. vigilanti, & cap. fin. extr. de Præſcr. Balb. de Præſcr. in 4. part. quarta partis princ. q. 5. ſub n. 2. verſ. ſed videtur. Rota penes Veral dec. 24 & dec. 363. p. 2. & fuit dictum in Ariminen. Salu. 20. Iunij 1633. coram Vrgell. dec. 401. num. 14. verſ. & accedit, ac ſæpè in aliis.
22 Quæ † nocet etiam coram hæredibus, per text. in l. cum hæres in princ. ff. diuerſ. temp. præſc. Balb. in d. tract. in 2. par. tertiæ partis, q. 12. ſub num. 11. verſ. ſecundum principale membrum, & ſeqq. Honded. conſ. 80. num. 74. verſ. & hæc lib. 2. cum aliis relatis in Biſuntin. cenſus coram me 27. Nouembr. 1645. in §. Nec viſa fuit releuans exceptio præſcriptionis; Neque proderant illis ad hunc effectum Sententiæ in iudicio concurſus per Iudicem latæ iuxta cuius declarationem ſoluere promiſerunt, quia cum pluribus ſoluerint à die 2. Decembris 1595. citra vſque ad ſummam. flor. 3000. circiter pendente d. iudicio reſtitutionis in integrum aduerſus eaſdem Sententias ſuper reſiduo crediti dd. fratrum non poterant eo prætextu excuſari, Rota penes Cardin. Ser. dec. 204. n. 4. verſ. quantum ad ſecundam partem, & in Romana cenſus ſcut. 18000. 26. Nouembris 1601. coram bon. mem. card. Mellin in rec. dec. 48. ſub n. 7. verſ. præterea, & ſeq. part. 2. & in ead. 11. Martij 1611. coram San. mem. Greg. dec. 511. ſub n. 22. verſ. quo caſu, &c.

Quartum de retentione ob ſolutiones pretij factas per Ciccolinos creditoribus Antonij Mariæ, ac Imperiæ iuxt. l. cum qui à debitore. ff. qui pot. in pign. hab. & l. ſi potiores, C. de his qui in prior. cred. loc. ſucced.

23 Non † obſtat quia ſolutiones factæ creditori-
24 bus poſterioribus dd. fratrum illis non præiudicant, Aliæ † verò factæ anterioribus graduatis in prædictis Sententiis vſque ad flor. 5000. circiter nõ adæquant valorem prædij de quo agitur, ſed prætereà ſupereſt portio planè ſufficiens pro credito Actorum quibus ideò concedi poteſt immiſſio pro indiuiſo cum ipſo Ciccolino reſpectu partis ad eum ſpectantis pro ea ſumma anterioribus ſoluta ad l. cum qui à debitore, ibi, eatenus tuendum, quatenus ad priorem creditorem ex pretio pecunia peruenit, & ibique Odd. & Fulg verſ. Primus enim, & alij ff. qui pot. in pign. hab. Bald. conſ. 52, Obligatio prima ſub n. 1. verſ. & ideo poſſeſſor. lib. 3. hancque ſententiam, vt æquitati conſonam, ſecuuta eſt Rot. in Ro. Legat. de Columm. 27. Ian. 1614. coram bon. mem. Card. Sacr. in rec. dec. 559. ſub n. 5. verſ. cæterum, p. 1. & in Tuſc. Salu. 15. Dec. 1635 coram Emin. D. meo Card. Veroſp dec. 318 n. 26. verſ. Verum hæc exceptio, & ſeq. p. 6. rec. & penes bon. mem. Card. Caualer. dec. 652. n. 5. verſ. Vnde quamuis, confirmata coram bon. mem. Vbaldo. 20. Nouembr. 1624. apud Mod. Peruſ. de Cenſib. in Addit. dec. 128.

Poſtremum d. l. vendicantem, ff. de euict. Viſum fuit Dominis non applicari,

Tum † quia euictio hæc qualiſcumque ſit contingit ex natura ipſius contractus initi ad effectum 25
ſatisfaciendi creditoribus quibus prædium venditum erat hypothecatum, cuius pretium ſi fuiſſet illis ſolutum, omnem vtique moleſtiam emptores euaſiſſent; Ideoque in præſentia conqueri non poſſunt, nec à venditore defenſionem vel indemnitatem prætendere pro eo quod ipſi præſtare tenentur ad l. fundum meum, l. hoc iure, & l. ſi mancipium, ff. de euict. Bart. in l. qui Romæ, §. duo fratres, ſub n. 10. verſ. quartò dicit male, ff. de euict. Alex. conſ. 21. Viſo compromiſſo, ſub n. 6. verſ. ſecundò principaliter, lib. 5. Men. Præſ. 38. n. 4. verſ. Hinc etiam
dicimus, lib. 3. Quod † ſi poſterioribus incautè ſol- 26
uerunt ipſis imputandum Caſtr. in l. fin. §. & ſi præfatam, ſub n. 4. verſ. gloſſ. tamen, C de iur. delib. Comit. dec. vlt. ſub n. 30. verſ. ex qua ratione, &c. Sin
verò † cautione recepta ſatis illis conſultum eſt 27
cum ab eiſdem repetere valeant, & quidem via executiua, Card Seraph dec. 1233. ſub n. 3. verſ. Vnde concluſum fuit, & ſeq. Modern. Rom. diſc. 37. n. 44. verſ. Et ideo, ac ſeqq.

Tum quia ſi quæ deberetur euictio, non ideo Actores à conſecutione dotis maternæ repelli
poſſunt, quia † paternam adiuerunt hæreditatem 28
cum beneficio Inuentarij, cuius vigore præſeruatæ fuerunt eorum perſonæ, ac iura ab hæreditariis
diſtincta, licet † pro viribus hæreditatis euictio- 29
nem tenerentur præſtare, iuxt. text. in l. fin. §. in computatione, verſ. ſi vero, & ipſe, C. de iur. delib. & deciditur in l. fin. C de euict. Gabr. conſ. 125. n. 9. verſ. tertia limitatio, & ſeq. lib. 1. Bartz. dec. Bonon. 64. à n. 12. verſ. ſucceſſiuè, & quarto ac ſeqq. Rot. dec. 724. n. 2. verſ. cum hoc præcipuum, p. 3. rec. cum aliis adductis in Bonon. fideic. de Boatteriis 8. Apr. 1644. in § licet iidem fratres ſint etiam hæredes Erculis, coram R. D. meo Carrillo, & in Bonon. fideic. de Rubeis 30. Maij 1646. c. § non obſtat quod ille ſit hæres, verſ. & in omnem caſum, &c. coram me.

Nec repugnant verba inſtrumenti ponderata pro Ciccollino.

Quia cum illud fuerit celebratum per tutorem dd fratrum, tanquam hæredum præfati eorum patris cũ beneficio legis, & Inuẽtariis & ex cauſa ſoluendi æs alienum hæreditarium nulla iuſtitiæ, nec æquitatis patitur ratio, quod promiſſiones, ac obligationes quæcumque in eo conuentæ pro illius obſeruantia, & pro euictione referri debeant ad bo-
na propria pupillorum, quæ † nec idem tutor 30
potuiſſet legitimè pro alienis debitis obligare. ad l.

Curator.

Curator, ibique Gloſſ. Cyn. Odofred. & alij, *C. ſi res alien. pign. dat. ſit.* Surd. *conſ.* 191. *num.* 19. *verſ. quod ſi vtile Saluatam, & ſub num.* 25. *verſ. & tunc non poteſt tutor,* Franch. *deciſ.* 323. *ſub n.* 3. *verſ. verum opinio, & ſeq. & deciſ.* 648. Thom. Minad. *deciſ.* 25. *& fuit reſolutum* in Rom. *nullit. obligat.* 27. *Februarij* 1612. *coram bon. memor. Pirouan. confirmata* 13. *Nouembris* 1615 *coram eod. in rec. deciſ.* 393. *par. prima & deciſ.* 700. *p.* 3. in quibus benè ſoluuntur obiecta, & ex aliis comprobat Modern. Rom. *diſcept.* 553. *num.* 13. *verſ. maximè in minore, ac ſeqq. per tot.*

Atque ita fuit concluſum, vtraque parte informante, &c.

AD ARTIC. I. P. II.

R. P. D. Manzanedo.

Firmata Prælationis Dotis.

Lunæ 21. Maij 1607.

ARGVMENTVM.

De pluribus dotibus, ſimul concurrentibus. De creditoribus prioribus hypothecariis præferendis. Scripturam non exigit hypotheca. De creditoribus inſtrumentariis, &c.

SVMMARIVM.

1 *Creditor anterior præferendus eſt poſteriori.*

2 *Creditor prior in tempore eſt potior in Iure.*

3 *Dotis promiſſio parit de Iure tacitam hypothecam, tam pro ſolutione, quam pro reſtitutione ipſius dotis.*

4 *Hypotheca anterior, etiam tacita, præfertur poſteriori.*

5 *Hypotheca pro dote contrahitur tempore promiſſionis, & contracti matrimonij, non autem tempore traditionis.*

6 *Creditor inſtrumentarius, licet poſterior, præfertur chyrographario anteriori, Declara, vt n.* 7.

8 *Apocha priuata contrahentium, & trium teſtium ſubſcriptione munita habetur pro ſcriptura publica.*

9 L. ſcripturas, C. Qui potior. in pignor. habean. *requirit, nedum ſubſcriptionem trium teſtium, ſed etiam illorum recognitiones.*

10 L. ſcripturas, C. qui potior. in pignor. habean. *diſpoſitio ceſſat, ceſſante ſuſpicione fraudis, & antidata.*

11 *Apocha duobus teſtibus munita, & adminiculata, ſi ſit anterior in data, operatur aduerſus eum, qui ſit creditor vigore inſtrumenti poſterioris.*

12 *Curator non præſumitur facere actum præiudicialem pupillo.*

13 *Hypotheca anterior poteſt abſque ſcriptura probari per duos teſtes, etiam ad effectum prælationis alteri creditori ſcripturam habenti.*

14 *Hypotheca non requirit ſcripturam, cum ita poſſit probari teſtibus, ſicut inſtrumento.*

15 *Inſtrumentorum, & teſtium par eſt virtus.*

16 *Teſtis conſanguineus admittitur, quando eſt vtrique parti conſanguineus in eodem gradu.*

17 *Teſtis conſanguineus admittitur cum aliis non conſanguineis.*

18 *Dotis priuilegium ceſſat quando concurrunt duo ex eadem cauſa priuilegiati.*

19 *Hypotheca tacita datur pro dote ex diſpoſitione,* l. vnic. §. & vt plenius, C. de rei vxor. act.

20 *Hypotheca tacita inducta à lege fauore dotis non ceſſat, vbi concurrunt plures ex cauſa dotis ſed ille præfertur qui, habet hypothecam anteriorem.*

21 *Venditor habet in re vendita prælationem pro conſecutione pretij non ſoluti, Declara, vt n.* 22. *& amplia vt n.* 25.

23 *Dominium rei venditæ, tranſit in emptorem per traditionem,*

24 *Pignus non cadit in re propria.*

DECISIO XXXVII.

CVm M. Antonius Serenus traderet Nuptui
Hortenſiam eius filiam Franciſco Ferrono,
illi in quadam ſcriptura priuata 7. Maij 1595. pro-
ſit in dotem, ſicut Ioanni Mazzagallo cum Eliſa-
betha ipſius filia, Florenos tres mille, & vltra præ-
dictos Creditores alius inſurrexit, nempè D. Fior-
deliſa, quæ inſimul cum D. Bonaccurſio eius Mari-
to permutauit 16. Octobris 1596. cum dicto Sere-
no duas petias terræ cum aliis duabus petiis à di-
cto Sereno poſſeſſis, & cum petiæ Fiordeliſæ in
valore excederent Florenos 500. pro 400. ex illis
D. Fiordeliſa ſubmittauit in quoddam Cenſu ſimi-
lis ſummæ ipſius Sereni; cum vero Ferronus repe-
riretur Creditor in ſcut. 900. pro reſiduo dictæ
Dotis ſibi promiſſæ Mazzagallus vero in ſcut. 700.
ex eadem cauſa reſidui Dotis, & Fiordeliſa in ſc.
200. moræ Sortis principalis, & fructibus, & ex-
penſis, fuit inter ipſos ſuper prælatione in recupe-
randis eius Creditis orta lis, coram Illuſtriſſimo Le-
gato Marchiæ, cuius Locum tenens per ſuam Sen-
tentiam, Ferronum præferendum dixit, quam in
gradu appellationis reuocauit Auditor eiuſdem
Illuſtriſſimi Legati, cui cauſa appellationis fuit
commiſſa; à qua Sententia pro parte Ferroni fuit
appellatio ad Sanctiſſimum interpoſita mihique
ab eo cauſa commiſſa, Dubitaui an † Ferronus eſ- 1
ſet præferendus? Cui dubio Domini affirmatiuè
reſponderunt, cum Ferronus ſit creditor prior † in 2
tempore, & per conſequens potior in Iure. *c. qui
prior de reg. Iur. in* 6. *l. potior ff. qui potior in pign.
habean.* & † ex illa promiſſione Dotis lex induxit 3
hypothecam tacitam, tam pro ſoluenda, quàm pro
reſtituenda Dote, *l. vnic. §. vt plenius, C. de rei vxor.
act. §. fuerat Inſtit. de action. c. ex litteris, de pignor.*
& † cum iuſta tacita hypotheca Ferroni ſit ante- 4
rior illa ex parte Mazzagalli; venit Ferronus præ-
ferendus, per text. *in l. aſſiduis, § exceptis,* & ibi Do-
cto. *C. qui potior. in pign. habe.* Dyn. *in reg. qui prior.
num.* 12. *de reg. Iur. in* 6. Couarr. pluribus Citatis,
Var. lib. 1. *c.* 7. *n.* 1. *verſ.* 4. *concluſio.* præcipuè cum 5
† iſta tacita hypotheca contrahatur de tempore
promiſſionis, & contracti matrimonij, non vero de
tempore traditionis, iuxta communem, de qua per
Soccin *conſ.* 269 *num.* 4. *lib.* 2. Neguſ. *de pign* 2. *p.
mem.* 4 *n.* 41. & de illa teſtatur Viu. *in ſuis Commun.
opin.* 282

In contrarium tamen, & pro Mazzagallo vide-
tur diſpoſitio text. *in l. ſcripturas, C. qui potior. in
pign. hab.* qua diſponitur, quod † quando agitur de 6
Iure pignoris, vel hypothecæ, eum qui inſtrumen-
tis publicis nititur, etſi tempore poſteriorem, nihi-
lominus præponendum fore illi, qui priuatam ſcri-
pturam tantum habet; vnde difficultas conſiſtit
circa intellectum text. *in d. l. ſcripturas,* quæ † licet 7
diſponat

diſponat ad fauorẽ creditoris inſtrumentarij, prout ſupra, illud intelligit niſi Chyrographarij Apocha, & ſcriptura priuata ſit contrahentium ſubſcriptione, trinoque teſte probatæ, & integræ opinionis
8 munita, quo † caſu talem Apocam, quaſi publicè confectam accipiendam eſſe, eadem *l. ſcripturas*, in ſui fine decreuit, vbi ita tradit Bart. *num.* 5. & Bald. *in princ.* & latè Tiraquell. *de retract. conuent.* §. 1. *gloſſ.* 7. *à num.* 43. Socein. *conſil.* 274. *num.* 8. *lib.* 2. Ant. Fano, *de pignorib.* 5. *part.* 2. *membr. num.* 47. Couarruu. *Pract. cap.* 22. *num.* 5. Gabr. *de probat. concluſ.* 10. *num.* 1. *& concluſ.* 11. *in princip.* Verall. *deciſ.* 112. *part.* 3.

Et quamuis in Apocha Ferroni appareant ſubſcriptiones illius, & M. Antonij contrahentium, nihilominus ſubſcriptio Franciſci Ferroni non fuit facta de tempore Apocæ, ſed ex poſtfacto, cum potius in Apocæ confectione non Franciſcus, ſed Bernardinus illius frater adeſſet, qui Franciſcum ſubſcripturum, & ratihabiturum contenta in Apoca promiſit. Vnde poteſt dubitari, An ad effectum formæ traditæ *in d. l. ſcripturas*, ſufficiat ſubſcriptio Franciſci Ferroni, non de tempore Apocæ, ſed poſtea ſubſecuta, ſed quãuis admittatur dicta ſubſcriptio, & interuentio trium teſtium, nihilominus cum eorundem teſtium recognitio deficiat, non videtur poſſe ſuſtineri dictam Apocam, ad hoc vt iuxtà formam text. *in d. l. ſcripturas*, debeat Ferronus in hypotheca præferri Mazzagallo, & Fiordeliſæ habentibus publicum inſtrumentum,
9 cum prædicta, *l. ſcripturas* † non ſolum expoſcat tres teſtes, quin, & illorum recognitiones, ex Soc. vbi ſupra, *d. n.* 8. *verſ.* 2. *principaliter*, Caſt *conſ.* 406. *n.* 1. *vol.* 1. Calcan *conſ.* 29. *Cran. de antiq. temp. p.* 1. §. *quæruntur etiam, num.* 50. *cum ſeq.* Rol. *conſ.* 84. *n.* 10. *lib.* 3. poſt Specul. *in tit. de inſtr. edit.* §. 7. *incip. nunc dicendum, num.* 5. *verſic.* 3. neceſſarium erit, Fan. vbi ſupra *d. n.* 47. & facit text *in Auth. de inſtrum. cautε & fid.* §. *ſi quis igitur*, vnde cum iſta teſtium recognitio deficiat, nullatenus iſta Apoca poteſt dici munita requiſitis à *d. l. ſcripturas*, *deſiderατis*.

10 Sed † etſi prædicta de iure procedant, nihilominus cum fundamentum, text *in d. l. ſcripturas*, rationiq; illius conſiſtat in ſuſpicione fraudis, & falſitatis antedatæ, & ne ſit in mero arbitrio debitoris, creditori inſtrumentario defraudare, vt tradit Bart. *in d. l. ſcripturas, n.* 4. *verſ. & ratio huius vltimi*, & Bald. ibi, *num.* 11. *in fine, & in conſ.* 198. *num.* 5. Caſtr. *conſ.* 134. *num.* 1. *cir. med. lib.* 1. & Auchar. *conſ.* 28. *num.* 11. *&* 4. & Tiraquell. vbi ſupra, Gabr pluribus citatis, *d. concl.* 10. *num.* 2. & fuit dictum in vna Roman. Pecuniaria 24. Maij 1589. coram Illuſtriſſimo Seraphino, vnde ſi prædicta fraus ceſſat, & de veritate apparet, vtique diſpoſitio text. *in d. l. ſcripturas*, ceſſare debet, vt not. Bald. *de conſil.* 198. *num.* 5. & deſumitur ex Doctoribus ſupra relatis.

11 Sed † ſic eſt quod ad huiuſmodi veritatis reique geſtæ probationem ſufficeret, quod duo tantum teſtes in Apoca eſſent ſubſcripti, dummodo alia adminicula veritatem detegentia concurrerent, quia tunc etiam talis Apoca in præiudicium illius qui haberet publicum inſtrumentum poſterius, operaretur, vt tradit Fulgoſ. *conſ.* 133. quẽ refert, & ſequitur Tiraq. vbi ſupra *num.* 59. & Gabr *d. concluſ.* 10. *num.* 15. Sed ſic eſt quod adſunt in præſenti duo teſtes, qui Apocam ſubſcripſerunt quos comitantur plura adminicula, concurrunt enim plures teſtes deponentes de ſcientia promiſſionis Dotis, ſcut. 1600. & de confeſſione M. Antonij, quod dictam Dotem promiſerat Ferrono, & dicentes quod non ſolent fieri Matrimonia ſine Dote, & in ſpecie quod M. Antonius non aſſueuerat ſuas filias nuptui tradere ſine dote, quod etiam apparet ex Dote Florenorum trium millium, poſtea a M. Antonio cum eius filia Eliſabetha Mazzagallo promiſſa, & accedit quod Cæſar Mazzagallus, qui ſe Apocæ ſubſcripſit erat Patruus, & Curator dicti
Ioannis Mazzagalli, vnde † non eſt credendum, 12
quod voluiſſet ſubſcribere antedatam in præiudicium eius cuius Patruus, & Curator erat.

Et † circumſcripta dicta Apoca ſufficerent duo 13
teſtes etiam ad effectum prælationis, & contra tertium de veritate rei geſtæ deponentes, vt not. Pau. de Caſtr *d. conſil.* 134. *num.* 1. *cir. med.* & Bart. *in d. l. Scripturas, num.* 4. Abb. *in cap.* 2. *num.* 2. & ibi Felin. *num* 4. *verſ.* 3. *declaratio de fid. inſtrument.* Cran. vbi ſupra *num.* 59. Tiraq. vbi ſupra *num.* 59. Gabr. plures *referens*, *d. concluſ.* 10 *num.* 9. Surd. plures adducens *in d. deciſ.* 71 *num.* 5. vbi *num.* 4. poſt Fulgoſ. *conſ.* 32.
num. 1. tenet quod † hypotheca non requirit ſcri- 14
pturam, cum ita poſſit probari teſtibus, ſicut & inſtrumento, per text *in l. contrahitur, ff. de pign & in l. pactum quod bona fide, C. de pact. & l. cum te, C. de tranſact.* Inſtrumentum † enim & teſtium 15
par eſt virtus, *l. in exercendis, C. de fid. inſtrum.* Sed ſic eſt, quod in præſenti vltra dictam Apocam adſunt non duo, ſed tres teſtes, nempe quartus, quintus, & ſextus, deponentes de veritate contentorum in Apocha; quartus nempe teſtis dicit, ſe portaſſe ad Franciſcum Ferronum de Mandato M. Antonij ſcut. 500. ad computum dictæ dotis; & quintus dicit ſe ſcire fuiſſe confectum folium ſuper hac Dote, & quod illud vidit; idemque deponit ſextus teſtis.

Nec † quicquam facit teſtes eſſe conſanguineos 16
Ferroni, quia cum ſint in pari gradu conſanguinitatis cum Mazzagallo, non eſt cur non debeant admitti, iuxta Gloſſ. *verb. parentes, verſ. ſed quid, ſi teſtes, in c. conſanguinei,* 3 *quæſt.* 5. trad. Bart *in l. ſi teſtamento,* §. *quæcunque, n.* 8. *ff. de teſtam.* Gabr. plures
citans, *de teſt. concl.* 13. *n.* 18. potiſſimè † quando te- 17
ſtis conſanguineus concurrit cum aliis teſtibus, prout in noſtro caſu. Rom. *conſ.* 486. *in fin.* Calcan. *conſ* 36. *num.* 3. *verſ. toleratur*, Gabr. *d. concluſ.* 13. *num.* 7.

Nec prædictis obſtat, quod quando † hinc inde 18
concurrit cauſa Dotis, neuter poſſit vti priuilegio Doti competenti, per text *in d. l. aſſiduis,* §. *exceptis,* & Socin. *conſ.* 169. *num.* 4. *verſ. ſed ad hanc rationem, lib.* 2. vnde contra Mazzagallum videtur quod Ferronus non poſſit gaudere beneficio, *l. vnica,*
§. *& vt plenius, C. de rei vxor. act.* qua † pro Dote 19
datur tacita hypotheca, quo priuilegio ceſſante remanere videtur promiſſio Dotis Ferrono facta, abſque aliqua hypotheca, & in puris terminis Iuris communis, & inſtrumentum Mazzagalli, cum hypotheca expreſſa, & per conſequens videtur Mazzagallum præferendum Ferrono; quia reſpondetur
† negando quod text *in d. l. aſſiduis,* §. *exceptis*, pro- 20
bet quod concurrente hinc inde cauſa Dotis, neuter poſſit vti priuilegio tacitæ hypothecæ, iuxta *d. l. vnic.* §. *& vt plenius*, quia in cauſa dict. §. *exceptis*, concurrebant filij duarum vxorum Titij, & diſponitur quod filij primæ vxoris præferantur filiis ſecundæ vxoris in prælatione circa recuperationem Dotis ſuæ matris, vnde text. quoad

ad tacitam hypothecam pro Dote competentem
filiis,vtriuſque vxoris Titij nihil diſpoon quomi-
nusomnes gaudeant priuilegio dictæ tacitæ hypo-
thecæ, quin potius vult, quod inter gaudentes di-
cta hypotheca, anterior præferatur, quod non eſt
auferre circa tacitam hypothecam aliquid filiis
ſecundæ vxoris,quod & dicit text.*in l.fin.C.eod.*ex
quo nullatenus poteſt inferri ad ſupradictam ob-
iectionem.

21 Minus obſtat,quoad dictam Fiordeliſam, quod
† ipſa prælationem, quoad petias terræ, quas
permutauit,habeat iuxta text. *in l. Iulianus§.offer-*
ri, ff. de act. empt. & l. hereditatis. ff. de hered.
vel act.vend. not. Neguſ.*de pign.4. membr. 5. part.*
22 *num 3.*quia reſpondetur quod † illorum iurium
diſpoſitio non procedit, quoties venditor rem
venditam tradidit emptori,iuxtà text. *In l. 1. §. fin.*
cum Gloſſ.*verb.emerit. ff.de reb.cor. qui ſub tutel.*
per quem text,ita tradit Bald.*in l fin.a.n.3.C. com-*
mod.& in l.cum cui,C.de act. & oblig. quem ſequi-
tur Alex.*in l.ſi cum Dote.§.fin ad fin.ff. ſolut. matr.*
quos refert,& ſequitur Neguſ.vbi ſupra *2. mem.1.*
23 *p.n.35.*ratio eſt in promptu,quia † ſecuta traditio-
ne dominium tranſiuit in emptorem, & res em-
24 pta fuit facta propria illius, vnde † in re propria
non cadit pignus,*l.neque pignus 4. ff.de iur. iur.* &
25 † idem eſſet,ſi ab initio eſſet deductum in pactum,
quod res vendita remaneret ſibi hypothecata pro
pretio iuxta text.*in l.licet,C qui potior.in pign.hab.*
not.Doct.ſupra relati,& Neguſ.*d.4. membr.2.p. d.*
n.35.& n.36.

Sed ſic eſt,quod in prædicta permutatione in-
teruenit traditio, vt ex eodem inſtrumento con-
ſtat,& non acceſſit prædictum pactum,quod petiæ
permutatæ remanerent hypothecatæ, vndè ſequi-
tur quod pro D.Fiordeliſa non intret prædicta di-
ſpoſitio text.*in d.l.Iulianus,§ offerri,* de qua ſupra,
&c.

AD ARTIC. I. P. II.

R.P.D. Panzirolo.

Romana Dotis.

13. *Febr.* 1640.

ARGVMENTVM.

Hypotheca datur mulieri pro dote in bonis teſtatoris à die conditi teſtamenti:non tamen actio ad eam pertinet à tempore contracti matrimonij. Plura de dote extrahenda à bonis fideicommiſſariis ,&c.

SVMMARIVM.

1 *Mulier, quæ ex precepto Teſtatoris conſequi debet dotem ex bonis ipſius Teſtatoris habet in illis hypothecam à die conditi teſtamenti, non à die contracti matrimonij.*

2 *Hypothecæ competens mulieribus deſcendentibus pro dote in bonis fideicommittentis poſſet per grauatos eludi, niſi oriretur à die conditi teſtamenti.*

3 *Voluntas teſtatoris curandum eſt,vt omnibus modis adimpleatur.*

4 *Hypotheca, & actio licet oriatur ad fauorem mulierum deſcendentium in bonis fideicommittentis pro conſecutione ſuarũ dotium à die conditi teſtamenti,ipſius tamen hypothecæ,& actionis exercitium ſuſpenditur in tempus contracti matrimonij.*

5 *Verbum* naſcituri,*habet tractum ſucceſſiuum,& reſpicit tempus incertum.*

6 *Nepotes veniunt ſub vocatione filiorum.*

7 *Dictio* ſemper *includit pluralitatem,& diuerſitatem temporum,& caſuum faciens in omnibus æqualem diſpoſitionem.*

8 *Nepotes veniunt ſub nomine filiorum quoties Teſtator illud expreſſit cum verbis denotantibus perpetuitatem.*

9 *Copula,*&c,*æquat omnia copulata, & pariformiter omnia determinat.*

10 *Diſpoſitio Teſtatoris circa dotationem fœminarum competit de iure omnibus deſcendentibus à fideicommittente.*

11 *Filij in conditione poſiti intelliguntur diſpoſitiuè vocati ex diſpoſitione Statuti Vrb.*lib 1.cap. 14.

12 *Fideicommiſſarius habet hypothecam in bonis fideicommiſſi, & in illis præfertur creditoribus hæredis grauati.*

13 *Mulier deſcendens à fideicommittente, conſequi debet in bonis fideicommiſſi dotem cum priuilegio potioritatis aduerſus quoſcumque creditores grauatorum vigore,* Auth. reſque, C. com.de leg

14 *Diſpoſitio.*Auth.reſque,C.com.de leg.*non habet locum, niſi in ſubſidium, & quatenus non extent alia bona libera.*

15 *Deficientia bonorum liberorum ex quibus dicatur iuſtificari.*

16 *Bulla Clem.VIII.41. mandat exequi mandata exhibita in congregatione Baronum per creditores ipſorum Baronum ſuper bonis etiam iuriſdictionalibus non obſtantibus quibuſcumque fideicommiſſis.*

17 *Bulla prædicta mandat ſatisfieri Creditoribus,ſiue creditum oriatur ex Inſtrumentis, ſiue chyrographis,ſiue legatis, aut aliis quibuſcumque modis,ac formis.*

18 *Mulier agens vigore* Auth.reſque, C. com. de leg *pro conſecutione ſuarum dotium in bonis fideicommittentis, poteſt concurrere cum aliis creditoribus ad menſuram ſuæ hypothecæ in bonis iuriſdictionalibus vigore dictæ Bullæ Baronum.*

19 *Bulla Clem. VIII. 41. diſponit quod non poſſit impediri ſubhaſtatio bonorum ſpectantium ad Barones ex cauſa dotis.*

20 *Pecunia ſoluta creditoribus recepta obligatione de reſtituendo prioribus, & potioribus dicitur extare.*

21 *Bulla Clem. VIII. 41. non tollit in aliqua ſui parte credita dotalia fœminarum deſcendentium fideicommittentis,ſed potius illa admittit.*

DECISIO XXXVIII.

RÉſolutum fuit Illuſtriſſim. D. Conſtantiam in pecuniis prouenientibus ex venditione bonorum Io. Baptiſtæ de Comitibus fideicommittentis,eſſe anteriorem, & potiorem creditoribus Ducum Alexandri Patris, & Marij fratris, tam ex particulari prouiſione eiuſdem Io.Baptiſtæ, quam ex diſpoſitione *Auth.Res quæ.C.com de leg.*

Et quantum attinet ad primum fundamentum reſolutionis fuit,quod cum Io. Baptiſta inſtituiſſet hæredem Fœdericum Sfortiam, natum ex Fuluia

filia, quem etiam ad hunc effectum ſibi adoptaſſet,
& poſt Fœderici obitum vocaſſet ipſius filios maſculos
in perpetuum cum onere dotandi fœminas,
dum D. Conſtantia recta linea deſcendit à Fuluia,
viſa eſt habere fundatam intentionem in pecuniis
1 redactis ex bonis prædictis, quia † onus dotandi
fœminas ex præcepto Teſtatoris ſemper ineſt illius
bonis à die obitus ipſius ad fauorem omnium deſcendentium,
& ideo ſicuti ipſe Teſtator ſi viueret,
ſtante adoptione facta de Federico, teneretur ipſius
fœminas dotare, ita præſumendum eſt, quod voluerit
ipſius bona tranſire cum hypotheca, & priuilegio
prioritatis, ita vt hodie attendenda ſit urigo,
& primum tempus, in quo bona relicta fuerunt
obnoxia pro conſtitutione dotium, non autem
tempus purificatæ conditionis, Imol. *in l. ſi is qui
pro emptore, n. 10. in princ. ff. de vſucap.* vbi Rom.
n. 55. verſ. reſpondetur etiam Crot. *n.* 134. Ruin. *in
l. 1. ſub. n.* 87. *ff de l. 1.* vbi Iacob de Nigr. *n.* 135. Pariſ.
n. 151. *verſ. moderni autem*, & Torniell. *n.* 117.
cum ſeq. Giouag. *conſ.* 8. *num.* 32 *in fi. lib.* 5. Fuſ. qui
alios cumulat, in *conſ.* 52. *n.* 20. *& a num.* 28. *vſque
ad* 54. *verſ. venio ad ſecundum, & de ſubſtit. q.* 612.
à num. 5. *vſque ad* 8. reiiciendo diſtinctionem Caſtrenſ.
inter legatum ſpeciei, & quantitatis Caual.
2 *dec.* 115 *num* 2. & fuit in *Romana Dotis de Ghezzis
9. Febr. 1635. coram me*, aliàs † poſſet eſſe in poteſtate
grauatorum euertere præſidium competens
fœminis deſcendentibus ad conſequendam dotem
ex bonis fideicommiſſi, quod tamen non eſt ad-
3 mittendum, vt bene aduertit Imol. *in d. l. ſi is qui
pro emptor. in princ. ff. de vſucap.* vnde † potius,
curandum eſt, vt omnibus modis voluntas Teſtatoris
adimpleatur iuxta diſpoſitionem *l.* 1. *C.*
4 *com. de leg.* hoc autẽ † non alio modo conſequi poteſt,
quam per natiuitatem hypothecæ de tempore
teſtamenti, vt inde oriatur actio, licet actionis
exercitium ſuſpendatur in tempus euenientis conditionis,
vt fuit reſolutum in ſupradicta Romana
Ghezzis, coram me.

Quod autem teſtatoris meos extendatur, non
ſolum ad fœminas primi, ſed etiam vlterioris gradus
qualis eſt D. Conſtantia, clarè videbatur oſtendi
ex verbis teſtamenti, in Quibus diſponitur, quod
filij legitimi, & naturales naſcituri ex Federico
primo hærede vniuerſali ſemper in totum ſuccedant,
5 & fœminæ nubant, & dotentur, &c. illud
6 enim † verbum (*naſcituri*) ſicuti habet tractum ſucceſſiuum,
& reſpicit tempus incertum, ita † ſub nomine
filiorum dicendum eſt teſtatorem ad hu-
7 iuſmodi onus obligaſſe etiam nepotes, qui ſub eorum
vocatione veniunt. Imol. *in l. Gallus* 29. §. *Inſtituens,
num.* 48. *circa med. verſ vel potes dicere, ff. de
lib. & poſth.* Ruſtic. *poſt alios in l. cum auus, lib.* 6 *cap.*
25. *num.* 17. *de cond. & demonſtr.* Fuſar. *de ſubſtit.*
q. 320. *n.* 23. Rot. *dec.* 162 *p* 6. *rec. n.* 1. *&* 2. vbi teſtator.
mandauerat filias fœminas naſcituras ex ſuis
hæredibus exiſtentibus eorum filiis maſculis congrue
decenter dotari, & illis deficientibus ſuccedere.

Prætetea pro hoc etiam videbatur facere dictio
† illa (*ſemper*) quæ pariter includit pluralitatẽ,
& diuerſitatẽ temporũ, & caſuum, faciẽs in omnibus
æqualem diſpoſitionem, *l.* 1. *verb. ſemper*, vbi
Gloſſ. & Bart. *n.* 5. *ff ſolut. matr. trib.* Dreian. *conſ.* 1.
num. 558. *lib* 1. Panzirol. *conſ.* 1. *num.* 20. Peregr.
conſ. 44 *n* 58. *verſ. ad quintum lib.* 1. *& de fideicom.*
8 *art.* 27. *num.* 2. Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 6. *n.* 58. *&*
29. Fuſar. *de ſubſtit. q.* 320. *n.* 74. *& ſeq.* vbi † quod
appellatione filiorum veniunt Nepotes, quotiès
Teſtator illud expreſſit cum verbis denotantibus
perpetuitatem.

Ponderabatur vlterius, quod dum Teſtator voluit,
quod filij maſculi in totum ſuccederent, &
fœminæ dotarentur, ſicut maſculi ſemper ſuccedere
debebant, ita etiam ſemper fœminæ erant
dotandæ, quia † copula (*&*) æquat omnia copula- 9
ta, & pariformiter omnia determinat, *l. quamuis*,
& ibi Bald. *C. de impub & aliis ſubſt* Fuſar. *de ſubſtit.
quæſt.* 355. *n* 15. *& quæſt.* 403. *n.* 9. vltra † quod 10
D. Conſtantiæ fauet etiam regula, quod promiſſio
Teſtatoris circa dotationem fœminarum de iure
competit omnibus deſcendentibus ſ fideicommittente.
Cæphal. *conſ.* 683. *num* 9. Molin. *de primog.
lib.* 4 *cap.* 6. *num.* 4. *verſ. cæterum.* Menoch. *præſump.*
189. *num.* 11. *lib* 4 Rot. *dec.* 37. *num.* 2. *part.* 1. *diuerſ.
& dec.* 315. *num.* 16. *part.* 6. *rec.* & fuit reſolutum in
Romana Dotis 30. *Martij* 1618. *coram bon. mem.
Card. Verospio.*

Et denique † ponderabant pro iſta anteriori- 11
tate D. Conſtantiæ, quod ipſa à Teſtatore fuerat
poſita in conditione, ibi; *Si prædictus D. Federicus
vniuerſalis hæres decederet ſine legitimis, & naturalibus
filiis, & filiabus ex ſe genitis, vel ſi dicti ſui filij
deceſſerint ſine filiis legitimis, & naturalibus*, &
per conſequens tacitè vocata ad fideicommiſſum
ex Stat. Vrbis *lib.* 1. *cap.* 145. Gabr. *conſ.* 115. *num.* 1.
& ſeq. lib. 1. Seraph. *dec.* 1329. *num.* 12. Greg. *deciſ.*
575. *num.* 1. vnde inferebatur, † ipſam metiri ſuam 12
hypothecam ex vocatione prædicta, & proinde
præferendam eſſe creditoribus, qui ſolum veniunt
vigore obligationis contractæ per Ducem Alexandrum
patrem, & Marium fratrem.

Cæterum, † propter ſecundum fundamentum, 13
etiam circumſcripto expreſſo præcepto Ioan. Baptiſtæ,
adhuc placuit, D. Conſtantiam deſcendentem
eſſe in illius bonis dotandam cum priuilegio
potioritatis aduerſus quoſcumque creditores grauatorum
per rationem *Auth. Res quæ, C. com. de
leg.* quod ſcilicet ſi viuus eſſet Io Baptiſta, ipſe dotare
cogeretur, & ideò hoc onus trahi in grauatos
deſcendentes cum hoc priuilegio prioritatis, hoc
ibi notat Caſtr. *n.* 10. *&* & Fulgoſ. *n.* 5. ſequitur Dec.
conſ 519. *num.* 3. Mantic. *de tacit. lib.* 15 *tit.* 18. *n.* 17.
Rota apud Seraph. *dec.* 693. *per tot. & in rec. dec.*
58. *n.* 2. *p.* 5. *rec.*

Neque obſtare viſum fuit, † quod diſpoſitio 14
Auth. Res quæ, non habeat locum, niſi in ſubſidium,
& quatenus non extent alia bona libera, quia, 15
† vltra quod dum D. Dux Marius promiſit ſoluere
dotem D. Conſtantiæ ex alienatione alicuius
partis ſui ſtatus, ſatis apertè declarauit, non extare
alia bona libera, ex quibus huiuſmodi dos ſolui
poſſet, & ſatis viſum fuit de hoc conſtare ex teſtibus
examinatis contra eundem D. Ducem in alia
Romana Dotis 25. *Iunij* 1638. *coram R. P. D. meo
Pirouano*, quinimò cum hoc in Curia ſit ſatis notum,
non viſa fuit neceſſaria alia diſcuſſio, iuxta
Gloſſ. *in l. decem* 116. *verb. excuſſum, ff de verb. obl.*
& deducta per Rot. *dec.* 514. *n.* 5. *verſ. & conſtat
notoriè, p.* 2. *rec.*

Nec releuat † Bulla Clem. VIII. 41. mandans 16
exequi mandata exhibita in Congregatione per
Creditores Baronum ſuper bonis etiam iuriſdictionalibus
quouis modo ab eis tentis, & poſſeſſis,
non obſtantibus quibuſcumque fideicommiſſis;
quia; quia † cum Bulla mandet ſatisfieri credi- 17
toribus, ſiue creditum oriatur ex inſtrumentis, ſeu
Chyrographis, ſiue legatis, aut aliis quibuſcumque
modis,

18 formis, vt in §.2. cum † D. Conſtantia ſit etiam ipſa creditrix vigore diſpoſitionis Ioan. Baptiſtæ, vel per rationem *Auth. Res quæ*, vt ſupra firmatum eſt, vtique poterit cum aliis creditoribus concurrere pro conſequutione ſuæ dotis ad menſuram
19 ipſius hypothecæ: Et quamuis † in eadem Bulla in § 9. diſponatur, quod non poſſit impediri ſubhaſtatio ex cauſa dotis, reſponſum fuit D. Conſtantiam, nec impediuiſſe, nec hodie impugnare ſubhaſtationem factam de bonis Ioan. Baptiſtæ, ſed ſolum velle concurrere, vt creditricem ad pretium ſubrogatum in locum bonorum, quod eo facilius
20 facere poteſt, † quo pretium prædictum per obligationem factam à creditoribus de reſtituendo prioribus, & potioribus dicitur extare, vt per Caſtren. *in l. Procuratoris, §. fin. & l. ſeq. ff de tribut. act. & conſ 185. in princ. lib. 1.* Rot. *dec. 73. num. 4. & 10. & dec. 793 n. 5. verſ. quapropter, p. 4 diuerſ.*
21 & apud Pacif. de Saluian *dec. 133. n.* 10. nec † Bulla in aliqua ſui parte tollit credita dotal. ad fauorem fœminarum deſcendentiũ fideicommittentis, quinimò illa potius videtur admittere, dum in §. 2. poſt med. generaliter diſponit, quod fiat executio contra Barones pro debitis ex quacumque cauſa contractis, & conſequenter ex promiſſione dotis factaab eo, qui bona diſtracta hoc onere grauauit, cum non ſit maior ratio, cur creditores Ducum Alexandri, & Marij poſſint concurrere pro conſequenda ſatisfactione, non autem D. Conſtantia creditrix ipſius fideicommittentis.

AD ART. II. PART. II.

R. P. D. Ghiſilerio.

Romana Fideicommiſſi de Incoronatis.

Ven. 9. Maij 1642.

ARGVMENTVM.

De priuilegiis creditoris ex cauſa oneroſa anterioris reſpectu traditionis factæ donatario concurrenti. De ſimulatione, &c.

SVMMARIVM.

1 *Pater non poteſt grauare filium in legitima.*
2 *Legitima onus impoſitum reyicitur.*
3 *Diſpoſitio generalis non porrigitur ad caſum in quo diſponens non habet poteſtatem.*
4 *Bona quæ filius elegit pro ſua legitima, non continentur ſub fideicommiſſo.*
5 *Creditor ex cauſa oneroſa, cui bona debitoris fuerunt tradita, præfertur donatario, licet anteriori, & hypothecam habenti.*
6 *Creditor ex cauſa oneroſa præfertur Donatario anteriori, ſi ante traditionem rei donatæ ortum fuit creditum ex cauſa oneroſa.*
7 *Donans poteſt ante traditionem liberè diſponere de re donata.*
8 *Traditio rei donatæ reſultat ex reſeruatione vſusfructus, & clauſula conſtituti in donatione appoſitis, intellige vt num. 9.*
10 *Clauſula appoſita in contractu ſimulato ſuas nullius efficacia.*
11 *Simulatio adhibita in contractu principali, cenſetur quoque adhibita quoad acceſſoria.*
12 *Simulatio probatur ex confeſſione partium, & contrahentium.*
13 *Confeſſio donatarij, probat fraudem.*
14 *Fraus non ita facilè eſt præſumenda, ſicut ſimulatio.*
15 *Simulatio eſt honeſtior, quam fraus.*
16 *Simulatio ex quibus coniecturis aſſumatur.*

DECISIO XXXIX.

FVit per DD. reſolutum, tam ex fideicommiſſo Marcelli Incoronati de anno 1563. quàm ex donatione Franciſci filij de anno 1618. facta inter viuos Cæſari filio præſenti, & acceptanti, eiuſque filiis, & deſcendentibus maſculis, illiſque deficientibus, Marcello alteri filio, ac deſcendentibus ex eo, in eorumque defectum, proximiori ſibi in gradu; non eſſe D. Angelo Incoronato dandam immiſſionem, ſiue agat ex *l. fin. C. de edict. diu. Adri. toll.* ſiue ex remedio vtilis Saluiani in poſſeſſionem Caſalis Aquæ Trauerſæ, venditi anno 1615. Excellentiſſimo D. Principi Burgheſio pretio ſcut. 14. mill. ab eodem Franciſco de Incoronatis, ſub expreſſa narratiua approbata per eoſdemmet Cæſarem, & Marcellum donatarios; quod ſibi deberetur legitima in bonis Marcelli patris, & quod ad illius computum elegiſſet dictum Caſale, illudque ad ſe ſpectare pleno iure dominij, & pertinere, & eſſe penitus liberum, & immune ab omni, & quocunque cenſu, canone, & reſponſione, recognitione, grauamine, aut ſeruitute, nun eſſe ſubiectum caducitati, deuolutioni, reſtitutioni, vel alicui vinculo, in toto, vel in parte, minuſque fuiſſe venditum, datum, donatum, ceſſum, atque conceſſum, aut alio quouis modo alienatum, alienationis vocabulo latiſſimè ſumpto, nec de eo in totum, vel in partem contractum, ſeu diſtractum, aut aliud quicquam factum fuiſſe; promittendo inſuper huic venditioni facere conſentire omnem perſonam Ius aliquod habentem, ſeu quomodolibet habere prætendentem, ad ſolam, ſimplicem, & extraiudicialem requiſitionem prædicti Excellentiſſimi D. Principis emptoris.

Non ex fideicommiſſo Marcelli ſenioris: quia 1
cum Franciſcus filius auctor D. Principis elegerit pro ſua legitima, Caſale, in cuius poſſeſſionem Angelus petit immitti, & † pater non poſſit filium 2
grauare in legitima, & † ſi grauatus fuiſſet onus 3
reiiciatur: vt eſt caſus *in l. quoniam in prioribus, C. de inoffic. teſtam* nec † diſpoſitio generaliter facta 4
porrigatur ad caſum in quo quis non habet poteſtatem, *cap. nobis in 2. de ſent. excom.* notat Bart *in l. ſi quis ſub conditione. ff. de condit. inſtit* Bald. *in l. fin. §. in computatione, C. de Iur. delib. cum ſimilib.* Caſale † de quo agitur non continetur ſub dicto fi 5
deicommiſſo, vt decidit Gloſ. *in l. precibus, C. de impub. & aliis ſubſtit.* & communiter omnes *in l. ex tribus, C. de inoffic, & in l. 1. ff. de vulg. & pup. per text. in l. coheredi, § filia. ff. ad Trebell.*

Nec ex donatione dicti Franciſci, quia † cum 6
Franciſcus poſt donationem factam ad fauorem filiorum, & deſcendentium, vendiderit Caſale D. Principi, cum reali tranſlatione dominij, & poſſeſſionis: aſſerta donatio, etiamſi anterior, & cum hypotheca, non præiudicat D. Principi habenti cauſam oneroſam, vt eſt text. *in l fin. §. Lucius ff. de donat.* vbi Lucius † Titius donauerat Meuio fundum, & ante traditionem eundem fundũ poſt paucos dies, Seio pignori obligauerat, deinde dictum fundum tradidit Meuio, cui prius illũ donauerat, & cum dubitaretur, an donatio fundi eſſet perfecta:

ita vt poſtea pignori ſubiici potuerit, reſpondit Scæuola Iuriſconſultus, perfectam quidem eſſe donationem per traditionem, ſed creditorem licet poſteriorem firmam habere pignoris obligationem
7 inductam ante traditionem, atque ita † donans
poteſt ante traditionem liberè diſponere de re donata, vt tradit Carocc. *dec.* 125. *num.* 7 & eſt ponderand. expoſitio Bart. ad illum, §. *Lucius Titius in princ.* vbi verbum dicti textus, donauit, expoſuit, ideſt ex cauſa donationis, obligauit, vel promiſit, & ſic Bart. intelligit illum text. & præſupponit quod fundus ibi fuit expreſſè obligatus pro donatione ipſi Donatario, vt bene aduertit, Gutier. *de actib. iudic. iurat. cap.* 15. *ſub n.* 23 *verſ. pro hac eadem opinione*, accedit expoſitio Bartoli.
8 Nec † dici poteſt in hac donatione interueniſſe
traditionem, ex clauſulis reſeruationis vſusfructus,
9 & conſtituti, quia † vis, & effectus iſtarum clauſu-
larum, vbi donatio fuiſſet vera, ceſſaſſet per venditionem à donatore poſtea factam D. Principi, & actualem traditionem ſubſecutam; vt bene Grat. *conſ.* 16. *num.* 38. & 39. *lib.* 1. Gab. *de empt. & vend.*
10 *concl.* 2. *num* 28. Carocc. *dec.* 125. *num.* 8. ſed † cum
donatio DD. viſa fuerit ſimulata, non eſt de his clauſulis curan. cum veniant acceſſoriè ad contra-
11 ctum, in † quo ſicut ſimulatio fuit adhibita, ita
etiam cenſeri debet adhibita, circa acceſſoria Aret. *in l.* 1. §. *ſi vir vxori col.* 3. *ante med. verſ. ſed hoc eſſet conceden. de plano, ff. de acquir. poſſeſſ.* quem ſequitur Alciat. *ibidem, col.* 2. *in prin. n.* 4. vbi etiam Bologn. *num.* 65. *in princ.*

Simulatio autem huius donationis eſt euidens ex aſſertione venditionis, cui aſſenſerunt etiam Cæſar, & Marcellus Donatarij, quod de Caſale vendito nulla præceſſerat donatio. Vndè cum veritas huius aſſertionis non poſſit ſtare cum veritate præcedentis donationis, neceſſe eſt intelligere dictam donationem ſimulatam perinde ac ſi partes dixiſſent nullam de Caſale præceſſiſſe donationem ve-
12 ram, & validam; cum non ſit dubium ex † con-
feſſione partium, & contrahentium probari ſimulationem, Beroy. *conſ.* 170. *num.* 11. *lib.* 1. Decian. *conſ.* 62. *num.* 51 & 52. & *poſt num.* 65. *verſ.* 9. *continetur iſta ſimulatio lib.* 3 Angel. *conſ.* 48. *num.* 2.
13 *verſ.* 5. ſi poſt donationem, vbi † ponderat con-
feſſionem Donatarij, ad probationem fraudis,
14 quæ † cum non ita facilè ſit præſumenda, vt ſimu-
15 latio, ex quo hæc † eſt honeſtior, quàm illa Cro-
man. *conſ.* 155. *num* 4. vtique ſi ex confeſſione donatarij probatur fraus, ac fortiori, probabitur ſi-
16 mulatio, maximè † concurrente immenſitate huius
donationis, quæ continet omnia bona præſentia, & futura, & coniunctione ſanguinis, ex quibus præſumi fraudem, & ſimulationem donationis, vt propterea non præiudicetur creditoribus poſterioribus ex cauſa onerosa reſoluit, & latè probat Carocc. *deciſ.* 1. *per totam*, quam approbat Anton. de Amat. *var. reſolut. reſol.* 26. *n.* 7.

Vlterius cum ex ſupradictis pateat D. Principem emptorem habere fundatam intentionem in inſtrumento emptionis non obſtante præcedenti donatione, eo magis cenſuerunt Domini dicendum eſſe, ipſum habere intentionem fundatam in detractione legitimæ debitæ eidem donatori, qui in ſpecie in ipſa venditione dixit eam conſequi in Caſali de quo agitur, ex allegatis per Rotam coram Seraph. *deciſ* 416 *à n.* 8. *vſque ad fin.* Hæc autem exceptio detractionis legitimæ debitæ eidem donatori, & venditori reſpectiuè in bonis relictis ab eius aſcendentibus ſuffragatur D. Principi, non obſtante quod idem donator omnia bona in dicta donatione præcedenti ſubieciſſet fideicommiſſo cum prohibitione cuiuſuis detractionis.

Et ex his duabus exceptionibus, vtraque parte audita reſoluerunt Domini immiſſionem eſſe denegandam.

DECIS. AD ART. II. P. II.

R. P. D. Carrilo.

Signina Saluiani.

Lunæ 14. *Martij* 1639.

ARGVMENTVM.

Soluens pro debitore quando ingrediatur eius locum: de fideiuſſore ita ſoluente ceſſione iurium: Legatarij iure in legatum, præcipuè in cauſam dotis. De datione in ſolutum, concurſu dotis aſſignare in certo tempore conſumpto, & aliis creditoribus, &c.

SVMMARIVM.

1 *Saluiani requiſita quænam ſint?*
2 *Ceſſio iurium reportari non poteſt, vbi debitum ſoluitur de pecuniis debitoris.*
3 *Solutio cedit in cauſam fructuum non autem ſortis principalis, Amplia, vt num. ſeq.*
4 *Solutio facta ſimpliciter in ſortem, & fructus prius cedit in cauſam fructuum.*
5 *Fideiuſſor ſoluens pro debitore poteſt, contra eum agere pro releuatione.*
6 *Fideiuſſor ſoluens poteſt, reportare iurium ceſſionem contra omnes.*
7 *Legatarius fideiuſſoris, ſi ſuper re legata executionem patiatur, poteſt agere pro releuatione, & referre iurium ceſſionem contra omnes, ſicut potuiſſet ipſe fideiuſſor.*
8 *Actiones vtiles tranſeunt ipſo iure in Legatarium in re legata.*
9 *Legatarius in re legata habetur loco heredis.*
10 *Fideiuſſor poteſt cenſum pro quo fideiuſſit emere, & ſoluendo referre ceſſionem tranſlatiuam, & non extinctiuam.*
11 *Verba ſunt intelligenda, vt eſt veriſimile contrahentes facere voluiſſe.*
12 *Deliberatio ſecuta pro certo credito parit exceptionem ſolutionis.*
13 *Cenſus reſoluitur per deliberationem fundi ſecutam ad inſtantiam creditoris, licet non ſequatur actus retroſimilis.*
14 *Deliberatio bonorum debitoris facta pro vno credito non parit exceptionem ſolutionis pro alio.*
15 *Liberatio facta quoad vnum ex coobligatis in cenſu non operatur quod dicatur liberatus fundus cenſualis reſpectu aliorum coobligatorum, licet fundus ad ipſos non ſpectet.*
16 *Reſeruatio iurium operatur, vt quoad reſeruata nihil actum dicatur.*
17 *Creditor ex cauſa dotis conſiſtere in certis corporibus, licet anterior, non habet actionem contra alia bona debitoris, niſi probet alienationem bonorum dotalium ſecutam culpa mariti, cui fuit dos tradita, ideoque non poteſt impedire*

immiſſionem

immiſſionem aliis creditoribus, licet poſterioribus.

18 *Retentio non competit pro credito illiquido.*

19 *Mulieri competit actio pro reſtitutione dotis, contra bona dotalia data inæſtimata. & n.23.*

20 *Calculus factus inter certos creditores, non nocet aliis non citatis.*

21 *Exceptiones requirentes altiorem indaginem, non admittuntur in iudicio Saluiani.*

22 *Datio in ſolutum facta vxori pro dote conſiſtente in certis corporibus dicitur nulla, nec praiudicat aliis creditoribus.*

24 *Legatum factum vxori pro reſtitutione dotis, vbi non continens ſummam certam, nihil probat, nec inducit confeſſionem dotis receptæ.*

25 *Legatum integræ dotis factum vxori per virum intelligi debet, de bonis dotalibus, quæ probentur ab eo actualiter recepta.*

26 *Legatum dotis factum a marito vxori non præiudicat creditoribus.*

DECISIO XXXX.

POſt binas reſolutiones ad fauorem Caſſandræ
de Vindictis, & Iulij Cæſaris Rorij emanatas
ſuper immiſſione in poſſeſſionem ex Saluiano in
bonis de quibus agitur, pro fructibus duorum cen-
ſuum à Sulpitio Papio debitorum, quorum alter eſt
ſcut. 200. in ſorte principali impoſitus ad fauorem
Neapolionis Ignatij, & alter in ſolidum cum Com-
munitate Signina ſcut. 500. monetæ impoſitus ad
fauorem q. Lauræ Parabiacchæ, quem idem Sul-
pitius in ſe totum accollauit de anno 1602. fuit ad
petitionem laurorum conceſſa noua audientia: Ideo
cauſa ſuper eiſdem repropoſita Dominis, & iterum
1 ſtandum eſſe in deciſis reſponderunt. Quia † duo
extrema in hoc iudicio requiſita, nempe creditum
cum hypotheca, & poſſeſſio debitoris de tempore
obligationis, vel poſtea cum identitate bonorum
hypothecatorum hodie à dd. Lauris Reis conuen-
tis poſſeſſorum adhuc viſa fuere ſufficienter pro-
bata ex deductis in prima deciſione cauſæ ſub
die 16. April. anni præteriti in princip. non ob-
ſtantibus his, quæ de nouo contra ea opponuntur.

Nam primo non obſtat quod quoad fructus
cenſus Ignatij ceſſi Caſſandræ, ceſſet hypotheca
ex quo Caſſandra illius ceſſionem acquiſiuerit
quoad ſummam ſcut. 100. cum pecuniis Panetij
hæredis d. Sulpitij principalis debitoris; vt *in ſum.
laurorum, num.4.* & quoad reſiduum cum pecuniis
Ioſephi de Creddis, qui dd. pecunias depoſuerat
in ſacro Monte Pietatis ad effectum fructus ſol-
uendi, & eundem cenſum extinguendi, iuxta for-
mam mandati relaxati ad inſtantiam fideiuſſorum,
ad quorum fauorem d. Ioſeph in ſolidum cum Pa-
netio d. extinctionem facere promiſerat per totum
annum 1622. vt *in d. ſum num.3.* & ſic intret con-
2 cluſio, quod † ceſſio Iorium reportari non poſſit,
vbi debitum ſoluitur de pecuniis debitoris, *l. nulla
5. C. de ſolut.* Bart *in l. modeſtinus 76 n.4. ff eod.*
Rota coram Greg. XV. *dec.68. n.5.* & coram Caual.
dec.568. num.2.

Quia licet admittatur quod ſolutio pro rata
ſcut. 100. facta fuerit de pecuniis Panetij hæredis
3 principalis debitoris, non † tamen illa cedere de-
bet in cauſam ſortis, ſed in cauſam fructuum, qui
vltra d. ſummam tunc excedebant *l. fideiuſſores 69.
§ pro Aurelio, verſ. ſed quidquid ex bonis*, & ibi
Gloſſ. *verb. in vſuras ff. de fideiuſſ.* Surd. *conſ.290.*
num.61. lib.2. Gratian. *diſcept.224. num.30.* quod
procedit † etiamſi ſolutio facta fuiſſet ſimpliciter 4
in ſortem, & vſuras vt expreſsè diſponitur *in l. in
his vero, § apud Marcellum, & l. non enim 6.* & ibi
Gloſ. *ff. de ſolut.* Peregr. *conſ 99. num. 16. lib.1.* Cenc.
*de cenſib. p.3. c.1. q 3. art.1. num 8. fol 228. ſecundum
antiq. impreſſionem*, qui fructus pro rata dd. ſc. 100.
hodie per Caſſandram non petuntur, & ita quoad
eos ceſſat obiectum.

Quo vero ad reſiduum conſideratum fuit, quod
Ioſeph primus maritus Caſſandræ ei legauit dd. pe-
cunias depoſitatas in Monte Pietatis, ex quarum
ſolutione reportata prætenditur ceſſio prædicta,
quo fit, vt † quemadmodum ipſe Ioſeph fideiuſ- 5
ſor Panetij potuiſſet contra eundem agere pro re-
leuatione, & † ſoluendo potuiſſet etiam efficacem 6
ceſſionem contra omnes reportare, ita † & eodem 7
modo potuit legataria vigore † vtilium actionum 8
in pecuniis legatis, ſibi competentium, quæ in
ipſam ipſo iure tranſierunt *l. ex legato 18. C. de le-
gat.* ſi quidem in † re legata legataria loco hære- 9
dis habetur, *l. id tempus 14. §.2 ff. de vſucap.*

Nec viſum fuit releuare quod Ioſeph depo-
nendo d. reſiduum de ſuis propriis pecuniis pro
ſolutione d. cenſus, hoc fecerit contemplatione
Panetij debitoris, ſicut eius contemplatione ſe
obligauerat illum extinguere, quia potius dicen-
dum eſt depoſitum factum fuiſſe contemplatione
propriæ perſonæ, vt ſe liberaret à fideiuſſione,
& propterea ſicut ipſe Ioſeph fideiuſſor, ita quo-
que Caſſandra eiuſdem depoſiti legataria potuit
tranſlatiuè, & non extinctiuè pro ſua indemnita-
te cenſum acquirere vt quotidie practicatur in fi-
deiuſſore, † qui pro ſua maiori indemnitate po- 10
teſt cenſum emere, & ſoluendo ceſſionem tranſ-
latiuam, & non extinctiuam reportare prout in
ſpecie concludit Gratian. *diſcept.459. num.19. cum
pluribus ſeqq.* Cenc. *de cenſib. part.2. cap.2. quæſt.2.
art.5 num.1. cum ſeqq. fol.153.* Rota apud eundem
decif.95. num.4. ſecund. antiq. impreſſ. & licet idem 11
Ioſeph in teſtamento mandauerat pecunias depo-
ſitatas perſolui, vt ſe liberaret à prædicta fideiuſ-
ſione non indè ſequitur quod legataria non value-
rit ceſſionem tranſlatiuam reportare, nec aliter
ſunt interpretanda verba defuncti, qui non pro-
hibuit legatariæ, vt ſe abſtineret à reportanda ceſ-
ſione tranſlatiua, ſed tantum vt ſe liberaret ab illa
obligatione prout eſt veriſimile, & quod † verba 12
intelligenda ſint, vt eſt veriſimile contrahentes
facere voluiſſe ex Soccin. Sen. *conſ.9. num.18. &
conſ.5. num.30. lib.1.* dixit in fortioribus terminis,
Rot. *in Romana Saluiani 25. May 1618. coram
Rambaldo impreſſ.* apud Cenc. *de cenſib. quæ eſt de-
cif.366. n.8. & ſeq iux. Moder. impr.*

Secundo non obſtat, quod fructus alterius cen-
ſus Parabiacchæ ceſſi Iulio Cæſari Rorio non de-
beantur ex quo pro decurſis vſque ad 25 Septem-
bris 1621. in quantitate ſcut. 498. fuerit expedi-
tum mandatum ad inſtantiam eiuſdem Rorij cuius
vigore prætenditur fuiſſe factam ſubhaſtationem,
& deliberationem bonorum hæreditariorum Sul-
pitij in cenſu in ſolidum obligati pro pretio exce-
dente creditum fructuum, tunc decurſorum, & † 13
ſic pro illis obſtet exceptio ſolutionis mediante de-
liberatione ſecuta per text. *in l. à diuo Pio 15. § ſi
pignora*, vbi Alexand. *num.9. & 10.* Iaſ. *num.2. &
3. ff de re indic.* Mangil. *de ſubhaſt q.60. n.6. & 7.*
pro aliis vero ab inde citra decurrendis ceſſauerit
eorum curſus ob deliberationem factam ab eodem

Rorio tam ratiooe ſortis principalis, quam fructuum decurſorum, & decurrendorum ad fauorem Communitatis Signinæ, ſuper cuius bonis cenſus erat impoſitus, vnde inſerebant informantes pro
13 Lauris, quod † per fundi deliberationem cenſus deuenerit ad caſum à quo incipere non potuit, & conſequenter fuerit reſolutus etiam non concurrente actu retroſimili, Rot. apud Cenc. *de cenſib. deciſ.*283.*n.*7. *iuxt.antiq.impreſſ. fol.*227. & coram Durand. *dec.*449.*n.*3.*&* 4.

Quoniam & ſi pro fructibus decurſis vſque ad 25. Septembris 1621. fuiſſet expeditum mandatum per acta Muſehæ A.C. Notarij, vt *in ſum.laurorum,num.*1. Attamen deliberatio bonorum hæreditariorum Sulpitij non fuit facta vigore d.mandati, ſed virtute aliorum duorum mandatorum pro diuerſo credito obtentorum per acta Columnæ in ſumma ſcut. 1604. vt patet tam ex lectura dd. mandatorum, quam mandati de deliberando eandem ſummam continentis, vt in *ſum. Rorij dato in re-*
14 *ſponſionibus, num.*1. & † ideò hæc deliberatio tanquam pro diuerſo credito facta non poteſt parere exceptionem ſolutionis in caſu de quo agitur. Seraph. *deciſ.*1307. *num.*2. *&* 3. Reſpectu vero fructuum poſtea decurſorum ab ann. 1621. liberatio Rorij facta ad fauorem Communitatis Signinæ non officit, quia fuit facta cum expreſſa reſeruatione iurium ſibi competentium contra alios obligatos, quorum vnus eſt Sulpitius contra cuius bo-
15 na nunc agitur, & proindè quamuis † fuerit liberatus fundus fauore Communitatis, attamen contra Sulpitium coobligatum exceptuatum durat cẽſus ſuper fundo alieno, Greg. *deciſ.*445.*num.*5. illa
16 enim reſeruatio † facit vt nihil cenſeatur actum reſpectu d.Sulpitij exceptuati, *l.teſtamento*, §. 1. *ff. de manum.teſtam.* Put.*dec.*197.*num.*23.*lib.*1.*& deciſ.*53.*lib.*2. Rot.apud Cenc. *de cenſib.dec.*104.*n.*5. *& ſeq. iuxt. antiq. impreſſ. fol.*88. *& fuit dictum in Reatina cenſus* 13.*Febr.*1632.*coram Illuſtriſſ.D.meo Decano.*

Ex quibus cum conſtet inconcuſſa remanere credita Rorij, & Caſſandræ, dixerunt Domini eiſ-
17 dem † dandam eſſe immiſſionem petitam ſuper bonis de quibus agitur non obſtante repetita exceptione retentionis pro dote Hieronymæ vxoris d.Sulpitij, & ſororis Portiæ matris illorum de Lauris: quia præmittendum eſt quod licèt prædicta dos Hieronymæ ſit anterior, tamen cum illa effectualiter conſiſtat in tribus rubris cum dimidio terrarum, quæ iam fuerunt reſtituta, & partim in mobilibus, & cenſibus datis inextimatis, vt *in ſum.antiq.lauror.n.*1. ſequitur dicendum quod Lauris cauſam habentibus à Hieronyma non competat actio, ſeu retentio contra bona Sulpitij viri, ſed tantum contra eadem corpora in dotem data, niſi conſtet de eorum reali alienatione, & extinctione culpa eiuſdem Sulpitij viri ſecuta, *l.in rebus cum ibi notat. C. de iur. dot. Practic. Papien. in forma libelli quo vxor agit ad dot. verb.* ac etiam Caſtrum, *n.*1. *verſ.ex quibus*, Gabr *conſ.*60.*in fin.lib.*2. Alex.*conſ.* 38 *poſt princ lib.*2. Caual. *dec.*174. *n.*2. cum aliis adductis *in* 2.*deciſione cauſa ſub* 13.*Iun.anni præteriti in* § *tamen in fin.*

Nec obſtat quod ex datis in hodierno *ſum.laur. n.*8. prætendatur apparere de extinctionibus cenſuum dotalium Hieronymæ factis per Sulpitium, & ideò pro illorum quantitate extincta competere retentio, quoniam ſex ſunt cenſus, qui prætenduntur extincti, primus ſcut. 100. in ſorte principali, vt in *d.ſum.n.*7.*litt.D.* ſecundus ſcut. 100. in ſorte principali, *litt.E.* tertius ſcut. 200. in ſorte, *d.ſum.litt.G.* quartus ſcut. 25. pro medietate Hieronymæ *d.ſum. litt.L.* quintus, ſcut. 300. pro medietate Hieronymæ, *d.ſum. litt.A.* ſextus & vltimus, ſcu. 600. pro medietate Hieronymæ vt in *d. ſum.litt.P.* ex quibus duobus vltimis dicitur ab informantibus pro Lauris creatum fuiſſe cenſum, ſc. 1000. in ſorte cum Communitate Signina, & illum poſtea extinctum ab eadem Hieronyma cum præſentia, & conſenſu Sulpitij, vt in *d. ſum. n* 9. ita vt dd. extinctionibus etiam ſuppoſitis, vt vnus ex dominis dicebat ex illis iuxta calculum laurorum conſtaret ad manus Sulpitij perueniſſe. ſcut. 1425. tantum. Cum igitur Rota firmauerit ad hunc effectum fuiſſe reſtituta, ſcut. 1320 in pecuniis vt appareret in 1.*deciſ.cauſæ*, §.*non obſtat &* §.*quo vero, &* in 2. *ſub* §.*tamen*; adhuc venit dicendum non eſſe locum prætenſæ retentioni, & reſiduum pretij dd. extinctionum quod eſſet ſcut. 105. vel illud cenſetur reſtitutum in aliis partitis in calculo eorundem laurorum contentis
vt ponderatum fuit in 1.*deciſ. in* §.*penultim.* vel † 18
redditur illiquidum ex perceptione fructuum bonorum, de quibus agitur à die motæ litis adeò vt intret exceptio compenſationis, & conſequenter nulla retentio competere poſſit, Surd. *dec.*157.*n.*1. *per tot.* Rot. *deciſ.*443.*num.*4. *part.*2. *&* 411.*n.*16. *&* 17. *part.* 5. *rec.* & coram Cauallet. *deciſ.* 539. *num.*5.*&* 6. *& fuit dictum in Auximana cenſus* 10. *Martij* 1636. *coram Reuerend. P. Dom. meo Ghiſilerio.*

Hinc exiſtimarunt Domini nihil releuare poſſe dationem in ſolutum poſtea factam ab Hæredibus Sulpitij de d.Terris ad fauorem Laurorum in computum dotis d. Hieronymæ, vt in eorum *Summ. antiq. n.*7. Quia cum de d.dote non appareat perueniſſe in dominium Sulpitij viri, niſi ſummam ſcut. 1425. occaſione prætenſarum extinctionum cenſuum, & eandem quantitatem fuiſſe antea reſtitutam conſtet ex deductis in deciſionibus cauſæ, non poterant pro reſiduo dari in ſolutum terræ de
quib. agitur, ſed † tantum competebat actio pro 19
fundo dotali contra bona dotalia data inæſtimata, iuxta diſpoſitionem tex. *in l.in rebus, & ibi Doct.C. de iur.dot.& l.etiam*, vbi Bald.*ff.de fund.dot.* Caual.
*dec.*174. *num.*2. nec † calculus factus inter Lau- 20
ros, & Hæredes Sulpitij potuit aliis eiuſdem Sulpitij Creditoribus præiudicare illis non citatis plenè, Surd.*dec.*256.*per tot.*

Quinimò ex quo dicta datio in ſolutum fuit facta tam ex cauſa dotis, quàm occaſione aliorum debitorum Sulpitij, & quidem poſteriorum creditis dd.Caſſandræ, & Iulij Cæſaris, eo magis redditur turbidum creditum dotale, cuius reſiduum ſi quod eſſet vltra d. ſummam ſcut. 1320. reſtitutum cenſetur abſorptum ex aliis partitis d.computi, vel ex fructibus in dd. terris perceptis tanto temporis ſpatio poſt motam litem, vnde ſtante hac crediti turbiditate non poteſt retardari immiſſio ex Sal-
uiano, cum † in hoc iudicio non admittantur ex- 21
ceptiones requirentes altiorem indaginem. Rip.*in rubr.ff.de pig.n.*19 *propè fin.* Becc.*conſ.*89.*n.*2. Surd. *conſ.*4.*n.*36. Rot *dec.*679.*n.*5.*p.*1.*rec.* *& in d. Auximana cenſus* 10. *Martij. &* 27.*Iunij* 1636. *coram R P.D. meo Ghiſilerio*, cum aliis adductis *in* 2.*deciſ.cauſa in* §.*penult.& vlt.*

Minus obſtare dictum fuit, quod dos prædicta detractis etiam rubris tribus cum dimidio terrarũ, vt dicitur *al Pantanello*, & mobilibus inæſtimatis,

ſit,

ſit, vt prætenditur in totum ſcut. 2170. vt calculatur in Summario Lantorum dato ſub die 18. Iunij anni præteriti, *n.* 1. *&* 2. & ideò ſubductis quoque ſcut. 1320. ad eius computum receptis, vt in deciſionibus firmatur adhuc pro reſiduo ſuſtineatur datio in ſolutum quoniam quidquid ſit de veritate calculi d. dotis; certum eſt quod illa fuit tradita in cenſibus, ac in alijs bonis inæſtimatis, & propterea cum dicta rubra tria cum dimidio terrarum *del Pantanello*, fuerint reſtituta, & ſumma redacta ex prætenſis extinctionibus ſit duntaxat ſcut. 1425. pro d. tantum rata tenerentur Sulpitius, quam fuiſſe reſtitutam fuit ſuperius oſtenſum, & latius ap-
21 paret in duabus præcedentibus deciſionibus, & † hic datio in ſolutum poſtea ſecuta in terris de quibus agitur pro prætenſo reſiduo fieri minimè po-
23 terat in præiudicium Creditorum, ſed † contra eadem corpora bonorum dotalium competebat actio pro fundo dotali; iuxt. text. *in d. l. in reb.* 30. *cum ibi not. C. de iur. dot.* Gabr. *d. conſ.* 60. *n.* 7. *lib.* 1. & nouiſſime fuit dictum in *Romana dotis*, *&* *antephati ſub die* 10. *Ianuarij præteriti coram R. P. D. meo Merlino.*

24 Demum non aduerſatur legatum † factum per Sulpitium de integra dote Hieronymæ vxori reſtituenda, quippe quod vti non continens ſummam certam nihil probat, neque confeſſionem inducit. §. *ſed ſi vxori. Inſtit. de legat. moret. conſ.* 60. *n.* 6. Rom. *conſ.* 445. *n.* 9. Grat. *diſcept.* 823. *n.* 4. Se-
25 raph. *dec.* 487 *n.* 4. *per tot.* & quod legatum † integræ dotis factum vxori per virum intelligi debeat de bonis dotalibus, quæ probentur ab eo actualiter recepta conſuluit in punct. Pariſ. *conſ.* 95. *n.* 6.
26 *ad fin. lib.* 2. vltra quod huiuſmodi † legatum non præiudicat Creditoribus, vt concludit Manent. *in dec.* 40. *n.* 10 *cum ſeqq.*

Et ſic deciſum vtraque parte Informante, &c.

DECIS. AD ART. II. P. II.

R. P. D. Priolo.

Romana, ſeu Iannen. Locorum Montium.

Ven. 17. *Maij* 1658.

ARGVMENTVM.

De Hæredis priuilegio, quoad bona hæreditaria, & perſonali actioni contra eum. De bonis hæredis obligandis à teſtatore. De hypothecæ; obligationis, & doli excluſione, &c.

SVMMARIVM.

1 *Hypotheca eſt unum de extremis in iudicio Saluiani requiſitis.*

2 *Obligatio, & hypotheca contracta per defunctum non cadit ſuper bonis hæredis.*

3 *Defunctus potuit diſponere de re hæredis ſiue inter viuos, ſiue in vltima voluntate.*

4 *Bona hæredis, vt hypothecata, & obligata remaneant per contractum defuncti, quanam requirantur. & num.* 7.

5 *Hæres adeundo hæreditatem ſine beneficio legis, & inuentarij, dicitur approbare diſpoſitiones, & contractus initos per defunctum ſuper bonis ipſius hæredis.*

6 *Obligatio Cameralis concludit etiam bona hæredum.*

8 *Hæres adeundo ſimpliciter hæreditatem defuncti, quaſi contrahit cum creditoribus. Declara, vt num.* 11. *&* 12.

9 *Hæres adeundo ſimpliciter hæreditatem conuenitur per creditores defuncti actione perſonali.*

10 *Hypothecaria accedit actioni perſonali, Declara vt n.* 15. *& ſeq.*

13 *Quaſi contractus ex quo oritur actio perſonalis contra hæredem adeuntem hæreditatem ſimpliciter, non cauſatur ex ipſa aditione, ſed per contractum celebratum à defuncto.*

14 *Obligatio defuncti reſtricta ad bona propria, non poteſt extendi ad bona propria hæredis adeuntis hæreditatem ſimpliciter.*

16 *Hæres adiens hæreditatem defuncti, ſimpliciter, ideò conuenitur actione perſonali, quia repræſentat perſonam defuncti.*

17 *Bona hæredis non poſſunt dici bona defuncti.*

18 *Bona propria tantummodo quis obligare præſumitur, non autem bona hæredis, vbi illorum mentionem non facit.*

19 *Hæres adiens hæreditatem defuncti, abſque inuentario, dicitur hæres doloſus.*

20 *Hæres adiens hæreditatem defuncti, abſque inuentario tenetur in bonis proprijs actione perſonali pro implenda voluntate defuncti, non autem actione hypothecaria.*

21 *Hæres adeundo hæreditatem ſimpliciter, obligatur quidem, ſed ad id tantum in quo defunctus ſe obligauit.*

22 *Adminiſtrator doloſus tenetur actione hypothecaria.*

23 *Actio hypothecaria contra Adminiſtratorem doloſum datur à Lege pupillis ex ſpeciali priuilegio.*

24 *Hypotheca nunquam inducta cenſetur, niſi in caſibus à Iure expreſſis.*

25 *Inuentarium legitimè confectum dicitur, ſi infra tempus prorogatum à Iudice factum fuit.*

26 *Prorogatio operatur vt tempus prorogatum cenſeatur vnum & idem cum primo termino.*

27 *Prorogatio non incipit currere à die, qua illa præuentiuè conceditur, ſed à die qua expirat terminus prorogatus, cum quo coniungitur.*

28 *Prorogatio obtenta durante primo termino, non requirit citationem partis.*

29 *Eccleſiaſtici vti poſſunt Statuto Laicali, per modum priuilegij.*

30 *Dolus non præſumitur, ſed ab allegante venit concludenter probandus.*

31 *Hæres ob deſcriptionem doloſam factam in inuentario, non priuatur illius beneficio, ſed ſolum punitur in duplum.*

32 *Hypotheca inducitur ſuper bonis deſignatis pro ſatisfactione creditorum.*

33 *Præceptum ſoluendi certa debita non extenditur ad alia, præter expreſſa.*

34 *Hypotheca non transfertur ſuper re empta, ab hærede ex pecunia prouenienti ex pretio rei hæreditariæ hypothecatæ.*

DECISIO XXXXI.

EX defectu hypothecæ, † quæ eſt vnum de extremis in Iudicio Saluiani requiſitis receſſit 1
hodie Rota à deciſis coram me ſub die 31, Ianu. 1656. pro confirmatione ſententiæ A. C. concedentis immiſſionem Coniugibus de Leuizariis, ſuper locis Montium, de quibus agitur.

2 Quia † non controuertitur, & admittit etiam contraria deciſio, quod hæc loca montium non ſunt propria Ioannis Auguſtini debitoris, nec ab ipſo vnquam fuerunt poſſeſſa, ſed ſpectabant ad Patrem Marinum illius hæredem, ſuper quibus proindè non cadit obligatio, nec hypotheca defuncti, iuxta textum in l. Paulus 29. ff. de pignor. Gloſſ. in l. aſſiduis, verb licet, verſ. item an bonn. C. qui pot. in pign. hab. Loffred conſ. 31. num. 15. Franc. dec. 53 n 6. Surd. dec. 315. n. 6. in fin. cum ſeqq. Merlin. de pign. lib. 2 tit. 1. q. 15 n. 1.

3 Quamuis enim defunctus † poſſit de bonis hæredis diſponere, ſicut de propriis, ſiue in vltima voluntate, ſiue inter viuos, l. vnum ex familia 69. § ſi rem, ff. de legat. ſecundo. l. 1. in princ. ff. de except. rei vendit. & tradit Capic. dec. 175. n. 15. Cyriac. contron. 160. n. 81. Grat. diſcept. 225. n. 77. Rot. deciſ. 19 n. 1. & dec. 89. n. 2. p. 5. recent.

4 Tamen † ad effectum, vt in illis intret hypotheca ad fauorem Creditorum ipſius defuncti, neceſſe eſt, quod defunctus obliget etiam bona hæredis expreſsè, vel per clauſulas id importantes, quodque hæres adeat eius hæreditatem ſine beneficio legis, & inuentarij, ſic enim conſtat de animo defuncti vtendi poteſtate, quam habet ea obligandi, ac de voluntate hæredis ratificandi factum defuncti, mediante ſimplici aditione, prout copulatiuè requiritur, vt conciliando pugnantes Doctorum opiniones, reſoluit Conſilium Neapolitanum apud Afflict. dec. 111. n. 15 cum ſeqq. & melius deciſ. 260. per tot. quem in puncto ſequitur Franc. deciſ. 53. num. 7. & ſeq. Pacific. de Salman. interdict. inſpect. 3. cap. 2. num. 189. iunctis numeris præcedentibus. Mantic. de tacitis, lib. 11 tit. 17. num. 9. & videtur ſenſiſſe Rot. in Viterbien. Caſtrorum 12. Iun 1623. coram
5 bo. mem. Coccino in rec. dec. 438. p. 5. vbi † defunctus iure legati diſpoſuerat de certis bonis hæredi debitis vigore fideicommiſſi, & Rota reſoluit, quod ſtante hac expreſſa diſpoſitione, & acceptatione hæreditatis ſine beneficio legis, & inuentarij hæres cenſebatur illius diſpoſitionem approbaſſe, & noluiſſe ſuccedere in eiſdem bonis vigore ſubſtitutionis fideicommiſſariæ, vt benè declarat deciſ. ſub num. 31. & 32. & clariùs in Romana Saluiani, ſeu Domus 27. Nouembris 1634. coram bo. me. Buoncubello, apud Zacch. de obligat. Camer. deciſ. 139. num. 7. & 8. vbi copulatiuè conſideratur tam expreſſa obligatio bonorum hæredis, quàm illius aditio, non docto de innentario, & rurſus in Sancti Seuerini Doris, ſeu Saluiani 4. Maij 1640. coram bo mem. Dunozetto, apud eundem Zacch. dec. 187. vbi n. 25. & ſeq non ſolum conſideratur aditio ſine beneficio legis, & inuentarij, ſed etiam principaliter deducitur obligatio bonorum hæredis, tum ex amplitudine verborum, & clauſularum, quæ aderant in inſtrumento, de quo ibi agebatur, & in caſu iſto deſunt.

6 Tùm quia Inſtrumentum continebat obligationem Cameralem, quæ vt probat, idem Zacch. poſt Galleſ. q. 4. n 7. includit quoque bona hæredis, ac demum firmatum fuit in Romana Cenſus, ſeu Saluiani 5. Maij 1655. coram R. D. meo Decano, § primo, vbi ad † effectum hypothecæ copulatiuè con-
7 ſideratur expreſſa obligatio bonorum hæredis, & eius aditio ſine beneficio legis, & Inuentarij.

8 Non obſtat quod hæres † ſimpliciter adeundo, quaſi contrahat cum Creditoribus hæreditariis,
9 indeque † teneatur actione perſonali, cui † acce-
10 dit hypothecaria, vt dicitur in dicta Viterbien. Caſtrorum, deciſ. 438. num. 7. & ſeq. part. 5. rec.

Quia † concluſio, vel procedit in legatis, ſeu fi- 11
deicommiſſis; iuxta text. in l final. in fine, C. commun. de legat. in quibus terminis loquitur dicta deciſio, vel † quatenus extenditur ad Contractus, per 12
l. primam pariter in fine. ff de pignor. act. intelligi debet concurrente præcedenti obligatione bonorum hæredis, vt declarando dictum textum, firmat Afflict. d. dec. 111. n. 17. Pacif. d. cap. 2. num. 290. benè Franc. d. dec. 53. n. 7. & ſeqq.

Quod & ratione comprobatur, nam † quaſi 13
contractus, ex quo oritur actio perſonalis non cauſatur per aditionem hæredis, ſed per contractum celebratum à defuncto, iuxta tradita per Bart. in l. de eo, in princip. verſ. ſed certè, ff. de indic. Surd. conſil. 112. n. 68. cum ſeq. & conſ. 425. num. 28. & ſeq. Grat. diſcept. 981. num. 17. cum aliis relatis per Modern. Hiſpan. in Labyrint. Credit part. 2. cap. 1. num. 8.
Si † ergo obligatio defuncti in reſtricta ad bona 14
propria vtiqua per aditionem extendi non poteſt ad bona hæredis, ne aliòquin plus contineat, & operetur quaſi Contractus, quam ipſe Contractus, vt ponderat Franc. d. dec. 53. num. 8. verſ. nihilominus.

Nec † ex eo quod hæres teneatur actione per- 15
ſonali, rectè infertur ad hypothecariam.

Quia † ideò hæres conuenitur actione perſona- 16
li, quia repræſentat perſonam defuncti, ſed † bona 17
hæredis non poſſunt dici bona eiuſdem defuncti, vt aduertit Aretin. in l. ſi hæredis ſeruus in princ. verſ. Sed ad hoc, ff. de legat. 1. Surd. dec. 315. num. 6. & ſeq.

Cum † itaque Ioannes Auguſtinus Debitor in 18
obligatione nullam fecerit mentionem de bonis hæredis, deficit eius voluntas illa obligandi, & bona tantum propria hypothecaſſe cenſetur, d. l. Paulus in prin. ff. de pig. Alciat. in l. 1. n. 29 verſ. ſed an contra, ff. de legat. 1. Mantic. de tac. d. lib. 11. tit. 17. ſub n. 9. verſ verum planè. Pacif de Saluia. d. cap. 2. n. 284. verſ. & quod in generali, plenè Surd. dec. 315. n 4. cum ſeqq.

Hinc † parum refert an Pater Marinus adiuerit 19
abſque beneficio legis, & Inuentarij, & exinde dicatur hæres doloſus.

Quia † non propterea tenetur in bonis propriis 20
actione hypothecaria, ſed ſolum actione perſonali pro implenda voluntate defuncti, quæ non eſt legis pœna pro dolo præſumpto, Phanuc. de Inuent. q. 144 num. 72. 143. & 146. Franc. d. dec. 53. n. 8. &
ſeq. vbi quod † hæres adeundo ſimpliciter, obliga- 21
tur quidem, ſed tantum ad id in quo defunctus ſe ſe obligauit, Card. Tuſcus, verb. Hæres concluſ. 51. n. 33. & concluſ. 58. n. 39. Merlin. de pign. lib. 2. tit. 1. q. 15. n. 13. & ſeq.

Nec † applicatur exemplum adminiſtratoris do- 22
loſi, qui tenetur actione hypothecaria.

Quia † hoc eſt ſpecialiter à lege cautum fauore 23
pupilli, in l. pro officio 20. C. de adminiſtr. Tutor. De
cætero autem hypotheca † nunquam cenſetur in- 24
ducta, niſi in caſibus à Iure expreſſis, Gloſſ fin. in fin. in l 2. ff. de priuil. cred. Rip in l. dabimus 4. § 1. n. 2. ff. eod. Crau. conſ. 691. n. 2. Surd. dec. 31. n. 9. & dec 271. n. 10.

Sed ceſſat difficultas, quia Pater Marinus non
adiuit ſimpliciter, ſed fecit Inuentarium, quod † gra- 25
tis prætenditur non fuiſſe confectum infra tempus legitimum, quia contrarium conuincitur ex prorogationibus obtentis à Magiſtratu Ianuenſi ad il-
lud perficiendum, quæ † operantur, vt tempus 26
prorogatum

prorogatum cenſeatur vnum,& idem cum primo termino, *l. ſed & ſi manente ff. de precario* Bart. *in l. final. in fine ff. de damn. inf.* Ber. *conſ.* 156. *n.* 1. *l.* 3. Maſtr. *dec.* 35. *n.* 2. *p.* 1. Rot. *dec.* 505. *n.* 1. *in p.* 3. *rec.*

Nec ſubſiſtit, quod tertia prorogatio fuerit conceſſa poſt expiratam ſecundam.

Quia ſecunda ad ſex menſes duratura, quamuis conceſſa die 5. Decembris 1642. non expirabat die 5. Iulij ſequentis, cum de tempore illius conceſſionis duraret adhuc prima, vſque & per totam diem 14 Ianuarij 1643. *Sum. Patris Marini, n.* 4.

27 Terminus † enim prorogationis non incipit currere à die qua illa præuentiue conceditur, ſed à die quà expirat terminus prorogatus cum quo coniungitur, Manduſ. *in Commiſſ. prorog. fatal.* 24 *verb. liſe & cauſa, verſ. & ſic pro qualibet vice, fol. mihi* 57. Scac. *de appell. lib.* 3. *c.* 2 *q.* 15. *n.* 235.

Minus refert quod prorogationes fuerint con-
28 ceſſæ non citatis creditoribus, Nam † quando, provt hic, petuntur, & obtinentur ante lapſum temporis, ſicque ante ius quæſitum eiſdem Creditoribus, non eſt opus illorum citatione, ex traditis per Bald. *in cap. de cauſis in princ. verſ. ſed quaro, de offic. deleg.* Rolan. *de Inuent. q.* 81. *n.* 6. *verſ. quia tunc valet, &c.*

Provt nec obſtat, quod fuerint conceſſæ per Magiſtratum ſecularem hæredi Eccleſiaſtico, Tum quia tempore præcedentium prorogationum Pater Marinus erat ſecularis, nec adhuc Religionem
29 ingreſſus, tum † quia ſtatutum, cuius vigore fuerunt conceſſæ, tanquam fauorabile, prodeſt etiam perſonis Eccleſiaſticis, quæ bene eo vti poſſunt per modum priuilegij, vt de ſimili Statuto Ianuæ reſponſum fuit in alia Romana, ſeu Ianuen. *locorum montium 26. Iunij* 1648. *coram R. D. meo Decano. §. hoc enim procederet.*

Non item officit, quod mobilia, & argentea non fuerint deſcripta cum pondere, numero, & menſura, ſed dumtaxat adnotatum eorum pretium, Quia id non euenit ex dolo hæredis, ſed ex quo tunc temporis dicta bona fuerant diſtracta, vnde certior illorum notitia dari non poterat, quam deſcribendo pretium. At eſto quod omiſſio fuiſſet doloſa,
30 † quod non præſumitur, id eſſet ex aduerſo concludenter probandum, per text. *in l. final. §. licentia ibi. Conuicti, &c. C. de iur. deliberandi,* Rota coram fel. mem. Greg. *dec.* 169 *num.* 1. & *ſeq.* & *dec.* 181.
31 *num.* 13. *cum ſeq p.* 6. *rec.* Non † propterea hæres priuatur beneficio inuentarij, ſed ſolum punitur in duplum, iuxta veriorem, & magis communem ſententiam, quam ex verbis *d. l. final. §. licentia, C. de iur. delib.* latè firmauit Rota *in Romana legati* 17. *Dec.* 1629. & 14. *Febr.* 1633. *coram b. m. Piron in rec. dec.* 331. *n.* 21. *p.* 5. & *d. dec.* 181. *n.* 4. & *ſeqq. p.* 6. *ac in Romana Saluiani, ſeu attentatorum* 29. *Maij* 1641. *coram R. Compoſtellano.*

32 Cæterum † non releuat, quod Pater Marinus in donatione, quam fecit Patribus Ieſuitis, mandauerit ſolui debita de ſuis bonis, ideoque ex tali deſignatione cenſeatur illa hypothecaſſe, iuxt. doct. Bart. *in l. Lucius, n* 2. *ff. de alim. & cib. leg.* cum aliis per Merl. *de pign. lib.* 2. *tit.* 3. *q.* 91. *n.* 1.

33 Quia † non mandauit ſolui debita defuncti, ſed debita propria ipſius donantis, *Summ. reſponſionis P. Marini, n.* 2. vndè præceptum vltrà illa extendi non poteſt, cum materia tanquam ſtricta, & odioſa id non patiatur, vt in proximis terminis dixit Rota cor. ſ. m. Greg. *dec.* 225. *n.* 8.

34 Poſtremo † non obſtat quod loca montium fuerint acquiſita ex pretio rerum hereditariarum, quæ erant hypothecatæ, ideòque ſuccedant loco eiuſdem pretij. Nam (prætermiſſo quod id non probatur) nihilominus ſuper eis non nou transfertur hypotheca, licet eſſent acquiſita ex pecuniis, vel rebus hæreditariis, vt in ſpecie tradunt Gloſſ. *in l. aſſiduis, verb. licet propè finem, verſ. item an bona, C. qui pot. in pign. hab.* Surd. *dec.* 315. *n.* 4. Pacif. de Saluian. *inſpect.* 3. *c.* 2. *ſub n.* 284. Merlin. *de pign. lib.* 2. *tit.* 1. *q.* 25. *n.* 45.

Atque ita reſoluta fuit cauſa bis propoſita, & partibus acerrimè informantibus, &c.

AD ARTIC. III. P. II.

R. P. D. Vbaldo.

Bononien. de Michelinis.

Mercur. 4. Iulij 1618.

ARGVMENTVM.

De creditorum inſtrumentariis, & chyrographariis concurrentibus ex Statut. Bononien. De creditorum diligentia in exigendo, & aliis ad rem, &c.

SVMMARIVM.

1 *Creditores omnes tam inſtrumentarij, quàm chyrographarij concurrunt in bonis decocti per as, & libram, ex diſpoſitione Statuti fori mercatorum Bononiæ, exceptis ex cauſa dotis, & cameræ Bononiæ, & dummodo inſtrumenta ſint celebrata intra quinquennium ante decoctionem.*

2 *Statutum Bononiæ fori mercatorum diſponens, quod in bonis ceſſantium concurrant creditores chyrographarij, cum inſtrumentariis per as, & libram; comprehendit etiam inſtrumenta obligatione camerali vallata.*

3 *Verba vniuerſalia, & geminata comprehendunt etiam illa, quæ ſunt ſpeciali nota digna.*

4 *Exceptio ampliat regulam in caſibus non exceptis*

5 *Statutum fori mercatorum Bononiæ eſt confirmatum à Sede Apoſtolica.*

6 *Statutum confirmatum a Sede Apoſtolica reputatur Papale.*

7 *Creditores quantumuis priuilegiati debent concurrere cum aliis per as, & libram in bonis debitoris, ſtante tali obligatione.*

8 *Clauſula* provt de iure, *in decreto appoſita, in dubio intelligitur potius de iure Statutario, quam de iure communi.*

9 *Decoctio probatur per teſtes.*

10 *Creditoris diligentia in exigendo poſt decoctionem debitoris, nihil operatur.*

11 *Statutum fori mercatorum Bononiæ mandans in bonis decocti concurrere creditores, tam chyrographarios, quam inſtrumentarios per as, & libram comprehendit etiam inſtrumenta iurata.*

12 *Statuentes diſponendo de inſtrumentis præſumuntur voluiſſe comprehendere etiam inſtrumenta iurata, ſtante conſuetudine apponendi iuramentum in omnibus inſtrumentis.*

13 *Statuentes diſponendo de inſtrumentis, præſumuntur voluiſſe diſponere etiam de inſtrumentis iuratis, quando eadem militat ratio &c.*

DECISIO XXXXII.

DEclarata decoctione Iacobi, & Ioannis, fra-
trum de Michelinis per ſententiam Audito-
ris generalis Bononiæ, dum penderet iudicium de-
clarationis prædictæ ad inſtantiam creditorum,
tres ex ipſis obtentis mandatis executiuis ab A.C.
vigore obligationis Cameralis ſubhaſtare fecerunt
bona dd. de Michelinis, de quorum pretio fuit ſibi
ſatisfactum, præcedente tamen decreto Legati
Bonon. de cautione præſtanda, ſeu renouanda, per
eoſdem, de reſtituendo prioribus, & potioribus, &
de concurrendo cum aliis creditoribus, prout de
iure; quæ cautio fuit etiam præſtita; demum ema-
nauit ſententia moderni Auditoris generalis con-
tra prædictos creditores qui habebant pro ſe Ca-
meralem obligationem, nullo modo eſſe aliis præ-
ferendos, ſed eſſe æquales, & teneri contribuere,
ſeu concurre per æs, & libram cum omnibus aliis
creditoribus, eorundem fratrum de Michelinis, à
qua ſententia cum per appellationem cauſa eſſet
ad Curiam deuoluta, dubitaui, An ea eſſet confir-
manda, vel infirmanda, DD. autem pro confirma-
1 tione reſponderunt, quia verificatur ex † ſtatuto
fori mercatorum Bonon. diſponente, quod omnes
creditores Chyrographarij, aut per ſcripta priuata,
aut per partitas librarum concurrant cum hypo-
thecariis, & inſtrumentariis in bonis ceſſantium
per æs, & libram, exceptis tamen duobus doti-
bus, & Camera Bononien. & dummodo inſtru-
menta ſint celebrata intra quinquennium ante
ceſſationem.

2 Nam † verba ſtatuti ſunt vniuerſalia, & gemi-
nata, & apta comprehendere etiam inſtrumenta
3 cum obligatione Camerali, quamuis † illa eſſet
ſpeciali nota digna, vt apparet in illis verbis, *di-
chiarando, che nella preſente riforma s'intendino
compreſi qualſiuoglia creditori hypothecarij, ò taciti,
ò eſpreſſi, ſpeciali, ò generali, e di qualunque altra
qualità, ò priuilegio, etiamdio degno di ſpeciale eſ-
preſſione, etiam per inſtrumēti, ò con qualſiuoglia ob-
ligatione in qualunque modo, ò per qualſiuoglia eſ-
ſecutiuo*, benè faciunt. quæ de verbis vniuerſalibus,
& geminatis, ſcribit Aymon. *conſ.* 30. *num.* 18. *lib.* 3.
& confirmatur ex eo quod ſtatutum excipit tan-
tum creditum Dotis, & cameræ Bononiæ, quæ
4 † exceptio ampliat regulam in caſibus non exce-
ptis, *l. nam quod liquidè, ff. de priuil.* cum aliis per
Surd *conſ.* 100. *n.* 19 *& conſ.* 230. *n.* 17. *& dec.* 185.
n. 8. de cuius ſtatuti validitate dubitari non poteſt,
5 cum † ſit confirmatum à Sede Apoſtolica, &
6 † proinde cenſeri debet Papale, *l.* 1. *§. omnia, C. de
vet. Iur. enucl. c. Apoſtolica, de prab. in* 6. Bart. *in l. ex
placito, n.* 12. *C. de rer. permut.* cum aliis per Cephal.
conſ. 601. *num.* 31. *& ſeq. l.* 4 Hond. *conſ.* 4. *num.* 97.
& 98 *lib.* 1. & fuit dictum. *in bononien. profeſſionis
24. Aprilis anni præteriti coram me, & in Auenio-
nen. Salarij* 22. *Iuly.* 1617. *coram RPD. meo Canal.*
7 quibus etiam accedit propria † obligatio trium
prædictorum creditorum, de reſtituendo prioribus,
& potioribus, & concurrendo vna cum aliis cre-
ditoribus, iuxta deciſionem V. legati, de quo ſu-
pra.

8 Nec † obſtant illa verba, *prout de iure*, in decre-
to, & obligatione prædictis, quia intelligitur de
iure ſtatuario potius quam de iure communi, Bald.
in l. illa inſtitutio, in fin ff. de har inſtit. Dec. *in c. licet
cauſam, in* 2. *not. n.* 20. *de probat.* Iaſ. *conſ.* 149. *n.* 30.
lib. 2. DD. *in l. omnes Populi*, vbi Iaſ. 2. *lect. num.* 58.
Caccialup. *n.* 3. *& ſeq.* Cret. *n.* 8. *& ſeqq. ff. de inſt. &
iur.* & eſt communis opinio, de qua teſtatur ibidem
Io Bologn. *num.* 30. & Moderni *diſcept. for. c.* 388.
num. 10.

Nec refragatur, quod ſententia, qua Michelini
fuerunt declarati decocti, ſit nulla, quia quidquid
ad hoc, circa quod valde inſiſtebant informantes
pro tribus creditoribus non agitur de confirma-
tione illius ſententiæ, ſed de vltima lata per mo-
dernum Auditorem generalem; quæ nec venit ad
confirmationem alterius, nec de illa mentionem
facit, ſed præſupponit decoctionem † notariam, 9
quæ etiam iuſtificatur ex teſtibus examinat pro
vniuerſitate creditorum.

Nec obſtat quod ſtatutum non comprehendat
creditores, qui iam exegerunt; quia vltra quod di-
ligentia † in exigendo poſt decoctionem, nihil 10
operatur, ex traditis per Cephal. *conſ.* 86. *num* 8.
Seraph. *deciſ.* 1074. *num* 4. ceſſat difficultas ex præ-
dicta obligatione Hyppolitæ, & conſortium de re-
ſtituendo, & de concurrendo cum aliis, vt ſupra
dictum eſt. Nec obſtat allegatus defectus recogni-
tionis, quia ſententia, de qua agitur, non eſt con-
demnatoria ad fauorem vnius, vel alterius credi-
toris, qui habet Chyrographum pro ſe fortè non
recognitum, ſed ad fauorem creditorum in ge-
nere, & eorum qui ſunt veri & legitimi creditores,
quod poterit cognoſci in executione ſententiæ, &
recognitio poteſt fieri quandocunque, Put. *deciſ.*
415. *lib.* 1. & fuit ſæpè dictum, Vltra quod, quoad
nonnullos creditores, obiectio ceſſat ex facto, vt
hic per informantes.

Nec † demum facere videbatur, quod ſtatutum 11
non comprehendat contractum iuratum, quia
cum ſit ſtatutum principale, ex ſupra deductis, po-
teſt comprehendere etiam inſtrumentum iuratum,
nec dici poteſt deeſſe poteſtatem in ſtatuendo, &
† maxime attenta conſuetudine apponendi Iura- 12
mentum in omnibus inſtrumentis, ex quo cenſentur
ſtatuentes cogitaſſe etiam de actu iurato, Seraph.
de priuileg. Iur. priuil. 25. *n.* 33. Et † tanto magis, 13
quia ratio fraudis euitandæ, & publicæ vtilitatis, &
& commercij expreſsè in ſtatuto viget in inſtru-
mentis iuratis, ſicut in aliis, Seraph. *d. n.* 33.

Ex quibus fuit concluſum pro confirmatione
Sententiæ, &c.

AD ARTIC. III. P. II.

R.P.D. Vbaldo.

Bonon. de Michelinis.

Vener. 13. *Martij* 1620.

ARGVMENTVM.

De eadem re. Creditores Inſtrumenta-
rij præferuntur chyrographariis de iu-
re communi. De Statut. Bonon. præ-
allegat. &c.

SVMMARIVM.

1 *Statutum fori mercatorum Bononiæ diſponit
quod in bonis decocti concurrant per æs, &
libram creditores tam Inſtrumentarij, quam
chyrographarij, dummodo inſtrumenta ſint
celebrata intra quinquennium ante ceſſationē.*

2 *Statutum fori mercatorum Bononiæ diſponens
quod*

quod creditores chyrographarij concurrant cum inſtrumentariis in bonis decocti, eſt contra ius commune.

3 *Creditores inſtrumentarij præferuntur chyrographariis ex diſpoſitione iuris communis.*

4 *Facultas ſtatuendi contra ius commune, nunquam tributa cenſetur.*

5 *Confirmatio Apoſtolica non extenditur ad Statuta contraria iuri communi.*

6 *Confirmatio Statutorum non videtur comprehendere, niſi Statuta iam facta, non autem facienda.*

7 *Statuta Bononiæ fuerunt confirmata à Sede Apoſtolica in forma ampliſſima, & ex certa ſcientia.*

8 *Ciues Bononiæ Statutarij appellati ex priuilegio Summorum Pontificum facultatem habent ſtatuendi, Statuta iam facta mutandi, corrigendi, reformandi, illiſque addendi, vt ipſis videtur.*

9 *Statuta condita per ciues Bononiæ Statutarios appellatos, dicuntur condita per Papam, qui illis talem facultatem conceſſit.*

10 *Statuendi facultas conceſſa intelligitur, dummodo ſtatuta non ſint iuri communi contraria. Contrarium n. 11*

12 *Statuta plerumq. diſponunt contra ius commune.*

13 *Statuta noua, quæ nihil de nouo inducunt, dicuntur potius declarationes, quam nouæ diſpoſitiones.*

14 *Statuta Bononiæ tam illa, quæ dicuntur communis Bononiæ quam fori mercatorum, fuerunt à Sede Apoſtolica in ampliſſima forma confirmata.*

15 *Statuti diſpoſitio, vt intret, neceſſe eſt; vt verificetur qualitas in ipſo Statuto expreſſa.*

16 *Decoctio probatur per teſtes.*

17 *Teſtes ad probandam decoctionem recipi poſſunt abſque partis citatione, ex diſpoſitione Statuti Bononiæ.*

18 *Sententia Iudicis declaratoria non requiritur in notorio actus permanentis.*

19 *Sententia declaratoria non requiritur in decoctione publici mercatoris.*

20 *Diſpoſitio, ſi aliquid non requirat, & illud adhibeatur, & inutiliter, non propterea vitiatur ipſa diſpoſitio.*

DECISIO XXXXIII.

DOmini permanſerunt in deciſis die 4. Iulij
1618. ex tunc deductis in deciſionibus; quibus
non obſtare dixerunt, quæ contra deciſionem
adducebantur quæ potiſſimum duo erant; Primum, ex defectu poteſtatis mercatorum fori Bo-
1 noniæ, qui in ſtatuto † ſeu reformatione de anno
1609. conſtituerunt omnes creditores, ſiuè chyrographarios, ſiuè hypothecarios, ſiuè inſtrumentarios, debere concurrere in bonis ceſſantium, dummodò inſtrumenta ſint celebrata intra quinquen-
2 nium ante ceſſationē. Cum † enim hoc ſtatutum
3 ſine dubio ſit contra ius commune, quo † inſpecto inſtrumentarij præferuntur Chyrographariis, *l. eos C. qui pot. in pign. hab. l. Procuratoris, §. plano, ff.*
4 *de tribut. act.* non † videtur eius facultas data iſtis mercatoribus. Bald. *in l. 2. n. 35. C. de conſt. pec.* Nec
5 videtur illis ſuffragari confirmatio † Apoſtolica, cum non extendatur ad ſtatuta contra ius commune, vt poſt Bart. *in l. 1. n. 1. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur.* tradit Ruin. *conſ. 127. n. 5. lib. 4.* præſertim cum hæc ſit additio ad ſtatuta antiqua, & confirmatio † non videatur capere, niſi ſtatuta fa- 6
cta, non autem facienda. Bald. *in l. omnes Populi, ff. de iuſt. & Iur.* cum allegat. Sed huic obiecto fuit
reſponſum, † confirmationem ſtatutorum Bono- 7
niæ eſſe in forma ampliſſima, & ex certa ſcientia. Ruin. *conſ. 18. n. 15. lib. 1.* Gozzad. *conſ. 16. n. 16.* Rot
Bonon. *ſuper Stat. dec. 125. n. 45. & 46.* in qua † cō- 8
firmatione datur facultas ciuibus Bononiæ, Statutariis appellatis, ſtatuendi, mutandi, corrigendi, reformandi, addendi, vt eis videbitur, vt in copia alias data, qua ſtante facultate bene potuerunt facere reformationem, de qua agitur, cum † videatur 9
ipſemet Pontifex ſtatuiſſe, quod ipſi ſtatutarij vigore d. facultatis ſtatuerunt; Rot *dec. 452. n. 1 p. 2. diu.* Seraph. *dec. 153. n. 1. dec. 746. n. 26. & dec. 1170. n. 3.* & in his terminis eſt deciſio *in cauſa Auenionen. Salarij 22. May 1617. coram Caual. cum aliis alleg.* in deciſione de qua agitur.

Nec dicatur d. facultatem † eſſe intelligendam, 10
dummodo ſtatuta non ſint iuri communi contra-
ria, quia † materia ſubiecta non patitur hanc reſtri- 11
ctionem, cum † ſtatuta plerumque diſponant con- 12
tra ius commune, vt per Rot. Bononien. ſuper ſtat. *deciſ. 46 num. 25.* de quo tamen videndus Bart. *in l. 1. in princ. num. 3. ff. ad falcid.* Sed quicquid ſit, ceſſat
difficultas; quia reformatio † de qua agitur, nihil 13
de nouo induxit contra ius, ſed cum antiquum ſtatutum vſque de anno 1400. diſponeret, creditores etiam inſtrumentarios in bonis ceſſantium debere concurrere cum aliis, ſine vlla præfixione temporis, & excepta tantum cauſa dotis, & ſtatutum vſque de anno 1468. reduxiſſet priuilegium dicti concurſus ad annos 12 quod fuit poſtea confirmatum de anno 1509. & 1550. Reformatio de anno 1509. nihil aliud fecit quam creditores inſtrumentarios, & chyrographarios reducere ad æqualitatem concurſus, ſi creditum ſit ortum per quinquennium ante ceſſationem, & excipere cauſam dotis, & cauſam Cameræ Bononiæ. Vnde videtur potius fuiſſe quædam declaratio, quam diſpoſitio de nouo, ad tradita per Rot. *dec. 501. n. 15. p. 1. in rec.* & per Rot. Bonon. ſuper ſtat. *dec. 13. n. 28.* Imo ſtantibus prædictis, bene intrabat dilemma propoſitum ab vno ex DD. quod aut reformatio 1609. fuit valida, & res procedit de plano, aut fuit nulla ex allegato defectu poteſtatis reformandi ſtatuta contra ius commune, & tunc ſubintrant alia ſtatuta antiqua de annis 1400. 1509. & 1550. quæ diſponebant creditores hypothecarios, & inſtrumentarios per 32. annos ante decoctionem debere concurrere cum aliis non hypotheca-
riis, vt ſupra dictum eſt, & † de confirmatione 14
prædictorum ſtatutorum antiquorum dubitari non poteſt, cum extent ampliſſimæ confirmationes, tàm ſtatutorum, quæ dicuntur Communitatis Bononiæ, quam fori mercatorum, & in ſpecie adeſt ampliſſima confirmatio fel. record. Gregor. XIII.

Secundum principale obiectum fuit, quia tam ſtatuta, quam reformatio loquuntur de ceſſantibus;
Vnde vt † intret ſtatutum, neceſſe eſt verificari 15
dictam qualitatem, vt per Dec. in iſtis terminis, *conſ. 268.* aliàs 267. incipit concluſio, *num. 1.* Stracc. *de Decotor. part. 1. num. 25.* quæ qualitas non videtur in caſu propoſito verificari in Michelinis attenta nullitate proceſſus, & ſententiæ, & aliorum contra eos geſtorum, de quibus latè per informan-
tes, ſed fuit reſponſum, imò ceſſationem † fuiſſe 16
probatam iuxta formam ſtatuti, ſub rubr. 46. *Che*

ſ'intenda

o'Imonda eſſer fuggitiuo,ouero ceſſante per quatuoe
Teſtes quorum legalitas fuit probata per alios
duos Teſtes,vt in ſummario Vniuerſitatis credito-
rum in alia cauſæ proponendæ dato, *num 2 & 3.*
17 iuxta formam dicti ſtatuti, qui † teſtes potuerunt
xecipi ſine citatione,vt in alio ſtatuto,*rubr.*47. Vn-
de ſuccedit diſpoſitio ſtatuti,*d.rubr.* 46. *s'intendino
eſſer fallito.&c* Nec fuit neceſſaria alia Iudicis pro-
nuntia, de qua nullibi in ſtatuto cauetur, quod
etiam videtur ſenſiſſe Autor generalis Bonon. in
ſententia declaratoria decoctionis,ibi, *citra tamen
præiudicium cuiuſcumque declarationis ex dd.ſtatu-
torum diſponenda*,iam factæ, vt in Summario Za-
nabonis,alias dato,*num.*1 quaſi declaratio ipſo iure
eſſet inducta per ſtatutum eius forma ſeruata, ne-
18 que requireretur alia declaratio,& † die iure etiam
cum ſimus in notorio actus permanentis, cuiuſ-
19 modi † eſt ceſſatio, & decoctio publici mercatoris
non requiritur ſententia declaratoria,vt in puncto
fuit dictum in Romana Cenſus die Aprilis 17.
Maij 1599. coram bon. mem. Litta quæ eſt, *dec.*
14 *num.2.part.1.in rec.* Vnde ſuccedit regula,quod
20 † cum in diſpenſatione aliquid non eſt neceſſa-
rium,ſi adhibeatur,& inutiliter, non propterea vi-
tiatur diſpoſitio, *l.vnic.in princ.Codic.de rei vxer.
act.* præſertim cum depoſitiones teſtium, ſuper
dicta ceſſatione adminiculentur ex apocha facta
inter illos de Sagis,& dictum Sanibonum, qui eſt
in cauſa, io qua enunciatur dicta decoctio Mi-
chelinorum, nec non ex ſententia liquidatoria
creditorum in publico iudicio diſcuſſionis,& præ-
ſtatione cautionum facta per iſtos creditores in-
ſtrumentarios,in ſummario præterito creditorum,
*num.*4.

Ex quibus etiam ceſſant nullitates allatæ contra ſententiam declaratoriam decoctionis, ex defectu citationis illorum de Michelinis,& quia lata ad inſtantiam Lucatelli creditoris Iacobi tantum de Michelinis,qui promiſerat de rato pro Ioanne fratre,nec de ratificatione conſtat, & quia ſententia non fuerat recognita,quia creditores non vtuntur bonorum ſententia,nec ſe fundant ſuper pronuntiatione decoctionis factæ per Iudicem,ſed ſuper decoctione pronunciata per ſtatutum facta prohibitione per teſtes, iuxta dictum ſtatutum *Rubr* 46.& ſic ceſſant omnia ex aduerſo deducta.

Nec facit ſtatutum ex aduerſo datum, ſub rubr. *della pronuncia che ſi deue fare contra il contumace*, quia aliud eſt declarare eſſe contumacem,vt in dicto ſtatuto, quod etiam dicitur ſeruatum contra eoſdem Michelinos.

Demum nec obſtat quod non conſtet de credito eorum, qui experiuntur contra Michelinos condemnatos,quia ſententia de qua agitur,fuit lata ad effectum diuidendi,& repartiendi bona condemnatorum inter veros, & legitimos creditores dd.fratrum,iuxta formam ſtatuti, & fuit dictum in deciſione de qua agitur.

Ex quibus, & aliis in deciſione deductis, D D. permanſerunt in deciſis.

AD ARTIC. III. P. II.

R.P.D. Bichio.

Æſina Bonorum.

Ven.1. Iulij 1639.

ARGVMENTVM.

De Apochiſſearum fraude, & ſuſpicione ob Antidatam. De diſpoſitione *l.ſcripturas C.qui pot.*& aliis ad rem &c.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio vigore Saluiani negatur agenti contra tertium habentem iura creditorum anteriorum.*

2 *Inſtrumentum publicum facit probationem probatam.*

3 *Impugnare non poteſt quod fuit ſemel approbatum.*

4 *Ceſſio iurium ſuffragari non poteſt ceſſionario, niſi pro ſumma ſoluta, quia in reliquis præſumitur ſimulata, Declara vt n.5.& 6.*

7 L.per diuerſas, C.mandati, *emanauit ad coercendam litium redemptionem.*

8 *Inſtrumentum publicum tollit omnem ſuſpicionem ſimulationis.*

9 *Inſinuatio eſt neceſſaria in contractibus donationum tam de Iure Communi, quam ex Conſtitutione Marchia.*

10 *Contractus forma, & ſpecies pendet ex animo contrahentium.*

11 *Contractus qualitas non ex nomine, ſed ab effectu indicatur, Amplia vt n.12.*

13 *Laudum non egreditur perſonas compromittentium,ipſumque iura quoad alios non afficit.*

14 *Laudum loquens de aliis perſonis,quæ non fuerunt in compromiſſo comprehenſa, corruit ex capite exceſſus.*

15 *Apocha adminiculata, licet careat requiſitis* l. ſcripturas,C.qui potior in pign habean. *probat anterioritatem crediti etiam in concurſu poſterioris publici inſtrumenti.*

16 *Antidata fraudes euitare intendit text.* in l. ſcripturas,C.qui potior. in pign.habean. *non autem preſcribere formam.*

17 *Antidata ſuſpicio in Apocha quoties tollatur ex adminiculis, ceſſat diſpoſitio* l. ſcripturas, C. qui potior in pign. habean.

DECISIO XXXXIV.

Dominis de Aquila, & litis conſortibus agentibus vtili Saluiano interdicto contra DD.de Foſſis poſſeſſores bonorum q.Franc Gauce.debitoris,Rota cenſuit non eſſe dandam immiſſionē;quia
† Foſſij habent iura creditorum anteriorum, ex 1
quibus denegatur Saluianum poſteriori, *l.2. ff. qui pot.in pign.hab.*Matt.*dec.*69. *n.* 1. Rot. *in impreſſ.* poſt Pacif.de Salu.*dec.*74 *n.*51.*dec.*176.*n.*6

Creditum enim illorum de Aquila,& litis conſortium eſt de anno 1571. Foſſij vero habent pro Floren.200. iura Io Martioi Amadei creditoris de Anno 1568. prout de eius credito conſtat ex pu-
blico inſtrumento,† quod facit probationem pro- 2
batam,*l.prædia ff.acqui.poſſeſſ.*Bald.*in l.intereſt,n.*2. *C.ſolut.*Surd.*dec.*177.*n.*4.Et de ſolutione per Ioannem

nem Baptiſtam Sigiſmuodi authorem Foſſiorum facta Io.Mariæ Ioan.Martini filio, quia iura ceſſit conſtat eſt quietantia ſcripta, & ſubſcripta ab eodem Io.Maria, quẽ filium eſſe Iuannis Martini, & iura cedere ſoluenti potuiſſe, agnouerunt ipſimet Aduerſarij, ſiue eorum authores, dum acceptarunt ſententiam latam de anno 1603. in qua damnabuntur ad ſoluen. Foſſiis eoſdem florenos 200. ſolutos dd nominibus præf.uo Io. Mariæ, & in executionem ſententiæ eoſdem floren. 200. in ſcut.
3 100 depoſuerunt, adeò quod † impugnare hodie non poſſint, quod ſemel approbarunt, *l. in diem. ff. Aq plun arc. l. de acceſſionibus, ff. diuerſ. & temp. action.* Dec. *conſ.* 665. *n.* 2. Bcce. *conſ.* 6. *n.* 18. & 19. Surd. *conſ* 405. *n.* 45.

Pro aliis ſc. 1055. conſtituentibus flot. 5050. Foſſij vtuntur iuribus q. Colæ Colini ceſſionarij Biliottæ creditoris de Anno 1570.

4 Nec obſtat quod † ceſſio Colini ſuffragari non poſſit, niſi pro ſcut. 100. tum quia totidem recepit à Foſſiis ceſſionariis, & in reliquo ceſſio præſumitur ſimulata, *l. per diuerſas, C. mandati.* Dec. *conſ.* 464. *num* 4 Roman. *conſ.* 86. *ſub n* 3. Rot. *dec.* 443. *num.* 6. *part.* 2. *rec.* Tum etiam quia Colinus longè ante donauerat eadem iura D. Alphonſo Piccolomineo, qui ſucceſſiue illa retrodonauit quidem Colino, ſed pro rata ſcut. 200. ipſi ſoluen à Foſſiis, & pro aliis ſcut. 75. exigen. à quibus de iure, prohibens Colino nè Foſſios aliquo modo vlterius moleſtaret occaſione, ſc. 1000. ſibi ceſſorũ à Biliotta.

Nam ad primum fuit reſponſum, in corpore eiuſdem, *l. per diuerſas, C. mandati.* haberi duas limita-
5 tiones, alteram † quando ius cedentis eſt indubi-
6 tatum, alteram † quando ceſſio fit poſſidenti pro ſuæ poſſeſſionis maiori munimine, ac tuitione; quia vtrobique ceſſat præſumptio ſimulationis, &
7 redemptionis litium, ad † quam coërcendam d. legis diſpoſitio emanauit, vt not. ibidem, Angel. *ſub num.* 5. Salyc. *col.* 4. *n.* 9. Menoch. *præſumpt.* 519. *num.* 15. & 16 *lib.* 3. & *conſ.* 513. *num.* 15. & *ſeqq.* Soccin. Iun. *conſ.* 48. *n.* 6. *lib.* 5. Ant. Gabr. *de Action. concl.* 5. *num.* 8. & 54. vtraque autem limitatio applicatur caſui noſtro, quia Foſſij poſſident, iuribuſque ceſſis ſuam poſſeſſionem tuentur, & creditum Colini, ſeu Biliottę cedentis clarum eſt ex publico Inſtrumento obligatione Camerali vallato, quod
8 † omnem ſiniſtram ſuſpicionem elidit, vt in puncto aduertit Hieron. Gabr. *conſil.* 67. *num.* 7. & 8. *lib.* 1.

Pro reſponſione ad ſecundum, præmittenda eſt ſeries facti, quod ſic ſe habet. Immiſſo Colino tanquam creditore dd. ſcut. 1100. ei ceſſorum à Biliotta in poſſeſſionem bonorum poſſeſſorum à Foſſiis, inter hos, & Colinum variæ contentiones ortæ fuerunt, quas vt amicabiliter componerent, ambo iura, & prætenſiones ſuas donarunt D. Piccolomineo, & hic paulo poſt retrodonauit vtrique vt in obiecto. Igitur cum finis intentus partibus in donando fuerit prætenſiones ſuas compromittere in Picholomineum, vt eas abſque ſpe appellationis, ſiue recurſus per viam retrodonationis decideret, & Piccolomineus retrodonando intellexerit eaſdem prætenſiones veluti per laudum inappellabile decidere, idem quoad infra dicenda, iudicandum eſt de donatione, ac retrodonatione ordinatis ad effectum compromiſſi, & laudi, quod de ipſis compromiſſo, & laudo iudicaretur; Præſertim quia nonniſi in vim compromiſſi, & laudi ſequi poteſt effectus donationis, & retrodonatio-

nis, quippe quæ alioquin † eſſent nullius momenti 9 ob omiſſam inſinuationem de iure communi, & ex Conſtitutione Marchiæ in ſimilibus contractibus requiſitam, *l. ſancimus, C. de donat.* Salyc. *in l. ſi quis argentum, n.* 8. *C. eod.* Gratian. *diſc.* 887. *n.* 19.
forma † enim, & ſpecies contractus pendet ex ani- 10
mo contrahentium, *l. non omnis. ff. ſi cert. pet. l. in conuentionalib. ff verb oblig.* Mant. *de tac. lib.* 8 *tit* 3. *num.* 21. & 22. & † qualis ille fuerit, non à nomine 11
contractus, ſed ab effectu iudicatur, etiamſi † ef- 12
fectus nomini contradiceret, ſaltem quando contractus eo nomine effectum ſortiri non poteſt, *l. inſulam, ff. præſcript. verb. l. ſi vno in princ. ff. locat.* Bald. *in rubric. C. iur. emphyt. n.* 15. Iaſ. *in l.* 1. *n.* 45. *C. eod.* & *in l. ſi quis ante, num.* 18. *ff. acquir. poſſeſſ. poſt;* Cuman. *in d. l. ſi quis ante* §. 1. *num.* 3. & 4. Aret. *ibidem n.* 2. Rmn. *conſil.* 160. *n.* 11. *lib.* 1. Pariſ. *conſ.* 35. *num.* 58 *lib.* 5. Alb *conſ.* 81. *num.* 48. Ceph. *conſ.* 529. *num.* 47. Decian. *conſ.* 23. *num.* 6. & 15 *lib.* 2. Surd. *conſ.* 243. *num.* 2. & *conſ* 450. *num.* 54 Mantic. *de tacit. lib.* 2. *tit.* 2. *n.* 20. & 22. *verſ ſed Raphael.* & *lib.* 8. *tit.* 25. *n.* 56.

Vnde ſequitur quod reſtrictiua illa quantitatis poſita in retrodonatione Piccolominei operatur dumtaxat, quoad ipſos Foſſios, cum quibus emanauit, firmis remanentibus contra alias perſonas iuribus penes Colinum pro tota ſumma, non ſecus
ac compromiſſum, & laudum, quod † non egredi- 13
tur perſonas compromittentium eorumque iura quoad alios non afficit, Soccin. *in l. Gallus* §. *quidam recte, num.* 5 *ff. lib. & poſthum.* Bald. *conſ.* 309. *n.* 2. & 5 *lib.* 1. Dec. *conſ.* 253. *n.* 4. *circa fin.* Alb. *conſ.* 38. *n.* 10. Surd. *conſ.* 349. *n.* 34. & *conſ.* 567. *num.* 30.
quamuis † laudum de aliis perſonis nominatim 14
loqueretur, nam in hac parte corrueret ex capite exceſſus, *l. non diſtinguemus* §. *de officio ff. recept. arbitr.* Iaſ. *in l. ſi ſuper poſſeſſ. num.* 5. *C. tranſact.* Menoch. *conſ.* 581. *n.* 11. tanto Magis, quia Piccolomineus initio contractus indefinitè, & per verba vniuerſalia retrodonauit omnia iura Colino, & moleſtias prohibuit inferri Foſſiis, nulla facta mentione aliarum perſonarum, & ſic potuit deinde Colinus cedere iura Foſſiis contra alias perſonas pro integra ſumma ſcut. 1015. prout ceſſit.

Tandem pro aliis florenis 597. ſolutis Io. Baptiſtæ Olibano viro Montaninæ, habent Foſſij eiuſdem Olibani iura ceſſa pariter de Anno 1570.
vt patet ex Apocha † matrimoniali, licet careat re- 15
quiſitis *l. ſcripturas. C. qui pot. in pign. hab.* concurrentibus tamen adminiculis, nempe quod eſt ſubſcripta ab vtraque parte, & ab vno teſte, quod ſcribentes obierunt, quod in vim illius ſecuta fuit ſolutio, & ab ea die lapſi ſunt anni vltra 40. & aliis adductis per informantes, probat anterioritatem hypothecæ etiam in concurſu poſterioris publici
inſtrumenti; cum † enim modus præſcriptus *in d.* 16
l. ſcripturas, non ſit pro forma, ſed ad euitandas fraudes antidatæ, Abb. *in c.* 2. *ſub n.* 2. *de fid. inſtr.* Mantic. *de tacit. lib.* 11. *tit.* 24. *num.* 1. Vnic. de Franc. *dec.* 95 *n* 6. Burat. *dec.* 905. *num.* 4. ſufficit quod antidatæ ſuſpicio alio modo etiam per adminicula euertatur. Decian. *conſ.* 11. *n.* 140 & *ſeqq. lib.* 1. Menoch. *conſ.* 787. *num.* 7. Gait. *de credit. cap.* 2. *tit.* 8. *n.* 3072. & 5073 Gratian. *diſcept.* 391. *num.* 8. Tiraq. *de retract. conuent.* § 1. *gloſſ.* 7. *n.* 55. & *ſeqq.* Seraph. *dec.* 879. *n.* 2. Rot. *in Rauennaten. pecuniaria* 9. *Nouembr.* 1624. *coram R. P. D. meo Merlino in Romana diſcuſſionis* 26. *Iunij* 1630. *coram R. D. meo Decano, & in Romana de Ghezzis* 5. *Dec.* 1634. *coram*

Rent

Reuerend P.D. meo Panzirolo.

Quæ ſummæ ſimul coacerutæ conſtituunt flor 1697 & ſuperant pretium bonorum, ad quæ petitur immiſſiu venditorum per flot. 1629.

Et ita, &c.

AD ARTIC. IV. P. II.

R.P.D. Meltio.

Bononien. Cenſus.

Merc. 4. Februarij 1654.

ARGVMENTVM.

De creditorum anteriorum, & poſteriorum concurſu. De poſſidentis prærogatiua, &c.

SVMMARIVM.

1 *Creditores poſteriores non poſſunt concurrere cum anterioribus.*

2 *Creditor vnus poſſidens vigore crediti, quod habet cum aliis commune, præfertur aliis concreditoribus non poſſidentibus.*

3 *Emens ſcienter rem oneribus obnoxiam, præſumitur velle ipſa onera in ſe ſuſcipere. Declara vt n. ſeq.*

4 *Emens rem oneri ſubiectam, ſi ſibi cauit de liberatione, poteſt eueniente euictione agere pro euictione, vel ſaltem pro reſtitutione pretij.*

5 *Obligationis cauſa finali ceſſante, ceſſat & ipſa obligatio, & n. 7.*

6 *Clauſula* Sine præiudicio cuiuſcumque ſui iuris, *quid operetur?*

DECISIO XXXXV.

Reſolutum hodie fuit, conſtare de bono Iure D. Comitiſſæ Fortuniæ Faſaninæ reſpectu Tornaturarum 72 quas ipſa poſſidet in communi S. Nicolai de Vellula, ex Prædio Tornaturarum 150. alias empto per Valerium eius Patrem, à DD. de Marzolis, de Anno 1593. tornatura enim 35. habet mediantibus ſuis auctoribus d. Faſanina in vim ceſſionis reportatæ ab illis de pôticellis, ius habentibus, vſque de anno 1571. & 30. alias tornaturas poſſidet in vim alterius ceſſionis reportatæ pariter ab illis de puteo Creditoribus eorundem DD. de Marzolis, vſque de Anno 1579. ideoque his tornaturis 65. manifeſte bonum Ius d. D. Faſaninæ de-
1 tegunt contra Vernitios, quia iſti † tanquam Creditores, occaſione Cenſus impoſiti per DD. de Marzolis ad fauorem Pompei Peregrini, eorum Auctoris, ſolum de anno 1585. ſunt omnino poſtponendi, nec concurrere valet cum Faſanina Creditrice anteriore, *cap. qui prior. §. reg. Iuris in 6. l. ſi fundum eod. qui potior. in pign. hab.* Rota in *Romana Saluiani de Caſalibus, 21. Iunij 1641. coram R. P. D. meo Cerro. & in Ariminen. Saluiani 30. Maij 1646 coram R.P.D. meo Bicchio.*

Quo vero alias 7. tornaturas, quæ ſuperſunt ad integrandum dictum numerum Tornaturarum 72. in his potiora iura tueri viſa fuit eadem Comitiſſa Fortunia Faſanina, quia habet a Maximiliano Faſanino ceſſionem medietatis eiuſdem Cenſus, cuius vigore Vernitij agunt, ſicque, † cum Creditum
2 ſit commune, & Faſanina reperiatur in poſſeſſione, vtique ipſa præferenda venit Vernitiis non poſſidentibus, iuxta theoricam Sym. *in reg. qui prior. l. cum qui a debitore. ff. qui pot. in pign. hab.* Neguſ. *de pign. p. 5. membr. 2. n. 31.* Franc. *dec. 260. n. 4.* Gait. *de credit. c. 4 n. 1834. & ſeqq.* Rota coram Mantic. *dec. 69 n. 3. & in rec. dec. 156. n. 6. p. 7. & in Melonitam pecuniarin 5. Ianu. 1651. coram R. P. D. meo Cerro in fine.*

Non obſtat quod † dictus Valerius Pater Faſa- 3
ninæ in emptione Prædij mentionem fecerit de impoſitione controuerſi Cenſus, ex quo infertur à Vernitiis ipſum voluiſſe tantum emere ius, quod dicti Marzoli habebant præuia dicti oneris accollatione, ad text. *in d. l. qui tabernas, ff de contrah. emptione, & l qui fundum ſciens. C. de euict.* Quia obiectum tollitur ex facto animaduertendo, quod in ipſo Inſtrumento emptionis expreſsè conuentum legitur, quod dicti de Marzolis, tenerentur infra quinquennium ex pretio Domorum, per dictum Valerium aſſignatorũ in partem ſolutionis Prædij liberare, & francare dictum Cenſum ſuper eodem Prædio impoſitum, dictumque Valerium à ſuprascripta Cenſus impoſitione prorſus indemnem eximere, & conſeruare. Hac namque conditione exiſtente fruſtra prætenditur Valerium voluiſſe, ſibi accollare dictum Cenſum, prout nec applicatur, reg. text. *in ſi fundum ſciens, C. de euict.* quia † tunc 4
habet locum quando quis ſciens rem oneri alicui eſſe obnoxiam illam emit, non ſibi præcauendo. Secus autem ſi prout hic emptor ſibi ſpecialiter cauit ſuper liberatione oneris, cui rem emptam ſubiectam eſſe ſciebat, tunc enim euictio ſibi debetur, vel ſaltem reſtitutio pretij, vt tenent DD. *in d. l. qui fundum, ff. de contrah. emptione & in l. apud Celſum, §. item habeo, ff. de dol. & mal. & met. except. l ſi matre, C. de Iur. de Dot.* Surd. *conſ 441. n. 36. & 37* Bet. *conſ 106, n. 19. lib. 1.* & dixit Rota in *Romana pecuniaria 15. Iunij 1643. coram R. P. D. meo Cerro, verſ. 2. dicebant.*

Non obſtat quod deinde in retroceſſione Domorum facta de Anno 1598. per Marzolos ad fauorem eiuſdem Valerij, idem Valerius aſſumpſerit in ſe onus ſoluendi iſtum Cenſum, quia promiſſio facta Marzolis de ſoluendo huiuſmodi Cenſum fuit correſpectiua ad pretium dd. Domorum, & Creditum tunc ſuppoſitum DD. de Marzolis cum quo dictus Cenſus optimè extingui poterat, ſi prædium non fuiſſet aliis debitis grauatum: At quia poſt dictam retroceſſionem emerſerunt noua debita, & ſecuta fuit ſignanter euictio Tornaturarum 60. per quoſdam de Loianis, inde fit, quod † ceſ- 5
ſante cauſa finali obligationis defecerit, & ipſa obligatio, Tiraquell. *in tract. ceſſante cauſa, p. 1. n. 24.* Cyriac. *contr. 314 n. 26.* Rota *dec 418. n. 4. p. 1. rec.* & in ſimilibus terminis in hac eadem Cauſa, reſpondit Rota *in Bonon Pecun. 22. Aprilis, & 25. Maij 1653 coram Ren. Terracin.* vbi etiam remouetur obiectum delegationis. quod † facilius ceſ- 6
ſat in caſu noſtro quo Valerius appoſuit Clauſulam *Sine præiudicio cuiuſcumque ſui Iuris,* ad trad. per Grat. *diſcept for c. 350 n 26.*

Ceſſat pariter ex prædictis aliud obiectum ex aduerſo factum quod ſcilicet Valerius in ſubhaſtatione obtenta de prædictis Tornaturis 72. contra Cæſarem Cairum, cui anno 1601. vendidit Prædium habita fide de pretio calculauerit libr. 3750. quas ipſe Cairus in dicta venditione promiſit ſoluere Guarmano auctore ipſorum de Vernitiis. tollitur inquam obiectum dictum ex ſupradicta facti ſerie, nam dum Valerius in venditione relaxauit in

manibus

manibus Carſi dictam ſummam , vt eam ſolueret Guarmano , id fecit cum ſuppoſito, quod tunc debitor dd. de Marzolis remaneret, & ſuperueniente deinde euictione tot naturarum 60. per dd. de Locomis, & alijs debitis, Valerius nedum non remanſit debitor , ſed apparuit Creditor eorundem de Marzolis, vt firmatum fuit in Laudo inter partes ſecuto, & dixit Rota *in prædictis decisionibus. Rcu. Terracinen* Ideoque iuſta ratione dictas libr. 3750. quantum Carus erat debitor, Valerius non calculauit, nec calculare debuit in deliberatione vti ſoluendas Vernitiis ſucceſſoribus Guarmani , ſed vti
7 ſibi debita à Caito, nihil † autem debebat Valerius Guarmano, ſeu Vernitiis ceſſante cauſa finali, ſiue promiſſionis, ex ſupra firmatis.

Et ita, informante tantum Comitiſſa Fortunia, Faſanina reſolutum fuit, &c.

AD ARTIC. IV. P. II.

R.P.D. Albergato.

Romana Lucri Dotis.

Ven. 1. April. 1650.

ARGVMENTVM.

Ius auocandi, quando competat anteriori creditori. Plura de excuſſione debitoris. De hypotheca locorum montium dotationis onere lucro dotali, &c.

SVMMARIVM.

1 *Quartum dotale lucrantur mulieres, vigore Statuti Vrbis* lib. 1. c. 131. *etiam de dote promiſſa.*
2 *Loca montium non cadunt ſub hypotheca , Declara, vt n 4.*
3 *Creditor anterior , cui competit tantum actio perſonalis , non poteſt auocare pecunias ſolutas creditori poſteriori, Declara vt n. ſeq.*
4 *Creditor anterior ; cui competat tantum actio perſonalis, poteſt auocare pecunias ſolutas, creditori poſteriori , quando agitur, ex aliqua cauſa priuilegiata, & n. 6.*
5 *Lucrum dotale dicitur cauſa priuilegiata , ſicut ipſa dos,*
7 *Creditor anterior poteſt auocare pecunias ſolutas creditori poſteriori ex cauſa onerosa.*
8 *Creditor anterior poteſt auocare pecunias, ſeu bona data poſteriori ex cauſa onerosa, ſi pecunia, vel bona adhuc extent.*
9 *Creditum proueniens ex legato, nullum onus continente , continere dicitur cauſam lucratiuam;*
10 *Creditum proueniens ex Legato cuius valor excedat onus legatario iniunctum continere dicitur cauſam lucratiuam.*
11 *Ædificia ſpectant ad illum cuius inſignia fuerunt facta , non autem ad eam, cuius inſignia fuerunt inſculpta.*
12 *Actio ſubſidiaria non datur, niſi præcedente excuſſione bonorum debitoris.*
13 *Excuſſio ſemel facta non eſt iterum facienda.*
14 *Exiſtentia bonorum defectus præſumitur ſtante relatione executoris, qui aſſerat factis diligentiis bona non inueniſſe.*
15 *Excuſſio non eſt neceſſaria, vbi eſt notoria decoctio debitoris.*
16 *Excuſſio, vt dicatur legitimè facta, quænam requirantur? & n. ſeqq.*
17 *Aditio hæreditatis, non probatur per mandatum procura factum à muliere, abſque ſolemnitatibus Statutariis ad adeundum.*
18 *Excuſſio dicitur legitimè facta, licet diligentiæ pro reperiendis bonis facta fuerint ab vno executore.*
19 *Sententia, & declaratio tacita reſultans ab vlteriori proceſſu admittitur in excuſſione , nec eſt neceſſe quod Iudex pronunciet illam fuiſſe legitime factam.*
20 *Creditor non tenetur ſuas actiones dirigere contra tertios ipſi non obligatos.*
21 *Creditor non tenetur excutere bona litigioſa.*
22 *Heredem quem eſſe, probatur ex eo , quod ipſe ſoluat nomine hereditario debita defuncti.*
23 *Dotandi onus ſpectat ad patrem , vel Auum paternum.*
24 *Mater non tenetur dotare filiam , niſi in ſubſidium.*
25 *Dotandi onus, quod ſpectat ad patrem, vel Auum paternum tranſit ad eorum heredes.*
26 *Hæres adiens hæreditatem, abſque beneficio inuentarij tenetur de proprio ad ſolutionem debitorum.*
27 *Teſtis vnicus, in diuerſa cauſa examinatus , & deponens de audita non probat.*

DECISIO XLVI.

CORam Reuerendiſſimo Terracin die 5 April, 1647. & 30. Martij 1648. fuit reſolutum quod quemadmodum R. P. D. Bentiuolo ob prædeceſſum Semedeæ eius vxoris licuit retinere quartum dotale ex ſc. 10. mil in limine matrimonij ſolutis, ita & modo illud petere liceat ex alijs ſcutis 5000. quæ bon. mem. Card. Lenus in capitulis matrimonialibus . Cleriam eiuſdem Semideæ matrem eſſe relicturam poſt mortem ſpoponderat, pro iſtoque conſequendo , ex quo Cleria promiſſis per Cardinalem defecit, potuiſſe agi ſubſidiario iudicio contra loca 48 Montis Fidei hæreditaria præfati Cardinalis, quorum vſusfructus Lucretiæ , & Antoninæ eius ſororibus profeſſis in Monaſterio SS. Dominici, & Sixti, proprietas vero Eccleſiæ Sancti Caroli ad Cathinarios iuxta ipſius diſpoſitionem ſpectabat.

Quibus cum Patres S. Caroli non acquieſcerent obtinuerunt coram me in locum eiuſdem Reuer. Terracin. ſuffecto iterum audiri; cauſaque bis propoſita, & prima vice dilata, eaque hodie repropoſita, Domini ſteterunt in deciſis.

Siquidem † non fuit per informantes controuer- 1
ſum huiuſmodi quartum dotale deberi etiam ex dote promiſſa vigore Statuti Vrbis 131. *lib* 1. ſimpliciter loquentis quod propterea comprehendit dotem tam datam quàm promiſſam , & non ſolutam, quæ ad effectum lucri habetur perinde ac ſi ſoluta fuiſſet, vt ſæpius reſpondit Rot. penes Achill. *dec. 13 num. 1. & 4. de conſt.* coram ſan. mem. Greg. *dec 5 num* 1. & ibi Add. *num* 1. *deciſ. 21 num.* 1. cum alijs in vtraque deciſione huius cauſæ congeſtis.

Et Domini habuerunt pro indubitato licuiſſe D. Bentiuolo pro tali lucro aſſequendo dirigere actionem in ſubſidium ad loca Montium prædicta;
licet † enim illa ex Conſtitutione Vrbana non ca- 2
dant ſub hypotheca, & † anterior creditor ſolam 3
perſonalem habens regulariter non poſſit auocare pecunias poſteriori ſolutas, vt ex text. *in l. pupillus*

ff. quæ fraud. credit. tradit Modern. Mediolanen. de
aquit. lib. 1. quæſt. 34. n. 2. verſ. ſi vera, & n. 70. hoc
4 tamen † non procedit, quando agitur ex aliqua
5 cauſa priuilegiata, qualis † eſt nedum dos ipſa, ſed
etiam dotale lucrum, l. etiam, C. de iur. dot. l. ſi con-
ſtante, C. de donat. ante nupt. Menuch. conſ. 155. n. 5.
Tiraquell. in l. ſi vnquam, verb. donatione largitus,
n. 216. C. de reuoca. donat. Franciſcus Molin. de ri-
tu nupt. lib. 2. q. 33. n. 16. Rot. in Romana Cenſus 8.
Nouembris 1616. coram bo. me. Cardinali Sacrato,
6 nam † iſto in caſu poſſe anteriorem creditorem
pecunias poſteriori ſolutas auocare, firmant Bar-
boſ. in l. 1. part. 6. n. 21. verſ. & retenta, ff. ſolut. ma-
trim. quem ſequitur Theſaur. qq. forenſ. lib. 2. q. 16.
ſub num. 6. Mareſcott. var. reſol. lib. 2. cap. 56. num. 5.
Coſt. remed. ſubſid. 37. illat. 2. num. 5. Gait. de credito,
cap. 4. num. 1303. Peregrin. de iur. fiſc. lib. 6. tit. 6.
cum congeſt. per Modern. Foroliuien. de pign. lib. 4.
tit. 1. q. 20. num. 25.

Neque Patres Sancti Caroli, & litis conſortes
tueri ſe poſſunt ex prætenſa cauſa oneroſa, quia
7 quidquid ſit de illa quæſtione, an ſoluta † poſte-
riori creditori ex cauſa oneroſa, poſſint retrahi per
anteriorem, quod affirmat, communemque aſſerit
opinionem Barboſ. d. l. 1. n. 24. poſt Couarr. pract.
qq. cap. 29. num. 2. Guttier. ad leg. Taur. 32. gloſſ. 1.
num. 7. in fin. Capic. dec. 78. ſub n. 5. & ſeqq. cum
aliis per Modernum Foroliuien. de pign. dict. q. 29.
8 num. 23. & 24. ceſſare † videtur in præſenti diffi-
cultas, ex quo loca Montium, de quibus agitur, ad-
huc extant, ac proinde diſtinctio cauſæ lucratiuæ,
& oneroſæ nullatenus applicari poteſt, Menoch.
conſil. 25. num. 17. & ſeq. Trentacinq. var. lib. 3. re-
ſol. 23. num. 7. & 17. Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 5.
gloſſ. 8. part. 6. n. 32. & 37. cum cæteris cumulatis
per Anton. de Amat. part. 2. reſol. 51. n. 22. Rot. in
Romana Pecun. 2. Iunij 1631. §. neque applicantur,
coram Reu. Pampilonen.

Sed ex abundanti fuit etiam conſideratum, nec
huiuſmodi cauſam oneroſam hic concurrere. Nam
9 † reſpectu Monialium, res dubio caret, quod ipſæ
meram cauſam lucratiuam habeant in vſufructu
eis abſque vllo onere legato ad l. legatum 37. ff. de
10 legat. 2. §. legatum, § ſi res aliena, inſt. eo. Quod †
& idem eſſe, quoad Patres S. Caroli proprietarios,
viſum eſt, quia valor legati ipſis relicti iniunctum
onus excedit, l. in ratione, §. vendere ff. ad l. falcid.
Alex. conſil. 135. n. 4. in fin. & n. 5. lib. 5. Mareſcott.
var. reſol. lib. 1. cap. 74. ſub num. [illegible] verſ. ſecus; Lud. à
Peguer. dec. 271. num. 28. in fin.

Quod autem valor legati iniunctum onus ex-
cedat, patet manifeſtè, quoniam legatum aſcendit
ad ſcut. 37. mil. vel ſaltem ad 27. mil. quatenus de-
trahantur ſcut. 10. mil. à creditoribus Cardinalis
euicta, onus autem verſatur tantum circa demoli-
tionem domorum Patres ſpectantium, quam ipſi
pro ornamento Fabricæ ex præcepto eiuſdem Car-
dinalis pati debuerunt, aſcenditque ad ſcuta 22. mil.
Summario Patrum, num. 3. neque enim alia ſcuta
80. o quæ per ipſos fuerunt erogata pro confir-
mandis lateribus Eccleſiæ ad euitandam ruinam,
ob nimium Cupolæ pondus ſuſpicatam, in com-
putum oneris ſunt referenda, cum huiuſmodi ex-
penſa non reſpiciat fabricam à Teſtatore deman-
datam, ſed Eccleſiam iam prius à Patribus conſtru-
11 ctam, & quæ † ad ipſos pertinet, quamuis in ea in-
ſignia Cardinalis fuerint inſculpta, vt probatur in
l. fin. ibi, manentibus priorum titulis, qui ea opera
feciſſent, ff. de oper. public.

Neque prædictis obſtat potiſſimum obiectum,
cui ex aduerſo præcipuè inſiſtebantur, nempè † 12
actioni ſubſidiariæ non eſſe locum, niſi prius ex-
cuſſis bonis, tam Cardinalis Leni dotis promiſſo-
ris, quàm Cleriæ matris Semideæ.

Quia † vt animaduertit vltima deciſio in §. tan- 13
dem non obſtat, bonorum Cardinalis excuſſio bis
iudicialiter facta fuit, primo ſcilicet ab Excellen-
tiſſimo Principe Burgheſio, vt in extract. A. C.
fol. 33. & 35. Secundo à Dom. Bentiuolo, quo ci-
tato Curatore hæreditatis iacentis, necnon prædi-
ctis Patribus, & aliis omnibus intereſſe habentibus
ad iudicandum dicta bona hæreditaria, ex quo ni-
hil releuans deduxerunt, obtinuit deputari execu-
torem, qui retulit nulla alia bona inueniſſe præter
loca Montium præfata, vt in eodem extractu, fol.
291. & ſeq. quare † illorum non exiſtentia præſu- 14
mitur, Bart. in l. in illa num. 5. & ſub num. 11. ff. de
verb. obligat. Bald. in l. 2. n. 9. C. quando Fiſcus, vel
priuat. Pacian. de probation. lib. 1. cap. 45. num. 10. &
cap. 46. num. 17. in fin. & num. 18. Cyriac. contr. 5.
n. 141. Rota in Bononien. Pecuniar. 17. Iun. 1641. co-
ram Reu. Salamantino.

Nec releuat, quod fuerit iudicatorum depoſitum
ſcutorum 1000. factum in Banco illorum de Pala-
giis. Quia † ſtante ipſorum notoria decoctione, 15
non eſt neceſſaria vlterior excuſſio Gloſ. in l. niſi
hac actum, ff. de pact. Iaſ. in l. decem, num. 2. ff. de
verb. obligation. Roland. conſil. 9. n. 10. lib. 1. Pacific.
de Saluian. Inſpect. 2. cap. 2. num. 20. Neguſant. de
pignor. part. 8. membr. 1. num. 14. cum aliis conge-
ſtis per Modern. Foroliuien. eodem tract. lib. 5. tit. 2.
q. 68. n. 7. & per Rot. in d. Bononien. pecuniaria, co-
ram Reu. Salamantino.

Minus officit, quod in † dicta excuſſione cita- 16
tus non fuerit Marchio Martinenghus Cardinalis
hæres mediatus, & vnicus tantum fuerit deputa-
tus executor, cum duo eſſent neceſſarij vna cum
Iudicis decreto excuſſionem eſſe legitimè factam
declarantis, iuxta deducta in Romana de Cupis 4.
Februar. 1608. coram bo. mem. Lancellotto.

Quoniam præfati Marchionis neceſſaria non
erat citatio, ex quo non † conſtat hæreditatem 17
fuiſſe aditam per Liciniam ipſius matrem ex ſolo
mandato per eam dato ad adeundum, ſine ſolem-
nitatibus ad obligandum mulieres, & minores ne-
ceſſariis, Caſtren. in l. mutum, in fin. 8. ff. de acquiren.
hæredit. Pic. ad ſtatut. Vrb. gloſſ. 7. n. 108. & alias re-
ſpondit Rota deciſ. 73. num. 17. part. 5. rec. & in In-
teramnen. Bonorum 1. Februarij 1641. coram R. P.
D. meo Cerro.

Gratis vero obiicitur, quod diligentiæ non fue-
rint factæ à duobus executoribus, cum contra-
rium conſtet ex datis coram Reu. Terracinen. Sum-
mario Domini Beniuoli, num. 11. licet † per vnum 18
etiam factæ ſufficerent, prout alias admiſit Rot.
deciſ. 14. n. [illegible] in fin. part. 2. rec. licèt enim tutius ſit,
duos executores deputare; nihilominus, ſi tantùm
vnus deputetur, non ideo præuertitur excuſſionis
forma, maximè in Tribunali A. C. in quo rigor
non attenditur, vt in puncto conſiderat Ludouic.
à Peg. deciſ. 271. n. 43. part. 1. quem ſequitur Fon-
tanell. deciſ. 198. num. 13. Rota dicta deciſ. 14. n. 2.
part. 2. recent. Et † iuris eſſe ad hunc effectum, 19
ſententiam, & declarationem tacitam reſultantem
ex proceſſu Iudicis ad vlteriora, vt [illegible] eſt ex alle-
gatis per Modern. Tudert. in tract. de excuſſ. part. 2.
quæſt. 33. num. 12. 13. & 14. & Modern. Foroliuien.
d. q. 69. num. 5.

Quod

20 Quod † autem bonorum Cleriæ excuſſio ſit fa-
cienda per Dominum Bentiuolum,cater omni ſub-
ſiſtentia, quia cum ipſe non habeat neque obliga-
tionem dictæ Cleriæ, neque ius hæredis, non te-
netur contra tertios non obligatos ſuas actiones
dirigere, *l. vel a debitoribus, ff. de relig. & ſumpti-
ptibus funer.* Rot. *in Imolen. bonorum 4 Iuly 1639.*
21 *coram bon. mem. Coccino*, nec † bona liubus inuo-
luta (qualia fuiſſe iſta Cleriæ conſtat ea fidibus ea-
hibitis) eacutere, Marin Mut. *decif. Sicil. 24. n. 38.
& 39 coram Reu. Vigellen. decif 212. n. 16. in rec. de-
cif. 167. n. 51. & ſeqq. part. 5. & in Forolinien. Cen-
ſus 29. Maij 1626. coram bon. memor. Patriarcha
Hierofolymitano.*

Et omnis tollitur amaritudo, quia onus dotandi
Semideam non ſpectabat ad Cleriam, ſed ad Car-
22 dinalem, qui cum † fuerit hæres Hieronymi pa-
tris, & aui paterni reſpectiue, vt conſtat ea ſolutio-
ne hoc nomine facta vnius cenſus hæreditarij Hie-
ronymi, *ad l. parentibus, § qui autem agnouit, C. de
inoffic. teſtam.* Mantic. *de conject. vltim. volunt.
lib. 12. tit. 12. num. 13.* Vtique tenebatur etiam Se-
mideam nepotem dotare, cum hoc onus, quod
23 † prius incumbebat patri, vel auo paterno, *l. qui li-
beros, ff. de iur. nupt. l. fin. C. de dot. promiſſ.* eis de-
24 functis non tranſierit ad Cleriam matrem, † quæ
tantum tenebatur in ſubſidium, *ad l. neque mater,
25 C. de iur. dot.* ſed † ad Cardinalem ipſius aui hære-
dem, *l. ſi quis à liberis. § item reſcriptum. ff. de liber.
agnoſcend.* Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 15. tit. 18.
num 7.* Fontanell. *decif. 560. num. 11.* cum aliis *in
Bononien. Legati de Mareſcottis 26. Aprilis 1627.
coram bon. memor. Merlino, in Camerinen dotis 10.
Decembris 1638 coram Rm. Terracinen. & in Vrbe-
uetana legati 4. Maij 1648. coram R. P. D. meo Bi-
chio, & in Romana Saluiani 23. Martij proximè
præteriti, § cum non ageretur, coram R. P. D. meo
26 Veroſpio*, quique † cum hæreditatem abſque bene-
ficio legis, & inuentarij adierit, debet etiam de pro-
prio, hoc, & alia debita perſoluere *l. fin. § ſin au-
tem, C. de iur. deliber § bene nobis, § ſi vero non fe-
cerit, Auth. de hered. & falcid.* Vinceut de Franch.
decif. 80. n. 7 Rota coram Buratto *decif. 511 num. 6.
in recent. decif. 9. n. 8. part. 6.* & in Bituntina Cen-
ſus *10. Decemb. 1649 § minus attento quod Boni,
coram R. P. D. meo Arguellis.*

Non obſtant teſtes dati in Summario reſpon-
ſionis ad probandum, quod Cleria promiſit filiæ in
teſtamento relinquere ſcuta 5000. quæ Cardinalis
ipſam eſſe relicturam pollicitus fuerat.

27 Quia † de hoc deponit vnicus tantum teſtis in
diuerſa cauſa eaaminatus, & de auditu à Cleria, qui
propterea non probat. *cap. licet, cap. veniens de te-
ſtibus, l. vbi numerus, ff. eodem*, & in omnem caſum,
cum talis promiſſio Cleriæ, de qua teſtis deponit,
facta fuerit Cardinale, & Semidea abſentibus, &
nemine pro ipſis acceptante, non peperiſſet ali-
quam obligationem, quæ ſaltem reuocabilis non
eſſet, iuxta naturam teſtamenti, in quo adimpleri
debuiſſet, vt ad propoſitum aducrtit Io. Fabr. *in § 1.
ſub num. 1. inſtit. de legat.* Natt. *conſ. 73. n. 3. & ſeqq.*
Surd. *decif. 117. num 6. & 7.* Rota *in Romana hæ-
reditatis de Scarfellis 17 Nouembris 1645. § prout
neque, coram R. D. meo Decano, & in eadem 17. Ia-
nuarij 1646. § prout nec relenat, coram R. P. D. meo
Celſo.*

Et ita, Vtraque, &c.

AD ART. IV. PART. II.

R. P. D. Dunozetto.

Romana Domorum de Regardis.

Veneris 15. Ianuarij 1649.

ARGVMENTVM.

Crediti anterioritas quomodo probetur: De confeſſione dotis receptæ, in fraudem creditorum, &c.

SVMMARIVM.

1 *Sententia dicuntur conformes, ſi vna confirmat aliam.*
2 *Validitas Sententia deſumitur ex reuolutione actorum.*
3 *Sententia nulla. & iniuſta debet reuocari.*
4 *Procedi non poteſt per edicta, niſi probato non tuto acceſſu.*
5 *Saluianum non datur contra creditorem anteriorem poſſidentem.*
6 *Anterioritas crediti probatur ex Sententia graduatoria lata in concurſu creditorum.*
7 *Filius vt dicatur creditor dotis maternæ, debet docere de aditione hæreditatis, cum dos illi deferatur tanquam hæredi matris.*
8 *Confeſſio dotis receptæ facta conſtante matrimonio præſumitur facta in fraudem donationis à Iure prohibita inter virum, & vxorem.*
9 *Statutum Vrbis*, lib. 1. cap. 135. *prohibens donationes inter virum, & vxorem, habet locum etiam in confeſſionibus dotis receptæ factis conſtante matrimonio.*
10 *Confeſſio dotis receptæ facta conſtante matrimonio non nocet creditoribus præſentibus, neque futuris.*
11 *Sententiæ conformes validæ, & iuſtæ veniunt exequendæ.*

DECISIO XLVII.

POſt obitum Guillelmi, & Franciſci fratrum de Sangallettis, ob ingens æs alienum in hæreditate repertum fuit ad eorum bona factus concurſus Creditorum, & in ſententia graduatoria indè emanata, quinto loco poſiti fuerunt Ioan. Gallelius, Aleaander, & Cæſar de Regardis, occaſione ſortis, & fructuum cenſus impoſiti vſque de anno 1576. In decimo quinto verò fuit graduatus Petrus Maria Ardinghellus, vti maritus Virginiæ filiæ dicti Franciſci pro reſiduo Dotis, ſibi promiſſæ ſub 23. Nouembris 1593. Poſtea prædictis Ioanni Galleſiæ, Aleaandro, & Cæſari fuerunt in ſolutum aſſignatæ Domus, de quibus agitur, quas à die aſſignationis ſequutæ de anno 1604. poſſederunt vſque ad annum 1630. de quo tempore inſurreacerunt dicta Virginia, necnon Auguſtinus, & Franciſcus de Ardinghellis eius filij, & intentato coram A. C. Saluiano contra Ioannem de Regardis tantum tunc abſentem, & citatum per edictum, obtinuerunt in illas immitti donec remanerent de prædicto reſiduo dotis, eiuſque fructibus ſatisfacti. Quamobrem prædicti de Regardis à die habitæ notitiæ appellarunt, & cauſa huiuſmodi appellationis cognita per Eminentiſſimum D. Cardinal. Cecchinum tunc Prælatum, fuit ab eo tanquam nulla, & iniuſta reuocata dicta ſententia A.C. & ſuc-

ceſſiuè ſententia Eminentiſſimi Cecchini fuit ſe-
mel, atque iterum confirmata: Quibus ſententiis
non acquieſcentes Virginia, & filij, obtinuerant
committi cauſam appellationis cum clauſula Con-
ſtito de tribus conformibus exequatur, ideo dato
deſuper dubio, fuit hodie reſolutũ conſtare de di-
ctis tribus cõformibus, & eſſe locum exequutioni.
1 Si quidem † conformitas patet non minus ex
ipſarum ſententiarum tenore, dum ſecunda expreſ-
ſe confirmat primam, & tertia vtramque, Gloſ. &
Doct. *in Clem. 1. de re iud.* Rota *dec. 491. n. 1. p. 5.
rec.* cum aliis allegat. in Senogallien. ſupplementi
legitimæ 17. *Maij* 1645. *§. conformitas, coram me:*
quam attenta earumdem validitate, & iuſtitia; pro-
2 vt † validitas colligitur ex reuolutione actorum,
iuxta *deciſ. Caputaqu. 260. p. 2.* & iuſtitia reſultat ex
eo quod illæ reuocant præcedentem ſententiam
3 A. C. quæ † cum eſſet nulla, & iniuſta, reuocari
merebatur, Rot. *dec. 161. n. 1 dec. 173. n. 4. p. 1. rec.
& dec. 140 n. 18. coram bo. me Buratto.*
4 Quod † autem ſententia A.C. eſſet nulla depre-
henditur ex eo, quia fuit lata fabricato proceſſu per
edictum præſuppoſito non tuto acceſſu, & tamen
huiuſmodi ſuppoſitum nequaquam probatum fuit;
provt in primis, & ante omnia probari debebat,
cum A.C. habeat facultatem, ita procedendi con-
ſtito de non tuto acceſſu, qui eſt omnino iuſtifi-
candus, ex trad. per Moder. Cæſenaten. *de cit. tom 2.
cap. 11. num. 456.* Dec. *conſ 460. n. 26.* Mandoſ. *de
comm ſſ. form 4. verb. Etiam per edictum, verſ. ad-
uertens iniberes.* Vant. *de nullit. ex defect. cit. n. 127.*
& dixit Rot. *dec. 22. de dol. & contumac. in antiq. &
Ianuen. ſeparationis Tori* 8. *Martij* 1627. *coram bo.
me. Coccino*, alioquin nullitas euitari non poteſt,
Gabr. *conſ. 40. num. 5. verſ. maximè quia, lib. 1.* Af-
flict. *dec. 2. num. 6.* Caputaq. *dec. 1. part. 1.* Seraphin.
deciſ 972. n. 6.
Iniuſtitia pariter eiuſdem videtur clara, quia
5 † concedit immiſſionem ex vtili Saluiano interdi-
cto Virginiæ, eiuſque filiis Creditoribus poſterio-
ribus aduerſus Ioannem Regardum poſſeſſorem
pro credito anteriori, quo caſu Saluianum non da-
tur, vt per Mantic. *dec. 69. & per tot.* Burat. *dec. 844.
num. 1.* Coccin. *dec. 67. n. 12.* Rota *int. rec. dec. 123.
6 n. 2. p. 3. & Dec. 306 n. 28. p. 7.* De † anterioritate
verò Ioannis, & aliorum de Regardis conſtat ex
ſententia gradnatoria lata in concurſu Credito-
rum, quæ inter ipſos ſufficienter probat, Anchar.
conſ. 270. ſub num. 4. Tuſc. *in verb. ſententia, con-
cluſ. 166. num. 64.*
Neque iniuſtitia euitari poteſt ex anterioritate,
quam dicta Virginia, & filij prætendunt habere
mediante perſona Guillelmi Sangalletti iunioris,
ſibi coobligati, qui ratione dotis Caſſandræ Ma-
tris eſt dicti Franciſci Sangalletti ſui Patris Credi-
7 tor anterior dictis de Regardis, † quia non con-
ſtat dictum Guillelmum adiuiſſe Caſſandræ hære-
ditatem, vt oportet, nam dos defertur filio titulo
hæreditario Matris, Rota *in Piſauren. Donationis*
8. *February* 1647. *coram R. P. D. meo Otthobone &
in Vrbeuetana legati* 4. *Maij* 1648. *coram R. P. D.
meo Bichio*, & hæreditatis maternæ aditio pro-
banda eſt, vt poſt Alex. Magon. & alios fuit deci-
ſum *in deciſ. 195. n. 49. p 7. rec.* & coram Card. Ca-
ual. *dec. 505. ſub num. 4.*
Præter quam quod, etſi probaretur prædicta hæ-
reditatis aditio, nihilominus non releuaret, quia
de dicto credito dotali Caſſandræ non apparet, niſi
per ſolam confeſſionem Franciſci Sangalletti viri
conſtante matrimonio emiſſam, † quæ propterea 8
præſumitur facta in fraudem donationis inter Vi-
rum, & Vxorem prohibitæ, non ſolum à iure com-
muni, *l. 1. 2. & 3. ac tot. tit. ff & C. de donat. int. vir.
& vxor.* ſed etiam à Statuto Vrbis, *lib. 1. cap. 135.*
quod habere locum etiam in huiuſmodi confeſ-
ſionibus, tradit Gabr. *conſil. 142. n. 23 & ſeqq lib. 2.*
Gratian. *diſ. ep. 693. n. 6. & ſeqq.* Pur. *deciſ. 7. per tot.
lib. 3.* ideoque † non nocet creditoribus, neque 9
præſentibus, neque futuris, vt in ſpecie docet Bart.
*in l. 2. § creditum, n. 5. verſ. & iſta iura ſunt, ff. ſi
cert. pet.* Calderin. *conſ. 3. de donat. int. vir. & vxor.*
Alex. *conſ. 142. n. 6. & 7. lib. 5.* Gozad. *conſ. 28. n. 25.
verſ. 2. & ſeq.* Purpurat. *conſ. 349. n. 12.* Ruin. *conſ.
137. n. 4 lib. 4.* Viu. *dec. 148 num. 1.* & dixit Rot. *de-
ciſ. 683. n. 3. p. 2. rec.*
Vndè, cùm ex prædictis pateat, dictas † ſenten- 10
tias quæ reuocant immiſſionem ab A. C. conceſ-
ſam eſſe nedum conformes, ſed etiam validas, &
iuſtas; dixerunt DD. illas etiam exequendas, iuxta
text. *in Clem. vt calumniis, de re iud.*
Et ita Regardis tantùm informantibus, &c.

AD ART. V. ET VLT. P. II.

R. P. D. Bichio.

Anconitana Prædij.

Merc. 18. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Plura de iure offerendi. De retardatione. De ſollicitatione facta nomine creditoris, & eius effectu, &c.

SVMMARIVM.

1 *Creditori ſecundo competit ius offerendi aduerſus primum, ſiue primus emerit à debitore, ſiue à Iudice.*

2 *Creditor ſecundus præſumitur offerre primo creditori ad confirmandam potius ſuam hypothecam, quàm ad acquirendum dominium.*

3 *Creditor ſecundus habet de Iure ius offerendi ob rationem hic aſſignatam.*

4 L. A Diuo Pio, §. ſi poſt adiectum, ff. de re iudic. & l finita, §. illud, ff. de damn. infect. & l. obligata. C. ſi antiq. credit &c. *declarantur.*

5 *Ius offerendi competens ſecundo creditori aduerſus primum locum non habet, quando bona data fuerunt inſolutum, aut adiudicata anteriori creditori in vim pacti, ab initio in contractu appoſiti.*

6 *Ius offerendi non habet ſecundus creditor aduerſus primum, quando fuit in adiudicatione, vel deliberatione citatus.*

7 *Ius offerendi non habet ſecundus creditor aduerſus primum, ſi in deliberatione bonorum debitoris ei facta præſens fuit.*

8 *Creditor certus in ſubhaſtatione bonorum debitoris debet citari perſonaliter, non autem per proclama.*

9 *Ius offerendi non habet ſecundus creditor, quando bona debitoris venduntur extraneo licitatori iure creditoris.*

10 *Licitator extraneus, cui bona venduntur iure creditoris illa habet libera ab hypotheca creditorũ poſteriorum, provt erant penes debitorem tempore contracti pignoris fauore primi creditoris.*

11 *Licitator*

11 *Licitator extraneus, cui bona fuerunt delibera-
ta, ſi declaret emiſſe pro creditore, & nomen
tantum praſtaſſe, habetur ac ſi deliberatio facta
fuiſſet ipſi creditori, & n.23.*

12 *Emere per ſe ipſum, vel per alia paria ſunt.*

13 *Ius offerendi tunc maximè competit ſecundo
creditori contra primum, quando iſte per inter-
poſitam perſonam bona debitoris emit.*

14 L. Et qui ſub imagine, C de diſtract.pign. *lo-
cum habet etiam in venditione iudiciali.*

15 *Ius offerendi vt locum habeat, non attenditur an
bona debitoris peruenerint ad primum credito-
rem ex contractu Iudiciali, vel partium.*

16 *Fraudis euitandæ ratio, quæ militat in contractu
inito inter creditorem, & venditorem, poteſt
etiam militare in contractu iudiciali.*

17 *Fraudis ſuſpicio intrat in venditione iudiciali,
quando in ea vnus tantum fuit oblator, & bona
fuerunt vendita vili pretio.*

18 *Ius offerendi remanet excluſum ex poteſtate
vendendi pignus tributa primo creditori.*

19 *Poteſtas non cenſetur tributa creditori, vt poſſit
pignus vendere ſibi ipſi.*

20 *Creditor anterior emens bona debitoris præſumi-
tur potius emere gratia tuendi ſui iuris, quàm
dominium acquirendi, & n.21.*

22 *Qualitates omnes contractus geſti cum perſona
ſimulata militant in vera.*

24 *Ius offerendi competens ſecundo creditori ſem-
per locum habet, quando deliberatio bonorum
debitoris eſt nulla.*

25 *Deliberatio bonorum debitoris facta ipſi creditori
per interpoſitam perſonam eſt nulla.*

26 *Oblatores tres ad minus requiruntur pro validi-
tate ſubhaſtationis.*

27 *Deliberatio facta abſque citatione debitoris ad
videndum ſubhaſtari, & deliberari, eſt nulla.*

28 *Ius offerendi non competit creditori hypothecam
non habenti.*

29 *Calculus poteſt fieri etiam poſt ſententiam ante
executionem, quando ſententia determinat
quantitatem.*

DECISIO XLVIII.

SCipio Rinaldinus tanquam creditor hæredita-
tis Bartholomæi Fanelli in ſcutis bis mille, ven-
didit, iure creditoris mediante iudiciali ſubhaſta-
tione, ac deliberatione prædium hæreditarium
Raphaëli, qui die ſequenti declarauit per publi-
cum inſtrumentum ſe in rei veritate emiſſe de or-
dine ipſius Rinaldini, & de pecuniis ab ipſo ad
hunc effectum ſibi traditis, emptionemque feciſſe
pro dato, facto, & computo dicti Rinaldini, ſeque
in ea de nudo, & ſimplici nomine inſeruiiſſe.

Quadrienniu ferè poſt hæc geſta Collegium
Societatis Ieſu tanquam creditor, licet poſterior
eiuſdem Fanelli præuia oblatione ſcutorum bis
mille quod erat creditum Rinaldini, petiit, & obti-
nuit in poſſeſſionem d. prædij immitti per tres ſen-
tentias, quarum vltima Rotalis eſt coram bo. me.
Pirouano, camque hodie Domini coram me in
quarta inſtantia confirmandam eſſe cenſuerunt.

1 Nam † ex diſpoſitione textus *in l cum ſecundus,
de diſtract.pign.* competit ſecundo creditori ius of-
ferendi aduerſus primum, ſiue primus emerit à de-
bitore, ſiue à Iudice, Salyc. *in l.1.q.vlt. C. ſi antiq.
cred.* Neguz. *de pign.p.5. memb.3 n.7.* Trentacinq.
var.reſol.lib.3.reſol.30.n.6. Greg.Lop. *in l.46.p.5.*
tit.13.verb.en pagamiento, Mol. *de contract.tract.2.
diſp.538.ſub n.19* Morot. *de Iur.offer.n.18.& 19.*
Vinc.de Franch. *dec.69.n.3. & 9.* Viu. *deciſ.526.
n.9.* Milanen. *dec.15.n.122.lib.2.* Maſtrill. *dec.120.
n.2.& dec.101.n.6.*

Quia † in dubio præſumitur emiſſe potius con- 2
firmandæ ſuæ hypothecæ gratia, quam acquiren-
di dominium, *l.cum poſterior, ff.de diſtract. pignor.*
Fab.de Anna *conſ.37.n.4. & 10.* Trentacinq. *d.re-
ſol.30.ſub n.6.* Morot. *de Iur.offeren.n.37.& 2.ſeqq.*
Viu. *d.dec.526.ſub num.9.* Franch. *d.dec.69.num.6.* &
alij allegati per Modern. Piſaur. *de ſubhaſtat. q.82.
num.3.& 11.* quæ † eſt ratio cur ſecundo creditori 3
competat ius offerendi, vt docent præcitata iura, &
Doctores.

Quicquid † ſit in iure offerendi competenti ipſi 4
debitori, de quo intelligendus eſt textus *in l. à Di-
uo Pio, §.ſi poſt adiectum, ff.de re iudic. & in l.ſi fi-
nita, §.illud. verſ.poſtea autem quam, ff.de damn.in-
fect. l.obligata, C.ſi antiq.credit.* & Ceph. *conſ.298.
num.8.* vt diſtinguendo benè declarat Rimin. Iun.
conſ.3.n.28.& ſeqq. relatus à Moder. *de ſubhaſtat.d.
q.82.n.13.& 14* Morot. *de Iur.offeren.n.40.verſ. et-
enim.* Neguz *de pign. p.5.membr.3.num.7.& 8.* vel
† quando bona data fuerunt in ſolutum, aut adiu- 5
dicata anteriori creditori in vim pacti ab initio in
contractu appoſiti, quod creditor poſſet illa acci-
pere in ſolutum, ſeu per viam adiudicationis, quia
nimirum tunc huiuſmodi pactum præceſſit obli-
gationem ſecundi creditoris, prout aduertit Rota,
dec.445.n.84. coram Ren. Vrgellen. aut † tandem 6
vbi creditor poſterior fuit in deliberatione, vel ad-
iudicatione citatus, in quibus terminis loquitur
text. *in l.ſi eo tempore, C.de remiſſ. pignor.* & Mant.
deciſ.156. num.1. & 3.cum ibi alleg. ſeu † delibera- 7
tioni præſens fuit, vt in caſu Theſau *deciſ.157.
num.11.* cui tamen obſtant tradita per Morot. *de
Iur.offer.num.40. in fine, verſ. præterea,* Neguz. *de
pign.3.memb.6.part.num.23.* & per Surd. *dec.302.
num.3.& ſeqq.*

Quorum neutrum concurrit in caſu noſtro, quia
nec adeſt pactum præfatum, nec præſentia, aut ci-
tatio Collegij, quod cum † eſſet creditor certus, 8
debuit citari perſonaliter, non autem per procla-
mationem ad hoc vt afficeretur diſpoſitione *d.l. ſi
eo tempore,* vt ibi not. Angel. Bald. Salyc. & alij Bart.
in l.fin.n.2. C.eodem. Alex. *conſ.106.num.13. & 14.
lib.5.* Neguz. *de pign.3.membr.6.part. ſub n.25.verſ.
declarando.* Molf. ad conſuet. Neap. *tom.2. p.8.q.3.
num.15.* Seraph. *dec.994.n.3.*

Nec obſtat, quod † prædium venditum fuit iure 9
creditoris Raphaëli, & ſic extraneo licitatori, quo
caſu ſecundus creditor offerre non poteſt, cum † in 10
emptorem tranſierit prædium immune ab eius hy-
potheca, prout erat penes debitorem tempore con-
tracti pignoris fauore primi creditoris, *l.cum prior
in princ. ff.de diſtract.pign. l.1 ſi antiq.cred.* Gloſ. *in l.
qui potiores, verbo ſucceſſiſti, C.eod.* Ceph. Vinc.de
Franch. Theſaur. & alij quos refert. & ſequitur Ro-
ta, *dec.445.coram Ren. Vrgellen. & in Æſina bono-
rum 20. Febr.1641. coram me.*

Siquidem † eum declarationem ſucceſſiuè vt ſu- 11
pra factam à Raphaële tertio licitatore ipſius no-
men fuiſſe ſimulatè appoſitum, & reuera prædium
emptum fuiſſe pro Rinaldino creditore probetur,
iuxta theoricam Bald. *in l multum intereſt, n.5.verſ.
ſed quomodo, C.ſi quis alter.vel ſibi* Rot. *deciſ.606.
num.5. p.1.diuerſ. dec.164.n.3.* poſt Cenc. *de cenſ.*
habetur ac ſi non Raphaël, ſed idē Rinaldinus im-

mediatè emiſſet, iuxta regulam text. *in l. 1. & tot. tit. C. plus valer. quod agitur* Bald. *in l. cum procibus in fine, C. de probat.* Caualer. *dec.* 221. *n.* 3. *&* 4 Bu-
12 ratt. *dec.* 733. *num.* 2. & in puncto, quod idem † ſit
emere per ſe ipſum, vel per interpoſitam perſonam, Fab de Anna, *conſ.* 37. *n.* 13.

Adeo, quod verſamur in terminis venditionis
13 factæ ipſi creditori, contra † quem eo magis competit ius offerendi, quia emit ſimulatè per ſubiectam perſonam, vt ad literam eſt text. *in l. & qui ſub imagine, C. de diſtr. pign.* & ex eo not. Menoch. *præſumpt.* 121. *num.* 12. *in fine, lib.* 3. Giurb. *dec.* 105.
14 *n.* 13. cuius † textus diſpoſitio non debet reſtringi
15 ad venditionem factam extraiudicialiter, quia † in materia iuris offerendi non intereſt an contractus celebretur à Iudice, vel à parte, Rimin Iun. *conſ.* 3. *n.* 10. Felician. *de cenſib. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 2 *ſub n.* 13. *verſ. quæ regula*, Caroc. *de oblation. p.* 2. *q.* 11. *n.* 26.
16 *&* 63 Rota *in d. Æſina bonorum coram me*, & †
etiam in iudiciali venditione militare poteſt, tum ratio euitandæ fraudis, *l. ſi quos C. de reſcend. vend.*
17 Fontanel. *deciſ.* 63 *num* 3 maximè † in caſu noſtro quo vt infra, dicam præter Raphaëlem vnus tantum adfuit oblator, & prædium viliori pretio diſtractum fuit, ad text. *in l. ſuperſtite C. de dol. mal.* Corn. *conſ.* 166. *num* 4. *lib.* 1. Dec *conſ.* 180. *n.* 6 Aym.
18 *conſ* 142 *num* 22. Buratt. *dec.* 75. *num.* 7 tum † defectus poteſtatis vendendi, inhærentis pignori primi creditoris à qua procedit excluſio iuris offerendi Cyn *in l.* *n.* 1. *verſ reſpondeo, C. ſi antiq. credit.* Saliect. *ibid. num* 1. Morot. *de iure offeren n.* 16. Rodriq. *de ann. reddit. lib.* 1. *q.* 17. *ſub n.* 21 Gratian. *de-*
19 *ciſ. Marcb.* 66 *n.* 4 *&* 5. nam poteſtas † huiuſmodi
non cenſetur conceſſa creditori, vt ipſimet vendatur, vt in terminis Bald. *in l ordo, n* 7. *C. de execut. rei iud.* Neg. *de pign. p.* 6. *membr.* 1. *n.* 26. Menoch. *conſ.* 206. *n.* 20 Cane. *var. reſol. p.* 1. *cap.* 1 *num.* 136. D. Vrgellen. *dec* 445. *n.* 35. *& ſeqq.* & ſemper intrat
20 † præſumptio quod creditor anterior emerit potius tuendi ſui iuris gratia, quam acquirendi dominium, vt in puncto Rota coram Reuerendiſſ Vrgellen. *d. dec.* 445. *n.* 92. vbi in hac parte dicitur iuſta deciſio emanata in hac cauſa ad fauorem Collegij, *coram bo mem Pirouano.*

21 Quæ † præſumptio coadiuuatur in caſu noſtro, quia Rinaldinus creditor emit pro ſumma non excedente creditum, Felician. *de cenſib. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 2. *ſub n.* 13. *circa fin.* Menoch *præſumpt.* 121. *ſub num.* 11 *verſ & quia, ille creditor, lib.* 3. Franch. *dec* 69. *num.* 5 *verſ. & quia*, redditurque luce meridiana clarior, quia creditor emit iure creditoris, Franch. *d. dec.* 69. *n* 3. Felician. *de cenſib. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 2. *num* 13. *circa fin.* prout patet ex facie Inſtrumenti venditionis, in quo legitur hoc iure facta venditio Raphaëli tertio licitatori, nam cum Raphaëlis nomen fuerit, vt dicebam, ſimulatè appo-
22 ſitum, qualitates † omnes contractus geſti cum perſona ſimulata militant in vera, némpe in Rinaldino, cui ius ex illo contractu quæſitum fuit, *l.* 4. *§. ſi ab ignoto, ff de manumiſſ l vxor marito, ff de donat. inter virum & vxor l. ſi non verum l ſi filij tui. C. eod. tit.* Seraph. *dec.* 660. *n.* 5 *dec.* 1110. *num* 6. vnde nec opus eſt quærere an competat ius offerendi contra creditorem, qui emit tanquam extraneus licitator, dum de hoc nullibi apparet, imò de contrario, & retorquetur coniectura in deciſione huius cauſæ coram bo. me Remboldo deducta ex eo quod cre-
23 ditor emerit à tertio licitatore, quia ſtante † ſimulatione perſonæ, habetur ac ſi deliberatio iure creditoris facta fuiſſet immediatè ipſi creditori repræſentata ſecundum veritatem in perſona illius tertij licitatoris.

Sed † præterea quomodocumque facta fuerit 24
deliberatio, competit Collegio ius offerendi, quia eſt nulla, & iura illud prohibentia procedunt, quando venditiones ſunt rectè factæ; dicit expreſsè text. *in l.* 6. *C. ſi antiq. cred.* & ibi not. Gloſſ. *verb. rectè*, Neguſ. *de pig. p.* 5. *membr.* 5. *ſub num.* 5. *verſ. tertio reſtringitur*, Tremacinq *var. reſol. lib.* 3. *reſol.* 30. *n.* 5. Franch. *dec.* 224. *n.* 2. *&* 3. & alij allegati à Modern. Neapolit. *quotid. reſol. lib.* 1. *cap.* 219. *n.* 9. Nul-
litas † autem eſt clara nedum, quia fuit facta ipſi 25
creditori ſimulatè per interpoſitam perſonam, vt not. Fulgoſ. *in l. qui ſub imagine, C. de diſtract. pign.*
ſed † etiam quia ex facie ipſius deliberationis appa- 26
ret, quod præter Raphaëlem, qui ſimulatè obtulit, vnus tantum adfuit oblator, cum tamen tres ſaltem requirerentur ad validitatem ſubhaſtationis, Gratian. *diſcept.* 739. *num.* 22. Rot. *in Perusina ſpolij, coram R. P. D. meo Royas, impreſſa, p.* 7. *rec. deciſ.* 113. *n.* 14 *& in Romana ſpolij domus, coram Eminentiſſ D. Card. Pamphilio, in mors* allegata per Mo-
dern. Piſaur. *de ſubhaſtat. q.* 147. *n.* 15. nec † non ex 27
defectu citationis debitoris ad viden. ſubhaſtari, & deliberari, ac decreti Iudicis, & vtrumque erat neceſſarium, Afflict. *deciſ.* 358. *num* 3. *&* 4 Rot *deciſ.* 476. *ſub num.* 4. *part.* 2. *rec. dec.* 485. *num* 8. coram ſan. mem. Greg XV. *deciſ.* 3. *num.* 8. apud Modern. *d. tract. de ſubhaſt.*

Non obſtat, quod † Collegium careat hypotheca 28
ſuper hoc prædio, ſine qua non datur ius offerendi, *l. cum ſibi. C. qui potior. in pign hab. l. nulla. C. de ſolut.* quia placuerunt reſponſiones datæ in vtraque deciſione corā bo me. Pirouano, & ſignanter quod fœminæ ſuperſtites non concurrunt ad ſucceſſionem fratris defuncti, cui Fanellus pater ſucceſſit, quodque Rinaldinus, qui prædium ſubhaſtari fecit, tanquam creditor Fanelli non poteſt hodie allegare Fanellum eiuſdem prædij dominium non fuiſſe.

Rurſus non obſtat quod in deciſione cauſæ ſub die 27. Martij 1630. coram bo. me. Pirouano, dictum fuerit Rinaldinum teneri ad reſtitutionem fructuum prædij in eo, in quo factus eſt locupletior, & nihilominus nulla præuia diſputatione dubij ſuper huiuſmodi locupletatione, emanauerit ſententia Rotalis condemnatoria ſimpliciter in fructibus perceptis, quia eadem deciſio in fine innuit locupletiorem factum fuiſſe Rinaldinum in eo quod debitor remaneret facta compenſatione fructuum ex prædio perceptorum cum interuſurijs ei debitis ab offerente, ideoque non fuit neceſſaria alia diſputatio, ſed cautè ſententia mandat fieri calculum fructuum prædij ex vna, interuſuriorum crediti Rinaldini ex altera, omneque id quod fructus prædij ſuperabunt, ſeu excedent interuſuria crediti, declarat cedere debere in diminutionem ſortis prin-
cipalis eiuſdem crediti, qui † calculi cum iam fue- 29
rint in alijs deciſionibus liquidati fructus prædij, vtique fieri poteſt etiam poſt ſententiam ante illius executionem Rot. *dec.* 100. *n* 2. *p* 1. *diuerſ. dec.* 161. *num* 3. *in fine, p.* 1. *rec.* & fuit dictum *in Reatina ſucceſſionis* 15. *Apr. &* 28. *Iunij* 1641. *coram R. P. D. meo Penzingerio.*

Alijs obiectis reſpondent deciſiones coram bo. mem. Pirouano, cum quibus Domini tranſierunt.

Et ita deciſum cauſa ter propoſita, & vtraque parte informante, &c.

AD

AD ART. V. ET VLT. P. II.

R. P. D. Cerro.

Romana Subbaſtationis de Alexiis.

Vener. 15. Maij 1648.

ARGVMENTVM.

De ſubhaſtatione non impedienda per creditores; quid ſi res poſſideatur pignoris iure, vel & alio titulo iuſtè habito; & aliis ad rem, &c.

SVMMARIVM.

1 *Creditor licet anterior impedire nequit ſubhaſtationem bonorum debitoris per alios creditores faciendam, quoties primus creditor illa poſſideat iure pignoris.*

2 *Creditor poſſidens bona debitoris iure pignoris, tunc maxime impedire non poteſt ſubhaſtationem illorum, quando ſubhaſtatio fi-- debet ipſe non amoto à poſſeſſione, & ad effectum illi ſatisfaciendi inprimis de ſuo credito, & de eo quod ſupereſt creditoribus poſterioribus.*

3 *Tertius poſſeſſor impedire non poteſt executionem ſententia, quando ex ea nullum damnum prouenit.*

4 *Enunciatiua referri debet ad actum, in quo poteſt verificari.*

5 *Productio tituli inualidi, & inſufficientis tollit præſumptionem melioris tituli, & n. 18.*

6 *Amiſſio iurium non præſumitur.*

7 *Amiſſionem ſcripturæ allegans tenetur probare caſum amiſſionis, & iuſtificare quod caſus euenerit ſine culpa.*

8 *Amiſſio inſtrumenti rogati in curia, non poteſt allegari, quia ſemper remanet originale penes Notarium.*

9 *Referenti non creditur ſine relato, dum relati tenor per extenſum non exprimitur.*

10 *Verba* pleno naturali, & titulari dominio, *verificantur etiam in ſimplici dominio hypothecæ, ſcilicet poſſeſſionis, & perceptionis fructuum.*

11 *Verba* pleno iure, *plerumque non ſignificant plenitudinem omnimodam reſpectu proprietatis, & dominij, ſed reſtringuntur ſecundum ſubiectam materiam ad ſolam poſſeſſionem, & fructuum perceptionem.*

12 *Dominium aliud eſt proprietatis, aliud Hypothecæ, & vſusfructus.*

13 *Poſſeſſor non tenetur iuſtificare titulum ſuæ poſſeſſionis, Declara, vt n. ſeqq.*

14 *Poſſidens tunc non tenetur poſſeſſionis titulum iuſtificare, quando titulum non allegat, ſed dicit ſolum ſe poſſidere.*

15 *Poſſidens, ſi alleget titulum aliunde habitum, quam à debitore, non tenetur plenè titulum iuſtificare, ſed ſufficit, quod doceat de titulo colorato, & apparenti.*

16 *Poſſeſſor, ſi alleget titulum poſſeſſionis habitum à debitore, tenetur concludenter probare, illius validitatem.*

17 *Creditor, qui allegat poſſidere bona debitoris ex titulo habito ab ipſo debitore, niſi iuſtificet validitatem tituli, non poteſt impedire executionem, ſeu bonorum ſubhaſtationem.*

DECISIO XXXXIX.

EManatis coram me duabus reſolutionibus altera 12. Decembris 1644. in qua dictum fuit non eſſe procedendum ad ſubhaſtationem bonorum ab Antonina poſſeſſorum, altera 15. Februarij 1647. præcedentis reuocatoria, Dubitatum fuit hodie, An eſſet ſtandum in primo vel vltimo loco deciſis, & perſiſtendum eſſe in vltimo loco, Domini reſoluerunt.

Subſiſtit namque fundamentum poſterioris reſolutionis, quod per exhibitionem Inſtrumenti cenſus euidenter pateat Iulium Vrſinum hæredem Alexij de Alexiis communis debitoris non dediſſe Antoninæ bona, de quibus agitur, in ſolutum, prout in prima deciſione ſuppoſitum fuerat, ſed ſolum eidem aſſignaſſe certam ratam fructuum, & penſionum temporaliter duraturam donec, & quouſque eidem reſtituerentur ſcut. 3000. pro reſiduo ſuæ dotis; vt ex inſtrumento deſuper confecto die 13. Iulij 1617. *Summ.* creditorum præictitæ poſitionis, *n. 5.* Vndè † dum Antonina 1
prædicta bona poſſidet tantummodo iure pignoris, licet ſit creditrix anterior, impedire nequit ſubhaſtationem per alios creditores faciendam ex clara diſpoſitione text. *in l. à Diuo Pio, §. quod ſi res fuerit pignorata de re iud.* Præſertim † cum ex for- 2
ma reſcripti impetrati per creditores à fel. rec. Vrbano VIII. ſubhaſtatio fieri debeat, ipſa Antonina non amota à ſua poſſeſſione, ſed ea firma remanente, & ad effectum in primis, & ante omnia ſibi ſatisfaciendi de ſuo credito, & de eo quod ſupereſt cæteris creditoribus poſterioribus. Dum itaque deueniri debet ad ſubhaſtationem ſine præiudicio ſuæ poſſeſſionis, quam ipſa non eſt dimiſſura, & exinde magnum commodum paratur creditoribus; illi vero nullum damnum infertur, eſt iuri conſentaneum, quod ſubhaſtatio non retardetur, vt omnium indemnitati prouideatur per ea, quæ in fortioribus notat Bart. *in l pen. ff. de petit hered.* quem referunt, & ſequuntur Caſtr. *conſ.* 179 *n. 9. p. 1.* & Cantiuncul. *conſ. 23. quæſt. 15 num.* 192. concludentes tertium † poſſeſſorem non poſſe impedire 3
executionem ſententiæ, quando ipſi non eſt damnoſa.

Et iterum viſa fuit nullam habere ſubſiſtentiam ſomniata datio in ſolutum ex alio conſenſu, vt ſupponitur præſtito per eundem Iulium anno 1620.

Quia † enunciatiua mandati de immittendo re- 4
laxati ab A C. anno 1612. ſuper qua hoc ſuppoſitum totaliter ab altera parte fundatur, præter quod ad nihilum deſeruire poteſt ob nullitatem, & iniuſtitiam, quas patitur dictum mandatum, vt firmatur *in dicta vltima deciſione*, referri, & intelligi debet de præcedente conſenſu, & aſſignatione in pignus ſupra expreſſa, facta dicta die 13. Iulij 1617. dum de alio poſteriori in rei veritate non conſtat ad text. *in l. 2 ff. de liber. & poſth.* Roman. *conſil.* 165. *num.* 8 *lib. 1.* Gurb. *dec.* 45. *num.* 9. ſan. mem. Greg. *dec. 90. n. 3. in d dec. relati.* Eoque magis, quia in dicto mandato expreſſa non legitur, neque dies neque annus dictæ prætenſæ dationis in ſolutum, vnde perneceſsè debet intelligi de prædicto conſenſu, & aſſignatione in pignus, de qua cõſtat per publicum inſtrumentum: Ponderando inſuper quod inſtrumentum huius conſenſus, & aſſignationis productum, exhibitum fuit ab ipſamet Antonina ad effectum impediendi huiuſmodi ſubhaſtatio-

nem & ideo intrat concluſio paſſim à Rota firma-
5 ta, quod † productio tituli inualidi & inſufficientis
melioris tituli præſumptionem tollit, *vt in dec.* 731
*n.*19 *p.*1.*diuerſ* coram ſan. mem. Greg. *dec* 467 *n.*7.
*in rec dec.*412.*n.*2.*p.*1. coram R. Vigellen. *dec* 285.
*n.*148 *in Nouarien bonorum* 1. *Iul.* 1644. *coram R.
D. meo Decano*, §. *neque huiuſmodi & in Hidentina
Parochia* 5. *Decembris* 1646. *coram me*, §. *quia
dum ipſemet*.

Nec iuuat allegare quod inſtrumentum dicti
poſterioris conſenſus deperditum, & amiſſum fue-
rit.

6 Quia † amiſſio non præſumitur, *l. ſi quis ex Ar-
gentarius ff. de edend* Natt. *conſ.*166. *num.* 12. Surd.
conſ 109. *num* 9. Rota *in rec. dec.*18, *num.* 22. *p.*7 &
7 coram Card. Caual. *dec.*82. *num.* 6 & † parti illam
deducenti incumbit onus nedum probandi caſum
ſequutæ amiſſionis, ſed etiam iuſtificandi quod ſi-
ne ſua culpa contigerit, Bart. *in d. l. ſi quis in argen-
tarius*, §. *An nec hæredi*, *n* 4. Caſtrenſ. *conſ.*301. *n.* 1.
*lib.*1. Alex. *conſ.*54. *n* 5 *lib* 1. Ruin. *conſ.*70. *n.*6. *lib.*4.
Honded. *conſ.*19. *num.* 17. & 18. *lib.*1. Rota *dec.*
452. *n.*8. *p.*3. *rec.* Sed ceſſat in propoſito quoad hoc
8 quælibet hæſitatio, quia agitur † de inſtrumento
rogato hic in Curia vbi originale illius ſtylo rema-
net penes Notarium rogatum. Ideoque ceſſat peni-
tus allegata omiſſio, ex not. *in c. cum olim, il primo,
de priuil. & in l. teſtium, C. de teſtib.* vt plurimum
autem firmatum fuit in Bituntina Cenſus 27. *Maij*
1647. *coram R. P. D. meo Corrado*.

Propterea vis fieri non poteſt in verbis ennn-
ciatiuis dicti mandati, ibi. *Conſenſit, & ſuum conſen-
ſum dedit, & præſtitit, vt iure medio dicta D. Anto-
nina pro ſatisfactione dicti ſui crediti dotalis dicta
bona habeat, poſſideat, &c. pleno naturali, & titulari
dominio*.

Quia præter quod in † mandato non exprimi-
tur tenor conſenſus per extenſum, vt requiritur ad
hoc, vt referenti credatur ſine relato, ex deductis in
Neapolitana penſionis 27. *Maij* 1641. *coram R. P.
D. meo Bicchio*. §. *& in omnem euentum*: Animad-
10 uerſum fuit, prædictam † enunciatiuam commodè
conciliari poſſe cum conſenſu, & aſſignatione ra-
tæ fructuum, quia verba *pleno naturali*, & *titulari
dominio*, verificantur etiam ſimplici in dominio
hypothecæ, videlicet poſſeſſionis, & perceptionis
fructuum, vt in ſimilibus conſiderauit Rota, *in Ro-
mana Officij* 31. *Ianu.* 1628. *coram bon. mem. Piron.*
11 *in rec. dec* 140. *num.*7. & 8. *p.*5. & † de verbo *pleno
Iure*, quod plerumque non ſignificet plenitudinem
omnimodam reſpectu proprietatis, & dominij, ſed
reſtringatur ſecundum ſubiectam materiam ad ſo-
lam poſſeſſionem, & perceptionem fructuum, tra-
dunt Ruin. *conſ.*137. *n.*8. *lib.*2. Men. *conſ.*21. *n.* 26.
& dixit Rota *in Melemtana feudi* 10. *Maij* 1632.
*cor. b m. Merlino, in rec. dec.*129. *n.*18. *& dec. n.*55.
12 *&* 56. *p.*6 Dominium † enim aliud eſt proprietatis
aliud verò hypothecæ, & vſuſusfructus, vt magi-
ſtraliter diſtinguendo docet Baldell. *in l. proprie-
tatis, num.*1. *Codic. de probat* quem refert. & ſequi-
tur Rota *in dicta Rom. Officij, coram bon. mem. Pi-
ronano, n.*7.

Hic poſitis clarè liquet non applicari theoricam
Bart. *in ſupracit. leg à Diuo Pio*, §. *ſi ſuper rebus*,
13 *n.*4 *de re iud.* quod ſcilicet poſſidens † non tenea-
tur iuſtificare titulum ſuæ poſſeſſionis.

14 Quia † vt reſpondetur in dicta vltima deciſio-
ne, procedit quando poſſidens non allegat titulum,
ſed ſolum dicit ſe poſſidere, quo caſu non cogitur
docere de titulo cum hic ex ſola poſſeſſione præ-
ſumatur in quibus terminis loquuntur, Cou. *pract.
quæſt. cap.*16. *num.*4. Parlador. *rer. quotid. lib.*2. *cap.
fin. p.*4 §. 5 *num* 3. Peguer. *deciſ.*265 *num* 7. ſanct.
mem. Gregor. *dec.*22. *num.* 3. in dicta deciſ. relati,
§. *ex his itaque*, & præter illos Angel. Aret. *conſ* 98.
*n.*11. Cartar. *de Genua* 52. *n.* 4. & 5. vel † quando 15
allegat titulum aliundè habitum, quam à debitore,
tunc enim ſufficit, quod doceat de titulo colorato,
& apparenter abſque onere plenioris iuſtificatio-
nis, & in his terminis loquuntur Felin. *in cap. ſuper,
num.* 16. *verſ. Intelligo tamen de re iudic.* Gozzadin.
*conſil.*103. *num.*10. *verſic: ſecundo reſponden* Seſſ.
*Inhib. cap.*5. §. 10. *num.* 48. ſecus † autem quando 16
poſſidens non ſtat in terminis ſimplicis poſſeſſio-
nis, ſed vlterius allegat titulum habitum à debitore,
hoc enim caſu allegans illum habuiſſe à debitore
fatetur, Debitorem olim fuiſſe Dominum, & pro-
pterea dum ſubdit illum amplius non poſſidere,
ſed poſſeſſionem à ſe abdicaſſe, illamque ad ipſum
deueniſſe titulo dationis inſolutum, donationis vel
ſimilis, tenetur docere validè, & legitimè deueniſ-
ſe, & ſic ſiue agat, ſiue conueniatur, concludenter
probare debet validitatem dationis inſolutum,
donationis, vel ſimilis, vt egregiè diſtinguendo
conſuluit Caſtrenſ. *conſ.*142. *ſub num.* 3. *verſ. pro-
batio autem*, *lib.*2. quam diſtinctionem vti verio-
rem amplexa fuit Rot. *in Romana, ſeu Æſina dona-
tionis* 23. *Martij* 1640. *coram R. P. D. meo Ghiſilerio*,
& *in Anconit. dotis* 28. *Aprilis* 1643. *coram me*

Dum † igitur Antonina allegauit habuiſſe à 17
Iulio debitore bona, de quibus agitur in ſolutum,
datione in ſolutum concludenter non iuſtificata,
nec poſſeſſio, nec proteſtatio deſuper facta iuxta
Cautelam Angeli *in d. l. à diuo Pio*, illi ſuffragantur
ad impediendam executionem, ſeu bonorum ſub-
haſtationem, vt tradit Parlador. vbi ſupra *dicto cap.
fin. part.*4 §. 5. *num.*20. cum aliis allegatis *in dictis
Romana, ſeu Æſina donationis*, & *Anconitana dotis
ſupra relatis*.

Nec applicantur deducta *in Bonon. Dotis* 27.
*Iun.*1647. *coram R. P. D. meo Meltio*, quia ibidem
verè conſtabat de datione in ſolutum, quæ ne-
dum in propoſito non iuſtificatur, quinimo con-
ſtat de contrario ex Inſtrumento exhibito ab ipſa-
met Antonina; exhibendo † enim huiuſmodi con- 18
ſenſum penitus inſufficientem pro retardanda
executione, & bonorum ſubhaſtatione excluditur
prorſus exiſtentia alterius melioris, cum meliorem,
& validiorem produxiſſe præſumatur, vt præter
ſupra relatos, tradunt Innoc. *in cap. dudum. n.*2 *verſ.
ſed quia, de decim.* Lotther. *de re benefic. lib.*3. *c.*21.
num 38.

Cæterum de poſſeſſionem creditorum, & de
Mandato Procuræ Caſtani, qui illam apprehendi-
dit, Domini non dubitarunt, cum iuſtificentur ex
deductis *in dicta deciſione*, §. *de poſſeſſione autem
cum duobus ſeqq.* repetita verò ab altera parte re-
manent ſublata ex reſponſionibus in ea datis, cum
quibus Domini tranſierunt.

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

AD

AD ARTIC. V. ET. VLT. P. II.

R.P.D. Boutlemont.

Romana Fideicommiſſi de Muris.

Ven. 3. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Agitur de poſſeſſione imaginaria; & eius effectibus, De credito Fideicommiſſarij, & quomodo illud ſibi ſoluere debeat. De remedio *Auth. Res quæ, C. com. de legat.* & quæ ad illud exigantur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſarius creditor fideicommittentis cenſetur in acti aditionis hæreditatis, ſibi ſatisfeciſſe de ſuo credito per imaginariam ſolutionem.*

2 *Solutio imaginaria cenſetur inducta à Lege, ne creditor ſuccedens ſuo debitori remaneat in damno, ob dilationem ſolutionis.*

3 *Fideicommiſſarius creditor fideicommittentis cenſetur ſibi ſatisfeciſſe in actu aditionis hæreditatis, ad effectum, vt non teneatur reſtituere fructus pro rata ſui crediti perceptos, non autem ad effectum, vt poſſit rem vllam à fideicommiſſo excipere, & ſibi appropriare*

4 *Fideicommiſſarius creditor fideicommittentis ad effectum vt poſſit rem aliquam ſibi appropriare pro ſuo credito, quænam debeat ſeruare?*

5 *Solutio imaginaria dicitur incerta ratione loci, quotæ, ideoque non poteſt per eam induci dominij translatio.*

6 *Fideicommiſſarius licet per imaginariam ſolutionem poſſit de ſuo credito ſibi ſatisfacere, tamen ſemper bona remanent fideicommiſſo ſubiecta, & ipſe tenetur reſtituere bona, recepto ſuo credito in pecunia.*

7 *Fideicommiſſarius quando poſſit pro ſuo credito bona fideicommiſſi ſibi appropriare, & quando non?*

8 Dec. 71. p. 1. diuerſ. *declaratur.*

9 *Remedium.* Auth res quæ, C commun. de Leg. *eſt ſubſidiarium, & locum habet deficientibus bonis liberis.*

10 *Bonorum liberorum exiſtentia, vt ceſſet diſpoſitio,* Auth. res quæ, C. Comm. de Leg. *quando probanda ſit à fideicommiſſariis.*

11 *Mobilia conſiderabilis valoris exiſtere in hæreditate defuncti præſumuntur, quando defunctus eſt nobilis, & diuitis familia.*

DECISIO L.

DIſcuſſis hodie duabus exceptionis Imaginariæ ſolutionis, & deductionis Dotium filiarum Cæſaris, quibus tantum conceſſum fuerat poſſe impugnari Deciſionem in hac cauſa coram me emanatam ſub die 3. Decembris 1660. Viſum fuit DD. illas non releuare, & perſiſtendum in firmata validitate ſententiæ, concedentis immiſſionem Dominis de Mutis in rubris 18. cum tribus quartis partibus alterius rubri pro reſiduo ſextæ partis totius Caſalis Polidori cum portione Trebellian. Valeriano ex hæreditate Iacobi debitæ, reiectis omnibus aliis detractionibus, præter medietatem reſidui Dotis Philippæ, quam ſoluendam ab Actoribus ſententia demandauerat.

Imaginaria † enim ſolutio, licet DD. videretur admittenda, quia Alexander creditor fideicommiſſi in dote Materna, cenſetur in illius aditione ſibi pro dicto credito ſatisfeciſſe, per text. *in l. ſi ei cui. § ſi ij. qui. ff. de euict.* exinde tamen non admittebant potuiſſe Alexandrum ſibi aliquod corpus particulare appropriare, adeo vt illud poſtea potuerit alienare tanquam proprium, & à nexu fideicommiſſi exemptum, & liberum. 1

Quoniam placuit diſtinctio, quam pluries in propoſito amplexa eſt Rota, quod hæc † Imaginaria ſolutio à *d. l. ſi ei cui euict.* cenſetur inducta, ne creditor ſuccedens ſuo debitori remaneat in damno, ob dilationem ſolutionis, ſicque præſumatur ſibi ſatisfeciſſe ad effectum, vt non teneatur reſtituere fructus pro rata ſui Crediti perceptos, non autem, quod per huiuſmodi Imaginariam ſolutionem potuerit ad libitum rem vllam à fideicommiſſo excipere, & ſibi appropriare, hoc † enim caſu opus fuiſſet adire Iudicem, & coram eo citatis intereſſe habentibus petere ſeparationem bonorum; quia cum † adhuc dicta ſolutio ſit incerta ratione loci & quotæ, non poteſt per eam induci dominij tranſlatio ad text *in l. 3. §. incerta, ff. de acquir. poſſeſſ.* ibique Bart. & DD. Petra *de fideic. quæſt. 15. num 4. verſic & vbi diceretur.* Sicque † ſemper bona remanent fideicommiſſo ſubiecta, & tenetur hæres rem reſtituere, recepto ſuo credito in pecunia per text. *in l. debitori, C. de tranſact.* Mareſcot. *var. reſol. cap. 37. num. 3.* Rota *in Bonon. fideicommiſſi de Sancto Petro 27. Nouembr. 1587. coram Blanchetto, § nec refragatur, & dec. 680. p. 1. diu. num. 6 & in rec. deciſ. 127 part. 7. num. 10. & in Florentina Donationis, ſeu Romana Cenſus 31. Maij 1653. coram Pentingero, §. neque releuantur, & in Bonon. fideicommiſſi de Bologninis 26. Nouembris 1653. §. quoniam Imaginaria.* Iniuſta † enim videtur prætentio hæredis dum vult abſque vlla declaratione, vel facto Iudicis pro modico credito allegare ius retentionis variabile ſuper quolibet corpore hæreditario, cuius aucto, vel diminuto valore, poſſet ad libitum, prout magis ſibi norit expedire, illud vel dimittere, vel retinere in graue præiudicium vocatorum, quibus neſciis diminueretur fideicommiſſum, quod abſurdum egregiè ponderauit Rota *in allegata Bonon. fideicommiſſi de S. Petro, coram Blanchetto. § ſecundo eſſet.* Quidquid eſſet dicendum ſi ageretur de ſibi ſoluendo in vniuerſitate bonorum, vigore crediti totam hæreditatem abſorbentis, vt diſtinxit Rot. coram Eminentiſſ. Otthobono, *dec. 47. num. 17.* tunc enim quia ſolutio eſſet certa ſuper quacumque hæreditatis parte deficeret qualitas incertitudinis obſtatiua tranſlationi dominij, & ceſſaret præiudicium vocatorum, & præſumptio fraudis, ſine qua poſſet hæres etiam irrequiſito Iudice omnia bona hæreditaria ſibi pro ſuo credito appropriare, vt dixit Rota, *dec. 680. p. 1. diu. n. 6.* & coram Seraph *dec. 967. num. 1. quam ſequuta eſt allegata, dec. 47. Emin. Otthob. n. 17. & in rec. dec. 127. n. 11. p. 7.* 2 3 4 5 6 7

Non obſtat † *Dec. 71. num. 4. part. 1. diu.* & adducta per Alden. ad Greg. *dec. 67. num. 16* vbi firmatur hæredem poſſe etiam particularem rem ſibi abſque facto Iudicis addicere. 8

Quia

Quia procedunt ceſſante dolo, & fraude, quæ ſemp. cadere, ſi hæres variare poterit in electione, vel ſi fiat a creditore electio, qua mediante redditur certa, vnde quæque ſolutio habilis perinde ad transferendum Dominium, & remouendum ponderatum abſurdum fraudulentæ variationis de vna re ad aliam Rota *in eadem Bonon. coram Blanchetto, d. §. ſecundo eſſet.*

Quo vero ad detractiones dotium perſolutarum ſtabilius Cæſaris cenſuerunt pariter DD. nullatenus poſſe retardari immiſſionem vocatis.

9 Quia † dum aderant bona libera ipſius Cæſaris ex iis non ex bonis fideicommiſſariis erant Dotes ſoluendæ, cum Remedium *Auth. res quæ*, tanquam ſubſidiarium habeat locum deficientibus bonis liberis ex adductis *in dec. 189. num. 31.* penes Zacch. *de oblig. camer. & in fine præcedentis Deciſionis, coram me.*

Quæ † bonorum liberorum exiſtentia, licet ſit à fideicommiſſariis concludenter probanda, quia agitur de dote iam ſoluta ex fideicommiſſo non de ſoluenda, vt diſtinguendo firmatum fuit *in dec. 52. p. 8. rec. num. 10. & in Romana Cenſus 26. Iun. 1647. coram b. m. Bicchio, §. conueniunt ferè omnes, & latè in Romana Caſalis Aguzzani, coram Rev. Terracin. 27. Iuny 1640. & 16. Decembris 1641.* Sufficienter tamen probatum fuiſſe viſum fuit dum Cæſari obuenerunt ex hæreditate patris plura mobilia cum vniuerſa etiam hæreditate Iacobi patrui, quam à nexu fideicommiſſi liberam, dixit Rota in hac cauſa, *coram R. D. meo Decano 30. Ianuar.* 10
1654. in † qua præter ſtabilia plora etiam mobilia 11
conſiderabilis valoris extaſse præſumuntur, vt ponderatum fuit in præallegata *Bonon. de Bologninis 4 Febr. 1654. coram R. D. meo Decano.*

Et ita vtraque, &c.

F I N I S.

INDEX

INDEX
RERVM, AC VERBORVM,

Quæ continentur in hac Semicenturia Deciſionum Additarum ad Materiam de Concurſu, & Priuilegiis Creditorum.

A

Abſolutio.

ABSOLVTIO ſi princeps condemnato concedit, & iubeat, vt bona per Fiſcum confiſcata, & incorporata reſtituantur, non debet ægroſerte vaſallis dicti Principis, quando bona etiam ... fiſcauit, ſi ea reſtituere teneatur, Deciſio 10. numero 44. *Meleio.* pag 16

Actio.

Actio, & Ius concurrendi cum creditoribus anterioribus per æs, & libram acquiritur crediturtibus poſterioribus debitoris decocti, vbi viget Statutum ſic diſponens, decif. 1 n. 2. *Ghiſlerio.* pag 1.

Actio directa, & non ſubſidiaria, *Auth. res quæ,* competit deſcendentibus fideicommittentis, qui dedit facultatem alienandi bona pro dotandis fœminis, n 7. Declara num. ſeqq. ibid.

Agere poteſt mulier recta via contra bona fideicommiſſo ſubiecta pro conſecutione ſuarum dotium, non autem ipſa tenetur diſcutere bona vinculata penes tertios exiſtentia, n. 15. Declara, vt num. 16. *Pemingera.* ibid.

Actio dotalis non extinguitur per aſſignationem rei, cuius euictio ſequatur, ſed remanet illæſa, & priuilegiata in tempore, & hypotheca fauore dotis, decif 9. n. 3 *Beuilaqua.* 14

Actionem habet mulier, cui fuerint aſſignata certa bona pro fundo dotali duntaxat contra ipſa bona, n 9. ibid.

Actioni funeris, Inuentarij, & aliis, quæ ex bonis hæreditariis ante omnia ſolui debent, æquiparatur impenſa pro mercede procuratoris defendentis hæreditatem, decif. 13. n. 3. *Oradino.* 22

Actio funeraria præfertur creditoribus etiam hypothecariis, n. 18. 23

Actio mandati competit procuratori pro conſecutione ſuæ mercedis, n. 19. ibid.

Actio, & hypotheca ad fauorem pupilli pro redditione rationis oritur à die facti inſtrumenti tutelæ, dec 14. n 1 *Veroſp* 24

Actionem non tribuit obligatio in diem ad effectum exactionis ante aduentum diei, decif 15. n. 18. *Ce...* 27

Actionem habere poteſt creditor contra debitorem obligatum in diem, vt ſoluat die adueniente, num. 19. ibid.

Agere contra rem alienatam, & tertios poſſeſſores, vel contra bona ab alienante acquiſita poteſt fideicommiſſarius pro conſecutione bonorum fideicommiſſi alienatorum, decif. 31 num. 11. *Zarate.* 48

Agentem ceſſionarius repellit eiſdem iuribus, quibus cedentes repellere poterat, decif. 35. num. 3. *Meltio.* 56

Agentes creditores contra poſſeſſorem rei debitoris iure dominij debent integrum creditum offerre poſſeſſori, nec excomputantur fructus percepti, n. 13. ibid.

Agere contra bona intricata, & litigioſa, mulier non tenetur pro recuperatione ſuæ dotis, decif. 36. n. 15. *Corrado.* 59

Actio, & hypotheca licet oriatur ad fauorem mulierum deſcendentium in bonis fideicommittentis pro conſecutione ſuarum dotium à die conditi teſtamenti ipſius tamen hypothecæ, & actionis exercitium ſuſpenditur in tempus contracti matrimonij, decif. 38. n. 4 *Panzirol.* 64

Agere poteſt fideiuſſor ſoluens pro debitore contra eum pro releuatione, decif. 40. num. 5. *Carillo.* 67

Agere poteſt legatarius fideiuſſoris, ſi ſuper re legata executionem patiatur pro releuatione, & referre iurium ceſſionem contra omnes, ſicut potuiſſet ipſe fideiuſſor, n. 7 ibid.

Actiones vtiles tranſeunt ipſo iure in legatarium in re legata, n. 8. ibid.

Actionem contra alia bona debitoris, creditor ex cauſa dotis conſiſtere in certis corporibus, licet anterior non habet, niſi probet alienationem bonorum dotalium ſecuta culpa mariti, cui fuit dos tradita, ideoque non poteſt impedire immiſſionem aliis creditoribus, licet poſterioribus, n. 17. 68

Actio competit mulieri pro reſtitutione dotis contra bona data inæſtimata, n. 18. & 23. ibid.

Actio hypothecaria contra Adminiſtratorum doloſum datur à lege pupillari ex ſpeciali priuilegio, decif. 41 n 21. *Priolo.* 40

Actio ſubſidiaria non datur, niſi præcedente excuſſione bonorum debitoris, dec. 46. num. 12. *Alberg-to.* 78

Actor.

Actor, vel reus, quod lite pendente cautionem de iudicato ſoluendo præſtare teneatur: hoc iure non

non reperitur cautum, deciſ.21.num.7. *Penia.* f.54.

Actus.

Secundum Actus naturam regulatur iuramentum, vt fortius quidem liget, ſed non in plus, deciſ.1. n.6. *Ghiſilerio.* 2

Actum non inualidat cauſæ impulſiuæ defectus, deciſ.9 n.15 *Beuilacqua.* 14

Actus ſuperueniens lite pendente ſuffragatur ad ſuſtinendam ſententiam iam latam, quando prouenit ex cauſa de præterito, dec.24.n.8. *Zarate.* 34

Actus ratificatio non requiritur, vbi ille fuit factus à procuratore habente mandatum ſufficiens, deciſ.19.n 8. *Cerro.* 43

Actus ratificatio oritur ex ſcientia illius, & longa taciturnitate, n 9. ibid.

Actorum reuolutio deprehendit validitatem ſententiæ, deciſ.31.n.4 *Zarate.* 47

Aditio.

Aditio hæreditatis probatur ex eo, quod quis ceſſerit iura hæreditaria, deciſ.35. num.16. & 18. *Melio.* 57

Aditio hæreditatis non probatur per mandatum procuratæ factum à muliere, abſque ſolemnitatibus Statutariis ad adeundum, dec.46. n.17. *Albergato.* 78

Adminiculum.

Adminiculis iunctis procedit multo magis, quod poſſeſſio rei conuenti probatur ex ſuſtentatione litis, dec.11.n.7 & 8 *Merlin Decano* 19.& 20

pro Adminiculo confeſſio partis deſeruit, vt probetur confeſſio rei conuenti, deciſ.11.n.9. *Merlin. Decano.* ibid.

Adminiſtratio.

Adminiſtrans mater bona filij non ſeruatis ſolemnitatibus iuris non cenſetur adminiſtraſſe, vt tutrix, deciſ.16.n.13. *Veroſp.* 29

Adminiſtrator doloſus tenetur actione hypothecaria, deciſ.41.n.22. *Priolo.* 70

Ædificium.

Ædificia ſpectant ad illud, cuius pecunia fuerunt facta, non autem ad eum, cuius inſignia fuerunt inſculpta, deciſ.46.n.11. *Albergato.* 78

Ægidiana.

Ægidianæ effectum impedit iniuſtitia ſententiæ, deciſ.16 n.1. *Veroſpio.* 28

Æs alienum.

Æs alienum dotis eſt funeris impenſa, dec.12.n.7. *Arguelles.* 21

omni Ære alieno præfertur funeris impenſa, n 8. ibid.

Æs alienum, & meliotamenta neceſſaria dotem minuunt, n.18. 22

Æſtimatio.

Æſtimatio facta in actu traditionis rei, facit, vt perinde ſit, ac ſi fuiſſet ſoluta pecunia, deciſ.32. n.10. *Cerro.* 50

Alienatio.

Alienationis prohibitio non impedit, quia bona poſſint obligari, & alienari, quod obligatio, & alienatio fiat pro debitis habentibus cauſam, & originem ab ipſo prohibente, deciſ.2. num.4. *Emerix.* 5

Alienationis bonorum Mariti ſcientia arguitur in vxore ex libello porrecto contra tertium poſſeſſorem pro recuperatione ſuæ dotis, dec.4.n.24. *Melio.* 8

Alienandi facultas conceſſa à fideicommittente pro dotandis fœminis intelligitur dummodo non adſint bona libera, n.8. Amplia vt num. ſeqq. deciſ 5. *Peutinger.* 9 & 10

Alienatio permiſſa per teſtatorem ex cauſa dotis iuncta cum prohibitione alienationis bonorum, niſi ex cauſa magnæ neceſſitatis intelligitur permiſſa in defectum bonorum liberorum, alias tales diſpoſitiones eſſent contradictoriæ, n.14. ib.

Alienare rem non poteſt vſusfructuarius, ex qua vſumfructum percipit, abſque conſenſu proprietarij, d.24.n.1. *Zarate.* 36

Alienare bona aduentitia filij ſine iuſta cauſa pater non poteſt, deciſ.31.n.16 *Zarate.* 48

Alienationes primo loco factæ per grauatum cedunt in d. tractiones ipſi debitas, deciſ.34. n.2. *Albergato.* 53

Allegans, & Allegare.

Allegans læſionem tenetur plenè & concludenter probare, dec.9.n.17 *Beuilacqua.* 14

Amiſſio.

Amiſſio luctium non præſumitur, deciſ 49. num.6. *Cerro.* 84

Amiſſionem Scripturæ allegans tenetur probare caſum amiſſionis, & iuſtificare, quod caſus euenerit ſine culpa, n.7. ibid.

Amiſſio inſtrumenti rogati in cauſa non poteſt allegari, quia ſemper remanet originale penes notarium, n.8. ibid.

Ampliſſima, quando dicatur reſtitutio Principis, deciſ.10 n.3. *Merlin. Decano.* 16

Anteceſſor.

Anteceſſores tempore penſiones decurſas ſucceſſor in beneficio non tenetur ſoluere, non conſtito de diligentiis, factas contra anteceſſorem, dec.21.n.5.& 6. *Penia.* 47

Anterioritas.

Anterioritatem eandem temporis, quam habet ipſe contractus pro ſorte; habent fructus debiti ex contractu, deciſ.7.n.12. *Peuting.* 12

Anterior dicitur creditor fructuum debitorum ex contractu, & præferri debet aliis creditoribus creatis poſt contractum, n.14. ibid.

Anterioritatem eandem hypothecæ habent fructus debiti ex contractu, quam habet ſors principalis, deciſ.8 n 1. *Peutingero.* 13

Anterior, & expreſſa hypotheca præfertur hypothecæ expreſſæ poſteriori, deciſ 14.num.2. *Veroſpio.* 24

In Anteriorum præiudicium ſoluens ſcienter creditoribus, habetur perinde, ac ſi non ſoluiſſet, & tenetur de proprio, d.15 n.1 *Cerro.* 26

Anterior creditor poſſidens rem debitoris iure pignoris, non tenetur nec glebam dimittere ad commodum aliorum creditorum concurrentium, niſi ei in integrum creditum ſoluatur, num.15. ibid.

Ab Anteriori creditore pignus auocare non poteſt poſterior creditor, niſi ei integrum creditum ſoluat, n.16. ibid.

Anterior creditor præferendus eſt poſteriori, deciſ.57.n.1. *Manzanedo.* 61

Anterior hypotheca, etiam tacita præfertur poſteriori, n 4. ibid.

Anterior hypotheca poteſt abſque Scriptura probari per duos teſtes, etiam ad effectum prælationis alteri creditori ſcripturam habenti, n.13. 62

Anterioritas crediti probatur ex ſententia graduatoria lata in concurſu creditorum, deciſ.47.n.6. *Dunozetto.* 80

Anterior

Anterior creditor non haber actionem contra eum, qui ignoranter ſoiuir creditoribus poſterioribus, dec.15.n.13.*Cerro.* 16

Anterior creditor licet in diem, vel ſub conditione præfertur poſteriori puro, & libero, n.17. 17

Anterior hypotheca poſteriori ſemper præſtanda venit, dec.33.n.7.*Meltio.* 52

Anterior creditor immiſſus ex Saluiano in poſſeſſionem bonorum debitoris non poteſt impedire, quin alij creditores exerceant iura ſua contra eadem bona, poſtquam ipſe iam ex fructuum perceptione fuit ſatisfactus, n.9. ibid.

Anterior creditor poſſidens rem debitoris, vt ſibi ſatisfaciat ex fructibus, non cogitur pignus reſtituere, niſi integrum creditum ei ſoluatur, num.14. ibid.

Antidata.

Antidatæ ſuſpicio in ſcriptura priuata tollitur ex adminiculis, & coniecturis, dec.14.n.11. *Veroſp.* 14

Antidatæ fraudes euitare intendit text.*in l.ſcripturas, C qui potior. in pignor. habean.* non autem præſcribere formam, dec.44 n.16 *Bichio.* 75

Antidatæ ſuſpicio in Apocha quoties tollatur ex adminiculis, ceſſat diſpoſitio, *l.ſcripturas, C.qui potior. in pign.habean.* n.17. ibid.

Apocha.

Apocha priuata contrahentium, & trium teſtium ſubſcriptione munita habetur pro ſcriptura publica, dec.37.n.8.*Manzanedo.* 62

Apocha duobus teſtibus munita, & adminiculata ſi ſit anterior in data, operatur aduerſus eum, qui ſit creditor vigore inſtrumenti poſterioris, num.11. ibid.

Apocha adminiculata, licet careat requiſitis, *l.ſcripturas, C.qui potior. in pign. habean.* probat anterioritatem crediti etiam in concurſu poſterioris publici inſtrumenti, dec.44.n.15.*Bichio.* 75

Appellatio.

Appellatione Fiſci comprehenditur etiam Fiſcus feudatarij, & Baronis, quoties agitur de crimine per eorum ſubditos perpetrato, dec.10.n.42. *Merlin.Decano.* 18

Appellatione Cameræ Apoſtolicæ, & Fiſci Pontificij non veniunt Barones, dec.11.n.22.*Merlin. Decano.* 20

Appellatio de Iure Canonico datur à ſententia lata in ſpulio, dec.19.n.8.*Penia.* 31

Appellatio non datur in penſionis materia reſeruatæ pro alimentis, n.9. 32

Approbans.

Approbans aliquem pro legitimo progreſſore, non poteſt amplius impugnare, dec.24.n.5.*Zarate.* 37

Aptum.

Aptum eſt naturaliter grex edere fœtus, & producere fructus, dec.4.n.21.*Meltio.* 7

Aptæ non ſunt meretes producere fructus, n.13. 8

Aſſecuratio.

Aſſecurationem bonorum creditor petere poteſt, ſi adſit timor, quod creditor poſterior illa occupet, vel dilapidet, deciſ.15. num.20. *Cerro.* 27

Aſſertio.

Aſſertio Notarij probat numerationem, quam quis recepit in ſui, & teſtium præſentia, dec.20.n.1. *Coccino Decano.* 32

Aſſignatio.

Aſſignata per Teſtatorem dos diei non poteſt dos certa, qui mandauit ſolui dotem congruam, dec.5.n.12.*Peming.* 9

Aſſignatio ex certa cauſa facta reſoluitur ob defectum cauſæ, dec.9.n.12.*Beuilacq.* 14

Aſſignationis bonorum ratificatio facta per debitorem creditori, probatur ex ſubſecuta poſſeſſione eiuſdem creditoris ad formam inſtrumenti aſſignationis, dec.29.n.6.*Cerro.* 43

Aſſociatio.

Aſſociatio competit vigore facultatis capiendi poſſeſſionem propria auctoritate, deciſ.32. num.1. *Cerro.* 49

Attentata.

Attentatæ non dicuntur ſententiæ obtentæ in alio tribunali, dum lis pendet in Rota, ſtante diuerſitate cauſarum, dec.31.n.12. *Zarate.* 47

Atteſtatio.

Atteſtationi digniorum, & nobiliorum eſt deferendum in concurſu aliorum, deciſ.32.n.17. *Cerro.* 50

Atteſtationes eorum, qui veriſimiliora deponunt, aliis præualere debent, n.18. ibid.

Auctoritas.

Auctoritatem Principis ſupremi, quando quis dicatur offendiſſe, dec.10.n.30.*Merlin.Decano.* 17

B

Bannitus.

BAnnitorum receptatores, ſecundum Bullam Sixti V. dicuntur rebelles, & læſæ maieſtatis rei, dec.10.n.24. *Merlin. Decano.* 17

Bannitus receptans de Iure communi non ſubit confiſcationem bonorum, n.40. 18

Anton. Theſaur. in addit. ad deciſ. Theſaur. p.132. num.31. & Peregrin.conſ.25.n.13 lib.5. reiiciuntur, n.41. ibid.

Bannitus reſtitutus à Principe recuperat bona, etiam quæ ad tertium in vim ſententiæ condemnatoriæ immediatè peruenerunt, n.46 ibid.

Vt puta feudum per condemnationem, domino, vel agnatis apertum, & alia per alias perſonas in executionem ſententiæ occupata, n.47.ibid. 48.& 49 ead.dec. 18

Bannitus reſtitutus à Principe, quando ſine dubio recuperet omnia bona ſua, & n.51. ibid.

Baro.

Baronis ſubditus, ſi non compareat ad iuſſum Principis ſuperioris, contumaciæ pœna applicanda venit Principi, non autem feudatario, dec.10.n.23. *Merlin. Decano.* 17

Baronis, & feudatarij Fiſcus etiam comprehenditur Fiſci appellatione, quoties agitur de crimine per eorum ſubditos perpetrato, n.42. 18

Barones non veniunt appellatione Cameræ Apoſtolicæ, & Fiſci Pontificij, dec.11.n.22. *Merlin. Decano.* 20

Beneficiatus, & Beneficium.

Beneficiatus hæres, priuſquam creditoribus ſoluat, poteſt detrahere expenſas ad ſui defenſionem factas contra alios prætendentes ſe hæredes, dec.13.n.16.*Orano.* 23

Beneficio legis, & inuentarij poteſt hæres expenſas vtiles, & neceſſarias in rebus hæreditariis factas prius detrahere, quam creditoribus ſatisfacere, n.15. ibid.

Beneficiom electionis, quod habet hæres in legato alternatiuè relicto amittit, ſi ſit moroſus ſolutione, dec. 30. n. 5. *Corrado.* 44
cum Beneficio inuentarij hæres præſtatur ab omni damno, tam quoad perſonam, quam quoad bona, dec. 36. n. 28. *Corrado.* 60
Beneficiatus hæres tenetur euictionem præſtare rei venditæ à defuncto pro iuribus hæreditatis, num. 29. ibid.

Bonum.

Bona mercatoris decocti diuidenda eſſe per æs, & libram inter creditores, tam inſtrumentarios, quam chyrographarios, Statutum fori mercatorum Bononiæ diſponit, non habita ratione anterioritatis, vel prioritatis, dec. 1. num. 1. *Ghiſilerio.* 5
Bona ſi non ſufficiunt pro integra ſatisfactione non liberatur ab obligatione, quoad reſiduum debitor decoctus, cuius bona diuiduntur per æs, & libram inter creditores ex diſpoſitione Statuti, n. 8. ibid.
Bona decocti ſecundum ſtatutum fori mercatorum Bononiæ diſtribuuntur per æs, & libram inter creditores, comprehendit etiam creditores habentes inſtrumenta iurata, n. 15. ibid.
Bona teſtatoris, qui per modum præcepti, vel deſiderij mandauit aliquod nagotium exerceri ſub ſuo nomine obligata remaneant ad fauorem creditorum ipſius negotij, dec. 2. n. 1. *Emerix.* pag. 5.
Bona quin poſſint obligari, & alienari alienationis prohibitio non impedit, quando obligatio, & alienatio ſit pro debitis habentibus cauſam, & originem ab ipſo prohibente, ead. dec. n. 4. ibid.
Bona debitoris creditor patiens diſtrahi, & non reclamat ſi præiudicat, ſibi permittit labi tempus aptum ad inducendam præſcriptionem, d. 4. n. 7. *Meltio.* p. 7. & ead. dec. n. 27. 8
Bona libera dummodo non adſint intelligitur alienandi facultas à fideicommittente conceſſa pro dotandis fœminis, deciſ. 5. num. 8. *Pentingero.* pag. 9.
Bona vinculata penes tertios exiſtentia mulier non tenetur diſcutere, ſed poteſt recta via agere contra bona fideicommiſſo ſubiecta pro conſecutione ſuarum dotium, num. 15. Declara vt n. 16. ibid.
Bonorum extraiudicialium fructus à viro percepti cedunt lucro ipſius viri ex diſpoſitione ſtatuti Bononiæ dec. 6. n. 3. *Dunozetto.* 11
Bonorum ſeparationis remedium exerceri ſolet non inter creditores eiuſdem perſonæ, ſed diuerſarum perſonarum, vel rationum, num. 4. ibid.
Bonorum ſeparationis remedium competit vxori inſtitutæ hæredi à viro, n. 5. ibid.
Bonorum ſeparationis remedio vti non poteſt vxor pro repetitione ſuæ dotis, ſed vti debet beneficio ſuæ hypothecæ dotalis, n. 6. ibid.
Bonorum ſeparationis remedium non competit hæredi beneficiato, niſi iuſtificet credita, quæ habere prætendit cum hæreditate, n. 7 ibid.
Bona habita à filio ex ſubſtantia Teſtatoris imputantur in legitimam, n. 8. ibid.
Bona ſoceri non minus, quam ſoceri obligata habet nurus pro repetitione dotis ſolutæ ſocero, vel marito de ipſius ſoceri conſenſu, dec. 9. num. 4. *Beailagaa.* 14
Bona ſua recuperat condemnatus, cuius bona ipſa fuerunt decreta, & aſſignata Fiſco, ſi Principis beneficio fuerit plenariè reſtitutus, dec. 10. n. 1. *Merlino Decano.* 16
Nedum penes Fiſcum adhuc exiſtentia, ſed etiam bona à fiſco in alium tranſlata, & alienata, quando tamen ipſa reſtitutio ſit ampliſſima, ead. dec. n. 2. ibid.
Bona condemnati, per quem habet Fiſcum in ſuo territorio confiſcantur, n. 9. ibid.
ad Bona exiſtentia in territorio Baronis, & illius Fiſco applicata non extenditur reſtitutio condemnati conceſſa à Papa, n. 12. ibid.
Bona omnia confiſcantur condemnato, quando quis eſt ob crimen receptionis bannitorum, conuictus num. 13. ibid.
Bona in crimine læſæ maieſtatis applicantur Fiſco ſuperioris læſi, non vero Principis inferioris, & feudatarij, n. 25. 17
Natt. conſ. 580. *n.* 12. *&* 17. & ſequacium opinio, an ſit vera, & declaratur, n. 26. 27. & 28. ibid.
Roſental. de feud. cap. 1. *concl.* 4. n. 6. declaratur, num. 29. ibid.
Bona confiſcata, Fiſcus acquirere dicitur titulo lucratiuo, n. 34. ibid.
Bona recuperat etiam confiſcata per Baronem condemnatus, ſi plenariè reſtituatur à ſupremo Principe, n. 35. 18
Anchar. conſ. 161. *n.* 2. *&* 3. & ſequacium opinio, quando non procedat, num. 36. 18. & 49. ibid.
Bonorum confiſcationem non tollit receptans bannitos de iure communi, n. 40. ibid.
Ant. Theſſaur. in addit. ad dec. Theſſaur. part. 132. *n* 31. *& Peregr. conſ.* 25. *n.* 13. *lib.* 5. reiiciuntur, num. 41. ibid.
in Bonis tanquam feudalibus Pontifex in omnibus locis, ſitis in ſtatu Eccleſiaſtico, vel habet ius dominij directi. Vel ſaltem illud ſupremum, quod altum dominium appellant DD & quod nunquam à ſupremo dominio cenſetur abdicatum, n. 32. 17
ad Bonorum recuperationem, de quibus expreſſa mentio non fuit facta, trahitur etiam ſententia condemnationis, ſi per reſtitutionem plenariam Principis fuerit de medio ſublata, dec. 11. n. 10. *Merlin. Decano.* 20
Bona in præiudicium patris illa poſſidentis confiſcari non poſſunt ex filij delicto, n. 13. ibid.
Siue conſiderentur huiuſmodi bona tanquam peculium profectitium filij, n. 14. ibid.
Siue vt aduentitium peculium, n. 15. ibid.
in Bonis profectitiis, & aduentitiis filiorum pater habet vſumfructum, n. 16. ibid.
in Bonis aduentitiis filiorum ad aliquod non tenetur ex delicto eorum pater, n. 17. ibid.
Bona caſtrenſia filij non poſſunt confiſcari ex eius delicto; ſed patri reſeruantur in ſolatium patriæ poteſtatis, n. 18. ibid.
Et ita eſt verior, receptior, & æquior opinio, num 19. ibid.
Bona confiſcari, & illa applicari fiſco Pontificio mandat Bulla Sixti V. contra receptores bannitorum, n. 20. ibid.
in Bonorum confiſcatione materia plurimum attenditur conſuetudo, n. 21. ibid.
quoad Bonorum omnium ſibi ablatorum recuperationem ſuffragatur gratia reintegratoria obtenta à Principe, n. 25. ibid.

Et hoc tanto magis ſi Princeps iubeat in dicta gratia caſſari proceſſum, & ſententiam, cum omnibus inde ſecutis, n. 26. ibid.

In Bonis fideicommiſſi tranſuerſalis non datur retentio pro quarto dotali, dec. 12. n. 2. *Arguel.* 21

Auth. res qua, C. commun. de legat. locum non habet in fideicommiſſo tranſuerſali, n. 3. ibid.

Deciſ. in Romana Dotis 23. Iunij 1645. & 4. Iulij 1646. coram Cardinali Otthobono, Declara vt n. 4. ibid.

Bona defendens, & à moleſtiis liberans lucrum attuliſſe dicitur, dec. 13. n. 11. *Orand.* 23

Bona hæreditaria alij obligare in præiudicium creditorum hæres non poteſt, n. 13. ibid.

ſuper Bonis tutoris etiam futuris poſt inſtrumentum ſuſceptæ tutelæ pupillus habet hypothecam, dec. 14. n. 1. *Veroſp.* 24

Bona tutoris poſt ſuſceptam tutelã in alium tranſlata tranſeunt cum eodem hypothecæ vinculo ad fauorem pupilli, n. 17. 25

Bonorum aſſecurationem petere poteſt creditor, ſi adſit timor, quod creditor poſterior illa occupet, vel dilapidet, dec. 15. n. 20. *Cerro.* 27

Bonorum hæreditariorum fructus præſumuntur extare penes tutorem pupilli, qui adminiſtrat, num. 51. ibid.

de Bonis hæreditariis ſi tutor rationem non reddat, poteſt contra ipſum exequi mandatum relaxatum contra bona hæreditaria, n. 52. ibid.

Bona reperta in domo viro, eiuſdem fuiſſe præſumuntur, non autem vxoris ad euitandam præſumptionem turpis quæſtus; deciſ. 16. num. 3. *Veroſpio.* 28

Bona filij pater alienare non poteſt, abſque iuſta cauſa, licet ſit illius adminiſtrator, dec. 24. n. 15. *Zarate.* 37

Bona filij fideicommiſſo grauata non poſſunt per patrem alienari ſine iuſta cauſa, & decreto iudicis, ead. dec. n. 16. 38

Bona hæreditaria dicuntur obligata pro ære alieno contracto occaſione negotij ſpectantis ad defunctum poſt eius obitum continuari, dec. 55. n. 1. *Albergat.* 38

Bona teſtatoris obligata remanent, pro negotio, in quo teſtator permiſit ſuum nomen expendi, nec contrahentes decipiantur, n. 5. ibid.

ex Bonis teſtatoris ſoluendum venit debitum contractum ex cauſa negotij ordinati per ipſum, non obſtante fideicommiſſo, & prohibitione alienationis per ipſum facta, n. 6. ibid. & num. 9. 39

in aliis Bonis, quæ non alienabuntur occaſione dicti negotij intelligi debet fideicommiſſum ordinatum ab eo, qui certum negotium exerceri mandauit, n. 8. ibid.

in Bonis emphyteuticis debitoris prohibitis hypothecari creditor præfertur aliis creditoribus licet anterioribus, ſi dominus directus conſenſerit hypothecæ ad eius fauorem contractæ, deciſ. 27. n. 1. & 6. *Viril.* 40

Bona prohibita alienari non veniunt ſub generali hypotheca, n. 2. 41

Bona emphyteutica hypothecari poſſunt expreſsè alienari prohibita, ſi accedat conſenſus domini directi, n. 5. ibid.

Bona prohibita alienari non veniunt generali obligatione bonorum, dec. 28. n. 4. *Viril.* 41

in Bonis debitoris emphyteuticis alienari prohibitis ante conſenſum domini directi, creditoribus nullum ius acquiritur, num. 6. ibid.

Bonorum ſubhaſtatio debitoris impediri nequit per alium per creditorem etiam anteriorem, dum facienda venit ipſo creditore illa poſſidente iure pignoris, non amoto à poſſeſſione, & ad effectum illi ſatisfaciendi in primis de ſuo credito, & de eo, quod ſupereſt cæteris creditoribus poſterioribus, dec. 29. n. 2. *Cerro.* 42

Bona communis debitoris tertius poſſidens iure dominij non poteſt executiuè conueniri ab aliis creditoribus, n. 5. 43

Bonorum aſſignationis ratificatio facta per debitorem creditori, probatur ex ſubſecuta poſſeſſione eiuſdem creditoris ad formam inſtrumenti aſſignationis, n. 6. ibid.

Bona delata ad hæredem titulo particulari, non autem vniuerſali inſtitutionis non ſunt referenda in calculo hæreditatis ad commodum legatariorum, num. 9. declara, vt num. 10. deciſ. 30. *Corrado.* 45

Bona ſpecialiter obligata ſunt prius excutienda, nec poteſt illis omiſſis agi contra alia generaliter obligata in præiudicium aliorum creditorum, n. 14. 46

Bonorum defuncti poſſeſſori datur retentio pro rata ſummæ ſolutæ legatariis, aduerſus alios legatarios agentes pro immiſſione, n. 16. ibid.

Bona fideicommiſſi alienata per filium, cui competit detractio legitimæ, remanent libera ab omni onere fideicommiſſi, dec. 34. n. 1. *Albergato.* 58

Bona pupilli pro debitis alienis obligare non poteſt tutor, dec. 36. n. 30. *Corrado.* 60

Bona, quæ filius elegit pro ſua legitima non continentur ſub fideicommiſſo, deciſ. 39. num. 4. *Ghiſilerio.* 65

Bona hæredis, vt hypothecata, & obligata remaneant per contractum defuncti, quænam requirantur, dec. 41. n. 4. *Priolo.* 70. & n. 7. ead. dec. ibid.

Bona hæredis non poſſunt dici bona defuncti, num. 17. ibid.

Bona propria tantummodo quis obligare præſumitur; non autem bona hæredis, vbi illorum mentionem non facit, n. 18. ibid.

Bonorum liberorum exiſtentia vt ceſſet diſpoſitio, *Auth. res qua, C. commun. de legat.* quando probanda ſit à fideicommiſſario, deciſ. 50. num. 10. *Bourlemont.* 86

Bulla.

Bulla Sixti V. contra receptores bannitorum mandat bona confiſcari, & illa applicari fiſco Pontificio, dec. 11. n. 50. *Merlin. Decano.* 20

Bulla Clem. VIII. 41. mandat exequi mandata exhibita in congregatione Baronum per creditores, ipſorum fauorem ſuper bonis etiam iuriſdictionalibus non obſtantibus quibuſcumque fideicommiſſis, dec. 38. n. 16. *Panzirole.* 64

Bulla prædicta mandat ſatisfieri creditoribus, ſiue creditum oriatur ex inſtrumentis, ſiue chyrographis, ſiue legatis, aut aliis quibuſcumque modis, ac formis, n. 17. ibid.

Bulla Clement. VIII. 41. diſponit, quod non poſſit impediri ſubhaſtatio bonorum ſpectantium ad Barones ex cauſa dotis, n. 19. 65

Bulla Clement. VIII. 41. non tollit in aliqua ſui parte credita dotalia fœminarum deſcendentium fideicommittentis, ſed potius illa admittit, num. 21. ibid.

Tract. de Concurſ. Credit.

C

Calculus.

CAleulus factus in iudicio contentioſo à perito electo per iudicem facit ſtatum, quoad omnes etiam in diuerſo iudicio, dec.5.num.19. *Pentinger.* 10

Caleulus factus contta debitorem non nocet alteri creditori non citato, dec.14.num.5. *Veroſpio.* 24

Calculus factus inter creditores non nocet aliis non citatis, dec.40.n.20. *Carillo.* 68

Calculus poteſt fieri etiam poſt ſententiam ante executionem, quando ſententia determinat quantitatem, dec.48.n.29. *Bichio.* 82

Camera, & Cameralis.

Cameralis obligatio in inſtrumento dotali contenta porrigitur ad omnia, & ſingula etiam enunciata, & acceſſoriè promiſſa, dec.7.n.17. *Pentinig.* 12

Cameræ Apoſtolicæ, & Fiſci Pontificij appellatione non veniunt Barones, decif.15.num.22. *Merlin.Decano.* 20

Cameralis obligatio tribuit creditori electionem bonorum debitoris reiecta excuſſioni, neceſſitate, dec.36.n.13. *Corrado.* 59

Caſſatio.

Caſſatio hypothecæ legitimè fieri poteſt etiam in præiudicium creditorum, antequam pro denuntiatione fuerit interdictum, decif.16. n.9. *Veroſpio.* 29

Cauſa.

Cauſa dotis in concurſu eſt potior cauſa legati, cum repetiatur à iure priuilegiata, decif.5. n.1. *Pentingerio.* 9

ob Cauſæ defectum reſoluitur aſſignatio ex certa cauſa facta, dec.9.n.12. *Beuilaqua.* 14

Cauſa finalis cohæret diſputationi, n.13. ibid.

Cauſa impulſiua non attenditur, ſed finalis, n.14. ibid.

Cauſæ defectus impulſiuæ non inualidat actum, num.15. ibid.

Cauſa reducitur ad nouam cauſam per reſtitutionem Principis, & ſententia perimitur, decif.10. n.46. *Merlin. Decano.* 18

Radix infecta inficit, quod ab ea immediatè deriuat, ibid.

Cauſa ſi fuerit commiſſa inter debitorem, & creditores non dicitur commiſſa inter ipſas creditrices, n.1. declara vt n.2.dec.18. Viril. 41

Cauſa onctoſa in hypothecaria non habet priuilegium prælationis, dec.34.n.8. *Albergato.* 54

Cautio.

Cautionem de iudicato ſoluendo reus, vel actor quod præſtare tenetur; hoc iure non reperitur cautum, dec.21.n.7. *Penia.* 34

Cenſura.

Cenſuratum metu ſolutiones factæ, non conſtituunt in quaſi poſſeſſione: ſecus eſt ſi ſoluens in actu ſolutionis, non fuerit proteſtatus, dec.17. n.11. *Decano mox Cardin.* 30

Cenſus.

Cenſus reſoluitur per deliberationem fundi ſecutam ad inſtantiam creditoris, licet non ſequatur actus retroſimilis, dec.40.n.13. *Carillo.* 68

in Cenſu non operatur liberatio facta quoad vnum ex obligatis, quod dicatur liberatus fundus cenſualis reſpectu aliorum coobligatorum, licet fundus ad ipſos non ſpectet, ead. dec. ibid.

Ceſſio.

licet Ceſſionariorũ priuilegia dotis non tranſeunt in extraneum, dec.5 n.3. *Penting.* 9

Ceſſio ſuffragatur iis, ad quorum fauorem ceſſio facta fuit, & non aliis, dec.28.n.9. *Viril.* 42

Ceſſio facta perſonis habentibus certam qualitatem ceſſat ceſſante ipſa qualitate, n.10. ibid.

in Ceſſione ſortis principalis ſocietatis officij fructus non comprehenduntur, niſi de illius fuerit facta expreſſa mentio, d 33.n.1. *Meltio.* 51

in Ceſſione ſortis principalis, licet fuerint enunciati fructus ſocietatis officij, niſi fuerint expreſſè ceſſio, non comprehenduntur, num.2. ibid.

Ceſſionem iurium ab aliis creditoribus anterioribus ſi habeat poſſidens, tunc poteſt tueri à creditoribus poſſeſſionem, dec.35.n.1. *Meltio.* 56

Ceſſionarius ſuccedit in locum cedentis quoad omnes effectus, n.2. ibid.

Ceſſionarius repellit agentes eiſdem iuribus, quibus cedentes repellere poterat, n,3. *ibid.*

Ceſſiones ſuffragari non poſſunt, niſi pro rata pecuniæ actualiter numeratæ, n.4. declara vt num. ſeqq. ibid.

Ceſſio ſuffragatur etiam pro ſumma non ſoluta, quando fuit facta de credito indubitabili, n.5. ibid.

Ceſſio magna pro modica ſumma reportari valet à poſſeſſore ad tuendam ſuam poſſeſſionem, n.6. ibid.

Ceſſionem ab anteriori creditore referre poteſt poſſeſſor ad tuendam ſuam poſſeſſionem lite pendente, n.7. ibid.

Ceſſio reportata à creditore, poſtquam ei fuerat iam ſolutum creditum, non eſt valida, quia per extinctionem crediti non remanſit aliquod ius ceſſibile, n.8. declara vt num.ſeqq. *ibid.*

Ceſſio ex interuallo facto quando ſuſtineatur? n 9. ibid.

Ceſſio iurium hæreditariorum citra ius, & nomen hæredis fieri non valet, n.17. 57

Cedit ſolutio in cauſa in qua creditor declarat illam accipere conſentiente debitore, n.19. ibid.

Ceſſio iurium reportari non poteſt, vbi debitum ſoluitur de pecuniis debitoris, decif.40. num.2. *Carillo.* 67

Cedit ſolutio in cauſam fructuum, non autem ſortis principalis, n.3 amplia vt n.4. ibid.

Cedit prius in cauſam fructuum ſolutio facta ſimpliciter in ſortem, & fructus, n.4. ibid.

Ceſſionem iurium contra omnes reportare poteſt fideiuſſor ſoluens, n.6. ibid.

Ceſſio iurium ſuffragari non poteſt ceſſionario, niſi pro ſumma ſoluta, quia in reliquis præſumitur ſimulata, dec 44 n.4. *Bich.* pag.61. declara, vt n 5.& 6. ead.dec. 75

Citatus, & Citatio.

Citatus ſi ſoluat partem debiti, reus connentus dicitur renuntiare productioni inſtrumenti, dec.7. n.3. *Penting.* 12

Citatio contra aliquos ex pluribus deputatis ſufficit, ſi illi citati habeant facultatem per ſe omnia expediendi cum clauſul. *Ad lites*, decif.28. n.3. *Viril.* 42

Citatio non eſt neceſſaria in executione pacti capiendi poſſeſſionem propria auctoritate, licet

implo

imploretur officium Iudicis, num.9. declata vt n.10.dec.32. *Cerre.* 50

Ciuis.

Ciues Bononiæ ſtatutarij appellati ex priuilegio ſummorum Pontificum facultatem habent ſtatuendi, ſtatuta iam facta mutandi, corrigendi, reformandi, illiſque addendi, vt ipſis videtur, dec.43.n.8.*Vbaldo.* 73

Clauſula.

Clauſula, *ſi quid exequendum*, requirit iuſtificationem ex eiſdem actis, dec.7.n.5.*Peuing.* 12

Clauſula, *Alias, &c.* in forma obligationis cameralis continet promiſſionem damnorum, & intereſſe, n.8. ibid.

cum Clauſula, *ſine retardatione ſolutionis penſionis*, in penſionis iudicio eſt procedendum, quando penſionarius eſt in quaſi poſſeſſione exigendi, dec.19.n.2. *Penia.* 31

Clauſula, *ſine retardatione ſolutionis penſionis*, non ſolet in iudicium retinendæ denegari, vel pro executione litterarum Apoſtolicarum, num.10. 32

Clauſula, *ſine retardatione ſolutionis penſionis*, datur propter malitiam recuſantis ſoluere penſionem, n.12. ibid.

Clauſula, *ſine retardatione ſolutionis penſionis*, ponitur, quando litigatur ſuper penſione, in commiſſione propter reuerentiam Papæ mandantis eam ſolui, n.13. ibid.

Clauſula, *ſine retardatione ſolutionis penſionis*, ſolet apponi, ne interim, dum litigatur, qui eſt in poſſeſſione exigendi ſpolietur, ibid.n.14.

cum Clauſula, *ſine praiudicio ſolutionis penſionis*, ſuper penſionis inualiditate quando agitur de ſtylo curiæ, cauſa committi ſolet, n.15. ibid.

Clauſula, *tanto nelli caſi eſpreſſi, quanto da eſprimerſi*, repetit omnes qualitates præcedentes, & operatur, vt cenſeantur ineſſe ſubſequentibus cum omnimoda paritate, dec.32.num.3. *Cerre.* 49

Clauſula, *oltre che*, repetit omnes qualitates adiectas in prima diſpoſitione, ead.dec.n.7. 50

Clauſula, *quam, & quas*, in commiſſione appoſita habet vim comprehendendi omnem cauſam, omneque iudicium, tam in petitorio, quam in poſſeſſorio, n.16. ibid.

Clauſula, *prout de iure*, in decreto appoſita in dubio intelligitur potius de iure ſtatutario, quam de iure communi, dec.42.n.8. *Vbaldo.* 72

Clauſula, *ſine praiudicio cuiuſcumque ſui iuris*, quod operetur, dec.45.n.6. *Meltio.* 76

Clauſula conſtituti, eſt tranſlatiua veræ poſſeſſionis, dec.34.n.11.*Albergato.* 54

Clauſula conſtituti appoſita in inſtrumento donationis operatur, quod donatarius poſteriori creditori, quantumuis cauſam oneroſam habenti præferri debeat, n.12. ibid.

Clauſæ appoſitæ in contractu ſimulato ſunt nullius efficaciæ, dec.39.n.10.*Ghiſil.* 66

Conceſſio.

vt Concedatur reſtitutio in integrum aduerſus præſcriptionem requiritur ignorantia, deciſ.4. n.25. *Mele.* 8

quando Concedatur reſtitutio in integrum ex capite ignorantiæ, n.26. ibid.

Concedenda non eſt ſequeſtratio lite pendente propter ſolum timorem dilapidationis per partem aduerſam allegatum, dec.21.n.4.*Penia.* 34

Tractat. de Concurſu Credit.

vt Concedatur manutentio aduerſus executionem ſententiæ iudicialis, debet doceri de nullitate, vel iniuſtitia adeo clara, vt nulla poſſit tergiuerſatione celari, deciſ.31. num.3. *Zarate.* 47

Conceſſa immiſſio cum clauſula, *omni meliori modo*, conceſſa dicitur modo competenti, num.10. ibid.

Concordia.

Concordia facta pro alio, abſque eius mandato, nec conſtat de eius ſubſecuta ratificatione, ei nocere non poteſt, dec.19.n.6. *Penia.* 31

Condemnare.

Condemnatus, cuius bona fuerunt decreta, & aſſignata fiſco, ſi Principis beneficio fuerit plenarie reſtitutus recuperat bona, deciſ.10. num.1. *Merline Decano.* 16

Nedum penes fiſcum adhuc exiſtentia, ſed etiam bona à fiſco in alium tranſlata, & alienata, quando tamen ipſa reſtitutio eſt ampliſſima, ead.dec. n.2. ibid.

in Condemnati reſtitutione poſita verba, *ad eum, in quo antea erat ſtatum*, important reſtitutionem ad tempus ante ſententiã, & omnem delicti memoriam delet, n.5. ibid.

Condemnati bona fiſcus qualibet in ſuo territorio confiſcat, n.9. ibid.

Condemnati reſtitutio conceſſa à Papa non extenditur ad bona exiſtentia in territorio Baronis, & illius fiſco applicata, n.12. ibid.

Condemnatus quando quis eſt ob crimen receptionis bannitorum, confiſcantur ei omnia ſua bona, n.13. ibid.

Condemnatus ſi plenariè reſtituatur à ſupremo Principe recuperat etiam bona per Baronem confiſcata, ead.dec. n.35. 18

Anchar.conſ.161.num.2.& 3. & ſequacium opinio quando non procedat, n.36. ibid. & 49. ead.dec. ibid.

Condemnatum ſi abſoluat Princeps, & iubeat vt bona per fiſcum confiſcata, & incorporata reſtituantur, non debet ægrè ferre vaſallus dicti Principis, quando bona etiam ipſe confiſcauit, ſi ea reſtituere teneatur, n.44. ibid.

Condemnatio iudicis quando non abſtulit, integratio Principis reſtituit, n.45. ibid.

Condemnationis ſententia, ſi per reſtitutionem plenariam Principis fuerit de medio ſublata, trahitur etiam ad recuperationem bonorum, de quibus expreſſa mentio non fuit facta, deciſ.11. n.10. *Merline Decane.* 16

Conditio.

Conditionem deteriorem creditorum hæres faciendo expenſas vtiles, & neceſſarias in rebus hæreditariis facere non dicitur, deciſ.14. n.14. *Oran.* 23

Creditoribus etiam hypothecariis præfertur actio funeraria, n.18. ibid.

Conditionis melioris eſſe non debet mulier, ſi de facto bona ſtyli adminiſtrauit, quam ſi iuris ordine ſeruato, dec.16 n.19 *Veroſp.* 29

Conditione non adimpleta à teſtatore iniuncta legatarius non poteſt legatum conſequi, dec.24. n.2. *Zarate.* 37

Conditio per legatarium adimplenda præſumitur adimpleta dum hæres legatum ſoluit, num.3. ibid.

Conditionis implementum reſpiciens fauorem hæredis dicitur per ipſum remiſſum, quoties

condnione non adimpleta ſoluit legatum legatario, n.4. ibid.

Conditiones voluntariæ, & forma in pactum deducta ſunt adimplendæ in forma ſpecifica, n.14. ibid.

Conditionale.

Conditionale legatum, & habens onus annexum, vt acquiratur legatario requiritur, quod fuerit ab ipſo agnitum, & acceptatum, deciſ.30. n.7. *Corrado.* 45

Confeſſio.

Confeſſio debiti extraiudicialis etiam facta in teſtamento, non ſatis probat ipſum debitum de iure ciuili, dec 40 n.12. *Corrado.* 45

Ex Confeſſione ſimplici obligari non poteſt ille, qui ex diſpoſitione ſtatuti prohibetur actum facere abſque certis ſolemnitatibus, n.13. 46

Confeſſio contrahentium probat ſimulationem, dec.34.n.16 *Albergato.* 54

Confeſſio dotis receptæ præcedente promiſſione, & concurrente iuſtificatione ſolutionis maioris partis, probat tam contra maritum confitentem, eiuſque hæredes, quam aduerſus creditores, & habentes cauſam ab eis, deciſ.36. num.9. *Corrado.* 58

Ex Confeſſione partium, & contrahentium probatur ſimulatio, dec.39 n.11. *Ghiſilerio.* 66

Confeſſio donatarij probat fraudem, n.13. ibid.

Confeſſio dotis receptæ facta conſtante matrimonio, præſumitur facta in fraudem donationis à iure prohibitæ inter virum, & vxorem, deciſ.47. n.8. *Dunozetto.* 80

Confeſſio dotis receptæ facta conſtante matrimonio non nocet creditoribus præſentibus neque futuris, n.10. ibid.

Confirmatio.

Confirmata in forma ſpecifica quando dicantur ſtatuta, dec.1.n.16. *Ghiſil.* 3

Confirmata in forma ſpecifica fuere à Sede Apoſtolica ſtatuta fori mercatorum Bononiæ, n.17. ibid.

Confirmata in forma ſpecifica ſtatuta Bononiæ non fuiſſe Doctores firmantes, declaratur n.18. ibid.

Confirmata à Papa ſtatuta fori mercatorum Bononiæ in forma ſpecifica non fuerint dicuntur papalia, & debent ſeruari, n.14. 4

Confirmatio Apoſtolica ex certa ſcientia operatur, quod ſtatutum qualecumque ſic valeat, ead.deciſ. n 24. ibid.

Confirmata dicitur donatio in caſu, quo donans non diſponat de re donata, per mortem donantis, ſi de ea non diſpoſuit, deciſ.14.n.14. *Veroſp.* 25

Confirmatio Apoſtolica non extenditur ad ſtatuta contraria iuri communi, deciſ.43. num 5. *Vbaldo.* 73

Confirmatio ſtatutorum non videtur comprehendere, niſi ſtatuta iam facta, non autem facienda, num.6. ibid.

Confiſcatio.

Confiſcationes, & pœnæ, quæ perueniunt ex contrauentione conſtitutionis Papæ, ſupremi Principis. (quod quid eſſet de aliis pœnis iure communi impoſitis) ſpectant ad fiſcum Pontificium, dec.10.n.17 *Merlin. Decan.* 17

Non autem fiſco Baronis, ſeu Principis inferioris, quamuis in illius territorio bona ſubditi condemnati poſita ſint, n.18.19.20. ibid.

Confiſcatio, & pœna debet ſpectare ad illum Principem, cuius maieſtas fuit læſa, n.21. ibid.

Confiſcata bona ex titulo lucratiuo fiſcus dicitur acquirere, n.34. ibid.

Confiſcationẽ bonorum non ſubit receptans bannitos de iure communi, n.40. 18

Ant. Theſaur. in addit. ad deciſ. Theſaur. part.132. n.31. & Peregr. conſ.25. num.13 lib.5. reiiciuntur, n.41. ibid.

Confiſcati non poſſunt bona ex delicto filij in præiudicium patris illa poſſidentis, deciſ.11. n.13. *Merlin. Decan.* 20

Siue conſiderentur huiuſmodi bona tanquam peculium profectitium filij, n.14. ibid.

Confiſcari non poſſunt bona caſtrenſia filij ex eius delicto, ſed patri reſeruantur in ſolatium patriæ poteſtatis, n.18. ibid.

Et ita eſt verior receptior, & æquior opinio, n.19. ibid.

Confiſcati bona mandat Bulla Sixti V. contra receptores bannitorum, & illa applicari fiſco Pontificio, n.20. ibid.

In Confiſcatione bonorum materia plurimum attenditur conſuetudo, n.21. ibid.

Coniectura.

Coniecturis, & præſumptionibus filiatio etiam probatur, dec.35.n.14. *Meltio.* 56

Coniecturis tunc filiatio maximè probatur, quando de ea principaliter non agitur, n.15. ibid.

Conſanguineus.

Conſanguineus teſtis admittitur, quando eſt vtrique parti conſanguineus in eodem gradu, deciſ.37.n.16. *Manzanedo.* 62

Conſanguineus teſtis admittitur cum aliis non conſanguineis, n.17. ibid.

Conſenſus.

Per Conſenſum præſtitum alienationi rei hypothecatæ admittitur hypotheca, deciſ.16. n.8. *Veroſpio.* 28

Conſenſus præſtitus quando eſt conditionalis, ſi conditio non adimpleatur, negotium remanet in ſtatu antiquo, dec 19.n.1. *Penia.* 31

Conſtitutio.

Ex Conſtitutione 12. Pij IV. officiales ſocietatem cõtrahere poſſunt ſuper ſimilibus officiis infra ipſorum valorem, dec.23.n.7. *Cerro.* 35

Et ſub eis non venit titulus, nec dominium officiorum, quod non eſt in commercio, n.8. ibid. ita nec pretium, n.11. 36

Sed credentes pecunias ad ſocietatem admittuntur tantum ad participationem fructuum, & emolumentorum, n 9. 35

Et durante Societate fit particeps omnium fructuum dicti officij proportionabiliter, & pro rata, n.10. ibid.

Conſuetudo.

Conſuetudo plurimum attenditur in materia confiſcationis bonorum, dec.11.n.21. *Merl. Dec.* 20

Continuatum.

Continuata præſumitur poſſeſſio ſemel probata, & ideo manutenenda venit, dec.11.n.3. *Merlin. Decano.* 19

Continuata præſumitur poſſeſſio ſemel probata vſque ad tempus litis, niſi de continuo doceatur, dec.17.n.8. *Decano mox Cardinale.* 30

Contractus.

Contractus ante celebratus quando comprehendat ſtatutum nouum, dec 1.n.17. *Ghiſil.* 5

vigore Cõtractus hypotheca pro fructibus debiti

incipit

incipit ab ipſo die contractus,num.53. Amplia vt num.15.declara vt num.16.& 19.dec.7.*Penting.* 12
Contractus ſocietatis factus ſuper fructibus, & illicitus,& vſurarius,dec.23.n.16.*Cerro.* 36
Contractus ſimulatio inficit virtutem clauſularum in illo appoſitarum, illaſque penitus inefficaces reddit,dec.34.n.13.*Alberg.* 54
circa Contractum principalem ſimulario interueniens influit etiam in acceſſoriis,num.14. ibid.
quaſi Contractus, ex quo oritur actio perſonalis contra hæredem adeuntem hæreditatem ſimpliciter,non cauſatur ex ipſa actione, ſed per contractum celebtatum à defuncto,d.41. n.13,*Priolo.* 70
Contractus, forma & ſpecies pendet ex animo contrahentium,d.44.n.10.*Bicchio.* 75
Contractus qualitas non ex nomine,ſed ab effectu iudicatur,n.11.amplia vt n.12. ibid.

Conuentus,& Conuentio.

Conuenti rei poſſeſſio probatur ex ſuſtentatione litis,d.15.n.7.*Merlin.* 19
Et hoc multo magis procedit iunctis adminiculis, n.8. 20
vt Conuenti rei confeſſio probetur confeſſio partis deſeruit pro adminiculo,n.9. ibid.
ex Conuentione non præſumitur facta reſtitutio in dubio,dec.20.num.8.*Cocchino Decano.* 33

Copula.

Copula, & æqualiter copulat, itavt idem ſit de vno quod de alio,d.32.n.4.*Cerro.* 49
Copula,& æquat omnia copulata, & pariformiter omnia determinat,d.38 n.9.*Panzirola.* 64

Creditor,& Creditum.

Creditoribus poſterioribus debitoris decocti acquiritur ius,& actio concurrendi cum creditoribus anterioribus per æs, & libram, vbi viget ſtatutum ſic diſponens, deciſ. 1. num.2.*Ghiſilerio.* 2
Inter Creditores tam inſtrumentarios,quam chyrographarios non habita ratione anterioritatis, vel potioritatis, ſtatutum fori mercatorum Bononiæ diſponit bona mercatoris decocti diuidenda eſſe per æs,& libram, n.5. ibid.
Inter Creditores etiam habentes inſtrumenta iurata comprehendit ſtatutum fori mercatorum Bononiæ diſponens, quod bona decocti diſtribuuntur per æs,& libram, num. 52. ibid.
Creditores ſecundum ſtatutum fori mercatorum Bononiæ poſſunt concurrere per æs & libram in bonis decocti,& ipſummet ſtatutum emanauit ad fauorem creditorum non autem debitoris,n.7. ibid.
Creditoribus ſatisfacere tenentur conſocij, dec.2. n.3 Emerix. 6
Creditorum maior pars poteſt præiudicare minore ſeruata forma, *l. vlt. C. qui bon. ced. poſſ.* vbi quod eſt de ſubſtantia, vt creditores inſimul conueniant,dec.3.num.1.& n.2.*Coccino Decano.* 6
Creditorum maior pars ſi debitum eſt iuratum non poteſt præiudicare minori n.3. ibid.
Creditor, qui patitur bona debitoris diſtrahi, & reclamat ſibi præiudicat,ſi permittit labi tempus aptum ad inducendam præſcriptionem,d.4. num.7. *Meltio.*7.& num.23.eadem,dec. 8
Creditor,ad hoc vt inducatur præſcriptio hypothecæ requiritur,quod ſciat bona ſibi hypothecata fuiſſe per debitorem diſtracta,num.19.ead.dec. ibid.
Credita quæ habere prætendit cum hæreditate, ſi hæres beneficiatus non iuſtificet,ipſi non competit ſeparationis bonorum remedium, d.6.n.7. *Dunozetto.* 11
Creditor fructuum debitorum ex contractu dicitur anterior,& præferri debet aliis creditoribus creatis poſt contractum,dec.7.num.14. *Pentingero.* 12
Creditori ex cauſa dotis præfertur funeris impenſa,d.12 n.9.*Arguelles.* 21
Credito fiſcali præfertur impenſa funeris,num.10. ibid.
Credito cuicumque, ſiue anteriori, ſiue poſteriori tacitam, vel expreſſam hypothecam habenti præfertur funeris impenſa,n.11. ibid.
Credito quarti dotalis præfertur impenſa funeris, n.12.ibid.& 16. 22
Creditores volentes ſibi ſatisfieri de bonis hæreditariis defenſis à procuratore,neceſſe eſt,quod illa accipiant cum onere ſoluendi mercedem procuratoris,d.13.n.8.*Oradino.* 23
Creditoribus abſque cautione de reſtituendo ſoluuntur impenſæ pro mercede procuratoris defendentis hæreditatem pro funere,inuentario,& ſimilibus,n.4. 22
Creditoribus omnibus aliis anterioribus,& hypothecam habentibus ſine aliqua cautione de reſtituendo prioribus, & potioribus præfertur pro ſua mercede procurator defendens bona hæreditaria,n.12.ead.dec. 23
contra Creditorem tertium non citatum mandatum probat,quando conſtat principalem debitorem non remanſiſſe indefenſum, d.14. n.6.*Veroſp.* 24
Creditoribus poſterioribus ſcienter ſoluens in præiudicium anteriorum habetur perinde, ac ſi non ſoluiſſet,& tenetur de proprio,d.15.num.1. *Cerro.* 26
Creditorum ſcientia probatur ex eo,quod quis illos deſcripſerit in inuentario,n.5. ibid.
Crediti ſcientia probatur ex inhibitione ad inſtantiam creditoris perſonaliter præſentata hæredi, ne bona hæreditaria diſtraheret in eius præiudicium,n.4. ibid.
Crediti ſcientia probatur ex epiſtolis, in quibus quis illud fateatur num.7.Amplia vt num.ſeqq. ibid.
Creditoribus poſterioribus tutor ſoluens non recepta cautione de reſtituendo prioribus, excuſatur,quando hæreditas omnibus eſt ſoluendo, n.11. ibid.
Creditor poſterior, qui exegit à ſuo debitore, & pecuniam conſumpſit, non tenetur illam reſtituere anterioribus,niſi probetur ipſum debitorem habuiſſe certam ſcientiam crediti anterioris, & copulatiuè ipſum non eſſe ſoluendo cum alias mala fides in ipſo conſiderari nequeat, n.11. ibid.
Creditor anterior non habet actionem contra eum, qui ignoranter ſoluit creditoribus poſterioribus,num.13. ibid.
Creditoribus poſterioribus tutor ſoluens ſcienter tenetur de proprio.n.14. ibid.
Creditoribus poſterioribus tutor ſoluens tenetur de proprio, etiamſi adſit ſola ſuſpicio creditorum

ditorum anteriorum, num. 15. 27

Creditor anterior licet in diem, vel ſub conditione, præfertur poſteriori puro, & libero, num. 17. ibid.

Creditor poteſt agere contra debitorem obligatum in diem, vt ſoluat die adueniente, num. 19. ibid.

Creditor poteſt petere bonorum aſſecurationem, ſi adſit timor, quod creditor poſterior illa occupet, vel diſapidet, n. 20. ibid.

Creditores debent ſatisfieri ex pecunia fructuum hæreditariorum, quando extat, nec debitor liberatur dimittendo bona hæreditaria, num. 23. ibid.

Creditor, qui iuſto titulo exegit, & bona fide conſumpſit, nequit pulſari ab aliis creditoribus licet anterioribus, n. 24. ibid.

Creditor qui iuſto titulo exegit, & pecunias conſumpſit poteſt pulſari à creditore anteriori, qui habeat creditum priuilegiatum, & ſignanter ex cauſa dotis, n. 25. ibid.

Creditor qui iuſto titulo exegit, & pecunias conſumpſit, non poteſt pulſari à creditore etiam anteriori, & priuilegiato, quando, qui exegit pariter eſt priuilegiatus, n. 26. ibid.

Creditum contra illos, qui non fuerunt citati in ſententia, ipſa non iuſtificatur, dec. 16. n. 4 *Veroſp.* 28

Creditor ſocietatis ſuper rebus ſpectantibus ad ſocietatem, præfertur creditoribus poſterioribus ſocij, licet anterioribus, dec. 23. num. 5. *Cerro.* 35

Limita in ſocietatibus officiorum vocabilium, in quibus non cadit pretium, ſed fructus dumtaxat, & emolumenta officij, n. 6. ibid.

Creditores negotij poſſunt conuenire eum, qui in ipſo negotio ſocium fecit, dec. 25. n. 11. *Alberg.* 39

Creditoribus inferri non poteſt præiudicium in hypotheca, quam habent in bonis debitoris per actum geſtum à tertio ipſis inſciis, n. 13. ibid.

Creditor non poteſt concurrere cum alio creditore, qui habet iura ceſſa ab aliis creditoribus anterioribus, d. 26. n. 1. *Meltio.* 39

Creditores plures ſi concurrant, qui commune creditum habeant, ille venit præferendus, qui repetitur in poſſeſſione, n. 2. ibid.

Creditor in bonis emphyteuticis debitoris prohibitis hypothecari, præfertur aliis creditoribus, licet anterioribus, ſi dominus directus conſenſerit hypothecæ ad eius fauorem contractæ, d 27. n. 1. *Viril.* 40

Creditor poſterior habens conſenſum domini directi pro hypotheca bonorum prohibitorum hypothecari, præfertur cæteris creditoribus, licet anterioribus licentiam non habentibus, d. 28. n 5. & 7. *Viril.* 41

Creditoribus nullum ius acquiritur in bonis debitoris emphyteuticis alienari prohibitis ante conſenſum domini directi, n 6. ibid.

Creditor, qui prius impetrauit aſſenſum domini directi pro hypotheca bonorum emphyteuticorum alienari prohibitorum, prius venit in ipſis bonis ſatisfaciendus n. 11. 42

pro Credito dubio retentio non datur ad impediendam immiſſionem ei, cui competit vigore Iuris clari, & indubitati, ibid.

Creditori habenti hypothecam anteriorem contra tertium poſſeſſorem competit immiſſio vigore Saluiani, decis. 33 num 8. *Meltio.* 52

Creditor anterior immiſſus ex Saluiano in poſſeſſionem bonorum debitoris non poteſt impedire, quin alij creditores exerceant iura ſua contra eadem bona, poſtquam ipſe iam ex fructuum perceptione fuit ſatisfactus, n. 9. ibid.

Creditor anterior poſſidens rem debitoris, vt ſibi ſatisfaciat ex fructibus, non cogitur pignus reſtituere, niſi integrum creditum ei ſoluatur, n. 14. ibid.

Creditor anterior poſſidens rem debitoris iure pignoris non tenetur, nec glebam dimittere ad commodum aliorum creditorum concurrentium, niſi ei integrum creditum ſoluatur, n 15. ibid.

Creditor poſterior non poteſt auocare pignus à creditore anteriori, niſi ei ſoluat integrum creditum, n. 16. ibid.

Creditoribus à Rota conceditur Immiſſio pro indiuiſo aduerſus alium creditum, pro rata excedente creditum anterioris, n. 19. ibid.

Creditor poſſeſſor poteſt ad tuendam ſuam poſſeſſionem referre à creditoribus ceſſionem iurium pro maiori ſumma, quam ipſis creditoribus realiter ſolutt, n. 21. ibid.

Creditor ex cauſa oneroſa præfertur donatario, licet anteriori, cui bona donata non fuerunt tradita, d. 34. n. 4. *Albergat.* 54

Creditor ex cauſa oneroſa licet poſterior, quando præferatur aliis venientibus ex cauſa lucratiua, n. 15. ibid.

Creditores agentes contra poſſeſſorem rei debitoris iure dominij debet integrum creditum offerre poſſeſſori, nec excomputantur fructus percepti, d. 35. n. 13. *Meltio.* 56

Creditum cum hypotheca ad effectum obtinendi immiſſionem in iudicio Saluiani, iuſtificatur per inſtrumentum publicum obligatione Camerali munitum, d. 36. n. 5. *Corrado.* 58

Creditoribus poſterioribus ſoluens non liberatur is, qui obligationem habet ſoluendi anterioribus, n. 23. & 26. 60

Creditoribus poſterioribus concedi poteſt immiſſio pro indiuiſo cum alio creditore poſſidente bona communis debitoris pro credito anteriori, n 24. ibid.

Creditori poſteriori ſoluens cum obligatione reſtituendi prioribus, iſtis adeuntibus poterit executiuè ſummam ſolutam repetere, num. 27. ibid.

Creditor anterior præferendus eſt poſteriori, d. 37. n. 1. *Manzanedo.* 61

Creditor prior in tempore eſt poſterior in iure, n. 2. ibid.

Creditor inſtrumentarius, licet poſterior, præfertur chyrographario anteriori, num. 6. declara vt, n. 7. ibid.

Creditor ex cauſa oneroſa, cui bona debitoris fuerunt tradita præfertur donatario, licet anteriori, & hypothecam habenti, decis. 39. num 5. *Ghiſlerio.* 65

Creditor ex cauſa oneroſa præfertur donatario anteriori, ſi ante traditionem rei donatæ ortum fuit creditum ex cauſa oneroſa, n. 6. ibid.

Creditor ex cauſa dotis conſiſtere in certis corporibus, licet anterior non habet actionem contra alia bona debitoris, niſi probet alienationẽ bonorum dotalium ſecutam culpa mariti cui fuit dos tradita, ideoque non poteſt impedire

dire immiſſionem aliis creditoribus, licet poſterioribus, d. 40. n. 17. *Carillo*. 68

Creditores omnes tam inſtrumentarij, quam chyrographarij concurrunt in bonis decocti per æs, & libram ex diſpoſitione ſtatuti fori mercatorum Bononiæ, exceptis ex cauſa dotis, & Cameræ Bononiæ & dummodo inſtrumenta ſint celebrata intra quinquennium ante decoctionem, d. 42. n. 1. *Vbaldo*. 72

Creditores quantumuis priuilegiati debent concurrere cum aliis per æs, & libram in bonis debitoris, ſtante tali obligatione, n. 7. ibid.

Creditoris diligentia in exigendo poſt decoctionem debitoris, nihil operatur, n. 10. ibid.

Creditores inſtrumentarij præferuntur chyrographariis ex diſpoſitione iuris communis, dec. 43. n. 3. *Vbaldo*. 73

Creditores poſteriores non poſſunt concurrere cum anterioribus, d. 45. n. 1. *Meltio*. 76

Creditor vnus poſſidens vigore crediti, quod habet cum aliis commune, præfertur aliis creditoribus non poſſidentibus, n. 2. ead d. ibid.

Creditor anterior, cui competit tantum actio perſonalis, non poteſt auocare pecunias ſolutas creditori poſteriori, n. 3. declara vt n. ſeqq. d. 46. *Albergato*. 77

Creditor anterior, cui competat tantum actio perſonalis poteſt auocare pecunias ſolutas creditori poſteriori, quando agitur ex aliqua cauſa priuilegiata, n. 4. & 6. ibid.

Creditor anterior poteſt auocare pecunias ſolutas creditori poſteriori ex cauſa oneroſa, num. 7. ibid.

Creditor anterior poteſt auocare pecunias, ſeu bona data poſteriori ex cauſa oneroſa, ſi pecunia, vel bona adhuc extent, n. 8. ibid.

Creditum proueniens ex legato nullum onus continente, continere dicitur cauſam lucratiuam, n. 9. ibid.

Creditum proueniens ex legato, cuius valor excedat onus legatario iniunctum, continere dicitur cauſam lucratiuam, n. 10. ibid.

Creditor non tenetur ſuas actiones dirigere contra tertios ipſi non obligatos, n. 20. 78

Creditor non tenetur excutere bona litigioſa, n. 21. ibid.

Creditori ſecundo competit ius offerendi aduerſus primum, ſiue primus emerit à debitore ſiue à iudice, d. 48. n. 1. *Bicchio*. 81

Creditor ſecundus præſumitur offerre primo creditori ad confirmandam potius ſuam hypothecam, quam ad acquirendum dominium, num. 2. ibid.

Creditor ſecundus habet de iure ius offerendi ob rationem hic aſſignatam, n. 3. ibid.

Creditor certus in ſubhaſtatione bonorum debitoris debet citari perſonaliter, non autem per proclama, n. 8. ibid.

Creditor anterior emens bona debitoris, præſumitur potius emere gratia tuendi ſui iuris, quam dominium acquirendi, n. 20. ib. & 21. ead. dec. 82.

Creditor licet anterior impedire nequit ſubhaſtationem bonorum debitoris per alios creditores faciendam, quoties primus creditor illa poſſideat iure pignoris, deciſ. 49. num. 1. *Cerro*. 83

Creditor poſſidens bona debitoris iure pignoris, tunc maximè impedire non poteſt ſubhaſtationem illorum, quando ſubhaſtatio fieri debet ipſo non amoto à poſſeſſione, & ad effectum illi ſatisfaciendi in primis de ſuo credito, & de eo, quod ſupereſt creditoribus poſterioribus, n. 2. ibid.

Creditor, qui allegat poſſidere bona debitoris ex titulo habito ab ipſo debitore, niſi iuſtificet validitatem tituli non poteſt impedire executionem, ſeu bonorum ſubhaſtationem, num. 17. 84

Curator.

Curator non præſumitur facere actum præiudicialem pupillo, d. 37. n. 12. *Manzanedo*. 62

D

Damnum.

DAmnum, promiſſionem, & intereſſe continet Clauſula *Alias, &c.* in forma obligationis cameralis, d. 7. n. 8. *Peutingero*. 12

Damnum ſicut lucrum ſentire debet hæreditas ex negotio ſub nomine hæreditatis de mandato defuncti continuato, dec. 15. num. 2. *Albergato*. 38

Datio.

Datio in ſolutum dicitur, vbi in aſſignatione bonorum legitur, Clauſula, *Ponentes, &c. Ad habendum, &c.* & ſimiles, d. 29. n. 3. *Cerro*. 42

Datio in ſolutum de ſui natura eſt perpetua, & tranſlatiua dominij, n. 4. 43

Datio in ſolutum fieri poteſt lite pendente, abſque vitio litigioſo ſi vbi ſit ex cauſa neceſſaria ſolutionis dotis, n. 10. ibid.

Datio in ſolutum vni creditori facta non poteſt dici fraudulenta, & in præiudicium aliorum creditorum, quando creditum, pro quo facta fuit eſt reale, n. 11. ibid.

Datio in ſolutum facta vxori pro dote conſiſtente in certis corporibus dicitur nulla, nec præiudicat aliis creditoribus d. 40. n. 23. *Carillo*. 68

Debitor & Debitum.

Debitor quando non iurauit expreſsè ſe in pecuniam ſoluturum, & non in alia re, ſtatutum diſponens bona debitoris decocti diſtribuenda inter creditores per æs, & libram non habita ratione anterioritatis, vel potioritatis non repugnat obſeruantia iuramenti, deciſ. 1. num. 3. *Ghiſilerio*. 2

Auth. hoc niſi debitor, c. de ſolut. non procedit, quando quis promiſit cum iuramento ſoluere in pecunia, ſecus ſi iurauit ſoluere, ſed non expreſſit in pecunia, & non in alia re, n. 4. ibid.

Debitor decoctus, cuius bona diuidantur per æs, & libram inter creditores ex diſpoſitione ſtatuti, ſi bona non ſufficiant pro integra ſatisfactione non liberatur ab obligatione, quoad reſiduum, n. 8 ibid.

Debitoribus concedere dilationes quinquennales non poteſt Princeps ſæcularis aduerſus contractus iuratos, n. 10. ibid.

Debitum ſi eſt iuratum, maior pars creditorum non poteſt præiudicare minori, d. 3. n. 3. *Coccino Decano*. 6

contra Debitoris merces non datur Saluianum, poſtquam fuerunt illæ per ipſum diſtractæ, d. 4. n. 6. *Meltio*. 7

Debitoris bona creditor patiens diſtrahi, & non reclamat ſibi præiudicat, ſi permittit labi tempus

pus aptum ad inducendam præſcriptionem, n. 7. ibid & n 23. 10

Debitor principalis cenſetur obligatus in forma Cameræ ad reſtituendas pecunias babitas prioribus, & potioribus creditoribus, & contra eum tecta via agi poteſt, deciſ. 5. num. 18. *Pontingero.* 10

Debiti fructur ex contractu habent eandem anterioritatem temporis, quam haber ipſe coontractus pro ſorte. d. 7. n. 12. *Peutingero.* 12

pro Debiti fructibus vigore contractus hypotheca incipit ab ipſo die contractus; n. 13. Amplia, vt n. 15. Declara, vt n. 16. & 19. ibid.

Debitorum ex contractu fructuum creditor dicitur anterior, & præferri debet aliis crediroribus creatis poſt contractuio, n. 14. ibid.

Debiti fructus ex coutractu habent eandem anterioritatem hypothecæ, quam habet ſors principalis, d. 8. n. 1. *Poutingero.* 13

contra Debitorem calculus factus non nocet alteri creditori non citato, dec. 14. num. 5. *Veroſpio.* 24

cootrs Debitorem obligatum in diem, vt ſoluat die adueniente creditor agere poteſt, d. 15. o. 19 *Cerro.* 27

Debitum contractum ex cauſa negotij ordinári à teſtatore ſoluendum veoit ex eius bonis, non obſtante fideicommiſſo, & prohibitione alienationis per ipſum factæ, dec. 25. n. 6. *Albergato.* 38. & n 9. 39

pro Debitis negotij communis in ſolutum ſocius tenetur, ibid.

Debitoris poſſidens Iure pignoris impedire noo valet executionem, & ſubhaſtationem eorundem bonorum per alios creditores faciendam, d. 29 n. 1. *Cerro.* 42

Debitoris bonorum ſubhaſtatio impediri oequit per alium creditorem etiam anteriorem, dum facienda venie ipſo creditore, illa poſſidente iure pignoris, non amoto à poſſeſſiooe, & ad effectum illis ſatisfaciendi in primis de ſuo credito, & de eo, quod ſupereſt cæteris creditoribus poſterioribus, n. 2. ibid.

Debiti confeſſio extraiudicialis etiam facta in teſtamento non ſatis probat ipſum debitum de Iure Ciuili, d. 30. n. 12. *Corrado.* 45

Debitoris poſſeſſio ad effectum obtinendi immiſſionem io iudicio Saluiani ex quibus probata remaneat, d. 36. n. 22. *Corrado.* 60

Decimare, & Decima.

Decimandi quaſi poſſeſſio generalis ſufficit pro manotentione ſuper terris particularibus, cum magis attendatur cauſa poſſeſſioois, quam exercitium, dec. 17. num. 1. & 2. *Decano mox Cardinali.* 30

ſuper Decimandi iure ſententia Iudicis Laici, qui in hoc caret iuriſdictione præſtat magnum argumentum ad probationem facti antiqui euadituandum, maximè in iudicio retinendæ poſſeſſionis, n. 5. ibid.

Decimarum ſolutio regulatur cum obſeruantia ſubſecuta, n. 6. ibid.

in Decimis prædiorum, quæ ſunt intra Parochiæ limites Eccleſia Parochialis fundatam habet intentionem, d. 18. num. 1. *Coccino Decano.* 30

Deciſio.

Deciſiones in vno caſu emanatæ trahi non debent ad defioitionem caſus diuerſi, d. 4. num. 14. *Meltio.* 8

Declaratio.

Declaratio eius, quod partes ab initio egerint, & intellexerit, nedum à priori, ſed etiam à poſteriori deducitur, deciſ. 32. num. 22. *Cerro.* 50

Decoctio.

Decoctio probatur per teſtes, dec. 42. n. 9. *Vbaldo.* 72

Defenſio, & Defenſor.

pro Defenſione hæreditatis opera præſtita à procuratore adeo illi adhærent, vt eo minus in hæreditate adeſſe, quantum procuratori pro mercede debetur, deciſ. 13. num. 1. *Oradino.* 22

ad Defenſionem bonorum, & ad perpetuam illorum ſecuritatem ſpectant expenſæ factæ pro mercede procuratoris, n. 6. 23

Defendens bona, & liberans à moleſtiis lucrum attuliſſe dicitur, n. 11. ibid.

Defenſor legitimus dicitur is, ad quem defenſio cauſæ principaliter ſpectat, dec. 14. o. 8. *Veroſpio.* 24

Deficientia.

Deficientia bonorum liberorum ex quibus dicatur iuſtificata? deciſ. 38. num. 15. *Panzirolo.* 64

Defraudare.

Defraudare labore ſuo graue eſt, d. 13. n. 12. *Oradino.* 23

Defunctus.

Defunctus potuit diſponere de re hæredis, ſiue inter viuos, ſiue in vltima voluntate, d. 41. o. 5. *Priolo.* 70

Deliberatio.

Deliberatio ſecuta pro certo credito parit exceptionem ſolutionis, deciſ. 40. num. 12. *Carillo.* 67

per Deliberationem fundi ſecutam ad inſtantiam creditoris cenſus reſoluitur, licet non ſequatur actus retroſimilis, n. 13. 68

Deliberatio bonorum debitoris facta pro vno credito non parit exceptionem ſolutionis pro alio, n. 14. ibid.

Deliberatio bonorum debitoris facta creditori met per interpoſitam perſonam eſt nulla, d. 48. n. 25. *Bichio.* 82

Deliberatio facta abſque citatione debitoris ad videndum ſubhaſtari, & deliberari, eſt nulla, n. 27

Delictum.

Delicti filij cauſa non poſſunt confiſcari bona in præiudicium patris illa poſſidentis, d. 11. n. 13. *Merlino, Decano.* 20

Siue conſiderentur huiuſmodi bona tanquam peculium profectitium filij, n. 14. ibid.

Siue vt aduentitium peculium, n. 15. ibid.

Deponens.

Deponentes teſtes de publica voce, & fama probant dictionem notoriam, dec. 4. num. 21. *Meltio.* 8

Depoſitum, & Depoſitarius.

Depoſitum licet non poſſit reuocari, non propterea ante ſolutionem abdicatur dominium à deponente, deciſ. 20. numero 13. *Coccino Decano.* 33

Depoſitarius non poteſt opponere de iure aliorum, ſed tenetur ſoluere, n 14. ibid.

Depoſitum vbi fieri non poteſt penes illum, apud quem

quem ex præcepto teſtatoris erat faciendum, fieri debet penes aliam idoneam perſonam, mediante iudicis decreto, dec.24 n.13. *Zarate.* 37

Dictio.

Dictio notoria probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, deciſ.4. num.21. *Meltio.* 8

Dictiones, *tam, & quam*, ſtant augmentatiuè, d.32. n.5. *Cerro.* 49

Dictiones, *tam, & quam*, qualificant pariformiter copulata, n.6. ibid.

Dictio, *ſemper*, includit pluralitatem, & diuerſitatem temporum, & caſuum faciens in omnibus æqualem diſpoſitionem, d.38. num.7. *Panzirolo.* 64

Dies.

Dies adiecta obligationi non impedit illius ortum a die contractus, d.15.n.16. *Cerro.* 27

Difficultas.

Difficultates propoſitas, quæ ſunt extra dubium quod diſputatur, S. Rota reiicit ad particularem diſputationem, d.25.n.10. *Albergato.* 9

Directum.

Directa actio, & non ſubſidiaria, *Auth. res que*, competit deſcendentibus fideicommittentis, qui dedit facultatem alienandi bona pro dotandis fœminis, num.7. declara vt num ſeqq. d.5. *Peutingero.* 9

Diſpoſitio.

ex Diſpoſitione ſtatuti Bononiæ, vxor tenetur recipere dotem in eiſdem bonis, quæ pro dote aſſignauit, deciſ.6. num.1. *Dunozetto.* 11

ex Diſpoſitione ſtatuti Bononiæ, fructus bonorum extradotalium à viro percepti cedunt lucro ipſius viri, n.3. ibid.

ex Diſpoſitione ſtatuti deſumitur taxa fructuum ad rationem ſeptem cum dimidio pro centenario in Vrbe, d.7. *Peutingero.* 12

Diſpoſitioni cauſæ finalis cohæret, d.9. n.13. *Beniloqua.* 14

ex Diſpoſitione ſtatuti Vrb. *lib.1. c.85.* executiuè agi non poteſt pro dote aduerſus creditorem anteriorem, n.16. ibid.

Diſpoſitio teſtatoris circa dotationem fœminarum competit de iure omnibus deſcendentibus à fideicommittente, dec.38. num.10. *Panzirolo.* 64

Diſpoſitio, *Auth. res que, C. commun. de legat.* non habet locum niſi in ſubſidium, & quatenus non extent alia bona libera, n.14. ibid.

ex Diſpoſitione ſtatuti Vrb *lib.1. c.145.* filij in conditione poſitis intelliguntur diſpoſitiuè vocati, n.15. ibid.

Diſpoſitio generalis non porrigitur ad caſum, in quo diſponens non habet poteſtatem, d.39.n.5. *Ghyſilerio.* 65

Diſpoſitio, ſi aliquid non requirat, & illud adhibeatur, & inutiliter non propterea vitiatur ipſa diſpoſitio, d.43. *Vbaldo.* 74

Dilatio.

Dilationes quinquennales debitoribus concedere non poteſt ſæcularis Princeps aduerſus contractus iuratos, d.1.n.10. *Ghyſilerio.* 2

Dilatio conceſſa à maiori parte creditorum poteſt quidem retardare executionem, non tamen relaxationem mandati, d.2.n.6. *Emerix.* 6

Doctor.

Doctores firmantes Statuta Bononiæ non fuiſſe confirmata in forma ſpecifica, declara vt dec.1. n.18. *Ghiſilerio.* 3

Doctores ſunt intelligendi iuxta doctrinam, quam allegant, d.23.n.15. *Cerro.* 36

Dolus.

Dolus non præſumitur; ſed ab allegante venit concludenter probandus, deciſ.41. num.30. *Priolo.* 71

Dominium.

Dominij directi ius tanquam in bonis feudalibus vel habet Pontifex in omnibus locis ſitis in ſtatu Eccleſiaſtico. Vel ſaltem illud ſupremum, quod alium dominium appellant DD. & quod numquam à ſupremo dominio cenſetur abdicatum, n.32. dec.10. Merlin. Decano. 17

Dominium in recipientem transfert numeratio pecuniarum, n.2 dec.20. Cocc. Dec. 32

Dominium pecuniarum abdicatur; ſi detur ordo, quod pecuniæ ſoluantur ſub certa conditione. Sed contrarium verius, num.4. ibid & n.12. 33

Dominium non acquiritur ſine traditione, num.5. ibid.

Dominium momentanea ſolutio non transfert, niſi commodum obueniat ſoluenti, num.7. ibid.

Dominium propter vtilitatem momentanea dotis reſtitutio transfert; ad declarationem text. *in l. ſeruus dotalis, §. ſolut. matrimon.* num.10. ibid.

Dominium rei emptæ transfertur in emptorem, ſi dans ſequitur bonam fidem ipſius, num.12. ibid.

Dominij reſeruatio tribuit reſeruatario indubitanter ius petendi aſſociationem, d.32.n.11. *Cerro.* 50

Dominij, & ſpecialis hypothecæ reſeruatio facta per dominium directum in conceſſione rei emphyteuticæ ſuper fructibus pro ſatisfactione canonum, operatur, quod ipſe dominus in concurſu præferatur quibuſlibet creditoribus etiam anterioribus, & priuilegiatis, n.14. ibid.

Dominium rei venditæ tranſit in emptorem per traditionem, d.37.n.23. *Manzanedo.* 63

Dominium aliud eſt proprietatis, aliud hypothecæ, & vſusfructus, d.49.n.12. *Cerro.* 84

Dominus.

Dominus directus ſi conſenſerit hypothecæ ad eius fauorem contractæ, creditor in bonis emphyteuticis debitoris prohibitis hypothecari præfertur aliis creditoribus licet anterioribus, d.27.n.4 & 6. *Vbal.* 40. & 41

ſi Domini directi conſenſus accedat, hypothecari poſſunt emphyteutica expreſſe alienari prohibita, n.5. ibid.

Domini directi aſſenſum, creditor, qui prius impetrauit, pro hypotheca bonorum emphyteuticorum alienari prohibitorum prius venit in ipſis bonis ſatisfaciendus, deciſ.28. numero 11. *Viril.* 42

Domino æquiparatur poſſeſſor tantum bonæ fidei, quoad perceptionem fructuum, d.33. n.12. *Meltio.* 52

Donatio, & Donatarius.

Donatio in caſu, quo donans non diſponat de re donata, confirmata dicitur per mortem donantis, ſi de ea non diſpoſuit, d.14. n.14. *Veroſpio.* 25

Donatario licet anteriori, cui bona donata non fuerunt tradita præfertur creditori ex cauſa onerosâ d.54.n.4. *Albergato.* 54
Donans ante traditionem poteſt de re donata liberè diſponere,n.5. ibid.
Donatarios,cui pro obſeruantia donationis fuerunt hypotheeata bona, ſi ſit prior in tempore præfertur aliis poſterioribus non attenta cauſa lucratiua,vel onerosâ,n.7. ibid.
Donatæ rei poſſeſſio transfertur per reſeruationem vſusfructus, & clauſulam conſtituti, n.10. ibid.
Donatarius poſteriori creditori, quamtumois cauſam onerosam habenti præferri debet ſecundum clauſulam Conſtituti appoſitam in inſtrumento donationis,n.12. ibid.
Donationis ſimulationis præſumptio oritur ex immenſitate ipſius donatioois,n.21. 55
Donatioois ſimulatio arguitur ex eo quod donans poſt contractum perſeuerauerit in poſſeſſione rei doonatæ,n.22. ibid.
Donatarius ſi apprehendat poſſeſſionem rei donatæ alio titulo,quam donationis reſultat ex hoc præſumptio ſimulationis donationis, num. 23. ibid.
Donatio facta ex cauſa matrimonij dicitur ex cauſa onerosa,n.25. ibid.
Dooatio non dicitur facta ex cauſa matrimonij quando ſuperuenit poſt capitula matrimonialia, & inſtrumentum dotale, in quibus nulla ſit facta mentio talis donationis,n.26. ibid.
Donatio dicitur pura,quando cauſæ in illa expreſſæ non ſunt finales, ſed impulſiuæ,n.27. ibid.
Donatio transfert rei donatæ dominium,d.35.n.11. *Melzio.* 56
Donatario licet anteriori,& hypothecam habenti præfertur creditor ex cauſa onerosa, cui bona debitoris fuerunt tradita, d.39.n. 5. *Ghiſilerio.* 65
Donatario anteriori præfertur creditor ex cauſa onerosa,ſi ante traditionem rei donatæ ortum fuit creditum ex cauſa onerosa,n 6. ibid.
Donans poteſt ante traditionem liberè diſponere de re donata,n.7. ibid.
Donatæ rei traditio reſultat ex reſeruatione vſusfructus,& clauſula conſtituti in donatione appoſitis,n.8.intellige vt,n.9. 66

Dos,& Dotare.

pro Dotis ſuæ reſtitutione ratione tacitæ hypothecæ, quam habet ſuper omnibus bonis mariti mulieri competit via executiua etiam contra tertium poſſeſſorem, dec.4.num.2. *Melt.* 7
pro Dote ſua mulier vigore ſtatuti Vrbis, *lib.* 2. *cap.* 85. agere poteſt contra tertium, num. 4. ibid.
pro Dotis ſuæ recuperatione ſcientia alienationis bonorum mariti atgnitur in vxore ex libello porrecto contra tertium poſſeſſorem,n.24. 8
vltra Dotis ſuæ medietatem non ſubſtinetur renunciatio facta à muliere,n.27. declara vt n.28. ibid.
Dotis cauſa in concorſu,eſt potior cauſa legati, cum reperiatur à iure priuilegiata,d.5.n.1. *Pentingero.* 9
Dotis priuilegia vltra perſonam mulieris, & filij non extenduntur,o.2. ibid.
Dotis priuilegia non tranſeunt in extraneum,licet ceſſionarium,n.3. ibid.
pro Dote priuilegium prælationis competens mulieri non poteſt ab extraneo allegari,numero 4. ibid.
pro Dotibus ſuis priuilegium prælationis conceſſum mulieribus,non tranſit mortua muliere,niſi ad filios,n.5. ibid.
de Dotandis fœminis præceptum iniunctum à fideicommittente intelligitur in ſubſidium, & quatenus dotes aliunde conſtitui non poſſunt ſiue trino in fideicommiſſo ordinato in teſtamento,ſiue in contractu,n.9. ibid.
pro Dotandis fœminis facultas alienandi conceſſa à fideicommittente intelligitur, dummodo non adſint bona libera, n. 8. Ampla vt n. ſeqq. ibid.
pro Dotandis fœminis qoando teſtator aſſignaoit certam quantitatem non habet locum fideicommittens, qui voluit bona ſua conſeruate in agnatione,ſi det facultatem certis caſibus alienandi hoc eſt intelligendum deficientibus bonis liberis,n.10.& 11. 10
Dos certa dici non poteſt aſſignata per teſtatorem,qui mandauit ſola dotem congruam, n.12. ibid.
de Dotando congruè præceptum teſtatoris & iuxta ſtatum qualitatem fœminas deſcendentes non importat, quod dotes ſint ſoluendæ ex bonis fideicommiſſi extantibus bonis liberis,num 13. ibid.
Dotis cauſa alienatio permiſſa per teſtatorem iuncta eum prohibitione alienationis bonorum, niſi ex cauſa magnæ neceſſitatis intelligitur permiſſa in defectum bonorum liberorum,alias tales diſpoſitiones eſſent contradictoriæ,num. 14. ibid.
Dotem recipere tenetur vxor in eiſdem bonis, quæ pro dote aſſignauit,ex diſpoſitione ſtatuti Bononiæ,d.6.n.1.*Dunozetto.* 11
Dos reſtitui debet in eis de bonis,in quibus fuit aſſignata ſtante ſpeciali hypotheca, num. 2. ibid.
pro Dotis ſuæ repetitione vxor non poteſt vti remedio ſeparationis bonorum, ſed vti debet beneficio ſua hypotheca dotali,n.6. ibid.
Dotales fructus veniunt ſub promiſſione damnorum,& intereſſe,d.7.n.9.*Pent.* 12
Dotis promiſſio includit etiam promiſſionem ſolutionis fructuum dotalium lapſo tempore dilationis,n.11. ibid.
pro Dote hypotheca incipit à die promiſſionis, non autem à die contracti matrimonij, d.8.n.1. *Pent.* 13
Dos repeti poteſt via executiua à tertiis poſſeſſoribus, vigore ſtatuti Vrb.*lib.*1.*c.*8.d.9. n.1. *Benil.* 14
Dotalis actio non extinguitur per aſſignationem rei,cuius euictio ſequatur,ſed remanet illæſa,& priuilegiata in tempore, & hypotheca fauore dotis,n.3. ibid.
pro Dotis ſolutæ ſocero,vel marito de ipſius ſoceri conſenſu nurus habet obligata non minus bona viri,quam ſoceri,n.4. ibid.
Dos conſtante matrimonio non eſt reſtituenda, nom.5. ibid.
Dos reſtituta conſtante adhuc matrimonio repetitur eum fructibus interim perceptis num. 6. ibid.
Dos conſtante matrimonio repeti poteſt ex cauſis in iure expreſſis,n 7.
Dos reſtituitur conſtante matrimonio,vt vxor fundum

dum idoneum cum pecunia dotali acquirere valeat, n 8. ibid.
Dotalis fundus conſtitutus conſtante matrimonio exit ex dominio mariti, n. 10. ibid.
Dotis reſtitutio fit mulieri, vel ſuis, non autem viro, n. 11. ibid.
pro Dote aduerſus creditorem anteriorem executiue agi non poteſt ex diſpoſitione ſtatuti Vrb. *lib. 1. cap. 85*. n. 16. ibid.
Dotis æs alienum eſt funeris impenſa, dec. 12. n. 7. *Arguelles*. 21
ex Dotis cauſa creditori præfertur funeris impenſa, n. 9. ibid.
Dotalis quarti credito præfertur impenſa funeris, n. 12. & 16. 21. & 22
ante Dotalem quartum deducuntur melioramenta neceſſaria, n. 17. ibid.
Dotis, & fideicommiſſionis, & grauamen eſt legatum, quod deducendum eſt ante quartum dotale, n. 15. ibid.
Dotem minuunt neceſſaria melioramenta tanquam à iure aliena, n. 18 ibid.
Dotis reſtitutio ſtipulata alternatiuè in perſonam mulieris ſtipulantis, vel alterius, cui de iure facienda eſt ipſi mulieri, quæ dotem ſibi conſtituit, & poſuit ſe in prima parte ſtipulationis, dec. 16. n. 10. *Veroſp*. 29
Dotis reſtitutio momentaneæ transfert dominium propter vtilitatem; ad declarationem text. *in l. ſeruus dotalis ff. ſolut. matrimon*. dec. 20. num. 10. *Coccino Decana*. 33
Dotalis fundus non eſt res tradita pro dote promiſſa in pecunia, nec res ex ipſa pecunia dotalis comparata, dec. 36. n. 10. *Corrado*. 59
pro Dotis ſuæ promiſſæ in pecunia recuperatione mulier poteſt agere contra bona ſibi benè iuſta pro ſuo credito hypothecata, nec tenetur excutere bona empta ex pecunia dotali, n. 11. ibid.
pro Dote hypotheca contrahitur tempore promiſſionis, & contracti matrimonij, non autem tempore traditionis, dec. 37. num. 5. *Manzanedo*. 61
Dotis priuilegium ceſſat, quando concurrunt duo ex eadem cauſa priuilegiati, num. 18. ead. dec. 61
Dotem conſequi debet mulier deſcendens à fideicommittente in bonis fideicommiſſi cum priuilegio potioritatis aduerſus quoſcunque creditores grauatorum vigore, *Auth. res quæ, C. de commun. de legat*. dec. 38. n. 3. *Panzirolo*. 64
Dotandi onus ſpectat ad patrem, vel Auum paternum, dec. 46. n. 23. *Alberg*. 79
Dotandi onus quod ſpectat ad patrem, vel Auum paternum tranſit ad eorum hæredes, n. 25. ibid.

E

Eccleſia, & Eccleſiaſticus.

ECcleſia parochialis fundatam habet intentionem in decimis prædiorum, quæ ſunt intra parochiæ limites, dec. 18. n. 1. *Coccina Decana*. 30
Eccleſiaſtici, vti poſſunt ſtatuto laicali per modum priuilegij, dec. 41. n. 29. *Priolo*. 71

Electio.

Electio in legato alternatiuè relicto eſt hæredis qui illud præſtare tenetur, dec. 30. n. 3. *Corrado*. 44
Electionis beneficium, quod habet hæres in legato alternatiuè relicto amittit, ſi ſit moroſus in ſolutione, n. 5. ibid.

Emptor, & Emere.

In Emptorem dominium rei emptæ transfertur; ſi dans ſequitur bonam fidem ipſius, dec. 20. n. 12. *Coccino. Decano*. 33
Empta res ab hærede proprio nomine ex pecuniis hæreditariis efficitur hæreditaria, dec. 24. n. 15. *Zarate*. 37
Emens fundum oneri ſubiectum facta mentione ipſius oneris, quando dicatur accollare ipſum onus in ſe, dec. 26. n. 3. *Meltio*. 40
Ementi ſcienter rem oneri ſubiectam euictio debetur, quando emptor ſibi ſpecialiter cauit ſuper liberatione ipſius oneris, n. 5. ibid.
Emptor ſecundus feudi, vel emphyteuſis præfertur primo emptori, ſi habeat aſſenſum domini, dec. 28. n. 8. *Viril*. 41
Emens rem ſibi legatam, ius vigore legati ſibi competens remittere dicitur, dec. 30. n. 8. *Corrado*. 45
Emptor ſoluens pro rata pretium creditoribus anterioribus venditoris tuetur in poſſeſſione ratione eius, quod creditoribus anterioribus ſoluit dec. 33. n. 17. *Meltio*. 52
Emptor impugnare non poteſt poſſeſſionem eius, à quo bona emit, dec. 36. n. 3. *Corrado*. 58
Emptori de euictione, quæ prouenit ex natura contractus venditionis, venditor non tenetur; n. 35. ead. dec. 50
Emere poteſt cenſum, pro quo fideiuſſor fideiuſſit, & ſoluendo referre ceſſionem tranſlatiuam, & non extinctiuam, decis. 40. num. 10. *Carillo* 68
Emens ſcienter rem oneribus obnoxiam, præſumitur velle ipſa onera in ſe ſuſcipere, n. 3. declara vt n. ſeqq. dec 45. *Meltio*. 76
Emens rem oneri ſubiectam, ſi ſibi cauit de liberatione, poteſt eueniente euictione agere pro euictione, vel ſaltem pro reſtitutione pretij, n. 4. ibid.
Emere per ſe ipſum, vel per alium paria ſunt, d. 48. n. 12. *Bicchio*. 82

Enunciatio.

Enunciatiua ſimplex nihil releuat, dec. 33. num. 31 *Meltio*. 52
Ennociatiua moderna, & prolata ab habente intereſſe, non probat, n. 4. ibid.
Enunciatiua verba, nihil diſponunt, quia carent mente deliberata, n. 5. ibid.
Enunciatiua referri debet ad actum, in quo poteſt verificari, dec. 49. n. 4. *Cerra*. 83

Epiſtola.

per Epiſtolas, in quibus quis illud fateatur, probatur crediti ſcientia, n. 7. Amplia vt n. ſeqq. dec. 15. *Cerro*. 26
ex Epiſtola vt inducatur obligatio, neceſſe eſt quod in illa contineatur explicita promiſſio, n. 9. ibid.

Euictio.

Euictio debetur ementi ſcienter rem oneri ſubiectam, quando emptor ſibi ſpecialiter cauit ſuper liberatione ipſius oneris, dec. 26. n. 5. *Meltio*. 40

Exactio.

Exactionis facilis ea dicuntur, pro quorum conſecutione viget obligatio cameralis, dec. 5. n. 17. *Pentingero*. 10

Exceptio.

Exceptio turbidæ, & altioris indaginis reiicitur à iudicio Saluiani, & diſcuti debet in petitorio, dec. 14. *Veroſp.* 25

Exceptio reſpiciens ius tertij non poteſt per alium opponi, dec. 24. n. 6 *Zarate.* 37

Exceptio reſpiciens ius tertij, tunc maximè allegari non valet, quando non eſt excluſiuæ iuris agentis, n. 7. ibid.

Exceptio de iure tertij non admittitur, d. 31. n. 23. *Zarate.* 48.

Exceptio ſimulationis non admittitur in iudicio immiſſionis, n. 28. declara vt n. 29. dec. 34. *Albergato.* 55

Exceptio dubia non admittitur in iudicio Saluiani, ad retardandam immiſſionem, dec. 36. num. 16. *Corrado.* 59

Exceptionem ſolutionis paris deliberatio ſecuta pro certo credito, dec. 40 n. 12. *Carillo,* 67

Exceptionem ſolutionis pro alio non parit deliberatio bonorum debitoris facta pro vno credito, n. 14. 68

Exceptiones requirentes altiorem indaginem, non admittuntur in iudicio Saluiani, n. 21. ibid.

Exceptio ampliat regulam in caſibus non exceptis, dec 42 n. 4. *Vbaldo.* 72

Excuſſio.

Excuſſio ſemel facta non eſt iterum facienda, d. 46. n. 14. *Albergato.* 78

Excuſſio non eſt neceſſaria, vbi eſt notoria decoctio debitoris, n. 15. ibid.

Excuſſio vt dicatur legitimè facta quænam requirantur, n. 16. & 17. ibid.

Excuſſio dicitur legitimè facta, licet diligentiæ pro reperiendis bonis factæ fuerint, ab vno executore, n. 18. ibid.

Executio, & Executiuum.

Executionem, non tamen relaxationem mandati dilatio conceſſa à maiori parte creditorum, poteſt retardare tantummodo, dec. 2. num 6 *Emerix.* 6

Exequi non poteſt, nec ſuſtinetur mandatum relaxatum non præcedente liquidatione ſummæ debitæ, dec. 4. n. 1. *Melcio.* 7

Executiua vix competit mulieri, etiam contra tertium poſſeſſorem pro reſtitutione ſuæ dotis ratione tacitæ hypothecæ, quam habet ſuper omnibus bonis mariti, n. 5. ibid.

Executiuè contra tertium pro ſua dote mulier vigore ſtatuti Vrb. *lib. 1. cap. 85.* agere poteſt, n 3. ibid.

Executiua via repeti poteſt dos per tertios poſſeſſores vigore ſtatuti Vrb. *lib. 1. c. 85.* dec. 9. n. 2. *Benil.* 14

Executiuè agi non poteſt ex diſpoſitione ſtatuti Vrb. *lib 1. c 85.* pro dote aduerſus creditorem anteriorem, n. 16. ibid.

Executorialis.

Executorialium relaxationi non eſt locus lite, & appellatione pendente, dec. 31 n 9. *Penia.* 54

Executoriales non relaxantur, niſi poſt tres ſententias, vel rem iudicatam, n. 10. ibid.

Exiſtentia

Exiſtentiæ bonorum defectus præſumitur ſtante relatione executoris, qui aſſerat factis diligentiis, bona non inueniſſe, dec. 46. n. 14. *Alberg.* 78

Expenſa.

pro Expenſis vltimæ infirmitatis vxoris retentio non competit marito, dec. 12. n. 5. *Arguelles.* 21

ad Expenſas infirmitatis vxoris maritus tenetur, licet infirmitas fuerit longa grauis, & incurrabilis, n. 6. ibid.

Expenſæ factæ pro mercede procuratoris ſpectans ad defenſionem bonorum, & ad perpetuam illorum ſecuritatem, dec. 13. n. 6. *Oradino.* 23

Expenſæ factæ pro mercede procuratorum, qui bona hæreditaria defendunt, concernunt ipſa corpora bonorum, tanquam illis annexa, num. 7. ibid.

Expenſæ vtiles, & neceſſariæ in rebus hæreditariis factæ, æquipollent impenſis funeris, n. 17. ibid.

Expenſæ pro mercede procuratoris, qui bona hæreditaria defendit dicuntur vtiles, etiamſi procurator in cauſa ſuccubuerit, quia iura hæreditatis non debent remanere indefenſa, num. 11. ibid.

Expenſas vtiles, & neceſſarias in rebus hæreditariis faciendo, hæres non dicitur facere deteriorem conditionem creditorum, n. 14. ibid.

Expenſas vtiles & neceſſarias in rebus hæreditariis factas, hæres cum beneficio legis, & inuentarij poteſt prius detrahere, quam creditoribus ſatisfacere, n. 15. ibid.

Expenſas ad ſui defenſionem factas contra alios prætendentes ſe hæredes, poteſt detrahere hæres beneficiatus, prius quam creditoribus ſoluat, num. 16. ibid.

Expreſſa

Expreſſa, & anterior hypotheca præfertur hypothecæ expreſſæ, & poſteriori, d. 14 n. 2. *Veroſp.* 24

Expreſſa verba per modum deſiderij à teſtatore, important abſolutam neceſſitatem, dec. 25. n. 3. *Alberg.* 38

Expreſſa verba etiam per modum conſilij, important fideicommiſſum, quando talis apparet mens teſtatoris, n 4. ibid.

Expreſſa hypotheca bonorum donatorum appoſita in inſtrumento donationis pro illius obſeruantia, excludit diſpoſitionem text. *in l. ſi §. Lucius, & Titius ff. de donat.* dec. 34. n. 6. *Alberg.* 54

Extraiudiciales.

Extraiudiciales fides regulariter fidem non faciunt dec. 32. n. 13. *Cerro.* 50

Extraiudiciales fides, tunc maximè non faciunt fidem, quando fuerunt factæ lite pendente, n. 14. ibid.

Extraneus.

in extraneum non tranſit dotis priuilegia, licet ceſſionarium, dec. 5. n. 3. *Peuting.* 9

Extraneus allegare non poteſt priuilegium prælationis competens mulieri pro dote, n 4. ibid.

in Extraneum non tranſit priuilegium prælationis competens mulieri pro dote, ſed tantum hypotheca ſine prælatione, n. 6. ibid.

F

Facultas.

Facultas capiendi poſſeſſionem propria auctoritate appoſita in medio caſuum in contractu expreſſorum, cenſetur vtroque familiari, dec. 32 n. 2. *Cerro.* 49

Facultas ſtatuendi contra ius commune, nunquam tributa cenſetur, dec. 44. n. 4 *Vbaldo.* 73

Factum

ex Facti ſerie colligitur, an reſtitutio facta fuerit

ex

ex voluntate, vel conuentione, dec.20. num.9. *Coccino Decano.* 33

Fides.

Fides mala induceitur etiam per requiſitionem factam per literas continentes verba, ſiue obligaturia, ſiue vrbana, ſiue curialia, dec.15.n.10. *Cerro.* 26

Fides extra iudiciales regulariter fidem non faciunt, dec.32.n.13. *Cerro.* 50

Fides extraiudiciales tunc maximè non faciunt fidē, quando fuerunt factæ lite pendente, n.14. ibid.

in Fide mala qui eſt, is præſcribere non poteſt, dec 36 n 21. *Corrado.* 60

Fides mala defuncti nocet etiam hæredibus ad excludendam præſcriptionem, n.22. ibid.

Fideicommiſſum.

Fideicommittentis deſcendentibus competit actio directa, & non ſubſidiaria, *Auth. res quæ*, qui dedit facultatem alienandi bona pro dotandis fœminis, num.7. Decla a vt num.ſeqq. deciſ.5. *Peuting.* 9

per Fideicommittentem conceſſa facultas alienandi pro dotandis fœminis intelligitur, dummodo non adſint bona libera, n.8. Amplia vt num.ſeqq. ibid.

à Fideicommittente iniunctum præceptum de dotandis fœminis intelligitur in ſubſidium, & quatenus dotes aliunde conſtitui non poſſunt, ſiue ſimus in fideicommiſſo ordinato in teſtamento ſiue in contractu, n.9. 10

Fideicommittens qui volunt bona ſua conſeruare in agnatione, ſi det facultatem certis caſibus alienandi, hoc eſt intelligendum deficientibus bonis liberis, n.10. ibid.

Auth. res quæ; non habet locum quando teſtator pro dotandis fœminis aſſignauit certā quantitatem; n.11. Declara vt num.ſeqq. ibid.

ex Fideicommiſſi bonis, quod dotes ſint ſoluendæ non importat præceptum teſtatoris de dotando congruè, & iuxta ſuam qualitatem fœminas deſcendentes, extantibus bonis liberis, num.13. ibid.

in Fideicommiſſi tranſuerſalis bonis non datur retentio pro quarto dotali, dec.12. n.2. *Arguelles.* 25

Auth. res quæ, *C. commun. de legat.* locum non habet in fideicommiſſo tranſuerſali, n.3. ib.

Deciſ. in Romana Dotis, 23. Iunij. 1645. & 4. Iulij 1646. coram Cardinali Ottbobon. declara vt num.4. ibid.

Fideicommiſſi onus, ſeu dotis, & grauamen eſt legatum, quod deducendum eſt ante quartum dotale, n.15. 22

Fideicommiſſum important verba etiam per modum conſilij expreſſa, quando talis apparet mens teſtatoris, dec.55.n.4. *Albergat.* 38

Fideicommiſſo non obſtante, & prohibitione alienationis per teſtatorem facta, debitum contractum ex cauſa negotij ordinari ab ipſo ſoluendum venit ex eius bonis, n.6. ibid. & n.9. 39

Fideicommiſſum ordinatum ab eo, qui certum negotium exercere mandauit, intelligi debet in aliis bonis, quæ non alienabuntur occaſione dicti negotij, n 8. ibid.

Fideicommiſſarius poteſt pro conſecutione bonorum fideicommiſſi alienatorum agere contra rem alienatam, & tertios poſſeſſores, vel contra bona ab alienante acquiſita, deciſ.31. n.25. *Zarate.* 48

Fideicommiſſario immiſſio concedi debet etiam contra tertium poſſeſſorem probato fideicommiſſo, illiuſque purificatione, & identitate bonorum, n.14. ibid.

Fideicommiſſo pater grauatus non poteſt præiudicare filiis vocatis ad fideicommiſſum, n.20. ibid.

Fideicommiſſi bona alienata per filium, cui competit detractio, legitimæ, remanent libera ab omni onere fideicommiſſi, dec.34.n.1. *Albergato.* 53

Fideicommiſſariæ rei diſtractæ à grauato pro ſuis detractionibus, poſſeſſores ſunt legitimi contradictores ad impediendam immiſſionem fideicommiſſariis, n.3. ibid.

Fideicommiſſarius ius habet hypothecam in bonis fideicommiſſi, & in illis præfertur creditoribus hæredis grauati, dec.38.n.12. *Panzirolo.* 64

ſub Fideicommiſſo non continentur bona, quæ filius elegit pro ſua legitima, dec.39. num.4. *Ghiſil.* 65

Fideicommiſſarius creditor fideicommittentis cenſetur in actu aditionis hæreditatis ſibi ſatisfeciſſe de ſuo credito per imaginariam ſolutionem, dec.50.n.1. *Bourlemont.* 85

Fideicommiſſarius creditor fideicommittentis cenſetur ſibi ſatisfeciſſe in actu aditionis hæreditatis, ad effectum vt non teneatur reſtituere fructus pro rata ſui crediti perceptos, non autem ad effectum, vt poſſit rem vllam à fideicommiſſo excipere, & ſibi appropriare, n.3. ibid.

Fideicommiſſarius creditor fideicommittentis ad effectum vt poſſit ſibi rem aliquam appropriare pro ſuo credito quænam debeat ſeruare, n.4. ib.

Fideicommiſſarius licet per imaginariam ſolutionem poſſit de ſuo credito ſibi ſatisfacere, tamen ſemper bona remanent fideicommiſſo ſubiecta, & ipſe tenetur reſtituere bona recepto ſuo credito in pecunia, n.6. ibid.

Fideicommiſſarius quando poſſit pro ſuo credito bona fideicommiſſi ſibi appropriare, & quando non? n.7. ibid.

Fideiuſſor.

Fideiuſſor ſoluens pro debitore, poteſt contra eum agere pro releuatione, dec.40.n 5. *Carillo.* 67

Fideiuſſor ſoluens, poteſt reportare iurium ceſſionem contra omnes, n.6. ibid.

Fideiuſſoris legatarius, ſi ſuper re legata executionem patiatur, poteſt agere pro releuatione, & referre iurium ceſſionem contra omnes, ſicut potuiſſet ipſe fideiuſſor, n.7. ibid.

Fideiuſſor poteſt cenſum pro quo fideiuſſit emere, & ſoluendo referre ceſſionem tranſlatiuam, & non extinctiuam, n.10. ibid.

Filiatio.

Filiatio probatur etiam præſumptionibus, & coniecturis, dec.35.n.14. *Melt.* 56

Filiatio tunc maximè coniecturis probatur, quando de ea principaliter non agitur, n.15. ibid.

Filius.

vltra Filij, & mulieris perſonam priuilegia dotis non extenduntur, d.5.n.2. *Peuting.* 9

ad Filios duntaxat mortua muliere tranſit priuilegium prælationis conceſſum mulieribus pro ſuis dotibus, n.5. ibid.

Filij delicti cauſa non poſſunt confiſcari bona in præiudicium patris illa poſſidentis, dec.11.n.13. *Merlino Decano.* 20

Siue conſiderentur huiuſmodi bona tanquam peculium profectitium filij, n.14. ibid.

in Filiorum bonis aduentitiis, & profectitiis pater habet vſumfructum, n 16. ibid.

in Filiorum bonis aduentitiis pater ad aliquid non tenetur ex delicto eorum n.17. ibid.

Filij bona caſtrenſia non poſſunt confiſcari ex eius delicto, ſed patri reſeruantur in ſolatium patriæ poteſtatis, n.18. ibid.

Et ita eſt verior, receptior, & æquior opinio, num.19 ibid.

Filij bona pater alienare non poteſt, abſque iuſta cauſa, licet ſit illius adminiſtrator, dec.24 n.15. *Zarate.* 37

Filij bona grauata fideicommiſſo per patrem alienari non poſſunt ſine iuſta cauſa, & decreto iudicis, n.16. 38

Filij bona aduentitia, ſine iuſta cauſa, pater alienare non poteſt, dec.31.n.16.*Zarate.* 48

pro Filiis negotium vtile non dicitur feciſſe pater acquirens pro ſe, & hæredibus, & ſucceſſoribus, n.22. ibid.

ſub Filiorum vocatione veniunt nepotes, dec.38. n.6 *Panzirolo.* 64

ſub Filiorum nomine veniunt nepotes quoties teſtator illud expreſſit cum verbis denotantibus perpetuitatem, n.8. ibid.

Filij in contradictione poſiti intelliguntur diſpoſitiuè vocati ex diſpoſitione ſtatuti Vrb.*lib.*1.*c.*145. *num.*11. ibid.

Filium in legitima grauare non poteſt pater, d.39. n.1. *Ghiſilerio.* 65

Filius vt dicatur creditor dotis maternæ, debet docere de aditione hæreditatis, cum dos illi deferatur tanquam hæredi matris, dec.47. num.7. *Dunozetto.* 80

Finalis.

Finalis cauſa cohæret diſpoſitioni, dec.9. num.13. *Beuilacqua.* 14

Finalis cauſa attenditur, non autem impulſiua, n 14. ibid.

Fiſcus.

Fiſcus quilibet in ſuo territorio confiſcat bona condemnati, dec.10.n.9. *Merlin.Dec.* 16

ad Fiſcum Pontificium ſpectat pœnæ, & confiſcationes, quæ perueniunt ex contrauentione conſtitutionum Papæ ſupremi Principis (quod quid eſſet de aliis pœnis iure communi impoſitis) n.17. 17

non autem Fiſco Baronis, ſeu Principis inferioris, quamuis in illius territorio bona ſubditi condemnati poſita ſint, n.18.19 & 20. ibid.

Fiſco ſuperioris læſi, non vero Principis inferioris, & feudatarij applicantur bona in crimine læſæ maieſtatis, n.24. ibid.

*Natt. concl.*580 *num.*12.*&* 17.& ſequacium opinio an ſit vera, & declara vt num.27. & 28. num 26. ibid.

*Roſental.de feud. cap.*1. *concl.* 4. *num.* 6. Declara vt num.19. ibid.

Fiſcus dicitur acquirere bona confiſcata ex titulo lucratiuo, n.34. ibid.

Fiſci appellatione comprehenditur etiam fiſcus feudatarij & Baronis, quoties agitur de crimine per eorum ſubditos perpetratu, n.42. 18

Fraus.

Fraus, & ſimulatio facilius præſumitur inter coniunctas, dec.34.n.50.*Alberg.* 55

Fraudem probat confeſſio duuatarij, dec.39.n 13. *Ghiſilerio.* 66

Fraus non ita facilè eſt præſumenda, ſicut ſimulatio, n.14. ibid.

Fraudis euitandi ratio, quæ militat in contractu inter creditorem, & venditorem, poteſt etiam militare in contractu iudiciali, deciſ.48. num.16. *Bichio.* 82

Fraudis ſuſpicio intrat in venditione iudiciali, quando in ea vnus tantum fuit ablator, & bona fuerunt vendita vili pretio, n.17. ibid.

Fructus.

Fructus producere, & edere fœtus grex naturaliter aptum eſt, dec.4 n.11.*Meli.* 7

Fructus producere merces non ſunt, n 53. ibid.

Fructus bonorum extradotalium à viro percepti cedunt lucro ipſius viri, ex diſpoſitione ſtatuti Bononiæ, dec.6 n.3. *Dunozetto.* 58

Fructus dotales veniunt ſub promiſſione damnorum, & intereſſe, dec.7.n.9.*Penting.* 12

Fructuum dotalium ſolutionis promiſſionem etiam includit promiſſio dotis, lapſo tempore dilationis, n.11, ibid.

Fructus debiti ex contractu habent eandem anterioritatem temporis, quam habet ipſe contractus pro ſorte, n.15. ibid.

pro Fructibus debiti vigore contractus hypotheca incipit ab ipſo die contractus, n 13 Amplia vt n.15.Declara vt n.16.& 19 ead.dec ib.

Fructuum debitorum, ex contractu creditor dicitur anterior, & præferri debet aliis creditoribus creatis poſt contractum, n.14. ibid.

Fructuum taxa ad rationem ſeptem cum dimidio pro centenario in Vrbe deſumitur ex diſpoſitione ſtatuti, n.50. ibid.

Fructus debiti ex contractu habent eandem anterioritatem hypothecæ, quam habet ſors principalis, dec.8.n 1.*Pentinger.* 13

pro Fructuum perceptione probatur poſſeſſio, dec.11.n.5.*Merlin Dec.* 19

Fructus bonorum hæreditariorum præſumuntur extare penes tutorem pupilli, qui adminiſtrat, dec.15.n.51.*Cerro.* 27

Fructus non comprehenduntur in ceſſione ſortis principalis ſocietatis officij, niſi de illius fuerit facta expreſſa mentio, dec.33 n.1.*Meltio.* 51

Fructus ſocietatis officij, niſi fuerint expreſsè ceſſi, non comprehenduntur in ceſſione ſortis principalis, licet fuerint enuntiati, n.5. ibid.

Fructus ſocietatis officij renouatæ habent hypothecam à die renouationis, non autem à die qua fuit ab initio contracta ſocietas, n.6. 52

Fructus ſuos poſſidens iure dominij facit, nec ad eorum reſtitutionem tenetur, n.10 ibid declara vt num.ſeqq. ibid.

Fructus ſuos vt faciat poſſeſſor, debet eam omni ex parte poſſeſſor bonæ fidei, n.11. ibid.

Fructus reſtitui debent à die moræ litis n.13 ibid.

ex Fructibus vt creditor anterior poſſidens ſé debitoris ſibi ſatisfaciat, non cogitur pignus reſtituere niſi integrũ creditũ ſoluatur, n.14. ib.

Fructus in extinctionem ſortis principalis computat poſſidens bona debitoris iure pignoris d.55. n 10.*Meltio.* 86

Fructus ſuos facit poſſidens bona iure dominij, num.15. ibid.

Fundacus, & Fundacalis.

Fundacalis negotij ordinatio facta à teſtatore ob libertatem commercij, inter mercatores, neceſſariam importat facultatem alienandi, dec.25. n.7.*Alberg.* 39

Fundus.

Fundus.

Fundum ſubiectum oneri emens facta mentione ipſius oneris, quando dicatur accollare ipſum onus in ſe? dec.26.n.3. *Melsio.* 40

Fundus dotalis non eſt res tradita pro dote promiſſa in pecunia, nec res ea ipſa pecunia dotali comparata, dec.36.n.10.*Corrado.* 59

Fundus dotalis conſtitutus conſtante matrimonio exit ex dominio mariti, d.9.n.10.*Beuilacq.* 14

Funus.

Funeris impenſa eſt æs alienum dotis, dec.12. n.7. *Arguelles.* 21

Funeris impenſa præfertur omni æri alieno, num.8. ibid.

Funeris impenſa præfertur creditori ex cauſa dotis; num.9. ibid.

Funeris impenſa præfertur credito fiſcali, n.10. ib.

Funeris impenſa præfertur alteri cuiuſcumque credito, ſiue anteriori, ſiue poſteriori, tacitam vel expreſſam hypothecam habenti, n.11. ibid.

Funeris impenſa præfertur credito quarti dotalis, n.11.& 16. 21.& 22

Funeris impenſa ſolui debet pro rata ab eo, qui lucratur dotem, vel patrem, & ſucceſſores mulieris, n 13. ibid.

Funerum priuilegium idem eſt, ac vltimæ infirmitatis impenſæ, n.14. ibid.

Funeris impenſis æquipollent expenſæ vtiles, & neceſſariæ in rebus hæreditariis factæ, deciſ.13. n.17.*Orano.* 23

Funeraria actio præfertur creditoribus etiam hypothecariis; n.18. ibid.

G

Gazzaga.

GAzzaga inter hebræos eſt ius inuiolabile, d.9. n.1.*Beuilacq.* 14

Generale.

Generalis quaſi poſſeſſio decimandi ſufficit pro manutentione ſuper terris particularibus, cum magis attendatur cauſa poſſeſſionis, quam exercitium, dec.17.n.1, *Seraphin. Decano mox Cardinal.* p.30. & n.2. ibid.

Generalis diſpoſitio non porrigitur ad cauſam, in quo diſponens non habet poteſtatem, deciſ.39. n.3. *Ghiſilerio.* 65

Gratia, & Gratiatus.

Gratiam plenariam importat verbum, *reſtituit*, deciſ.10.n 4. *Merlin. Dec.* 16

Gratia reſtitutionis facta à Principe, quando multo magis eſt dicendum quod ſit plenaria, n.8.ibid.

Gratia Principis non retrotrahitur in præiudicium tertij ab eo præſertim cauſam non habentis, num.10. ibid.

Gratia debet interpretari, vt ipſum concedentem, non vero tertium lædat, n.11. ibid.

Gratia Principis ſupremi, quando eſt plenaria tertio etiam præiudicat, n.31. 17

Gratiatis, & reſtitutis competit remedium reintegrandæ pro recuperanda poſſeſſione ſibi ablata, dec.11.n.11. *Merlin. Dec.* 20

Gratia reintegratoria obtenta à Principe, ſuffragatur quoad recuperationem omnium bonorum ſibi ablatorum, n.25. ibid.

Et hoc tanto magis ſi Princeps iubeat in dicta gratia caſſari proceſſum, & ſententiam cum omnibus inde ſecutis, n.26. ibid.

Tract. de Concurſ. Credit.

Grex.

Grex naturaliter eſt aptum edere fœtus, & producere fructus, dec.4.n.11. *Melt.* 7

H

Hæres, & Hæreditas.

HÆredi beneficiato non competit remedium ſeparationis bonorum, niſi iuſtificet credita, quæ habere prætendit cum hæreditate, deciſ.6.n.7. *Dunozetto.* 11

pro Hæreditatis defenſione opera præſtita à Procuratore adeo illi adhærent, vt eo minus dicatur in hæreditate adeſſe, quantum procuratori pro mercede debetur, dec.13. num.1. *Oradino.* 23

Hæres non poteſt in præiudicium creditorum bona hæreditaria aliis obligare, n.15. ibid.

Hæres faciendo expenſas vtiles, & neceſſarias in rebus hæreditatiis, non dicitur facere deteriorem conditionem creditorum, n.14. ibid.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij poteſt expenſas vtiles, & neceſſarias in rebus hæreditariis factas prius detrahere, quam creditoribus ſatisfacere, n.15. ibid.

Hæres beneficiatus prinſquam creditoribus ſoluat, poteſt detrahere expenſas ad ſui defenſionem factas contra alios prætendentes ſe hæredes, num.16. ibid.

in Hæreditariis rebus expenſæ vtiles, & neceſſariæ factæ æquipollent impenſis funeris, n.17. ibid.

Hæreditas quando omnibus eſt ſoluendo excuſatur tutor ſoluens creditoribus poſterioribus cum recepta cautione de reſtituendo prioribus, dec.15.n.11. *Cerro.* 26

Hæres dum legatum ſoluit adimpleta præſumitur conditio per legatarium adimplenda, dec. 24. n.3. *Zarate.* 37

ab Hærede res empta proprio nomine ex pecuniis hæreditariis efficitur hæreditaria, dec 24. n.11.*Zarate.* ibid.

Hæreditaria bona dicuntur obligata pro ære alieno contracto occaſione negotij ſpectantis ad defunctum poſt eius obitum continuati, dec.25. n 1.*Alberg.* 38

Hæreditas ita damnum, ſicut lucrum ſentire debet ex negotio ſub nomine hæreditatis de mandato defuncti continuato, n.2. ibid.

Hæreditatis aditio probatur ex eo, quod quis ceſſerit iura hæreditaria, d.35.n.16.& 18.*Melt.* 57

Hæreditariorum iurium ceſſio citra ius, & nomen hæredis fieri non valet, n.17. ibid.

Hæredibus ad excludendam præſcriptionem mala fides defuncti nocet, dec.36.n.12.*Corrado.* 60

Hæres cum beneficio inuentarij præſeruatur ab omni damno, tam quoad perſonam, quam quoad bona, n 28. ibid.

Hæres beneficiatus tenetur euictionem præſtare rei venditæ à defuncto pro iuribus hæreditatis, num.29. ibid.

de Hæredis re, defunctus potuit diſponere, ſiue inter viuos, ſiue in vltima voluntate, dec.41. n.3. *Priolo.* 70

Hæredis bona, vt hypothecata, & obligata remaneant per contractum defuncti, quænam requirantur, n.4.ibid.& n.7. ibid.

Hæres adeundo hæreditatem ſine beneficio legis, &

& inuentarij, dicitur approbare diſpoſitiones, & contractus initos per defunctum ſuper bonis ipſius hæredis, n. 5. ibid.

Hæres adeundo ſimpliciter hæreditatem conuenitur per creditores defuncti actione perſonali, num. 9. ibid.

Hæres adeundo ſimpliciter hæreditatem defuncti, quaſi contrahit cum creditoribus, n. 8. Declara vt n. 11. & 12. ibid.

Hæres adiens hæreditatem defuncti ſimpliciter ideo conuenitur actione perſonali, quia repræſentat perſonam defuncti, n. 16. ibid.

Hæredis bona non poſſunt dici bona defuncti, num. 17. ibid.

Hæres adiens hæreditatem defuncti abſque inuentario, tenetur in bonis propriis actione perſonali pro implenda voluntate defuncti, non autem actione hypothecaria, n. 20. ibid.

Hæres adeundo hæreditatem ſimpliciter, obligatur quidem ſed ad id tantum, in qua defunctus ſe obligauit, n. 21. ibid.

Hæredes ob deſcriptionem doloſam factam in inuentario, non priuatur illius beneficio, ſed ſolum punitur in duplum, n. 31. 71

Hæredem quem eſſe, probatur ex eo, quod ipſe ſoluat nomine hæreditario debita defuncti, dec. 46. n. 22. *Albergato.* 79

Hæres adiens hæreditatem abſque beneficio inuentarij tenetur de proprio ad ſolutionem debitorum, n. 26. ibid.

Hypotheca.

Hypotheca non cadit ſuper mercibus, quæ quotidie venduntur, dec. 4. n. 5. *Melt.* 7

Hypothecæ tacitæ ratione, quam habet ſuper omnibus bonis mariti; mulieri competit via executiua etiam contra tertium poſſeſſorem pro reſtitutione ſuæ dotis, n. 2. ibid.

Hypotheca, quam quis habet ſuper mercibus, quæ fuerunt diſtractæ, quando remaneat in aliis ſubrogatis in locum illarum, quæ fuerunt alienatæ, n. 8. & n. ſeqq. ibid.

Hypotheca extinguitur in mercibus venditis, & remanet in mercibus ſubrogatis, n. 9. & n. ſeqq. ibid.

Hypotheca inter præſentes præſcribitur decennio, num. 16. 8

Hypotheca ſublata Saluianum ceſſat, n. 17. ibid.

Hypothecæ præſcriptio, vt inducatur requiritur, quod creditor ſciat bona ſibi hypothecata fuiſſe per debitorem diſtracta, n. 19. ibid.

Hypothecæ mulier renuntians, quam habet pro ſua dote ad fauorem alicuius creditoris mariti non dicitur transferre ſua iura dotalia, itavt non poſſit illi exercere ſuper illis bonis ſui viri, n. 29. ibid.

Hypothecæ renuntiatio facta à muliere, quam habet pro ſua dote ad fauorem alicuius creditoris mariti ſuſtinetur, vbi maritus habet alia bona, in quibus poſſit mulier ſatisfieri, & contra illa debet iura ſua exercere, n. 30. ibid.

ſtante Hypotheca ſpeciali dos reſtitui debet in eiſdem bonis, in quibus fuit aſſignata, dec. 6. n. 2. *Dunozetto.* 11

Hypotheca pro fructibus debiti vigore contractus incipit ab ipſo de contractus, num. 13. Amplia vt num. 15. Declara vt num. 16. & 19. deciſ. 7. *Penting.* 12

Hypotheca expreſſa comprehendit omnia in inſtrumento contenta, n. 18. ibid.

Hypothecæ anterioritatem eandem habent fructus debiti ex contractu, quam habet ſors principalis, dec. 8. n. 1. *Pent.* 15

Hypotheca pro dote incipit à die promiſſionis, non autem à die contracti matrimonij, n. 2. ibid.

Hypotheca fauore dotis remanet actio dotalis, illæſa, & priuilegiata in tempore non autem extinguitur per aſſignationem rei, cuius euictio ſequatur, dec. 9 n. 3. *Beuilacqua.* 14

Hypotheca, & actio ad fauorem pupilli pro redditione rationis oritur à die facti inſtrumenti tutelæ, dec. 14. n. 1. *Veroſp.* 24

Hypotheca expreſſa, & anterior præfertur hypothecæ expreſſæ poſteriori, n. 2. ibid.

Hypothecam habet pupillus ſuper bonis tutoris etiam futuris poſt inſtrumentum ſuſceptæ tutelæ, n. 15. 25

Hypotheca ſequitur rem, & ipſius poſſeſſores concomitatur, n. 16. ibid.

Hypotheca amittitur per conſenſum præſtitum alienationis rei hypothecatæ, dec. 16. n. 8. *Veroſp.* 28

Hypothecæ caſſatio legitimè fieri poteſt etiam in præiudicium creditorum, antequam pro denuntiatione fuerit interdictum, n. 9. 29

Hypotheca tacita legalis contrahitur in bonis ſecundi viri ad fauorem pupilli cuius mater tranſiuit ad ſecunda vota ante poſtulatum à iudice tutorem pupillo eique reddita adminiſtratione rationis, n. 11. ibid.

Hypotheca vt inducatur in bonis ſecundi viri ad fauorem filiorum primi matrimonij requiritur, quod mater eorum tutelam legitimè ſuſceperit, n. 12. & 14. ibid.

Hypotheca legalis non admittitur; niſi in caſibus à iure expreſſis, n. 2. 28

Hypotheca cadit in pecuniis, cum extant, dec. 20. n. 3. *Cocc. Dec.* 32

ſub Hypotheca generali bona prohibita alienari non veniunt, dec. 27. n. 2. *Viril.* 41

Hypothecaria poſſunt bona emphyteutica expreſsè alienari prohibita, ſi accedat conſenſus domini directi, n. 5. ibid.

Hypotheca pro legato legatario competit, dec. 30. n. 1. *Corrado.* 44

Hypothecam ſaltem potiorem in re alteri legata, itavt poſſit illam ab aliis auocare, legatarius non habet pro conſecutione ſui legati, n. 6. 45

Hypothecam habent fructus ſocietatis officij renouatæ à die renuntiationis, non autem à die, qua fuit ab initio contracta ſocietas, deciſ. 33. n. 6. *Mele.* 52

Hypotheca anterior poſteriori ſemper præferenda venit, n. 7. ibid.

Hypothecam anteriorem contra tertium poſſeſſorem creditori habenti competit immiſſio vigore Saluiani, n. 8. ibid.

Hypothecam expreſſa bonorum donatorum appoſita in inſtrumento donationis pro illius obſeruantia, excludit diſpoſitionem text. *in l. fin. §. Lucius Titius ff. de donat.* dec. 34. n. 6. *Alberg.* 54

Hypotheca ſpecialis non impedit agere contra bona generaliter obligata ſtante obligatione camerali, dec. 36 n. 11. *Corrado.* 59

Hypotheca anterior, etiam tacita præfertur poſteriori, dec. 37. n. 4. *Manzanedo.* 61

Hypotheca pro dote contrahitur tempore promiſſionis, & contracti matrimonij, non autem tempore traditionis, n. 5. ibid.

Hypotheca

Hypotheca anterior poteſt abſque ſcriptura probari per duos teſtes etiam ad effectum prælationis alteri creditori ſcripturam habenti, n. 13. 62

Hypotheca non requirit ſcripturam, cum ita poſſit probari teſtibus, ſicut inſtrumento, num. 14. ibid.

Hypotheca tacita datur pro dote ex diſpoſitione *l. vnica, §. & vt plen. C. de rei vxor. act.* n. 19. ibid.

Hypotheca tacita inducta à lege fauore dotis non ceſſat vbi concurrunt plures ex cauſa dotis, ſed ille præfertur, qui habet hypothecam anteriorem, n. 20. ibid.

Hypothecam à die conditi teſtamenti, non à die contracti matrimonij habet mulier, quæ ex præcepto Teſtatoris conſequi debet dotem ex bonis ipſius teſtatoris, in illis, d. 38. n. 1. *Panzirolo.* 64

Hypotheca competens mulieribus deſcendentibus pro dote in bonis fideicommittentis, poſſe per grauatos eludi, niſi oriretur à die conditi teſtamenti, n. 2. ibid.

Hypotheca, & actio licet oriatur ad fauorem mulierum deſcendentium in bonis fideicommittentis pro conſecutione ſuarum dotium à die conditi teſtamenti ipſius tamen hypothecæ, & actionis exercitium ſuſpenditur in tempus contracti matrimonij, n. 4. ibid.

Hypothecam in bonis fideicommiſſi habet fideicommiſſarius, & in illis præfertur creditoribus hæredis grauati, n. 12. ibid.

Hypotheca eſt vnum de extremis in iudicio Saluiani requiſitis, d. 41. n. 5. *Priolo.* 69

Hypotheca & obligatio contracta per defunctum non cadit ſuper bonis hæredis, n. 2. ibid.

Hypothecaria accedit actione perſonali, n. 10. Declara vt n. 15. & ſeqq. 70

Hypothecaria actio contra adminiſtratorem doloſum datur à lege pupillis ex ſpeciali priuilegio, num. 23. ibid.

Hypotheca nonquam inducta cenſetur niſi in caſibus à iure expreſſis, n. 24. ibid.

Hypotheca inducitur ſuper bonis deſignatis pro ſatisfactione creditorum. ibid.

Hypotheca non transfertur ſuper re empta ab hærede ex pecunia prouenieente ex pretio rei hæreditariæ hypothecatæ. ibid.

I

Ignorantia.

IGnorantia quod factus ſit locus reſtitutioni dotis non poteſt conſiderari in muliere, quæ pro recuperatione ipſius dotis iudicialiter egit, d. 4. n. 23. *Meltio.* 8

Ignorantia requiritur aduerſus præſcriptionem, vt concedatur reſtitutio in integrum, n. 55. ibid.

Illatio.

Illatio non fit ex diuerſis, deciſ. 4. num. 15. *Meltio.* 8

Illatio non fit ex diuerſis, d. 8. num. 3. *Penzingero.* 13

Immiſſio.

Immiſſio vigore Saluiani conceditur ei, qui probauit creditum cum hypotheca, poſſeſſionem debitorum, & rei conuenti, & identitatem bonorum, d. 14. n. 3. *Veroſpio.* 24

Immiſſio corruit in iudicio Saluiani ob defectum crediti, & hypothecæ, d. 16. n. 2. *Veroſpio.* 28

Immiſſio vigore, *l. fin. de edict. Diu. Adr. tollen.* non datur pro conſecutione legati, d. 31. n. 8. *Zarat.* 47

Immiſſio conceſſa ex non competenti actione eſt nulla, n. 9. ibid.

Immiſſio conceſſa cum clauſula, *omni meliori modo*, conceſſa dicitur modo competenti, num. 10. ibid.

Immiſſio fideicommiſſario concedi debet etiam contra tertium poſſeſſorem probato fideicommiſſo, illiuſque purificatione, & identitate bonorum, n. 14. ibid.

Immiſſio vigore Saluiani interdicti, quibus concurrentibus concedatur, dec. 32. num. 25. *Corre.* 50

Immiſſio vigore Saluiani competit creditori habenti hypothecam anteriorem contra tertium poſſeſſorem, d. 33 n. 8. *Meltio.* 52

Immiſſus ex Saluiano in poſſeſſionem bonorum debitoris creditor anterior, non poteſt impedire, quin alij creditores exerceant iura ſua contra eadem bona, poſtquam ipſe iam ex fructuum perceptione fuit ſatisfactus, n. 9. ibid.

Immiſſio pro indiuiſo conceditur à Rota creditoribus aduerſus aliam creditorem pro rata excedente creditum anterius, n. 19. ibid.

Immiſſio ex vtili Saluiano interdicto concurrentibus credito cum hypotheca poſſeſſione bonorum debitoris, & rei conuenti negari non poteſt, d. 36. n. 7. *Corrado.* 58

Immiſſio pro indiuiſo cum alio creditore poſſidente bona communis debitoris pro credito anteriori, creditoribus poſterioribus concedi poteſt, n. 24. 60

Immiſſio vigore Saluiani negatur agenti contra tertium habentem iura creditorum anteriorum, d. 44. n. 1. *Bicchio.* 74

Impenſa.

Impenſa funeris eſt æs alienum dotis, d. 12. n. 7. *Arguelles.* 21

Impenſa funeris præfertur omni æri alieno, n. 8. ibid

Impenſa funeris præfertur creditori ex cauſa dotis, n. 9. ibid.

Impenſa funeris præfertur credito fiſcali, num. 10. ibid.

Impenſa funeris præfertur alteri cuicumque credito, ſiue anteriori, ſiue poſteriori tacitam, vel expreſſam hypothecam habenti, n. 11. ibid.

Impenſa funeris præfertur credito quarti dotalis, n. 12. & 16. 21. & 22

Impenſa funeris ſolui debet pro rata ab eo, qui lucratur dotem, vel partem, & ſucceſſores mulieris, n. 13. 25

Impenſæ vltimæ infirmitatis habent idem priuilegium quod ſumptus funerum, n. 14. ibid.

Impenſa pro mercede procuratoris, qui defendit iura hæreditaria dicitur neceſſaria, d. 13. num. 1. *Oradino* 22

Impenſa pro mercede procuratoris, qui hæreditatem defendit æquiparatur actioni funerariæ inuentarij, & alijs, quæ ex bonis hæreditariis ante omnia ſolui debent, n. 3. ibid.

Impenſæ pro mercede procuratoris, qui hæreditatem defendit, pro funere, inuentario, & ſimilibus, ſoluuntur creditoribus abſque cautione de reſtituendo, n. 4. ibid.

Impenſæ pro mercede procuratoris,qui hæreditatem defendit pro funere, innentario, & ſimilibus habeat prælationem,& hypothecam, quæ præfertur actionibus hypothecariis anterioribus.n.5. ibid.

Impenſis funeris æquipollent expenſæ vtiles, & neceſſariæ in rebus hæreditariis,factæ, num,17. 23

Implementum

Implementum conditionis reſpiciens fauorem hæredis dicitur per ipſum remiſſum, quoties conditione non adimpleta ſoluit legatum legatario,dec.24.n.4.*Zarate.* 31

Impugnatio.

Impugnare quis non poteſt id,quod ſuus auctor fecit,dec.30.n.11.*Corrado.* 45

Impugnare non poteſt quod fuit ſemel approbatum,dec.44 n.3.*Bicchio.* 53

Impulſiua.

Impulſiua cauſa non attenditur ſed finalia dec, 9. n.14.*Bemol.* 14

Impulſiuæ cauſæ defectus non inualidat actum, num,15. ibid.

Infirmitas

pro Infirmitatis vltimæ vxoris expenſis retentio marito non competit dec.12.num.5.*Argnelles,* 21

ad Infirmitatis vxoris expenſas maritus tenetur,licet infirmitas fuerit longa,grauis,& incurabilis, num.6. ibid.

Inhibitio.

ex Inhibitione ad inſtantiam creditoris perſonaliter præſentata hæredi, ne bona hæreditaria diſtraheret in eius præiudicium ſcientia crediti probatur,dec.15.n.4.*Cerro.* 26

Inhibitio impetrata de conſenſu partium non arctat ad pœnam contrauentionis,n.5. ibid.

Initium.

Initium pignoris obligationis magis inſpicitur in conuentione pignoris, quam initium debiti, dec.27.n.3.*Viril.* 41

Iniuſtitia.

Iniuſtitia ſententiæ impedit effectum ægidianæ, dec,16.n.1.*Vereſp.* 28

Inſinuatio.

Inſinuatio eſt neceſſaria in contractibus donationum tam de iure communi,quam ex conſtitutione Marchiæ,dec 44.n 9.*Bicchio.* 75

Inſtrumentum.

Inſtrumenti productio non requiritur in relaxatione mandati de ſtylo, A. C. quando fuit aliud mandatum relaxatum in actis productum, d.7. n.1.*Pening.* 12

Inſtrumenti obligationis productio non requiritur,quando reus conuentus ſoluendo partem debiti illud agnoſcit,n.2. ibid.

Inſtrumenti productioni renunciare dicitur reus conuentus,ſi citatus ſoluat partem debiti, n. 3. ibid.

abſque Inſtrumenti productione ſi mandatum relaxatum fuerit,& ab eo commiſſa cauſa appellationis poteſt exequi,licet fiat productio in ſecunda inſtantia, ſi in prima reus conuentus agnouit debitum mediante ſolutione partis ipſius debiti,n.4.. ibid.

in Inſtrumento dotali obligatio cameralis contenta porrigitur ad omnia,& ſingula etiam enunciata,& acceſſoriè promiſſa,n.17. ibid.

per Inſtrumentum adæquatæ poſſeſſionis probari poteſt poſſeſſio,& alio non exiſtente in poſſeſſione eſt manutenibilis,dec.11.n.1. *Merl. Dec.* 19

Inſtrumentarius creditor,licet poſterior præfertur chyrographario anteriori, n.6. Declara vt n.7. dec.37.*Manzanedo.* 61

Inſtrumentorum,& teſtium par eſt virtus,num.15. 62

Inſtrumentum publicum facit probationem probatam,dec.44.n.2.*Bicchio.* 74

Inſtrumentum publicum tollit omnem ſuſpicionem ſimulationis,n.8. 75

Interpretatio.

Interpretationem à iure communi recipiunt promiſſiones,dec.1.n.5.*Ghiſil.* 2

Interpretatio violenta,& verbis, & menſis profecutiæ plurimum diſſentanea reiicienda eſt, dec. 10 n.43.*Merl. Decano.* 18

Interrogatio.

Interrogatio Principis teſtituit,quantum condemnatio iudicis abſtulit,dec.10,n.45. *Merl. Dec.* 18

Inualiditas.

ſuper Inualiditate penſionis quando agitur de ſtylo curiæ,cauſa ſolet committi cum clauſula,*ſine praiudicio ſolutionis penſionis*, dec.19. n.15.*Penia.* 32

Inuentarium.

Inuentarium plenè probat contra conficientem, & illius hæredes,dec.15.n.3.*Cerro.* 26

Inuentarium probat,quæ bona remanſerint in hæreditate defuncti,dec.36.n.14.*Corrado.* 59

Inuentarium legitimè confectum dicitur, ſi infra tempus prorogatum,à Iudice factum fuit,d. 41. n.25.*Priolo.* 60

Inueſtimentum.

Inueſtimentum factum contra formam ordinatam à teſtatore non ſuſtinetur,dec.24. n.10. *Zarate.* 37

Inueſtimentum in certis bonis fieri debet non ſolum ab vſufructuario bonorum, cuius pretium reinueſtiri debet in aliis bonis,ſed etiam à proprietario,dec.31.n,18.*Zarate.* 48

Iudicium,& Iudicare,& Iudex.

in Iudicio contentioſo calculus factus à perito electo per iudicem facit ſtatum quoad omnes etiam in diuerſo iudicio,dec.5.n. 19.*Peutingero.* 10

Iudicata res locum non habet,ſtante iniuſtitia ſententiæ,dec.12.n.1.*Arguell.* 21

Iudicium Saluiani reiicit exceptionem turbidam,& altioris indaginis,& diſcuti debet in petitorio, dec.14.n.18.*Vereſp.* 25

in Iudicio poſſeſſorio non admittitur præſumptio, *l.Quintus Mutius, de donation.inter vir.& vxor*, d.16.n.6.*Vereſp.* 28

Iudicis laici ſententia ſuper iure decimandi, qui in hoc caret iuriſdictione præſtat magnum argumentum ad probationem facti antiqui coadiuuanda, maximè in iudicio retinendæ poſſeſſionis,dec.17.n.3.*Cerro mox Card.* 30

in Iudicio retinendæ poſſeſſionis ſufficiunt leuiores probationes,n.4. ibid.

in Iudicio retinendæ poſſeſſionis poſſeſſio probari debet de tempore motæ litis,n.7. ibid.

in Iudicio penſionis eſt procedendum cum clauſula,*ſine retardatione ſolutionis penſionis*, quando penſionarius eſt in quaſi poſſeſſione exigendi, dec.19.n.2.*Penia.* 31

Iudicium.

Iudicium ſpolij eſt magis priuilegiatum, quàm iudicium retinendæ, n. 11. 32
in Iudicio retinendæ denegari non ſolet clauſula, *ſine retardatione ſolutionis penſionis*, vel pro executione litterarum Apoſtolicarum, n. 10. ibid.
Iudicium, *l. diffamari, C. de ingenuis, & manum.* eſt ordinarium, dec. 32. n. 25. *Cerro.* 50
per Iudicij introductionem interrumpitur præſcriptio, dec. 36. n. 20. *Corrado.* 60
in Iudicio Saluiani non admittuntur exceptiones requirentes altiorem indaginem, dec. 40. n. 21. *Carillo.* 68
Iudicis auctoritate ſequeſtrum appoſitum non priuat poſſeſſorem ſua poſſeſſione, dec. 22. n. 2. *Penia.* 34
Iudex ritè, & rectè procedendo transfert poſſeſſionem manutenibilem, d. 31. n. 1. *Zarate.* 47
Iudicis ſcientia, à quo vt poſſit per viam manutentionis retractari, apparere debet de illius iniuſtitia, & iiſdem actis, n. 17. 48

Iuramentum, & Iurare.

Iuramenti obſeruantiæ non repugnat ſtatutum diſponens bona debitoris decocti diſtribuenda inter creditores per æs, & libram, non habita ratione anterioritatis, vel potioritatis, quando debitor non iurauit expreſsè ſe in pecunia ſoluturum, & non in alia re, dec. 1. n. 3. *Ghiſil.* 2
Auth. hoc niſi debitor, C. de ſolut. non procedit, quando quis promiſit cum iuramento ſoluere in pecunia, ſecus ſi iurauit ſoluere, ſed non expreſſit in pecunia, & non in alia re, n. 4. ibi.
Iuramentum regulatur ſecundum naturam actus, vt fortius quidem liget ſeu non in plus, n. 6. ib.
Iurata etſi fuerit promiſſio non rumpendi pacem, ſtatutum ſuper diſtributione pœnæ incurſæ ab eo, qui promiſit hoc locum habet, n. 9. ibid.
Iuratos contractus aduerſus Princeps ſæcularis non poteſt concedere dilationes quinquennales debitoribus, n. 10. ibid.
Iuramentum non poteſt remitti, niſi à Papa, & cum cauſa, n. 11. ibid.
Iuramentum licet adſit in inueſtitura, ex diſpoſitione ſtatuti bononiæ emphyteuta non cadit ob canonem non ſolutum, n. 13. ibid.
Iuramentum tollere poſſunt Papa, & ex canonica, n. 20. 4
Iuratus contractus etiam comprehenditur modus omnis ſi fuerit prohibitus, per per quem poſſit tolli ius, & obſeruantia ſtatuti, n. 22. ibid.
Iuratum ſi ſit debitum maior pars creditorum non poteſt præiudicare minori, dec. 3. n. 3. *Cerro. Decano.* 6
Iuramentum ſeruandum eſt, niſi pendat ad interitum ſalutis æternæ, n. 4. ibid.

Iuriſdictio.

Iuriſdictionem exercere poteſt Princeps ſupremus vel ratione dominij directi, vel illius ſupremi, & alti in ſubditis ſui vaſalli procedendo, & mulctando, dec. 10. n. 13. *Merl. Dec.* 17
Iuriſdictionem tantam numquam cenſetur Princeps vaſallo attribuiſſe, quin maiorem apud ſe retinuerit, n. 16. ibid.

Ius.

Ius, & actio concurrendi cum creditoribus anterioribus per æs, & libram acquiritur creditoribus poſterioribus debitoris decocti, vbi viget ſtatutum ſic diſponens, dec. 1. n. 2 *Ghiſil.* 2
Ius inuiolabile inter hebræos eſt Gazzaga, dec. 9. n. 1. *Beuil.* 14
Ius dominij directi tanquam in bonis feudalibus vel habet Papa in omnibus locis ſitis in ſtatu Eccleſiaſtico, vel ſaltem illud ſupremum, quod altum dominium appellant DD. & quod numquam à ſupremo dominio cenſetur abdicatum, dec. 10. n. 32. *Mel. Dec.* 17
Ius in redecimis dicitur reſiſtere, cum de vna, & eadem re non debeat percipi duplex decima, niſi probato titulo, dec. 11. n. 9. *Dec. mox. Card.* 20
an Ius commune reſiſtat ſolutioni redecimarum, ita vt in illius manutentione requiratur titulus, num. 10. ibid.
Ius nullum in proprietate habet vſufructuarius, dec. 31. n. 15. *Zarate.* 47
de Iure tertij exceptio non admittitur, n. 24. 48
Ius nullum tribuunt partibus tractatus non perfecti, n. 15. ibid.
Iurium pro maiori ſumma, quam ipſis creditoribus realiter ſoluit, ceſſionem referre poteſt creditor poſſeſſor à creditoribus ad tuendam ſuam poſſeſſionem, d. 33. n. 12. *Meltio.* 52
Iurium ceſſio reportari non poteſt, vbi debitum ſoluitur de pecuniis debitoris, dec. 40. n. 2. *Carillo.* 67
Iurium reſeruatio operatur, vt quoad reſeruata nihil actum dicatur, dec. 40. n. 16. *Carillo.* 68
Ius tertij exceptio reſpiciens non poteſt per alium opponi, dec. 24. n 6. *Zarate.* 37
Ius tertij exceptio reſpiciens, tunc maximè allegari non valet quando non eſt excluſiuus iuris agentis, n. 7. ibid.
Iura pignus acquirit tempore, quo contrahitur, dec. 27. n. 4 *Viril.* 41
Ius nullum acquiritur creditoribus in bonis debitoria emphyteoticis alienari prohibitis ante conſenſum domini directi, dec. 28. n. 6. *Viril.* ib.
Ius offerendi competens ſecundo creditori aduerſus priorem, locum non habet. quando bona data fuerunt in ſolutum, aut adiudicata anteriori creditori in vim pacti ab initio in contractu appoſiti, dec. 48. n. 5. *Bicchio.* 81
Ius offerendi non habet ſecundus creditor aduerſus primum quando fuit in adiudicatione, vel deliberatione citatus, n 6. ibid.
Ius offerendi non habet ſecundus creditor aduerſus primum, ſi in deliberatione bonorum debitoris ei facta præſens fuit, n. 7. ibid.
Ius offerendi non habet ſecundus creditor, quando bona debitoris venduntur extraneo licitatori iure creditoris, n. 9. ibid.
Ius offerendi tunc maximè competit ſecundo creditori contra primum, quando iſte per interpoſitam perſonam bona debitoris emit, n. 13. 82
Ius offerendi vt locum habeat non attenditur, an bona debitoris perueniant ad primum creditorem ex contractu iudicialis vel partiū, n. 15. ib.
Ius offerendi remanet excluſum ex poteſtate vendendi pignus tributa primo creditori, n. 18. ibid.
Ius offerendi competens ſecundo creditori ſemper locum habet quando deliberatio bonorum debitoris eſt nulla, n 25. ibid.
Ius offerendi non competit creditori hypothecam non habenti, n 29. ibid

Iuſtificatio.

Iuſtificationem requirit ex eiſdem actis clauſula, *ſi quis exequendum* dec. 7. n. 1. *Penting* 12
ſi non Iuſtificetur ex actis ſententia, & poſſeſſor non habuit ſe pro ſpoliatu, ſequitur, vt per viam manu

manutentionis poſſit recuperare poſſeſſionem naturalem, vigore ſententiæ bili auulſam, dec. 11. num 4.5.& 6. *Merlino Decano.* 19
ſi non Iuſtificetur ſententia ex actis non venit attendenda, n. 12. 20
non Iuſtificat ſententia creditum contra illos, qui non fuerunt in ea citati, dec. 16. numero 4. *Veroſp.* 28
Iuſtificata ſatis dicitur ſimulatio probata cauſa ſimulandi, ſi duo concurrant coniecturæ, dec. 34. num. 19. *Albergato.* 54
Iuſtificatur per inſtrumentum publicum munitum obligatione camerali, creditum cum hypotheca ad effectum, obtinendi immiſſionem in iudicio Saluiani, dec. 36. n. 1. *Corrado.* 58

L

Labor.

LAbore ſuo defraudari graue eſt, dec. 13. n. 12. *Oradino.* 23

Laudum.

Laudum non egreditur perſonas compromittentium, ipsáque iura quoad alios non afficit, dec. 44. num. 13. *Bichio.* 75
Laudum loquens de aliis perſonis, quæ non fuerunt in compromiſſo comprehenſæ corruit ex capite exceſſus, n 14. ibid.

Legalis.

Lex canonica, & Papa iuramentum tollere poſſunt, dec. 1. num. 10. *Ghiſil.* 4
Leges, & ſtatuta legatus de latere concedere poteſt, num. 26. ibid.
Legalis tacita hypotheca contrahitur in bonis ſecundi viri ad fauorem pupilli, cuius mater tranſiuit ad ſecunda vota ante poſtulatum à iudice tutorem pupillo, eique redditam adminiſtrationis rationem, dec. 16. n. 11. *Veroſp.* 29
Legalis hypotheca non admittitur, niſi in caſibus à iure expreſſis, n. 20. ibid.
L. Scripturas, C. qui potior. in pignor. habean. requirit, ne dum ſubſcriptionem trium teſtium, ſed etiam illorum recognitiones, dec. 37. n. 9. *Manzanedo.* 62
L. Scripturas, C. qui potior. in pignor. habean. diſpoſitio ceſſat ceſſante ſuſpicione fraudis, & antidatæ, num. 10. ibid.
Lege per diuerſas, C. mandati. emanauit ad coërcendam litium redemptionem, dec. 44. n. 7. *Bichio.* 75

Legatum, & Legatarius.

Legatum eſt grauatum, & onus fideicommiſſi, ſeu dotis, quod deducendum eſt ante quartum dotale, dec. 12. *Arguelles.* 22
Legatarius non poteſt legatum conſequi non adimpleta conditione à teſtatore iniuncta, dec. 24. num 2. *Zarate.* 37
per Legatarium conditio adimplenda, præſumitur adimpleta, dum hæres legatum ſoluit, n. 3. ibid.
Legatum legatario quoties conditione non adimpleta hæres ſoluit, conditionis implementum reſpiciens fauorem ipſius hæredis, dicitur remiſſum, n. 4. ibid.
Legatario competit hypotheca pro legato, dec. 30. num 1. *Corrado.* 44
Legatario competit Saluianum pro conſecutione legati, num. 2. ibid.
in Legato alternatiuè relicto electio eſt hæredis, qui illud præſtare tenetur, num. 3. ibid.
Legatarius, cui fuit legata certa quantitas præſtanda in certa bonorum ſpecie, bene valet quantitatem petere, n 4. ibid.
Legatarius non habet pro conſecutione ſui legati hypothecam ſaltem potiorem in re alteri legata, itaut poſſit illam ab aliis auocare, n. 6. 45
Legatum conditionale, & habens onus annexum, vt acquiratur legatario, requiritur quod fuerit ab ipſo agnitum, & acceptatum, n. 7. ibid.
Legatum rem ſibi emens, ius vigore legati ſibi competens remittere dicitur, n. 8. ibid.
pro Legati conſecutione non datur immiſſio vigore, *l. fin. de edict. Diu. Adr. tollen.* dec. 31. num. 8. *Zarate.* 47
Legatario habenti onus capiendi rem legatam de manu hæredis, ſubſtitutus non dicitur habere idem onus, ſed poteſt agere ad immiſſionem aduerſus tertium poſſeſſorem ipſius rei, n. 23 48
Legatarius fideiuſſoris ſi ſuper re legata executionem patiatur, poteſt agere pro releuatione, & referre iurium ceſſionem contra omnes, ſicut potuiſſet ipſe fideiuſſor, dec. 40. n. 7. *Cauille.* 67
in Legatarium in re legata ipſo iure actiones vtiles tranſeunt, n 8. ibid.
Legatarius in legata habetur loco hæredis, num 9. ibid.
Legatum factum vxori pro reſtitutione dotis vti non continens ſummam certam, nihil probat, nec inducit confeſſionem dotis receptæ, num. 14. 69
Legatum integræ dotis factum vxori per virum, intelligi debet de bonis dotalibus quæ probentur ab eo actualiter recepta, n. 25. ibid.
Legatum dotis factum à marito vxori non præiudicat creditoribus, n. 26. ibid.

Legatus.

Legatus Sedis Apoſtolicæ non poteſt aliquid ſtatuere contra ſtatuta confirmata à Sede Apoſtolica, dec. 1 n. 25. *Ghiſilerio.* 4
Legatus de latere poteſt concedere leges, & ſtatuta, num. 16. ibid.
Legati cauſa, cum reperiatur à iure priuilegiata, eſt potior cauſa dotis in concurſu, dec. 3. num. 1. *Penting.* 6

Legitima.

in Legitimam imputantur bona habita à filio ex ſubſtantia teſtatoris, dec. 6. num. 8. *Dunozetto.* 11
Legitimæ onus impoſitum reiicitur, dec. 39. num. 2. *Ghiſilerio.* 65

Legitimus.

Legitimus defenſor dicitur is, ad quem defenſio cauſæ principaliter ſpectat, dec. 14. numero 8. *Veroſp* 24
Legitimi contradictores ad impediendam immiſſionem fideicommiſſariæ diſtractæ à grauato pro ſuis detractionibus, dec. 34. n. 3. *Alberg.* 53

Læſio.

Læſionem allegans tenetur plenè, & concludenter probare, dec 9. n. 17 *Beuilacq.* 14

Liberatio.

Liberatio ad obligatione quoad reſiduum non conceditur debitori decocto, cuius bona diuiduntur per æs, & libram inter creditores ex diſpoſitione ſtatuti, ſi bona non ſufficiant pro integra ſatisfactione, d. c. 1. n. 8. *Ghiſil.* 2
Libera remanent ab omni onere fideicommiſſi bona fideicommiſſi alienata per filium, cui compe-

petit detractio legitima, deciſ. 34. num. 1. *Alberg.* 53

Libertatio facta quoad vnum ex obligatis in cenſu non operatur quod dicatur liberatus fundus cenſualis reſpectu aliorum coobligatorum, licet fundus ad ipſos non ſpectet, dec. 40. num. 15. *Carillo.* 68

Licitator.

Licitator extraneus, cui bona venduntur iure creditoris, illa habet libera ab hypotheca creditorum poſteriorum prout erant penes debitorem tempore contracti pignoris fauore primi creditoris, dec 48. n. 10. *Bichio.* 81

Licitator extraneus, cui bona fuerunt deliberata, ſi declaret emiſſe pro creditore, & nomen tantum præſtaiſe, habetur ac ſi deliberatio facta fuiſſet ipſi creditori, n. 11. ibid. & n. 23. 82

Limen.

à Limitibus diuidentibus territoria, & iuriſdictiones non infertur ad terminos decimatorios Eccleſiarum, dec. 18. n. 2. *Cocc. Dec.* 31

intra Limites ſuæ parochiæ eſſe, vel ſpectare ad quaſi poſſeſſionem, non releuat quaſi poſſeſſio percipiendi decimas, niſi conſtet ius decimandi, n. 3. ibid.

Limitatio.

Limitatio temporis operatur, vt prohibitum ad tempus poſt illud cenſeatur permiſſum, dec. 7. num. 10. *Peut.* 12

Liquidatio.

Liquidatione ſummæ debitæ non præcedente mandatum relaxatum non ſubſtinetur, nec exequi poteſt, dec. 4. n. 1. *Meltio.* 7

Lis.

Litis ſubſtentatio probat poſſeſſionem rei conuenti, dec. 11. n. 7. *Merl. Decan.* 19

Et hoc multo magis procedit iunctis adminiculis, num. 8. 20

Lite pendente regulariter prohibita eſt ſequeſtratio, dec. 21. n 1. *Penia.* 34

Lite pendente ſequeſtratio multo magis eſt prohibita, quando non conſtat de dilapidatione, n. 2. ibid.

Lite pendente ſequeſtro non eſt locus, niſi conſtet de dilapidatione, n. 3. ibid.

Lite pendente ſequeſtratio non eſt concedenda propter ſolum timorem dilapidationis per partem aduerſam allegatum, n 4. ibid.

Lite pendente ſuper penſione quando litigatur non tenetur titularis præſtare cautionem de iudicato ſoluendo, n. 8. ibid.

Lite, & appellatione pendente executorialium relaxationi non eſt locus, n. 9. ibid.

Lite pendente actus ſuperueniens ſuffragatur ad ſuſtinendam ſententiam iam latam, quando prouenit ex cauſa de præterito, deciſ. 24. num 8. *Zarate.* 37

Litis pendentia in alio tribunali, vt cauſet attentata, opponi debet, dec. 31. n. 11. *Zarate.* 47

Litis pendentiæ ſcientia oritur ex vſu citationis cum inhibitione, n. 6. ibid.

dum Lis pendet in Rota, ſtante diuerſitate cauſarum, attentatæ non dicuntur ſententiæ obtentæ in alio tribunali. n. 12. ibid.

Litis ſubſtentatio probat poſſeſſionem rei conuenti, dec. 36. n. 4. *Corrado.* 58

Locum.

Loca montium non cadunt ſub hypotheca, num. 1. Declara vt dec. 46. n. 4. *Alberg.* 78

Locupletatio.

Locupletari cum aliena iactura non decet, dec. 13. num. 10 *Oradino.* 23

Lucrum.

Lucrum attuliſſe dicitur ille, qui bona defendit, & à moleſtiis liberauit, dec. 11. n. 11. *Oradino.* 23

Sicut Lucrum, ita damnum hæreditas ſentire debet ex negotio ſub nomine hæreditatis de mandato defuncti continuato, dec. 25. num. 2. *Albergato.* 38

Lucrum dotale dicitur cauſa priuilegiata, ſicut ipſa dos, dec. 46. n. 5. *Alberg.* 78

M

Mandatum.

Mandati relaxationem non quidem impedire poteſt dilatio conceſſa à maiori parte creditorum, ſed executionem, deciſ. 1. num. 6. *Emerix.* 6

Mandatum relaxatum non præcedente liquidatione ſummæ debitæ non ſubſtinetur, nec exequi poteſt, dec. 4. n. 1. *Melt.* 7

Mandatum aliud quando fuit relaxatum in actis productum tunc productio inſtrumenti non requiritur in relaxatione mandati de ſtylo A. C. dec. 7. n 1. *Peutinger.* 12

Mandatum ſi fuerit relaxatum abſque productione inſtrumenti, & ab eo commiſſa cauſa appellationis poterit exequi, licet fiat productio in ſecunda inſtantia, ſi in prima reus conuentus agnouit debitum mediante ſolutione partis ipſius debiti, num. 5. ibid.

Mandati actio competit procuratori pro conſecutione ſuæ mercedis, dec. 13. n. 19. *Orano.* 23

Mandatum contra vnum relaxatum non probat contra tertium non citatum, deciſ. 14. num. 4. *Verosp.* 24

Mandatum probat contra tertium creditorem non citatum, quando conſtat principalem debitorem non remanſiſſe indefenſum, n. 6. ibid.

Mandatum præiudicat alteri concreditori, & cuilibet tertio non citato, ſtantibus confeſſione debitoris, & aliis adminiculis, n. 9. ibid.

Mandatum contra bona hæreditaria relaxatum, tutor ſi non reddat rationem de bonis hæreditariis, poteſt contra ipſum exequi, dec. 15 num. 22. *Cerro.* 27

Mandatum de manutenendo obtentum ab eo, de cuius poſſeſſione dubitari contingit probat poſſeſſionem, dec. 36. n. 5. *Corrado.* 58

Manutentio.

Manutenenda venit poſſeſſio, quæ ſemel probata præſumitur continuata, dec. 11. num. 3. *Merlini Decan.* 19

per Manutentionis viam poſſeſſor, qui non habuit ſe pro ſpoliato, poteſt recuperare poſſeſſionem naturalem vigore ſententiæ ſibi auulſam, ſi ſententia non iuſtificetur exactis, n. 4. 5. & 6. ibid.

Manutentio vt concedatur aduerſus executionem ſententiæ iudicialis, debet doceri de nullitate vel iniuſtitia, adeo clara, vt nulla poſſit tergiuerſatione celari, dec. 31. n. 3. *Zarato.* 47

Manutentio, & retentio antecedentem poſſeſſionem neceſſario ſupponunt, deciſ. 36. num. 6. *Corrado.* 58

Marinus.

Maritus.

Mariti facta præſumitur vxor ſeire, dec.4.num.20. *Melsio.* 8

Maritus vbi habet alia bona in quibus poſſit mulier ſatisfieri, ſubſtinetur renunciatio facta à muliere hypothecæ, quam habet pro ſua dote ad fauorem alicuius creditoris mariti, & contra illa debet ſua iura exercere, n.30. ibid.

Marito non competit retentio pro expenſis vltimæ infirmitatis vxoris, dec.12.n.5. *Arguelles.* 21

Maritus tenetur ad expenſas infirmitatis vxoris, licet infirmitas fuerit longa, grauis, & incurabilis, num 6. ibid.

Mariti fauore præſumptio, *l.quintus mutius ff.de donat. inter vir.& vxor.* militat contra vxorem, & illius hæredem, non autem contra extraneum, dec.16 num.5.*Veroſp.* 28

quando Mariti magna paupertas probatur, tunc ceſſat præſumptio, *leg.quintus mutius.ff.de donat, inter vir.& vxor.*num.7. ibid.

Mater.

Mater filiorum primi matrimonij requiritur, quod tutelam legitimè ſuſcipiat, ad hoc vt hypotheca inducatur in bonis ſecundi viri ad fauorem filiorum primi ipſius matrimonij, dec.16. n.12.& 14. *Veroſp.* 29

Mater adminiſtrans bona filij non ſeruatis ſolemnitatibus iuris, non cenſetur adminiſtraſſe vt tutrix n.13. ibid.

contra Matrem tutricem ſucceſſoris priuatio inducta non intrat ſi illa ſolum pro tutricis officio fungatur, n 17.contrarium, n.18. ibid.

Mater non tenetur donare filiam, niſi in ſubſidium, dec 46.n.24 *Alberg.* 79

Matrimonium.

Matrimonio conſtante dos non eſt reſtituenda, dec.9. n.5.*Benilacqua.* 14

Matrimonio adhuc conſtante, dos repetitur cum fructibus interim perceptis, n.6. ibid.

Matrimonio conſtante dos repeti poteſt ex cauſis in iure expreſſis, n.7. ibid.

Matrimonio conſtante dos reſtituitur, vt vxor fundum idoneum cum pecunia dotali acquirere valeat, num 8. ibid.

Matrimonio conſtante fundus dotalis conſtitutus exit ex dominio mariti, n.10. ibid.

ex Matrimonij cauſa donatio non dicitur facta, quando ſuperuenit poſt capitula matrimonialia, & inſtrumentum dotale in quibus nulla ſit facta mentio talis donationis, deciſ.34. num.26.*Alberg.* 55

Melioramentum.

Melioramenta neceſſaria deducuntur ante quartum dotale, dec 12 n.17. *Arguelles.* 22

Melioramenta neceſſariam dotem minuunt, tamquam æs alienum, n 18. ibid.

Mercator.

Mercatorum Bononiæ ſtatutum fori, diſponit bona mercatoris decocti diuidenda eſſe per æs & libram inter creditores tam inſtrumentarios, quam chyrographarios non habita ratione anterioritatis, vel poſterioritatis, deciſ.2. num.1. *Ghiſile io.* 2

Mercatorum fori ſtatutum diſponens quod creditores conueniant per æs & libram in bonis decocti, emanauit ad fauorem creditorum, non autem debitoris, n.7. ibid.

Mercatorum Bononiæ fori ſtatutum diſponens, quod bona decocti diſtribuantur per æs, & libram inter creditores, comprehendit etiam creditores habentes inſtrumenta iurata, num.12 ibid.

Mercatorum Bononiæ fori ſtatuta locum habent non ſolum inter mercatores, ſed etiam inter alios, &.in diuerſa cauſa, quam mercaturæ, num.15. 5

Mercatorum Bononiæ fori ſtatuta fuerunt à Sede Apoſtolica confirmata in forma ſpecifica, n.17. ibid.

Mercatorum Bononiæ fori ſtatuta ſi fuerint confirmata à Papa in forma ſpecifica, dicuntur papalia, & debent ſeruari, num.19. 4

Mercatorum Bononiæ fori ſtatuta comprehenduntur ſub concluſione ſtatutorum Bononien. num.21. ibid.

Merces.

pro Mercede procuratoris, qui defendit iura hæreditaria impenſa dicitur neceſſaria, deciſ 13. num.2. *Oradino.* 22

pro Mercede procuratoris, qui hæreditatem defendit, impenſa æquiparatur actioni funerariæ, inuentarij, & aliis, quæ ex bonis hæreditariis ante omnia ſolui debent, n.3. ibid.

pro Mercede procuratoris defendentis hæreditatem, impenſæ pro funere, inuentario, & ſimilibus ſoluuntur creditoribus abſque cautione de reſtituendo, n.4. ibid.

pro Mercede procuratoris, qui hæreditatem defendit, impenſæ pro funere, inuentario.& ſimilibus habent prælationem, & hypothecam, quæ præfertur actionibus hypothecariis anterioribus, n.5. ibid.

pro Mercede procuratoris expenſæ factæ ſpectant ad defenſionem bonorum, & ad perpetuam illorum ſecuritatem, n 6. 23

pro Mercede procuratoris, qui bona hæreditaria defendant, expenſæ factæ concernunt ipſa corpora bonorum, tamquam illis annexa, n.7. ibid.

in Mercedis receptione debitæ pro defenſione bonorum hæreditariorum, procurator non tenetur cauere de reſtituendo prioribus, & potioribus, quia aliis præfertur, n.20. ibid.

pro Mercede procuratoris, qui bona hæreditaria defendit, expenſæ dicuntur vtiles, etiamſi procurator in cauſa ſuccubuerit. quia iura hæreditatis non debent remanere indefenſa, num.21. ibid.

pro Mercede procuratoris defendentis bona hæreditaria, præfertur ipſemet procurator omnibus alij creditoribus anterioribus, & hypothecam habentibus ſine aliqua cautione de reſtituendo prioribus.& potioribus, num.22. ibid.

contra Merces debitoris non datur Saluianum poſtquam fuerunt illæ per ipſum diſtractæ, dec 4 num 6. *Meltio.* 7

in Mercibus venditis extinguitur hypotheca, & remanet in mercibus ſubrogatis.n.9. Declata vt num. ſeqq. ibid.

Merces ſalſamentariæ ſpatio triennij præſumuntur conſumptæ, n.12. ibid.

Merces non ſunt aptæ producere fructus, n.13. 8

Minor.

Minori præiudicare non poteſt maior creditorum pars, ſeruata forma, *l.vlt. C. qui bon.ced.p. ff.* vbi quod eſt de ſubſtantia, vt creditores in ſimul conueniant, dec.3.n.1.& 2. *Coccino Decano.* 6

Minori

Minori præiudicare non poteſt maior pars creditorum, ſi debitum eſt iuratum, num. 5. ibid.
contra Minorem currit præſumptio longiſſimi temporis, dec. 56. n. 19. *Corrado*, 60

Modus.

Modus omiſſis, ſi fuerit prohibitus, per quem poſſit tolli vis, & obſeruantia ſtatuti, comprehendit etiam contractus iuſtus, d. 1. n. 12. *Ghiſil.* 4

Momentaneum.

Momentanea ſolutio non transfert dominium, niſi commodum obueniat ſoluenti, dec. 20. num. 6. *Coccino Decano*, 38
Item non transfert dominium, ſi reſtitutio pecuniarum ſit conuentionalis, ſecus autem ſi ſit liberalis, etiam quod commodum non obueniat ſoluenti, n. 7. ibid.
Momentanea reſtitutio pecuniarum donatarum adhoc vt mutuetur ex æquitate, & propter commodum dominij, non impedit tranſlationem dominij, n. 11. ibid.

Mulier.

Mulieri competit via executiua etiam contra tertium poſſeſſorem pro reſtitutione ſuæ dotis ratione tacitæ hypothecæ, quam habet ſuper omnibus bonis mariti, dec. 4. n. 2. *Mele.* 7
Mulier vigore ſtatuti Vrbis, *lib. 1. c. 85.* agere poteſt executiuè contra tertium pro ſua dote, n. 3. ibid.
Mulier vt agere poſſit pro recuperatione ſuæ dotis contra certa bona, ſufficit quod probet illa fuiſſe in bonis mariti de tempore obligationis, num. 4. ibid.
In Muliere non poteſt conſiderari ignorantia, quod factus ſit locus reſtitutioni dotis, qua pro recuperatione ipſius dotis iudicialiter egit, num. 13. 8
Mulier ſi facit renonciationem, ipſa renunciatio non ſubſtinetur vltra medietatem ſuæ dotis, n. 27. *Declara* vt n. 28. ibid.
Mulier renuncians hypothecæ, quam habet pro ſua dote ad fauorem alicuius creditoris mariti, non dicitur transferre ſua iura dotalia, itavt non poſſit illa exercere ſuper aliis bonis ſui viri, num. 29. ibid.
Mulier ſi facit renunciationem hypothecæ, quam habet pro ſua dote ad fauorem alicuius creditoris mariti ſubſtinetur ipſamet renunciatio vbi maritus habet alia bona, in quibus poſſit mulier ſatisfieri, & contra illa debet iura ſua exercere, num. 30 ibid.
vltra Mulieris, & filij perſonam priuilegia dotis non extenduntur, dec. 5. n. 2. *Peuting.* 9
Mulieri priuilegium prælationis competens pro dote non poteſt ab extraneo allegari, n. 4. ibid.
Mulieribus pro ſuis dotibus priuilegium prælationis conceſſum, non tranſit mortua muliere niſi ad filios, n. 5. ibid.
Mulieri pro dote priuilegium prælationis competens non tranſit in extraneum, ſed tantum hypotheca ſine prælatione, n. 6. ibid.
Mulier non tenetur diſcutere bona vinculata penès tertios exiſtentia, ſed poteſt recta via agere contra bona fideicommiſſo ſubiecta pro conſecutione ſuarum dotium, n. 13. 10. *Declara* vt num. 16. ibid.
Mulier, cui fuerunt aſſignata certa bona pro fundo dotali non niſi contra illa actionem habet, dec. 9. n. 9. *Bonilacqua*, 14
Mulieri vel ſuis, fit reſtitutio dotis, non autem viro, num. 11. ibid.
Mulier non debet melioris conditionis eſſe ſi de facto bona filij adminiſtrauit, quam ſi iuris ordine ſeruato, dec. 16. n. 19. *Verosp.* 29
Mulieris obligatio, quæ tutelam legitimè ſuſcepit, fortior eſt, quam illius, quæ de facto adminiſtrauit, n. 21. ibid.
Mulier poteſt pro recuperatione ſuæ dotis promiſſæ in pecunia agere contra bona ſibi bene viſa pro ſuo credito hypothecata, nec tenetur excutere bona empta ex pecunia dotali, dec. 36 n. 11. *Corrado*, 59
Mulier non tenetur pro recuperatione ſuæ dotis agere contra bona intricata, & litigioſa, n 13 ib.
Mulier, quæ ex præcepto teſtatoris conſequi debet dotem ex bonis ipſius teſtatoris, habet in illis hypothecam à die conditi teſtamenti, non à die contracti matrimonij, dec. 38. num. 1 *Panzirolo*, 64
Mulieribus deſcendentibus pro dote in bonis fideicommittentis hypotheca competens poſſet per grauatos eludi niſi oriretur à die conditi teſtamenti, n 2. ibid.
Mulier deſcendens à fideicommittente conſequi debet in bonis fideicommiſſi dotem cum priuilegio potioritatis aduerſus quoſcumque creditores grauatorum vigore, *Auth. res quæ, C. com. de legat.* n. 13. ibid.
Mulier agens vigore, *Auth. res quæ, C. com. de leg.* pro conſecutione ſuarum dotium in bonis fideicommittentis. poteſt concurrere cum aliis creditoribus ad menſuram ſuæ hypothecæ in bonis iuriſdictionalibus vigore dictæ Bullæ Baronum, n. 8. 65
Mulieri competit actio pro reſtitutione dotis contra bona dotalia data inæſtimata, dec. 40. n. 18. & 23. *Carillo*, 68

N

Neceſſarium.

Neceſſaria melioramenta deducuntur ante quartum dotale. dec. 12. n. 17. *Arguell.* 22
Neceſſaria meliotamenta dotem minuunt, tanquam æs alienum, n 18. ibid
Neceſſaria dicitur impenſa pro mercede procuratoris defendentis iura hæreditaria, dec. 13. n. 31 *Oradinò*. 22
Neceſſaria non eſt citatio in executione parti capiendi poſſeſſionē propria auctoritate, licet imploretur officium iudicis, n. 9. Declara vt n. 10. dec. 32. *Cerro*, 56

Negotium.

Negotij creditores poſſunt conuenire eum, qui in ipſo negotio ſe ſocium fecit dec. 35. n. 11. *Alberg.* 59

Nepos.

Nepotes veniunt ſub vocatione filiorum, dec. 38 n. 6 *Panzir.* 64
Nepotes veniunt ſub nomine filiorum quoties teſtator illud expreſſit cum verbis denotantibus perpetuitatem, n. 8. ibid.

Nomen.

Nomen proprium expendens induit perſonam ſocij, adeo vt in ſolidum teneatur pro debitis occaſione negotij, ſeu ſocietatis contractus, dec. 2. n. 5. Emerix, 5

Nouatio.

Nouatio de iure nouiſſimo non præſumitur, niſi

fiat expreſsè; ideoque ab allegante eſt concludenter probanda, dec. 32. n. 12. *Cerro.* 50

Nouum.

Noua non dicitur productio quæ fit ad corroborationem probationis iam factæ ſed retrotrahitur ad acta prioris inſtantiæ, & ſemper attenditur, dec. 7. n. 6. *Pentingerio.* 12

Nullus.

Nullus alterius facto prægrauari debet de iure communi, dec. 16. n. 16. *Veroſp.* 29

Nulla eſt immiſſio conceſſa ex non competenti actione, dec. 31. n. 9. *Zarate.* 47

Nulla dicitur datio in ſolutum facta vxori pro dote conſiſtente in certis corporibus, nec præiudicat alijs creditoribus, dec. 40. n. 22. *Carillo.* 69

Numeratio.

Numeratio probatur ex aſſertione notarij, quam quis recepit in ſui, & teſtium præſentia, dec. 20. num. 1. *Cocc. Decan.* 32

Numeratio pecuniarum transfert dominium in recipientem, n. 2. ibid.

Nurus.

Nurus pro repetitione dotis ſolutæ ſocero, vel marito de ipſius ſoceri conſenſu habet obligata non minus bona viri, quam ſoceri, dec. 9. n. 4. *Beuilacq.* 14

O

Oblator.

OBlatores tres ad minus requiruntur pro validitate ſubhaſtationis, dec. 48. n. 16. *Bich.* 82

Obligatio, & Obligatum.

Obligata remanent bona teſtatoris, qui per modum præcepti, vel deſiderij mandauit aliquod negotium exerceri ſub ſuo nomine, ad fauorem creditorum ipſis negotij, dec. 2. n. 1. *Emerix.* 5

Obligatio, & alienatio fit pro debitis habentibus cauſam ab ipſo prohibente, tunc alienationis prohibitio non impedit quin bona poſſint obligari, & alienari, ead. dec. n. 4. ibid.

Obligatis in forma cameræ ad reſtituendas pecunias habitas prioribus, & potioribus creditoribus, cenſetur debitor principalis, & contra eum recta via agi poteſt, deciſ. 5. numero 18, *Pentingerio.* 10

Obligationis inſtrumenti productio non requiritur, quando reus conuentus ſoluendo partem debiti illud agnoſcit, deciſ. 7. numero 2. *Pening.* 12

Obligatio cameralis in inſtrumento dotali concontenta porrigitur ad omnia, & ſingula etiam enunciata, & acceſſoriè promiſſa, ead. dec. n. 17. ibid.

Obligata non minus bona viri, quam ſoceri habet nurus pro repetitione dotis ſolutæ ſocero, vel marito de ipſius ſoceri conſenſu, dec. 9. num. 9. *Beuilacq.* 14

Obligatio vt inducatur ex epiſtola, neceſſe eſt, quod in illa contineatur explicita promiſſio, dec. 15. num. 9. *Cerro.* 26

Obligationi dies adiecta non impedit illius ortum à die contractus, n. 16. 27

Obligatio in diem non tribuit actionem ad effectum exactionis ante aduentum diei, num. 18. ibid.

Obligatio inducta in bonis mariti propter debita vxoris exorbitat à iure communi, dec. 16. n. 15. *Veroſpio.* 29

Obligatio mulieris, quæ tutelam legitimè ſuſcepit fortior eſt, quam illius, quæ de facto adminiſtrauit, ead. dec. n. 21. ibid.

Obligata pro ære alieno contracto occaſione negotij ſpectantis ad defunctum poſt eius obitum continuati, dicuntur bona hæreditaria, dec. 25. num. 1. *Albergato.* 28

Obligata remanent bona teſtatoris, pro negotio, in quo teſtator permiſit ſuum nomen expendi, ne contrahentes decipiantur, n. 5. ibid.

Obligationis cauſa ceſſante, ceſſat ipſa obligatio dec. 26. num. 6. *Meltio.* 40

Obligationis pignoris initium magis inſpicitur in conuentione pignoris, quam initium debiti, dec. 27. num. 3. *Viril.* 41

Obligari non poteſt ex ſimplici confeſſione ille, qui ex diſpoſitione ſtatuti prohibetur actum facere abſque certis ſolemnitatibus, dec. 30. n. 13. *Corrado.* 46

Obligata bona ſpecialiter ſunt prius excutienda, nec poteſt illis omiſſis agi contra alia generaliter obligata in præiudicium aliorum creditorum, num. 14. ibid.

Obligatio Cameralis tribuit creditori electionem bonorum debitoris reiecta excuſſionis neceſſitate, dec 36. n. 13. *Corrado.* 59

Obligatio, & hypotheca contracta per defunctum non cadit ſuper bonis hæredis, dec. 41. num. 2. *Priolo.* 70

Obligatio Cameralis concludit etiam bona hæredum, ead. dec. n. 6. 58

Obligatio defuncti reſtricta ad bona propria non poteſt extendi ad bona propria hæredis adeuntis hæreditatem ſimpliciter, n. 14. 59

Obligationis cauſa finali ceſſante, ceſſat, & ipſa obligatio, dec. 45. n. 5. & 7. *Melt.* 76

Obſeruantia.

Obſeruantiæ iuramenti non repugnat ſtatutum diſponens bona debitoris decocti diſtribuenda inter creditores per æs & libram non habita ratione anterioritatis, vel potioritatis, quando debitor non iurauit expreſsè ſe in pecunia ſoluturum, & non in alia re, dec. 1. n. 3 *Ghiſilerio.* 2

Auth. hoc niſi debitor, C. de ſolut. non procedit, quando quis promiſit cum iuramento ſoluere in pecunia, ſecus ſi iurauit ſoluere, ſed non expreſſit in pecunia, & non in alia re, num. 4. ibid.

Officium.

Officia vacabilia Romanæ Curiæ reſpectu tituli, & dominij non ſunt in commercio, nec cadunt ſub hypotheca creditorum, dec. 23. n. 1 *Cerro.* 35

Secus eſt de pretio, quod ſub huiuſmodi hypotheca venit, n. 2. ibid.

Sed id intelligitur, ſecuta officij reſſignatione, & venditione, n. 3. ibid.

Officiorum vacabilium facta venditione, pretioque ab emptore ſoluto, inter creditores hypothecarios venditoris illud diſtribuendum venit, & conſignandum eſt ſecundum vniuſcuiuſque anterioritatem, n. 4. ibid.

Officiales ex conſtitutione 12. Pij IV. ſocietates contrahere poſſunt ſuper ſimilibus officiis infra ipſorum valorem, n. 7. ibid.

Et ſub eius non venit titulus, nec dominium officiorum, quod non eſt in commercio, n. 8. ibid.

Ita nec pretium, num. 11. 36

Sed credentes pecunias ad ſocietatem admittuntur

tur tantum ad participationem fructuum, & emolumentorum, n.9. 35

Et durante ſocietate ſit particeps omnium fructuum dicti officij proportionabiliter, & pro rata, n. 10. ibid.

Officij ſocietas extinguitur per venditionem, vel reſignationem, n.12. 36

ſuper Officiis ſocietates contrahuntur tantum, & dantes pecunias admittuntur dumtaxat ad participationem fructuum, quod eſt omnino licitum, & honeſtum, n. 17. ibid.

Opera.

Opera præſtita à procuratore, pro defenſione hæreditatis adeo illi adhærent, vt eo minus dicatur in hæreditate adeſſe, quantum procuratori pro mercede debetur, deciſ. 13. num. 1. *Ordino.* 22

Officiales.

Officiales Principis in caſu criminis receptionis bannitorum poſſunt agere etiam contra ſubditum Baronis, & Principis, dec. 10. n. 14. *Merl. Dec.* 16

Onus.

Onus, & grauamen fideicommiſſi, ſeu dotis eſt legatum, quod deducendum eſt ante quartum dotale, dec. 12. n. 15. *Arguell.* 22

Oneri ſubiectum fundum emens facta mentione ipſius oneris, quando dicatur accollare ipſum onus in ſe dec. 26. n. 3. *Meltio.* 40

ex Onerosa cauſa dicitur donatio facta ex cauſa matrimonij, dec. 34. n. 15. *Albergato.* 55

Onus legitimæ impoſitum reiicitur, n. 2. dec. 39. *Ghiſilerio.* 53

Oratio.

Oratio continere non debet repugnantia, dec 7. n.7. *Pening.* 12

Ordinatio.

Ordinatio negotij fundacalis facta à teſtatore ob libertatem commercij, inter mercatores, neceſſariam importat facultatem alienandi, d. 25. n.7. *Albergato.* 39

Ordinatum fideicommiſſum ab eo, qui certum negotium exerceri mandauit, intelligi debet in aliis bonis, quæ non alienabuntur occaſione dicti negotij, n.8. ibid.

P

Pactum.

PActum initum quoad partem non influit in totum, dec. 7. *Pening.* 12

Pactum procedendi non citato debitore congruit facultati capiendi poſſeſſorem propria auctoritate, dec. 32. n. 8. *Cerro.* 50

Pœna.

Pœnæ, & confiſcationes, quæ perueniunt ex contrauentione conſtitutione Papæ ſupremi Principis (quidquid eſſet de aliis pœnis iure communi impoſitis) ſpectant ad fiſcum Pontificium, dec. 10. n. 17. *Merl. Dec.* 17

Non autem fiſco Baronis, ſeu Principis inferioris, quamuis in illius territorio bona ſubditi condemnati poſita ſint, n. 18. 19 & 20. ibid.

Pœna, & confiſcatio debet ſpectare ad illum Principem, cuius maieſtas fuit læſa, num. 21. ead. dec ibid.

Pœna cedit lucro eius, qui læditur, vt is iniuriæ ſuæ habeat vltionem, n. 22. ibid.

Pœna contumaciæ applicanda venit Principi, non autem feudatario, ſi ſubditus Baronis non compareat ad iuſſum Principis ſuperioris, n. 23. ibid.

Papale.

Papalia dicuntur ſtatuta fori mercatorum Bononiæ cum fuerunt confirmata à Papa in forma ſpecifica, & debent ſeruari, dec. 1. n. 19. *Ghiſil.* 4

Pars.

Partis confeſſio deſeruit pro adminiculo, vt probetur confeſſio rei conuenti dec. 11. n. 9. *Merl. Dec.* 20

Pater.

in Patris præiudicium poſſidentis bona illa ex debito filij non poſſunt confiſcari, dec. 11. *Merl. Dec.* ibid.

Siue conſiderentur huiuſmodi bona tanquam peculium profectitium filij, n. 14. ibid.

Siue vt aduentitium peculium, n. 15. ibid.

Pater in bonis profectitiis, & aduentitiis filiorum habet vſumfructum, n. 16. ibid.

Pater in bonis aduentitiis filiorum ad aliquod non tenetur ex debito eorum, n. 17. ibid.

Patri reſeruantur in ſolatium patriæ poteſtatis bona caſtrenſia filij, & non confiſcari poſſunt ex ipſius filij delicto, n. 18 ibid.

Et ita eſt verior receptior, & æquior opinio, n. 19. ibid.

Pater non poteſt alienare bona filij, abſque iuſta cauſa, licet ſit illius adminiſtrator, dec. 24. n. 15. *Zarato.* 37

Pater alienare non poteſt bona filij grauata fideicommiſſo ſine iuſta cauſa, & decreto iudicis, n. 16. ead. dec. 38

Pater non poteſt alienare bona aduentitia filij, ſine iuſta cauſa, dec. 31. n. 16. *Zarato.* 48

Pater fideicommiſſo grauatus non poteſt præiudicare filiis vocatis, ad fideicommiſſum, n. 20. ibid.

Pater acquirens pro ſe, & hæredibus, & ſucceſſoribus, non dicitur feciſſe negotium vtile pro filiis, n. 22. ibid.

Pater non poteſt grauare filium in legitima, d. 39. n. 1. *Ghiſil.* 65

Pecunia.

Pecuniarum numeratio transfert dominium in recipientem, dec. 20. n. 2. *Coccino Decano.* 36

In Pecuniis hypotheca cadit, cum extant, num. 3. ibid.

Pecuniarum dominium abdicatur, ſi detur ordo, quod pecuniæ ſoluantur ſub certa conditione, ſed contrarium verius, n. 4. ib. & 12. ead. dec 35

Pecuniarum momentanea reſtitutio donatarum ad hoc, vt mutuetur, ex æquitate, & propter commodum domini, non impedit tranſlationem dominij, n. 11. ibid.

Pecuniæ ſolutæ creditoribus recepta obligatione de reſtituendo prioribus, & potioribus dicitur extare, dec. 38. n. 20. *Panzirolo.* 65

Pendentia.

Pendentia litis in alio Tribunali, vt cauſet attentata, opponi debet, dec. 31. n. 11. *Zarato.* 47

Penſio.

in Penſionis iudicio eſt procedendum cum clauſ. *ſine retardatione ſolutionis penſionis*, quando penſionarius eſt in quaſi poſſeſſione exigendi, dec. 19. n. 2. *Penia.* 31

Penſio dicitur vulnerata per ſententiam, quæ fecit tranſitum in iudicatum, n. 3. ibid.

Penſio non dicitur vulnerata per ſententiam, ſi ſolum continebat, quod remanerent centum

pro tectore, cum fieri poſſibile ſit, quod id, quod remanet, ſufficiat pro ſoluendæ penſione, n 4. ibid.
in Penſionis materia reſeruatæ pro alimentis non datur appellatio, n 9. 32
quando ſuper Penſione litigatur, in commiſſione propter reuerentiam Papæ mandantis eam ſolui, clauſula, *ſine retardatione ſolutionis penſionis* ponitur, n. 13. ibid.
ſuper Penſionis inualiditate quando agitur de ſtylo curiæ, cauſa ſolet committi cum clauſula, *ſine præiudicio ſolutionis penſionis*, n. 15. ead. dec. ibid.
Penſiones decurſas tempore anteceſſoris, ſucceſſor in beneficio non tenetur ſoluere non conſtito de diligentiis factis contra anteceſſorem, d. 21. n 5. & 6. *Penia.* 34
ſuper Penſione quando litigatur non tenetur titularis lite pendente præſtare cautionem de indicato ſoluendo, n 8. ead dec. ibid.

Peritus.

Peritus per iudicem electus ſi facit calculum in iudicio contentioſo, facit ipſe ſtatum quoad omnes etiam in diuerſo iudicio, d. 5. n. 19. *Pent.* 10.

Permiſſio.

Permiſſa alianario per teſtatorem ex cauſa dotis iuncta cum prohibitione alienationis bonorum, niſi ex cauſa magnæ neceſſitatis intelligitur permiſſa in defectum bonorum liberorum alias tales diſpoſitiones eſſent contradictoriæ, dec. 5. n. 14 *Peuting.* 10
Promiſſio explicita quod contineatur in epiſtola neceſſe eſt ad hoc vt inducatur ex illa, dec. 15. n. 9. *Cerro.* 26

Perſona.

Perſonę ſimolatio in contractu emptionis arguitur ex ſubſecuta poſſeſſione, dec. 14 n. 15. *Veroſpio.* 24

Plenariam.

Plenariam gratiam importat verbum *reſtituit*, dec. 10. n. 14 *Merlin.* 16
Plenariè integrauit, verba quod importent, n. 6. ibid.
Plenaria quando multo magis ſit dicendum gratia reſtitutionis facta à Principe, n. 8. ibid.
Plenaria quando eſt gratia ſupremi Principis, tertio etiam præiudicat, n. 31. ead. dec. 17
Plenariè ſi condemnatus reſtituatur à ſupremo Principe, recuperat etiam bona per Baronem confiſcata, n 35. 18
Ancar. conſ. 161. *n* 2. *&* 3. & ſequacium opinio, quando non procedat, n. 36. ibid. & 49. ead. dec. ibid.
ſi per Plenariam reſtitutionem Principis fuerit de medio ſublata ſententia condemnationis, trahitur etiam ad recuperationem bonorum, de quibus expreſſa mentio non fuit facta, dec. 11. n. 10 *Merl. Dec.* 20

Pluralitas.

Pluralitatem, & diuerſitatem temporum. & caſuum dictio *ſemper*, includit faciens in omnibus æqualem diſpoſitionem, dec. 38. n. 7. *Panzirolo.* 64

Pignus.

Pignus iura acquirit tempore quo contrahitur, dec. 27. n 2 *Virk.* 41
Pignoris obligationis initium magis inſpicitur in conuentione pignoris, quàm initium debiti, n. 3. ibid.
Pignus non cadit in re propria, dec. 37. n. 24. *Manzanedo.* 63

Plus.

Plures creditores ſi concurrant, qui commune creditum habeant, ille venit præferendus, qui reperitur in poſſeſſione, dec. 26. n. 2. *Meltio.* 40

Pontifex.

Pontifex dumtaxat iuramentum remittit, & cum cauſa, dec. 1. n. 11. *Ghiſil.* 2
Pontifex, & lex canonica iuramentum tollere poſſunt, n. 20. 4
ad Pontificium fiſcum ſpectant pœnæ & confiſcationes, quæ perueniunt ex contrauentione conſtitutionum Papæ ſupremi Principis, (quidquid eſſet de aliis pœnis iure communi impoſitis) dec. 10 n. 17. *Merl. Dec.* 17
Non autem fiſco Baronis, ſeu Principis inferioris, etſi in illius territorio bona ſubditi condemnati poſita ſint, n. 18 19 & 20. ibid.
Pontifex in omnibus locis, ſitis in ſtatu Eccleſiaſtico vel habet ius dominij directi tanquam in bonis feudalibus Vel ſaltem illud ſupremum quod altum dominium appellant DD. & quod nunquam à ſupremo dominio cenſetur abdicatum, n 32 ead. dec. ibid.
Pontificio fiſco applicantur bona confiſcanda bannitorum receptoribus, ſecundum Bullam Sixti V. contra ipſos, dec. 11. n 20. *Merl. Dec.* 20
Pontificis fiſci, & Cameræ Apoſtolicæ appellatione non veniunt Barones, n. 22. ibid.

Poſſeſſio.

Poſſeſſio probari poteſt ex inſtrumento adæquatæ poſſeſſionis, & alio non exiſtente in poſſeſſione eſt manutenibilis, deciſ. 11. n. 1. *Merl. Decano.* 19
Poſſeſſio probatur ex fructuum perceptione, n. 2. ibid.
Poſſeſſio ſemel probata præſumitur continuata, & ideo manutenenda venit, n. 3. ibid.
Poſſeſſionem naturalem vigore ſententiæ ſibi ablatam per viam manutentionis vt recuperare poſſit, ſequitur ſi ſententia non iuſtificetur exactis, & poſſeſſor non habuit ſe pro ſpoliato, n 4. 5. & 6. ead dec. ibid.
Poſſeſſio rei conuenti probatur ex ſubſtentatione litis, n. 7. 19
Et hoc multo magis procedit iunctis adminiculis, n. 8 20
pro Poſſeſſione recuperanda ſibi ablata reſtitutis, & gratiatis competit remedium reintegrandæ, num. 11. ibid.
in Poſſeſſionis retinendæ iudicio maximè ſententia iudicis laici ſuper iure decimandi, qui in hoc caret iuriſdictione præſtat magnum argumentum ad probationem facti antiqui cuadiuuandam, dec. 17. n 3 *Decano mox Card.* 30
Poſſeſſio ſemel probata præſumitur continuata vſque ad tempus litis, niſi de contrario doceatur, n. 8 ibid.
in Poſſeſſionis retinendæ iudicio ſufficiunt leniores probationes, n. 4. ibid.
in Poſſeſſionis retinendæ iudicio poſſeſſio probari debet de tempore motæ litis, n. 7. ibid.
ſi in Poſſeſſione quis eſſet, ſequeſtrum certè nequaquam procuret, dec. 22. n 5. *Penia* 34
Poſſeſſione ſua nemo præſumitur voluiſſe ſe priuare per ſequeſtri appoſitionem, n 4. ibid.
in Poſſeſſione reperiens præferendus venit ſi plures creditores concurrant, qui commune

creditum

creditum habeant, dec.26.n.2. *Melt.* 40

Poſſidens debitoris iure pignoris impedire non valet executionem, & ſubhaſtationem eorum bonorum per alios creditores faciendam, dec. 29.n.1. *Cerro* 42

Poſſidens tertius bona communis debitoris iure dominij non poteſt executiuè conueniri ab aliis creditoribus, ead.dec.n.5. 43

Poſſeſſionem manutenibilem transfert procedendo ritè, & rectè iudex, deciſ. 31. numero 1. *Zarate.* 47

Poſſeſſionem ad effectum manutentionis probat recognitio in Dominum.n.2. ibid.

Poſſeſſionem propria auctoritate competit aſſociatio vigore facultatis, deciſ. 32. numero 1. *Cerro.* 49

Poſſeſſionem capiendi facultas propria auctoritate appoſita in medio caſuum in contractu expreſſorum,cenſetur vtrique famulari,num.2. ibid.

Poſſeſſio plurium pro indiuiſo admittitur diuerſis reſpectibus, & eſt compatibilis, dec.33. n.18. *Melt.* 52

Poſſeſſio rei donatæ transfertur per reſeruationem vſusfructus, & clauſulam conſtituti, deciſ. 34. num.10. *Albergat.* 54

Poſſeſſionis veræ clauſula conſtituti tranſlatiua eſt, num.11. ibid.

ſi Poſſeſſionem rei donatæ donatarius apprehendat alio titulo quam donationis, reſultat ex hoc præſumptio ſimulationis donationis,ead. dec num.25. 55

Poſſeſſio debitoris ad effectum obtinendi immiſſionem in iudicio Saluiani ex quibus probata remaneant, dec 36. n.1.*Carrado.* 58

Poſſeſſionem eius, à quo bona emit, emptor impugnare non poteſt, n.3. ibid.

Poſſeſſio rei conuenti probatur ex ſubſtentatione litis, num.4. ibid.

Poſſeſſio probatur ex mandato de manutenendo, obtento ab eo, de cuius poſſeſſione dubitari contingit, num.5. ibid.

Poſſeſſionem antecedentem neceſſario retentio,& manutentio ſupponunt,n.6. ibid.

Poſſeſſionem bonorum debitoris, & rei conuenti negare non poteſt immiſſio ex vtili Saluiano interdicto concurrentibus credito cum hypotheca, ead.dec. n.7. ibid.

Poſſeſſor.

contra Poſſeſſorem tertium etiam mulieri competit via executiua pro reſtitutione ſuæ dotis ratione tacitæ hypothecæ, quam habet ſuper omnibus bonis mariti, deciſ. 4. numero 2. *Melt.* 7

contra Poſſeſſorem decem annorum Saluianum non competit, num.18.Declara vt num.ſeqq. ead. dec. 8

Poſſeſſores tertij vigore ſtatuti Vrb. *lib.*1.*cap.*85. dotem repetere poſſunt via executiua,dec.9.n.2. *Beuilacqua.* 14

Poſſeſſorem ſua poſſeſſione non priuat ſequeſtrum appoſitum iudicis auctoritate, dec.21. num.2. *Penia.* 34

pro Poſſeſſore legitimo approbans aliquem, non poteſt amplius impugnare, deciſ.24. num.5. *Zarate.* 37

Poſſeſſori bonorum defuncti retentio datur pro rata ſummæ ſoluræ legatariis, aduerſus alios legatarios agentes pro immiſſione,dec.30.n.16. *Carrado.* 46

Poſſidens iure dominij facit fructus ſuos, nec ad eorum reſtitutionem tenetur, dec.33. num.10. *Melt.* 52. & n.ſeqq.ead.dec. ibid.

Poſſeſſor, vt faciat fructus ſuos, debet eſſe omni ex parte poſſeſſor bonæ fidei,n.11. ibid.

Poſſeſſor tantum bonæ fidei æquiparatur domino quoad perceptionem fructuum,n.12. ibid.

Poſſeſſor creditor poteſt ad tuendam ſuam poſſeſſionem referre à creditoribus ceſſionem iurium pro maiori ſumma,quam ipſis creditoribus realiter ſoluit, num.21. ibid.

Poſſeſſores rei fideicommiſſariæ diſtractæ à grauato pro ſuis detractionibus ſunt legitimi contradictores ad impediendam immiſſionem fideicommiſſariis, dec.34.n.3. *Alberg.* 53

Poſſidens poteſt poſſeſſionem tueri à creditoribus, ſi habeat ceſſionem iurium ab aliis creditoribus anterioribus,dec.35.n.1. *Melt.* 56

Poſſeſſor ad tuendam ſuam poſſeſſionem poteſt litè pendente referre ceſſionem ab anteriori creditore, num.7. ibid.

Poſſidens bona debitoris iure pignoris computat fructus in extinctione ſortis principalis,num.10. ibid.

Poſſidens bona iure dominij facit fructus ſuos, num.12. ibid.

Poſſeſſor ad tuendam ſuam poſſeſſionem reportaſe poteſt ceſſionem magnam pro modica ſumma, num.6. ibid.

Poſſeſſor non tenetur iuſtificare titulum ſuæ poſſeſſionis, num.13.Declara vt num.ſeqq. dec.49. *Cerro.* 84

Poſſidens tunc non tenetur poſſeſſionis titulum iuſtificare, quando titulum non allegat,ſed dicit ſolum ſe poſſidere, n.14 ibid.

Poſſidens ſi alleget titulum aliunde habitum,quam à debitore, non tenetur plenè titulum iuſtificaſe, ſed ſufficit, quod doceat de titulo colorato, & apparenti, num.15. ibid.

Poſſeſſor ſi alleget titulum poſſeſſionis habitum à debitore tenetur concludenter probare illius validitatem, n.16. ibid

Poſterior.

Poſterior creditor, qui exegit à ſuo debitore, & pecuniam conſumpſit, non tenetur illam reſtituere anterioribus niſi probetur ipſum debitorem habuiſſe certam ſcientiam crediti anterioris,& copulatiuè ipſum non eſſe ſoluendo,cum alias mala fides in ipſo conſiderari nequeat dec. 55.num.12. *Cerro.* 86

Poſteriori creditori puro, & libero præfertur creditor anterior, licet in diem, vel ſub conditione, num.17. 87

Poſterior creditor habens conſenſum domini directi pro hypotheca bonorum prohibitorum hypothecari præfertur cæteris creditoribus, licet anterioribus licentiam non habentibus,dec. 28. n.5.& 7.*Viril.* 41

Poſteriori ſemper præferenda venit anterior hypotheca, dec.33.n.7. *Melt.* 52

Poſterior creditor, non poteſt auocare pignus à creditore anteriori, niſi ei ſoluatur integrum creditum, ead.dec n.16. ibid.

Poſterior licet ſit creditor ex cauſa oneroſa, quando præferatur aliis venientibus ex cauſa lucratiua, dec.34.n.15.*Alberg.* 54

Poteſtas.

Poteſtas non conſerens tributa creditori, vt poſſit pignus vendere ſibi ipſi, deciſ. 48. numero 19. *Bich.* 82

Præceptum.

Præceptum de dotandis fœminis iniunctum à fideicommittente intelligitur in ſubſidium, & quatenus dotes aliunde conſtitui non poſſunt ſiue ſimus in fideicommiſſo ordinato in teſtamento, ſiue in contractu, deciſ. 5. numero 9. *Pens.* 10

Præceptum teſtatoris de dotando congruè, & iuxta ſuam qualitatem fœminas deſcendentes non importat, quod dotes ſint ſoluendæ ex bonis fideicommiſſi, extantibus bonis liberis, num. 13. ibid.

Præceptum ſoluendi certa debita non extenditur ad alia præter expreſſa, deciſ. 41. numero 33. *Priolo.* 71

Præiudicium, & Præiudicare.

Præiudicare minori non poteſt maior pars creditorum, ſeruata forma, *l. vlt. C. qui bon. ced. poſſ.* vbi quod eſt de ſubſtantia, vt creditores inſimul conueniant, deciſ. 3. num. 1. & 2. *Coccin. Decan.* 6

Præiudicare minori non poteſt maior pars creditorum, ſi debitum eſt iuratum, numero 5. ibid.

in Præiudicium tertij ab eo præſertim cauſam non habentis gratia Principis non retrotrahitur, dec. 10. n. 10. *Merl. Decan.* 16

Præiudicat etiam tertio gratia ſupremi Principis quando eſt plenaria, ead. dec. n. 31. 17

in Præiudicium creditorum hæres non poteſt bona hæreditaria aliis obligare, dec. 13. n. 13. *Oradino.* 23

Præiudicium in hypotheca, quam habet in bonis debitoris, per actum geſtum à tertio ipſis inſciis, creditoribus inferri non poteſt, dec. 25. num. 13. *Alberg.* 39

Præiudicare non poteſt filiis vocatis ad fideicommiſſum pater fideicommiſſo grauatus, deciſ. 31. num. 20. *Zarate.* 47

Prælatio.

Prælationis priuilegium competens mulieri pro dote non poteſt ab extraneo allegari, dec. 5. n. 4. *Peutingerio.* 9

Prælationis priuilegium conceſſum mulieribus pro ſuis dotibus, non tranſit mortua muliere, niſi ad filios, num. 5. ibid.

Prælationis priuilegium competens mulieri pro dote non tranſit in extraneum, ſed tantum hypotheca ſine prælatione, n. 6. ibid.

Prælatio in ſocietatibus de iure ad ea reſtringitur, quæ ſub ſocietate continentur, & quæ ad illam ſpectant, dec. 24. num. 13. *Cerro.* 36

Spada. *conſ. 40. ſub. num. 20. lib. 1.* quomodo ſit intelligendus, n. 14. ibid.

Prælationem in re vendita habet venditor pro conſecutione pretij non ſoluti, num. 21. Declara vt num. 22. & amplia vt dec. 37. num 25. *Manzanedo.* 63

Prælationis priuilegium non habet cauſa onerosa in hypothecaria, dec. 34 n. 8. *Alberg* 54

Præſcriptio.

Præſcriptio hypothecæ vt inducatur requiritur, quod creditor ſciat bona ſibi hypothecata fuiſſe per debitorem diſtracta, deciſ. 4. numero 19. *Melt.* 8

Præſcriptio regulariter obſtat hypothecariæ, & Saluiano, dec. 36. n. 17. *Corrado.* 59

Præſcriptiones longi temporis inchoari non poſſunt contra pupillos, & minores, n. 18. ibid.

Præſcriptio longiſſimi temporis currit contra minorem, num. 19. 60

Præſcriptio interrumpitur per introductionem iudicij, num. 20. ibid.

Præſcribere non poteſt is, qui eſt in mala fide, n. 21. ibid.

Præſens.

inter Præſentes hypotheca præſcribitur decennio, dec. 4. n. 16. *Melt.* 8

Præſtare.

Præſtitus conſenſus quando eſt conditionalis, ſi conditio non adimpleatur, negotium remanet in ſtatu antiquo, dec. 19. n. 1. *Pena.* 31

Præſumptio.

Præſumuntur bona reperta in domo niſi fuiſſe eiuſdem, non autem vxoris ad euitandam præſumptionem turpis quæſtus, deciſ. 16. num. 5. *Veroſp.* 28

Præſumptio, *l. Quintus Mutius, ff. de donat. inter vir. & vxor,* non admittitur in iudicio poſſeſſorio, num. 6. ibid.

Præſumptio, *l. Quintus Mutius, ff. de donat. inter vir. & vxor.* militat contra vxorem, & illius hæredem fauore mariti, non autem contra extraneum, num. 5. ibid.

Præſumptio, *l. Quintus Mutius, ff. de donat. inter vir. & vxor.* ceſſat quando probatur magna paupertas mariti, n. 7. ibid.

non Præſumitur nouatio de iure nouiſſimo, niſi fiat expreſsè, ideoque ab allegante eſt concludenter probanda, deciſ. 32. numero 12 *Cerro.* 50

Præſumptio ſimulationis donationis oritur ex immenſitate ipſius donationis, deciſ. 34. num. 1. *Alberg.* 55

Præſumptiones ſimulationis, quæ de per ſe ſingulæ non ſufficerent vnitæ plenè ſimulationem probant, n. 24. ibid.

Præſumptionibus, & coniecturis etiam probatur filiatio, dec. 35. n. 14. *Melt.* 56

Præſumuntur conſumptæ merces ſalſamentariæ ſpatio triennij, dec. 4. n. 12. *Melt.* 7

Præſumitur vxor ſcire facta mariti, ead. dec. n. 20. 8

Princeps.

Principis beneficio ſi condemnatus, cuius bona fuerunt decreta & aſſignata fiſco, fuerit plenariè reſtitutus, recuperat bona, dec. 10. num. 1. *Merlin Decan.* 16

Nedum penes fiſcum adhuc exiſtentia, ſed etiam bona à fiſco in alium tranſlata, & alienata, quando tamen ipſa reſtitutio eſt ampliſſima, ead. dec. n 2. ibid.

à Principe gratia reſtitutionis facta, quando multo magis eſt dicendum quod ſit plenaria, num. 8. ibid.

Principis gratia non retrotrahitur in præiudicium tertij ab eo præſertim cauſam non habentis, num. 10. ibid.

Principis officiales in caſu criminis receptionis bannitorum poſſunt agere etiam contra ſubditum Baronis, & Principis, n. 24. ibid.

Princeps ſupremus poteſt vel ratione dominij directi, vel illius ſupremi, & alti in ſubditos ſui vaſalli procedendo, & mulctando iuriſdictionem exercere, n. 15. 17

Princeps vaſallo nunquam tantam iuriſdictionem cenſetur attribuiſſe, quin maiorem apud ſe retinuerit, n. 16. ibid.

ad Principem illum, cuius maieſtas læſa fuit, pœna & confiſcatio ſpectare debet, n. 21. ibid.

Principi non autem feudatario pœna contumaciæ applicanda venit, ſi ſubditus Baronis non compareat ad iuſſum Principis ſuperioris, n. 23. ead. dec. ibid.

Principis inferioris, & feudatarij fiſco non applicantur bona in crimine læſæ maieſtatis, ſed ſuperioris læſi, n. 25. ibid.

Principis ſupremi auctoritatem quando quis dicatur offendiſſe, dec. 10. num. 30. *Merlino Decano.* ibid.

Principis ſupremi gratia, quando eſt plenaria tertio etiam præiudicat, n. 31. ibid.

à Principe ſupremo ſi condemnatus reſtituitur plenariè recuperat etiam bona per Baronem confiſcata, n. 35. 18

Ancar. conſ. 161. *n.* 1. *&* 3. & ſequacium opinio, quando non probat, n. 36. ibid. & n. 49. ead. dec. ibid.

Principis voluntas deprehenditur ex verbis vberrimis, & ponderoſis, n. 37. 38. & 39. ibid.

Princeps ſi abſoluat condemnatum, & iubeat vt bona per fiſcum confiſcata, & incorporata reſtituantur, non debet ægre ferre vaſallus dicti Principis, quando bona etiam ipſe confiſcauit, ſi ea reſtituere teneatur, n. 44. ibid.

Principis interrogatio reſtituit quantum condemnatio iudicis abſtulit, n. 45. ibid.

per Principis reſtitutionem ſententia perimitur, & cauſa reducitur ad nouam cauſam, n. 46. ibid.

à Principe bannitus reſtitutus recuperat bona, etiam quæ ad tertium, in vim ſententiæ condemnatoriæ immediatè peruenerunt; vt puta feudum per condemnationem, domino vel agnatis apertum, & alia per alias perſonas in executionem ſententiæ occupata, num. 47. ibid. 48. & 49. ead. dec. ibid.

à Principe bannitus reſtitutus, quando ſine dubio recuperet omnia bona ſua, n. 50. & 51. ibid.

Parochia, & Parochialis.

Parochialis Eccleſia fundatam habet intentionem in decimis prædiorum, quæ ſunt intra parochiæ limites, dec. 18. n. 1 *Cocc. Dec.* 30

Prior.

Prior in tempore ſi ſit donatarius, cui pro obſeruantia donationis fuerunt hypothecata bona, præfertur alijs poſterioribus, non attenta cauſa lucratiua, vel onerosa, decis. 34. num. 7. *Alberg.* 54.

Prior creditor in tempore eſt potior in iure, dec. 37. n. 2. *Manzanedo.* 61

Priuilegium.

Priuilegia dotis vltra perſonam mulieris, & filij non extenduntur, dec. 5. num. 2. *Peut.* 9

Priuilegia dotis non tranſeunt in extraneum, licet ceſſionarium, n 3. ibid.

Priuilegium prælationis competens mulieri pro dote non poteſt ab extraneo allegari, n. 4. ibid.

Priuilegium prælationis conceſſum mulieribus pro ſuis dotibus, non tranſit mortua muliere, niſi ad filios, n. 5. ibid.

Priuilegium prælationis competens mulieri pro dote non tranſit in extraneum, ſed tantum hypotheca ſine prælatione, n. 6. ibid.

Priuilegium idem habent impenſæ vltimæ infirmitatis, quod ſumptus funerum dec. 12. n. 14. *Arguell.* 25

Priuilegium antelationis ſtatutum vrbis de quarto dotali nullum ei tribuit, n. 19. 52

Priuilegia tria procurator, qui bona à moleſtiis defendit in illis acquirit, primum quod aliis creditoribus præferatur, ſecundum quod in illis habeat tacitam hypothecam; Tertium quod aliis creditoribus tam expreſſam, quam tacitam hypothecam habentibus ſit præferendus, dec. 13. n. 9. *Oradino.* 23

Priuilegium dotis ceſſat, quando concurrunt duo ex eadem cauſa priuilegiata, dec. 37. n. 18. *Manzanedo.* 62

Probare & Probatio.

Probare debet dumtaxat mulier ad hoc vt ipſa agere poſſit pro recuperatione ſuæ dotis contra certa bona, quod illa bona fuerunt in bonis mariti tempore obligationis, dec. 4. n. 4. *Molt.* 7

Probatur dictio notoria per teſtes deponentes de publica voce, & fama, n. 21. ead. dec. 8

Probat teſtis vnius contra illum, qui eius depoſitionem produxit, num. 52. ibid.

Probare plenè & concludenter tenetur læſionem allegans, dec. 9. n. 17. *Benil.* 14

quis Probauit creditum cum hypotheca, poſſeſſionem debitoris & rei conuenti, & identitatem bonorum, immiſsio vigore Saluiani conceditur ei, dec. 14. n. 5. *Veroſp.* 24

Probationem non facit ſcriptura priuata, quę trino teſte non eſt ſignata, dec. 14. num. 10. *Veroſp.* ibid.

Probatur ſcientia creditorum ex eo, quod quis illos deſcripſerit in inuentario, dec. 15. n. 2. *Cer.* 56

Probat plenè inuentarium contra conficientem, & illius hæredes, n. 3. ibid.

Probatur ſcientia etiam leuioribus probationibus, n 6. ibid.

Probatur numeratio ex affectione notarij, quam quis recepit in ſui, & teſtium præſentia, dec. 20. n. 21. *Cocc. Dec.* 33

Probare cauſam ſimulandi non eſt neceſſe, vbi ſimulatio fuit probata per confeſsionem partium dec. 34. n. 17. *Alberg.* 54

Probata dicitur ſimulandi cauſa, quando per contractum ſimulatum euitatur ſolutio æris alieni, n. 18. ibid.

Probat tam contra maritum confitentem, eiuſque hæredes, quam creditores & habentes cauſam ab eis, confeſsio dotis receptæ præcedente promiſsione, & concurrente iuſtificatione ſolutionis maioris partis decis. 36. num. 9. *Corrado.* 58

Probat inuentarium quæ bona remanſerint in hæreditate defuncti, n. 4. ibid.

Procedere.

Procedi non poteſt per edicta, niſi probato non tuto acceſſu, dec. 47. n. 3. *Dunoz.* 80

Proceſſus.

Proceſſus per contradictas ſubſtinetur mortuo procuratore in cauſa conſtituto, licet mors non fuerit intimata principali, dec. 31. n. 5. *Zarato.* 47

Proceſſus

Proceſſus per contradictas permittitur, vbi principalis mortuo procuratore alium non deputat, n.7. ibid.

Procurator.

Procurator, qui bona à moleſtiis defendit, tria priuilegia in illis acquirit; primum quod aliis creditoribus præferatur. Secundum quod in illis habeat tacitam hypothecam. Tertium quod aliis creditoribus tam expreſſam, quam tacitam hypothecam habentibus ſit præferendus, dec.13. n.9. *Oradino.* 53

Procuratori pro conſecutione ſuæ mercedis competit actio mandati, n.19. ibid.

Procurator in receptione mercedis debitæ pro defenſione bonorum hæreditariorum, non tenetur cauere de reſtituendo prioribus, & potioribus, quia aliis præfertur, n.20. ibid.

Procuratorum opera præſtita pro defenſione hæreditatis adeo illi adhærent, vt eo minus dicatur in hæreditate adeſſe, quantum procuratori pro mercede debetur, n.1. 25

pro Procuratoris mercede, qui defendit inra hæreditaria impenſa dicitur neceſſaria, o.s. ibid.

pro Procuratoris mercede, qui hæreditatem defendit impenſa æquiparatur actioni funerariæ inuentarij, & aliis, quæ ex bonis hæreditariis ante omnia ſolui debent, n 3. ibid.

pro Procuratoris mercede, qui hæreditstem defendit, pro funere inuentario, & ſimilibus impenſæ ſoluuntur creditoribus abſque cautione de reſtituendo, n.4. ibid.

pro Procuratoris mercede, qui hæreditatem defendit pro funere iouentario, & ſimilibus, impenſæ habent prælationem, & hypothecam, quæ præfertur actionibus hypothecariis anterioribus, n.5. ibid.

pro Procuratoris mercede expenſæ factæ ſpectant ad defenſionem bonorum, & ad perpetuam illorum ſecuritatem, o 6. 13

pro Procuratoris mercede, qui bona hæreditaria defendit eapenſæ factæ concernunt ipſa corpora bonorum, tanquam illis annexa, o.7. ibid.

pro Procuratotis mercede, qui bona hæreditaria defendit eapenſæ dicuntur vtiles, etiamſi procurator in cauſa ſuccubuerit, quia inra hæreditatis non debent remanere indefenſa, n. 21. ib.

Procurator, qui bona hæreditaria defendit præfertur pro ſua mercede omnibus aliis creditoribus anterioribus, & hypothecam habentibus ſine aliqua cautione de reſtituendo prioribus, & potioribus, n.22. ead. dec. ibid.

Productio.

Productio inſtrumenti non requiritur in relaxatione mandati de ſtylo A. C. quando non fuit aliud mandatum relaxatum in actis productum, dec.7.0.1. *Pentingero* 12

Productio inſtrumenti obligationis non requiritur, quando reus conuentus ſoluendo partem debiti illud agnoſcit, n.2. ibid.

Productioni inſtrumenti renunciare dicitur reus conuentus, ſi citatus ſoluat partem debiti, n.3 ib.

abſque productione inſtrumenti ſi mandatum relaxatum fuerit, & ab eo commiſſa cauſa appellationis, poterit exequi licet ſiat productio in ſecunda inſtantia, ſi in prima reus conuentus agnoſcit debitum mediante ſolutione partis ipſius debiti, n.4. ibid.

Productio quæ fit ad corroborationem probationis iam factæ, non dicitur noua, ſed retrotrahitur ad acta prioris inſtantiæ, & ſemper attenditur, n.6. ibid.

Prodoctio tituli inoalidi, & inſufficientis tollit præſumptionem melioris tituli, dec.49.0.5. *Cerro.* 84. & n.18. ead. dec. ibid.

Prohibitio, & Prohibita.

Probibitio alienationis non impedit, quin bona poſſint obligari, & alienari, quando obligatio & alienatio ſit pro debitis habentibus cauſam & originem ab ipſo prohibente, dec.2. onm.4. Emerix. 5

Prohibita eſt ſequeſtratio regulariter pendente lite, dec.11.n.1. *Penia.* 34

Prohibita multo magis eſt ſequeſtratio pendente lite, quando nõ conſtat de dilapidatione, n.2. ib.

Prohibita bona alienari non veniunt ſub generali hypotheca, dec.27. *Vird.* 41

Prohibita bona alienari non veniunt in generali obligatione bonorum dec.28.n.4. *Vird.* ibid.

Promiſſio.

Promiſſiones recipiunt interpretationem à iure communi, dec.1.n 5. *Ghiſil.* 2

Promiſſio non rumpendi pacto licet iurata fuerit, nihilominus ſtatutum locum habet, n.9. ib.

Promiſſionem damnorum, & intereſſe continet clauſula, *alias, &c.* in forma obligationis cameralis, dec.7.n.8. *Pening.* 12

ſub Promiſſione damnorum, & intereſſe veniunt fructus dotales, n 9. ibid.

Promiſſio dotis includit etiam promiſſionem ſolutionis fructuum dotalium lapſo tempore dotationis, n.11. ibid.

Promiſſio dotis parit de iure tacitam hypothecam tam pro ſolutione quam pro reſtitutione ipſius dotis, o.3. dec.37. *Manzon.* 61.

Prorogatio.

Prorogatio operatur, vt tempus prorogatum cenſeatur vnum, & idem cum primo termino, dec.41.n.16. *Priolo.* 70

Prorogatio non incipit currere à die, qua præuentiue conceditur; ſed à die, qua expirat terminus prorogatus, cum quo coniungitur, n.17. 75

Prorogatio obtenta durante primo termino, non requirit citationem partis, n.18. ibid.

Proteſtatio.

Proteſtatio licet ex poſtfacto ſuperueniat, deſeruit tamen ad declarationem præcedentis tractatus, dec.32 n.21. *Cerro.* 50

Pupillus.

ad Pupilli fauorem hypotheca, & actio pro redditione rationis oritur a die factæ tutelæ inſtrumenti, dec.14.n.1 *Veroſp.* 24

Pupillus habet hypothecam ſuper bonis tutoris, etiam futuris poſt inſtrumentum ſuſceptæ tutelæ, n.15. ead. dec. 25

Contra Pupillos, & minores præſcriptio longi temporis inchoari non poteſt, d.36.n.18. *Corr.* 59

Pupillo actum præiudicialem non præſumitur curator facere, dec.37.n.21 *Manzan.* 62

Pura.

Pura dicitur donatio; quando cauſæ in illa expreſſæ non ſunt finales, ſed impulſiuæ, dec.34.n.17. *Albergato.* 55

Q

Qualitas.

QValitates omnes præcedentes repetit clauſula, *tanto nelli caſi eſpreſſi, quanto in quelli da eſprimerſi.* & operatur; vt cenſeantur ineſſe ſubſequentibus cum omnimoda paritate, dec.32. n.3. *Cerro.* 49

Qualitates omnes adiectas in prima diſpoſitione repetit clauſula, *altrecbe* n 7. ead dec. 50

Qualitates omnes contractus geſti cum perſona ſimulata

ſimulata militant in vera, dec. 48. n. 22. *Bicchio.* 82

Quartum Dotale.

Quartum Dotale lucrantur mulieres, vigore ſtatuti Vrbis, *lib. 1. c. 131.* etiam de dote promiſſa, d. 46. n. 1. *Alberg.* 77

Quaſi poſſeſſio.

Quaſi-poſſeſſio generalis decimandi ſufficit pro manutentione ſuper terris particularibus, cum magis attendatur cauſa poſſeſſionis, quam exercitium, dec. 17 num 1. Seraphino *Decano mox Card.* 30. & 2. ead. dec. ibid.

in Quaſi poſſeſſione non conſtituunt ſolutiones factæ metu cenſurarum; ſecus autem eſt ſi ſolvens in actu ſolutionis non fuerit proteſtatus, n. 12. ibid.

Quaſi poſſeſſio percipiendi decimas non relevat, niſi conſtet ius decimandi ad quaſi poſſeſſionem ſpectare, vel eſſe intra limites ſuæ parochiæ, dec. 18. n. 3. *Coccino Decano.* 31

R

Ratificatio.

RAtificatio aſſignationis bonorum facta per debitorem creditori, probatur ex ſubſecuta poſſeſſione eiuſdem creditoris ad formam inſtrumenti aſſignationis, dec. 29. num. 6. *Cerro.* 43

Ratificatio reſultans ex facto potior eſt ratificatione verbali, n. 7. ibid.

Ratificatio actus non requiritur, vbi ille fuit factus à procuratore habente mandatum ſufficiens, n. 8. ibid.

Ratificatio actus oritur ex ſcientia illius, & longa taciturnitate, n 9. ibid.

Ratio.

ſi Rationem non reddat tutor de bonis hæreditariis, poteſt contra ipſum exequi mandatum relaxatum contra bona hæreditaria, dec. 15. n. 21. *Cerro.* 27

Receptator.

Receptatores bannitorum ſecundum Bullam Sixti V dicuntur rebelles, & rei læſæ maieſtatis, dec. 10 n 24. *Merl. Dec.* 17

Receptans bannitos de iure communi non ſubdit confiſcationem bonorum, n. 40. 18

Ant. Theſaur in addit. & dec. Theſaur p. 132. n. 31 & Peregr. conſ. 25. n. 13. lib. 5. reiiciuntur, n. 41. ibid.

Recognitio.

Recognitio in Dominum probat poſſeſſionem ad effectum manutentionis, dec. 31. n. 2, *Zarate.* 47

Recuperatio.

pro Recuperatione ſuæ dotis ad hoc, vt mulier agere poſſit contra certa bona, ſufficit, quod probet illa fuiſſe in bonis mariti de tempore obligationis, dec. 4. n 4 *Melt.* 7

Redecima.

in Redecimis ius dicitur reſiſtere, cum de vna, & eadem re non debeat percipi duplex decima niſi probato titulo, dec. 17. n. 9. *Decano. mox Card.* 30

Redecimarum ſolutioni an ius commune reſiſtat, *Tract. de Concurſ. Cre...*

itavt in illius manutentione requiratur titulus num. 10. ibid.

Reintegratio.

Reintegrandæ remedium competit reſtitutis, & gratiatis pro recuperanda poſſeſſione ſibi ablata, dec. 11. n. 11 *Merl. Dec.* 20

Reintegratoria gratia obtenta à Principe, ſuffragatur, quoad recuperationem omnium bonorum ſibi ablatorum, n 2. 19

Et hoc tanto magis ſi Princeps habeat in dicta gratia caſſatis proceſſum, & ſententiam, cum omnibus inde ſecutis, n. 26. 20

Relatio.

Relatio ſemper fit ad proxima, dec. 17. n. 5. *Dec. mox. Card.* 30

Referenti non creditur ſine relato, dum relati tenor per extenſum non exprimitur, dec. 49. n. 9. *Cerro.* 84

Renunciatio.

Renunciatio facta à muliere non ſubſtinetur vltra medietatem ſuæ dotis, dec. 4. n. 27. & 28. *Meltio.* 8

Renuncians mulier hypothecæ, quam habet pro ſua dote ad fauorem alicuius creditoris mariti, non dicitur transferre ſua iura dotalia, itavt non poſſit illa exercere ſuper aliis bonis ſui viri, n. 29. ibid.

Renunciatio facta à muliere hypothecæ, quam habet pro ſua dote ad fauorem alicuius creditoris mariti ſubſtinetur, vbi maritus habet alia bona, in quibus poſſit mulier ſatisfieri, & contra illa debet iura ſua exercere, n. 30. ibid.

Repugnantia.

Repugnantia continere non debet oratio, dec. 7. n. 7. *Pening.* 12

Requiſitio.

per Requiſitionem factam per litteras continentes verba, ſiue obligatoria, ſiue vrbana, ſiue curialia, inducitur mala fides, dec 15. n. 10. *Cerro.* 26

Requiſita Salutani quænam ſint, dec. 40. n. 1. *Carillo.* 97

Res.

Res iudicata locum non habet ſtante iniuſtitia ſententiæ, dec. 12 n. 1. *Arguell.* 21

Rem ſequitur hypotheca, & ipſius poſſeſſoras comitatur, dec. 14 n. 16 *Veroſp.* 25

Res remanet in eodem ſtatu, in quo antea erat, quando tranſactio fuit impugnata, dec. 19 n. 7. *Penia.* 31

Res empta ab hærede proprio nomine ex pecuniis hæreditariis efficitur hæreditaria, dec. 24. n. 15. *Zarate.* 37

Reſeruatio.

Reſeruatio dominii, tribuit reſeruatario indubitanter in petendi aſſolationem, dec. 32. n. 11. *Cerro.* 50

Reſeruatio dominii, & ſpecialis hypothecæ facta per dominum directum in conceſſione rei emphyteuticæ ſuper fructibus pro ſatisfactione canonum, operatur quod ipſe dominus in concurſo præferatur quibuſlibet creditoribus, etiam anterioribus, & priuilegiatis, n. 24. ibid

Reſeruatio iurium operatur, vt quoad reſeruata nihil aut dicatur, deciſ. 40. numero 16. *Carillo.* 68

Reſtitutio in integrum.

Reſtitutio in integrum vt concedatur aduerſus præſcri...

præſcriptionem requiritur ignorantia, dec. 4. n. 25. *Meltio.* 8

Reſtitutio in integrum ca capite ignorantiæ quando concedatur? n. 26. ibid.

Reſtituenda non eſt dos conſtante matrimonio, dec. 9. n. 5. *Bevil.* 14

Reſtituta dos conſtante adhuc matrimonio repetitur cum fructibus interim perceptis, num. 6. ibid.

Reſtituitur dos conſtante matrimonio, vt vxor fundum idoneum cum pecunia dotali acquirere valeat, n. 8. ibid.

Reſtitutio dotis fit mulieri, vel ſuis, non autem viro, n. 11. ibid.

Reſtitutus ſi fuerit condemnatus plenariè Principis beneficio, cuius bona fuerunt decreta, & aſſignata fiſco, ipſe recuperat bona, dec. 13. n. 1. *Oradino.* 22

Nedum penes fiſcum adhuc exiſtentia ſed etiam bona à fiſco in alium tranſlata, & alienata, quando tamen ipſa reſtitutio eſt ampliſſima, n. 2. ead. dec. ibid.

Reſtitutio Principis quando dicatur ampliſſima, n. 3. ibid.

Reſtitutionis gratia facta à Principe, quando multo magis eſt dicendum, quod ſit plenaria, n. 8. 23

Reſtitutio condemnati conceſſa à Papa non extenditur ad bona exiſtentia in territorio Baronis, & fiſco applicata, n. 12. ibid.

Reſtitutionem ad tempus ante ſententiam, & omnem debiti memoriam delet, important verba, *ad eum in quo antea erat ſtatum*, poſita in reſtitutione condemnati, n. 5. 22

Reſtitutio, & gratiatis competit remedium reintegrandæ pro recuperanda poſſeſſione ſibi ablata, n. 11. 23

Reſtitutionem facere pecuniæ exactæ à debitore anterioribus, & conſumptæ creditor poſterior non tenetur, niſi probetur ipſum debitorem habuiſſe certam ſcientiam crediti anterioris, & copulatiuè ipſum non eſſe ſoluendo cum alias mala fides in ipſa conſiderari nequeat. dec. 35. n. 12. *Cerro.* 26

Reſtitutio in dubio non præſumitur facta ex conuentione, dec. 20. n. 8. *Cocc. Dec.* 33

an Reſtitutio facta fuerit ex voluntate vel conuentione ex ſerie facti colligitur, n. 9. ibid.

Reſtrictio.

Reſtrictio non admittitur per verba, *omnia, & ſingula*, ſed comprehenduntur omnia, dec. 1. n. 23. *Ghiſilerio.* 4

Retentio.

Retentio pro quarto dotali non datur in bonis fideicommiſſi tranſuerſalis, dec. 12. n. 2. *Arguelles.* 21

Auth. res quæ, C. commun. de legat. locum non habet in fideicommiſſo tranſuerſali, num. 3. ibid.

Deciſio in Romana Dotis 23. Iunij 1645. & 4. Iulij 1646. coram Card. Otthobono, Declara vt n. 4. ibid.

Retentio pro expenſis vltimæ infirmitatis vxoris non competit marito, n. 5. ibid.

Retentio datur pro credito dubio ad impediendam immiſſionem ei, cui competit vigore Iuris clari, & indubitati, dec. 30. num. 15. *Corrado.* 46

Retentio datur poſſeſſori bonorum defuncti pro rata ſummæ ſolutæ legatarius aduerſus alios legatarios agentes pro immiſſione, n. 16. ib.

Retentio non competit pro credito illiquido, dec. 40. n. 18. *Carillo.* 68

Retinere.

in Retinendæ poſſeſſionis iudicio ſufficiunt leuiores probationes, dec. 17. num. 4. *Dec. mox Card.* 30

in Retinendæ poſſeſſionis iudicio, poſſeſſio probari debet de tempore motæ litis, num. 7. ibid.

Reuocare, & Reuocatio.

Reuocatio ſequeſtri quando ſit, ſequitur neceſſario quod ſequeſtratarius debeat conſignare bona, cuius antea erant, dec. 22. n. 1. *Penia.* 34

Reus.

Reus conuentus quando ſoluendo partem debiti illud agnoſcit, tunc productio inſtrumenti obligationis non requiritur, dec. 7. num. 2. *Peutingero.* 12

Reus conuentus dicitur renunciare productioni inſtrumenti, ſi citatus ſoluat partem debiti, n. 3. ibid.

Reus conuentus ſi in prima cauſa agnouit debitum mediante ſolutione partis ipſius debiti, licet fiat productio in ſecunda inſtantia, poterit exequi mandatum ſi fuerit relaxatum abſque productione inſtrumenti, & ab eo commiſſa cauſa appellationis, n. 4. ibid.

Rei, & rebelles læſæ maieſtatis dicuntur receptatores bannitorum, ſecundum Bullam Sixti V. dec. 10. n. 14. *Mel. Dec.* 17

Reus, vel actor, quod lite pendente cautionem de iudicato ſoluendo præſtare teneatur, hoc iure non reperitur cautum, dec. 21. n. 7. *Penia.* 34

Rota.

Rota Sancta reiicit ad particularem diſputationem difficultates propoſitas, quæ ſunt extra dubium, quod diſputatur, dec. 25. n. 10. *Alberg.* 39

Rota immiſſionem pro indiuiſo concedit creditoribus aduerſus alium creditorem, pro rata excedente creditum anterius, deciſ. 33. num. 19. *Meltio.* 52

S

Saluianum.

Saluianum non datur contra merces debitoris poſtquam fuerunt illæ per ipſum diſtractæ, dec. 4. n. 6. *Meltio.* 74

Saluianum ceſſat ſublata hypotheca, n. 17. ead. dec. 8

Saluianum non competit contra poſſeſſorem decem annorum. num. 18. Declara vt num. ſeqq. ibid.

Saluiani vigore immiſſio conceditur ei, qui probauit creditum cum hypotheca, poſſeſſionem debitoris, & rei conuenti, & identitatem bonorum, dec. 14. n. 3. *Veroſpio.* 20

in Saluiani iudicio immiſſio corruit ob defectum crediti, & hypothecæ, deciſ. 16. num. 2. *Veroſpio.* 28

Saluianum pro conſecutione Legati Legatario competit, dec. 30. n. 2. *Corrado.* 44

Saluiano, & hypothecariæ regulariter obſtat præſcriptio, dec.36. n.17. *Corrado*. 19

Saluiani requiſita quænam ſint? dec.40.n.1. *Caril*. 67

Saluianum non datur contra creditorem anterioſem poſſidentem, dec.47.n.5. *Dunozetto*, 80

Scientia.

Scientia alienationis bonorum mariti acquiritur in vxore ex libello porrecto contra tertium poſſeſſorem pro recuperatione ſuæ dotis; dec. 4. n.34. *Melr*. 8

Scientia crediti probatur ex inhibitione ad inſtantiam creditoris perſonaliter præſentata hæredi, ne bona hæreditaria diſtraheret in eius præiudicium, n.4. 7

Scientia probatur etiam leuioribus probationibus, num. 6. ibid.

Scientia crediti probatur ex epiſtolis, in quibus quis illud fateatur, n. 7. *Amplia*, vt num. ſeqq. ibid.

Scientia litis pendentiæ oritur ex vſu citationis cum inhibitione, dec.31. n.6. *Zarate*, 47

Scriptura.

Scriptura priuata, quæ trino teſte non eſt ſignata, non probat, dec.14. n.10. *Verosp*. 54

Scriptura priuata ex diſpoſitione l. *Scripturas*, § *ſin autem ius pignoris*, *C. qui pot. in pign. hab.* requirit ſubſcriptionem trium teſtium, non pro forma, ſed ad tollendas ſuſpitiones antidatæ, num.11. ibid.

In Scriptura priuata ſuſpicio antidatæ tollitur ex adminiculis, & coniecturis, n.12. ibid.

Sedes Apoſtolica.

Sedes Apoſtolica in forma ſpecifica Statuta fori Mercatorum Bononiæ confirmauit, dec. 1. n.17. *Ghiſiler*. 3

Sedis Apoſtolicæ Legatus non poteſt aliquid ſtatuere contra ſtatuta confirmata à Sede Apoſtolica, n.55. ead. 4

Sententia.

Sententia perimitur per reſtitutionem Principis, & cauſa reducitur ad nouam cauſam, dec.10.n.46. *Merlin. Dec.* 18

Radix infecta inficit, quod ab ea immediatè deriuat. ibid.

Sententia ſi non iuſtificetur ex actis, & poſſeſſor non habuit ſe pro ſpoliato, ſequitur, vt per viam manutentionis poſſit recuperare poſſeſſionem naturalem, vigore ſententiæ ſibi auulſam, dec. 11. n.45.& 6. *Merlin. Decano*, 19

Sententia condemnationis, ſi per reſtitutionem plenariam Principis, fuerit de medio ſublata, trahitur etiam ad recuperationem bonorum, de quibus expreſſa mentio non fuit facta, num.10, 20

Sententia ſi non iuſtificetur ex actis non venit attendenda, num.13. ibid.

Sententia ea, quis non poteſt niti, ſi de eo non loquatur, n.23. ibid.

Sententia debet acceptari, & exequi prout iacet, num 24. ibid.

Stante Sententiæ iniuſtitia res iudicata locum non habet, dec. 12. n.11. *Arguelles*, 21

Sententia adhoc vt noceat alijs non litigantibus, nec vocatis, ſufficit quod illa cum legitimo defenſore agitent, dec.14. n.7. *Verosp*. 24

Sententia non iuſtificat creditum contra illos, qui non fuerunt in ea citati, n 4. ibid.

Sententia Iudicis laici ſuper iure decimandi, qui in hoc caret iuriſdictione præſtat magnum argumentum ad probationem facti antiqui coadiuuandam, maximè in iudicio retinendæ poſſeſſionis, dec.17. num.3. *Decano nunc Cardinal.* 30

A Sententia lata in ſpolio datur appellatio de iure Canonico, dec.19. n.8. *Penia*, 31

Sententia non poteſt dici aliquid vulneraſſe, ſi ab ea fuerit appellatum, & conceſſa cauſa reperitur, n.5. ibid.

Sententia quando, non dicatur præcipitanter lata, dec.31. n.13. *Zarate*, 47

Sententiæ validitas deprehenditur ex reuolutione actorum, ead. dec. n.4. ibid.

Sententiæ obtentæ in alio tribunali attentæ non dicuntur, dum lis pendet in Rota, ſtante diuerſitate cauſarum, ead. dec. n.15. ibid.

Sententiæ verba ita intelligenda ſunt, vt nihil contineant diſpoſitioni iuris contrarium, dec.36. n. 8. *Corrado*, 58

Sententia, & declaratio tacita reſultant ab vlteriori proceſſu qui admittitur in excuſſione, nec eſt neceſſe, quod Iudex pronunciet illam fuiſſe legitimè factam, deciſ.46. num.19. *Albergato*, 78.

Sententiæ dicuntur conformes ſi vna confirmet aliam, dec.47. n.1. *Dunozetto*, 80

Sententia nulla, & iniuſta debet reuocari, n.1. ibid.

Sententiæ conformes validæ, & iuſtæ veniunt exequendæ, n.11. ibid.

Separatio.

Separationis bonorum remedium exerceri ſolet non inter creditores eiuſdem perſonæ, ſed diuerſarum perſonarum, vel rat omnium, dec.6. num.4. *Dunozetto*, 11

Separationis bonorum remedium competit vxori inſtitutæ hæredi à viro, n.5. ibid.

Separationis bonorum remedio vti non poteſt pro repetitione ſuæ dotis vxor, ſed vti debet beneficio ſuæ hypothecæ dotalis, n.6. ibid.

Separationis bonorum remedium non competit hæredi beneficiato, niſi iuſtificet credita, quæ habere prætendit cum hæreditate, n.7. ibid.

Sequeſtratio, & Sequeſtrum.

Sequeſtratio eſt prohibita regulariter pendente lite, dec.22, n.1. *Penia*. 34

Sequeſtratio lite pendente multo magis eſt prohibita, quando non conſtat de dilapidatione, n.2. ibid.

Sequeſtro, lite pendente non eſt locus, niſi conſtet de dilapidatione, n 5. ibid.

Sequeſtratio lite pendente non eſt concedenda propter ſolum timorem dilapidationis per partem aduerſam allegatum, n.4. ibid.

Sequeſtrum quando reuocatur, neceſſario ſequitur, quod ſequeſtratarius debeat conſignare bona, cuius antea erant, dec.22. num.1. *Penia*, ibid

Sequeſtrum Iudicis auctoritate appoſitum non priuat poſſeſſorem ſua poſſeſſione, n 2. ibid.

Sequeſtrum certè quis nequaquam procuraret, ſi eſſet in poſſeſſione, n.3. ibid.

Per Sequeſtri appoſitionem poſſeſſione ſua nemo præſumitur voluiſſe ſe priuare, numer. 4. ibid.

Simulatio.

Simulatio perſonæ in contractu emptionis arguitur ex ſubſecuta poſſeſſione, dec.14. num.13. *Veroſp.* 54

Simulatio contractus inficit virtutem clauſularum in illo appoſitarum, illaſque penitus inefficaces reddit, dec.14. n.13. *Alberg.* 54

Simulatio interueniens circa contractum principale influit etiam in acceſſoriis, n 14. ibid.

Simulatio probatur ex confeſſione contrahentium, num.16. ibid.

Simulatio, vbi fuit probata per confeſſionem partium, non eſt neceſſe probare cauſam ſimulandi, n 17. ead dec. ibid.

Simulandi cauſa probata dicitur quando per contractum ſimulatum euitatur ſolutio æris alieni, num.18. ibid.

Simulatio probata cauſa ſimulandi, ſatis dicitur iuſtificata, ſi duo concurrant coniecturæ, n.19. ibid.

Simulatio, & fraus facilius præſumitur inter coniunctas, n 50. 55

Simulationis donationis præſumptio oritur ex immenſitate ipſius donationis, n.1. 54

Simulatio donationis arguitur ex eo, quod donans poſt contractum perſeuerauerit in poſſeſſione rei donatæ n.22. 55

Simulationis præſumptiones, quæ ſingulæ de per ſe non ſufficerent, vnitæ plenè ſimulationem probant, n 54. ibid.

Simulationis exceptio non admittitur in iudicio immiſſionis, n.18. *Declara* vt n.29. ibid.

Simulatio adducta ad effectum infirmandi contractum, plenas requirit probationes, n.29. ibid.

Simulatio adducta non ad inualidandum contractum, ſed vt facilius inteet æquitas pro ſecundo, creditore ex cauſa oneroſa, & poſſidente ad excluſionem anterioris ex cauſa lucratiua, admittitur incurrente ſuſpicione, iudicis arbitrio penſanda, n 30. ibid.

Simulatio adhibita in contracto principali, cenſetur quoque adhibita quoad acceſſoria, dec.39. n.11. *Ghiſilerio,* 66

Simulatio probatur ex confeſſione partium, & contrahentium, n.15. ibid.

Simulatio eſt honeſtior, quam fraus, n.15. ibid.

Simulatio ex quibus coniecturis deſumatur, n.16. ibid.

Socius, & Societas.

Socius non dicitur inſtituiſſe negotium diſtinctum priuatiuè, quoad ſe, ſi illud continuauit ſub nominibus aliorum conſociorum, decif.2. num.5. *Emerix,* 5

Socij tenentur ſatisfacere concreditoribus, nu.5. ibid.

Socij perſonam indicit nomen proprium expendens, adeo vt teneatur in ſolidum pro debitis occaſione negotij, ſeu ſocietatis contractis, n.5. ibid.

Societatis creditor ſuper rebus ſpectantibus ad ſocietatem, præfertur creditoribus poſterioribus ſocij, licet anterioribus, decif.33. num.5. *Cerro,* 35

Limita in ſocietatibus officiorum vacabilium, in quibus non cadit pretium, ſed fructus dumtaxat, & emulumenta officij, num.6. ibid.

Societates officiales ex conſtitutione 12. Pij IV. contrahere poſſunt ſuper ſimilibus officiis infra ipſorum valorem, n.7. ibid.

Et ſub eis non venit titulus, nec dominium officiorum, quod non eſt in commercio, num.8. ibid.

Sed credentes pecunias ad ſocietatem admittitur tantum ad participationem fructuum & emolumentorum, n.9. ibid.

Et durante ſocietate fit particeps omnium fructuum dicti officij proportionabiliter, & pro rata, n 10. ibid.

Societas officij extinguitur per venditionem, vel reſignationem, n.12. 56

in Societatibus prælatio de iure ad ea reſtringitur, quæ ſub ſocietate continentur, & quæ ad illa ſpectant, n.13. ibid.

Spada, *conſ.40. ſub n.20. lib.1.* quomodo ſit intelligendus, n.14. ibid.

Societatis contractus factus ſuper fructibus eſt illicitus, & vſurarius, n.16. ibid.

Societates contrahuntur tantum ſuper officijs, & dantes pecuniam admittuntur dumtaxat ad participationem fructuum, quod eſt omnino licitum, & honeſtum, n.17. ibid.

Socius tenetur in ſolidum pro debitis negotij communis, dec.25. n.15. *Albergato.* 39

Societatis renouatæ officij fructus habent hypothecam à die renouationis, non autem à die, qua fuit ab initio contracta ſocietas, dec.33. n.6. *Melt,* 52

Solutio, & Soluere.

Solui debet pro rata impenſa funeris ab eo, qui lucratur dotem, vel partem, & ſucceſſores mulieris, dec.12. n.13. *Arguelles,* 21

Solutiones factæ metu cenſurarum non conſtituunt in quaſi poſſeſſiones ſecus eſt ſi ſoluens in actu ſolutionis non fuerit proteſtatus, n.15. ibid.

Soluendum venit debitum contractum ex cauſa negotij ordinati à teſtatore ex eius bonis, non obſtante fideicommiſſo, & prohibitione alienationis per ipſum facta dec.25. num.6. *Alberg.* 38

Soluens emptor pro rata pretium creditoribus anterioribus tuetur in poſſeſſione ratione eius, quod creditoribus anterioribus ſoluit dec.33. n. 17. *Melt.* 52

Solutio cedit in cauſam, in quam creditor declarat illam accipere conſentiente debitore, dec.35. n.9. *Melt.* 57

Solutio in dubio cenſetur potiùs facta in extinctionem debiti proprij, quam alieni, n.10. ibid.

Soluens creditoribus poſterioribus non liberatur, is qui obligationem habet ſoluendi anterioribus, dec 36. n.13. & 26. *Corrado,* 60

Soluens creditori poſteriori cum obligatione reſtituendi prioribus, iſtis aduenientibus poterit executiuè ſummam ſolutam repetere, n.17. ibid.

Solutio cedit in cauſam fructuum, non autem ſortis principalis, n.3. amplia vt dec.40. n.4. *Carillo* 67.

Solutio facta ſimpliciter in ſortem, & fructus prius cedit in cauſam fructuum, n 4. ibid.

Solutio imaginaria cenſetur indicta à lege, ne creditor ſuccedens ſuo debitori remaneat in damno ob dilationem ſolutionis; dec.50 n.2, *Bourlemont* 85

Solutio imaginaria dicitur incerta ratione loci, & quotæ, ideoque non poteſt per eam induci dominij

dominij tranſlatio,n 5. ibid.

Specialis.

Specialis hypotheca non impedit agere contra bona generaliter obligata ſtante obligatione Camerali,dec.36.n 12.*Corrado.* 59

Spolium.

Spolij iudicium eſt magis priuilegiatum, quam iudicium retinendæ,dec.19.n.11.*Penia.* 32

Statutum.

Statuta Bononiæ non fuiſſe confirmata in forma ſpecifica , declarantur Doctores confirmantes, dec.1 n.18.*Ghiſilerio.* 3

Statutum nouum,quando comprehendat contractus antea celebratos,n.27. 5

Statutum vilis de quarto dotali nullum ei tribuit antelationis priuilegium,dec.12. n. 19. *Arguelles.* 22

Statuentes diſponendo de inſtrumentis , præſumuntur adſimile diſponere etiam de inſtrumentis iuratis,quando eadem militat ratio,&c.n.13. ead dec. 21

Statuta condita per ciues Bononiæ ſtatutarios appellatos dicuntur condita per Papam , qui illis talem facultatem concedit,dec.43 n 9. *Vbaldo,* 73

Statuendi facultas conceſſa intelligitur,dumſmodo ſtatuta non ſint iuri communi contraria, n. 10. Contrar n.11. ibid.

Statuta pleramque diſponunt contra ius commune,n.12. ibid.

Statuta noua,quæ nihil de nouo inducunt, dicuntur potius declarationes,quam nouæ diſpoſitiones,n.13. ibid.

Statuta Bononiæ tam illa,quæ dicuntur communis Bononiæ,quam fori mercatorum fuerunt à Sede Apoſtolica in ampliſſima forma confirmata, n 14. ibid.

Statuti diſpoſitio,vt intret, neceſſe eſt, vt verificetur qualitas in ipſo ſtatuto expreſſa,n.15. ibid.

Statutum Vrbis *l.1.c.155.* prohibens donationes inter virum, & vxorem , habet locum etiam in confeſſionibus dotis receptæ factis conſtante matrimonio,dec.47 n.9.*Dunozets* 80

Succeſſio,& Succeſſor.

Succeſſionis priuatio contra matrem tutricem inducta non intrat,ſi illa ſolum pro tutricis officio fungatur,n.17.contrarium,dec.16.n.18.*Veroſp.* 29

Succeſſor in beneficio non tenetur ſoluere penſiones decurſas tempore anteceſſoris , non conſtito de diligentiis, factis contra anteceſſorem, dec. 31 n.5.& 6.*Penia.* 54

Succedit ceſſionarius in locum cedentis quoad omnes effectus,dec 33.n 2.*Meltio.* 56

Subrogatio.

Subrogatio vnius rei in locum alterius relictæ per fideicommittentem , vt ſubſtineatur , quænam requirantur,dec.24.n 9 *Zarate.* 37

Subrogatio excluditur,vbi non apparet de voluntate ex perſona ſubrogantis,n.12. ibid.

Subrogatio vnius rei in locum alterius,dicitur voluntaria, vbi non apparet facta ex præcepto,aut declinatione teſtatoris , prout requiritur ad inducendam ſubrogationem , d.31.n. 19 *Zarate.* 48

T

Taxa.

Taxa fructuum ad rationem ſeptem cum dimidio pro centenario in vrbe deſumitur ex diſpoſitione ſtatuti,dec.7.num. 20. *Penting.* 12

Tempus.

Temporis eandem anterioritatem habent fructus debiti ex contractu,quam ipſe contractus habet pro ſorte,n.12. ibid.

Tertius.

Tertij ius exceptio reſpiciens non poteſt per alium opponi,dec.24.n 6.*Zarate.* 37.

Tertij ius exceptio reſpiciens,tunc maximè allegari non valet , quando non eſt excluſiua iuris agentis,n.7. ibid.

Tertius poſſidens bona communis debitoris iuré dominij non poteſt executiuè conueniri ab aliis creditoribus,dec.29.n.5.*Cerro.* 43

Tertius poſſeſſor impedire non poteſt executionem ſententiæ,quando ex ea nullum damnum prouenit,dec.49.n.3.*Cerro.* 83

Teſtator.

Teſtatoris bona,qui per modum præcepti, vel deſiderij mandauit aliquod negotium exerceri ſub ſuo nomine , obligata remanent ad fauorem creditorum ipſius negotij,deciſ.1.num.1.*Emerix.* 5

A Teſtatore verba expreſſa per modum deſiderij important abſolutam neceſſitatem,dec.25.n.5. *Alberg.* 38.

Teſtis.

Teſtis vnicus probat contra illum, qui eius diſpoſitionem producit,dec.4.n.11.*Meltio.* 8

Teſtis vnicus in diuerſa cauſa examinatus,& deponens de auditu non probat, dec:46.n.7. *Albergato.* 78

Titularis.

Titularis lite pendente ſuper penſione quando litigatur , non tenetur præſtare cautionem de iudicato ſoluendo, deciſ.21.nomero.8. *Penia.* 34

Tractatio.

Tractatus non perfecti nullum ius tribuunt partibus, n.15.dec.31.*Cerro.* 50

Tractantur multa, quæ non perficiuntur,nec concluduntur. num.16. ibid.

Tranſactio.

Tranſactio quando fuit impugnata res remanet in eodem ſtatu,in quo antea erat, dec. 19. n.7. *Penia.* 31

Tutor,& Tutela.

Tutoris bona poſt ſuſceptam tutelam in alios tranſlata tranſeunt cum eodem hypothecæ vinculo ad fauorem pupilli,deciſ.14.n.17.*Veroſp.* 25

Tutor non poteſt obligare bona pupilli pro delictis alienis,n.30.dec.36.*Corrado* 60

V

Vacabilis.

VAcabilia officia Romanæ curiæ reſpectu tituli, & dominij non ſunt in commercio, nec cadunt ſub hypothecæ creditorum, dec. 3. n. 1. *Cerro.* 35

Secus eſt de pretio, quod ſub huiuſmodi hypotheca venit, n. 2. ibid.

Sed id intelligitur, ſecuta officij reſignatione, & venditione, n. 3. ibid.

Validitas.

Validitas ſententiæ deprehenditur ex reuocatione actorum. dec 31. n 4 *Zarate.* 47

Valida non eſt ceſſio reportata à creditore; poſtquam iam factum eſt ſolutum creditum, quia per extinctionem crediti non remanſit aliquod ius ceſſibile, n. 8. Declara vt num ſeqq. de. 35. *Meliso.* 56

Venditor.

Venditor non tenetur emptori de euictione, quæ prouenit ex natura contractus venditionis, d. 36. n. 15 *Corrado.* 60

Venditor habet in re vendita prælationem pro conſecutione pretij non ſoluti, n. 21. Declara vt n. 22. & amplia vt num. 23. dec. 37. *Manzanedo.* 63

Voluntarium, & Voluntas.

Voluntariæ conditiones, & forma in pactum deducta ſunt adimplendæ in forma ſpecifica, d. 24. n. 14. *Zarate.* 37

Voluntaria dicitur ſubrogatio vnius rei in locum alterius, vbi non apparet facta ex præcepto, aut deſtinatione teſtatoris, prout requiritur ad inducendam ſubrogationem, dec. 31. n. 19. *Zarate.* 48

Voluntas metiri debet à poteſtate, dec. 32. num. 19. *Cerro.* 50

Voluntas teſtatoris curandum eſt vt omnibus modis adimpleatur, dec. 38. n. 3. *Panzirolo.* 64

Vſusfructus, & Vſusfructuarius.

Vſusfructuarius non poteſt alienare rem, & qua vſumfructum percipit, abſque conſenſu proprietarij. dec. 14. n. 1. *Zarate.* 36

Vſufructuarius nullum ius habet in proprietate, dec. 31. n. 15 *Zarate.* 47

Vſufructuarius bonorum, cuius pretium reinueſtiri debet in alijs bonis, in certis bonis non ſolum inuentarium facere debet, ſed etiam proprietarius, n. 18. 48

Vxor.

Vxor præſumitur ſcire facta mariti, dec. 4. num. 10 *Mele.* 8

in Vxore agitur ſcientia alienationis bonorum mariti ex libello porrecto contra tertium poſſeſſorem pro recuperatione ſuæ dotis, n. 24. ib.

Vxor tenetur recipere dotem in eiſdem bonis, quæ pro dote aſſignantur, ex diſpoſitione ſtatuti Bononiæ, dec. 6. n 1. *Dunozetto.* 11

Vxori inſtitutæ hæredi à viro remedium ſeparationis bonorum competit, n. 5. ibid.

Vxor non poteſt pro repetitione ſuæ dotis, vti remedio ſeparationis bonorum, ſed vti debet beneficio ſuæ hypothecæ dotalis, n. 6. ibid.

pro Vxoris vltimæ infirmitatis expenſis retentio non competit marito, dec. 12. n. 5. *Arguelles.* 21

ad Vxoris infirmitates expenſas maritus tenetur ſoluere, licet infirmitas fuerit longa, grauis, & incurabilis, n. 6 ibid.

non Vxoris, ſed viri præſumuntur fuiſſe bona reperta in eius domo ad euitandam præſumptionem turpis quæſtus, dec. 16. n. 3. *Verosp.* 28

FINIS.

0056432644